

STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY

NO. 14693

GOLES MOSKVA

Shomer

•

THE MAX PALEVSKY
YIDDISH LITERATURE COLLECTION

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS
413 256-4900 | YIDDISH@BIKHER.ORG
WWW.YIDDISHBOOKCENTER.ORG

MAJOR FUNDING FOR THE
STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY
WAS PROVIDED BY:

Lloyd E. Cotsen Trust
Arie & Ida Crown Memorial
The Seymour Grubman Family
David and Barbara B. Hirschorn Foundation
Max Palevsky
Robert Price
Righteous Persons Foundation
Leif D. Rosenblatt
Sarah and Ben Torchinsky
Harry and Jeanette Weinberg Foundation
AND MEMBERS AND FRIENDS OF THE
National Yiddish Book Center

The *goldene pave*, or golden peacock, is a traditional symbol of Yiddish creativity. The inspiration for our colophon comes from a design by the noted artist Yechiel Hadani of Jerusalem, Israel.

The National Yiddish Book Center respects the copyright and intellectual property rights in our books. To the best of our knowledge, this title is either in the public domain or it is an orphan work for which no current copyright holder can be identified.

If you hold an active copyright to this work – or if you know who does – please contact us by phone at 413-256-4900 x101, or by email at cmadsen@bikher.org.

N: ISBN:0-657-14693-5

Barcode/EAN: 9780657146931

Old Call #: 98-967

Vol. 2

גלות מאסקווא

~ א רָמָאן ~

פון דעם אידישען לעבען אין רוסלאנד
אין אלכסנדר דעם דריטענס צייטען.

פון

נ. מ. שייקעוויטש
(שמר)

צווייטער טייל

Hebrew Publishing Co.

632-34 Broadway, New York

היברו פאבלישינג קאמפאני

632-34 בראדוויי, ניו יארק.

1928.

163 טעם קאפיטעל.

איין בעווייז גרעסער פון'ס צווייטען.

יאָזעף לעהמאַן איז אויסער זיך. ער קען זיך קיין ראטה נעבען וואס צו טהאן. ער ווייס שוין סאנקא'ס אדרעס, אבער ער קען ביי זיך ניט רעכט מאכען זיא צו בעוועזן. געוויסע צוואנציג מאל האט ער זיך צוגעקלעבען געהן צו איהר, אבער יעדעס מאל איז ער געבליעבען אין זיין קווארטיר און האט צאָרניג אויסגעשריען: ניין צו אזא ניעדערטרעכטיגער וועל איך ניט געהן! זיא איז מיר פאלש געווען פון דער ערשטער מינוט וואס זיא האט מיר פערזיכערט, אז זיא לייעבט מיך.

אבער מערקוויידיג וואר דאס, וואס דיעזער כעס האט ניט לאנג געווערט. טראץ דער געוויסהייט, אז סאָנקא איז א ניעדערטרעכטיגע, האט זיך איהר שעהנעס געזיכט פאר איהם פאָרנעשטעלט זא אונשולדיג, זא קייש, דאס ער האט זיא ניט געקענט האסען און מיט ערשטוויגען פלעגט ער זיך זעלבסט פרעגען: איז דאס מעגליך, אז זיא זאל זיין פעהיג זא פאלש צו זיין?

— פיעללייכט האט מיך דער אלטער בעטראגען, וואס ער האט מיר דער צעהלט, אז זיא איז א מוטער פון א קינד? — האט ער זיך פיעל מאל געפרעגט — איך האב דאך מיט איהר וועגען דעם ניט גערעדט. עס קען זעהר זיין, אז דעו אלטער פון'ס טיפער'ס שלאס האט געהאט א געוויסע אורזאכע דאס צו זאגען.

אבער ניין! — האט ער אויף דער פערטהיידונג זיך זעלבסט געענטפערט — דער אלטער קען דאך מיר נאר ניט און ער ווייס אויך ניט צו וועלכען צוועק איך האב ביי איהם געפרעגט אויף איהר. אויסער איהם האט דאך מיר אויף דיא גרעפן דאנילאוו דאסזעלבע דערצעהלט, און אזא פערזאן וויא זיא איז, וועט געוויס קיין ליגען זאגען. ניין! איך וועל צו איהר ניט געהן און וועל זיא שוין מעהר ניט זעהן. עס איז דיא גרעסטע שאנדע פאר זיך אליין מיט אזא אויסוואורף דער נאטור צו בעגענגען זיך. און דאך האט עס איהם צו דער אויסוואורף דער נאטור וויא מיט א מאג געט געשלעפט. ער האט געפיהלט, אז ער וואלט זיך ערקוויקט, ער זאל זיא זעהען חאטש פון ווייטען.

— וואס קען דאס שאדען, ווען איך וועל מיך מיט איהר זעהן? — האט ער נאך א לאנגעס נאכדענקען זיך זעלבסט געפרעגט — קיינער וועט דאך מיר צווינגען איך זאל מיך מיט איהר געגען מיין ווילען פערבינדען. איך וועל מיך מיט איהר זעהן, וועל מיט איהר ריידען און זיא וועט נאך מיינער מיינונג נאר דיא פערעהייט ניט האבען צו עראינערן מיר אן מיין פערשפרעכען, וואס איך האב איהר געגעבען זיא צו הייראטהען. זיא זאל זיין אזוי ווייט פערדאָרבען און זאל ניט וויסען איהר אייגענע שאנדע, דאס גלויבט זיך מיר נאר ניט.

יא אזוי בלייבט דאס, איך וועל צו איהר אריינגעהן און וועל מיט איהר ריידען. איך מוז זיא זעהן. עס קען זיין, אז ווען איך וועל זיא זעהן וועט דאס לעצטע לייעבעס פיייער וואס ברענט נאך אין מיר, פערלאָשען ווערן און איך וועל ארופהערן פון איהר צו דענקען.

ער האט זיך אנגעצויגען זעהר עלענאנט און איז אוועקגענאנגען נאך דער אדרעסע וואס מאראם נרינזאנג האט איהם געגעבען.

קומענדיג צו דעם הויז איז ער שטעהען געבליבען. דאס הערץ האט אין איהם אנגעהויבען מעכטיג צו קלאפען און נאר אויף דאס נייע האט אין איהם אנהיבען צו וויטהען דער קאמפף צווישען דיא פראגען: יא אריינגעהען צו ניט אריינגעהען?

— וויא קומסט דוא אהער? — האט אין איהם אן אינערליכע שטימע גע-
פרעגט — וויא שעהמסט דוא זיך ניט צו בעזוכען אזא פערזאן וואס האט זיך געגען
דיר אזוי שענדליך געצייגט? דוא האסט זיך ערניערעריגט און האסט איהר געווייען
הייסע אויפריכטיגע ליעבע, דוא האסט דיין לעבען איינגעשטעלט זיא צו רעטען פוקים
פעבעל וואס איז איהר בעפאלען, און זיא האט איהר עהרע אוועקגעשענקט אדער
פערקויפט אן אנדערן.

ער האט שוין אויפגעהויבען דעם רעכטען פוס אוועקצוגעהען צוריק אלס א
קינדישע שטימע האט אויסגערופען:
— פעטער רבי יוסף!

ער האט זיך אומגעקוקט און האט דערזעהן משה'ס עלטערען אינגעל מרדכי'לע,
א קנאבע פון פינף יאהר ארויסגעהענדיג פון שטוב.

— איז דיין פאטער אין דער היים? — האט איהם יאזעף גפרעגט.

— ניין, דער טאטע מיט דער מאמען זיינען אוועקגענאנגען.

— ווער-זשע איז ביי אייך יעצט אין דער היים?

— סאנקא.

— וואס טהוט זיא יעצט?

— זיא שלאפט מיט ליזעטשקען.

— ווער איז דיא ליזעטשקע?

— איהר קענט ניט ליזעטשקען? אָי איז זיא אַ שעהן מיידעלע! אלע האבען

דיא ליעב.

יאזעף האט פערשטאנען, אז דער קליינער מרדכי'לע רעדט וועגען א קליין
קינד; דארום האט ער זעהר נייעריג געפרעגט:

— וועמעס איז דיא שעהנע ליזעטשקע?

— דער פאפא האט געזאגט, אז זיא איז סאָניעטשקעס מיידעלע.

— האט דען סאָניעטשקע שוין געהאט אַ מיידעלע?

— יא, אזוי האט דער פאפא געזאגט.

— וועמען האט ער דאס געזאגט.

— ער האט מיר מיט חיימקען אנגעזאגט, אז ווען מען וועט אונז פרעגען

וועמעס מיידעלע ליזעטשקע איז, זאלען מיר זאגען, אז דאס איז סאָניעטשקעס.

— ווען האט ער דאס אייך אנגעזאגט?

— אז מיר זיינען געווען אין יענעם הויכען מויער, ביי דעם אלטען ניי איוואָץ.

יאזעף האט זיך פערטראכט. ער האט נאר ניט פערשטאנען וויא קומט דאס, וואס משה אליין האט אנגעזאגט זיינע קינדער, זיי זאלען אלעמען דערזעהלען, אז סאָנקא האט געהאט אַ קינד. אין געגענטהייל, ער האט דאך בעדארפט אלע קרעפֿטען און אנווענדען, דיא שאַנדע צו פערדעקען?

— אבער וויא דיא זאך איז, — האט ער זיך געקלערט — וויא באַלד, אז משה אליין האט אנגעזאגט זיינע קינדער זיי זאָלען זאָגען, אז דאס קינד איז סאָנקעס, איז דאך דאס אזוי. אזוא איז דאך יעצט ביי מיר קיין צווייפֿעל פאָרהאַנדען, אז זיא איז ווירקליך אזוי ניעדערטרעכטיג וויא איך האב זיך פאָרגעשטעלט. נו, און נאך דיא אלע זאכען זאל איך זיין אזא נאר און זאל נאך צו איהר אריינגעהען? איך זאל זיא נאך בעזוכען? ניין, איך וועל נאך זיין ניעדערטרעכטיגער פון איהר אליין, ווען איך וועל דאס טהאן. צוריק! יא צוריק מוז איך פליהען. מיינע אויגען זאלען וועניגסטענס ניט זעהן וויא דום, ריכטיגער געזאגט, וויא וואהנדיג איך בין געווען וואס איך האב ניט געפאָלגט דעם ריינעם פערשטאנד און האב געפאָלגט דער שטימע פון מיין הערצען.

ער האט אנגעהויבען אוועקצוגעהען.

— פעטער רבי יוסף! — האט מרדכיִלע איהם נאכגעשריען — קומט אריין אין שטוב אריין.

דיא זאנפטע קינדער שטימע האט איהם אבגעשטעלט. נאך איין מאל האט זיך אין איהם ערוועקט דיא לוסט, אריינגעהן חאטש אַ קוק טהאן אויף סאָנקאין און דאן איהר דעם עוויגען אדיע צו זאגען; אבער וויא מיט נוואַלד האט ער דיא לוסט פון זיך פֿערייאַגט און אויסריידענדיג דיא ווערטער:

— ניין! איך דארף זיא ניט מעהר זעהן, איז ער מעהר געלאָפֿען אלס גענאַנגען, מיט דעם פעסט בעשלוס, ניט מעהר צוריק צו קומען.

— איך ווייס ניט וואס דיא מויד טראכט זיך, — האט שרה געזאגט צו משהין, שטעל זיך פאר, אז איהר האט אזא גליק געטראָפֿען, וואָס אזא רייכער יונגער מאן וויא סאַמואיל פֿעדערבליין איז, האט זיך אין איהר פֿערליעבט און ער וויל מיט איהר חתונה האבען וויא זיא שטעהט און געהט, מאכט זיא נאך אן אַנשטעל און וויל נאר מיט איהם ניט ריידען. נו, איז דאס ניט אַ האַרצקלעמעניש?

— איך פֿערשטעה דאס אויך ניט, — האט משה געענטפֿערט — וויא קומט צו איהר אזא נאָרישקייט? זיא האט דאך בעדארפט גראָב אין דיק ווערן פון אזא שידוך.

— דאס איז אלץ דערפאר, וואס איהר ליגענט אין זינען יאָזעף לעהמאַן — האט שרה מיט כעס געזאגט — זיא זעהט דאך שוין רוכט זיך, אז ער האט זיא פֿערגעסען און ער וויל אין איהרע ד' אמות ניט שטעהען און זיא מיינט נאך אלץ, אז ער וועט זיך אן איהר דערמאָנען און וועט קומען מיט איהר חתונה האבען.

— און וואָס מיינסט דוא? עס קען זעהר זיין ער זאל זיך טאקי אן איהר

דערמאנען און זאל צו איהר קומען. ווייסט דוא דען ניט, אז ער האט איהר פער-
שפראַכען ער זאל נור מיט איהר חתונה האבען.

— נאָ דיר א האלבען נראָשען פאר דיא אלע צוואנאכצען. איך האב פיינד
צו זאָנען, יאזעף לעהמאן איז טאָקי א וואוילער יונגער מאן; אבער איך גלויב, אז
ער האט זיך בערעכענט, אז ער קען טהאָן א בעסערן שידוך וויא מיט אונזער ארי-
מער סאנקען. דען צווישען זיך ריידענדיג, וואס פאר א גליקען וועט ער דא חאפען
ווען ער וועט מיט איהר חתונה האבען? זיא איז דאך פאָרט אן ארם מיידעל. אמת
זיא איז טאָקי א שעהנע און א קלוגע, אבער אזא יונגער מאן וויא יאזעף לעהמאן
קען געפינען א שעהנע און א קלוגע מיט א סך געלד דערצו. רייד דוא מיט איהר
וועגען דעם איבער, משה. ביי לייטען א טאטע לאזט נאר א טאָכטער ניט זיא זאל
זיך מיישען אין שידוכים און דוא מיטטיינס געזאָגט ביזס געווען א ישובניק און אפילו
דא אין מאסקווא ביזס דוא אויך געבליעבען דערזעלבער ישובניק.

— וואס ווילסט דוא זאל איך איהר טהאן? פאָטשען?

— ווער הייסט דיר דוא זאָלסט זיא פאָטשען? זיא דארף ציטערן פאר דיר
נעם א ווארט. אז דוא זאנט זיא זאל טהאן אזוי, טהאר זיא אנדערש ניט טהאן.
— איך קען זיא אבער ניט צווינגען זיא זאל טאנצען נאך מיין פייפעל, — האט
משה געזאגט — זיא איז שוין ניט קיין קינד, זיא האט אליין שכל גענוג.

— דוא זעהסט דאך אבער, אז זיא האט קיין שכל ניט. דען ווען זיא זאל
זאל האבען חאטש א ביסעלע שכל, וואלט זיא אזא גליק פון דער האנד ניט ארויס-
געלאָזט.

— לאז איהר צורוה שרה. זיי זיכער, אז זיא וועט קיין נארישקייט ניט טהאן.
סאנקא איז א נאגן קלוגע קינד, דאס ווייסט דוא אליין זעהר גוט, און וויא בארד
דער מעבעלעהנדלער געפעלט איהר ניט, יאג איך זיך אויך ניט נאך איהם.

— איך קען דאך דיר, אז דוא ביזט אזוי מיטגען וויא זיא, און זיא אזוי וויא
דוא. איך זאג דיר משה, אז מיר טארען אין דעם ניט שוויינען. ווען מיר זאלען זיין
רייכע לייט וואס קענען זייער טאָכטער געבען עטליכע טויזענד רובעל נדן, וואלט
מיך ניט געארט וואס זיא ווייך דעם שידוך ניט. מיט געלד קען מען אלע מאָל גע-
פינען פאר א קינד א גוטע חתן; אבער מיר זיינען דאך ארימע מענישען. מיר קענען
איהר קיין סך געלד ניט געבען און אהן געלד ווייסט דוא דאך וואס פאר א שידוך
מען קען היינטיגע צייטען טהאן מיט א מיידעל. און וויא באַלד עכ טאכט זיך אזא
גרויס גליק, מחזען מיר זיא צווינגען זיא זאל נור דעם שידוך טהאן.

— צווינגען ווילסט דוא זיא? וויא אזוי קענסט דוא דאס זיא צווינגען?

— נאר פשוט, מען זאנט איהר אן מיט דעם הארבען ווארט, אז זיא מוז דעם

שידוך טהאן.

— און ווען זיא וויל ניט פאָלגען וואס וועסט דוא איהר טהאן?

— וואס הייסט ניט פאָלגען? מיר זיינען איהר טאטע מאמע, מוז זיא אונז

פאָלגען. איך בין אמאל אויך געווען א טאָכטער ביי א טאטע טאטע האב איך זיי
געפאָלגט וואס זיי האבען מיר געהייסען.

- אמאל זיינען געווען אנדערע יאהרען און היינט זיינען ווייטער אנדערע יאהרען.
 — וואס מיר אמאל און ווער מיר היינט? א טאטע מאמע מוז מען בער
 שטענדיג פאלגען.
- דאס זאגסט דו אזוי? היינטיגע קינדער זאגען אבער אנדערש, זיי זאגען,
 אז זיי זיינען קליינער פון זייערע עלטערן און זיי פערשטעהן בעסער אין דיא זאכען
 אלס מיר.
- אז זיי זאגען איז וואס? איך וויל פון קיין זאך ניט וויסען. איך וויל מיין
 קינד זאל מיך פאלגען.
- שא שריי ניט אזוי, — האט משה געזאגט — מען וועט דאך מיינען אז מען
 שלאגט זיך דא. דו ביזט דאך ביי זיך א נאנצע פריצה, נעהם און רייד איבער
 מיט סאנקאן וועגען דעם שידוך, אפשר וועט זיך טאקי פאלגען.
- מיר איז שוין טרוקען געווארען אין האלד ריידענדיג מיט איהר, אבער עס
 העלפט קיין זאך ניט.
- פאלג-זשע מיך און לאז דאס מיט דער נאטור, ווען עס איז נור א בער
 שערטע זאך, וועסט דו ניט פערזאמען. וואו איז יעצט אונזער סאנקא?
 — זי שלאפט מיט דער גרעפינס קינד אין פינסטערן חדר.
- נו שריי-זשע ניט אזוי און לאז איהר שלאפען. דו ווייסט דאך אז זי
 האט דיא פאריגע נאכט זעהר וועניג געשלאפען, ווייל דאס קינד איז עפעס ניט
 געזונד געווען. איך וואלט שוין וועלען אז דיא מעקלערין זאל בריינגען א רעכטע אם
 וואס זאל דאס קינד פון אונז צונעהמען, עס איז א רחמנות אויף סאניעטשקען, דאס
 קינד לאזט זי נאר ניט אטהעמען.
- היינט וועט געוויס דיא מעקלערין א גוטע אם בריינגען.
- פאפא! — האט אין דער מינוט דער קליינער מרדכילע א געשריי געמאן
 אריינקומענדיג אין שטוב פון דער נאם — דער פעטער האט צו אונז ניט געוואלט
 אריינגעהן אין שטוב אריין.
- וואס פאר א פעטער? — האט משה געפרעגט.
- דער פעטער יאזעף — האט דער קליינער געענטפערט.
- יאזעף? וועלכער יאזעף?
- דער פעטער יאזעף, וואס האט אונז שטענדיג געבראכט גוטע ניס און א
 סך שעהנע צאצקעס.
- ווער יאזעף לעהמאן? — האט משה איבערראשט געפרעגט.
- יא, דער פעטער לעהמאן.
- וואו? וואו האסט דו איהם געזעהען?
- פריהער, אז איך בין געגאנגען צו דער מוהמע נאָלרע האב איך איהם
 געגענענט געבען אונזער שטוב.
- וואס האט ער דיר געזאגט?
- ער האט מיך געפרעגט וואו איז סאנקא.
- וואס-זשע האסט דו געענטפערט?

- איך האב איהם געזאגט, אז סאָניעטשקע שלאָפּט.
 — איז ער נאר אין שטוב ניט אריינגעגאנגען ?
 — ניין, ער איז אוועקגעגאנגען.
 — דוא הערסט שרה? — האט משה טראומפּהירענד געזאגט — יאָזעף
 לעהמאן איז דא היע און ער איז דאָ געווען.
 — עס פּערשטעהט זיך, אז איך הער, איך בין נאט צו דאנקען ניט טוב.
 — נו פּערשטעהסט דוא שוין, אז אונזער סאָניעטשקע האט רעכט געהאט,
 וואס זיא האט געהאפּט, אז ער וועט צו איהר צוריקקומען ?
 — איך ווייס ? זאל מיך אזוי וויסען פּון שלעכטס וויא איך ווייס וואס ווענען
 היינטיגע יונגע לייט צו קלערען. אמאל וויזען זיי זיך ערנער וויא דיא רוצחים און
 אמאל זיינען זיי צופיעל עהרליך. אבער איך פּערשטעה ניט, פארוואס איז ער שוין
 אין שטוב ניט אריינגעגאנגען, אז ער איז געווען דא ?
 — דוא הערסט דאך, אז מרדכי'לע האט איהם געזאגט אז סאניעטשקע שלאָפּט
 האט ער זיא מסתמא ניט געוואלט וועקען.
 — עס קען זיין. מען דארף דאס אנזאגען סאָניעטשקען, מיר וועלען אן אמתע
 מצוה פּערדינען.
 — איך שענק דיר דיא מצוה, געה זאג דוא דאס איהר אן.
 אבער דיא מצוה האט נאר דער קליינער מרדכי'לע פּערדינעט ; דען ער איז
 אריינגעלאפּען צו סאנקען אין צימער מיט א געשריי :
 — סאָניעטשקע, דער פּעטער יאָזעף איז דא געווען.
 סאנקא האט זיך ערשראקען אויפּגעחאפּט און האט געפּרענט !
 — וועלכער יאָזעף ?
 — דער פּעטער וואס איז מיט דיר בעישטענדיג ארומגעגאנגען שפּאצירען
 און האט דיר געשענקט דאס זיינערל.
 — ווער ? יאָזעף לעהמאן ? — האט סאנקא א געשריי געטהאן אויפּשפּרינגענדי
 פון איהר ארט.
 — יא, יא סאָניעטשקע, דער פּעטער לעהמאן.
 — וואו איז ער ? וואו ? — האט סאנקא איבערראשט גרפּרענט.
 — שא, שא ! ער וועט מסתמא קומען, — האט אין דער מינוט געענטפּערט
 שרה זיך ציינענד אין טהיר. ער האט געהערט אז דוא שלאפּסט איז ער אוועק.
 געגאנגען.
 — און דוא האסט איהם אויך געזעהען מאמע ?
 — ניין, מיר זיינען ערשט געקומען פון דער גאס, האט דאס אונז מרדכי'לע
 דערזעהלעט, אז יאָזעף לעהמאן איז דא געווען און האט אויף דיר געפּרענט ; נור אז
 מרדכי'לע האט איהם געזאגט, אז דוא שלאפּסט, איז ער אוועקגעגאנגען.
 — מוטער, טהייערע מוטער איך בין גליקליך ! — האט סאנקא אויסגעשריען
 פאלענד דער מוטער אום דער האלז און טרערין, הויסע פריידענטרערין האבען זיך
 פון איהרע שעהע אויגע געגאסען.

164 מעם קאפיטעל.

עס געהט צום אמת.

— וועמען דארפט איהר ? — האט געפרענט דער פאליציסט, וואס איז נישט
שטאנען געבען דעם פאליצימייסטערס טיהר דעם יונגען מאָרריס וואהרהאַפטיג
וועלכער האט אנגעקלונגען אין דער טיהר-גלאַקע.
— איך מוז נויטהווענדיג שפרעכען מיט'ן פאליצימייסטער, — האט מאָרריס
געענטפערט.

— ווייסט איהר ניט, אז דער פאליצימייסטער געהט ביי זיך קיינעם פרעמדע
מענשען ניט אויף ? ער האט א קאנצעלאריע, אין וועלכער מען קען איהם טרעפען
פון ניין אין דער פריה ביז דריי נאך מיטאג.

— איך מוז איהם אבער אונבעדינגט דיא מינוט שפרעכען.

— איז דאס אזוי אייליג ?

— יא יעדע מינוט איז א שאַדע.

— איך וועל איהם געהן מעלדען. וויא איז אייער נאמען ?

— מאָרריס וואהרהאַפטיג, דער זוהן פון דעם ערמאָרדעטען אלטען וואהר-
האַפטיג.

עס האט לאנג ניט געדויערט דער פאליציסט איז צוריק ארויסגעגאנגען מיט
דער מעלדונג, דאס דער פאליצימייסטער ערלויבט הערן וואהרהאַפטיג אריינגעוועהן
צו איהם אין קאבינעט.

מאָרריס איז אריינגעגאנגען.

דער פאליצימייסטער א מאן פון א יאהר פופציג, א הויכער, דיקער מאן מיט
קלונג, אבער שטרענגע ענויכטסציגע האט דעם יונגען מאן אייניגע מינוטען בעטראכט
און האט געפרענט :

— וואס פערלאנגט איהר ?

— פאָלקאוויק ! — האט מאָרריס זיך אבגערופען — געוויס האט איהר גע-
הערט פון דעם אונגליק וואס האט מיין פאטער געטראפען.

— איך האב דאס געהערט — האט דער פאליצימייסטער געענטפערט.

— איך האב, אלס איינציגער רעכער פון מיין פאטערס בלוט, געהאַפט דאס
דיא פאליציי וועט אויסגעפינען זיין מערדער. ליידער אבער האב איך מיך איבער-
צייגט אז דאס קען קיין מאל געשעהן.

— וואס קען קיין מאל געשעהן ?

— אז דיא פאליציי זאל אויסגעפינען מיין פאטערס מערדער.

— ווארום קען עס ניט געשעהן ?

— ווייל... ווייל...

— נו, ווארום זאגט איהר ניט דייטליך דאס וואס איהר מיינט ?

— דיא פאליציי קען דאס קיין מאל אויסגעפינען, ווייל איד צווייפלע ניט, אז
ערער אן עלטסטער איז אליין מיין פאטערס מערדער.

- וואָס אַס? — האָט דער פּאָליצייסטער געפרעגט, אויסגלאַצענדיג דיא
אויגען אויף וואָהרהאפטיגען.
- יא, פּאָלקאָוויק, דאָס איז ריכטיג, ווי איך האָב אייך געזאָגט, דער
עלטסטער פון דער געהיים-פּאָליציי איז מיין פּאָטער'ס מערדער.
— וועמען מיינסט דו?
— איך מיין דעם פּאָלקאָוויק מאַלינבערג.
— מענש, ביסט דו פּערריקט?
— ניין, פּאָלקאָוויק. איך בין ניט פּערריקט, איך בין ביי מיין קלאַהרען
פּערשטאַנד.
- אָבער ווי וואַנסט דו זאָ וואָס צו זאָגען?
— ווייל איך האָב די בעסטע פּאַקטען דערצו.
— פּאַקטען? דו האָסט פּאַקטען, אז מאַלינבערג האָט דיין פּאָטער ער-
מאַרדעט?
— יא, הערר פּאָלקאָוויק.
— וואָס זיינען דאָס פאַר אַ פּאַקטען?
— איך ווייס אז מיינע ווערטער ווערדען אַלס אונגלויבליך קלינגען אי
אייערע אויערען, מיר זעלבסט וואָלט דאָס אויך אַלס אונגלויבליך געקלונגען, ווען
איך מיט מיינע אויגען זאָל עס ניט געווען זעהן.
— וואָס האָסט דו געזעהען?
— איך האָב געזעהן מיין פּאָטער'ס פּעלץ, וועלכער איז אין יענער שרעקלי-
כער נאַכט פון זיין הויז פּערשוואַונדען געוואָרען, אין דער גאַרדעראַב פון דעם
פּאָלקאָוויק מאַלינבערג.
- דו אליין האָסט דאָס געזעהן?
— יא, פּאָלקאָוויק, איך אליין.
— דאָס גלויב איך ניט.
— איך האָב אייך פּריהער געזאָגט, אז מיינע ווערטער וועלען אַלס אונ-
גלויבליך קלינגען אין אייערע אויערען; אָבער איך שווער אייך פּאָלקאָוויק, אז
עס איז דאָך אזוי ווי איך האָב אייך געזאָגט.
— ווי קומט איהר אין זיין גאַרדעראַב? — האָט דער פּאָלקאָוויק העפּלי-
כער געפרעגט.
- צופּעליג, פּאָלקאָוויק.
— וואָס הייסט צופּעליג?
— מאַרריס האָט איהם דערצעהלט די גאַנצע געשיכטע, ווי אזוי ער מיט
שלמה פיין זיינען געקומען אין מאַלינבערג'ס גאַרדעראַב און ער האָט דאָרט דער-
קענט זיין פּאָטער'ס פּעלץ.
— אָבער ווייסט איהר געוויס, אז דאָס איז אייער פּאָטער'ס פּעלץ?
— יא פּאָלקאָוויק, איך ווייס דאָס געוויס. איך קען דאָס אייך אויך אי-
בערזייגען.

— וויא אזוי ?
 — ווייל אויף יעדען שטיק סאָבעל איז פון דער לינקער זייט געשטעמפלט מיין פאטערס נאמען.
 — האט איהר אין דעם פעלץ עפעס געזעהן ?
 — יא, איך האב איין שטיק סאָבעל אויפגעטרענט און האב דיימליך געזעהן מיין פאטערס נאמען אויף זיין לינקער זייט.
 — איהר זאָלט ניט פערנעסען יונגער מאן, אז איהר קלאנט אן א וויכטיגע פערזאָן! אין פאל ווען דיא בעשולדיגונג וועט זיין פאלש, וועט איהר דערפאר א גרויסע שטראפע ערהאלטען.
 — איך בין בערייט דיא גרעסטע שטראפע צו ערהאלטען, ווען עס וועט זיך ארויסצייגען, אז איך האב אן אירטהום געהאט; אבער איך וויל אייך עפעס בעטען: הער פאָלקאָוניק.
 — וואס פערלאנגט איהר ?
 — איך ווייס אז איהר הערר פאָלקאָוניק וועט געוויס אלעס אנווענדען אויב דיא זאך ריכטיג צו ערפאָהרען. אבער מיט אזא מענשען וויא דער פאָלקאָוניק מאַלינבערג איז, מוז מען זעהר פאָרויכטיג זיין.
 — אלזא וואס ווילט איהר זאגען ?
 — איך וויל אייך בעטען, אז דאס געהיימיניס וואס איך האב אייך פערטרויעט זאל קיינער אויסער אונז ביידען וויסען, דען זעהר לייכט קען דאס אנקומען צו מאַלינבערגס אויערן און ער קען דעם פעלץ געזייטיגען.
 — דאס פערשטעה איך שוין אריין.
 — אויב עס איז מעגליך הערר פאָלקאָוניק מען זאל זאגלייך איבערפאלען; מאַלינבערגס הויז, וואָלט מען געוויס דעם פעלץ שוין דערטאפט אין זיין גארדעראַב.
 — ניין, יעצט קען איך דאס ניט טהאן, אבער נאך הייטע אבענד וועל איך איהם א בעזוך אפשטאמען, מיט דעם איינציגען ציעל דיעזען פעלץ צו זעהן.
 — ערלויבט מיר פאָלקאָוניק אייך מיט נאך אייניגע ווערטער צו בעלעסטיגען.
 — רעדט, אבער שנעל. דען איך בין זעהר בעשעפטיגט.
 — איך בין גייערדיג צו וויסען, צו וועט איהר געהן אליין צו איהם, אדער מיט נאך אייניגע מענשען ?
 — אנטקעגען וואס פרעגט איהר דאס ?
 — ווען איהר וועט געהן אליין ציטער איך, אז דערפון וועט נאר ניט ווערען. דען מאַלינבערג קען זיך שטויסען, אז דא איז עטוואס, דאן וועט אייער נאנצע מיה זיין אומזאָנסט; אנדערש אבער וועט זיין, ווען איהר וועט געהן אין דער בעגלייטונג פון נאך אייניגע מענשען און אלס איהר וועט דעם פעלץ דערזעהן, וועט איהר איהם גלייך צוגעהמען. ביי אזא פאל וועט מאַלינבערג נאר ניט קענען טהאן.
 — זייט זיכער, אז איך וועל שוין וויסען וואס איך האב צו טהאן. איהר פער-
 שפאָרט מ'ך צו לערנען.

— ענטשולדיגען זיי הערר פאלקאוניק. איך גלויב אז איהר פערשטעהט זעהר גוט וויא מיר איז יעצט צו מוט. יעדער זעהן וואס האט נור אין זיך איין פונק ליעבע צו זיינע עלטערן, דער מוז אלע קרעפטען אנווענדען פאר זיין פאטערס פערנאָסען בלוט ראָכע צו נעהמען. און ווען ער נעפינט שוין יא דיא שלאנגע וואס האט זיין פאטערס לעבען פערניפטעט, ציטערט ער זיא זאל זיך פון זיינע הענד ניט ארויסרוקען. — זעהר ישעהן! איך פערשטעה דאס זעהר גוט, אייער ענערניע מיט וועלכער איהר זוכט אייער פאטערס מערדער נעפעלט מיר זעהר און דאָרום אַכטע איך אייך און איך פערשפרעכע אייך אלע מיינע קרעפטען אנצו-ווענדען א גרינדליכע אונטער-זוכונג צו מאכען ביי מאלניבערגן אין הויז.

— איך דאנק אייך זעהר הערר פאלקאוניק פאר אייער טהיילנאמע אין דיעזען וויכטיגען נענענשטאנד. אדיע, נאך א מאל ביטע איך אום פערצייהונג, וואס איך האב אייך צופיעל בעלעסטיגט מיט מיינע רייד. ער האט שוין געוואָלט אוועקגעהן, אבער דער פאליציימייסטער האט איהם אָבנעשטעלט מיט דיא ווערטער:

— נאך איין פראגע מוז איך אייך שטעלען.

— ביטע, הערר פאלקאוניק.

— אין וועלכען צימער האט איהר געזעהן דעם פעלץ?

— אין דעם צימער וואוהין מען קומט אריין דורך א טיהר וואס איז אין סארדאר לינקס.

— און וואו הענגט דאָרט אייער פאטערס פעלץ?

— דאָרט הענגען פיעלע קליידער פון מענער און פון פרויען. אין דעם ווינקעל

ביי דער רעכטער וואַנד הענגען אייניגע פעלצען. צווישען זיי וועט איהר זעהן איין פעלץ פון לויטער סאָבל מיט א שוואַרצען געוואַנד בעצויגען.

— איז דאָרט מעהר ניטא וויא דער איין פעלץ אזעלכער?

— מעהר ניט.

— גוט. מעהר דאָרף איך ניט וויסען, — יא, נאך איין זאך, ווייס טאלינבער:

אז איהר זייט געווען אין דעם צימער?

— ניין, ער ווייס ניט. ווייל וויא איך האב אייך דערזעהלט, דער דיענער האט

אונז אריינגעלאָזט בעפאָר ער איז געקומען און אלס ער איז אנגעקומען האט ער אונז בעהאלטען אין יענעם צימער אום מאַלינבערג זאל ניט וויסען, אז ער האט געגען זיין בעפעהל אריינגעלאזען פּרעמדע מענשען אין זיין הויז.

— איהר קענט אייך נעהן. עס וועט שוין אלעס רעכט זיין. מאַרריס האט זיך פּערנייגט און איז ארויסגעגאנגען.

דער פאליציימייסטער איז אייניגע מינוטען געזעסען פּרעטיעפט אין געדאַנקען, נאכהער איז ער פון זיין אָרט אויפגעשפרונגען און האט געזאגט:

— דאס איז אונזעהערט! אויב דאס איז ריכטיג וויא דער דינער מאַן האט מיר דערזעהלט, איז מען דאך אין מאסקווא מיט דעם לעבען ניט זיכער, וויא באלד

אז דיא וואס דארפען פּעהיטען יעדען מאָרד, זיינען אַליין מערדער. דאס איז אונז

גלובליך; אבער איך האב דערקענט פון דעם יונגען מאַן'ס רייד, אז ער האט מיר דיא ריינע וואהרהייט דערצעהלט. דאס איז זעהר וויכטיג און איך מוז נאך הייטע דיא מערקווירדיגע זאך גרינדליך ערפאהרען.

165 טעם קאפיטעל.

דיא רויבפייגלאך.

מיר האבען געזעהן אדעלא'ן מיט סטעפאנען געהענדיג נאך דעם דאָרף קאָנ-סטאנטינג־הוקא. זיי זיינען גליקליך אהין אנגעקומען און האבען איבערנאכט קווארטיר גענומען ביי סטעפאן'ס א בעקאנטען.

— איהר בלייבט דא גרעפין, — האט סטעפאן געזאגט אלס דער הוזהוירטה האט זיי א בעזונדער צימער אבגעגעבען. איך מוז געהן אויפזוכען סעמיאָנען און מיר ביידע וועלען שפּיאָניערען ארום גראַפֿ'ס הויז, דען נאך דעם בריעף וואס איהר האט אוועגעשיקט צום פּראָקוראָר מוז מען דיא נאכט קומען פּערהאַטען אייער לייעבען קוזין, און דארום מוזען מיר דערהיטען דעם מאָמענט, ווען מען וועט איהם צינעהמען אום איהר זאלט דיא מעגליכקייט האבען זיין נאנצען אייגענטהום אונטער אייערע הענד ארונטערצוגעהמען; דען ווער ווייס וואס פאר א צואה ער וועט לאזען בעפאר מען וועט איהם אין געפענגניס אוועקפיהרען.

— דאס האסט דוא זעהר רעכט סטעפאן, — האט אדעלא געענטפערט — געה-זשע וואס ניכער, דען מיר דארפען יעדע מינוט ערווארטען דיא פאליצייסקי געסט, וואס וועלען א בעזוף אבשטאמען מיין לייעבען אנטאנען. אך, ווען דוא זאלסט אין שטאנדע זיין מיך ניך צו ערפרעהען מיט דער גוטער נאכריכט דאס מען האט איהם שוין צוגענומען, וויא דאנקבאר איך וואלט דיר דערפאר געווען.

— זייט זיכער, אז איך וועל אייך דיא גוטע נאכריכט ניך ברענגען, האט סטעפאן געענטפערט און איז אוועקגעגאנגען.

ער האט סעמיאָנען באלד געפונען און ביידע זיינען אוועקגעגאנגען צו דער וועג, וואס געהט פון דאנילאווקא נאך דער שטאדט. דא האבען זיי זיך געזעצט אונטער א בוים אין א זייט וועג און האבען געקוקט צו דער זייט פון וואנען דיא פאליציי בעאַמטע האבען בעדראַפּט אנפאהרען.

עס איז געוואָרען נאכט, דיא לבנה האָט זיך געוועזען אין איהר פולען פראכט און האט אויסגעגאָסען איהר זילבער שיין אויף פעלדער און וועלדער. דיא ביידע באנדיטען האבען געזעהן וויא פון דאָרף פאהרען פוהרען פון מוזשיקעס, אבער דיא ערווארטעמע פוהר מיט דיא געסט וואס זיי האבען זא גייעריג אויסגעקוקט האט זיך ניט געוועזען.

— זעה נור סטעפאן, דאָרט לויפט פון דאָרף א מענש. קענטיג אז ער לויפט ווענען א וויכטיגער זאך. ווער קען דאס זיין?

— מיר שיינט אז דאס איז טראשאק — האט סטעפאן געענטפערט און שטרענגענדיג דיא בליקען אויף דעם איינזאמען וואנדערער.

— יא, מיר שיינט אויך אז דאס איז דעם גראַפֿ'ס דייענער — האט סעמיאָן געזאגט — וואוהין קען ער דאס לויפען?

- דאס איז זעהר פערדעכטיג — האט סטעפאן זיין מיינונג געזאגט — מען
 מוז ריכטיג ערפארען ווענען וואס ער לויפט.
- וויא אזוי קענסט דוא דאס ערפארען ?
- איך וועל איהם אניאנען און וועל איהם פרענען.
- וועט ער דען דיר זאגען דיא וואהרהייט ?
- אויב ער וועט מיר ניט זאגען דיא וואהרהייט, וועל איך פון איהם אויך
 פערשטעהן אום וואס דא האנדעלט זיך. דוא קענסט דא דערווייל אליין בלייבען אויף
 דער לויער.
- נו נעה, וואס קענסט דוא דא פערליערען.
- סטעפאן האט זיך וויא א פייל פון בוינען א לאז געטהאן נאך טראשקאן
 און האט איהם אנגעיאנט.
- נומען אבענד קאמערעד ! — האט דער באנדיט זעהר פריינדליך געזאגט —
 וואוהין לויפט דוא דאס אזוי שפעט ?
- סטעפאן ? — האט טראשקא ערשטוינט געזערענט — פון וואנען האט דוא
 זיך דא גענומען ?
- איך נעה פון מיינער א בעקאנטער בארישניא. פון ווייטען האב איך דער
 זעהן, אז א מענש לויפט, האב איך געמיינט, אז דאס איז געוויס א נוב, בין איך
 דיר נאכגעלאפען און האב דיר געחאפט.
- וואו ביזט דוא דאס געווען דעם נאנצען טאג סטעפאן ? דער גראף האט
 ניט אויפגעהערט אויף דיר צו פרענען ?
- און ער האט ניט געזאגט צו וואס ער בעדארף מיר ?
- ניין, ער האט דאס מיר ניט געזאגט.
- איך בין געווען, וויא איך האב דיר שוין דערזעהלט ביי מיינער א געלעבן.
 מער בארישניא. דוא האסט דאך אויך דיין געלעבעטער גלאפיראן, ווייסט דוא דאך
 זיין שווער עס איז זיך פון דיא סחורות אבצורייסען ; אבער זאג מיר לעבער פריינד,
 וואוהין פליהסט דוא אזוי ?
- איך דארף מיך זעהן מיט דעם אלטען איוואן פון טייפלעלשלאס.
- ווענען וואס דארפסט דוא זיך מיט איהם אזוי זעהן ?
- איך דארף איהם איבערנעבען א בעפעהל פון גראף.
- איז דאס פאר מיר א געהיימניס ?
- דאס איז קיין געהיימניס ; אבער דוא דארפסט דערפון ניט וויסען.
- פאר וואס ?
- דוא ביזט א זאנדערבארער מענש סטעפאן. שוין לאנג האסט דוא אנגע-
 הויבען אזוי נייגעריג צו ווערן, צו וועלען וויסען יעדע זאך וואס דער גראף טהוט ?
- נו, ווען דוא ווילסט מיר ניט זאגען וועל איך דיר ניט גיטעהן. געה זיך
 געזונדערהייט.
- טראשקא איז ווייטער אוועקגעלאפען.
- דא מוז פארט עפעס א געהיימניס זיין, — האט סטעפאן צו זיך אליין

נעזאנט — ווער ווייס צו האט דאס קיין פערבינדונג מיט דעם אונגליק וואס דעם גראף ערוואַרעט אדער פיעללייכט וויל דאנילאָוו בריינגען אן אונגליק טאקי אויף מיר אליין, ווייל ער האט אין מיין קאסטען דערקענט זיין ווייבס ציערונג. איך מוז זעהען, טראָשקאָ זאל אזוי ניד אַהיים ניט קענען געהן. ער מוז געוויס דעם אלטען אייוואָן אויך רופען צום גראָף, דארף מען זעהען, אז ביידע זאלען פערבלייבען אין אַם טיפּעלסשלאַם האַטש ביז דער גראָף וועט זיין געפאנגען און אוועקגעפיהרט ווערן פון זיין הויז.

ער איז פון ווייסען נאכגענאנגען טראַשאַקאָן ביז ער איז אריינגענאנגען אין טיפּעלסשלאַם און הינטער איהם האט זיך דער טויער פון דעם שלאָס פערשלאָסען. סטעפּאַן האט אנגעהויבען צו קלערען וואס ער זאל דא טהאן, אום טראָשקאָן מיט דעם אלטען אייוואָן דעם נאנג נאך דאנילאָוואָ צו פעהינדערן. אַ היבשע צייט האט ער זיך געבראַכען דעם קאַפּ און איז ענדליך געפאלען אויף אַ פראַכטפאַלען פלאַן.

דער טויער פון טיפּעלסשלאָס האט זיך געקענט פערשליעסען פון אינווענדינג און פון דרויסען, צו דעזען צוועק איז געמאכט געווארען פון ביידע זייטען אַ גרויסע קייט וואס האט זיך ארויפגעטהאן אויף אַן אייזען אין וועלכען עס איז געווען אַ לאָך אום אין איהם אַ שלאַס אריינצורוקען און פערשליעסען. דיא פּענסטער פון דעם אונטערשטען עטאַזש זיינען געווען מיט אייזערנע שטאַבעס און פון צווייטען עטאַזש ווארען געוועהנליכע שריבען. אַראָפּשפּרינגען פון דיא הויכע עננסטער אויף דער ערד וואר זעהר געפעהרליך. דארום איז ביי סטעפּאַנען געבליעבען ער זאל דעם טויער צושליעסען פון דרויסען, אום דיא איינוואוינער פון אַם שלאַס זאלען ניט קענען ארויס-געהען.

— אָבער וואו געהט מען אַ שלאַס ?

סטעפּאַן האט זיך געמוזט דאס מאל צופריערען שטעלען מיט אַ גרויסען שטיק האַלץ וואס ער האט אריינגערוקט אין דעם לאך וואס איז געמאכט געוואָרען פאַר אַ שלאַס. ער האט געוואוסט, אז דאמיט האט ער זיי ניט אויף לאנג פּער-שלאָסען, דען יעדע מינוט האט געקענט אנקומען אַ מענש און דעם שטיק האַלץ פון דער לאך ארויסנעהמען. אבער, אז קיין אנדער מיטעל איז צו דער האנד ניט געווען, האט זיך דער באַנדיט געמוזט בעפרייעדיגען האַטש אויף אַ קורצער צייט דעם אלטען אייוואָן מיט טראַשאַקאָן איינשפּאַרען וויא אין אַ געפּענגניס. דאביי האט ער געהאַפּט, אז ביי נאכט וועט ניט אזוי ניד יעמאנד אנקומען דעם טויער צו עפענען. אַלס ער האט דיא אַרבייט געענדיגט, איז ער אוועקגעלאפּען צוריק צו סע-מיאַנען און האט איהם דערזעהלט, וואס ער האט מיט טראַשאַקאָן גערעדט און וויא ער האט דעם טויער פון דרויסען פּערשלאָסען.

— זעהר גלייך האסט דוא געטהאן, — האט סעמיאַן געענטפּערט — ביי נאכט קומט קיינער צום טיפּעלסשלאַם וועלען זיי דארט דיא נאנצע נאכט פּערשלאָסען בלייבען. פאַר אונז איז דאס זעהר וויכטיג, ווייל טראַשאַקאָ האט געוויס וועגען אַ וויכטיגען זאך געמוזט צום אַלטען אייוואָן לויפּען.

דיא נאנצע נאכט האבען דיא באנדיטען נעלויערט פון זייער פערשטעק צום וועג וואס נעהט פון דער שטאדט נאך דאנילאווקא. עס איז שוין געווארען העלער טאג, סטעפאן האט אנגעהויבען צו דרעמלען, אבער סעמיאן האט איהם באלד אויפגעוועקט:

— סטעפאן! זעה נור ווער פאהרט דאס דארט?

סטעפאן איז פון זיין ארט אויפגעשרונגען, האט מיט שארפע בליקען א קוק געטהאן צו דער זייט וואס סעמיאן האט איהם געוויצען און האט געענטפערט:

— דאס איז א פריסטאו מיט פאליצייסקע ליעבער סעמיאן.

— דוא האסט רעכט, — האט סעמיאן העכסט ערפרייט ערוויעדערט — דאס פאהרען זיי געוויס נאך דאנילאווקא צום גראף דאנילאוו.

— בראווא! — האט יעצט סטעפאן אויסער זיך פאר פריידע אויסגעשריען —

דער ערווארטעטער מאָמענט איז שוין געקומען. דיא חברה לייט וועלען שוין דעם גראף אוועקפיהרען אין אזא אָרט, פון וואנען ער וועט שוין צוריק ניט קומען. יעצט מוזען מיר ווארטען און זעהן וואס דא וועט דיא ענדע זיין.

— דוא פערשטעהסט דען ניט וואס דא וועט דיא ענדע זיין? זיי וועלען שוין דעם גראף איינזאלצען.

— פון דעסטוועגען שאדעט ניט ווען מיר וועלען זיין איבערצייגט, אז ער איז שוין איינגעזאלצען. מיר דארפען דאך ניט פערגעסען, אז ער איז א גראף, ער האט א סך געלד און וואס קען מען מיט געלד ניט מאכען? ער קען אונטערשמירען דעם פריסטאו מיט געלד און דער, וועט זיך מיט זיינע פאליצייסקע אוועקנליטשען גאר אהן איהם.

— איך גלויב ניט, אז א פריסטאו זאל נעהמען געלד ביי א מערדער און זאל איהם פריי לאזען.

— מיר מוזען דא ווארטען ביז זיי וועלען צוריק פאהרען, וועלען מיר זעהן, צו וועלען זיי פאהרען אליין אדער מיטן גראף.

זיי זיינען שוין פון זייערע ערטער ניט אבגעטראמען ביז דער פריסטאו איז צוריקגעפאהרען מיטן גראף.

— סטעפאן מיר זיינען גליקליך! — האט סעמיאן אויסער זיך פאר פריידע געשריען.

— יא, מיר האבען אינזער ציעל עררייכט — האט סטעפאן געענטפערט — יעצט לאמיר לויפען אנזאגען דיא גוטע נאכריכט אדעלאן, זיא טוט דאס גלייך וויסען.

— עס מאכט ניט אויס ווען זיא וועט דאס ערפאהרען אביסעל שפעטער.

— עס מאכט ניט אויס זאנסט דוא? ניין פריינד, זיא טוט דאס באלד נאמה.

ווענדיג וויסען.

— ווארום איז דאס אזוי געאייילט?

— האב איר דען דיר פריהער ניט ערקלערט, אז עס קען זיין דאס דער גראף

וועט פאר זיין אוועקפאהרען מאכען נייע ארדנונגען אין זיין הויז, ווען אבער אדעלא

זעט באלד קומען אין זיין הויז, קען זיא נאך אלע זיינע פערצערונגען הינדערן. מיר טארען ניט פערזאמען קיין צייט.

— דאס האסט דוא זעהר רעכט סטעפאן. אך וויא ערפרייט זיא וועט ווערן ווען זיא וועט דיא נוטע נאכריכט דערהערען יעצט וועלען מיר קענען אונזער לאהן פערלאנגען.

— און זיא וועט טהאן אלעס וואס מיר וועלען איהר הייסען — האט סטעפאן שטארק פערנגניגט געזאגט — קום פריינד לאמיר לויפען זא שנעל וויא מיר וועלען נור קענען.

און ביידע זיינען וויא דיא רויב-פייגעל אוועקגעפלויענען צו אדעלאן.

166 מעס קאפיטעל.

ע ס ג ע ה ט א נ א נ ג .

יאניק קאבאנאו איז א געהיים-ראטהא אין דער פאליציי, ער איז שוין א מאן פון א יאהר 50 מיט א רויטער נאו און מיט א גראבען בויך. אין מאסקווא איז ער זעהר גוט בעקאנט. אלע ווייסען, אז הערר קאבאנאו האט ליעב א גוט ביסעל ספירעט און א רובעל. פאר דיא צוויי זאכען איז ער פערטיג געווען אלעס צו טהאן. בעזאנדערס האבען איהם דיא מאסקווער אידען זעהר גוט געקענט. דען דאס איז דאך אן אלט בעקאנטע זאך, אז דער טשינאוויניק וואס געהאט געלד, ארום איהם דרעהען זיך א סך אידעלאך און מיט אלעמען איז ער א גוטער ברודער.

מיר זעהן איהם יעצט ביי נאכט קומענדיג פון דער פאליציי שטארק פריעה-ליך, דען געהענדיג אהיים האט ער זיך שוין געטראפען מיט עטליכע גוטע ברידער וואס האבען איהם פערבעטען אין א ישענק און האבען איהם געגעבען געלעגענהייט ער זאל אין זיך אריינגעסען שעהנע עטליכע כוסות.

זיין ווייב פיאָדאָראַ, וועלכע האט איהם שוין געקענט און האט געוואוסט, אז ווען איהר ליעבער מאן האט אין זיך עטליכע כוסות, קען ער אפגעבען קאנצערט אויף איהרע באקען, האט איהם זעהר פריינדליך עמפפאנגען און האט זיך געהיט זיא זאל איהם בעהיטע גאט ניט אויפרייצען.

— פיאדאשא! — האט קאבאנאו גוטמיטהיג געזאגט — נא, דא האב איך דיר געבראכט געלד.

ביי דיא ווערטער האט ער אויסגעקעהרט ביידע טאשען אויפ'ן טיש. עס האבען זיך ארויסגעשטען זילבערנע רויסישע פערציגער (20 קאפ.), צעהנער און פינפער קאפיקעס אויך קופערנע מטביעות.

זעהסט דוא שוין פיאָדאָשאַ, וויפיעל געלד איך האב דיך געבראכט? — האט קאבאנאו מיט א שיכור געלעכטער געזאגט — נו, וועסט דוא ווייטער זאגען, אי איך בין א שלעכטער מאן.

— איר האב דאס נאר קיין מאל ניט געזאגט.

— וואס דוא האסט ניט געזאגט? — האט ער שוין מיט כעס אויסגערופען —

האסט אליין מיך ניט גערופען שיכור?

— מסתמא האסט רוא דאמאלס פערדיענט איך זאל ריך אזוי רופען.
 — איך האב פערדיענט? איך? — האט ער צאָרניג געשריען — בין איך ניט
 דער בעסטער מאן אין דער וועלט?

פיאָדראַ האט פערשטאנען, אז מיט איין אונפאַרויכטיגען וואָרט, קען זיא
 דיגען „בעסטען מאן אין דער וועלט“ מאכען, ער זאל איהר בעווייזען וויא קרעפטיג
 זיינע קולאקעס זיינען; דארום האט זיא ארויפגעלעגט דיא האנד אויף זיין אקסעל
 און האט זעהר ליטבליך געזאגט.

— איך שריי דאך אין אלע נאמען, אז דוא ביזט דער בעסטער מאן אין דער
 וועלט. איך וואלט ניט פערביטען דיין נאגעל אויף טויענד אנדערע מאנען.
 — אָט אזוי, אז דוא רעדסט קלוג האב איך דיר ליעב — האט קאבאנאָוו
 צופריעדען געענטפערט.

— ווילסט דוא עפעס עסען מיין טהייערער?
 — ניין! איך האב שוין איבערגעביסען.
 — שא! דוכט זיך מען קלינגט, — האט פיארראַ געזאגט.
 — לאז קיינעם ניט אריין יעצט, איך וויל יעצט שלאפען.

דיא דיענסט איז אריינגעקומען און האט געמעלדעט אז איינער מיט דעם
 נאמען מאריס וואהרהאפטיג פערלאנגט צו שפרעכען מיט העררן קאבאנאָוו.
 — ווער, מאריס וואהרהאפטיג? — האט קאבאנאָוו געזאגט — ער איז אַ גוי.
 טער ברודער, איך האב איהם ליעב, ביי איהם קען מען קריענען צו יעדער צייט
 עטליכע רובעל.

— זאל איך איהם אריינלאזען? — האט דיא דיענסט געפרעגט.
 — יא, זאגט מען דיר, לאז איהם אריין! — האט קאבאנאָוו שטרענג געהייסען.
 דיא דיענסט איז שנעל אוועקגעלאפען און האט אריינגעפיהרט מאַריס'ן אין
 צימער וואו איהרע הערשאפטען זיינען געזעסען.

— מאַרק מיכאילאָוויטש, זייט מיר הערעליך ווילקאָמען! — האט קאבאנאָוו
 זעהר פריינדליך אויסגעשריען רייכענד מאריס'ן דיא האנד — איהר זאלט אין דער
 צייט צו אונז קומען? דאס מוז עפעס זיין.

מאריס האט זעהר העפליך בעגריסט און געדריקט דיא הענד פון העררן און
 פרוי קאבאנאָוו און האט געזאגט:

— איך בין יעצט מיינע פריינדע צו אייד וועגען קיין געשעפט געקומען,
 זאנדערן איינפאך אביסעל פערבריינגען. אויב איהר וועט מיר ערלויבען, וועל איך
 שיקען נאך א פלאש וויין און מיר וועלען אביסעל פלוידערן.

— מיט פערנניגען, מאַרק מיכאילאָוויטש! — האט קאבאנאָוו מיט זעהר אַ
 צופריעדענער מינע געענטפערט — איהר ווייסט דאך, אז איך בין פון שטענדיג און
 אייער בעסטער פריינד. פון אייערטוועגען איז מיר קיין זאך ניט צו שווער צו מהאן.

— יא, הערר וואהרהאפטיג — האט אויך פיארראַ געזאגט — מיין מאן קען
 זיך נאר קיין מאל פון אייד ניט גענוג אבליבען. ער בעוואונדערט אימער וואס צוויי
 שעהן דיא זשידעס געפינט זיך אזא עדעלער מאן וויא איהר זייט. איך בעטראכט

איך אויך אלע מאל פאר א וואהרען הויזפריינד, זיצט מארק מיכאילאָוויטש.
מארים האט זיך געזעצט, האט ארויסגענומען דריי רובעל פון דער טאש און
האט זיי איבערגעגעבען דער ווירטהין זיא זאל שיקען בריינגען דיא נומע זאכען וואס
יא האט לייעב.

— ביז מען וועט בריינגען אייערע וויין מארק מיכאילאָוויטש, — האט קאָבאָ
נאוו געזאגט — וועלען מיר דערווייל פערזוכען פון מיינע איינפאכע שנאפס. מיר
שיינט, אז איהר ווייסט דאס מיין מאנען איז אויך ניט פון דיא וואס קענען פער-
דיהען אבי א וועלכען בראנפען. וועט איהר מיט מיר טרינקען א גלעזעלע?
— פאר וואס ניט? איך וועל געוויס טרינקען.

— פיאָדאָשאַ! נייעב נור אהער, מיין לעבען, פון דעם ספירט וואס מען האט
מיר דיא וואך געשיקט אין פערנעס ניט צו נעבען עפעס פערבייסען.
באלד איז געשטאנען אויפן מיש א פלאש ספירט און א פאָר געמאכטע
הערינג.

— נו, וואס זאגט איהר מארק מיכאילאָוויטש צו מיין ספירט? — האט קאָ
באנאו לוסטיג געפרעגט אלס זיי האבען דיא ערשטע גלעזלאך אויסגעלעדיגט —
זאגט, דארף איך מיך מיט איהם שעמען?

— דער ספירט איז פראכטפאל נוט, — האט מאָרריס געענטפערט.
— איך האב דאך אייך פריהער געזאגט, אז מיין מאנען קען ניט פערדייהען
אבי א וועלכען שנאפס. טרינקט נאך א גלעזעלע הערר וואהרהאפטיג זשאלעוועט ניט.
— איך דאנקע, איהר ווייסט דוכט זיך, אז איך קען פיעל ניט טרינקען. דער-
צעזלסט מיר בעסער, וואס הערט זיך ביי אייך עפעס נייעס?

— וואס זאל זיך ביי מיר הערען? איהר ווייסט דאך, אז איך בין אימער
בעשעפטיגט, מען האט איינפאך קיין בערוהטע שטונדע ניט.

-- איהר זייט שוין לאנג אויף אייער שטעלע, יאנקא באָריסאָוויטש.

— איך בין שוין אויף מיין שטעלע צעהן קיילעכדיגע יאהר.

— איהר זייט א געבאָרענער א הינער?

— יא.

— און אייער ווייב זאל לעבען?

— זיא איז פון א דאָרף, — איאָ פיאָדאָשאַ, דוא ביזט פון א דאָרף?

— דוא דארפסט איך זאל דאס בעשטעמיגען? — האט פיאָדאָראַ געלאכט —

איך יעבען, אז הערר וואהרהאפטיג וועט דיר אליין אויך גלויבען.

— זאגט מיר נומע פיאָדאָראַ. האט איהר אמאל ניט געוואוינט צוזאמען אין

אין הייז מיט א געוויסען שלמה פיין.

— פון וואנען ווייסט איהר דאס?

— אזוי האב איך געהערט.

— פון וועמען האט איהר דאס געהערט?

— מיר האט דאס דערצעהלט דער שלמה פיין אליין.

— ער איז דען דא היי?

— ניין! ער וואוינט אין אדעסא. מיט א קורצער צייט צוריק בין איך געווען אין אדעסא, בין איך צופעליגער ווייזע מיט איהם בעקאנט געוואָרען. מיר האבען זיך צוזאמענגערעדט האט ער מיר דערצעהלט, אז ער האט מיט אייניגע און צוואנציג יאהר צוריק געוואוינט אין מאסקווא. דאביי איז צו רייד נעקומען וועגען דיא פער-זאנען וועלכע האבען צו יענער צייט געוואוינט אין דעמעלבען הויז וואו ער מיט זיין פאמיליע האט געוואוינט. צווישען דיא נעמען וואס ער האט אויסגערעכניט האט ער אויך דערמאנט דעם נאמען יאניק קאבאנאוו און פיאָדאָראַ. מיר איז באַלד איינגעפאלען, אז דאס מיינט ער אייך.

— יא, איהר האט געטראפען, מיר האבען ווירקליך ראטאלס געוואוינט מיט אזא פאמיליע צוזאמען.

— וועמען מיינסט דוא? — האט קאבאנאוו געפרעגט — דאס איז פיעללייכט דיא פאמיליע ביי וועלכער דוא האסט דאס קינד...

— שטיל, נארישער מענטש! — האט פיאדארא מיט כעס אויסגעשריען; און האט איהם ניט געלאזט ענדיגען זיינע רייד.

— נו, שא. אז דוא ווילסט ניט איך זאל דאס אויסזאגען וועל איך שווייגען — האט קאבאנאוו געענטפערט.

— ווען איך זאל געווען וויסען, אז דא האנדעלט זיך אום א געהיימיס, וואלט איך נאר דערפון ניט גערעדט — האט מאריס געזאגט.

— דאס איז קיין געהיימיס; אבער דאס איז אן אלטע געשיכטע וואס איך וויל ניט מען זאל זיא דערמאהנען.

— איך בין נאר ניט ניגיריג אלטע געשיכטען צו הערען — האט וואהר האפטיג געזאגט. אבער וואו איז אייער דיענסט מיט דעם וויין? דאס איז טהייערער פון אלע אלטע געשיכטען.

עס האט לאנג ניט געווערט, האט זיך דיא טהיר געעפענט און דיא דיענסט האט ארויפגעטראגען אויף א טאץ צוויי פלעשער וויין מיט וויינגלעזלאך.

— איהר האט זעהר רעכט מאַרק מיכאַילאָוויטש, — האט קאבאנאוו פער-נינט געזאגט — דער וויין איז ווירקליך טהייערער פון אלע אלטע געשיכטען. ער האט אנגענאסען אלע דריי גלעזער.

— איך טרינק פאר אייער געזונד מיינע פריינדע! — האט מאַריס אויסגע-רופען אויפהייבענד זיין גראז — איך גלויב, אז איהר וועט מיין וויין ניט פערשעמען און וועט איהם צייגען אייער אכטונג.

— וועגען דעם פערטפארט איהר צו ריידען, מאַרק מיכאַילאָוויטש — האט קאבאנאוו געענטפערט — איך פון מיין זייט וועל געוויס אייער וויין אבגעבען דעם שענהנסטען פלאץ אין מיין קערפער און דוא פיאדאשא דארפסט אויך דאס זעלכע רעספעקט האבען פאר דעם רויטען נאסט וויא איך.

— איך וועל דעם הערען וואהרהאפטיג צוליעב טהאן און וועל אויסטרינקען א גלעזעלע וויין.

דיא אלע דרױ נלעזער זײנען באלד אויסגעלעדיגט געוואָרען און דיא אלע פּערזאָנען זײנען שטארק לוסטיג געוואָרען.

— וויא לאנג איז דאס, אז איהר האט געוואוינט מיט שלמה פֿיין אין איין הויז? — האט מאַריס געפּרענט.

— דאס איז שוין אַ געשיכטע פון 28 יאהר, — האט פּיאָדאָראַ געענטפּערט. — נו, וואס איז דיא אורזאכע, וואס איהר פּרענט זיך אזוי נאך אויף זיי?

— ווייל דיעזע מענשען האבען מיר זעהר פּיעל שלעכטס געטהאן.

— אזוי, זיי האבען אייך שלעכטס געטהאן?

— יא מאַדאַם, זיי האבען מיר אזעלכעס געטהאן, וואס ווען איך זאל זעהען

זייער בלוט געסט זיך אין דיא גאסען, וואלט איך מיינע הענד אין דעם גאנצן קאלט-כליסיג געוואשען.

— וואס צום ביישפּיעל האבען זיי אייך אזעלכעס געטהאן?

— האט איהר ניט געהערט, אז מען האט איינעם פון מיין פּאטערס מערדער

געחאפט?

— יא, איך האב געהערט, — האט קאבאנאו געענטפּערט.

— מוזט איהר געוויס וויסען, אז דער גאנצער פון דעם מערדער איז פֿיין.

— יא, איך האב דאס געהערט. איז דער פֿיין פון דער זעלבער פּאַמיליע?

— ער איז שלמה פֿינס א זון.

— ווירקליך? — האט דאס פּאָר פּאַלך אין איין שטימע געפּרענט — ער

איז שלמה פֿינס א זון?

— יא, נו, קענט איהר אייך שוין פּאַרשטעלען וויא מיין בלוט זיערט אין מיר,

ווען איך דערמאן מיך נור אז דיא פּערפּלוקטע מענשען. ווען איך זאל קענען, וואלט

איך זיי אלע אויף איין פייער פּערברענט.

— אזוי? איז דיעזער מערדער שלמה פֿינס א זון? — האט פּיאָדאָראַ איי-

ניגע מאל וויעדערהאלט.

— יא, ער איז זיין איינציגער זון. איך וואלט יעצט וועלען פון דער גאנצער

פּערפּלוקטער פּאַמיליע ראכע געהענען. איך וואלט אלע גלידער אויסגעקושט דעם

מענשען וואס וואלט מיר דערזעהלט, אז ער האט דיא מערדער שלעכטעס געטהאן.

— זעהסט דוא יאניק, — האט פּיאָדאָראַ טריאומפּיהרענד געזאגט — האב

איהר נאך מיט דרױ און צוואנציג יאהר צוריק ניט געזאגט, אז אויף דיא לייטע טהאר

מען קיין מיטלייד האבען, ווייל זיי זיינען בלוטזויגערס. איך בין זיכער, דאס ווען איך

זאל יענעם ניט געווען צוגעהמען, וואלט פון איהם אויך א מערדער געוואָרען.

— וואס? איהר האט איין קינד ביי זיי צוגענומען? — האט מאַריס ערפּרייט

געפּרענט — אויב איהר האט דאס געטהאן האט איהר זיך געקויפט דעם זענען פון

גאט אליין.

— יא, — האט קאבאנאו מיט זיינע שיכורע גרימאסען געענטפּערט — זיא

האט טאַקיי אזוי געטהאן. איהר שפּיעלט זיך מאַרק מיכאַלֶאָוויטש מיט מיין פּיאָ-

דאָשאַן? זיא איז איין קלונע זאך. זיא דערקענט אלע מענשען אן זייערע נעז. זיא האט טאקי צוגענומען ביי דעם שלמהן א קינד.

— שטיל יאניק! — האט פיאדרא מיט כעס א נעשריי געטהאן.

— וואס זאנסט דוא עפעס שטיל? פאר אונזער פריינד מארק מיכאילאוויטש מעג מען אלעס ריידען. ער איז אונזערער אן אייגענער מענש.

— נעוויס בין איך אייך נעשריי נאך בעסער אלס אן אייגענער מענש — האט מאריס געענטפערט. — איך זאג אייך טיינע פריינדע, אז פאר דעם קלאפ וואס איהר האט זיי געגעבען, וועל איך אייך עוויג דאנקבאר זיין, איך שמעל מיר פאר וואס פאר א קרייניקונג זיי האבען געהאט. דאס איז קיין קליינינקייט פאר עלטערן, ווען מען געהאט ביי זיי וייער קינד צו

— זיי זיינען טאקי דאמאלס שיער וואהנויניג געווארען אויס פערצווייפלונג — האט פיאדרא געענטפערט. — איך האב זיי א גוטען שנעל אין דער נאז געגעבען. זיי מוזען דעם וועטההיג נאך הייטע פיהלען.

— איך רעכען אבער, אז אזעלכע מערדער דארפען ניט לאנג קלאנגען נאך א קינד, — האט מאריס געזאגט — דען ביי אזעלכען וואס עס איז רעכט מענשען-בלוט צו פערניעסען, ביי א זיינעם שפיעלט אן איינען קינד אויך קיין גרויסע ראָליע ניט.

— איך גלויב אויך, אז זיי אינטערעסירט דאס וועניג, — האט פיאדרא געענטפערט — אבער איך האב דאמאלס אין צווייען א וואהלטהעטיגע זאך געטהאן: ערשמענס, האב איך גערעמעט א קינד פון מערדערישע הענד און צווייטענס, האב איך דאמיט אן אנדערן א גרויסע טובה געטהאן.

— איהר מאכט מיך ניינעריג מאדאם קאבאנאו, — האט מאריס געזאגט — קענט איהר מיר פיעללייכט טהאן דיא געפעריגקייט און מיר דערצעהלען וויא אזוי אייך איז איינגעפאלען דיא גליקליכע אידעע פון אזעלכע מערדערישע הענד א קינד אָבצונעהמען?

— דאס איז אזא געהיימניס, וואס איך טהאר ניט דערצעהלען.

— אזוי, דא שמעקט א געהיימניס?

— יא.

— אבער דאס איינע וויל איך וויסען, צו דאס קינד לעבט?

— א קלייניגקייט צו עס לעבט. ער איז יעצט איינער פון דיא גליקליכסטע מענשען אין דער וועלט.

— נו, איז ער אייך חאטש דאנקבאר פאר דיא גוטעס וואס איהר האט מיט איהם געטהאן?

— ניין. ער ווייס נאר פון דער נאנצער געשיכטע ניט.

— וויא איז דאס מעגליך?

— איהר זעהט דאך אז דאס איז יא מעגליך.

— אבער ער איז הייטע א קריסט.

— זעכספערשמענדליך, אז איך האב איהם ניט אין איריזשע הענד אבגעגעבען.

— דאס איז א מערקווירדיגע נעשיכטע — האט מאָריס וויא שטאַרק ער שטוינט אויסנערופען — פון מינוט צו מינוט מאכט איהר מיך אלץ נייגערדיגער צו וויסען דיא נאנצע נעשיכטע וויא זיא איז צוגענאנגען.

— איך האב נאר ניט געוואוסט, מארק מיכאלָאָוויטש, אז איהר זייט אזוי נייגערדיג?

— איך גלויב, אז יעדער מענטש אויף מיין פלאץ וואלט ביי אזא זאך שטאַרק נייגערדיג געווען.

— אייער נייגערדיגע וועט אייך אבער נאר ניט העלפען. איך האב אייך שוין איין מאל געזאגט, אז דאס איז אזא געהיימניש וואס איך קען אייך ניט דערצעהלען.

— וואצו האבען מיר זיך פעררעדט אין אזעלכע פוסטע, אוננוציגע זאכען? — האט קאבאנאו געזאגט — עס איז ביי מיין עהרנוואָרט א שאַנדע. פאר אונז שטעהט אזא טהייערע פלאש וויין און מיר געבען זיך נאר קיין מיהע זיא אויסצולעדריגען.

— נו, מיר קענען טרינקען, — האט מאריס געענטפערט מיט דער אבזיכט, דאך ארויסצובעקומען פון דיא לייטע דיא געהיימניש וואס איז פאר איהם אזוי וויכטיג געווען.

מען האט אויסגעטרונקען נאך צו גלאז וויין, מאָריס האט ווייטער געפרופט אנציהען א געשפרעך ווענען שלמה'ס קינד, אבער פיאָראָראַ האט דערפון געהער ניט געוואלט הערן און האט איהם נאך אמאל פערזיכערט, אז זיא וועט דאס איהם פאר קיין פאל זאגען.

— דערווייל זאל זיין גענוג דאס וואס איך האב ערפאהרען, — האט זיך מאָריס געקלערט — דאס ביסעל איז אויך זעהר וויכטיג פאר שלמה פֿיין. שפעטער וועל איך אויסזוכען א מיטעל וויא אזוי דיא נאנצע געהיימניש אויסצופאַרשען. האט עס אנגעהויבען ארויסצוגעהען, וועט ווייטער געוויס געהן א גאנג.

ער האט זיך גאנגן פֿיין געזעגענט מיט דאס פאראל קאבאנאו און איז אוועק געגאנגען.

166 טעם קאפיטעל.

א קלאַג דער מאַמען.

וויא דיא צייטען ענדערן זיך! ניט לאנג האבען מיר ביי היראַניס ראָזענדרופט געזעהן לויטער גליקליכע געזיכטער, אין אלע ווינקעלאך האט דיא פריידע ארומגעטאנצט און יעצט....

עס איז אונגלויבליך אז אין אזא קורצער צייט זאל אזא פערענדערונג ווערען, אבער מען מוז דאס גלויבען, ווייל מיר זעהען דיא פערענדערונג מיט אונזרע אויגען. היראַניס אליין איז פינסטער וויא דיא נאכט. ער געהט ארום גיעדערנעשאַגען, פערצווייפעלט וויא איינער וואס דיא וועלט און דאס לעבען האבען שוין פאר איהם קיין אינטערעסע. ער האט זיך פלוצלונג ארומגעזעהן, אז ער איז א גרויסער קבצן. אלע קריכטען וואס האבען ביי איהם געלד געליהען האבען איהם אויסגעשטעלט א צונג

ער איז שוין אן ארימאן, דאס ווייס ער זעהר נוט און דער געדאנק, אז באַלד

וועט אין דער נאנצער שטארט קלינגען דא נייעס פון זיין ארמוטה, האט פון איהם
 דעם נאנצען מוטה גערויבט.

זיין פרוי סיזיליע ווייס אויף פון דער געהיימניס און זיא איז דארום זא נייע-
 דערשלאָגען וויא איהר מאן, זיא פערשטעהט זעהר גוט, אז באלד וועט זיא ווערן
 אויס פריצה, מען וועט זיא שוין מעהר ניט רעספעקטירען. איהר פיעלע פריינדיגען
 וועלען זיך שוין גאָר שעמען מיט איהר צו ריידען, זיי וועלען פערנגיגען האבען, וואס
 זיא איז אזוי אונגליקליך.

און ליענאטישקא ?

מיט איהר ווייס מען גאר ניט וואס עס טהוט זיך, זיא זיצט פערשפארט ביי
 זיך און צימער און וויינט. אויף אלע פראגען וואס דיא צערמליכע מוטער ריכטעט
 אן איהר, ענטפערט זיא האלבע ווערטער און מען קען פאר קיין פאל ערפאהרען
 וואס איהר פעהלט.

דיא מוטער האט געמיינט, אז דאס קלאנט זיא אזוי אויף דעם וואס לאַמאָ-
 נאוו האט זיא אוועקגעווארפען און האט זיך אזוי ניעדערטרעכטיג פון איהר ענטזאנט.
 דארום האט זיא איהר געטרויסט, אז דיא וועלט איז נאך ניט אונטערנענאנגען און
 דיא חתנים זיינען נאך ניט אלע אויסגעשטאַרבען, איהר בעשערטער וועט נאך קומען.
 אבער ליענאטישקא האט זיך ניט געפונען געטרויסט פון דיא ווערטער. זיא
 האט לאמאנאוון געשאַלטען מיט דיא שרעקליכסטע קללות און ווען זיא פלעגט נור
 זיין נאמען דערהערען, איז זיא אויפגעצאפּעלט געוואָרען, ריכטיג וויא אַ שלאנג זאל
 זיא בעריהרען.

— ער איז קיין געוועהנליכער מעניש, זאנדערן אַ בעסטיע אין מענשענ-נעי-
 שטאלט — האט זיא אין מאל וויינענד אויסגעשריען — ער האט מיך אין גרעסטען
 אונגליק געשליידערט.

— אבער קינד מיינט, וויא באלד ער איז אזא אונמעניש אזא מערדער, דארפסט
 דוא גאר נאך איהם ניט בענקען — האט סיזיליע געזאנט — אין געגענטהייל דוא
 דארפסט גאט דאנקען וואס דוא ביזט פון איהם בעפרייט געוואָרען.

ליענא האט ניט געענטפערט, זיא האט נור געוויינט מיט פלוטיגע טרערן און
 זיציליע האט אנגעהויבען צו פערשטעהן, אז גאר אן אנדער זאך דריקט געוויס איהר
 גאַכטערס הערץ.

אבער וואס אייגענטליך איהר דריקט, דאס האט זיא ניט געקענט פערשטעהן.
 — היראַנים, מיט אונזער ליענאטישקאַן איז עטוואס, — האט סיזיליע איינמאל
 געזאנט צו איהר מאן — דאס איז ניט אומזאנסט וואס זיא איז אזוי פערצווייפּעלט.
 — לאז מיך צורוה מיט דיין ליענאטישקאַן און מיט איהרע גראפען, — האט
 היראַנים צאָריניג געענטפערט — איך האב וויכטיגערע צרות וואס פערביטערן מיר
 זיין לעבען.

— אבער מען מוז דאך וויסען וואס איהר דריקט ?

— איך וויל גאר ניט וויסען פון קיין זאך. צוליעב איהר בין איך אזוי אונגליק-
 ליך געווארען, וויל איך גאר פון איהר ניט דענקען.

היראָנים האט ווירקליך דער טאָכטערס נאָמען ניט געקענט הערען. ער האט ייִם געקענט פּערנעסען, אז זיא האט איהם אין אזא שרעקליכע לאגע עבראכט, און נור צוליב איהר איז ער אזא קבצן געוואָרען. דיא מאסקע איז יעצט פון זיינע אויגען אראפגעפאלען און ער האט דערוועהן וואס פאר א פעהלער ער האט גע- טהאן, וואס ער איז געוואָרען מעהר קריסט אלס איה. דאס נאנצע געלד וואס ער האט געהאט, האט ער פּערדיינט נור פון אידען, און קריסטען האבען דאס פון איהם אוועקגענומען. ווען ער איז געווען אין א נויטה, האבען איהם בעשטענדיג זיינע אירישע פריינדע ארויסגעשלעפט און דיא גראפען מיט דיא קניאזען מיט וועלכע ער האט אזוי שטאָלציערט, האבען מיט זייער פריינדשאפט נור געמיינט פון איהם דיא הויט ארונטערצושנידען.

יא ער האט יעצט זעהר דייטליך געזעהן וואס פאר א דומהייט ער האט גע- טהאן. ער וואלט זעהר וועלען דאס צוריקהאפען, אבער עס איז שוין געווען צו שפעט. א מוטער אבער איז נאנץ אנדערש. סיציליע אבוואהל זיא האט ניט וועניגער שמערצען געהאט פון דעם מאן, פון דעסטוועגען האט זיא אן דער טאָכטער אויך ניט פּערנעסען. דער געדאנק, אז ליענאָטשאַ איז אזוי פּערצווייפעלט און זיא האט שמערצען פון עטוואס, האט איהר פון געדאנק ניט געקענט ארויסנעהן און זיא האט זיך בעשלאסען אויסצופאַרשען פון ליענאָן וואס דא טהוט זיך.

זיא איז איינמאָל צו איהר אריינגעקומען אין צימער און האט זיך געגען איהר געזעצט, מיט פאַרשענדע בליקען האט זיא איהר אייניגע מינוטען בעטראַכט און האט נאכהער זעהר צערטליך געזאנט:

— ליענאָטשאַ מיין טאָכטער ?

— וואס ווילסט דוא ? — האט ליענאָ ביז געפּרענט.

— וואס ביזט דוא אין כעס נארוניאָ דוא ווייסט דאך, אז איך בין דיין מוטער, איך האב דיך ליעב וויא מיין נאנץ לעבען.

— אבער וואס ווילסט דוא פון מיר ?

— איך וויל דיך עטוואס פּרענען.

ליענאָ האט געשווינען.

— וועסט דוא מיר ענטפּערן אויף מיין פראגע ?

— לאז מיך אָב, איך בין יעצט ניט אויפגעלענט דייע פראגען צו הערען ! —

האט ליענאָ צאָרניג געענטפּערט.

— אבער קינד מיינס. דוא זאלסט וויסען וויפּיעל שמערצען דוא פּערשאפטסט מיר מיט דיין טרויעריגקייט וואלסט דוא מיט מיר אנדערש גערעדט. איך זאג דיר, אז איך שלאף קיין נעכט ניט. איך האב פּערלארען דעם נאנצען אפּעיט פון עסען. איך קען בעהיטע נאט וואהנזיניג ווערען פון פּיעל טראכטען, נו פּרעג איך דיר, וועט דיר שוין זיין גוט, ווען דיין מוטער וועט וואהנזיניג ווערן ?

ליענאָ האט אַ קוק געטהאן אויף דער מוטער און אלס זיא האט דערוועהן טרערן אין איהרע אויגען האט זיך אין איהר מיטלייד ערוועקט און זיא האט מיט אַ זאָנפּטערן טאן געזאנט:

— אבער ליעבע מוטער. וואס קוועלסט דוא מיך מיט דייע רייד.
— דוא מחט מיר צוליעב טהאן מיין טאכטער און מיינע פראגען כע.

וואָרטען.

— נו פרעג-וועט שוין.

— איך וויל וויסען, וואס דיך דריקט אזוי ?

— נאר ניט, — האט ליענא געענטפערט און איז רויטה געוואָרען.

— וועמען ווילסט דוא איינבילדען אז נאר ניט. זעה איך דען ניט, אז דוא

בזוט זייט אַ קורצע צייט אַ האלבער מענטש געוואָרען.

— איך בין עפעס ניט געזונד.

— וואס פעהלט דיר ?

— דאס קען איך דיר ניט זאגען.

— דוא קאנסט דאס ניט זאגען ? — מיר, דיין מוטער קענסט דוא ניט זאגען

וואס דיך דריקט ? האסט דוא נאך אזא נומען פריינד וויא איך בין דיר ? דוא

מענסט זיך געמען, ליענאטישקא, דוא זאלסט אזוי נאָרריש זיין ? דאס איז א בעד

ווייז אז דוא ביסט נאך נאר א קינד. פּע, איך האב פון דיר אזעלכעס ניט ער-

וואָרטעס.

ליענא האט בעהאלטען דאס געזיכט אין ביידע הענד און האט זיך פאַרנאַנ-

דער געוויינט.

— וועה איז מיר ! קינד מיינס ! זא: דאך וואס איז מיט דיר ? — האט זיך

סיציליע געבעטען אומארמענד דער טאכטער — איך וועל דאס ניט אויסהאלטען.

דערזעהל דאך דער מאמען וואס פאר אן אונגליק דיך האט געטראפען !

— מוטער, איך בין פערלאָרען ! — האט ליענא מיט א קראַמפּפּהאַפּטעס

וויינען אויסגערערט.

— דוא ביסט פערלאָרען ? — האט סיציליע ערשראקען געפרעגט — מיין

נאט, וואס האט אזעלכעס מיט דיר געטראפען ? זאג מיר, דען איך שטארב דא

פאר דייע אייגען ?

— איך קען ניט, מוטער, — האט ליענא אלץ וויינענד געזאגט — איך קען

דאס דיר ניט זאגען.

— פאר וואס ? וועה איז מיר ! פארוואס זאלסט דוא דאס מיר ניט קענען

זאגען ?

— איד קען ניט, איך דארף ניט ! — האט ליענא מיט א פערצווייפּעלטער

מינע געענטפערט — ווען דוא וועסט דאס הערען, וועסט דוא מיך פעהאסען,

פערשעלטען, פערדאמען.

— הא ? — האט סיציליע א געשריי געטהאן אויפשפרינגענד פון איהר

אַרט — נאט מיינער ! איך פאנג אָן צו פערשטען וואס דא טהוט זיך. זאג, קינד

מינס, האסט דוא זיך געלאזט פון יעמאנדען פערפיהרען אין א בלאָטע ? ...

ליענא האט נאך שטארקער אנגעהויבען צו וויינען.

יא? איך האב געטראפען? — האט סיזילע ציטרענד ביי אלע גליעד-
דער אויסגעשריען — זאג דאך אום הימעלס ווילען, איך האב געטראפען?
— יא, מוטער, דער אונגענש, לאמאנאו האט מיין עהרע גערויבט —
האט ליגענא יאמערנד געענטפערט — איך בין שווא...
— וועה איז דער מאמען! — האט סיזילע אויסגעשריען פערברעכענדיג
דיא הענד און איהר געזיכט איז לייכען בלאס געווארען.
167 טעם קאפיטעל.

מיט'ן פאטער איז ער שוין פערטיג.

סימאן נריץ איז געזעסען ביי זיך אין צימער שטארק פערטראכט און בע-
זארגט.

ער האט שוין דעם שטיין פו'ם וועג אבגערוימט. זיין קאנקורענט יאקאב
פיין ויצט אין געפענגניס און ביי קיינעם איז קיין צווייפעל, אז ער איז וואהרהאפטניג
מערדער, אבער דאך קען ער זיין ציעל ניט עררייכען. דיא רעבעקא ווייזט זיך פאָרט
ניט צו איהם אזוי ליעבליך וויא ער האט געוואלט. אין געגענטהייל, יעדעס מאל
ווען ער קומט מיט איהר צוזאמען, בעווייזט זיא איהם מעהר פערזאכטונג, אין איהרע
אויגען לעזט ער נאר האס.

— וואס טהוט מען? וויא אזוי קויפט מען זיך איין ביי איהר אין ליעבע?
ביי איהם איז נאך א לאנגעס נאכדענקען געבלעבען, ער זאל זיך בעמיהען,
פריהער דעם באנקירס הערץ פאר זיך צו געווינען. ווען ער וועט מיט דעם פאטער
פערטיג ווערן, וועט דאן דיא טאכטער מוזען ענטפערן אמן און וועט מיט איהם
הייראטעהען.

אבער דא איז ווייטער דיא פראגע: וויא אזוי זאל מען קויפען דעם באנקירס
הערץ?

נריץ האט געוואוסט, אז ראטהבלום קוקט אייף איהם ניט מעהר וויא אויף
זיינעם א בעדיענטען און איהם פאלט נאר קיין מאל דער געדאנק ניט איין, אז
סימאן נריץ, זיין בוכהאלטער זאל זיין רעבעקא'ס מאן. אלזא, מוז מען עפעס אויס-
זוכען אזא מיטעל, וואס זאל מאכען אויף ראטהבלומען אזא ווירקונג, ער זאל בע-
טראכטען פאר זיין טאכטערס גרעסטעס גליק, ווען נריץ וועט וועלען זיא הייראטעהען.
לאנג האט נריץ זיך געבראכען דעם קאָפּ קלערענדיג וועגען אזא מיטעל און
ער איז ענדליך געפאלען זעהר אויף א קלונגען פלאן.

— ראטהבלום וויל מיט זיין טאכטער טהאן א רייכען שידוך — האט זיך
סימאן געקלערט — ווען איך זאל האבען א סך געלד, וואלט ראטהבלום קיין צוויי
וערטער איבערגערעדט און וואָלט מיך אויפגעחאפט פאר זיין טאכטער, אלזא מוז
מען זעהן איינבילדען דעם באנקיר, אז איך האב א סך געלד.

דאס איז זעהר א לייכטע זאך, — האט נריץ מיט א פערנעניגט שמייכעל צו
זיך אליין געזאגט — איך וועל איהם שוין איינבילדען, אז איך וועל באלד זיין א
מיליאנער.

ער האט זיך געזעצט און האט אנגעשריעבען דיעזען ברעף :

„ליעבער פריינד בלאנקן!

„איך האב פון דיר שוין לאנג קיין ברעף געהאט. זייט דוא ביסט אוועקגע-
פאהרען נאך אמעריקא, האסט דוא מיר נור איין ברעף געשריעבען. דאס איז א
גרויס אונרעכט פון דיר. דוא האסט ניט בעדארפט פערנעסען, אז איך בין אימער
געווען דיין בעסטער גוטער ברודער. איך האב דיר געראטען דוא זאלסט אנטלויפען,
נאך אמעריקא אלס מען האט ביי אונז אין שטעדטעל זיך אנגעהויבען צו שטויסען,
אז דוא האסט בע'ננבעט דיין פרינציפאל.... ווען איך זאל דיר ניט געווען פער-
שאפען א פאלשען פאספארט מיט וועלכען דוא האסט געקענט מאכען דיא פליטה,
וואלסט דוא שוין יעצט געווען ווער-ווייס-וואו... צום סוף האסט דוא גענצליך אן
מיר פערנעסען און שרייבסט מיר זאנאר קיין ברעף ניט. דאס הייסט אויף דער
העכסטער שטופע אונדאנקבאר.

„נור דוא ווייסט דאך, אז איך בין אימער געווען דיין בעסטער גוטער פריינד,
דארום פערצייע איך דיר; אבער מיט דעם בעדינג, דוא זאלסט מיר טהאן א
קליינעם געפאלען.

„איך פערלאנג פון דיר, ליעבער בלאנקן, דוא זאלסט דיא מינוט וואס דיא
וועסט דיעזען ברעף ערהאלטען זיך זעצען ביי דיין שרייב-טיש (ווען דוא האסט
אזעלכען) און זאלסט אנשרייבען צו מיין באנקיר הערר ראטהבלום דיעזען ברעף
מיט דיעזע ווארטען :

הערר ראטהבלום!

„א מאסקווער איד, וואס איז דיעזע וואך אהער געקומען, האט מיר דער-
זעהלט, אז ביי אייך דיענט א יונגער מאן מיט דעם נאמען גריץ. ביטע איך אייך
איהר זאלט אזוי פריינדליך זיין און מיר פאלד אנטווארטען צו הייסט דיעזער יונגער
מאן מיט דעם נאמען שטען און צו איז ער פון דער שטאדט נאָוֹאָגֶרודאָק.
איך מוז איך וויסען צו זיין פאטער האט געהייסען דוד און האט געהאט אן אייגען
הויז אין דער שול-גאס. דען אויב דאס איז דער וואס איך האב דא געשריעבען, וועט
איהר איהם גליקליך מאכען; ווייל מיט אייניגע מאנאטען צוריק איז אין קאליפארניען
געשטארבען א מיליאנער מיט דעם נאמען ראובן גריץ; ער האט אין זיין צואה
אפגעשריעבען זיין נאמן פערמענען זיין ברודער דוד'ס בן-יחיד שמעון גריץ. אין דער
צואה האט ער דייטליך געשריעבען, אז זיין ברודער דוד האט געהאט אן אייגען-
הויז אין נאָוֹאָגֶרודקער שול-גאס. דארט האט ער געהאט א שיינק. מען האט דאס
אין דיא היינע אלע צייטונגען געמעלדעט, פיעללייכט ווייס יעמאנד פון אזא יונגען
מאן, אבער ביז אהער האט זיך קיינער אבגערופען. אויב דאס איז דערזעלבער וואס
איך פרעג אייך, ביטע איך אייך געהערטער הערר, איהם דאס צו בענאכריכטען
אום ער זאל קומען אפגעהמען דיא מיליאנען וואס זיינען פאר איהם געבלעבען.

„מיט דער האָפנונג, אז איהר וועט וועלען דיא מצוה פערדיענען און וועט
טהאן וויא איך האב אייך געבעטען צייכען איך מיט פאלער אכטונג.

דא ליעבער בלאנקן זאלסט דוא אונטערשרייבען דעם נאמען פון א גרויסען

בעריהמטען מאן אין ניו-יאָרק, פיעל גלייכער וועט זיין ווען דער נאמען וועט זיין פון א רב. פיעללייכט קענסט דוא נאך אין א דרוקעריי אבדרוקען אויף א שטיקעל פאַ-פיער וואס זאל אויסווייזען וויא אויסגעשניטען פון א צייטונג דיא נאנצע געשיכטע, וואס שמעקט אין מיין בריעף און דאס אויך אריינשיקען צו העררן ראטהבלום, וועל איך דיר זעהר און זעהר דאנקבאר זיין. מיר זאלסט דוא אויף שרייבען אויף מיין אדרעסע נומ. 7 מיכאילאָווסקאָיא אוליצא, צו האסט דוא געשריעבען צו ראטהבלומען. "איך בין פעסט פערזיכערט, אז דוא וועסט טהאן וויא איך האב דיר געבעד טען; אבער נאך אמאל מוז איך דיר אויפמערקזאם מאכען, אז דוא זאלסט דאס טהאן באלד וויא דוא וועסט מיין בעיעף ערהאלטען.

איך פערבלייב דיין געטרייער פריינד סימאן גריין.

ער האט דעם בריעף פערזינעלט און האט איהם אוועקגעשיקט דורך דער פאָסט נאך ניו-יאָרק.

מיט דער גרעסטער אונגעדולד האט ער פון דעם טאג אן אנגעהויבען צו ער-ווארטען בלאנקינס אנטוואָרט. ער האט געוואוסט, אז זיין חבר וועט דיא ביטע באלד ערפילען, און נאך זיין רעכנונג איז אויסגעקומען, אז ניט שפעטער וויא אין פיער וואָכען דארף זיין פון בלאנקינען אן ענטפער.

ער האט קיין איררטהום געהאט, דען עס זיינען נאך קיינע פאלע פיער וואָכען איבערגעגאנגען, איז ראָטהבלום אריינגעלאפען צו איהם מיט אן אפענעם בריעף אין דער האנד.

— איך גראטולירע אייך הערר גריין! — האט דער באַנקיר פרייליך געזאגט—

אייך האט א מערקווירדיגעס גליק געטראפען.

— מיך האט א גליק געטראפען? — האט גריין וויא ערשטוינט געפרענט.

— זאגט מיר נור ליעבער פריינד, האט איהר געהאט אן אנקעל אין קאַלר

פאָרניען?

— פון וואָנען ווייסט איהר דאס?

— ענטפערט מיר נור אויף מיין פראגע.

— איך האב געהאט אן אנקעל וועלכער האט זיך אלס קינד אוועקגעלאָזט

נאך אמעריקא אבער קיינער ווייס ביז הייטע ניט וואו ער איז אהינגעקומען. מען האט אונז זאגאר דערזעהלט, אז מען האט איהם געזעהען אין קאַליפאָרניען, אָבער מיר האבען דאס ניט געגלייבט.

— נו, זאג איך אייך, אז ער איז ווירקליך געווען אין קאַליפאָרניען און ער

האט פאר אייך א גרויסען קאפיטאל אנגעזאמעלט.

— איך פערשטעה אייך ניט הערר באַנקיר. וואס היסט ער האט געזאמעלט

א קאפיטאל פאר מיר?

— נאט לעזט דיעזען בריעף וועט איהר שוין אלעס פערשטעהן.

— וואס איז דאס פאר א בריעף? — האט גריין געפרענט געהמענד דעם

בריעף אין האנד.

— לעזט איהם נור איבער וועט איהר שוין זעהן וואס דאס איז.

נריץ האט איבערגעלעזען דעם בריעף און האט געמאכט דאביי אזעלכע נריי-
מאסען וואס מען האט געקענט מיינען, אז ער איז איבערראשט און ער גלויבט זיינע
אויגען ניט.

— מיין גאט! — האט ער געשטאמעלט — וואס זאל דאס בעדייטען?

— דאס בעדייט, אז איהר זייט א מיליאָנער געוואָרען.

— אַ, הימעל! איז דאס מעגליך, אז מיך האט אזא נרויס גליק געטראָפּען?

האט נריץ אויסגערופען זא אַרטיסטיש, דאס דער באַנקיר האט געגלויבט, אז דער
יונגער מאן איז ווירקליך אויסער זיך פון דער גוטער בשורה וואס ער האט דאָ
בעקומען.

— בערוהינט זיך הערר נריץ, — האט ראטהבלום געזאגט — אַ מענשט מוז

קענען געדולדיג ערטראגען גליק און אונגליק.

— אַ, מיין הערר! — האט נריץ געזאגט ערנרייפּענר ראטהבלומס האנד —

וויא זאל איך אייך דאנקען פאר דער גליקליכער נאכריכט וואס איהר האט מיר
איבערגעגעבען.

— דאס דארפט איהר ניט דאנקען מיר, זאנדערן יענעם אמעריקאנער, וואס

האט דיא נאכריכט מיר געשריעבען.

— אבער איהר זייט געווען דער גוטער שליח. איך וועל אייך אימער אלס מיין

גוטען ענגעל בעטראכטען.

— גענוג, גענוג, בערוהינט אייך און פרעהט זיך מיט דעם וואס גאט האט

אייך בעשערט. איהר דארפט זיך בעטראכטען אלס דעם גליקליכסטען מענשען אין
דער וועלט.

— ניין הערר ראטהבלום! מיינע מיליאָנען קענען מיך נאך ניט פאר פאל.

קאמען גליקליך מאכען, — האט נריץ זיפּענר געענטפּערט.

— וואס הייסט דאס?

— יא מיין הערר. איך וועדערהאלע מיינע ווערטער, אז מיינע מיליאָנען קען

גען מיך ניט גליקליך מאכען, דען ווען איך זאל זאגאר זיצען אין קייזערליכע פּאַלאַ-
צען, וועט מיר פעהלען דיא נשמה פון מיין קערפּער!

— איך פערשטעה ניט וואס איהר מיינט מיין פריינד.

— איך זאל וויסען, אז איהר וועט אויף מיר ניט צירנען, וואלט איך פאַר

אייך מיין הערץ געפּענט.

— איך זאל אויף אייך ניט צירנען? האט איהר מיר דען געטהאן אזעלכעס,

וואס איך דארף אויף אייך זיין אין כעס?

— ניט דאס. אבער איך פירכטע, אז מיט מיינע רייד וועל איך אייער צארן

ערוועקען.

— איך בין זעהר נייגיריג צו הערען דיא רייד וואס קענען מיין צאָרן אויף

אייך ערוועקען.

— הערר ראטהבלום! — האט נריץ מיט פייער געזאגט — איך מוז אייך גען

שטעהען, אז אייער ליעבע סאכטער רבקה האט מיך אזוי בעצויבערט. דאס אהן

איהר קען איך נייעמאלס קיין גליק פינדען. איך האב דאס אבער בױ אהער ניט גע-
וואַנט מיט אייך אדער מיט אייער טאָכטער וועגען דעם צו ריידען, ווייל איך האב
ניט פּערנעסען, אז איך בין ניט מעהר וויא אייערער אַ בעדיענטער. אבער יעצט,
אז נאָט האַט מיך אונערוואַרטעט זא בעגליקט מיט מיליאָנען, געהט איך מיר דיא
פּרייהייט, אייך מיין הערר צו בעטען, איהר זאלט מיין פּאָטער ווערען.

— דאָס איז נאר ניט אזא דומע זאך וויא איהר מיינט, — האַט ראָטהבלום
געענטפּערט — פאַר וואָס זאל איך זיין אויף אייך אין כּעס? ווען נור מיין טאָכטער
וועט ניט זיין דאָנענען, וועל איך געוויס דאָצו איינוויליגען.

— אַ, איך דאַנק אייך ליעבער, גוטער הערר! — האַט גריין אויסער זיך פאַר
פּריידע אויסגעשריען אַ קושטאהאַנדיג ראַטהבלומען אין האַנד — איהר האַט מיך
יעצט איינפאַך פּון טידיט לעבעדיג געמאַכט. ערשט יעצט וועל איך פּיהלען דעם גליק
פּון מיינע מיליאָנען, ווען פּון זיי וועט אייך אייער ליעבע טאָכטער קענען געניסען.
— אָבער הערר גריין, איהר זאלט ניט פּערנעסען דאָס וואָס איך האַב אייך
געזאָגט, אז איהר מוזט דאָצו האַבען מיין טאָכטערס איינוויליגען.

— אייער ליעבע טאָכטער וועט געוויס דאָצו איינוויליגען, ווען זיא וועט נור
הערען אז איהר ווילט דורכאויס זיא זאל מיך הייראַטען.

— דאָס, ליעבער פּריינד, קען איך איהר ניט זאָגען. איך קען בלויס איהר
מיטטהיילען, אז איך בין ניט דאָנענען, ווען זיא וועט געפינען אז איהר זייט פאַר
איהר אַ פּאַסענדע פּאַרטיע וועל איך מיט פּערנניגען אייך ביידען מיין זענען געבען.
— דערווייל בין איך צופּריעדען מיט דעם און איך בין פּעסט איבערצייגט,
אז רעבעקא וועט זיך ניט ענטזאָגען מיינע צו זיין. דען איך וועל אלע מיינע קרעפטען
אנווענדען נור אום זיא גליקליך צו מאַכען.

— גוט! רעדט מיט איהר וועגען דעם איבער. איך זאגן אייך נאך אמאל, אז
איך וועל צופּריעדען זיין ווען זיא וועט אייך איהר האַנד שענקען.

— בראַוואַ גריין, דוא ביזט אַ חכם! — האַט גריין אויסגערופּען אלס ער איז
אליין געבליבען — דוא האַסט פאַר דער שטיקעל ארבייט וואָס דוא האַסט דא
אַבעראַרבייט פּערדיענט אַ גרויסען מעדאַל. דיא גרעסטע העלפּט וועגן ביזט דוא שוין
איינגעפּאַהרען. יעצט בעמיהע זיך דאָס לעצטע שטיקעל וועגן דורכמאַכען...

168 טעם קאַפּיטעל.

דיא פּאַלשעהייט זיענט.

מיט פּערוויינטע אויגען איז גלאַפּיראַ געזעסען אין אדעלאַס וואוינונג. זיא האַט
פּערשטאַנען, אז מיטן גראַף דאַנילאָו האַט עטוואָס זאַנדערבאַרעס פּאַסירט. דאָס
הערץ האַט איהר געזאָגט, אז ער איז אַן אונגליק אריינגעפּאַלען; דאַרום האַט
זיא געוויינט אין איהר גוטעם הערץ וואָר זעהר פּערביטערט.

— וואו איז טראַשקאַ? — האַט זיא זיך אונזעהליגע מאל געפּרעגט — ווען
ער זאל דא זיין, וואַלט ער פּיעללייכט ערפּאַהרען וואָס דא טהוט זיך. זיא איז געוויסע
צוואַנציג טאַל אין דער גאַס ארויסגעלאָפּען מיט דער האַפּנונג, אז זיא וועט דערזעהן

טראַשקאַן; ליידער אבער האט זיא יעדעס מאָל געמוזט צוריק מיט אַ פּערצווייפעל-
טער מינע אריינגעהען אין שטוב, טראַשקאַ איז אלץ ניט געקומען.

גאנצע דריי שטונדען זיינען איבערגעגאנגען זייט דער גראַף איז אוועקגעפּאָה-
רען. גלאַפּיראַ איז געזעסען ביים פענסטער און האט ארויסגעקוקט אין דער זייט פון
וואנען מען האט געקענט צופאהרען צום פּאַלאַסט.

זיא איז פּלוצלונג פון איהר ארט אויפגעשפרונגען, דען זיא האט דערזעהן אַדע.
לאַזן מיט סטעפּאנען לויפּענדיג פּערסאָפּעט גלייך צום גראַפּס פּאַלאַסט.

עס האט לאנג ניט געווערט. זיינען זיי ביידע אריינגעלאפּען אין דעם צימער
וואו גלאַפּיראַ איז געזעסען.

— גלאַפּיראַ! — האט אדעלא וויא שטארק ערשראָקען אויסגעשריען — אום

הימעלס ווילען, זאג וואס איז דא געווען? וואו איז מיין ליעבער ברודער אנטאָ?

— ער איז אוועקגעפּאָהרען מיט אן אָפּיציער און מיט צוויי סאָלדאַטען — האט

גלאַפּיראַ וויינענד געענטפּערט.

— וואוהין? זאג געשווינד, וואוהין זיינען זיי געפּאָהרען?

— איך ווייס ניט גנעדיגע גרעפּין.

— האט דא דער גראַף פאר מיר קיין בריעף איבערגעלאזען?

— ניין גנעדיגע גרעפּין.

— אבער פאר אן אנדערן האט ער יא אַ בריעף איבערגעלאזען?

— יא, ער האט איבערגעלאזט אַ בריעף פאר דעם אלטען איוואן.

— וואו איז ער?

— ער האט מיר אנגעזאגט, איך זאל איהם קיינעס ניט ארויסגעבען אויסער

איוואנען אין האנד.

— עס מאכט ניט אויס, מיר מענסט דוא איהם געבען.

— איך קען דאס ניט טהאן גרעפּין.

— וואס איז דאס פאר אַ ווערטער, דוא קענסט ניט? ווייסט דוא דען ניט,

אז איך און אנטאָן זיינען וויא איין קערפּער מיט איין זעלע. פאר מיר געבט עס

קיין געהיימיס. איך מעג אלעס וויסען. גיב אהער דעם בריעף זאג איך דיר.

גלאַפּיראַ האט ניט געוואַגט ניט געהארוואַס צו זיין, דארום האט זיא מיט אַ

צובראָצען הערץ ארויסגענומען דעם בריעף פון דער טאַש און האט איהם אבגעגעבען

אדעריאַן, וועלכע איז מיט איהם שטעל אין סטעפּאנעס בעגלייטונג אריינגעלאפּען אין אַ בעד

זונדער צימער, דארט האט זיא דעם בריעף אויפגעשניט און האט איהם איבערגעלעזען.

— דוא זעהסט סטעפּאָ, וואס דער מערדער האט דא אנגעשריעבען צו זיין

געטרייען איוואנען? — האט זיא געזאגט איבעררייכענד דעם בריעף סטעפּאנען.

סטעפּאן האט דעם בריעף דורכגעלעזען און האט שמייכלענד געענטפּערט:

— יא, ער האט אונז אלעמען געוואַלט פּערזאָרנען; ער האט אבער פּערנעסען,

אז מיר זיינען קליינער פון איהם.

— וואס דענקסט דוא זאל מען יעצט טהאן?

— עס איז גאר ניט דא וואס צו דענקען. יעצט דארפט איהר דעם בריעף

פערברענען און איהר בלייבט דיא זעלבסטהעררשערין איבער דעם הויז און איבער דאנילאָרום נאנצעס אייגענטהום.

— רוא האסט רעכט סטעפאן — האט אדעלא נעענטפערט און האט דאס פאפיער פערברענט אויף דעם צינדהעלצכען וואס זיא האט אנגעצונדען.

— יעצט גרעפין מוזט איהר שטארק אננעהמען דיא לייטשעס אין דיא הענד און שפיעלען דא דיא ראָליע פון אַ ווירטהין; אבער מיט אזא שטאַלץ, דאס קיינער זאל וואַגען אייך אַ שלעכט וואָרט צו זאָגען.

— אזא ראָליע ווייס איך שוין וויא צו שפיעלען;— האט אדעלא נעענטפערט— דוא וועסט שוין זעהן וואס איך קען טהאן. זיא האט אַ קלינג נעטהאן און גלאַפירא איז אריינגעקומען.

— גלאַפירא! — האט אדעלא שטרענג געזאגט — דער גראַף האט דיר גע- וויס געמוזט זאגען, אז ער איז אויף אַ לאנגע צייט אוועקגעפאָהרען און אז אין דעם בריעף וואס ער האט אנגעשריעבען האט ער מיך געמאכט פאַר דער נאנצער וויר- טהין איבער זיין אייגענטהום.

— ניין גרעפין. ער האט דאס מיר ניט געזאגט.

— נו, אויב אזוי, זאג איך זיאס דיר. ביז מיין ברודער אנטאָן וועט צוריק- קומען, בין איך דא דיא העררשערין איבער אלעס וואס ער פערמאָגט און איך פער- לאנג פון דיר דוא זאלסט מיר געהאָרזאם זיין.

— בין איך אייך דען ביז אהער ניט געהאָרזאם געווען?

— איך זאג דאס ניט. אבער דיין טראַשקא איז זעהר אַ פּרעכער קערל. ער האט זיך פיעל מאל געוואָגט מיר זאגן אין דיא אויגען אויסצולאכען. איך ווייס דערפון ניט.

— נו, זאלסט דוא דאס וויסען, אז איך וויל איהם מעהר ניט אנקוקען. ער זאל זיך ניט וואַגען אין דיעזען הויז מעהר אריינצוקומען.

— אום נאטעס ווילען געדיגע גרעפין, — האט גלאַפירא ערציטערט געזאגט— בראַשקא האט ניט פערדיענט אזא שטראַפע, ער האט דעם גראַף אימער געטריי געדיענט.

— וואָס ער האט דעם גראַף געדיענט, דערפון וויל איך ניט וויסען. איך ווייס נור, אז גענען מיר איז ער אימער אַ לומפ געווען. דארום וויל איך איהם מעהר דאָ אין הויז ניט האבען.

— אויב איהר ווילט איהם דא ניט האבען קען איך אויך דא ניט בלייבען.
— דאס איז דיין זאך. איך וועל דיך ניט צווינגען דוא זאלסט נור דא בלייבען.
— אבער מיין געהאַלט וואס מיר קומט פון'ס גראַף וועט איהר דאך מי אכנעבען.

— וויפיעל קומט דיר פון איהם?

— מיר קומט פאר נאנצע פיער יאהר געהאלט 400 רובעל.

— האסט דוא בעווייזע, אז דיר קומט אזוי פיעל געלד?

— איהר קענט דאס אנפרענען ביי דעם גראַף.

— נוט! איך וועל דאס איהם אנפרענען. אויב ער וועט מיר ענטפערן, אז דיר קומט אזוי פיעל געלד, וועל איך דיר געוויס בעצעהלען. דערווייל קענסט רוא ויך זוכען אן אנדער קווארטיר, דען דא האב איך פאר דיר קיין פלאץ מעהר.
— אבער גרעפין, איך קען דאך ניט אוועקנעהען פון דאנען מיט לעדיגע הענד.
— דיין טראשקא האט גענוג געלד אנגעגנבעט ביי מיין נארישען קוויין. ער וועט דיך שוין פערזארגען מיט אלעם נוטען.

— גרעפין! — האט גלאפירא צאָרניג אויסגערופען — איהר קענט זאנען אלעס וואס איהר ווילט, אבער אז מיין טראשקא איז א נוב דאס זאלט איהר ניט וואנען צו זאנען. קיינער האט דאס נאך ביז אהער אויף איהם ניט געזאגט.
— דאס וואס רוא ביזט אונצופריעדען מיט דעם, וואס איך זאג דיא וואהר-הייט, אינטערעסירט מיך זעהר וועניג, — האט אדעלא שטאָלץ געענטפערט — איך וועל מיך ביי דיר ניט לערנען וויא צו ריידען. מאַרש פון מיינע אויגען, נאך הייטע זאָלסט דוא מיין הויז פערלאסען.

— ניין גרעפין! איהר האט ניט דאס רעכט מיך פון דאנען צו טרייבען, — האט גלאפירא מוסהיג געזאגט — מיין ווירטה איז דער גראַף אנטאָן דאנילאוו און וואו ער וועט אליין מיך ניט ענטלאסען וועל איך פון דאנען ניט אוועקנעהען.
— אזוי זאנסט דוא? — האט אדעלא שטארק אויפגערענט אויסגערופען — דוא ווילסט מיך ניט אנערקענען אלס דיא ווירטהין פון דיזען הויז!

— וואו איהר וועט מיר ניט ווייזען דעם גראַפס בריעף, וואס נאך אייערע ווערטער האט ער איינגעהענדיג געשריעבען, אז ער מאכט אייך פאר דער הער-שערין איבער זיין הויז, וועל איך פון דאנען ניט אוועקנעהען.

— אזוי? — האט אדעלא שפאטיש געזאגט — דוא ווילסט איך זאל דיר צייגען אנטאנס בריעף? דיר, אן איינפאכער דיענסט-מויד זאל איך אזעלכע זאכען צייגען? גענוג עהרע איז פאר דיר געווען וואס איך האב דא מיט דיר אזוי לאנג גערעדט. מאַרש, זאג איך דיר, פון מיינע אויגען! דען איך וועל דיר מוזען דורך קלעפ פער-שטענדיגער מאכען.

גלאפירא האט פערשטאנען, אז סטעפאן ווארט גור זיין אדעלא זאל איהם הייסען אויף איהר דיא הענד הייבען, דארום האט זיא געזאגט:

— איך וועל מיין רעכט געוויס אויסגעפינען און איז שנעל ארויסגעלאָפּען.
— בראַוואַ אדעלא! — האט סטעפאן געזאגט — איהר האט יעצט געהאַנגען דעלט נאך מיין וואונש. אזוי זאלט איהר טהאן מיט דעם גראַפס אלע געטרייע דיזענער:

— זיי זיכער, אז איך וועל זיי אלע צוטרייבען. נאך הייטע וועל איך א בעפעהל געבען, אז דער פערפלובטער איוואן מיט זיין פרוי זאלען פערלאזען דעם טייפעלס-שלאס. זאל ויך דיזענער הונד דא ניט געבינען.

— יא, איהם מוז מען פון דעם גענענד פעריאנען.

— אָבער סטעפאן איך האב דא פורכט פאר איין זאך.

— וואס איז דאס פאר א זאך?

— אנטאָן קען זיצענדיג אין געפענגניס ערפאהרען וואס איך האב דא אויפֿ-
געטאהן. דאן קען ער מאכען מען זאל מיך פאר דעם שווינדעל פעהראפטען.
— איך האב שוין ווענען דעם אויך נעקלערט, אבער איך האב דאצו אַ ראַטה.
— וואס איז דאס פאַר אַ ראַטה?
— איהר האט דאך אַ פּאָטער אין מאסקווא.
— יא.

— שיקט איהם אריין געלד און בעט איהם ער זאל אזוי אונטערשמירען אלע
בעאַמטע, וואס אנטאָן געפינט זיך אונטער זייערע הענד, דאס זיי זאלען צו דעם
געפאנגענעם קיין נאכריכט צולאָזען. מען קען נאך בעסערס טהאן. מען קען מאכען,
אז דער גראַף זאל אין זיין צעלע פלוצלונג שטאַרבען.
— וויא אזוי קען מען דאס מאכען?
— נאנץ איינפאַך. דא דארף מען זיך זעהען מיט דעם וועכטער פון זיין גע-
פענגניס, איהם אריינרוקען אַ שעהנע סומע, און ער וועט שוין מאכען, אז מען זאל
אייער ליבען קוזין געפינען אַ טויטטען אין זיין קערקער.
— דאס זעהסט דוא, איז דער בעסטער פלאן; אבער וועט מען דאס קענען
אויספיהרען?

— צו מען וועט דאס קענען, פרענט איהר? עפעס בין איך דאך בעקאַנט
מיט דיא געהיימניסע פון דיא רוסישע געפענגניסע. דארט קומען פאר זעהר אפט
אז דיא וועכטער ערשטיקען און ארעסטאַנט גלאט אזוי אויס פערנגינען; בעזאנדערס
ווען מען וועט אזא וועכטער אריינרוקען אין האנד טויענד רובעל, וועט ער דערפאר
אלע אַרעסטאַנטען וויא דיא מיז אויסשטיקען.
— און וואָס טהוט מען, ווען דער דאָקטאָר מאכט אן אונטערזוכונג און דער-
זעהט, אז דער אַרעסטאַנט איז ניט מיט זיין טוירט געשטאַרבען?
— דאן האפט דער דאָקטאָר אויך אַ היבשע סומע און ער מעלדעט, אז דער
אַרעסטאַנט איז פון אַ הערצשלאג געשטאַרבען.

— אויסגעצייכענט! — האט אדעלאַ ערפרייט געזאגט — דאס איז דער בעס-
טער פלאן. איך שיק באַלד אריין אַ בריעף צו מיין פּאָטער מיט געלד און ער וועט
שוין אלעס אבאַרבייטען בעסער וויא געוואונשען. ווען אנטאָן וועט פלוצלונג שטאַר-
בען בלייב איך זיין יורשטע און קיינער וועט וואנען גענען דעם צו פּראָטעסטירען.
169 מעס קאפיטעל.

אַלעס איז ריכטיג.

זעהר איבערראשט איז דער פּאָלקאוויק מאַלינבערג געוואָרען, אלס מען האט
איהם געמעלדעט. דאס דער פּאָליציימיסטער איז צו איהם געקומען און ער וויל
זיך מיט איהם זעהן. דען ער איז מיט דעם פּאָליציימיסטער אימער געווען פון דער-
ווייטענס און זיי האבען זיך געגענוימיני קיין מאל בעזוכט.

— דא מוז עפעס זיין — האט ער זיך געטראכט און האט געהייסען מען זאל
דום פּאָליציימיסטער אריינפיהרען אין זאל און אלזיי אויך אהין אריינגעלאפען.

דער נאסט האט מ'לייבבערנין זעהר פריינדליך דא האנד גערייכט און האט געזאגט:

— זעהר א וויכטיגע זאך האט מיך יעצט צו אייך געבראכט הערר מ'לייבבערנין.
 — איך פערשטעה אז ניט אומזאגסט האט איהר זיך בעמיהט אהער צו קומען — האט מ'לייבבערנין געענטפערט — און איך בין זעהר נייגעריג צו וויסען, וואס מיר האט פערשאפט דא עהרע אייך צו זעהן אין מיין הויז?

— איך וועל דאס אייך ערקלערען. מען האט פאריגע נאכט בעננבעט מיינעם א נוטען פריינד, מען האט ביי איהם צומענומען א סומע געלד פון פופציג טויזענד רובעל. בין איך געקומען אייך בעטען פאלקאוויק, אז איהר זאלט זיך דא מיהע געבען און דורך אייערע דעטעקטיוו'ס דעם ריעב אויסזוכען.

— איך וועל דאס געוויס טהאן. וויא הייסט אייער פריינד און וואו וואוינט ער?
 — ער הייסט קארמין פאראשאוו, ער וואוינט אין פיאטניצקאיא נומער 13.
 — איך וועל הייטע זעלבסט געהן אהין און וועל בעטראכטען; וויא אזוי דער ריעב האט דאס געלד בעקומען, און איך פעהרען, אז איך וועל דעם שורקע אויס-עפינען.

— איך וועל אייך דאפיר זעהר דאנקבאר זיין.
 — וועט איהר פיעללייכט ביי מיר עפעס געניסען הערר פאליציימייסטער?
 — ווארום ניט? מיין מאנען זאגט זיך קיין מאל ניט אפ פון דא געטרענקע וואס א נומער פריינד שטעלט איהם פאר.

— וועט איהר טרינקען וויין אדער שנאפס?
 — א נלאז טהעע וועט זיין בעסער פון דא ביידע זאכען וואס איהר האט דערמאנט.

— זעהר שעהן, באלד האבען מיר טהעע, — האט מ'לייבבערנין געענטפערט.
 ער האט א קלונג געטהאן און האט דעם ריענער וועלכער איז אריינגעקומען געהייסען מאכען דעם סאמאוואר.

— איהר האט א פראכטפאלע וואוינונג הערר מ'לייבבערנין, — האט דער פאליציימייסטער געזאגט אויפשטעהענד פון זיין אָרט — וויפיעל צימער בעוואוינט איהר?

— אכט — האט מ'לייבבערנין געענטפערט.
 — אכט? אלע זיינען לייכטיגע.
 — נור איינער צווישען זיי איז א פינסטערער.
 — וויפיעל צאהלט איהר פאר דיעזער וואוינונג?
 — צוויי טויזענד רובעל א יאהר.
 — ניט מעהר?
 — איז דאס דען ביליג?
 — געוויס איז דאס ביליג. איך צאהל פאר אכט צימער דריי טויזענד רובעל.
 — געוויס זיינען אייערע גרעסערע צימער.

ניין, מיין זאל איז דיא זעלבע גרויס וויא אייערער; עס קען זיין אז דיא איבעריגע זיינען קלענער. איך בין זעהר ניייעריג אייערע צימער צו זעהן.

— איך קען אייך זיי ווייזען אויב איהר ווילט.

— זעהר שעהן, איך וועל קענען מיין פרוי פארווירבע מאכען, דאס ויא האט אויסגעזוכט אזא טהייערן הויזוירטה.

מאלינבערג האט דורכגעפיהרט דעם פאליציימיסטער אלע זיינע צימערן. דער נאסט האט זיך געמאכט וויא ער בעוואונדערט דיא גרויסע, שעהנע ליכטיגע צימער. וויא זיי זיינען געקומען צום קיך האט שוין מאלינבערג געוואלט צוריק אין זאל זיך אומקעהרן, אבער דער פאליציימיסטער האט אויסגעדריקט דעם וואונש צו זעהן אויך דיא קיך און מאלינבערג האט איהם געמוזט צוליעב טאהן און מיט איהם אויך אין קיך אריינגעהן.

דער פאליציימיסטער האט בעטראכט דיא קיך, וויא א ווירטה וואס איז נוט בעקאנט מיט דיא קיך זאכען, ענדליך איז ער צוגעגאנגען צו דער טהיר וואס דאָרט איז געווען און האט געפרעגט וואס איז דאס פאר א צימער.

— דאס איז א נארדעראב פיר קליידער.

אהנע צו פרענען עטוואס האט דער פאליציימיסטער געעפענט דיא טהיר פון דעם צימער און איז אהין אריינגעגאנגען. מאלינבערג איז אויך שנעל נאך איהם אהין אריינגעלאָפּען.

דיא איז דאך ביי אייך הערר מאלינבערג א נאנצער קליידער מאנאזן? האט דער פאליציימיסטער לאכענד אויסגערופען, דערזעהנדיג דיא פיעלע קליידער וואס זיינען דאָרט געהאָנגען.

— יא, איך האב פיעל קליידער, — האט מאלינבערג פערווירט געענטפערט

— איהר האט שוין א פרוי אויך? דען איך זעה דא פרויען פעלצען.

— ניין, דאס געהערט צו מיין שוועסטער וועלכע איז געפאהרען אין דיא בעדער האט זיא אלע קליידער איבערגעלאזט ביי מיר.

— אך, וואס פאר א פראכטפאָלע פעלצען איהר האט פאלקאוניק. וואצו דארפט איהר אזוי פיעל?

— איך בין א גרויסער ליעבהאכער פון פעלצען, ווען עס מאכט זיך מיר צו קויפען א נומען פעלץ ביליג, קויף איך איהם.

— בעזאנדערס געפעהלט מיר זעהר דיעזער פעלץ — האט דער פאליציי-

מיסטער געזאגט, צוגעהנדיג צו דעם פעלץ וואס מארריס וואהרהאפטיג האט איהם אנגעצייכענט אלס ער איז ביי איהם געווען. ער איז דורך אויס פון סאָבעל.

— יא ער איז דורך אויס פון סאָבעל.

— ער האט אייך געמוזט קאָסטען פיעל געלד?

— איך האב פאר איהם בעזאהלט צוויי הונדערט רובעל.

— זעהר ביליג, איהר האט איהם געמוזט קויפען ביי א געלענענהייט?

— ניין, איך האב איהם געקויפט פאריגעס יאהר אין ניושני נאָוואָגאָראָד

אויפ'ן יאהרמאָרק.

— קענט איהר פיעללייכט מיר איהם אפלאזען ?

— ליידער קען איך דאס ניט.

— ווארום ?

— ווייל איך האב דעם פעלץ ליעבער אלס אלע איבעריגע פעלצען.

— אבער ווען איך וועל אייך נעבען פאר איהם דריי הונדערט רובעל ?

— וועל איך דאס אויך ניט טהאן.

— שאדע — האט דער פאליציימייסטער געזאגט — וואו בעקום איך אזא פעלץ

צו קויפען ?

— איך נלויב אז איהר קענט אין דיא היזיגע קליידער-געשעפטען בעקומען

ריכטיג אזעלבען.

דער פאליציימייסטער האט זיך וויא ניט געקענט אפוקוען פון דיעזען טהייערן

פעלץ. ער האט איהם בעטראכט פון אלע זייטען און האט געפונען אין איין אָרט

אן אויפגעטרענטען סאבעל. ער האט שנעל דעם צוטרגענטען סאבעל א קעהר געד

טהאן און האט געזעהן, אז דאָרט שטעהט א שטעמפעל פון צוויי בוכשטאבען M. B.

מאלינבערג האט ניט פערשטאנען וואס דער פאליציימייסטער קוקט און האט

געזאגט :

— הערר פאָליציימייסטער, דער סאַמאָואַר מוז שוין זיין פערטיג. מיט'ן פעלץ

וועט איהר אייער דורשט ניט שטילען. וועלען מיר געהען טרינקען טהעע ?

— יא, מיר געהן. אלזא ווילם איהר מיר דיעזען פעלץ פאר קיין פרייז פעהר.

קויפען ?

— ליידער בין איך נאך אמאל געצוואונגען צו זאגען, אז ניין.

— נו, אויב איהר וועט מיר איהם ניט פערקויפען וועל איך איהם מיט נואַלד,

אזוי צונעהמען.

— וואס הייסט מיט נואַלד ? — האט מאָלינבערג ערשטוינט געפרעגט.

— איהר ווייסט ניט וואָס עס הייסט מיט נואַלד ? — האט איהר אליין דען

דיעזען פעלץ ניט צוגענומען מיט נואַלד פון דעם ערמאָרדעטען וואהרהאפטניג ?

מאָלינבערג איז זא בלאַס געוואָרען, דאס דער פאָליציימייסטער האט זיך פאר

איהם ערשראָקען ; ער האט אבער באַלד צוריק זיין מוטה בעקומען און רייסענדיג:

דעם פעלץ פוֹים פאָליציימייסטערס הענד, האט ער געשריען :

— דעם פעלץ ניט מיר אָב !

דער פאָליציימייסטער האט אן עפען געטהאן דיא טהיר און האט אַ פיף גע-

טהאן. באַלד זיינען אנגעלאָפּען גאָרדאָויעס און זשאַנדארען.

— טראָגט דעם פעלץ אוועק אין דער פאָליציי ! — האט דער פאָליציימייסטער

בעפאהלען צוויי זשאַנדארען.

170 מעס קאפיטעל.

אָן אונערוואַרמעטע פריינדשאפט.

יאזעף איז דא געווען אה איז אזוי אוועקגעגאנגען.

דערפון האט סאָנקאָ ניט אויפגעהערט צו דענקען און זיא האט ניט געקענט

פערשטעהן, וואס דאס בעדייט. יאָזעף זאל זיין נעבען שטוב און זאל צו איהר ניט אריינגעהען? דאס האט זיך איהר נאר ניט געגלויבט; אבער זיא האט דאס געמוזט גלויבען, איהר קריינער ברודער וועט קיין ליגען זאגען.

— וואו איז ער? וואו זוכט מען איהם?

דער געדאנק האט זיא יעצט שטארק בעשעפטיגט. זיא האט זיך בעשלאָסען איהם אויסצוגעפינען.

— אבער וואָרום זאל איך איהם זוכען? — האט זיא זיך ווייטער געפרעגט — ער ווייס דאך וואו איך וואוי, ער איז דאך נעבען דער טהיר פון אונזער וואוינונג געווען, ער איז ניט אריינגעגאנגען ווייל ער האט געהערט אז איך שלאָף. אבער ער וועט קומען, יא ער וועט געוויס קומען.

עס זיינען אבער איבערגעגאנגען צוויי טעג און יאָזעף איז ניט געקומען.

— דאס איז ניט אומזאנסט! — האט זיא זיך געקלערט — יאָזעף זאל דאָ זיין, ער זאל וויסען, אז איך בין דא און זאל צו מיר ניט אריינגעהען, דאס איז ניט אומזאנסט.

זיא האט איינפאך פאר זיך קיין ארט געפונען, דיא שטוב איז איהר צו ענג געוואָרען, זיא איז אונגעחליגע מאל ארויסגעלאָפען אין דרויסען זעהן פיעללייכט געהט יאָזעף. אבער זיא האט זיך אימער געטוישט און איז מיט אַ צובראָכען הערץ אריינגעגאנגען צוריק אין שטוב.

— איך מוז איהם אויפזוכען — האט זיא זיך ענדליך בעשלאָסען — עס מען זיין וואס עס וויל און איך מוז איהם געפינען.

נור וויא אזוי געפינט מען איהם?

זיא האט זיך דערמאהנט אן אדרעסנעם סטאַל און זיא האט זיך בעשלאָסען געהען אהין פרעגען אויף דער אדרעסע פון יאָזעף לעהמאן. דען עס איז קיין צווייפעל, אז זיין אדרעסע איז פערשריעבען אין אדרעסנעם סטאַל.

אהנע צו זאגען איהרע עלטערן וואוהין זיא געהט, איז זיא אוועקגעגאנגען נאך דעם אדרעסנעם סטאַל און וויא גרויס וואר איהר פריידע אלס אויף איהר פראַגע נאך דער אדרעסע פון יאָזעף לעהמאן, האט מען איהר גלייך ארויסגעגעבען דייטליך געשריעבען, אז ער וואוינט אין נומער.... ניעוסקאַיא.

זיא האט זיך געזעצט אויף אַ דראַשקע און האט געהייסען פאהרען צו דעם אבענגעגאנגען פלאַץ.

עס האט לאנג ניט געווערט איז זיא געשטאנען פאר דעם הויז און האט מיט אַ קלאַפענדעם הערץ אַ ציה געטהאן ביי דער גלאַק.

דער דוואָרניק איז ארויסגעגאנגען און האט געפרעגט וואס זיא פערלאַנגט.

— וואו וואוינט דא יאָזעף לעהמאן?

— אויפ'ן צווייטען שטאַק, — האט דער דוואָרניק געענטפערט.

זיא איז גלייך ארויפגעלאפען אויפ'ן צווייטען שטאַק. דא האט זיא אבער דערזעהן פיעלע טהירען און האט ניט געוואוסט אין וועלכער אריינגעגעהען.

זיא האט זיך ענדליך בעשלאָסען אַנצוקלאַפען אין איינע פון דיא טהירען.

— אנטרעע! — האט אַ קלינגענדע דאמענשטימע אַ נעשריי נעטהאן.
 דא האט דיא טהיר געעפענט און איז אריינגעקומען אין אַ רייכמעכלירטען
 צימער. דא איז געזעסען אַ בילד ישהגע יונגע פרוי, זעהר עלעגאנט געקליידעט.
 — ענטשולדיגט מיר מאדאם אדער פרייליין — האט סאנקא העפליך געזאגט
 וואוינט דא אַ יונגער מאן מיט דעם נאמען יאָזעף לעהמאן?

— וויא, יאָזעף לערמאן?
 — ניין, טאדאס, לעהמאן.
 — און דיעזען הויז, וויא ווייט איך ווייס, וואוינט קיין לעהמאן, זאגדערן אַ
 מאן מיט דעם נאמען יאָזעף לערמאן, ער איז קיין יונגער מאן זאגדערן און עלטערער
 מענש.

סאנקא האט אַ קוק געטהאן אין דעם קוויטעל וואס מען האט איהר אין
 אדרעסנעם סטאָל ארויסגעגעבען און האט צו איהר גרויסען פערדרוס דערזעהען, אז
 דארט שטעהט ווירקליך, יאָזעף לערמאן ניט לעהמאן.
 — איך זעה, אז איהר האט אן אירטהום געהאט פרייליין! — האט דיא
 יונגע פרוי געזאגט.

— יא — האט סאנקא געענטפערט און טרערין האבען זיך אויס פערדרוס
 געוועזען אין איהרע אויגען — איך האב אַ שטארקען אירטהום געהאט!
 — זעצט זיך צו אַביסעל פרייליין. איך זעה, אז איהר זייט זעהר מייד.
 — דאנקע — האט סאנקא געענטפערט און האט זיך געזעצט.
 — איך דערקען אן אייך, אז איהר זייט קיין הויזגע, — האט דיא יונגע פרוי
 געזאגט.

— יא, איך בין ערשט ניט לאנג אהער געקומען.
 — פון וואנען?
 — פון אַ דאָרף.
 — פון אַ דאָרף! — האט דיא פרוי פערוואונדערט געפרעגט.
 — יא פון אַ דאָרף.
 — איך וואלט קיין מאל גענלויבט, אז איהר זייט פון אַ דאָרף.
 — ווארום?

— נאנץ איינפאך; אויף אייער געזיכט ליעגט קיין צייכען פון אַ דאָרפס-מעדכען.
 — דאס איז זעהר שמיכעלהאפט פאר אַ דאָרפס-מעדכען — האט סאנקא
 שמיכלענד געזאגט.

— איך מײן דא אייך ניט צו שמיכלען, נור איך זאג אייך דיא ריינע וואהר-
 הייט. איהר וואוינט דא בײַ אייערע אַ פאמיליע?
 — יא איך האב דא עלטערן.
 — איהר זייט נאך אונפערהייראטהעט?
 — יא.
 — מיט וואס בעשעפטיגען זיך אייערע עלטערין?

- זיי האבען נאך דערווייל קיין געשעפט. דען וויא איך האב אייך געזאגט, מיר האבען זיך אהער ניט לאנג אריינגעצויגען.
- ווער איז דער מאן וועלכען איהר האט געזוכט אין דעם הויז ?
- ער איז מיינער א פריינד — האט סאנקא געענטפערט און איז רויטה געוואָרען.
- ער וואוינט היער אין מאָסקוואַ ?
- ניין ! ער איז אויך דיא מענ אהער געקומען.
- און ער ווייס געוויס ניט וואו איהר וואוינט, דארום זוכט איהר זיין וואוינזיג ?
- יא — האט ווייטער סאנקא פערשעמט געענטפערט.
- איהר וועט איהם שוין אויסגעפינען — האט דיא יונגע פרוי שמייכלעך געזאגט — דיא ליבע איז א גרויסע מייסטערין אויף אזעלכע זאכען.
- דיא ליבע ? — האט סאנקא געשטאַמעלט און איהר שעהנעס געזיכט איז אבערמאלס בלוט-רויטה געוואָרען.
- איהר האט זיך ניט צו שעמען מיט דער ליבע, פרייליין. יעדער מענטש מוז פון איהר בעכער טרינקען. האב איך פיעללייכט ניט געטראָפּען, וואס איך דענקע, אז דער יונגער מאן וועלכען איהר זוכט איז אייערער א געליעבטער ?
- ער איז מיין פרויטיגאם — האט סאָנקא געענטפערט מיט העראָבנעלאָזטע בליקען.
- נו, האב איך דאך געטראָפּען. איך מוז אייך ווייטער שמייכלען פרייליין, אז איהר געפעלט מיר זעהר.
- ווארום ?
- גראַדע דערמיט, וואס איהר שיינט מיר זעהר אונשולדיג צו זיין וויא אַ קינד. איהר ווערט רויטה ביי דעם נאמען חתן, קענטיג אז איהר האט מיט יונגע מענער זעהר וועניג אומגאנג געהאט.
- זעלבספערשטענדליך, אז אַ מעדכען דארף וועניג אומגאנג האבען מיט יונגע לייט.
- ליידער זיינען ניט אלע מעדכען מיט דיעזער ריכטיגער מיינונג. דיא גרויס שטערמישע מעדכענס ערלויבען זיך אין דעם הינזיכט צופיעל, און דארום פאלען זיי זעהר אפט אריין. איך מוז אייך זאגען דיא וואהרהייט פרייליין, אז זינענדיג יעצט מיט אייך, פיעל איך מיך וויא אין אן אנדער וועלט, ווייל איך האב נאך ניט געזעהן אזא סאָרט מעדכען וויא איהר זייט, און מיר וועט זעהר פרייען, ווען איהר וועט מיך אלס אייער פריינדין בעטראכטען. מיין נאמען איז בת-שבע ברענער, און וויא איז אייער געהערטער נאמען ?
- מיין נאמען איז סאָניע האָנימאַן.
- איך בין אויפריכטיג ערפרייט מיט אייער בעקאנטשאפט — האט בת-שבע געזאגט רייכענד סאָנקען דיא האנד. איך בעט אייך קומט אפט צו מיר אריין, מיר וועט זעהר אנגענעהם זיין מיט אייך צו פערבריינגען. איך וועל צו אייך אויך אריינגעקומען ווען איהר וועט מיר ערלויבען.

— אך, איך וועל דאס פאר דער גרעסטער עהרע בעטראכטען.

— וואו וואוינט איהר ?

— אין זאראדיע נומער 36.

בת-שבע האט ביי זיך דיא אדרעסע פערשריבען און האט באלד געהייסען איהר ריענסט-מעדיכען דערלאנגען ערפרישונגען פאר דער נייער פריינדן.

סאנקאן איז זעהר אנגענעהם געווען צו זיצען אין אזא רייכ-פערפוצטען זאאל און אין דער געזעלשאפט פון אזא גראסאריגע דאמע. פריהער האט זיא גערעדט פערשעמט און מיט גרויסען רעספעקט, אבער נאך דער פריינדשאפט וואס בת-שבע האט איהר געוויזען, איז זיא פיעל מונטערער געווארען און האט שוין גערעדט פריי. זיא האט דערזעהלט בת-שבע'ן איהר גאנצע לעבענסגעשיכטע, זיא האט קיין זאך פון איהר ניט פערבארגען, זאגאר דיא ביטערע געשיכטע פון איהר זיצען אין געפענעניס פאר א בילביל, אז זיא האט בענגבעט דער גרעפן דאנילאוו האט זיא איהר אויך דערזעהלט.

דיא אָנְגעהייט איז בת-שבע'ן אזוי געפעלען געווארען, דאס זיא האט סאָנקא'ן ליעב בעקומען וויא אַ שוועסטער און אלס סאָנקא איז אונטערגעגאנגען, האט זיא זיך מיט איהר געקושט און האט זיא נאך אמאל געבעטען זיא זאל ביי איהר אן אַשטיגער נאסט זיין.

171 טעם קאפיטעל.

געקומען אין דער רעכטער צייט.

ווער איז אין שטאנד פאַרזושטעלען דיא פערצווייפלונג פון אַ מוטער, ווען איהר ליעב קינד וואס איהר זעלע וואר און זייער פערקניפט שטארבט פלוצלונג מיט אן אונגאטירליכען טוידט.

דאס זיינען אזעלכע העלישע, שרעקליכע שמערצען וואס פיעלע מוטערס פאָ- לען אונטער זייער לאסט. דיעזע אונערטרעגליכע ליידען קענען דעם שטאַרקסטען געזונדעסטען מענשען צערשמעטערן.

דיא אונגליקליכע ערינג האט טאקי אויסגעזעהן וויא צערשמעטערט נאך דעם שרעקליכען אונגליק וואָס דער מערדער סעמיאן האט אויף איהר געבראכט דע-מיט, וואס ער האט איהר ליעבעס קינד געטוידטעט. זיא האט אויסגעזעהן וויא וואהנע- זיניג, זא דאס ליסא האט זיך אנגעהויבען צו שרעקען, פיעללייכט וועט דיא אונגליק- ליכע אויס פערצווייפלונג זעלבסטמארד בענעהען.

דער אלטער גוטעהרציגער איוואן וואר צייגע פון דיעזען אונגליק, ער איז שוין פון ליסאס הייז ניט אונטערגעגאנגען ביז ער האט דאס ערמאָרדעטע קינד בעגראָבען. ער האט נאכהער געבעטען ליסאן מיט ערינגאן זיי זאלען ביידע אויף אייניגע טעג זיך אריינקלייבען צו איהם אין'ם טיפּעלשלאס, ווייל ער האט פערשטאנען, אז דיא פערצווייפעלטע מוטער וועט זיך ניט קענען בערוויגען אויף דעם פלאץ וואו איהר ערמאָרדעט ליעב קינדס ביינדעלאך רוהען. אבער ליסא וועלכע האט ניט געוואלט דעם אלטען איוואן מיט זיין פרוי בעלעסטיגען, האט זיך פון זיין איינגלאדונג ענטזאגט. אלס אבער איוואן האט פון זיי אבשיעד גענומען און איז נאך הייזע אוועק.

נענאנגען, האט ליסא בערייהעט, וואס זיא האט זיין איינלאדונג ניט געוואלט אנה-
 געהען. דען ערינא האט זיך וויא ערשט ארומגעזעהען, אז איהר קינד איז שוין געבען
 איהר ניסא און זיא האט מיט איהר יאמערן און קלאַנגען פעהרילכט דעם נאנצען
 וואלד. זיא העט אין שטוב ניט געוואלט זיצען, זיא איז נור געלעגען אויף איהר קינדס
 פרישען קבר.

אומאנסט האט ליסא אלע קרעפטען אנגעווענדעט דער פערצווייפלטער
 מוטער צו בערהינגען. איהר האט דאס ניט געלונגען.

— פאר מיר זיעבט שוין קיין טרויסט ניט, — האט ערינא געענטפערט אויף
 ליכאס טרויסט-ווערטער — איך האב שוין מיין ראַליע אויף דער וועלט אויסגע-
 שפיעלט, דיא איינציגע טרויסט וואס איך קען נאך האבען איז דיא, ווען מען וועט
 מיך אריינלייגען צו מיין קינד אין קבר.

ליסא האט נוט פערשטאנען, אז ערינא דענקט זעלבסט-מארד צו בענעהען;
 דארום האט זיא פון איהר אויף איין מינוט ניט אבגעטראָטען. זיא האט איהר אויף
 שריט און טריט געהיט.

אבער דיא אלטע ליסא האט זיך ארומגעזעהען, אז איהר איז אונמעגליך
 אימער איבער ערינאן צו וואַכען; דען זיא אליין (ליסא) איז אויך דורך דעם קינדס
 ערמאָרדונג זא מיעד און ערשעפט געוואָרען, דאס זיא האט קיינע קרעפטען געהאט
 אויף דיא פיס צו שטעהען. דארום איז ביי איהר געבליעבען, זיא זאל יעצט איינריידען
 ערינאן זיא זאל מיט איהר געהן צו דעם אלטען אייוואן אין שלאס.

אַבער זיא האט זיך באלד ארומגעזעהן, אז איהר מיהע וועט זיין אומאנסט,
 דען ערינא האט ניט אויף איין מינוט געוואָלט אבטרעטען פון איהר קינדס קבר. זיא
 האט אין איין קול געשריען, אז זיא מוז דא אזוי לאנג ליגען, ביז זיא וועט שטאַרבען.
 ענדליך איז אבער דיא אלטע פאַכטערין געפאלען אויף א פלאן וויא אזוי דער
 פערצווייפלטער מוטער צו בעוועגען זיא זאל מיט איהר געהן נאך דעם טייפּעלס-
 שלאַס.

דאס וואר אויפ'ן דריטען מאָרגען נאך יענער שרעקליכער נאכט אין וועלכער
 ערינאס קינד איז ערמאָרדעט געוואָרען. אין דער נאנצער צייט האט דיא אונגליק-
 ליכע מוטער פאסט ניט געגעסען און ניט געשלאָפען. זיא איז אין דער קורצער צייט
 זאָ פערענדערט געוואָרען, דאס עס וואר אונמעגליך זיא צו ערקאנען.

מיט נוואלד האט זיא ליסא אין שטוב אריינגעשלעפט און האט אנגעהויבען
 ארף פאַלגענדער ארט זיא צו בעוועגען, זיא זאל מיט איהר נאך דעם טייפּעלס-
 שלאַס געהען.

— זאג מיר נור ערינא, — האט זיא מיט זעהר אן ערנסטע מינע געזאגט —
 דוא ווילסט נור שטאַרבען?

— יא, — האט דיא יונגע פרוי געענטפערט — איך קען שוין פוֹה'ס לעבען נאָר
 ניט ערוואַרטען! דען מיין מאן האט מיך אוועקגעוואָרפען און מיין לעיב קינד האט
 מען פון מיר גערויבט! איך בין געבליעבען עלענד און מיטלעלאז אונטער דעם גרוי-
 סען הימעל. איד וויל שוין טעהר ניט לעבען.

— נו, און ביי דיר איז רעכט אז דיין קינדס מערדער זאל אונבעשטראפט בלייבען?

— ביי מיר איז רעכט? ווען איך זאל איהם נור דערטאפען וואָלט איך איהם מיט מיינע פינגער דערשטיקט.

— דאס איז אבער נור געזאָגט, ווען דוא זאלסט ווירקליך אין זינען האבען פאר דיין קינדס בלוט ראכע צו געהמען, וואלסט דוא ניט געוואלט שטערבען, אין געגענטהייל דוא וואלסט געוואלט לעבען און געזונד זיין אבי דיין קינדס מערדער אויסצוגעפינען און פון איהם ראכע צוגענומען וויא ער האט פערדיענט.

— אבער וואו קען איך איהם זוכען?

— דאס איז קיין פראגע. דער וואס פערליערט זאגאר געלד, פרעגט ניט וואו זאל איך מיין געלד זוכען, זאגדערן ער זוכט וואו ער קען האפען אז ער וועט עס געפינען, דיר איז זעהר לייכט דיין קינדס מערדער אויסצוזוכען, ווייל עס זיינען דא טהייערע מיטעל דורך וועלכע מען קען זיינע שפורען געפינען.

— וואס פאר א מיטעל האט איהר דען?

— זיינע שטיפעל אליין זיינען גענוג איהם דורך זיי אויסצוגעפינען. האט דער נומער אייוואן אונז ניט געזאגט, אז ער האט דערקענט וועלכער שוסטער עס האט זיי געמאכט? אין דאנליאָוקא איז געהר וויא דער איין שוסטער ניטא און ער קען געוויס אלע זיינע קונדען. פון איהם קען מען לייכט ערפאהרען פאר וועמען ער האט יענע שמועזל געמאכט.

— זעהט איהר דאך, אז אייוואן האט אונז קיין אנטוואָרט געבראכט, צו האט ער פון דעם שוסטער עטוואס ערפאהרען.

— איך פערשטעה דיך נאר ניט, דוא ווילסט אז דער אלטער אייוואן זאל יעדען טאג צו דיר לויפען און מעלדען וואָס ער האט ערפאהרען? דוא פערנעסט, אז ער איז שוין אן אלטער מאן, דאס געהן איז איהם ניט אזוי לייכט. דאביי רע-גענט ער געוויס, אז דוא אלס מוטער וועסט געוויס קומען צו איהם נאכפאָרשען וואס עס הערט זיך. אבער לויט איך פערשטעה ליעגט דיר דיא וויכטיגע זאך נאר אין זינען ניט, דוא דענקסט נור וועגען דיין טוידט, ניט וועגען דעם טוידט פון דיין מערדער. דאס איז פון דיר זעהר ניט שעהן.

— אלזא וואס זאל איך טהאן?

— דוא טארסט יעצט ניט רוהען, דוא מוזט אלע דייע קרעפטען אנווענדען דיין קינדס מערדער צו זוכען, מיר דארפען יעצט אונטערנעהען צו דעם אלטען אייוואן איהם פרעגען וואס עס הערט זיך, צו האט ער גערעדט, מיט דעם שוסטער און צו האט ער פון איהם עטוואס ערפאהרען? אײַם פאל ווען ער האט נאך נאר ניט ערפאהרען פון איהם, איז דיין שולדיגקייט צו זוכען דעם מערדער דורך אנדערע וועגען. — יא ליסא, איהר האט רעכט! — האט ערינא נאכדענדקענר געזאגט —

איך טהו ווירקליך אז אונרעכט וואס איך בין זא קאלט און ווך ניט דעם אונטענשען וועלכער האט מיין ליעב קינד זא מערדעריש פון דער וועלט פערטריבען!

— דוא מוזט אבער פריהער עפעס עסען און זיך קרעפטניגען. דען דוא האסט דיא נאנצע צייט זעהר וועיני געעסען.

דיא קלוגע ליסא האט אזא ווירקונג געמאכט אויף ערינאן, דאס זיא האט געעסען און געטרונקען און האט זיך געלייגט אויף א פאָר שטונדען אברוהען. ענדליך איז זיא אויפגעשטאַנען און האט געבעטען ליסאן זיא זאל מיט איהר געהן צום אלטען אייוואן.

דיא אלטע ליסא האט זיך נאר ערקוויקט, ווען זיא האט געזעהען וואס פאָר אַ ווירקונג איהרע רייד האבען געמאכט אויף דער אונגליקליכער ערינאן, זיא איז כאלד מיט איהר אוועקגעגאנגען צום טייעלסלאָס.

דיא וועג פון ליסאס הויז ביז דעם טייעלסלאָס, האט ניט מעהר וויא צוויי שטונדען געדויערט. עס וואָר האלב נאך צעהן מאָרגענס אלס זיי זיינען אהין אנגעקומען. זיי האבען דערהערט פון דעם אויבערשטען פענסטער אַ שטימע וואס האט געזאגט :

— גאָט האט אייך אהער געבראַכט, עפענט אויף דעם טויער.

זיי האבען אויפגעהויבען דיא אויגען און האבען דערזעהען דעם אלטען אייוואן שטעהענדיג אין אַפּענעם פענסטער.

— יעמאנד האט פון דרויסען דעם טויער פערשפארט, — האט אייוואן גע- טריען — מיר זיינען דאָ אלע וויא דיא געפאנגענע. עפענט אויף נומע ליסא דעם טויער.

ליסא האט ארויסגעריסען דעם שטיק האלץ וואס האט דעם טויער פערשלאָ- סען און איז מיט ערינאן אריינגעקומען אינים טייעלסלאָס.

— ווער האט דאס אייך דא פערשפארט? — האט ליסא געפרעגט אלס אייוואן, קאטהארינא און טראשקא זיינען איהר ענטטענען געלאפען.

— ווען איך זאל וויסען ווער דאס האט געטהאן וואָלט איך מיך שוין מיט יענעם לומפ אבגערעכענט וויא מען בעדארף — האָט אייוואן געענטפערט — ליידער ווייס איך דאס ניט. אבער איך האף, אז איך וועל דאס ערפאהרען. וויא געפעלט אייך דאס אונגליק. גראדע הייטע איז קיין דורכנעהר פארביי דעם שלאס געגאנגען און ווער ווייס, ביז וויא לאנג מיר וואָלטען דא פערשפארט געבליעבען, ווען נאט זאל אייך ניט געווען אהער צושיקען. יעצט זאגט מיר ווענען וואס איהר זייט אהער געקומען.

— מיר זיינען געקומען אייך פרענען, צו האט איהר שוין דורך דיא שטיוועל וואס דער מערדער האט ביי מיר אין שטוב איבערגעלאזט, ערפאהרען דעם נאמען פון דעם מערדער?

— ניין, איך האב נאך קיין צייט געהאט דאצו, דען געסטערן האב איך דעם גאנצען טאג געמוזט שלאפען. איהר ווייסט דאך, אז איך האב דיא נאנצע נאכט ניט געשלאָפען. איך האב געדענקט ביי נאכט אריינצופאָהרען אין דאָנלאָוואָ נאכ- פארשען ווענען דעם מערדער, אבער וויא איהר האט אליין געזעהן, האט מיך יעמאנד ד. אַיינגעשלאָסען און איך האב ביז יעצט דאס הויז ניט געקענט פערלאסען.

— ותעזוב קלערט איהר אהין צו געהען?

— איך געה באלד, דען אלעס איינס מוז איך געהן מיט טראַשקאָן צום גראַף דאנילאוו, וועל איך שוין דיא שטייוועל מיטגעהמען און וועל אריינגעהן צום שוסטער.

— איך בעט אייך נומער אייוואַן — האט זיך ערינא געבעטען — שווייגט ניט און מיין אונגליק. איינס נאמען פון דיא מעגשליכע געפיהלע וואס פילען און אייער ברוסט בעשווער איך אייך איהר זאלט אלע מעגליכקייט אנווענדען; יענעם שרעקריכען מערדער צו געפינען; דען איך וועל רוהיג ניט קענען בלייבען כל-זמן איך וועל וויסען, אז מיין קינדס מערדער געהט ארום פריי אין דער ליכטיגער וועלט.

איהר דארפט מיר ווענען דעם ניט בעטען, איך האב דאס אליין אויך גוט אין זינען, קום טראַשקאָ, דוא געהסט מיט מיר נאך דאנילאוואָ?

— אַ פראַגע צו איך געה? איך שטעה דא וויא אויף שפילקעס, דער גראַף וועט נאר ניט וויסען וואו איך בין אהינגעקומען.

און ביידע זיינען גלייך אוועקגעגאנגען נאך דאנילאוואָ.

172 טעם קאפיטעל.

דיא עלטערן זיינען פערטיג.

סימאָן גרייך איז אַ מיליאָנער געוואָרען!

דיא נאכריכט האט אַ גרויסען שטורם פּעראורזאכט אין ראטהעלום'ס הויז. מען איז ניט מיעד געוואָרען ריידענדיג פון דער מערקווירדיגער גייעס. דער באנקיר אליין האט דערפון זעהר פיעל גערעדט אין דעם געגענוואָרט פון זיין טאכטער און עס וואר זיין לייכט צו דערקענען, אז מיט זיין ריידען ציעלט ער צו ווירקען אויף רעבעקאָן.

— עס פּרעהט מיך זעהר וואס איהם האט אזא גליק געטראָפּען. — האט ער איין מאל זיצענדיג ביים טיש געזאגט צו זיין פריי און רעבעקאָס געגענוואָרט — דען סימאָן איז זעהר אַ וואוילער יונגער מאן, איהם פאסט צו זיין אַ מיליאָנער. ער איז אן ערעלמאן און פּאָלען; זינע דעם וואָרטעס. מען קען זיך פּאַרשטעלען, וויא גליקליך דיא פריי וועט זיין, וואס וועט איהם יעצט הייראטעהען.

ביי דיא ווערטער האט ער אַ קוק געמאהן אויף רעבעקאָן, אבער אויף איהר געזיכט האט ער גאר ניט געקענט לעזען. ער האט געוואָלט האטש פון איהר הערן אַ שטיקעל מיינונג ווענען גריצען. אבער עס האט אויסגעזעהן, וויא זיא האט גאָר דאס גאנצע געשפרעך ניט געהערט.

ער האט זיך שוין ניט געקענט איינהאלטען און האט איהר געפרענט:

— וואס איז דיין מיינונג, מיין טאכטער, ווענען דעם גרייך?

— איך ווייס? — האט רעבעקאָ געענטפּערט — מיר שיינט, אז יאקאָב פּיין

איז דאך אונשולדיג.

— איך פרעג זיא דאס, און זיא ענטפּערט מיר גאר אַן אַנדער זאך — האט

ראטבלום פּערדריסליך געזאגט — ווער רעדט דא פון יאקאָב פּיין? ווענען איהם איז שוין קיין צווייפּעל, אז ער איז וואהרהאפטיגס ווירקליכער מערדער. איך האב היינט געהערט, אז ער האט זיך שוין מודה געווען.

— וואס האט ער זיך מודה געווען? — האט רעבעקא ערציטערט געפרענט.
 — מען האט מיר היינט דערצעהלט, אז ער האט זיך מודה געווען, דאס ער
 איז וואהרהאפטניג מערדער.

— דאס איז אונמעגליך, דאס קען ניט זיין! — האט רעבעקא שטארק אויפֿ-
 גערענט געזאגט.

— איך פערשטעה ניט ווארום ווילסט דוא מיין טאכטער קלינער זיין פון
 דער נאנצער וועלט? ווען אלע שרייען אין איין שטימע, אז ער איז וואהרהאפטניג
 מערדער, ביזט דוא דיא איינציגע וואס ווילסט אין דער זאך ניט גלויבען.

— יא פאָטער, איך האב דאס ניט געגלויבט און וועל דאס קיין מאל גלויבען;
 דען יאקאָב פֿיין קען קיין מערדער זיין.

— אבער דוא הערסט דאך, אז ער אליין האט זיך מודה געווען.
 — ניין פאָטער! מען האט דיר פאלש דערצעהלט, דאס איז א זאך דער
 אונמעגליכקייט. איך האב געזאגט און וועל דאס אימער וויעדערהאלטן, אז פֿיין
 איז צו אזא שרעקליכען פערברעכען ניט פעהיג.

— אבער איך פערשטעה נאָר ניט, וואצו זאלען מיר ווענען אזא זאך דיספּו-
 טירען? איך האב דאך גערעדט וועגען עטוואס אנדערש, געמליך, וועגען גריצס גליק,
 וואס איהם איז אזא גרויסע ירושה אריינגעפאלען. איך האב געזאגט, אז מיך פרייט
 דאס זעהר, ווייל ער איז אן ארדענטליכער מאן און איהם פאסט צו זיין א מיליאָנער.
 — איך קען אויף דעם מענשען קיין מיינונג זאגען, — האט רעבעקא געענטפערט.

— וואָרום?

— ווייל איך ווייס ניט וואס ער איז פאר א מענש. אמאל ווייזט ער אויס
 ארדענטליך און אמאל פערדאָרבען.

— פערדאָרבען? וואס פאר א פערדאָרבענווייט האסט דוא אין איהם אזוי
 בעמערקט?

— איך קען דאס דייטליך ניט אויסדריקען, אבער מיר ווייזט אזוי אויס.
 — דוא ביזט נאך נאר א קינד מיין טאכטער. איך געפֿין דאס פאר א גרויס
 אונרעכט, וואס דוא זאגסט אויף א מענשען ער איז פערדאָרבען, וועהרענד דוא
 געפינסט אין איהם קיין פעהלער. איך זאג דיר, אז דער גריין איז זעהר א פיינער,
 אנשטענדיגער מאן. דיא נאנצע צייט וואס ער דיענט ביי מיר, בין איך פון איהם
 זעהר צופריעדען.

— עס קען זיין, אז איך האב אן איררטהום.

— ניט עס קען זיין, דאס איז געוויס, אז דוא האסט אן איררטהום, ער איז
 א יונגער מאן מיט אלע מעלות.

— איך וועל מיך ניט שפארען, ווען דוא פאָטער ביזט איבערצייגט אין זיין
 ארדענטליכקייט, איז דאס וואהרשיינליך אזוי וויא דוא זאגסט.

זיא איז ביי דיא ווערטער אויפגעשטאנען און איז אריינגעגאנגען צו זיך אין
 צימער.

— רוא ווייסט מלכה וואָרום איך האב דא אזא געשפרעך געמאכט ווענען סימאָן נרין? — האט ראטהבלום געזאגט צו זיין פרוי.

— וואָרום!

— נאנץ איינפאך. ווייל ביי מיר קומט אויס, אז ווען זיא זאל הייראטעהן נרין, קען זיא גליקליך זיין. דען ערשטענס, איז ער א מיליאָנער; צווייטענס, איז ער א יונגער מאן מיט אלע מעלות און דריטענס, ליבעט ער זיא מיט לייב און זעלע.

— פון וואנען ווייסט דוא דאס.

— ער זעלבסט האט דאס מיר געזאגט.

— איז דאס מעגליך?

— רוא דארפסט אין דעם ניט צווייפלען, ער האט דאס מיר אויסדריקליך געזאגט.

— וויא אזוי איז דאס צו רייד געקומען?

— ווען איך האב איהם אנגעזאגט, אז ער איז א מיליאָנער געוואָרען און האב איהם גראַטולירט מיט זיין גליק, האט ער מיר געענטפערט:

— אז ער קען זיך גליקליך ניט פיהלען מיט זיינע מיליאָנען, ווען פון זיי וועט אויך רעבעקא ניט געניסען, ווייל ער איז אין איהר פערליעבט איבער דיא אויערן.

— נו, וואס האסט דוא איהם געענטפערט?

— איך האב איהם געענטפערט, אז פון מיין זייט וועט קיין הינדערניס זיין, ווען נור ער וועט ווענען דעם איבערריידען מיט רעבעקאן און זיא וועט זיך בעשליסען זיינע צו זיין. וואס זאגסט דוא דערצו מלכה?

— איך וואלט אויך זעהר צופרידען געווען פון דער פארטיע. דען היינטיגע זייט איז זעהר שווער צו געפינען פאר א טאָכטער א מאן מיט מיליאָנען, אבער מיר שיינט, אז אונזער רעבעקא וועט זיך ניט בעשליסען איהם צו הייראטעהן.

— וואָרום?

— דוא זעהסט דאָך וויא קאלט זיא רעדט ווענען איהם. צו זעהסט דוא ניט, אז זיא פיהלט צו איהם אן אַנטיפאטיע?

— דאס איז אבער זעהר קינדיש. אונזער שולדיגקייט איז, מיר זאלען איהר דיא אויגען עפענען, זיא זאל זעהן וויא נאַרריש זיא טהוט, וואס זיא פערשטויסט אזא גליק פון זיך.

— וואָרט, מיר ווייסען דאך נאך ניט צו וועט זיא ווירקליך ניט וועלען היייראטעהן נרין. עס קען זיין, אז ווען מען וועט איהר ערקלערן, וואס פאר א גליק דער שרוך איז פאר איהר, וועט זיא מיט פערנניגען זיך בעשליסען, זיין פרוי צו זיין.

— דאס וויל איך דאך דוא זאלסט איהר דיא אויגען עפענען זיא זאל זעהן, אז זיא איז יעצט אין שטאַנד דיא גליקליכסטע אין דער וועלט צו זיין.

— איך וועל דאס דיר צוליעב טהאן און וועל ווענען דעם מיט איהר ריידען— האט מלכה פערשפראַכען.

— איך וועל דיר זאגען דיא וואהרהייט מלכה, אז איך שרעק מיך דא נאר פאר אן אנדער זאך.

— וואס איז דאס פאר א זאך?

— מיר שיינט, אז רעבעקא האט שטארק אין זינען דעם מערדער יאקאב פֿיין. עפעס הערט זיא נאר ניט אויף צו ריידען פון איהם. ווען יעמאנד רעדט אויס ווענען איהם א שלעכט וואָרט, ווערט זיא שרעקליך צאָרניג און אויפגערענט. איך בין דערפון זעהר אונרוהיג.

— דאס האָסט דוא אן אירטהום, מיין ליעבער. זיא זאגט נור איהר מיינונג, אז פֿיין איז אונשולדיג, אבער דוא דאַרפסט דערפון ניט זיין אונרוהיג. דוא וואָלסט אויך דאס זעלבע ענטהאן, ווען מען זאָל דיר אין דיא אויגען בעשולדיגען א מענשען, וועלכען דוא האָלסט פאר אן ארדענטליכען מאַן. דוא וועסט זעהן, אז ווען איך וועל מיט איהר איבערריידען ווענען גריצן, וועט זיא צו איהם נאר אנדערש ווערען. — איך וועל זעהר צופרידען זיין, ווען דוא וועסט דאס אין שטאַנדע צו בע- ווייזען — האט ראָטהבלום עטוואס רוהיגער געזאגט.

173 טעם קאָפיטל.

גוטע נאַכריכטען.

— נו, וואס הערט זיך? — האט דער אלטער שלמה פֿיין זעהר נייגעריג גע- פרעגט מאָרריס וואהרהאַפטיגן אריינקומענדיג צו איהם אין הויז. — אלעס געהט פאָרטערפליך! — האט מאָרריס געענטפערט — נאך בעסער אלס געוואונשען.

— ווירקליך? — האט פֿיין ערפרעהט געפרעגט — האט איהר זיך שוין גע- זעהן מיטן פאָלציימיסטער?
— איך האב מיך מיט איהם געזעהן און מיין פאטערס פעלץ ליעגט שוין ביי איהם.

— איהר שפאָסט ניט הערר וואהרהאַפטיג?

— בעהיטע נאָט, וועמען ליעגט יעצט אין זינען צו שפאָסען. איך האב אייך דיא ריכטיגע וואהרהייט דערצעהלט.

— מיין נאָט! וואס פאר א גליק! — האט דער אלטער איבעראַשט אויס- געשריען און זיינע אויגען זיינען פול געוואָרען מיט פריידענטרעהרן.

— יא פריינד! דאס איז ווירקליך א גליק — האט מאָרריס געענטפערט — מיר מוזען געשטעהן, אז נאָט אַליין האט אונז אנגעוויזען דעם ריכטיגען וועג, וויא אזוי מיר זאלען צו דעם ריכטיגען מערדער קומען. ביי מיר איז שוין קיין צווייפעל, אז יעצט וועט דיא ריינע וואהרהייט פון אויבען ארויפשווימען און אייער אונשול- דיגער זוהן וועט זעהר שנעל בעפרייט ווערן.

— אַך, ליעבער גוטער פריינד! איהר האט מיך ערקוויקט מיט דער זיסער נאַכריכט, — האט פֿיין מיט א ציכערענדע שטימע אויסגערופען אומאַרמענד דעם יונגען מאָרריס'ן — איהר האט אין מיר א ניי לעבען אריינגעגעבען. נאָט זאָל אייך דערפאר מיט אַלדאס גוטעם ערקוויקען.

— איך האב פאר אייך חערר פֿיין נאך א וויכטיגע נייעס האט מאָרריס שמיכלענד געזאגט.

- וואס נאך פאר א נייעס ?
- איך האב געפונען א שפור פון אייער עלטערן ווהן, יועלכער איז פון אייך
 גערייבט געווארען.
- פיין האט מאָרריס'ן העכסט ערשטוינט אנגעקוקט.
- וואס קוקט איהר מיך זא פערוואונדערט און ? — האט מאָרריס געפרעגט—
 איהר גלויבט מיר פיעללייכט ניט.
- אה פריינד ! רעדט דייטליך !
- איך מיין קיין זאך. איך האב אייך דייטליך געזאגט, אז איך האב געפונען
 א שפור פון אייער פערלאָרענעם ווהן.
- איז דאס מעגליך ?
- דאס איז ריכטיג וויא איך האב אייך געזאגט. דען איך האב מיך געזעהן
 מיט דעם הערן יאניק קאכאנאוו און מיט זיין פרוי פיאדארא.
- אזוי ניך האט איהר זיך מיט זיי געזעהן ?
- יא, געסטערן אבענדס בין איך ביי זיי געווען.
- נו ? וואס האט איהר מיט זיי גערעדט ?
- איך האב דורך זייטיגע געשפרעכע זיי צוגעפירט צו אייער אלטער
 טרערניגער געשיכטע. און אבוואהל, אנפאנגס האבען זיי זיך בעמיהט מיר דיא
 אויגען צו פערבלענדען, איך זאל ניט זעהן און פערשטעהן, אז זיי ווייסען עטוואס
 פון אייער פערלארען קינד ; אבער ענדליך האט עס מיר געלונגען זייערע מיילער צו
 עפענען, זיי זאלען ריידען, און זיי האבען גערעדט.
- וואס האבען זיי גערעדט ?
- לויט איך האב פון זייערע ווערטער פערשטאנען, האבען זיי אליין אייער
 קינד גערייבט און האבען איהם אין קריסטליכע הענד אריינגעגעבען. איך האב דאס
 אויך פון זיי ארויסגעקומען, אז אייער עלטערער ווהן לעבט.
- ער לעבט ? מיין עלטערער ווהן לעבט ? — האט שלמה אויסער זיך פאר
 איבעראשונג געפרעגט.
- זאָ וועניגסטענס האב איך פון זיי געהערט.
- און זיי האבען אייך ניט געזאגט, וואס פון איהם איז געוואָרען ?
- ניין. איך האב מיט גרויסער מיה דאס ביסעל וואס איך האב אייך דער-
 צעהלט פון זיי ארויסגעקועטשט. איך האָף אבער אז איך וועל אויך דאס איבעריגע
 פון זיי ערפאָהרען.
- אך, מיין גוטער, לעבער פריינד ! — האט שלמה אויסגערופען דריקענד
 מאָריסעס האנד — וויא זאל איך אייך דאנקען פאר דיא פיעלע גוטעס וואס איהר
 ערצייגט מיר. ניט אומזאָנסט האבען אונזערע אלטע חכמים געהייסען מען זאל
 זאגן אויף יעדען אונגליקליכען פאל זאגען "גם זו לטובה" (דאס איז אויך צום
 גוטען). איך פאנג אן צו גלויבען, אז דורך דעם אונגליק וואס האט מיין יאקאב'ן
 געטראָפּען, וועל איך האבען דאס גליק צו געפינען זיין ברודער.
- יא, הערר פיין, איהר קענט זיכער אויף דעם גליק האָפען. דען וויא באלד

מיר ווייסען שוין, ווער אייער קינדס רייבער זיינען, און אז דאס קינד לעבט. דארפן מיר ניט צווייפלען, אז מיר וועלען ערפאהרען וואס מיט איהם איז געווארען. עס איז זעהר צו גלויבען, אז אייער עלטערער זוהן איז דא אין מאסקווא און שפיעלט אַ נרויסע ראָליע.

— אבער ער איז געוויס א קריסט! האט דער אלטער געזאגט מיט אַ קרעכץ.
— דאס איז געוויס. נור ער מעג זיין א קריסט צו א טאָטער, אייער זוהן בלייבט ער דאָך, און עס איז צו גלויבען, אז ווען ער וועט ערפאהרען, אז איהר זייט זיין פאטער, וועט ער זיך מיט אייך פרייהען וויא א קינד דארף זיך פרייהען מיט זיין פאטער.

— עס אג ניכער צו גלויבען פערקעהרט, אז ער וועט זיך נאר שעהמען, וואס א זשיד איז זיין פאטער. נור עס מעג זיין וואס עס וויל, פאר מיר וועט גענוג זיין צו וויסען, אז מיין זוהן לעבט. איך וועל איהם ניט פערזאכטען דערפאר וואס ער איז א קריסט, ווען ער איז נור אן עהרליכער, נוטער מאן. דען ער איז דאך ניט שולדיג וואס ער איז א קריסט, פערפלובטע רויבער האבען איהם מיט געוואלט אין דער קריסטליכער רעליגיע; און איבערהויפט שפיעלט ביי מיר דיא הויפט ראָליע נור דער נאמען מענש; רעליגיע, דאס איז א נעבען זאך. איך האב פיעל ליעבער א נוטען קריסט אלס א שלעכטען אידען.

— אזוי דארף זיין, — האט מארריס געענטפערט — איך בין פאָלקאמען אייג-פערשטאנדען מיט אייער מיינונג. אלזא הערר פיין, איהר האט מיין הייליגעס פער-שפרעכען, אז איך וועל אלע מעגליכקייט אנווענדען צו ערפאהרען, וואו אייער זוהן איז. וואס אנבעלאנגט אייער יאקאב'ן, ווענען דעם קענט איהר שוין פאָלקאמען רעהיג זיין. דען ער וועט נאך דער ענטדעקונג וואס מיר האבען געמאכט, געוויס בעפרייט ווערן און וועט אבערמאלס ערשיינען אין דער וועלט ריין וויא אן ענגעל.
— איז פיעללייכט מעגליך, איך זאל מיך זעהן מיט מיין יאקאב'ן אין גע-פענגניס?

— דאס קען איך אייך זעהר לייכט אויספיהרען.
— צו דיא פיעלע דאנקבארקייט וואס איהר האט ביי מיר פערדיענט, וועט צוקומען נאך איינע, ווען איהר וועט דאס אויסוירקען. איהר קענט זיך נאר ניט פאָרשטעלען, וויא איך וויל מיך מיט איהם זעהן.
— איך שטעל דאס מיר זעהר לייכט פאר און איך פערשפרעך אייך, מאָרנען זאלט איהר האבען דיא ערלויבניס איהם אין זיין קערקער צו בעזוכען.
— ווען זאל איך צו אייך מאָרנען קומען?

— איהר פערשפאָרט שוין צו מיר צו קומען, איך וועל זיין ביי אייך באלד וויא איך וועל דיא ערלויבניס פאר אייך אויסוירקען. זייט איהר שוין געווען הערר פיין ביי דעם באנקיר ראָטהבלום?
— ניין.

— ווארום? איך האב דאך אייך געזאגט, אז ער איז אייער יאקאב'ס פון דיא בעסטע פריינד?

— איך זאג אייך דיא וואהרהייט, אז איך שעהס מיך איינפאך זיך צו צייגען פאר ליימען. דען איהר ווייסט דאך, אז אונזערע אידען זאלען לעבען, האבען פון שטענדיג אן א נאמען פאר טאמינים (גלויביגע), זיי גלויבען אלעס וואס מען דער צעהלט זיי. איך בין פעסט איבערצייגט, אז זיי אלע גלויבען דאס מיין יאקאב האט ווירקליך אייער פאטער ערמאָרדעט, און אייף מיר קוקען זיי וויא אויף א פאטער פון א מערדער און דאס איז זעהר אונאנגענעהם.

— דאס איז ניט אזוי וויא איהר מיינט הערר פיין. ביי ראטהבלומען אין הויז גלויבט מען דאס געוויס ניט. איך ווייס, אז זיין טאָכטער רעבעקא איז פערטיג אויסצוגראַבלען דיא אויגען פון דעמעניגען, וואס וואַנט זיך נור צו זאגען, אז אייער יאקאב איז א מערדער. ווארשיינליך גלויבט דאס איהר פאטער אויך ניט. איך וועל הייטע דאָרט זיין, ווילט איהר מיט מיר געהן?

— ניין, הערר וואהרהאפטניג, איך וועל ניט געהן. דען מיר וועט אלץ אויס-ווייזען, אז מען קוקט אויף מיר מיט פערעכטליכע בליקען. וואס דארפט איהר מעהר, איך האב דא מיין אלטען בעקאנטען היראנים ראזענדופט, וואס וויא איך האב אייך שווי דערצעהלט, איז מיינער א יונגער פריינד, פון דעסטוועגען בין איך ביי איהם נאך אויך ניט געווען, אלץ צוליעב דערזעלבער אורזאכע.

— זעהט איהר, דאס וואס איהר בעזוכט ניט דיעזען מאָן, איז גראדע זעהר רעכט. דען ער האט ניט פערדיענט, אן ארדענטליכער מאָן זאָל איהם בעזוכען.
— ווארום?

— ווייל ער איז א גרויסער רשע און א יודענפיינד. אלע מאסקווער אידען האכען איהם וויא דעם טויט און ווינשען זיין מפלה, און וויא מיר שיינט האבען זיי דאס שוין דערלעבט.

מען זאגט אז ער איז א גרויסער קבצן געווארען. זיין נאנץ געלד וואס ער האט פערליהען צו זיינע ליעבע קריסטען האט מען איהם אנגעזעצט.
— דאס מוז זיין נור געזאגט.

— איך דארף אייך ניט לערנען, הערר פיין — האט מאָריס שמייכלענד גע-ענטפערט — אבער דעם כלל זאָלט איהר האבען, קלינגט מען איז א חנא. — ווען ראזענדופט איז געווען רייך האכען אלע איינשטימיג געזאגט, אז ער איז רייך; אבער יעצט, אז אלע קלינגען דאס ער איז א קבצן, צווייפעל איך ניט, אז דאס איז אויך וואַהר. איך גלויב, אז יעצט וועט ער צוריק ווערען א איד. דיא פראקטיק האט אונז שוין געווייזען, דאס דער פונק אידישקייט צינדעט זיך אָן אין דעם אידענס ברוסט נור דאָן, ווען דער חלף ליעגט איהם אויפ'ן האַלז.

— דאס האט איהר אויך רעכט, הערר וואהרהאפטניג, נור וואס האבען מיר צו אורטהיילען א מענישען בעפאָר מיר ווייסען ריכטיג צו האט ער פערדיענט מען זאָל איהם פאר זינדיג ערקלערען. אדיע דערווייל. מארגען קום איך צו אייך וויערער וועגען דער ערלויבניס וואס איהר האט פערשפראכען פאר מיר צו בעקומען, איך זאל מיין זעהן בעזוכען.

ער האט זעהר פריינדליך מאָריסעס האנד געדריקט און איז אוועקגעגאנגען.

174 טעם קאפיטעל.

ר ע ט ז ע ל ה א פ ט.

עם וואר קיין צווייפּעל ביי יאזעף לעהמאן, או סאנקע איז א פערברעכערין אז זיא האט פערדיענט דעם האס פון דער נאנצער וועלט פון דעסטוועגען האט ער ניט געקענט אוועקפאהרען פון מאַסקווא. ער האט פיעל מאל זיך זעלבסט גע-פרענט :

— וואס טהו איך דא ? אויף וואס ווארט איך ? אבער ער האט דיא פראגע ניט פערענטפערט און איז אלץ געבליעבען זיצען אין מאַסקווא. ער האט זיך פעסט בעשלאַסען, ער זאָל שוין וועגען דער ניעדערטרעכטיגער סאַנקאַז'ן ניט מעהר דענקען, ער זאל זיא גענצליך פון זיין קאַפּ ארויסיאגען און דאָך האט ער ניט אויפגעהערט פון איהר צו טראכטען. אבוואהל דאס טראכטען איז געווען נור פון איהר אונאַרענטליכקייט, אבער דאָס האט אלץ געהייסען געטראכט פון איהר.

איין מאל געהענדיג אין נאָס האט ער זיך בעגעגענט מיט משה'ן. ער האט זיך געמאכט ניט-זעהענדיג און האט געוואלט אונבעמערקט פאַרבייגעהן דעם מאן ועלכען ער האט אימער ליעב געהאט וויא זיין לעבען און איז פערטיג געווען פאר איהם זיך לאָזען דעם האַלז שניידען.

אבער משה האט איהם אויך גלייך בעמערקט און איז העכסט ערפרייט צו איהם צוגעלאָזען מיט א ברייטען "שלוש-צליכס".

— אַך, ליעבער יאָזעף ! — האט ער אויסגערופען — איהר זייט ווירקליך דאָ ! אבי מיר האבען אונזער מרדכי'לען ניט געגלויבט, ווען ער האט אונז דערצעהלט, אז איהר זייט געווען געבען אונזער שטוב. מיר האבען דאס נאר ניט געקענט פער-שטעהן, וויא קומט דאס איהר זאָלט זיין געבען אונזער הויז און זאָלט צו אונז ניט אריינקומען ?

— איך האב קיין צייט געהאט, — האט יאזעף זעהר קאלט געענטפערט. — אויב אזוי איז שוין רעכט. איך מיט מיין שרה'ן זאל לעבען האבען דאס נאר ניט געקענט פערשטעהן, אז אונזער בעסטער גוטער פריינד זאל אונז ניט בע-זוכען. מייך סאנקא איז אזוי איבערראשט געווארען אלס זיא האט דערהערט, אז איהר זייט דא, ריכטיג וויא מען זאל איהר אנזאגען, אז זיא האט א גרויס געווינס געוואונען. זיא הערט נאר ניט אויף צו פרעגען : וואס איז דיא מעשה וואס איהר קומט צו אונז ניט אריין ? איך וועל איהר שוין באלד דערצעהלען, אז איהר האט קיין צייט ניט געהאט. אבער זאנט מיר, ליעבער יאָזעף, ווען וועט איהר יא צייט האבען ? ווען קענען מיר אייך ביי אונז ערווארטען ?

— איך קען אייך קיין ריכטיגע צייט ניט בעשטימען, רבי-משה.

— אזוי בעשעפטיגט זייט איהר דאָס ?

— יא, זעהר בעשעפטיגט.

— נו, קענט איהר זיך נאר ניט אפרייסען אויף אייניגע מינוטען צו אונז

אריינצוגעהן ?

— איך בין זעהר בעשעפטונט, רבי-משה.

— זאל איך נלויבען, אז איהר וועט צו אונז נאר ניט אריינקומען?

— עס קען זעהר זיין אז ניט.

— נאט איז מיט אייך, הערר לעהמאן! וואס רעדט איהר? איהר וועט נאר

צו אונז ניט אריינקומען?

— איך פערשטעה ניט ווארום איהר וואונדערט זיך אזוי.

— עס פערשטעהט זיך, אז דאס איז דער נרעסטר וואונדער. ווען איך האב

געוואוינט אין דאָרף, פלעגט איהר זיך יא אפרייסען פון אלע אייערע געשעפטען

און פלעגט צו אונז קומען, און היינט, אז איהר זייט וויא מען זאגט נעבען אונזער

שטוב, קענט איהר זיך נאר אויף א פאר רנעס ניט אפרייסען האָט אַקוק סהאָן

וואס מיר מאכען? איהר וועט מיך ניט איינשמעסן, הערר לעהמאן, אז דאס איז

אומזיסט. ניין וויא איך בין א איד! דא מוז עפעס זיין.

יאָזעף האט געשווענען.

— איך איך האב פערשטאנען, אז דאָ מוז עפעס זיין? — האט משה טרר

אומפּהירענד געזאגט.

— דא איז סײן זאך פארהאנדען, רבי-משה — האט יאָזעף געשטאמעלט.

— איהר וועט דאס מיך ניט איינריידען, הערר לעהמאן. אזא נראָבער נארר,

איך זאָל אזא קלייניקייט ניט פערשטעהן, בין איך ניט. איך האב אויך, וויא זאגט

מען דאס, א שטיקעל קליעפקע אין קאָפּ. איהר מוזט אויף אונז זיין עפעס ברוג.

זאגט, טאָמער זיינען מיר חלילה אנטגעגען אייך מיט עפעס ניט יוצא געווען. א

קשיה אויף א מעשה, מען איז דאָך ניט מעהר וויא זינדיגע מענשען.

— צו אייך, רבי-משה, האב איך נאר ניט, איהר זייט זעהר אן עהרליכער

מאן.

— צו מיר האט איהר ניט. איז דיא משמעות, אז צו איינעם פון מיין משפּחה

האט איהר יא עפעס. אפשר האט אייך מיין ווייב עפעס ניט נוהג-כבוד געווען?

— ניין, רבי משה. אייער ווייב איז אויך זעהר אן ארענטליכע פרוי.

— ווען-זשע דען האט אייך אין כעס אריינגעבראכט? איך זאל זאגען, אז

איהר מיינט מיין סאנקאין, דאס נלויבט זיך מיר געוויס ניט. יענע וואָלט פון

אייערטוועגען אויפ'ן שפיץ קלויסטער ארויפגעקראָכען און וואָלט פון דאָרט צוליעב

אייך אראפגעשפרונגען.

יאָזעף האט געשווענען.

— איהר שווייגט, רבי יוסף? — האט משה פּערוואונדערט געפרעגט — דאס

איז דאָך טאקע א בעווייז, אז מיין סאָנקע האט אייך מיט עפעס בעלידיגט.

— ניין! איך האב צו איהר נאר ניט, — האט יאָזעף מיט א האלבען מויל

געענטפּערט.

— וועמען דערזעהלט איהר מעשיות? חלעכען איך בין אמאל אויך געווען

א נפּרא-אינגעל. איך פערשטעה אויב א שטיקעל געשעפט. מיר וועט איהר ניט

אייריידען פיינעלאך אין בוים. זאנט, רבי-יוסף, שעמט זיך ניט. זייט איהר עפעס אין כעס אויף מיין סאנקען?

— איך האב ליידער יעצט קיין צייט מיט אייך צו ריידען, רבי-משה — האט יאזעף זעהר מיט אן אונצופריעדענע מינע געענטפערט — איך מוז געהן ווענען זעהר א וויכטיג געשעפט.

ביי דיא ווערטער האט ער געוואָלט אוועקגעהן, אבער משה האט זיך איהם אין וועג געשטעלט און האט געזאגט:

— ניין, הערר לעהמאן, איך לאז אייך ניט אוועקגעהן ביז איהר וועט מיר זאגען דעם אמת, פאר וואס זייט איהר אין כעס אויף מיין סאנקאן? איך קען שווערען ביי טלית און תפילין, אז זיא איז אייך דער בעסטער גוטער פריינד. ווען מען דערמאנט איהר אייער נאמען, איז ריכטיג וויא מען זאָל דערמאָנען א פרומען אידען משיח'ן.

— דאס האט איהר א גרויסען אירטהום, רבי-משה.

— וואס? איך האב אן אירטהום? — האט משה מיט פייער אויסגערופען — איהר ווילט מיר אפלייקענען, דאס וואס איך הער מיט מיינע אויערן יעדען טאג? ניין, הערר לעהמאן, איהר מענט אייך אויף מיר פּעראיבעל האבען און איך מוז אייך זאגען, אז א טעות האט איהר, ניט איך. מיין סאָנקע קען אייך ניט פּערנעסען דיא טובות וואס איהר האט איהר געטהאן. זיא בעט בעשטענדיג נאָט פאר אייער געזונד און פאר אייער לעבען. איך בעט אייך, טהוט מיר צוליעב און קומט כאַקע שוין מיט מיר אביסעל אריין צו מיר אין הויז. איהר וועט זעהן וויא זיא וועט זיך ערפרייען, אז זיא וועט אייך דערזעהן.

— האט זיא אייך דען געזאגט, אז זיא וויל מיך זעהן?

— צו זיא האט געזאגט, פּרענט איהר? זיא הערט נאר ניט אויף פון דעם צו ריידען. זיא האט שוין מיין מרדכי'לען פאַסט דול געמאכט מיט איהרע קשיות, וואו האט ער אייך געזעהן און וואס ער האט מיט אייך גערעדט, וויא איהר זייט דענסטמאָלט געזאגטען אנגעטהאן? אפשר פּערציג מאל האט זיא איהם גערופען לינגער, ווייל זיא גלויבט נאך אלץ ניט, אז איהר זייט געבען אונזער שטוב געווען. זיא זאגט, אז דאָס איז אונגעגליך, איהר זאָלט זיין געבען אונזער שטוב און זאָלט צו אונז ניט אריינגעהן. נו, הכלל? איהר געהט אביסעל אריין צו אונז?

— יעצט ניט.

— ווען-זשע דען וועט איהר קומען?

— ווען איך וועל האבען צייט.

— געדיינקט-זשע, הערר לעהמאן, איהר זאָלט למען-השם קומען. גלויבט מיר,

אז איהר פּערדיענט פשוט אן עבירה דערמיט וואס איהר קומט צו אונז ניט אריין. וועט איהר-זשע געוויס קומען?

— איך וועל זעהן, דערווייל א גוטען טאג, — האט יאזעף געענטפערט און

איז שנעל אוועקגעגאנגען.

— רבונג-של-עולם! וואס הייסט דאס? — האט משה צו זיך אליין גערעדט

נעהנדינ צוריק אהיים. עפעס טראנט ער ארפ'ן הארצען און וויל ניט זאנען וואס און ווען. אימעצער האט דא געמחט א נאנצען רכילות אנמאכען.

— זאל דאס וואהר זיין, אז סאנקא בעננט אזוי נאך מיר? — האט זיך יאזעף געטראכט — ניין, דאס קען איך ניט גלויבען. זיא איז ניט אזא גרויסער נאָר, זיא זאָל ניט פערשטעהן וואס פאר אן איינדרוק איהר לעיב קינד וועט אויף מיר מאַכען. משה האט זיך געמחט ערלויבען א ליגען צו זאנען אום מיך אין זיין וואוינונג אריינצונאָררען. מיר איז אבער א וואונדער אויף איהם אליין, וויא איז ער אזא נאָר און פערשטעהט ניט, אז זיין זיסער אייניקעל וועט ארף מיר ניט זעהר קיין גוטען איינדרוק מאכען. ווען ער זאל מיך זאנאָר ניט רעכענען אלס זיין טאכטערס ברוי-טיגאם, וואלט ער זיך אויך בעדארפט פאר מיר שעמען מיט אזא זאך. נור עס קען זיין, אז זיי וואָלטען מיך אלע גענאָרט. עס איז שוין פיעללייכט ביי זיי אבגעמאכט, אז ווען איך וועל צו זיי קומען זאלען זיי מיר דיא אויגען פערבלענדען איך זאל ניט זעהן וואס דאָרט טהוט זיך. . . . אבער פערשטעהן זיי דען ניט, אז איך בין ניט אזא נאָרר וואס וועט זיך לאזען נאָררען אין זאק אריין?

דאס איז זעהר רעזעלעהאפט! — האט ער ענדליך אויסגערופען און מיין פערשטאנד איז צו שוואַך, איך זאָל דאס פערשטעהן.

175 טעם קאפיטעל.
מ פ ל ת ה ט ו

דער פאָלקאָוויק מאַלינבערג איז אויסער זיך פון פערצווייפלונג, אויף אזא קלאפ האט ער זיך נאָר ניט געריכט. מען זאל ביי איהם געפינען וואהרהאפטיגס פּעלץ. דאס איז איהם נאָר אין קאָפּ ניט איינגעפאלען.

אבער וואָס טהוט מען יעצט? דער פּעלץ איז דאך אַ דייטליכער בעווייז און ער האט אנטהייל גענומען אין וואהרהאפטיגס מאָרד.

— נור ניין! איך האב נאָר ניט וואס צו פירכטען, — האט ער זיך זעלבסט געטרויסט — ווער קען דאס בעווייזען, אז דאס איז דעם ערמאָרדעטענס פּעלץ? זיינען דען וועניג פּעלצען אַזעלכע דא אין רוסלאַנד? איך קען מיך נאך אלץ האלטען ביי מינע ערשטע ווערטער, אז איך האב איהם געקויפט און ווער וועט דאס וואָנען מיר אָבערלייגען.

אבער פון וואנען האט דער פּאָליצייסטער דערשמעקט, אז דער פּעלץ איז ביי מיר?

ער האט אנגעהויבען אויסצופאַרשען זיין בעדיענטען ווער עס איז געווען אין דעם קליידער-צימער, אבער דער בעדיענטער וועלכער האט געפירכטעט דיא וואָהר-הייט צו זאנען, האט זיך געמאכט וויא ער ווייס פון קיין זאך ניט און ער האט גע-ענטפערט, אז קיינער איז אין יענעם צימער געווען.

— אבער וואָס מאכט דאס אויס וויא אזוי דער פּאָליצייסטער האט דיא געהיימניס ערפאָהרען, דערווייל איז זעהר ביטער און מען מוז אלע קרעפטען אנווענדן.

דען ענטוועדער דיא זאך צו פערשטיקען, אדער דאס פערענטפערן אזוי נלאט, עס זאלען מעהר קיין קשיות בלייבען.

אויף מאָרנען האט ער דערהאלטען אן איינלאדונג צום סליעדאָוואַטעל און ער האט נעבידן נעמחט געהען.

דער סליעדאָוואַטעל וועלכער וואָר אימער זיינער אַ בעשטענדיגער נוסער פריינד האט איהם יעצט זעהר קאַלט עמפּפּאָנגען, ניט דערפאַר וואָס ער האט איהם פּעראַכטעט אלס מערדער, זאנדערן איינפאַך דערפאַר וואָס דיא רוסישע בעאַמטע האבען שוין אין זיך דיא מאָדע, אז ווען איינער פון זיי פאַלט, האבען פון דעם פאַל אלע פּערנעניגען און מען פאַטש בראַוואָ.

— איהר ווייסט פאַלקאָזניק ווענען וואס איך האב אייך צו זיך גערופען? — האט דער סליעדאָוואַטעל געפּרענט מיט אן ערנסטע מינע.

— ניין, איך ווייס ניט.

— אויב אזוי טהוט מיר זעהר לייד אייך צו בענאכריכטען, דאס אויף אייך ליגעט אַ שענדליכער פּערדאַכט.

— אויף מיר ליגעט אַ פּערדאַכט? — האט מאַלינבערג וויא ערשטוינט געפּרענט. — יא, זעהר אַ שענדליכער פּערדאַכט.

— אָבער וואס איז דאס פאַר אַ פּערדאַכט?

— אז איהר האט ערמאַרדעט דעם אידען מיכאַאיל וואַהרהאַפּטינ. וואס? איהר שפּאַסט ניט?

— ניין פאַלקאָזניק, דאס איז קיין שפּאַס.

— אבער ווער האט דאס געוואַנט מיך אין אזא זאך צו בעשולדיגען? ניט קיין מענש, זאנדערן אַ שטומער טהייערער פעליץ.

— איהר מוזט געוויס מיינען דעם פעליץ וואס דער פאַליצמייסטער האט פון מיר אוועקגערויבט?

— יא, איך מין ווירקליך דיעזען פעליץ.

— נו, וואָס האט אייך דען דיעזער שטומער פעליץ דערזעהלט? — האט מאַלינבערג לאַכענד געפּרענט.

— ער האט מיר דייטליך ערקלערט, אז זיין אייגענטימער איז געווען דער ערמאַרדעטער מיכאַאיל וואַהרהאַפּטינ.

— אייערע ווערטער קלינגען אונפּערשטענדליך אין מיינע אָרען. וויא אזוי האט אייך דיעזער פעליץ אזא זאנדערבארע דומהייט ערקלערט?

— דאס איז קיין דומהייט פאַלקאָזניק, — האט דער סליעדאָוואַטעל זעהר שטרענג געענטפּערט — דער פעליץ איז יעצט ביי מיר, און ער וועט אייך אויך דאס זעלבע ערקלערן.

— איך בין זעהר נייגיריג צו הערן דיעזען ערקלערונג.

דער סליעדאָוואַטעל איז אָהן ווערטער אריינגעגאנגען אין צווייטען צימער. האט פון דאָרט ארויסגעטראָגען דעם פעליץ וואס מען האט אפגענומען ביי מאַלינ־ערנין און האט איהם געפּרענט:

— האט דער פאליצמייסטער דיעזען פעלץ פון אייער הויז צוגענומען ?

— יא דעם זעלבען.

דער סליעדאָואַטעל האט א שטייכעל געטהאן און האט נאך א קורצער פרוע

געפרענט :

— וואו האט איהר איהם געקויפט ?

— אין האַרקאָוו אויפ'ן יאהרמארק.

— איז דאס בעשטימט ?

— געוועהנליך וועל איך קיין ליגען זאגען.

— וויאזשע קומט דאס וואָס אויף יעדען סאָבעל איז פון דער לינקער זייט

געשטעמפעלט וואָהרהאָפטיגס נאָמען ?

מאלינבערג איז בלאס געוואָרען וויא דער טורט אלס ער האט דיא ווערטער

דערהערט.

— וואָס ? — האט ער געשטאמעלט — וואס האט איהר געזאָגט ?

— איך האב אייך געפרענט, וויא קומט דאס וואָס אויף יעדען סאָבעל איז

געשטעמפעלט דער נאָמען, מיכאאיל וואָהרהאָפטיג ?

— דאס איז אונגענליך.

— נאט זעהט צו דאס איז מענליך צו ניט, — האט דער סליעדאָואַטעל גע-

ענטפערט און האט אויפגעפּענט דיא צוטרגענטע שטיקער סאָבעל — שטעהט ניט

אויף יעדען סאָבעל דיא צוויי בוכשטאָבען M. B. דיא אנפאנגס בוכשטאָבען פון

מיכאאיל וואָהרהאָפטיג ?

— איהר קענט נאך ניט בעווייזען, אז דיא צוויי בוכשטאָבען זיינען פון דעם

נאמען מיכאאיל וואָהרהאָפטיג.

— דאס איז אזוי גוט וויא בעווייזען. אלע ווייסען אז דער ערמארדערטער האט

אזא פעלץ געטראָגען און וויא באלד אז דיא צוויי בוכשטאָבען שטעהען אויך דיא

אין קיין צווייפעל מעהר אז דאס איז זיין פעלץ. איהר מוזט מיר דיא וואָהרהייט

זאגען פאָלקאוויק וואו האט איהר דיעזען פעלץ גענומען. איהר פערשמעהט דאך

שוין יעצט גאנץ גוט, אז יעצט דאַרפט איר טרקלערן וואס דיעזע צוויי בוכשטאָבען

בעדייטען, וויא באלד ניט מיכאאיל וואָהרהאָפטיג.

מאלינבערג איז געזעסען אז ניעדערגעטלאָגען, דאס דער סליעדאָואַטעל האט

גלייך פערשטאָנען אז דער פערדאכט וואָס ליגענט אויף איהם האט א שטאַרקען

פונדאמענט. מיט א שפאַטיטען טאן האט דער סליעדאָואַטעל איהם געפרענט :

— נו פאָלקאוויק, וואס קענט איהר יעצט ענטפערן ?

מאלינבערג איז איינגעפאלען א גליקליכער פלאַן וויא אזוי ער זאל פון זיך

דיא נאנצע שוודע העראונטערוואַרפען.

— איך וועל אייך זאגען דיא וואָהרהייט הערר סליעדאָואַטעל, — האט ער

געענטפערט — איך האב דיעזען פעלץ ניט געקויפט אין האַרקאָוו אויפ'ן יריד איך

האב איהם געקויפט דא היע. איך האב געזאָגט, אז איך האב איהם געקויפט

האַרקאָוו, ווייל דער מענטש וואָס האט מיר איהם פערקויפט האט מיך געבעטען

ואל ניט דערצעהלען קיינעם, אז ער האט דאס מיר פערקויפט, ווייל איהם פאסט
 ניט מען זאל זאגען, אז ער איז אזוי ארים, דאס ער מוז זיין פעלץ פערקויפען.
 איך האב איהם גענלויבט און האב איהם דארום פערשפראכען זיין וואונש צו
 ערפילען. יעצט פערשטעה איך, אז ער האט אן אנדער מיין מיט דעם וואונש גע-
 האט. איך מוז איך אבער דאביי אויפמערקזאם מאכען, אז דער מאן ביי וועלכען
 איך האב דעם פעלץ געקויפט, איז א הויפט ארדענטליכער מאן און איך קען איהם
 ניט בעשולדיגען דאס ער האט אין וואהרהאפטניגס מארד אן אנטהייל געהאט.

— איך מוז וויסען וויא דער פערקויפער הייסט.

— איך קען דאס אייך זאגען. ער איז טאקי מיינער א דעמעקטיוו.

— וויא הייסט ער ?

— מיכאאל ברענער.

— וואו וואוינט ער ?

— דאס ווייס איך ניט.

— איך מוז דאָס אבער וויסען.

— דאס וועל איך אייך קענען נאך הייטע מעלדען.

— איך בעט אייך זעהר, איהר זאלט דאָס מיר מעלדען נאך הייטע — האט

דער סליעדאָואטעל געזאגט — דען בעפאר דער מענש וועט זעלבסט ניט געשטעהן,
 אז ער האט אייך דעם פעלץ פערקויפט, וועט דער פערדאכט אלץ אויף אייך לאסטען

— איהר דארפט דאס מיר צוויי מאל ניט זאגען, איך ווייס דאס זעלבסט

און דארום וועל איך ניט שפעטער וויא ביז נאכט אייך אריינשיקען דיא אדרעסע
 פון דעם מאן.

— גוט איך ערווארטע דיא נאכריכט מיט אונגעדולד.

מאלינבערג האט זיך פערנייגט און איז אַרויסגעגאנגען.

— דער איינפאל וואָר מערקווירדיג גוט — האט מאַלינבערג צו זיך זעלבסט

געזאגט ווען ער איז שוין אין דער גאס געווען — דען איך וועל מיך באלד זעהן מיט
 ברענער'ן און וועל איהם הייסען ער זאל נאך הייטע אנטלויפען נאך אויסלאנד און
 ווען ער וועט פערשווינדען, וועט דער נאנצער פערדאכט פאלען אויף איהם.

— דער נארישער מאַלינבערג האט געמיינט, אז ער האט מיך גענארט —

האט צו דער זעלבער צייט דער סליעדאָואטעל געזאָגט - ער האט אבער ניט גע-
 טראָפען דאס אָרט. איך וועל ניט וואָרטען אויף זיין נאכריכט, איך וועל זעלבסט
 ערפאהרען וואָס פאר אַ פויגעל איז דער מיכל ברענער און וואו ער וואוינט.

176 טעם קאפיטעל.

אדעלאַ'ס נייע ווירטהשאַפט.

אדעלא לעבט א גוטען טאג, זיא שווימט אין פערגניגען. זיא איז יעצט אליין

דיא ווירטהין אין דאנילאווי'ס הויז. זיא האלט דיא לייטשעס אין דיא הענד און קאָד
 זאָנדעוועט איבער אלע דיענער. זיא ווייס, אז קיינער וועט איהר יעצט ניט הינדערן
 זין וואס זיא וועט וועלען.

— זיא איז יעצט דיא ווירטהין איבער דאנילאוו'ס פרעכטיגען פאלאץ, אלע שליסלען פון דיא שראנקען און פון דיא צימער זיינען ביי איהר. זיא האט שוין אייניגע פון דיא דיענער ענטזאנט און דיא איבעריגע האט זיא אנגעזאנט, אז ווען זיי וועלען איהר דיא מינדעסטע אונגעהאָרזאמקייט ציינען וועט זיא זיי אויך ארויסגינגען.

סטעפאנען מיט סעמיאנען האט זיא אפגעגעבען א וואוינונג אין פאלאץ און האט אנגעזאנט דיא דיענער, זיי זאלען דיא ביידע הערען נעהאָרזאם זיין.

עס האט זיך איבער דעם גראף דאנילאוו'ס הויז וויא א שוואַרצער וואַלקען אויסגעשפרייט. אלע איבערגעבליעבענע דיענער האבען אויסגעזעהן בלאַס וויא דיא טויטע, דען זיי האבען געוואוסט וואס זיי קענען ערוואַרטען פון אזא העררשערין וויא אדעלא איז, און דיא ענטזאנטע דיענער האבען מיט טרעהרענדע אויגען זייער ביסעל ארימקייט איינגעפאקט אום אויף אימער צו פערלאָזען; דאס הויז וואו זיי האבען אזוי לאַנג געדיענט ביי אזא גוטען העררין וויא דער גראף דאנילאוו איז געווען.

— דאס אלעס איז אכגעטהאן געווארען אין פערלוויף פון אייניגע שטונדען. דאס איז געווען א פלוצלינגער אַרְקאַן (ישרעקליכער שטורם) וואס קומט אונערוואַרטעט און רייסט ארויס לאנגיעהריגע בוימער פון זייער אָרט.

ווען אדעלא איז פערטיג געוואָרען מיט איהר בעלי־בתישקייט האט זיא זיך געזעצט און האט אנגשריעבען צו איהר פאטער פאלגענדען בריעף:

„ליעבער פאטער!

„ענדליך איז געקומען דיא ערוואַרטעטע צייט. מיר האבען אונזער ציעל ער-ריכט. מעהר וועסט דוא שוין ניט דאַרפֿען הונגערן, דען דיין טאַכטער איז דיא אייגענטימערין פון דעם דארף דאנילאוואָ. דער מערדער זיצט שוין אין געפענגניס און זיין שטעל-פערטרעטערין בין איך. דוא פערשטעהסט ליעבער פאטער? איך בין יעצט א מיליאנערין, און וויא פאלד איך בין רייך, וועט דיר שוין גאר ניט פעהלען. דוא מוזט געשטעהן פאטער, אז דיין טאַכטער איז א קינסטלערין...

„אבער ליעבער פאטער, אויב דוא ווילסט דיין טאַכטער זאָל א מיליאנערין בלייבען און דוא ווילסט אליין גליקליך זיין, מוזט דוא אלע קרעפטען אנווענדען דעם מערדער מיט דעם טויט צו בעשטראפען בעפאָר ער וועט פאר דעם געריכט שטעהן. ער זיצט יעצט אין אַרְשאַ, זיין שאַרפּריכטער (הענקער) קען זיין דער וועכטער פון זיין געפענגניס... דוא ברויכסט איהם גור צו ציינען דאס בלאַנקע גאלד, וועט איך זיין שווערר בלאַנק ווערען... און ווען דער מערדער וועט שוין ניט מעהר לעבען, דאן זיינען מיר זיכער מיט אונזער ערפאָלג.

„איך שיק דיר טויזענד רובעל. דאס גלויב איך וועט דערוויל גענוג זיין. אויב דוא וועסט בעדארפען נאך געלד, וועט אין דעם קיין הינדערניס זיין. מיט איינעם וואָרט, אנטאן מוז אין זיין קערקער ערמאָרדעט ווערען.

„איך בין פעסט איבערגייטיג, אז דוא ליעבער פאטער וועסט טהאן וויא איך

האב דיר געבעטען, דאס וועסט דוא ניט נור מיר אליין א געפאלען טהאָן, אויך דיר זעלבסט וועסט דוא אויף אימער פון דיין קריטישער לאַגע רעטען.

„מיט דער פעסטער פערזיכערונג, אז אלעס וועט ביי דיר געהן אין בעסטער אָרדנונג פערבלייבע איך דיין געטרייע טאָכטער אדעלא“.

באלד נאך דעם ברעף האט זיא אנגעשריעבען א צווייטען צו וולאדימיר געלידאווי מיט דיעזען אינהאלט:

„מיין זיסער, טהייערער וואַלאַדיא.

„איך בין גאָט זיי דאנק געזונד. אבער איך פינדע מיך יעצט זעהר אין א טרויעריגע לאַגע. דוא ווייסט מיין לעבער וואלאדיא וויא פערנעטערט איך האב אימער מיין קוין, דעם גראף אנטאן דאנילאוו. פון זיינטוועגען איז מיר קיין זאך צו שווער געווען צו טהאָן, איך האב איהם בעטראַכט אלס איינעם פון דיא בעסטע מענשען אין דער וועלט. ליידער אבער האט דיא צייט מיר געוויזען, אז איך האב אין איהם א גרויסען אירטהום געהאט. עס האט זיך אונערווארטעט ענטדעקט דיא שרעקליכע געהיימיניס, אז ער האט זיין אייגענער פרוי ערמאָרדעט. דיא פאָליציי האט דערפון ערפאָהרען און האט איהם אין געשענניס געשליידערט. עס איז קיין צווייפעל, אז ער וועט פאר דעם גרויסען פערברעכען מיט דעם טויט בעשטראפט ווערן. דאס הערץ רייסט מיר אויף דעם אונגליקליכע, און אבוואהל ער האט מיך געמאכט פאר דער אייגענטימערן פון זיין גרויסען קאפיטאל איז מיין לעבען פער-ביטערט און מיין רוהע געשטערט.

„איך האב שוין געוואָלט אנטלויפען נאך מאַסקווא. דען דער פלאַץ אין וועלכען איך זיך יעצט, וואַרפט אויף מיר א שרעקליכע מעלאַנכאָליע. ערשטענס, ווייל איך בין דא יעצט אליין און צווייטענס, ווייל אין איהם האט אזא שרעקליכער מאַרד געטראָפּען. אבער איך קען דאָך מייַן פערמעגען ניט איבערלאסען אויף פּרעמדע הענד; דארום מוז איך דא נאך אייניגע טעג פערברענגען אלעס איינצואַרדענען און דאן וועל איך פליהען צו דיר מיין טהייערער. איך דיין געגענווארט וועל איך געוויס גערעסען אן דיא שמערצען וואס איך האב דא.

„צום באלדי ין וויעדערזעהן מיין גוטער וואלאדיא. גרייט האַלט שוין איהרע הענד דיר אומצוארמען. דיין עוויגליעבענדע אדעלא“.

קיים האט זיא געענדיגט דעם ברעף האט מען אנגעקלאפט אין טיהר. זיא האט זיך זעהר ערשאַקען. זיא האט געפירכטעט, פיעללייכט קומט אן א זייטיגער מענש און וועט דערזעהן דעם ברעף וואס זיא האט אנגעשריעבען צו איהר פאָטער. דארום האט זיא שנעל געחאַפט און האט דיא ביידע ברעף אריינגעלייגט אין דיא צוויי קאָנווערטען וואס זיינען שוין געלעגען גרייט אויפֿן טיש מיט אנגעשריעבענע אדרעסען; פון גרויס איילענעש אבער האט זיא אריינגעלייגט דעם פאטער'ס ברעף אין דעם קאָנווערט צו געלידאווי און געלידאווי'ס ברעף — אין דעם קאָנווערט וואס איז געווען אדרעסירט צו איהר פאטער.

מען האט נאך א מאל אנגעקלאפט אין טיהר.

— ווער איז דאָרט? — האט זיא געפרעגט אוועקלייגענדיג דיא בויעף אן אזייט.

— ננעדינע גרעפין! סטעפאן פון טייפעלסשלאָס איז דאָ, — האט א דיענער געמעלרעט.

— וואס, דער אלטער טייפעל איז דא? — האט אדעלא שטרענג געפרעגט:—
טראשקא איז אויך געקומען?
— יא, ננעדינע גרעפין.

— נוט! זאלען זיי ווארטען אין קארידאר איך קום באלד צו זיי ארויס.
זיא האט דיא ביידע בריעף פערזענעלט און האט אנגעקלונגען.
דער דיענער איז אריינגעלאפען.

— טראג דיא ביידע בריעף שנעל אוועק אויף דער פאָסט. האט זיא איהם געהייסען — דוא זאָלסט זיי אוועקשיקען פערסטראכירט און זאלסט מיר פרענגען קוויטאנציעס פון דער פאָסט.

— נוט, ננעדינע גרעפין, — האט דער דיענער געענטפערט און איז ארויס-געלאפען מיט דיא בריעף.

— יעצט וועל איך מיך אברעכענען מיט דיא ביידע לומפען — האט אדעלא מיט א שמייכעל געזאגט. — יעצט איז געקומען דיא צייט וואס איך וועל קענען דעם אלטען טייפעל איזוואנען בעזאהלען וויא ער האט ביי מיר פערדיענט. אויך טראשקא וועלכער האט דעם גראף אבגעטראגען פיעלע פון מיינע געהיימיסע זאל זיין שטראפע ערהאלטען.

זיא איז ארויסגעגאנגען אין קארידאר וויא דער אלטער איזוואן איז געשטאנען אנגעשפארט אויף זיין שטעקען.

— וועמען בעדארפסט דוא? — האט אדעלא איהם שטרענג געפרעגט.

— איך בעדארף זעהן דעם גראף.

— וועמען, אנטאָנען?

— יא.

— ווייסט דוא דען ניט, אז אנטאן איז אוועקגעפאהרען נאך אויסלאנד און

וועט צוריקקומען ערשט אין א יאהר ארום.

— ניין, איך ווייס דערפון ניט. — האט איזוואן ערשטוינט געענטפערט.

— נו, אויב דוא ווייסט דאס ניט, זאג איך דאס דיר, ער איז הייטע מאָרגענס

אוועקגעפאהרען נאך אויסלאנד און פאר זיין אוועקפאהר האט ער געשריעבען

א בריעף אין וועלכען ער האט מיר איבערגעגעבען דיא הערשאפט איבער אלע

זיינע ניטער.

— איך וויל זעהן דעם בריעף.

— וואס? דוא ווילסט דעם בריעף זעהן, וואס מיין קוזין האט צו מיר גע-

שריעבען? — האט אדעלא צאָרניג א געשריי געטהאן — וויא וואָסט דוא שקלאָפע

אזא זאך צו פערלאנגען!

— איך מוז דעם בריעף זעהן אום צו וויסען צו זאל איך אייך אלס מיינע

וירטהין אנערקענען.

— און אזוי גלויבסט דוא מיר ניט, אלטער הונד?

— ניין, איך גלויב אייך ניט. איך ווייס וויא דער גראף האט אייך ליעב געהאט, און וואו איך וועל ניט זעהן דעם בריעף וואס איז געשריעבען מיט זיין האַנד, וועל איך אייך פאר מיין ווירטהיין ניט בעטראכטען.

— פאָרט פון דאָנען דוא אלטער טייפּעל! — האט אדעלא אויסער זיך פאר כעס געשריען, איך בעפעהלע דיר דוא זאלסט נאך הייטע דעם טייפּעלסשלאָס פּערלאזען, איך וויל דיר מעהר אין דיעזען גענענד ניט זעהן. דוא הערסט.

— דאס וואס איהר ווילט ניט איז נאך אלץ וועניג, איך האב שוין דיא עהרע געהאט אייך צו זאגען, אז וואו איך וועל ניט זעהן דעם גראף'ס בריעף וועל איך אייך ניט גלויבען.

— העי! סטאָראָזשעס! — האט אדעלא אַ געשריי געטהאן. עס זיינען אויף דעם געשריי אַ פאר פון דיא בעדיענטע ארויסגעלאָפּען פון קיך. — טרייבט דעם אלטען שורקע ארויס פון דאנען! — האט זיי אדעלא גע-
פּאָהלען — איינער פון אייך זאל גלייך אהער פריינגען דעם סטאַרשינאַ פון'ס דאָרף מיט עטליכע פון זיינע לייטע, איך וויל מען זאל נאך הייטע דיעזען טייפּעל פון מיין שלאָס ארויסלאָזען. נו, וואס שטעהט איהר, וואָרום וואָרפט איהר איהם ניט ארויס פון דאנען?

אבער דיא בעדיענטע וועלכע האבען דעם אלטען איוואָן זעהר ליעב געהאט האבען דאס מאל ניט געקענט געהאָרזאם זיין און זיי האבען דעם גוטען אלטען ניט בעריהרט.

— דוא פערשפאָרסט מיך צו טרייבען — האט איוואָן רוהיג און מיט אַ פּער-אכטעטען שטייכעל געענטפּערט — אלץ איינס וואלט איך פאר קיין פאל איינגעווי-לינט צו שטעהען אונטער דעם שוץ פון אזא פּערזאן וויא דוא ביזט... אבער בעפאָר איך געה אוועק מוז איך דיר וויעדערהאלען מיינע ווערטער, אז איך גלויב דיר אלץ ניט דאס דער גראף האט דיך געמאכט פאר פּערוואלטערין איבער זיינע גיטער. דא שטעקט עפעס אַ געהיימניס וועלכע איך וועל ערפאהרען....

נאך דיא ווערטער איז ער שנעל פון פּאלאַסט ארויסגעגאנגען. 177טעס קאפיטעל.

דער גאַסט איז ערציטערט.

סאָנקאַ איז שוין פון דער גרעפינס קינד בעפרייט געוואָרען, מען האט דאָס מערבען אבגעגעבען צו אַ גוטער אמע. יעצט האט זיא צייט געהאט ווענען זיך צו טראַכטען און דיא אונרוהיגקייט ווענען דעם וואס יאָזעף לעהמאַן איז דאָ אין מאָס-קוואַ און ער קומט צו איהר ניט אריין האט זיך איבער איהר זאָ בעמעכטיגט, דאָס זיא איז אויס מענש געוואָרען.

מיר זעהן זיא איין מאל אום זעכס אהר אבענרס זיצענדיג אין איהר צימער בעשעפטיגט מיט אויסאַרבייטען אַ טישטוך, איהרע הענד האבען זעהר פלייסיג און פלינק געאַרבייט. אבער צו דערזעלבער צייט האט אויך איהר פּאַנטאַזיע שטאַרק געאַרבייט, דאס האט מען געקענט דערקענען אן דיא טרערען וואָס האבען זיך פון איהרע אויגען געגאָסען.

זיא האט פערשטאנען, אז דאס וואס יאָזעף קומט צו איהר ניט האט זעהר אַ שלעכטע בעדייטונג. איהר איז אין קאָפּ אײננעפּאָלען דער ביטערער שרעקליכער נעדראַנק: פּיעללייכט האט אן אנדערע לעהמאנס הערץ פּערנומען. אויף אזא שעהנעם רייכען יונגען מאן נעפיגען זיך פּיעלע לײבעזוכענדע מערכענס. עס קען זעהר זיין, אז ער האט דערזעהען אַ רייך מערכען וועלכע איז צעהן מאל שעהנער אלס זיא. יענע האט נאך נעוויס פּיעל געלד אויך און שטאמט פּון אַ נרויסער פּאַמיליע, יאָזעף האט זיך בערעכענט, אז דאס איז פאר איהם אַ בעסערע פּאַרטיי אלס הייראַטעהן מיט דעם דאָרפּישען מערכען און דאָרום וויל ער שוין פּון איהר ניט מעהר וויסען. וואָס מעהר זיא האט וועגען דעם געטראַכט איז זיא אלץ מעהר געקומען צו דער איבערצייגונג אז יאָזעף איז שוין ניט איהרער און זיא דאָרף אויף איהם שוין ניט מעהר האַפען.

נור איין קליינע האפנונג האט איהר פּינסטער הערץ בעישטראהלט, זיא האט געקלערט פּיעללייכט האט איהר קליינער ברודער אן אירטהום געהאט. ער האט נאר ניט געזעהען יאָזעפּ'ן, ער האט פּיעללייכט נאָר געזעהן אן אנדער יונגען מאן וואָס איז עהנליך צו יאָזעפּ'ן און דיא אלע איבעריגע זאכען וואָס ער האט דערזעהלט פּון יאָזעפּ'ן איז אַ לײגע, דען דער קליינער מרדכי'לע פּלעגט זיך ניט פּוילען אפּט צו זאָגען אַ שטיקעל לײגע.

— סאָנקאַ! עפעס אַ רייכע פּריצה פּרענט זיך צו דיר, — האט סאָקי דער זעלבער מרדכי'לע איהר געמעלדעט אריינלויפּענדיג האסטיג צו סאָנקאַ'ן אין צימער. — אַ רייכע פּריצה פּרענט זיך צו מיר? — האט סאָנקאַ ערשטיגט געפרעגט. — יא, זעהר אַ רייכע פּריצה. זיא געהט נאך שעהנער אנגעטאהן פּון דער גרעפּין מאַריאַ.

— ווער קען דאס זיין? — האט זיך סאָנקאַ געקלערט און אוועקלויגענדיג איהר ארבייט איז זיא אריינגעגאנגען אַדום ערשטען צימער.

זיא האט דערזעהען דער רייכער יונגער פּרוי צו וועלכער זיא האט פּערבלאָנד־זשעט אלס זיא איז געלאָפּען זוכען יאָזעפּ'ן — דאָס וואָר בת־שבע.

— אַך, וואָס פּאַר אן עהרע איהר ערצייגט מיר מאַדאַם ברענער, — האט זיא ערפּרייט אויסגערופּען רייכענד בת־שבע'ן דיא האנד — איך האב נאר ניט געדענקט, אז איהר וועט זיך ערנידערניגען מיך אין מיין ארמער וואוינונג צו בעזוכען.

— אַרמוטה איז קיין שאַנדע, — האט בת־שבע מיט אַ פּריינדליכען שמייכל געענטפּערט — איך האב מיך אין אייך פּערלײעבט פּרייליין האָניגמאַן און בין דאָרום געקומען אייך אַ בעזוך אפּצושטאַמען.

— זעהר אנגענעהם מאַדאַם! איך בין אייך זעהר דאַנקבאַר פאַר אייער פּריינדשאַפּט. איך וועל אייך אריינבעטען צו מיר אין צימער, דען דא וויא איהר זעהט איז ניט אנגענעהם צו זיצען.

— איך וועל אריינגעהען צו אייך אין צימער ווען איהר פּערלאַנגט דאס — האט בת־שבע גוטמוטהיג געענטפּערט.

סאַנקאַ האט זיא אריינגעפּיהרט אין איהר קליינעם צימער. דאָרט איז געשטאַנען

איהר בעט, א קליין טישעל און איין שטוהל. אבער אלעס האט דא וויא געשפיענעלט פון ריינקייט.

בת-שבע האט זיך געזעצט אויפן שטוהל און סאָנקא אויפן בעט.

— מיין צימער איז ניט גלייך צו אייערע צימער, — האָט סאָנקא געזאגט אַלס זיא האט געזעהן וויא בת-שבע בעטראכט דיא איינריכטונג פון דער לאך.
— אין גענענטהייל, איך געפין דאס קליינע צימערל פאר זעהר עלעגאנט און אנגענעהם. מען דערקענט מיט דעם ערשטען בליק, אז דא וואוינט אַ גליקליכע, ריינע זעלע...
— אַ גליקליכע, ריינע זעלע? — האָט סאָנקא געלאַכט — איך מוז אייך זאגען מאדאם, אז איהר האט אין דעם הינזיכט א גרויסען איררטהום. גראדע דאָס גליק פעהלט דא זא ווייט, דאס פון איהם איז היער קיין שפור פארהאָנדען.
— דאס איז אלץ דערפאר, וואס איהר האט נאך אייער הערצענס-געליעבטען ניט געזענען?

סאָנקא איז רויטה געוואָרען און האט ניט געענטפערט.

— ענטשולדיגט פרייליין האָניגמאן, וואס איך האב זיך ערלויבט אנצוהייערען אזא סטרונע וואָס קלינגט געוויס זעהר טרויעריג אין אייערע אויערן; אבער איך שווער אייך, אז איך האב דערמיט קיין שלעכטעס געמיינט, איך פעטראַכט זיך אַלס אייערע אַ הייסע פריינדן, און איינער פריינדן איז נאך מיינער מיינונג ערלויבט אריינצודרינגען טיעף אין דער צווייטערס הערץ.
— איך האב אויף אייך קיין פערדרוס דערפאר, — האָט סאָנקא געענטפערט מיט אַראָפּגעלאַזטע בליקען.

— איך מוז אייך אבערמאלס אום ענטשולדיגונג בעטען פרייליין האָניגמאן, וואס איך וועל מיר געהמען דיא פרייהייט אייך וועגען דעם וויכטיגען גענענטשאנד ווייטערע פראגען צו מאכען. דען איך האב דאמאלס, אַלס איהר זייט ביי מיר געווען פערשטאנען, אז דאס בעלאנגט אייער גאנץ לעבען. זאגט לייעבע פריינדן, ווייסט איהר נאך אלץ ניט וואו אייער פריינד געפינט זיך?

— איך ווייס ניט — האָט סאָנקא זיפצענד געענטפערט.

— איך מוז אייך זאגען לייעבע פריינדן, אז איך געפין אייער בעקימערונג וועגען דעם זעהר פאר אונאיבערלעגנט. דען דא איז איינס פון דיא ביידע, לייעבט ער אייך זא שטאַרק וויא איהר איהם, וועט ער געוויס קומען; און ווען ער לייעבט אייך ניט, דאַרפט איהר נאר וועגען איהם ניט דענקען. דען ער האט דאס ניט פערדיענט איך האב אמאל דיא נארישקייט בענאנגען און האב צופיעל געטראכט וועגען דעם מענשען וועלכען איך האב געליעבט. דאס האט מיר אבער זעהר טהייער געקאסט אזוי טהייער, דאס אין מיין ברוסט זיינען געבליעבען אזעלכע וואונדער, וואס וועלען זיך קיין מאָל פעהרליען. איך האב פון דאמאלס אן אנגעהויבען צו בעטראכטען אלע מעדענס וועלכע לייעבען צו שטאַרק זייערע געליעבטע אַלס וואהנזיניגע, ווייל איך זעלבסט בין אויך וואהנזיניג געווען.

— אָבער עס איז זעהר שווער צו פערלעשען דיא לייעבעס פלאמען וואָס ברעך

נען העליש אין אונזערע הערצער—האט סאָנקא נעזאנט מיט זעהר אַ טרויעריגען טאָן.
— יא, דאס ווייס איך זעהר גוט. אבער אין לעבען בענענענען מיר פיעלע
הויכע בערג, וואס מיר מוזען אריבערשפרינגען, אבוואָהל דאס איז נענען אַ גרע
קרעפטען.

— לויט איך פערשטעה אן אייך, האט איהר איך פערזוכט פון דעמדעלבען
בעכער וואס איך טרינק יעצט. דארפט איהר פערשטעהען, אז עס איז לייכטער דיא
העכסטע בערג איבערצושפרינגען אלס צו פערנעסען דעם מענישען צו וואלבען מען
איז צונעמינדען מיט לייב און זעלע. איך ווענינסטענסט האב קיין אדזאכע מיין
נעלעבעטען צו פערנעסען, ווייל איך ווייס דאך נאך ניט בעשטימט אַ האט ער מיך
אוועקגעוואָרפען אויף אימער, איך מוז אייך דאס אויך זאגען, אז איך וואָלט ניט
נעווען אזוי בעקימערט ווענען דעם וואס ער קומט צו מיר ניט. דען דאס הערץ
זאנט מיר, אז ער וועט קומען. ער קען מיך ניט פעהרהאסען, דאן האט ער מיר בע-
וועזען דערמיט, וואס ער האט פיעל מאל דאס לעבען צוליעב מיר איינגעשטעלט;
אבער מייע עלטערן פערשאפען מיר גרויסע שמערצען; זי צווינגען מיך איך זאל
סיין הערץ שענקען אזא מאן, וועלכען איך קען ניט לייגען.

— וויא ערליכען זיי זיך אזא זאך צו טהאן?

— נאנץ איינפאך, ווייל זיי בעטראכטען דאס שידוך פאר א גליק. דען דער
חתן איז רייך און האט א גרויס נעשעפט.

— דאס איז נאָר?

— פאר זיי איז דאס נענוג.

— דאָס איז פון זיי א גרויס אונרעכט אויב איהר ווילט וועל איך אליין זיי
זאגען, אז זיי בענעהן א גרויסע זינד.

— איהר פערשפאָרט זיך צו בעמיווען, דען מייע עלטערן זיינען איינפאכע
מענישען. זיי וועלען נאר ניט פערשטעהען ווארום איהר רופט אזעלכע זאכען אן
זינדע. אלץ איינס וועלען זיי מיט זייער ריידען נאר ניט אויסוויקען; דען אבוואָהל
זיי זיינען ביי מיר זעהר טהייער און איך בין זיי אימער געהאָרזאם געווען, אבער אין
אזא זאך מוז איך איינע אונגעהאראמע טאכטער ווערן.

אין דער מינוט האבען זיך דיא ביידע פרויען א צאפעל געטהאן. דען דיא
טהיר פון דעם צימער האט זיך אביסעל געעפענט, און יעמאנד איז זעהר האסטיג
אבגעשפרונגען אהינטער און איז אנטלאָפען געוואָרען.

סאנקא איז ארויסגעלאָפען זעהען ווער דא איז געווען און איהר קליינער ברר
דער האט איהר דערזעהלט, אז דאס איז געווען דער מעבעלהענדלער סאמאוויל
פּעדערבייך. ער האט געפּרענט צו סאנקא איז און דער היים און אלס ער האט
איהם געזאנט, אז זיא זיצט ביי זיך אין צימער האט ער געוואלט אהין אריינגעהען,
אבער וויא ער האט דיא טהיר געעפענט איז ער אבגעשפרונגען אהינטער און איז
אנטלאָפען געוואָרען.

סאנקא האט זיך זעהר געוואונדערט. זיא האט ניט פערשטאנען וואָרום איז
דער פון איהר פעהרהאסטער מעבעלהענדלער פלוצלונג אנטלאָפען געוואָרען. אבער

דיא האט דאס פערענטפערט דערמיט, אז ווייל ער האט דא געטראפן זיצענדיג א פרעמדער פערואן האט ער זיא (סאנקאן) יעצט ניט געוואלט בעלעסטטיגען מיט זיין ליבע. אדער דיא פרוי ברענער איז זיינע א בעקאנטע האט ער זיך פאר איהר געשעמט ראָמאנסירען מיט אזא ארים מעדכען וויא זיא איז.

נור וויא דיא זאך איז, זיא איז דערווייל זעהר דאנקבאר געווען בת־שבע'ן, וואס דורך איהר האט דער אונגעבעטענער נאסז ניט געהאט דיא געלעגענהייט זיא צו בעלעסטטיגען.

זיא איז צוריק אין איהר צימער אריינגעקומען און האט לאכענד דערצעהלט בת־שבע'ן, אז דאס איז געווען דער מעבעלהענדלער וואס שרבענט זיך צו איהר און ווייל ער האט דא געטראפן א פרעמדען מענשען האט ער זיך פערשעמט און איז אנטלאָפּען געווארען.

178 טעם קאָפיטעל.

פּראַוואַ מאַלינבערג!

— איהר האט מיך גערופען, פאַלקאוניק? — האט מיכל ברענער געפרענט דעם פאַלקאוניק מאַלינבערג אריינלויפער אין זיין קאפינעט.
— יא, ברענער — האט מאַלינבערג געענטפערט — איך האב דיך מיט דער גרעסטער אונגעדולד ערווארטעט, — איך האב דיר עטוואס שרעקליכעס מיטצוגעצומהיילען.

— שרעקליכעס? — האט ברענער ערשטוינט געפרענט.
— יא, זעהר שרעקליכעס. מען האט ערפאהרען, אז מיר זיינען געווען וואָהר האַפטינס מערדער.

— מיין נאם! איז דאס מעגליך?
— יא, ברענער. דאס איז אזוי וויא איך דערצעהל דיר.
— אבער וויא איז דאס מעגליך מען זאל אזא זאך ערפאהרען?

— איך ווייס אויך ניט ווער עס האט אונז פערראטהען, אבער דאס איז זיכער, אז מען ווייס שוין פון דער נאנצער געשיכטע, דען דער פאַליצמייסטער האט הייטע פון מיין הויז וואהרהאפטינס פעלץ צוגענומען און האט איהם צוגעשטעלט דעם סליעדאָוואטעל.

ברענער איז לייכעךבלאָס געווארען. ענדליך האט ער זיך געמוטהיגט און האט געפרענט:

— אבער איך פערשטעה ניט, פאַלקאוניק, מיט וואס קען מען בעווייזען, אז דאס איז וואהרהאפטינס פעלץ?

— דאס איז שוין בעווייזען געווארען, דען אויף אלע שטיקער סאָבעל פון דעם פעלץ שטעהט דייטליך וואהרהאפטינס נאמען.

— ווירקליך?
— יא, מיין פריינד, דאס איז וויא איך דערצעהל דיר.
— נו, וואס־זשע האט איהר געענטפערט?

— איך האב געענטפערט, אז דעם פעליך האב איך געקויפט ביי אן אונבע-
קאנטען מענישען.

— און מען האט אייך געגלויבט?

— זעלבסטפערשטענדליך, אז מען גלויבט מיר ניט און מיר האלטען דארום
אלע זעהר שלעכט.

— נו, וואס איז ביי אייך געבליעבען?

— ביי מיר איז געבליעבען מיר זאָלען אלע אנטלויפען.

— אנטלויפען? — האט ברענער איבערגעפרענט.

— יא. אלע וואס האבען יענע נאכט אין דעם מאָרטהאט מיטגעוורקט,

דיא מחזקן וואס צום ניכטמען אנטלויפען, דען דוא פערשטעהסט דאך זעלבסט, אז
דיא געהיימנים מוז שוין ענטדעקט ווערן אין גאנצען.

— וועט איהר אויך אנטלויפען?

— געוויס וועל איך דאס טהאן. דען מען וועט געוויס פערשטעהן, אז דער

אנטווארט וואס איך האב געגעבען איז קיין ריכטיגער און איך וועל בעשטראפט
יערען וויא אן איינפאכער מערדער.

— וויא אזוי האט מען אייך אבגעלאזט? דאס איז דאך א בעווייז, אז מען

גלויבט יא אייערע ווערטער.

— איך האב פערשפראכען אין פערלויף פון פיער און צוואנציג שטונדען

אויסצוגעפינען דעם מאן וואס האט מיר דעם פעליך פערקויפט און איהם דער פא-
ליציי איבערגעגעבן. דאס האב איך געטהאן אום זיך מיט דער צייט צו בענוצען און

דערווייל אנטלויפען.

— זאגט איהר, אז איך זאל אויך אנטלויפען?

— אויב דאס לעבען איז ביי דיר טהייער, זאָלסט דוא נאך אין דיעזען טאג

פליהען נאך אויסלאנד, דאס זעלבע וועל איך אנזאגען אלע אונזערע לייטע וואס
האבען דעם מארד אויסגעפיהרט.

— איך דאנק אייך זעהר, פאלקאוויק, פאר דעם וואס איהר אינטערסירט

זיך אזוי פאר אונז.

— וועסט דוא טהאן וויא איך האב דיר געהייסען?

— איהר פרענט נאך? געוויס וועל איך אזוי טהאן.

— ווען קלערסט דוא צו אנטלויפען?

— נאך הייטע.

— זעהר גלייך און פערניפטליך וועסט דוא טהאן. איך דענק אויך דיעזע

וואך דאסזעלבע צו טהאן. איך וואלט אויך נאך הייטע אנטלאפען, אבער איך מוז
נאך פיעל געלד איינקאסירען.

— ווער האט דאס געקענט דערזעהלען דעם פאליצייסיטער פון דעם פעליך?

— איך האב מיר שוין געבראכען דעם קאפ, קלערענדיג וועגען דעם; אבער

איך האב נאר ניט ערקלערט. פיעללייכס האסט דוא, ליעבער פריינד, א פערדאכט

אויף יעמאנדען?

- איך קען דאס גאר ניט פערשטעהן. פון אונזערע לייטע האט געוויס קיין נער דיא געהיימניס ענטדעקט און זייטיגע מענשען ווייסען דאך פון דיא גאנצע געשיכטע ניט. נור....
- וואס? דיר איז יא אייגענפאלען א פערדאכט אויף יעמאנדען?
- איך קלער צו האט דאס ניט געטהאן מיין געוועזענע פרוי.
- ווער איז דיין געוועזענע פרוי?
- איהר קענט ניט סאָניעטע זאָלאַטאַיאַ רוטשאַק (דיא גאַלדענע הענטעל)?
- וואס-זשע זאנסט דוא דיין געוועזענע פרוי?
- ווייל איך האב מיך פון איהר געשיידעט.
- וואס? דוא האסט זיך געשיידעט פון סאניעטען?
- יא, פאלקאוניק.
- ווען איז דאס געווען?
- דאס איז שוין א געשיכטע פון פיער וואָכען, איך האב שוין געהייראטעהט אן אנדערע.
- דאס איז ביי מיר א נייעס. און סאניעטע האט געוואוסט פון אונזער גע-היימניס?
- געוויס האט זיא געוואוסט. — איהר אליין, פאלקאוניק, האט דאך איין מאל גערעדט מיט איהר וועגען דעם.
- אויב אזוי איז ביי מיר קיין צווייפעל, אז נור זיא האט דאס אונטערנע-זאנט דעם פאליצייסטער וועגען דעם פעלץ. דאס זאל איהר ניט געשענקט ווערן.
- איין זאך פאלקאוניק פערשטעה איך ניט.
- וואס איז דאס פאר א זאך?
- סאניעטע האט ניט געוואוסט, אז דער פעלץ איז ביי אייך. זיא האט אין אגעמיין ניט געוואוסט, אז מען האט ביי וואהרהאפטונגען צוגענומען א פעלץ.
- דאס רעדסט דוא דימהייט. וויא באלד זיא האט געוואוסט פון דעם מאָרדטהאַט, האט זיא זיך געוויס ערקונדיגט ביי איינעם פון אונזערע לייטע וועגען דיא זאכען וואס מען האט צוגענומען ביי וואהרהאפטונגען און פאר איהר איז קיין זאך קיין געהיימניס געבליעבען.
- איך וועל מיך ניט שפאָרען. דאס קען אויך זיין.
- זעהר גלייך וואס דוא האסט מיך אויף דעם אויפגעקראמ געמאכט.
- דערווייל בין איך דער פאלקאוניק פון דער געהיים-פאָליציי און איך קען מיך מיט איהר אפערעכענען. נאך הייטע זאל זיא אַרעטירט ווערן פאר דיא דיאמאָנטען וואס זיא האט אויסגענארט פון קירפֿיטשינקאוין.
- אבער פאלקאוניק, זיא קען דאך דערזעהלען, אז זיא האט אייך געגעבען א טהייל פון דיא דיאמאָנטען.
- זיא מעג שוין אלעס דערזעהלען, אלעס איינס וועל איך דא היע מעהר ניט זיין. דען וויא איך האב דיר געזאנט, דיעזע וואך פאהר איך אוועק פון דאנען.
- טהוט וויא איהר פערשטעהט פאלקאוניק.

— אן רוא טהו אויך וויא איך האב דיר געראטהען, נאך הייטע ואל זיך דיין פוס ניט געפינען אין מאַסקווא.

— ווענען דעם דארפט איהר מיר שוין מעהר ניט זאנען. געוויס וועל איך ניט ווארטען ביז דיא פּאָליציי וועט מיר אבגעבען א צימער אין געפענגניס. אלזא מעהר האט איהר מיר נאר ניט צו זאנען פּאָלקאוניק?

— ניין, מעהר נאר ניט.

— נו, אדיע. איך מוז שוין לויפן זיך פערטיג מאכען צו דער רייזע. ער האט זיך פערנייגט און איז ארויסגעלאָפּען.

— ברָוואו מאַלינבערג! — האט דער פּאָלקאוניק מיט א צופריעדענעם שטייכעל אויסגערופען — רוא האסט דא געארבייט וויא א לייט. זאל נור דער זשידאק ניט ווערן, פאלט פון מיר דער נאנצער פערדאכט אוועק. מיט דער סאַניע טען איז זעהר געפעהרליך זיך צו רעכענען; דען זיא קען פיעלע געהיימיסע אויספלוידערן, אבער איך וועל איהר שוין דאס מויל פערשטאָפּען און זיא וועט ביי מיר א שפאציער גיין. נאך סאחאלין דאָרטען האפען סויבעל.

179 טעם קאפיטעל.

דער גוטער וועכטער.

דעם גראָף דאנילאוו האט מען געבראכט נאך דער שטאדט אָרשא. ביי דעם ערשטען פעהער וואס דער סלידאָוואטעל האט מיט איהם געמאכט האט ער זיך גלייך מודה געווען, אז ער האט זיין פרוי ערמאָרדעט. ער האט אויך ערקלערט ווארום ער האט דאס געהאן און האט אויסדריקליך געזאגט, אז ער האט דיא גרעסטע שטראַפּע פערדיענט.

אָבוואהל דער סלידאָוואטעל האט מיט איהם גרייס מיטלייד געהאט האט ער דאך נאר ניט געקענט העלפען און האט איהם אלס מערדער געמוזט שיקען אין געפענגניס.

זיצענדיג אליין אין זיין פינסטערער צעלע, האט דער אונגליקליכער גראָף גענוג צייט געהאט צו בעטראכטען זיין טרויעריגע לאגע. ער האט זיך זעלבסט בעד טראכט אלס דעם גרעסטען מערדער אין דער וועלט און ער האט דארום מיט אונגעדולד ערווארטעט זיין טערליכע שטראַפּע.

דער וועכטער פון געפענגניס, וועלכער איז שוין געוואוינט געוואָרען צו זעהען מערדער און אנדערע פערברעכער, האט אנפאנגס אויך אויף דעם ארעסטאנט געקוקט מיט אזא פּעראכטונג וויא ער האט געקוקט אויף אלע איבעריגע ארעסטאנטען. ענדליך אבער אז ער האט בעמערקט וויא דער פרישער ארעסטאנט זיצט אימער און וויינט מיט ביטערע טרערין, האט ער איהם אנגעהויבען מיט מיטליידענדע בליקען צו בעטראכטען. ער האט פערשטאנען, אז דיעזער ארעסטאנט איז ניט גלייך צו אקע איבעריגע און ער איז דארום זעהר נייגעריג געוואָרען צו וויסען, וואָס דאס איז פאר אַ מענש.

איין מאל אין מיטען נאכט אלס דיעזער וועכטער האט דעהערט א שרעקליכען יאמער פון דאנילאוו'ס צימער, האט ער אויפגעפענט דיא טהיר פון דעם

גראַפֿיס צעלע און איז אהין אריינגעגאנגען. דאנלאוו איז געווען בלאס וויא דער טיירט. זיינע אויגען האבען ווילד געקוקט אויף דעם וועכטער און זיינע ליפען האבען געשטאמעלט:

— ווער ביזט דו? וואס ווילסט דו?

— איך בין דיין וועכטער. דו דארפסט מיך שוין נוט קענען, — האט דער מאן געענטפערט.

— נו, וואס פערלאנגסט דו?

— איך בין נייגעריג צו וויסען, פאר וועלכער זינדע מען האט דיך דא איינגעשפארט? דען מיר ווייזט אויס, אז דו ביזט קיין פערברעכער.

— אך וואס פאר אן איררטהום דו האסט! — האט דאנלאוו זיפגענד געענטפערט — עס קען זעהר זיין, אז איך בין דער איינציגער גרעסטער פערברעכער דא אין געפענגניס. איך בין א מערדער, אזא מערדער, וואס דיא וועלט האט נאך אזעלכען ניט געזעהען!

— מיר האט אויסגעוויזען, אז דו ביזט ניט פעהיג בלוט צו פערניעסען. איך גלויב נאך יעצט אויך, אז געוויסע אומשטענדע האבען דיך צו זינדע געבראכט.

דאנלאוו האט געשוויענען. אויף זיין געזיכט איז געלעגען אזא פערצווייפעלטע מינע, וויא ביי א מענשען וואס האט זיך שוין ענטזאגט פון דער וועלט און דאס לעבען האט ביי איהם זיין גאנצען ווערטה פערלאָרען.

— אונגליקליכער! — האט דער וועכטער מיט א רחמנות פנים אויסגערופען. — דיין חרטה אליין בעווויזט, אז דו ביזט א פיינער מאן. איך פעט דיך דערצעהלן מיר דיין ביטערע געשיכטע.

— אָבער וויא קומט דאס וואס דו אינטערעסירט זיך אזוי פאר אן ארעסטאנט? מיר שיינט, אז דו האסט גאר קיין רעכט מיט מיר צו ריידען.

— דאס איז וואהר, אז איך האב קיין רעכט מיט מיינע ארעסטאנטען צו ריידען. אבער דו האסט אויף מיר אזא איינדרוק געמאכט, דאס איך האב ניט געקענט גלייכנילטיג בלייבען און האב מיך געמוזט בעשליסען מיט דיר צו ריידען. עס קען זיין, אז דו מינסט דאס איך האב דאביי א געוויסען ציעל. שווער איך דיר, אז קיין הינטערנעדאנק ליענט יעצט אין מיין קאפ. דאביי מוז איך דיר זאגען, אז איך בין אויך אלס פערברעכער צוויי גאנצע יאהר געזעסען אין געפענגניס, אבוואהל איך בין גאר ניט שולדיג געווען, דארום קוק איך אין אלגעמיין אויף אלע ארעסטאנטען מיט אנדערע אויגען. איך ווייס, אז אזוי וויא איך האב אונשולדיג געשמאכט טעט אין געפענגניס אזוי קען זיין, אז אויך דיא ארעסטאנטען וואָס זיצען דא איינגעשפערט זיינען אונשולדיג.

— דו דארפסט דאך אבער, אז איך אליין געשטעה מיין זינד און זעלבסט, אז איך בין א מערדער.

— דאס אליין בעווויזט, אז דו ביזט אן עהרליכער מאן. דען דער וואהרער פערברעכער ווענדעט אלע מיטעל אן צו פערבלענדען אלעמען דיא אויגען מען זאל

מיינען, אז ער האט קיין זינד בענאננען. איך גלויב דיר, אז דוא האסט א מענשען ערמאָרדעט, אבער מען קען אמאל א מאָרד בענעהען אונשולדיגער ווייזע. איך האב שוין גענוג פראַקטיק געהאט אין מיין לעבען און איך ווייס, אז מאַנכעס מאל גיבען אזעלכע מערדער וואס זיי וואָרען נור אַ שווערד ביי אַנדערע אין דיא הענד... עס קען זיין, אז שלעכטע מענישען האבען זיך מיט דיר אויף בעדיענט אלס מיט אַ שווערד און אין דער ווירקליכקייט ביזט דוא גאָר ניט שולדיג.

דער גראַף האט איהם ערשטוינט אנגעקוקט. אן איינפאַכער, פראַסטער וועכטער זאל ריידען אזוי לאַגיש, אזוי קלוג, דאס האט ער ניט ערוואַרטעט.

— שוין לאנג, אז דוא בעטרעסטסט דא דיא שטעלע פון א וועכטער ? —

האט דאנילאָו געפרענט.

— שוין זייט פינף יאהר.

— און וואס ביזט דוא פריהער געווען ?

— איך האב געדיענט אלס סאַלדאט אין מיליטער.

— דוא ווייזט דאך אויס שוין אַ מאַן פון אַ יאָהר פופציג צו זיין ?

— יא, איך בין ווירקליך פופציג יאהר ארט. מען האט מיך אלס אכט-יעהריגעס

קינד צוגענומען פאר אַ סאַלדאט, איך האב געדיענט דעם קייזער ניקאַלאַי, נאכהער דעם קייזער אלכסנדר דעם צווייטען.

— ערשטענס, פערשטעה איך ניט ווארום האסט דוא אזוי לאנג געדיענט און

צווייטענס, קען איך ניט פערשטעהען וואס דוא האסט געוואנט, אז דוא האסט צו דיין אכטען יאהר אנגעהויבען צו דינען. וויא ווייט איך ווייס, געהמט מען ניט צו אכט-יעהריגע קינדער צו דער מיליטער דינעסט.

— איך האב צוויי מאל דעם קייזער אלס סאַלדאט געדיענט — האט דער

וועכטער געענטפערט — איך האב דאס אויס פרייוויליגקייט געטהאן, ווייל איך האב קיין מיטעל צום לעבען געהאט אלס איך האב מיין ערשטע סלוזשבע (דינעסט) געענדיגט. דאס וואס דוא פערשטעהסט ניט וויא קומט דאס וואס מען האט מיך אלס אכט-יעהריגעס קינד פאר אַ סאַלדאט צוגענומען, איז דאס אַ בעווייז אז דוא ווייסט ניט, דאס פאר דעם קייזער ניקאַלאַי איז געווען אן אוקאַז מען זאל געהמען ביי אירען קליינע אינגעלאך פאר סאַלדאטען.

— דוא ביזט אַ איד ?

— איך בין געווען אַ איד; אבער שוין זעהר לאנג אז מען האט מיך מיט

נוואלד געטויפט — האט דער וועכטער זיפצענד געוואנט.

— נאך דיין זיפץ דערקען איך, אז דוא בערייהעסט דיין איבערגאנג צום

קריסטענטהום ?

— איך קען דאס ניט בערייהען, ווייל איך האב דאס ניט מיט מיין גוטען

וויילען געטהאן, מען האט מיר דערצו געצוואונגען; אבער איך מוז אייך געשטעהען, דאס מיר וואלט פיעל לעיבער געווען. צו בלייבען א איד. וויפיעל איך געדענק פון מיין אמאָליגען גלויבען, ווייס איך, אז אירען זיינען פיינער אין כאַראַקטער, וויא דיא קריסטען וואס איך האב ביז היינט געזעהען. צווישען זיך ריידענדיג, מיר זיינען דאך

עצט ביידע קריסטען, זאג איך אייך, אז אונזערע קריסטען זיינען א פערדאָרבען פּאַלק.
— קענט איהר דען אזא אורטהייל געבען אויף א גלויבען, וואס בעשטעהט פון
מיליאנען מענשען? געפינען זיך דען צווישען אונז וועניג בראווע, עהרליכע מענשען
מיט גוטע כאראקטערע?

— יא, דאס קען איך ניט זאגען, זאָנאַר צווישען דערנער וואָרפען זיך דורך
בלומען. איך רייז אבער פון דעם גרעסערן טהייל. נאך מיינער מיינונג זיינען ניין
און ניינציג פראָצענט פון אונזערע קריסטען שלעכטע, הארטעהרציגע מענשען
זיי האבען אין זיך קיין פונק מיטלייד ניט. וויפיעל גרוזאמקייט וויפיעל אונ-
מעגשליכקייטען האב איך מיר אנגעזעהן; אלס איך וואָר אין דער מיליטער דיענסט
פון דיא אפיציערן און פּלערפּעבעלעס געגען דיא ארמע סאָלדאַטען, וויפיעל מערדע-
רייען האב איך מיך אנגעזעהען פון דיא געפענגענעס בעאַמטע געגען זייערע געפאנגענע.
דאס איז אונמעגליך צו דערזעהלען, און דיא אלע באַרבאַרען זיינען קריסטען.

— פון וואנען ווייסט איהר, אז יודען האבען אין זיך מעהר מיטלייד?

— דאס האב איך שוין אויך געהאט דיא פראקטיק צו זעהען. דען אלס איך
וואָר סאָלדאַט איז מיר איין מאָל אויסגעקומען צו זיין צוויי יאהר אין א שטאָרט
פון לויטער אידען, האב איך געזעהען, וויא דער גרעסטער טהייל פון זיי זיינען מילדע,
גוטעהרציגע. זיי זיינען פערטיג פאר זייערן א ברודער זיך אויפצואַפּפּערן. זאָנאַר
אויף קריסטליכע אונגליקליכע האבען זיי רחמנות, אָפּוואָהל דיא קריסטען הערן ניט
אויף זיי צו פּערפּאָלנען, צו דריקען און שטיקען. איך ווייס, אז איך אליין האב אין
זיך אויך פיעל מעהר רחמנות אויף אונגליקליכע אלס אלע איבעריגע וועכטער. איך
בעהאנדעל דיא ארעסטאנטען וואס געפינען זיך אונטער מיין אויפזיכט מיט טהייל-
נאהמע אין זעהר שיקואל, און דאס איז אלץ דערפאַר, וואָס איך בין א קינד פון
דעם ערעלען פּאַלק איזראַעל. איהר ווייסט אונגליקליכער, אז איך האב קיין אורזאכע
אייך צו שמייכלען; דארום גלויבען איך, אז איהר וועט ניט צווייפלען אין דעם וואס
איך וועל אייך זאגען, דאס זייט איהר זייט אין דיעזען קערקער אנגעקומען רייסט
מיר דאס הערץ אויף אייך.

— איך בין אייך זעהר דאנקבאַר פאר אייער גוט הערץ ליבער פריינד —
האט דער גראַף געזאגט — ליידער אבער קען אייער מיטלייד מיר נאר ניט העלפען.
איך בין אזא פּערלאָרענער מענש וואס פאר מיר געבט עס שוין קיין הילף ניט!
— איהר ווייסט געוויס, אז מען וועט אייך צום טוידט פּעראורטהיילען?

— ווען איך זאל דאס בעשטימט וויסען און דער אורטהייל זאל געשווינד
ארויסקומען, וואלט איך שוין צופּרעהדען געווען; דען קיין גליקליכער מענש האט אזוי
פיעל אויף לעבען ניט געבעטען וויפיעל איך בעט אויפ'ן טוידט. דאס בילד פון דער
אונשולדיגער פרוי וואס איך האב ערמאָרדעט, וועט אימער פאר מיינע אויגען שטעהן
און וועט מיר קיין רוהע געבען; מיר וועט אימער קלינגען אין דיא אויערן איהר
פראַנע; ווארום האסט דוא מיך ערמאָרדעט?

ביי דיא ווערטער האט דער גראַף בעהאלטען זיין געזיכט אין זיינע ביידע
הענד וויא ער זאל זיך וועלען פּערבאַרענען פאר א שרעקליכע ערשיינונג.

— אבוואָהל וויא איך פערשטעה, איז צו אייער מכה קיין רפואה ניטא —
 האט דער וועכטער געזאגט — פון דעסטוועגען וויל איך אייך בעמען איהר זאלט
 מיר דערזעהלען דיא איינצעלהייטען פון דעם מארד וואס איהר האט בענאנען.
 דען עס טרעפט מאנכעס מאל, אז א מענש מיט א נוטעס הערץ בינעהט אונזר
 לענד א זינד און בעטראכט זיך אליין פאר דעם גרעסטען פערברעכער. איך בין
 שוין א פראקטישער מענש און איך וועל אייך ריכטיג זאגען צו דארפט איהר זיין
 אזוי פערצוויפעלט צו ניט.

— דאס איז אן אומזיטע זאך — האט דאנילאוו זיפגענד געענטפערט —
 ווען זאגאר דיא ריכטער אליין וועלען מיך אלס אונישולדיג ערקלערן, וועל איך דארורף
 אויף דאס מינדעסטע ניט רעהיגער בלייבען. דען דיא פערזאן וועלכע איך האב
 ערמאָדערט וואר מיין זעלע און ווען מען נעהמט פון א מענשען זיין זעלע צו,
 ווייסט איהר דאך אז קיין ארצט קען איהם שוין העלפען. בעסער פרענט מיך נאָר
 ניט נוטער מענש וועגען דער ביטערער געשיכטע. נעהט בעסער ארויס פון מיין
 קערקער, דען ווען יעמאנד וועט אייך דא בעמערקען קענט איהר אייער שטעלע
 פערליערען.

דער וועכטער האט זיך ערשט דערמאנט, אז ער איז יעצט ווירקליך אין געד
 פאהר ענטדעקט צו ווערען פון דעם סאָלדאט וואס געהט אין דעם צווייטען קאָרידאר
 ארום צו בעוואכען דיא געפאנגענע. ער האט נאך אייניגע טרויסט ווערטער געזאגט
 צו דעם פערצווייפעלטען גראף און איז שנעל ארויסגעגאנגען פון דער ענגער צעלע.
 180 טעס קאפיטעל.

אן אונגערדיכטע מפהל.

ניט אלע מאל איז שטאָלצקייט א חסרון. זעהר אָפט בריינגט דער שטאלץ
 פון איינציגע מענישען וויא אויך פון א נאנצע נאציאָן פיעל גרענען. פיעל ערנער איז
 פאר דער נאנצער געזעלשאפט, ווען דיא מענישען זיינען שוין אזוי ווייט געזונקען,
 דאס זיי שעמען זיך מיט קיין זאך ניט. אזוי זעהן מיר, צום ביישפיעל, ביי דעם
 רוסישען אָדעל: קניאזען, גראפען און געוועהנליכע אפיצירען, וועלכע ווייסען גאר
 ניט דאס מינדעסטע פון עהרען-געפיהל. ביי דיא שטאלצע פעלקער צום ביישפיעל,
 וועט זיך א גראף שעמען, אז מען וועט איהם אויפוואַרפען דאס ער האט בעשווינג-
 דעלט אן איינפאכען בירגער. אין דיא ציוויליזירטע לענדער עקסעסטרט צווישען
 אָדעל און עהרען-ליניאָן, און ווען איינער פון אָדעל בענעהט עפעס א שווינדעל
 ווערט ער אויסגעשמויסען פון עהרען-ליניאָן און ער קען מעהר זיך ניט געפינען צווי-
 שען זייער געזעלשאפט; דארום שטעלט מען גאָרט זעהר פיעל אויף א „ריטער-
 ליכען עהרען-וואָרט“; אבער אין רוסלאנד איז דער אָדעל אזוי ווייט געזונקען, אז
 אזעלכע טהאַטען וועלכע ביי א געוועהנליכען בירגער איז דאס פעררעכענט פאר אַ
 פערברעכען, וועט ער זיך גאר דערמיט בעריהמען פאר זיינע קאָלעגען. אין רוסלאנד
 איז א שאַרלאַטאַן, א שווינדלער קיין חסרון ניט צום טיטעל גראף אדער צו בע-
 טרעמען א וויכטיגעס אַמט אין לאנד. צום ביישפיעל: אין דער גרויסער וועלט-
 שטאדט וואַרשוי האט דיא רעניערונג פאר אייניגע יאהרען געמאכט פאר אָבער-

ואליצייסטער דעם קניאז בורט ער לייג, וועלכער, איז געווען אזא שארלאטאן, וואו שווינדלער, דאס מען האט איהם געריכטליך ערקלעהרט פיר אונפעדיג צו פער- וואלטען זיין פערמענען, און דאך, צו דערזעלבער צייט, ווען דיא רעניערונג האט וואס איהם געהאלטען פאר אונפעדיג, צוליבע זיין שארלאטאנסטוואָ, צו פערוואלטען זינע אייגענע ניטער, צו דער אייגענער צייט האט זיא איהם איבערגעגעבען דיא פערוואלטונג פון דער גרויסער וועלט-שטאדט ווארשוי. דיא קניאזען, גראפען און גע- עראלען האבען זיך ניט געשעמט מיט דער געזעלשאפט פון א שארלאטאן, א שווינדלער וואס איז געווען איינגעטונקט אין חובות איבער'ן קאָפּ; ווייל זיי זיינען זיינער ניט בעסער פון איהם און דער עהרליכער שטאַלץ פעהלט זיי אלע.

אין דער לעצטער צייט אבער, פאר אלכסנדר דעם דריטען, ווען דער פעלקער- זאָס איז געשטיגען נאָך אַהן אַ מאָס, איז ביי דעם אדעל נאר געוואָרען אַן ארט זעלדענ-טהאַט, ווען איינער איז געווען אזא חכם, דאס ער האט אבגעשווינדעלט א אידעל און האט אוועקגערויבט זיין פערמענען.

גראף אינגאץ לאמאנאו האט נאר ניט געקענט געפינען גענוג ווערטער אי- גערצודערזעהלען פאר זיינע קאָלענען דיא גרויסע העלדישקייט וואס ער האט בע- ריעווען אבצושווינדלען פון קאָפּ ביז דיא פיס דער פאמיליע ראזענרופט. מיט גרויס שטאַליץ, וויא אַן אלטער גענעראל וואס דערזעהלט דיא העלדענטהאַטען וואס ער האט אויפגעטהאן אויפ'ן שלאכט-פעלד, האט ער געשילדערט פאר זיינע חברים זיין זוואטסטוואָ אויסצונאררען אזא אונגעהייערע גרויסע סומע געלד פון דעם זשיד און דערצו נאך האט ער בערויבט דיא עהרע פון זיין אומגליקליכע טאָכטער.

דיא עדעלע גראפען און קניאזען האבען דעם גרויסען העלד מיט קאָפּלימענטען פערשאַטען פאר זיין העלדענטהאַט. מען האט פיעל שאפפאניער אויסגעטרונקען פאר זיין געזונד.

זא זעהן מיר דעם גרויסען העלד לאמאנאו אין א פרעהליכער געזעלשאפט פון יונגע קניאזען און גראפען. אלע זיינען שטארק פרייליך און פערנעניגט. דאס געשפרעך פון דעם אבענד איז נור בעיטאנען אין דעם שפיצעל וואס דער קלונער אינגאץ האט אבגעטהאן דעם זשיד ראזענרופט און זיין נאדרישער טאכטער ליענא. — ניט אלע זיינען אונטער אזא גליקליכען שמערן געבארען געווארען. — האט א יונגער גראף מיט אן אנטפאטישעם געזיכט זיפצענד אויסגערופען — מען מוז געשטעהן, אז אונזער פריינד אינגאץ האט גרויס גליק אין דער ליעבע. מיר האט זיך נאך קיין מאל געמאכט אים זאל אנטרעפען אויף אזא פעטער שעפעלע וואס זאָמט זיך אבשערען און שלאכטען....

— פון דעסטווענען דארפען מיר דעם גראף לאמאנאו ניט בעניידען, — האט זיך א צווייטער אבגערופען — דען רודך דער העלדענטהאַט וואס ער האט בעוועזען קען ער ווערן א פאטער פון א קליינעם זשידיאָנאָק.

— הא, הא, חא! — האט זיך א דריטער פאָרנאָנדער געלאכט — דאס וואלט געווען שעהן, ווען מיר זאלען קענען אינגאץ'ן גראטולירען מיט אזא זשי- דיאויסקען גראפעל.

— וויא דיא זאך וועט שוין זיך, — האט א פיערטער געזאגט — דערווייל בע-
נידע איך לאמאנאוויך דאס געלד וואס ער האט פון דעם זשיד ארויסגעקוועמט.
— ער האט אבער דערמיט אונו אלעמען א גרויסען שאדען געמאכט — האט
דער ערשטער געזאגט.

— ווארים? — האבען איהם אלע געפרעגט.

— גאנץ איינפאך. יעצט וועט קיין זשיד קיינעם פון אונו לייזען זאגאר איין
רובעל. יעדער פון זיי וועט זיך שרעקען, פיעללייכט וועלען מיר איהם דעם טוב אזוי
אבצאהלען וויא אינגאץ האט אבגעצאהלט ראזענדופטען.

— דאס האט ער רעכט, — האבען אייניגע מיטגעשטימט.

— שרעקט זיך ניט, מיינע ברידער! — האט לאמאנאווי זיי בערוהיגט — קיי-
נער פון דיא זשירעס וועט דערפון ניט וויסען, דען דער גארזשער היראנים וועט
זיך שעמען אויסזאגען וויא א יונגער קריסט האט איהם אזוי אין זאק אריינגעזאגט.

— ער וועט זיך שעמען זאנסט דוא? — האט דער דריטער אויסגערופען —
מיר שיינט, אז עס איז שוין איין רייך אידישע הויז ניטאָ, וואס מען ווייס ניט פון
דעם שפיעל וואס דוא האסט ראזענדופטען אבגעטאהן. איך בין געסטערן געווע
ביי דעם באנקיר ראטהעלום אין קאנטאר, האט ער מיר דיא גאנצע געשיכטע דער-
צעהלט. אויך דאס אידעל וואס לייזט אימער פאר מיר געלד, האט מיר היינט אין
דער פריה דיא גאנצער געבראכט, דאס ער קען גירגענד פאר מיר געלד בעקומען,
ווייל יעדער זשיד פירכטעט מען זאל איהם ניט אבטהאן דאס זעלבע וואס דוא
האסט אבגעטאהן ראזענדופטען.

— דאס איז א ביטער געשעפט, — האבען אייניגע געזאגט.

— קוקענדיג פון דעם זשאנדפונקט, — האט א מאן פון מיטלער עלטער מיט א
לאנגע נאז וועלכער האט ביו אהער געשוועגען זיך אבגערופען — דארפען מיר לאמא-
נאוויך פערשעלטען, דען ער האט אונו אלע וועגען פערצוימט. יעדער פון אונו מוז גע-
שטעהן, אז אָהן דיא אידישע אנלייזען קענען מיר ניט אויסקומען. זיי געהמען ביי אונו
גרויסע פראָצענט, אבער ביי אונו האט דאס דיא ווערטה, ווייל פיעלע מאל פער-
היטען זיי אונו מיט זייער געלד פון גרעסטען אונגליק. יעצט אבער ווען זיי וועלען
אלע איין האנד מאכען מען זאל אונו קיין געלד לייזען, זיינען מיר אלע העכסט אונ-
גליקליך.

— האט קיין פורכט! — האט לאמאנאווי געענטפערט — איך קען דיא זשירעס
בעסער אלס איהר אלע, — קוים וועט איהר זיי א גרויסען פראָצענט פערשרעכען
וועלען זיי אייך זאגאר זייערע נשמות אפגעבען.

— דאס איז גור געזאגט — האט איינער ערווייעדערט — איך קען אויך דיא
זשירעס זעהר גוט און איך ווייס, אז זיי זיינען אין דעם הינויכט זעהר פאָרויכטיג;
אבער וויא באלד זיי וועלען ערפאהרען, אז זייער פאָרויכט קען זיי ניט העלפען, ווע-
לען זיי געוויס איין קאָפיקע פון האנד ניט ארויסגעבען.
— דוא האסט רעכט — האבען אלע בעשטעטיגט.

אויף פיעלע פון דער פּרעהליכער געזעלשאפט האט זיך וויא א וואַלקען ארײַם
געשפּרייט; דען דאס וואַרען אלע לעבעדיגונגען וואס האבען געמוזט ביי יעדער גע-
לעגענהייט אנקומען צו אידישע טובות.

— מיינע העררען! — האט זיך דער מאן מיט דער לאנגער נאז אבגערופען—
מיר מוזען זעהן א מיטעל דאס אונגליק צו פּערהיטען.

— וואס קענען מיר ביי אזא זאך טהאן? — האבען אייניגע געפרענט.

— לאמאנאו מוז אליין אויסזוכען א מיטעל וויא אזוי אזא אונגליק צו פּער-
היטען — האט דיא לאנגע נאז געענטפּערט — ער מוז זעהן דעם זשיד ראזענרופט
דאס מויל פּערשליסען, ער זאל קיינעם דערצעהלען פון דעם שפּיצעל וואס ער האט
איהם אבגעטהאן.

— איך זאל זוכען א מיטעל? — האט לאמאנאו געזאגט — מיר שיינט, אז
דער קניאז מעשצערסקי מיט זיין מוטער און נאך אנדערע, האבען פיעל מעהר שולד
אלס איך אין דעם וואס דיא זשידעס וועלען זייער צוטרויען אין אייך פּערלייערען.
דען איך האב אויסגענאָררט ביי דעם זשיד געלד דארורך וואס איך האב איהם
פּערזיכערט, אז איך וועל זיין טאכטער הייראטהען, וועהרענד זיי האבען ביי איהם
גענומען געלד אויף אזעלכע פּאפירען וואס האבען קיין ווערט נעהאט.

— שאט, מיינע פּריינדע! — האט מעשצערסקי, וועלכער אין אויך דאָרט געווען
געזאגט — איך האב זעהר א גוט מיטעל וויא אזוי דעם זשיד'ס מונד, צו פּערשליסען,
ער זאל וועגען אונז קיין שלעכטס ריידען.

— וואס פאר א מיטעל? — האבען אלע נייגערין געפרענט.

— א גאנץ איינפאך מיטעל. איך וועל מאכען מען זאל איהם ארויסשיקען
פון מאסקווא.

— וויא אזוי וועסט דוא דאס מאכען?

— עס קען נאר קיין גרינגערע זאך פון דעם ניט זיין — האט מעשצערסקי
געענטפּערט — ביי אונז דאָרף הייטע זיין מיט א בעזוך דער נובערנאטאר, וועט
איהם מיין מוטער בעטען, ער זאל דעם העררן ראָזענרופט א לויף־פּאַס געבען.
איהר ווייסט דאָך, אז דער נובערנאטאר איז אונזערער א הויז־פּריינד און ווען מיין
מוטער וועט איהם וועגען, דעם בעטען, וועט ער איהר געוויס ניט ענטזאגען.

— דוא האָסט פּאַלקאָמען רעכט.

— דאָס איז א גוטער איינפאל.

— דיא אידעע איז פּראַכטפּאַל — האבען אלע צוגעשטימט.

— אבער מיט וועלכען רעכט וועט מען דעם רייכען זשיד פון דאָנען ארויס-
שיקען? — האט דיא לאנגע נאז געפרענט — ער איז דאך א פּערווי גילדי קופּעץ?
— ערשטענס, איז ער שוין ניט רייך, — האט מעשצערסקי געענטפּערט —
מען האט זיין גאנץ געלד פון איהם ארויסגעקוועטשט און צווייטענס, קען דאס איהם
וועניג העלפען וואס ער איז א פּערווי גילדי קופּעץ. איך דאָרף אייך ניט זאגען.
איהר ווייסט אליין וואס פאר א ווערט א זשיד האט אין היינטיגער צייט. ער
מען דער גרעסטער מענטש זיין קען מען איהם פּעריכטען.

— אויב דוא וועסט דאָס קענען אויסווירקען וואָלטען מיר דיר אלע דאנקבאר
געווען — האט לאָמאנאו געזאָגט.

— דוא דארפסט נאָר ניט צווייפלען אין דעם, אז איך וועל דאָס קאנען בער
זייען — האט מעישטישערסקי געענטפערט — דאס איז ביי מיר און ביי מיין מוטער
פון דיא קלענסטע זאכען.

— בראַוואָ? — האבען אייניגע אויסגעשריען.

— ווען זאָנסט דוא וועט מען איהם ארויסשיקען? — האט איינער פון דער
געזעלשאַפט געפרעגט.

— אין וועלכען טאָג דאס וועט זיין, קאן איך אייך ניט זאָנען — האט מעש
צערסקי געענטפערט — דען מען מוז דאך ווענען דעם איבערריידען מיט דעם גובער-
נאטאַר. איך גלויב אבער, אז נאך דיעזער וואָך וועט מען דעם זשידאָק הייסען געהמען
דעם קלומאַק אויף דער פלייצע און אויסוואַנדערן נאָך פאַלעסטינאַ.

— פאַר דער נוטער אידעע האט מעישצערסקי פערדיענט א דוצענד שאַט-
פאַניער! — האט לאָמאנאו מינטער אויכגערופען.

— בראַוואו דוא האסט רעכט — האבען אלע העכסט פערנעניגט אויסגעשריען.
באלד האט מען א פרישען דוצענד שאטפאַניער אריינגעטראגען און דיא
לוסטיגע קאמעראַדען האבען גאר אויף דאס נייע זיך גענומען צו טרינקען אויף ראָ-
זענדופט'ס ספּלח.

181 מעס קאַפיטעל.

מוטער און טאָכטער.

— בין איך וואהניניג צו וואס? — האט רעבעקא ראטהבלום צו זיך אליין
געזאגט אלס זיא איז נאך דעם דיספוט וואס זיא האט געהאט מיט איהר פאטער
פּוּס טיש ארויסגעגאנגען און איז צו זיך אין צימער אריינגעקומען — ווארום פער-
טהיידן איך אזוי דעם אונגעניגען יאקאב פּיין? ווארום ווערט אין מיר צוקאָכט
דאס בלוט, ווען יעמאנד רעדט אויף איהם שלעכטס? בין איך ניט גענוג איבער-
צייגט אין זיין פערדאָרבענהייט? האט דאס מעדכען וועלכע האט מיר איהר אונגליק
צופעליג דערזעהלט, מיר דיא אויגען נט געעפענט איך זאל זעהן, אז דער פּיין
איז איינער פון דיא פערדאָרבענסטע מענשען אין דער וועלט? דארף איך דען
צווייפלען אין דעם וואס מען בעשולדיגט איהם, אז ער האט וואהרהאפטניגען ער-
מאַרדעט? און דאָך ווער איך שטארק אויפגערענט ווען איך הער, אז מען רעדט
אויף איהם שלעכטס. און ווארום בין איך אזוי צאָרניג אויף גריץ, ווארום קען איך
ניט הערען ווען מען רעדט ווענען איהם נוטעס? האב איך דען אורזאכע צו צווייפלען
אין זיין ארענטליכקייט? דער מענש דיענט שוין ביי מיין פאטער א לאנגע צייט, און
זייט ער האט זיין שטעליג אין אונזער געשעפט בעטראַטען האט מען אין איהם קיין
פלעק געפונען. ניט אנדערש, אז איך בין ניט ביי מיין קלארען פערשטאנד.

זיא וואר א היבשע צייט פערטיעפט אין דיא געדאַנקען, ביז דיא סהיר האט
יך געעפענט און איהר מוטער איז אריינגעקומען.

— טאכטער מיינע? — האט מלכה צערטליך געזאגט — איך האב מיט דיר
עטוואס צו שפרעכען.

רעבעקא האט דער מוטער זעהר נייניעריג אנגעקוקט.
— יא, מיין קינד, איך וויל מיט דיר ווענען זעהר א וויכטיגער זאך ריידען —
האט מלכה ווייטער געזאגט — דוא טוזט מיר אבער דיין גאנצע אויפמערקזאמקייט
שענקען.

— דוא דארפט דאס מיר ניט זאגען, מוטער, דוא ווייסט זעהר גוט, אז
איך הער דיך אימער מיט דער גרעסטער אויפמערקזאמקייט צו.
— איך מוז דיר זאגען, מיין קינד, אז דיין פאטער איז פון דיר זעהר אונז-
פריעדען.

— דער פאטער איז פון מיר אונזופריעדען? ווארום?
— ווייל דוא רעדסט מיט צופיעל היץ ווענען דעם מערדער פיין. דוא האסט
אליין ניט בעמערקט וויא עס האט געהאלטען דערביי דוא זאלסט זיך מיט דיין
פאטער צוקריענען צוליעב דעם אונגענשען.

— דאס איז ווירסליך פון מיר געווען א פעהלער, — האט רעבעקא געענט-
פערט — איך האב דאס אליין אויך גענוג בערייהעט.

— אויב דוא פערשטעהסט אליין, אז דאס איז פון דיר געווען א פעהלער, בין
איך זעהר צופריעדען און איך בין פעסט פערזיכערט, אז מעהר וועסט דוא אוועלכען
פעהלער ניט בענעהן.

— דאס קען איך דיר, ליעבע מוטער, ניט פערשפרעכען.
— וואס הייסט דאס? — האט מלכה ערשטוינט געפרעגט — ווארום קענסט
דוא דאס מיר ניט פערשפרעכען?

— איך מוז דיר דא וואהרהייט זאגען, מוטער, אז איך ווייס אליין ניט וואס
מיט מיר איז. ווען איך זאל זיין פאנאטיש וואלט איך גענלויבט, אז יעקב פיין האט
מיך פער'כישופ'ט. איך קען פאר קיין פאל ניט ליידען זען יעמאנד רעדט אויס
ווענען איהם א שלעכט וואָרט איך קען ניט גלויבען אז ער איז צו שלעכטס פעהיג.
— דאס איז גאנץ איינפאך דערפאר, וואס דוא ביסט זעהר גוטגערייגט, מיין

קינד, דארום קענסט דוא ניט צוזהען דעם צווייטענס שמערצען און דיין ריין אונ-
שולדיגעס הערץ וויל ניט גלויבען אן דער מעגליכקייט, דאס אזא געבילדעטער
שעהנער יונגער מאן וויא פיין איז, זאל פעהיג זיין א מארד צו בענעהן. איך אין
דיינע יאהרען בין אויך אזוי געווען. האט יעמאנד אויסגערעדט א שלעכטס וואָרט
אויף אזא יונגען מאן וועלכער האט אויף מיר א גוטען איינדרוק געמאכט, בין איך
שטארק צארניג געווארען. איך בין ערשט שפעטער געקומען צו דער איבערצייגונג,
אז א יונגעס מערעכען טאָר נאך איהר אייגענעם פערשטאנד ניט אורטהיילען. זיא
מוז גלויבען דאס וואס עלטערע און פראקטישע מענשען זאגען איהר. אבער גענוג
דערפון זי ריידען. אזא אויסוואורף דער נאטור וויא יאקאב פיין איז, האט ניט פער-
דיענט מיר זאלען ווענען איהם אזוי פיעל ריידען. מיר האבען יעצט וויכטיגערעס פון
וואס צו שפרעכען. ביזט דוא, מיין קינד, יעצט אויפגעלייגט מיך אויסצוהערען?

- וואס איז דאס פאר א פראגע ? ווייסט דוא דען ניט לעבעע מוטער, אז דרך הער איך אימער מיט פערנניגען אויס ?
- דא האנדעלט זיך אום דיין נליק מיין קינד — האט מלכה נאך א קורצעם שווייגען געזאגט — פאר דיר שטעהט יעצט פאךר אזא נליק וואס טרעפט איין מערענען פון מיליאָנען.
- וואס איז דאס פאר אזא נרויס נליק מוטער ?
- דיין פאטער האט דרך שוין אויף דעם אויפמערקזאם געמאכט, אבער וויא מיר שיינט האָסט דוא דאס ניט פערשטאנען, דארום וועל איך דאס דיר דיימליכער ערקלערן. וויא געפעהלט דיר אונזער בוכהאַלמער נריין ?
- רעבעקא איז בלאָס געוואָרען, זיא האט שוין פערשטאנען וועגען וואס דא מוטער וויל מיט איהר ריידען, און זיא האט מיט א שוואַכער שטימע געענטפערט :
- איך האב אויף נריצען קיין פעהלער אויסצוזעצן.
- דאס פרהעט מיך פון דיר צו הערען. דאס איז א בעווזי, אז דוא פערד שטעהסט דיא ווערטה פון א מענשען. דער יונגער מאן איז אין דער ווירקליכקייט א זעלטענער מענש. ער בעזיצט אלע מעלות וואס אן אנשטענדיגער יונגער מאן דארף בעזיצען. ער איז שעהן, קלונ, געבילדעט, נוטהערציג, עדעל און צו דוא אלע מעכות איז ער א מיליאָנער. דוא ווייסט שוין אליין זעהר נוט, אז זיין אָנקעל פון קאליפאָרניען האט פאר איהם מיליאנען איבערגעלאזט.
- דאס ווייס איך.
- אלזא מיין טאָכטער, גלויב מיר, אז קיין נרעסערער נליק דארפסט דוא ניט פערלאנגען וויא אזא מאן צו הייראטהען. איך ווייס אז נריין לעיבט דיר פיעל מעהר אלס זיין נרויסע ירשה. ער האט דאס דיין פאטער אויסדריקליך געזאגט, אז ווע ער זאל האבען זאגאר א קיזערליכען טראָהן, וואָלט ער זיך אהן דיר אונגליקליך געפיוולט. מיר שיינט, אז דוא מיין קינד דארפסט פערשטעהן, אז מען טאָהר אזא נליקליכע געלעגענהייט פון דיא הענד ניט ארויסלאזען.
- מוטער ! — האט רעבעקא געענטפערט און אין איהרע אויגען האבען זיך טרערין געוויזען — מיין שולדיגקייט איז, איך זאל מיט דיר נאנץ אָפען ריידען, דארום מוז איך דיר זאגען, אז דער הערר נריין האט אויף מיר זעהר א שלעכטען איינדרוק געמאכט, אבוואהל איך האב קיינע פעהלער אין איהם אויסצוזעצן. איך האב זיך שוין זעלבסט דאפיר פאָרווירפע געמאכט, אבער איך קען איהם דאך ניט ליידען.
- דאס איז זעהר קינריש — האט מלכה געזאגט — יעדער וואָרום מוז האבען א דאָרום. נלאָט פיינד האבען א מענשען אהן אן אורזאכע, דאס איז נאך מיינער מיינונג א נרויס אונרעכט.
- איך ווייס אליין, אז דאס איז אן אונרעכט, אבער איך קען דאצו ניט העלפען.
- ווילסט דוא צוליעב אזא דומהייט ארויסלאזען דאס נרעסטע נליין פון דיין האַנד ?
- איך האב דיר דאס ניט געזאגט. אבער עס האט נאך צייט. נריין אנטלויפט

דאך פון דאנען ניט. לאָמיר נאָך וואַרטען א ביסעל, פּיעללייכט וועל איך מיט דער צייט צו איהם א שטיקעלע סימפּאַטיע זייהלען.

— מיט דער צייט? — האט מלכה אויסגערופען — ווייסט דוא דען ניט, אז ער מוז אוועקפאהרען נאך קאליפארניען זיין נעלד אבנעהמען?
— זאל ער פאהרען, ער וועט דאך געוויס צוריקקומען.

— דאס קען מען ניט וויסען, ווען אזא יונגער מאן מיט אזוי פיעל מיליאנען וועט ארויספאהרען אין דער וועלט, וועלען זיך געפינען טויזענדער כלות וואס וועלען זיך בעמיהען איהם פאר זיך צו געווינען.

— זעהר גלייך — האט רעבעקא שמייכלענד געענטפערט — ווען ער וועט אוועקפאהרען נאך זיינע מיליאנען און וועט זיך ניט לאזען פערפיהרען פון דיא טויזענדער כלות וואס וועלען איהם בעפאלען און ער וועט צוריקקומען אהער נור צוליב מיר, וועט דאס זיין א דייטליכער בעווייז, אז ער קען ווירקליך ביי קיין אַנדערער אויסער ביי מיר קיין גליק געפינען. דאן וועל איך וויסען וואס איך האב צו טהאן.

— מען טהאר אבער מיט אזא גליק ניט ריזעקירען. איך ווייס שוין אויס פראקטיק, אז יעדער מענטש מוז זיך בענוצען מיט דעם גליקליכען צופאל, ווען איהם מאכט זיך אזא צופאַל טהאר ער איהם פון דער האנד ניט ארויסלאזען.

— פיעללייכט ביי אנדערע זאכען, אבער ניט ביי אַ שידוך. אין אַ שידוך איז דער הויפט פונקט דיא ליעבע. וויא באַלד אז דיא כלה דארף ציטערן דאס איהר חתן וועט זיך פערליעבען אין אן אנדערער, מען ער האבען מיליאַרדען דארף זיא ניט וועלען אויף איהם קוקען. קענסט דוא ליעבע מוטער זאגען, אז איך האב ניט רעכט מיט מיין מיינונג?

מלכה האט ניט געהאט וואס צו ענטפערן. זיא האט געמוזט געשמעהען, אז איהר טאכטער האט רעכט. זיא האט זיך אבער געטרויסט מיט דעם געדאנק, אז רעבעקא וועט צום שכל קומען און וועט ענדליך דאך פערשמעהען. אז דער שידוך מיט גריצין איז פאר איהר א גליק און זיא וועט זיך ענדליך בעשליסען איהם צו הייראטען.
— זאל זיין וויא דוא זאגסט מיין טאכטער, — האט זיא געענטפערט — מיר וועלען ווארטען. איך בין פעסט איבערצייגט, אז דוא וועסט זיך בערעכענען דאס פאר דיר שטעהט יעצט דאס גרעסטע גליק און דוא וועסט עס ניט איבערלאָזען פאר אן אנדערער.

נאך דעם אז מלכה איז ארויסגעגאנגען איז רעבעקא א לאנגע צייט געבליעבען אליין זיצען פערטיעפט אין געדאנקען.

— וועט דאס ניט זיין דיא גרעסטע דומהייט פון מיר, ווען איך וועל אזא גליק פון דיא הענד ארויסקאָזען? — האט זיא זיך געקלערט — איך קען דאך ווירקליך דיא גליקליכסטע אין דער וועלט זיין, ווען איך וועל הייראטהען גריצין. דען אזא ברויטיגאם מיט אזוי פיעל מיליאַנען וועל איך געוויס ניט געפינען.

אבער...

זיא האט דיא פראגע ניט פערענטפערט, נור זיא האט געפיהלט, אז זיא

מען גרייז ניט ליעבען; דאנענען אבער האט זיך פאר איהרע אויגען פיי'ס געזיכט
 אבערמאלס פאָרנעשטעלט אין פאלען פראכט און אלע פאָרווירפע וואס זיא האט
 זיך דאפיר געמאכט, האבען ניט געהאלפען זיין ליעבעס, נומעס געזיכט צו פערדונקעלן.
 183 טעס קאפיטעל.

דאָ מוז עפעס זיין.

וויא א צודולטער איז דער אלטער איוואן ארויסגעלאָפען פון דעם גראַף'ס
 פאלאץ. ער האט ניט געקענט פערשטעהן וואס דא טהוט זיך. וויא קומט דאס
 וואס דער גראַף איז פלוצלונג אויף א לאנגע צייט אוועקגעפאהרען און האט איבער-
 געלאָזט דיא נאנצע הערשאפט איבער זיין אייגענטהום אדעלאַן וועלכער ער האט
 געהאט וויא דעם טויט?

אלס ער איז פון דעם גראַף'ס הרף ארויסגענאנגען האט ער דערהערט וויא
 מען רופט איהם פון הינטען ביי זיין נאמען. ער האט זיך אומגעקוקט און האט דער-
 זעהן טראשאַן מיט גלאפיראָן.
 דער אלטער איז שטעהן געבליעבען.

— איהר האט אויך געהאַפט א שוואַרצען סוף פון דער בעסטע? — האט
 איהם גלאפירא געפרענט.

— זאג מיר נור גלאפירא וואס טהוט זיך דא? — האט איוואן געפרענט —
 דוא ביזט דאך געווען דיא נאנצע צייט אין דער היים, מחט דוא דאך אלעס וויסען.
 — וואס פערלאנגט איהר איך זאל אייך זאגען? — האט גלאפירא געפרענט.
 — וואוהין איז דער גראַף פלוצלונג אוועקגעפאהרען?
 — איך ווייס אויך ניט.

— דוא האָסט געזעהן וויא ער איז אוועקגעפאהרען?
 — יא, איך האב געזעהן, אז עס איז געקומען צופאהרען.

צוויי סאלדאטען. דער גראַף האט זיך מיט זיי פערשפאַרט אויף א קורצער גע-
 זיין צימער, נאכהער האט ער מיך אריינגערופען האט מיר איבערגעגעבען א בריעף
 פאר אייך איוואן און איז מיט דיא געסט באלד אוועקגעפאהרען אויף זייער פוהר
 וואס זיי האבען מיט זיך געהאט.

— פאר מיר האט ער דיר א בריעף געגעבען? — האט איוואן ערשטיגט
 געפרענט.

— יא, פאר אייך. ער האט מיר אויסדריקליך אנגעזאגט איך זאל איהם
 אייך אין דיא הענד איבערגעבען.

— נו, וואוּזשע איז דער בריעף?
 — אדעלא האט איהם מיט נוואַלד ביי מיר אפגענומען.

— פאר וואוּזשע האָסט דוא דאס געלאָזט?
 — איך האב איהר שוין אויף גוט מכבד געווען דערפאר — האט טראשאַ

געזאגט — אבער עס איז שוין פערפאלען. דער בריעף געפינט זיך ביי דער מער-
 פלובטער פרוי אין דיא הענד.

— און ווייטער האט דיר דער גראַף נאר ניט געזאגט? — האט איוואן גע-
פרעגט גלאַפּיראַין.

— ניין.

— וויא האט ער אויסגעזעהן?

— ער האט אויסגעזעהן זא טרויעריג און פּערצווייפּעלט, דאס איך האב פּער-
שטאַנען אז ער פּיהלט זיך העכסט אונגליקליך.

— מיין נאָט! וואס פאַר אַן אונגליק האט דא פאַסירט? — האט איוואן
ערצייטערט אויסגערופען.

— איך ווייס ניט ליעבער איוואן, — האט גלאַפּיראַ געענטפּערט.

— מען מוז דאָך דאס אבער ערפּאהרען. ווייסט דוא ניט ווער דער אפיציער

איז געווען?

— פון וואנען זאָל איך וויסען? — איך האב ניט געוואגט צו פרעגען און ער

האט עס מיר ניט געזאגט.

— אן אפיציער מיט סאלדאטען? — האט איוואן צו זיך אליין גערעדט —

דא מוז עפעס זיין. אבער מיין נאָט! וואס פאַר א בריעף האט דער גראַף פאַר מיר

איבערגעלאָזט, אַך דוא דומע גלאַפּיראַ. וויא טהוסט דוא אזא נאַרישקייט און ניכסט

אזא בריעף אב דער טיענערין אין דיא הענד.

— איך האב ניט געוואגט אונגעהאָרזאָס צו זיין — האט גלאַפּיראַ זיך פּער-

ענטפּערט.

— דוא ביסט א נאַרריש מעדכען, — האט איוואן צארניג געזאגט.

— וואס קומט אבער ארויס פון דיא ווערטער — האט טראַשקאַ זיך אבגע-

רופען — מרן דארף זעהן א מיטעל וואס יעצט צו טהאן.

— וואס פאַר אַ מיטעל ווילסט דוא טהאן?

— גאַנץ איינפאַך, מען מוז דעם בריעף ארויספאַרדערן דורך דער פּאליציי.

— דאס רעדסט דוא דומהייט. זיא האט דעם בריעף שוין געוויס פּערברענט

אויב אין איהם האט זיך געפונען אזעלכעס וואס פאַסט ניט פאַר איהר.

— אַלזא וואס דען זאל מען כהאן?

— איך ווייס פאַרלייפּיג ניט וואס פאַר אַ ראַטה איך זאל זיך געבען — האט

איוואן געזאגט — אבער מיר מוזען אלע קרעפטען אנווענדען צו ערפּאהרען וואוהין

דער גראַף איז געפּאהרען און ווער איז געווען דער אַפיציער וואס ער איז מיט איהם

אוועקגעפּאהרען.

— וויא אזוי דענקסט איהר דאס צו ערפּאהרען?

איוואן האט זיך אויף אייניגע מינוטען פּערטראַכט, ענדליך האט ער געזאגט:

— איינער פון אונז מוז באלד אריינפּאהרען נאך אַרשא און דאָרט נאכ-

פאַרשוונען מאכען. דען פון קיין אנדער שטאדט אויסער אַרשא האט אהער קיין

אפיציער מיט סאלדאטען געקענט קומען. נאך מיינער מיינונג האט דעם גראַף

עפעס א נייער אונגליק געטראָפּען. אין דעם בריעף וואס ער האט מיר געשריעבען

האט ער געוויס מיר דערפון געמעלדעט, נור אז דיא פּערפּלוצטע אדעלא האט דעם

ברעף צונענומען, ווייס איך נאר ניט וואס צו דענקען. איך גלויב אבער, אז איך ארשע וועלען מיר דאס ערפאהרען.

— ווער-זשע זאל פאהרען אהין? — האט טראשקא געפרעגט.

— איך וועל אליין אהין פאהרען — האט איוואן געענטפערט — דען איך וועל אזא זאך ניכער ערפאהרען אלס דוא.

— און וואו זאל איך מיט גלאפיראין דערווייל זיין?

— וואס הייסט וואו? איהר וועט בלייבען דא.

— דיא קאנאליע אדעלא האט דאך אבער אנגעזאגט, אז מיר זאלען דעם פאלאץ פערלאזען.

— אזוי? זיא האט אייך ביידען אויך ארויסגעטריעבען? — האט איוואן צאָרניג אויסגערופען.

— יא — האט גלאפירא געענטפערט — זיא האט מיר אנגעזאגט, איך זאל נאך הייטע מיט טראשקאין צוזאמען דאס הויז פערלאזען.

— דאס איז אינפערשעהמט — האט איוואן געמורמעלט — וויא קומט דאס וואס זיא האט זיך פלוצלונג אזוי פיעל פרייהייט גענומען, אלעמען צו פערזאָגען פון דאָנען, דאס איז ניט אומזאָנסט. דא מוז א שרעקליכע געהיימיניס שטעקען. דערווייל מיינע פריינדע, קומט מיט מיר אין דעם טייפעלסשלאָס. דאָרט וועט איהר זינען ביז מיר וועלען ערפאהרען וואס דא טהוט זיך.

— זיא וועט דאך אבער אזוי אויך פון טייפעלסשלאָס ארויסטרייבען.

— זאָל זיא טרייבען און מיר וועלען ניט געהן? — האט איוואן צאָרניג געענטפערט — וואו מיר וועלען ניט געהן א פאפיער פון גראף אליין אונטערגעשריבען, אז זיא האט דאס רעכט צו טהאן אין זיין הויז וואס זיא וויל, וועלען מיר זיא ניט אנערקענען אלס אונזער העררשערין. קומט מיינע פריינדע, איהר האט נאר ניט צו פירכטען. איך זאג אייך נאך א מאל, דאס איך גלויב ניט דער גראף זאל פלוצלונג מישוגע ווערן און דער שלאנגע מאכען פאר פערוואלטערן איבער זיין הויז און איבער זיינע מענישען. דא שטעקט א געהיימיניס, דא מוז עפעס זיין.

183 טעם קאפיטעל.

געלד, איך מוז האבען געלד!

זעהר ניד האט דיא גרעפין מאריא דאנילאָוו זיך געקויפט דיא סימפאטיע פון אלע פערזאָנען פון געלידאָוס הויז. אלע זיינען געווארען צו איהר צוגעבונדען וויא צו א שוועסטער. זאנאר דער שטאַלצער וולאָדימיר געקיראו וואס האט פון איר פאנגט אויף איהר מיט פערעכטליכע בליקען געקוקט, אויך ער האט אנגעהויבען איהר ווערטע צו פערשטעהען און איז צו איהר זעהר פריינדליך געוואָרען. ער האט זיא בעהאנדעלט מיט דער גרעסטער אכטונג און פלעגט טאנכעס מאל שפיעלען מיט איהר פיאנא אין פיער הענד.

ער איז מיט איהר זא בעפריינדעט געווארען, דאס ער האט איהר דערזעהלט פון דעם וואס ער האט פעהעלטניסע מיט א יונגער גרעפין און ער ווייס זעלבסט ניט צו ליעבט ער זיא צו ניט.

מאריא האט איהם ערשטוינט. אָננעקוקט און מיט איהר זאנפמען שמייכל האט זיא געפרענט:

— וויא איז דאס מענליך מען זאל זיך זעלבסט ניט קענען? א מענש זאל ניט וויסען צו לייעבט ער א געוויסער פערזאן אדער ניט?

— דאס איז פארט אזוי — האט ער געענטפערט — איך האב מיך מיט דער גרעפין בעקענט אויף א באל, זיא איז מיר אנפאנג זעהר געפעלען געווארען; זא געפעלען; דאס איך וואר פעסט איבערצייגט, אז איך בין אין איהר פערליעבט. מיר האבען אנגעהויבען צו בעפריינדעט ווערן, איך האב מיך זעהר גליקליך געפיהלט, דען איך האב זיך איבערצייגט דאס זיא לייעבט מיך שטארקער און הייסער אלס איך זיא; אָבער... איך מוז צו מיין אייגענער שאנדע געשטעהען, אז וואס מעהר איך בין מיט איהר בעקאנט געוואָרען, איז מיין פייעריגע לייעב קיהלער געווארען. איך האב זיך אליין קיין רעכנונג געקענט אפגעבען פאר וואס דאס איז; דען זיא האט מיר קיין אורזאכע געגעבען איך זאל זיא פעהאסען, אבער איך בין דאך צו איהר קאלט געווארען. עס טרעפט מאנכעס מאל, דאס איז מיין ברוסט גליהען אבערמאלס אויף דיא לייעבעס פונקען וואס האבען זיך שוין וויא פערלאשען, איך פאנג אן נאך איהר צו בענקען, מיך ציהט צו איהר. אבער דאס געווערט ניט לאנג. באלד ווערט איז מיין ברוסט אבערמאלס קאלט און מיך פאנגט אן צו עקלען ווען איך דערמאהן מיך אן איהר.

— דאס איז זאנדערבאר! — האט מאריא ערשטוינט געענטפערט — האט איהר פיעללייכט אין איהר עטוואס אונזיטליכעס בעמערקט?

— דאס קען איך ניט זאגען. איך גלויב אבער צו געפינען דיא אורזאכע פון מיין זאנדערבארער אבגעקיהלטער לייעבע אין אן אנדער ארט. עס קען זיין, אז איהר פאָטער, וועלכער בענעהט זיך זעהר אונאַרטיג, האט אויף מיר אזא שלעכטען אייג-דרוק געמאכט, דאס צוליעב איהם האט מיינע געליעבטע איהר גאנצען רייך אין מיינע אויגען פערלאָרען.

— דאס איז דאך אבער אַ גרויסע אונרעכט, — האט מאַריא געזאגט — צו לייעב אַ פאטער זאל מען פעהאסען אַ קינד, דאס דארף קיין אנשטענדיגער מענש טהאן.

— איך מוז אייך זאָגען, אז איך מאך מיך זעלבסט פאָרוורפע ראפיר — האט געלידאָו געענטפערט — אבער עס העלפט ניט.

— נו, רעכענט איהר דעם לייעבעס בונד וואָס פעהרינדעט אייך ביידען צורייסען? — בעהיטע גאט; דאראן דענק איך גאָר ניט. איך האב איהר איין מאל געשוואָרען, אז איך וועל זיא הייראטהען און מיין שבועה וועל איך ניט ברעכען.

— דאס איז זעהר שעהן פון אייך. איך גלויב אויך, אז דיא אורזאכע פון דעם וואס אייער לייעבע האט זיך אביסעל אבגעקיהלט איז דאס, וואס זיא מוז אייך צופיעל הייסע לייעבע ווייזען. דאס לייענט שוין אין דעם מענשענס נאטור, אז וואס הייסער זיין צווייטע העלפט ווייזט זיך צו איהם ווערט ער אלץ מעהר אבגעקיהלט. — דאס קען אייך זיין, — האט וולאדימיר געענטפערט.

דער זיין געליעבטע איז, האט געלידראו טאראץ ניט געזאגט און זיא האט איהם אויך ניט געפרעגט.

געלידראו האט ווירקליך ניט געוואוסט וואס מיט איהם איז. ער האט נאר ניט לאנג דער זונגער גרעפין אדעלא דאנילאוו געליעבט מיט דעם גאנצען פייער פון דער ערשטער לייעבע. ער האט געמיינט, אז זיא איז אן ענגעל פון הימעל; ענדליך אבער האט ער אין איהר עטוואס אכשטאסענדעס געפונען. איהם איז איהר פרעכער בליק און מאכע פון איהרע אויסדריקע ניט געפערען געווארען. ער האט זיא אנגעהויבען אויסצו-ווייכען, ווען זיא איז געזעסען אין זיין געגענווארט האט ער אויף זיך ווי א שווערע לאסט געפיהלט, און ווען זיא איז אוועקגעגאנגען איז איהם געווען צו מוטה ווי א גאנצער בארג איז פון איהם ארונטערגעפאלען. אומזאנסט האט ער זיך בעמיהעט מיט גוואלד אויפצובלאָזען דאס לייעבעס פייער וואס האט געהאלטען ביים פערלאשען ווערן, דאס האט איהם אבער ניט געלונגען.

אלס זיא האט איהם איין מאל געמעלדעט דאס זיא פאָהרט אוועק צו איהר קחין גראף אנטאָן דאנילאָוו, האט ער זיך איינפאך ערקוויקט דערמיט, און אבוואָהל ער איז קיין מאל געווען פעהיג אַ פאלשע ראַליע צו שפיעלען, פון דעסטוועגען האט ער זיך דאס מאל ערלויבט צו מאכען אַ בעזאָרנטע מינע און זיך אויסדריקען, אז איהם טהוט לייד וואס זיא מוז זיך פון איהם אויף אַ קורצער צייט שיידען. ער האט נאר פרייער אויפגעטעהעט אלס זיא איז אוועקגעפאָהרען, ער האט זיך געפיהלט ווי אַ בעפרייט פון אַ שווערער געפענגניס.

זיא האט איהם פאסט אלע וואך געשיקט גרויסע בריעף פול מיט לייעבע. אבער ער האט נור איין מאל אין צוויי וואכען געענטפערט, און זעהר קורץ. ער האט זיך אין זיינע בריעף זעהר קאלט אויסגעדריקט מיט דער האפנונג, אז דאדורך וועט עס איהר לייעבע צו איהם אויך אבקהלען. אבער דאס האט ניט געהאלפען. צו אדעלא האט זיך געמאכט ניט פערשטעהענדיג אדער זיא האט דאס ווירקליך ניט פערשטאנען, האט ער ניט געקענט וויסען. ווייל זיא האט איהם ניט איין מאל פאָרווירפע געמאכט פאר זיינע קורצע בריעף, זיא האט זיך וויא פריהער צונאָסען מיט הייסער לייעבע און האט איהם געשריעבען, אז זיא העבט נאר ניט אהן איהם, אז זיא זעהלט שוין דיא מינוטען זיא זאל איהם, איהר הערצענסגעליעבטען זעהען. מערקווירדיג איז דאס, וואס גראדע דיא לייעבע, זיסע ווערטער האבען איהם פיעל מעהר געשטאָכען אלס דיא שטעכעדינסטע שימפשווערטער. ער פלעגט דאָרום נאר ניט וועלען איהרע בריעף עפענען אום זיי צו לעזען, ער האט פריהער געוואוסט וואס אין דיעזע בריעף שטעהט.

דאך האבען געגעבען מאָמענטע וואס ער האט דאך געפיהלט צו איהר אַ שטיקעל סימפאהאטיע. ער האט מיט איהר שטארק מיטלייד געהאט אלס ער האָט זיך פאָרגעשטעלט וויא פערצווייפעלט זיא וועט ווערן ווען זיא וועט איינגעהען דאס ער האט זיא ניט לייעב.

ווען איהם איז דיעזער געדאנק איינגעפאלען, האט ער זיך מיט אלע קרעפטען בעמיוועט זיך זעלבסט איינצובילדען, אז ער לייעבט נאך יעצט אויך אדעלאין וויא

פריהער און ער האט זיך געזעצט שרייבען צו איהר א ליעבעס ברעף. ליידער אבער האט דיא פערדער ניט געוואלט שרייבען און ער האט זיא נעמחט מיט א בעווארנטער מינע אוועקליינען.

— דאס איז א ביטער געשעפט — האט ער איין מאל צו זיך אליין גערעדט ויצענדיג פערטיעפט אין זיינע געדאנקען — ווער ווייס צו וועל איך אדעלאן אמאל קענען ליעבען, און ווען איך וועל מיך מיט איהר פערבינדען מאך איך אונז ביידען אונגליקליך. מען דארף זוכען עפעס א מיטעל זיא זאָל מיך פעהראסען. אין דער מינוט האט דער בעדיענטער דיא טהיר געעפענט און האט איהם איבערגעגעבען א פערזענלעכע ברעף.

— דאס איז פון איהר — האט געלידאָו מיט זעהר אן אונפריינדליכע מינע געזאגט אלס ער האט דערוועהן דעם קאנווערט אויף וועלכען דער שטעמפעל פון'ס גראף דאנילאוו איז געלעגען און האט דאכיי דערקענט אדעלאס האנדשריפט אין דער אדרעסע.

ער האט דעם ברעף א ווארף געטהאן צווישען נאך אייניגע ברעף וואס זיינען אונגעעפענט געלעגען אויף זיין שרייב-טיש און האט דאס צימער פערשלאסען.

אין דער זעלבער צייט ווען געלידאָו האט אדעלא'ס ברעף ערהאלטען, האט אויך דער אלטער גראף פעליקס דאנילאוו פון זיין טאכטער א ברעף ערהאלטען און ער איז געווען אינ'ם זיעבענטען הימעל.

אבער ניט פון דעם ברעף איז ער אזוי ערפרייט געוואָרען זאנדערן פון דעם געלד וואס איהם איז פון זיין טאכטער אנגעקומען. ער האט פון איהר גאנצע טויזענד רובעל ערהאלטען. אזא סומע האט ער נאר ניט ערווארטעט.

דעם ברעף האט ער ערהאלטען צו דער זעלבער צייט וואס דאס געלד איז איהם אנגעקומען. זעלבסטפערשטענדליך, אז ער האט דעם געלד פיעל מעהר עהרע אבגעגעבען אלס דעם ברעף, דען ער האט איהם ערשט געעפענט נאכדעם אז דאס געלד איז שוין געלעגען אין זיין טיעפען פאקעט.

— אבער וואס איז דאָס פאר א ברעף? — האט ער ערשטוינט געפרעגט אלס ער האט איהם אויפגעעפענט — דאס איז דאך נאר ניט צו מיר. ער איז דאך נאר געשריעבען צו דעם נארישען געלידאָו. וויא קומט דאס וואס זיא האט צו איהם געשריעבען אויף מיין אדרעסע און צו מיר איז דא זאגאר איין וואָרט ניט פאָרהאנדען?

ער האט דעם ברעף דורכגעלעזען און איז העכסט ערפרייט פון זיין ארט אויפגעשפרונגען.

— וואס? — האט ער א געשריי געטהאן — אנטאן איז אַרעטירט? ער זיצט אין געפענגניס? און אדעלא איז יעצט דיא גאנצע פערוואלטערין איבער אלע זיינע ניטער? אף, דוא פערפלוכטע אדעלא! א שעהנעם כבוד האב איך פון דיר, אז פון אזא וויכטיגע נייעס ווילסט דוא מיר ניט שרייבען. דאס איז נאך א גליק וואס זיא האט צו איהר לומפיגען חתן געשריעבען אויף מיין אדרעסע, זאָנסט וואָרט איך צו

אזא וויכטיגער נייעס נאר ניט געהערט. זיא מיינט אז איך וועל איהר אליין איבער-לאזען; אנטאן'ס פערמענען, איך בין געהנטער צו איהם אלס זיא. מיר קומט וועניגסטענס העלפט פון זיין קאפיטאל. יא, וועניגער פון א העלפט וועל איך ניט געהמען. אויסער אלע זאכען קומט מיר א העלפט פאר דעם פלאן וואס איז אזוי גליקליך דורכגע-פיהרט געווארען. דער גאנצער פלאן איז געווען נור מיינער. נור א דאנק איהר קאָטש דערפאר וואס זיא האט מיר אריינגעשיקט טויזענד רובעל. דאס איז ביי מיר יעצט געלד, דיא סומע קען מיך יעצט ביים לעבען ערהאלטען, דען איך געדיינק שוין נאר דיא צייט ניט וואס איך האב א גוטען מיטאג געגעסען. דער ווירטה פון דעם הויז האט מיר שוין געסענען אנגעואנט, אז אויב איך וועל איהם קיין דירה געלד היינט ניט אריינטראגען, וועט ער מיך מיט מיינע מעבעל אין דער גאס ארויס-שטעלען. אויף היינטיגע עזות-פנים'ער איז אלעס צו גלויבען. דען הייטע האט מען ליידער פערלארען דיא אכטונג צו גראפען און קניאזען. היינט בעטראכט מען אונז וויא איינפאכע מענשען. טפח צו זייערע קעפ! יעצט וועל איך דעם פערפלוכטען היידוירטה זיך געלד אריינטראגען, און וועל איהם דאביי זאגען, אז ער איז א לומפ, א דומקאפ. איך לאך מיך יעצט אויס פון אזעלכע הינד וויא ער איז, דען איך בין שוין אבערמאלס רייך. אנטאן'ס גאנצעס פערמענען מוז אריינפאלען צו מיר אין דיא הענד. ער וועט שוין געוויס מיט דעם לעבען ניט ארויס פון געפענגניס. ער איז א מערדער. חע, חע, חע! דאס הייסט א קונסטשטיק! מאכען אנטאנען פאר א מערדער. קיינער אין דער וועלט וואָלט אזא קונסטשטיק בעוויזען. רעכט אויף דעם הערצלאזען אנטאנען! ער האט מיר ניט געוואָלט געבען געלד מיט גוטען, וועל איך אליין געהמען וויפיעל איך וועל וועלען. בראוואָ אדעלא, איך האב דיך ליעב! דוא ביזט פונקט אין דיין טאטען געראטהען, דוא פערשטעהסט א געשעפט און מען קען זיך מיט א ישוער שטיקעל ארבייט אויף דיר פערלאזען. אבער דוא ביסט שוין וויא איך זעה באלד קליגער פון דיין טאטען. דוא ווילסט דיא פלייש עסען און מיר צו ווארפען א פאר ביינדלאך; אבער דוא האסט מיין טאָטער דעם אָרט ניט געד טראָפען. איך וועל דיר לערנען דרך-ארץ. איך וועל דיר וויזען, אז איך בין נאך יעצט אויך קליגער פון אלע יונגע חכמים'ליך. פיליפ! עהע פיליפ!

דער אלטער דיענער איז אריינגעלאפען.

- איז שוין פערטיג דער סאמאָוואַר פיליפ?— האט פעליקס שטאַלץ געפרעגט.
- ניין, הערר גראָף! — האט דער דיענער זיפצענד געענטפערט.
- ניין? ווארום האסט דוא איהם ניט געמאכט.
- ווייל מיר האבען קיין טהעע און קיין צוקער ניט.
- וואס? שורקע! טהעע און צוקער פעהלט דיר? פאר וואס האסט רוא

מיר ניט געזאגט?

- ווייל איך ווייס אז איהר זייט יעצט ניט ביי געלד.
- אַלטער נאָר! ווער האט דאס דיר געזאגט, אז איך בין ניט ביי געלד.

גא, געה צוכייט א הונדערטער.

פיליפס אוינען האבען אנגעהויבען צו גלאנצען פאר פריידע. ער האט א קוק

נעמטהאן אמאל אויף זיין העררן און אמאל אויף דעם הונדערטער, וויא ער זאל
פרענען: איז דאס קיין טרוים?

— וואס קוקסט דוא מיך אזוי און מיט דייע אירידיטישע בליקען? — האט
פעליקס האלב שפאטיש האלב שטרענג נעזאנט — דוא האסט קיין מאל קיין הוי-
דערטער געזעהען? געה, דוא אלטער דומקאפ ביים אויס דעם הונדערטער און קויף
ערשטענס א האלב דוצענר שאמפאניער, צוויי פונט פאפאווס טהעע פון דיא בעסטע,
א הוט צוקער און מאך מיר היינט אן אבענד-ברוירט עס זאל פערשמעקען אין
זיעבענטען הימעל. דוא הערסט?

— איך הער ליעבער נראף! — האט פיליפ העכסט ערפרייט געענטפערט און
איז מיט דעם הונדערטער ארויסגעלאפן.

— חע, חע, חע! — האט זיך דער אלטער נראף פארנאנדער געלאכט — עס
ווערט נאר לעבעדיגער ווען מען האט געלד אין דער טאש. עס איז ליכטיג אין
הארצען און ליכטיג אין דיא אויגען. אט אזוי זאל זיך אנהויבען דער רובעל צו וויזען
וועט ווערן נאר א נייע וועלט.

נור וואס טהוט מען מיט דעם בריעף? — האט ער זיך געטראכט — מען מוז
דאך איהם אוועקטראגען צו געלידאוין. נור ניין, אזוי לאנג קריינקט דיעזער שופט
וויא לאנג איך וועל איהם דיא עהרע ניט פערשאפען צו קומען אין זיין הויז און
איהם איבערנעבען א בריעף. זאגאר דורך פיליפ'ן וועל איך דעם בריעף ניט אבשי-
קען. איך וויל נאר ניט לידען וואס אדעלא וויל איהם הייראטהען. וויא קומט ער
צו מיר? איך בין א געבאקענער נראף און ער איז אן איינפאכער מעשטישאן (ביר-
נער). אז ער קען שוין אביסעל שרייבען איז וואס? איך לאך מיך אויס פון איהם
און פון זיין שרייבען. ניין! איך וויל ניט אז מיי טאכטער זאל אזא פראסטען מענ-
שען הייראטהען, מיר שמעהט דאס ניט אן. ווען אזא ניעדערטרעכטיגער מענש האט
דיא פרעהייט. מיר צו ענטזאגען אהם איך ערגיעדעריג מיך און קום צו איהם בעד
טען לייגען א פאך רובעל, וויל איך איהם ניט קענען און וויל פון איהם ניט וויסען.
איך וויל ניט ער זאל מיי שווענערזאהן זיין, און אז איך וויל ניט וועט זיא איהם
ניט הייראטהען. ניטא פאר איהם קיין בריעף.

ער האט געחאפט און האט דעם בריעף אין שטיקער צוריסען.

— אבער איך טהאר יעצט דא אין מאסקווא ניט בלייבען. איז איהם פלוצלונג
א געדאנק איינגעפאלען, — איך מוז פאָהרען נאך דאנילאָוקא זעהען וואס דאָרט
טהוט זיך. דיא נארישע אדעלא קען דאס נאנצע געלד וואס איז געבליעבען פון
אנטאָגען אָפשיקען איהר פערפלוקטען פרויטיגאם, ניין, איך טהאר דא יעצט ניט
זיען, נאך הייטע מוז איך פאָהרען נאך דאנילאָוקא. פיליפ העי פיליפ! — נור איך
האב נאר פערגעסען, אז איך האב איהם אוועקגעשיקט דעם הונדערטער צובייטען.
אזוי בלייבט דאס, — האט ער ווייטער גערערט ארוטליפענדיג היין און צוריק
איבער זיין צימער — איך פאָהר נאך הייטע אוועק נאך דאנילאָוקא און מוז זעהען
דאָרט מאכען אן ארדנונג. געלד! איך מוז האבען געלד! אין דער לעצטער צייט
האב איך מיך ערשט גוט איבערצייגט וואס פאָר א טהייערע זאך דאס געכר איז!

184 מעם קאפיטעל.

פערפאלען!

בתשבע איז צוריקגעקומען פון איהר נייער פריינדן סאָנקא. זיא איז אריין געגאנגען אין איהר פראַכטפאָלען וואוינונג און האט זיך מיט א פערנעניגטע מינט געזעצט אויף א שטוהל.

אין דער נאָיאוער סאנקאס געזעלשאפט האט זיא זיך געפיהלט זעהר נליק ליך. זיא האט דאס מערבען ליעב בעקומען וויא א שוועסטער און האט זיך אין איהר געגענוואַרט אזוי היימיש, אזוי אנגענעהם געפיהלט, וויא געבען אן אייגענטע מענשען וואס מען איז אנפערטרוים אין זיין פריינדשאפט וויא אין זיך אליין.

בתשבע וואר פון דער נאטור זעהר נוטמיטהיג און לעבענסווירדיג; נור דא פיעלע ליידען וואס פאלישע מענער האבען איהר פערזאנלעכע האבען זיא זאָ וויטהד ענד געמאכט, דאס זיא איז פאסט א מענישען-פיינד געווארען. זיא האט אויף אלע מענשען געקוקט מיט פערדעכטיגע בליקען און האט איהר צוטרויען אין זיי פערלאָרען. סאנקא האנימטאן קען מען זאנען איז געווען דיא ערשטע וואס האט איהר צו טרויען געוואונען, זיא איז געווען דיא ערשטע וואס האט בלוים מיט איהר עהרליכקייט פאסט איהר הערץ אבגעקויפט. דארום האט זיא אין איהר געזעלשאפט פיעל פער-געניגען גענאָסען.

דיא געשיכטע וואס סאנקא האט איהר דערזעהלט פון איהר געליעבטען וועלכער איז דא היע און ווייזט זיך צו איהר ניט, האט בתשבע'ן צארניג געמאכט. ביי איהר וואר קיין צווייפּעל, אז דא שפיעלט זיך אזא ביטערע געשיכטע וויא ביי איהר, אז סאנקאס געליעבטער איז אויך אזא בעטריגער וויא איהרער איז געווען. זיא האט דער נייער פריינדין שטארק בעדויערט און איז זעלבסט פערטיג געווען צו קעמפּפּען געגען דעם פערפלוקטען מאַן וואס האט אזא אונשולדיג קינד פערפיהרט. טראכטענדיג וועגען סאנקאס אונגליק, האט זיא זיך עראינערט אָן איהר אייגענטעם און דאס גאנצע בלוט איז אין איהר אויפגעקאכט געווארען.

— וואו איז יענער טיפּעל? — האָט זיא צאָרניג אויסגערופען — ווארום איז זאָ שווער איהם צו געפינען? זאל דאָס מעגליך זיין, אז ער זאָל אויף אימער פון מיניע הענד פריי ארויסקומען? אָ, ניין! וויא באלד איך האב נור ערפאָהרען, אז ער איז דא היע און בין שוין איינמאל אריינגעפאָהרען אין זיינע באַקען, וועל איך איהם שוין דערטאפּען, און מיין לעבען מעג מיך קאָסטען, איהם מוז איך אין טיעפסטען אבגרונד שליידערן. וויא גענאָרט איך האב מיך אין ברענערן. איך האב געמיינט, אז וויא באלד ער איז א געהיים-פאָליצייסט וועט איהם לייכט זיין יענעם טיפּעל אויסצוגעפינען. אבער יעצט זעה איך, אז ברענער איז נור א קינסטלער און ריבען און נוב'ענען, אבער צו אָן אנדער ארכייט נוצט ער נאר ניט —

זיא האט נאך דעם זאָן ניט געענדיגט אלס דיא טהיר האט זיך האסטיג אויפגעפּענט און ברענער איז אריינגעלאָפּען שטארק פערסאָפּעט און זעהר בלאָס. — וואס איז מיט דיר, מיכל? — האט בתשבע ערשטוינט געפרענט.

- זיך מוז באלד אנטלויפן פון דאנען - האט ער געענטפערט.
- אנטלויפן? פאר וועמען דארפסט דוא דאס אנטלויפן?
- פאר דער פאליציי.
- איך פערשטעה דיך נאר ניט. רעד דייטליך, וואָס פאר אַן אונגליק האט געטראפן?
- סאָניעטע האט פאר מיר א שרעקליכען קבר אויסגעראָפּען.
- ווירקליך?
- יא. דיא פערפלוכטע פרוי האט מיך אין גרעסטען אונגליק געוואָרפּען.
- וואס האט זיא דען געטהאן?
- זיא האט דערזעהלט דעם פאליצייסטער, אז איך האב אנטהייל גענומען:
זעהראפטיגס מארד.
- דאס גלויב איך ניט.
- ווארום גלויבסט דוא דאס ניט?
- איז זיא דען אין דעם מארד אזוי ניט שולדיג וויא דוא? דאס איז וואָהר, אז זיא האָט ניט געהאָלפּען וואהרהאפטיגען ערמארדען. אבער זיא האט דאָך פון דעם גאנצען פלאַן געוואוסט, דאָרף זיא דאָך פערשטעהן, אז אין דערזעלבער גרוב פאס זיא האט פאר דיר געגראבען קען זיא אויך אריינפאלען.
- דוא זעהסט דאך אבער, אז זיא האט דאס פאָרט דערזעהלט.
- איך זאג דיר נאך אַמאָל, מיכל, אז איך גלויב דאס ניט. ווען דיא פאָרט האט דערפון ערפאהרען האט זיא דאס דערשמעקט נאר פון אַן אנדער זייט.
- פון וועלכער זייט מיינסט דוא?
- דאס ווייס איך ניט און קען ניט וויסען; אבער מיר איז דאס קלאר וויא טאג, אז דאס וואָקסט פון אַן אנדערען ניט פון סאָניעטען,
- וויא דיא זאך איז, איך קען שוין היער ניט פערבלייבען. איך מוז באלד פון מאַסקוואַ אנטלויפן.
- זאג מיר נור פון וואנען ווייסט דוא אז דיא פאליציי האט ערפאהרען, אז דוא ביסט איינער פון וואהרהאפטיגס מערדער?
- מיר האט דאס ערשט געזאגט דער פאָלקאָוויק מאלניבערג.
- זאָנדרבאָר! נו, און איהם האט מען געלאָזט צורוה? איז ער דען ניט איינער פון דיא הויפט־מערדער?
- דא איז א גאנצע געשיכטע. מען האט געפונען וואהרהאפטיגס פּעלץ ביי מאלניבערג'ן. דערפון האט זיך אנגעהויבען צו געפינען דער שפור פון דיא מערדער. אויף מאלניבערג'ן אליין ליענט דער גרעסטער פערדאכט, אבער ער האט דערווייל דעם סליעדאָואטעל פערדרעהט דעם קאָפּ מיט דעם פערשפרעכען. אז ער וועט איהם צושטעלען דעם מאַן וועלכער האט איהם דעם פּעלץ פערקויפט. דער סליעדאָואטעל האט איהם פיער און צוואנציג שטונדען צייט געגעבען יענעם מענטש אויסצוגעפינען. אין דער צייט וועט מאלניבערג מאכען דיא פליטה און דארומ האט

ער געפונען פאר נעטהיג אויך אונז, עס הייסט דער נאנצער קאמפאני וואס האט
 איהם געהאָרפּען דעם מאַרד אויסצופיהרען, צו ראַטען מיר זאָלען אַנטלדעמען.
 — זעה נור, מיכל. מיר שיינט, אז דא שטעקט א שטיקעל פאָקוס — האט
 בחיוב נאכדענקענד געזאגט.

— וואס פאר א פאָקוס קען דא שטעקען?

— מיר שיינט, אז מאַרינבערג וויל פון דיר פטור ווערען.

— ווארום זאל ער דאס וועלען?

— עס קען זיין, אז ער האט דיא נאנצע שולד ארויסגעוואָרפּען אויף דיר. ער
 האט געזאגט, אז דוא האָסט איהם דעם פעלִיך פּערקויפט און דיר הייסט ער אוועק־
 פאהרען אום מען זאָל נור דיר אליין האלטען פאר דעם מערדער און ער זאָל
 בלייבען א שעהנער מענש.

— איך ווייס? דאס קען אויך זיין. אלוא, וואס איז דיין ראַטה יעצט?

— איך האב פאַר דיר קיין ראַטה. איך געפֿיך, אז דוא מוזט אלענפאַלס
 פון דאָנען אַנטלויפּען. אבער ווען איך האב קיין איררטהום און עס איז ריכטיג וויא
 איך האב געזאָגט, דאָרף מען דעם פּערפלוקטען מענשען ניט שווייגען. ער מוז אויך
 זיין פסק ערהאלטען.

וואס קען מען איהם טהאָן?

— זיי זיכער, אז איך וועל שוין וויסען וואס מיט איהם צו טהאָן. דוא וועסט
 זיין פֿריי, אויב דוא וועסט זיך בשלום דעם גרענעץ אריבערחאַפּען און ער וועט געהן
 צום טייפּעל.

— דאָס אַרט מיך ניט. טהו וויא דוא פּערשטעהסט. אבער זאָג מיר, מיין
 טהייערע בתישבע, ווען איך וועל דיר שרייבען אַ בריעף פון אויסלאַנד וועסט דוא
 קומען צו מיר?

— ניין — האט זיא זעהר ערנסט געענטפּערט.

— ניין? ווארום ניט?

— דערפאַר וואס איך וועל מיט דיר גליקליך ניט קענען זיין.

— וואס הייסט דאס? וואָס מיינסט דוא מיט דיא ווערטער?

— איך מיין גאַנץ איינפאַך, אז איך וועל מיט דיר ניט קענען גליקליך זיין,
 ווייל איך לייעב דיר ניט.

— דוא לייעבסט מיך ניט?

— איז דאָס ביי דיר א נייעס? האָב איך דיר נאָדפאַר אונזער חתונה ניט
 געזאָגט, אז איך וועל דיר הייראַטען ניט אויס לייעבע זאָנדערן אום דוא זאָלסט
 מיר העלפען מיין ערנסטען פיינד צו פּערניכטען. איך האָב אין דיר א גרויסען איר־
 טהום געהאַט, מיכל. איך האב געמיינט, אז דוא ביסט ווירקליך פּעהיג א געהייס־
 פּאַליציסט צו זיין. עס האט זיך אבער ארויסגעוועזען, אז דוא טוינסט דערצו ניט
 אז איך האָב באַלד נאך אונזער חתונה חרטה געהאַט. אבער עס איז שוין געווען
 פּערפאַרען.

— איז ביי דיר רעכט געווען גלאַט אזוי צוליעב א קאָפּרין פּערדרעהן א מענשען דיא יאָהרען?

איך האב דיר פּערדרעהט דיא יאָהרען? — האָט בת-שבע געלאַכט — פּיעל-לייכט פּערדרייסט דיר וואָס איך האָב דיר אבגעריסען פון דיין זיסער סאַניעטען? אָבער דערפון דאַרפסט דוא נאר קיין זאָרג האָבען. איין ברעיעף ווען דוא וועסט איהר שרייבען פון אויסלאַנד זיא זאָל צו דיר קומען, וועט זיא פליהען וויא א טיי בעלע. דען איך קען ניט לייקענען, אז איהר זייט געווען זעהר א גלייך פאַריל און איהר וועט אימער פאַסען איינער פאַר דעם צווייטען. אבער, מיכל, דוא האָסט זיך צופיעל פּעררעדט. פּערנעס ניט, אז דוא טאַרסט דאָ ניט זיין. דוא מוזט וואס גיכער פליהען פאר דעם מלאך-המות. איך וועל הייסען דאָס דיענסטמעדכען זיא זאָל דיר אלע דיינע זאכען איינפאַקען און פאַהר וואס שנעלער.

זיא האט נאך דיא ווערטער ניט געענדיגט האט מען אנגעהויבען שטאַרק צו קלאַפען אין טהיר.

ברענער איז בלאַס געוואָרען, איך דיא אימער אונערשראָקענע בת-שבע איז אונרוהיג געוואָרען און האט ערשראָקען געקוקט צום טהיר.

האַסטיג האט זיך דיא טהיר געעפענט, עס זיינען אריינגעקומען עטליכע פּאָליצייסקע מיט א נאַדזראַטעל און האבען ערקלערט ברענערן, אז ער איז פּער-האַפּטעט.

דער זעלבער מיכל וועלכער איז אימער געווען מונטער און לעבעדיג און האט מיט דער גרעסטער קאלטבליטיגקייט צוגעקוקט וויא מען פּעהאַפּטעט אנדערע פּערוואנען, דערזעלבער ברענער איז יעצט וויא א צערשמעטערטער שטעהן געבליעבען און האט געשאַמעלט: „פּערפאַלען!“

185 טעס קאַפיטעל.

דער חורבן איז פאַלשמענדיע.

איז דאס דיא גליקליכע פאמיליע ראזענדופט? איז דאס מעגליך, אז אין אזא קורצער צייט זאל אין א רייך הויז אזא פּערענדערונג פאַרקומען?

דיא פראגע וואָלט געוויס יעדער פון אייך מינע לעזער געפּרענט, ווען ער זאל אריינקומען צו היראנים ראזענדופט אין הויז.

היראנים אליין איז וויא מיט צעהן יאהר עלטער געוואָרען. אויף זיין שטערן זעהט מען שוין א היבשע פאר קנייטשען, דיא באַקען זיינען איינגעפאַלען. אונטער דיא אויגען איז בלאָה און דיא בליקען קומען אזוי ווילד, אזוי טרויעריג, ריכטיג וויא ביי א מענשען וואס האט אלע האפנונגען פּערלאָרען.

סיציליע איז אויך ניט דיא זעלבע וואס פריהער. זיא שטעהט שוין ניט נאנצע טעג גענען שפּיענעל בעשעפטיגט מיט איהר פּוץ און בעטראכטענדיג וויא שעהן זיא ווייזט אויס. זיא געהט יעצט געקליידעט אין אן איינפאַך קליידעל, דאס געזיכט איז זאנאר ניט אבגעוואשען. וואו איז איהר מוטה, איהר שטאַלץ? אלעס איז פּער-שוואַגערען געוואָרען און פון זיי איז קיין שפור געבליעבען.

נה און לענגאָטשאַ?

זיא זעהט מען נאר אויף דער ווייסער וועלט ניט. זיא לענט פערשמעקט און איהר צימער און שעהמט זיך דאס פנים ארויסשמעקען. איהר ווייזט אויס, אז אלע קוקען אויף איהר מיט פערדעכטיגע אויגען און יעדער פערשמעהט וואס מיט איהר טהוט זיך. ...

ניט אומזאָנסט זאנט מען, אז דאס אונגליק איז דעם מענשענס בעסטער לעהרער. דאס אונגליק וואס איז מיט זא ראשענדע שריטע אנגעקומען אויף דער פאמיליע האט זיי אלעמען דיא אויגען געעפענט זיי זאלען זעהן וויא דום זיי זיינען געווען און וויא נאָרריש זיי האבען זיך אויפגעפיהרט. זיי האבען זיך יעצט ארוסגעזעהן, אז זייערע רעליגיאָנס ברעדער און אין אלגעמיין זייערע אידישע פריינדע זיינען אין אלע פאָכען פינער פון יענע שטאָלצע קריסטען נאָך וועלכע זיי האבען זיך אזוי גע-יאָנט. זיי זיינען צו דער איבערצייגונג געקומען, אז דיא גרויסע פריינדשאַפט וואס דיא ערלע קריסטען האבען זיי געוויצען, האט גור געהאט דעם צוועק, זיי צו רואינירען. יא, זיי האבען זיך דאס אלעס ארוסגעזעהן; אבער עס איז שוין געווען צו-שפעט.

דער געלד-קאָסטען איז פוסט, דאס קרעדיט איז פערלאָרען, דיא אַכטונג איז פערשוואַנדען, פון דיא קריסטליכע פריינדע איז שוין לאָנג קיין שפור געבליעבען און דיא אידישע האבען זיי דאָך אליין פערטריעבען. זיי האבען קיין אידען אין זייער הויז געוואָלט אריינלאָזען אויסער דיא נאָנץ גרויסע אידישע נבירים, אבער דיא נבירים פלעגען צו זיי קומען גור אין א גויטפאל, ווען עס האט זיך געהאנדעלט אום א וויכטיגער זאך. זאָנסט האבען זיי אין דעם הויז ניט אריינגעשמעקט, ריכטיג וויא דא זאל העררשען אן אנשטענדיגע קרענק.

נאָך איין קליינע האָפנונג אויף רעטונג איז זיי געבליעבען, דער יונגער אדוואָקאָט וולאדימיר געלידאו האט זיך אונטערגענומען ליינען אן ארעסט אויף דער קניאָניאָ מעישצערסעסס הויז זאכען. דער אונגליקליכער היראָנים האט האָטש געוואָלט וויפיעל עס איז ארויסרייסען, דען ער האט געפיהלט, אז באלד וועט אין זיין הויז ניט זיין וואס צו עפען.

אונטוטהיג, מרה-שררה'דיג איז אין א שעהנעם אבענד היראָנים געזעסען פערטיעפט אין זיינע פינסטערע געדאנקען. גוואָלד וואו געהמט מען האָטש איין גוטען פריינד ער זאל א פאר טרייסט ווערטער זאנען. ער זאל האָטש העלפען א זיפץ טהאן, וואו געהמט מען א מענשען מען זאל האָטש קענען פאר איהם דאס האַרץ עפענען און איהם ציינען דיא בלוטיגע וואונדען וואס דאָרט געפינט זיך. ניטא! קיינער איז ניטא!

א קלונג אין דער טהיר-גלאַקע האט איהם פון זיינע געדאנקען אויפעריסען. ערשטוינט האט ער אויפגעהויבען דעם קאָפּ, וויא ער זאל פרענען. ווער ען דאס צו מיר קומען?

ער איז אליין געלאפען דיא טהיר עפענען; דען פון אלע זיינע דיענער איז ניט

איינער געבליעבען. אלע האבען דערשמעקט דעם דלות וואס האט זיך אין דעם הויז אריינגערוקט און זיי זיינען צולאָפּען וויא דיא מיין וואס דערשמעקען א קאץ.
ער האט דיא טהיר געעפענט און א פיין געקליידעטער מאן אין דיא עלטערע יאהרען איז אריינגעקומען.

— ווער זייט איהר? — האט היראנים דעמיטהינג געפרעגט.
— רבי גרינס? — האט דער נאָסט ערשטוינט אויסגערופען— איהר זייט דאס?
— יא, איך בין גרינס ראזענדופט. מיט וועמען האב איך דיא עהרע צו שפרעכען?

— איהר האט מיך ניט דערקענט? איהר האט ניט דערקענט אייער פריינד שלמה פיין.

— שלמה פיין? — האט גרינס איבערראשט אויסגערופען.
און ביידע אלטע פריינדע האבען זיך אומארמט און הערצליך געקושט.
— אד, וואס פאר א נאָסט! — האט ראזענדופט געזאגט — איהר אלטער פריינד זייט יעצט דא און ביי מיר אין הויז? איך קען אייך זאגען, אז ווען איך זאל דערזעהן מיין טאָטען פון יענער וועלט וואלט איך זיך ניט אזוי דערפרעהט וויא דערזעהנדיג אייך.

— איך האב געוואוסט, אז איהר וועט זיין צופריעדען מיט מיין בעזוך — האט שלמה געענטפערט — אבוואהל לייט האבען מיר דערזעהלט, אז איהר זייט ביי זיך אזוי שמאָלץ געוואָרען דאס איהר דערקענט שוין גאר קיין אלטען פריינד ניט מעהר.
— איך האב גענוג פיינדע דא אין שטאדט! — האט היראנים ביטער גע- זיפצט.

— יעדער מענש האט פיינדע. נור זאגט מיר ליעבער פריינד, וואס מאַכט איהר וויא געהט דאס אייך?

— אז איך לעב, דאס זעהט איהר, און וואס אנבעלאנגט דיא געשעפטען געהט מיר הייטע זעהר ניט גוט. געוויס האט איהר אויך פון דעם געהערט.

— יא... איך האב עפעס געהערט... אבער איך האב גאר ניט געוואָלט ערפֿאַרשען דיא איינזעהלייטען פון דעם. ווייל איך ווייס, אז שונאים קענען מאַנכעס טאל אויסטראַכטען אזעלכע זאכען וואס זיינען ניט געשטויגען און ניט געפלויען. וואו איז דאס אייער ווייב און אייער טאכטער? איך בין זעהר נייגעריג זיי צו זעהן.
— איהר וועט זיי באלד זעהען. נור זאגט מיר גוטער פריינד, וויא געהט דאס אייך?

— דער קאפ איז מיר אזוי פערדרעהט, אז איך האב גאר פערנעסען דאס מיר האבען זיך שוין איינמאָל געזעהן אין גאס, באלד וויא איהר זייט געקומען. זאגט גוטער פריינד. וואס הערט זיך מיט אייער זעהנס פראָצעס? האט מען שוין אויסגעוועזען, אז מען האט אויף איהם נור אַ כּלבוּל געמאכט? איך בין איבערזייגט אין אייער זעהנס אונשולר. ער איז א פיינער, ערלעך יונגער מאן.

— איך בין אייך זעהר דאנקבאַר פאר דער גוטער מינונג וואס איהר האט פון מיין זוהן. איך האף, אז באלד וועלען אלע דיעזעלכע מינונג האבען, ווייל עס איז שוין דא אַ שפור פון דיא מערדער.

— ווירקליך ?

— יא מיין פריינד, איך מוז גלויבען, אז נאט אליין האט זיך דא אריינגעמישט דעם אמת אויפצודעקען; דען נאטירליכער ווייזע וואר אונגעגליך אזא זאך אויפצו-דעקען, ווייל דיא מערדער זיינען אזעלכע לייטע וואס קיינעם קען נאָר אין קאפּ ניט איינפאלען, אז זיי זאלען מערדער זיין.

— גלויבט מיר ליעבער פריינד, אז איהר האט מיך נאָר ערקוויקט מיט דער נומער נאכריכט. איך האב אייער יאקאָב'ן געליעבט וויא מיינס אַ קינד. ער איז אַ זעלטענער יונגער מאן.

— און דאך האט איהם אייער טאָכטער פון שטוב ארויסגעטריעבען.

— פון וואנען ווייסט איהר דאס ?

— מיין יאקאָב אליין האט דאס מיר דערזעהלט. איך האב איהם הייטע בעזוכט אין געפענגניס.

— וואָס קינדער צווישען זיך טהוען פאר אַ נארישקייט דארף דאס אונז נאר ניט אנגעהען, — האט היראָריס געזאגט — וואהרשיינליך האבען זיי זיך צוגוטערטעלט און זיי האבען איינער דעם צווייטען גוט מכבד געווען.

— מיך אינטערעסירט דאס זעהר וועניג — האט שלמה געענטפערט — מיר בלייבען געוויס דיא זעלבע נומער פריינד וואס פריהער.

— וואס מאכט אייער יאקאָב ? האט חאטש דאס געפענגניס אויף זיין געזונד ניט שלעכט געוירקט ?

— ער איז נאט זיי דאנק געזונד. נור ער איז אונטער דער צייט אביסעל בלאס געוואָרען. נו, רבינו של עולם מסתמא בין איך ווערט א זאך שטראפע. ווער האט זיך דאס געקענט ריכטען, אז מען וועט מיין יאקאָב'ן אלס מערדער אין גע-פענגניס ווערפען ! יענער האט קיין מאָל געמישעפעט וויא מען זאגט אַ פליעג אויף דער וואנד. פלוצלונג נא דיר נאר אזא אונגליק.

— יעדען מענשען טרעפט אין זיין לעבען אן אונגליק — האט היראָריס זעהר בעקימערט געזאגט. מיט מיר האט אויך אין דער לעצטער צייט אזעלכעס פאסירט וואס קיין שונא האט דאס מיר ניט געקענט ווינשען. נור איך האב נאך א שטיקעל האפנונג, אז עס וועט אבערמאלס גוט ווערן. איך בין שוין געוואוינט צו זיין אויפ'ן פערד און אונטערן פערד.

אין דער מינוט האט מען אבערמאלס א קלונג געטהאן.

— ענטשולדיגט מיין פריינד איך וועל געהען זעהן ווער דאס איז. מיין בע-דיענטער איז אועקגעגאנגען און איך מוז דערווייל זיך אליין בעדיענען, — האט היראָריס מיט אַ ביטערן שמייכעל געזאגט און איז געגאנגען דיא טהיר עפענען.

ער איז ערשטוינט געווארען אלס ער האט דערוועהן דעם פריסטאוו פון זיין אויטשאַסטאָק (צירקול).

— וואס ווינשט דער הערר פריסטאוו ? — האט היראָריס העפליך געפרעגט.

— איך האב אַ בעפעהל פון פאָליצייסטער איך זאל דיר אנזאגען, אז אין

פערלויף פון 24 שטונדען זאלסט דוא מיט דיין פאמיליע דיא שטארט פערלאסען—
האט דער פריכטאוו שטרענג געענטפערט.

היראָנים איז וויא דער טוירט בלאס געווארען און האט געשטאמעלט:
— וואאאס?

— הערסט דוא דען ניט וואס איך האב דיר געזאגט? ניט מעהר וויא 24
שטונדען האסט דוא צייט פון דאנען מיט דיין פאמיליע ארויסצופאהרען.
— אבער מיין גאט? ווארום!

— דאס איז ניט מיין געשעפט. איך האב דיר איבערגעגעבען דעם פאָליצ-
מייסטערס בעפעהל, און אויב דוא וועסט ניט געהאָרואם זיין, פערשטעהסט דוא
אליין, אז מען וועט דיר פון דאנען ארויספיהרען.
היראָנים איז געקומען אביסעל צו זיך און מיט אַ שטאלצער מינע האט ער
אויסגערופען:

— מיט וואס פאר א רעכט הייסט מען מיר פון דאנען ארויספאהרען? איך
בין א פערווע גילדע קופעץ! איך האב פאָלעס רעכט דא צו וואוינען. איך וועל מיך
קלאנען ביים נובערנאטאָר, ביים גענעראל-נובערנאטאָר זאנאר ביים קייזער אליין.

— דוא מאנסט טהאן וואָס דוא ווילסט, — האט דער פריסטאוו מיט אַ
שפאָטישען טאָן געענטפערט — איך האב געהאן מיין שולדיגקייט און האב דיר
איבערגעגעבען דעם פאָליצמייסטערס בעפעהל. וועסט דוא ניט געהאָרואם זיין, וועט
מען דיר געבען צו פיהלען דיא קראפט פון דער פאָליציי.
ער האט זיך פערניינט און איז אוועקגעגאנגען.

היראָנים איז פינסטער געווארען אין דיא אויגען און ער האט זיך אנגעחאפט
אן אַ טיש ער זאל ניט פאלען צו דער ערד.

186 טעם קאפיטעל.

אַ באַמבע פון דער זייט.

— ווארום האט זיך פערערבלין אזוי דערשראָקען פאר דער מאַדאם ברענער?
האט זיך סאָנקא געטראַכט אלס בת-שבע איז אוועקגעגאנגען — לויט זיא זאגט קען
זיא איהם דאך גאר ניט. אלזא וואָרום האט ער זיך אזוי ערשראָקען און איז אנטלאָך-
פען געוואָרען?

זיא האט דאס דערצעהלט איהרע עלטערן און זיי האבען זיך אויך שטאַרק
געוואונדערט אויף דעם.

עס זיינען איבערגעגאנגען צוויי טעג און סאָמאיל פערערבלין האט זיך ניט
געוויזען ביי משה'ן אין הויז. אויפ'ן דריטען טאָג איז אריינגעקומען פערערבליצ'ס אַ
פריקאָזטישק און האט געפרעגט אין נאמען פון זיין העררן צו קען ער יעצט אריי-
קומען.

— וואָרום ניט? — האט משה געענטפערט — דער הערר פערערבלין איז ביי
אונז בעשטענדיג א ווילקאָמענער גאסט.

סאָנקא איז אפילו שטאַרק אונצופריעדען געווען פון איהר פאָטערס אנטוואָרט
אבער זיא האט ניט געוואגט גענען דעם צו פראָטעסטירען.

דער בעדיענטער האט זיך אין אלע זייטען אומגעקוקט וויא ער זאל זיך וועלען איבערצייגען צו איז דא יעצט קיין זייטיגער מענטש דא און איז אוועקגעגאנגען.

אין אייניגע מינוטען ארום איז פערערבליץ אליין אריינגעקומען. זעהר פריינדליך האט ער זיך געגריסט מיט משה'ן און מיט שרה'ן; בעזאנדערס סאנקאן האט ער מיט זעהר אַ ליעבליכע מינע דיא האנד גערייכט און אבוואהל ער האט געפיהלט וויא קאלט זיא האט איהם דיא האנד געגעבען, האט ער זיך דאך ניט וויסענדיג געמאכט און האט זיך וויא אַ היימישער מענטש געזעצט און האט אנגעפאנגען זיך צו ערקונדיגען וועגען אלעמענס געזונד.

— איהר זייט שוין לאנג ביי אונז ניט געווען הערר פערערבליץ— האט משה געזאגט.

— איך בין אלץ בעישעפטיגט, איך מוז אייך זאגען רבי משה, אז איך בין צו דער איבערצייגונג געקומען, דאס דיא גמרא האט זעהר רעכט געהאט, וואס זיא האט געזאגט „מרבה נכסים מרבה דאנה“, אז וואס מעהר געשעפטען מען, האט אלץ מעהר זארגען האט מען. איך בין נאָט זיי דאָנק רייך און האב פיינע געשעפטען, דערפאר האב איך אבער גענוג קאָפּדרעהעניס, ווייל אויף פרעמדע מענשען, ווייסט איהר דאך, קען מען זיך ניט פערלאָזען. מוז איך אליין ארבייטען פון פריהמאָרגען ביז שפעט אין דער נאכט. דאָרום האב איך איינפאך קיין צייט זיך אויף אייניגע מינוטען אָבצורייסען.

— איז דאס וואהר הערר פערערבליץ, אז מיט דריי טעג צוריק זייט איהר דא געווען און זייט באַלד אוועקגעגאנגען? — האט שרה געפרעגט.

פערערבליץ איז רויטה געווארען און האט געענטפערט:

— יא ווירקליך איך בין דא געווען, אבער איך האב דא געטראָפּען אזא פּערזאָן, וואס איך בין ערציטערט געוואָרען אלס איך האב זיא דערזעהען. — וועמען מיינט איהר?

— איז דא ביי אייך ניט געווען אַ מעדען מיט דעם נאָמען בת-שבע? — יא — האט סאָנקאָ געענטפערט — דא וואָר איינע מיט דעם נאָמען בת-שבע אבער זיא איז קיין מעדען זאנדערן אַ פּעהרייראַטהעמע פרוי. — וואס? זיא איז פּעהרייראַטהעם? — האט פערערבליץ העכסט ערפרייט אויסגערופען.

— עס פּערשטעהט זיך אז זיא איז פּעהרייראַטעם פאר אַ גאנץ רייכען מאָן מיט דעם נאָמען ברענער. פון וואנען קענט איהר זיא? — הלואי וואלט איך זיא ניט געקענט; נור מיר שיינט, אז איהר קענט זיא ווירקליך ניט. דען זאנסט וואָלט איהר אזא שלאָנגע אין אייער שטוב ניט אריינגעלאזט.

— אַ שלאָנגע? — האבען אלע ערשטיינט געפרעגט.

— נאך וואס פאר אַ שלאָנגע. מיר שיינט, אז דיא וועלט האט נאך אזא גיפטיגע זאך ניט געהאט.

— אבער אין וואס בעשטעהט איהר שלעכטעס? — האט סאנקא ניינעריג געפרענט.

— עס איז א שאנדע צו זאנען, אז זיא איז ערשטענס, פון אן עפענטליך הויז... צווייטענס, איז זיא א פערברעכערין וואס איז שוין פיעל מאל אין געפענדיג נים געזעסען.

— דאס איז אונמעגליך! — האט סאנקא אויסגערופען.
 — ווען איך דערזעהל אייך, מאנט איהר מיר גלויבען. זיא האט שוין ניט אזוי פיעל האאר אין קאפ וויפיעל מענשען זיא האט אונגליקליך געמאכט. אויך מיך האט זיא אמאל געבראכט צו פערצווייפלונג דערפאר וואס איך האב פון איהרע הענד געוואלט רעמען מיינעם א פריינד וועלכען זיא האט בעשולדיגט, אז ער האט זיא פערפיהרט און אונגליקליך געמאכט. געוויס ווייסט איהר, אז דיא פרויען פון דעם סאָרט בענוצען זיך אימער מיט אזא בעשולדיגונג אום פון א רייכען מענשען געלד אויסצופרעסען.

— אָבער זיא קען דאך אייך נאָר ניט? — האט סאָנקא געפרענט.
 — פון וואנען ווייכט איהר, אז זיא קען מיך ניט?
 — זיא האט דאס מיר אליין געזאגט.
 — האט זיא דען מיך געזעהען ביי אייך אין שטוב? — האט פערדער בליץ ער-שראָקען געפרענט.

— נייך, זיא האט אייך ניט געזעהען, אבער עס איז צו רייד נעקומען פון א מאן מיט דעם נאָמען סאַמואיל פערדערבליץ האט זיא געזאגט, אז זיא האט דעם נאָמען קיין מאָל ניט געהערט.

— דאס האט זיא אייך גענאָרט. ווייל זיא האט געפירכטעט פיעללייכט רעדט איהר מיט מיר וועגען איהר, וועל איך אייך איהר נאנצען יחוס דערזעהלען.
 — איך קען דאס אבער ניט גלויבען אז אזא פרוי זאל זיין פערדאָרבען — האט סאָנקא ענערניש ערוועדערט — זיא ווייזט אויס זעהר א גוטע, עדלע פרוי צו זיין.
 — דאס וואס אייך ווייזט אויס איז נאך אלץ וועניג. אין דעם שעהנסטען עפעל קען זיך געפינען א גרויסער וואָרעם.

— מיר גלויבט זיך אבער דאך ניט, אז דיא מאַדאם ברענער זאָל זיין א פערדאָרבענע פרוי.

— און איך פערשטעה ניט וואס שפארסט דוא זיך אזוי, — האט שרה מיט כעס געזאגט — ווען הערר פערדערבליץ זאגט אזוי, מסתמא ווייס ער וואס ער רעדט.
 — שרייט ניט אויף אייער טאָכטער מאַדאם האנימאָן. זיא איז ניט שולדיג. ווען איך זאל דיעזער פערפלוכטער פרוי ניט קענען וואלט איך אויך ניט געגלויבט, אז זיא איז פעהיג צו שלעכטעס. דען ריידענדיג מיט איהר קען מען מיינען, אז זיא איז אן ענגעל פון הימעל. איך זאג אייך, אז איהר דארפט דאס בעטראכטען פאַר א גליק וואס גראדע האב איך זיא דערזעהן ביי אייך אין שטוב און איך קען אייך פון אן אונגליק פעהימען. דיעזער שלאנג קען אויף אייך דאס גרעסטע אונגליק בריינגען.

— אך מיר דאנקען אייך זעהר פאר אייער פריינדשאפט — האט מישה נע.
ענטפערט — מען קען טאקי זעהר אפט דורך שלעכטע מענשען אין גרעסטען אונגליק
אריינפאלען.

— אָבער איהר וועט מיר ענטשולדיגען הערר פּעדערבליין — האט סאַנקא
געזאָגט — וויא באלד זיא איז אזא ניפטיגע שלאנגע וויא איהר זאגט, דארף זיא
דאך ציטערן פאר יעדען בעקאנטען מענשען, פיעללייכט וועט ער דערזעהלען ווער
אז וואס זיא איז. וויא-דשע קומט דאס, וואס איהר האט זיך ערשראקען פאר איהר
און זייט ביי איהר אַנבליק אנטלאָפּען געוואָרען, ריכטיג וויא איהר זאלט מורא האבען
פיעללייכט וועט זיא אייך דערזעהען און וועט דערזעהלען; ווער איהר זייט.
— דיא פראַגע איז ניט שלעכט, — האט פּעדערבליין געלאכט — מיר שיינט,
אז ווען אַ מענש זאל אייך איין מאל שלעכטעס טהאָן וואלט איהר פאר איהם אויך
וויא פאר אַ רייבניעריגע חיה אנטלאָפּען געוואָרען. ווייסט איהר דען צו וואס אזעלכע
פּערזאנען זיינען פּעהיג? זיי האבען דיא פּרעכדייט אויף דעם פיינסטען מענישען אַז-
צופאלען און איהם מאכען מיט דער בלאָטע צו גלייך. איך זאג אייך, אז מען דארף
אנטלויפּען ניט נור פון דעם צימער וואו זיא געפינט זיך, זאָגדען הונדערט טייל
פון דער שטאדט וואו אזא חיה וואוינט.

— אבער וואס האט זיא אייך אזעלכעס געטהאן?

— דאס קען איך אייך ניט זאָגען אויס אכטונג צו אייער פּערוואָן. איהר
פּערשטעהט מיך?

— ניין הערר פּעדערבליין, איך פּערשטעה אייך ניט.

— אבער רבינו של עולם! — האט שרה אויסגערופּען — וואס האסט דוא זיך
היינט אזוי פיעל צומענהט ווענען אזא זאך וואס אַ קלונער פראקטישער סוחר זאָגט
די. איז דען דער הערר פּעדערבליין חלילה אויסען דיין רעה? פּעפקעהרט, ער
מיינט דאך דיין טובה, ער וויל דיך פּערהיטען פון אזא פריינדין וואס עס איז נאָר
א חרפה מען זאל זיך מיט איהר בענענען, לאנג לעבען זאל ער דערפאר.

— איהר קענט זיכער זיין הערר פּעדערבליין אז מעהר וועט שוין דיא פרוי
אין מיין הויז ניט אריינקומען — האט מישה פּערוזיכערט — זיא וועט אפילו צו מיין
שוועל ניט צוטערעטען.

— דאס וועט מיך זעהר פרייען — האט פּעדערבליין געענטפערט — מיך וועט
פּרעהען, וואס איך האב אזא שלאנג פּעריאנט פון מיינע בעסטע פריינד. איך ווייס
ניט אויב איהר אלע פיהלט וואס פאר אַ פריינד איך בין אייך. נור איך שווער
אייך, אז איהר האט נאך אזא אויפריכטיגען גוטען ברודער געוויס ניט געהאט.

— מיר דאנקען אייך זעהר פאר אייער גוטע פריינדשאפט — האט שרה
געריהרט ענטגענענט — חלעבען מיר זיינען דאך דא, וויא זאגט מען עפעס, וויא
דיא פּערוואָרפּענע שעפעלאך אין וואַלד. מיר האבען דא זעהר וועניג בעקאנטע און
נאך וועניגער גוטע פריינד, און אז עס מאכט זיך אזא הערליכער מאן וואס בעד
ווייזט אונז אזוי פיעל פריינדשאפט, זיינען מיר טאָקע דערפאר זעהר דאנקבאר.
איהר וועט אפשר מיט אונז מרינקען א גלעזעלע טהעע, הערר פּעדערבליין?

— פאר וואס ניט? מיר איז זעהר אנגענעהם מיט אייך צו פערפריינגען — האט פעדערבלייך מיט א לעפלליכען שמייכלעך געענטפערט — אבער זאגט מיר, פרייליך האָנגמאַך, שוין לאנג אז איהר זייט מיט דער בת-שבע בעקאנט? — ניין, ניט לאַנג. ערשט מיט א פאר טאג פריהער זיינען מיר בעקאנט געווארען — האט סאנקא מיט אן אונפריינדליכע מינע געענטפערט.

— אויב אזוי איז מיר קיין וואונדער וואס איהר קענט זיא נאך ניט און ווייסט ניט ווער זיא איז. איך קען אייך נאר ניט פאַרשטעלען וויא צופריעדען איך בין, וואס איך בין געווען דער גוטער שליח דיעזען טיפּעל פון אייער הויז צו פער-יאַגען. איך זעה מעהר ניט וויא פאַרויכטיג מען דאַרף היינטיגע צייטען זיין מיט דעם אומאנג וואס מען האט אמאל אונווילענד מיט אונבעקאנטע מענשען. מען קען אין גרעסטען אונגליק שטירצען.

— לאנג לעבען זאָלט איהר דערפאר, הערר פעדערבלייך — האט שרה גע-ענטפערט — איך וועל אייד אסור דיא טובה פערנעפען. פון וואגען קענען מיר, דאַרפן-לייט דערקענען דיא שטעטיגע מענשען. דער אייבערשטער זאָל אונז אויך ווייטער מיט זיין כשר'ער האנד שיצען און זאָל זיין חסד פון אונז ניט אבטהאָן, אמן.

187 טעם קאפיטעל.

אַדעלאַ איז אונרוהיג.

אלעס איז אין דער בעסטער ארדנונג. אלעס איז אבגעאנגען בעסער וויא געוואונשען. אדעלא האט זיך שטאלץ אין אלע זייטען ארומגעקוקט און האט ניט געזעהן קיין שטיין און קיין דאָרן אין איהר וועג. זיא איז יעצט דיא העררשערין פון דאַנילאָווקאַ. אלע פערעהרען זיא וויא דעם גראַף אליין. אלע האבען גערן אדער אונגערן איהר העררשאַפט אנערקאנט. דער גראַף לענט אין געפענגניס, ער וועט דארט אבער לאנג ניט בלייבען, זיא האט שוין דורך איהר פאטער פאר איהם נאך א בעסער געפענגעניס אויסגעקליעבען — דעם עוויגען פינסטערן קבר פון וואגען ער וועט שוין קיין מאל ניט ארויסקריבען. איהר פאטער וועט געוויס איהר בעפעהל אויפ'ן בעסטען אופן אויספיהרען, דען ער וויל דאך אויך אזוי וויא זיא, אז אַנטאָן זאל דער וועלט דעם עוויגען אַדיע זאגען.

וואס פאר א גאלדענע פאַנטאַזיען האבען יעצט איהר קאפ אנגעפילט. זיא האט זיך פארגעשטעלט, וואס פאר א גליקען איהר ערווארטען אין צוקונפט. באלד וועט אנטאן שטארבען און זיא וועט פון דער גאנצער וועלט אלס זיין איינציגע ערבין אנערקאנט ווערן.

צוויי שטיינער זיינען אפילו נאך יא געלעגען אין איהר וועג, אבער זיא האט זיי בעטראכט אלס זאָלכע אונבעדייטענדע, וואס האבען נאר דיא ווערטא ניט מען זאל זיי דאס מינדעסטע אויפמערקזאמקייט שענקען. דאס ווארען סטעפאַן און סעמיאַן. זיא האט געוואוסט, אז פאר דיא צוויי מענשען דארף זיא זיך היטען, ווייל זי ווייסען אלע איהרע געהיימיניסע, אבער זיא האט שוין וועגען זיי לאנג א

פלאן געמאכט, נעמליך: זיא זאל זיי נאר פון דער זייט אריינשטויסען אין אבי
 רונד. זיא וועט שוין זעהן, אז דיא פאליציי זאל ערפאהרען ווער זיי זיינען.

דערווייל זיינען דיא ביידע לייטע געווען ביי איהר אין הויז און האבען, וויא
 מען זאגט, געלעבט א נוטען טאג. אדעלא האט זיי געגאסען איינפאך נאלד אין
 דיא העלזער, קיין זאך איז ביי איהר פאר זיי ניט צו טהייער געווען. זיא האט זיי
 פערשפראכען נאלדענע בערג, אז אימער וועלען זיי זיין, אויב זיי וועלען נור וועלען,
 ביי איהר אין הויז. אדער זיא וועט זיי ביידען רייך מאכען און זיי וועלען זיך מיט
 זייער געלד קענען פאהרען וואוהין זיי ווילען.

קינער וואר נאך איהר מיינונג, יעצט גליקליכער פון איהר. זיא איז זעהר
 רייך און איהר געליבעטער וואלאדיא געלידאוו וועט זיך יעצט מיט פריידע בע-
 שליסען זיא צו הייראטהען.

זיא האט פערשטאנען, אז געלידאוו איז צו איהר אין דער לעצטער צייט
 קעלטער געווארען. דאס האט זיא נוט בעמערקט פון זיינע קורצע בריעף און פון
 דעם קאלטען אינהאלט וואס זיי האבען איהר געבראכט. אבער וויא באלד זיא איז
 אזוי רייך, וועט ער זיך פאר דעם גליקליכסטען שעצען וואס ער האט אזא כלה.

מיט דער גרעסטער אונגעדולד האט זיא ערווארטעט צוויי אנטווארטען אויף
 איהרע ביידע בריעף. איין אנטווארט פון איהר פאטער, אז ער איז שוין אוועקגע-
 פאהרען סיהרען אנטאנען; צום קבר און דעם אנדערן בריעף פון געלידאוויץ אין
 וועלכען ער וועט יעצט געוויסן צו איהר אנדערע ווערטער ריידען.

וואס פאר א גליקליכער שטייכעל עס האט זיך געוויזען אויף איהרע ליפען
 אלס זיא האט זיך פארנעשטעלט וויא איבערראישט וואָלאָדיאָ וועט ווערן, ווען ער
 וועט איהר בריעף דורכלעזען און וועט ערפאהרען, אז זיא איז יעצט דיא אייגענטהיי-
 מערין פון איהר קחינס גרויסען קאפיטאל. ער וועט נאר אן אנדער רעספעקט פאר
 איהר האבען און וועט יעצט אלע קרעפטען אָנווענדען צו פערריכטען דעם פעהלער
 וואס ער האט געמאכט דאָדורך וואס ער האט זיא ביז אהער אזוי קאלט בעהאנד-
 דעלט.

מונטער און אין בעסטער ליניע איז זיא איין טאל נאך שיטאג ארומגעגאנגען
 אין אנטאני'ס פרעכטיגען זאל און האט געזונגען א ליעד, אלס א גערויש פון א
 באַהערנדיגען עקיפאזש אויף דיא שטיינער פון דעם הויף האט איהר אויפגע-
 קאמקייט אויף זיך געצויגען.

— ווער האט דאס געקענט אהער קומען? — האט זיא זיך געקלערט און איז
 צום פענסטער צוגעלאָפּען.

— מיין פאטער! — האט זיא איבערראישט א געשריי געטהאן אלס זיא האט
 דערוועהן וויא פון דעם עקיפאזש קריכט ארויס איהר פאטער — וויא קומט ער
 אהער? וואס האט ער דאָ צו טהאן?

א בעדיענטער איז באלד צו איהר אריינגעלאפען און האט איהר אנגעזאגט
 דיא שטחה, אז איהר פאטער איז געקומען; אבער זיא האט זיך פון איהר אָרט
 ניט געריהרט און זיצענדיג קאלט אויף איהר אָרט האט זיא וויא ביזן געענטפערט:

— פיהר איהם אריין אהער.

עס האט לאנג ניט געדויערט האט זיך דיא טהיר געעפענט און דער אלטער גראף פעליקס דאנילאוו איז אריינגעקומען.

אדעלא האט זיך פון אָרט ניט געריהרט אלס פעליקס איז צו איהר צוגעלאַ-
פּען מיט א פריינדליכען אויסגעשריי :

— וואס מאכסט דוא, מיין טאכטער ?

— וואס ביסטו געקומען אהער? — האט זיא שטאַלץ געענטפערט.

— א שעהנע פראנע, — האט דער אלטער שפאטיש אויסגערופען — עפעס האט זיך דאך דא פיעל נייעס אויפגעטהאן, האב איך דאך געמוזט קומען א שטײ-
קעל ארדנונג מאכען.

— אן ארדנונג ? וואס פאר אן ארדנונג ווילסט דוא דען מאכען ?

— וואס איז דאס פאר א פראנע ? האסט דוא פיעללייכט געמיינט, אז דוא וועסט מיר מיט דייע טויזענד רובעל צופריעדען שטעלען און איך וועל שוין מעהר ניט פערלאנגען ? דוא האסט אבער א גרויסען אירטהום, מיין קינד. דוא ווייסט יא וואס פאר א ווערטא ביי מיר האט טויזענד רובעל. אין דיא גוטע צייטען איז אזא סומע יעדען טאג אוועקגענאנגען און היינט דאָרף איך אזא סומע האבען אויף אכט טאג.

— נו, ביסט דוא געקומען געלד געהמען ? — האט אדעלאַ צארניג געפרענט.

— עס פערשטעהט זיך, אז איך וועל ניט לאזען דוא אליין זאלסט צוגעהמען אנטאנס נאנצעס געלד. עפעס בין איך דאך געהענטער צו איהם אלס דוא און מיר קומט א גרעסערע טהייל אלס דיר.

— דענקסט דוא, אז איך האב מיין לעבען איינגעשטעלט אום דוא זאלסט

געלד האבען אויף קארטען שפיעלען ?

— דאס מאכט שוין ניט אויס אויף וואס איך וועל דאס געלד געברויכען,

דאס איז שוין מיין זאך.

— מיין זאך איז דאס אויך. איך וועל דיר געוויס ניט געבען געלד דוא זאלסט

פערשווענדען אזוי וויא דוא ביסט געוואוינט געווארען.

— וואס ? דוא וועסט ניט געבען ? — האט דער אלטער גיפטיג געפרענט

זיך זעצענד שטאַלץ אויף א שטוהל און פעררויכענד א סיגאר.

— איך זאג דאס נאך אמאל, אז איך וועל ניט געבען.

— חע, חע, חע ! מיינסט דוא פיעללייכט, אז דוא ביסט דיא איינציגע הער-

שערין אין אנטאנס היוז ? אויב דוא מיינסט דאס, ביסט דוא, מיין טאכטער, א

גרויסער גאָרר. וואס, צום ביישפיעל וועסט דוא טהאן ווען איך וועל זאגען, אז איך

בין דא דער איינציגער העררשער ? וויא פערשטעהסט דוא וועמען וועט דיא וועלט

גיכער אנערקענען אלס אנטאנס יורש, מיך צו דיך ?

דאס גאנצע בלוט איז אין אדעלאס אדערן אויפגעקאכט געווארען. איהרע

אויגען האבען איינפאך געשאַסען פיער אויף דעם אלטען קארטען-שפיעלער וואס

געהט זיך דיא פרייהייט מיט איהר אזוי צו ריידען.

— פאטער! — האט זיא צאָרניג נעישטאַמעלט — בריינג מיך פון נעדולד ניט ארויס.

— חע, חע, חע! — האט דער אלטער קאלטבליטיג געלאכט — אבער רעדסט דוא צו מיר מיט אזא טאָן וויא דוא זאלסט אין דיא הענד האבען א פא-פיר נעשריעבען פון אנטאנען אליין, אז ער האט דיר זיין נאנץ פערמענען אוועקגע-שענקט. דוא וועסט דאס פיעללייכט יעמאנדען ווירקליך קענען איינבילדען, אבער ניט מיר. ווייל דוא ווייסט דאך זעהר נוט, אז מיר ביידע ווייסען וואס מיט אנטאנען איז געווארען.

הערענדיג דיעזע ווערטער האט אדעלא געמיינט, אז דער פאטער האט שוין אנטאנען פערזאָרנט. דאס איז אפילו צו ניד אבער וויפיעל דאָרף געווערען א מענטשען פון דער וועלט אבצושאַפען. זיא האט דארום שוין א פריינדליכערע מינע געמאכט און האט געזאגט:

— זאג מיר, פאטער, וואס ווילסט דוא?

— מיר שיינט, אז איך האב דיר שוין געזאגט ווענען וואס איך בין געקומען. איך וויל אן אָרדנונג מאכען אין מיין פערמענען. דען אלעס וואס דוא זעהסט דא איז מיינס. געוועהנליך בין איך ניט אזא פאטער איך זאל וועלען אלעס אליין צו-געהמען. איך וועל געוויס דיר געבען א שעהנעם נדך וויא א געטרייער פאטער דאָרף געבען.

אדעלאס געזיכט האט אבערטאלס א שרעקליכע צאָרניגע מינע אנגענומען זיך זיא האט געענטפערט:

— איך האב ניט ערוואַרטעט דוא זאָלסט אין דיא עלטערע יאהרען אזוי נאָרדיש זיין. איך האב דיר געהאנדעלט וויא א געטרייע קינד. פון דיא ערשטע געלד וואס מיר איז אין דיא הענד אריינגעפאַלען האב איך דיר גלייך טויזענד רובעל געשיקט און האב געדענקט איך ווייטער דיר געלד געבען און דוא ביסט נאר גע-קומען זיך מיט מיר קריענען.

— קריענען? ווער וויל דען מיט דיר זיך קריענען? איך זאג דיר צום דריטען מאל, אז איך בין נור געקומען צונעהמען מיינס. ווייל איך האב פון דיין בריעף פערשטאנען, אז דוא בעטראכטט זיך פאר דער אלייניגער אייגענטימערין פון מיין געפעס פערמענען.

— וואס טוינען דיר דיא פוסטע ווערטער? — האט אדעלא זעהר אונפריינדליך געזאגט — דערזעהל מיר בעסער צו האסט דוא געטהאן דאס וואס איך האב דיר געשריעבען?

— דאס וואס דוא האָסט מיר געשריעבען? חע, חע, חע! דאס איז נאר א שפאַגעל נייער פאַקוס. דוא ווילסט מיך שוין איינבילדען, אז דוא האסט מיר געפעס געשריעבען. נראדע פון דעם וואס איך האב ערהאלטען געלד אָהן א בריעף, האב איך פערשטאנען, אז דוא ווילסט מיך פון דער האנד אוועקמאכען.

אדעלא האט איהם ערשטוינט אנגעקוקט.

— וואס? — האט זיא געפרעגט — דוא האסט מיין בריעף ניט ערהאלטען?

- זעלבסטפערשטענליך, אז מען קען ניט ערהאלטען דיא זאך וואס מען
שיקט ניט.
- איך פערשטעה נאר ניט, וואס דוא רעדסט. דוא האסט פון מיר קיין
בריעף ערהאלטען?
- אויב דוא מיינסט דעם בריעף וואס דוא האסט געשיקט צו דיין אידיאָ-
טישען ברויטיגאם אויף מיין אדרעסע, דעם בריעף האב איך יא ערהאלטען.
- אדעלא איז לייכען-בלאָס געווארען און האט דעם פאטער אזוי ווילד אנגע-
קוקט, דאס ער האט זיך איינפאך ערשראָקען און האט געזאגט?
— ווארום קוקסט דוא טיך אזוי ווילד אָן?
- דוא האסט ניט ערהאלטען דעם בריעף וואס איך האב צו דיר געשרי-
בען? — האט זיא אבערמאלס געפרעגט.
- וואס פלוידערסט דוא מיר פון א בריעף וואס דוא האסט צו מיר גע-
שריבען? — איך האב אזא בריעף אין דיא אויגען ניט געזעהן.
- דוא זאגסט דאך אבער, אז דוא האָסט יא איין בריעף ערהאלטען פון
מיר?
- יא. דעם בריעף וואס דוא האסט אויף מיין אדרעסע געשיקט צו דיין
ברויטיגאם, דעם האב איך ערהאלטען.
- הימעל! — האט אדעלא ערציטערט א געשריי געטהאָן אויפשפרינגענד
פון איהר אָרט — וואס פאר א בריעף מיינסט דוא?
— דוכט זיך איך האב דיר שוין עטליכע מאל געזאגט, אז איך האב ערהאל-
טען דעם בריעף וואס דוא האסט צו מיר אריינגעשיקט פאר דיין גארנישען גע-
ליראָווין.
- איז נאר דער בריעף צו דיר אנגעקומען?
— עס פערשטעהט זיך אז דער בריעף.
- וועה איז מיר, איך בין פערלאָרען! — האט אדעלא אויסער זיך פאר-
שרעק געשריען.
- דער אלטער האט פערשטאנען, אז דא מוז עפעס זיין און ער האט שוין גע-
לאָסען געפרעגט:
- זאג, וואס האט דאָ פאָסירט?
— איך האב דיא בריעף פערביטען, — האט אדעלא יאמערנד געענטפערט.
- פערביטען דיא בריעף? וואס הייסט פערביטען?
— אָ, טיפּעל! — האט אדעלא געשריען זיך חאָפענדיג ביי דיא האאר —
איך האב דעם בריעף וואס איך האב געשריבען צו וואלאָדיאַן נאר אין דיין קאָנווערט
אריינגעלייגט אין דיין בריעף אין זיינעם.
- יעצט איז דער אלטער לייכען-בלאָס געווארען און ער האט צימערנד ביי אלע
גליעדער געפרעגט:
- וואס האסט דוא אין יענעם בריעף געשריבען?

— איך האב נעשריעבלען אזעלכעס וואס קען אונז ביידען און נרעסטען פיער
 בריינען. א פאטער, מיר זיינען פערלארען! פערלארען אויף אימער און עוויג.
 און דיא זעלבע מאכטער וואס האט מיט אייניגע מינוטען צוריק דעם פאטער
 בעהאנדעלט וויא א פרעמדען מענשען, וויא אן אונגעבעטענעם שלעכטען נאסט,
 דיא זעלבע מאכטער איז יעצט געפאלען דעם פאטער אום דעם האלו און האט זיך
 פארנאנדער געוויינט וויא א קליין קינד.

188 מעס קאפיטעל.

ע ס ג ע ה ט נ י ט.

— קען איך מיט אייך אייניגע ווערטער שפרעכען? — האט געפרעגט נריץ
 אריינקומענדיג צו רעבעקא ראטבלום אין צימער.
 — ווארום ניט, איהר קענט ריידען. — האט רעבעקא געענטפערט אבער מיט
 זעהר אן אונפריינדליכע טינע.

נריץ איז צוגעגאנגען געהנטער און נאך א לאנגער פרזע האט ער געזאגט:
 — איך וויל מיט אייך יעצט פרייליין ראטבלום ווענען זעהר א וויכטיגע,
 ערנסטע זאך ריידען.

— ביטע רעדט.

— געוויס האט איהר געהערט גנעדיגעס פרייליין פון דעם גליק וואס מיך

האט געטראפן?

— יא, איך האב דאס געהערט און איך גראטולירע אייך הערצליך.

— דאנקע שעהן, איך ווייס פרייליין אז איהר זייט מיר א וואהרע פריינדיגן
 און מיין גליק פרייס אייך הערצליך. וויא וועט איהר זיך אבער וואונדערן אלס איהר
 וועט הערען, אז מיך אליין פרייס מיין גליק זעהר וועניג.

— וואָרום?

— ווייל איך בין אין דער לעצטער צייט געקומען צו דער איבערצייגונג, דאָס
 געלד אליין קען קיין גליק בריינגען.

— מיר איז אַ וואונדער וויא אזוי האט איהר זיך אין אזא זאך געקענט
 איבערצייגען. דאס קען זאגען אזא מענש וואס האט שוין געהאט א סך געלד און
 האט זיך דאך אונגליקליך געפיהלט. אבער איהר הערר נריץ לויט איך ווייס זייט
 איהר אימער ארים געווען, אלזאָ וויא אזוי קענט איהר וויסען, אז רייכטהום בריינגט
 קיין גליק.

— איך ווייס דאס אויס אייגענער פראַקטיק. אן אנדערער אויף מיין אָרט
 וואָלט זיך געוויס פאר דעם גליקליכסטען אין דער וועלט געשעצט מיט אזוי פיעל
 מיליאָנען וויא מיך. ערוואַרטען יעצט. איך אבער וואָלט דיעזע אלע מיליאָנען מיט
 פערניגען אבגעגעבען פאר איין גוט וואָרט...

— דאס פערשטעה איד שוין נאר ניט. קענט איהר הערר נריץ מיר דייטליך
 ניט ערקלערן וואס איהר מיינט מיט דיא ווערטער?
 — יא פרייליין ראטבלום — האט נריץ מיט פיער געזאגט — איך וויעדערהאלע

דינע ווערטער, אז אלע מיינע מיליאָנען וואלט איך מיט פּערניניען אַפּגעגעבען פאַר
איינ גוט וואָרט פון דער פּערזאָן וועלכע שטעהט אין מיינע אויגען העכער פון אלע
מענשען-טעכטער.

— ניעבט עס אין דער וועלט אזא פּערזאָן, וואס זאל שטעהן העכער פון אלע
מענשען-טעכטער? — האט רעבעקא שפּאַטיש געפּרענט.

— איך רייך פון אזא פּערזאָן וואס אין מיינע אויגען שטעהט זיא העכער
אלס אלע מענשען-טעכטער — האט גרייך געענטפּערט. — זיא מען ביי דער גאַנצער
וועלט אויסזעהען אלס א געווענהליכע פּערזאָן; אבער ביי מיר איז זיא אן ענגעל,
א געטין.

— דאס איז מערקווירדיג — האט רעבעקא אלעס מיט דעם זעלבען שפּאַטי-
שען טאָן געזאָגט.

— דאָס איז ניט מערקווירדיג פּרייליין ראַטבלום. ווייסט איהר דען ניט, אז
דיא ליעבע מאכט דאס קלענסטע, אַרמסטע הייזלעך רייצענד שעהן? אויף דעם
האט שוין לאנג דער אונשטערבליכער דייטשער פּאָעט שילער געזאָגט „רויס גענוג
איז אין דער קלענסטער היטע פיר איין גליקליך ליעבענדע פּאַראַר“.

— ענטשולדיגט הערר גרייך. — האט רעבעקא לאכענד געענטפּערט — דיא
ווערטער האט ניט שילער געזאָגט זאָנדרען איינער פון זיינע העלדען. דאס איז נאך
קיין בעווייז אז שילער אליין וואר מיט דער מיינונג. דען דער פּערפאַסער ניט אריין
אין דעם מונד פון זיינע העלדען אזעלכע ווערטער וואס פּאַסען נור פאַר זיי. קענט
איהר צום ביישפּיעל זאָגען, אז ווען פּראַנץ פּאָן מאָאָר זאגט, דאס מען מען א פּאַטער
ערמאַרען ווייל דאָמיט וואס ער האט דאס קינד אויף דער וועלט געבראַכט האָט
ער ניט געמיינט דעם קינדס טובה, זאָנדרען זיין ווילען צו בעפּרעדיגען זיין ליידענשאַפט
האט דעם נייעם מענשען אויף דער וועלט געבראַכט. קענט איהר זאָגען, אז דאס
איז אויך שילערס אייגענע מיינונג?

— דאס האט איהר רעכט, אבער איך בין ניט געקומען מיט אייך וועגען
אזעלכע זאכען צו דיספּוטירען. איך האב אייך נור געזאָגט, אז דיא ווערטער וואס
דער אונשטערבליכער פּאָעט האט געשריעבען פּאַסען זעהר צו מיין הערצען. איך
פיהל, אז מיר וואָלט ליעבער געווען צו וואוינען מיט דער פּערזאָן וואס איך האב
ליעב אין א קליינער היטע איידער מיט אן אנדערער אין קעניגליכע פּאַלאַצען.

— איך פּערשטעה אבער ניט ווארום דערזעהלט איהר דאס מיר?

— איך מוז מיט אייך פּרייליין ראַטבלום יעצט אפּען ריידען — האט גרייך
מיט געפּיהל אויסגערופּען — איך האב שוין אייער ליעבען פּאַטער ערקלערט וואָס
פאַר א פייער אין מיין ברוסט ברענט און יעצט מוז איך דאָס זעלכע אויף אייך,
ליעבע הימלישע רעבעקא ערקלערען. יא געדינעט פּרייליין, איך געשטעה אייך אָפּען,
אז דיא פּערזאָן וועגען וועלכער איך האב ערשט גערעדט איז קיין אנדערע אלס
איהר זעלבסט.

— וואָס? מיך מיינט איהר? — האט זיא וויא ערשטוינט געפּרענט.

— אייד, נור אייד מיין איך מיינע הימלישע רעבעקא — האט נריין געענטפערט פאסט מיט א וויינענדרען טאָן — אך, ווען איהר זאלט וויסען וויא איך לעב אייד, וויא איך פערנעטער אייד, וויא הייליג איהר זייט ביי מיר!

— צופיעל הערר נריין — האט רעבעקא מיט א פערזאכטעמען שמייעל געענטפערט — איך בין נאר ניט געוואוינט געווארען אזעלכע קאמפלימענטע צו הערן. ווילט איהר מיט מיר ווענען דעם גענענשטאנד ריידען, זאגט איינפאך, אז איהר ווילט איך זאל אייער פרוי זיין.

— יא פרייליין ראטהבלום! דאס וויל איך, דאס איז מיין איינציגער אייסער-סטער וואונש. זאגט! אָ, רעדט אום הימעלס ווילען! דארף איך האפען אייך צו בעוועגען? אין אייער מונד רעבעקא ליענט מיין לעבען אדער מיין טוידם.

— איהר האט אבערמאלס אנגעהויבען צו ריידען פאעזי — האט רעבעקא מיט זעהר א קאלטער מינע געזאגט — האב איך אייך ניט געבעטען איהר זאלט מיט מיר ווענען דעם גענענשטאנד איינפאך ריידען. איהר ווילט איך זאל אייערע זיין?

— יא לעבע רעבעקא.
— נו קען איך אייך ענטפערן, אז פארלויפני קען דערפון קיין רעדע ניט זיין. איהר פערשטעהט?...?

— ווארום? אָ, זאגט. ווארום קענט איך מיך פאר דעם נליקליכסטען אין דער וועלט ניט מאכען? — האט נריין מיט זעהר א קלאנערדיגער מינע געפרענט.

— דאס פרענט איהר שוין צופיעל. פאר אייך איז גענוג, אז איך זאג אייד, אז איך קען פאָר לויפן זיך ניט בעשליסען אייער פרוי צו זיין.

— אבער קען איך האָפען, אז אין ניכען וועט איהר מיך ערפרייען מיט דער נוטער נאכריכט, דאס איהר האט אייער בעשלוס געענדערט?

— וואס שפעטער וועט זיין ווייסען מיר ביידע ניט.
רעבעקא! זיסע רעבעקא! שטעלט איהר אייך נאר ניט פאָר וויא נליקליך

איהר וועט פאר מיר לעבען? גלויבט מיר, אז זאגאר דיא גרעסטע קעניניגס וועלען אייך דארפען בעניידען. אלע מיינע מיליאנען וועלען שטעהן נור צו אייער בעפעהל.

אייך וועל ביי אייך זיין א שקלאפע. איך וועל מעהר ניט טהאָן, וויא קוקען אייך אין דיא אויגען, פיעללייכט ווינשט איהר עפעס.

— אבער הערר נריין, וואצו זאלט איהר אזוי פיעל אזמאָנסט ריידען — האט שוין רעבאקא ביזו געפרענט — קיים וועל איך מיך בעשליסען אייער פרוי צו זיין,

וועל איך ניט פערלאנגען איהר זאלט מיין שקלאָף זיין. איך זאג אייך נאך א מאל, אז פארלויפני האבען מיר ווענען דעם גענענשטאנד נאר ניט וואס צו ריידען. וואס דיא צייט וועט זאגען וועלען מיר שפעטער זעהן.

— בעשטימט מיר וועניגסטענס א צייט, ווען איך זאל צו אייך קומען נאך אן אנטוואָרט.

— איהר פערשפארט ווענען אזא קלייניגקייט צו קומען. איהר וועט דעם אנטווארט זעלבסט וויסען.

— אבער פערנעסט ניט פרייליין ראטהבלום, אז איך מוז פאהרען נאך קאלי-
פארניען אפגעהמען מיין גרויסע ירושה.
— איהר קענט פאהרען ליעבער פריינד, קיינער וועט אייך אין וועג ניט שטעהן.
— אָה, רעבעקא! — האט זיך גריין געפרובירט אבערמאלס מיט פייער צו
ריידען — ווען איך וועל בעשטימט וויסען, אז איהר זייט מיינע, וועט דיא ריזע מיר
דאפעלט אנגעעהם זיין.

— ווענען דעם, אייך זאל דיא ריזע דאפעלט אנגענעם זיין, בין איך ניט פער-
פפליכטעט צו זאָרנען.

— רעבעקא! איך קען פון דאנען אזוי ניט אוועקפאהרען, בעפאָר איך וועל
ניט וויסען וואו איך האָלט מיט אייך.

— נו, קענט איהר בלייבען דא. דערווייל ביטע איך אייך הערצליך הערר גריין,
איהר זאָלט מיר ניט בעלעסטיגען מיט אייערע ליעבעס אַנטרענע. דען איך בין אין
דער לעצטער צייט ניט אויפגעלייגט אזעלכע זאכען צו הערען.

— אבער איהר ענטזאנט מיר ניט אין נאנצען?

— מיין נאָט, וויא לעסטיג איהר זייט! האט רעבעקא צאָרניג אויסגערופען—
וויילט איהר דורכאויס איך זאל אייך אבערמאלס מיינע ווערטער וויטעדעהאָלען?

— נוט! איך וועל וואַרטען אויף אייער אַנטוואָרט פרייליין ראטהבלום. נור
דאס מוז איך אייך זאגען, אז ביז איך וועל דעם אַנטוואָרט ניט הערען וועל איך
ניט לעבען.

רעבעקא האט אבגעווענדעט דאס געזיכט און האט ניט געענטפערט.

— אדיע ליעבע רעבעקא! — האט גריין געזאגט אלס ער האט זיך איבער-
צייגט, אז מיט זיין פיעל ריידען קען ער נאך ערגער מאכען — פערצייהעט וואס איך
בין אויף אייך צו לאסט געפאלען, איך בין פערזיכערט, אז איהר וועט זיך בערעכענען
דאס איך האב געמוזט זאפיעל ריידען אום מיין שווער הערץ אביסעל לייכטער צו
מאכען. איך מוז אייך גענען מיין ווירען נאך א מאל זאגען, אז ביז איך וועל אייער
אַנטוואָרט ערהאלטען וועל איך ניט לעבען. אדיע טהייערע, הימלישע רעבעקא.

ביי דיא ווערטער איז ער זיפצענד פון איהר צימער ארויסגעגאנגען.

188 טעם קאפיטעל.

דער בונד איז שטאַרק.

— וואס ביסט דוא אזוי טרויעריג? סאבינא? — האט גרינזאנג געפרעגט זיין
פריי וועלכע איז געזעסען ביי'ס פּענסטער שטאַרק פערטייעפט אין געדאנקען.
— דא איז הייטע געווען דיא גרעפין דאגילאוו — האט זיא געענטפערט.
— נו, איז וואס, אז זיא איז דא געווען?
— זיא האט זיך געקלאגט, אז זיא פיהלט זיך אונזאָהל.
— דערפון ביסט דוא אונרוהיג?

— איך האב געוואוסט פריהער, אז דוא וועסט פון מיר פאר אזא אונרוהיג
קייט לאכען, איך זעלבסט לאך אויך פון זיך פאר אזא דומהייט וואס א פרעמדע

פערנאָן אינטערעסירט מיך אזוי וויא זיא זאל זיין מיינס א קינד. אבער איך מוז דיר זאגען מיכאל, דאס איך בין צו דיעזער אונגליקליכער נרעפן אזוי צוגעבונדען דאס מיר הערט ניט אויף דאס הערץ צו רייסען אויף איהר. איך ערקוויק מיך ווען איך זעה זיא און ווען עס נעהן איבער א פאר טעג וואס איך זעה זיא ניט, געפן איך פאר זיך קיין אָרט, מיר ווערט דאס הויז צו ענג.

— דאס איז זעהר פּיין פון דיר וואס דוא אינטערעסירסט זיך אזוי פאר אן אונגליקליכער. אבער זא ווייט נעהמען זיך צום האַרצען; און דאדורך קיין רוהע גע- פינען, דאס איז שוין אביסעל איבערגעהאַפט דיא מאַס.

— איך האב דאך דיך אליין געזאגט, אז איך ווייס זעלבסט וויא נארריש דאס איז, אבער איך קען פאָרט דערצו ניט העלפען.

— וואס האָסט דוא געזאגט, זיא איז עפעס ניט געזונד ?

— יא, זיא האט זיך געקלאגט, אז שוין ווייט צוויי טאג טהוט איהר דער קאָפּ שטאַרק וועה.

— נו, ווארום פרעגט זיא ניט ביי א דאקטאר.

— דיא אונגליקליכע איז נאך אליין אזוי פערצווייפעלט דאס איהר ליענט קיין זאך און זינען ניט. וויא מיר שיינט בענגט זיא אלץ נאך איהר מאַן דעם טיראן. — דאס איז אונגענליך.

און איך זאג דיר אז עס איז אזוי. זיא הערט ניט אויף איהם צו דערמאנהען, זיא האט מיר היינט נאר אָפּען געזאגט, אז ווען זיא זאל הערען, אז ער איז פאָלקאָמען געזונד וואלט זיא זיך ערקוויקט.

זיא זאגט אליין, אז ער איז ניט שולדיג אין דעם וואס ער האט זיא אזוי שלעכט בעהאַנדעלט. זיא האלט זיך אלץ ביי איהר מיינונג, אז ער איז דער בעסטער מענש אין דער וועלט, נור שלעכטע מענישען האבען זיך אריינגעמישט און האבען איהר מאַן זא דיא אויגען פערבלענדעט, דאס ער האט ניט געזעהן, אז זיי פיהרען איהם צום אונגליק.

— דאס קען אויך זיין. דען לויט איך קען דעם גראַפ אנטאן איז ער ווירקליך א ליעבעסווירדיגער מענש, און איך קען דאס ניט פערשמעהן, וויא קומט דאס צו איהם ער זאל זיין פרוי זא מערדעריש בעהאַנדלען ? אבער וויא דיא זאך איז, וויא באלד ער האט זיא זא טיראניש בעהאַנדעלט, דאָרף זיא איהם פעהאַסען און ניט מעהר פון איהם וועלען וויסען.

— איך האב דאס איהר געזאגט, אבער זיא האט איהם נאך אלץ ליעב. איך האב ביי זיך שוין לאנג געקלערט, אז מיר פרויען זיינען גרויסע גאַראַנים; וויפיעל שלעכטס דיא מענער טהוען זייערע פרויען פון דעסטוועגען בלייבען זיי, דיא גאַרישע פרויען געטריי דיא טיראנישע מענער.

— האט זיא דיר ניט געזאגט ווער עס האט נאך איהר מיינונג איהר מאַן אויף איהר אויפגערייצט.

— ניין, זיא ווייס אליין אויך ניט ווער דער שטן איז געווען. זיא האט אפילו יא א פערדאכט אויף א פרוי, אבער זיא גלויבט דאך ניט, אז דאס גאנצע אונגליק

שטאמט פון דיעזער פרוי ; ווייל זיא קען איהר נאר ניט און איז קיין מאל מיט איהר אין בעריהרונג ניט נעקומען.

— ווער איז יענע פרוי ?

— זיא איז דאנילאוו'ס א קוינע.

— וואוינט זיא אויך אין דאנילאווקא ?

— בעפאך דאס אונגליק האט אויסגעבראכען איז זיא אין דאנילאווקא קיין מאל געווען, ערשט שפטער ווען זיא ארמע מאַריא איז שוין געווען אין דעם אלטען שלאָס פון וועלכען זיא האט אונו דערצעהלט, האט זיך דיא קוינע געוועזען אין דאנילאווקא און מאַריא האט זיך איבערצייגט, אז זיא איז איהר שרעקליכער פיינד.

— קען דאך טאקע זיין, אז דיא קוינע האט פאר איהר א קבר געגראבען.

— זיא ווייל דאס אבער ניט גלויבען, אז א מענש וועלכען זיא האט קיין מאל קיין שלעכטס געטהאן, זאל איהר אזוי אונגליקליך מאכען.

— דוא האָסט מיך מיט דיעזער נייעס זעהר פּעראַינטערעסירט — האט גרינזאננ נאכדענקאנד געזאגט — איך וועל מיר דיא מיה געבען דיא זאך ריכטיג אויסצופאַרשען.

— וויא אזוי דענקסט דוא דאס צו טהאן ?

— וויא אזוי ? נאנץ איינפאַך. איך קען אריינפאהרען אין דאנילאווקא. איך בין מיט דעם גראַף אנטאן זעהר גוט בעקאנט, איך וועל מיט איהם אָפען ריידען און איך גלויב, אז ער וועט מיר אלעס דערצעהלען.

— און איך גלויב דאס ניט.

— ווארום ?

— ווייל מיר גלויבט זיך ניט, אז א גראַף זאל א יודען אזוי פיעל צוטרוען שענקען און זאל איהם דערצעהלען דיא געהיימיסע פון זיין פאמיליענלעבען.

— דוא ווייסט אבער ניט וויא בעפריינדעט איך בין געווען ביי דעם אלטען גראַף אין הויז. דעם אנטאנען האט איך אַיַזער אזוי ליב געהאט דאס זיין פאטער האט דאס בעוואונדערט אז א יוד זאל אזוי ליבען א קריסטליך קינד. דער קליינער אנטאן פלעגט מיך אויך זעהר ליבען. בעשטענדיג ווען איך בין געקומען צו זיין פאטער אין הויז פלעגט ער מיר מיט פריידע ענטגענענליפען און האט געשריען דער פעטער איז געקומען.

— דאס איז א מאל געווען, ווען דער אנטאן איז געווען א קליינער יונגע. דאמאלס האט ער נאך א קליינעס בעגריפע געהאט אין דעם אונטערשיעד וואס עס איז דא צווישען א רוסישען גראַף און א יודען ; אבער היינט, ווען ער איז שוין גרויס און שפיעלט אליין א גרויסע ראַליע, בין איך זיכער, אז ער וועט זיך שעהמען דערמיט וואס ער איז צו דיר אמאל אזוי גוט געווען.

— דאס האָסט דוא ווייטער אן איהרטוום. האסט דוא ניט געהערט וויא משה האט דערצעהלט, אז דער גראַף דאנילאוו איז צו איהם אימער גוט געווען און האט איהם פאָסט צערטליך בעהאַנדעלט? דאס איז א בעווייז, אז דיעזער אנטאן איז קיין יודען פיינד.

— נו, סלערט דוא צוליעב דעם נאך דאנילאווקא צו פאהרען ?

— ווארום ניט, דאס איז קיין שווערע ארבייט. פאהרען נאך דאנילאווקא און צוריק דארף געדויערן איין מעת-לעת. דאס איז זעהר כדאי, פיעללייכט קען איך דאדורך טהאן זיין ארמער פרוי א טובה, וואלט איך געפאהרען זאנאר פיעל הונדערטע מיל.

— אהא, זעהסט דוא, האסט געלאכט פון מיר וואס איך אינטערעסיר מ'ך אזוי פאר דער אונגליקליכער גרעפין, און דוא אליין ביזט אויך פערטיג צוליעב איהר הונדערטער מילען צו לייפען.

געוויס בין איך פערטיג ניט גראדע פאר דיעזער גרעפין, זאנדערן פאר יעדען אינשטענדיגען מענישען, זיך דיא גרעסטע מיה צו געבען איהם פון אונגליק צו רעטען, דאס איז דיא שולדיגקייט פון יעדען עהרענמאן.

— אבער דאס וועסט דוא געשטעהן, אז דיא לאגע פון דער פרוי אינטערע-סירט דיך פיעל מעהר אלס דיא לאגע פון אן אנדער אונגליקליכען.

— איך קען פון דער וואהרהייט ניט אוועקגעהן, אז איך האב נאך קיין מאל אויף א מענשען אזוי פיעל רחמנות געהאט וויא אויף דיעזער אונגליקליכער; אבער זיין צוטראגען דערפון, וואס דער קאפ טהוט איהר וועה, דאס האב איך געזאגט און וועדערהאלע, אז עס איז אביסעל איבערגעשאפט דיא מאָס. איך גלויב, אז דאס געהט זיך אויך דערפון וואס זיא האט אזא עהנליכקייט מיט דיין אמאליגען בילד.

— עס קען זיין, אז דאס געהט זיך דערפון; דען זייט איך האב זיא דער-זעהן זעה זעה איך מערקווירדיגע חלומות.

— דוא מאכסט מיר נייניעריג צו וועלען וויסען וואס פאר א קאמעדיען חלומות האבען פאר דיר אבגעשפיעלט ?

— אז דוא וועסט מיר צוזאגען דאס דוא וועסט פון מיר ניט לאכען, וועל איך דיר דערזעהלען.

— נו, איך פערשפרעך דאס דיר.

— איך האב מיט אייניגע נעכט צוריק געזעהן אזא טרוים, — האט סאכינגא דערזעהלט — דוכט זיך איך בין געשטאנען אין דיין קאכיגעט און האב געקוקט אויף מיין יונגנד-בילד. איך האב אין דער צייט נאָר פערגעסען, אז דאס איז מיין פאָר-טרעט און האב געגלויבט, אז איך שמעה פאר אונזער טאכטערס בילד. איך קוק אויף איהם און פון מיינע אויגען געסען זיך טרערין וואס אזא ליעב קינד ליענט געבאך אין דער ערד. פלוצלינג האב איך אויף דיא ליפען פון דעם פארטרעט בעד מערקט א שמייכעל, אויך דיא ליפען האבען זיך אנגעפאנגען צו בעוועגען און זיי האבען ענדליך מיט זעהר א צערטליכע שטימע געזאגט: „טאמא, זיסע ליעבע מאמא“.

דיא הענד פון דעם פארטרעט האבען זיך אויסגעשפרייט און באלד בין איך מיט מיין טאכטער געשטאנען ארוםגעארמט און מיר האבען זיך הערעליך געקוישט. פלוצלינג האט זיך מיין טאכטער פארגאנדער געלאכט און האט געזאגט: „טאראם

גרינזאנג, וואס איז דאס מיט אייך, וויא פאלט אייך איין מיך צו רופען מאַכטער?
 איך טהו אקוק, דאס איז נאר דיא נרעפין ראנילאוו. איך האב מיך זעהר פער-
 שעהמט און האב זיך געוואָלט פערענטפערן נור אין דער מינוט האב איך מיך
 אויפגעחאַפּט.

— דאס איז נאר קיין וואונדער וואס דוא האסט אזא טרוים געזעהן — האט
 גרינזאנג געענטפערט — ווייל דיר ליענט אלץ אין זינען דער געדאנק, דאס ווען
 דיין טאכטער זאָל יעצט לעבען, וואָלט זיא פיעללייכט געווען עהנליך צו דער נרעפין
 דאנילאָוו, דארום בעווייזען זיך פאר דיר אין טרוים אזעלכע סצענען.

— וויא דיא זאך איז, אבער דורך אזעלכע טריימע ווער איך צו דער נרעפין
 מיט יערען טאג אלץ מעהר צוגעבונדען. איך לעיב זיא וויא זיא זאָל זיין ווירקליך
 מיין טאכטער. איז דאס אָן אונרעכט?

— בעהיטע נאט! ווער קען דיר זאגען, אז דאס איז אן אונרעכט. פערקעהרט
 בעווייז איהר טאָקע ליעבע, דען זיא איז זעהר אן עדלע גוטע פרוי וואס האט פער-
 דיענט דיא ליעבע און אכטונג פון אלע ארענטליכע לייטע. איך פין מיין זייט וועל
 מיך אויך ניט ענטזאגען פון איהרטוועגען צו טהאן אלעס וואס נור אין מיין מאכט
 ועט זיין. איך זאג דיר, סאפינע, אז איך בין פעסט בעשלאסען אריינצופאהרען
 אין דאנילאווקא זיך זעהן מיט דעם גראף אנטאן. וואס זאָנסט דוא דערצו?
 — איך וועל דיך געוויס דערפון ניט אבהאלטען. פאהר, פיעללייכט וועט
 דורך דיר קומען א הילף אויף דער אונגליקליכער און זיא וועט קענען צוריס אויפ-
 בליהען און זיין נרעפין וויא געווען.

189 מעס קאפיטעל.

צווישען זיך גערעדט.

— אזוי שפעט? — האט פיאדארא קאבאנאו געפרעגט איהר מאָן יאניק
 וועלכער איז נאך האלבע נאכט אהיים געקומען אין זעהר א מונטערער לוינע —
 וואו ביסט דוא געווען אזוי שפעט?

— איך האב ליעב אז דוא הייבסט מיך אָן צו עקזאמענירען — האט יאניק
 אונצופרעידען געענטפערט — מיר שיינט, אז דוא דארפסט נוט געדענקען דיא
 פעטש מיט דיא קלעפ וואס דוא האסט שוין פון מיר געחאַפּט פאר אזעלכע עק-
 זאמענס.

— שאַ! זעה נור וויא שטאָלץ ער איז ביי זיך געווארען. מען טאָר דיך נאר
 ניט פרעגען פארוואס דוא מומסט אזוי שפעט אהיים?

— ניין! איך וויל ניט דוא זאָלסט מיר אזעלכע פראגען שטעלען. דוא
 הערסט? איך האב דיר שוין א מיליאן מאל געזאגט, אז דוא זאָלסט זיך אין מיינע
 געשעפטען ניט מישען. דוא פערשטעהסט? דוא זאלסט ניט פערנעסען, אז איך בין
 א מאן; וואס איך וויל מעג איך טהאן, און דוא, פערשימעלטע באַבאָ האָסט קיין
 רעכט מיך צו עקזאמענירען. דוא הערסט?

— אבער יעזוס מאריא! וואס האב איך דיר געטהאן? — האט זיך פיאדארא

פערענטפערט — איך פרעג דאך דיך וויא א נעמרייע ווייב דארף פרענען איהר מאן.
איך בין דא נעווען אין נרויס שרעק ווענען דיר. איך האב געקלערט, ווער ווייס
וואס פאר אן אונגליק דיך האט פאסירט.

— פאר מיר זאלסט דו ניט זאָרנען. מיך וועט קיין אונגליק טרעפען.

— נו, שוין גענוג, מעהר וועל איך דיר ניט פרענען, אבי נאט זיי דאנק דו
ביסט געוונד בין איך שוין צופריעדען. וועסט דו עפעס עסען, מיין ליעבער יאניק?
— ניין. איך וויל ניט עסען. דו דארפסט אליין פערשטעהן, אז איך בין
ניט אזא נאָרר וואס וועט בין נאך האלבע נאכט זיצען מיט פערשמאכטע ליפען.

— דו ביסט געוויס געווען אין א ווייךהויז אדער אין א רעסטאָראַן, מיין
זיסער נאלדענער מאן.

— וויא פערשטעהסט דו? אין צערקווע בין איך ניט געזעסען בין נאך
האלבע נאכט — האט ער שוין אביסעל פריינדליכער געענטפערט.

— ווער האט דאס דיך הייטע אזוי לאַנג טראַקטירט?

— אלץ ער, דער זשידאָק.

— וועלכער זשידאָק?

— ער... וויא הייסט ער... וואס מען האט זיין טאטען ערמארדעט.

— דו מיינסט מאָרריס וואהרהאפטיג?

— יא, איהם מיין איך. ער איז א וואוילער זשידאָק. ער האט בעשטענדיג

אז אָפענע מאַש און אן אָפענע האַנד. ער האט דיא נאכט אויף מיר אויסגעגעבען
געוויס פינף קארבען.

— וואס וויל ער פון דיר?

— נאר ניט. וואס זאָל ער דען וועלען?

— פאר וואסזשע פערשווענרעט ער אויף דיר אזוי פיעל געלד?

— דערפאר וואס ער איז א וואוילער זשידאָק. ווען אלע זשידעס זאלען

זיך אזעלכע ערעללייט וויא ער איז, וואָלט מען זיי ניט בעדאָרפט ארויסטרייבען פון
דאָנען.

— מיר גלויבט זיך דאס אבער ניט, ער זאל גלאט אזוי אין דער וועלט אריין

דיך אזוי פיעל טראַקטירען.

— דיר גלויבט זיך דאס ניט? נו, גלויבזשע טאָקע ניט, ווייל דו ביסט אַ

פערשימעלטע באבע און ווייטער נאר ניט.

— שא, זירעל זיך ניט אזוי. איך רייך דאך מיט דיר מיט גוטען. זאג מיר

נור עני יאניק, ווענען וואס האט איהר ביידע גערעדט?

— וואס האט דאס צו דיר?

— איך בין גלאט אזוי נייניעריג צו וויסען ווענען וואס האט איהר געקענט

דעם נאנצען אבענר ריידען?

— מיר האבען גערעדט ווענען פערשידענע זאכען. ווענען דעם וואס זיין

פאטער איז ערמארדעט געווארען, ווענען דעם וואס מען טרייבט דיא זשידעס פון

דאנען, ווענען שלעכטע ווייבער און ווענען דעם קינד וואס דוא האסט אמאל אָב־נע׳ננבעט ביי דעם זשיר שלאַמקע פּיין.

— וואס? דוא האסט איהם שוין דערצעהלט, אז איך האב דאס קינד אבגע-ננבעט.

— נאַרישע באַבע וואס דוא ביסט! און ווען איך זאל דאס איהם ניט געווען דערצעהלען פערשטעהט ער דאס אליין ניט? האסט דוא אליין מיט דיין פלוידער-זאקישען מילכלעל איהם ניט דערצעהלט, אז דוא ווייסט דיא געשיכטע פון יענעם קינד?
— יא מיר האבען דאס איהם דערצעהלט, אבער וויא אזוי דאס איז צוגע-נאנען, פאר וואס מען האט דאס קינד צוגענומען און וואו ער איז יעצט, דאס האבען מיר איהם ניט געזאָגט.

— איך האב דאס איהם אויך ניט געזאגט, האטש מיין קאפ האט שוין אין זיך געהאט איבער אַ דוצענד גלעזלאך קאַניאַק.

— וואס דען האסט דוא איהם יא דערצעהלט?

— איך האב איהם נור קלאָר געמאכט מיט דער געשיכטע.

— מיט וועלכע געשיכטע?

— דא הייבט זיך שוין אן מיט דיא באַפעס; זאגט מען זיי נור אין וואָרט, שלעפען זיי פאר דער צונג מען זאל זיי אלסדינג אויסדערצעהלען קלאָר און דייטליך.

— איך פרעג דאך דיר נור, מיט וואס פאַר אַ געשיכטע האסט דוא איהם קלאָר געמאכט?

— דול מיר איך בעט דיר ניט דעם קאפ, ער איז שוין אזוי אויך צודולט? האסט אויסגעבעט דיא בעט? וועל איך געהען שלאָפן.

— איך בעט דיר מיין זיסער יאניקל— האט זיא צערטליך געבעטען— טהו דאך מיר צוליעב און דערצעהל מיר אַלעס.

— דומע נאַרישע באַבע! וואס זאל איך דיר דערצעהלען?

— מיט וואס פאַר אַ געשיכטע האסט דוא איהם קלאָר געמאכט.

— וואס פערשטעהסט דוא דא ניט? איך האב איהם דערצעהלט פארוואָס מען האט דאס קינד ביי דעם זשירדאק צוגענומען. האב קיין פורכט, איך האב ניט געזאגט, אז דוא האסט דאס געטהאן. אזא נאַר בין איך ניט. ווען איך בין זאנאַר שטאַרק בערווישט בלייבט נאך אַלץ אין מיין קאפ איבער אביסעל קליעפעקע.

— נו, וואָסזישע האסט דוא איהם דערצעהלט.

— ווייטער האט זיא מיך אנגעהויבען צו דריקען מיט איהרע נאַרישע פראַגען— האט יאניק צאָרגיג אַ געשריי געטהאן— דוא הערסט דאך ווערטער: איך האב איהם דערצעהלט דיא געשיכטע וויא אזוי אַ רייכער קריסט וואס האט קיין קינדער ניט געהאט האט געפרעגט ביי דעם פריסטער וואס פאַר אַ מצוה ער זאל טהאן אום נאט זאל איהם דערפאר שענקען אַ קינד. האט איהם דער פריסטער געענטז פערט, אז אויב ער וועט אבנגענען ביי א יודן אַ קינד און וועט עס ערציהען אין דער קריסטליכער רעליגיע וועט איהם דיא הייליגע יונגפריד פאַר דער מצוה שענקען אן אייגען קינד. דער רייכער טאן האט בעאויפטראגט דיין מוטער זיא זאל פאַר

איהם אזא קינד בעקומען. דיין מוטער האט זיך צוליב דעם אריינגעצויגען אין א
הויז וואו עס וואוינען דורכאויס אידען און אין דעם הויז האט זיא דערזעהען שלאסר
קעס שעהנעס קינד, זיא האט מיט דיר אבנעמאכט, אז ווען דוא וועסט קומען זיא
בעזוכען זאלסט דוא דאס קינד אבנעבענען און גלייך אוועקפיהרען צו יענעם רייבען
מאן אום מען זאל זיך ניט שטויסען, אז זיא, עס הייסט דיין מוטער, האט אין דער
רויבעריי אנטהייל גענומען און אזוי איז געווען...

— האסט דוא איהם פיעללייכט דערזעהלט ווער יענער רייכער מאן איז געווען?
— זאל נאט היטען! נארישע כאבע וואס דוא ביזט! ווענען דעם האב איך
דאך דיר שוין פריהער געזאגט, אז איך מעג זיין ווער ווייסט וויא שיכור בלייבט נאך
אין מיר איין פונק שכל. אזעלכע זאכען וואס דארפען בלייבען א געהייטניס, דיא
זאג איך ניט אויס.

— דוא ווייסט יאניק וואס איך וועל דיר זאגען, — האט זיך פיאדארא אבנע-
רופען עטוואס נאכדענקענדיג.

— וואס ווילסט דוא זאגען?

— עפעס געפעלט מיר ניט וואס דער זשידאק פרענט זיך אזוי נאך אויף
יענעם סינד.

— פאר וואס געפעלט דאס דיר ניט?

— ער מוז האבען עפעס א ציעל דערמיט וואס ער פארשט פון אונז אזוי
פיעל ווענען יענעם קינד.

— נעה, דוא ווייסט שוין נאר ניט וואס דוא רעדסט. וואס פאר א ציעל קען
ער דען דאכיי האבען.

— אויף דעם קען איך דיר ניט גענטפערן, אבער איך צווייפלע נאר ניט אז
ניט אומזאנסט פרענט ער זיך אזוי נאך ווענען דעם קינד.

— גענוג צו פלוידערן, איך האב פיינד צו הערען נארישקייט. דוא פערשטעהסט?
וואהרהאפטיג מיינט דא קיין זאך, ער איז גלאט נייגעריג צו הערען א שעהנע געד-
שיכטע. דען דאס איז דאך ווירקליך א שעהנע געשיכטע וואסט טרעפט ניט יעדען טאג.

— געדענקדישע יאניק, דוא זאלסט זיך בעהיטע נאט פאר איהם ניט אויס-
ריידען מעהר אלס מען בעדארף. דוא פערשטעהסט דאך אליין, אז ווען ער זאל
ערפאהרען ווער יענעם קינד איז, זיינען מיר ביידע מיט מיין מוטער צוזאמען פערלארען.

— האב נאר קיין פורכט נארישע פרוי, איך בין ניט אזא פלוידערזאק וויא
דוא, דאס וואס מען טהאר ניט זאגען וועל איך ניט זאגען. נור שא פיאדראשא, דוא
ווייסט וואס מיר איז איינגעפאלען?

— וואס?

— מיר קענען ביידע גליקליך ווערן.

— וויא אזוי?

— נאנץ איינפאך, שמעל זיך צום ביישפיעל פאר וויא וועט דאס איהם

שמעקען ווען ער וועט ערפאהרען, אז ער איז א זאהן פון אן איינפאכען זשידאק?
ער וואלט אזא שאנדע געוויס ניט איבערגעלעבט. פרעג איך דיר, ווארום זאלען מיר

איהם דיעזע געהיימניס ניט פערטרוען און איהם דאביי זאגען, אז ווען ער וועט אונז
ניט געבען א גרויסע סומע, וועלען מיר דאס אויסזאגען. וויא פערשטעהסט דוא, וועט
ער אונז ניט גליקליך מאכער אבי מיר זאלען האלטען טויל ?

— ער וועט דיר נור אויסלאכען ?

— וואס ? אויסלאכען וועט ער מיר ?

— עס פערשטעהט זיך. אז ער וועט דיר אויסלאכען, דען ער וועט דאס נאר

ניט גליבען.

— נו, וועל איך איהם בעווייזען פאקטיש אז איך האב איהם דיא וואהרהייט

געזאגט.

— וואס פאר א פאקטען וועסט דוא איהם דען ברענגען ?

— ערשטענס בין איך, דוא און דיין מאמע לעבעדיגע עדות. צווייטענס לעבט
דאך נאך דער פריסטער וועלכער האט איהם געטויפט.

— נו, וועט דען דער פריסטער דאס וועלען אויסזאגען ?

— ער וועט זאגען, ווייסט דוא דען ניט אז ער האט לייעב דעם רובעל אזוי
וויא איך לייעב אביסעל בראנפען ? איך וועל איהם א ווייז טהאן א רויטען צעהנד
רובעל־שטיק וועט ער ריידען וויא פון היין. הא ? וואס זאנסט דוא פיאָדאָשאַ ? איז
דאס ניט א זעלטענער איינפאל.

— יא, דאס איז ניט קיין נאָרישקייט.

— ניט קיין נאָרישקייט זאָנסט דוא איז דאס, דוא ביזט א נאָרישע באבע,

דאס איז אן איינפאל פון א מיניסטער. ער וועט אונז מיט נאלד אבישטען אבי מיר
זאלען שווייגען.

— שפעטער, ווען דוא וועסט אבעשטאמען ווערן מיט נאלד, וועל איך זאגען

אז דאס איז א מיניסטערשער איינפאל.

— וואס ? ביי דיר איז נאך א צווייפעל צו ער וועט געבען געלד ? ער וועט

זיך ביי אונז בעטען מיר זאל עס ביי איהם געהמען. פיאָדאָשאַ מיר זיינען גליקליך,
מיר וועלען רייכע לייט ווערען. הורא ! לעבען זאל מיין קלוגער קאפ.

ער איז מונטער פון זיין ארט אויפגעשפרונגען און האט אנגעהויבען פאר

פריידע וויא וואהנזיני ארומצולויפען הין און צוריק איבערן צימער.

190 טעס קאפיטעל.

א האפנונג צו פאנגען צוויי וועלף אין איין פאסטקע.

נאכדעם וויא דער אלטער אייוואן, גלאפירא און טראַשקא האבען בעשלאַסען
וואס צו טהאן צו ערפאהרען וואס דא טהוט זיך, זיינען דיא לעצטע צוויי אוועק-
גענאנגען צום טייפעלשלאס און דער אלטער אייוואן איז אוועקגענאנגען צום שוסטער
פילאפאנאו, וועלכער האט געוואוינט אין מיטען דארף געבען דער קירכע. אונטערן
ארם האט אייוואן געטראָגען איינגעוויקעלט אין א טוך דיא פאאר שטיפעל, וואס
סעמיאן האט איבערגעלאזט ביי ליסאן אין הויז.

פילאפאנאו איז געזעסען ביי דער אַרבייט, אַלס אייוואן איז צו איהם אין

שטוב אריינגעקומען.

— א נאסט! — האט דער שוסטער פריינדליך אויסגערופען דערזעהענדיג
 ועס נאסט — איך האב אייך נוסער אייוואן שוין פון 500 יאהר ניט געזעהען. אז
 דאס מעגליך, אז דיא שטיוועל וואס איך האב אייך געמאכט מיט א יאָהר צוריק,
 זיינען ערשט היינט צוריסען געוואָרען.

— ניין, מיין פריינד, דינע שטיוועל זיינען נאך נאנין. איך וועל אין זיי געהען
 נאך א יאהר — האט אייוואן גוטמייטיג געענטפערט.

— וואס דען האט דיך פלוצלונג נאט געבראכט אין מיין הויז?

— איך וויל יעצט א שוסטער ווערן — האט אייוואן שמייכלעך געענטפערט —
 נא זעה, דא האב איך דיר געבראכט אפאָר שטיוועל צום פערקויפען.
 ער האט אבגעוויקעלט דיא שטיוועל און האט זיי געלענט פאר פיליפאָנאָוין
 אויפ'ן טיש.

— דאס איז דאך מיין ארבייט — האט דער שוסטער א געשריי געטהאן, געה-
 מענדיג דיא שטיוועל אין דער האנד.

— ניין פריינד, דאס איז ניט דיין ארבייט.

— וועמען דערזעהלט איהר מעשיות אייוואן — האט פילאפאָנאָו מיט א
 פערדריסליכע מינע געזאגט — וועל איך דען מיין ארבייט ניט דערקענען.

— נו, ווען דאס איז יא דיין ארבייט, טרעף-זיטע פאר וועמען האסט דו דיא
 שטיוועל געמאכט.

— פאר וועמען איך האב זיי געמאכט? — האט פילאפאָנאָו נאכדענקענדיג
 געזאגט — ווארט איך וועל מיך באלד דערמאנען. איך האב זיי געמאכט... איך
 האב זיי געמאכט... יא, איך ווייס שוין.

— פאר וועמען? — האט אייוואן נייניעריג געפרעגט.

— ווער ער איז, ווייס איך ניט.

— וויא איז דאס מעגליך?

— ווייל ער האט מיר זיין נאמען ניט געזאגט.

— וואס איז ער אן אלטער צו א יונגער מאן?

— ער איז נאך נאר א יונגער מאן ניט מעהר וויא צוואנציג יאהר אדער

עפעס מעהר אלט.

— וויא קומט ער צו דיר?

— סטעפאן, דעם נראָפ'ס גערטנער האט איהם אהער אריינגעפיהרט.

— ווען איז דאס געווען?

— דאס איז געווען מיט איין מאנאט צוריק. אבער וויא קומען דיא שטיוועל

צו אייך?

— דאס מאכט שוין ניט אויס.

— איך בין אבער זעהר נייניעריג דאס צו וויסן. דען סטעפאן האט ביי מיר

געכטען בעשטעלט נאך א פאָר שיד אויף דער זעלבער מאס.

— אזוי? סטעפאן האט דיר געהייסען מאכען נאך אזא פאָר שיד?

- יא, איך פערשטעה, אז דאס האט ער געהייסען מאכען פאר דעם זעלבען יונגען מאן. דאס קומט מיר זעהר זאָנדערבאר פאָר. וואצו האט ער דיא שטיוועל אייך אָבעגעבען און הייסט מאכען נייע, דוכט זיך דיא זיינען נאך אויך שפאָגעל נייע. — און דוא קענסט פאר קיין פאל ניט אויסגעפינען ווער יענער יונגער מאן איז? — אויב איהר דארפט דאס נייטיג וויסען וועל איך דאס אויסגעפינען. — איך וועל דיר דערפאר אייביג דאנקען. — קענט איהר מיר, לייעבער סטעפאן, ניט זאגען וואצו איהר ברויכט אזוי נייטיג קענען יענעם יונגען מאן?
- דאס קען איד דיר דערווייל ניט זאגען. דאס איינע מזו איך דיר אבער יא זאגען, אז דא האנדעלט זיך ווענען זעהר א וויכטיגער זאך. — נוט, איך וועל אייך שוין א ריכטיגע נאכריכט בריינגען ווער ער איז. — וויא אזוי וועסט דוא דאס ערפאָהרען?
- אז סטעפאן וועט אבנעהמען ביי מיר דיא נייע שטיוועל וואס ער האט מיר געהייסען יעצט מאכען, וועל איך איהם אזוי לאנג נאכנעהן ביז איך וועל זעהן וואוהין ער וועט אריינגעהן, דען דיא שטיוועל וועט ער דאך געוויס אוועקטראגען צו יענעם יונגען מאן.
- דאס איז זעהר א גלייכע זאך, אבער וויא אזוי וועל איך דערפון וויסען? דוא פערשטעהסט דאך אז מיר איז זעהר ווייט צו געהן אהער. אין דיא עלטערע יאהר איז שווערליך אזא שפאציער צו מאכען. — וועל איך בעקומען אויף טהעע? — נו, וואס־זשע וועט זיין?
- אויב איך וועל בעקומען אויף טהעע, דאן זאג איך אייך צו אז וויא גיט איך וועל ערפאָהרען. וואו יענער יונגער מאן געפינט זיך, וועל איך קומען צו אייך אין'ס טייפעלסשלאָס אייך ווענען דעם צו מעלדען. — נוט! — האט איוואן צופריעדען געענטפערט — דוא בעקומסט פון מיר א נאנצען רובעל אויף טהעע.
- א נאנצען רובעל? — האט פילאפאנאו ערשטוינט אויסנערופען — ניין, איוואן, אזא סומע פערלאנג איך פון אייך ניט. איך ווייס אז איהר זייט קיין גביר ניט, עס וועט זיין גענוג ווען איהר וועט מיר געבען צוואנציג קאָפּיקען. ווענען אזא קלייניגקייט איז גאר קיין רעדע ניט, דוא וועסט נאך ביי מיר מרינקען א נוט ביסעל שנאפס און וועסט עסען א נוטען מיטאג.
- נוט, איוואן! — האט פילאפאנאו געענטפערט — איך וועל שנעל ביי אייך זיין מיט א ריכטיגען אנטווארט ווענען דעם יונגען מאן. — אבער איין זאך וועל איך דיר בעטען, פילאפאנאו. — וואס?
- דוא זאלסט ניט דערזעהלען סטעפאנען אז איך בין דא ביי דיר געווען און האב זיך געפרעגט ווענען יענעם יונגען מאן. — איך וועל איהם דאס ניט זאגען, אבער איך בין דאך זעהר גייעריג צו

וויסען וויא קומען דיא שטיוועל צו אייך און פאר וואס וויל יענער יונגער מאן מען זאל איהם מאכען נייע ?

— דאס קען איך דיר ניט זאנען, ליעבער פריינד.

— אז איהר ווילט ניט, דארף מען ניט.

— ווען-זשע קען איך ערהאלטען דיין בעריכט ?

— ניט שפעטער פון מאָרנען.

— פאר וואס מאָרנען ?

— ווייל מאָרנען וועלען ערשט דיא שטיוועל פערטיג ווערען, וועט סטעפאן

נאך זיי געוויס קומען און וועט זיי אפנעהמען, נון וועל איך דאן ערשט מארנען

קענען נאך איהם נאכגעהן.

— וועסט דוא מיך פאלגען, ווען איך וועל דיר עפעס זאָנען ?

— פאר וואס ניט.

— דוא זאלסט זעהן, אז דיא שטיוועל זאלען ערשט פערטיג ווערען מאָרנען

ביי נאכט דען אין דער פינסטער וועט דיר לייכטער זיין סטעפאנען נאכצוגעהן, ביי

טאג קען ער דאס בעמערקען.

— אלץ איינס וועלען זיי ערשט מאָרנען ביי נאכט פערטיג ווערען.

— וועסט דוא צו מיר קומען ביי נאכט ?

— פאר וואס ניט. האב איך דען מורא צו געהן ביי נאכט אזא שטיקעל וועג

וויא פון דאנען צום טייפעלס־לאַס. איהר וועט מיר געוויס געבען א פלאץ וואו צו

געכטיגען אויב עס וועט זיין שפעט צו געהן אהיים.

— איך וועל דיר דעם שעהנסטען פלאץ געבען ליעבער פילאפאנאו. קען

איך זיך אויף דיר פערלאזען, אז דוא וועסט האלטען וואָרט ?

— וואס פרעגט איהר אזעלכע זאכען ? אז איך זאג א ווארט וועל איך דאס

געוויס האלטען.

— נון א נומען טאג דערווייל ליעבער פריינד, געדיינס, אז איך ערווארטע דיר

מאָרנען ביי נאכט ביי מיר אין דער היים. איהר וועל שוין הייסען מיין קאטהאריןא :

זיא זאל צוגרייטען פאר דיר א נומע וועטשערע.

ער האט פריינדליך פילפאנאו'ס האַנד געדריקט און איז אוועקגעגאנגען.

— יעצט איז ביי מיר קיין צווייפעל, אז אין דעם קינדעס מאָרד האט אויך

סטעפאן א חלק, — האט איוואן געזאגט אלס ער איז פון דעם שוסטערס הויז ארויס-

געגאנגען — דען וויא באלד ער פערשאפט דעם מערדער אנדערע שטיוועל, ווייס ער

זון דעם גאַנצען מאָרד. דאס איז פאר מיר זעהר וויכטיג צו וויסען. עס קען זעהר

זיין, אז דא וועלען געחאפט ווערן צוויי וועלף מיט איין מאל.

191 טעם קאפיטעל.

ניט אַהער און ניט אַהין.

יאָזעף לעהמאַן געהט נאָך אלץ ארום וויא א חלום־דינער. דיא לעצטע בע-

געגונג מיט משה האַנימאַן, האט איהם אין גאַנצען זאָ צוטומעלט, דאס ער האט

איינפאך ניט געוואוסט וואו ער איז אין דער וועלט.

ער האט געקענט משה'ן פאר אן עהרליכען מאן. ער האט קיין מאל פון איהם קיין פאלשהייט געזעהן. ביי איהם וואָר קיין צווייפעל, אז אבוואהל דיעזער משה איז סאַנקאַס פאַטער, אבער קוים האט ער זיך איבערצייגט אין איהר ניעדערטרעכטיג-קיט, וועט ער אליין ניט צולאָזען זיא זאל הייראטהען אן עהרליכען מאן וואס איז איינגענליבט אין איהר ארדענטליכקייט. וויאזשע קומט דאס, וואס יעצט אלס ער האט זיך מיט דיעזען עהרליכען מאן בעגעגענט, האט ער זיך געמאַכט ניט וויסענדיג פון זיין טאַכטערס ניעדערטרעכטיגקייט און האט זיך געמאַכט פונקט וויא סאַנקאַ איז זיין גוטע, עהרליכע טאַכטער וויא פריהער ?

— זאל דאס מעגליך זיין, אז דיא לייעבע צו דער טאַכטער האט איבערנעד-וואויגען זיין מענשליכקייט ? — האט יאָזעף ביי זיך געקלערט — אבער ער דארף דאך ניט פערנעסען, דאס אזא זינדע קען קיין געהיימיניס בלייבען. פריהער, שפעטער, מען מוז פון דעם ערפאָהרען. וויאזשע טהוט ער אזא נאררישקייט און וויל מיר פערפיהרען אין אזא בלאָטע ? ...

און וואס איז מיט סאַנקאַ'ן אליין ? — האט יאָזעף ווייטער געקלערט — זאל דאס מעגליך זיין, אז משה האט קיין ליגען געזאגט, וואס ער האט מיר דערצעהלט, אז סאַנקאַ איז אויס מענש דערפון וואס זיא זעהט מיר ניט ? זאל דיעזע סאַנקאַ זיין זא ווייט פערדאָרבען, דאס נאך אזא ניעדערטרעכטיגקייט וויל זיא מיר אלץ איינבילדען, אז זיא לייעבט מיר ? אדער זאל דאס אמת זיין, אז זיא לייעבט מיר וויקליך ? וויא באלד אזוי האט זיא דאך ניט איין הערץ זאָגנדרען צוואַנציג הערצער וואס זיא קען פערטהיילען פיערציג פערשיעדענע מענשען.

דאס איז רעטהועלהאפט און זאנדערבאר ! — האט ער אונצעהליגע מאל צי זיך אליין גערעדט.

אבער וואס טהוט מען יעצט ?

אויף דער פראגע האט ער פערשיעדענע אנטווארטען געגעבען. א מאל פלעגט ער צו זיך אליין מיט א געלעכטער זאגען :

— וואס פרעג איך דא אזעלכע נאַררישע ששיות ? איך מוז פון דאנען אוועק-פאהרען און מיין נאנצען לעבען פון זיך אליין לאכען, וואס איך בין זא לייכטזיניג געווען און האב מיך פערליעבט אין א דאָרפיש מיידעל, נור ווייל מיר האט אויס-געזעהען אז זיא איז א גוטער שעהנער ענגעל. ווייס איך דען ניט, אז דאס געזיכט אליין קען נאך נאר ניט איבערצייגען ? מיר געפינען דיא גרעסטע פערדאָרבענסטע מענשען מיט אזעלכע געזיכטער, פון וועלכע מען קען מיינען, אז זיי זיינען צו קיין שלעכטעס פעהיג. בעזאָנדערס האב איך דאך בעדארפט פערשטעהן, אז וויא באלד אקע פון דאָרף האבען איינשטימיג געזאגט, אז זיא איז א דעבין און מען האט זיא פאר אזא זינדע אין געפענגניס געשליידערט, איז זיא ניט אזא כשר'ער, הייליגער ענגעל וויא איך האב זיך פאָרנעשטעלט. און איך קלער נאך וואס איך זאל ווייטער טהאן ? — פליה אוועק פון דיעזער טייפער דוא נאַררישער מענש. יאָג זיא ארויס פון דיי זינען און דערצעהל נאר קיינעם ניט, אז דוא האָסט אזא נאַררישקייט בענאָגען. ...

אן אנדער מאל האט ער אויף דער פראגע, וואס טהוט מען יעצט, געניטשערמ
נאר אנדערש:

— איך וועל איינפאך ארייננעהן צו איהר און איהר אנשפייען צעהן מאל אין
געזיכט און וועל איהר דערביי זאגען, אז זיא איז אן אויסווארף דער נאָטור. זאל
זיא ניט מיינען, אז זיא האט מיך גענאָררט. ניין, מיך נאָררט מען ניט. איך בין
ניט אזא אינגעל וועלכער לאזט זיך פיהרען אין א וועלכען חדר עס איז.

אבער מערקווירדיג! אבוואהל יאָזעף וואר פעסט איבערצייגט אין סאנקא'ס
נידערטרעכטיגקייט, האט ער דאך אין הערצען ניט גענלויבט, אז זיא איז ווירקליך
שולדיג. ער האט דאס זיך זעלבסט ניט געוואָלט געשטעהן. וויא א געהיימע שטימע
האט איהם געקלונגען אין דיא אויערען: סאָנקא איז רייך וויא אן ענגעל.

— וואס קען דאס שאדען ווען איך וועל צו זיי ארייננעהן, האט ער נאך אַ
שלאָפלאָזער נאכט צו זיך אליין געזאגט — איך דאַרף נאר מיט איהר ניט ריידען
ווענען איהר שאַנדע. איך וועל נור ארייננעהן צו זיי אין שטוב וויא א נוסער בע-
בעקאנטער, אדער וויא אן איינפאכער נוסער פריינד. איך וועל שוין מיט דעם
ערשטען בליק אויף איהר פערשטעהן וואס מיט איהר טהוט זיך. מיר האבען דאך
קיינע קאָנטראַקטען ניט געשריבען, אז איך מוז זיא הייראטהען. איך בין אלץ איינס
א פרייער מענש און קען טהאָן וואס מיר געפעלט. אלענפאלס מען איך דאך משה'ן
וויא אויך זיין פאמיליע-א נוסער פריינד בלייבען. דען ניט זיי האבען מיר שלעכטס
געטהאן און ניט איך האב זיי שלעכט בעהאנדעלט, און אלס נוסער פריינד מען
איך דאך צו זיי אין יעדער צייט ארייננעהן. איך בין וויא מען זאגט, ניט גאָט'ס
סטראָפּטשע. סאנקא מען זיך טהאן וואס זיא וויל, איך וועל פאר איהרע זינד
ניט ליידען.

דיא ער זאל פירכטען, פיעללייכט וועט איהם אין קאָפּ אן אן
איינפאלען, וואס וועט איהם פעהינדערן זיין גאַנג צו משה'ן. האט ער
געחאפט זיין אויבערראַק, איז ארויסגעלאָפּען אין גאָס, האט זיך געזעצט אויף א
דראַפּטע און האט געהייסען פאהרען אין דער גאָס און צו דעם הויז וואו משה
האט געוואוינט.

קומענדיג צו דער הויז איז ער פּוֹחַס וואגען אראפגעשפרונגען, האט בעצאָהלט
דעם אויזוואַשיצן זיין געלד און איז פאר דער טהיר שטעהן געבליעבען. גענען זיין
ווילען האט עס אין איהם זעהר שטרענג גערעדט:

— וואוהין געהסט דוא? וויא קומסט דוא אהער? וואס פאר א מחותן ביזט
דוא מיט דעם מעדכען וועלכע האט דיר אזוי כאראקטערלאז בעהאנדעלט? וועה-
רענד דוא האסט איהר אזוי פיעל ליעבע געוועזען און אזעלכע-אָפּפער געבראַכט
האט זיא דיר אזוי פיעל אונטרייהייט געוועזען. אנטלויף פון דאנען דוא דומער
קערל. שעם זיך פאר דיין אייגענעם געוויסען און ווייך פון דיעזען שענדליכען הויז...
ער וואר שוין אין בעגריף צוריק צו געהען אבער אַ בעקאנטע קלינגענדע שטימע
האט פון א פענסטער אַ געשריי געטהאן:

— הערר לעהמאַן? אַך, וואס פאר אַ נאָסט? איהר זוכט געוויס דיא טהיר

צו אונז. געהט זייט מוחל צום צווייטען שטאק, אין דער רעכטער טהיר וואוינען מיר. וואס פאר א צויבער דיעזע שטימע האט אויף יאָזעפֿ'ן אויסגעגאָסען. דאס וואר איהר שטימע. וויא זיס, וויא אונשולדיג דיעזע בעקאנטע שטימע קלינגט. ריכטיג וויא דאמאלס, דאמאלס, ווען ער האט געמיינט, אז זיא איז דאס פיינסטע קינד אין דער וועלט.

יעצט האט ער שוין ניט געקענט אנטלויפען. ער האט דיא אויגען אויפגעוויבען ארויף צום פענסטער און האט זיא דערזעהען.

— וויא שעהן! וויא רייצענד זיא ווייזט אויס! — האט ער זיך געקלערט — עס איז אונגעגליך קוקענדיג אויף דיעזען שעהנעם געזיכט צו דענקען עטוואָס שלעכטס וועגען איהר. זיא ווייזט נור אויס אביסעל בלאַס. פערפאלען איך מוז, איך מוז אריינגעהען. אבער דיין שעהנעם געזיכט וועט מיר דאס מאל דיא אויגען ניט פערבלענדען, איך בין סײן קינד. איך בין א מאן מיט פערשטאַנד און מיט מוט. איד וועל מיך ניט לאזען נארען אין זאק.

מיט פעסטע טריט איז ער אריינגעגאנגען אין קארידאָר האט ארויפגעשטינען דיא טרעפ און איז באלד געשטאנען ביי דער טהיר און נאך איידער ער האט צייט געהאט דיא טהיר צו בעריהרען האט זיא זיך געעפענט און סאנקא האט זיך געוויזען מיט אַ גליקליכער מינע.

— יאזעף! — האט זיא מיט וואהרע קינדישע פריידע אויסגערופען איהם דיא האנד רייכענד.

אך, ווען ער זאָל ניט וויסען אין וואס פאר א שמוץ זיא שטעקט. וויא גליקליך וואָלט ער געווען דורך דיעזען הערצליכען עמפאָנג; אבער יעצט האט ער זיך דערמיט ניט געקענט גליקליך פיהלען. איהם האט אויסגעוויזען, אז דיא אָפענע פריינדשאפט וואס זיא בעווייזט איהם יעצט, איז צו פּרעך פאר אן ארענטליך מעד. בען און עס איז נור געקינסטעלט.

ער האט איהר קאלט דיא האנד גערייכט און האט אויס העפליכקייט אויסגערעדט א פאר פריינדליכע ווערטער. מיט זעהר אן אונזופריעדענע מינע איז ער אריינגעקומען אין הויז און אנשטאט דעם, וואס ער פלעגט אימער ביי זיין קומען אין משה'ס הויז זיך פיהלען וויא א היימישער, האט ער זיך יעצט וויא פּרעמד אין אלע זייטען ארומגעקוקט. איהם האט שטארק פּערדראָסען וואס ער איז נאר אהער געקומען, אבער עס איז שוין געווען פּערפאלען. אנטלויפען אזוי גיך האט ער ניט געקענט.

— יאזעף! — האט סאנקא מיט פייער אויסגערופען — איז דאס וואהר, אז איהר זייט אין מאסקווא שוין פון א היבישע צייט?
— יא, דאס איז וואהר, — האט ער מיט דער זעלבער קאלטקייט געענטערט.

— וואס זאל דאס בעדייטען? איהר זאלט זיין אין מאסקווא און זאלט און

געזוכען? דאס איז ניט אומזאנסט.

(Mos., 60).

— איד בין געווען שטארק בעשעפטיגט.

- איז דאס פאר מיר אן ענטפער ? איך געדיינק, אז איהר פלעגט בעשטעני דיג אלע געשעפטען אוועקווארפען און קומען צו אונז אין דאנילאָווקא.
- ניט אלע מאל איז דער מענטש אין איין לוינע.
- יאזעף ! — האט סאנקא פלעהענד געזאגט — איך פערשטעה, אז איהר זייט ניט דערזעלבער מענטש וואס פריהער. מײן פאטער האט מיר אויך דערזעהלט, אז איהר האט איהם געזאגט אזעלכע ווערטער, אָן וועלכע ער האט פערשטאנען, אז איהר זייט אויף אונז אדער אויף מיר אליין צאָרניג. איך גלויב אז אימעצער האט צווישען אונז א רכילות אנגעמאכט. זאגט, ליעבער פריינד, האב איך געטראפען ?
- ניין, סאָנקא ! — האט ער מיט א גיפטיגען טאָן געזאגט — קיינער האט צווישען אונז קיין רכילות געמאכט.
- ביי דיא ווערטער האט ער זיך אבערטאלס אין אלע זייטען ארומגעקוקט וויא ער זאָל וועלען געפינען שפורען פון יענעם קינד וואס האט זיין גליק אין אונגליק פערוואנדעלט.
- ניין, זאגט איהר ? מען האט צווישען אונז קיין רכילות געמאכט ? וואס זשע איז דיא ארזאכע וואס איהר ווייזט אויס וויא צאָרניג ?
- איהר האט אן אירטהום, איך בין ניט צאָרניג. וואו איז דאס יעצט אייער פאטער, דיא מוטער ?
- זיי וועלען באלד קומען.
- האט שוין אייער פאטער א שטיקעל געשעפט ?
- יא. דיעזע וואָך וועט ער בעטרעטען א שטעלע ביי דעם נביר מיכאל גרינזאנג.
- וואס פאר א שטעלע איז דאס ?
- ער מאכט איהם פאַר אן אויפזעהר אין א טוך־פאַבריק.
- זעהר שעהן, דאס פרייט מיך.
- זייט איהר אונז היינט דער זעלבער נוטער פריינד וואס פריהער ?
- ווארום ניט ? — האט ער מיט א האלבען מונד געענטפערט — פיהלט איהר דען, אז איך דאַרף אייך ניט זיין דערזעלבער פריינד ? ...
- איך פיהל נאר ניט, אבער ...
- אבער וואס ?
- איך ווייס אליין ניט וואס איך זאָל זאגען. מיר ווייזט אויס, אז פאר מיר יצט יעצט ניט יענער נוטער, פריינדליכער יאזעף, וועלכען איך האב געקענט אין דאנילאָווקא.
- האב איך אייך דען שלעכטעס געטהאן ?
- ניין ! איהר זייט ניט פעהיג יעמאנדען שלעכטעס צו טהאן ; אבער אז איהר זייט ניט דערזעלבער פריינדליכער יאזעף וואס פריהער ; דאס וועל איך שווערען.
- יאזעף האט געוואלט א לאַך טהאן, אבער ער האט ניט געקאנט. איהם האט דייטליך אייסגעוויזען, אז אויך דיא סאנקא איז שוין ניט דאס זעלבע אונישולדיגע מעדכען וואס פריהער. ער האט אפילו געוואלט עפענען דאס הערץ אה איהר גוט

אויסוידלען דערפאר וואס זיא נאָררט איהם און וויל איהם נאך יעצט אויך דיא אוינען פערבלענדען, אבער ער האט דאס ניט געקענט טהאָן. ער האט פאָרט אויף איהר רחמנות געהאט. ער האט קיין הערץ געהאט איהר א שלעכט וואָרט צו זאנען.

סאָנקא איז געווען אויסער זיך פאר שמערצען. זיא האט דייטליך געזעהן, אז איהר ליבער יאזעף צו וועלכען זיא איז צוגעבונדען מיט לייב און זעלע איז צו איהר פרעמד געווארען. זיא האט געזעהן דיא בייזע אונפריינדליכע בליקען וואס ער וואָרט אויף איהר; אבער וואס דאס בעדייט, ווארום ער איז אנדערש געווארען, דאס האט זיא ניט געקענט פערשטעהן.

דיא טהיר האט זיך אויפגעפענט און משה מיט שרה'ן זיינען אריינגעקומען און אלס זיי האבען געטראפען יאזעף'ן איז געווארען א נאנצע שמחה. אבער דער מענש וואס צוליעב איהם איז דא געווארען אזא גרויסע שמחה, ער אליין איז גע-זעסען פערטרויערט און אויף צעהן ווערטער האט ער קיים איינס געענטפערט.

אומזאנסט האבען זיך אלע בעמיהעט צו ערפאהרען וואס מיט איהם איז זיי האבען פון איהם נאר ניט געקענט ערפאהרען. צו דעם כבוד וואס שרה האט דער-לאַנגט האט ער זיך ניט צוגעריהרט און נאך א צווייטשטונדיגען געשפרעך וואס איין וואָרט האט זיך ניט געקלעפט צום צווייטען האט ער געזאגט א גוטען טאג און איז אוועקגעגאנגען איבערלאָזענדיג דער נאנצער פאמיליע האָנימאן, בעזאנדערס סאָנ-קען און דער גרעסטער בעשטירצונג.

192 טעם קאפיטעל.

מאָריא אַלס אַדעלאַ'ס בעסטע פערטהיידניגערין.

מייסטערהאפט האט דיא גרעפין מאריא אדער וויא זיא הייסט יעצט ס'זאָגט פערטראָו, געשפיעלט אויף דער פיאַנאָ וואס איז געשטאנען ביי דער מאָ-דאם געלידאו אין זאָל. זיא האט געשפיעלט אַזוי מייסטערהאפט, מיט אזא געפיהל, דאס וולאדימיר געלידאו איז פון זיין קאבינעט ארויסגעלאפען און האט אנגעהויבען צו פאטשען בראוואָ.

— איהר זייט א קינסטלעריין, מאדאם פערטראָו! — האט ער געזאגט ריי-כענר איהר דיא האנד — איך דאנק אייך זעהר פאר דעם פערנעניגען וואס איהר האט מיר מיט אייער שפיעלען יעצט פערשאַפט.

— איך האב דעם דאנק ניט פערריענט, הערר געלידאו, — האט דיא גרעפין מיט איהר ליבעליכע מינע געענטשערט — ווייל איך האב יעצט ניט געשפיעלט פאר אייך זאָנדערן פאר זיך זעלבסט.

— איהר האט געמענט שפיעלען חאָטש פאר גאט אליין, אבי איך האב דערפון פערנעניגען געהאט. איך זאג אייך, אז ווען איהר זאלט אבגעבען א קאָנ-צערט אויף פיאַנאָ, וואלט איהר זיך אן אונשטערבליכען נאמען געקויפט.

— צופיעל, הערר געלידאו! — האט דיא גרעפין געלאכט — איהר ריהמט מיין שפיעלען שוין איבער דער מאס. איבעריגענס זוף איך ניט מיר אן אונשטערב-.

ליבען נאמען צו מאכען, דען איך בין מאַנכעס-מאל ביזן פאר וואס איך אליין לעבן, און פאר מיין נאמען וועט מיך געוויס ניט אינטערעסירען, אז ער וועט אבשטארבען גלייך מיט מיר צוזאמען.

— וויא איך פערשטעה האט איהר זעהר פיעל געליטען, מאדאם פעטראָוו, וואס איהר זייט אזוי אונצופריעדען פון אייער לעבען?

— יא, פריינד, — האט זיא זיפצענד געענטפערט — איך האב זעהר שווער און פיעל געליטען.

— זיינען אייערע ליידען בעשטאנען פון דער שלעכטער צייט, צו פון אן אַני דער אונגליק?

— וואס פערשטעהט איהר אונטער דיא ווערטער שלעכטע צייט און אַנדער אונגליק? מיר שיינט, אז דאס איז איינס און דאסזעלבע.

— זאגט דאס ניט, מאדאם פעטראָוו, דאס איז נאנץ פערשיעדענע זאכען. שלעכטע צייטען הייסען ביי מיר, ווען מען פערדינט קיין געלט, און אן אנדער אונגליק

רוף איך דיא ליידען וואס קומען פון דער נאַטור וויא צום ביישפיעל, אז עס שטארבט אזא פריינד וואס מען איז צו איהם צוגעבונדען מיט לייב און זעעלע,

אדער אזעלכע ישמערצען וואס קומען פון שלעכטע מענישען וויא צום ביישפיעל מען ווערט אונשולדיג פערפאָלגט פון הערצלאזע פערזאָנען.

— אויב אזוי פערשטעה איך אייך.
— קענט איהר דאך יעצט מיין פראַגע בעאַנטוואַרטען?

— יא, דיא פראַגע קען איך אייך בעאַנטוואַרטען, אבער נאנץ קורץ, — האָט זיא געענטפערט דורכפיהרענד דיא האנד איבער איהר שטערן — מיינע ליידען זיינען בעשטאנען פון אן אנדער אונגליק.

— דאס הייסט, שלעכטע מענישען האבען אייך פערפאָלגט.

— מענישען האבען מיך ווירקליך פערפאָלגט, זיי קען איך אבער ניט אנרופען שלעכטע, ווייל דיא פערזאָן וואס האט מיר דיא גרעסטע ליידען פון דער וועלט

פערשאפט איז נאך מיין מיינונג דער בעסטער, ליעבליכסטער מעניש און דער וועלט.

— דיא ווערטער קלינגען זאנערבאר אין מיינע אויערן — האט געלידראָוו ערשטיינט געזאגט — וויא איז דאס מעגליך, מען זאל פערפאָלגט ווערן פון דעם בעסטען מענישען און דער וועלט?

— איהר זעהט דאך, אז דאס איז יא מעגליך.
— זעהען זעה איך ניט, איך הער בלויז פון אייך.

— און איהר קענט זיכער זיין, אז איך זאג און אייך קיין ליגען.
— דאס ווייס איך, אז איהר קענט קיין ליגען זאגען. אבער מיין פערשטאנד

בעגרייפט דאס ניט.
— אין דער וועלט בעגענען מיר זעהר אפט אזעלכע זאכען וואס אונזער

פערשטאנד בעגרייפט זיי ניט, — האט דיא גרעפן זיפצענד געזאגט.

— איהר מאכט מיך אבער זעהר נייניעריג מאדאם פעטראָוו. אבזאהל איך האב ניט דאס רעכט איינצודרינגען אין אייערע געהיימיסע, אבער אלס איינער פון

אייערע בעסטע פריינדע און פערעהרער בין איך זעהר נייעריג צו וויסען, וועלכער נומער מענטש האט אייך שמערצען פערשאפט.

— דאס קען איך ניט זאנען.

— איז דאס א געהיימניס ?

— וויא באלד איך וויל דאס אייך ניט זאנען, איז דאס מיין געהיימניס. נור אום צו בעפריידיגען אייער נייערדע, וועל איך אייך בלויז ערקלערן דיא מעגליכקייט, אז א נומער מענטש זאל זיין שלעכט וויא דער טייפּעל.

— ביטע ערקלערט דאס מיר, איך וועל אייך דערפאר זעהר דענקבאר זיין.

אזעלכע סאָרטען מענשען געפינט איהר זעהר אָפט ביי דיא מענער אין זייער פערקעהר מיט דיא פרויען. מיר בעגעגענען אזעלכע מענער וואס דיא נאנצע וועלט האלט זיי פאר דיאמאנטען און זיי זיינען ווירקליך לייטע אהנע פעהלער, נור וויא עס קומט א מיספערשטענדניס אין זייער לעבען מיט דער פרוי וועלכער זיי האבען; געליעבט ווערען זיי איינפאכע טייפּלען.

— דאס קליינט ווייטער רעטזעלהאפט אין מיינע אויערן.

— אויב איהר פערשטעהט מיינע ווערטער ניט, איז א געווייז אז, געהמט

ניט פאַר אומנוט, איהר זייט זעהר אונפראקטיש אינ'ם לעבען. איהר מענער בענוצט זיך אימער מיט דער גרעסערער קראפט וואס איהר האט פון דיא פרויען אום דיא שוואכע וועזענס צו דריקען און צו שטיקען ביי יעדער שלעכטער לוינע.

— אָ, צופיעל מאַראַם שענדעט איהר דיא מענער. מיר האבען דיעזען טאדעל ניט פערדיענט.

— איהר האט דאָס פערדיענט אין פאַלען זינע דעס וואָרטעס. זאָל אייער

פון אייערע מענער האבען דעם מינדעסטען פערדאכט אויף זיין פרוי אדער אויף זיין כלה, ווערט זיא שוין ביי איהם זאָ געפאלען; דאס ער ערלויבט זיך זיא צו טרעטען מיט דיא פיס וויא מיט טרעט אויף ווערים אדער אויף גיפטינע שלאַנגען. איז דאס ניט וואָהר ?

— איך ווייס פון אזעלכע זאכען ניט.

— האט איהר אזעלכע געשיכטען ניט געהערט, וויא מענער האבען איינפאך

ערמאָרדעט זייערע פרויען דערפאַר וואס זיי האבען אויף זיי א פערדאכט געהאט, דאס זיי זיינען זיי אונטריי געוואָרען ?

— יא איך האב אזעלכע געשיכטען געהערט.

— ענטשולדיגט מיר הערר געלידאָוו,-- האט דיא גרעפין געזאגט -- איך מוז

אייך זאנען, אז איהר האט זיך זעלבסט יעצט שמאַרק בעליידיגט.

— מיט וואס ? -- האט ער ערשטוינט געפרעגט.

— טאַקי דערמיט וואס אזעלכע געשיכטען האבען אויף אייך דעם מינדעסטען

איינדרוק ניט געמאכט. דעם בעווייז האב איך דערפון, וואָס איהר רעדט פון דעם זא גלייכנלטיג ריכטיג וויא איהר זאָלט ריידען פון דעם וואס א שטעטער האט גע- שלאכטעט א פיה. אבער אייגענטליך דארפט איהר זיך נאר ניט געפינען בעליידיגט מיט דער קאלטבליטיג וואָס איהר בעווייזט צו אזעלכע מערדערייען; דען ביי אייך

מענער איז דאס שוין אריין אין דער נאטור. אזעלכע מערדערדיגען קומען אייך פאר וויא נעוועהנליכע טאנעס עראייגניסע. דאס מאכט אייך אבער קיין עהרע.

— איך וועל אייך ניט ליינען איהר האט אביסעל רעכט — האט נעלידאָוו פערשעמט געענטפערט.

— איך האב אביסעל רעכט? — האט זיא שפאָטיש געזאָגט — איהר ווילט ניט געשטעהען, אז איך האב דורכאויס רעכט. איך פרעג אייך נור ערקלערט מיר, מיט וואס פאר אַ רעכט געהמען זיך דיא מאנסלייט דיא פרייהייט צו דריקען און שטיקען אונערבארמליך דיא פרויען וואס נאך זייער מיינונג זיינען זיי אונטריי געוואָרען, דאס איז דאך אייגענטליך אזא זאך וואס געהערט צום הערצען. יעדער מענטש קען דעם צווייטען לעבען און נאכהער איהם אויפהערן צו לעבען. פארוואס איז דער פרוי דיעזע נאטירליכע זאך ניט ערלויבט? מיר וואלט שוין ניט אזוי געארט, ווען דיא מענער זאלען בעשטראפען זייערע ווירקליך אונגעטרייע פרויען. דען ביי אונז פרויען בעגענענען מיר אויך אזעלכע סצענען וויא דיא אייפערזוכט טרייבט זיי צו דער גרעסטער פערצווייפלונג; אבער איך בין געקומען צו דיעזער ביטערער איבערצייגונג דאס פיעלע מענער ערלויבען זיך בלויז דורך א פערדאכט זייערע פרויען מערדעריש צו בעהאנדלען. איך האב אויך דאס בעמערקט, אז דיא לעבע פו'ם מאן צו דער פרוי ווערט זעהר ניד אבגעקיהלט, און אז זיא ווערט אבגעקיהלט דאן שפיעלט ביי זיי דאס לעבען פון דיא שוואכע פרויען קיין ראָליע! — ווילט איהר פיעללייכט בעווייזע?

— וואס פאר אַ בעווייזע ווילט איהר מיר דען געבען?

— איך וויל אייך אליין הערר נעלידאָוו אלס ביישפיעל שמעלען. אייך מעג דאס פערדריסען, אבער איך קען פון דער וואהרהייט ניט אוועקגעהען און מ'ה אייך אין דיא אויגען דעם אמת זאנען. איהר אליין האט מיר דערזעהלט, דאס איהר זייט צו דעם מעדכען וועלכען איהר האט שטערבליך געלעבט קאלט געוואָרען און אייך פערדריסט יעצט אויף דעם וואס איהר האט מיט איהר אַ לעבעס פעהרעלטניסע געהאט, איז דאס ניט וואהר?

— איך זאג דאס יעצט אויך.

— איהר זאגט דאס יעצט אויך און מיט אזא קאלטקייט, ריכטיג וויא מען רעדט ווענען אַ פערד וואס מען האט געקויפט און מען האט הרטה אויף דעם קויף. איהר פערנעסט נאָר, אז דאס מעדכען וועלכע איהר האט עוויגע לעבע געשוואָרען איז פיעללייכט אין אייך יעצט אויך שטערבליך פערלעבט און זיא קען אהן אייך ניט לעבען. איהר ווילט נאר ניט דענקען, פיעללייכט וועט איהר זיא דורך דער קאלט-קייט וואס איהר בעווייזט איהר צו אזא פערצווייפלונג בריינגען, דאס זיא וועט זעלבסטמאָרד בעגעהען. דען אונזערע פרויען זיינען ניט אזוי וויא איהר מענער. מיר, ווען מיר שענקען שוין יא יעמאָנדען אונזער הערץ אוועק, הייסט דאס ווירקליך געשענקט אויף אימער און עוויג. פון אייניגע פערדאָרבענע פרויען זאָלט איהר ניט אורטהיילען אויף אלע. אזא קימערט דאס אייך נאר ניט, וואס איהר מיט אייערע הענר פערטרייבט אַ יונגעס, בליהענדעס מעדכען איז גראב נור וויל איהר האט זיך

ארומנעזעהקן, אז דער שידוך לוינט פאר אייך ניט. קענט איהר אייער האנדלונג מיט עטוואס פערענטפערן?

נעלידאָו האט אייניגע מינוטען געשוויענען, נאכהער האט ער ערנריפען מאַריאַס האנד און האט מיט אַ ציטערנדע שטימע געזאגט :

— איך דאנק אייך מאַראַס פּעטראָו פאר דעם וואס איהר האט מיר דיא אויגען געעפענט איך זאל זעהען וויא אונמענשליך איך האב מיין לעבער אדעלאַין בעהאנדעלט. איך פערשפרעכע אייך, אז איך וועל מיין פעהלער פערריכטען.

— מיך פּרעהט זעהר, וואס מיר איז באַשערט געווען צו זיין דיא אורזאכע צו ערוועקען אין אייך אייערע עדעלע געפיהלען, — האט מאַריאַ פּערנניגט מיט אַ שטראַה-לענדעס געזיכט פון אינערליכע פריידע געזאגט — איך בין איבערצייגט, אז אייער אויסגעוועהלטע איז געוויס אַ לעבענסווירדיגע מעדענע, און וויא אומגליקליך פיהלט זיך געוויס דאס צערטליכע קינד זיצענדיג ערווייטערט פון איהר הערצענס-געליעבטען; דען דאס הארץ זאגט איהר געוויס, אז איהר געליעבטער האט איהר פון זיין האַר-צען פּערטריעבען און שטאט לעבע נעסמעט אין זיין הארץ צו איהר האַס און פּעראַכטונג. — ענטשולדיגט מיר מיין הערר, ווען איך וועל מיר ערלויבען אייך צו עראינערן איהר זאלט ניט לאזען לאנג אייער געליעבטע שמאכטען אונטער דער שווערער לאסט פון פּערצווייפלונג. איילט שנעל איהר צו איבערצייגען דאס אייער לעבע צו איהר איז ניט וועניגער וויא איהרע צו אייך.

— איך דאנק אייך זעהר עדעלע פרוי, — האט נעלידאָו געריהרט געזאגט — איך שרייב באלד צו מיין לעבער בראוט אַ בריעף, אין וועלכען איך וועל איהר אויפמונטערן אין אונזער לעבע, און דאס וועט זיין אייך עדעלע זעלעע האבען צו דאנקען, איהר האט מיר צוריק אויפן גוטען וועג ארויפגעפיהרט.

192 טעם קאַפיטעל.

וואונדער איבער וואונדער.

אַ נרויסער שווערער באַרג לאַסטעט אויף אדעלאַין. דיא ערפאהרונג וואס זיא האט געמאכט אז איהר בריעף וועלכען זיא האט געשרייעבען צו איהר פאַטער מיט אזא שרעקליכע מסירה אויף זיך זעלבסט איז דורך איהר אייגענער שולד גאר אריינגעפאלען צו איהר געליעבטען וולאַדימיר נעלידאָו. דאס הייסט אזוי גוט, וויא זיא וואלט זעלבסט מיט איהרע אייגענע הענד פאר זיך א קבר גענאַכען. דיא ביטערע ערפאהרונג האט אַ האלבעס לעבען פון איהר צוגענומען. זיא איז אויס גרויסע שמערצען שיער וואהניניג געוואָרען.

— וואס טהוט מען יעצט? — האט זיא זיך געקלערט — וואס וועט וואלאדיע זאָגען, ווען ער וועט דיעזען שרעקליכען בריעף איבערלעזען? ער וועט גלייך ערפאהרען, אז איך האב אנטאָנען אין אונגליק געשליידערט און איך וויל איהם יעצט ערטאָרדען. יא, ער וועט דאס דייטליך לעזען פון מיין בריעף. וועה איז מיר! אויסער דעם וואס ער וועט מיך פּערהאסען, וועט ער נאך פּעלליכט מיין פּערפאַלגער ווערן, דען ער איז דאך אַ וואהרער ארדענטליכער מאן, ער וועט אזעלכע מערדער ייִע גלייכניגליטיג ניט אראפּשלינגען. זאל איך צו איהם פאהרען און זיך פּרופען

איהם דעם קאָפּ צו פּערדולען מיט לינענס? ערשטענס, וויא וועל אויך איהם קענען קוקען נלייך אין דיא אוינען נאך דעם, אז איך האב זיך זעלבסט פּערראטהען און צווייטענס, איז ער דען אזא נארר וואס מען קען איהם לייבט איינבילדען ער זאָל שוואַרץ בעטראכטען פאר ווייס?

דער נאנצער שטאלץ איז פון איהר ארונטערנעפאלעך, זיא האט דעם נאנצען מוטא פּערלארען. פון מינוט צו מינוט האבען אלץ שרעקליכערע געדאנקען אין איהר קאפּ איינגעדרונגען. זיא האט איינפאך אנגעהויבען צו ציטערן פּיעללייכט האט נע-לידאָוו איהר בריעף צונעשטעלט אין דער פּאָליציי און מען וועט באלד קומען זיא ארעסטירען.

צום אונגליק האט זיא ניט געהאט אויף וועמען דעם כעס אויסצוניעסען. דען זיא האט געוואוכט, אז נור זיא אליין האט שולד אין דעם אונגליק, נור זיא אליין האט דעם אירטהום געהאט און האט דיא בריעף פּערביטען.

אויך דער אלטער פּעליקס דאנילאוו האט דעם קאפּ טייער אראפּגעלאזט און האט זיין נאנצען מוטא פּערלאָרען. ער האט אויך פּערשטאנען וואס פאר אַ שוואַר-צען סוף ער מיט זיין טעכטעריל קענען דיא האפען פון נעלידאָווין וועלכער איז אַ נארישער עהרליכער מאן. אויסער וואס אנטאָנס נאנצעס קאפיטאַל וועט פון זיי צונענומען ווערען קענען זיי נאך מיט זייער לעבען בעצאָהלען פאר דעם פּערברעכען וואס זיי האכען דיא בענאנצען.

זא זיינען דריי טעג פּערנאנצען.

אלע בעדיענטע האבען בעמערקט וויא זייער נייע ווירטהיז איז ניט ריעזעלכע ליכטיגע, שטאלצע אדעלא וואס פריהער. אלע האבען פּערשטאנען, אז מיט איהר האט עפעס זאנדערבארעס געמוזט פּאָסירען; אבער אין וואס דיא זאָנדערבארעס בעשטיעהט, דאס האבען זיי ניט געקענט ערפאהרען.

אויפ'ן פּיערסטען טאָג אלס אדעלא איז געזעסען פּערישפארט אין איהר צימער פּערטיעפט אין פינסטערע געדאנקען, האט איהר אַ בעדיענטער אַ בריעף אריינגע-טראגען, און וויא איבערראשט איז זיא געוואָרען אלס זיא האט דערקענט אויף דעם קאָנווערט וולאדימיר'ס האנדשריפט.

דאס הערץ האט אין איהר אנגעהויבען שטאַרק צו קלאפען. נעלידאָוו שרייבט איהר יעצט אַ בריעף, נאך יענעם שרעקליכען בריעף וואס איז אין זיינע הענד אריינגע-געפאלען. וואס האט ער דאָ געקענט שרייבען?

זיא האט נאר מורא געהאט דעם בריעף צו עפענען, וויא זיא זאל ציטערן, אז דיא לענט אַ ניפטיגע שלאנגע; ענדליך אבער האט זיא זיך געמוטהיגט און האט דעם קאָנווערט אויפגעריסען. זיא האט פון דארט ארויסגענומען אַ בריעף און האט פּאָלגענדעס געלעזען:

„מיין טהייערע אדעלא!

„איך פיהל וויא צאָרניג דוא ביזט אויף מיר, מיין טהייערע. דערפאר וואס איך שרייב דיר זא זעלטען. אבער גלויב מיר מיין לעבען, אז ניט אויס מאנגעל אין טרייהייט אדער אין לעבע האב איך צו דיר ניט געשריעבען, זאָנדערן איינפאך דער-

פאר, וואס איך בין אימער זעהר בעשעפטיגט. זא בעשעפטיגט, דאס איך פערנעס מאנכעס מאל, אז מען דארף עסען אדער טרינקען. איך גלויב מיין טהייערע, אז דוא וועסט מיר פערצייהען און דיין הייסע ליבע ער צו מיר וועט דאדורך ניט אבגעקיהלט ווערען. איך זאג דיר אפען, אז איך בערייהע מיין נאכלעסיגקייט וואס איך האב בעוועזען אין מיינע בריעף צו דיר און איך ביטע דיר אום פערצייהונג.

„ווארום זיצט דוא מיין ליבען אזוי לאנג אין דאנילאָוואָ? קענסט דוא זיך פון דיין ליבען קוזין ניט אברייסען? דוא דארפסט אבער ניט פערנעסען, אז אין מאסקווא האסט דוא אַ ברויטיגאם וואס וויל אויך דאס גליק האבען דיך צו זעהן.

„אויך דיין פאָטער האב איך שוין לאנג ניט געזעהען. עס קען זיין, אז ער איז אויף מיר צאָרניג דערפאר וואס איך האב איהם אַ פאָר מאל ענטזאגט אלס ער האט ביי מיר געבעטען עטליכע רובעל לייהען. דיא אורזאכע דערפון וואר אויך זעהר איינפאך, ער האט מיך אימער אין שלעכטע לוינע געטראָפּען. איך מעכטע איהם גערן זעהן אום איהם אויך אום פערצייהונג בעטען. שרייב איהם ליבע אדעלאַ, ער זאל צו מיר אריינקומען. איך בין הייסע ביי איהם צוויי מאָל געווען, אבער איך האב ביידע מאל געפונען זיין טהיר פערשלאסען און נאך עטליכע מאל געהען צו איהם האָב איך קיין צייט וויא דוא ווייסט.

„ווייטער קען איך דיר מיין ליבען בענאכריכטען, דאס איך בין גאט זיי דאנק געזונד און מונטער, דעם גאנצען טאג ארבייט איך זעהר שווער, דען מיין פראקסיס פערנרעכטערט זיך פון טאג צו טאג; דערפאר אבער האב איך אבערס-צייט פער געניגען. דען מיר האבען ביי אונז אין הויז אַ פראכטפאָלע פיאנא-שפיעלערין. דאָס איז דיא נייע יונגע נובערנאנטין וואס מיין מוטער האט צוגענומען צי מיינע קליינע שוועסטער. דיזע זעהרערין איז איינע זעלטענע קינסטלערין אויף פיאנאָ און אזוי וויא דוא ווייסט, אז איך בין אַ ליבעהאבער פון מוזיק, האב איך גרויס פערגעניגען פון איהר שפיעלען.

„מיר פעהלט גאט זיי דאנק קיין זאך ניט. נור דוא אליין פעהלסט מיר. ווען דוא זאלסט דא זיין וואלט איך פאָלקאָמען צופריעדען געווען. איך בעט דיך מיין ליבען, קום וואס גיכער צוריק אהיים, מיר מוזען יא זיך בעשפרעכען וועגען דעם טאג פון אונזער גליקליכער האָכצייט.

„ערווארטענדיג מיט דער גרעסטער אונגעדולד דיין צוריקקומען פערבלייבע איך דיין עוויגליבענדער
וואָלדרימיר.“

אדעלאַ איז אויסעד זיך געוואָרען פאר ערשטוינען אלס זיא האט דעם בריעף געענדיגט. נאך דיזע ווערטער ווייזט אויס, אז וואלאדיא האט גאר איהר בריעף וואס האט בעדארפט אין זיינע הענד אריינפאלען ניט געלעזען. אלזא, וואו איז אהינגעקומען דער בריעף?

זיא האט וואלאדיעס בריעף געוועזען דעם פאָטער. ער האט זיך אויך שטארק פערוואונדערט אויף דעם. וואס דא טהוט זיך האט ער אויך ניט געקענט צערשטעהען.

- דאס איז מערקווירדיג, — האט ער געזאגט — זאלען מיר גלויבען, אז דער בריעף איז פערלאָרען גענאָנען. אדער ער האט זיך פערשפעטיגט.
- וויא איז דאס מעגליך ער זאל פערלאָרען געהען?
- עס קען זיין, אז ער איז אויף דער פּאָסט פערפאלען געוואָרען, אזעלכע זאכען טרעפען זעהר אָפט. דוא ווייסט וואס איך וועל דיר ראטהען; מיין טאכטער?
- וואָס?
- דוא זאלסט שוין פאָהרען נאך מאסקווא. געה גלייך וויא דוא וועסט אהין קומען; אריין צו דיין וולאָדימיר'ן. ריידענדיג מיט איהם וועסט דוא איהם דערצעהלען, אז דוא האסט אן אירטהום געהאט און האסט איהם אריינגעשיקט דעם בריעף וואס דוא האסט צו מיר אנגעשריעבען, און ווייל אין איהם געפינען זיך אזעלכע פאָמיליענפערעהלעטניסע וואס ער דארף דערפון ניט וויסען, דארום בעסטסט דוא איהם, אז ווען איהם וועט אנקומען יעצט א בריעף פון דיר, זאל ער איהם אונגע-עפענט דיר אין דיא הענד איבערגעבען. דיין וולאָדימיר איז אן עהרליכע בהמה, ער וועט קיינע חכמות קלערען און וועט טהאן וואס דוא וועסט איהם בעטען.
- וויא באַלד, אז דער בריעף איז פערלאָרען גענאָנען, וועט ער דאך צו איהם אין דיא הענד שוין ניט אריינפאלען.
- מיר ווייסען דאך ניט געוויס, צו איז ער ווירקליך פערלאָרען גענאָנען. עס קען נאָר זיין, אז ער האָט זיך פערלענען אויף דער פּאָסט און סען וועט איהם נאָך געפינען, דאן וועט מען איהם צו וולאָדימיר'ן אוועקטראָגען.
- דאס האסט דוא רעכט. אָבער פיעללייכט האט ער אונטער דער צייט וואס זיין בריעף איז גענאָנען אהער יענעם בריעף ערהאלטען.
- איז אלץ גלייכער דוא זאלסט אין דער הייסער שעה אנקומען, וועסט דוא קענען פעהריטען דאס אונגליק בעפאר ער וועט אויסברעכען.
- איז דיין ראטה איך זאל הייטע פאָהרען נאך מאסקווא? — האט זיא נאכדענקענד געפרעגט.
- יא מיין טאָכטער. דוא מחט אזוי טהאן.
- נוט, איך וועל דיר געהאָרזאָם זיין. איך פאהר נאך הייטע אוועק. אבער אויך דוא פאָטער מחט הייטע אוועקפאהרען.
- וואוהין?
- נאך אָרשא.
- וואָס וועל איך דארט טהאן?
- דוא מחט זעהן, אז אנטאָן זאָל ניט ווערן.
- אָבער דאס איז זעהר א שווערע זאך.
- דאס איז ניט אזוי שווער וויא דוא מיינסט. דוא רייד נור איבער מיט דיין וועכטער, גיב איהם געלד, וועסט דוא זעהן וויא דאנילאוו וועט ניט ווערען. ...
- וויא וועט אבער זיין, ווען דער וועכטער וועט זיך צו אזא זאך ניט בען שליסען. דאן קען ער מיר אונגליקליך מאכען. דען ער קען דערצעהלען, אז איך האב איהם צוגערעדט ער זאל אן ארעסטאנט ערמאָרדען.

- האב קיין פורכט. יעדער וועכטער פון געפענגניס איז צופרידען ווען איהם מאכט זיך צו פערדיענען עטליכע רובעל דורך אזא שטיקעל ארבייט.
- איך האב אבער פורכט זיך איינצושטעלען.
- שא! ווייסט דו וואס מיר איז פאר א גליקליכער געדאנק אין קאפ אײנר געפאלען.
- וואס איז דאָרט פאר אזא גליקליכער געדאָנק?
- איך האב א פלאן דוא זאלסט אנטאנען פון דער וועלט אבשאפען אזוי לייכט און אזוי שטיל, אז אַ האָן זאל דאביי קיין קרעה ניט טהאָן.
- זאָג־זשע שוין, וואס איז ביי דיר פאר א פלאן?
- מיין פלאן איז פאָלגנדרער: דוא ווייסט דאָך, אז מען קען פאר אן ארעס־טאנט אריינשיקען עסען פון דרויסען.
- וואס זאל איך אין דיינע ווערטער פערשטעהן.
- אבער אום נאָטעס ווילען, וואס איז דא פאָראַן צו פערשטעהן? ווייסט דוא דען ניט, אז פיעלע ארעסטאנטען בעקומען זייער עסען צוגעשיקט פון זייערע קרובים.
- יא, דאס ווייס איך.
- ביזט דו דאך אויך זיינער א קרוב, מענס טדוא איהם אויך אריינשיקען עסען.
- וואס־זשע וועט דאן זיין?
- איך מוז דיר זאגען פאטער, אז דוא ביסט אין דיינע עלטערע יאהרען נאר אויסגעוועכט געוואָרען. דוא פערשטעהסט ניט וואס איך מין?
- ניין, איך פערשטעה ניט.
- איך מין נאנין איינפאר, דוא זאלסט אין זיין עסען אריינטהאן גיפ, וועט ער נאך א געשמאקען מיטטאן זיין טויט געפינען.
- דער פלאן איז ניט שלעכט. אבער ער שמעקט מיט גרויסע שווערינקייטען.
- וואס פאר א שווערינקייטען געפינסט דוא דאָ?
- ערשטענס מוז מען צו אזא זאך האבען דיא ערלויבניס פון סמאָטריטעל.
- נור לאָמיר זיך פאָרשטעלען, אז איך האב שוין דיא ערלויבניס. וואס־זשע וועט זיין שפעטער, ווען מען וועט איהם געפינען טויט און מען וועט ערפאהרען, אז דאס איז מיין ארבייט? פערשטעהסט דוא דען ניט, וואס פאר א שטראפע איך וועל דאן ערהאלטען? דאס שמעקט מיט סיכור.
- דאס זיינען פוסטע זאכען. דוא קענסט נאר דאמאלס האבען פרענטענר זיעס, אז מען האט דיין קוין פערניפטעט, דערמיט וואס מען האט אריינגעטהאן גיפ אין דעם עסען וואס דוא האסט איהם געשיקט. קיינער וועט דאס ניט גלויבען אז אז אייגענער קוין זאל דעם צווייטען פערניפטען, און ווען זאנאר דער פערדאכט וועט פאלען אויף דיר וועסט דוא איהם קענען דורך געלד פערדעקען. דוא פער שטעהסט? דוא פערשטעהסט? דוא דארפסט וויסען, אז ביי אזעלכע פעלע ניט מען א שמיר דעם דאקטאר מיט דעם סמאָטריטעל און עס ווערט אלעס פערנארבען טייער אין דער ערד מיט דעם פערניפטעטען צוזאמען.

— אדעלא, דוא טרייבסט מיר אין געפאהר.

— וואס פאר געפאהר? — האט אדעלא ביזן געענטפערט — דא איז קיין געפאהר פארהאנדען. ווען איך זאל יעצט ניט דארפן; פאהרען נאך מאסקווא, וואלט איך דאס זעלבסט געטהאן. זיי זיכער, פאטער, אז איך וועל דיך ניט לאזען אריינפאלען אין אן אונגליק, ווען מיר זאל דאס אנטאנס נאנין פערמענען קאסטען, וועל איך דיך רעטען. אבער איך פערזיכערע דיר נאך אמאל, אז דא איז קיין געד פארהאנדען. דוא מענסט פריי טהאן; וויא איך ראטה דיר.

— נוט! — האט דער אלטער ענטשלאסען געענטפערט — איך פאלג דיר און איך פאהר הייטע אפ נאך ארשא. אבער אויף וועמען וועסט דוא דאס היין איבער לאזען, ווען מיר ביידע וועלען אוועקפאהרען?

— ווענען דעם זאלסט דוא ניט זארנען. איך וועל אלע טהייערע זאכען פער שליסען אין דעם פייערקאסטען. דאס מעכעל וועט קיינער צוחאפען. איך וועל מיך אין מאסקווא ניט זאמען. ניט מעהר וויא צוויי טעג וועל איך דארט זיין און וועל קומען צוריק. קוים וועט אנטאן שטארבען, דאן בלייבען מיר ביידע דיא אייגענט הימער פון אלעס וואס פון איהם וועט בלייבען.

— וועסט דוא מיר געבען א גלייכען טהייל?
— געוויס.

— פאר וואסזשע האסט דוא מיט אייניגע טעג צוריק אנדערש געזאגט?

— איך האב דאס געזאגט אויס פערדרום אויף דיר דערפאר, וואס דוא האסט צו מיר דיין צוטרויען פערלארען און האסט געמיינט, אז איך וועל אלעס צונעהמען פאר זיך. דוא דארפסט מיך שוין נוט קענען, דוא דארפסט וויסען, אז דוא ביסט ביי מיר זעהר טהייער און איך וועל דיך ניט איבערלאזען אין דער נויטה ווען איך וועל רייך ווערען. איבעריגענס וועל איך זאגען דייע ווערטער. וואס הייסט איך וועל דיר געבען? ביזט דוא דען ניט אזא יורש וויא איך? דוא ביסט דאך געהנטער צו אנטאנען אלס איך. איך דארף גאר דיך בעטען דוא זאלסט מיר געבען א גלייכען טהייל.

א שמייכעל האט זיך געוועזען אויף פעליקסעס געזיכט.

— נוט, מיין קינד! — האט ער זעהר נוטמיטהיג געזאגט — איך וועל דיר א גלייכען טהייל געבען פון אנטאנס רייכטהום. אלזא פאהרען מיר ביידע הייטע אפ פון דאנען?

— יא, פאטער! מיר מוזען פאהרען — האט אדעלא זעהר צערמליך געענטפערט וועהרענד אין הערצען האט זיא אין דער מינוט געטראכט:

— אלטער נאָרר, העלף מיר נור אפשיקען מיין ליעבען אַנקעל אַנטאָן אין דער פעסערער וועלט, וועל איך דיר שוין געבען אזא חלק, דאס דוא וועסט מיר געדענקען דיין נאנצען לעבען....

193 מעם קאפיטעל.

עס ווערט ליכטיגער.

— הערר וואהרהאפטיג! זייט מיר הערצליך ווילקאָמען! — האט רעבעקא ראַטעבלום ערפרעהט אויסגערופען אלס זיא האט ביי זיך אין הויז דערזעהן דעם יונגען וואהרהאפטיג — וואס איז דיא אורזאכע וואס איך האב אייך אזוי לאנג ניט געזעהן?

— ווייסט איהר דען ניט פרייליין ראַטהבלום, אז מיך ליענט היינט אין זינען ניט צו מאַכען וויזיטען?

— אבער ארומנעהן אימער פערטרויערט און פערזאָרנט איז אויך קיין פלאַן ניט פאר אזא יונגען מאַן וויא איהר זייט. דאמיט וואס איהר וועט זיין בעשטענדיג פערזאָרנט, וועט איהר אייער פאטער שוין ניט לעבעדיג מאַכען.

— דאס ווייס איך, אבער עס זאָרנט זיך מאַנכעס מאַל נעגען אונזער ווילען! גאט זאל איינדיטען אלע מענשען פון אזא אונגליק. איך געה ארום דיא נאנצע צייט וויא צודולט. ערשמענס לאַזט מיך ניט רוהען דער קומער און טרויער פון מיין פאטערס טוירט און צווייטענס, בין איך שטאַרק בעשעפטיגט וועגען אויסגעפינען זיינע מערדער.

— האט איהר שוין געפונען א שפור פון זיי?

— איך האָב זיי שוין פאַסט אין נאַנצען געפונען.

— וואס? איהר האט זיי געפונען? וועמען האט איהר געפונען?

— מיר ריידען דאָך וועגען מיין פאטערס מערדער.

— נו, האט איהר זיי טאקי געפונען? — האט זיא העכסט נייגעריג געפרענט —

איז דאס מעגליך?

— יא פרייליין, איך האב געפונען א ריכטיגען שפור פון דיא מערדער.

— אבער אום גאָטעס ווילען, הערר וואהרהאפטיג, דערזעהלט דאך מיר אלעס, איך בין אויסער זיך פאר נייגעריג. איז טאקע יאקאב פיין אייער פאטערס מערדער?

— אבער פרייליין ראַטהבלום, אום גאָטעס ווילען, וואס רעדט איהר? — האט מאַרריס פאַסט ביין געזאָגט — איהר גלויבט אויך אז יעקב פיין איז פעהיג א מענשען צו ערמאָרדען? אין אזא קורצע צייט האט איהר שוין אזוי געביטען אייער מיינונג וועגען יאקאב פיין?

— איך האב דאס ניט געגלויבט; אבער...

— אבער וואס?

— אלע שרייען אין איין שטימע, אז נור ער האט דעם מאַרד בעגאַנגען, און ווען איך פראַטעסטיר געגען אזא מיינונג לאַכט מען זיך אויס פון מיר. האב איך דארום אנגעהויבען צו דענקען, פיעללייכט איז פאַרט דיא וועלט קלינער פון מיר; איבערהויפט דיא לעצטע צייט, וואס עס איז ארויס א קלאַנג, אז ער האט זיך מודה געווען.

— ניין פרייליין, איהר זייט טאקע קלינער פון זיי אלעמען, יאקאב פיין איז

איבער פון דיא ארדע. מליכסמע לייט אין דער וועלט, ער איז צו קיין שלעכטס ניט פעהיג.
— דאס זאלט איהר ניט זאנען הערר וואהרהאפטניג.

— וואס הייסט איך זאל דאס ניט זאנען? ווארום זאל איך דאס ניט זאנען?
יעדער אנשטענדיגער מעניש דארף פון יעקב פיין דיא בעכטע מיינונג האבען. ער
האט ניט גענעבען דיא מינדעסטע אורזאכע — מען זאל צווייפלען אין זיין אר-
דענטליכקייט.

— וויא איז אבער, ווען מען זעהט לעבעדיגע פאקטען. אז ער איז דאך אז
אונמעניש.

— ווער, איהר זאנט דאס? — איך קען אויף איהם אזעלכעס ניט גלויבען.
— איהר קענט דאס ניט גלויבען, ווייל איהר האט דיא פאקטען ניט געזעהן.
— נו, און איהר האט זיי זעלבסט געזעהן?
— יא.

— ווען אן אנדערער זאל דאס מיר זאנען וואלט איך זיינע ווערטער דיא
מינדעסטע אויפמערקזאמקייט ניט געשענקט. נור ווייל איהר זאנט דאס מיר, בין
איך זעהר נייעריג צו וויסען וואס פאר א פאקטען איהר האט געזעהן. ענטשולדיגט
מיר פרייליין וואס איך פאָרדער דאס פון אייך. איך וויל דאס איינפאך וויסען אום
איך זאל ניט זיין גענאָררט אין דעם מענישען וואס איך בין איינגעגלויבט, אז ער איז
איבער פון דיא בראַוסטע לייטע.

— אויב איהר ווילט דאס דורכאויס וויסען, וועל איך דאס אייך דערזעהלען.
— דערזעהלט פרייליין, איך וועל אייך זעהר דאנקבאר זיין.
— איך ווייס פאקטיש, אז ער האט אונגליקליך געמאכט א מעדען, דאמיט
וואס ער האט זיא דורך פאלשע פערשפרעכונגען רואינירט.
— דאס קען איך ניט גלויבען.

— ווען איך זאג אייך מענט איהר מיר גלויבען, ווייל איך האב זעלבסט דאס
אונגליקליכע מעדען געזעהן.
— איז דאס מעגליך?

— יא, הערר וואהרהאפטניג. אז איך זאג אייך איז דאס ריכטיג.
— איך מוז אייך זאנען פרייליין ראטהעלום, אז דאס קלינגט זעהר זאָנדערבאר
אין מיינע אויערן. וואס האט אייך דאס מעדען דערזעהלט.
— זיא האט מיר דערזעהלט איהר ביטערע געשיכטע, וויא אזוי יעקב פיין
האט זיא דורך זיינע גלאטע רייד פון גלייכען וועג אראפגעפיהרט. ער האט איהר
צוגעזאגט גאָלדענע בערג ביז ער האט איהר עהרע אויף אימער גערויבט.

— אייניגע מינוטען האט מאַרריס געשוויגען, נאכהער האט ער זיך געוועני-
רעט צו רעבעקא'ן מיט דער פראגע:

— וויא קומט דאס מעדען צו אייך?
— צופעליגער ווייזע איז זיא ביי אונז אין הויז געווען.
— צופעליגער ווייזע?
— יא. זיא האט ערפאָהרען, אז פיין איז געווען אונזערער אן אפטערער נאָסט.

איז זיא געקומען פרענען וויא קען זיא איהם געפינען, דערווייל האב איך מיך מיט איהר פערנאנדער גערעדט און זיא האט מיר איהר גאנצע ביטערע געשיכטע דער צעהלט. דאס הערץ האט דיא אונגליקליכע אין מיר אויפגעקאכט מיט איהר ערצעהלונג, ווען יעקב פיין זאל געווען דאמאלס אנקומען אויף מייע אויגען וואלט איך איהם געוויס וויא דעם געדערינסטען מענשען פון אונזער הויז פעריאָנט.

— וויא באלד אז דאס מעדכען אליין האט אייך אזא געשיכטע דערצעהלט האב איך שוין קיינע ווערטער מעהר איהם צו פערטהיידגען.

— נו, וועט איהר זיך שוין יעצט וואונדערן אויף דעם וואס איך האב אנגע פאנגען צו גלויבען, אז ער האט ווירקליך אייער פאטער ערמאָרדעט? נאך אזא שענדליכע בעהאנדלונג גענען אן אונשולדיגען מעדכען מעג מען שוין אויף איהם אלעס גלויבען.

— אבער ער איז דאך אין מיין פאטערס טויט ניט שולדיג.

— ווייסט איהר דאס בעשטימט?

— געוויס ווייס איך דאס בעשטימט, ווייל איך ווייס שוין ווער דיא ווירקליכע מערדער זיינען.

— ווער זיינען זיי?

— ווען איך וועל אייך זאגען זייערע געמען וועט איהר זיי ניט קענען, אבער דאס גלויב איך וועט זיין גענוג פאר אייך צו וויסען, אז דיא אונגענשען וואס האבען מיין פאטער זא גרויזאם ערמארדעט, זיינען דיא פערזאנען וואס דיא רעניערונג האט געשטעלט זיי זאלען אונז שיצען פון רויב און פון טאָרד.

— דיא ווערטער פערשטעה איך שוין ניט.

— דאס קענט איהר ווירקליך ניט פערשטעהן, קיין מענשען קען זיך דאס גלויבען, אז דער פאלקאוויק פון דער געהיים־פּאָליציי, ער אליין איז געווען דער אַנ־פיהרער פון יענער רויבער באַנדע.

— דאס איז שרעקליך! — האט רעבעקא אויסגערופען — אבער פון וואנען ווייסט איהר דאס? וויא אזוי האט איהר געקענט אזא טיעפע געהיימיניס ערפאָהרען?

מאריס האט איהר דערצעהלט דיא גאנצע געשיכטע וויא ער האט דערקענט זיין פאטערס פעלץ ביי מאַלינבערג'ן אין הויז און וויא ער האט געמאכט דאס דער פּאָליציי־מייסטער אליין זאל זיך צו דעם געהמען און זאל דורך דעם פעלץ דיא מערדער אויסגעפינען.

— דאס איז מערקווירדיג! — האט רעבעקא געזאגט — מען מוז אנפאנגען צו גלויבען, אז נאָט אליין האט זיך דא אריינגעמישט און האט אייך געפיהרט אויפ'ן גלויבען וועג. מיך פּרעהט אויך וואס יאקאב פיין'ס אונשולד וועט יעצט בע־וויזען ווערען. אבוואהל ער האט ניט פערדיענט מען זאל זיך פאר איהם אינטערעסירען.

— הערט נור פרייליין ראטהבלום, איך וועל אייך עטוואס פרענען — האט פּלוצלונג מאָרריס געזאגט.

— וואס ווילט איהר פרענען?

- וויא הייסט דאס מעדכען וואס האט אייך דיא ביטערע נעשיכטע דער צעהלט ?
- איך וואלט דאס אייך זעהר נערן געזאגט; אבער גלויבט מיר, אז איך האב פערנעסען איהר נאמען.
- פיעללייכט ווייסט איהר וואו זיא וואוינט.
- דאס האב איך אייך פערנעסען; אבער וואצו ווילט איהר דאס וויסען, איהר גלויבט מיר פיעללייכט ניט ?
- ניין, איך גלויב אייך זעהר; אבער געדענקט, צו שטעקט דא קיין שווינדעל ניט.
- וואס פאר א שווינדעל קען דא שטעקען ?
- עס קען זיין, אז דאס מעדכען האט געהאט עפעס א ציעל דערמיט וואס זיא האט אייך אזא נעשיכטע דערצעהלט.
- וואס פאר א ציעל האט זיא דא געקענט האבען ?
- דאס ווייס איך ניט; אבער מיר קומט דאס זעהר רעמוזעלהאפט פאָר, א שרעמדע מעדכען זאל פלוצלונג קומען צו אייך אין הויז און אייך צו דער ערשמער בעקאנטישאפט פון איהר שאנדע דערצעהלען.
- איך האב מיך מיט איהר פארנאנדערנערערט האט זיא דאס מיר דערצעהלט.
- איך גלויב אבער, אז זיא האט זעלבסט געמאכט איהר זאלט זיך מיט פארנאנדער ריידען.
- וואס מיינט איהר מיט דיא ווערטער ?
- איך קען דאס אייך ניט ערקלערן דייטליך, אבער מיר שיינט, אז דאס וואס דאס מעדכען האט אייך דערצעהלט האט א געוויסען ציעל.
- איך קען מיט אייך אין דעם הינזיכט ניט איינשטימען. דען וואס פאר א ציעל קען אזא מעדכען האבען ביי אזא זאך. איך האב דאך אייך שוין געזאגט, אז זיא איז אהער געקומען פרעגען אויף יאקאָב'ן אלס אויף אונזערין אן אָפטען גאסט.
- דאס עכען וואונדערט מיר, וויא זאל זיא האט געקענט ערפאהרען, אז ער איז געווען אייערער אן אפטער גאסט, האט זיא זיכער בעדארפט ערפאהרען פון דעם וואס ער זיצט אין געפענגניס אלס מערדער. דען דאס האבען דאך אלע צייטונגן געמעלדעט.
- עס קען זיין, אז זיא לעזט קיין צייטונגען.
- פערענטפערט זיא ניט פרייליין ראטהבלום. בעטראכט נור גוט וועט איהר פערשטעהען אז איך האב רעכט.
- ניין הערר וואהרהאפטיג, איך קען אין דעם הינזיכט מיט אייך ניט איינשטימען — האט רעבעקא נאך א קורצעס נאכדענקען געענטפערט — איך פינדע אין דעם מעדכענס ערצעהלונג קיינע בעזאנדערע זאכען ניט. אלעס איז דא זעהר נא טירליך וואס לאָזט זיך גלויבען.
- איהר טעגט יא גלויבען צו ניט, מיר קומט דאס פאָרט זעהר רעמוזעלהאפט פאָר — האט וואהרהאפטיג געזאגט — איך ווייס, אז איהר וועט שפעטער אויך צו דער זעלבער בעהויפטונג קומען און וועט געשטעהען, אז איך האב רעכט.

184 מעס קאפיטעל.
מיואם אריינגעפאלען.

דער פאלקאָוויק מאלנבערנ איז מיט זיך זעלבסט שטארק צופריעדען ער איז זיך אליין דאנקבאר געווען פאר דעם קלוגען איינפאל דורך וועלכען ער האט פון זיך אראפגעוואָרפען דיא נאנצע שולד און האט עס ארויפגעוואָרפען אויף ברענערין. ביי איהם וואָר קיין צווייפעל, אז ברענער וועט נאך דיעזען טאג אנטלויפען נאך אויסלאַנד און דאן איז ער אליין, אויך זיין עזרע גערעטעט. ער וועט קענען אויך ווייטער פאָרטזעצען זיינע אונמעגליכקייטען או געלד וועט זיך שיטען פון אלע זייטען. ער האט שוין געפאסט א פלאן וויא אזוי עס זאל קיין צווייפעל בלייבען ביים סליעדאָואטעל וועגען זיין ארדענטליכקייט. נעמליך, ער זאל ערשט יעצט דערצעהלען, אז ער האט פון א זיכערער קוועלע ערפאהרען דאס מיכל ברענער איז געשטאנען אין פערבינדונג מיט יעקב פיין, וועלכער זיצט יעצט אין געפענגניס, און אז זיי האבען נאך פריהער ביידע צוזאמען פיעלע פערברעכען בעגאנגען.

— איך מוז נאך הייטע אבערנס דעם סליעדאָואטעל א בעזוך אבשטאמען ביי איהם אין דער היים, — האט ער זיך געקלערט — דען ביז פארנאכט וועט שוין ברענער זיין זעהר ווייט פון דאנען. איך וועל דעם נארישען סליעדאָואטעל אזוי פערדרעהען דעם קאפ, דאס ער וועט וועגען מיר אבערמאלס דיא זעלבע מיינונג האבען וואס ער האט געהאט פריהער.

זעהר פערנגניגט האט ער יענעם טאָג צוגעבראכט און האט פון דעסטוועגען ניט פערגעסען פון יענעם קליידער-צימער ארויסצוגעהמען אלע קליידער וואס קענען אין יעמאנדען א פערדאכט ערוועקען און האט זיי אבגעשיקט צו זיינעם א ברודער וואס וואוינט אין ווארשוי.

ווען עס איז נאכט געוואָרען, האט ער זיך זעהר שעהן איינגעוואשען, האט זיך פערפוצט אין זיין בעסטען מונדיר און איז אוועקגעגאנגען צום סליעדאָואטעל וועלכער האט געוואוינט געבען קרעמעל.

ער האט א ציה געטהאן ביי דער שנור פאן דער טהיר גלאקע און אלס א בעדיענטער איז ארויסגעקומען און האט געפרענט וואס ער פערלאנגט, האט ער שטאלץ געענטפערט, דאס ער מוז יעצט שפרעכען מיט דעם סליעדאָואטעל. דאביי האט ער איהם זיין קארטע געגעבען.

דער בעדיענטער האט איהם אריינגעפיהרט אין א פאָרצימער און איז מיט דער קארטע אריינגעגאנגען צו זיין הערין.

אלס דער סליעדאָואטעל האט אויף דער קארטע א קוק געטהאן, האט ער

געיאנט :

— זאל ער וואָרטען, איך וועל איהם באלד עמפאנגען.

מאלינבערנ איז פון דעם אנטווארט וואָס דער בעדיענטער האט איהם געדייט שטארק צופריעדען געווען. ער האט זיך געפונען שטארק בעליידיגט, הייסט מען דא וואָרטען, ריכטיג וויא ער זאל זיין א געווענהליכער,

פשוטער מענטש. אבער ער האט דערצו נאר ניט געקענט העלפן. ער האט יעצט בעדארפט אנקומען צום סליעדאָואַטעל.

— עס וועט קומען א צייט וואס איך וועל מיך מיט איהם אברעכענען וויא ער האָט פערדיענט — האט ער זיך געקלערט.

עס זיינען איבערנענאנגען פינף מינוטען און דער שטאַלצער מאַלינבערג איז נאך אלץ געזעסען ביים סליעדאָואַטעל אין פאַרציער אהנע דאס מען האט איהם פון זיין אונאנגענעהמער רוהע געשטערט. ער איז איינפאך פון דער הויט געשפרונגען און האט פאר כעס געוואָלט נאר אוועקנעהן, אבער ער האט זיך דערמאהנט, אז ווען ער וועט אוועקנעהען, בלייבט זיין פלאן ניט אויסגעפיהרט דארום איז ער געד בליעבען.

נאך פינף מינוטען זיינען פערנאנגען. מאַלינבערגס געדולד האט געפלאַצט. — דאס איז אַ פרעכהייט! — האט ער געשטאַמעלט — דאס איז אַ ניעדער רינקייט פון אן אונגענשען. ער האט נאר געמוזט פערנעסען, אז ער האט געהייסען מיר דא ווארטען. עפעס האלט ער מיך פאר אַ נאסען יונג צו וואס!
ער איז צוגענאנגען צו דער מהיר פון דעם סליעדאָואַטעלס צימער און האט אנגעקלאַפט.

— ווער איז דאס? — האט דעם סליעדאָואַטעלס שטימע שטרענג אַ געשריי געטהאן.

— פאַלקאָוניק מאַלינבערג! — האט דער בעליידיגטער פאַלקאָוניק שטאַלץ און ביז געענטפערט.

— קומט אריין! — האט דער סליעדאָואַטעל געענטפערט. מאַלינבערג איז אריינגעקומען מיט אַ פינסטערע מינע.

— הערר סליעדאָואַטעל! — האט ער געזאגט — איהר זייט געוויס זאָ בע-שעפטיגט דאס איהר האט גענצליך פערנעסען דאס איך ווארט אין אייער הויז?

— ניין, פאַלקאָוניק, איך בין זעהר מיעד פון דער טאגעס-ארבייט. זאגט וואס פערלאנגט איהר?

מאלינבערגס בלוט האט אין איהם אנגעהויבען צו קאכען. דער פרעכער סליעדאָואַטעל האט איהם אפילו זיצען ניט געבעטען.

— איך בין געקומען אייך מיטצוטהיילען זעהר וויכטיגע זאכען ווענען דעם מענשען וואס האט מיר דעם ערמאָרדעטען וואהרהאפטיגס פעליץ פערקויפט.

— זעהר אנגענעהם, וואס ווילט איהר פון איהם דערצעהלען?

— איך האב אייך פערשפראַכען דיעזען מאן צו צושטעלען. וועלכען מאן מיינט איהר?

— איך רייך פון דעם מאן וואס האט מיר פערקויפט דעם פעליץ. איך האב אייד געזאגט, אז זיין נאמען איז מיכל ברענער.

— נו?
— איך האב ליידער דיעזען שורסט ניט געקענט אריסגעפינען, ווייל ער איז נאך אויסלאנד אנטלאפען.

- אזוי? — האט דער סליעדאוואטעל שמייכלענד געפרענט.
- יא, איך האב דאס הייטע ערפאהרען, אז ער איז ערשט געסטערן נאך אויסלאנד אנטלאָפּען. דאס האט מיר דיא אויגען געפענעט איך זאל זעהען אז ער איז איינער פון וואהרהאפטיגס מערדער. דארום האב איך וועגען איהם א שטרענגע נאכפארשונג געמאכט און האב זעהר וויכטיגעס ערפאהרען.
- וואס צום ביישפיעל האט איהר ערפאהרען.
- איך האב ערפאהרען, אז דיעזער פערפלוכטער הונד איז אין פערבינדונג געשטאנען מיט דעם מערדער פייג, וועלכער זיצט אין געפענגניס.
- ווירקליך?
- יא, אז איך זאג אייך קענט איהר מיר גלויבען.
- אבער איך בין זעהר נייגעריג צו וויסען וואס פאר א פערבינדונג האבען זיי צווישען זיך געהאט?
- געוויס ווייסט איהר, הערר סליעדאוואטעל, אז דיעזער זשיד ברענער איז געווען איינער פון מיינע געהייספאליציסטען. דעם שורקע האט געלונגען מיר אזוי דיא אויגען צו פערבלענדען, איך זאל מיינען אז ער איז איינער פון דיא ארענט-ליכסטע לייטע. דארום האב איך ניט געגלויבט דאס וואס אייניגע פון מיינע לייטע האבען מיר דערזעהלט, אז זיי האבען פיעלע מאל געטראפען ברענערן אין דער בע-גלייטונג פון פערדעכטיגע פערזאָנען אין זעהר אונזשטענדיגע הייזער. איך האב גערעכענט, אז ער געהט ארום מיט פערדעכטיגע פערזאָנען אום פון זיי אויסצוג-פאָרשען אזעלכע זאכען וואס ער האט געטהיג צו וויסען. זא האט מיר איינער מיט אייניגע וואָכען צוריק דערזעהלט, אז ער האט אין א פערוואָרפענעם שענק געטראָ-פען ברענערן אין דער געזעלשאפט פון א יונגען מאן וועלכער איז איהם זעהר פער-דעכטיג פארגעקומען און אלס ער האט געפרענט ברענערן ווער דער יונגער מאן איז האט ער ערהאלטען דיא אנטווארט, אז דאס איז זיינער א קוין מיט דעם נא-מען באריס ברענער. שפעטער אבער האט דער מאן וואס האט דאס אלעס מיר דערזעהלט דערקענט דעם יונגען מאן אין דער פערזאן פון יעקב פייג וועלכער זיצט אין געפענגניס אונטער דעם פערדאכט, אז ער איז איינער פון וואהרהאפטיגס מער-דער. נאך אזא ערזעהלונג איז שוין ביי מיר קיין צווייפעל, אז דער פערפלוכטער ברענער האט צוזאמען מיט דעם יאקאב פייג וואהרהאפטיגען ערמאָרדעט. ער האט וויא מיר שיינט, דערשמעקט, אז מען ווייס שוין עטוואס פון דעם וואס ער וואָר א מיטעהלפער אין דעם פערברעכען, דארום האט ער געפונען פאר קלוג צו אנט-לויפען.
- איהר האט מיר זעהר וויכטיגע נייעס געבראכט, פאלקאוויק — האט דער סליעדאוואטעל מיט א שפאָטישען טאָן געזאגט — איך בין אייך דאפיר זעהר דאנקבאר. אבער פון וואנען ווייסט איהר, אז ער איז אנטלאפען געווארען?
- דאס האב איך הייטע ערפאהרען אלס איך האָב איהם געוואלט דערטאָ-פען אום איהם אייך צו צושטעלען.
- און איהר ווייסט ניט וואוהין ער איז געלאָפּען?

— דאס ווייס איך ניט.

— פיעללייכט ליענט ער פערשטעקט ערנעץ דא אין שמארט ?

— ניין. מען האט מיר דערזעהלט, אז מען האט איהם געזעהן ארפן וואקד ואל פארנעסטערן אבענדס אוועקפאהרענד פון דאנען.

— מיט וועלכען צוג איז ער געפאהרען ?

— דאָס האב איך פערנעסטן צו פרענען; אבער איך קען דאס נאך היינט ערפאהרען.

— בעמיהעט זיך ניט, פאלקאוניק, — האט דער סליעדאוואטעל שטייכלענד

געזאגט — איך אליין וועל דאס ניכער אויסגעפינען.

— איהר וועט דאס ניכער אויסגעפינען ?

— יא, פאלקאוניק.

— וויא אזוי ?

— נאנץ איינפאך. איך וועל פרענען איהם אליין וועט ער מיר דיא וואהר. הייט זאנען.

— וועמען מיינט איהר ? — האט מאלניבערנ העכסט ערשטוינט געפרענט.

— איך מײן טאקע איהם אליין דעם הערן ברענער.

— איך פערשמעה אייך ניט הערר סליעדאוואטעל.

— ווארום זאלט איהר מיר ניט פערשמעהן ? דוכט זיך איך רייד זעהר

דייטליך, איך וועל פרענען ברענערן אליין.

— וויא אזוי וועט איהר איהם פרענען, אז ער איז אוועקגעפאהרען.

— האט קיין זאָרנ פּאָלקאוניק, דער שורקע האט פיעללייכט געוואלט אוועק-

פאהרען; אבער איך האב זיין פלאן פּעראייטעלט, איך האב איהם געווינען א קירצערן וועג. ער זיצט יעצט אין דעם ליכטיגען אסטראנ.

מאלינבערן איז אזוי פינסטער געוואָרען אין דיא אויגען, דאס ער האט זיך

געמוזט אָנחאפען אן אַ שטוהל ער זאל ניט פאלען. ער האט געביך געזעהען, אז ער

איז דא זעהר מיאוס אריינגעפאלען, אבער ער האט דעם פעהלער ניט געקענט

פּערריכטען.

195 טעס קאפיטעל.

וואו זוכט מען רעמונג.

אז דיא נאל האט ניט געפלאצט ביי היראָנים ראָזענדרופטען, איז ער געווען

שטארקער פון אייזען.

עס איז קיין קלייניגקייט וואס איהם איז צוגעקומען, עס האט עפעס אויסגעזעהן

וויא נאט האט זיין אוצר פון צרות אויפגעפענט און האט זיי אלע ארויפגעשאָטען.

אויף ראָזענדרופטס הויז. זיין געלד האט מען בערויבט, זיין טאכטער פּערפיהרט אין

אזא שמין פון וועלכער עס וואר איהר אונגעגליך זיך ריין צו וואַשען. זיין סיזיליע

איז פון גרויסע שמערצען קראַנק געווארען און האט דאס בעט ניט געקענט פּערלאַג-

זען און צו דעם אלעם האט מען איהם אַ שטרענגען בעפעהל אריינגעשיקט, ער זאל

מיט זיין פאמיליע מאַכקוואַ פּערלאַזען.

— ער האט זיך געפרופט לויפען צום נובערנאמאָר און צום פּאָליציי־מיסטער בעמען רחמים מען זאל איהם האַמטש לאַזען זיצען אויף זיין אַרמ. אבער מען האט איהם נאר צו זיי ניט צוגעלאָזט און ער האט געמוזט צוריק אַהיים געהען מיט אַ לאַנגע נאַז.

— וואס טהוט מען? וואו זוכט מען רעטונג?

— דעם קאָפּ האט ער זיך צובראָכען זוכענדיג אן אנטוואָרט אויף דער פּראַגע, אבער עס האט זיך קיין אנטוואָרט געפונען. ער וואָלט שוין זיך ניט געלאזט בעמען און וואלט אַוועקגעפּאהרען, אבער נאָט דער ערשטער, און ער דער צווייטער האט געוואוסט, אז ער האט אַיינפאך ניט מיט וואס צו פּאהרען. דען דער ווייבס ציערונג און דיא נאלדענע און זילבערנע געשיר, וואס ער האט געהאט, האט ער ערשט געס־טערן פּערזעצט ביי אַ פּראָצענטניק, אום א וועקסעל צו בעצאָהלען. איהם איז יעצט נור געבליעבען זיין ווייבס און זיין טאכטערס טהייערע קליידער וואס האבען געקאָסט שווערע טויזענדער. אבער מען ווייס דאך שוין וואס פאַר א ווערט עס האבען גוטע פּרוענקליידער, ווען מען דאַרף זיי פּערזעצען אדער פּערקויפען.

איהם איז געווען ביטער און פינסטער, אזוי ביטער, דאס ער איז און דער גרעסטער פּערצווייפלונג געקומען און האט זיך קיין ראטה געקענט געבען וויא אזוי ער זאל זיך רעטען פון זיין טרויעריגער לאַגע.

אבער עס העלפט ניט, מען מוז זיך דאך רעמען. ווען ניט וועט מען איהם מיט זיין פּאַמיליע מאָרגען מיט דעם עטאַפּ ארויסשיקען.

וואו זיינען דיא אלטע גוטע פּריינד וואס האבען זיך ארום איהם געדערהט נאר ניט לאַנג, ווען מען האט געפּיהלט, אז זיינע טאשען זיינען פול מיט נאלד. יעצט איז פון זיי קיין שפור געבליעבען, קיינער שמעקט נאר צו איהם ניט אריין.

נור איין פּריינד האט זיך יא אבגערופען וואס האט גענומען אנטהייל אין זיינע שמערצען, און גראַדע אזא פּריינד, וועלכער האט פון איהם קיין מאל קיין טובה געהאט, דאס וואר שלמה פּיין. ער האט גרויס מיטלייד געהאט מיט דיעזען אלטען פּריינד אלס ער האט בעמערקט אין וואס פאַר אן אונגליקליכע לאַגע ער געפינט זיך, און פּאַסט יעדען טאג פלעגט ער אריינקומען צו איהם ערפּאַהרען וואס דא הערט זיך.

אזעזער לעזער געדענקען געוויס דאס שלמה פּיין איז דאביי געשטאנען אלס דער פּריסטאוויז געקומען צו היראָנימ'ס און האט איהם איבערגעגעבען דעם פּאַ-ליציי־מיסטערס בעפעהל ער זאָל אין פּערלויף פון 24 שטונדען מיט זיין פּאַמיליע דיא שטאַדט פּערלאָזען. דאס האט דעם גוטען שלמה שטאַרק געקריינקט און אלס סיציליע איז דערהערטנדיג דיא שרעקליכע נייעס אין אונמאכט געפּאַלען, האט שלמה אלע קרעפטען אַנגעווענדעט זיא אויפּצומינטערן און האט זיי פּערוזיכערט, אז ער וועט אלע קרעפטען אַנווענדען דיא ביטערע גזירה מבטל צו זיין.

אויף מאָרגען איז ער אבערמאַלס געקומען זיך צו ערקונדיגען וואס עס הערט זיך, צו איז היראָנימ געווען ביים פּאָליציי־מיסטער אדער ביים נובערנאמאָר און האט ביי זיי עטוואס אויסגעווירקט? היראָנימ האט איהם מיט טרעהרענדע אויגען דער-

צעהלט דעם רעזולטאט פון זיין נאנט צו דיא לייטע און האט געענדיגט מיט דיא ווערטער :

— איך בין פערלאָרען ליבער פריינד. איך זעה פאר זיך קיין רעטונג, מיר איז געקומען יעצט נור צו לויפען אין פייער אדער אין וואסער ?

— ניט אזוי פערצווייפעלט ליבער פריינד !— האט שלמה איהם געטרויסט— דאס רעדעל קען זיך נאך איבערדרעהען, איהר קענט אבערמאלס גליקליך ווערן.

— וואס שפעטער וועט זיין ווייס איך ניט, — האט היראָנים מיט א פער צווייפעלטער מינע געזאגט — דערווייל מוז איך דיא שטאדט פערלאסען און איך קען מיך פון ארט ניט ריהרען.

היינט וויר גרויס דיא שאנדע וועט זיין, ווען מע וועט מיך מיט מיין פאמיליע פון דאנען ארויסשיקען. אלע מינע פיינדע וועלען פאטשען בראוואָ ארף מיין אונגליק.

— איז שוין נאר קיין הילף צו אזא אונגליק ניטא ?
— איך זעה דא קיין הילף.

— פיעללייכט אבער געפינט זיך דא אזא מאן וואס איז געאכטעט ביים גו בערנאמאָר און ער וועט קענען פאר אייך עפעס אויסוירקען ?

— איך זעה ניט קיין מאן וואס זאל דאס קענען טהאן.
— עס איז אונגלייבליך, אז אין מאסקווא זאל זיך ניט געפינען אזא פארנעה—

מער געאכטעטער מאן, וואס זאל ניט שמעהען אין גראָסער אכטונג ביי איינעם פון דיא גרויסע בעאמטע.

— עס איז יא דא איינער ; אבער ער וועט מיר געוויס קיין טובה ניט וועלען טהאן ! — האט היראָנים געענטפערט מיט א זיפן.

— ווער איז דער איינער ?
— ער הייסט מיכאל גרינזאנא. דיעזער מאן איז זאנאר ביי דעם גראָספירסט

זעהר געאכטעט.

— איך האב דעם נאמען גרינזאנא געהערט. מען האט מיר טאקע דערצעהלט, אז ער איז זעהר געאכטעט ביי דיא הויזגע גרעסטע בעאמטע. נו, און ער וועט פאר

איך נאר ניט וועלען טהאן ?
— ניין.

— ווארום ?
— ווייל איך בין מיט איהם אין קריענ.

— האט איהר זיך געקריענט פאר א וויכטיגע זאך ?
— ער האט מיר געבעטען איך זאל געבען טויענער רובעל אין דעם פאנד וואס

ער האט געקליבען אום אכצוהאלטען דעם בעפעהל וואס איז ארויס מען זאל אלע אידען פון דאנען ארויסטרייבען, איך האב איהם אבער ענטזאגט.

— דאס איז נאר ?
— איך האב איהם נאך דאמאלס אייניגע גראפע ווערטער געזאגט און ער

איז אזוי ארויס פון געדולד, דאס ער האט צאָרניג א געשריי געמאהן : איך וועל נאך זוכה זיין צו זעהן וויא מען וועט אייך מיט אייער פאמיליע פון מאסקווא ארויס—

טרייבען נח, פערשטעהט איהר דאך אליין אז מיר איז אונמעגליך געהן צו איהם יעצט און איהם מיין אונגליק דערצעהלען. דען ער וועט זעהן איך מיר ראכע!
 — דאס האט איהר רעכט, עס איז ווירקליך זעהר ביטער אין אזא לאגע צו אזא מענשען צו געהן; אבער עס העלפט קיין זאך ניט, ווען דער חלף לענט אויפ'ן האלז מוז מען זיך זאגאר ביי דעם ערנסטען פיינד בעטען ער זאל רעטען.

— איך וועל דאס ניט טהאן ווען איך זאל זאגאר וויסען, אז איך וועל הייטע שטערבען.

— ווייסט איהר נאר וואס לעבער פריינד — האט שלמה נאכדענקענד גע- זאגט — איך וועל אייך אן אנדער ראטה געבען.

— וואס פאר א ראטה?

— דיעזער מיכאל ראזענדופט מוז דאך געוויס אויך האבען זעהר פיעל גוטע פריינד וואס זיינען ביי איהם געזאכטעט, און ער וועט זיי ניט ענטזאנען, ווען זיי וועלען ביי איהם עפעס בעטען, פיעללייכט איז מעגליך מען זאל אויסזוכען איינעם פון זיי און ער זאל מיט גרינזאנגען ווענען אייך ריידען.

— אלע זיינע גוטע פריינדע זיינען מיר אזעלכע בלוטיגע פיינדע וויא ער אליין.

— איז דאס מעגליך אז איהר האט איין גוטען פריינד ניט?

— איהר זעהט דאך, אז דאס איז אזוי.

— ניין, איך גלויב ניט אז עס זאל זיך איין מענש מיט א גוט הערץ ניט גע- פינען וואס זאל מיט אייך מיטלייד האבען. איך וועל ארויסגעהן אין גאס און וועל ווענען דעם נאכפארשונגען מאכען, איך גלויב, אז מיר וועט געלינגען אזא מענשען צו געפינען וואס וועט איבערנעהמען דיא ארבייט צו בעוועגען גרינזאנגען ער זאל אייער רעטער זיין.

— אויב איהר וועט געפינען אזא מענשען, וועל איך אייך דיא טובה קיין מאל פערנעסען.

שלמה פייין איז אוועקגעגאנגען און עס זיינען נאך קיין צוויי שטונדען איבער געגאנגען איז ער שוין געקומען פערשוויצט.

— האט איהר גוטע נייעס פאר מיר הערר פייין? האט ראזענדופט זעהר גיי- נייערין געפרעגט.

— יא, זעהר גוטע נייעס לעבער פריינד, — האט שלמה געענטפערט זיך זעצענד און אפווישען דעם שווייס פון שטערען.

— וואס פאר א נייעס? — האט ווייטער היראנים געפרעגט.

— איך האב ערפאהרען פון אזא מאן וואס איז ביי גרינזאנגען זעהר טהייער, ער טהוט פאר איהם אזעלכעס וואס קיין ברודער זאגאר קיין פאטער וואלט עס געטהאן. דיעזער מאן לויט איך האב געהערט איז אויך זעהר א גוטער אנשטענדיגער מענש און ער וועט זיך געוויס ניט ענטזאנגען אייך א טובה צו טהאן. און מיט גרינזאנגען ווענען אייך צו ריידען אלעס וואס מען בעדארף.

— ווייסט איהר ווער דער מאן איז?

— איך קען איהם ניט פערזענליך.

— אבער איהר ווייסט ווער ער איז ?

— איך ווייס נור דאס, אז ער איז נעקומען אהער וויא מען זאגט א קבצן און דריי נאָרען. ער האט ניט געהאט וואו דעם קאַפּ אנצושפּאַרען און נרימאננ האט איהם געזייען זא פיעל געלד דאס ער האט אהער ארויסגענומען זיין פרוי מיט זיינע קינדער, האט זיך געדונגען א שעהנע קווארטיר, האט געקופט פיין מעבעל און יעצט האט איהם זיין וואַלטהעטער אריינגענומען אין זיינעם א גרויסען געשעפט. מיר ווייסען פאָקטיש, אז דיא מענשען וואס זיינען ניט לאנג געהאלפען געוואָרען פון אונז גליק הורך פרעמדע הילף, דיא געדענקען נאך גוט זייערע צרות און ענטזאנען זיך ניט אויך אנדערע אונגליקליכע צו רעטען, דארום איז ביי מיר קיין צווייפעל, דאס ער וועט אויך פאר אייך ליבער פריינד טהאן אלעס וואס ער וועט קענען.

— האט מען אייך געזאגט וויא ער הייסט ?

— מען האט מיר געזאגט, אז זיין נאמען איז משה האַנימאן.

— משה האַנימאן ? — האט ראזנדרופט ערציטערט א געשריי געטהאן.

— וואס האט איהר זיך אזוי ערשראָקען הערר ראָזנדרופט ? — האט שלמה פּערוואנדערט געפרעגט.

היראנים האט זיך געשעהטט אויסזאגען דאס דיעזען מאָן, דער איינציגער וואס קען איהם יעצט רעטען, האט ער אויף דער שענדליכסטען ארט בעהאַנדעלט. ער האט בעהאַלטען זיין געזיכט אין זיינע ביידע הענד און האט זיך וויא א קליין קינד פאַרנאָנדערגעוויינט.

1906 טעס קאָפיטעל.

וואס האט ער צו מיר ?

ווען יעמאַנד זאל געווען אנקוקען בתּשבען, וויא זיא איז זיך געזעסען מיט א רהינער מינע אין איהר וואוינונג און האט געלעזען א בלאַט צייטונג, וואלט ער פאר קיין פאַל געגליבט אז פון דיעזער יונגער פרוי האט מען ערשט געסטערק דעם מאן צוגענומען. עס איז אויף איהר געזיכט קיין צייכען געווען פון טרויער און אונרוהיגקייט. זיא האט געהייראטהעט ברענער'ן מיט דער גרעסטער קאלטבליטיניקייט און מיט דער זעלבער קאלטבליטיניקייט האט זיא זיך פון איהם געשיידעט.

ווען מען זאל זיא זעלבט פרעגען דיא אורזאכע פון אזא מערקווירדיגער גלייב- גליטיניקייט ביי אלערכע וויכטיגע זאַכען, וואס ביי אלע מענשען שפיעלען זיי דיא הויפטראָליע, וואלט זיא געוויס ניט געוואוסט וואס צו ענטפערן, אבער מיר קענען יא געפינען א ריכטיגען אנטוואָרט צו דיעזער פראגע: דיא שלעכטע צייטען האבען אין איהר אלע האפנונגען געטוירט און וויא באלד דיא האַפנונגען שטאַרבען אפ פער- לייערט דער מענש אלע עדלע געפיהלע.

זיא איז געוואָרען א וואָהרע מענשענפריינדין און ווען זיא האט יא געטהאן יעמאַנדען א טובה האט זיא דאס ניט געטהאן אויס גוטעהרציגקייט זאנדרעך אויס אייגעננחץ. דאס הייסט ווען זיא האט געוואוסט אז זיא וועט דערפאר בעליגט ווערען. מען קען זאגען אז נור סאנקא האנימאן האט געהאט דיא עהרע צו מאכען

אויף דעזער נעפיהללאָזער פרוי א נוטען איינדרוק, און זיא פאר א פריינדן קויפען. מיט וואס אייגענטליך סאנקא האט ערוואָרבען דעם גונסט פון אזא פרוי? דאס איז פון דיא נעהיימיסע דער נאטור. עס טרעפט זעהר אָפט דאס א מענש נעפעלט אונז אדער ער איז אונז אבשטייסענד אהנע דאס מיר ווייסען דיא אורזאכע פון דעם. ווען מיר ווייזען זיך צו א מענשען שטאַרק פריינדליך מוז דער מענש צו אונז אויך פריינדליך זיין. בעזאנדערס ווערט דיא פריינדשאפט ערווידערט פון אן אָרדענט־ליכער פערזאָן וואס איז ניט פעהיג אויף שלויהייט און אויף הינטערשטע געדאנקען. עס איז דארום קיין וואונדער וואס אויך סאנקא האט בת־שבע'ן שטאַרק ליעב בעקומען און זאנאר פעדערבליי'ס ווערטער ווענען בת־שבע'ן האבען קיין ווירקונג אויף איהר נעקענט מאכען זיא זאל בת־שבע'ן פעהראסען. אין געגענטהייל, איהר האט זעהר געקערענט אויף דעם וואס ער האט זיך געוואנט אויף דער עדלער פרוי שלעכטעס צו ריידען.

איהר האט אבער געקערענט דאס וואס איהרע עלטערן האבען אנגעזאגט, אז דיא פרוי זאל זיך אין זייער חיוו ניט מעהר ווייזען, און אין פאל ווען זיא וועט צו זיי קומען, וועלען זיי זיא ארויסזאָגען.

זיא האט איהרע עלטערן זעהר גוט געקענט און זיא האט געוואוסט דאס זיי זיינען איינפאכע מענשען אהן חכמות, זיי וועלען געוויס זייער וואָרט האלטען און בת־שבע וועט פון זייער הויז פעהרייגנט ווערען אויף דער שענדליכסטער ווייזע, דארום האט זיא געפונען פאר גויסהיג א בעזוך דער בת־שבע'ן אבצושטאמען און זיא פער היטען פון שאַנדע.

זיא איז אנגעקומען צו בת־שבע'ן אין דער וואוינונג אין יענער צייט ווען מיר האבען זיא געזעהן זיצענדיג מיט דער רהינסטער מינע איבער א בלאַט צייטונג.

בת־שבע האט זיך זעהר דערפרייט אלס זיא האט איהר געליעבטער סאנקען ביי זיך אין הויז דערזעהן. זיא האט איהר מיט דער גרעסטער ליעבע און פריינדשאפט עמפאָאָנען.

— איהר האט מיר פערשפּאַרט א נאנג, פרייליין האַנימאן — האט בת־שבע געזאגט דריקענד סאנקאס האנד — איך האב שוין געקלערט הייטע געהן צו אייך.

— האב איך זעהר גלייך געטהאן וואָס איך האב פעהראַפט און בין געקומען צו דער רעכטער צייט — האט סאָנקא מיט א בעזאָרגטער מינע געענטפערט.

— וואס מיינט איהר מיט דיא ווערטער?

— דאדורך וואס איך בין יעצט געקומען האב איך אייך פעהריט פון שאַנדע.

— פון וואס פאר א שאַנדע?

— עס איז מיר זעהר שווער אייך דאס צו זאגען, מאדאם. אבער איך מוז אייך אלעס דערזעהלען אום אייך פון אונאַנגענעהמע זאכען צו פעהיטען. אייער עהרע איז ביי מיר זעהר טהייער, טהייערער פון אלעס אין דער וועלט.

— איהר מאכט מיר זעהר גייעריג, פרייליין האַנימאן, — האט בת־שבע

ערשטיגט נעזאנט — איך פערשטעה ניט וואס פאר א שאנדע עס ערווארטעט מיך.

— איך מוז אייך זאגען, אז מיר קומט דאס אויך פאָר זעהר זאָנדרבאר. מיר שיינט, דאס איהר האט מיר נעזאנט אז איהר קענט זיך נאר ניט מיט דעם הערן סאמואל פּעדערבליץ?

— ווער איז דער פּעדערבליץ?

— דאס איז דער רייכער מעבעל-הענדלער וואס בעלעסטיגט מיך מיט זיין ליעבע.

— איך האב דעם נאמען סאמואל פּעדערבליץ קיין מאל ניט געהערט.

— איהר געדענקט, דאס איז יענער צייט ווען איהר זייט ביי מיר אין צימער געזעסען, האט זיך דיא טהיר פלוצלונג געעפענט און באלד צוריק האַסטיג פּער-מאַכט?

— יא, איך געדיינק דאס.

— דאס איז געווען דער זעלבער סאמואל פּעדערבליץ. ער האט געוואָלט אריינגעהן צו מיר אין צימער, אבער אלס ער האט אייך דערזעהן איז ער צוריק גע-לאָפּען. ער האט דיא אורזאכע פון דעם נאכהער ערקלערט. ער האט פאר מיינע עלטערען אין מיין געזענווארט וועגען אייך זאָ פיעל שטענדיכעס ערצעהלט, דאס זיי האבען זיך איינפאך ערשאַקען און האבען מיר אָנגעזאגט איך זאָל מיך מיט אייך מעהר ניט בעגעגען.

— וואס האט דיעזער מאן וועגען מיר דערצעהלט? — האט בת-שבע מיט דער גרעסטער קאלטבליטיגקייט געפרעגט.

— וואצו זאל איך אייך איבערדערצעהלען אזעלכע זאכען וואס עס איז א שאנדע און ארענטליכער מאָן זאל זיי וויעדערהאַלען.

— מיר זיינען יעצט אונטער פיער אינגען, ליעבע פריינדליך, קיינער הערט אונז יעצט ניט. דארום קענען מיר ריידען, אלעס וואס אונז געפעלט. איך בעט אייך איהר זאָלט אזוי פריינדליך זיין און מיר אלע זיינע ווערטער איבערגעבען. אויב ער האט קיין ליבענס געזאגט וועל איך אייך באלד געשטעהן אז ער האט דוא ריכטיגע וואָהרהייט פון מיר דערצעהלט.

סאנקא האט געמחט צוליבע טהאָן און האט איהר אלעס וואס פּעדערבליץ האָט גערעדט איבערדערציילט.

— דאָס איז אלעס פאַלש. דער מאן האָט א ניעדערטרעכטיגען לינגען דער-צעהלט — האט בת-שבע צאָרניג אויסגערופען. דא איז איין וואָהרער וואָרט גיטא. אבער איך פערשטעה ניט וויא קומט א מענטש וואס קען מיך ניט און זעהט מיך צום ערשטען מאל זאל זאָ וואָס אויף מיר ריידען?

— פיעללייכט האט ער אן אירטהום געהאַט. ער האט אייך אנגענומען פאר אן אנדער פּערוואָן וועלכע איז עהנליך צו אייך.

— ניין, דאס גלויבט זיך מיר ווייטער ניט. דען לויט וויא איהר דערצעהלט, האט ער דיא אלע זאכען אלס פּאָזיטיוו דערצעהלט און קיין אָרענטליכער מאָן וועט

זיך וואָנען צו דערצעהלען אויף א מענשען אזוי פיעל ליגענס ווען ביי איהם איז פאַראַן א מינרעסטער צווייפעל אין דער פּערזאָן וועגען וועלכער ער רעדט.

— וואס דען דענקט איהר שמעקט דאָ?

— איך גלויב, אז דער פּערערבליין האָט דערביי א געוויסען ציעל געהאַט און איך מוז דאס ריכטיג ערפּאָהרען.

— וויא אזוי וועט איהר דאס ערפּאָהרען?

— גאנץ איינפאַך. איך וועל אריינגעהן צו איהם אין געשעפט אדער צו איהם אהיים און וועל איהם פּרעגען צו בין איך דיא פּערזאָן וועלכע ער האט אזוי בעלייִ דינט.

— א, טהוט דאס ניט, ליעבע פריינדן! — האָט זיך סאנקא געבעטען.

— וואָרום זאָל איך דאס ניט טהאָן?

— ווייל איהר וועט מיר דאָרדך פּערשאַפּען נרויסע שמערצען. ערשטענס, וועל איך הייסען א פּערלימדערן; צווייטענס וועלען מיינע עלטערן שטארק צאָר־ניג זיין דערפאַר וואס איך האב אויף זייער ליעבלינג נעמסר'ט. מיר שיינט, אז איך האב אייך שוין דערצעהלט, אז מיינע עלטערן האבען דעם רייכען יונגען מאן זעהר ליעב ווייל זיי גלויבען, אז ער קען מיך גליקליך מאכען. עס וועט דורך דעם ווערן א נאנצער שטורם ביי אונז אין הויז.

— אבער איך קען דאך אזא זאך ניט פּערשוויינען. איך בין קיין מאָל אין

כעס ווען יעמאנד זאגט אויף מיר אזעלכעס וואס איך האב פּערדיענט ער זאָל דאס זאגען. אבער א פּרעמדער מאן זאָל אויף מיר אויסקלערען אזעלכעס וואס איז ניט געשטויגען און ניט געפּלויגען, דאס פּערדריסט מיך זעהר און איך קען דאס ניט פּערשוויינען.

— מיר וועלען אבער אויסגעפינען אַן אַנדער מיטעל וויא אזוי מיט דעם ליג־נער זיך אפּצורעכענען. איך האב שוין דעם מיטעל.

— וואס פאַר א מיטעל האט איהר דען?

— מיר וועלען אזוי טהאן. ער וועט געוויס דיא טעג זיין ביי אונז, וועל איך איהם בעטען ער זאל צו מיר אריינקומען אין א געוויסער שטונדע, איך וועל אייך געבען צו וויסען אין וועלכער שטונדע ער וועט ביי מיר זיין, זאָלט איהר צו יענער צייט אויף צו אונז קומען, איך וועל זיך מאכען אז איך בין שטאַרק אונצופריעדען מיט אייער בעזוך און וועל אייך פאַר איהם אין דיא אויגען זאגען אז איך וויל אייך ניט מעהר קענען, ווייל מען האט מיר דערצעהלט זעהר פיעל שענדליכעס וועגען אייך. דאן זאלט איהר מיך אנהויבען צו בעטען איך זאל אייך דערצעהלען ווער עס האט וועגען אייך שלעכטעס גערעדט און וואס ער האט גערעדט. ביי אזא פאַל וועל איך געצוואונגען זיין צו זאגען דיא וואהרהייט און וועל איהם אין דיא אויגען איבערדערצעהלען אלעס וואס ער האט געזאגט.

— דאס איז זעהר קלוג — האט בת־שבע צופריעדען געענטפּערט — יעצט

ליעבע פריינדן דערצעהלט מיר וואס הערט זיך ביי אייך, איהר האט נאך אלץ אייער הערצענסגעליעבטען ניט געזאגען?

— ער איז שוין ביי מיר געווען.

— ווירקליך ? — האט בת-שבע זעהר נייניערדיג אויסגערופען — ער איז אליין

צו אייך געקומען ?

— יא — האט סאנקא אונמוטהיג און זיפצענד געענטפערט.

— עפעס פערשטעה איך אן אייך, אז איהר האט פרישע שמערצען געהאט.

סאנקא'ס אויגען זיינען פול געוואָרען מיט טרעהרין. זיא האט זיך לאנג ניט

געקענט איינהאלטען און האט זיך פערנאנדער געוויינט.

— איך האב אבער באלד פערשטאנען, אז איהר האט פרישע שמערצען

געהאט — האט בת-שבע מיט אפענער טהיילנאמע געזאגט — וועט איהר זאָ פריינדליך

זיין און מיר דערזעהלען וואס פאר א נייעס ביי אייך האט פאָסערט ?

— אה, ליעבע פריינדין ! — האט סאנקא פערצווייפלעט אויסגערופען — ער

ליעבט מיך שוין ניט מעהר !

— האב איך אייך פריהער ניט געזאגט, אז איהר זאלט דער ליעבע פון דיא

מענער קיין ווערטא געבען, ווייל זיי זיינען אלע ניעדערטרעכטיג, איינער איז ניט

בעסער פאר דעם צווייטען.

— אבער יאָזעף איז דאָך דער בעסטער מענטש אין דער וועלט — האט סאנקא

געיאמערט.

— איך האב אויף מיין געליעבטען אויך אזוי געמיינט, — האט בת-שבע

פאסט צאָרניג געזאגט — איך האב אויך געמיינט, אז ער איז קיין מענטש, זאנדערן

אן ענגעל פון זיין ליעבען נאמען, ביז איך בין געקומען צו דער שרעקליכער, ביטערער

איבערצייגונג אז ער איז א טייפּעל פון דער העלע.

— ניין מאַדאם ! אויף יאָזעף'ן קען איך דאס ניט זאגען. איך וועל פאר קיין

פאל גלויבען, אז ער איז פלוצלונג פערדאָרבען געוואָרען. איך גלויב אבער, אז דא

שטעקט עפעס א געהיימיניס.

— וואס פאר א געהיימיניס שטעקט דא נאך אייער מיינונג ?

— איך האב פערשטאנען, אז ער טראגט אויף מיר א האַס. עס קען זיין, אז

שלעכטע צינגער האבען זיך דא אריינגעמישט און האבען פאר איהם אויף מיר אן-

גערעדט ווער ווייס וואס.

— דערזעהלט מיר נור וואס איז געווען ווען ער איז צו אייך געקומען און וואס

ער האט מיט אייך גערעדט. איך בין שוין אביסעל פראַקטיש אין אזעלכע זאכען

און דארום וועל איך אייך באלד זאגען וואס דא טהוט זיך.

סאנקא האט איהר אקעס דערזעהלט וואס אונזערע לעזער ווייסען שוין.

בת-שבע האט זיא אויפגעקראַמט אויסגעהערט און האט ענדליך געזאגט :

— יא, איהר האַט רעכט. יעמאנד האט אויף אייך פאר איהם זעהר פיעל

שלעכטעס אנגעזעט. דאס איז אויך נאר קיין וואונדער, אז א פּרעמדער מענטש

האט געקענט אויף מיר אויסטראַכטען אזעלכע שוידערהאַפטע זאכען פון וועלכע

איך האב קיין אַהנונג, האט מען דאך אויף אייך אויך דאסזעלבע געקענט אויס-

טראַכטען.

— אבער וואס זאל איך יעצט טהאן? — האט סאנקא וויינענדר געפרענט -- איך מוז אייך זאגען ליעבע פריינדין, אז דאס וועט מיך אין אזא פערצווייפלונג טרייבען, דאס איך וועל געוויס מיט מיינע אייגענע הענד צו מיין ביטער לעבען אן ענדע מאכען.

— דאס איז שוין צופיעל — האט בת-שבע מיט זעהר אן טרנסמע מינע גע- זאגט — ער האט ניט פערדיענט איהר זאלט צוליעב איהם אין אזא פערצווייפלונג קומען. אבער זען איהר זאלט מיך פאָלגען, וואָלט איך אייך זעהר א גלייכע זאך געראטעהען.

— וואס איז אייער ראַטה?

— מיין ראַטה איז, איהר זאָלט מיט איהם אָפען ריידען און זאָלט איהם צווינגען ער זאל אייך דערצעהלען וואס מיט איהם איז. דאן וועט אלעס ארויפ- שווימען וויא בימאיל אויף וואַסער.

— אבער וואו געהט איך איהם, אז איך ווייס זיין אדרעסע ניט.

— ער האט אייך נאך אלץ ניט געזאגט וואו ער וואוינט?

— ניין.

— דאס אליין איז א דייטליכער בעווייז; אז ער וויל זיך פון אייך אבשאַקלען; מיר איז א וואונדער, וויא באלד ער וויל זיך יא פון אייך אבשאַקלען, ווארום איז ער ביי אייך געווען מיט א בעזוך?

— דאס פערשטעה איך אויך ניט.

— וויא ריא זאך איז, זאָלט איהר אלע קרעפטען אנווענדען איהם צו געפינען און דאָן מיט איהם אָפען ריידען אום איהר זאלט וויסען, אהער אדער אהין.

— איך וועל געוויס קיין מיה שפארען און וועל איהם זוכען; דען פאר אייך אליין ליעבע פריינדין מוז איך געשטעהן, אז איך קען אהן איהם ניט לעבען. איך פיהל, דאס ווען בעהיטע נאָט מיר וועלען פארנאָדער געהן וועל איך דאס ניט אויסהאַלטען!

— עס טהוט מיר זעהר לייד פון אייך אזעלכע ווערטער צו הערען — האט בת-שבע געענטפערט — איך אויף אייער פלאַץ וואָלט אנדערש געהאָנדעלט; נור אזוי וויא איהר האט נאך ניט אויסגעטרונקען דעם גאַנצען גיפּט-בעכער אזוי וויא איך, מוזט איהר טהאן וויא איך האב אייך געראטעהען. אבער איינס צום צווייטען האט דאך דאס ניט. איך מיין אייער געשיכטע צו מיין געשיכטע בעלאַנגט נאר ניט, דארום גלייבע איך וועט איהר האַלטען אייער פערשפרעכונג ווענען דעם לינגער פּעדערבליץ און וועט מיר געבען צו וויסען, ווען ער וועט ביי אייך זיין, איך מוז וויסען וואס וויל ער פון מיר.

— איך וועל געוויס וואָרט האַלטען — האט סאנקא פּערזיכערט.

197 מעם קאפיטעל.

אלטע בעקאנטע.

עס וואָר איינער פון דיא הייסע, פייעריגע, תחו'דיגע מענ. דיא זוך האט נער ברענט אונערבארמליך. עס איז זא הייס געווען דאס זאנאר דיא וואלדשאטען האבען קיין קיהלונג געקענט געבען.

דער אלטער אייוואן פון טייפעלסשלאָס וואָר בעשעפטיגט מיט צוגרייטען זיך צו דער רייזע נאך אַרשא, אום דאָרט נאכפארשונגען צו מאַכען וועגען דעם גראָף דאנילאוו. קאטהארינא האט אין א קליין משעמאדאנטשיק איינגעפאקט פערשיעדענע עסענוואַרגען און ווייסע וועש.

— אבער אייוואן — האט קאטהארינא געזאגט אלס זיא וואָר שוין מיט איהר ארבייט פערטיג — איך פערשמעה ניט וויא קענסט דוא יעצט אוועקפאהרען.

— ווארום זאל איך יעצט ניט קענען פאהרען?

— דוא האָסט דאָך מיר געזאגט, אז דער שוסטער דארף דיר ברענגען א ריכטיגע נאָכריכט וועגען דעם מענשען וואס האט ביי איהם געקויפט יענע שמיטעל, און אז ער וועט אהער קומען דיר דערפון מעלדען, וואס וועט זיין?

— וועט ער דיא זעלבע זאך דיר איבערגעבען און דוא וועסט דאס מיר באלד אריינשרייבען אין אַרשא; איבעריגענס וועל איך דארט לאנג ניט זיצען, איך דענק מאָרגען צוריקקומען.

— ווער ווייס אבער צו וועסט דוא אין אזא קורצער צייט קענען אלעס ערפאהרען?

— אויב דער גראָף איז נור געפאהרען אין אַרשא וועל איך געוויס נאנגן ניך ערפאהרען; אלעס וואס מיט איהם טרעט זיך.

— איך וואלט דיר געראטהען דוא זאלסט זיך נאך אביסעל מיט דיין פאהרען אפהאלטען; דען לויט דוא האָסט מיר דערזעהלט דארף דער שוסטער הייסע אבערס צו אונז קומען. וואס קענסט דוא פערשפעטיגען ווען דוא וועסט ארויספאהרען מאָרגען?

— איך קען דא ניט איינזיצען קאטהארינא, עס טראגט מיך אין דער לופט. איך פערשמע, אז אונזער גראָף איז אין א גרויס אונגליק אריינגעפאלען. ישמעל זיך נור פאָר וויא רעטהעזעלהאָפט דאס איז, וואס ער איז פלוצלונג אוועקגעפאהרען און האט אדעלאַן, וועלכער ער האָסט וויא דעם טויט געמאכט פאר דער ווירטהין איבער אלעס וואס ער האט. מיר ווייסען דאך ביידע וויא ער האט דיעווער פער-פלוכטער פרוי אין דער לעצטער צייט געהאָסט. אויסער דעם האט דאך גלאפירא אויסדריקליך געזאגט, דאס ער האט ביי איהר איבערנעלאזען א בריעף צו מיר און אדעלא האט דעם בריעף צוגענומען און לייגענט זיך נאר אָפּ פון איהם, דאס איז א בעווייז, אז דער גראָף האט מיר וויכטיגעס מיטגעטהיילט וואס פאָסט פאר דער שלאנג נאר ניט. מוז איך דאך ערפאהרען אום וואס דא האַנדעלט זיך. איך זאג דיר נאך א מאל קאטהארינא אז איך קען ניט רוהען, איך

מוז נאך הייטע אוועקפאהרען און נאכפארשונגען מאַכען וועגען דעם אונגליקליכען גראַף.

— טהו וויא דוא פערשטעהסט, אבער איך זאג דיר נאך אמאָל, אז דוא דאַרפסט ניט אוועקפאהרען ביז דער שוסטער וועט אהער קומען מיט א נאַכריכט זיגען יענעם מערדער. דען דאס איז זעהר וויכטיג.

איוואן האט אַנגעהויבען נאכדענקענד צו קראצען זיין פאטילניצע. איהם איז געווען שלעכט דא צו בלייבען און שלעכט אוועקפאהרען. ענדליך אבער האט ער זיך בעשלאָסען דאָך זיין ריזע צו מאַכען.

— הער נור אויס קאטהארינא, — האט ער געזאגט — פאהרען גי, זיין, דא בלייבען דאך מיט דיר איבער טראשקא מיט גלאפיראין. ווען דער שוסטער וועט ברענגען וויכטיגע נייעס, זאלסט דוא טראשקאין גלייך ארויסשיקען צו מיר אין ארשא. ער זאל מיר איבערנעבען דאס וואס דער שוסטער האט דערזעהלט. אלוא איז שוין אלעס פערטיג צו מיין ריזע ?

— יא, אלעס.

— וועל איך געהן איינשפאנען דאס פערד.

ער האט געוואלט ארויסגעהן אין הויף אלס קאטהארינא, וועלכע איז ביים פענסטער געשטאנען האט אויסגערופען :

— זעה נור איוואן עפעס א פאָסט וואָגען האט זיך פאר'ן שלאָס צוגעשטעלט. איוואן איז צוגעלאפען צום פענסטער און האט געזאגט :

— איך ווייס ניט ווער דער מאַן איז. דאס איז געווען א דורכרייזער וואס האט זיך אבגעשטעלט א קאלטען טרונג וואסער צו בעקומען, ווייל דוא הייז איז אונגאַטירליך שטארק.

דער מאַן וואס איז געקומען מיט דעם פאָסט-וואָגען איז פּוֹ'ם וואָגען ארויף טערנעשפרונגען, האט געהייסען דעם יאַמשציק (פּוהרמאַן) וואָרטען פאר דעם טהויער און איז אליין אריינגעגאנגען אין דעם אָפּענעם טהויער. איוואן איז איהם ענטגעגען געקומען.

— אלטער ! — האט דער גאסט געזאגט — קען איך ביי דיר בעקומען א קיהלענדען געטראנק ? איך בין שרעקליך דורשטיג.

— איך האב באלד פערשטאנען, אז איהר האט זיך צוליעב דעם דא צוגע-שטעלט — האט איוואן געענטפערט — קומט אריין אין שטוב וועט איהר בעקומען א גלאז קאלטען עפעל-קוואס אדער קאלטע פרישע וואסער.

— זעהר גוט, — האט דער גאסט צופריעדען געזאגט און איז מיט איוואָגען אריינגעגאנגען אין שטוב.

— קאטהארינא ! — האט איוואן געזאגט צו זיין פרוי, גיט די עררן א פאר גלאז פח דייע עפעל-קוואס: — דאַרף איך פרעגען דעם העררן וואוהין זיי פאהרען יעצט ?

— איך פּאָהר נאך דאנילאווא צום גראַף אנטאן דאנילאוו.

— מיר שיינט, אז אייער פאהרען איז אומזאָנסט.

— ווארום ?

— וייל ער איז יעצט אין דאנילאָוקאָ ניטאָ.

— ער איז אוועקגעפאהרען ?

— יא, הערר.

— ווייסט איהר ניט וואוהין ?

— ניין, איך ווייס ניט. אבער ענטשולדיגט, ננעדיגער הערר, ווען איך וועל

אייד פרעגען מיט וועמען איך האב יעצט דיא עהרע צו שפרעכען; איהר קומט מיר
זעהר קענטליך פאָר.

— איהר קומט מיר אויך זעהר קענטליך פאָר, אלטער. איהר זייט פון דיעזען

נענד ?

— זעלבסטפערשטענדליך, אז וויא באכד איך וואוין דא בין איך פון דיעזען

נענענער.

— דאס איז נאך קיין בעווייז. עס קען אמאל טרעפען אז א מענטש איז פון

ענגלאנד און ער וואוינט אין רוסלאַנד.

— ווילט איהר פרעגען צו בין איך געבאָרען געווארען אין דיעזען נענענער ?

— יא.

— אויף דעם קען איך ענטפערען, אז איך בין געבאָרען אין ערצויגען געווארען

אין דיעזען אויעזר. איך בין אליין פון דעם דאָרף קריוואָפּאָליע, וועלכער איז ניט
ווייט פון אָרשאָ.

— ווייט איהר אמאל געווען אין אָרשאָ ?

— אָ, יא. איך האב דאָרט געדיענט א היבישע צייט ביי א אידען מיט דעם

נאמען איזאָק פאָמעראַניץ.

— האָ ? — האט דער גאָסט איבערראישט אויסגערופען — איהר האט געדיענט

ביי איזאָק פאָמעראַניץ ? איז אייער נאמען איזאָ ?

— ריכטיג. מיין נאמען איז איזאָן. ווער-זשע זייט איהר, ננעדיגער הערר,

וואס איהר ווייסט מיין נאמען ?

— איהר דארפט מיין נאמען איך געדענקען. איך הייס מיכאָאיל גרינזאַננ.

דער אלטער איזאָן האט אין דער הויך א שפרונג געטהאָן.

— מיכאָאיל גרינזאַננ ? — האט ער געישטאַמעלט — מיין גוטער נאט, זייט

איהר מיכאָאיל גרינזאַננ ? יא, ביי מיין עהרנוואָרט ! דאס זייט איהר, איך האב

אייד שוין דערקענט. אָד, וויא פרייט עס מיך וואס איך האב דיא עהרע איך נאך

אמאל צוהען. עס איז נאר קיין וואונדער וואס איך האב איך ניט דערקענט, איהר

זייט ווירקליך נאר אַן אנדער מענטש געווארען. דאמאלס ווען איך האב איך גע-
קענט, זייט איהר געווען א מאנערער יונגער מאנטישיקעל אז הייטע זייט איהר א

זאַן, דיק, געזונד און שעהן. וואס מאכט אייער פרוי, מיין אַמאָליגע זיסע ווירטהין

סאַבינאַ ? — האט איהר פיעל קינדערלאך זאלען געזונד זיין ?

— מיר האבען ליידער נאר קיינע קינדער ! — האט גרינזאַננ זיפצענד

מערט.

- איהר האט קינע קינדער ?
— ניין.
— איך וואָלט אייך עפעס געפרענט — האט איוואן נאך : קורצעס
קען געזאגט -- אבער איך פירכטע אייך וועט דאס פערדריסען.
— פרענט אלעס וואס איהר ווילט, ליעבער איוואן.
— לעבט נאך יענעס קינד? ...
— איך ווייס ניט.
— איהר ווייסט ניט, וויא קומט דאָס?
— ווייל דיא אַמע וואס מיין פרוי האט איהר דאס קינד אנפערטרויט
רשוואונדען געווארען און מיר ווייסען ביז הייטע ניט וואו זיא איז אהינגעקומען.
— האט איהר זיא געפרובירט זוכען ?
— צו מיר האבען געפרובירט? דאס האט מיר מויענדער רובעלס אבנע-
אַסט; אבער מיין מיהע וואר אומזאָנסט. זיא איז מיט דעם קינד וויא אין וואסער
ריין.
— שאַדע! — האט איוואן וויא צו זיך אליין געזאגט — וואו וואוינט איהר
הערר גרינזאנג ?
— אין מאַסקווא.
— און וויא געהט עס אייך ?
— זעהר גוט.
— דאס פּרעהט מיך זעהר. געוויס ווייסט איהר וויא טהייער אייער סאַבינא
י מיר געווען. פון איהרטוועגען איז מיר קיין זאך ניט שווער געווען צו טהאָן.
— יא, דאס ווייס איך. מיין סאַבינא דערמאָנט אייך נאך הייטע זעהר אָפט.
— ווירקליך? איהר שפּאַסט פון מיר ניט ?
— איך זאָל פון אייך שפּאַסען? ניין, פריינד. איך האב אייך דיא ריינע
וואהרהייט געזאגט.
— אזוי? — האט דער אַלטער העכסט צופריעדען אויסגערופען — דיא גוטע
סאַבינע דערמאנט זיך נאך אָן מיר איהר אַלטען דיענער? זאגט איהר, הערר גרינ-
זאנג, אז איך בין איהר דערפאר זעהר דאַנקבאַר. גלויבט מיר, אז איך וואָלט מיך
נאר ערקוויקט ווען איך זאָל זיא דערזעהן. איך קען נאך ביז הייטע ניט פּערגעסען
וויא גוט זיא האט מיך בעהאַנדעלט.
— נו, און איהר, אַלטער פריינד, וואוינט דא אין דיעוען שלאַס? — האט
גרינזאנג געפרענט.
— יא, איך וואוין דא שוין זעהר לאַנג.
— איהר דיענט ביי דעם גראַף דאַנילאָוו ?
— איך דיען יא און ניט.
— וואס מיינט איהר מיט דיא ווערטער ?
— איך שטעה אונטער דעם גראַפס שוין. איך בעטראכט איהם אַלס מיין

ווירטה, אבזואהל איך פיהל אויף זיך קיין לאסט פון איהם. איך ארבייט פאר איהם
ניט און צאהל איהם קיין שטייער.

— וואס דען טהוט איהר דא ?

— מיך האט אהער נאך דער אלטער גראף, אנטאנס פאטער אריינגעזעצט,
נאכדעם, אז מיך האט אין דיעזען שלאָס אן אונגליק נעטרָאָפען, דאס מען האט
מיר א פינגער אבגעביסען און איך בין א לאַנגע צייט טראַנק געלעגען; אלס ערזאָן
פאר דיא שמערצען וואָס איך האב געהאט דורך זיין שלאָס, האט ער מיר ערלויבט
איך זאָל דאָ ביז מיין ענדע לעבען וואוינען. דערביי האָט ער מיר געגעבען א שטיק
פעלד צו בעארבייטען וויא אויך א גאָרטען, אייניגע קיה, צוויי פערד און אלעס
וואס א פערד-ארבייטער דאָרף האבען און אזוי לעב איך מיך מיט מיין פרוי שטיל
און רוהיג; אבער איך פירכטע, אז צו מיין רוהיג לעבען האט אן ענדע גענומען.

— ווארום ?

— ווייל אין דער לעצטער צייט זיינען דאָ פיעלע נייעס ענטשטאנדען, אזעלכע
נייעס וואס האבען געבראכט אונגליק אויף דעם גראף אנטאן און דאס אונגליק
האַלט שוין יעצט ביי מיר.

— וואס פאר אן אונגליק האט דען עררייכט דעם גראף אנטאן ?

— א שלאַנג האט זיך אריינגערוקט צו איהם אין הויז און האט פערניפּטעט
זיין לעבען.

— מען זאגט דאך אז ער האָט ניט לאַנג געהייראַטהעט ?

— יא, דאס איז וואהר. ער האט געהייראַטהעט א פרוי פון דער ארמער
קלאַסע, אבער איהר פאסט צו זיין א קיזערין; איך האב נאך אין מיינעם לעבען
אזא טמע זעלע ניט געזעהן.

— און דער גראף האט זיא וואהרשיינליך ליב ?

— ער האט זיא געליעבט מיט לייב און זעלע. ער וואלט געוויס זיין גאנץ
לעבען מיט איהר גליקליך אבגעלעבט. אבער וויא איך האב אייך געזאגט, א שלאַנג
האָט זיך אריינגעמישט און האט צו דעם זיסען לעבען אן ענדע געמאכט. זיא איז
שוין ניטאָ און מיט איהם ווייס איך גאָר ניט וואס עס איז געווארען.

— וואו איז זיא דען ?

— איך ווייס ניט ...

— איז דאָס וואהר וואס מען זאגט, אז ער האט זיא ערשאָסען ?

— איוואָן האָט איהם ערשמוינט און ערשראָקען אנגעקוקט און האָט געשמאַ-
זעלט:

— פון וואנען ווייסט איהר דאָס ?

— זיא אליין האט מיר דערזעהלט — האט גרינזאָנג שטייכלענר געענט-
פערט.

— וואס ? — האט איוואָן איבערראַשט א געשריי געמאָן — זיא אליין האט

האט דאָ איד דערזעהלט ? וועמען מיינט איהר, הער גרינזאָנג ?

— איך מיין טאַקע דער גרעפן טאַרא.

- איהר קענט זיא דען ?
- זעלבסטפערשטענדליך, אז וויא באלד זיא האט דאס מיר דערזעהלט קען זיא מיך און איך איהר.
- זאל איך גלויבען, אז איהר האט זיא געזעהן אין מאַסקווא ?
- איהר זאָלט דאס גלויבען גוטער איוואן. איך האב זיא געזעהען און איך בין יעצט איינער פון איהרע שיצער. זיא האט מיר דערזעהלט וויפיעל גוטעס איהר האט מיט איהר געטהאן. איך האב מיך יעצט דא אפגעשטעלט ניט צו ליעב א טרונק וואסער, זאנדערן אום אייך צו זעהען מיט אייך זיך צו בעראטהען וואס מיר האבען צו טהאן פאר דער אונגליקליכער. דאס איז קיין פלאן זיא זאל זיין אין דער פּרעמד און זאל דארפן אליין איהר ברויט פּערדינען.
- וואס טהוט יעצט דיא אונגליקליכע ?
- זיא איז אַ גובערנאנטיין.
- אַ גובערנאנטיין ? זיא ערציהט פּרעמדע קינדער ?
- יא פריינד.
- ארמע אונגליקליכע מאריא ! — האט איוואן זיפּצענד אויסגערופען. אט צו וואס דיא שלאנגע האט זיא געבראַכט.
- איהר האט עטליכע מאל דערמאָנט אַ שלאַנגע און איך ווייס נאך ניט וועמען איהר מיינט.
- דאס איז דעם גראַפּס אַ קווינע, דיא וועלט האט נאך ניט געזעהען אזא אויסוואורף דער נאטור. זייט זיא איז אהער געקומען האט אַ פינסטערער וואַלקען בעדעקט דאנילאווס הויז. דער גרעפּין, דעם גראַף און אלע זיינע בעסטע געמיינעסמע דיענער האט זיא פון דאנען פּעריאָנט און זיא אליין איז געבליעבען דיא העררשערין פון דאנילאָוואַ.
- איך פּערשטעה דאס נאר ניט. איז דען דער גראַף אזא דומקאָפּ וואָס ער לאזט זיך שלעפען אין אַ בלאָטע פון אַ יונגעס מעדען ?
- מיר איז אַ וואונדער איהר הערר גרינזאנג זאָלט אזא זאך פּרענען. ווייסט איהר דען ניט, אז איין שלעכטער פּאלשער מענש קען אמאל טויענדער ארדענטליכע אונשולדיגע פּערוואנען אין גרעסטען אונגליק שטירצען ?
- אבער וואס הערט זיך יעצט ? דער גראַף פּערשטעהט נאך אלץ ניט אז זיין קווינע איז אַ גיפּטיגע שלאַנגע ?
- ער פּערשטעהט יא. אבער ער איז שוין ערשטענס, אויס מענש און צוויי טענס, ווייס איך נאר ניט וואס מיט איהם איז געוואָרען, דען ער איז פּלוצלונג אוועקגעפּאַהרען פון זיין הויז און האט דיא נאנצע העררשאַפט איבערגעלאָזט ביי דער שלאַנג אין דיא הענד.
- וואוהין איז ער געפּאַהרען ?
- דאס איז אזא געהיימניס וואס איך קען ניט פּערשטעהען.
- ווייס קיינער פון זיינע בעדיענטע וואוהין ער איז געפּאַהרען ?
- קיינער ווייס ניט און דאס מאכט מיך זעהר אונרוהיג. איין דיענסט-מעדען

וואס איז צו ענער צייט נעווען אין פאלאסט דערזעהלט, אז אן אפיציער מיט צוויי סאלדאטען זיינען צו איהם געקומען, א היבשע צייט זיינען זיי אלע געזעסען פער-שפארט ביי דעם גראף אין צימער. זיי האבען זיך דאָרט געסודיעט נאכהער האט דער גראף דעם מעדעכען וואָס איך האב אייך געזאגט איבערגעגעבן א בריעף פאר מיר און איז מיט דעם אָפיציער און מיט דיא סאלדאטען אוועקגעפאָהרען.

— וואס שרייבט ער אייך אין דעם בריעף?

— ווען איך זאל שוין וויסען וואס ער שרייבט וואלט גוט געווען. צום אונגליק ווייס איך דאס ניט. דען זיין קווינע דיא פערפלוכטע אדעלא האט דעם בריעף אב-גענומען פון איהר און האט אנגענומען מיט נוואלד דיא הערשאפט אין דיא הענד און שרייט אין איין שטימע, אז דער גראף האט זיא געמאכט פאר זיין שטעלפער-טרעטערן. אלע בעדיענטע וואס זיינען דעם גראף געטריי געווען האט זיא באלד פון זיין פאלאסט פעריאגט אויך מיר האט זיא אנגעזאגט מיט דעם הארבען ווארט, איך זאָל דעם שלאס וואו איך וואוין שוין איבער צוואנציג יאהר פערלאזען; אבער איך הער זיא וויא דיא קאָין. וואו איך וועל ניט זעהען מיט מיינע אויגען דעם גראפס האנדשריפט, אז ער האט זיא געמאכט פאר דער ווירטהיין איבער זיין גאנץ פער-מענען וועל איך פון דאנען ניט אוועקפאָהרען.

— דאס טהוט איהר זעהר גלייך. אבער עס בלייבט אַן דיא פראגע, וואוהין

האט דער גראף געקענט אוועקפאָהרען?

— דאס בעאנרוהיגט מיך אויך זעהר און איך האב זיך דארום בעשלאָסען

איך זאל פאָהרען נאָך אַרשא דאָרט נאכפאָרשונגען וועגען איהם צו מאכען.

— וואס איז עפעס נאך אַרשא?

— ווייל לויט וויא דאס דענסטמעדכען האט מיר דערזעהלט, איז ער גע-

פאָהרען אין דער וועג וואס פיהרט צו אַרשא.

גרינזאנג האט זיך אויף אייניגע מינוטען פערטראכט און האט געזאגט:

— איך ציטער צו האט דא אן אנדער אונגליק ניט געטראפען.

— וואס פאר אן אונגליק מיינט איהר?

— איך דענק צו האט דיא קווינע איהם אין א ניי אונגליק ניט אריינגעוואָר-

פען אום זיא זאל בלייבען דיא העררשערין פון זיין הויז.

— דאס האב איך שוין אליין אויך געקלערט, אבער אין וואס פאר אן אונגליק

האט זיא איהם געקענט אריינזאָרפען?

— זאגט מיר נור ליעבער איוואָן, גלויבט אויך דיעזער שלאנג, אז דער גראף

האט זיין פרוי ערשאָסען?

— זיא האט דאס געגלויבט, אבער איך האב איהר אין צווייפעל געבראכט.

— וויא אזוי?

— דער גראף האט געהאט דיא אונפאַרויכטינקייט, זיא צו שיקען אהער, זיין

ווייבס לייכע פון דאנען צו צונעהמען אום זיא נאך דאנילאָווקא צו בריינגען. אלס

זיא איז אהער געקומען און האט דיא לייכע געפאררערט, האב איך מיך פון איהר

אויסגעלאכט און האב געזאגט, אז דיא גאנצע געשיכטע איז א ליגע.

— און זיא האט איך גענלויבט ?

— זיא האט מיר געמוזט גלויבען, ווייל זיא האט דא קיין שפור פון דער ער

מאָרדעמער גרעפין ניט געפונען.

— אבער דער גראָף האט איהר אויך ערקלערט, אז דאס וואס ער האט

איהר דערצעהלט איז א ליגע ?

— דאס ווייס איך ניט.

— אויב אזוי, איז ביי מיר קיין צווייפעל דאס זיא אליין האט איהם פערקלאַנט

אז ער האט זיין פרוי ערמאָרדעט און מען האט איהם דערפאר ארעסטירט.

— ניין, הערר גרינזאננ איך בין ניט מיט דער מיינונג.

— וואָרום ?

— ווען מען זאל קומען איהם צונעהמען פאר אזא פערברעכען, וואָלט עס ניט

אזוי שטיל צוגעגאנגען, מען וואלט געוויס נאכפאָרשונגען געמאכט. מען וואלט נע-

פרענט ביי דיא בעדיענטע און מען וואלט געזוכט דיא לייכע פון דער ערמאָרדעמער.

איהר פערשטעהט דאך אליין, אז מען וועט ניט צונעהמען אזא מאן וויא דער גראָף

דאנילאוו איז בלויז דערפאר וואס אוינער האט דערצעהלט, אז ער איז אַ מערדער.

דאס האט איהר אויך רעכט. אבער עס פלייבט דאך אלץ דיא פראגע וואו

איז דער גראָף ?

— דאס מוזען מיר גוט נאכפאָרשען — האט איוואן געענטפערט.

198 טעם קאפימעל.

זיא וויר ניט נאָכגעבען.

— יאקאָב פין איז קיין מערדער ! — האט צום הונדערטסטען מאל רעבעקא

ראטהעלום צו זיך אליין העכסט ערפרייט געזאגט — איך האב רעכט געוואט. איך

האב באלד געזאגט, אז עס איז אונגלויבליך ער זאל זיין אזוי פערדאָרבען. אבער

מיין גאָט ! ווער קען מיר ערקלערן יענע געשיכטע מיט דעם מעדכען וואס ער האט

זא אונגליקליך געמאכט. דאס איז דאך א פאקט, וואס איך זעלבסט בין אין דעם

איבערצייגט. וואס זאל דאס בעדייטען ?

נור, דאס איז זעהר לייכט צו בעאנטוואָרטען — האט זיא אליין געענטפערט,

יעקב פין האט גאָר ניט געמיינט דאס מעדכען צו פערפיהרען. עס קען זעהר זיין,

אז ער האט ערנסט געמיינט זיא צו הייראטהען, אבער דאס פלעצליכע אונגליק וואס

איהם האט געטראפן, דאדורך וואס ער איז אין געפענגניס אריינגעפאלען, דאס

אונגליק האט איהם ערווייטערט, ריכטיגער געזאגט אבגעריסען פון זיין געליעבטער

און זיא האט געמיינט אז ער האט זיא אויף אימער פערלאסען, דעם בעווייז האב

איך, אז איך האב רעכט, וואס זיא איז אהער געקומען פרעגען וואו ער געפינט זיך,

האט זיא דאך ניט געוואוסט, אז ער איז אין געפענגניס. יעצט אבער אז זיא ווייס

שוין אלעס וועט זיא זיך אויף איהם ניט מעהר בעקלאַגען. יא ! איך האב געזאגט

און וועל דאס אימער זאגען, אז ער איז איינער פון דיא בראפסטע ארדענטליכסטע

לייט אין דער וועלט. קיין מערדער איז ער געוויס ניט און קיין פערפיהרער אויך ניט.

דאס מעדכען איז זיין בלה און זיא וועט זיין זיינע פרוי....

ביי דעם געזעטען געדאנק האט א קאלטער שווייס בעדעקט איהר שמער
און וואס האט געפיהלט וויא אלע איהרע גליעדער שוידערן אין איהר. זיא האט זיך
אליין ניט געוואָל ערקלערן: דיא אורזאכע פון דיעזען שרעק, אבער וויא א געהיימע
אינערליכע שטימע האט איהר צוגעשריען: יאקאָג איז ניט דינער, דוא קענסט
אויף איהם ניט האפען!

אך וואס פאר א ביטערער שרעקליכער געדאנק דאס איז פאר א הערץ וואס
ליעבט, פאר א פערזאן וואס פיהלט! דיא שעהנע רעבעקא האט אין דער מינוט
געפיהלט דעם ביטערסטען ניפט וואָס אזא יונגעס מעדכען קען פיהלען אין דער צייט
ותען אלע איהרע האפנונגען געהען פערלאָרען...

א לאנגע צייט איז זיא געזעסען פערטיעפט אין פינסטערע, שוידערהאפטע
געדאנקען. דיא נאנצע וועלט האט נאך קיין מאל אין איהרע אויגען אזוי געשמאק-
לאָז, אזוי ווערטלאָז ניט אויסגעזעהען וויא יעצט. זא איז געזעסען ביז דער בעדינטער
איז אריינגעקומען און האט זיא אין נאמען פון איהרע עלטערן גערופען צום טיש
טרינקען טהעע.

זיא איז מעכאניש פון איהר ארט אויפגעשטאנען און איז אריינגעקומען אין
טהעע-צימער. זיא האט דארט געטראפען איהר נאנצע פאמיליע ארום טיש; אבער
צווישען זיי איז אויך געווען אזא פערזאן, וואס ביי זיין אנבליק האט זיך איהר געזיכט
וויא מיט א שווארצער חמארע בעצורנען.

יאכ איז געווען סימאן גריץ.

— זען זיך מיין טאכטער — האט דיא מוטער צערטליך געזאגט איהר אנציי-
גענד אויף א שמוהל וואס איז געשטאנען געבען גריצען.

אבער רעבעקא האט פון דער זייט גענומען אן אנדער שמוהל און האט איהם
געשמעלט געבען דער מוטער און האט זיך אויף איהם געזעצט.

גריץ אויך איהרע עלטערין האבען געמאכט זעהר א זויערע מינע אבער רעבעקא
האט זיך געמאכט וויא זיא בעמערקט דאס גאר ניט און האט קאלטבליטיג גענומען
טרינקען איהר גלאז טהעע.

— דוא ווייסט מיין טאכטער, אז דער הערר גריץ געזענענט זיך מיט אונז ? —
האט דער פאָטער געזאגט נאך א לאנגע פויזע.

— זעהר אנגענעהם... — האט רעבעקא געענטפערט — איך וועל איהם מיין
אינינסטען זענען אויף זיין ריזע געבען.

— איך ווייס ניט מיט וואס איך האב זיך געזען דער גנעדיגער פרייליין ראטה-
בלום פערזינדיגט וואס איהר איז מיין אָברייזע זא אנגענעהם — האט גריץ האַלב
שפאָטיש האלב ערנסט געזאגט.

— דאס האט זיא דאך גור אין שפאָס געזאגט — האט דיא מוטער פער-
ענטפערט.

— ניין מוטער, דאס וואָר מיין פאָלער ערנסט — האט רעבעקא געזאגט —
אבער מיר איז זיין אברייזע ניט אנגענעהם דערפאר וואס ער האט זיך געזען מיר
פערזינדיגט, זאנרערן דערפאר וואס ער וועט געוויס זיין גליק געפינען אין דער ווייטער

קאליפאָרניען. יא איד צווייפלע ניט, אז ער וועט דארט זעהר נליקליך זיין, דען אַ
 סאָן מיט אזוי פיעל מיליאָנען וועט נעוויס דארט אויסחאפּען דיא פיינסטע כלה.
 — איד דאנק אייך פרייליין ראטהבלום פאר אייער וואונש — האט נריין
 געערנערט געענטפערט — אבער מיר שיינט, אז איד האב שוין דיא עהרע געהאט
 אייך צו מעלדען, דאס איד פאָר ניט נאך קאליפאָרניען דארט אויסחאפּען אַ פיינע
 כלה, זאנדערן מיין געלד אבצוגעהמען.
 — נו, דאס אליין איז אויך קיין קליינער גליק — האט רעבעקא שמיכלענד
 ערווייערעט.

— אַ נאָטור צו אַ נאָטור איז ניט גלייך, — האט ווייטער נריין געזאגט — עס
 זיינען דא מענשען וואס זיי זעהען אין קיין אנדער זאך קיין גליק וויא נור אין געלד.
 עס זיינען אבער דא אזעלכע וואָס דאס געלד האט ביי זיי קיין ווערט. צו דער
 צווייטער קלאסע געהער איד אויך.

— איד פאָרדער פון אייך ניט הערר נריין איהר זאלט מיר אויסקינפט געבען;
 וועגען אייערע מיינונגען און צו וועלכער קלאסע איהר געהערט, — האט רעבעקא וויא
 ביז געזאגט — דען ביי מיר איז דאס אלץ איינס....

עס איז ווייטער שטיל געוואָרען און קיינער האט אַ וואָרט גערעדט. ענדליך
 אבער האט רעבעקא דאס שווייגען אונטערבראָכען דאמיט וואס זיא האט געזאגט
 זיך ווענדענד צו ראטהבלומען:

— דוא האסט שוין געהערט פאָטער, אז מען האט ריכטיג זיך איבערצייגט
 פון יאָקאָב פיינס אונשולד?

— דאס הער איד ערשט פון דיר — האט ראטהבלום ערשטוינט געזאגט.
 — פּרעהט מיך זעהר וואָס איד קען דיא ערשטע דיר דיא נאָכריכט איבער-
 געבען אום דוא זאלסט זיך אויך איבערצייגען, אז איד האב אויך אַ גלייכען פּער-
 שטאנד; האב איד דיר ניט באַלד געזאגט אז עס איז אונגעגליך יאָקאָב זאָל זיין
 אַ מערדער?

— אָבער פון וואנען ווייסט דוא אז פּיין איז אונשולדיג?
 — ווייל מען האט געפונען דיא ריכטיגע מערדער.
 — ווער זיינען דען דיא ריכטיגע מערדער?
 — מען האט דערווייל ארעטירט איינעם וואס דער פּאָלקאוויץ זון דער
 געהיים-פּאָליציי אליין האט ביי איהם אבגעקויפט וואהרהאפטיגס פעלץ.
 — איז דאס מעגליך?

— מיר האט דאס הייטע מאָריס וואהרהאפטיג אליין דערזעהלט.
 — דאס איז ווירקליך מערקווירדיג — האט ראטהבלום אויסגערופען.
 — עס קען אבער זיין, אז דער מאן וועלכער האט וואהרהאפטיגס פעלץ
 גערקויפט איז געווען יאָקאָב פיינס אַ שותף — האט נריין געזאגט.
 — איהר זייט אונפערשעמט ווען איהר קענט זאָוואס זאָנען — האט רעבעקא
 צאָרניג געזאגט — יאָקאָב פּיין שטעהט בעדייטענד העכער פון אייך אין עהרליכקייט
 יאָ איז מעגליכקייט.

ראטהבלום און זיינע פרוי זיינען בלאס נעוואָרען.

— וואס איז דאס פאר אַ שפראַכע רעבעקאַ? — האט ראטהבלום זעהר שטרענג געזאגט.

— דער הערר נרויך האט פיעל שאַרפערע ווערטער פעררענט— האט רעבעקאַ ביזן געענטפערט— ער דאַרף זיך ניט וואגען צו רירען שלעכטס אויף אַ מענשען וואס איז איהם פעליג אונבעקאַנט.

— אבער אום נאָטעס ווילען איך האב דאך נור מיין מיינונג געזאגט— האט זיך נרויך פערענטפערט.

— דיא מיינונג מאכט אייך קיין עהרע הערר מיליאָנער! — האט רעבעקאַ שפאַטיש געענטפערט— דען אן ארדענטליכער מאן זוכט זאגאַר פערברעכער צו פערטהיידענען, וועהרענד איהר זוכט דעם עהרליכסטען מאן פאר א פערברעכער צו מאכען. איך זאג אייך נאך אַמאָל, אז דער הערר פייך איז איינער פון דיא בראַפסטע, ארדענטליכסטע לייט.

— איך האב ניט דאגעגען— האט נרויך געזאגט— וויא באלד איהר דער-צעהלט, אז זיין אונשולד איז בעווייזען נעוואָרען, פרייט דאס מיך זעהר און איך בין זאָגאַר פערטיג אין אלע נאסען צו שרייען אייערע ווערטער, אז ער איז איינער פון דיא בראַפסטע ארדענטליכסטע לייטע אין דער וועלט.

רעבעקאַ האט אויף איהם נור אַ פערעכטליכען פליק נעוואָרפען וויא זיא זאָל זאגען: דוא ביזט אן אונפערשעמטער שטייכלער! און האט זיך ווייטער גענומען קאַלטבליטיג טרינקען איהרע טהעע.

— מיר מוזען נאך אבוואַרטען— האט ראטהבלום געזאָגט צו נריצען ווען זיי זיינען נאך דער טהעע פון'ס טיש אועקגעגאנגען— זעהט איהר דען ניט, אז זיא איז מיט אייך שטאַרק אונצופריעדען? מיר שיינט, אז איהר געדענקט מיינע ערשטע ווערטער: דאס פון מיין זייט בין איך צופריעדען רעבעקאַ זאָל אייער פרוי זיין; אבער נור דאן, ווען זיא וועט אויך צופריעדען זיין. לויט איך פערשטעה קענט איהר אויף איהר נאר ניט האפען און עס וועט נאָר זיין אומזינסט מיין און מיין פרוי'ס מיהע זיא איבערצוריידען, זיא זאָל אייער פרוי זיין. זיא לאָזט זיך פאר קיין פאל אין דעם הינזיכט ביינען.

— איך וועל דיא האפנונג ניט אויפגעבען— האט נרויך מיט זעהר אן אונזער פריעדענע מינע געזאָגט— איך וועל האפען, אז פרייליין ראטהבלום וועט זיך און דערש בעזיגען און וועט פערשטעהן, אז איך בין דער איינציגער וואס קען זיא פאר דער נליקליכסטער אונטער דעם הימעל מאכען

109 טעם קאפיטעל.

ברענער ברענט.

דער שטאַלצער פרענער וואָס האט אימער געזוכט ארדענטליכע לייטע אין געפענגניס צו ווערפען און זייער פרייהייט צו בערויבען, ליענט יעצט אליין און גע-פענגניס. עס איז וויא עס שיינט געקומען דיא צייט ער זאָל פיהלען דעם ועלבען טעם וואָס פיעלע מענשען האבען געפיהלט דורך זיין האנד.

ער זיצט אין אַ פינסטערן קערקער, ער ווייס פאר וואָס ער זיצט. ער האט ערשט וויא אנגעהויבען צו פיהלען אז זיינע הענד זיינען איינגעריכט אין וואהרהאפֿטיג טינס בלוט. אבער וויא אזוי דיא קויל האט איהם געטראָפֿען, דורך וועלכער זייט זיא איז צו איהם געפלוויגען, דאס האט ער נאך ניט געוואוסט. ער האט נאך אלץ געגלויבט מאַלינבערגס ווערטער, אז דיא פּאָליציי האט דערשמעקט ווער דיא ריכטיגע מערדער זיינען וואס האבען וואהרהאפֿטיגען ערמאָרדעט.

ער האט נאך געהאפט דאס מאַלינבערג, וועלכער איז דער הויפט-מערדער אין דיעזער מאָרדגעשיכטע, וועט אלע קרעפטען אנווענדען זיינע קאמפּראָדען צו רעטען אום ער אליין זאל דא ניט אריינפאלען.

ערשט אויפֿן צווייטען טאג האט מען איהם גערופֿען צום סליעדאָוואַטעל און ברענער האט דערהערט אזעלכעס וואס איהם האט זיך זאָגאַר קיין מאָל ניט געחולם'ט. — איהר ווייסט אין וואס איהר זייט בעשולדיגט? — האט דער סליעדאָוואַטעל מעל צו איהם געזאגט אלס מען האט איהם אין זיין צימער אריינגעפיהרט.

— ניין, איך ווייס ניט — האט ברענער מוטסיג געענטפערט.
— איז דאס מעגליך, אז איהר ווייסט ווירקליך ניט אין וואס אייער פער-
ברעכען בעשטעהט?

— איך האב קיין פערברעכען בענאנגען.
— דאס זאגט איהר אזוי, ווייל איהר דענקט אז איך האב אייך געהייסען ארעטירען בלויז ווייל איך האב אויף אייך א פערדראַכט. איהר וועט אבער נאָר אנדערש ריידען אלס איך וועל אייך פערטרויען א געהיימיס, אז אייער הויפט-אנג פיהרער האט דיא גאנצע שולד אויף אייך ארויפגעוואָרפען.

— איך פערשטעה אייערע ווערטער ניט, הער סליעדאָוואַטעל — האט ברע-
נער הארטנעקיג געענטפערט.

— ווייסט איהר נאר ניט וועמען איך מיין אונטער דעם נאמען היפּט-
אנפיהרער?

— ניין, איך ווייס ניט.
— איך וועל אויפהערן מיט אייך צו ריידען אויפֿן ווינק — האט דער סליעד-
דאָוואַטעל ענדליך שאַרף געזאגט, איהר ווילט נוטמוטהיג געשטעהען אז איהר זייט
געווען איינער פון וואהרהאפֿטיגס מערדער?

— וואס? — האט ברענער וויא פערוואונדערט געפרעגט — ווער איז דער
וואהרהאפֿטיג? וועמען מיינט איהר.

— איך מיין דעם הערן וואהרהאפֿטיג, וועלכען איהר האט ערמאָרדעט.
— דער הערר סליעדאָוואַטעל שפּאַסט.

— איך שפּאַסט מיט זיך ניט שורקע! — האט דער סליעדאָוואַטעל צאָרניג אַ
געשריי געטהאן — איך ווייס בעשטימט אז דוא ביזט איינער פון וואהרהאפֿטיגס
מערדער.

— און איך ווייס דערפֿה ניט — האט ברענער קאלט געענטפערט.
— וואו האסט דוא גענומען וואהרהאפֿטיגס פעלץ?

— וואס פאר א פעלץ?

— דעם פעלץ וועלכען דוא האסט פערקויפט דעם פאלקאָוויק מאַלינבערג.

— איך האב פערקויפט מאַלינבערג'ן א פעלץ? — האט ברענער ערשטוינט

נעפרענט.

— איז דאס א לינען?

— קיין נרעסערער לינען פון דעם קען נאר ניט נעפען.

— איך גלויב אבער דעם פאלקאָוויק מאַלינבערג ניכער אלס דיר.

— האט אייך דען דער פאלקאָוויק דאס נעזאנט. אז איך האב איהם א

פעלץ פערקויפט?

— יא, ער האט דאס מיר נעזאנט.

— איך קען ניט גלויבען, אז דער פאלקאָוויק זאל זא וואס זאנען.

— ווילסט דוא ער זאל דאס דיר אין דיא אוינען זאנען?

— יא, איך בין זעהר גערען דאס פון זיין מויל צו הערען.

— דיין וואונש זאל ערפיעלט ווערען — האט דער סליעדראַוואַטעל נענטפערט

אן האט א קלונג נעטהאן.

דער דיענער איז אריינגעלאָפּען.

— מען זאל דיא מינוט ברענגען אהער דעם פאלקאָוויק מאַלינבערג! — האט

דער סליעדראַוואַטעל שטרענ בעפולען.

דער דיענער איז ארויסגעלאָפּען.

ברענער איז געבליבען זיצען ערווארטוננספּאָל. איהם האט זיך פאר קיין פאך

געגלויבט אז מאַלינבערג זאל אויף איהם אזא זאך זאנען. ווייס דען ניט דער פאָל-

קאָוויק אז ער (ברענער) קען דעם נאנצען אמת דערזעהלען און דאן וועט ער

(מאַלינבערג) דיא ערשטע כפרה ווערען. ניין! — האט ער ביי זיך געטראַכט — דאס

קען ניט זיין. מאַלינבערג וועט אזא נאררישקייט ניט טהאן, דער סליעדראַוואַטעל

האט דאס זיך ערגלויבט צו זאנען מיט דער האַפּזונג, אז דורך דעם וועט ער מיין

מויל עפענען איך זאל איהם אלעס געשטעהן. איך בין אבער קלינער פון דיר מיין

זיסער סליעדראַוואַטעל, ניט מיך וועסט דוא שלעפען פאר דער צונג. איך וועל דיר

דיין קאפ ניכער פערדרייען אלס דוא מיינעם.

א האלבע שטונדע איז פערנאנען ביז דער דיענער איז צוריקגעקומען מיט

אן אנטווארט, אז דער פאלקאָוויק מאַלינבערג האט זיך זעהר ענטשולדיגט וואס

ער קען יעצט ניט קומען, דען ער איז יעצט שטאַרק בעשעפּטיגט, אבער ער וועט

קומען נאך האלבען טאג ווען דער סליעדראַוואַטעל וועט דאס פערלאנגען.

דער סליעדראַוואַטעל האט געשויענען ביז דער דיענער איז ארויסגעגאנגען,

דאן האט ער זיך געווענדעט צו ברענער'ן מיט דיא ווערטער:

— מיר שיינט אז דוא ביסט א לאנגע צייט געווען א געהיים־פּאָליציסט.

— יא, — האט ברענער געענטפערט.

— אויב דוא האָסט אזא שטעלע בעטראַמען דארפסט דוא ניט זיין קיין נאָר

אן דארפסט פערשטעהן וואס דא טהוט זיך.

— וואס זאל איך פערשטעהן? — האט ברענער מיט דעמזעלבען שטאַלץ געפרענט.

— דוא דאַרפסט פערשטעהן אז מען וויל דא דרך מאכען פאר דעם זינדעבאָך דוא זאָלסט אויף זיך אלעמענס זינד נעהמען. איך וועל מיט דיר גאנץ אָפען ריידען, ניט וויא א סליעדאָוואטעל, זאָנדערן אַלס א פּריוואט מאַן. מען האט וואהרהאַפטיגס פעלץ געפונען ביי דעם פאלקאוניק מאליןבערג אין א צימער. ער האט געזאגט אז דאס האָסט רוא איהם פערקויפט דעם פעלץ, אבער איך גלויב איהם ניט, דען פריהער, עס הייסט באלד וויא מען האט דעם פעלץ ביי איהם געפונען האט ער געזאגט, אז ער האט איהם געקויפט אין האַרקאָוו אויפ'ן יריד, נאכדעם האט ער זיך בעסער בעקלערט צו זאגען אז דוא האָסט איהם דיעזען פעלץ פערקויפט. איך האב באלד פערשטאנען אז ער וויל מיט דעם אנטוואָרט דיא נאנצע שולד ארויפ־וואַרפען אויף דיר און ער וועט געוויס זוכען א מיטעל וויא דרך פון דער שטאדט ארויסצושיקען אום עס זאל ניט זיין ביי וועמען וועגען דעם צו פרענען. זאג דיא וואהרהייט האט ער דרך ניט צוגערעדט דוא זאלסט פון שטאדט און פיעללייכט אויס רוסלאנד אנטלויפען.

— ניין! — האט ברענער מיט א האלבען מויל און מיט א בלאסעס געזוכט געענטפערט.

— דוא קענסט זיך אפליינגען, אבער איך פערשטעה אז איך האב קיין איר טהוט, איך האב זיין געדאַנק באלד פערשטאנען און האב דארום געזארגט וועגען דעם דוא זאלסט ניט אנטלויפען, אבער מאליןבערג האט מיין פלאן ניט פערשטאנען, ער האט געמיינט אז ער האט דרך יא פון דאנען פערשיקט און ער איז שוין זיכער אז דוא וועסט איהם פאר א לינגער ניט קענען מאכען. דארום האט ער מיר דער צעהלט א שפאָגעל נייע געשיכטע, אז ער האט ריכטיג ערפאַהרען דאס וואהרהאַפטיגס מערדער זינגען צוויי, דוא און איינער יאקאב פיין וועלכער איז מיט א קורצער צייט צוריק ארעטירט געווארען אונטער דעם פערדאַכט אז ער איז איינער פון וואהר־האַפטיגס מערדער. יעצט האָסט דוא דיא געלענעהייט פון זיך דיא שולד אַראָפֿ-צוגוואַרפען און צייגען ווער דער ריכטיגער מערדער איז. איך מיין דרך ניט צו שמייכלען, אבער איך זאג דיר אויף ריכטיג, אז איך גלויב ניכער דאס וואהרהאַפטיגס מערדער איז מאליןבערג אליין. עס קען זיין אז דוא האָסט פון דעם מאָרטהאט געוואוסט, אבער דער הויפטמערדער איז ער. ווילסט דוא דיין לעבען רעטען, זאלסט דוא מיר דיא וואהרהייט זאגען. דערצעהל מיר אלעס וואס דוא ווייסט.

— איך ווייס קיין זאך ניט — האט ברענער מיט א ציטערענדע שטימע גע־ענטפערט.

— ווילסט דוא אויף זיך נעהמען דיא נאנצע זינדע?

— איך ווייס פון קיין זינדע.

— אבער מאליןבערג וועט דאך מוען דיר זאגען אין דיא אויגען אז דוא האָסט

איהם דעם פעלץ פערקויפט.

— איך וויל דאס פון איהם הערען.

— דוא גלויבסט נאר ניט אז ער זאל דאס דיר זאגען אין דיא ארינען ?

— ניין, איך גלויב ניט.

— און דוא גלובסט פיעללייכט ניט, אז ער האט דאס מיר אונטער דיינע

ארינען געזאגט ?

— דאס גלויב איך אויך ניט.

— נו, ווען דוא ביזט אזא אונגלויביגער און אזא דומקאפ וועל איך דיר ווייזען

וואס פאר אן אירטרום דוא האסט אין דיעזען פאָלקאָוויק. קענסט דוא זיין

האַנדשריפט ?

— יא.

— נאָ לעז איבער וואס דא שטעהט און זעה ווער האט אונטער דעם זיין

נאמען אונטערגעשריבען — האט דער סליעדאוואטעל געזאגט איבערנעבענד ברענעך

א פאפיער פערשריבען פון אלע זייטען.

מען קען זיך לייכט פאָרשטעלען וויא אין ברענעך האט דער כעס אנגעהויבען

צו ברענען; אלס ער האט דא איבערגעלעזען אלעס וואס דער סליעדאוואטעל האט

איהם ערשט דערצעהלט און אונטער דיעזער בעשולדיגונג וואר מיט מאליןבערניס

האַנד דער נאמען „פאָלקאָוויק מאַרק איוואַנאָוויטש מאליןבערניס“ אונטערגעשריבען.

198 טעם קאפיטעל.

א פלעק אין דער זאָנע.

„דיא זאָנע האט אויך פלעקען. מיט דעם ווערטעל טרייסטען זיך אלע פילאָ-

זאָפען אין דער שלעכטער צייט. דיא זעלבע פילאָזאָפען בעהויפטען זאנאר, דאס אזוי

וויא דיא זאָנע, דער לייכטענדסטער פונקט אין דער שעפפונג האט פלעקען, אזוי

מוז יעדע גליקעס-זאָנע אין זיך פלעקען האבען — עס איז אונטערגליך, אז דעם טעג-

שענס גליק זאל זיין פאָלקאָמען ריין און פלעקענלאָז.

אָבואהל אדעלא דאנילאוו איז קיינע פילאָזאָפין געווען; דאך האט זיא גע-

מוזט געשטעהן, אז דאס אָבענערוועהנטעס ווערטעל איז זעהר לאַגניש און ריכטיג.

מיט א קורצע צייט צוריק ווען זיא איז אוועקגעפאהרען פון מאסקווא נאך

דאנילאווקא גראבען א קבר פאר איהר קחינס ווייב אום דאָדורך רייכטהום צו

ערלאנגען, האט זיא זיך פאָרגעשטעלט דאס ווען איהרע ווינשע וועלען ערפילט

ווערען, וועט איהר הימעל ריין וויא א נוסער שפיענעל זיין, און פון דאָרטען וועט

דיא גליקעס-זאָנע העראויסשטראַהלען אין איהר פאָלען פראכט און גלאַנץ.

אלע איהרע ווינשע זיינען ערפילט געווארען; פיעל בעסער אלס ויא האָט

ערוואַרטעט. זיא האט איהר פעהאַסטע קחינע אין דער ערד פערטריבען, איהר

קוין אין געפענגניס געבראכט און זיא איז זעלבסט געווארען דיא העררשערין, דיא

אייגענטהימעריין פון זיין גרויסען פערמענען. דוכט זיך אז נאך אזא זיענ האט איהר

גליקעסזאָנע בעדארפט אָהן דעם קלענסטען פלעק זיין. ליידער אבער האבען זיך נאר

אונערוואַרטעט גרויסע שוואַרצע פלעקען אין דיעזער זאָנע געוועזען.

דער אירטרום וואס זיא האט געהאט אין דער אבזענדונג פון דיא בריעף,

ראמיט וואס זיא האט זיי פערוועקסעלט, דאס וואר דער ערשטער אונגעדייער גרויסער פלעק אין איהר גליק. זיא האט זיך פאָרנעשטעלט עטוואס שרעקליכעס. זיא האט געמיינט אז זיא איז שוין פערלארען און אלע איהרע פלענער זיינען מיט דעם רויד אוועקגענאנגען.

ביז זיא האט ערהאלטען וואלאדיעס פריינדליכען בריעף איז זיא אומגענאנגען וויא צודולט, וויא וואהניניג. דען זיא האט דעם זיסען וואלאדיען גוט געקענט און האט געוואוסט אז דיא ארענטליכקייט שטעהט ביי איהם העכער פון אלעס, און קוים איז דער בריעף אין זיינע הענד אריינגעפאלען וועט ער ניט קוקען אויף דעם בונד וואס פערבינדעט איהם צו איהר און ער וועט זיא געוויס פערפאלגען מיט דער גאנצער קראפט פון דער גערעכטיגקייט.

ענדליך האט דער בריעף וואס איז פון איהם אנגעקומען וויא א שטארקער שטורם דעם וואָלקען פון איהר הימעל פערבלאָזען און האט איהר גליקעס-זאָגע אבערמאלס ריין און פלעקענלאָז געמאכט.

זיא האט פערשטאנען, אז דער בריעף פאר וועלכען זיא האט אזוי פיעל געד ציטערט איז פערלארען גענאנען, אבוואהל זיא האט ניט געקענט פערשטעהן וואו ער איז אהינגעקומען; אבער פאר איהר וואר גענוג דיא איבערצייגונג, אז דער שרעקליכער בריעף איז ניט צו וואלאדיאן אין דיא הענד אריינגעפאלען.

מיר ווייסען שוין פון דעם וואס עס איז ביי איהר מיט איהר פאטער געבליעבען אז זיא זאל פאהרען נאך מאסקווא, אום צו פעהרטיען יענער בריעף זאל צו וואָ-לאָדיאן שפעטער ניט אריינפאלען.

ביידע זיינען אוועקגעפאהרען. דער אלטער דאָנילאָו נאך אָרשא אום דאָרט אן ענדע צו מאכען פון זיין קווינס לעבען און אדעלא האט אבגערייזט נאך מאָ-סקווא.

זיצענדיג אין וואנאן ערשטער קלאסע האט זיא גענוג צייט געהאט צו טראכטען ווענען אלעס וואס מיט איהר טהוט זיך יעצט.

זיא האט ערריכט דאס וואס זיא האט געוואלט. זיא האט אין איהרע הענד דערטאפט איהר קווינס פערמעגען. עס איז נאך אפילו דא א גרויס געפאהר, פיעל-לייכט וועט אנטאן זיצענדיג אין געפענגניס ערפאהרען, אז זיא איז מיט געוואלד געד ווארען זיין יורש'טע און ער קען זיא פון איהר טהראָן אראָפּזעצען. אבער זיא האָט געהאפט, אז איהר פאטער וועט זיין ארבייט גיך ענדיגען און אנטאן וועט שוין קיין צייט מעהר האבען איהר דאס מיגדעסטע שלעכטס צו טהאן.

יעצט זיינען איהרע געדאנקען איבערגענאנגען צו וואלאדיען, דעם איינציגען מענשען וועלכען זיא האט ליעב. דער איינציגער וואס איז ביי איהר טהייער.

זיא האט שוין לאנג בעמערקט, אז דער ליעבער וואלאדיאן איז צו איהר שטארק קאלט געווארען. אבער זיא האט מיט גוואלד זיך איינגעבילדעט, אז זיא דארף זיך דערפאר ניט שרעקען און דיא אורזאכע פון זיין קאלטקייט איז גור דאס, וואס ער איז אימער בעשעפטיגט.

יעצט נאך דעם בריעף וואס זיא האט פון איהם ערהאלטען, האט זיא זיך

איבערציניגט אז זיא האט אין איהר רעכנונג קיין אירטהום געהאט און זיא האט זיך ניט צו פירכטען, פיעללייכט האט וואָלאַדיאָ ויא פּערהאַסט.

זיא האט אבערמאלס זיין בריעף ארויסגענומען און האט איהם פאר דעם שיין פון א וואַנאָן-לאַמפּע דורכגעלעזען. זעהר אויפּמערקזאם האט זיא יעדעס האַרט בעטראכט און א פרישער וואַלקען האט זיך אויף איהר געזיכט ארויפגעצויגען. עפעס דערמאנט דא וואלאדיא א יונגע דאמע סוסאַנאַ פעטראָוו, וועלכע פערשאפט איהם פערנעניגען מיט איהר פראַכטפֿאַלען שפיעלען; אויף דער פּיאַנאָ. זיא האט איהר וואלאדיען זעהר גוט געקענט און האט געוואוסט, אז אבוואהל ער איז א גרויסער פריינד פון מוזיק, דאך אויס ליבעע צו זיין ארבייט פערניגט ער זיך קיין לעדיגע שטונדע צו געניסען דאס פערנעניגען פון א מוזיקאלישע שטונדע און דא שרייבט ער אויסדריקליך אז דיא יונגע סוסאַנאַ פעטראָוו פערשאפט איהם שיעלע פערנעניגען שטונדען מיט איהר שפיעלען.

— וואס זאל דאס בעדייטען? — האט זיא זיך ענגסטליך געפרעגט — וויא קומט דאס וואס א יונגע דאמע האט אויף איהם אזא ווירקונג מיט איהר שפיעלען געמאכט?

ביי דיא פערזאָגען וואס זיינען פערשטריקט אין דעם געזיך פון דער ליבעע, בעזאנדערס ביי דיא פערליעכטע פרויען, מאכט דיא קלענסטע עראייניגס א גאנצע רעוואָלוציאָ אָן אין זייערע קעפּ.

א יונגע פרוי וואוינט צוזאמען מיט וואלאדיען אין זיין הויז און ער שענקט איהר אזוי פיעל אויפּמערקזאמקייט?

דער געדאנק האט אדעגלאן אזוי אויפּגעריהרט, דאס זיא איז פון איהר אַרט אויפּגעשפרונגען און האט געוואלט אנהייבען ארומצוגעהן הין און צוריק איבער דעם וואַנאָן. אבער דיא בעוועגונגען וואס דער צונג האט געמאכט האט זיא דערפון אבגעהאלטען און זיא האט זיך געמחט צוריק זעצען אויף איהר פלאץ.

וואס א מינוט ווייטער האט זיך דיא אויפּפערזוכט אין איהר מעהר צופלאמט. זיא האט געוואָלט וואס ניכער קומען נאך מאסקווא, אום מיט איהרע אויגען אנט צוקומען יענער פרוי, וואס האט געקענט אזא שטארקע ווירקונג מאכען אויף דעם קאלטען וואלאדיען.

זיא האט זיך אבער ענדליך געטרייסט מיט דעם געדאנק, דאס ווען וואלאדיען זאל ווירקליך ליבעען יענער גובערנאַנטין, וואלט ער צו איהר אזא פריינדליכען בריעף ניט געשריעבען.

אַלענפֿאַלס טאָר איך ביי אזא זאך האלט ניט בלייבען — האט זיא צו זיך געלכסט געזאגט — איך מוז זעהן יענער גובערנאַנטין פון וואלאדיאס הויז ארויס-יאנען, אויב איך וועל נור בעמערקען אז זיא קען זיין הערץ געווינען. עס קען נאר זיין אז זיא איז א העסליכע פרוי און איך דארף פאר איהר אין דעם הינזיכט ניט פירכטען. אויב זיא איז נור א יונגע און ניט העסליך וועט זיא שוין ביי מיר פליהען צום טיפּעל אליין.

זיא איז רוהיגער געווארען און האט איינגעשלאָפּען. אבער גראדע דער שלאָף

האט איהר קיין רוהע געגעבען. זיא האט געזעהן אין טרויס, וויא איהר וואלאדיא זיצט מיט א שעהנער יונגער דאמע ביי זיך אין זאל, זיא זינט און ער הערט מיט ענטזיקען איהר געזאגט. ענדליך אומארטט ער זיא און קושט זיא מיט דער גרעסער טער ליידענשאפט.

דער גערויש וואס איז געווארען אין וואגאן, האט זיא פון איהר שלאף אויב געריסען. זיא האט דיא אויגען געעפענט און האט געזעהן אז דער צוג שטעהט ביי א סטאציאן און פאסאזשירען פליהען מיט זייערע קלומקעס אין דיא וואגאנען. אויך אין איהר וואגאן זיינען אייניגע פאסאזשירען אריינגעקומען, א פרוי מיט א קליינעם סאקוואיאזש אין דער האנד, דאס געזיכט פערדעקט מיט א געדיכטען שלייער, האט זיך געזעצט אויף דער באנק וואס איז פונקט וואו אדעלא איז גע-
זעסען.

דיא ביידע פרויען האבען זיך אנפאנגט נאר ניט געוואלט געבען דיא מיהע איינער דער צווייטער צו בעטראכטען. נור דיא ערשט אריינקומענדע פרוי האט וויא ניט-ווילענדיג א קוק געטהאן אויף דער גרעפין דאנילאוו און האט וויא ערשראקען אויסגערופען:

— אדעלא!

ערשטיינט האט אדעלא צו דער פרוי א קוק געטהאן, אבער דער שלייער אויף איהר וואר אזוי געדיכט, דאס זיא האט איהר געזיכט ניט געקענט בע-
טראכטען.

— ווער זייט איהר וואָס איהר רופט מיך ביי מיין נאמען — האָט זיא ענדליך געפרעגט.

— איך בין אייערע זעהר א גוטע בעקאנטע — האט דיא פערשלייערטע דאָמע געענטפערט.

— ווער זייט איהר ?

— האט איהר מיך ניט דערקענט ?

— ניין, דען איהר געהט אין א געדיכטען שלייער.

— דאס איז דאך געווען אייער ראטה איך זאל טראנען א מאַסקע אויף מיין געזיכט.

— קלאטהילדא ! — האט אדעלא וויא ערשראקען אויסגערופען.

— איהר האט מיך שוין דערקענט, עדלע גרעפין — האט קלאטהילדא מיט א שפאָטישען טאָן געזאגט.

— וואוהין פאהרט איהר דאס, קלאטהילדא ?

— פרענט פריהער פון וואנען איך פאָהר.

— נו, פרענט איך אייך, פון וואנען פאהרט איהר ?

— איך פאהר פון אייער אונגליקליכען קוזין אנטאן דאנילאוו, וועלכען איהר האט אין געפענגניס געווארפען.

אלע פארבען האבען זיך אנגעהויבען צו בייטען אין אדעלאס געזיכט און מיט א ציטערנדע שטימע האָט זיא געזאגט :

— וואס איז דאס פאר א ווערטער, קלאטהילדרא?

— איך בעט אייך, אדעלא, איהר זאָלט ניט פּערנעסען, אז איהר רעדט דא מיט אזא פּערזאָן וואס איז אזוי קלוג וויא איהר, און פּיעללייכט נאך קלינער. אויב איהר דענקט מיך אזוי צו נאָרען וויא איהר האט גענאָררט אייער קוזין, האט איהר א גרויסען אירטהום.

— אבער, ליעבע פּריינדין... האט אדעלא אנגעהויבען צו ריידען.

— שטילו איהר זאָלט ניט וואנען מיך מיט דעם נאמען פּריינדין צו נענען; —

איך בין קיין פּריינדין פון אזעלכע פּערפלוכטע כאַראַקטעלאָזע פּרויען וויא איהר זייט.

אלע גליעדער האבען אנגעהויבען אין אדעלא'ן צו ציטערן. זיא האט קלאַטהילדראן זעהר גוט געקאנט און האט געוואוסט, אז זיא איז נאך א גרעסערער קאזאק אלס זיא איז. דארום האט זיא געפונען פאר קלוג, זיך ניט צו קאָכען אין דער צייט ווען איהר געננערין איז צוקאָכט. דארום האט זיא מיט א זאָנפטע שטימע געזאגט:

— אבער, ליעבע קלאטהילדרא, זייט דאך ניט אזוי אויפגערענט: פּערנעסט

ניט, אז מיר זיינען דא ניט אונטער פיער אויגען, און ווען איהר טראגט אויף מיר א האס, קענען מיר דאך געלאסען זיך אויסריידען.

— איך האב מיט אזעלכע פּערדאָרבענע פּרויען וויא איהר זייט ניט וואס צו

ריידען. איך וועל בעסער טהאָן....

— וואס וועט איהר טהאָן?

— איך וועל אויפווייען דיא נאנצע געהיימיניס וואס עס איז פּערבונדען מיט

דעם מאָרד פאר וועלכען דער גראף דאנילאוו איז איינגעשפּערט. איך וועל זיך זעלבסט אויך ארויסגעבען, אלעס וועל איך דערצעהלען, וויא איהר האט מיך אָנגע־רעדט איך זאָל מאַכען אַן אינטריגע צווישען דעם גראף מיט זיין פּריי. איהר האט מיך איינגעבילדעט, אז סעמיאן איז מאריא'ס א געליעבטער, וועהרענד איהר האט גוט געוואוסט אז ער איז איהרער א ברודער, און מיר האבען דיא אינטריגע אזוי ווייט געטריעבען ביז דער גראף האט זיין ארמער פּריי ערמארדעט.

אדעלאס גליעדער האבען וויא פון א שטארקען פּיעבער געשוידעדט. זיא

האט דערקענט אַן קלאטהילדראס ווערטער אז זיא מיינט דאס ערנסט און זיא וועט געוויס טהאן וויא זיא זאגט. זיא האט אויך דאס גוט איינגעזעהן, אז וואס מעהר זיא וועט יעצט ריידען מיט קלאטהילדראן ווענען דעם גענענשטאנד, וועט זיא (קלאטהילדרא) אלץ מעהר צוהיצט ווערן. דארום האט זיא זיך בעשלאָסען יעצט נאר צו שוויגען און ווארטען ביז קלאטהילדרא וועט זיך בערוהינען, און דאן זאָל זיא מיט איהר ריידען אום זיא פון איהר שרעקליכער אונטערנעםמונג אראפצופיהרען.

אבער וועלכען מיטעל זאל זיא דא אנווענדען, קלאטהילדראן צו געווינען פאן

זיך? — דאס איז יעצט פאר איהר געווען א שווערע אויפגאבע, און קלאטהילדראס פלעצליכעם ערשיינונג אין דעם וואַנאָן און איהרע האַרטע ווערטער האבען נאר א נייעם גרויסען פלעק געמאכט אין אדעלאס גליעם=אָגע.

199 מעם קאפיטעל.

קלאטהילדא ביים גראף אין געפענגניס.

פון קלאטהילדאס ווערטער, אז זיא פאהרט יעצט פון דעם גראף דאנילאוו, האבען דיא לעזער נעוויס פערשטאנען, אז זיא האט דעם אונגליקליכען בעזוכט אין געפענגניס. מיר געפינען עס פאר וויכטיג צו דערזעהלען וויא דער בעזוך איז צוגעדאנגען.

מיר ווייסען שוין דאס קלאטהילדא האט שטארק חרטה געהאט אויף דעם, וואס זיא האט אנטהייל גענומען אין דער יאנד אויף איהר יוגענדפריינדן מאריא. זיא האט זיך ארומגעזעהן, אז זיא האט נור אלס שפיעלצייג געדיענט ביי דער כאראקטערלאזער אדעלאן, וועלכע האט דא געהאט נור איין ציעל דעם גראף מיט דער גרעפין פון דער וועלט צו פערטרייבען און זייער יורשיטע צו ווערן.

זיא איז וויטהענד געווארען אלס זיא האט ערפאהרען, דאס אדעלא האט איין האנד געמאכט מיט סטעפאנען און מיט סעמיאנען, זיי זאלען דעם גראף אין געפענגניס אריינבריינגען פאר דעם מאָרד וואס ער האט דורך זייערע אינטריגען בענאנגען, און וויא מיר האבען געהערט, האט זיא דאנילאוו אלעס דערזעהלט און האט איהם געווארנט, ער זאל זיך היטען פאר דיא טייפלען וואס האבען זיך גענדרמען אויפן צו פערניכטען.

פון דאמאלס אָן האט קלאטהילדא דעם גראפס שלאס פון דיא אויגען ניט אבגעלאזט. זיא האט ערווארטעט שרעקליכע נייעס און זיא האט זיך בעשלאסען פון היינט אָן און ווייטער אנטאן'ס שוין-גענגעל צו זיין.

דיעזע מוטהיגע פרוי, וועלכע וואָר גענוג פעהיג צו דייענען אלס שענדליכע הערצלעזע שפּיאַנין, איז אויך פעהיג געווען אָן ארענטליכע העלדער-ראליע צו שפיעלען. זיא האט זיך פערקליידעט אלס איינפאכע מווישיצקע און האט זיך געדרעהט ארום אנטאנס פאלאסט. דאס געזוכט וואר ביי איהר אזוי פערשמוצט, דאס עס וואר אונגעגליך צו דערקענען, אז אונטער דייעזען שמוין ליענט פערשטעקט אָן עכטע שעהנע אריסטאקראטישע פרוי.

אין יענעם מארגען ווען מען האט דעם גראף ארעטירט, האט זיא זיך וויא געוועהנליך געדרעהט ארום דעם גראפס פאלאסט. זיא האט בעמערקט סטעפאנען מיט סעמיאנען ליעגענדיג פערשטעקט אָן א זייט וועג און האט פערשטאנען אז דא מוז עפעס זיין.

זיא האט גערעכענט, אז דיא צוויי באנדיטען האבען זיך דא פערשטעקט מיט דעם איינפאכען מערדערישען פלאן, דעם גראף דאנילאוו צו ערמארדען. איהר איז איינגעפאלען דער געדאנק, פיעללייכט דארף אנטאן כאלד אין דייעזען וועג געהן און דיא מערדער-יונגען האבען דאס ערפאהרען און ערווארטען איהם דא. דארום איז זיא צוגענאנגען געהענטער צו דאנילאווס פאלאסט און האט דא געווישט פיעללייכט וועט דער גראף ארויסגעהן, זאל זיא איהם זאגען, אז ער איז אין גע-

אבער אנשטאט דער גראף זאל ארויסנעהן פון זיין פאלאסט, האט זי נאך דערזעהן צופאהרענד צום פאלאסט א פריסטאוו מיט סאלדאטען. זיא האט כאלד פערשטאנען, וועגען וואס זיי זיינען אהער געקומען. דאס נאנצע כלום האט אן איהר אנגעהויבען צו קאָכען. אבער וואס האט זיא דא געקענט העלפען?

וויא א שטיינערנע סטאטוע איז זיא פאר דעם טהויער פון'ס שלאָס שטעהן געבליבען און האט געוואַרט אזוי לאנג ביז דער גראף איז ארויסגעפאהרען צו זאמען מיט דעם פריסטאוו און מיט דיא סאלדאטען.

איהר הערץ איז אן איהר צובראכען געווארען, און דיא טרערין האבען וויא פון צוויי הייסע קוועלען זיך א גאָס געטהאן פון איהרע אויגען.

— ליעבער טהייערער אנטאן! — האט זיא יאמערנד געשטאמעלט — ניט דוא ביסט א מערדער, זאנדערן איך בין דיין פרוי'ס מערדערין. ניט דיך דארף מען פיהרען אין געפענגניס, זאָנדרען מיך. ניין! איך וועל ניט צולאָזען דוא זאָלסט אלס מערדער בעטראכט און פּעראורטהיילט ווערען. איך מז דיך רעטען, ווען זאָ- גאר איך וועל דאָדורך מיין טויט געפינען.

אבער וואס טהוט מען? — האט זיא זיך געקלערט — וואָמיט קען איך יעצט דעם אונגליקליכען רעטען?

נאך א לאנגען נאכדענקען איז ביי איהר געבליבען זיא זאָל פאהרען נאך אַרשא, וואהין מען האט איהם געוויס אוועקגעפיהרט, און זאָל דערווייל זיך בע- מיהען מען זאל איהם ניט וויא א געוועהנליכען מערדער סיראָניש און שאָנגנסלאָז בעהאנדלען.

זיא האט צוריק איהרע קליידער אנגעצויגען און איז נאך אין'ס זעלבען טאג נאך אַרשא אוועקגעפאהרען.

אבער קומענדיג אין דיעזע שטאדט, האט זיא זיך געפונען זעהר פערלענען און ראַטהלאָז. וואס זאל זיא יעצט טהאן, אום דעם אונגליקליכען גראף הילפע צו בריינגען? זיא וואָר אנפאנגס ענטשלאסען גלייך אריינצוגעהן צום סליעדאָוואטעל און איהם דערזעהלען דיא נאנצע געשיכטע, איהם קלאר מאכען, אז אין דער גרע- פינס טויט איז זיא און נאך דריי פּערזאָנען יזולדיג. אבער זיא האט זיך בערעכענט, אז דאס איז קיין פלאַן, דען דערמיט וועט דער גראף ניט גערעטעט ווערען. דורך דעם וואס זיא וועט זאנען, אז זיא האט איהם צו דעם מאַרד פּעראַנלאַסט וועט דער נאמען מערדער פון איהם ניט אראפּפאַלען. מען וועט זיא אַרעטירען און דא- דורך וועט זיא פּעדליערען דיא מעגליכקייט ווייטער עטוואס פאר דעם עלענדען צו טהאָן.

דיא האט כאלד אריינגעשריעבען א בריעף צו איינעם פון איהרע פּערוואַני- דעמע אין מאַסקווא, וועלכער האט א גרויסען אַמט בעטראטען אין דער נובערנ- סקער אופראָוולעניע. זיא האט איהם אין דעם בריעף געשריעבען, אז איהרער אַ בעסטער פריינד איז פּערהאפטעט געווארען בלויז פאר א פּערהאכט, און דארום בעט זיא איהם ער זאָל צו איהר אריינשיקען א בריעף צום אַרשער סליעדאָוואטעל, ער זאל דעם געפאנגענעם ביז זיין פּראצעס וועט זיך ענדיגען מעגשליך בעהאנדלען.

פיער טאג האט געווערט ביז דער ערווארטעטער בריעף איז אנגעקומען, אבער
ער איז דאך אנגעקומען און קוים האט זיא איהם ערהאלטען, האט זיך אויף איהר
געזיכט וויא א נייע הויט אנגעצויגען.

זיא האט זיך פֿרעכטיג אנגעקליידעט און האט באלד געמאכט א ווייזט דעם
סליעדאָוואַטעל. אלס זיא האט איהם איהר פֿערוואנדעטענס בריעף איבערגעגעבען
האט ער זיא זעהר פֿריינדליך עמפֿאָנגען און האט איהר ערקלערט, אז אויך ער
וואר מיט דער מיינונג אז דער גראָף דאנילאָוו איז קיין מערדער; אבער דאנילאָוו
אליין האט זיך מודה געווען אז ער איז ווירקליך זיין פֿרויס מערדער. נאך אזעלכע
ווערטער, האט ער (דער סליעדאָוואַטעל) איהם געמוזט בעהאנדלען, וויא מען דארף
אזא פֿערברעכער בעהאנדלען.

— איך מוז אייך זאגען, מיין הערר, דאס איך גלויב יעצט אויך ניט, אז
דער גראָף דאנילאָוו האט זיין פֿרוי ערמארדעט — האט קלאַטהילדא געענטפֿערט—
און דאס וואס ער האט זיך אליין אויף אזא פֿערברעכען מודה געווען, איז דער
בעסטער בעווייז, אז מיין מיינונג איז א ריכטיגע. דען דער וואהרער מערדער וויל
זיך פֿאר קיין פֿאל ביי דער ערשטער פֿערהאפטונג אויף אזא פֿערברעכען מודה
זיין.

— אבער וועלכער פֿעריקטער וועט אויף זיך אליין זאגען, אז ער איז א
מערדער, אין דער צייט ווען ער איז אונשולדיג?

עס גיבען אין לעבען אזעלכע פעלע וואס דער קלינסטער מענש פֿערליערט
דורך זיי זיין פֿערשטאנד, דער גרעסטער העלד פֿערליערט זיין מוטא און זיי טהוען
אזעלכע דומהייט וואס עס איז אונמעגליך אויף זיי צו גלויבען אז זיי זאלען דאס טהאן.

— דאס וועלען דיא נאכפֿארשונגען בעווייזען צו האט דאנילאָוו דיא וואהר
הייט געזאגט צו ניט. אלענפֿאלס וועל איך טהאן וויא אייער פֿערוואנדעטער האט
מיך געבעטען און וועל באלד א בעפעהל געבען מען זאל דעם ארעסטאנט איבער-
פֿיהרען אין א ליכטיג צימער.

— מענט איהר מיר הערר סליעדאָוואַטעל, דיא ערלויבניס געבען מיט דעם
גראָף צו שפֿרעכען.

— ווארום ניט, איך קען דאס אייך טהאן.

— איך בין אייך פֿאר דער גנאדע זעהר דאנקבאר.

— ווילט איהר באלד צו איהם געהען?

— ניין, פֿריהער הייסט איהם איבערפֿיהרען אין דעם ליכטיגען צימער וואס
איהר האט געזאגט, נאכהער וועל איך צו איהם אריינגעהען.

— דאס וועל איך באלד הייסען און אין צוויי שטונדען ארום קענט איהר
איהם זעהען אין זיין נייעם קערקער.

— איך געהם אייער גיטגיטייט מיט דער גרעסטער דאנקבאריקייט אן.

דער סליעדאָוואַטעל האט איהר געגעבען אַ בריעף צום סמאטריטעל ער זאל
דער דאמע גלייך אריינלאזען צו דעם ארעסטאנט דאנילאָוו אין צימער און האט

איהר נאך דאביי פערשפראכען, אלעס וואס עס לענט נור אין זיין מאכט אנער
ווענדען דער ארעכטמאנט זאל נוט בעהאנדעלט ווערן.

אין צוויי שטונדען ארום, אלס קלאטהילדא האט שוין געפיהלט אז דעם נראף
האט מען אין א ליכטיג צימער אריינגעפיהרט, איז זיא אוועקגענאנגען מיט דעם
סליעדאָואַטעלס ברעף צום סמאָטריטעל פון אַרשאַר געפענגניס.

דער סמאָטריטעל האט איהר גלייך דיא ערלויבניס געגעבען דעם ארעסטאנט
צו בעזוכען און האט זיא גלייך צוגעפיהרט צו זיין צעלע.

סעכטיג האט דאס הערץ אנגעפאנגען אין איהר צו קלאפען, אלס זיא האט
בעדארפט צו דעם געפאנגענעם אריינגעהען. וויא א געהיימער שרעק איז איהר
פלוצלונג בעפאלען. זיא האט זיך וויא ערשט יעצט דערמאנט אז אין דאנילאווס
אונגליק איז זיא אליין שולדיג, דען זיא האט דיא ערשטע איהם דעם רעוואָלווער
אין דער האנד געגעבען, ער זאל זיין פרוי ערמאָרדען.

— אבער עס מעג זיין וואס עס וויל — האט זיא זיך ענדליך בעשלאסען, —
איך מוז צו איהם אריינגעהען און מוז מיט איהם ריידען. ער מעג מיך טוידטען וועל
איך דעם טוידט פון זיין האנד מיט לעבע עמפאנגען, ווייל איך האב איהם פער-
דענט

זיא האט האסטיג דיא טהיר אויפגעפענט און איז אריינגעגאנגען.
מיט איין שטונדע צוריק האט מען דעם נראף אין דיעזען צימער אריינגע-
פיהרט. דיעזעס צימער וואר נאר ניט עהנליך צו דיא פינסטערע צעלען, וואו אלע
ארעסטאנטען זיינען געזעסען. דען ער וואר הויך מיט איין גרויסען פענסטער, דער
פענסטער איז אפילו געווען מיט אייזערנע גראטעס פערזעהען, אבער דאך האט דיא
טאנעס ליכטיגקייט געהאט גענוג פלאץ דורך איהם אין'ס צימער אריינגעזעהען.

דער סמאָטריטעל האט געמיינט אז ער האט דעם אַרעסטאנט ניי בעלעבא,
דאמיט וואס מען האט איהם אין אזא ליכטיג צימער אריינגעפיהרט. דאס איז אבער
געווען אן אירטהום. דיעזעלבע טרויעריגע פערצווייפעלטע מינע וואס עס איז געלעגען
ביי דעם נראף אויפ'ן געזיכט פריהער אין יענער פינסטערע צעלע, דיעזעלבע מינע
איז אויך יעצט אויף איהם געלעגען אריינקומענדיג אין דעם ליכטיגען צימער.

ער איז געזעסען אויף דער אלטער בעט וואס דארט איז געשטאנען, דעם קאפ
אנגעשפארט אויף ביידע הענד, וועלכע ווארן געשטיצט אויף זיינע קניע. ער איז
געווען אזוי פערטיעפט אין זיינע געדאנקען דאס ער האט ניט געהערט וויא דיא
טהיר האט זיך געעפענט און וויא קלאטהילדא איז אריינגעקומען.

זיא איז אייניגע מינוטען שמעהען געבליעבען ביי דער טהיר אלס זיא האט
איהם אין דער פאזע גערופען און האט געזעהען וויא אונבעווענט ער זיצט. אלס
עס זיינען אבער אייניגע מינוטען פערנאנגען און ער האט זיך אלץ ניט געריהרט,
האט זיא געמאכט א פאָר טריט געהנטער און האט מיט א ציטערנדע שטימע
געזאגט:

— הערר נראף!

ערשראקען האט זיך דער נראף פון זיינע געדאנקען ערוואכט. ער האט זיך

קאפ איפגעהויבען און קלאטהילדא האט ערשט יעצט דערזעהען ויין לייכענבלאסעס נעזיכט.

ער האט זיא מיט ווילדע בליקען אנגעקוקט און האט ענדליך שטרענג נעפרענט:

— וואס פערלאנגט איהר?

— הער גראף ... האָט קלאטהילדא געשטאַמעלט און איהרע אויגען זייגען פול געוואָרען מיט טרערן.

— וואס פערלאנגט איהר, פרעג איך אייך? — האט ער מיט דעמזעלבען שטרענגען טאן געפרענט.

— איך ווייס אייך ניט וואס איך פערלאנג — האט זיא געענטפערט מיט אַ שטימע וואס וואר פערשטיקט פון טרערן — אבער עס האט מיך געטריעבען צו אייך, איך האב אייך געוואלט זעהען, אייך טרייסטען.

— מיר טרייסטען? — האט ער מיט אַ ווילדען געלעכטער אויסגערופען —

דוא אויסווארף דער נאטור, וואס האט מיר געטריעבען צו אזא הימעל-שרייענדע זינדע, איך זאל מיין זיסער נוטער פרוי ערמארען. דוא ביזט געקומען מיך טרייסטען? האסט דוא שוין אלע מענשליכע געפיהלע פערלארען? פאָרט פאן היער קאנאליע! אויך דיעזער קערקער איז צו הייליג פאר דיין אונריינער זעלע.

בלאס וויא דער טוידט איז קלאטהילדא געשטאנען, זיא האט אויס שרעק דאס מויל ניט געקענט עפענען. ענדליך אבער האט זיא זיך געמוטהיגט און האט געזאגט:

— איך ווייס אליין, הערר גראף, וויא זינדיג איך בין. איך שווער אייך אז

זיענען אין אַ פינסטערן קערקער, וואלט ווירקליך פאר מיר געווען א גן-עזן גענען דיא ליידען וואס דיא געוויסענס-ביסע פערשאפט מיר אין דער פרייהייט. איך האב קיין רוהע, מיין יונגערפריינדיגס מאַריאַס בילד פערפאלגט מיך אויף שריט און טריט און מיר שיינט, אז זיא שרייט צו מיר: מערדערין! וואס האסט דוא צו מיר געהאט, ווארום האסט דוא מיין נוטען מאן אויפגערייצט גענען מיר, ער זאל מיך אין גראָב טרייבען? אַ, הערר גראף, איך בעניידע אייך וואס איהר ליידעט יעצט פאר אייערע זינדע, מיט פערגניגען וואלט איך דעם עשאפאָט בעשטיענען און וואלט מיין קאָפּ פאר דעם הענקערס האק אניעדערגעלענט. איך וויל בעשטראפט ווערן און איך וועל אינים פאל ווען דיא גערעכטיגקייט וועט דאס ניט טהאן זיך זעלבסט בעשטראפען, איך וועל אליין צו מיין פינסטער לעבען אן ענדע מאכען. אבזאחאל ווען איך זאל זיך נוט בערעכענען בין איך אויף ניט מעהר וויא אַ שפיעל-צייג אין דיא הענד פון דער פערפלוכטער הערצלזאזער אדעלאן געווען.

ביי דעם נאמען אדעלא איז דעם גראַפס געזיכט אזש געל געווארען און ער

האט צאָרניג אַ געשריי געטהאן:

— פערפלוכט אויף אימער און עוויג זאל דיא בעסטיע, דיא קאנאליע זיין.

אבער איך פרעג דיר נאך אמאָל וואס ביזט דוא אהער געקומען?

— איך האב אייך שוין געזאגט, הערר גראף, אז איך ווייס זעלבסט ניט וואס

איך האב מיט דיעזען בעזוך געוואָלט, אבער עס האט מיך אהער געטריעבען. איי

האב אייך געוואלט זעהען, מיר האט אויסגעווינען אז איך וועל קענען אייך טרייסטען.
— געה! איך פערלאנג דאס פון דיר ניט — האט דאנילאוו עטוואס זאנפטער
געזאגט — פאר מיר געבט עס שוין קיין טרויסט ניט.

— פיעלייכט קען איך פון אייערטוענען עפעס טהאן הערר גראף, איך וועל
אלע מיינע קרעפטע אנווענדען אלע אייערע ווינשע אויסצופיהלען.
— קענסט דוא מיין מאריאן לעבעדיג מאכען? קענסט דוא מיין טויט קינד
מיר לעבעדיג אומקעהרען? נור דיא ביידע זאכען וואלטען אין שטאנד געווען מיך
צו טרייסטען. ווייטער האב איך קיינע ווינשע טעהר.

— אבער ננעדיגער גראף, איהר זעלבסט פערנרעסערט אייער זינדע צעהן
מאל אזוי פיעל וויא אז איז אין דער ווירקליכקייט. איהר האט אייער פרוי ניט
ערמאָרעט אלס איינפאכער מערדער. איהר האט געטייגט, אז איהר וועט דאמיט
אייער עהרע פון שאנדע רעמען.

— ווער בעט דיר דוא זאָלסט מיט מיר אזוי ריידען? — האט דער גראף
געזאגט מיט אַ פינסטערער מינע — האב איך דיר ערשט ניט געזאגט אז פאר מיר
געבט עס קיין טרויסט טעהר? געוויס האסט דוא געהערט, אז איך האב זיך אויף
מיינע זינדע מודה געווען. איך וועל דאס פאר דעם געריכט אויך זאגען.

— האט איהר אויך געזאגט ווער עס האט אייך צו דער זינדע געבראכט?
האט איהר ניט דערזעהלט, אז אדעלא וואר דיא ערשטע וואס האט אייך צו דער
זינדע געטריעבען און איך בין דיא צווייטע.

— איך וויל אייך קיינעם ניט מישען אין מיינע זינדע, זאל אייך נאט אליין
בעשטראפען. יא, איך צווייפלע אין דעם ניט, אז איהר וועט פאלד אייער פער-
דיענסטע שטראפע ערהאלטען אָהן מיין מיטוויקונג.

— נו, וועל איך אליין פאר דעם געריכט אלעס דערזעהלען.

— טהוט וויא איהר ווילט, מיר געהט קיין זאך טעהר אָן. איך בין בעשעפ-
טיגט מיט מיין אייגענער פערזאָן און פון אלע אנדערע וויל איך יעצט ניט וויסען.
געהט, זאג איך אייך. איך וויל ניט, יעטאנד זאָל שטערען מיינע געדאנקען, וואס
זיינען געווידעט נור מיין טהייערער פרוי מיט מיין קינד, וועלכע איך האב אין
גראב פערטריעבען.

— אבער, גראף... האט קלאטהילדא אנגעהויבען צו ריידען.

— שטיל, זאג איך! — האט דאנילאוו צאָרניג א געשריי געטהאן — איך
וויל פון אייך ניט טעהר איין וואָרט הערען. געהט, לאזט מיך אליין.

קלאטהילדא האט ניט געוואגט טעהר צו ריידען. זיא האט אויסגעווישט דיא
אויגען, האט א ביטערן זיפץ געטהאן, און ווערפענד נאך אמאל א פערצווייפעלטען
בליק אויף דעם אונגליקליכען גראף, האט זיא זיין ציטער פערלאָזט.

ערשט ארויסגעהענדיג פון זיין קערקער, האבען איהרע אויגען אנגעהויבען צו
רענענען מיט טרערין. זיא האט זייט זיא לעבט אזוי פיעל ניט געוויינט וויא דאס
מאל. דעם גראפס טרויעריגעס אויסזיכט האט זיא צערשמעטערט.

נאך איינס זעלבען טאג איז זיא אוועקגעפאהרען נאך מאסקווא. אין וועג בי

דער סטאנציע קראָסילניקאָוו האט זיא אבנעשטינען אום זיך צו זעהן מיט איהר ברודער, וועלכער וואָר דארט נאָטשאַלניק סטאנציע. זיא האט נור פערבראָכט ביז דעם צווייטען צוג און איז דאָן אבערמאלס אוועקגעפאהרען, און האט אין וואַנאַן זיך בעגענענט מיט אדעלאַן.

200 מעס קאפיטעל.

דער מערדערישער פלאַן.

נראַף מאַרקוס דאנישעוו! — האט דער סמאָטריטעל פון ארשער געפענגניס איבערגעלעזען אויף דער וויזיט־קארטע וואס זיין דיענער האט איהם דערלאָנגט. — ביטע, זאָל ער אריינקומען — האט דער סמאָטריטעל געענטפערט. ווער קען דאס זיין דער נראַף דענישעוו? — האט ער זיך זעלבסט גע־פרענט, אַלס דער דיענער איז ארויסגעגאנגען — איך קען נאר אזא מענשען ניט. אין אייניגע מינוטען ארום האט זיך דיא טהיר פון זיין צימער געעפענט און אן אלטער מאַן זעהר רייך געקליידעט מיט אַן אריסטאָקראַטישעס אויסזעהן איז אריינגעקומען.

— זייט מיר ווילקאָמען, נראַף! — האט דער סמאָטריטעל געזאגט אויפֿ־שטעהענד פון זיין אָרט — מיט וואס קען איך אייך דיענען?

— מיין קאָרטע האט אייך שוין געזאגט ווער איך בין, — האט דער נאָסט געענטפערט — דאָך וועל איך דיא עהרע האבען זיך פאר אייך מינדליך פאָרצושטעל־לען. מיין נאמען איז נראַף מאַרקוס דאנישעוו, איך וואוין אין פעטערבורג. איך געפין מיך יעצט אין דעם געגענד, ווייל איך בין געפאהרען זיך ערקונדיגען וועגען זעהר אַ נאָטהווענדיגער זאך ביי מיין אלטען פריינדס א זאָהן.

— ווער איז אייער אלטער פריינד אין דיעזער שטאָרט?

— מיין אלטער פריינד איז ניט פון דיעזער שטאָרט. ער וואר דער איינער־טהימער פון דעם דאָרף דאנילאָוקא.

— איהר מיינט דעם נראַף אנטאָן דאנילאָו?

— ניין, איך מיינ זין פאטער. ער וואר מיינער א יונגער־פריינד. זעלבסטפער־שטענדליך, אז איך בין אויך זיין זעהן אנטאָן א פריינד געבליעבען און ווען ער פלעגט קומען נאך פעטערבורג איז ער ביי מיר איינגעשטאנען און איך האב איהם מיט פעטערליכע צערטליכקייט בעהאנדעלט. ער האט מיך פיעל מאל געבעטען, איך זאל איהם בעעהרען און קומען צו איהם מיט א בעזוך, אבער טראָץ מיין ווילען זיין וואונש צו ערפילען, האב איך דאס ניט געקענט טהאן, ווייל איך בין זעהר א בע־שעפטיגער מאַן. איך האב פיעל פאָבריקען און אנדערע געשעפטען אין פעטער־בורג; אבער אין דער לעצטער צייט האט זיך געמאכט אזא צופאל, וואס איך האב געמוזט פאהרען נאך דאנילאָוקא וועגען אַן אלטען דאקומענט, וואס עס האט זיך געפונען ביי מיין פריינד דעם אלטען נראַף דאנילאָו, און יעצט האט ער זיך, נאך מיינער מיינונג, בעדאָרפט געפינען ביי זיין זעהן אנטאָן. שטעלט זיך אבער פאָר מיין שרעק און מיין ערשטויענען, אַלס קומענדיג אין דאנילאָוקא, האב איך ערשאה־רען, אז אנטאָן מיינ ליעבלינג, איז אַן איינפאַכער מערדער געווארען. ער ה :

ערמארדעט זיין פרוי און ער זיצט פאר דעם פערברעכען אין געפענגניס.

וויא א דונער האט מיך דיא נאכריכט געטראפען. ערשטענס, האט מיך נעך קרייניקט וואס מיין פריינדס, דעם אלטען גראפס עהרע איז זא בעשמיצט געווארען, און צווייטענס, האט מיר דאס הערץ געריסען אויף זיין זון אנטאנען. ער זאל א מערדער ווערען און זאל דארפן זיצען אין געפענגניס.

איך האב אנגעהויבען נאכפארשונגען צו מאכען וויא אוי דער מאָרד איז צו-געגאנגען, דען איך האב זיך געקלערט, פיעללייכט איז אנטאן נאר ניט אוי שולדיג אין דעם פערברעכען, אדער ער איז נאָר פאלש בעשולדיגט געוואָרען, וויא עס טרעפט זיך אמאל. דאס אונשולדיגע מענטשען ליידען דורך א פאלשע בעשולדיגונג; צו מיין גרויסען פערדרוס אבער האב איך ערפאהרען, אז ער האט ווירקליך וויא א ווילדע בעסטיע געגען זיין שעהנער ארענטליכער פרוי געהאנדעלט. ער האט זיא ערמארדעט בלויז דערפאר, וואס ער האט א שטיקעל פערדאכט געהאט אז זיא ליבעט אן אנדערן. אויב אזוי, האב איך זיך געטראכט, האט ער ניט פערדיענט איך זאל וועגען איהם מעהר דענקען. זאל דער פערברעכער שמאכטען אין געפענגניס און זאל ער זיין לעבען ענדיגען אין דיא גאָלד-גרובען פון סיביריען.

— איך האב באלד געמאכט מיין וועג צוריק מיט דער אבזיכט גלייך אַהיים נאך פעטערבורג צו פאהרען; אבער וויא איך בין פון דאנילאווקא ארויסגעפאהרען, האט מיר דאס הערץ אבערמאלס אנגעהויבען צו רייסען אויף דעם אונגליקליכען.

— אנטאן זיצט אין א פינסטערען קערקער, האב איך זיך געטראכט. ער, וואס איז ערצייגען געווארען אין גרעסטען לוקסוס, שמאכטעט יעצט אין געפענגניס ער טלאפט אויף אן אלטען שטרי-זאק און מח עסען דיא אונפערדייליכע שפייזען וואס מען ניט אלע איבערנע ארעסטאנטען. דער געדאנק האט מיך אוי געדריקט, דאס איך האב זיך בעשלאָסען עטוואס פון זיינטוועגען צו טהאן. צוליב דעם בין איך אריינגעפאהרען אהער זיך מיט אייך, הערר סמאטריטעל, צו זעהן.

— וואס פערלאנגט איהר דען פון מיר? — ווילט איהר זיך פיעללייכט זעהן מיט דעם ארעסטאנט?

— בעהימע נאט! איך מאָר מיך מיט איהם ניט זעהן, דען ער וועט פאר שאַנדע שטארבען. דערביי וויל איך אזא מערדערישען קערל נאר דיא עהרע ניט פערשאַפען איך זאל זיך מיט איהם זעהן אין זיין קערקער.

— וואס דען ווינטשט איהר?

— איך וויל נור א קלייניגקייט פון זיינטוועגען טהאן. איך ווייס, אז ער איז ניט געוואוינט געווארען צו דיא עסענס וואס מען ניט דיא ארעסטאנטען, וויל איך בעישטעלעך דא אין א רעסטאָראַן, מען זאל איהם טראַגען פון דאָרט עסען. געוויס וועט איהר דאס ערלויבען.

— דאס קען איך אייך טהאן, הערר גראַף.

— איך בין אייך דאָפיר זעהר דאנקבאר, אבער איך בין ניט געוואוינט גע-וואָרען צו דאנקען בלויס מיט'ן מויל. איהר וועט מיר געוויס דיא שרע ערצייגען, און מיר ערלויבען אייך צו בעדאנקען מיט דער האַנד.

ביי דיא ווערטער האט ער ארויסגענומען פון זיין טאָש צוויי הונדערטער און האט זיי אוועקגעלייגט אויפ'ן טיש.
— דאס איז גענצליך איבעריג, — האט דער סמאטריטעל מיט א האלבען מויל געזאגט.

— טהוט מיר דאס געפאלען, הערר סמאטריטעל, און עמפפאנגט פון מיר דיעזע קליינע בעלאָהנונג. ביי מיר האט דאס קיין ווערט, און ביי אייערע קליינע אייניקנפטע שפיעלט דאס געוויס א שטיקעל ראָליע.

— איך דאנק אייך, גראַף, — האט דער סמאטריטעל געזאגט אריינלייגענדיג דאס געלד אין דער טאש. — פיעללייכט פערלאנגט איהר פון מיר נאך עטוואס?
— איך וואָלט זעהר צופרידען געווען, ווען איהר זאָלט דיעזען ארעסטאנט אויך אין אנדערע הינזיכטען גוט בעהאנדלען, געהמליך, איהם אין א שעהנעם, ליכטיגען צימער אריינפיהרען און איהם פערזעהן יעדען טאג מיט ריינע ווייסע וועש. אויף דעם וועל איך אייך געבען בעזונדער געלד.

— וואס דעם צימער אנבעטריפט, קען איך אייך זאגען, אז מען האט איהם שוין אין א ליכטיגען צימער אריינגעפיהרט. ווייל פאר איהם אינטערעסירט זיך נאך א גרויסער מענש.

— ווירקליך? — האט דער אלטער ערשטוינט און ערשראָקען געפרעגט — ווער קען זיך דען פאר איהם אינטערעסירען?

— דאס ווייס איך ניט, אבער דער סליעדאָוואטעל האט ערהאלטען אַ בריעף פון מאַסקווא פון אַ גרויסען מאן, ער זאל דעם ארעסטאנט גוט בעהאנדלען. אויך אַ רייכע דאמע וואר הייטע ביי איהם מיט א בעזוך.

— אַ רייכע דאָמע?

— אזוי ווייזט מיר אויס, דען זיא וואָר פּרעכטיג געקליידעט און זעהט אויס פון דער אַריסטאָקראַטישער קלאַסע צו זיין.

— ווער איז זיא?

— דאס ווייס איך ווייטער ניט.

דער אלטער האט זיך אויף אייניגע מינוטען פערטראכט און האט : כהער מיט אַ פריינדליכע מינע געזאגט :

— אזוי זיצט ער שוין אין אַ ליכטיגען צימער?

— יא הערר גראַף!

— דאס פּרעהט מיך זעהר. אלזא קען איך פון הייטע אן אריינשיקען דעם ארעסטאנט עכטען פון א רעסטאראן.

— געוויס. אויב איהר פערלאנגט הערר גראַף, קענט איהר דאס אויך פּער-שאַרען.

— וואס מיינט איהר, איך קען דאס פּערשאַרען?

— איך קען איהם אריינשיקען יעדען טאג עסען פון מיין קיך.

— ניין, הערר סמאטריטעל, אזוי פיעל וויל איך אייך ניט בעלעסטיגען. איך

בעטראכט דיעזע נעפעלינקייט וואס איהר מהוט מיט מיר פאר א וואהלטהאט.
אדע, ענטשולדיגט וואס איך האב אייך אזוי בעאנרוהיגט און בעלעסטיגט.

— אך, וואס שפרעכען זיי פון בעלעסטיגען. מיר וואר זעהר אנגענעהם צו
זעהן ביי זיך אין הויז אזא פאָרנעהמען מאן. פאָהרט געזונד הערר גראַף, איך ווינט
אייך א גליקליכע ריזע.

זיי האבען זיך דיא הענד געדריקט און דער גראַף איז מיט א פריינדליכע
מינע אוועקגעגאנגען.

אין דער צווייטער גאס האט איהם ערווארטעט סטעפאן.

— נה, הערר גראַף, וואס הערט זיך? — האט סטעפאן געפרעגט.

— אלעס געהט פאָרטערפליך גוט. איך האב שוין פון איהם דיא ערלייבניס
ערהאלטען ווענען דעם עסען.

— יעצט ליעבער סטעפאן לאז איך איבער דאס שטיקעל אריבייט אויף דיר.

איך האָף אז דוא וועסט ענדיגען דאס וואס איך האב אנגעהויבען.

— וואס האב איך דא צו טהאן?

— דוא פרעגסט נאך? פערשטעהסט דוא דען ניס וואס דוא האָסט דאָ

צו טהאן?

— איך פערשטעה יא, נור עס איז פיעל גלייכער ווען מען רעדט זיך דייטליך

אויס.

— דאָ איז נאר נימא פון וואס צו ריידען. מאָרנען זאָלסט דוא אריינגעהן

אין א רעסטאָראַן זאל. הייסען פערפערטיגען א פראכטפאָלען מיטאג. דעם מיטטאג

זאלסט דוא אליין אוועקטראגען אין געפענגניס און זאלסט דאס איבערגעבען פאר

דעם ארעסטאנט דאנילאוו. נור דוא זאלסט ניט פערנעסען פריהער, בעפאָר דוא

וועסט עס אין געפענגניס איבערגעבען אריינצושיטען אין דעם מיטאג דאס ניפט

וואס איך האב דיר געגעבען. יעצט פערשטעהסט דוא שוין גוט וואס דוא האָסט

צו טהאן?

— יא, יעצט פערשטעה איך שוין אלעס. איהר הערר גראַף וועט נאך זיין

היער אין שטאדט, אדער איהר וועט אוועקפאהרען?

— צו וואס זאל איך דא זיין? איך וועל אוועקפאהרען צוריק אין דאנילאווא,

דאָרט וועל איך דיך ערווארטען מיט דער נאכריכט צו האט דיא טעדיצין געוויקט

און צו זיינען מיר פון אנטאנען בעפרייט געוואָרען.

— אבער עס איז דאך געפעהרליך איך זאל דא זיצען.

— ווארום.

— ווייל מען קען זיך שטויסען, ווען דער גראַף וועט פלוצלונגן שטארבען, אז

דא איז עפעס געווען. מען קען אונטערוכען דעם רעסט פון דעם מיטאג און דאָרט

ניפט געפינען; דאן וועט מען זוכען דעם מענשען וואס האט דעם גוטען מיטאג

איהם געבראכט און מען וועט מיך דערטאפען, פערשטעהט איהר אליין, אז איך

בין ניט זיכער מיט מיין גאָרנעל.

— דאס האָסט דוא אויך רעכט, אבער איך גלייב, אז דוא וועסט זיך קענען

ערנעץ זיך פערשטעקען ביז רוא וועסט ריכטיג ערפאהרען וואס דא איז געווארען מיט אנטאנען. דען אזא זאך וועט קיין געהיימניס בלייבען, אלע וועלען פון דעם ריידען, דיא גאנצע שטאדט וועט דערמיט קאָכען.

— נוט! — האט סטעפאן נאכדענקענד געענטפערט — איך וועל דא ווארטען ביז איך וועל אלעס ריכטיג ערפאהרען.

— אריע דערווייל פריינד! — האט דער אלטער פעליקס דאנילאוו געזאגט — געדענק איך ערווארטע דיך ערשט מאָרגען אין דאנילאוואקא.

— איך געדענק הערר גראָף, — האט סטעפאן שמיכלענד געענטפערט — אבער, איך גלייב, דאס איהר וועט אויך געדענקען וויפיעל מיר קומט פאר דער שטיקעל ארבייט.

— זיי קיין דומקאָפּ! אזא זאך פערנעסט מען ניט. רוא וועסט ערהאלטען נאך מעהר אלס איך מיט אדעלא'ן האבען ריר פערשפראַכען.

ער האט שוין געוואָלט אוועקנעהן אבער ער איז שטעהן געבליעבען.
— סטעפאן! — האט ער געזאגט — איך האב מיך א וויכטיגע זאך דער-
מאהנט.

— וואס איז דאס פאר א וויכטיגע זאך?

— עפעס האט מיר דער סמאָטריטעל דערצעהלט פון א גרויסארטיגער מאדאם וועלכע האט אנטאנען הייטע בעזוכט אין זיין קערקער. ווייסט דא ניט ווער דיא מאדאם איז?

— פון וואנען זאל איך אזא זאך וויסען?

— פיעללייכט וועט דיר איינפאלען ווער דאס קען זיין.

סטעפאן האט היבשע עטליכע מינוטען געטראכט און האט געענטפערט:

— ניין, הערר גראָף, דאס פאלט גיר ניט איין.

— דאס איז דאך אבער מערקווירדיג. ערשטענס, ווייס דאך נאך קיינער ניט אז אנטאן זיצט אין געפענגניס און צווייטענס, ווער קען דאס זיין דיא אריסטאקראַט טישע דאָמע וואס אינטערעסירט זיך זא ווייט פאר איהם, דאס זיא האט א בעזוך אבגעשטאטעט אין געפענגניס?

— מערקווירדיג איז דאס; אבער דיא רעטהועל קען איך דאך אזוי ניט פער-
שטעהן וויא איהר הערר גראָף.

— איך מוז דיר זאגען סטעפאן, אז איך בין דערפון שטאַרק אונרוהיג. דען איך, אויך מיין אדעלא האבען געוואלט אז דעם גראָף'ס פעהאפטונג זאל בלייבען אזוי לאנג א געהיימניס, ביז ער וועט שטאַרבען. יעצט אבער ווען מען ווייס שוין דערפון און עס געפינען זיך גוטע פריינד וואס בעזוכען איהם אין קערקער, קען דא, ווער ווייסט וואס זיין.

— וואס צום ביישפיעל קען דא אזוי זיין?

— אנטאן קען ערפאהרען פון אזא פערזאן, אז אדעלא האט צוריסען דעם בריעף וואס ער האט געשריעבען צו איוואנען און אז אדעלא האט זיך געמאכט פאר דער זעלבסטעהערשערין פון זיין אייגענטהום. דאן וועט ער געוויס מאכען מען

זאל פון אונזערע הענד אלעס צוריק אפגעהמען. שטעל זיך פאַר, אז איך מאסקות
דיים מען שוין פון דעם וואס ער זיצט אין געפענעניס.

— וואס רעדט איהר גראף?

— יא, יא סטעפאן. מיר האט ערשט דער סמאטריטעל אליין דערצעהלט,
אז עס איז געווען א ברעף פון א מאסקווער גרויסען מענישען צום סליעדאָוואַטעל
ער זאל אנטאנען נוט בעהאַנדלען.

— דאס איז זאנדערבאר — האט סטעפאן ערשטוינט אויסגערופען.

— נו, פערשטעהסט דוא שוין וויא מיר זיינען יעצט אלע אין געפאָהר. דארום
מוזט דוא ליעבער סטעפאן אלע קרעפטען אנווענדען, איהם נאך היינטיגען טאג
שטום צו מאכען....

— זייט זיבער, אז איך וועל אלעס טהאן וואס איך בעדארף.

— זאלסט דוא זושע ניט אבלייגען אויף מאָרגען וויא איך האב דיר פריהער
געזאגט, זאנדערן הייטע. יא הייטע מוז צו איהם דער גיפטיגער מאלצייט אנקומען.
זא דאס ביז נאכט זאל ער שוין ניט לעבען. דוא פערשטעהסט ליעבער סטעפאן?
— איך פערשטעה דאס זעהר נוט.

— וועסט דוא דאס נאך הייטע אויסארבייטען?

— יא הערר גראף.

— און דערפאַר בעקומסט דוא פון מיר בעזונדערע טויזענד רובעל. דוא הערסט?

— איך הער ליעבער גראף — האט סטעפאן מיט א פערנניגטע מינע גע-

ענטפערט זיך טיעף פערבייגענד.

201 מעס קאפיטעל.

אַן אונאַנגענהמער בעזוך.

סימאן גריץ איז אין א שלעכטער לוינע. ער האט זיך ארומגעזעהן, אז זיין
נאנצע מיה געהט אוועק מיט דעם ווינד. פון דעם געשפרעך וואס איז פאַרנעקומען
ביי ראטהבלום'ס טיש, האט ער פערשטאנען: ערשטענס, אז רעבעקא האט יעקב
פליין נאך אלץ ניט פלינד און צווייטענס, האט איהם ניט געשמעקט דיא נאַכריכט,
אז מען האט פעהאפטעט איינעם פון דיא ווירקליכע מערדער וואס האבען ער-
מאַרדעט וואהרהאפטניגען. ווען דאס איז וואהר, וועט זיך דאך ארויסווינען, אז פליין
איז אונשולדיג, און ווען ער וועט בעפרייט ווערען קען מען נאך ערפאהרען ווער עס
האט איהם אין אונגליק געוואָרפֿען.

גריץ האט געוואוינט ביי א געוויסער פרוי גאָלדע דיא טענדלערין, וועלכע
וואר זיין פון א יאהר צוואַנציג א וויטווע און האט זיך מיט איהר פאמיליע ער-
געהרט דורך פערקויפֿען אלטע פרויענקליידער און ציערונג פון געפאָלענע גבירות.
דורך דער פרנסה האט זיא איהרע דריי טעכטער ערצויגען און האט זיי אלעמען
חתונה געמאכט. יעצט איז זיא געבליעבען אליין און האט שוין אנגעהויבען צו דענקען
ווענען זיך זעלבסט, אז עס איז צייט זיא זאל שוין אליין אויך חתונה האבען. דארום
האט זיא בעוואוינט א שעחנע דירה מיט פינע מעבעל, גור איין צימער האט זיא
פֿערדונגען ראַטהבלום'ס כוכהאַלטער דעם העררן גריץ.

נאָלדע דיא מענדלערין וואר בעקאנט אין דער נאנצער שטאדט. דען עס איז פאסט איין הויז ניט נעווען וואו זיא האט ניט אנגעשפארט מיט איהרע מציאות. זיא האט געהאט א געשליפענעם צינגעל און האט ליעב געהאט זעהר פיעל צו ריידען. גריץ האט ביי איהר געוואוינט שוין פון זעקס מאָנאטען, דארום איז קיין וואונדער וואס זיא איז מיט איהם געשטאנען אויף זעהר א פריינדליכען פוס. זיא האט איהם דערזעהלט אלעס וואס ביי איהר איז אונטער דיא גענעל, זיא האט איהם בעקאנט געמאכט מיט איהר גאנצען יחוס ביז דעם זעקסטען דור. אנפאנגס, איז גריצען זעהר לאנגווייליג נעווען הערענדיג איהרע פלידערייען, אבער ביסלעכווייז איז ער צו זיי געוואוינט געווארען און ער האט זיך אנגעהויבען צו פיהלען זעהר היימיש אין איהר געזעלשאפט, זאָ היימיש דאס ער האט פאר איהר אויך פון זיך דער-זעהלט. ער האט איהר בעקאנט געמאכט מיט זיינע פעהרעלטניסע צו ראָטהבלומס הויז און האט איהר זאנאר פערטריט דיא זיסע געהיימניס, אז דיא שעהנע רעבעקא וועט זיין כלה ווערען.

זייט נאָלדע האט דערהערט פון דיא מיליאָנען וואס זיינען איהר באַרדער געבליעבען פון זיין קאליפארניער פעטער, האט זיא איהם פאסט פערנעטערט. זיא האט ניט פערגונגען רעבעקא'ן דאס גליק זיא זאל הייראטהען מיט אזא מיליאנער. זיא האט פיעל מאל געגעבען גריצען צו ערקלערען, אז פון איהם איז דאס א גרויס אונרעכט וואס ער וויל הייראטהען אזא איינפאך מעדכען, וועהרענד ער איז אין שטאָנד צו בעקומען זאנאר דער בת-מלכה, גריץ האט איהר אבער צופערשטעהן געגעבען, אז רעבעקא איז ביי איהם טהייערער פון אלע בת-מלכות ווייל ער איז אין איהר שמערבליך פערליעבט.

— אך, יונגע לייט וואס איהר זייט! — פלענט נאך אזעלכע ווערטער נאָלדע זאנען שאַקלענדיג מיט'ן קאָפּ — אַ שאַדע כ'לעבן וואס איהר האט ניט געבען זיך קיין עלטערן וואס זאלען אייך קענען עפענען דיא אויגען איהר זאלט זעהן וויא בלינד איהר זייט. איהר האט בעדארפט זיין מיינער אַ זעהן וואלט איהר ביי מיר געהאפט א פאָרציע פאר אזא פערליעבעניס.

גריץ האט פריינדליך געשמייכלט הערענדיג דיא ווערטער און האט פערזאנקט זיין נוסער ווירטהוי, וואס זיא אינטערעסירט זיך אזוי פאר איהם. דאביי האט ער אויך אויסגעדריקט דעם פערדרום וואס ער האט אויף זיך אליין, וואס ער קען אזא נוסער פריינדיג וויא זיא איז איהם ניט געהאָרזאָם זיין.

אין יענעם טאג ווען גריץ איז פון ראטבלום'ס הויז אהיים געקומען זעהר אין אַ שלעכטע לוינע. האט נאָלדע באלד פערשטאנען, אז מיט איהם האט עפעס אונ-אנגענהמעס פאסירט. זיא איז זעהר ניינעריג געווען צו ערפאהרען דיא אורזאכע פון איהר ליעבען באַרדער'ס אונמוטהיגקייט און האט דארום מיט איהם געפרופט פערבינדען אַ געשפרעך און אויסצופאָרשען וואס מיט איהם איז. אבער דאס מאל האבען איהרע פלידערייען ניט געווירקט, דען גריץ האט נאר איהרע ווערטער ניט געוואלט הערן און האט אויף דיא פערשיעדענע פראגען וואס זיא האט איהם

נעשטעלט נאר ניט נעענטפערט. ביי א האלבע שטונדע איז ער געוועסען ביי זיך אין צימער פערטיעפט אין געדאנקען און איז נאכהער ארויסגעגאנגען אין גאס.
— איהר וועט באלד קומען הער גריץ ? — האט גאלדע איהם געפרעגט
ביי זיין ארויסגעהען.

— אנטגעגען וואס פרעגט איהר דאס ?
— איך וויל וויסען צו זאל איך מאכען דעם סאמאָואַר.
— אין אַ שטונדע ארום קום איך צוריק, — האט ער געענטפערט און איז פאַרטגעגאנגען.

— עפעס ווייזט ער מיר היינט אויס וויא א נעכטיגער, — האט גאלדע צו זיך אליין געזאגט אלס זיא איז אליין געבליבען — איך קען שווערן, אז ער האט זיך דארט צוקריענט מיט זיין פערליובקעטער. עס פאסט נאך כילעבען זיא זאל וועלען איהם פיהרען ביי דער נאז. חע, חע, חע ! אַי דיא יונגע לייט מען דארף זיי בנאמנות שמייסען וויא מען שמייסט קליינע קינדער. אזא שעהנער געלערנטער יונגער מאן מיט אזוי פיעל מיליאנען, ער קריכט מיט אַ געזונדען קאפּ אין אַ קראַנקער בעט. פרעגט, וואס האט ער אזוינס דערזעהען אין דער רויטער מויד. מען קען אנדערש ניט זאגען, אז אַ שעהן מיידעל איז זיא. נה, אזו וואס אז זיא האט אַ שעהן פעניצעל (פנימל), דארף מען זיא שוין אפשימען מיט מיליאנען ? דיא נומע און דיא געזונדע יאהרען, טאמע זיסער, זאל איך האבען, וואס מיין טאכטער זעלדע ציפע איז שעדיג נער פון איהר, פון דעסטוועגען האבען איהר קיין מיליאנען ניט אויסגעחאפט, זיא האט נאר חתונה געהאט מיט יענקעלע דעם שניידער, שניידען זאל איהם ביים בויד און ביי דיא קישקעס, טאמע הארציגער, דערפאר וואס ער האט מיך פיינד וויא צעהן מאל להבדיל א פרומער יוד האט פיינד חויר. דעם שניידערק געפעלט ניט מיין ריידען; נאר עפעס, רופט ער מיר פלוידערזאק. אַי, זיינע ביינער זאל מען שוין אין ניכען אריינשימען אין זעק רבוננו של עולם. עס איז ניט בעשערט קיין גליק. ווען מיין זעלדע ציפע זאל יעצט זיין אַ מיידעל, וואלט זיך אין איהר גריץ ניכער פערליובקעט וויא אין יענער רויטער מויד.

א קלאפּ אין טהיר האט איהרע געדאנקען געשטערט. זיא האט דיא טהיר געעפענט און אין צימער איז אריינגעקומען אַ רייכעקליידעטעס מעדכען.
— וועמען בעדארפט איהר פרייליין ? — האט גאלדע געפרעגט מיט דעם מאן פון אַ היינטוועלטיגער דאמע.

— וואוינט דא אַ יונגער מאן מיט דעם נאמען גריץ ? — האט דאס פרייליין געפרעגט.

— יא ער וואוינט דא. ער וואוינט שוין ביי מיר פון זעכס חרשים. וואס בעדארף איהם דאס פרייליין ?

— איך בין זיינע אַ קחינע.

— אזוי ? איהר זייט זיינע אַ געשוועסטער קינד ?

— יא נומע פריי.

— זיצט, איך בעט אייך געדינע פרייליין, — האט גאלדע געזאגט צורוקגעגריי.

א ביינקעל פאר דעם נאכט — איהר האט ערשט נעמוזט קומען צופאָהרען פון ערגעץ.
— יא איך בין הייטע געקומען צופאָהרען, — האט דאס מעדכען געענטפערט זיך ועצענד.

— פון וואנען זייט איהר דאס געקומען? איך וויל פרענען וואו, אין וועלכער שטאדט דאס גנעדיגע פרייליך וואוינט?

— איך וואוין אין ווארשוי.

— ווארזשע זיינען אייערע זאכען?

— איך בין אריינגעפאהרען אין אַ האטעל.

— אין וועלכען האטעל?

— אין האטעל פעטערסבורג.

— וויאזשע האט איהר זיך דערפֿרענט צו זיין קוואַרטיר?

— איך האב דאס געוואוסט פון זיינע ברעף.

— אויב אזוי פערשטעה איך שוין.

— וואו איז יעצט מיין קוזין?

— ער איז נאר וואס ארויסגעגאנגען, אבער אין אַ שטונדע ארום וועט ער צוריק קומען. אזוי האט ער מיר געזאגט. איהר קענט דא דיא שטונדע ווארטען, אויב איהר ווילט וועל איך מאכען דעם סאמאָואַר וועט איהר דערווייל טרינקען א גלעזעלע טהעע. ווילט איהר גנעדיגעס פרייליך?

— ניין, איך דאנקע. איך וויל יעצט קיין טהעע.

— וויא אזוי זייט איהר זיינע אַ קוזינע? — האט גאלדע נאך אַ קורצעם שוויינען ווייטער געפרעגט.

— זיין מוטער מיט מיינער זיינען שוועסטער.

— אזוי? זייט איהר דאך לייבליכע שוועסטער-קינדער.

— יא, מיר זיינען שוועסטער-קינדער.

— האט איהר שוין לאנג אייער קוזין ניט געזעהען? — האט גאלדע געהאלטען אין איין פרענען.

— זייט אַ יאהר.

— אזוי? אַ גאנץ יאהר? איהר וועט איהם נאר ניט דערקענען, דען ער איז אין דעם יאהר אהן עין-הרע גאר אן אנדער מענש געוואָרען. דאס האט ער מיר צו פערדאנקען. דען איך זעה איהם צו וויא אן אייגענע מוטער. איך גלויב גנעדיגע פרייליך, אז איהר זייט יעצט געקומען צו איהם אויף תנאים.

— אויף תנאים? — האט דאס מעדכען ערשטוינט געפרעגט.

— אזוי קלער איך, ווייל ביי איהם דארף דאך דיא טעג זיין תנאים. מסתמא ווייסט איהר פון דעם.

— ניין איך ווייס ניט, איך הער דאס ערשט פון אייך.

— טאקי? וויא קומט דאס אַ שוועסטער-קינד זאל ניט מעלדען פון אזא וויכטיגער זאך?

— פון וואנען איז זיין כלה? — האט דאס מעדכען נאך א לאנגעם שוויגען
געפרעגט.

— מאקי פון היער.

— טהוט ער האמש א נומען שידוך?

— אזא יאהר אויף מיינע שונאים טאטע זיסער. איך זאג אייך ננעדיגע פריי-
ליין וויא פאר זיינער א קווינע, אז ער מח ניט זיין ביי זיין קלאָרען פערשטאנד, דען
עס איז אונגלייכליך אז א מענש מיט א קלאָרען פערשטאנד זאל טהאן אזא שידוך.
איהר שפיעלס זיך עפעס וואס פאר א כלה ער האט יעצט געקענט אויסחאפען.
עפעס א קלייניגקייט היינטיגע צייטען א יונגער מאן מיט אזוי פיעל מיליאנען.

— מיליאנען? וואס פאר א מיליאָנען מיינט איהר? — האט דאס פרייליין
זעהר נייעריג געפרעגט.

— וואס? דאס ווייסט איהר אויך ניט, אז איהם איז אריינגעפאלען א ירושה
אפשר פון הונדערט מיליאָן רובעל.

— ניין איך ווייס נאָר דערפון ניט, — האט דאס מעדכען העכסט איבערראשט
געענטפערט.

— זעהט איהר, דאס איז שוין פון איהם א נרויס אונרעכט. מען זאל ניט
דערפרייען אן איינען געשוועסטער-קינד מיט אזא בשורה. דאס איז אן עולה.

— אבער פון וועמען האט ער דיא מיליאָנען געיאָרשענט?

פון זיינעם א פעטער, איך ווייס? א קשיה אויף א מעשה, אפשר איז ער
איערער א פעטער אויך געווען. האט איהר געהאט א פעטער אין קאליפאָרניען?
— ניין.

— נו, איז ער מסתמא נור זיין פעטער געווען. בקצור, ער האט איהם איבער-
געלאזט אפשר הונדערט מיליאָן רובעל.

— דאס געלד איז שוין ביי איהם?

— ניין, ער דארף פאהרען נאך קאליפאָרניען דאס געלד אפגעהמען, ער האט
שוין לאנג בעדארפט נאך דעם פאהרען, נור פלוצלונג האט ער זיך פערלויבטעט און
ער וויל פריהער ניט אוועקפאהרען וואו ער וועט פאר זיין געליעבטער קיין חתן ניט
ווערן. קענט איהר דאך געוויס מיינען אז דארט איז ווער ווייס וואס פאר א מיידעל,
געוויס מיט הערנער. זאג איך אייך אז זיא איז א פשוט אידישע מיידעל וויא אלע
מיידלאך. זיא איז ניט קיין מיאוסע, אבער אויך ניט אזא פארשוין מען זאל זיך אי-
איהר פערליעבען צום שמארבען.

— פאר וואס-זשע וויל ער דאס אזוי מיט איהר חתונה האבען?

— דיא קשיה האב איך איהם שוין אפשר פיערציג מאל געפרעגט; אבער
ער שרייט אין איין קול, אז ער איז אין איהר פערליעבט איבער דיא אויערן. מיינט
איהר אז איך האב מיך פאר איהם געשעמט? חלילה! נאָלדע דיא טענדלעך אין
ניט פון דיא שעמענדיגע ווייבער. איך האב איהם אין דיא אויגען געזאגט, אז ווען
איך זאל זיין זיינע א מאמע, וואלט איך איהם פאר אזא נארישקייט גוט אויסגער-
פאטשט. עס קען זיין ננעדיגע פרייליין, אז נאט האט אייך אהער געבראכט נור

צוליעב דעם איהר זאָלט איהם פון דער נאַרשיקייט אַראָפּפיהרען. עפעס זייט איהר דאָך זיינס אַ שוועסטער-קינד און אַייערע ווערטער וועלן אויף איהם געוויס ווירקן — איך וויל אָבער וויסען, ווער דאָס מיידעל איז אין וועלכער ער האָט זיך אַזוי פּערלעבט.

— זי איז אַ היגען נגיד'ס אַ טאָכטער, איהר טאטע איז אַ באַנקיר, זיין נאָ-מען איז ראָטהעלום. די וועלט זאָגט אפילו, אַז ער איז רייך. נור מען האָט שוין אויף אַ סך באַנקירען געזאָגט אַז זיי זיינען רייך, צום סוף האָבען זיי כּדלות גע-שטעלט אַ וועלט מענשען מיט זייער אָנוועצאכץ.

— ווי? ראָטהעלום זאָגט איהר?—האָט דאָס מעדכען מיט אַזאַ טאָן גע-פרעגט, דאָס אַן אַנדערער וואָלט באַלד פּערשטאַנען, אַז זי גלויבט איהרע אויערן ניט — ער האָט זיך פּערלעבט אין ראָטהעלום'ס טאָכטער ?
— יא, גנעדיגע פּרייליך, איהר קענט איהם אפשר ?

— איך קען איהם ניט, אָבער איך האָב פון איהם געהערט.
— נו, פרעג איך אַיך, איז דאָס פאַר איהם אַ שידוך? אַזאַ יונגער מאַן מיט אַזוי פּעל מיליאָנען זאָל טהאָן אַזאַ שידוך? נו איהר וועט דערצו דערלאָזען?

— איך וועל מיך פרופּען איהם דערפון צוריקהאַלטען, —האָט דאָס מעדכען געענטפּערט און אין איהר געזיכט האָט זיך אָבגעשפּיעגעלט אַ גליקליכע מינע.
עס האָט טאַקע ניט מעהר ווי איין שטונדע געווערט, האָט זיך די טהיר אויפגעפּענט און גרייז איז אַריינגעקומען.

— מערי! —האָט ער ערשראָקען אויסגערופּען, ווען ער האָט זיין בעקאַנטער מערי דערזעהען.

— יא, דאָס בין איך לייעבער קאָזין, —האָט מערי געענטפּערט איהם דיא האַנד רייכענד.

— זעהט איהר האָטש, הערר גרייז, וואָס פיר אַ נאַסט איך האָב דאָ פאַר אַיך צוגעגרייט, —האָט גאָלדע געזאָגט —איך האָב אַייער קוזינע דאָ אָבגעהאַל-טען ביז איהר זייט געקומען.

— וועסט דו מיט מיר אַריינגעהען אין דיין צימער לייעבער סימאן?—האָט מערי זאַנפט געפרעגט.

— יא — האָט ער זעהר אונפריינדליך געענטפּערט.

— געהט, געהט קינדערלאַך! —האָט גאָלדע געזאָגט —פרעהט זיך מיט איינ-אַנדער. איך וועל דערווייל מאַכען דעם סאַמאָוואַר וועט איהר טרינקען טהעע.

— וואָס ביזטו אַהער געקומען ? —האָט גרייז זעהר בייז געפרעגט אַלס ער איז מיט מערי'ן אין זיין צימער אַריינגעקומען.

— איך האָב מיך איינפאַך נאָך דיר פּערבענקט לייעבער סימאן, —האָט זי לאַכענד געענטפּערט — דען איך האָב דיך שוין פון אַ לאַנגע צייט ניט געזעהען, מיר איז זעהר שווער אָנגעקומען דיין אַרעסט צו ערפּאַהרען, אָבער איך האָב עס ערפּאַהרען.

— מערי!—האָט נריץ זעהר שטרענג געזאָגט—איך האָב דאָס פון דיר ניט ערוואַרטעט, דו זאָלסט מיר אַ בעזוך מאַכען.

— שמעהט דיר פיעלייכט ניט אָן?—האָט זי שפּאַטיש געפרעגט—מאָך, איך בעט דיך ניט אזא אָנשטעל, דען אז מיר וועלען זיך נעהמען אויסרעכנען אין יחוס, זיינען מיר גלייכע מיוחסים.

— מערי! איך וועל דיר פאַר אזא פרעכהייט הייסען אַרויספיהרען.

— אזוי זאָגסט דו?—האָט זי מיט דעם זעלבען שפּאַטישען טאָן געענט-פרעט—דו וועסט מיך הייסען אַרויספיהרען פון דאָנען? אזא גרויסער פריץ ביסט דו דאָס געוואָרען, אפשר דערפאַר, וואָס צוליעב מיר ביזט דו אַ חתן געוואָרען; פאַר דעם באַנקיר ראָטהעלום'ס טאָכטער?

— צוליעב דיר ?

— יא, צוליעב מיר. יעצט איז מיר שוין אַלעס קלאָר, אז דו האָסט מיך אָנגע-געשטעלט איך זאָל פאַר דער פריילין ראָטהעלום אָנריידען שלעכטס אויף דעם אונשוילדיגען יאָקאָב פּיין, ווייל ער איז דיר געוויס אין וועג געשטאַנען און אז איך האָב דעם שטיין פון דיין וועג אָנגערוימט, ווילסט דו מיך אַרויסטרייבען פון דיין וואוינונג? זעהר שעהן, טרייב מיך טאַקע אַרויס און איך געה באַלד אוועק צו פריילין ראָטהעלום און דערזעהל איהר, אז דאָס וואָס איך האָב פאַר איהר גע-רעדט אויף יאָקאָב פּיין זיינען געווען דייע ווערטער. דו האָסט מיר דערפאַר בע-צאָהלט. דו פערשטעהסט מיך ליעבער סימאָן?

נריץ איז לייכענבלאַס געוואָרען און האָט שוין מיט אַן אַנדער טאָן געזאָגט:

— איך וויל וויסען, וואָס פערלאַנגסט דו פון מיר ?

— דעם אמת זאָגענדיג—האָט מערי געענטפערט—בין איך געקומען צו דיר יעצט בעטען לייהען אַ פאַר רובעל, ווייל מיר איז היינט זעהר ענג אין דער האַנד. נור קומענדיג אין דיין וואוינונג האָב איך אונעררוואַרטעט ערפאַהרען פּיין דיין וויר-טהין, אז דו ביזט אַ מיליאָנער געוואָרען, דיר איז אַריינגעפאַלען אַ רייכע ירושה פון דייעס אַ פעטער אויס קאַליפּאָרניען און דו ביזט שטערבליך פערליינגט אין פריילין ראָטהעלום. אויב אזוי, וועל איך מיט דיר נאָך אַנדערע ווערטער ריידען, ליעבער פריינד.

— וואָס פאַר אַ ווערטער דענקסט דו מיט מיר צו ריידען ?

— איך וויל דו זאָלסט מיר געבען וועניגסטענס צעהן טויזענד רובעל, ווען ניט, לויף איך באַלד צו פריילין ראָטהעלום און דערזעהל איהר אַלעס.

— ביזט דו פערריקט?—האָט נריץ ערציטערט געזאָגט—דו גלויבסט ווירק-ליך, אז מיר איז אַ גרויסע ירושה אַריינגעפאַלען ?

— דיין הויז-ווירטהין וועט קיין ליגען זאָגען.

— נאַרניו! דאָס האָב איך אַליין געמאַכט דעם קלאַנג, אז מיר איז אזא ירושה אַריינגעפאַלען אום דאָס פריילין ראָטהעלום זאָל מיך וועלען הייראַטעהן.

— דו פערדרעה מיר, איך בעט דיך, קיין קאַפּ. איך בין ניט פון די נאַרישע מיידעלאַך, וואָס מען קען אזוי ניד די אויגען פערבלענדען. דו ניסט מיר צעהן

- טויזענד רובעל? איך שווער דיר ביי מיין לעבען, אז איך געה די מינוט אוועק צו פרייליך ראָטהעלר און דערצעהל איהר אלעם.
- אָבער מאַריאַ, אום גאָטעס ווילען! בערעכען זיך נור, וואָס דאָ טהוט זיך. איך שווער דיר אויך ביי מיין לעבען, אז די גאַנצע געשיכטע וועגען דער רייכער ירושה איז נור אַן ערפינדונג פון מיר.
- ווי די זאַך איז, איך וויל געלד.
- וואו האָב איך געלד? ווייסט דו דען ניט, אז איך בין נור אַ בוכהאַלטער אין אַ געשעפט. איך פערדיען קוים אויף דאָס נויטהווענדיגסטע.
- ווי באַלד אז דו ביזט ראָטהעלר'ס אַ חתן, האָסט דו גענוג געלד.
- ווער האָט דיר דען געזאָגט, אז איך בין שוין זיין חתן. מען רערט ערשט דערפון. עס איז אָבער נאָך גאָר קיין אָנהויב ניט.
- סימאָן, גענוג כויר די אויגען צו בלענדען—האָט מערי שטרענג געזאָגט— איך וויל געלד, דו הערסט?
- אז איך האָב ניט קען איך דיר ניט געבען.
- נו, קען איך געהן וואוהין איך האָב דיר געזאָגט.
- געה, טהו וואָס דו ווילסט.
- נוט, איך געה, — האָט מערי געזאָגט און האָט שוין געוואַלט אַרויסגעהן, אָבער גרייך האָט זי אָבגעהאַלטען.
- קום נור אַהער, מערי! — האָט ער געזאָגט—לאָמיר ריידען מיט גוטען און גאַנץ קאַלט.
- איך רייד אלץ איינס גאַנץ קאַלט.
- זאָג, וואָס פערלאַנגסט דו פון מיר ?
- טויזענד מאַל דאַרף איך דיר זאָגען, אז איך וויל געלד?
- זעץ זיך נור אַנידער, „לאָמיר ריידען גאַנץ געלאַסען. איך האָב דיר גע- זאָגט, אז איך האָב קיין געלד און גיך זאָג דיר נאָך אַמאָל, אז איך קען דיר קיין געלד געבען. אַלזאָ, וואָס וועט דיר אַרויסקומען ווען דו וועסט געהען מיך בעשמו- צען ביי ראָטהעלר'ס אין הויז ?
- הער נור אויס, גרייך! ביז אַהער האָב איך דיך געהאַלטען פאַר אַ מענשען מיט געוויסען. איך האָב געמיינט, אז דו האָסט אין זיך האָט אַביסעלע מענשליכ- קייט און עדעלקייט. דו האָסט מיר דערצעהלט אַ גאַנצע מעשה וועגען אַ מאַן מיט דעם נאָמען יאַקאָב פּיין. האָסט מיר געזאָגט, אז ווען איך וועל געהן אויף איהם אָנ- ריידען שלעכטעס וועל איך דערמיט אַ גאַנצע פאַמיליע רעטען פון אונגליק. דערביי האָסטו מיר נאָך געגעבען עטליכע רובעל, נו, האָב איך דאָס געטהאָן. יעצט אָבער האָב איך ערפאַהרען, אז דו האָסט דאָכיי געהאַט גאָן אַן אַנדער ציעל, דו האָסט גע- וואַלט איך זאָל בעשמוצען יאַקאָב פּיין, ווייל ער איז דיר געשטאַנען ווי אַ בייז אין האַלז, זעהסטו, ווי איך בין פערדאַרבען אין דער הינזיכט פון זיטליכקייט... אָבער אָבער מיין געוויסען איז ביי מיר ריין ווי גאַלד, איך האָב קיינעם קיין שלעכטס גע- טהאָן. דו דאַרפסט מיר קענען סימאָן, אז איך וואַלט פיר קיין געלד זיך בעשלאָסען

געה! אויף א מענשען אַנרירדען אזוי פיעל ליגענס אום א צווייטען דאָדורף א טובה צו טהאָן. יעצט זעה איך, אז דו האָסט מיך גענאָרט. עס איז דאָך שוין פאַרפאַלען, איך האָב שוין א זינדע בענאָנגען, וויל איך וועניגסטענס דערפאַר גוט בעלאָהנט צו ווערען. איך וויל ניט וויסען פון דיינע חשבונות, צו האָסט יא געלד צו ניט; איך וויל דו זאָלסט מיר פאַר מיין זינדיגע אַרבייט בעצאָהלען.

— נו, שא. איך וועל דיר געבען דריי רובעל.

— דריי רובעל וועסט דו מיר געבען ? איך לאָך פון דיין קאַפּ. פאַר דריי

רובעל וועל איך מיין געוויסען ניט פערקויפּען.

— וויפיעל דען ווילסט דו ?

— וועניגסטענס טויזענד רובעל.

— מערו! איך שווער דיר ביי אלעס וואָס איז ביי מיר הייליג און טהייער,

אז איך האָב ניט אזוי פיעל געלד. איך האָב אפילו ניט קיין הונדערט רובעל.

— ביי דיר איז קיין זאָך ניט הייליג און טהייער. דאָרום גלויב איך דיין

שבועה ניט.

— בקצור איך וועל דיר געבען צעהן רובעל, טאקי די לעצטע וואָס איך האָב.

— בריינג מיך פון געדולד ניט אַרויס סימאָן, איך זאָג דיר ערנסט, אז איך

געה די מינוט דער פרייליך ראַטהעלום אלעס דערצעהלען.

— אָבער מיין גאָט!—האָט גרייז פאַסט וויינענד געזאָגט—איך האָב ניט

מערו. איך זאָל אזוי לעבען, ווי איך האָב אָכגעשפאַרט בלויז הונדערט רובעל, דאָס

איז מיין גאַנצעס קאַפיטאַל.

— דו ביזט א ליגנער.

— איך זאָל אזוי זיין געזונד, ווי מעהר פערמאָג איך ניט. מערוניו! דו ביזט

דאָך בעשטענדיג געווען א גאָלדען קינד. דו וויסט דאָך וויפיעל געלד איך האָב

דיר צו פערדיענען געגעבען און וויפיעל איך האָב דיר פון אַנדערע צוגעשאַרט.

איך בעט דיר זיי ניט אזוי גרויזאַם. פייניג מיך אזוי זי. איך וועל דיר נאָך טוי-

זענד מאָל שווערען, אז איך האָב מעהר זיין הונדערט רובעל.

— נו, אן ענדע זאָל דאָס נעהמען. גיעב אַהער דו הונדערט רובעל.

— מערוניו, זאָל זיין גענוג פופציג, זיך בלויבען אָהן א קאָפּיקע.

— ניט איין האַלבע קאָפּיקע וועניגער וועל איך ביי דיר נעהמען — האָט

זי שטרענג געענטפערט.

ער האָט מיט א זויערע מינע אַרויסגענומען הונדערט רובעל פון זיין טאַש

און האָט עס איהר מיט כעס איבערגעגעבען.

— נאָ!—האָט ער געזאָגט—דו האָסט אין זיך קיין רחמנות ניט.

— וועגען רחמנות וועלען מיר זיך אין אן אַנדער צייט אויסרעכענען,—האָט

זי געענטפערט, צוגעהמענדיג דאָס געלד — אַדיע דערווייל, אויף אונזער געלד-

רעכענונג איז נאָך ניט געענדיגט.

זי האָט איהם א פערעכטליכען שמיכעל צוגעוואָרפען און איז אַרויסגעגאַנגען.

202 מעם קאפיטעל.

דאָס איבערגעדריעהטע רעדעל.

ווי עס ווייזט אויס איז דער נאָמען „מענש“ געגעבען געוואָרען נור פאַר דעם יעניגען, וואָס האָט געלד. האָט מען קיין געלד מעג מען אַלע מעלות בעזיצען איז מען קיין מענש. מען האָט פון קיינעם קיין אַכטונג, מין האָט קיין פריינדע, מען ווייזט אויס איבריג אַפילו ביי זיך אַליין. אין דעם אַרימאָן געפינט יעדער דומקאָפּ אַ פעהלער. יעדער עזעל קוקט אויף איהם מיט שטאַלצע פערעכטליכע בליקען און קוים בעקומט דער זעלבער פעראַכטעטער, עלענדער מאָן געלד, ווערט ער אַ מענש. מען פאַנגט איהם אָן צו אַכטען, עס געפינען זיך פאַר איהם גוטע פריינד, זאָגאַר די וואָס האַלטען זיך פאַר גרויסע חכמים געפינען אין איהם מעלות. ביי זיך אַליין פיהלט דער זעלבער פערזאָן וואָס האָט קיין קאָפּ ניט געקענט אויפ-הויבען, אז ער איז ערשט געוואָרען אַ מענש מיט לייטען גלייך, עס ווייזט זיך אין איהם גאָר אַן אַנדער מוטא און אַן אַנדער קוראַזש.

מיט אייניגע מאָנאַטען צוריק אַלס משה האָנגמאַן האָט אַרומגעבלאַנדזשעט אַ הונגעריגער איבער די מאַסקווער גאַסען און איז פון היראָנים ראָזענדופט'ס הויז אַרויסגעגאַנגען ווי אַן אַבגעשמיצעטער, האָט ער זיך געפיהלט זאָ ערניעדעריגט דאָס איהם האָט אויסגעזעהן, אז ער איז גאָר קיין מענש און יעדער האָט דאָס רעכט אויף איהם צו טרעטען. קיינער האָט איהם די מינדעסטע אויפמערקזאַם-קייט געשענקט, ליינער האָט זיך וועגען איהם ניט אומגעקוקט, ריכטיג, ווי ער זאָל זיין אַ ווערטהלאַזע, נוצלאָזע בעשעפענים, אָבער יעצט...

יעצט ברידער איז אונזער משה אַ גאַנצער מענש געוואָרען. דען דער גביר מיכאַאיל גרינזאַנג האָט איהם געמאַכט פאַר אַ גאַנצען מאַכער אין זיינס אַ פאַב-ריק. ער האָט בעדאַרפט אַכטונג געבען אויף די אַרבייטער און אַרויסגעבען סחורה פאַר די קרעמער. יעצט האָט מען זיך פלוצלונג אַרומגעזעהן, אז ער איז אויך אַ מענש מיט לייטען גלייך. מען האָט איהם אָנגעהויבען רעספעקטירען, עס האָבען זיך געפונען פיעלע פריינדע און בעקאַנטע וואָס האָבען זיך געדריעהט אַרום איהם מיט דער האָפנונג צו האָבען דורך איהם אַ טובה.

דער נאָמען משה האָנגמאַן האָט יעצט געהאַט אַ גרויסען ווערט. די אַר-בייטער פון דער פאַבריק האָבען פאַר איהם געציטערט, די פריקאַזשיקעס זיינען פאַר איהם געשטאַנען ווי סאָלדאַטען פאַר אַן אַפיציער, קויפלייטע האָבען איהם גרויס עהרע צוגעטהיילט.

ער אַליין האָט אָנגעהויבען צו פיהלען, אז ער האָט אַ ווערט, אז ער קען אויך צו עטוואָס ניצליך זיין. די עלענדע, פערצווייפּעלטע, אונטערטהעניגע מינע וואָס איז אימער אויף זיין געזיכט געלעגען איז פערשוואַנדען, היינט ליעגט אויף דעם זעלבען געזיכט אַ שטאַלי, אַן אויסדרוק פון מוטא.

מיר זעהען איהם אין אַ שעהנעם נאָכמיטאַג זיצענדיג ביים טיש אין דעם קרייז פון זיין פאַמיליע. דער טיש איז פיין געגרייט, די שפייזען וואָס שרה האָט

דערלאנגט שמעקען זעהר גוט. משה עסט מיט אפעטיט, אָבער דאָס געזיכט איז פערטראַכט. ער האָט גאָר יעצט אין זינען זיין פאכריק. אין זיין גמרא־קעפיל פלאָנטערען זיך פערשיעדענע איינפעלע און פלענער, ווי אזוי דאָס געשעפט, וואָס ליענט אונטער זיין האַנד צו פערבעסערען און פערגרעסערען. ער וויל ווייזען זיין פרויניציפאַל, אז ער פערדיענט דאָס צוטרויען וואָס ער האָט איהם געשענקט. אַלס ער האָט אָבגעגעסען און האָט זיך אָנגעהאַנגן אום אוועקצוגעהן האָט מען אָנגעקלונגען אין דעם גלעקעל פון זיין וואוינונג.

— געה נאָר מיין טאָכטער, זעה ווער דאָס איז?— האָט ער געזאָגט צו סאָנקאַן. סאָנקאַ איז אַרונטערגעלאָפּען די טרעפ און אַלס זי האָט די טהיר געעפענט, האָט זי דערזעהען אַ פיינעם רייכגעקליידעטען מאַן.

— וואוינט דאָ הערר משה האָניגמאַן ? האָט ער געפרעגט.

— יא, ער וואוינט דאָ, — האָט זי העפליך געענטפערט.

— איז ער יעצט צו הויזע ?

— יא הערר, ער איז צו הויז. ביטע קומען זיי אַרײַן.

זי האָט דעם אונבעקאַנטען אַרױפגעפיהרט אין זייער וואוינונג.

משה האָט ערשטוינט דעם גאַסט אָנגעקוקט און געפרעגט:

— ווער זייט איהר מיין הערר ?

— מיין נאָמען איז שלמה פּײַן, איך בין זעלבסט אויס אדעסאַ, זייט איהר

רבי משה האָניגמאַן ?

— יא, דאָס בין איך.

— קענט איהר מיט מיר אַרױנגעהן אויף אייניגע מינוטען אין אַ בעזונדער

צימער און מיר עטליכע מינוטען שענקען ?

— אַך, פאַר וואָס ניט. איך קען דאָס זעהר גערן טהאָן, קומט זייט מוחל

אַרײַן צו מיר אין צימער.

ער האָט דעם גאַסט אַרױנגעפיהרט אין אַ בעזונדער צימער און האָט איהם

געבעטען זיצען.

שלמה האָט זיך געזעצט, האָט אייניגע מאָמענטע בעטראַכט משה'ס גוט-

מוטהיגעס, פריינדליכעס געזיכט און האָט געזאָגט :

— אָבוואָהל איך האָב די עהרע אַײַך רבי משה צו זעהן יעצט דאָס ערשטע

מאָל, דאָך פערשטעה איך אָן אַײַך, אז איהר זייט פערטיג צו יעדער צייט צו טהאָן

אַ מענשען אַ טובה.

— אַ טובה טהאָן אַ מענשען? מיט דעם גרעסטען פערגעניענען—האָט משה

געענטפערט.

— מיך פרעהט זעהר צו הערען, אז איך האָב אין אַײַך קיין אירטהום

געהאַט, איך האָב קיין פעהלער געטהאָן, וואָס איך בין צו אַײַך געקומען.

— אין וואָס בעשטעהט די טובה וואָס איהר פערלאַנגט פון מיר ?

— דאָ איז אזאַ געשיכטע—האָט שלמה געענטפערט—איהר ווייסט דאָך די

צרות וואָס אונזערע יודעלאַך האָבען דאָ אין דער לעצטער צייט. מען טרייבט זיי נאָר אָהן רחמנות אַרויס פון שטאָדט.

— יא, דאָס ווייס איך—האָט משה זיפצענד געענטפערט.

—יעצט האָט זיך געמאַכט זעהר אַ טרויעריגער פאַל—האָט שלמה ווייטער געזאָגט— איינער פון די היזיגע אנגעזעהענע מענער וואָס האָט נאָר ניט לאַנג דורך זיין רייכטהום אַ גרויסע ראָליע געשפיעלט איז אין דער לעצטער צייט אזוי ברלות געוואָרען, דאָס ער האָט שוין באַלד קיין ברויט אין שטוב. נור דאָס וואָלט נאָך געווען צו דערליידען, יעדער מענש איז געוואוינט געוואָרען צו קעמפפן מיט דעם דלות זאָ לאַנג ביז ער פערטרייבט איהם פון זיין הויז. דאָ איז אָבער נאָך אַ גרעסערער אונגליק, מען האָט איהם פון דער פּאָליציי אַריינגעשיקט אַ בעפעהל, ער זאָל די שטאָדט פּערלאָזען אין פּערלויף פון פיער און צוואַנציג שטונדען.

— נן, וואָס־זשע קען איך דאָ העלפּען ?

— איהר קענט דאָ זעהר פיעל העלפּען. דען אייער פּרינציפאַל, דער הערר גרינזאָנג, איז דער איינציגער איד דאָ אין שטאָדט, וואָס קען אַזעלכע לייטע אַ טובה טהאָן, ווייל ער איז בעקאַנט אין אַלע הויכע פענסטער און מען האָט פאַר איהם איבעראַל דעם גרעסטען רעספעקט. ווען ער זאָל נאָר וועלען דיזער אונגליק־ליכער פּאַמיליע פון זייער נויטה רעטען, קען ער דאָס זעהר לייכט טהאָן.

— איך פּערשטעה אָבער ניט, וואָרום האָט איהר זיך בעמיהט קומען צו מיר וועגען אַזא זאַך, וואָרום האָט איהר זיך גלייך ניט געווענדעט צום העררן גרינזאָנג. אָבער וואָרום איז יענער אונגליקליכער אַליין צו איהם ניט געגאַנגען איהם בעטען ער זאָל זיין מלאַך־הגואַל זיין.

— איך קען צו דעם העררן גרינזאָנג ניט געהן, ווייל איך בין מיט איהם אונבעקאַנט. צו אַזא גרויסען גביר קען קיין פּרעמדער ניט אַריינקומען אַזוי ווי צו אַן איינפאַכען מענשען מיט אַזא ביטע, און דער אונגליקליכער אַליין קען געוויס צו דעם העררן גרינזאָנג ניט געהן, ווייל ער איז מיט איהם געווען אין קריעג.

— איך פּערשטעה נאָך אָבער אַלץ ניט, וואָס קען איך דאָ העלפּען ?

— זעהר איינפאַך, אַזוי ווי איהר זייט ביי איהם זעהר געאַכטעט און ליב, גלויב איך, אַז ווען איהר זאָלט איהם בעטען ער זאָל זיך פאַר דעם אונגליקליכען אינטערעסירען, וועט ער אייך געוויס ניט ענטזאָגען.

— איך וועל מיך געוויס ניט פּוילען אַזא זאַך צו טהאָן, אָבער ערשטענס איז דער הערר גרינזאָנג נאָך פאַרגעסטערען אַוועקגעפּאָהרען. ער האָט נאָך בעדאַרפט געסטערן קומען און ער איז נאָך ניטאָ. צווייטענס ווען ער זאָל אַפילו הייטע קומען וועט ער שוין אויך קיין צייט האָבען וועגען אַזא זאַך צו בעטען, דען לויט איך הער פון אייך האָט מען דעם אונגליקליכען געהייסען אין פּערלויף פון פיער און צוואַנציג ציג שטונדען אַוועקפּאָהרען פון דאַנען, איז די צייט צו קורץ מען זאָל פאַר איהם קענען בעטען. דריטענס צווייפּעל איך צו וועט הערר גרינזאָנג טהאָן מיין פּערלאַנג, איהם וועט פּערדריסען פאַר וואָס מען האָט זיך ניט געווענדעט גלייך צו איהם.

— איהר וועט דאָס איהם ערקלעהרען אז יענער מענש האָט זיך איינפאַך געשעהמט געהן צו איהם, ווייל ער שטעהט מיט איהם אין קריעג.

— גוט! איך וועל פרוברען ריידען מיט איהם. איך וועל באַלד געוואָהר ווע-
רען אויב ער איז נור געקומען צו פאָהרען, וועל איך וועגען דעם צו איהם אַריי-
געהן. ווי הייסט יענער אונגליקליכער ?

— זיין נאָמען איז היראנים ראָזענדורפט—
משה איז פון זיין אָרט אויפגעשפרונגען.

— וואָס האָט איהר זיך אזוי ערשראָקען, רבי משה?—האָט שלמה געפרעגט.

— איהר לעט דאָס פאַר היראנים ראָזענדורפט? האָט משה געשטאַמעלט.

— יא, איהר קענט איהם דען ?

— צו איך קען דעם טיפּעל, דעם שד, פרעגט איהר? ער האָט געוויס ניט
אזוי פיעל בלוט אין זיך, וויפיעל בלוט ער האָט פון מיר געצאַפט. ניין, רבי שלמה
פאַר אזעלכע פערדאַרבענע מענשען וועל איך גאָר ניט טהאָן.

— האָט ער אייך דען אזוי פיעל שלעכטעס געטהאָן, וואָס איהר זייט אויף
איהם אזוי אין כעס ?

— פרעגט גאָר ניט. ווען איך דערמאָהן מיר אָן איהם, פיהל איך דעם טויט
אין אלע מיינע גליעדער. שטעלט אייך פאַר, דער מענש איז מיינער אַ יונגער-
פריינד. ער איז אַמאָל געווען נאָך אין גרעסערע צרות אַלס היינט און איך האָב מיך
אין זיין שלעכטער צייט אימער געוויזען פאַר איהם ניט אַלס איינפאַכער גוטער
פריינד, נור אַלס ברודער. ער האָט דאָמאָל געשוואָרען אז ביז זיין טוירט וועט ער
ניט פערגעסען די גוטעס, וואָס איך האָב איהם געטהאָן. צום סוף, אז מיר איז גע-
וואָרען שלעכט, די וואַסער איז מיר ניט היינט געדאַכט געקומען ביז צום האַלז און
איך האָב דיעזען אונגענשען געבעטען אום עטוואָס הילפע, האָט ער זיצענדיג ווי אַ
קיסר אין כל טוב זיך געמאַכט ווי ער דערקענט מיך ניט און האָט מיך פון זיין
שטוב אַרויסגעטריעבען, ווי דעם ניעדעריגסטען מענשען. נו, ווילט איהר איך זאָל
יעצט דעם שד טהאָן אַ טובה. ניין, רבי שלמה! אזא נאַרר וועל איך ניט זיין, פער-
קעהרט, איך וועל זעהן יעצט אין איהם נקמה. איך פּרעג אייך ווען בעהיטע גאָט
אייך טרעפט אזא געשיכטע, וואָלט איהר אזא זינדע געקענט מוחל זיין.

— איך קען פון דער וואהרהייט ניט אוועקגעהען—האָט שלמה געענטפערט.
אויב ער האָט אייך אזוי בעהאַנדעלט, ווי איהר זאָגט, האָט ער ניט פערדיענט איהר
זאָלט זיך פאַר איהם אינטערעסירען.

— ביי אייך איז נאָך אַ ספק צו האָב איך אייך דערצעהלט דעם אמת ? אַ
טאַטע זאָל איך אזוי זיין ביי מיינע קינדער, ווי דאָס איז אַליץ אמת, וואָס איך
האָב אייך געזאָגט.

— איך גלויב אייך און דאָרום וועל איך אייך מעהר פאַר איהם ניט בעטען.
ענטשולדיגט, וואָס איך האָב אייך בעלעסטיגט מיט מיין בעזוך און מיט מיינע
פיעלע ווערטער. איהר פערשטעהט דאָך אַליין, אז איך האָב דאָס ניט געטהאָן אויס
אייגענעם נוץ, זאָנדערען אויס מענשענפריינדשאַפט. מיך האָט שטאַרק אָנגענומען

ביים הארצען קוקענדיג ווי דער מענש וואָס איז ניט לאַנג אזוי הויך געשטאַנען, האָט אזוי ניעדעריג געזונקען, דאָס ער האָט שוין באַלד קיין ברויט און ער מוז מיט זיין פאַמיליע אַרויסגעיאָגט ווערען פון שטאָדט. האָט מיר אַ גוטען טאָג ר' משה ער האָט משה'ס האַנד געדריקט און איז אוועקגעגאַנגען.
משה איז געבליעבען אייניגע מינוטען זיצען פערטיעפט אין זיינע געדאַנקען. ענדליך איז ער אויפגעשטאַנען און האָט אָנגעהויבען אַרומצוגעהן הין און צוריק איבער דעם צימער.

— ער זיצט אָהן ברויט און ער מוז מיט זיין פאַמיליע אַרויסגעיאָגט ווערען פון דער שטאָדט, — האָט ער צו זיך אַליין גערעדט — קענטיג, אַז נאָט האָט איהם שוין פאַר זיין אונמענשליכקייט גוט בעצאָהלט, אָבער איך דאַרף דאָך אזוי לאַנג קיין שנאָה אויף איהם ניט טראָגען. ער איז בעשטראַפט געוואָרען פון זיין ליעבען נאָמען, נו איז דאָך שוין גענוג. פאַר וואָס זשע זאָל איך יעצט נאָך זיין אויף איהם אין כעס און קוקען גלייכגילטיג, ווי זיין בלוט גיסט זיך? האָט דען די הייליגע תורה אונז ניט אָנגעזאָגט „אם רעב שונאָך האכילהו לחם“, ווען דיין פיינד איז הונגע-ריג גיב איהם ברויט. אין געגענטהייך, איך דאַרף יעצט גרונם'ן ווייזען, אַז איך בין ניט גלייך צו איהם, אַז אין מיר ברענט נאָך דער אידישער פונק, וואָס הייסט רחמנות. עס איז טאַקע פיעל שעהנער צו בעצאָהלען אַ טובה פאַר אַ רעה, איידער אַ רעה פאַר אַ טובה. ניין! איך טהאָר יעצט גלייכגילטיג ניט בלייבען ביי אַזאַ אונ-גליק. מיט וואָס איך וועל קענין וועל איך איהם העלפען. דאָס אונגליק, וואָס האָט ערשט גרום'ן געטראָפען, דאַרף דאָך פאַר מיר זיין די בעסטע לעהרע, אַז אַ מענש טהאָר זיך אין דער גוטער צייט ניט איבערנעהמען, ווייל דאָס רעדעלע דרעהט זיך זעהר אָפט איבער.

ער האָט אויף זיך אַרויפגעחאַפט זיין מאַנטעל און איז שנעל אַרויסגעלאָפען.

203 טעם קאַפיטעל.

גוטע אויסזיכטען.

— וואוהין לויפט איהר דאָס אזוי, רבי שלמה? — האָט שלמה פּיין דערהערט הינטער זיך אַ שטימע געהענדיג פון משה'ס הויז צו זיך אין קוואַרטיר. ער האָט זיך אומגעקוקט און האָט דערזעהן מאָררים וואהרהאַפטיג.

— איך בין שוין ביי אַיך אין קוואַרטיר דריי מאָל געווען, הערר פּיין — האָט מאָררים ווייטער געזאָגט — אָבער איך האָב אַיך אַלץ צו הויז ניט געטראָפען.

— איך בין הייטע בעשעפטיגט וועגען אַ פרעמדען געשעפט — האָט פּיין געענטפערט — עס טרעפט זעהר אָפט, אַז צוליעב פרעמדע צרות פערגעסט מען איינענע. אָבער דאָס, וואָס איהר זייט דריי מאָל ביי מיר געווען, הערר וואָהר-האַפטיג, בעווייזט אַז איהר איהר האָט פאַר מיר וויכטיגע נייעס.

— יא, הערר פּיין, איך האָב פאַר אַיך זעהר וויכטיגע נייעס. וויילט איהר מיר זאָלען געהן צו מיר אַהיים אָדער צו אַיך אין דער קוואַרטיר, דען אין מיטען דער נאַס איז שווער וועגען אַזעלכע זאַכען צו ריידען.

— ווי איהר ווילט. איך קען מיט אייך געהן צו אייך אהיים, נור עס איז פיעל גלויבער מיר זאלען אריינגעהן צו מיר, ווייל מיין קווארטיר איז ניט ווייט פון דאנען.

— נו, איך קען מיט אייך געהן צו אייך.
זיי זיינען ביידע אוועקגעגאנגען צו שלמה'ן אין האַטעל, וועלכער וואר ניט מעהר ווי דריי קווארטאלען ווייט פון דעם פלאץ וואו זיי האָבען זיך צוזאמענגע-טראַפען.

— זיצט הערר וואָהרהאַפטיג, און ערצעהלט מיר אייערע גוטע נייעס — האָט שלמה געזאָגט אַלס זיי זיינען ביידע אין זיין צימער אריינגעקומען.

— דאָס ערשטע, וואָס איך קען אייך דערצעהלען איז וועגען אייער יאַקאָב'ן. ביי מיר איז קיין צווייפּעל, אז ער וועט נאָנץ גיך בעפרייט ווערען.
— ווירקליך? — האָט שלמה העכסט ערפרעהט געפרעגט.

— יא, זיין אונשולד, איז שוין אזוי גוט, ווי אנערקענט. מיר האָט דאָס הייטע דער סליעדאָוואטעל אליין געזאָגט.
— וואָס האָט ער אייך געזאָגט ?

— ער האָט מיר געזאָגט, אז מען ווייס שוין בעשטימט ווער די ווירקליכע מערדער זיינען. איינער האָט זיך שוין האַלב מודה געווען. ער האָט אויסדריקליך געזאָגט, אז אייער זוהן האָט קיין אנטהייל גענומען אין דעם מאָרד.

— אָ, נעלויבט איז גאָט פאַר דעם גרויסען חסד! — האָט שלמה ענטציקט אויסנערופען און אין זיינע אויגען האָבען זיך געוויזען פריידען-טרעהרען. אָבער דערצעהלט מיר, ליעבער פריינד, דייטליך, וועגען די ווירקליכע מערדער וואָס איהר זאָגט, אום איך זאָל קענען פאַסען אַ ריכטיגע מיינונג, וואו מיר האַלטען אין דער וועלט.

— דאָ איז גאָר ניטאָ פיעל צו דערצעהלען, אז דער פּאָלקאָוויק מאַלינבערג האָט די גאַנצע שולד אַרויפגעוואָרפען אויף אַ געוויסען מיכל ברענער. דאָס ווייסט איהר; אז מען האָט דעם מיכל ברענער געפאַנגען גענומען, דאָס ווייסט איהר אויך; אז דער פּאָלקאָוויק מאַלינבערג האָט ניט געוואוסט דערפון, אז מען האָט ברענער'ן פּערהאַפּטעט, איז ער געקומען צו דעם סליעדאָוואטעל און האָט איהם דערצעהלט אַ גאַנצע געשיכטע אז ברענער איז אַנטלאָפּען געוואָרען און ער (מאַלינבערג) האָט פון אַ ריכטיגע קוועלע ערפאַהרען, אז דער אַנטלאָפּענער ברענער איז געשטאַנען אין פּערבינדונג מיט אייער זוהן און עס איז קיין צווייפּעל מעהר, אז די ביידע זיי-גען מיין פּאָטער'ס ריכטיגע מערדער. אַלס אָבער דער סליעדאָוואטעל האָט דיעזען נאָבעלען פּאָלקאָוויק געענטפּערט, אז ברענער געפינט זיך אין האַפּט, איז מאַלינ-בערג ערציטערט און לייכען-בלאַס געוואָרען. ער האָט אָנגעהויבען צו ציהען זיינע ווערטער צוריק און האָט אזוי געפּלודערט, דאָס דער סליעדאָוואטעל האָט דייטליך געזעהן, אז נור ער אליין איז דער עכטער מערדער. דיעזער סליעדאָוואטעל, אָב-וואָהל ער האָט אַ אידען ניט אזוי שטאַרק ליעב, פון דעסמוועגען האָט ער זיך מיט אַלע קרעפטען גענומען דאָ די ריכטיגע וואָהרהייט צו ענטדעקען. פאַר וואָס ער

טהוט דאָס אזוי ווייס איך ניט ריכטיג. דאָ איז ענטוועדער ער איז מאַלינבערג'ס אַ פיינד, האָט ער דאָ געפונען די געלעגנהייט איהם צו בעגראָבען, אָדער ער וויל זיך דורך דעם פראָצעס קויפּען אַ גרויסען נאָמען. נור ווי די זאָך איז, ער אַרבייט דאָ מיט לייב און לעבען דעם אמת צו ענטדעקען. ער האָט פּערשטאַנען, אז אויך ברע- נער איז דאָ ניט אין גאַנצען כשר, און ער ווייס פון דעם מאָרד. דאָרום האָט ער זיך צו איהם גענומען מיט דער גאַנצער קונסט פון אַ דעמעקטווו, און האָט איהם אזוי לאַנג געצויגען פאַר דער צונג, ביז ברענער האָט אָנגעהויבען אויסצוזאָגען פון חדר. ער רעדט נאָך אַפילו דערווייל האַלבע ווערטער, אָבער עס איז דאָ אַ האַפנונג, אז ער וועט אויסזאָגען אין גאַנצען. דיעזער ברענער איז יעצט אויף מאַלינבערג'ן שטאַרק אין כּעס און ער האָט דעם סליעדאָוואַטעל אָפּען געזאָגט, אז די גאַנצע זינד פון דעם מאָרד ליגעט נאָר אויף הערצלאָזען פּאָלקאוויק, און אייער יאַקאָב איז דאָ דער אונשולדיגסטער מענש אין דער וועלט.

— דאָס זיינען שוין גאָר אנדערע ווערטער — האָט שלמה מיט אַ פּערגעניג- טע מינע געזאָגט—יעצט פאַנג איך שוין אָן צו גלויבען, אז מיין קינד וועט פון זיין אונגליק גערעטעט ווערען. מיר זעהן טאַקע דאָ גאַט'ס וואונדער, אז נאָך אזוי פיעל פאַלשע בעוווייזע, וואָס מען האָט געשטעלט געגען מיינ יאַקאָב'ן אז ער האָט דעם מאָרד בעגאַנגען, קען זיך יעצט די וואַהרהייט אַרויסצייגען, איז דאָס נור מן- השמים. יעצט קלינגען אין מיינע אויערען די פּראַקטישע ווערטער פון אונזער אַל- טען פּאָעט: „אמת מארץ תצמח וצדק משמים נשקה“, אז דער אמת שפּראַצט אַרויס פון דער ערד און פון הימעל שטראַהלט אַרויס די גערעכטיגקייט.

— יא, די ווערטער זיינען זעהר זים—האָט מאָרריס זיפּצענדט געענט- פּערט—ליידער אָבער איז דאָס פּאַרט קיין כלל ניט. צו אונזער בעדויערן זעהן מיר זעהר אָפט. אז דער אמת ווערט נאָר בעגראָבען אויף אימער אין דער ערד און די גערעכטיגקייט געהט אַוועק צום הימעל מיט דעם רויך. נור מיר וועלען אַזעלכע זאַכען ניט איבערמאַכען, מיר וועלען דאָס איבערגעבען דער געהיימיספּאָלער גאָטהייט. יעצט וועל איך אייך דערצעהלען פון דער צווייטער זאָך, וועלכע איז ניט וועניגער וויכטיגער פאַר אייך אַלס די ערשטע.

— וואָס מיינט איהר מיט די ווערטער ?

— איך וועל אייך עטוואָס דערצעהלען פון אייער צווייטען, ריכטיגער גע- זאָגט פון אייער ערשטען זעהן, וועלכע שלעכטע מענשען האָבען פון אייך גערויבט.

— אזוי? איהר האָט אויך פון איהם עטוואָס וויכטיגעס ערפּאָהרען.

— זעהר וויכטיגע זאַכען האָב איך ערפּאָהרען.

— אַ, דערצעהלט, לייעבער גוטער מענש. איהר האָט זיך געזעהן נאָך אַמאָל,

מיט יאַניק קאַבאַנאוּ אָדער מיט זיין ווייב ?

— יא, איך האָב מיך געזעהן מיט איהם, דען זי איז אַ צו שליוע פרוי, זי

פּערשטעהט ווי מויל צו האַלטען. ער איז אָבער אַזאַ מענש, וואָס דער וויין איז דער בעסטער שליעסעל זיין פּערשלאַסענעם מונד צו עפענען.

— וואו האָט איהר זיך מיט איהם געזעהען, טאַקי ביי איהם אין דער היים?

— ניין, ביי איהם אין דער היים וואר אונמעגליך פון איהם עפעס אויסצו-
קוועטשען, ווייל ווי איך האָב אייך געזאָגט, זיין פלוגית'טע דערלאָזט ניט צו אַן
ערנסטען געשפרעך, דאָרום האָב איך איהם פערשלעפט אין אַ וויינגעשעכט און
האָב פאַר איהם געשטעלט פון דעם וויין, וואָס איז ביי איהם פיעל טהייערער
אַלס זיין זיס ווייבעלע.

— נו, וואָס האָט איהר פון איהם אַרויסגעקוועטשט ?

— איך האָב איהם אזוי לאַנג געצויגען פאַר דער צונג, ביז ער האָט מיר ער-
צעהלט די געשיכטע, ווי אזוי מען האָט אייער קינד גע'גנב'עט און וואָרום מען
האָט דאָס געטהאָן.

— ער האָט דאָס אייך דערצעהלט?—האָט שלמה איבערראשט געפרעגט.

— יא, מיין פריינד.

א, אום גאָטעס ווילען, זאָגט, רערט, וואָס האָט ער אייך דערצעהלט.

— ער האָט מיר דערצעהלט, אז אַ רייכער קינדערלאָזער קריסט האָט ער-
האַלטען פון אַ פריסטער דעם ראטה, ער זאָל ביי זיך ערציהען אַ אידיש קינד און
זאָל איהם פאַר אַ פרומען קריסט מאַכען. בזכות זה וועט זיין ווייב איהם שענקען
גוטע פרומע קינדער. דער רייכער קריסט האָט בעפאַלמעכטיגט דער מאַדאָם קא-
באנאווי'ס מוטער, זי זאָל פאַר איהם אַזאַ קינד בעקומען און דער גורל איז געפאַ-
לען אויף אייער קינד. די פרוי האָט עס אָב'גנב'עט און האָט עס איבערגעגעבען
איהר טאָכטער און מען האָט דאָס קינד גלייך אוועקגעפיהרט צו יענעם רייכען
קריסט, וועלכער האָט עס צוגענומען מיט גרויס פרייד.

— נו—האָט שלמה זעהר נייעגיריג געפרעגט—און ער לעבט.

— וועמען מיינט איהר, דעם רייכען קריסט צו אייער קינד.

— איך מיין קינד.

— יא, ער לעבט. לויט קאַבאַנאָוו האָט מיר געזאָגט שפיעלט ער יעצט זעהר

אַ גרויסע ראָליע.

— און ער האָט אייך ניט געזאָגט וואו ער געפינט זיך ?

— ניין, דאָס האָב איך פון איהם פאַר קיין פאַל געקענט אַרויסבעקומען,
אַבער איך האָף אז נאָך עטליכע פלעשער וויין וועלען זיין מונד אין גאַנצען
עפענען און ער וועט מיר אַלעס דערצעהלען.

— אַך ליעבער וואָהרהאָפטיג, איהר האָט מיך יעצט אין זיעבעטען הימעל

אַריינגעזעצט. לעבט מיין עלטערער זאָהן ?

— איהר הערט דאָך, אז ער לעבט און שפיעלט אַ גרויסע ראָליע.

— און ער איז אַ קריסט ?

— די פראַגע איז גענצליך איבעריג, הערר פּיין. זעלבסטפערשטענדליך, אז

ווי באַלד ער האָט זיך ביי אַ קריסט ערצויגען איז ער אויך אַ קריסט און ער ווייס
געוויס ניט, אז ער שטאַמט פון אַ אידען.

— האָט איהם דען זיין ערציהער אַלס זיין זאָהן אָנגעגעבען ?

— יא, לויט דער קאַבאַנאָוו האָט מיר דערצעהלט, גלויבט אייער זאָהן אז

ער איז יענעם קריסט'ס א קינד און די גאנצע וועלט מיינט דאָס אויך. ער האָט דאָס מיר ערקלערט אז מיט דער צייט האָבען די רייכע קריסטען, דאָס הייסט ער און זיין ווייב, אייער קינד אזוי ליעב בעקומען, דאָס זיי האָבען איהם אלס נאָטיר-ליכען זאָהן אנערקענט און האָבען איהם אויך פאַר זייער איינציגען יורש געמאַכט. און איהר גלויבט אז איהר וועט ערפאָהרען אלעס וואָס אונז איז נעטהיג צו וויסען ?

— איך צווייפֿעל גאָר אין דעם ניט, איך וועל געוויס אלעס ערפאָהרען, נור געדולד הערר פיין. מיר שיינט אז איך האָב אייך שוין איין מאָל געזאָגט, אז עס קען זעהר זיין, דאָס די מכה, וואָס האָט זיך אייך געמאַכט דורך דאָס אונגליק וואָס האָט געטראַפֿען אייער צווייטען זאָהן, וועט זיין אַ רפּאָה צו דער אלטער מכה וואָס איהר האָט געהאַט פון אייער ערשטען זאָהן. איהר וועט מיר געשטעהען אז איך האָב רעכט געהאַט מיט מיינע ווערטער.

— אָ, איך ווייס גאָר ניט, ווי אייך צו דאַנקען, ליעבער פריינד — האָט שלמה געזאָגט אומאַרמענד מאָרריס'ן — איהר טהוט מיט מיר אזוי פיעל גוטעס, דאָס איך האָב קיין ווערטער מיין דאַנקבאַרקייט איך אויסצודריקען.

— לייגט אָפּ די דאַנקבאַרקייט אויף שפּעטער—האָט מאָרריס שמיכלענד געענטפּערט—דערווייל איז ביי מיר נור אַ האַלבע אַרבייט געמאַכט געוואָרען, ווען די גאַנצע אַרבייט וועט זיך ענדיגען, דאַן וועל איך אייער דאַנק עמפּפאַנגען.

204 טעם קאַפיטעל.

צופעליג ערפאָהרען.

מיר האָבען איבערגעלאָזט גרינזאַנג'ן אין'ס טיפּעלס־שלאָס. דאַרום מווען מיר זיך אַהין אומקעהרען זעהן, וואָס דאָרט טהוט זיך.

די נאַכריכט, דאָס דער גראַף דאַנילאָוו איז פּערשוואַונדען געוואָרען און פון זיין הערצלאָזער קווינע, וועלכע האָט דאָס גאַנצע אונגליק אויף דעם גראַף'ס הויז געבראַכט, האָט גרינזאַנג'ן זעהר פיעל שטאָף געגעבען צו דענקען. ער האָט ערשט ריכטיג פּערשטאַנען, וואָס דאָ טהוט זיך. ער האָט פּערשטאַנען, אז די קווינע איז אַן אויסוואַרף דער נאַטור, איינע פון די געלדגייעריגסטע בעסטיעס, וואָס זיינען פּערטיג צוליב געלד אָרענטליכע לייטע אין גרעסטען אונגליק צו שטירצען.

אַבער וואָס טהוט מען יעצט ? ווי אזוי מאַכט מען דאָ אז דער גראַף זאָל צוריקקומען און זאָל זיין פּערפּלונכטער קווינע איהר לאָהן בעצאָהלען און זיין אונ-גליקליכער פרוי צוריק צו זיך נעהמען.

ער האָט ליידער אויף דער פּראַגע קיין אַנטוואָרט בעקומען. דער פּלאַן, וואָס דער אלטער אייוואַן האָט איהם פּאַרגעלייגט, מען זאָל פּאָהרען נאָך אַרשא און דאָרט נאָך דעם גראַף נאָכפּאַרשונגען מאַכען, האָט זיך איהם ניט געלעגט אויף'ן קאַפּ. ער האָט ניט געגלויבט אז דער גראַף איז נאָך אַרשא געפּאָהרען. דען ווען ער זאָל אוועקפּאָהרען אזוי נאָהענט פון דאַנילאָוואַ וואָלט זיין קווינע ניט געהאַט די פּרעכהייט איבערצונעהמען די הערשאַפט אין איהרע הענד. נאָך זיין פּערשטאַנד

איז אויסגעקומען אז דער גראף איז זעהר ווייט אוועקגעפאָהרען און אויף אַ לאַג-
גער צייט.

אָבער ווער איז דער אָפיציער און די סאָלדאטען וואָס זיינען צו איהם געקו-
מען און ער איז מיט זיי אוועקגעפאָהרען ?

אויף דער פראגע האָט ער יא געפונען אַן ענטפער. ער האָט זיך געקלעהרט
אז דער אָפיציער איז דעם גראַפ'ס אַ בעקאנטער, אָדער אַ גוטער פריינד און זיי
האָבען ביידע אָבגעמאַכט זיי זאָלען ערנען פאָהרען פיעללייכט נאָך אויסלאַנד. די
סאָלדאטען זיינען איינפאַכע בעגלייטער אָדער בעדיענטע געווען, וואָס וועלען די
צוויי העררען אין זייער לאַנגער ווייטער רייזע בעגלייטען.

ער האָט אַפילו אָנפאַנגס ווי מיר ווייסען געוואָלט אַריינפאָהרען אין דאַני-
לאַוואַ צו אַדעלאַן און מיט איהר ריידען. ער האָט געהאָפט אז פון איהרע רייד
וועט ער עטוואָס ערפאָהרען פון דעם וואָס איהם איז וויכטיג צו וויסען. אָבער
נאכהער האָט ער זיך בערעכענט אז דאָס וועט זיין אַן אומזיסטע מיהע, דען די
אַדעלאַ, וועלכע האָט געקענט אַזעלכע סקאַנדאַלען מאַכען, איז ניט פון די פרויען,
פון וועלכע מען קען אַ זאָך לייכט אויספאָרשען. זי מוז שוין זיין גענוג פאָרויכטיג.
אַזאָ, וואָס דען טהוט מען ?

ער האָט געוויסע צעהן מאָל איבערגעפרעגט גלאַפיראַן, ווי דעם גראַפ'ס
אוועקפאָהר איז צוגעגאַנגען, אָבער ער האָט יעדעס מאָל איינס און דאָסזעלבע גע-
הערט. אז דער גראַף איז געווען זעהר אויפגערעגט און האָט אויסגעזעהן שטאַרק
פערצווייפלט, אַלס ער האָט איהר דעם בריעף איבערגעגעבען פאַר איוואַנען.

— האָ?— איז פלוצלונג גרינזאַנג'ן אין קאָפּ אַריינגעפאַלען— פיעללייכט
האַנדעלט זיך דאָ אום אַ דועל. עס קען זעהר זיין, אז דער אָפיציער איז געקומען
דעם גראַף אויף אַ דועל אַרויספאָרדערן און די צוויי סאָלדאטען, וואָס זיינען מיט
איהם געווען זיינען געווען סעקונדאַנטען. דאַרום האָט דאַנילאָו געשריעבען אַ
בריעף צו איוואַנען אין וועלכען ער האָט איהם פעראַרדענט, וואָס ער זאָל דאָ
טהאָן מיט זיין נאכלאַס אין'ס פאַל ער וועט שטאַרבען. און אַדעלאַ אַלס זי האָט
דעם בריעף דורכגעלעזען, האָט זי די הערשאַפט אין איהרע הענד אַריינגענומען,
ווייל זי האָט שוין געוואוסט, אז ער געהט צו אַ געוויסען טוידט. דען עס קען אויך
זיין, אז דער דועל וואַקסט אויך פון איהר און זי האָט שוין בעשטעלט אז ער זאָל
מוזען שטאַרבען.

דיעזער איינפאַל האָט זיך איהם אויסגעגעבען זאָ ראיַעל, דאָס ער האָט שוין
נאָר ניט מעהר געצווייפלט אז ער איז ריכטיג. ער האָט דאָס איבערגעגעבען דעם
אַלטען איוואַן און דיעזער האָט דאָס אויך אָנגענומען פאַר אַ גילטיגער מטבע, ער
האָט מודה געווען, אז דאָס איז ריכטיג בערעכענט.

— אָבער וואו האָט דער דועל געקענט שטאַטפּינדען?— האָט איוואַן געפרעגט.

— דאָס איז שווער צו טרעפּען— האָט גרינזאַנג געענטפערט— און איך גלויב
נאָר ניט אז מען זאָל ערפאָהרען פון דעם. דען אַ דועל איז דאָך אין רוסלאַנד פער-
באַטען און קוים איז דער גראַף אין דעם דועל געשטאַרבען וועלען איהם זיינע

געגנער מיט די סעקונדאנטען כאלד אויף דער שטעלע בעגראָבען און קיין שפור וועט פון'ם גאַנצען דועל בלייבען.

— ווי מיר שיינט האָב איך דאָ גאָר ניט וואָס צו טהאָן—האָט גרינזאַנג ווייטער געזאָגט—איך מוז צוריק אַהיים פאַהרען און אין גאַנצען אויפגעבען די האָפנונגען, וועגען דעם גראַף עטוואָס צו ערפאַהרען.

— איהר קענט איך פאַהרען געזונטערהייד הערר גרינזאַנג—האָט איוואַן געענטפערט—דאָך ווען איהר זאָלט מיין ראַטה וועלען פאַלגען, וואָלט איך איך געזאָגט אז איהר זאָלט נאָך היער אַביסעל פערבריינגען, פיעללייכט וועט זיך דאָך ווייזען אַ שפור פון דעם אונגליקליכען.

— איך וועל דאָ בלייבען איבער נאַכט—האָט דער גראַף נאָכדענקענד גע- זאָגט—אויב ביז מאָרגען וועט קיין נייעס פאַרקומען וועל איך פאַהרען אַהיים. עס איז אזוי געבליבען. גרינזאַנג איז פערבליבען אין'ם טייפּעלסשלאָס ביז אויף מאָרגען.

ביי נאַכט אום צוועלף אַוהר, אַלס גרינזאַנג מיט איוואַנען און מיט קאַטהאַ- רינען זיינען געזעסען פערטיעפט אין אַ געשפרעך וועגען דער גרעפּין מאַריאַ, וועלכע האָט דאָ אזוי פיעל ליידען איבערגעטראָגען אין דעם קעלער, אין וועלכען דער גראַף האָט זי אַריינגעזעצט, האָט מען דערהערט אַ שטאַרקען קלונג אין דער טהור-גלאַקע.

— ווער קען דאָס אזוי שפּעט קלאַפּען?—האָט איוואַן געפרעגט זיין ווייב.

— דאָס מוז זיין דער שוסטער—האָט קאַטהאַרינאַ געענטפערט.

— דו האָסט רעכט—האָט איוואַן געזאָגט און איז געלאָפּען עפענען דעם טהויער.

דאָס איז ווירקליך געווען דער שוסטער.

— האָסט דו מיר געבראַכט וויכטיגע נייעס?—האָט איוואַן זעהר נייגערדיג געפרעגט.

— יא, איוואַן, איך ווייס שוין ווער דער מענש איז, וועלכער האָט ביי מיר יענע שטיפעל געלאָזט מאַכען.

— ווער איז ער ?

— איך האָב קיין כח ניט דיר יעצט צו ענטפערען—האָט דער שוסטער ער- ווידערט—דען איך בין זעהר מיעד פון'ם נאַנג. פיהר מיך אַריין אין שטוב און גיעב מיר עפעס אין מויל, איך זאָל האָבען קרעפטען מיט דיר צו ריידען.

— קום, מיין פריינד, אין שטוב—האָט איוואַן געענטפערט—מיין קאַטהאַ- רינאַ האָט שוין פאַר דיר אַלעם צוגעגרייט.

ער האָט איהם אַריינגעפיהרט אין שטוב אַריין און האָט שמייכלענד געזאָגט צו קאַטהאַרינאַ: דאָ האָסטו דיין ערוואַרטעטען גאַסט, וועלכען דו האָסט אזוי ניי- גיעריג אויסגעקוקט. בעווייז איהם, מיין אַלטעמטשקע, ווי טהייער ער איז ביי דיר און ערקוויר זיין לעדיגען מאָגען מיט די גוטע זאַכען וואָס דו האָסט פאַר איהם צוגעגרייט.

— אָך, מיט דעם גרעסטען פערגעניגענען — האָט קאטהאריןאַ פריינדליך געענטפערט — איהר ווילט דאָך געוויס, לייעכער פריינד, צו אלעם בעסטען א קרעפטיגען שנאָפס.

— נו, דאָס פערשטעהט מען דאָך, אז אָהן א שנאָפס געהט מען צום טיש ניט — האָט דער שוסטער געענטפערט — אָבער איהר זאָלט ניט פערגעסען, גוטע קאטהאריןאַ, אז מיין מאָגען האָט לייעב א גרויסען און א שטאַרקען שנאָפס. עפעס ווער איך גאָר אן אנדער מענש און מיין צונג ררעהט זיך גאָר אנדערש אין מיין מויל, ווען דער שטאַרקער שנעפסעל קריכט אין מיר אַריין.

— איך קען מיר פאַרשטעלען וויפיעל דו וועסט אָנריידען שפעטער נאָך דעם שנאָפס, ווען דו רעדסט פריהער אזוי פיעל—האָט איוואָן לאַכענד געזאָגט. — איהר האָט רעכט—האָט דער שוסטער געענטפערט—איך האָב מיך גאָר פערגעסען, אז איך האָב מיך מיט דעם גאַנג אזוי אָנגעמאַטערט, דאָס איך האָב קיין כח צו ריידען.

קאטהאריןאַ האָט אַרויפגעשטעלט אויף'ן טיש א פלעשעל שנאָפס מיט א היבשע גלעזעל. זי האָט אויך געבראַכט געקאָכטע פיש און פלייש און האָט דאָס געשטעלט פאַר דעם גאַסט.

— בראַוואָ, מוטער קאטהאריןאַ!—האָט דער שוסטער פערגעניגט אויסגע- שריען בעטראַכטענדיג די אלע זאַכע—אָבער ווי דאָס האַרץ האָט מיר געזאָגט אז איך וועל קיין חרטה האָבען אויף דעם, וואָס איך געה אזא ווייטען גאַנג. נו, דערפאַר טרינק איך פאַר אייער אלעמענס געזונד.

ער האָט אויסגעלעדיגט א היבשע גלעזעל בראַנפען און האָט זיך גענומען עסען מיט גרויס אַפעטיט.

איוואָן מיט קאטהאריןאַ'ן זיינען געזעסען ווי אויף שפילקעס. זייער נייגער- דע צו הערען דעם אַנטוואָרט, וואָס דער שוסטער האָט זיי געבראַכט, האָט צו דער העכסטער שטופע עררייכט.

ענדליך האָט גאָט געהאַלפען און אלע עסען-זאַכען וואָס קאטהאריןאַ האָט אַוועקגעשטעלט, זיינען אַיינגעשלאָנגען געוואָרען.

דער שוסטער האָט זיך רהיג אָנגעווישט די ליפען מיט זיין טאַשען-טוך און האָט דעם הויז-ווירטה מיט דער ווירטהין העפליך בעדאַנקט.

— יעצט, גלויב איך, וועט איהר אונז אלעס דערצעהלען וואָס איהר האָט ערפאַהרען—האָט איוואָן געזאָגט.

— יא, איך וועל אייך אלעס דערצעהלען, אָבער... ער האָט א קוק געטהאָן אויף גרינזאַנג'ן, וועלכער איז דאָ געזעסען מיט דעם ציגאַר אין מונד פערטיעפט אין געדאַנקען.

— דער מאַן מען אלעס הערען, וואָס איהר וועט דערצעהלען—האָט איוואָן, וועלכער האָט פערשטאַנען זיין מיין, געענטפערט—ווייסט איהר ריכטיג וועמעס יענע שטיוועל זיינען ?

— א פראנע צו איד ווייס. ווען ניט, וואלט איך דאך נאר צו אייך ניט גע- קומען.

— נו, דערצעהלט'זשע שוין ניכער.

— מיר האבען גענוג צייט. איך וועל אייך אלעס דערצעהלען. ביי מיר וועט דאס געהן געשמירט וויא אויף אן אָגעפעכטע דראטווע. היינט פארנאכט איז צו מיר געקומען סטעפאן נאך דיא שטיועל וואס ער האט ביי מיר בעשטעלט. ער האט מיר נאנץ פיין בעצאלט און איז אוועקגעגאנגען. ער איז ארויסגעגאנגען און איך נאך איהם. איך האב איהם נאכגעקוקט און האב בעמערקט, אז ער לאזט זיך געהן צו דעם גראפס פאלאסט. עס איז שוין געווען רעכט דונקעל, דאך פון ווייטען האט ער מיך ניט געקענט בעמערקען, אבער איך האב דאך געוואוסט, אז דאס איז ער. איך בין מיר פון דערווייטענס נאכגעגאנגען ביז ער איז אריינגעגאנגען אינ'ם הויף פון'ס פאלאסט. דא האב איך געהויבען פיסלאך און בין וויא א פייל פון'ם בייגען געפלויען. עס האט קיין פאָר מינוטען ניט געווערט בין איך שוין אויך גע- ישטאנען געבען טהויער, אבער דא האב איך ^ס סטעפאנען פון דיא אויגען פער- לארען. איך בין פון דעסטוועגען אריינגעלאפען אין הויף און האב געפרעגט א מענשען וועלכער איז מיר ענטגעגען געקומען, צו האט ער דא ערשט ניט בעגעגענט סטעפאנען. ער האט מיר געענטפערט, אז ער האט איהם געזעהן אריינגעהענדיג צו זיך אין צימער. וואו איז דען זיין צימער? — האב איך געפרעגט.

— ער וואוינט היינט אין דעם פאלאסט — האט ער מיר געענטפערט.

— וויא קומט דאס? — האב איך געפרעגט — ער האט דוכט זיך געוואוינט אין א בעזונדער שטיבעל וואס שטעהט אין גארטען?

— זייט דיא גרעפין אדעלא איז געווארען דיא ווירטהין פון דעם גראפ'ס הויז. האט זיא סטעפאנען אפגעגעבען א צימער אין דעם פאלאץ — האט דער מענש מיר ערקלערט — ער איז שוין יעצט א גאנצער פריץ געווארען.

— וואוינט ער אליין אין דעם צימער צו מיט נאך איינעם?

— ער וואוינט מיט נאך א יונגען מאן וועלכער איז דער גרעפינס א בעקאנטער פון מאסקווא.

— וויא הייסט יענער מאן — האב איך געפרעגט, ווייל איך האב פערשטאנען אז פאר איהם האט ער דאס דיא שטיועל בעשטעלט.

— ער הייסט סעמיאן וואָרין — האָט דער מענש מיר געענטפערט.

— סעמיאן וואָרין? — האט גרינזאנג אויסער זיך פאר ערשטוינען א געשריי געטהאן, דען ער האט זיך דערמאהנט אז דער זוהן פון דעם מאן וואו זיין טאָכטער האט זיך ערצויגען הייסט אויך סעמיאן וואָרין.

— יא, סעמיאן וואָרין — האט דער שוסטער קאלט געענטפערט — איהר קענט איהם דען?

— ניין, אבער דערצעהלט ווייטער.

— איך האב, וויא איך האב אייך שוין געזאגט, באלד פערשטאנען אז פאר דעם יונגען מאן האט דאס סטעפאן בעשטעלט דיא שטיוועל. דאך האב איך געוואלט ריכטיג וויסען צו האב איך קיין טעות ניט, דארום האב איך געבעטען דעם מענישע זיך זאל מיר אנצייגען סטעפאן'ס צימער. ער האט אפילו ניט געוואלט אבער איך האב איהם געשענקט גאנצע פינף קאפייקען און ער האט מיך צוגעפיהרט גלייך צו דער זעהר פון דעם צימער.

איך האב מיך געמאכט מוטה און האב מיך בעשלאסען אריינצוגעהן אינוועניג וואס הערר איך איהם? — האב איך זיך געקלערט — וואס וועט ער מיר טהאן דערפאר וואס איך בין אונגעבעטען צו איהם אריינגומען, ער וועט מיר געבען א פאטיש? נו, האב איך דאך אויך א האנד וועל איך איהם געבען דריי צוריק. קורץ און גוט, איך האב דיא טהיר פלוצלונג אן עפען געטהאן און בין אריינגעגאנגען אין צימער און שטעלט אייך פאר דאס פערנניגען וואס איך האב געהאט, אז איך האב דערזעהן דאס איך האב קיין טעות געהאט, דען איך האב טאקע דאָרט געטראָפֿען א יונגען מאן וואס האט אויף וויינע פֿיס מיינע שטיפעל אנגעצויגען.

ביידע זיינען ערציטערט געווארען; אז זיי האבען מיך אזוי פלוצלונג דערזעהן און סטעפאן האט מיך מיט כעס געפרעגט וואס טהו איך דא.
— דוא האסט מיר געגעבען א פאלשע דריי-רובעלדיגע, האב איך געענטפערט איך האב פון דער קעשענע ארויסגענומען דעם דריי-רובעלדיגען בילעט וואס ער האט מיר געגעבען פאר דיא שטיוועל.

וואס פאר א פאלשע דריי-רובעלדיגע — האט ער זעהר שטרענג א געשריי געטהאן — ווער האט דאס דיר געזאגט אז זיא איז א פאלשע.
מיר שיינט אז זיא איז א פאלשע — האב איך געענטפערט.

דיר שיינט? דוא ביזט א שיכור און א דומקאָפּ, — האט ער געזאגט — דאס איז גוט געלד. נור אויב דוא ווילסט דיא ניט וועל איך דיר געבען אן אנדערע.
ניעב מיר טאקע אן אנדערע, — האב איך געענטפערט.

סטעפאן האט מיר געגעבען אן אנדער דריי רובעלדיגע, דערווייל האב איך בעטראכט יענעם יונגען מאן. ער איז אלט א יאהר צוואנציג, פיעללייכט נאך מיט א האלבע אדער גאנצע איין און צוואנציג, ער איז א גאנץ שעהנער יונג מיט בלאנדע האאר און מיט א פאר בלאנדע וואנצעלאך. נור אויגען האט ער אזעלכע גנבישע דאס איך האב מורא געהאט ער זאל ביי מיר מיין דריי-רובעלדיגע ניט צוגנבענען, דארום האב איך געמאכט פיס און בין שנעל ארויסגעלאפען. נו, ביזט דוא צופריעדען איוואן מיט מיין בעריכט וואס איך האב דיר יעצט געבראכט?

— איך בין זעהר צופריעדען — האט איוואן געענטפערט.

— סעמיאן ווארין? — האט גרינזאנג אין זיך גערעדט מיין גאָט: די דאס דער

ועלבער וועלכען איך דארף אזוי גויטהיג האבען?

205 מעם קאפיטעל.

אדעלא'ס אייפערזוכט.

וולאדימיר נעלידאו האט קיין ליגען געשריעבען אין דעם בריעף צו אדעלא'ן, אז דיא נובערנאנטין סוסאנא פעטראוו פערשאפט איהם פיעל פערנגיגען מיט איהר שפיעלען אויף דער פיאנא. ער האט ווירקליך גרויס פערנגיגען געהאט הערענדיג וויא קונסטפאל און מייסטערהאפט זיא שפיעלב.

זייט זיא האט איהם אנגעזידעלט דערפאר וואס ער פעהאנדעלט אזוי שלעכט זיין כלה, איז זיא ביי איהם מיט פופציג פראצענט געאכטעמער געווארען, ער האט דורך דעם דערזעהן וויא אָרדענטליך זיא איז, דאס אום א גערעכטע זאך צו פער-טהיידניגען שרעקט זיא זיך זאנאר ניט איהר הערן אנצוזידלען.

איהרע ווערטער האבען אויף איהם אזא איינדרוק געמאכט, דאס וויא מיר ווייסען האט ער זיך בעשלאַסען געגען זיין ווילען אדעלא'ן צו לייעבען און זיך מיט איהר אויף עוויג צו פערבינדען. ער האט זיך באלד געזעצט און האט צו איהר אנגעשריעבען דעם בריעף וואס מיר האבען שוין געלעזען.

וועהרענד ער האט דעם בריעף מיט זיסע ווערטער אנגעפילט, האט ער טיעף אין הערצען געפיהלט א שרעקליכען האס צו דער פערזאן וואס ער שרייבט יעצט א לייעבע בריעף. אבער ער האט מיט נוואלד דיעזע געדאנקען פון זיין קאפ פעריאַנט און האט זיך זעלבסט איינגעבילדעט דאס ער האט זיא דאך לייעב און ער וועט מיט מיט איהר גליקליך לעבען.

דער בריעף איז אבגעשיקט געווארען און ער האט אנגעהויבען אדעלא'ן צו ערווארטען. אבער דאס איז ניט געווען אן ערווארטען פון א הייסליעבענדען ברויטינאם וואס קוקט אויס זיין בראַוס צו וועלכער ער איז צוגעבונדען מיט לייב און זעעלע. נין! אין הערצען האט ער געפיהלט וויא א שרעק פאר דער בעגעגנונג מיט איהר, ער האט זיך זעלבסט ניט געוואלט געשמעהן אז ער ווינשט, זיא זאל ניט באלד קומען.

מיר זעהען איהם איין מאל אין א שעהנעם אבענד זיצענדיג אין זיין מוטערס פרכטיגען זאל און הערט זיך אויפמערקזאם איין צו מאריא'ס שפיעלען, דען זיא איז געזעסען ביי דער פיאנא און האט געשפיעלט זעהר א טרויעריגעס לייער. זיא האט דערביי מיט איהר זיסער שטימע געזונגען דיזען פערז:

גענוג, גענוג פון גליק צו ריידען

א פאנטאזיע איז דאס נור,

דוא ביזט בעשאפען נור צו ליידען

פון גליק פינדעסט דוא קיין שפור.

רעדט פון גליק ניט, לייעבע קינדער

לאָזט זיי שווינדען לאזט זיי געהן,

זיי זיינען פאלש — מענש דוא בלינדער

קיין מאל וועסט דוא זיי ניט זעהן.

טרעהרין האבען זיך געוויזען אין איהרע אויגען אלס זיא האט דיא זערסטער

אויסגעוונגען און זיא האט געמוזט אויפהערן צו שפיעלען אום מיט איהר טאשענמזך
דיא טרעהרן אויסצו-ווישען.

— זיא מוז זיך זעהר אונגליקליך פיהלען — האט געלידאוו ביי זיך אין דער
מינוט געקלערט — מיט דער דאמע האט עטוואס זאנדערבארעס געמוזט פאסירען.
זיא איז אבער מיט א פערשלאָסענעם מונד און מען קען פון איהר קיין זאך ערפאהרען.
ער האט זיך צוגערוקט געהענטער צו איהר און האט מיט א צערטליכען טאָן
געזאגט :

— מאדאם פעטראָוו!

— וואס ווינשען זיי? — האט זיא רוהיג געפרעגט.

— איך וואגע טיך אייך איינע פראגע צו שטעלען.

— וואס ווינשען זיי מיין הערר?

— איך פערשטעה אן אייך אז דאס אונגליק האט אייך שטארק פערפאָלמט.

דארף איך פרעגען, פיעללייכט קען איך מיט עטוואס העלפען?

— איך בין אייך זעהר דאנקבאר פאר אייער גוטעס הערין הער געלידאוו —

האט זיא מיט א געזואונגענעהם שטייכעל געענטפערט — אבער ליידער קען איך
פון אייך קיין הילף אננעהמען, ווייל איהר קענט מיר ניט העלפען.

— איז דאס מעגליך אז אייער וואונד איז אזוי גרויס דאס צו איהר איז שוין

קיין רעצעפט פאָרהאָנדען?

— הערר געלידאוו! — האט מאריא מיט א פלעהענדען טאָן געזאגט — טהוט

מיר דיא געפעלליגקייט און רעדט פון עטוואס אנדערש.

— ניין, מאדאם, קוים האב איך דעם פונקט בעריהרט, קען איך פון איהם

אזוי שנעל ניט אבטרעטען. איך האב זיך שוין לאנג צוגעקליבען וועגען דעם מיט

אייך צו ריידען. איך האב באלד וויא איהר האט צו אונז אין הויז אלס נובערנאנטין

אריינגעטראטען דערקענט אז איהר שטאמט פון א גרויסען אָרט און געוויסע אומ-

שטענדע האבען אייך געבראכט צו דער לאגע איהר זאלט אננעהמען א נובערנאנטין

שטעלע. איך האב באלד מיט אייך גרויס מיטלייד געהאט און האב גערען געוואלט

אייך נאך מעגליכקייט צו העלפען, אבער איך האב ניט געקענט מיט אייך וועגען

אזא געענטשטאנד ריידען, יעצט אבער אז איך האב שוין יא דיא סטרוגע בעריהרט

וועל איך זיא שוין ניט אפלאזען ביז זיא וועט פאר מיר אלעס אויסקלינגען.

— איך האב אייך געזאגט הערר געלידאוו און וויעדערהאָלע מיינע ווערטער,

דאס איהר קענט מיר אין מיין גויט נאר ניט העלפען.

— אבער איך גלויב ניט אין דער וועלט זאל געבען אזא אונגליק צו וועלכען

קיין רעטונג זאל ניט זיין.

— איהר גלויבט דאס ניט? איך האב ניט ערווארטעט פון אייך אזא מיינונג

צו הערען. נאך מיינער מיינונג, ריכטיגער געזאגט נאך מיין פעסטער איבערצייגונג

זיינען דער גרעסטער טהייל אונגליקען אין אונזער וועלט פון זאָ אן אָרט דאס צו

זיא איז קיין רעטונג ניטא.

— שטעלט מיר צום ביישפיעל איינעם פון דיזעע אונגליקען.

— איהר ווילט א ביישפיעל! נו, איך וועל אייך אזא ביישפיעל געבען. ווען ביי א פרוי שטארבט דער מאן צו וועלכען זיא וואר צוגעבונדען מיט לייב און זעעלע, אהן וועלכען זיא קען איין טאג ניט לעבען, וואס פאר א רעטונג קענט איהר צו אזא אונגליק ברענגען?

— טרייסט'זוערטער פריהער און נאך דעם אן אנדער מאן וואס מיט זיין נוטהקייט און צערטליכקייט, זאל ער פון איהר קאפ ארויסאָגען דיא עראינערונגען אן דעם ערשטען מאן.

— אַך, וויא לייכט דאס איז צו זאגען. דאס בעווייזט אז איהר האט נאך קיין מאל ערנסט ניט געליעבט. דען ווען איהר זאלט יא אויף ריכטיג לייעבען וואלט איהר געוויס אזעלכע ווערטער ניט גערעדט, ווייל איהר וואלט געוואוסט, דאס עס איז ניט אזוי לייכט צו שענקען דאס הערץ א צווייטען און זיך זא שנעל טרייסטען מיט אן אנדערן.

— וויא איך הערר איז אייער מאן געשטאָרבען און איהר קענט איהם ניט פערנעסען?

— איך האב דאך אייך געבעטען הערר געלידאוו איהר זאלט יעצט מיט מיר ריידען פון עטוואס אנדערש—

איך דער מינוט האט זיך דיא טהיר געעפענט און נאר אהנע זיך צו מעלדען איז אדעלא אריינגעקומען. געלידאוו וואר אזוי פעראינטערעסירט אין דער נובערנאָג טינס לאַגע דאס ער האט ניט געהערט וויא דיא טהיר האט זיך געעפענט און וויא אדעלא איז אריינגעקומען. ערשט דאן אלס אדעל האט מיט א בייזען מאַן אויסגע רופען גוטען אַבענד, האט ער זיך א צאָפּעל געטהאן ריכטיג וויא א שלאנג זאל איהם א ביס טהאהן.

— אדעלא! — האט ער ערציטעט געפרענט.

— דוא פרענסט נאך צו דאס בין איך? — האט זיא ספאָטיש געפרענט — דוא האָסט מיך שוין אזוי ניד ניט דערקענט? נור איך זעה אז דוא ביזט אויפגע רענט, איז דאס פיעללייכט דערפאר וואס איך האב געשטערט דיין געשפרעך מיט דיעזער עדעלער פרייליין....

— אַה, אדעלא וואצו אזעלכע ווערטער — האט געלידאוו געענטפערט זיך בעמיהענד צו צייגען א פריינדליכע מינע, — איך בין איבערראשט געווארען פון דיין פלעצליכער ערשיינונג. וואס מאַכסט דוא מיין טהייערע?

ער האט איהר דיא האַנד גערייכט.

— איך בין וויא דוא זעהסט געזונד וויא א פיש אין וואסער — האט זיא ערוועדערט איהם איהר האַנד רייכענד. דוא זאלסט זיך ניט וואונדערן וואס איך בין זא גערוישלאָז אריינגעקומען, איך האב געמיינט אז איך וועל דיר דאמיט א סירפריז מאַכען.

— דוא האָסט מיר ווירקליך א סירפריז געמאכט לייעבע אדעלא. מיך פּרעהט זעהר דיך צו זעהן זא פריש און מונטער. דא וועל איך דיר פאָרשטעלען אונזער הויז.

פריינדין סוסאנא פעטראָוו, און דאס פרייליך, מאדאם פעטראוו — האט ער זיך נען
ווענדעט צו דער נובערנאנטין — איז מיין לעבע ברױט פון וועלכער איך האב פיעל
מאל מיט אייך גערעדט.

— זעהר, זעהר אנגענעהם — האט מאריא געזאגט רייכענד אדעלאין דיא האַנד.
אבער אדעלא האט זיך געמאַכט וויא זיא זעהט נאר ניט, דאס דיא נובער
נאנטין האט איהר דיא האַנד גערייכט און זיא האט דיא האַנד ניט ערנריפען. זיא
האט זיך געווענדעט צו וואלאדיאין און האט געזאגט :
— קענסט דוא מיט מיר אריינגעהן אין אן אנדער צימער, מיר זאלען קענען
אונגעשטערט ריידען ?

— דיא מאדאם פעטראוו רייכט דאך דיך דיא האַנד מיין לעבען — האט
וואלאדיע געזאגט — ווארום ערוועדערסט דוא איהר ניט מיט דער זעלכער
פריינדשאפט ?

— און איך בעט דיך מיין זיסער וואלאדיא, דוא זאלסט ניט פערנעסען אז
איך בין קיין קינד מעהר, מיר דאַרף מען ניט לערנען וויא צו האַנדלען מיט מענשען.
געהסט דוא מיט מיר אריין אין א בעזונדער צימער, אדער דיר איז שווער זיך צו
שיידען פון דיעזער נובערנאנטין.

— געהט, געהט הער נעלידאוו — האט מאריא מיט א פעראַכטעטען שטייכעל
געזאגט — דיא נובערנאנטין האט ווירקליך ניט דיא ווערט איהר זאלט איהר זא
פיעל עהרע צומהיילען און זיא אלס מענש צו בעהאַנדלען, אבער איהר פערשפארט
אין אן אנדער צימער צו געהן, איך וועל אייך לעבערסט ריעזען צימער אפטרעטען
אום אייער געשפרעך ניט צו שטערען.

ביי דיא ווערטער האט זיא זיך העפליך פערניינט און איז ארויסגעגאנגען.
— דוא האָסט דער ארדענטליכער פרוי אונערפאַרמליך בעליידיגט — האט
וואלאדימיר געזאגט אלס ער איז מיט אדעלאין אליין געבליבען.

— און דוא האסט מיך שאַנגנסלאָן בעליידיגט, דאמיט וואס דוא האָסט
מיך זא ערניעדעריגט און האָסט מיך געוואָלט בעפריינדען מיט דיינער א דיענסט.
— א דיענסט ? דיא מאדאם פעטראוו איז איינע העכסט געבילדעטע פרוי.
עס איז מיט איהר א פערנייגען צו פערברענגען.

— דאס גלויב איך דיר. איך האב מיט דעם ערשטען בליק אויף אייך ביידען
גלייך דערקענט אז דוא האָסט שטאַרק פערנייגען מיט איהר צו פערברענגען און
דאס איז נאר קיין וואונדער, דען דיעזע דיענסט איז ווירקליך א שעהנע העכסט
אינטערעסאַנטע פערזאָן.

— אדעלא! דוא ערלויבסט זיך צו פיעל — האט וואלאדימיר שוין מיט כעס געזאגט.
— ווילסט דוא פיעללייכט מיך נאך ניעדעריגער אלס דיינע דיענסט בע-
טראכטען און מיר דאס מויל פערשליסען איך זאל ניט ריידען.

— אבער דוא ביזט דאך יעצט מיין גאסט, ווארום רעדסט דוא אנדערע זאכען ?
דערזעהל מיר בעסער וויא האָסט דוא פערבראַכט דיא צייט אין דאנילאווקא און
וואס איז דאָרט געווען מיט דיין קוח ?

ביי דיא ווערטער איז אדעלא בלאס געוואָרען. איהר איז איינגעפאלען דער געדאנק, פיעלליכט האט וואלאדיא יענעם געפעהרליכען בריעף ערהאַלטען. דארום האט זיא שוין גאר מיט אן אנדער טאן געזאגט :

— האָסט דוא ערהאַלטען מיין בריעף טיין ליעבער וואלאדיא ?

— דיין בריעף? .... דיין בריעף? .... האט ער געשטאַמעלט — ניין, איך האב קיין בריעף פון דיר ערהאַלטען.

אדעלא האט פרייער אויפגעאַטהעמט און מיט א פרעהליכערע מינע האט זיא

געזאגט :

— דוא האָסט פון מיר אין דער לעצטער צייט קיין בריעף ערהאַלטען ?

— ניין, ליעבע אדעלא.

— איך פערשטעה ניט וואָס דאס בעדייט, איך האב דאך דיר מיט אַכט טאג

צוריק א בריעף ארויסגעשיקט.

— געוויס איז ער אויף דער פּאָסט פּערפאַלען געווארען.

— קען דען טרעפען אז אויף דער פּאָסט זאל א בריעף פּערפאַלען ווערען ?

— עס טרעפען זעהר אָפט אזעלכע זאכען.

— איך בין אייגענטליך מיט דעם פאל צופריעדען.

— ווארום ?

— ווייל דעם בריעף וואס איך האב געשיקט צו דיר, האב איך געשריעבען

צו מיין פאטער, נור דורך אן איררטהום האב איך איהם אריינגעלייגט אין דעם

קאָנווערט וואס איך האב צוגעגרייט פאר דיר. דארט האב איך געשריעבען פער-

שיעדענע זאכען פון פאמיליע-אנגעלעגענהייט, אבוואהל איך בעטראכטע דיך אלס

אן אייגענעם מענשען פון דעסטוועגען וואלט איך זעהר אונצופריעדען געווען ווען דוא

זאלסט דיעזען בריעף געווען לעזען. יעצט אז עס האט זיך אזוי געמאַכט דאס דער

בריעף איז פּערלארען געגאנגען בין איך זעהר צופריעדען און איך בין פעסט פער-

זיכערט, אז זאגאר דאן ווען ער וועט זיך אבוזכען און וועט צו דיר אין דיא הענד

אריינפאלען, וועסט דוא איהם אויך ניט לעזען און וועסט איהם מיר אדער מיינעם

פאטער איבערגעבען.

— ווען דוא פּערלאנגסט דאס, וועל איך געוויס אזוי טהאן.

— איך פּערשפּאַך דיר נאך א מאל וועגען דעם צו זאגען מיין טהייערער

וואלאדיא. איך בין איבערצייגט אין דיין ארדענטליכקייט און איך ווייס אז דוא וועסט

קיין פּרעמדען בריעף לעזען. אלזא גענוג דערפון, דוא האָסט דאך געוואלט וויסען

וואס מיט מיין קוין איז געווען ?

— יא, איך בין נייגערין דאס צו וויסען.

זיא האט איהם דערצעהלט א שרעקליכע געשיכטע וויא אנטאן האט אונ-

געשליכער ווייזע זיין פרוי ערמאָרדעט און וויא ער זיצט יעצט פאר דעם פּערברעכען

אין געפּענגניס.

— דאס איז שרעקליך ! — האט וולאדימיר אויסגערופען — וויא קומט דאס

צו איהם ער זאל אזא מערדער זיין ?

— אביסעל איז ער ניט אוננערעכט — האט אדעלא געענטפערט — דען זיין פרוי וואר ווירקליך אן אויסווארף דער נאטור. וועהענער זיא האט צו איהם בעד דארפט זיין צוגעבונדען מיט לייב און זעלע דערפאר וואס ער האט זיא פון מיסט אויפגעהויבען און האט זיא פאר א נרעפין געמאכט, האט זיא הינטער זיינע פלייצעס ראָמאנסירט מיט פרעמדע יונגע לייט. אבער דאך קען איך איהם ניט פערטהיידניגען, ער האט קיין רעכט געהאט אליין איהר ריכטער צו זיין און זיא איינגעהענדיג ער מאָרדען. ער וועט געוויס פראַצעסירט און בעשטארפט ווערען, זא וויא ער האט פערדיענט. ער ווייס דאס אליין. ער ווייס אז ער איז פערלארען דארום האט ער זיך פון זיין נאנין פערמענען ענטזאנט און האט אלעס מיר איבערגעגעבען. האָסט דוא דאס ערווארטעט ליבער וואלאדיא אז דיין כלה זאל שלוצלונג ווערן אזוי רייך ? — איך מוז דיר זאגען אדעלא אז איך בין. פון דיין רייכטהום ניט שטארק צופריעדען.

— ווארום ?

— ווייל איך וועל קיין מאל פערנעסען אז דיין געלד האָסט דוא געערבט פון א מערדער.

— דוא ביזט א מערקווירדיגער מענטש וואלאדיא, דיין אויפגאבע איז דוא זאלסט פערטהיידניגען מערדער און דאך איז ביי דיר אזא מענטש זא אנווירדיג דאס זאנאר זיין געלד האט ביי דיר קיין רייך.

— געשעפט איז געשעפט און געוויסען איז עטוואס אנדערש — האט געלידאו געענטפערט. דאס רייכטהום וואס דיר איז געבליבען פון דעם גראף דאנילאוו וועט מיר אויס צוויי אורזאכען אונאנגענעהם זיין, ערשטענס וואס וויא איך האב דיר געזאגט עס שטאַמט פון א מערדער און צווייטענס, וועט דאס מיך אימער קרענקען ווען איך וועל מיך דערמאהנען, אז דער אייגענטימער פון דעם געלד ליירעט טאָננעל און גיט וועהרענד איך פערשאַף מיר פאר זיין געלד אלע פערניגען. — דוא ביסט שוין צופיעל עהרליך מיין טהייערער — האט אדעלא שטייכלענד געענטפערט — איך גלויב אבער אז מיין קוינס קאפיטאל שמעקט דיר ניט צוליעב אן אנדער זאך...

— וואס מיינסט דוא אונטער דעם אויסדרוק אן אנדער זאך ?

— איך רעכען אז אהער פאסט דאס אלטע ווערטעל: ווען מען האט פינד דעם שכן, האט מען פינד זיין קלומאָק. דוא ביזט אונצופריעדען פון מיר ביזט דוא אויך פון מיין געלד אונצופריעדען.

— איך פערשטעה ניט ווארום האָסט דוא זיך אועלכע זאכען אריינגענומען איי זינען.

— וואצו זאלסט דוא ריידען מיט מיר פערשטעלט וואלאדיא, דוא ביזט דאך אן עהרליכער מאַן, דארפסט דוא דאך מיר דיא וואהרהייט געשטעהן אז דוא ליבעסט מיך שוין היינט ניט וויא א מאל. איך האב דאס שוין לאנג בעמערקט. אבער איך האב ניט געוואוסט דיא אורזאכע פון דער פערענדערונג ביז איך בין גע קומען צו דיר זא אונערווארטעט און האב צופעליגער ווייזע אלעס ערפאהרען.

— וואס האָסט דוא ערפאהרען?

— איך האב ערפאהרען ווארום דיין ליעבע צו מיר איז אזוי קיהל געוואָרען. דאס איז דערפאר וואס זיא איז הייס געוואָרען צו אן אנדערער. טאקע צו דער נר בערנאנטין וואס געפינט זיך ביי אייך אין הויז. אבער ליעבער וואלאדיע, וואָצו וואלסט דוא זיך מאַסקירען און פערדעקען דיא געהיימניסע פון דיין הערצען. מיר דארפען איינער פאר דעם צווייטען זיך ניט שעהמען. ווען דיא נובערנאנטין געפעהלט דיר זעהר, קען איך דיר ארויסלאזען און דוא קענסט זיא מיט גליק הייראטהען.
— אבער, אדעלא, וואס פאָלט דיר איין? — האט געלידאו זעהר שטרענג געזאגט — צו ווען מען רעדט מיט א פרוי איז דאס שוין א בעווייז אז מען איז אין איהר פערליעבט?

— דערצעהל מיר קיין מעשיות ניט, וואלאדיע. איך בין ניט אזוי קורצזיכטיג, איך זאל אזא זאך ניט זעהן.

— און איך זאג דיר, אז דוא האסט א גרויסען אירטהום, אדעלא. מיר איז אזא זאך נאר איינס קאָפּ ניט איינגעפאלען. איך מוז דיר דיא וואהרהייט געשטעהן, אז איך אַכטע דיעזע פרוי פאר איהר בילדונג און ארענטליכקייט, אבער זיא צו ליעבען איז מיר נאר ניט איינגעפאלען.

— איך וועל באלד האבען א בעווייז, צו דוא זאנסט מיר דיא וואהרהייט.

— וואס פאר א בעווייז?

— ווען דוא וועסט דיעזער נובערנאנטין נאך הייטע פון דיין שטוב ארויסיאנען,

וועל איך וויסען אז דוא האסט זיא ניט ליעב.

— וואס? — האט געלידאו צאָרניג אויסגערופען, — איך זאל זיא ארויס-

יאַגן.

— יא, וואלאדיע, דאס פערלאנגט איך פון דיר.

— און איך זאג דיר אויסדריקליך, אז איך וועל דיין פערלאנג פאר קיין פאָל

ניט טהאן. ערשטענס, וועל איך זיך ניט ערלויבען אן אונשולדיגע ארענטליכע פרוי אזוי צו בעליידיגען ווייל דוא פערלאנגסט דאס; צווייטענס, בין איך ניט איהר ווירטה. זיא דיענט ניט ביי מיר, זאנדערן ביי מיין מוטער, וועלכע האט זיא ליעב וויא אן אייגענע טאכטער. דוא פערשטעהסט, וואס איך רייך צו דיר?

ער האט דיא ווערטער מיט אזא שטרענגען טאן געזאגט, דאס אדעלא האט פערשטאנען אז זיא האט פערלאנגט אונגעגליכעס, און זיא האט זיך דארום בעד שלאָסען, דורך אן אנדער זייט אריינשיסען אין דער נובערנאנטין א קוגעל, זיא זאל אליין פת דאנען אנטלויפען.

206 מעם קאפיטעל.

צווישען לעבען און טויט.

דער בעזוך וואס קלאטהילדא האט דעם גראף דאנילאוו אין זיין געפענגניס אַבערשטאַטעט, האט אלע זיינע וואונדען עררענט און זיי האבען אנגעהויבען שטארק צו בלוטען.

ער האט זיך ערשט דערמאנט און בערעכענט אלעס וואס אין דער קורצער צייט האט מיט איהם פאסירט, און דיא האאר פח'ס קאפ האבען זיך ביי איהם אין דער הויך געשטעלט. ערשט ניט לאנג איז ער געווען דער גליקליכסטער מאן אין דער וועלט, ניט לאנג האט דיא נאנצע וועלט פאר זיינע אויגען געטאנצט, און דיא האפנונג אויף א ליעב שעהן קינד וואס זיין געטרייע פרוי וועט איהם שענקען, האט צו דעם לעבען און צו דער וועלט נאך מעהר חן צוגעגעבען, און יעצט איז ער פערווארפען אין א פינסטערער צעלע, ער טראגט אויף זיך דעם נאמען מערדער, זיין ליעבע פרוי ליענט אין דעם קבר וואו ער אליין האט זיא פערטריעבען, זיין ליעב קינד איז צוריסען געווארען אויף שטיקער און איהם ערווארטעט יעצט נור דער דער שרעקליכער אורטהייל פון דיא גערעכטע ריכטער.

אך ווער האט דאס גאנצע אונגליק אויף איהם געבראכט? נור זיין קחינע אדעלא.

דערמאנענדיג זיך אן דעם נאמען אדעלא איז ער וויטהענד אויפגעשפרונגען; פון זיין אָרט און זיינע פויסטען האבען זיך צוזאמענגעבאלט וויא ער זאל וועלען זיא צערשמעטערן און אין שטיקער צורייסען.

— פערפלוכטעס, גיעדערטרעכטיגעס וועזען! העלישער טייפעל! — האט ער געברומט — וואס האב איך דיר פאר א שלעכטס געמאך; וואס רוא האָסט אויף מיר אזא אונגליק געבראכט. אָ, איז דען קיין נאָט אויף דער וועלט ניטאָ? גיעבט עס פאר גערברעכער קיין שטראפע ניט? וויא קען דיא ערד פערטראגען אויף זיך אזא אונגעהייער, אזא טייפעל? אָך, ווען איך זאָל זעהן וויא דיא בעסטע ראנגעלט זיך מיט דעם גרויזאמען טויט... אבער ניין! דער טויט איז א צו גרינגע שטראפע פאר אזא אויסוואורף דער נאטור, זיא דארף האבען אזעלכע ליידען, וואס קיין מעניש האט עס געהאט. שאדע, וואס איך זעלבסט האב מיך אן איהר ניט גערעכענט. איך זעלבסט האב בעדארפט איהר לאָהן מיט מייע הענד איהר אבגעבען.

ער האָט זיך פערצווייפעלט א וואָרף געמאך אויף זיין שטרוי-זאק, האָט בעד האַלטען; דאָס געזיכט אין דיא הענד און האט געוואָלט וויינען, אבער זיינע אויגען האבען זיך וויא צוגעשלאָסען און האָבען פון זיך ניט איין טרער געוואָלט ארויס-לאָזען.

ער וואלט געוויס אויס גרויסע שמערצען וואהנזיניג געווארען, אבער דער שלאָף האט זיך איבער איהם ערבארעמט, און האט איהם פערוויגענט אין זיינע הענד.

ער האט איינגעשלאָפען און האט געזעהן זעהר א זיסען טרוים וויא ער שפאָ-צירט ארום אין זיין לוסטנארטען צווישען טויענדער בלומען און קוקט צו, וויא סטעפאן בעניסט דיא שעהע קנאָספע. פלוצלונג האט ער דערהערט א מונטערס שרייען פון א קינד. ער האט זיך אומגעקוקט און האט דערזעהן זיין זיסער שעהנער מאריאַן מיט א בליהענדעס קינד אויף דיא הענד.

— אנטאן! — האט זיא גערטליך אויסגערופען — דאס סינד שלעפט מיך נור צו דיר. נאָ, געהם איהם אויף דייע הענד.

ער האט דאס שעהנע בליהענדע קינד אויף זיינע הענד גענומען און האט
 עס צו זיין ברוסט צוגעדריקט. אך, וואס פאר א פערגעניגען ער האט אין דער
 נוט געפיהלט. איהם האט אויסגעזעהן אז ער איז אין א בעסערער וועלט און ער
 האט ארום זיך נור לרמער שעהנע ענגלען.

— וואס האסט דוא זיך אזוי פערטראכט, מיין ליעבער אנטאן — האט
 מאריא געפרענט ארויפלייגענד איהר ווייכע האנד אויף זיינע שולטערן.

— אָ, מאריא! — האט ער געענטפערט — דוא וועסט געוויס פון מיר לאכען;
 ווען איך וועל דיר דערזעהלען אז א נאָררישער טרוים האט אויף מיר אן אונמוטה
 געוואָרפען.

— א טרוים? — האט זיא לאַכענד געפרענט.

— יא, מיין לעבען, א טרוים. מיר האט זיך גע'חלום'ט אז איך האב דיר
 ערמארדעט און האב דיך בעגראפען אין א פוסטען קעלער דאָרט אין טייפעלס-
 שלאָס.

— הא, הא, חאַ! — האט מאריא'ס געלעכטער א קלונג געטהאן — דוא
 האסט מיך ערמארדעט? דוא, מיין נאלדענער, זיסער אנטאן! א שעהנער מערדער
 ביסט דוא. הא, חאַ, חאַ! מיין אנטאן איז א מערדער, לאַך אויך ליעבער מאַן.
 לאַך זיך אויך אויס פון דיעזען נאָררישען טרוים.

— און ער האט זיך אויך הערצליך פאָרנאָנדער געלאכט. ער האט אזוי
 שטארק געלאכט, דאס ער האט זיך פון דעם לויטען געלעכטער אויפגעהאפט. ער
 האט דיא אויגען געעפענט און האט דערזעהן, אז ער ליענט אין דעם וויסטען גע-
 פענגניס.

וויא שרעקליך דאס ערוואַכען איז פון אזא זיסען טרוים! דער גראף האט
 צוריק צוגעמאכט דיא אויגען און האט זיך געוואלט מיט געוואלד איינריידען אז זיין
 ערוואכען איז א טרוים, אבער אין דער ווירקליכקייט איז ער ביי זיך אין פאלאָסט
 און זיין מאריא איז דאָרט אין צווייטען צימער. ער האט איינגעהאלטען דעם
 אטהעם און האט זיך איינגעהערט, פיעללייכט וועט ער דעהערען א געשריי פון א
 סינד. אבער ארום איהם וואר שטיל וויא אויף א בית-עולם. שטיל וויא אין'ס
 פינסטערן שרעקליכען גראב.

נור שא! דוכט זיך מען עפענט דיא טהיר. יא, ער הערט דייטליך וויא דיא
 טהיר עפענט זיך.

— דאס מוז זיין טראשאק! — האט ער זיך מיט נוואלד איינגערעדט, ער
 קומט מיר זאגען, אז מיין פרוי, מיין זיסע מאריא רופט מיך.

— היי, ארעסטאנט! — האט א רויהע ווילדע שטימע א געשריי געטהאן —
 מען האט דיר געשיקט עסען, אבער אזא מיטטאנ וואָס דיין זיידע מיט דיין באָבע
 האבען אזעלכען ניט געעסען.

יעצט איז שוין ביי דעם גראף קיין צווייפעל געווען אז ער וואכט און ער איז
 ניט אין זיין שלאָס, זאָנדרען אין קערקער.

ער האט זיך אונוויליג אנעדערגעזעצט און האָט דערזעהן דאס עקעהאפטע

נעדי'ט פון דעם נייעם וועכנטער וואס מען האָט געשטעלט נעבען דער מהיר פון זיין נייעם קערקער. אין דאס הענד האט ער געהאלטען א וואַזע, אויף וועלכע עס זיינען געשטאנען צוויי טעלער. אין איין טעלער איז געווען א קאמפאָט און פון דעם צווייטען האט ארויסגעקוקט א פיינער אפעטיטנער בראַטען.

— ווער האט דאס געשיקט? — האט ער מיט א פערשלאָפענער שטימע גע-
פרענט.

— איך ווייס ניט, נור דער סמאטריטעל האט געהייסען דיר דיעזען מיטאג אריינטראגען און האט אונז אנגעזאגט, אז יעדען טאג ווען א מאן וועט בריינגען פאר דיר עסען, זאָלען מיר עס אריינטראגען צו דיר. דאס האסט גליק, ארעסטאנט. אזעלכע מיטאגס וואלט איך זיך איך געוואונשען צו עסען.

ער האט אנגעדערעשטעלט דאס וואַזע וועלכע וואָר פול מיט זופ און דאס ביידע טעלער אויף דער ערד און איז ארויסגעגאנגען.

דער גראף איז געבליעבען זיצען אויף זיין אָרט און האט זיך צו דעם נומען מאלצייט ניט צוגעריהרט. נאך האבען פאר זיינע אויגען געשוועבט דאס זיסע בילד-דער, וואס ער האט געזעהן אין טרוים. ער האט זיך אזוי פערטיעפט אין דעם חלום, דאס ער האט נאר פערגעסען אָן דעם מיטאָג וואס שטעהט אויף דער ערד. דער נומער גערוך פון דאס פלייש האט ארויסגערופען א פאר מיין פון דאס לעכער. זיי האבען ארויסגעשטעקט זייערע קעפלאך פון דאס לעכער, און אלס זיי האבען זיך איבערצייגט אז דאס איז שטיל, האבען זיי זיך אנגעהויבען צורוקגען צו דאס שטאָקאהאפטע שפייזען. וואס ווייטער זיינען זיי געוואָרען מוסהיגער, ווען זיי האבען געזעהן אז קיינער שטערט זיי ניט. ענדליך זיינען זיי צוגעלאפען צו דאס טע-לער און האבען מיט אפעטיט גענומען לעקען דעם קאמפאט.

עס האט לאנג ניט געדויערט, האבען זיי ווילד אנגעהויבען ארומצולויפען אי-בער דער צעלע און זיינען טויט געבליעבען לעגען אין מיטען צעלע. דאס ווילדע געלויף פון דאס מיין האט דעם גראפס אויפגעקוזאמקייט אויף זיך געצויגען. ער האט געזעהן ווי דאס מיין זיינען געבליעבען לעגען טויט אין מיטען צימער און איהם האט דאס שטארק געוואונדערט.

ענדליך האט זיך נאך א מינוט פון א לאַך ארויסגערוקט. איהר האט אויך דאס עסען זעהר פערשמעקט און איז אויך צוגעלאפען פערזוכען פון דעם נומען מיט טאג. זיא האט איינגע מאַמענטע געלעקט דעם קאָמפאָט און איז אזוי וויא דאס ערשטע ווילד ארומגעלאָפען איבער דער צעלע און איז אויך טויט געבליעבען לעגען. — דאָס איז קיין פשוט'ע זאך — האט זיך אנטאן געקלערט — דריי מיין

זאָלען פאלען טויט נאך דעם עסען פון דיעזע שפייזען? דאס מוז עפעס זיין. ער האט געווארט פיעללייכט וועט נאך איין מינוט זיך וואַגען דעם שריט צו מאכען אום ער זאל וויסען אויף ריכטיג צו איז דאס עסען דאס אורזאכע פון זייער טויט.

ער האט זיך דערווארט. דען אין אייניגע מינוטען ארום איז ווירקליך נאך א גרויסע מויז ארויסגעקראָכען פון א נארט. זיא איז אויך צוגעלאָפען צו דאס טעלער.

האט זיך א כאפ געטהאן צום בראטען האט א פאר מאָמענטע גענויזשעט א שטיי קעל פלייש און איז וויא דיא ערשטע נאך א קורצעס ארומטאנצען געפאלען טוידט. יעצט איז שוין ביים גראף קיין צווייפּעל געווען דאס דיא אלע מיין, זיינען טוידט געפאלען דורך דעם גוטען מיטאן וואס מען האט איהם געבראכט. — דא איז ניפט! — האט ער ערשראָקען אויסגערופען — מען האט מיך געדי וואלט פערניפטען. מיין נאָט! פון וואָנען האבען זיך גענומען צו מיר אזוי פיעל פיינדע וואס ווילען מיך פערניכטען און פון דער וועלט אברוימען. פאר וואס? וועמען האב איך שלעכטעס געטהאן.

און פיעללייכט האט דאס געטהאן מיינער א פריינד? — האָט ער זיך ווייטער געקלערט — עס קען זיין אז איינער פון מיינע פריינדע וועלכער וויל ניט איד זאל אלס איינפאָכער מערדער פּעראורטהיילט ווערן, האט מיך געוואלט פון דער שאַנדע איינהיטען. דאס איז דאך ווירקליך פאר מיר א גרויס גליק, שטארבען דא אין קער-קער שטיל און רוהיג אהנע גענעטהינט צו זיין זיך שטעלען פאר דיא ריכטער אין געריכטס זאָל וואו טויענדער נייגעריגע וועלען מיט אונגעדולד ערוואַרטען צו הערן מיין אורטהייל. דאָס איז זעהר א גלייכע זאך, לעבען זאל יענער פריינד וואס האט מיר אזוי קלוג דעם טוידט אהער אריינגעשיקט. יא, שטארבען מוז איד אום איין מאל פאר אלע טאל בעפרייט צו ווערן פון'ם שרעקליכען פינסטערן לעבען. ער האט ווילד א כאפ געטהאן דעם טעלער קאמפאט און האט אנגענומען א פאלען לעפעל אום עס מיט איין מאָל איינצושלינגען און מאכען א סוף צו זיין ביטער לעבען.

208 טעם קאפיטעל.

אן עדעלע נקמה.

היראָנים ראָזענרופט האט זיך יעצט דערמאָנט וואָס עס הייסט שלעכט'ס און וויא עס איז אויפ'ן הערצען ווען מען געפינט זיך מיט דער פאַמיליע אין העכר סטען גויסה און מען מוז נאך ארויסגעיאָנט ווערן פון דער שטאָדט, וואו מען האט אזא לאנגע צייט געוואוינט און א גרויסע ראָליע געשפיעלט.

ער האט דיעזען ביטערן טעם זעהר גוט געפיהלט. ער האט נאך בלוזי דריי שמונדען געהאט אין מאסקווא צו וואוינען, באַלד דארף קומען דער פריסטאו זיך ערמונדיגען צו האט ער געטהאן וויא מען האט איהם געהייסען און האט דיא שטאדט פערלאסען.

ער וואלט שוין אוועקגעפאהרען פון דאנען, אבער וואו געהמט מען געלד אויף דער הוצאה און וואוהין פאהרט מען?

סיציליע איז נאר געווען א טוידטע, זיא איז מיט א טאָדענבלאסען געזיכט און מיט פערבראָכענע הענד ארומגענאנגען איבער דעם זאָל און עס וואר לייכט צו דערסענען דאס זיא איז אויף דער העכסטער שטופע פערצווייפעלט.

זאנאָר יענאָטשאַק, דיא שטאָלצע ליענא וואס האט ביז אהער פון קיין זאך געטראַלט וויסען און האט נור אין זיינען געהאט איהר טואַלעטע, האט זיך יעצט פון אַהייע דסע הלומוט ערוואַכט און האט אנגעהויבען צו ציטערן וויא א פיש אין וואַסער.

זיא האט שוין געזעהען אז זיא האט דא געשפיעלט מיט דעם טיפּעל און דא האט פאר זיך אויסגעשפיעלט דאס גרעסטע אונגליק. פון אלע גראָפּען און קניאַזען וואס האבען זיך צו איהר געשדכנט האט זיך אויסגעלאזט א בארג אש. זיי האבען זיך נור פון איהר אויסגעלאכט און דער זיסער לאַמאַנאַוו האט איהר איבערגעלאזט אזא מתנה וואס וועט איבערלאָזען א שאנד־פלעק אויף איהר גאנצעם לעבען.

יעצט מוז זיא גלייך מיט איהרע עלטערן דא שטאדט פּערלאָזען. זיא האט זיך וויא ערשט ארומגעזעהען, אז זיא איז אויך ניט מעהר וויא א זשיראַווקאַ און מוז גלייך מיט זיי ליידען. זיא וואָלט זיך אפילו לאנג ניט געלאזט בעטען און וואָלט זיך געטויפט, אבער זיא האט שוין דייטליך געזעהען וואס פאר א גליקען איהר קען ערווארטען ביי דא ענדלע נאבעלע קריסטען, בעזאנדערס יעצט ווען זיא איז אַרם וויא אַ מוז און טראנט זיך נאך מיט אזא שאנדע.

וויא בערייהעט האט זיא יעצט וואס זיא האט זיך אליין ערווייטערט פון דא יודען און האט זיי פון זיך געטריעבען מיט דער גרעסטער אונפּערשעמטהייט. אַך, וויא וועלען זיך יעצט דא בעליידיגטע פרייען אויף איהר ספּלה און זיי וועלען גערעכט זיין. זיא האט דא ספּלה פּערדיענט.

מיט פּערגינגען וואָלט זיא יעצט איהרע הענד געעפענט פאר א אירישיען חתן. מיט לייב און זעלע וואָלט זיא זיך אזא יונגען מאן איבערגעגעבען. אבער וואו געהמט מען איהם? יעצט וועט זאנאַר דער ארמסטער איד זיך ענטזאנען פון דער פּערביני-דונג מיט אזא שענדליכע זאך וויא זיא איז.

נור וויא ליענט יעצט אין קאפּ דער געדאנק ווענען אַ חתן יעצט לענט פאר איהר נאר אן אנדערע פראגע, וואס וועט דא ענדע זיין, מען וועט זיא מיט איהרע עלטערן נאך הייטע פון דאנען ארויסשיקען, מען וועט זיי וויא איינפאכע פּערברעכער און ארעסטאנטען מיט סאָלדאַטען פון דער שטאדט ארויספיהרען. אַך וואס פאַר א שאנדע וואס פאַר אַ שמאך!

זיא האט גוט געוואוסט, אז אין גאנצען אונגליק איז זיא אליין שולדיג. זיא האט געצוואונגען דעם פאטער ער זאל לאמאנאוויץ אזוי פיעל געלד געבען. דורך איהר האט ער זיך געלאזט פּערלייטען דער קניאַנינא מעשצערסקאָיא אזא אונגע-היער גרויסע סומע צו לייהען. זיא האט אויך פּערשטאנען, אז דער פּלוצלינגער בעפעל ווענען דעם זיי זאלען אלע פון מאסקווא ארויספאהרען שטאמט אויך פון לאַמאַנאַוו'ן אדער פון מעשצערסקין. אלזא איז זיא נור אליין שולדיג אין דעם אונג-גליק וואָס עס האט איהרע עלטערען עררייכט.

קבענים, דלפנים, ארעסטאנטען, זיינען זיי יעצט אלע. דורך דעם וואס זיי האבען זיך גוט געהאלטען אן זייערע אירישיע ברודער און זיינען גיט קיין אידען געווען, אויך קיינע קריסטען? קענען זיי קיין גוטעס פון דא ביידע נאציאָנען ערווארטען. דער טוידט איז שוין פיעל ליעבער אלס אזא פינסטער ביטער לעבען.

אלס זיא איז אזוי פּערצווייפּעלט ארומגעגאנגען אין איהר צימער, איז דער פּאָטער צו איהר אריינגעקומען.

זיא האט זיך דערשראקען אלס זיא האט אויף איהם אַ קוק געמחאן. ער האט

אויסגעזעהן ווילד און שרעקליך. זיין געזיכט וואר בלאס וויא דער טוירט. דיא ליפען בלאה, אונטער דיא אויגען זיינען געווען בלאהע שטרייפען, זא דאס עס האט אויס-געזעהן, אז דיא אויגען זיינען איינגעגראבען טיעף אין קאפ. פון דיא אויגען האט ארויסגעקוקט אזא קומער וואס מען זעהט נור ביי דיא פערצווייפעלטע מענטשען וואס האבען שוין מעהר קיין האפנונג אויף רעטונג.

— פאפא, וואס איז מיט דיר? ווארום זעהסט דוא אזוי שרעקליך אויס? —
האט ליענא ערציטערט געפרעגט.

היראנים האט זיך א ווארף געטהאן אויף א שטוהל און בעהאלטענד דאס געזיכט אין ביידע הענד, האט ער זיך וויא א קליין קינד פארגאנדער געוויינט.
ליענא האט פערשפארט צו פרעגען ווארום ער וויינט, זיא האט דאס זייער נוט געוואוסט. דארום האט זיא אויך אנגעהויבען ביטער צו וויינען.

— א, וואס טהוט מען? וואס פאנגט מען אן צו טהאן? — האט היראנים געיאמערט — עס איז מיר יעצט געקומען האטש לויפען אין פייער אדער וואסער.
— פיעללייכט וועסט דוא פארט ליעבער פאטער ביי א נוטען פריינד בעקומען צו לייהען עטליכע הונדערט רובעל, מיר זאלען קענען פון דאנען אוועקפאהרען?
— וואס פאר א נוטען פריינד? וואס רעדסט דוא פון נוטען פריינד — האט היראנים וויינענד געענטפערט — וואו האבען מיר נוטען פריינד? מיר זיינען ארום גערינגעלט נור פון פייער. פון בלוטיגע פייער, וואס זוכען אונזער אונגליק און טאנצען אויף אונזער אונטערנאנג. ווען מיר וועלען אין מיטען דער גאס שטארבען וועט דאס קיינעם ניט ריהרען, קיינעם אינטערעסירען.

— וואס דען דענקסט דוא צו טהאן?
— איך ווייס אויך ניט וואס צו דענקען, מיר וועלען נאך אין א פאך שמוג-דען ארום ארויסגעשיקט ווערען וויא דיא גרעסטע פערברעכער פון דאנען.
— פיעללייכט איז מעגליך מיר זאלען זיך ערנעץ בעהאלטען אום דיא פאליציי זאל אונז ניט געפינען ווען מען וועט אהער קומען אונז ארויסשיקען.
— איך האב שוין אזא פלאץ אויך געזוכט. איך בין געווען ביי אלע בעקאנטע, מען, איך האב מיך ביי יעדען פון זיי געבעטען, ער זאל אונז עטליכע טעג בעהאלטען ביי זיך, ביז מיר וועלען האבען דיא מעגליכקייט פון דאנען אוועקצופאהרען. אבער קיינער האט געזאלט מיר דיא קליינע טובה טהאן, מיט דעם אויסרייד אז ער האט מורא פאר דער פאליציי.

— איז שוין נאר קיין אויסנאנג פאראן פון אונזער קריטישער לאגע? —
— עס איז קיין אויסנאנג און קיין רעטונג פארהאנדען — האט היראנים זיך צענד געענטפערט — ווען דיא פערפלוכטע פאליציי זאל מיר האטש געבען צייט אין מאנאט, וואלט איך איינגעמאנט אביסעל געלד פון מיינע פיעלע בעלי חובות. אבער מען וויל מיר קיין איבעריגע מינוט געבען, מען וויל דורכאויס איך זאל נאך היימע אוועקפאהרען און ווען איך פאהר אוועק, זיינען אלע מיינע חובות פערלארען.
א קלונג אין דער טהירנלאקע האט דעם פאטער מיט דער טאכטער גאר אויף דאס ניי ערציטערט.

— דאס איז דער פריסטאוו! — האָט ער געשטאמעלט און אַלע ביינער פון זיין ליב האבען וויא פון פיבער געציטערט.
 — נײַן, עס קען נישט זיין, דאָס זאָל זיין דער פריסטאוו — האָט לייענא געענטפערט — עס איז פאַר דער צייט וואָס ער האָט בעשטימט.
 — ווער קען דאָס זיין ?

— איך וועל לויפֿען זעהן ווער דאָס איז.
 דיעזעלבע לייענאמשקע, וואָס האָט זיך קיין מאָל געוואָלט אַריהר טהאָן פון איהר אָרט און האָט זיך זאָגאַר קיין מאָל געוואָלט אליין אָנקליידען. דיא-ועלבע לייענאמשקע איז יעצט אליין געפלייגן דיא טהיר עפענען.

אַלס זיא האָט דיא טהיר געעפענט, האט זיא דערזעהן אן איינפאַכען אידען מיט אַ לאנגען באַרד און געקליידעט האַלב קליינשטעטלדיג אביסעל דארפיש און אביסעל הייטמאדיש. דאס ניי מאדישקייט איז נור בעשטאנען אין דעם וואס ער האט געטראגען אַ ווייס געפרעמט העמד מיט אַן עלעגאַנטען ווייסען הארזונד.

— וועמען בעדאַרפט איהר ר' איד? — האט זיא געפרעגט זייער פריינדליך. גאטס וואונדער! דיא שטאַלצע לייענאמשקע וואס האט דיא גרעסטע אידישע אריסטאָקראַטען פֿינד געהאט און האָט זיי זאגאַר מיט איין פריינדליך בליק נישט געווירדיגט, דיעזעלבע לייענא רעדט יעצט אזוי פריינדליך מיט אַ פשוט'ן אידען און איז זאָגאַר צופריעדען וואָס זיא זעהט איהם אין זייער פערלאַסענער הייז.
 — איך בעדאַרף האבען דעם הערן ראזענדופט — האט דאס אידעל גע-ענטפערט.

— וואָצו ברויכט איהר איהם ?

דאס קען איך אייך נישט זאגען.

— איהר ווילט נור מיט איהם אליין ריידען ?

— יא, פרייליין.

— קומט מיט מיר וועל איך איה איה צו איהם אריינפיהרען — האט זיא זעהר העפליך געזאגט.

זי האט איהם אריינגעפיהרט אין דעם צימער וואו איהר פאטער איז געזעסען. — משה! — האט היראניס אויסער זיך פאר ערשטויגען אויסגערופען ארס ער האט זא אונערווארטעט דערזעהן זיין אלט בעקאנטען משה האניגמאן.
 — יא, הערד ראזענדופט דאס בין איך — האט משה געענטפערט — האט קיין פעראיבעל נישט וואס איך האב מיר געוואגט איה צו בעאנרוהיגען.

— אה, רייד נישט מיט מיר מיט אזא טאן — האט היראניס געזאגט — רייד מיט מיר וויא מיט אן אלטען גוטען פריינד. מיר פּרעהט זעהר דיך צו זעהן אין מיין הייז.

— אזוי דוא ביסט צופריעדען מיר צו זעהן אין דיין הייז. גאטס וואונדער כילעבען. מיט א קורצער צייט צוריק אז איך בין צו דיר געקומען האט דוא מיר גאר נישט דערקענט.

— דערמאהן נישט לייעבער משה דיא נארישקייט וואס איך בין בעגאנגען. —

האט היראנים מיט א פערשעהמט פנים געזאנט — איך האב זיך שוין גענוג דער פאר געשלאגען אין הערצען על חטא. עס איז דאמאלס אויף מיר געווען א פער בלענדנים. איך פערשטעה אליין זעהר גוט אז איך בין אין יענער צייט נאר קיין מענטש ניט געווען. איך בעט דיר זיי מיר מוחל און לאמיר בלייבען גוטע פריינד וויא אין דיא אלטע צייטען.

— איך בין דיר אלץ איינס א גוטער פריינד געווען — האט משה געענטפערט, דעם בעווייז האָסט דוא, אז איך בין צו דיר געקומען דרך נאך מעגליכקייט פון דיין גויטה צו רעטען.

— וואס מיינסט דוא מיט דיא ווערטער, ליעבער פריינד ?

— איך האב שוין געהערט וויא דיר איז היינט, איך ווייס אין וואס פאר א לאגע דוא געפינסט זיך יעצט, דארום בין איך געקומען דיר א שטיקעלע רעטונג פאָרצולייגען, איינס פון דיא ביידע קען איך דיר טהאן, ענטוועדער דיר לייגען עטליכע הונדערט רובעל דוא זאלסט האבען מיט וואס אוועקצופאהרען, אדער דרך מיט דיין פאמיליע אריינגעהמען אין דעם הויז וואו איך וואוי, דען דאָרט וועט דיר דיא פאָ ליציי ניק טשעפען, ווייל דער דוואָרניק טהוט פאר געלד אלעס, דוא קענסט דאָרט וואוינען הונדערט יאהר און קיינער זאל וויסען אז דוא וואוינסט אין דעם הויז.

— מיין רעטער ! מיין פריינד, מיין מלאך הגואל ! — האט היראנים אויסגעשריען פאלענד משה'ן אום דאס האָלו. אה, ליעבער גוטער מענטש, ווען נאך דער בעהאנדלונג וואס דוא האסט פון מיר געהאט קענסט דוא צו מיר אזוי פריינדליך זיין, ביזט דוא דער בעסטער מענטש אין דער גאנצער וועלט.

ער האט זיך ביי דיא ווערטער אזוי צוהילפעט דאס משה האט געווינט קוקענדיג אויף איהם.

— גענוג צו וויינען ליעבער גרויס — האט משה ענדליך געזאנט אויסווישענדיג זיינע אויגען — נאָט וועט נאך העלפען, דוא וועסט זעהן וויא ער וועט העלפען, מען דאָרף קיין גרעסערע צרות וויא איך האב געהאט, פון דעסטוועגען האט מיך נאָט ברוך הוא פון זיי גערעטעט. ער וועט דיר אויך העלפען, דוא וועסט זעהן אז ער וועט דיר העלפען, כי הנה לא ינום ולא ישן שומר ישראל.

2טעס קאפיטעל.

מאָלינבערג ריהט גיט.

דער פאָלקאוניק מאָלינבערג האט זיין גאנצען שטאָלץ פערלאָרען. ער האט דערזעהן זיין שרעקליכע לאגע. ער האט דייטליך געזעהן אז זיינע מערדערשע טהאמען קענען מעהר פערבאָרנען גיט בלייבען און אלעס מוז וויא מען זאנט ארויף אויפ'ן טעלער. דען ברענער איז א ביטערער יונג און וויא באלה, ער וועט ערפאָהרען אז ער (מאָלינבערג) האט אויף איהם דיא גאנצע שולד ארויפגעוואָרפען, וועט ער גיט שווייגען און וועט אלעס אויסזאגען.

איהם איז געווארען זעוד ביטער און ער האט זיך אנגעהויבען צו ברעכטי קאָפ וואס ווייטער צו טהאן.

צו דעם צוועק האט ער צו זיך גערוסען זיין אדיוטאנט באַריס מאלאיעו, וועלכער איז געווען זעהר א שליער מאַן און אזא מערדער וויא מאלִינבערנ אליין. דיעזער מאלאיעו האט אויך אין וואהרהאפטיגס מאַרד אנטהייל גענומען און ער איז דארום אויך געווען אין דערזעלבער געפאָהר וואס מאלִינבערנ זעלבסט.

מאלאיעו איז אין דער צייט וואס ברענער איז פֿערהאפטעט געוואָרען ניט געווען אין מאסקווא. ער איז ערשט געקומען אויף דעם דריטען טאג נאך ברענערס פֿערהאפטונג. מאלִינבערנ האט איהם מיט דער גרעסטער אונגעדולד ערוואַרטעט.

נאָך מונטער איז זיך מעלאיעו געקומען צו מאלִינבערנין, ער האט געהאט א שפּאַנעל נייעם פּלאַן וויא אזוי פון א גרויסען מאסקווער קופּעץ פּיעלע טווענדער אויסצופּרעסען. וויא ערשטוינט איז ער אבער געווארען אלס ער האט דערזעהן מאלִינבערנס פּינסטער געזיכט, וועלכעס איז אין דיא אײניגע טעג פֿערעלטערט גע- ווארען מיט עטליכע יאהר.

— וואס איז אייך פאלקאוניק? — האט ער געפרעגט — זייט איהר קראַנק?

— ניין, איך בין געזונד, אבער געזונדערהייד קען מען א מאל אויך פלוצלונג

שטערבען.

— וואס זאל איך אין אייערע ווערטער פֿערשטעהן?

— איהר דאַרפט פֿערשטעהן אין מיינע ווערטער, דאס אונז ביידען ערוואַרטעט

דער טויט.

— אונז ביידען?

— יא, קאפיטאן, אונז ביידען.

— אבער פאלקאוניק, אום נאַטעס ווילען! וואס מיינט איהר מיט דיא

ווערטער? — האט מאלאיעו ערציטערט געפרעגט.

— האב איך מיך ניט דייטליך אויסגעשפּראַכען, דאס אונז ביידען ערוואַר-

טעט דער טויט? פון דיא ווערטער דאַרפט איהר פֿערשטעהן דאס מען האט שוין באלד ערפּאָהרען אונזערע שרעקליכע געהיימיסע.

— מײן נאַט! וואס הער איך? איז דאס אייער ערנסט פּאַלקאַוניק?!

— מיר שיינט דאס איהר קענט מיך גוט און איהר ווייסט דאס איך האב

פּײַנד צו שפּאַסען.

— אבער ערקלערט מיר דייטליך, וואס האט דא פּאַסירט אונטער דער צייט

וואס איך בין דא ניט געווען?

— מען האט ערפּאָהרען דורך וואהרהאפטיג'ס פּעלץ וואס איז ביי מיר גע-

האנגען...

— ווירקליך, מען האט דעם פּעלץ ביי אייך געפונען? ווער און וויא אזוי?

— דאס טאַכט שוין ניט אויס ווער און וויא אזוי, אבי מען האט דאס אויס-

געפונען.

— נו, וואס-זשע האט איהר געענטזערט?

— איך האב דיא גאַנצע שולד ארויפגעוואַרפען אויף ברענערן, ווייל איך האב

געדענקט אז מיר וועט געלינגען איהם פון דער שטאדט ארויסצושיקען און דער פערדאכט זאל בלייבען נור אויף איהם.

— איך פערשטעה אבער ניט, וויא אזוי האט איהר געקענט אויף איהם דיא שולד ארויפזארפען.

— נאנץ איינפאך, איך האב געזאגט אז דעם פעלץ האט ער מיר פערקויפט, און דאס איז א בעווייז אז ער איז דער מערדער.

— נו, און ברענער האט אייך ניט געפאלגט, און איז ניט אוועקגעפאהרען? — ער האט מיר יא געוואלט פאלגען, אבער דער פערפלוקטער סליעדאוואטעל

האט וויא עס ווייזט אויס מיין געדאנק פערשטאנען און האט איהם פעהאפטעט נאך בעפאך ער האט צייט געהאט צו אנטלויפען.

— דאָנער וועטער! — האט מאלאיעוו צארניי געברומט — דאס איז א ביטערע געשיכטע.

— נאך וויא ביטער, מיר שמעקען דא אלע מיט דעם טוידט. דען דער סליעדאוואטעל וועט געוויס זאגען ברענערן אז איך האב איהם דערזעהלט דאס דעם פעלץ האט ער מיר פערקויפט און ברענער וועט אויס צאָרן אויסזאגען דיא ריכטיג=

קייט וויא אזוי דער מאָרד איז צוגענאנגען; דען צווישען זיך ריידענדיג האט ער דאָך ווירקליך זיך צו וואהרהאפטונגען ניט צוגעריהרט, ער איז נור דאביי געשטאנען און האט צוגעזעהן וויא מיר האבען געמאָרדעט.

— שלעכט פאלקאָוויק! — האט מאלאיעוו מיט א בעזארנטע מינע געזאגט, מיר זיינען פערלארען.

— אבער עס גייעט שוין נאר קיין ראטה וויא זיך צו רעטען?

— דיא איינציגע ראטה איז, מיר זאלען בעצייטענס מאכען דיא פליטה.

— דעם שכל האב איך אליין אויך געהאט. אנטלויפען איז קיין קונסט. איך וויל אבער מיר זאלען אויסזוכען א ראטה זיך צו רעטען, מיר זאלען קענען בלייבען דא אויף אונזערע ערטער.

— מיר שיינט אז דאצו איז נאר קיין מיטעל דא.

— זאגט איהר אז מיר זאלען אנטלויפען?

— יא, דאס איז אונזער איינציגע רעטונג.

— בעטראכט אבער גוט קאפיטאן, איהר האט דאך אימער געהאט זעהר גוטע איינפאלע, פיעללייכט וועט איהר דאך צו דער געפעהרליכער קרענק א מעדיצין געפינען.

מאלאיעוו איז אויפגעשטאנען פון זיין ארט, האט אנגעהויבען ארומצוגעהען הין און צוריק איבער דעם צימער שטארק פערטראכט, ענדליך איז ער שטעהען געבליבען און האט געפרעגט:

— פאלקאָוויק! ווייסט איהר בעשטימט, אז ברענער האט אונז נאך ניט ארויסגעגעבען.

— איך ווייס דאס ניט בעשטימט, אבער מען זאָרף פערשטעהן, אז ער האט אונזער שולד ניט ענטדעקט.

- פון וואס פערשטעהט איהר דאס ?
 — איינפאך, פון דעם וואס מען האט מיר נאך ניט ארעמירט. וויא פער
 שטעהט איהר, ווען ער זאל זאגען דיא וואהרהייט וואלט מען מיר געלאזט אזוי
 רהיג ויצען ?
- דאס האט איהר זעהר רעכט, און איך האב אויסגעפונען זעהר א טימען
 מיטעל וויא זיך צו רעטען.
- ווירקליך ? — האט מאלינבערג העכסט ערפרייט געפרענט.
 — יא פאלקאוויק, איך האב א פראכטפאלעם מיטעל.
 — אום הימעלס ווילען רעדט דאך, אין וואס בעשטעהט אייער מיטעל.
 — איך האב נאר אן איינפאכע מעדיצין, פאלקאוויק — האט מאלאיעוו
 לאכענד געענטפערט — מען זאל ברענערן אזוי דאס מויל צושליעסען, ער זאל נאר
 ניט קענען ריידען.
- וויא אזוי דענקט איהר איהם דאס מונד צושליסען ?
 — וויא אזוי פרענט איהר ? וויא אזוי האבען מיר פערשלאסען וואהרהאפטניס
 מונד, ער זאל ניט קענען זאגען אז מיר האבען איהם ערמארדעט ?
 — מיינט איהר אז מען זאל ברענערן אויך מאכען דיא שפיעל ?
- יא פאלקאוויק, דאס מיין איך אה דאס אין דער בעסטער פלאן. קוים
 וועט ער פלוצלונג שטארבען, האבען מיר געגען זיך קיינע צייגען און מיר זיינען ריין
 און עהרליך וויא דיא מלאכים.
- דער פלאן איז ניט שלעכט, אבער דיא פראגע איז, וויא אזוי זאלען מיר
 דעם מלאך המות צו איהם אין קערקער אריינשיקען ?
- וועגען דעם איז דען אויך א זאגן ? — האט מאלאיעוו געלאכט. — בעטס
 מיר נוט, וועט זיך נשמה נאך אין דיעזער נאכט שטעהן פאר נאס ריכטער שטוהל.
 — אבער וויא אזוי דענקט איהר דאס צו מאכען ?
- גרינגערס פון דעם קען נאר ניט זיין. עפעס זיינען מיר דאך מיט דעם
 סמאטריטעל פון דעם היגען געפענגניס אלטע נוטע ברידער. מיר דארפען נור שמע-
 לען איין דוצענד שאמפאניער, וועט אלעס געהן בעסער וויא געוואונשען.
- וועגען שאמפאניער איז קיין רעדע, איך אליין פון מיין טאיש גיעב אויף
 צוויי דוצענד שאמפאניער.
- דאס איז אריבער גענוג — האט מאלאיעוו מיט א צופריעדענער מינע געד-
 ענטפערט — מארגען וועט איהר האבען א גרום פון ברענערס טוידטען קערפער.
- נוט, טהוט וויא איהר פערשטעהט לעבער פריינד, איך פערלאז מיך שוין
 אין דעם הינזיכט אין נאנצען אויף אייך. איך בין זיכער, אז איהר וועט אלעס אויס-
 פיהרען וויא מען בעדארף, דען געוויס וועט איהר ניט פערגעסען אז דאס איז אזוי
 אייער אינטערעסע וויא מיינע.
- זעלבסטפערשטענדרליך, אז איך וועל דאס ניט פערגעסען, מארגען האט
 איהר א גרום פון ברענערס לייכע.

— ששש 1 — האט מאַלינבערג ערציטערט אויסנערופען — איחר האט צו הייך גערעדט און מיר שיינט אז איך האב געהערט טריט הינטער דער טהיר.
— דאס האט זיך אייך געמוזט אויסגעבען, דען ווער וועט וואנען אונז צו שפּיגלירען.

מאלינבערג האט ניט געענטפערט. ער איז שנעל צוגעגאנגען צו דער טהיר און האט זיא געעפענט, אָבער ער האט דארט קיינעם געטראָפּען.
— איחר האט רעכט קאָפיטאָן — האט ער געזאגט — מיר האט זיך דאס נור אויסגעגעבען, אז יעמאנד בעלוישט אונז. קיינער איז דא ניטאָ.
— קען איך שוין געהען? — האט מאַלאַיעוו געפרעגט.
— יא, איחר קענט געהן, דאך וואָלט איחר מיר אַ גרויס געפאַלען געטהאן, ווען איחר זאלט מיר זאגען וויא אזוי איחר דענקט ברענערן פון דער וועלט אבער שאפען.

— איך וועל דאס אייך ערקלערן. איך וועל מאכען מיט דעם סמאטריטעל מען זאל דעם ליעבען ברענערן געפינען א געהאנגענעם טאקי ביי איהם אין קערקער.
— א געהאנגענעם? — האט מאַלינבערג ערשטוינט געפרעגט.
— יא פּאָלקאָוויק, געפעלט אייך דיעזער טוידט.
— אן אנדערער זאָל איהם האבען געפעלט ער מיר זעהר גוט. אבער איך פערשטעה נאך אלץ ניט, וויא אזוי וועט איחר איהם הענגען? ער וועט זיך דאך געוויס ניט לאזען, ער וועט מאכען גוואלדען, אלע וועכטער וועלען הערן דיא גע'שרייען און וועלען פערשטעהען אז דא איז עפעס.
— וויא קומט דאס צו אייך פּאָלקאָוויק, איחר זאלט אזא זאך פרעגען. דענקט איחר דען אז מיר וועלען איהם אויפהענגען א לעבעדיגען, ניין, ער וועט פריהער אזוי שטארבען און ערשט נאך זיין טוידט וועט ער געהאנגען ווערן און מען וועט מיינען, אז ער האט זיך זעלבסט געהאנגען.

— וויא אזוי וועט איחר איהם אבער טוידטען?
— דאס וועלען מיר שוין זעהען אויפ'ן פלאץ. ווייסט איחר דען ניט אז צו דעם טוידט זיינען דא זעהר פיעל ווענען.

— איך וויל אייך שוין מעהר ניט פרעגען און איך זאג אייך נאך אמאָל טהוט וויא איחר פערשטעהט. איך פערלאז מיך אין דער זאך אין גאנצען אויף אייך.
— איחר מאנט זיך אויף מיר פערלאזען פאלקאָוויק — האט מאַלאַיעוו גע'ענטפערט — איחר קענט זיכער זיין, אז איחר וועט פון מיין ארבייט געוויס ניט פער'שעמט ווערן. דערווייל אדיע איך מוז שוין וועגען דעם אנפאנגען צו ארבייטען.

210 מעס קאפיטעל.

דער פאָטער און דיא טאכטער צופריעדען.

דער גראַף פעליקס דאנילאוו האט זיך צוריק נאך דאנילאווקא אומגעקעהרט, צו ערווארטען סטעפאנס אנטוואָרט ווענען דעם רעזולטאט פון דעם ניפּט-פלאַן וואס ער האט איהם איבערגעגעבען.

מען קען זיך לייכט פאָרשטעלען אין וואס פאר אַ פיעבערהאפטעס ערוואַרטען
ער איז געווען קומענדיג אין דאָנלֵאוּקאָ, דען דיא נאכריכט וואר איהם נאטהווענדיג
צולעבן אייניגע זאכען. ערשטענס, האט ער גוט געוואוסט אז כל זמן זיין געפע
אנטאן לעבט איז ער ניט זיכער, אז זיין פערמעגען וועט אימער בלייבען אין זיינע
הענד. צווייטענס, האט ער געציטערט ווער ווייס וויא דארט מאכט זיך מיט סטער
פאנען. ווען חלילה ער וועט אונפאַרזיכטיג זיין און וועט דאדורף אריינפאלען צו
דער פאליציי אין דיא הענד, קען מען זעהר לייכט ערפאהרען פון וואנען דער
העכט שטינקט.

אבוואהל ער האט געוואוסט, אז הייטע דארף ער נאך סטעפאנען ניט ער-
ווארטען, פון דעסטוועגען האט ער איהם שוין אנגעהויבען אויסצוקוקען. ער האט
אנגעהויבען צו צעהלען דיא מינוטען צו דער צייט וואס זיין פערטריטער סטעפאן
וועט פון אַרשאַ צוריקקומען. נאך זיין רעכנונג האט ער בעדאַרפט קומען ארום האלבע
נאכט אדער העכסטענס מאָרגען פריה.

ער האט דיא נאנצע נאכט ניט געקענט שלאפען; ער האט זיך גור איינגעד-
הערט פיעללייכט וועט ער דעהרערען דאס גערויש פון וואנען, וועלכער וועט סטע-
פאנען צוריקברענגען.

אך וויא לאנג, וויא שרעקליך לאנג דיא נאכט האט זיך אין זיינע אויגען
אויסגעצויגען, איינע וואהרע עווינקייט. וואס מעהר א שטונדע איז איבערגעגאנגען,
איז ער אלץ מעהר אונרוהיג געוואָרען.

— ווער ווייס וואס דארט האט פאסירט, ווער ווייס וואס דאָרט האט געד-
טראָפען — האט ער צו זיך דיא נאנצע נאכט גערעדט.

דיא לאנגע, שוואַרצע נאכט איז פאָראיבערגעגאנגען און דער שעהנער ליכטיגער
טאג האט אנגעהויבען אין דער וועלט העראויסצוטערטען. אבער דיעזער ליכטיגער
טאג האט דעם אלטען גראָף פּינסטער געמאכט אין דיא אויגען און אין הערצען.

— עס איז שלעכט! — האט ער געשטאמעלט — סטעפאנס פלאן האָט ניט
געלונגען. מען האט געוויס זיך ארומגעזעהען, אז אין דעם מיטאג וואס ער האט
געשיקט צו אנטאָנען איז גיפט געווען און מען האט איהם דערפאר פעהרהאפטעט.
דיעזער שורקע וועט דיא נאנצע שולד אַרויפּוואַרפען אויף מיר און איך בין פערלאָרען.
ער איז פון זיין בעט אויפגעשפרונגען און האט אנגעהויבען מיט זעהר אונרו-
היגע טריט איבער דעם צימער ארומצולויפען.

דער בעדיענטער האט שוין צוויי מאל דעם הערן גראָף געפרעגט צו זאל ער
איהם דערלאנגען קאַפע, אבער דער הערר גראָף האט איהם גאר ניט געענטפערט.
ער איז אלץ ווילד ארומגעלאפען פערטיעפט אין שרעקליכע געדאַנקען.

אלס דיא אוהר האט שוין געוויזען דיא צעהנטע שטונדע דעם מאָרגענס,
איז פעליקס אין דער גרעסטער פערצווייפלונג געקומען. יעצט איז שוין ביי איהם
מעהר קיין צווייפעל געווען, אז סטעפאן איז אריינגעפאלען. יעצט האט ער איהם
שוין מעהר ניט ערוואַרטעט, אין געגענטהייל ביי יעדען גערויש איז ער ערציטערט געד-
וואָרען, פיעללייכט קומט מען איהם פעהרהאפטען און פיהרען אין געפענגניס.

פערצווייפעלט האט ער זיך אויף א שטוהל א וואָרף געטהאן און אויף זיך
געזיכט האבען זיך געוועזען אלע קוואלען פון דער העלע.

— הערר גראַף, מען האט געבראַכט אַ דעפּעשע! — האט פּלוצלונג דען
בעדיענטער געמעלדעט אַרײַנטראָגענדיג אַ טעלעגראַמע.

קראַמפּפּהאַפּט האט דער אלטער אַ האַפּ געטהאן דיא דעפּעשע.
— דאס איז געוויס פון אַרשאַ! — האט ער זיך געקלערט. אבער אלס ער
האט געפּענעט דיא דעפּעשע, האט ער נאר דערזעהען דעם נאמען „מאַסקוואַ“.
— דאס איז פון אדעלאַן — האָט ער געשטאַמעלט און האט שנעל געלעזען
פאַלגענדעס:

„אלעס אין בעסטער אַרדנונג. דער ברײַעף פּערשוואַונדען. וואלאדיא ליעבענס-
ווירדיג, וואס מאכט אנטאן? אדעלא.“

— איין זאָרג אַראָפּ פו'ם הערצען — האט דער אלטער געזאגט — אבי דער
בריעף איז ניט אנגעקומען צו דעם נאַררישען געלידאוו, בין איך שוין זיכער אז ער
וועט צו איהם ניט אנקומען. אבער וואס איז דאָרט געשעהן מיט סטעפּאַנען?
גוואלד, וואו איז ער? וואס פאר אן אונגליק האט דאָרט געטראפּען?
א גערויש פון אַן עקיפּאַזש וואס איז אינ'ם הויף אריינגעפּאהרען האט דעם
אלטען גראַף פו'ם אָרט אויפּגעהויבען.

ער האט א קוק געטהאן אין פּענסטער און האט דערזעהן א פּרעכטיגען עקי-
פּאַזש שטעהענדיג ביי דער פּאַראַדנער טהיר און פון דאָרט איז ארויסגעגאנגען אַן
עלעגאַנט געקליידעטער אונבעקאַנטער הערר.

— דאס איז געוויס א סליעדאָוואַטעל, אדער א געהייספּאַליציסט וואס דיא
אַרשער פּאַליציי האט אהער ארויסגעשיקט אום נאַכפּאַרשוונגען צו מאכען וועגען
דעם גיפּט וואס סטעפּאַן האט אנטאנען אריינגעשיקט — האט ער זיך געקלערט
ציטערנדיג ביי אלע גליעדער. אבער ער מעג זיין ווער ער איז, איך וועל מיך האַלטען
שטאַלץ און מוטהיג. ניט פון מיר וועט ער עטוואס ערפּאַהרען.

באלד האט דער דיענער געמעלדעט, אז א מאַן מיט דעם נאמען מיכאַאיל
גרינזאַנג איז געקומען צו פּאהרען און ווינשט דעם העררן גראַפען צו שפּרעכען.
— מיכאַאיל גרינזאַנג? — האט פּעליקס געשטאַמעלט — דעם נאמען האב
איך ערנעץ געהערט, אבער איך געדענק ניט וואו.
— האסט דוא איהם געזאגט אז איך בין צו הויז? — האט ער דעם דיענער
געפּרענט.

— יא, הערר גראַף.
— דוא ביסט אַן עזעל, א דומקאָפּ. ווארום האָסט דוא איהם ניט געזאגט אז
איך בין דאָ גיטאָ?

— דער הערר גראַף האט וועגען דעם מיר קיין בעפּעהל געגעבען — האט זיך
דער דיענער פּערענטפּערט.
— נו, פיהר איהם שוין אריין אין זאַל, דוא פּערד.... איך וועל מיך אנציהען,
וועל איך צו איהם אריינקומען.

— מיכאיל גרינזאנז? — האט פעליקס אייניגע מאָל דעם נאמען וויעדער האָלט — דער נאמען קלינגט זעהר קענטליך אין מייע אויערן. מיר שיינט, אז דאס איז א נאמען פון א נעהיים־פּאָליטיסט, אָדער פון א פּאָליציי־בעאמטען. וואָס וויל ער פון מיר? דער טייטשעל זאל איהם האָלען מיט דעם נאררישען דינער צוזאמען. ער האט זיך אנטצויגען און איז אריינגעקומען אין דעם זאַל וואו גרינזאנז איז געזעסען.

— וואס ווינשען זיי, מיין הערר? — האט ער דעם נאסט געפרעגט.
 — ענשולדיגען זיי מיר, — האט גרינזאנז געענטפערט — איך בריוך צו שפרעכען מיט דעם גראף אנטאן דאנילאָוו.
 — אנטאן דאנילאָוו? — האט פעליקס צעגערענר געזאגט. קוקענדיג אויף דעם נאסט מיט פרישענרע, פּאַרשענדע בליקען — ער איז צו הויזע ניטאָ.
 — וואו איז ער דען?
 — ער איז אוועקגעפאהרען.
 — דאָרף איך פרעגען וואוהין?
 — דאס ווייס איך ניט... דאס קען איך ניט זאגען...
 — אבער איך בריוך איהם וועגען זעהר א וויכטיגען געשעפט.
 — דאָס געהט מיך ניט אָן.
 — אבער איהר ווייסט וואו ער איז?
 — ניין... איך ווייס ניט.
 — וויא איי דאס מעגליך, מען זאָל אין א הויז ניט וויסען, וואו דער הויז

ווירטה איז?

— אויב איהר האט אַמאל געלערנט ביבעל מוזט איהר געוויס געדענקען דיא ווערטער, וואס קין האט געענטפערט, אלס מען האט איהם געפרעגט וואו זיין ברר דער הבל איז. ער האט געענטפערט: בין איך דען דער היטער פון מיין ברודער? דעם זעלבען אנטווארט קען איך אייך אויך געבען, מיין ווערטהער הערר.
 — יא, קין האט געמוסט זאָ אַן אַנטוואָרט געבען — האָט גרינזאנז גיפטיג געזאגט — ווייל ער האט זיין ברודער ערמאָרדעט.
 — ער איז א שפיאָן — האָט פעליקס ביי זיך געטראַכט דערהערענדיג דיזע ווערטער — דאָס שמעכט ער מיך מיט דער בעטערקונג, דאס ער ווייס, אז איך האב אנטאָגען פערניפטעט.

— איך ווייס ניט וואס איהר ווילט פון מיר, מיין הערר? — האט ער זעהר אויפגעגענט געזאגט — איך האָב אנטאָגען ניט ערטארדעט און אויב איהם האט אַן אונגליק געטראָפען בין איך ניט שולדיג.
 — ווער זאגט אייך דען אַז איהר זייט שולדיג? — האט גרינזאנז געזאָגט פערשטעהענדיג פון דעם אלטענס ווערטער, אז אנטאָגען האט א שרעקליכען אונגליק געטראָפען — אבער איך בין גינגיעריג צו וויסען, וויא אזוי דאָס אונגליק האט איהם געטראָפען?
 — וואס ווייס איך? — האט פעליקס ערציטערט געענטפערט — איך האב

מיין קוזין שוין זייט אייניגע יאהר ניט געזעהן. איך בין זאגאר צו הויזע ניט געווען
אלס מען האט איהם אַרעסטירט. איהר בעאונרוהיגט מיך נאָר אומזאנסט.
— אַהא! ער פאַנגט אָן צו ריידען -- האט זיך גרינזאנג געקלערט — זעהר
גוט, יעצט איז דיא בעסטע געלענענהייט איהם פאַר דער צונג צו ציהען. וויא איך
פערשטעה, בעטראכט ער מיך אלס פּאָליציי-אַגענט. דאס איז זעהר גוט פאַר מיר.
— איהר זאגט, אז איהר זייט צו הויזע ניט געווען, אלס מען האט איהם
פּערהאַפּטעט? — האט ער געפרעגט זיך ווענדענד צום גראָף.

— עס פערשטעהט זיך, אז איך בין צו יענער צייט געווען אין מאַסקוואַ.
— אבער איהר האָט געוואוסט, אז מען וועט איהם פּערהאַפּטען?
— ניין, איך האב דאס ניט געוואוסט.
— וויא-זשע קומט דאָס, וואס איהר זייט אהער געקומען איבערצוגעהמען זיין
גאַנצלאַס?

— ווייל מיין טאָכטער האט מיר פון דעם אונגליק געמעלדעט.
— וואס האט זיא אייך געמעלדעט?
— אז מען האט מיין קוזין פּערהאַפּטעט.
— זיא האט אייך אויך געשריעבען פאַר וואָס?
— זעלבסטפּערשטענדליך, אז זיא האט דאס מיר געשריעבען.
— וואס האט זיא אייך געשריעבען?
— אז מען האט אַנטאָנען פּערהאַפּטעט, דערפאַר וואָס ער האָט זיין ווייב
ערמאָרדעט.

— און זיא האט אייך אויך געמעלדעט, וואוהין מען האט איהם אוועקגע-
פיהרט?
— יא. זיא האט מיר געשריעבען, אז מען האט איהם אוועקגעפיהרט אין
אַרשער געפּענגניס.

— און ער זיצט נאך דאָרט יעצט אויך?
— וואס ווייס איך? ווארום פרעגט איהר מיך אַזעלכע זאַכען?
— איהר האט דאך מיר פריהער געזאגט, אז איהר ווייסט גאר ניט וואו ער
איז?

— ווייל איך האב געמיינט, אז איהר זייט גלאַט א מענש פון דער וועלט,
האב איך אייך ניט געוואָלט דערזעהלען פון דער שאַנדע, דען געוויס איז דאס
פאַר מיר ניט שעהן, וואס מיינער א געפּע זיצט אין געפּענגניס פאַר א מאָרדטאַט.
— איהר זאגט, אז איהר האט געמיינט אז איך בין גלאַט א מענש פון דער
וועלט, און ווער, דענקט איהר, בין איך אין דער ווירקליכקייט?
— איך פערשטעה, אז וויא באלד איהר זייט געקומען פון מיר עטוואס אויס-
פארשען, געהערט איהר צו דיא פּאָליציי-בעאַמטע.

— איהר האט גראדע יעצט אן איררטהום, מיין הערר — האט גרינזאנג
שמיכלענד געזאגט — איך געהער ניט צו דיא פּאָליציי-בעאַמטע. איך בין א קויפּ-
מאַן, אבער דאס אלעס וואס איהר האט מיר דא דערזעהלט שאַרעט ניט. איך

בין אייך דאפיר זעהר דאנקבאר. דערווייל ארע, נראף. איך פערזיכערע אייך, אז מיר וועלען זיך נאך זעהן.

ער איז אויפגעשטאנען פון זיין ארט און איז אוועקגעגאנגען.

פעליקס איז געבליעבען זיצען וויא פערדולט אויף זיין שמוהל.

— האט ער מיך גענאררט דערמיט, וואס ער האָט געזאגט אז ער איז אן איינפאכער קויפמאן! אבער אין דער ווירקליכקייט איז ער טאקע א שפיאָן פון דער פּאָליציי — האָט ער זיך געטראכט — אדער ער איז, וויא ער האט געזאגט, אן איינפאכער קויפמאן. אבער ניין! ווען ער זאל זיין אן איינפאכער מענש, וואלט ער ניט געוואגט צו מיר צו קומען און מיט מיר אזוי רידען. מיר שיינט, אז איך האב מיך קיין נאָררישקייט פאר איהם אַרויסגעערעמט.

— סטעפאן איז געקומען און ווינטשט מיט אייך צו שפרעכען — האט פּלוצלינג דער דיענער געמעלדעט.

— ער איז דא? — האט פעליקס מיט א וואָהניניגער איבערדאשונג א געד

שריי געטהאן — סטעפאן איז געקומען?

— יא, נראף, ער איז געקומען.

— געשווינד שיק איהם אריין אהער. ניכער, זאג איך דיר, זאל ער אריינקר מען צו מיר.

דער דיענער איז אַרויסגעלאפען און עס האט לאנג ניט געדויערט, האט זיך דיא טהיר געעפענט און סטעפאן איז אריינגעקומען אין פעליקס צימער.

— נו? — האט דער אלטער העכסט ניינעריג געברומט.

— אלעס איז אין דער בעסטער אָרדנונג — האט סטעפאן געענטפערט.

— האט דאס ניפט געווירקט? — האט דער נראף ראש געפרעגט.

— יא, נראף. אייער געפע איז שוין יעצט איין זעבענעמען הימעל — האט

סטעפאן לאַכענד געענטפערט.

— ער איז טויט? — האט פעליקס העכסט ערפרייט אויסגערופען.

— וויא א טויטע טויז — האט סטעפאן קאלטבליטיג געענטפערט.

— בראוואָ, מיין ליעבער סטעפאן! — האט דער אלטער פאָסט טאנצענדיג

אויסגערופען פאטשענד איין האנד אין דער צווייטער — בראווא, גוטער ברודער, דוא

ביסט א העלד זאָנדער גלייכען.

עס איז איז אין אלגעמיין זעהר ביטער ווען מען פאלט ארונטער פון דער

העכסטער שטופע צו דער ניעדעריגסטער. אבער נאך טויענד מאל ביטער איז ווען

דער געפאלענער ווערט געטראָטען פון אזעלכע סוביעקטען, מיט וועלכע ער וואלט

זיך אין יענע גוטע צייטען נאר ניט געוואלט בעגעגען. פון דיעזע סוביעקטען ווערט

ער אונערבארמליך געטראָטען און ער דארף נאך פירכטען זי דאפיר א שלעכט

וואָרט צו זאגען, ווייל ער קען דאדורך פערליערען זיין לעצטען שטיקעל ברויט.

אזא קרייניקונג האט יעצט געפיהלט דיא גרעפין מאריא, נאכדעם אז אדעלא

האט זיא אזוי הערצלעך בעהאנדעלט. וויא מיר ווייסען, האט זיא דאס פאאריל

איבערגעלאזט אין זאל און איז אריינגעגאנגען צו זיך אין צימער. דאָרט האט זיך איהרע אויגען געעפּענט און טרערין, הייסע בלוטיגע טרערין, האבען זיך געקייקעלט איבער איהרע בלאַסע וואַנגען.

— פארוואס האט זיא מיך אזוי בעלידיגט? — האט דיא אונגליקליכע גע-
יאמערט — וואס האב איך איהר געטהאן? נו, און אז איך בין ארעם דארף מען
מיך אזוי מיט דיא פיס טרעטען? איך בין אמאל אויך געווען רייף, פיעללייכט נאך
רייכער פון איהר, פון דעסטוועגען האב איך אלע ארמע ארס גלייכע מענשען מיט
מיר בעטראכטעט און האב געזוכט זייערע שמערצען צו לינדערן.

אָך, וואס פאר א שלעכטע מענשען עס גיעבען אויף דער וועלט! — האט
זיא נאך א לאַנגער פרויע געזאגט — איך וואלט מיר קיין מאל פאַרגעשטעלט, אז
אין דער וועלט געפינען זיך אזעלכע שלאַגען אין מענשען-געשטאַלט, וואס האבען
פּערגעניגען אין שוואכע פּערוואַגען זייער נופט אריינצושיקען. דיא פרוי האט דאָך
געזעהן, דאס איך בין אזא מענש וויא זיא. נעלידאו האט איהר דערזעהלט, אז איך
בין געבילדעט און גוט ערצויגען געווארען, און דאך האט זיא מיין פריינדליכע האנד
גוט געוואלט אָנגעהמען און האט מיך גיט אויפגעהערט צו שטעבען מיט גיפטיגע
ווערטער. פע! זיא איז קיין מענש, זיא האט אין זיך קיין הערץ. גיט אומזאנסט
האט וולאדימיר זיא פּערהאַסט. אזא שלאַנג מוז מען פּערהאַסען, — און איך האב
איהר נאך דיא גרעסטע טובה געטהאן. ווען איך זאל גיט בעוועגען נעלידאווי, ער
זאל זיא אלס זיינע בראַוט בעהאנדלען, וואלט זיא באלד פּערגעסען, אז זיא האט גאר
געהאט א ברויטיגאם מיט דעם נאמען נעלידאווי. איך זעה יעצט וואס פאר א דומ-
הייט איך האב דערמיט געטהאן. איך האב מיטלייד מיט דעם ארענטליכען נעלי-
דאווי. דען איך קען מיך לייכט פאַרשטעלען דעם גליק וואס איהם ערוואַרטעט
פאר אזא הערצלאַזער פרוי.

גור באַך סינימי (נאט מיט זיי) זאָלען זיי זיך הייראַטהען און לעבען וויא זיי
וילען. וואס געהן זיי מיך אָן? איך דארף גיט פּערגעסען, אז איך בין דא אין הויז
יעצט גיט מעהר וויא אן איינפאַכע גובערנאַנטיין, און קיין בעסערע בעהאנדלונג פון
מיינע הערשאַפטען דארף איך גיט פּערהאַנגען. דען וואס איז א גובערנאַנטיין,
גיט מעהר וויא אן איינפאַכע דיענסט און וואס פאר א רעכפּעקט קען א דיענסט
ערוואַרטען?

דאך וועל איך שוין מעהר דא גיט בלייבען — האט זיא זיך בעשלאסען —
איך קען גיט זיין צווישען אזעלכע מענשען, וואס האבען דאס הערץ אן ארמע גובער-
נאַנטיין אזוי צו קריינקען. אָ, אנטאן, אנטא! וואס האסט דוא פון מיר געמאכט?
צו וואס האסט דוא מיך געבראכט? דוא האָסט מיך אין גרעסטען אונגליק גע-
שטירצט און דיך זעלבסט האסט דוא אויך דערמיט רואנירט. איך ווייס, אז נאך
דעם פאמיליען-גליק וואס דיא האָסט גענאָסען אין מיין געגענווארט, קענסט דוא
שוין גליקליך גיט זיין.

אבערמאָלס האט זיך א שטראַם טרערין איבער איהרע באַקען א גאָס
געטהאן. דיא זיסע פּערגאַנגענהייט מיט דער ביטערער געגענווארט האבען זיך יעצט

פאר איהרע אינגען פאָרנעשטעלט און דערפון איז ארויסגעקומען זעהר א ביטערעם בילד.

זיא איז אזוי אבגעזעסען אייניגע שטונדען. דער זיינער האט שוין געוויזען צוועלף האלבע נאכט און זיא האט נאך נאר ניט געדיינקט שלאפען צו געהן. איהר קומער וואָר צו גרויס זיא זאל קענען רוהען. דיעזע בעליידיגונג וואס זיא האט אין דער נאכט געהאט פון געלידאוויס כלה, האט אויסגעטראבען עראינערונגען פון דער גליקליכער שעהנער פערנאנגענהייט. דיא ליעבע צו אנטאנען האט זיך אין איהר מיט גרויסער קראפט ערוואכט, און אבוואהל דיעזער מאָן האט זיא אלס גרעסטער טיראן בעהאנדעלט, האט זיא דאך געפיהלט אז זיא ליעבט איהם נאך. זיא אליין האט זיין טיראנישער בעהאנדלונג פערטהיידניט דערמיט, דאס שלעכטע מענשען האבען איהם צו דיא אלע סקאנדאלען געבראכט, און וויא באלד שלעכטע מענשען האבען זיך דא אריינגעמישט איז ער נאר ניט שולדיג.

מיט פערנעניגען איז זיא פערטיג געווען איהם צו פערצייהען דיא זינדע, וואס ער האט געגען איהר בענאנגען, ווען ער זאל איהר נור איין גוט וואָרט זאגען און זאל נעשטעהן אז ער האט געגען איהר געווינדיג. אבער אויף אזא גליק האט זיא נאר ניט געקענט האַפען, דען זיא האט נאך אלץ געגלייבט, אז אנטאן לעבט נאך יעצט אויך מיט דעם אירטהום, אז זיא איז איהם פאַלש געווען. זיא האט גערענקט, אז אנטאן איז צופריעדען דערמיט וואס ער האט זיא בעשטראפט, און איז פון איהר בעפרייט געווארען.

א קלאַפּ אין טהיר האט זיא וויא פון א שטארקען שלאָפּ ערוואכט.

— איהר שלאַפט שוין, סוסאנא? — האט זיא דערהערט געלידאוויס שטימע

— זיא האט געשווינד דיא טהיר געעפענט.

— איך האב אבער באלד פערשטאַנען אז איהר שלאַפט ניט — האט געליד-

דאָו געזאגט — דארום האב איך מיך געוואגט ביי אייך אנצוקלאַפען און אייך אום ענטשולדיגונג בעטען פאר דעם וואס מיינע בראוט האט אייך זא בעליידיגט.

— איהר פערשפאָרט מיך אום ענטשולדיגונג צו בעטען — האט זיא זעהר

ערנסט געענטפערט — אייער בראוט האט פאַלעס רעכט געהאט מיך אזוי צו בער האנדלען, ווייל איך בין נור א גובערנאַנטין אין איהר ברויטיגאַס הויז.

— זאנט דאס ניט, מאדאם פעטראוו. מיר זיינען געוואוינט געווארען זאנאר

אונזערע איינפאַכע דינסטען אלס מענשען צו בעטראַכטען, בעזאנדערס אייך, וואס איהר קענט זיך אין אלע פאַכען פערגלייכען מיט אונז. אייך האבען מיר אימער זעהר געאַכטעט און געשעצט. מיינע בראוט וואָר, וויא איך פערשטעה, אין א שלעכטער לוינע, דארום האבען זיך פון איהר מונד ארויסגעחאפט אונאַנשטענדיגע ווערטער.

— אבער, הערר געלידאוו, וואָצו זאלט איהר זיך אזוי פערענטפערען? איך

האב אייך שוין געזאגט, אז איך האב אויף אייער בראוט קיין פערדרוס. לעבט אייך מיט איהר אין גרעסטען גליק. איך וועל אלץ איינס אייך טעהר ניט בעלעסי טיגען, דען נאך מארגען וועל איך אייער הויז פערלאַסען.

— אום נאטעס ווילען, מאדאם פעטראָוו! וואס רעדט איהר? איהר ווילט
אונז פערלאסען?

— איך פערשטעה ניט, ווארום קימערט איהר זיך אזוי? זיינען דען אין מאָ-
סקוואַ וועניג נובערנאנטינס צו בעקומען?

— אבער רעדט דאך ניט אזעלכע ווערטער, מאדאם פעטראָוו. עס האט דך
נאך ביז אהער קיין מאל געטראָען, פון אונזער הויז זאל יעמאנד אלס בעלידינגטער
אויס פערדרוס אוועקנעהן, און ווייטער דארף דאס אויך ניט טרעפען. איך זאג
איך זעלבסט, אז מיין בראַוט האט א נרויס אונרעכט געטהאן גענען אייך. איך
האב איהר דאפיר דיא ביטערסטע פאָרווירפע געמאכט, און זיא בערייהעט דאס
זעלבסט פון הערצען, וואס זיא האט אייך אזוי שלעכט בעהאנדעלט.

— אבער, הערר נעלידאָוו, אייער שולדיגקייט איז, איהר זאָלט אייער בראַוט
קינע שמערצען פערשאַפען. לויט איך פערשטעה, שמעקט עס איהר ניט וואס איך
בין דא. דארום מוזט איהר געדולדיג אזא קלייניגקייט ערטראגען.

— ניין, מאדאם פעטראָוו, איך גלויב ניט, איהר זאלט אונז אזוי האַרט בעד-
שטראַפען. איך זאָג אייך אין פאָלען ערנסט, אז מיר וועלען דאס פאר דער האַר-
טעסטער שטראַפע בעטראַכטען, ווען איהר וועט אונז פערלאַסען. וואס אנבעלאנגט
מיין בראַוט, גלויב איך, אז איהר מוזט געוויס געדענקען וואס איך האב מיט אייך
פיעל מאָל וועגען איהר גערעדט. איך האב שוין פון א לאנגע צייט געפיהלט צו
איהר א שרעקליכע אַנטיפאטיע, נור איהר מיט אייערע ווערטער האט מיך אויפ-
געמונטערט איך זאָל זיך פון דעם ניט-ווייסענדיג מאַכען און זאל איהר א ליעבענ-
דער ברויטינאם זיין. אייך האט זיא צו דאנקען דערפאר, וואס איך האב איהר
א בריעף געשריעבען זיא זאל קומען צו מיר, און ווען איהר וועט אונז פערלאַסען,
דאן....

— וואס וועט דאן זיין?

— וועט זיך דיא אַנטיפאטיע וואס איך האב פריהער צו איהר געהאט,
נאר אויף דאס נייע אין מיר ערוואכען און פון אונזער בונד וועט נאר ניט ווע-
רען. איהר פערשטעהט?

— דאס איז שוין צופיעל איבערטריבען — האט מאריא געזאגט — צוליעב אן
איינפאכער נובערנאנטיגן שידעט מען זיך ניט פון א בראַוט.

— אבער איך שווער אייך, אז דיא קרענקונג, וואס איהר וועט מיר פער-
שאַפען דורך אייער אוועקנעהן פון דאַנען, וועט מיך ניט לאזען רוהען און וועט מיך
צווינגען איך זאל זא האנדלען וויא איך האב אייך געזאגט.

— אויב אזוי בלייב איך — האט מאריא געענטפערט — איך וויל ניט אז אויף
מיין געוויסען זאל ליגען דיא שולד פון אזא צערטרענונג.

— איך דאַנק אייך זעהר מאַדאם פעטראָוו! — האט ער געזאגט איהר דיא
האַנד רייכענד — איך האָף אז איהר וועט נאך מיין בראַוט אויף פערצייהען און איהר
וועט בלייבען דיא בעסטע פריינדנס.

— עס קען זיין זיין — האט מאריא פלעגמאַטיש געענטפערט.

— ניט עס קען זיין, עס וועט נעוויס אזוי זיין, איך מוז מאכען אז מיין בראוט זאל אייך אום פערצייהונג בעטען.

— אָה, טהוט דאס ניט, דאס כעשווער איך אייך ביי אלעס וואס ביי אייך איז הייליג און טהייער — האט מאריא מיט פייער געזאגט — איך וויל ניט, איך זעלאנג דאס דורכאויס ניט.

— נו, שאַ ערנערט זיך ניט אזוי. ווען איהר פערלאנגט דאס ניט, וועל איך דאס ניט טהאן. אבער איהר פערבלייבט ווייטער ביי אונז ?
— יא.

— נו, דאנק איך אייך נאך א מאל, און ווינשע אייך א גוטע נאכט.
ער האט איהר זעהר פריינדליך דיא האנד געדריקט און אוועקגעגאנגען אין זיין צימער.

— גוטער עדלער מענש ! — האט מאריא געזאגט אלס זיא איז אליין געבליעבען. וויא בעדויערע איך דיך וואס דוא וועסט הייראטהען מיט אזא אונמענישען וויא דיין בראוט איז. — ניין, זיא האט ניט דיא ווערטה דיין פרוי צו זיין. אבער וויא כאלד זיא האט שוין יא אזא גליק עררייכט, ווינש איך אייך ביידען דאס גרעסטע גליק צוליעב דיר עדלער וולאדימיר.

211 מעס קאפיטעל.

ביי אַ גלעזעלע שאַמפּאַניער.

— דער קאפיטאן מאלאיעוו ווינשט מיט איהנין צו שפרעכען — האט דער ריענער פון סמאטריטעל זיין ווירטה געמעלדעט.

— זאל ער אריינקומען — האט דער סמאטריטעל געענטפערט.
מאלאיעוו איז אריינגעקומען אין סמאטריטעל'ס קאבינעט און האט זיך מיט איהם זעהר פריינדליך בעגריסט.

— וואס האב איך צו פערדאנקען דיא עהרע פון אייער בעזוך קאפיטאן, האט דער סמאטריטעל זעהר העפליך געפרעגט.

— איך וועל דאס אייך שוין דערזעהלען ליעבער פריינד. אבער בעפאך איך וועל מיט אייך ריידען וועגען דעם געשעפט וועגען וועלכען איך בין צו אייך געקומען, מוז איך אייך בעטען איהר זאלט זא פריינדליך זיין און לעשען דעם פייעריגען דורשט פון מיין מאָגען. דען איך געדענק נאר דיא צייט ניט וואס ער האט אזא דורשט גע. האט וויא יעצט.

— אַך, מיט פערגעניגען. וואס ווילט איהר טהעע אדער ביער ?

— ביידע זאכען ניט.

— וואס רען ?

— איך וויל מיך זעהן מיט א גלעזעלע שאַמפּאַניער.

— וואס, שאַמפּאַניער אין מיטען העלען מאג.

— דער גוטער ברודער הערר שאַמפּאַניער איז מיר צו יעדער צייט וו לקאָמען.

נור, אזוי וויא ער איז זעהר א שטאַלצער הערר און אום איהם אראַפצוברענגען דאַרף

מען האבען א סך געלד, דארום וויל איך פאר איהם טיין טאש עפענען און עס מען קאָסטען וויפיעל עס איז מוז איך איהם דא האבען.

ביי דיא ווערטער האט ער ארויסגעשלעפט זיין פאָרטמאָנע פון זיין טאש, האט פון איהם ארויסגענומען פינף און צוואנציג רובעל און עס איבעררייכענד דעם סמאָט-ריטעל האט ער געזאגט :

— איך גלויב אז פאר דעם געלד וועט זיך דער הערר שאַמפאָניער ניט לאַזן לאזען בעטען און וועט קומען.

— אבער קאפיטאן, וואס איז דאס מיט אייך היינט. ניט אומזאָנסט ווילן איהר מיט איין מאל אזא סומע ספענדען אויף שאַמפאָניער.

— געוויס איז דאס ניט אומזאָנסט, אבער דיא אורזאָכע פון דעם וועל איך אייך דערצעהלען נאכדעם אז א פאר פלאַשען וועלען לעדיג ווערען.
— זעהר שעהן, פאר פינף און צוואנציג רובעל קען מען שעהנע עטליכע פלאַשען שאַמפאָניער בעקומען.

ער האט געשיקט זיין דיענער ברענגען א האַלבע רויך שאַמפאָניער. און נאך בעפאָר דער וויין איז געקומען איז דער סמאָטריטעל וועלכער וואָר זעהר א הייסער וויין־פריינד שוין פרעהליך געוואָרען.

— זאָגט דאָך מיר ליעבער מאלאיעוו וואס פאר א געשעפט האט איהר יעצט צו מיר — האט ער געזאגט זיך צורוקענד געהענטער צום גאָסט.

— איך האב אייך שוין געזאגט אז איך קען וועגען דעם ניט ריידען בעפאָר איך וועל לעשען מיין דורשט. האט געדולד פיאַדאָר מיראָנאוויטש. דאס געשעפט וועט פון אונז ניט אנטקויפען.

עס האט לאנג ניט געדויערט, האט דער דיענער אריינגעטראגען זעקס פלאַשען שאַמפאָניער.

— בראַוואַ! — האט מאלאיעוו אויסגערופען — יעצט זיינען נאר אנדערע ווערטער. נו, פיאַדאָר מיראָנאוויטש, לאמיר אבגעבען כבוד אונזער זיסען גאָסט און איהם ציינען אז טיעף אין אונזער הערצען קען ער א פלאַץ געפינען.

צוויי שאַמפאָניער גלעזער זיינען באלד אנגעפילט און אויסגעליידיגט געוואָרען.
— דער שאַמפאָניער איז ניט שלעכט — האט מאלאיעוו געזאגט — דאך מיט דער ערשטער גלאז קען מען נאך זיין קראַפט ניט וויסען, א נו, פיאַדאָר מיראָנאוויטש לאַמיר אַ פּרוואו טהאן וויא דיא צווייטע גלאז וועט זיך אין אונזערע גאָרלען אַראָפּ-גליטשען.

אבערמאלס זיינען דיא גלעזער אנגעפילט און אויסגעליידיגט געוואָרען.
— איהר זייט א גוטער ברודער, ליעבער מאלאיעוו, — האט דער סמאָטריטעל מיט א פערניגטע מינע געזאגט — איך האב אייך שוין לאנג דערקענט פאַר איינעם פון דיא בעסטע מענשען אין דער וועלט. זאגט איך בעט אייך וואס פערלאַנגט איהר פון מיר, איך וועל פון אייערט וועגען אלעס טהאן.

— איך ווייס אז פון מיינטוועגען איז פאר אייך קיין זאך צו שווער צו טהאן — האט מאלאיעוו געענטפערט — לאמיר־זשע גוטער ברודער געהמען צו דריטע גלעז-

ך, דען איך האב שוין אזא נאטער אז וואס מעהר וויין איך טרינק בעווענט זיך
דיא צונג אין מיין טויל אלץ בעסער.

— איך קען אייך צולעב טהאן און נאך א גלאז טרינקען.
צום דריטען מאל האבען זיך דיא גלעזער אויסגעלערניט.

— יעצט פיאדאר מיראָנאָוויטש, וועל איך אייך זאגען וואס מיך האט אהער
צו אייך געבראכט. ווילט איהר מיך אויסהערען?
— מיט פערנעניגען.

— געפינט זיך ביי אייך אין געפעננטיס און ארעסטאנט מיט דעם נאמען
מיכאאיל ברענער?
— יא.

— איהר ווייסט ווער דער מענש איז?

— איך האב געהרט אז ער איז געווען איינער פון אייערע אנענטען.

— יא, דאס איז וואהר, ער איז ווירקליך געווען איינער פון אונזערע אנענטען.

מיר האבען דעווען מאן פראָטעזשירט וויא ווייט מיר האבען געקענט. אבער מיר
האבען נאר פערנעסען אז ער איז א זשיד, און א זשיד ווייס פון קיין דאנקבארקייט
ניט. אין גענענטהייל, וואס מעהר גוטעס מען טהוט מיט דיא סוביעקטען ווערען זיי
אלץ גרעסערע פיינדע.

— וואס האט ער אייך אזעלכעס געטהאן?

— איהר ווייסט פאר וואס ער זיצט יעצט אין געפעננטיס?

— ריכטיג ווייס איך ניט, נור איך האב געהערט אז ער איז בעשולדיגט אז
א מאָרטהאָט.

— דאס איז ריכטיג, — דיעזער פאנדיט האט זיך בענוצט מיט דער אַטט

וואס מיר האבען איהם געגעבען, דיא גרעסטע מערדערייען און סקאנדאלען צו בער
נעהן. זא צום ביישפיעל האט ער ערמאָרדעט א געוויסען זשיד מיט דעם נאמען
וואהרהאָפטיג און האט איהם בערויבט.

— ווירקליך? ער האט דאס ערמאָרדעט וואהרהאָפטיגען?

— יא, ער צוזאמען מיט דעם צווייטען ארעסטאנט וואס זיצט ביי אייך, א

געוויסער יאקאב פייך. אבער דאס איז נאך נאר ניט, ווייסט איהר וואס דיעזער
מערדער האט ווייטער געטהאן?

— וואס?

— ער האט מורא געהאט פיעללייכט וועט מען ערפאהרען אז ער איז וואהר-

האָפטיג'ס מערדער, איז איהם איינגעפאלען דער טייפלישער פלאן ער זאל אין דעם
פראָצעס אויך דעם פאָלקאָוויק מאַלינבערנ'ן אריינשלעפען.

— וויא איז דאס מעגליך?

— הערט אן איינפאל פון א זשידאָוסקין מערדער. ער האט גענומען דעם ער-

מאָרדעמעטען וואהרהאָפטיג'ס פעליץ און האט איהם געבראכט צו דעם פאלקאָוויק

מאַלינבערנ'ן מיט דעם אויסרייד אז דיעזען פעליץ האט ער געקויפט אויף א יאריד
און ער וויל איהם אוועקשענקען דעם פאלקאָוויק אלס פרעזענט. זעלבסטפער-

שטענרליך אז מאלניבערנ האט דיא מתנה מיט דאנקבארקייט אנגענומען. האט איהם געקענט איינפאלען אז דיעזער זשידאק וועבט דערמיט פאר איהם א נעץ ? — דאס איז אונמעגליך ! — האט דער סמאָטריטעל אויסגערופען.

— אַהאָ, זעהט איהר שוין פיאדאר מיראנאוויטש צו וואס שלעכטע מענישען זיינען פעהיג ? דער פאלקאוויק וויא איך האב אייך געזאגט, האט דעם פעלץ צו גענומען און האט איהם אויפגעהאנגען ביי זיך אין קליידער צימער. צום אונגליק האט איינער פון וואהרהאפטיגס בעקאנטע דיעזען פעלץ דערקענט און האט וועגען דעם בעריכטעט אין דער פאָליציי. עס האט זיך אנגעהויבע א סליעדסטווא (נאכפאָרשונג) און מאלניבערנ האט גלייך דערצעהלט וויא אזוי דער פעלץ קומט צו איהם. אז דיעזער שורקע ברענער האט עס איהם געגעבען, דארום האט מען דאס דעם מערדער פעהראפטעט. יעצט האט ער געשיקט אנזאגען דעם פאלקאוויק אז אין פאל ווען ער וועט איהם פון געפענגניס ניט בעפרייען, וועט ער דאן דיא נאנצע שולד פון דעם מאָרד ארויפוארפען אויף איהם.

— דאס איז ניעדערטרעכטיג ! — האט דער סמאָטריטעל א געשריי געמאהן. — עס קען נאר ניעדערטרעכטיגער ניט זיין. דער פאלקאוויק איז יעצט אויסער זיך. דען שטעלט אייך פאר וואס פאר א מיינונג דיא וועלט קען האבען פון איהם, ווען ברענער וועט זאגען, אז ער האט מיט איהם צוזאמען וואהרהאפטיגען ערמאָר געט. אבוואהל ביי דער סליעדסטווא וועט זיך ארויסצייגען וויא צוויי מאל צוויי איז פיער, דאס מאלניבערנ איז דא אונשולדיג וויא א קינד. אבער פון דעסטוועגען וועט פארט בלייבען א פלעק אויף זיין שעהנעם נאמען. ער האט מיך געפרעגט א ראטה וואס ער זאל טהאן און איך האב איהם גלייך זעהר א גוטען ראטה געגעבען.

— וואס פאר א ראטה האט איהר איהם געגעבען.
— איך האב איהם געוועזען אן איינפאכען פלאן, וויא אזוי צו פערשליעסען ברענערס מונד, ער זאל זיך נאר ניט עפענען עטוואס שלעכטעס צו ריידען אויף אונשולדיגע מענישען.

— וואָס איז דאס פאַר אַ פּלאַן ?

— מען זאל דעם מערדער שטילערהייט אבשיקען אין יענער בעסערער וועלט.
— דער סמאָטריטעל האט איהם פערוואונדערט אנגעקוקט.

— וואס קוקט איהר מיך אזוי צערוואונדערט אן, פיאדאר מיראנאוויטש ? — האט מאלאיעו שמיכלענר געזאגט — בעטראכט איהר דאס פיעללייכט פאר א זינדע, אז מערדער פון דער וועלט אבצושאפען ?

— אבער וויא אזוי מיינט איהר זאל מען איהם פון דער וועלט אבשאפען ?
— וויא אזוי ? דאס איז א שעהנע פראגע. איז דען דא וועניג מיטלען א הונד

צו טוידטען ?

— יא פאר א הונד איז דא פיעלע מיטעלן, ווייל פאר דיא מיטעלן סומט שטראפע, אבער ביי א מענשען איז דאס נאניג אנדערש.
— זעלבסטפערשטענרליך, אז ווען מען זאל דאס מאכען אונפאָרויכטיי

מען פאר אזעלכע זאכען בעשטראפט ווערן. אבער אזעלכע ליימע וויא מיר זיינען, קענען דאס אבארבייטען אזוי פין, דאס זאנאר א האהן זאל קיין קרעה ניט טהאן. — דאס איז זעהר א שווערע זאך הערר מאלאיעוו.

— נו, ווען איהר ווילט זיך דערצו ניט בעשליסען דארף מען ניט. נעהמען מיר נאך צו נלעזעלאך שאמפאניער.

— דאס יא.

באלד זיינען דריי פלאשען געשטאנען לעדיג און ביידע פריינדע זיינען זעהר לוסטיג געוואָרען.

— ליעבער פיאדאָר מיראנאוויטש! — האט מאלאיעוו געזאגט ערנרייפער דעם סמאָטריטעלס האנד — טהוט מיר דיא געפעליגקייט וואס איך האב אייך געבעטען. לאמיר דעם זשיראק דאס מויל פערשליסען.

— איך האב פורכט ליעבער פריינד — האט דער סמאָטריטעל געשטאמעלט.

— איך נעהם אלע פערזאנלעכקייט אויף זיך, אייך וועט איין האר ניט געקרימט ווערן. פיעללייכט פירכטעט איהר פאר דעם פערברעכען, לאזט מיך וועל איך דאס אליין טהאן. איך בעט אייך פיאדאָר מיראנאוויטש, ענטזאגט מיר ניט דיא קליינע ביטע, איך וועל אייך אימער דערפאר דאנקבאר זיין.

ביי דיא ווערטער האט ער דעם סמאָטריטעל ארומגענומען און האט איהם אנגעהויבען צו קישען.

— איך בעט אייך פיאדאָר מיראנאוויטש, — האט מאלאיעוו ווייטער געזאגט. ענטזאגט מיר ניט דיעזע ביטע, איך וועל אייך געוויס דאפיר אָבדאנקען.

— נו, עננו צו בעטען, — האט דער סמאָטריטעל מיט שיכורע גרימאסען געענטפערט — איך וועל דאס אייך טהאן, אבער איך זאל דערפון קיינע שמערצען האבען.

— זייט זיכער, אז איהר וועט דערפון דיא גרינגסטע שמערצען ניט האבען. וועט איהר מיך יעצט פיהרען צו דעם זשיראק אין דער צעלע?

— איהר ווילט שוין דיא בלוטיגע חתונה אבישפיעלען?

— יא, וואצו זאלען מיר דאס אבליינען? אין דיעזער שטונדע זאל דער הונד דעם טורט געפינען.

— און וויא וועט זיין מיט דעם וועכטער?

— דאס פערלאזט זיך שוין אויף מיר. איך וועל מיט דעם וועכטער וויסען וויא צו האנדלען, ניט מיר נור אהער א פלאש שאמפאניער.

— וואס פערלאנגט איהר פון מיר פריינד מאלאיעוו, וואס זאל איך טהאן?

— איך פערלאנג, איהר זאלט מיך נור צופיהרען צו דעם זשיראקס צעלע און

זאלט הייסען דעם וועכטער ער זאל מיך אהן אריינלאזען.

— נו! מוסט — האט דער בערוישטער סמאָטריטעל געענטפערט און איז

מיט טאָנאיעווין ארויסגעגאנגען.

212 מעם קאפיטעל. אהער אדער אהין.

ניט אהין און ניט אהער.

דאס זעהען מיר ביי יאָזעף לעהמאַן. דער יונגער מענש האט נאך אלץ גע-
שוועבט צווישען לעבע און האס; צווישען ראכע און מיטלייד.
וועגען דעם וואס סאנקא האט ווירקליך איהר עהרע און אנווערן אבגעגעבן,
דאס איז ביי איהם קיין צווייפעל געווען; אבער דאך האט ער מיט איהר נרוים
מיטלייד געהאט, ווייל ער האט גערעכענט, אז ניט אויס גוטען ווילען האט זי פון
זיך איהר עהרע אראפגעוואָרפען זאָגנדרען זיא וואר דערצו געצוואונגען.

איהם האט יעצט נאר אן אנדער זאך פערדראָסען, ווארום איז סאנקא אזוי
פרעך און בעווייזט זיך פאר איהם אלץ אלס יענעס אונשולדיגעס קינד וואס זיא
איז געווען אין דאנילאָוואָ. וויא האט זיא מוטא איהם צו קוקען גלייך אין געזיכט
און ניט רויטה ווערן איבער דיא אויערן. דאס איז וואָהר, אז זיא מיינט דאס ער
ווייס פון איהר שאַנדע ניט, אבער זיא האט דאך פאר זיך אליין זיך בעדאַרפט
שעמען מיט איהם צו שפיעלען דיא ראַליע פון א קיישעס מערבען.

— האט זיא שוין אין זיך קיין געוויסען מעהר? — פלעגט ער אימער צאָרניג
אויסרופען — דען וויא איז דאס מעגליך, אז א מענש מיט געוויסען זאל זא אונזער-
שעמט זיין. זיא האט בעדאַרפט טהאן איינס פון דיא ביידע: ענטוועדער פאר איהם
זיך טודה זיין און איהם ערקלערן וואס איהר האט געבראַכט צו דער זינדע, אדער
זיך פון איהם ענטזאגען.

— איהר פאַלשע ראַליע דאס איז נאך א גרעסערע זינדע אלס דיא ערשטע, —
האט ער מיט כעס צו זיך געזאגט — דערפאר אליין האט זיא פערדיענט איך זאל
פון איהר אנטלויפען וויא פון א ווילדער חיה. יא אנטלויפען מוז איך, און ווען איך
וועל מיך אן איהר דערמאהנען וועל איך דריי מאָל אויסשפייען.

דאס איז אבער אלץ געווען נור געזאגט, ניט ער איז אנטלאפען און ער האט
אפילו איין מאל אויך ניט אויסגעשפיענען. עס האט איהם אויסגעוועזען וויא א
געהיימע קראפט האלט איהם פעסט צו און לאזט איהם פון דאנען ניט געהען. וויא
איהם צו להבעים האט זיך אין זיין פאנטאזיע איהר געזיכט פאר איהם געמאַלט זאָ
שעהן, זא רייצענד און לעבענסווירדיג, דאס ער האט ניט געקענט אנטלויפען.

— וויא דיא גרויסע שטאַרט לערנט אויס דעם ארדענטליכסטען מאן פאַלש
צו זיין, — פלעגט ער מאנכעס מאל קלערן — ווער וואלט דאס געגלויבט, אז משה
האַניגמאן וועט זיין אין שטאַנד צו שפיעלע דיא ראַליע פון א פאַטער וואס איז
איבערצייגט אין זיין קינדס עהרליכקייט, וועהרענד אין דער ווירקליכקייט ווייס ער
זעהר גוט, אז דאס קינד איז אויף דער לעצטער שטופע פערדאַרבען. איך וועל מיך
ניט איינהאלטען און וועל איהם זאגען, אז ער איז א לומפ, א פאַלשער סוביעקט, א
ניעדערטרעכטיגער מענש.

לומפען! זיי האבען דאס קינד בעהאלטען אלס איך בין צו זיי אין שטוב
אריינגעקומען. זיי האבען געמיינט, אז זיי זיינען אין שטאַנדע זיך מיט אזא שאַנדע

צו בעהאלטען. הא, הא, הא! עהרליכע כשרה אידען! שעהנע כשרה אידען זיינען דאס. זיי האבען ניט דיא ווערטה מען זאל זיך מיט זיי בענענען.

אלץ רעכט. אבער ווארום פאהר איך אלץ ניט אוועק פון דאנען? — האט ער זיך צום טויזענדען מאל געפרעגט — וואס טהו איך דא? אויף וועמען ווארט איך אין מאַסקווא?

אלס אנטוואָרט אויף דיעזער פראגע האט ער אַ זיפּץ געטהאָן. וויא ער זאָל זאנען:

— איך האב זיא דאך ליעב....

אלס ער איז איינגאָל געזעסען זא פערטיעפט אין זיינע געדאנקען האט איהם דער האטעל-בעדיענטער געמעלדעט דאס א פרייליין פרעגט זיך צו איהם.

— דאס איז געוויס סאנקא! — האט ער ערצימערט א קלער געטהאָן — זיא האט געמחט ערפאהרען וואו איך וואוין און איז צו מיר געקומען מיר דיא אויגען צו בלענדען.

— איך בין צו הויזע ניטא! — האט ער צו דעם בעדיענטען צארניג אַ געשריי געטהאָן.

דער בעדיענטער האט איהם ערשטוינט אונגעקוקט וויא ער זאל זיך קלען איז דער מאן פערריקט אדער שיכור?

— וואס שטעהסט דוא? — האט ער דעם בעדיענטען צארניג געפרעגט.

— וואס הייסט איהר זייט אין דער היים ניטא, אט זיצט איהר דאך? —

האט דער פערבליפטער בעדיענטער געפרעגט.

— פאר דער פרייליין בין איך צו הויזע ניטא. דוא פערשטעהסט?

— יעצט פערשטעה איך, — האט דער בעדיענטער געענטפערט און האט געוואלט ארויסגעהען.

— ישטעה נור! — האט יאזעף צו איהם אַ געשריי געטהאָן — וואס פערלאנגט דאס מעדכען.

— זיא פרעגט צו קען זיא יעצט מיט אייך שפרעכען.

— איך וועל הייסען זיא אהער אריינגאָזען — האט זיך יאזעף געקלערט — אבער איך וועל מיט איהר נאנץ אפען ריידען. וואצו טויגען מיר דיא אלע צערעך מאניעס. איך וועל איהר זאנען נאנץ בשוט: סאָנקא איך קען דיר, און ווייטער היל איך דיר ניט מעהר קענען, דערפאר וואס דוא ביזט אן אויסוואורף דער נאטור.

— נו, זאל איך איהר זאנען אז איהר זייט צו הויזע ניטא? — האט דער בעדיענטער געפרעגט.

— ניין, זאל זיא אריינגומען.

דער בעדיענטער איז ארויסגעלאפען און באַלד האט ער געעפענט דיא טהיר פאר אן עלעגאנט געקליידעטער יונגער פרוי פון בלענדענדער שעהייט.

— דאס איז נאר אן אנדערע — האט יאזעף געשטאמעלט און איז פון זיין ארט אויפגעשפרונגען. העפליך האט ער זיך געגען דער דאָמע פערניינט און האט געפרעגט מיט וועמען האב איך דיא עהרע צו שפרעכען?

- פריהער וויל איך וויסען צו האב איך דיא עהרע צו זעהען פאר זיך דעם העררן יאָזעף לעהמאן — האט דיא פרוי געזאגט.
- יא פרייליין, מיין נאמען איז יאזעף לעהמאן.
- און מיין נאמען איז בת-ישבע ברענער.
- זעהר אנגענעהם, ביטע געהמען זיי פלאץ און זאגען זיי מיר געפעליגסט מיט וואס קען איך אייך דינען.
- איך בין צו אייך הערר לעהמאן געקומען אין אייער אייגענער אנגעלענענדי-הייט, — האט בת-ישבע מיט איהר פריינדליכען שמייכל געזאגט.
- וואס זאל איך פערשטעהען אין אייערע ווערטער ?
- איך בין א גוטע פריינדין פון אייער בראוט סאנקא האָנימאן.
- אזוי ? — האט לעהמאן מיט א זויערע מינע געזאגט.
- יא הערר לעהמאן, איך בין סאָנקאס א גוטע און פיעללייכט דיא בעסטע פריינדין און ווייל איהר שמערץ פיהל איך אויך, דאדום האב איך מיר דיא מיהע געגעבען אייער אדרעסע אויסצוגעפינען אום מיט אייך אן ערנסט ווארט צו שפרעכען.
- ביטע שפרעכען זיי, איך וועל זיי אויפמערקזאם אויסהערן.
- איז דאס וואהר הערר לעהמאן, אז איהר זייט סאנקאס ברויטיגאם ?
- איך בין דאס געווען — האט ער קאלט געענטפערט.
- געווען ? און יעצט שוין ניט מעהר ?
- ניט מעהר מאדאם.
- ווייס דערפון סאנקא ?
- וויא באַלד אז זיא האט אייך אהער געשיקט האט זיא אייך וואהרשיינליך געמוזט זאגען צו ווייס זיא פון דעם צו ניט.
- ניין מיין הערר, איהר האט אן אירטהום. סאנקא האט מיך צו אייך ניט געשיקט. זיא ווייס זאגאר ניט, אז איך האב אייך א בעזוך אפגעשטאמעט. אבער איך זעלבסט האב זיך דיא מיהע געגעבען אייך אויסצוגעפינען אום אלעס קלאָר צו וויסען וואו מיין ליעבע פריינדין האלט אין דער וועלט. דען זיא איז אין א פערצוויי-פעלטער לאגע, זיא ווייס ניט וואס מיט אייך איז געוואָרען. פריהער זייט איהר צו איהר צו הייס געווען און הייטע זייט איהר צו קאלט געוואָרען.
- האט סאנקא דערפון שמערצען ?
- דיא גרעסטע שמערצען אין דער וועלט.
- און איהר גלויבט דאס ערנסט ?
- איך בין אין דעם איבערצייגט.
- זאגט דאס ניט מאדאם, איהר זייט אייך ניט מעהר וויא א מענש, איהר קענט נאר ניט וויסען וואס ביי יענעם אין האַרצען טהוט זיך.
- וויא איך פערשטעה צווייפעלט איהר אין סאָנקאס טרייהייט און ליעבע צו אייך ?
- ניין מאדאם, איך צווייפלע אין דעם ניט — האט לעהמאן מיט א ביטער שמייכל געענטפערט.

— איך מ' אייך זאנען דיא וואהרהייט הערר לעהמאן, אז איך פערשטעח
 אייך ניט. ווילט איהר מיט מיר רעדען ערנסט וועל איך מיט אייך ריידען וויא מיט
 אן ערנסטען מאן און ווען איהר האט לוסט צו שפאסען וועל איך אייך מעהר ניט
 בעלעסטיגען, אַבוואָהל איך קען אויך שפאסען, פיעללייכט נאך מעהר פון אייך.
 — אבער מאדאם! — האט שוין לעהמאן מיט אן ערנסטע מינע געזאגט,
 איך ווייס ניט וואס ווילט איהר פון מיר?
 — איך וויל נור וויסען דיא אורזאכע פון אייער קאלטקייט צו אייער אונגליק־
 ליכער בראוט.

— דאס וואס איהר ווילט איז נאך פאר מיר וועניג. דאס וועל איך אייך ניט
 זאגען און איהר האט קיין רעכט דאס פון מיר צו פאָרדערן.
 — איך האב פאָלעס רעכט דערצו — האט בת־שבע זעהר שטרענג געזאגט —
 ווען מען זעהט דאס א מערדער וויל אן אונשולדיגען מענשען שעכטען, האט יעדער
 איינציגער דאס רעכט איהם צו פרענען, וואס האסט דוא צו דיעזען מענשען?
 — אייער ביישפיעל מאדאם פאסט אהער נאר ניט — האט יאזעף מיט א
 שפאָטישען טאן געענטפערט — מיך קענט איהר מיט א מערדער ניט פערנלייכען,
 ווייל דאמיט וואס איך ענטזאג מיך פון סאנקאן בענעה איך קיין סאָרד, אויס דעם
 איינפאָכען גרונד, וואס זיא האט זיך פריהער, פון מיר ענטזאגט....
 — וואס? זיא האט זיך פון אייך ענטזאגט?
 — יא מאדאם.

— דאס איז ניט וואהר, הערר לעהמאן. איך קען סאָנקאָן זעהר נומ, איך
 ווייס וויא זיא לייעבט אייך, איך ווייס וויא זיא לעבט ניט דאדורך וואס איהר ווייזט
 זיך צו איהר אזוי קאלט. ניין! זיא האט זיך פון אייך ניט ענטזאגט.
 — אייך צו ערקלערן ווארום איך זאג דאס זיא האט זיך פון מיר ענטזאגט
 קען איך ניט — האט יאזעף געזאגט — איינפאך דערפאר וויל איך וויל זיא ניט
 בעליידגען, אבוואָהל זיא האט דיא גרעסטע בעליידגען פערדיענט.
 — זיא האט פערדיענט בעליידגען צו ווערן?
 — יא מאדאם.

— מוז איך אייך ווייטער זאגען, אז דאס איז ניט וואהר. זייל אן דער וועלט
 גיבען זעהר וועניג אזעלכע ארענטליכע מערדענס וויא זיא איז.
 — עס קען זיין — האט יאזעף שטייכלענד געענטפערט.
 — הערר לעהמאן! — האט בת־שבע נאך א לאנגער פרויע געזאגט — איך
 דערקען אן אייך, אז איהר זייט אן עדעל מאן, איהר געהערט ניט צו דער קלאסע
 מענער וואס ביי זיי איז זעהר לייכט צו בייטען זייערע כלות און זייערע פרויען, דארום
 וויל איד אייד בעטען אינ'ם נאמען דער גערעכטיגקייט, איהר זאלט מיר ערקלערן
 וואס דא טהוט זיך. וועלכע אורזאכע האט אייך אבעריסען פון אייער לייעבער בראוט?
 — איך קען דאס אייך ניט זאגען מאדאם.
 — ווארום קענט איהר דאס ניט זאגען?
 — איך האב אייך שוין ערקלערט, דאס איך וויל זיא ניט בעליידגען.

- אבער איהר אליין, עם הייסט סאנקאן וועט איהר דאס יא זאגען.
 — איך ניט.
 — דאס איז זאנדערבאר. איהר מוזט אויך דעם מענשען וועלכען איהר האט פיינד ערקלערן דיא אורזאכע פון אייער האס צו איהם.
 — דאס ווענדעט זיך אן דיא אומשטענד וואס זיינען אין דעם פערוויקעלט, מאנכעס מאל קען מען אזא זאך פריי זאגען און מאנכעס מאל איז דאס אונמעגליך פון'ס מונד ארויסצוריידען.
 — אבער דאס איינע בין איך נייגעריג צו וויסען, האט זיך סאנקא געגען אייך פערשוקדינט?
 — יא.
 — אין וועלכער הינויכט.
 — דאס קען איך אייך ניט זאגען.
 — און זיא דארף אויף אייך ניט האפען?
 — ניין.
 — קען איך דאס איהר איבערנעבען.
 יאָזעף האט געשוויעגען.
 — איהר שוויינט הערר לעהמאן — האט בת-שבע געזאגט — איהר קענט דאס אויך פון אייער מונד ניט ארויסרעדען?
 — אָבער מאַדאם — האט לעהמאן ביין געזאגט — איך פערשטעה ניט, מיט וואס פאר אַ רעכט מייסט איהר זיך אין אזעלכע זאכען? ווען איך האב עפעס מיט מיין כלה וועל איך שוין אליין וויסען וואס איך האב צו טהאן.
 בת-שבע האט געשמייכלט.
 — הערר לעהמאן — האט זיא געזאגט — איהר האט אייער סאנקא'ן אויך יעצט ניט פיינד. דאס פערשטעה איך אן דעם וואס איהר קענט זיך ניט ערלויבען איהר גענצליך צו ענטזאגען. אבער מיין הערר, איהר דארפט דאך אין איהר לאנגע אויף אריינגעהען. איז עפעס גוט פאר א מענשען צו שוועבען צווישען פייער און וואסער, „אהער אָדער אהין“ דאס איז דאָס בעסטע פאר יעדען מענשען. ווילט איהר הייראטהען סאָנקא'ן, זאגט איהר אז זיא איז אייער בראוט. אויב ניט, זאגט איהר זיא זאל זיך זוכען אן אנדער ברייטיגאם.
 — איך וועל דאס איהר דיא מען לאזען צו וויסען.
 — געוויס?
 — יא מאַדאם.
 — געדענקט-זשע הערר לעהמאן איהר זאלט ווארט האלטען. נאך אמאל זאג איך אייך: אהער אדער אהין! דערווייל אדיע, ענטשולדיגט וואס איך האב מיך געמישט אין אייערע געשעפטען און האב אייך אזוי בעלעסטניגט. איהר דארפט זעלבסט פערשטעהן, אז איך האָב דאס געטהאָן נור צוליעב מיין אונגליקליכע פרייג דיך וועלכע האָט צוליעב אייך קיין רוהע. איך טון נאָך אַמאָל וויעדערהאַלען מיינע ווערטער „אהער אָדער אהין“.

218 מעס קאפיטעל.

עס וועט שוין זיין רעכט.

נאָלדע דיא טענדלערין איז געשטאנען גענען שפיענעל און האט זיך געפוצט. אויף איהר געזיכט איז געלעגען א פערנגניגט שמיכעלע. עס וואר לייכט צו דער קענען אז זיא האט פון זיך זעלבסט שטאַרק פערנגניגען און זיא געפעלט זיך אליין זעהר נוט.

— דיא נוטע יאהר זאל איך האבען, וואס איך בין נאך היינט שעהנער פון אלע היינטיגע מאַמזעלעקעס (מאדמאזעלען) — האט זיא שמיכעלענד געזאָגט. קיינער וועט זאנען אז איך בין שוין אהן אנהאָרע (עין הרע) אלט איבער פופציג יאהר. מעהר קען מען מיך ניט שאַצען וויא דרייסיג, העכסטענס 81 יאהר. עס איז אָן אונז גליק אויף מיר וואָס איך האב דא א טאכטער פון איבער דרייסיג יאהר, דורך איהר פערשטעהט מען אז איך בין שוין ניט קיין יונג ווייבעלע. דאס איז אויך אויף מיר אָן אונגליק וואס איך קען מיך ניט פערפוצען וויא א היינט-מאָדישע דאמע. אלע זיינען געוואוינט געווארען מיר צו זעהען געקליידעט אלטמאָדיש. עפעס פאָסט ניט, איך זאל פון דער העלער הויט זיך פערפוצען נאָך דער לעצטער מאָדע. נור ווען איך זאל דאָס יאָ קענען טהאָן, בנאמנות אז דער פיינסטער יונגער מאן וואָלט זיך נאך אין מיר פערליעבט. אַנאָ איך וויל זעהען וויא וועל איך אויסווייזען אין שעהנע פריצעשע קליידער און אין שעהנע ציערונג.

זיא איז אריינגעגאנגען אין צווייטען צימער, האט פון דאָרט ארויסגעטראגען א פּעקעל קליידער, פון דעם פּעקעל האט זיא ארויסגענומען א רויט סאַמעט קלייד וואס זיא האט ערשט געסטערן אבגעקויפט ביי א רייכער קריסטין. האט עס אנגע- צויגען און האט זיך געמאַכט אן אונגעהייער גרויסען טיורניור. נאכהער האט זיא אויסגעזוכט א בלאנדען פאַריק מיט א פאר לאנגע צעפ, האט עס אנגעטהאן אויפ'ן קאָפּ, אין דיא אויערן האט זיא אריינגעשטעקט א פאר דיאמאנטענע אויערריניגע, אויך אויף דיא פינגער האט זיא ארויפגערוקט עטליכע רינגען. דאביי האט זיא גע- נומען א פאַכער אין דער האַנד און שטעהענדיג גענען שפיענעל האט זיא זיך אנגעהויבען צו פאַכען.

— וואונדער שעהן! — האט זיא ענטזיקט אויסגערופען — קיינער וועט זאנען א קוקטהאנדיג אויף מיר יעצט אז איך בין א יודיש קינד, איך ווייז אויס וויא א געבאָרענע פריצה. וויא א שעהנע גענעראלשע.

פלוצלונג האט זיא זיך א צאָפּעל געטהאָן וויא יעמאַנד זאל זיא פון הינטען א ביס טהאן, דען דיא טהיר האט זיך אויפגעפענט און אונזער מערי איז אריינגעקומען.

נאָלדען איז אזוי פינסטער געווארען אין דיא אויגען, דאס זיא האט זיך אַנגעחאַפּט אן א שטוהל זיא זאל ניט פאלען. — איז דיא טענדלערין אין דער היים? — האט מערי רעספעקטפאל געפרעגט. נאָלדע האט באלד געפאָסט מוטה און האט געענטפערט:

— מיך דארפט איהר ?

— אייך ? ... וואס ? עה איך דאס, זייט איהר מאַראַם ? — האט מערי ארס-
נערופען און האט זיך מיט אלע קרעפטען איינגעהאלטען זיא זאל זיך ניט פער-
נאנדער לאכען.

— עס פערשטעהט זיך אז דאס בין איך. ביי מיר איז שוין אזא מאַדע אז
יעדע זאך וואס איך קויף מעסט איך אן אויף זיך. אום איך זאל זעהן צו האט מען
מיך ניט אפגענאַרט און וואס פאר א פרייז איך קען דערפאר נעהמען. איהר זייט
דאך עפעס א היינטוועלטיגע פרייליין, זאנט איהר זאלט מיר לעבען, וויא ליענט אויף
מיר דאס קלייד, א יא שעהן ?

— שעהן ! פראכטפאַל שעהן — האט מער געענטפערט און איהר האט פיעל
מיה געקאָסט ניט אויספלאַצען מיט א געלעכטער — איך האב אייך גאר ניט דער-
קענט, איך האב געמיינט אז איך זעה פאר זיך אן עלעגאַנטע וועלם-דאמע.
— טאַקע ? — האט גאָלדע זעהר מיט א פערנגניגט שמייכל געפרעגט.

— איך מאַך קיין שפאַס. מיר איז טאַקע א וואונדער פאר וואס איהר זאלט
זאנאר אין דער גאַס ניט ארויסגעהן אזוי געקליידעט, וואס איז אייך פאַסט דאס ניט ?
— אַי, וואס רעדט איהר, גאָט איז מיט אייך ! איהר ווילט מען זאל נאך מיר
נאכלויפן וויא נאך א משונגענע ? מיר ארימע ווייבער מישטיינס געזאנט טאַהרען
קיין זאך ניט טהאן. טאַמער פערניגען מיר זיך א שטיקעלע פערנגניגען מאכט מען
פון אונז חווק וויא פון דעם גרעסטען נאַרר. נור גלויבט מיר פרייליין לעבען, אז דאס
וואס אונזערע ווייבער האבען שכל אין דיא קעפ האבען דאס ניט דיא היינטיגע
מאָדישע דאַמיצעס (דאַמען) אפילו אין זייערע פיאַטעס. נישט מער מישטיינס געזאנט
מיר ווילען זיך דאס האַרץ ניט נאכגעבען. יא, מחשבותן איהר זייט דאך געוויס
געקומען צו אייער געשוועסטער-קינד.

— ניין, איך בין געקומען צו אייך.

— צו מיר ? איהר ווילט אפשר ביי מיר עפעס קויפען ? אט קויפט חלעבען
דאס קלייד וואס איך טראג יעצט. דאס האב איך אפגעקויפט פון א גענעראלשע,
זאלען מיר דאס ביידע דאס אייגענס האבען האַטש אין צעהן יאהר ארום וואס דער
גענעראלשעס קינד-געפעס האבען איהר אפגעקאָסט, איך בין איין מאל אריינגעקומען
צו איהר אין קיך בין איך פשוט שיער בלינד געווארען קוקענדיג אויף דיא רייכקייט
וואס איך האב געזעהן. דאס קלייד וואס איהר זעהט יעצט אויף מיר האט דער
גענעראלשע אפגעקאָסט געוויסע צוויי הונדערט קאַרבען און איהר קענט זיא קויפען
גאר פאר וואָלוועל.

— ניין, נומע פרוי, איך וויל יעצט קיין קלייד קויפען, איך בין צו אייך גע-
קומען גאר וועגען אן אנדער זאך.

— ווארטס א ווילע איהר זאלט מיר לעבען. איך וועל נור געהן אראפוארפען
פון זיך דיא שמאַטעס, גאָט זאל מיך ניט שטראפען פאר דיא רייד, דיא זאך וואס
מען איז ניט געוואוינט געווארען צו טראגען ליענט געעס, זיא א האַרב

אויף דיא פלייצעס. טפרי, קיין נוסער איד זאל דאס ניט קענען. זיצט א מינוטעטשקע
באלד קום איך צוריק.

זיא איז אריינגעלאפען אין צווייטען צימער און אין צעהן מינוטען ארום איז
זיא צוריק ארויסגעקומען נעקליידעט אין איהרע אלטמאדישע קליידער.

— וויא, איצט בין איך וויא זאנט מען דאס אויס פריצה, ווייטער טענדלערקע,
האט זיא לאכענד געזאגט, איצט קען איך שוין מיט אייך אביסעל מעהר ריידען.
זאנט איהר זאלט מיר לעבען וואס פערלאנגט איהר פון מיר. איהר זייט מיר אפשר
געקומען אנזאגען דיא נוסע בשורה אז אייער געשוועסטערקינד איז צום יטבל גע-
קומען און האט אבגעלאזט דעם נאָררישען שידוך וואס ער האט געטהאן מיט ראָטה-
בלומ'ס שטרייענע פאנע.

— ניין ער וויל דעם שידוך בשום אופן ניט אפלאזען. אבער איך וויל אייך
פרענען אן אנדער זאך, איז דאס טאקע אמת אז זיינער א פעטער האט איהם
איבערגעלאזט עטליכע מיליאן ירושה ?

— נאָט איז מיט מיר. האט ער אייך דערפון נאר ניט דערצעהלט ?

— ער ליינענט זיך פאר מיר, ער זאנט אז דיא נאנצע מעשה איז א ליגען.

— חע, חע חע ! א ליגען איז דאס, זאל איך מיט אייך האַטש נאך אין צעהן
יאהר ארום פערמענען, וואס עס טרעפט אן דיא פראָצענטען פון דעם געלד וואס
זיין פעטער האט איהם איבערגעלאזט. נור איך פערשטעה פאר וואס ער וויל אייך
דעם אמת ניט זאגען.

— פאר וואס ?

— מסתמא האט ער מורא, אז איהר וועט ביי איהם בעמען א שטיקעל חלק,
און פאר וואס זאל ער אייך טאקע ניט געבען קיין חלק ? אז נאָט האט איהם אזוי
בעגליקט דארף ער זיינע שוועסטערקינדער אויך אין זינען האבען. איהר ווייסט
פרייליין קרוין וואס איך וועל אייך זאגען ? אז צווישען אונז גערעדט איז אייער גריין
נאר ניט קיין נוסער מעניש. כילעבען איך האב פון איהם אזא שלעכטסקייט ניט
ערווארטעט. איך ווייס אז ווען דער רבונז של עולם זאל מיך מוכה זיין האַטש מיט
איין מיליאן רובעל, וואלט איך אלע מיינע קרובים גליקליך געמאכט, עפעס א קא-
טאָועס איינענע בלוט. הלאוי זאלען מיר ביידע האַטש נאך אין צעהן יאהר דעם
איינענס האבען, וואס מיי זיידע עליו השלום האט צוטהיילט ארימע קרובים. איך
האב געהאט א זיידען א נביר, צו זיין חתונה האט מען אויף צעהן מייל ווייט אויס-
געבעט אלע נאסען מיט סאמעט און מען האט איהם אויף דעם צו דער חופה
געפיהרט. מען האט דענצמאָל געמאכט וועטשערעס פאר פרעמדע ארימע לייט וואס
זיינען פון טויזענד מייל ארום געקומען צו דער חתונה ווייל זיי האבען געוואוסט אז
זיי וועלען דא חאפען א שעהנס נדבה און וועלען עסען פון כל טוב.

— זאנט איהר אז ער האט ווירקליך אזא טהייערע ירושה ?

— איך אליין זאג ? און ווער זאנט דאס דען ניט ? רוכט זיך אלע ווייסען
שוין פון דער נייעס. מען שלאגט איהם פשוט אפ דיא טהירען, זיינע בעקאנטע
קומען צוגעהן איהם בעמען ער זאל זיי לייזען אדער זיי געבען שטעלען אין דיא

געשעפטען וואס ער וועטמאכען. איך האב פיינד צו זאגען, ער זאגט זיי אפילו אלעמען צו נרויסע גליקען, נור צו ער וועט האלטען וואָרט דאס ווייס איך ניט. אפשר וועט ער זיי טאקע שפעטער צו-וואַרפען עטליכע ביינדלאך. אבער דאס וואס ער ליינגעט אזא זאך פון אייך, זיינס א לייבליך שוועסטער קינד, דאס איז דיא גרעסטע עולה. איך אליין וועל איהם זאגען אז דאס איז א נרויסע עולה. איך שעהם מיך נאר פאר איהם ניט, ער מעג זיך טאקע האבען מיליאנען און איך בלייב גאָלדע דיא טעגער לערקע. הלאוי ווייטער, איך האב קיין טאל ביי איהם קיין לאסקע ניט געבעטען און וועל דאס ווייטער אויך ניט טהאן. איך האב פיינד צו זאגען, אנטקענען מיר איז ער זעהר פייך, אָט למשל האט ער מיר צוגעזאגט אז ווען ער וועט שוין איינמאנען זיינע מיליאנען וועט ער פאר מיר אפקויפען דאס הויז וואו איך וואוינ יעצט. מאַכטייגע, וועט ער דאס טהאן וועל איך איך איהם געוויס דערפאר ניט שעלטען. אבער אן אמת האב איך ליעב צו זאגען אין דיא אויגען אפילו מיין אייגענעם טאטען....

— אבער זאגט מיר נוטע פרוי, יעצט האט ער עפעס א סך געלד ?

— וואס פרעגט איהר דא, האט מיר קיין פעראיבעל ניט, אזעלכע נאָררישע קשיות. איהם איז א דאגה איצט מיט געלד. הלאוי זאלען מיר ביידע האַטש אין צעהן יאהר דאס אייגענס האבען וואס ער קען איצט קריגען געלד. וואוהין ער וועט אריינגעהן, וועמען ער וועט בעטען וועט מען איהם טראגען אנטקענען טויענדער רובעלס. עפעס א קינדערשפיעל איז דאס אזא טעגש וואס דארף באלד אפגעהמען מיליאנען. אָט וויא איהר קוקט מיך אן, איך בין ניט קיין נבירה, פון דעסטוועגען זאל ער מיר נור בעטען איך זאל איהם געבען געלד, וועל איך איהם אוועקגעבען וואס איך האב. נו, און אייך וויל ער נאר קיין געלד ניט געבען ?

— איך האב דאך אייך שוין געזאגט, אז ער לייגענט זיך פאר מיר און זאגט אז ער האט נאר קיין ירושה ניט, אז דיא נאנצע מעשה איז א ליגען.

— זאגט איהם אז ער איז אליין א נרויסער לינגער. פּע, חלשות וויא איך בין א אידישע טאָכטער, מען זאל זיך ניט וועלען לאזען געפיגען פאר אן אייגענעם שוועסטער קינד. געהמט זיך נור צו איהם אביסעל שטאַרקער, וועט איהר זעהן וויא ער וועט נאר אנדערש ווערען. מיט דיא לייט דארף מען וויסען וויא צו האַנדלען. מיט זיי טאָהר מען מיט נוטען ניט געהן, נור מיט בייזען.

— זייט זיכער, אז עס וועט שוין זיין רעכט. ער וועט מיר שוין געבען געלד וויפיעל איך וועל וועלען — האט מערי צאָרניג געזאגט.

— אָט אזוי. קענט איהר רייסען א פּאַס, רייסט. א נרויסע מצוה וועט איהר האבען, ווען איהר וועט צוקוקען קאַלטבליטיג וויא אלע זיינע מיליאנען ניט ער אָב ראַטהעלום רייטער מויד. איך פערשטע גלאַט ניט, פאר וואס זאָל ער טאקע מיט אייך אליין קיין חתונה ניט האבען ? דיא נוטע יאהר זאל איך האבען, וואָס איהר זייט שעהנער פון דער רויטער פּאַווע. פאר וואס זאל אזא אייגענס פער פרעמדט ווערען ? וועט ניט זיין מעהר מצוה, ווען עס וועט אריינפאלען אין אייגענע הענד ? אויב איהר ווילט וועל איך מיך דא אריינלייגען פאר א שדכ׳טע און וועל

איהם אזוי לאַנג רייסען דיא ביינער, ביז ער וועט מוזען אייער חתן ווערען. עס פערשטעהט זיך, אז מיין מרחה דאַרף דאָ ניט זיין אומזיסט.

— איהר פערשפּאַרט זיך מטריח צו זיין, נוטע פרוי. איהר קענט זיך אויף מיר פערלעזען, אז איך קען אליין אויך זיין א נוטע שרכניטע; נור אזוי לאַנג קריינקט ער, וויא לאַנג איך וועל נאך ניט וועלען מיט איהם חתונה האבען. איך וויל בעסער ער זאָל מיר נעבען א שעהנעם נדן. אבער טאקע אזא נדן, וויא איך וויל. וועט ער ניט נעבען מיט נוטען, וועט ער נעבען מיט בייזען.

— אויב איהר קענט איהם רייסען דיא צייהן, רייסט, פרייליין קרוין. זאל ער טאקע וויסען, אז אַנטקענען אָן אייגענער געשוועסטערקינד דאַרף מען זיין אביסעלע איידעלער.

— עס וועט שוין זיך רעכט! — האט מערי געזאגט אויפֿטעהענדיג פון איהר אַרט — דערווייל א נוטען טאג. איך דאנק אייך זעהר פאר דעם וואס איהר האט מיר דיא אויגען געעפענט, איך זאל זעהן וואס פאר א שוועסטערקינד איך האב.

דיא האט נאָלדעס האנד געדריקט און איז אוועקגעגאנגען.

218 טעם קאַפיטעל.

וואס ווייטער ליכטיגער.

— זאג מיר נור, יאניק, וואס וויל פון דיר דער זשיד וואהרהאפטיג האבען? — האט פיֿאדראא קאַבאנאוו געפרעגט איהר מאַן, וועלכער איז אַהיים געקומען פון דער פּאָליציי.

— וואס איז? ער האט דאָ מיך געפרעגט?

— ער האט דיך דא געוויסע צעהן מאל געפרעגט.

— נו, וואס־זשע ביסט דוא אזוי אין כעס?

— מיר שמעקט דאס ניט, וואס ער איז מיט דיר אזא גרויסער מחיתן גע-ווארען. דאס האב איך דיר שוין לאנג געזאגט, און וויעדערהאַלע עס נאך אמאל.

— אבער, נאַררישע פרוי, וואס דוא ביסט. וואס האָסט דוא מורא, ער וועט מיר אברייסען א שטיק נאז?

— פון מיינטווענען מעג ער דיר דיא נאנצע נאז אברייסען. אבער איך פער-שטעה, אז ער וויל פון דיר אויספאַרשען אזא זאך, וואס קען אונז אין גרעסטען אונגליק בריינגען.

— זיי דאָך ניט קיין נאַרר, מיין בהמה'לע. איך בין ניט אזא אַקס, מען זאָל פון מיר קענען עפעס אויספאַרשען. איך פערשטעה אליין אויך נוט א געשעפט. דעם בעווייז האסט דוא, וואס איך בין אזוי לאַנג אויף איין שטעלע.

— וואס דען האט זיך דער זשיד אן דיר אזוי אנגעטשעפעט?

— וואָס־זשע אַרט דאס מיך, נאַררישע פרוי. דערווייל שטעלט ער וויין און שנאפס, ניט איך. זאל ער ווייטער שטעלען און מיר וועלען טרינקען. עס וואָלט טאקע געווען זעהר נוט, ער זאל יעצט אהער קומען, דען איך האב שטארק לוסט צו א נוט גלעזעלע וויין.

- אָי, שיכור, וואס דוא ביסט! א מענש זאל אין זינען האבען; נור איין זאך:
וויין און וויין.
- דאס האסט דוא אן אירטהום, מיין בהמה'לע, איך האב אויך א נוס
ביטעל ספירט ליעב. אבער איז דאס דען א שאנדע? צווישען זיך גערעדט, האסט
דוא דאס פיינד? טרינקסט דוא דען ניט אויס דיא נאנצע אָזישעצנע וואס איך
קויף פאר זיך? דוא האסט אפילו שכל צו דערניסען מיט וואַסער, אבער מיין נומען
קען מען ניט נאַררען. איך קען דיך און ווייס, אז דוא ביסט אין דעם הינזיכט גלייך
מיט מיר און מיר ביידע זיינען א גלייך פּאָר'ל.
- ער האט נאך דיא ווערטער ניט געענדיגט, האט מען גענעבען א קלאפ אין
טהיר.
- דאס איז ער — האט פיאדארא געזאגט — דאס איז ווייטער דער זשיד.
ער האט טאַקע געזאגט, אז ער וועט שפעטער קומען.
- זעהר שעהן, זאל ער אריינגעהן. ער איז ביי מיר פון דיא בעסטע געסט.
עס וועט באלד ווערען וויין, פיאָדושינקאַ: געשווינד עפען אויף דיא טהיר.
- אבער דוא זאָלסט זיך ניט לאָזען ציהען ביי דער צונג.
— וואס רעדסט דוא דומהייט? עפעס מיינסט דוא אז מיין צונג איז אַ
הפּקראַך, און ווער עס וויל וועט איהם ציהען? — האב קיין זאָרג, מיין בהמה'לע
און עפען געשווינד אויף דיא טהיר.
- פיאדארא האט געעפענט און ווירקליך מארים וואהרהאפטיג איז אריינגעקו-
מען מיט א ברייטען נומען אבענד.
- נומען אבענד, הערר וואהרהאפטיג! — האט יאניק זעהר פריינדליך גע-
ענטפערט שיטעלענד דעם גאסט'ס האנד. זיצט, ליעבער פריינד, און דערצעהל'ט מיר
וויא געהט עס אייך?
- וויא זאל דאס געהן? איך בין נאך אלץ בעשעפטיגט מיט דעם זוכען
מיין פאטערס מערדער.
- נו, לויט איך ווייס, זיצט דאך שוין נאך איינער פון דיא מעררער אין
געפענגניס?
- נו, איינעם האבען מיר שוין; עבען דארום בין איך הייטע מעהר בעד
שעפטיגט אלס אלע מאל, אויסצוגעפינען דיא איבעריגע.
- זיי וועלען זיך געפינען — האט יאניק געזאגט — פאר מענשען-בלוט
שווייגט נאט ניט. א מערדער מוז זיין שטראפע ערהאלטען. וואס הערט זיך עפעס
ווייטער נייעס?
- קיינע בעזאנדערע נייעס האב איך פאר אייך ניט. איך בין בלויס אהער
געקומען, ווייל איהר ווייסט דאך, אז איך האב ליעב מיט אייך צו פערבריינגען.
- מיין פרוי האט דאך מיר געזאגט, אז איהר האט מיך הייטע עפליכע
מאל געפרעגט, האט איהר דאך געוויס צו מיר עפעס א ביטע זיך
— איך האב יא א קליינע ביטע, אבער...
— אבער וואס?

— איהר וויסט דאך, אז איך בין פה דיא מענשען, וואס האבען פיינד צו שפרעכען ביי א לעדיגען טיש. איז פיעללייכט מעגליך יעמאנדען צו שיקען בריינגען א פלאש וויין? איך געב דאס געלד דערצו.

— אך, פאר אזעלכע זאכען איז מין פיאדאָשקאָ דער בעסטער שליח. אַיאָ, מײן בהמהילע, דוא וועסט געהן בריינגען א פלאש וויין?

— דוא זאָלסט זיך ניט וואַגען מיך ווייטער צו רופען פאר פרעמדע מענשען אין דיא אויגען, דיין בהמהילע — האט פיאדארא בייז געזאגט.

— שאַ, זיי ניט אזוי אין כעס. אויב ניט בהמהילע, וועל איך דיר רופען מײן ציגעלע. ביסט דוא צופריעדען?

— וואס זאגט איהר, הערר וואהרהאפטיג, צו מײן אלטען נאָרר? — האט פיאדארא לאכענד געזאגט צום נאסט — נאר אויף דער עלטער האט ער אנגעהויבען מיר נייע געמען צו געבען.

— דאס איז דערפאר, וואס אונטער דיין אלטען נאמען ביסט דוא מיר שוין אבשייליך געוואָרען, פרוביר איך מיך דיר נייע געמען צו געבען, פיעללייכט וועסט דוא מיר לעבער ווערען, חע, חע, חע! וואס זאגט איהר, הערר וואהרהאפטיג, איך קען זאגען וויצען ווען איך וויל. ניט וואהר?

— נו, גענוג שוין מיט דייע נאָררישע וויצען — האט פיאדארא שוין פריינד-ליכער געזאגט, צונעהמענדיג דאס געלד, וואס מאַרס האט אויף דעם טיש גע-לייגט — וואס פאר אַ וויין זאָל איך קויפען, אלטער באַק?

— וויא? וויא רופסט דוא מיך? אלטער באַק?

— זעלבסטפערשטענדליך: אז איך בין א ציגעלע, איז מײן מאן א בעקעלע. זעהסט דוא, מײן לעבער מאן, אז איך קען אויך זאגען וויצען, ווען איך וויל.

— בראוואַ! בראוואַ פיאדאָשקאָ! אזוי האב איך דיר לעב, אז דוא קענסט געבען א בים פאר א בים ביסטו א קלוגע. דערפאר אבער זאלסט דוא קיין איבער רינגען טרונק ניט טהאָן טראגענדיג דאס פלעישעל וויין. חע, חע, חע! עפעס שיטען זיך היינטיגע נאכט וויצען איינער בעקער פאר דעם צווייטען.

— דוא הערסט אויף מיט דייע משוגענע וויצען? דען איך געה נאר ניט נאך דעם וויין.

— נור שאַ, מעהר רייד איך שוין ניט, אבי געה וואס ניכער.

פיאדארא איז ארויסגעגאנגען.

— וואס זאגט איהר, הערר וואהרהאפטיג צו מײן וויבעלע? אַיאָ, זיא איז

ניט קיין נאָרר?

— זיא איז זעהר א קלוגע פרוי — האט מאַרס געענטפערט.

— זיא איז ווירקליך ניט קיין נאָרר. זיא האט פערשטאנען, אז איהר ווילט

מיט מיר ריידען וועגען פיינס קינד, וויל זיא דאס שטארק ניט ליידען.

— איך פערשטעה ניט, פארוואס וויל זיא ניט ליידען?

— זיא איז אביסעל גערעכט, דען דיא געשיכטע איז פערבונדען מיט א גע-

פאָרד פאר איהר אלטער מאמען

- רענקט איהר, אז איך וועל אייך בעהיטע נאָט שלעכטעם טהאָן?
 -- ניין! איך דענק דאס ניט, אבער זיא דענקט דאס יא.
 — אויב אזוי מיו איך אייך זאגען, אז איך האב זיא פאר פיעל קליינער נע-
 האלטען. איך בין ניט דער מענש יעמאנדען שלעכטס צו טהאן.
 — דאס ווייס איך, אבער איהר קענט זיך פאר יעמאנדען אויסריידען נאר
 ניט ווילענדיג, דאן קען אונז, בעזאנדערס מיין פיאדרא'ס מוטער זעהר פיעל שא-
 דען מאכען.
 — זייט אונבעזארנט, איך בין קיין פלוידערואק.
 — אבער ערקלערט מיר, ליעבער וואהרהאפטיג, ווארום ווילט זיך אייך דאס
 אזוי נאָטהווענדיג וויסען?
 — זעהר איינפאך. איך בין אין דער נעשיכטע פעראינטערעסירט, וויא אין
 אלע אנדערע שעהנע נעשיכטען.
 — עך, מאַרק מיכאַילאָוויטש, איהר נאררט מיך — האט יאניק שמייכלטער
 געזאגט — איהר ערלויבט זיך דאס מאל צו זאגען א ליגען.
 — ווארום דענקט איהר, אז איך זאג א ליגען?
 — ווארום איך גלויב? ווייסט איהר דען ניט, אז איך בין שוין א גערייזענער
 פויגעל? פערשטעה איך דען ניט, אז ניט אויס בלויזער נייגערדע ניט איהר מיר
 קיין רוהע, איך זאל אייך ענטדעקען, וואס פאר א געהיימיניס דא שטעקט? מיך
 נאַררט מען ניט, מאַרק מיכאַילאָוויטש. איך בין פון דיא אינגלאַך וואס זיינען שוין
 לאנג ארויסגעגאנגען פון דער שולע.
 — וואסזשע דענקט איהר אין דיא אורזאַכע, וואס איך וויל דיא געהיימיניס
 וויסען?
 — איך דענק, אז דער אלטער שלמה פין האט אייך אנגעבעטען, איהר
 זאָלט פון מיר אויספאַרשען וואו זיין זוהן איז. איהר דארפט זיך נאָר ניט לייקענען.
 מאַרק מיכאַילאָוויטש. איך בעטראכט דאס ניט פאר קיין זינדע. שלמה אליין האט
 אויך דאס רעכט מיך צו פרעגען וועגען דעם, און ווען ער וועט ניט זיין קיין נאַר,
 וועל איך דאס איהם געוויס אויסזאגען. מיר געהט מיין שוויגערמוטער נאר ניט אָ.
 היינטיגע צייטען דאַרף יעדער מעניש זיך זעלבסט אין זינען האכען. קען ער פערדינען
 עטליכע רובעל, דאַרף ער דיא געלעגענהייט פון דער האנד ניט ארויסלאזען. איהר
 פערשטעהט? ...
 — איך פערשטעה אייך זעהר גוט. איהר האט פאלקאמען רעכט. אבער
 איך בין נייגערדיג צו וויסען, וויפיעל וואָלט איהר פערלאנגט פאר דעם, וואס איהר
 זאָלט אונז דיא געהיימיניס ענטדעקען?
 — איך וואָלט קיין סך פערלאנגט.
 — צום ביישפיעל, וויפיעל?
 — ניט מעהר, וויא....
 — זאגט, שעמט זיך ניט.
 — איך וואלט פערלאנגט ניט מעהר וויא צעהן טויזענד רובעל.

— וואס? — האט מאָריס ערשראַקען אויסנערופען.

— עפעס האט איהר זיך אזוי פּערוואונדערט, ריכטיג וויא איך זאָל ביי אײך בעמען צעהן מיליאָן רובעל.

— אבער, הערר קאבאנאוו, איהר רעדט פון צעהן טויזענד רובעל וויא פון א קליינער אונבערדייטענדער סומע. איהר פּערנעסט וואס צעהן טויזענד רובעל איז?
— איך האב ניט פּערנעכען. איך ווייס זעהר נוט, אז צעהן טויזענד רובעל זיינען צעהן טויזענד רובעל. אבער איהר אדער דער הערר פּיין דאַרפען דאס אויך ניט פּערנעסען, אז פאר דיא צעהן טויזענד רובעל געבט איך אַ אַ טאַטען אזא זוהן וואס פּערמאנט אפּשער צעהן מיליאָן רובעל.

— אזוי רייך איז ער?

— יא, פּיעללייכט נאך רייכער.

— אבער, הערר קאבאנאוו, איהר פּערלאנגט אונמעגליכעס. איך וועל דאָך געוויס פאר אזא זאך קיין געלד געבען, דען וואס געהט מיך אָן שלמה'ס זוהן, און ער, ס'הייסט שלמה אליין, האט נאר ניט אזוי פּיעל געלד אייך דערפאר צו געבען. ווען ער זאל זאגן דאס יא האבען, ווייס איך אויך, ניט צו ער וואלט אזא סומע געגעבען, דען ווער ווייס צו וועט ער האבען נחת פון דעם זוהן, לויט וויא איך הער, איז ער א מיליאנער און נאך דערצו א קריסט, וועט ער געוויס זיך נאר שעמען מיט א אידישען טאַטען.

— ניין, ער וועט זיך ניט שעמען מיט א אידישען טאַטען, ווייל ער איז זעהר א געבילדעטער אויפגעקלערטער מאן. ער האט ליב אלע מענשען. א איד און א קריסט איז ביי איהם גלייך. נאך אלס קינד פלענען זיך זיינע עלטערן בעד קלאנען, אז ער איז א גרויסער אפיקורס און ער גלויבט ניט אז דיא הייליגע מאריא האט געלעבט מיט נאָט וויא מיט א זינדיגען מאן, און האט איהם געשענקט א קינד בלוט מיט פלייש וויא אלע זינדיגע מענשען. איך ווייס זיכער, אז ער וועט זיך זעהר פרייען מיט זיין טאַטען.

— אבער זאגט מיר, ליעבער קאבאנאוו, ווייס דער יונגער מאן אז זיין ער-ציהער איז ניט געווען זיין פאטער?

— מיר שיינט, אז איך האב אייך שוין איין מאל דערצעהלט דיא נאנצע געד שיכטע וויא אזוי ער קומט צו זיין ערציהער, און אז דיעזער האט דאס אידיש קינד וויא זיינס אז אייגענעם ערצויגען.

— ווייס ער ניט, אז זיין ערציהער איז ניט געווען זיין פאטער?

— ניין, דאס ווייס ער ניט.

— נו, שטעלסט'זשע אייך פאָר, ווי דער מענטש וואס מיינט אז זיין פאטער איז געווען איינער פון דיא פאָרנעהמסטע קריסטען, וועט פלוצלונג ערפאָהרען, אז זיין פאטער איז נאָר אן איינפאכער איד. וויא וועט דאס איהם שמעקען?

— אבער איהר הערט דאך וואס איך זאג אייך, אז ביי איהם איז אַלץ איינס א איד א א קריסט. איך ווייס, אז ער האט אויך זיין ערציהער, וויא אויך

דעם ערציהערס נאנצע פאמיליע ניט ליעב געהאט, ווייל דאס איז א פאמיליע **אין** לויטער ענאָאיסטען און שלעכטע מענשען.

— און ער אליין איז א נומער ?

— ער איז א דימענט. איך האב נאך אין מיין לעבען אזא נומע וועלע ניט

געזעהן

— דאך איז אונמעגליך מען זאָל אייך געבען דיא סומע וואס איהר פאָדערט,

ווייל זיין וואָהרער פאטער האט אזוי פיעל געלד ניט.

— און וועניגער פון דער סומע וועל איך ניט לאזען.

דיא טהיר האט זיך אויפגעפענט און פיארדארא האט אריינגעטראגען א

פלאַש וויין.

— יעצט וועלען מיר א לעב טהאן — האט יאָניק מונטער געזאגט — ניעב

אהער, מיין בהמה'לע, ניין, איך וויל זאָגען מיין ציגעלע, טפוי צום שווארץ יאהר

איך האב נאר געוואלט זאגען מיין ווייבעטשקע, דריי גלעזער, וועלען מיר זעהן צו

דוא ביסט א מביני'טע אויף נומע סחורה.

— דאס קענסט דוא דאך פערשטעהן אָן דעם, וואס איך האב דיך פון אלע

סחורות אויסגעקליעבען.

— מיך ? חע, חע, חע ! אָן דעם האב איך זיך נאָר פערנעסען. יא, וויא מיין

נאמען איז יאָניק אז דוא פערשטעהסט זיך זעהר נוט אויף נומע וואָרע. נור איך,

ארמער טיפּעל, מוז געשטעהן צו מיין נרעסטער שאַנדע, אז איך בין אויף סחורה

נאר קיין מבין ניט....

— נה, זאל דיר שוין זיין גענוג צו פליידערן. עפעס ביסט דוא מיר היינטיגען

אבענד זעהר לוסטיג — האט פיארדארא מיט כעס געזאגט.

— שאַ ! שריי ניט אזוי, איך וועל מעהר ניט פליידערן, נה, גיכער, וואו זיינען

שוין דיא גלעזער ?

באלד זיינען געשטאנען דריי גלעזער אויפ'ן טיש און זיי האבען אנגעהויבען

צו טרינקען.

— איך האב אייך ליעב, מארק מיכאילאָוויטש ! — האט יאָניק געזאגט אלס

ער האט דיא ערשטע גלאז אויסגעטרונקען — איהר זייט א מאלאדיען — איך

גלויב, אז מיין ווייבעטשקע האט אייך אויך ניט פיינד. זעהט נור מיט וואס פאר

אן אייגעלאך ויא קוקט אויף אייך. איך הייב באלד אָן צו אייפערן. דוא הערסט

ציגעלע.

— הא, הא, הא ! — האט זיך פיארדארא פאַרנאָדער געלאכט — עפעס

האסט דוא היינט געמוזט א גרויס געווינס געווינען, וואס דוא ביסט אזוי פרייליך ?

איך האב דיך קיין מאל אזוי לוסטיג ניט געזעהן; וויא הייטע.

— יא, מיין ציגעלע. מיר וועלען באלד א גרויס געווינס געווינען דער הערר

וואהרהאפטיג וועט מיר געבען צו פערדינען צעהן טויזענד רובעל. דוא הערסט, פיער

דאשינסקא ! צעהן טויזענד רובעל וועט מיר דער הערר וואהרהאפטיג געבען צו פער

(Mos., 68).

דאָרף מען איהם ניט ליעב האבען ?

— וואס איז דאס פאר א נעישעפט, וואס דער הערר וואהרהאפט מיין ליינט
דיר פאָר? — האט פיאָדאָראַ ניייעריג געפרענט.

— טרעף ציענעלע. דוא ביזט דאָך א קלונע.

— דאָ האַנדעלט זיך געוויס ווייטער ווענען דעם גראָף... —

— שטיל בהמה! — האט יאניק צאָרניג א נשטיי געטהאָן.

פיאדארא איז בלאַס געוואָרען, זיא האט פערשטאנען אז זיא האט זיך אויס-
גערעדט א גאררײַשקייט. זיא האט אנגעהויבען צו פלאַלען אזעלכע ווערטער וואס
אינס האט זיך ניט געקלעבט צום צווייטען.

אבער מאַרריס האט זיך קאלט אנגענאסען נאך א מאל דיא גלעזער און האט
זיך געקלערט: וואס ווייטער ווערט ליכטיגער, איך האָף אז איך וועל אלעס ער-
פאהרען אהן צעהן טויזענד רובעל.

214 טעם קאפיסעל.

זיסע פאָרשטעלונגען.

— וואו געהסט דוא דאס ארום איוואן? — האט קאטהארניא געפרענט דעם
אלטען איוואן: אלס ער איז אריינגעקומען אין הויף פון טייפעלשלאם — ערינא ווארט
שוין דא צוויי שטונדען.

— האָסט דוא איהר דערצעהלט אז מען ווייס שוין ווער דער מאַן איז וואס
האט דיא שטייוועל פערנעסען ביי ליסא; אין שטוב?

— ניי, איך האב דאס איהר ניט דערצעהלט.

— זעהר גלייך האָסט דוא געטהאָן, איך זעלבסט וועל איהר דיא גאָריכט
איבערנעבען. דען וויא מען זאל ביי אונז אזא זאך ניט פאָרויכטיג זיי, קען דער פויגעל
פון דער קליעטקע ארויספליהען. וואו איז זיא?

— זיא זיצט אין שטוב.

— נו, און גרינזאנז איז נאך ניט צוריקגעקומען פון דאנילאָווקא?

— גאָך ניט.

— איך וועל מיט ערינאין אריינגען אין גארטען און דארט מיט איהר ריידען,
ווייל איך וויל מיט איהר אונטער פיער אויגען שפרעכען. פיעללייכט וועט גרינזאנז
צוריקקומען זאלסט דוא דאס מיר געבען צו וויסען.

— פאר וואס ווילסט דוא מיט איהר ניט ריידען אין מיין גענענווארט?

— ווייל איך וויל איהר איינבילדען אז דוא ווייסט גאָך אויך ניט ווער איהר
גינדס מערדער איז. איך קען שוין דיא גאָטור פון אייערע פרויען, קוים ווייסען זיי
א געהיימניס און זיי פיהלען אז גאָך יעמאנד ווייס פון דעם, ווערט דיא געהיימניס
ביי זיי אזוי וואָכעדיג דאס זיי דערצעהלען זיא וועמען זיי בענענען, אנדערש איז
אבער ווען זיי מיינען אז אויסער זיי ווייס קיינער דערפון ניט, דאן רעספעקטירען
זיי אזא סוד און געבען איהם קיינעם ניט איבער.

— דוא האָסט פון אונזערע פרויען זעהר א שעהנעם מיינונג — האט קאטהא
רינא ספאָטיש געזאגט — נור טהוא וויא רוא ווילסט.

זיי זיינען ביידע אריינגענאנען אין שטוב.
 ערינא איז דעם אלטען ענטגענען געלאָפען און האט זעהר נייניעריג געפרענט
 צו האט ער שוין עטוואס ערפאהרען ווענען דעם אייגענטימער פון יענע שטיועל.
 — קומט אריין מיט מיר אין נארטען וועלען מיר דאָרט ריידען — האט איוואן
 געענטפערט

— אבער איהר האט שוין יא א שפור געפונען פון דעם מערדער ?

— איהר וועט שוין הערען.

ער האט זיא אריינגעפיהרט אין נארטען האט זיא געבעטען זיך זעצען און
 האט געזאגט :

— בעפאָר איך וועל אייך זאגען דאס וואס איך האב ערפאהרען מוז איך
 אייך איין זאך בעטען.

— וואס איז דאס פאר א זאך ?

— אז אלעס וואס איהר וועט פון מיר הערען זאל בלייבען פערשלאָסען ביי
 אייך, קיינער זאל דערפון ניט וויסען.

— ליסאין זאל איך דאס אויך ניט זאגען ?

— ניין, איך האב דאס זאגאר מיין קאטהארינאן אויך ניט פערטרויט.

— ווארום זאל מען דאס האלטען אזו פערשלאָסען ?

— דערפאר וואס אבוואהל מיר ווייסען ריכטיג ווער דער מערדער איז דארפען
 מיר זיך מאכען וויא מיר ווייסען נאר ניט. דען ווען דער שורקע וועט נור דערשמעקען
 אז מיר האבען אויף איהם דעם מינדעסטען פערדאכט, וועט ער אנטלויפען.

— דאס האט איהר רעכט גוטער איוואן. אבער דערזעהלט מיר שוין ווער
 איז דער פערפלוכטער מערדער ?

— פערשפרעכט איהר מיר צו טהאן וויא איך האב אייך געזאגט ?

— יא, איך שווערע אייך זאגאר אויף דעם אז איך וועל קיינעם זיין נאמען
 זאגען.

— זיין נאמען ווייס איך נאך אליין אויך ניט, איך ווייס נור אז ער געפינט
 זיך ביי דעם גראף דאנילאוו אין פאלאץ.

— ביי'ס גראף אין פאלאץ ? וואס טהוט ער דאָרט ?

— דאס ווייס איך אויך ניט. אבער ער האט זיך אין דעם פאלאץ בעזעצט
 זייט דער גראף איז אוועקגעפאהרען, דאס דיענט מיר אלס בעווייז אז דעם גראף'ס
 קווינע וואר אויך בעטהייליגט אין אייער קינד'ס מארד.

— וועלכע קווינע, דיא וואס איז אמאל ביי ליסאן אין שטוב געווען ?

— יא, דיעזעלבע.

— גרויסער נאָט ! וואס האט דיא פרוי געהאט צו מיין קינד.

— דיא אורזאכע דערפון פערשטעה איך, דאס איז דערפאר וואס זיא האט
 געמיינט, אז דאס איז דעם גראפס א קינד און זיא האט ניט געוואָלט אז נאך דעם
 גראף זאל אן אנדער יורש בלייבען אויסער איהר.

- א, פערפֿלוכטע בעסטיע! — האט ערינא צאָרניג אַ נעשריי נעטחאָן —
 איך וועל צו איהר לויפֿען און וועל זיא מיט מיינע הענד דערשטיקען.
 — איהר האט מיר דוכט זיך נעישוואַרען, אז איהר וועט טהאן אלעס וואס
 איך וועל אייך הייסען?
 — אָבער יעזוס מאַריא! וויא וועל איך מיך קענען איינהאלטען ניט ראַכע
 צו נעהמען פון מיין קינדס מערדער.
 — לאָזט דאָס איבער מיר, איך וועל שוין אלעס טהאן וואס מען בעדארף.
 — וואס וועט איהר טהאן?
 — איך פֿאָהר באלד דאס מעלדען דעם סליעדאָוואַטעל.
 — נו וואס-זשע וועט זיין?
 — וואס פֿערשטעהט איהר דא ניט וואס עס וועט זיין, מען וועט דעם מאן
 פון דיא שטיוועל פֿעהראפטען און דורך איהם וועט מען שוין ערפֿאהרען, אז אויך
 דעם גראַפס קווינע וואר אין דעם מארד בעטהייליגט.
 — וועט איהרזשע נעוויס פֿאהרען צום סליעדאָוואַטעל?
 — נעוויס, איך ווארט דא נור אויף איין מאן. וויא באלד ער וועט נור קומען
 פֿאהר איך גלייך אוועק.
 — א, ליבער נוסער איוואן! איך בעט אייך שווייגט ניט אין דעם, זאל מיין
 קינדס בלוט ניט אוננערעכט בלייבען. זאל זיך דיא מערדערס בלוט אזוי גיעסען וויא
 זיינע, זאלען זייערע גליעדער אזוי צוריעסען ווערן וויא זיי האבען זיינע גליעדערקאך
 צוריעסען.
 — עס וועט אלעס רעכט זיין אונגליקליכע ערינא — האט דער אלטער איהר
 פֿערזיכערט — איהר זאלט נור היטען אייער פֿערשפרעכען און זאלט מיט קיינעם פון
 דעם ניט ריידען. עס זאל אייך אויך ניט איינפֿאלען זיך דרעהען ארום דעם גראַפס
 פֿאלאסט מיט דעם נעדאנק אייער קינדס מערדער אנצוקוקען, דען אייער ערשיינונג
 ארום דעם פֿאלאסט קען אויפֿפֿאלענד ווערן און דערצו פֿיהרען, דער מערדער זאל
 אנטלויפֿען. ערשט דאמאלס ווען מען וועט איהם פֿעהראפטען וועט איהר אלעס
 קענען טהאן.
 — נוט! — האט ערינא געענטפֿערט ווישענד דיא טרערין פון דיא אויגען—
 איך וועל נעהארזאם זיין און וועל אונגעדולדיג ערווארטען צו זעהען דיא שוואַרצע
 ענדע פון מיין קינדס מערדער.
 זיא האט נאך דיא ווערטער ניט געענדיגט, אלס קאטהארינא האט זיך גע-
 וועזען אין דער טהירל פֿון'ס גארטען און האט געמעלרעט איהר מאַן, אז גרינאָנג
 איז געקומען צופֿאהרען.
 — נעהט אַהיים ערינא — האט איוואן צו דער יונגער פֿרוי געזאגט — און
 פֿערנעסט ניט מיינע ווערטער. מאַרנע; וועט איהר הערן נייעס.
 ערינא האט זיך בעדאנקט און איז אוועקגעגאנגען.
 אויך איוואן האט דעם גארטען פֿערלאזען און איז אריינגעגאנגען אין שטוב,
 ער האט דארט געטראפֿען גרינאָנג'ן זעהר אויפֿגערענט. ער האט מיט דעם ערשטען

בל'ק אויף איהם דערקענט, אָז ער האט פון דאנילאָוקאָ וויכטיגע נייעס געבראַכט.
— ווייסט איהר פיעללייכט וואו דער גראַף דאנילאָאוּ איז? — האט ער ראַש
געפרענט.

— יא, איך ווייס — האט גרינזאננ זעהר בעזארגט געענטפערט.

— ווירקליך? איהר ווייסט? וואו איז ער?

— עס איז ריכטיג וויא איך האב אייך פריהער געזאגט, אָז זיין פערפלובטע
קוינע האט איהם אין געפענגניס געוואָרפֿען, דאדורך וואס זיא האט געמעלדעט
דער פּאָליציי פון דעם מאָרד וואס ער האט בעגאנגען.

— פון וואנען האט איהר ערפאהרען אז דאס איז אזוי?

— איהר פּאָטער אליין האט עס מיר דערזעהלט.

— איהר פּאָטער? דער קאַרטענ-שפיעלער פעליקס? איז ער דען יעצט אין
דאנילאָוקאָ?

— יא, ער איז דארט. זיין טאָכטער האב איך דארט ניט געזעהן, וואהר-

שיינליך, איז זיא אוועקגעפאהרען.

— און ער האט אייך אליין דערזעהלט, אז דער גראַף איז אין געפענגניס?

— יא, ער האט דאס מיר דערזעהלט, ווייל ער האט געמיינט אז איך בין

איינער פון דיא פּאָליציי בעאמטע און איך ווייס דערפון אליין.

— וויא קומט ער צו אזא איררטהום?

— ווייסט איהר דען ניט, אז אויף דעם נגב ברענט דאס היטעל. לויט איך

האב פערשטאנען שרעקט זיך דער אלטער פאר אַ שולד וואס ער פיהלט אויף זיך.

אין וואס אייגענטליך דיעזע שולד בעשטעהט, ווייס איך נאך ניט.

— וואו זיצט דער גראַף?

— טאקי אין אַרשאַ.

— אזוי אין אַרשאַ? האב איך דאך קיין פעהלער געמאכט דאמיט וואס איך

האב אהין געוואָלט פּאָהרען.

— יעצט זעהט מען אז דאס וואָר קיין פעהלער.

— וואס-זשע דענקט איהר יעצט הערר גרינזאננ, זאלען מיר טהאן.

— צו אלעם ערשטען מוז מען פאהרען נאך אַרשאַ, זיך זעהן מיט דעם גראַף,

הערען וואס פאר אַ בריעף האט ער צו אייך געשריעבען און איהם דערזעהלען אז

זיין קוינע מיט איהר פּאָטער, זיינען יעצט דיא אייגענטהימער פון זיין הויז. צוויי-

טענס, דארף מען איהם אויפקלערן וויא פּאַלש איז דיא בעשולדיגונג וואס ער האט

געוואָרפֿען אויף זיין פרוי. און אז ער וועט שוין אין דעם זיין איבערצייגט, זאל מען

איהם דערזעהלען, אז זיא לעבט. זעלבסטפערשטענדליך, אז ער וועט באַלד בע-

פרייט ווערן, ער וועט צוריק צוזאמענקומען מיט זיין פרוי און וועט ראכע געהמען

בון זיין קוינע מיט איהר פּאָטער.

— אַך הערר גרינזאננ! — האט איוואַן העכסט ערפרעהט אויסגערופען — וויא

גליקליך איהר מאכט מיר מיט דיעזע ווערטער. וועט איהר אליין דיא זיסע ארבייט

איבערנעהמען אויף זיך אדער איהר וועט דאס מיר איבערנעבען.

— איך נעהם דאס אויף זיך, ווייל איך האב פערשפראכען דער נרעפין מאריא, אז איך וועל זיא צוריק צוזאמענבריינגען מיט איהר מאן און וועל זיא צוריק צו איהר ערשטען גליק פיהרען.

— ווען-זשע פאהרט איהר נאך אַרשא ?

— באַלד.

— איך פאהר אויך מיט אייך. ערשטענס, וויל איך בייזוואוינען דעם נראפס בעפרייאונג און צווייטענס, מוז איך דארט זיין ביים סליעדאָואַטעל און איהם איבער-נעבען אלעס וואס איך ווייס פון דעם מערדער, וואס האט אַ קליין אונשולדיג קינד ערמאָרדעט. דיעזער מערדער מוז נאך מארנען פעהראפּטעט ווערן.

215 מעס קאַפּיטעל.

פ א ר ט א ו ו י י ב.

מיט אַ פערנניגטער מינע איז בתי-שבע אהיים נעקומען. זיא האט שטאַרק פערנניגען נעהאט דערפון, וואס איהר האט געלונגען יאזעף לעהמאן צו בעוועגען ער זאל זיך ענטשיידען ענטוועדער הייראטהען מיט סאָנקאָן אדער צורייסען דעם בונד וואס האט זיי ביידען פערבונדען.

— ער איז א וואיילער יונגער מאן — האט זיא געזאגט אראפּווארפענד פון זיך דעם מאנטעל און זיך זעצענד אין אַ ווענדישטוהל — סאָנקאָן האט זעהר אַ נוטען געשמאַק. אבער וואס קומט ארויס פון זיין שעהנעס געזיכט, אז דאס הערץ איז ביי איהם פערדאָרבען, אזוי וויא ביי יענעם אונטענישען וואס האט מיך אין אונגליק געשליידערט.

נור מיר שיינט אז דא מוז עפעס זיין — האט זיא זיך ווייטער געקלערט — איך פערשמעה אן זיינע רייד, אז ער האט ענטוועדער עפעס אויסגעפונען אין סאָנקאָן אַ פעהלער, אָדער שלעכטע צינגער האבען זיך דאָ אריינגעמישט און האבען זיא פאר איהם פערליימדעט. מיר שיינט אז אין סאָנקאָן קען מען קיין פעהלער געפינען, ווען איך זאל זיין אַ מאַנספּעראַן וואָלט איך זיך אין איהר פערליעבט בלויז פאר איהר עהרליכקייט. עס איז ביי מיר קיין צווייפל, אז שלעכטע צינגער האבען דעם זיס לעבען וואס דיא ביידע האבען געהאט פערניפּטעט.

זאל איך איבערנעבען סאָנקאָן פון דעם וואס איך האב זיך מיט איהר התן געזעהען? זאל איך איהר דערזעהלען אלעס וואס איך האב מיט איהם גערעדט? נאָר ניין! ווער ווייס וויא דא וועט זיך אויסלאזען, דאָרף זיא ניט וויסען אז איך האב מיך דא אריינגעמישט. ערשט דאן, ווען מיין בעזוך וועט נוטע פריכטע בריינגען און לעהמאן וועט זיך אבערמאלס צו איהר פריינדליך ציינען, וועל איך איהר דערזעהלען פון מיין וויזט ביי איהם. אבער איך וועל דאס פערשפארען איהר צו דערזעהלען, דען ער אליין וועט דאס איהר געוויס איבערנעבען.

מען האט אַ קלאפּ געטהאן פּלוצלונג אין טהיר.

— דאס מוז זיין סאָנקאָן — האט זיא זיך געקלערט — דען זיא האט מיר פערשפראכען אין דיעזער צייט הייטע מיר צו בעזוכען.

זיא איז פון איהר ארט אויפגעשרונגען און איז צום טהיר צוגעלאפען און
האט זיא געעפענט.

אבער אנשטאט סאָנקאָן איז אריינגעקומען אַ סאָלדאַט.

— וואס פערלאַנגסט דוא — האט איהם בת־שבע געפרעגט.

— וואוינט דא מיכל ברענערס פרוי? — האט דער סאָלדאַט געענטפערט
אראָפּגעהמענד דעם הוט און זיך שטעלענד מיט רעספעקט וויא פאַר אַן
אָפּציער.

— יא, דאס בין איך זיין פרוי.

— ווירקליך? איהר נארט מיך ניט באַריניאָ?

— וואס פאַלט דיר איין? איך זאג דיר נאך אמאל, אז איך בין ברענערס פרוי.

— זיצט אייער מאן אין געפענגניס?

— יא.

דער סאָלדאַט האט זיך אין אלע זייטען אומגעקוקט וויא ער זאל זיך וועלען
איבערצייגען צו זיינען דא קיין איבעריגע אויגען און אויערן ניטאָ.

בת־שבע האט פערשטאנען וואס ער מיינט מיט דעם קוקען און האט דארום

געזאגט:

— דא זיינען קיינע זייטיגע מענשען פארהאנדען. אויב דוא האסט מיר עט

וואס צו זאגען קענסט דוא אהנע פורכט זאגען.

— איך האב אייך שרעקליכעס מיטצוטהיילען — האט דער סאלדאט זעהר

שטיל געזאגט — אפער ווען בעהיטע נאָט מען וועט ערפאָהרען אז איך האב דאס

געזאגט, בין איך מיט מיין קאָפּ ניט זיכער.

— איך זאג דיר נאך אַ מאל, אז דוא קענסט ריידען וואס דוא ווילסט, קיינער

וועט דינע ווערטער ניט הערען. פריהער וויל איך וויסען ווער ביזט דוא.

— אז איך בין א סאלדאט דאס זעהט איהר. איך בין ביין פאַלקאָוויק מאַ

לינבערג שוין זייט דריי יאהר אלס הויז־קנעכט. קענט איהר דעם פאַלקאָוויק

מאַלינבערג?

— יא, איך קען איהם זעהר גוט.

— דינער מענש איז איינער פון דיא ערנסטע מענשען אין דער וועלט —

האט דער דינער געזאגט — איך האב מיך אין דער צייט וואס איך בין ביי איהם

אין הויז אזוי פיעל מערדערייען אנגעזעהן דאס דיא האאר שטעלען זיך מיר קאפּויר

ווען איך דערמאהן מיך נור אן זיי. איך האב אבער געמוזט שווייגען ווייל און בין

דאך ניט טעהר וויא א דינער און דער פאַלקאָוויק האט מיר אנגעזאגט אז אויב

איך וועל עטוואס אויסזאגען פון דעם וואס איך האב געזעהן ביי איהם אין הויז

וועט ער מיך קאמארגע אוועקשיקען, און אויף אזעלכע זאכען איז ער בעגלויבט. ווייל

ער אליין האט געוויס אזוי פיעל האאר אין קאָפּ ניט וויפיעל מענטשען ער האט שוין

אוועקגעשיקט קאמארגע. דארום האב איך געהאַלטען דאס מויל פערשלאָסען און

האב געשוויגען. אָבער מיט עטליכע טעג צוריק איז דער באַנדיט געקומען בערוישט

אהיים און האט מיך זא נעשלאנען דאס ווען איך זאל ניט געווען דורך א פענסטער ארויסשפרינגען וואָלט ער מיך געוויס ערמאָרדעט.

אויף מאָרנען האט ער מיך אפילו איבערגעבעטען און האט מיר נאך געשיענקט דריי רובעל אויף טהעע. אבער מיין בלוט הערט ניט אויף צו קאָכען אויף איהם און איך האב מיך בעשלאסען איך זאל פון איהם ראַכע געהענען. דאָרום האב איך מיך אנגעהויבען איהם נאכצוקוקען אויף יעדען טריט און שריט און האב אנגעהויבען צולייגען מייע אױערן צו זיין טהיר אין דער צייט ווען ער פלעגט זיך פערשפאַרען אין זיין צימער מיט זיינע פערטרויע קאמערעדען. איינער פון זיינע פערטרויעס טעט מענישען איז דער קאפיטאן מאלאיעוו, ער איז אזא שורקע וויא דער פאלקאוויק. איך האב הייטע בעמערקט וויא מאלאיעבא איז שטאַרק ערפרעהט געוואָרען אלס מאלאיעוו איז צו איהם אריינגעקומען און זיי האבען זיך ביידע פערשפאַרט ביי דעם פאלקאוויק אין צימער, איך האב כאלד פערשטאנען אז זיי ווילען דא ריידען פון א וויכטיגע געהיימניס וואס קען מיר שטאַרק צוניץ קומען, דאָרום בין איך צוגעגאנגען אויף דיא שפּיצען פינגער צו דער טהיר, האב צוגעלייגט מיין אויער און האב געהערט א שרעקליכע זאך וואס בעלאנגט צו אייער מאן.

— וואס איז דאס פאר אזא שרעקליכע זאך? — האט בת־שבע גיינעריג געפרעגט.

- איהר וועט זיך געוויס דערשרעקען אלס איהר וועט דאס דערהערען.
- עס מאכט ניט אויס, רייד אָפּען אלעס וואס דוא ווייסט.
- זיי האבען אבגעמאַכט צווישען זיך מען זאל אייער מאן....
- נו, רייד שוין.
- מען זאל איהם איינפאך ערמאָרדען אין דער צעלע וואו ער זיצט.
- ערמאָרדען?! — האט בת־שבע אויסער זיך פאר ערשטוינען און שרעק

געפרעגט:

- יא, באריינא, אזוי האבען זיי זיך בעשלאָסען.
- אבער וואָרום?
- לױט איך האב פערשטאנען פון זייערע רייד, האבען זיי מורא פאר אייער מאן ער זאל אויף זיי ניט אויסזאגען אזעלכע זינדע דורך וועלכע זיי קענען ביידע זיין קאַפּוט... איהר פערשטעהט.
- אהא! איך פערשטעה, דא האנדעלס זיך געוויס ווענען דעם מאָרד וואס מען האט בענאנגען אויף וואהרהאפטיגען.
- יא, יא. איהר האט רעכט, איך האב טאקע געהערט וויא זיי הארױן אייניגע מאל דערמאהנט דעם נאמען וואהרהאפטיג.
- אבער וויא אזוי דענקען זיי מיין מאן צו ערמאָרדען.
- מאלאיעוו האט געמאכט דעם פראָיעקט, מען זאל מאכען איין האנד מיט דעם סמאָטריטעל און מען זאל ברענערן אין זיין צעלע געשינען א געהאנגענעס. וויא אזוי דאס וועט צוגעהן, האט ער דייטליך ניט געזאגט, עס קען זיין אז ער האט עס דעם פאלקאוויק יא ערקלערט, אבער איך האב ניט ווילענדיג זיך א שאַר געמהאָן

אן דער טהיר און אויס פורכט פיעללייכט וועלען דיא ביידע מערדער דורך דעם פערשטעהן אז יעמאנד שטעהט הינטער דער טהיר, האב איך געפונען פאר קלוג שנעל אוועקצוגעהן.

— איז דאס געוויס, אזוי וויא דוא האָסט מיר דערצעהלט?
 — קלאַונוס באַנאָם! (איך שווער ביי נאָט!) — האט דער סאלדאט געענט-
 פערט און האט זיך איבערגעצלמ'ט — אז אלעס וואס איך האב אייך דערצעהלט
 איז וואהר.

— וויא אזוי איז דיר איינגעפאלען קומען צו מיר?
 — איך האב אנגעהויבען צו קלערן וואס טהוט מען? פריהער איז ביי מיר
 געווען א פלאן איך זאל דאס מעלדען דעם פאָליצייסטער. נאכהער אבער האב
 איך זיך בעקלערט, אז אזוי וויא איך בין ניט מעהר וויא א סאָלדאט, וועט מען
 מיר קיין גלויבען שענקען און איך קען נאך אין גרעסטען אונגליק פאלען. דארום
 האב איך אנגעהויבען נאכצופאָרשען פיעללייכט האט דער ברענער א ווייב אָדער
 עלטערן. איך האב וועגען דעם געמאכט א געשפרעך מיט א געהיים-פאָליציסט וואָס
 איז מיט ברענערן געווען זעהר בעפריינדעט און דיעזער האט מיר דערצעהלט, אז
 ברענער האט ניט לאנג געהייראטהעט און האט מיר אויך געזאגט וואו איהר וואוינט.
 — איך דאנק אייך זעהר גוטער מענש פאר דעם אלעס וואס איהר האט
 מיר ערצעהלט — האט בתישבע געזאגט — איך וועל שוין געוויס אין דעם ניט שוויי-
 גען. ווען זאגט איהר האבען זיי דעם טייפלישען פלאן געמאכט?

— הייטע אום עלף אוהר פאר מיטאג.
 — און ווען האבען זיי בעשטימט דיא צייט דעם העלישען פלאן אויסצופיהרען?
 — מיר שיינט, אז אויך הייטע אבענדס.
 — אויב אזוי איז דאך דיא שרעקליכע שטונדע אנגעקומען, דען עס איז שוין
 נאכט אין דרויסען.

— יא באריניא, אבער איהר קענט נאך דאס אונגליק פעהרימען. דערווייל
 א גוט נאכט, איך בעט אייך באריניא קיינער זאל וויסען אז איך בין דא געווען און
 האב עס אייך דערצעהלט.

— אויב איך וועל נאך צייט האבען מיין מאן צו רעמען וועט אייער בעזוך ביי
 מיר פערשווערען ווערן, אינ'ם פאל אבער ווען עס איז שוין נאך אלעמען וועט איהר
 מחען דעם גענעראל-גובערנאטאָר זעלבסט אלעס איבערדערצעהלען, וואס איהר
 האט מיר זא עבען דערצעהלט.

— נאט אין הימעל! פאר דעם גענעראל-גובערנאטאָר וועל איך דארפען
 שטעהען און ריידען? — האט דער סאָלדאט ערציערט געפרענט.

— יא — יא האט בתישבע זעהר ערנסט געענטפערט — אבער איהר קענט זיין
 גאנץ זיכער, אז אייך וועט קיין האר געקרימט ווערן. אין גענענטהייל, איהר וועט
 נאך דערפאר גוט בעלאהנט ווערן, אויף דעם האט איהר מיין עהרענוואָרט.
 — אָבער אום נאמעס ווילען באריניא! האט רחמנות! ווען זיי וואס פאר
 אן ענדע איך וועל דא האבען?

— שמיל! ניט אין ווארט מעהר — האט בת-שבע זא שטרענג אַ געשריי
געטהאן דאס דער סאלדאט האט מעהר ניט געוואגט צו ריידען — געה א היים, איך
מוז דיא מינוט לויפען נאך דעם געפענגניס, פיעללייכט וועט מיר נאך געלינגען מיין
מאן צו רעטען.

זיא האט געהאפט אויף זיך איהר מאנטעל און איז שנעל אריסגעלאפען.
אין דרויסען האט זיא זיך ארויפגעהאפט אויף אַ דראָשקע און האט געהייסען מען
זאל זיא פיהרען נאָך דעם געפענגניס.

216 מעס קאפיטעל.

ער איז ניט אונגערעכט.

— וואס ווינשען זיי הערר גריין? — האט דער באנקיר ראָטהבלום געפרעגט
סימאָן גריין וועלכער איז אריינגעקומען צו זיין פרינציפאל אין צימער.
— איך בין געקומען זיך מיט אייך געזעגענען הערר באנקיר.
— וואס? איהר פאהרט שוין אוועק?
— יא, איך מוז דאך פאהרען אבנעהמען מיין ירושה.
— נו פאָהרט געזונטערהייט — האט ראטהבלום געזאגט איהם רייכענדיג דיא
האנד — איך ווינט אייך אַ גליקליכע ריזע. נאט ווייס צו מיר וועלען זיך נאך זעהן
אמאל. דען געוויס וועט איהר שוין פטרבלייבען אין קאליפארניען.
גריין האט אַ ביטערן זיפין געטהאן.
— איהר זיפצט הערר גריין? זייט איהר אונצופריעדען פון דער גליקליכער ריזע
וואס איהר מאכט יעצט.

— איך מוז אייך זאגען, הערר ראטהבלום, אז לויט איך זעה, איז נאר אויף
דער וועלט קיין גליק ניטאָ. שטעלט אייך צום ביישפיעל פאַר מיך אליין. אזא גליק
וויא מיך האט געטראפען טרעפט דאך איינעם אין הונדערט יאהר, און דאך ווייס
איך נאט, אז איך פיהל מיך העכסט אונגליקליך.
— אבער ווארום, ליעבער גריין?

— וואס קומט מיר ארויס פון דיא מיליאָנען וואס איך וועל אבנעהמען אין
קאליפארניען, אז מיין הערץ בלייבט איבער דא אין מאַסקוואַ? איך שווער אייך ביי
מיין לעבען, דאס מיט פערגעניגען וואָלט איך דיא אלע מיליאָנען אבגעגעבען פאר
איין פריינדליך וואָרט פון אייער טאכטערס מונד.

— נו, פרעג איך אייך, הערר גריין, זייט איהר ניט קיין קינד? וויא קומט
דאס צו אייך איהר זאָלט אזעלכע ווערטער ריידען? איז דען מיין טאכטער איין
מערכען אין דער וועלט? גלויבט מיר, אז איהר וועט געפינען אַ כלה וואס וועט זיין
טויזענד מאל שעהנער פון איהר.

— איהר דארפט אבער ניט פערנעסען, הערר ראטהבלום, אז א מענטש האט
ניט מעהר וויא איין הערץ, און ווען דאס הערץ געהט געפאנגען אין דער געץ פון
דער ליעבע צו איינער, וועט עס שוין פון דאָרט קיין מאל בעפרייט ווערן.
— דאס זיינען אבער נור אזעלכע ווערטער וואס פאכען פאַר פאָעטען, אבער

מיר פראקטישע מענשען אָהן פּאַנטאַזיען, מיר דאַרפֿען אזא נעגענשטאַנד מיט אנדערע בליקען בעטראכטען. עס איז ווירקליך זעהר אנגענעהם צו היראטהען מיט דאס מעדען וואס מען האָט ליעב, אבער ווען דאס מעדען איז זא דום דאס זיא פערשטעהט ניט דאס גליק וואָס מען ליינט איהר פאָר, דארף מען נאָר לאנג ניט טראכטען און אויסזוכען אָן אַנדערע.

— איהר, ליעבער הערר ראטהבלום האט שוין געמוזט פערנעסען יענע יונגע יאָהרען, אין וועלכע איהר האָט אויך אזוי פאַנטאַזירט וויא אלע יונגע לייט. דער-מאָהנט זיך אבער נוט, וועט איהר געשטעהען, אז עס איז ניט אזוי לייכט זיך ארויס-צורייסען פון דיא ליעבעס פלאמען, וואָס א שעהן מעדען צינדעט אָ: אין אונזערע חערצער. ליעבער טהייערער הערר ראטהבלום! פיעללייכט קענט איהר נאָך ווירקען, איך זאָל דער גליקליכסטער מענש אונטער דעם הימעל ווערען.

— ווייסט איהר דען ניט, ליעבער פריינד, אז איך האָב איינגעוואלינט אייך פאר מיין שוועגערזאָהן צו מאכען. אויך מיין פרוי ווינשט זיך קיין בעסערס, וויא אונזער טאכטער אייך אבצוגעבען. אבער וואָס קאנען מיר טהאן, אז אונזער רעבעקא וויל דאָצו ניט איינזוואליגען.

— איך גלויב אבער אז ווען מען זאל זיא אויפקלעהרען וואס פאר א גליק זיא לאָזט ארויס פון דיא הענד, וועט זיא דאָך איינזוואליגען מיין פרוי צו זיין.

— ניין, הערר גריטץ, דאס וועט זיין אן אומזיסטע מיהע. איך בין שוין פעסט איבערצייגט, אז זיא וועט זיך ניט בעשליסען אייער פרוי צו זיין. איך מוז אייך זאָגען אז איך פערשטעה דאס זעלבסט ניט ווארום זיא לאזט ארויס אזא גליק פון איהרע הענד ?

— און איך פערשטעה יא דיא אורזאכע דאָפאָן.

— וואָס איז דא פאָר אן אורזאכע ?

— איך וואָלט דאָס אייך געזאגט אבער איך פירכטע, דאס אייך וועט דאס פערדריסען.

— מיך וועט דאס ניט פערדריסען, איהר קאנט פריי רעדען.

— מיר שיינט אז אייער טאָכטער איז פערליעבט אין אן אנדערן.

— אזוי ווייזט אייך אויס ?

— איך בין אין דעם פאסט איבערצייגט.

— ווירקליך? אין וועמען איז זיא פערליעבט ?

— זעהר אין א שטענדיכען מאן.

— קאנט איהר מיר זיין נאָמען זאגען ?

— ווארום ניט, איך קאן דאס אייך זאָגען. אָבער איהר מוזט מיר נאָך אמאָל

פערשפרעכען אז אייך וועט דאָס ניט פערדריסען.

— איך האב אייך שוין געגעבען דיא ערלויבניס פריי צו שפרעכען.

— זיין נאָמען איז יאָקאָב פֿיין.

— איך וועל אייך ניט זאָגען, הערר גריטץ, אז איהר האט אן אירטהום —

האָט ראטהבלום קאלט געזאגט — דען איך זעלבסט האב דאס שוין לאנג בעמערקט, אז זיא איז צו דעם יונגען מאן ניט גלייכנילטיג, אבער ער איז ניט אזא שטענדיכער

וויא איהר מיינט, דען מען ווייס שוין ריכטיג, אז מען האט איהם פאלש בעשולדיגט, אז ער האט וואהרהאפטונגען ערמאָרדעט. דער יונגער וואהרהאפטונג אליין האט מיר געזאגט, אז יאקאָב פֿיין איז ריין וויא נאלד און ער ווייס שוין, ווער דיא ווירקליכע מערדער פון זיין פאָטער זיינען.

— עס קען זיין אז ער איז אין דעם פערברעכען פאלש בעשולדיגט געוואָרען, דערפאר אבער האט ער אנדערע פערברעכען געגאנגען.

— וואָס מיינט איהר מיט דיא וואָרטען?

— עס טהוט מיר זעהער לייד אייך דאָס צו זאָגען, און מיר איז דאס זעהר אונאנגענעם, ווייל איהר קענט מיינען, אז איך רייך אויף יאקאָבן שלעכטעס דער-פאר, וואָס איך בעטראכט איהם אלס מיין קאָנקורענט.

— האט אייך רעבעקא ניט ערצעהלט פון דאס מעדעכען וואָס פֿיין האט זיא אין אַ בלאָטע פערפיהרט...

— ניין! זיא האָט דאס מיר ניט ערצעהלט.

— מיר איז אַ גרויס וואונדער, אז נאך אזא שענדליכע זאך וויא זיא האט

פון איהם ערפאהרען, האט זיא איהם נאך אין זינען.

— אבער דערצעהלט מיר וואס איז דאס פאר א געשיכטע?

— דאָס איז זעהר אַ שענדליכע געשיכטע. דער הערצלאזער יאקאָב האט

פערשפראַכען א מעדעכען פון ארמען שטאנד, אז ער וועט זיא הייראטען און דורך

דעם איז איהם געלונגען איהר עהרע צו רויבען, און אז ער האט שוין זיין שענדליכען

ציעל עררייכט, האט ער איהר געלאזט שטעקען אין דער בלאָטע אין וועלכער ער

האט זיא פערפיהרט און האט זיך גענומען שדעכען צו אנדערע עהרליכע מעדעכענס.

— איז דאָס מעגליך? — האט ראטהבלום ערשטוינט געפרעגט.

— דאָס איז אזוי זיכער, וויא יעצט איז טאָג.

— נו, און רעבעקא ווייס דאָפאָן?

— דאָס אונגליקליכע מעדעכען אליין האט דאָס איהר דערצעהלט.

— דאס קומט מיר אונגלויבליך פאר, אז נאך אזא שרעקליכען שקאנדאל

זאל מיין טאכטער ניט פערליערען דיא סימפאטיע צו אזא טיפּעל.

— מיר איז דאס אויך א וואונדער און איך קאן עס נאָר ניט פערשטעהען

וואס מיט אייער טאכטער איה, זיא זאל אין זינען האבען אזא שענדליכען סוביעקט,

וואס עס איז דיא גרעסטע שאנדע מען זאל גאר ווענען איהם ריידען. דאס וואָלט

איך קיין מאל געגלויבט.

— זייט זיכער, הערר גריטיק, אז מעהר וועט זיא שוין ווענען איהם ניט דענ-
קען — האט ראטהבלום זעהר אויפגערעגט געזאגט — איך בין איהר פאטער און איך

וועל זיך געוויס ניט לאָזען בעשמוצען.

— קען איך האפען אויף דעם גליק, אייער טאכטער'ס הערין צו געווינען?

— אויף איהר הערין קען איך ניט בעפעהלען, דארום קען איך עס אייך ניט

פערשפרעכען, אבער איהר האנד קען איך יא פערשפרעכען.

— אויב אזוי, פאָהר איך שוין, ניט — האט גריין העכסט ערפרעהט אויסגע-
—

רופען — איך גלייב נאך דאָ, ביז איך וועל וויסען, אז איך בין מיט רעבעקא'ס האנד בענקליקט געוואָרען.

217 מעס קאפיטעל.

דיא שרעקליכע בשורה.

אין א שעהנעם פרויזמאָרנען איז אן עקיפאָזש געשפּאַנט צו צוויי פּערד אריינ-געפּאָהרען אין דער שמואַרט אוישאַ און איז צוגעפּאָהרען צו דעם בעסטען האָטעל פון שטעטלעך, וועלכער האט זיך גערופּען „פעטערבורגער האָטעל“, פון דעם עקיפּאָזש זיינען אַרויסגעגאַנגען אַומזערע צוויי געקאַנטע מיכאַל גרינזאַנג און דער אַלטער אַיוואַן.

דער ווירטה פון האָטעל איז ענטגעגען דיא געסט אַרויסגעלאָפּען און נאך בעפּאָר זיי האַפּען איהם עטוואַס געפרענט, האט ער זיי אַנגעשאַטען ניין מאַס רייד וועגען דיא שעהנע צימער וואס געפינען זיך אין זיין האָטעל און וועגען דיא גוטע בעדיענונג וואס דיא געסט האבען ביי איהם אין האָטעל.

גרינזאַנג האט א שמייעל געטהאַן און האט געהייסען דעם רעדנער ער זאל איהם מיט זיין בענקלייטער אריינפיהרען אין איינעם פון זיינע בעסטע צימער. דער ווירטה האט דעם וואונש פאלד ערפילט און האט זיינע געסט אריינגע-פיהרט אין א גרויס ליכטיג צימער.

— ווילט איהר פיעללייכט עפעס עסען צו טרינקען? האט ער מיט גרויס רעספעקט געפרענט.

— הייסט מאכען דערווייל דעם סאַמאַוואַר, וועגען עסען וועלען מיר שפעטער ריידען — האט גרינזאַנג געענטפערט.

דער ווירטה איז אַרויסגעלאָפּען.

— וואס דענקט איהר יעצט צו טהאַן הערר גרינזאַנג? — האט דער אַלטער אַיוואַן געפרענט.

— איך וועל באלד אונטערנעהן צו דעם היזיגען פּאַליציימיסטער און וועל איהם דערצעהלען אז דער גראַף דאַנילאָו האט קיין מאָרד בעגאַנגען, זעלבסטפּער-שטענדליך אז איך וועל איהם זאַגען וואו דיא גרעפּין מאַריאַ געפינט זיך און אַומזער אַרעסטאַנט וועט נאך הייטע בעפרייט ווערען.

— אז ער וועט הייטע בעפרייט ווערען דאס גלויב איך ניט, ווייל מען מוז דאָך פריהער נאַכפּאַרשונגען מאַכען צו דאס איז וואהר אז זיין פרוי לעבט, דאס וועט געהמען צייט עטליכע טעג.

— ניין, דאס קען העכסטענס געדויערן ביז מאָרנען, דען איך וועל טעלעגראַף פירען צו מאַריאַ'ן זיא זאל קומען אהער און קיין בעסער עדות פון איהר דאַרף מען ניט. — דאס האט איהר אויך רעכט.

— איך וועל פרעגען דעם פּאַליציימיסטער אליין וואס איך זאל דא טהאַן אום דער גראַף זאל וואס ניכער בעפרייט ווערען, ער וועט געוויס מיר אַ גלייכען האַמא געבען.

— און איך געה באלד צו דעם סליעדאַוואַטעל איהם מעלדען וועגען דעם

קינד וואס איז ערמאָרדעט געוואָרען און וואו דער מערדער געפינט זיך — האט אייוואן געזאגט — אך הערר גרינזאנג, עס קומט מיר אליין פאָר אונגלייבליך ווען איך דערמאהן מיך אז דאנלאווקא איז געווארען א מערדערהעהלע, איך וואוין שוין אין טייפעלסשלאַס צוואנציג יאהר און נאך קיין מאל האבען זיך אזעלכע מערדערייען אין מיין געגענד געטראפן וויא איך דער לעצטער צייט, דאס איז הימעלשרייענד.

— אבער יעצט וועט צו דיא מערדערייען אן ענדע געהמען — האט גרינזאנג געענטפערט — עס איז נור שלעכט געווען בעפאָר מען האט געפונען דיא לאַך פון דיא שלאַנגען, אבער קוים האט מען שוין זייער אויפגעטשאַלטס אָרט געפונען, וועט מען זיי איינצינווייס אויסראַטהען.

— יא, מען מוז זיי אויסראטהען, דען ווער ווייס וויפיעל מענטשענלעבענס זיי וועלען נאך פערניכטען ווען מען וועט פון זיי וואס ניכער קיין ענדע מאַכען. ניט אומויסט זאגט מען אז איין שטינקענדיגע פליענ מאַכט קאליע דעם בעססען בוימעל. דיא איין אדעלא האט דאס דא אנגעפלאדעט אזוי פיעל מערדער און האט אנגע-בראַכט אזוי פיעל צרות אויף דעם גראַפ'ס הויז. וואס ווייסט איהר הערר גרינזאנג וויא גליקליך אנטאן האט מיט זיין מאריאין פריהער געלעבט. איך שווער אייך אז דיא נאנצע וועלט האט זיי געמענט מקנא זיין. זיי האבען אימער נור איינעם דעם צווייטען אין דיא אויגען געקוקט. און צייט דיא פערפלוכטע אדעלא איז צו זיי אין הויז אנגעקומען האט צו זייער ליבע און זייער גליק אן ענדע גענומען.

— ווארט! איהר וועט זעהן וויא דיא פערפלוכטע בעסטע וועט בעישטראפט ווערען — האט גרינזאנג צארנינג געזאגט — זיא אויך איהר פאטער מוזען זייער לעבען אויף דעם עשאפאָט ענדיגען, זאל נור אנטאן בעפרייט ווערען פון זיין קערקער, וועט ער זיך שוין מיט זיי אברעכענען וויא מען בעדאָרף.

דיא טהיר האט זיך געעפענט און דער דיענער האט דעם סאמאואאר אריינגעטראגען. ער האט איהם אוועקגעשטעלט אויפ'ן טיש און האט געוואלט אוועקנעהן, אבער גרינזאנג האט איהם אבגעהאַלטען.

— הער נור יונגע — האט ער צו איהם געזאגט — איז דאס געפענעניס ווייט

פון דאָנען?

— ניין הערר, עס איז ניט ווייט — האט דער דיענער געענטפערט.

— וואוינט דער סמאָטריטעל אויך געבען דעם געפענעניס!

— יא, ער וואוינט דארט.

— טרעפט מען איהם דעם גאנצען טאג צו הויז?

— וויא א מאָל, א מאָל טרעפט מען איהם צו הויז און א מאָל ניט. וואט

איז, איהר דארפט זיך מיט איהם זעהן?

— יא.

— איך וואָלט אייך ניט געראטהען איהר זאלט צו איהם הייטע געהן.

— ווארום ניט?

— ווייל איך ווייס אויך ניט וואס דאָרט האט זיך געטראָפּען, ווער עס קומט

אריין צום סמאָטריטעל דעם אַרעטירט מען.

- וואס הייסט דאס? — האט נרינזאנג ערשטוינט געפרענגט — ווארום אַרע-
 מירט מען גלאַט אזוי אונשולדיגע מענשען?
- דערפאר וואס דיא טעג האט מען פערניפטעט אין געפענגניס א רייכען
 ארעסטאנט. פאַלט דער פערדאכט אויף יעדען פרעמדען מענשען וואס קומט אריין
 צום סמאָטרימעל, ווייל מען מיינט אז ער האט שולד אין דעם טהאט פון דעם
 רייכען ארעסטאנט.
- איך פערשמעה נאך אלץ ניט וואס דוא רעדסט. ווער האט פערניפטעט
 דעם רייכען ארעסטאנט?
- ווען מען זאל וויסען ווער, וואָלט שוין נוס געווען, אבער מען ווייס נור אזוי
 מעל, דאס איינער האט איהם אריינגעשיקט א נוטען מיטאג און וויא נור דער אַרעסט-
 טאַנט האט איהם אויפגעגעסען איז ער באלד געשטאַרבען.
- דאס איז זאָנדרבאר. ווייסט דוא ניט וויא דער ארעסטאנט האט גע-
 הייסען?
- איך ווייס נור דאס, אז ער איז געווען זעהר א רייכער מאַן. ער איז געזעסען
 אין אסטראג דערפאר וואס ער האט זיין פרוי דערשאָסען.
- נרינזאנג מיט איוואנגען זיינען הערענדיג דיא ווערטער בלייף געוואָרען.
 — ווייסט דוא ניט וויא דער ארעסטאנט האט געהייסען? — האט נרינזאנג
 געשטאַמעלט.
- מיר שיינט אז ער האט געהייסען דניאל אדער דאנילאק.
- דאס איז אנטאן! — האט איוואן ערציטערט אויסגערופען.
- איהר האט איהם דען געקענט? — האט דער דיענער געפרענגט.
- אך מײן גאַט! — האט איוואן ציטטערענד ביי אלע גליעדער געיאמערט,
 מען האט איהם פערניפטעט, מײן נוטער הערר איז טוידט?!
- דער דיענער האט א קוועטיש געטהאן מיט דיא פלייצעס און איז אוועקגע-
 גאַנגען.
- הערר נרינזאנג! — האט איוואן מיט א פערצווייפעלטער מינע א געשריי
 געטהאן — איהר האט געהערט וואס דער מענש האט דערזעהלט.
- צו איך האב געהערט פרענגט איהר? אלע גליעדער שוידערן אין מיר פון
 דער נאַכריכט.
- נו, וואס טהוט מען יעצט?
- איך בין וויא פערטומעלט, איך ווייס אליין ניט וואס מיר זאלען טהאן.
- הערר נרינזאנג דאס איז אויך זייער ארבייט.
- וועמינס?
- איך גלויב אז דער ניפט האט איהם אויך דיא פערפלוכטע אדעלא מיט
 איהר פאטער אין קערקער אריינגעשיקט.
- דאס קען זעהר זיין, אבער מיר קענען דאך דאס ניט בעווייזען.
- עס שאַדעט אבער ניט ווען מיר וועלען אוונזער פערדאכט איבערנעבען
 דער פאַליציי.

— איך וועל זיך שוין מעהר דא ניט מ'שען — האט נרינזאנג געענטפערט —
 דען איך פאנג אן צו גלויבען, אז דאס איז אבגעארבייט געוואָרען מיט דעם וויסען
 פון א גרויסען בעאמטען. ווייל מיר גלויבט זיך דאס גאָר ניט אז מען זאל קענען צו
 אן ארעסטאנט אריינשיקען ניפט און קיינער זאל ניט בעמערקען ווער דער שלוח
 פון דעם טויט איז געווען און ווען איך וועל זיך דא אריינמישען וועל איך גענויס
 ניט נוט אבשניידען.

— און איך וועל דאס ניט שוויינען — האט איוואן מיט פייער געזאָגט — ווען
 איך וועל זיין ביים סליעדאָוואַטעל ווענען דעם מערדער וואס האט דאס קינד ער-
 מאַרדעט וועל איך איהם אויף דעם גראַפֿיס מערדער אויך אויפֿטערקואם מאכען.

— איך ראטה אייך דאס ניט צו טהאן.
 — עס מעג זיין וואס עס וויל, איך מעג דאביי מיין לעבען פערליערן וועל א זי-
 אזא זאך ניט שוויינען. איך מוז אויסגעפינען ריכטיג ווער עס האט דעם גראַפֿ ער-
 מאַרדעט. אבער איך פערשפּאַך דאס אויסגעפינען, איך ווייס אזוי זיכער וויא יעצט
 איז טאג, אז דאס איז אדעלאס ארבייט. איך דארף נור אנווייזען וואו זיא געפינט זיך.
 — דאס איז נאך אלס וועניג. איהר וועט מווען אויפוויזען אז זיא איז ווירק-
 ליך דיא מערדערין.

— ווען נור דער סליעדאָוואַטעל האט אין זיך חאטש א שטיקעלע געוויסען,
 וועט ער שוין אליין נאכזוכען און וועט זיך איבערציינען אז איך האב רעכט. אלע
 בעאמטע זאלען אנטהייל געהסען אין אזא מערדעריי איז דאך אונטעגליך? איך וועל
 זיין ביי אלעמען, ביים סליעדאָוואַטעל, ביים פּאָליצייסטער, ביים ספּראַוויק און
 ביי דעם סמאַטריסעל פון געפענגניס און ווען נור איינער פון זיי וועט זיך ענערניש
 געהסען דיא זאך צו ערפארשען איז דאס פאר מיר שוין גענוג.

— טהוט וויא איהר פערשטעהט, איך פּאָהר נאך אין א פּאָר שמונדען אוועק
 פון דאנען. פיעללייכט וועט עס יא האלטען ביי א וועג און איהר וועט דארפן דערצו
 געלד, זאלט איהר מיר שרייבען אדער טעלעגראפירען, וועל איך אייך באַלד ארויס-
 שיקען געלד וויפיעל איהר וועט געהינג האבען.

— זעהר נוט, איך דאנק אייך דערפאר וואָס איהר ווילט מיר מיטהעלפען
 חאטש מיט געלד — האט איוואן געענטפערט אויסווישענדר דיא טרערין וואָס האבען
 זיך פון ווינע אויגען גענאסען ביי דעם געדאנק דאס דער גראַפֿ אנטאָן איז שוין טויט
 און ער וועט איהם ניט קענען דערפרייען מיט דער נאכריכט דאס זיין פרוי מיט
 זיין קינד לעבען.

18טעס קאפיטעל.

א פּראַכטפּאָלע אַקטריסע.

— וואס טהוט מען?

דיא פראגע האט זיך שוין אונזעהליגע מאל געפרעגט וולאדימיר געלי-
 ראוו, אלס ער האט זיך דערמאנט אן זיין פלה ארעלא דאנילאוו.
 ווייט זיא איז געקומען נאך מאסקווא. איז זיין אנטפאטיע צו איהר נאך
 גרעסער געווארען. עס האט איהם פעסט געעקעלט אלס ער האט זיך אן איהר

דערמאָנט. ער האט ביי זיך נאר ניט געקענט רעכט מאכען מיט איהר זיך צו פער-
בינדען און זיא פאר זיין פרוי צו מאכען.

ניט דער גראָבֿהייט וואס זיא האט בעהאנדעלט דער ארמער נובערנאנטין
סוסאנא פעטראו, האט זיא אין איהם געגען זיך אַ שרעקליכען האס ערוועקט, זיא
האט איהם דאמיט געוויזען אז זיא ישטעהט פיעל ניעדעריגער אלס ער האט זיך
פריהער פֿאַרשטעלט.

וואס טהוט מען? וויא בעפרייט מען זיך פון אזעלכע קייטען, וואס וועלען
איהם פאר דאס נאנצע לעבען וויא דעם אונגליקליכסטען ארעסטאנט בינדען.
ער איז געווען שטארק אין כעס אויף דער מאדאם פעטראָו דערפאר וואָס
זיא האט איהם צוגערעדט ער זאל אדעלאָן בעהאנדלען וויא אַ געטרייער חתן דאָרף
זיין בראוט בעהאנדלען. ווען ניט זיא וואלט ער איהר קיין פריינדליכען בריעף גע-
שריעבען און זיא וואלט ניט געקומען צו איהם.

זיא איז שוין דא אין מאַסקווא זייט דריי טעג און יעדען טאג קומט זיא צו
איהם און ער מוז קומען צו איהר. יעדעס מאל וואָס זיא פלעגט צו איהם קומען
איז איהם געווען אויפן הערצען ריכטיג וויא אַ הונגעריגער לייב זאל צו איהם ארייני-
קומען אום איהם צו צערפליישען און ווען ער האט בעדאָרפט געהען צו איהר האט
ער זיך געפיהלט זא שלעכט וויא ער זאל דארפען געהען געגען דעם טויט. אבער
ער האט דאס אַלעס געמוזט געדולדיג ערטראגען און איז נאך געצוואונגען געווען
מאכען א פּרעהליכע פריינדליכע מינע.

וויא שלעכט דאס איז ווען מען מוז זיך צייגען פריינדליך צו דעם מענשען וואס
מען האסט וויא דעם טויט. דאס איז איינס פון דיא גרעסטע קוואלען, וועלכע
קענען דעם שטארקסטען מענשען יִערשמעטערין. בעזאנדערס נאך ווען דער מענש
איז אן ארדענטליכער און קען גאָלש ניט זיין.

דיעזע העלישע שמערצען האט יעצט געפיהלט געלידאו צוויי מאָל יעדען
טאג. איהם איז געוואָרען אזוי יטער, דאס איינפאך דאס לעבען איז איהם צו לאָסט
געפאָלען.

וואס טהוט מען? גיא ווארפט מען פארט פון זיך דיא שרעקליכע לאָסט
ארונטער. זאגען אדעלאָן גאר פלוצלונג אז ער האט חרטה אויף דעם שידוך, וועט
ער דאך ביי איהר אויכווייזען וויא אַ משונגענער, ערשט שרייבט ער איהר אזא
ליעבע בריעף און בעט זיא רחמים זיא זאל צו איהם קומען און פלוצלונג וועט ער
איהר ערקלערן אז עי קענא יחר מאן ניט זיין. און אויסער דעם וואס זיא וועט איהם
בעטראַכטען אלס א וואהנזיניגען, וועט זיא איהם דען שווייגען פאר דער בעליידיגונג?
אזא סחורה וויא אדעלא איז קען דאך דיא גרעסטע סקאָנדאָלען מאכען און אלע
וועלען איהר גערעכט געבען.

זיא האט איהם נאך מיט צוויי טעג צוריק געזאנט, אז זיא פאהרט באַלד
צוריק אוועק נאך דאנילאווקא, אבער זיא איז ניט געפאָהרען.

— אַ ווארום האלט זיא קיין וואָרט? פאר וואָס פאהרט זיא שוין ניט

אוועק? — האט ער מיט כעס צו זיך אליין גערעדט — זיא זאל מ'ך חאמש ארף אייניגע טעג אבלאזען, וואלט איך נאר פרייער געאטשמעט, עס וואָלט מיר ליכטיגער געוואָרען אין דיא אויגען.

דיעזע ווערטער האט ער גערעדט אין דער צייט ווען זיא האט בעדארפט צו איהם קומען. זיא האט איהם בעשטימט דיא שטונדע אין וועלכער זיא וועט איהם מיט איהר בעזוך בענליקען און ער האט געמוזט אויף איהר ווארטען, דען אוועק געהן און זאגען איהר נאכהער אַ פאַלשען תירוץ, אז ער האט געמוזט פון דערהיים אוועקגעהען האט ער ניט געקענט, הייל ער האט געוואוסט אז אדעלא פערשטעהט זיך זעהר גוט אויף פאַלשע תירוצים און פון איהר מיילכעלע וועלען זיך אנהייבען צו שיטען אזוי פיעל פאַרווירפּע דאס ער וועט ניט האבען וואוהין פאַר איהר צו אנטלויפען.

און נאך בעפאַר ער האט צייט געהאט זיך צו בעשליעסען וואס צו טהאן, האט מען איהם אנגעקלאפט אין טהיר. ער איז בלאס געוואָרען, דען ער האט פער-שטאנען אז דאס איז זיא, אבער עס העלפט ניט מען מוז איהר עפענען.

ער האט געעפענט און ווירקליך איז אדעלא אריינגעקומען מיט זעהר אַ מונ-טערע פרעהליכע מינע. ער האט פערשטאנען אז איהר האט עטוואָס אנגענהמעס פאַסירט, אבער ער האט איהר ניט געפרעגט וואָרום זיא איז יעצט אזוי פרעהליך. — נו, מיין העלד וואס מאכסט דוא? — האט זיא געפרעגט איהם רייכענד דיא האנד — עפעס ווייזט דוא מיר אויס וויא אַ חלוס'דיגער.

— אַ חלוס'דיגער? — האט ער מיט אַ געצוואונגענעם שמייכעל געענטפערט — איך גלויב ניט, אז דוא ביזט געקומען מיר צו חלוס.

— דוא גלויבסט נאר ניט איך זאל קומען דיר צו חלוס? דאס איז א בעווייז, אז דיין ליעבע צו מיר איז ניט אזוי פייעריג, דען ווען זיא זאל יא זיין אזוי פייעריג וויא אלע אנדערע ליעבעס, וואלסט דוא מיך יעדע נאכט געזעהן אין טרוים. — איך הער דאס ערשט, אז ווען דיא ליעבע איז הייס מוז מען דער געליעב-טער זעהען זיין געליעבטע אין טרוים.

— דוא הערסט דאס ערשט? זאג איך בעט דיר קיין לינגנס ניט, מיר שיינט אז דוא האסט אין דיין לעבען דורכגעלעזען אייניגע ראמאנען האָסט דוא געוויס אין איינעם פון זיי געגענענט וואס דיא ליעבענדע האבען איינער דעם צווייטען אין זינען אימער זאגאר אין טרוים זעהען זיי איינע דיא אנדערע.

— דאס זאגט אלץ א ראָמאַן, וואס איז אין גאנצען פול מיט פוסטע פאַני-מאַזען, מיר זיינען אבער מענישען מיט אַ ריינעם פערשטאנד, דארום זעהען מיר אונזערע פריינדע און געליעבטע נור וואכענדיג אבער ניט אין שלאף.

— דוא ביסט אַ פייער מענש געוואָרען מיין ליעבער וולאָדימיר — האט זיא מיט אַ שפאַטישען טאן געזאגט — וואס אַ טאָג ווייטער געפין איך אין דיר אלץ מעהר פליענען. נור איך פערצייהע דאס דיר אבער מיט דעם בעדינונג דוא זאָלסט מיר א געפאלען טהאן.

— אַ געפאלען? וואס פערלאנגסט דוא דען?

- איך פערלאנג פון דיר, דוא זאלסט דער נובערנאנטין סוסאנא פון דיין הויז פעריאָנען.
- אבערמאלס האסט דוא אנגעהויבען אזעלכע דומהייט צו רעדען? — האט נעלידאָוו צאָרני נעזאנט.
- דומהייט? דוא וואָנסט מיר צו זאָנען אז איך רייד דומהייט? און אלץ דערפאר וואס איך האב פערלאנגט דוא זאלסט ארויסטרייבען דער שלעפערקע פון דיין הויז? יעצט פערשטעה איך שוין אלעס.
- וואס פערשטעהסט דוא?
- איך פערשטעה, אז דיא נובערנאנטין בעטרעט דא נאך א נרעסערע שטעלע אלס לערנען מיט קליינע קינדער. זיא לערנט מיט דיא עלטער קינדער פיעל בעסער. ...
- איך פערשטעה ניט וואס דוא רעדסט אדעלא? — האט נעלידאָוו מיט זעהר אן ערנסטע מינע נעזאנט.
- אָ, דוא פערשטעהסט מיר צו נוט, נור דוא מאכסט זיך ניט פערשטען הענדיג. אָבער מיר שיינט אז דוא ווייסט זעהר נוט דאס מיר נארט מען ניט.
- איך פערשטעה ווירקליך ניט וואס דוא ווילסט פון מיר אדעלא?
- איך וויל דוא זאלסט דער פערפלוכטער נובערנאנטין פון דעם הויז ארויס-יאָנען. איך וועל רוהיג ניט קענען בלייבען, ווען איך וועל וויסען אז זיא נעפינט זיך דא אין שטוב.
- דאס וועסט דואאבער ביי מיר ניט אויספיהרען. ערשטענס, דיענט זיא ניט ביי מיר, זאנדערן ביי מיין מוטער. איך האב קיין רעכט איהר א שלעכט וואָרט צו זאָנען. צווייטענס, וועל איך זיך ניט ערלויבען אָן אנשטענדיגע ארענטליכע פרוי אזוי ווייט צו בעליידיגען און זיא וויא איינע דיעבין פון אונזער הויז ארויסטרייבען.
- דאס איז אלץ פוסטע פראָזען. דאָ ליענט א נאנץ אנדער מיין.
- וואס האסט דוא זיך איינגעבילדעט, אז דא ליענט אן אנדער מיין? — וואס פאר א מיין קען דא שטעקען?
- דוא מאַך זיך נור ניט אזוי נאָאיוו וויא א קינד. איך האב דיר איין מאל נעזאנט און זאָנע עס נאך אמאל, אז מיך וועסט דוא ניט נאָרען. איך פערשטעה אלעס. איך פערשטעה, אז דיא נובערנאנטין איז ביי דיר פיעל טהייערער אלס איך, ווייל זיא פערקויפט דיר איהר עהרע. ...
- אדעלא! — האט נעלידאָוו וויטהענד א נעשריי נעטהאן — דוא בריינגסט מיך פון געדולד ארויס מיט דייע אונפערשעמטע ווערטער. דיא מאדאם פעטראווי איז אזוי עהרליך וויא דוא.
- דאס איז שוין איבער דער מאס! — האט אדעלא אויסער זיך זאָר כעס געשריען און איהר געזיכט איז אזוי ווילד געווארען, דאס נעלידאָוו האט זיך ער-שראָקען — וואס? דוא האסט דיא פרעכהייט מיך צו פערנלייכען צו דיעזער פער-דאָרבענער שענדליכער פרוי? אויב אזוי מוז יעצט נעהמען אן ענדע. קלייב זיך אויס איינע פון אונז ביידען.
- אבער וואָס היצט דוא זיך אזוי?

— איך קען דאס מעהר ניט ערטראגען, אן ענדע זאל דאס געהען. ענטוועד
דער איך זאל זיך פון דיר אויף אימער שיידען אדער זיא. דוא הערסט, וולאדימיר,
וואס איך זאג?

— דוא האָסט, וויא מיר שיינט, אויך געהערט מיין בעשלוס, אז איך וועל
דער מאדאם פעטראוו פון דאנען ניט ארויסגיין.

— איז זיא ביי דיר טהייערער פון מיר? — האט אדעלא העכסט צארניג גע-
שריען.

— איך וועל אן ארענטליכען מענישען פאר קיין פאל בעליידיגען.

— איך בעפעהלע עס דיר, דוא זאלסט דאס טהאן.

— איך בין דיינער קיין שקלאצע, דוא זאלסט דאס רעכט האבען מיר צו
בעפעהלען.

— נו, אויב אזוי, אדיע אויף אימער און עוויג. דוא וועסט מיר צו זעלבסט
מאָרד בריינגען און דייין גאנץ לעבען וועט דיא זינדע וויא א שווערע לאַסט ליעגען
אויף דייין געוויסען.

ביי דיא ווערטער איז זיא ווילד ארויסגעלאָפּען פון זיין צימער.

— אדעלא! אדעלא! — האט איהר געלידאו נאכגעשריען, אבער זיא האט
שוין ניט געהערט און איז אנטלאפען געווארען.

געלידאו וואָלט העכסט צופריעדען געווען מיט דעם צופאל, וואס האט איהם
געטרענט פון דיעזער פּערהאסטער פּערזאָן; אבער איהרע לעצטע ווערטער, דאס
זיא וועט זעלבסטמאָרד בענעהן, האבען איהם שטארק ערציטערט. צוליעב איהם
זאל א מעניש שטארבען, דאס האט זיין ערעלקייט איהם ניט דערלאָזט. ביי איהם
וואָר קיין צווייפעל, אז זיא וועט אויס גרויס כעס ווירקליך זעלבסטמאָרד בענעהן.

נאר אויף דאס נייע האט זיך אין איהם ערוואַכט דיא אלטע פּראַגע וואס
טהוט מען? אבער שוין נאר מיט אן אנדער זין. ער האט ענדליך אויף זיך געחאפט
זיין מאַנטעל און איז אויך פון שטוב ארויסגעלאָפּען נאכיאגען אדעלא'ן און זיא אב-
האַלטען פון א זעלבסטמאָרד.

ערדלער געלידאו! ווען דוא זאלסט זעהן וואס פאר א שטייכעל אויף דער
פּאַלשער אדעלא'ן איז געלעגען, אלס זיא איז אויף יענער זייט פון דייין טהיר געווען,
וואלסט דוא אזוי אונרוהיג ניט געווען. דיעזער שטייכעל האט וויא געזאגט: איך
קען דיר, מיין שעפעלע, איך ווייס וויא מיינע ווערטער וועלען דיר ניט לאָזען רוהען,
און דוא וועסט מיך זוכען... בראַוואָ, אדעלא! דוא ביסט א פּראַכטפּאַלע
אַקטריסע!

219 טעם קאַפיטעל.

צו שפּעט.

דיא נאכריכט דאס מען וויל פּרענער'ן אין זיין קערקער ערטאָרדען, האט
כתּ-שבע'ן וויא אונטערנעצונדען. אבוואהל זיא האט איהר מאַן ניט געליעבט און
איז איהם זאגאר ניט געטריי געווען, אבער ביי אזא פּאַל דאס ער שטעהט אין נע-
דער

פאָהר איינפאך ערמאָרדעט צו ווערען. האט זיא ניט געקענט רוהען און איז, וויא מיר ווייסען, געפלוניגען צום אסטראנ.

זיא האט קומענדיג צום סמאָטריטעלס וואוינונג זיך גלייך געלאָזט צו איהם מעלדען, אבער מען האט איהר געענטפערט אז ער שלאָפט.

זיא האט אבער שטארק געוואלט וויסען צו האט זיא ניט פערשפעטיגט דיא צייט און צו ברענער לעבט נאך, דארום האט זיא ניט געוואלט אוועקגעהן און האט שטרענג געפאָדערט מען זאל דעם סמאָטריטעל אויפועקען, ווייל זיא האט מיט איהם וועגען זעהר א וויכטיגער זאך צו שפרעכען.

נור איהר האט נאר ניט געהאָלפען. דעם סמאָטריטעל האט מען ענטוועדער ניט געוואלט אויפועקען, אדער ער איז אזוי שטארק געשלאָפען, דאס מען האט איהם ניט געקענט אויפועקען.

איהר איז דא זעהר ביטער געווארען, און נאך א לאנגעם נאכדענקען האט זיא זיך בעשלאָסען פליהען צו דעם סליעדאָוואטעל, איהם איבערגעבען אלעס וואס מען האט איהר דערזעהלט און איהם בעטען, ער זאָל דיא מינוט א נאָכפאָרשונג מאכען צו לעבט ברענער, אויך פערזאָרגען, אז איהם זאָל קיין שלעכטעס געשעהן.

אבער וויא ערפאָהרט מען וואו דער סליעדאָוואטעל וואוינט און וויא קומט מען צו איהם אין אזא צייט מיט אזעלכע זאכען? פיעללייכט איז נאר דיא גאנצע געשיכטע וואָס מאַלינבערגס מענש האט איהר דערזעהלט א ליגען, וועט זיא נאך האפען א שווארצען סוף פון'ס סליעדאָוואטעל, דערפאר וואס זיא דולט איהם דעם קאָפּ אומזאָנסט.

נור דאָ העלפט קיין זאך. דיא צייט איז ביי אזא פאָל זעהר טהייער. מען מוז דעם סליעדאָוואטעל זעהן. און אויב ניט איהם, האט זיא זיך בעשלאָסען פליהען צום פּאָליצמייסטער.

— יא, צום פּאָליצמייסטער — האט זיא ענדליך אויסגערופען — דען ביז איך וועל געפינען דעם סליעדאָוואטעל קען ווער-ווייס-וואָס פּאָכירען. זיא האט זיך ווייטער ארויפגעחאפט אויף א דראַשקע און האט דעם קוטשער געהייסען ער זאל זיא פיהרען צום פּאָליצמייסטער.

עס האט לאנג ניט געדויערט, האָט זיך דער איזוואָזשיק צוגעשטעלט ביז דער טהיר פון'ס פּאָליצמייסטערס היז. זיא איז גלייך צוגעלאפען און האט אנגעד-הויבען צו ציהען ביי דער שנור פון דער טהיר-גלאָקע. א דיענער איז ארויסגעלאָפען.

— איך מוז נאָטהווענדיג דעם פּאָליצמייסטער זעהן — האָט זיא האַסטיג געזאגט.

— ער איז אבער יעצט בעשעפטיגט מיט געסט — האט דער דיענער געענטפערט.

— דערפון וויל איך ניט וויסען — האט בת-שבע שטאלץ געענטפערט — איך מוז איהם שוין זעהן, דען עס האַנדעלט זיך אום א מענשען-לעבען צו רעטען פון אַ געוויסען טויט.

— איך וועל איהם דאס מעלדען — האט דער דינער געענטפערט און איז צוריק אריינגעלאָפֿען אין שטוב.

עס זיינען קיינע דריי מינוטען פֿאַראַיבער איז ער צוריק ארויסגעקומען און האט געזאגט: ביטע, קאָמען זיי אריין.

ער האט בת־שבע'ן ארויפגעפיהרט אויף דיא טרעפ פון דעם פאליצמייסטרס טערס וואוינונג און האט זיא אריינגעפיהרט אין צימער.

— דאָ, באַרשיניא, וועט איהר אייניגע מינוטען וואַרטען, וועט דער קניאַז מיט אייך ריידען.

בת־שבע האט זיך אנערדערנעזעצט אויף א ווייכען שטול, אבער איהר האט אויסגעווייזען אז זיא זיצט אויף שפילקעס. יעדער אויגענבליק וואס איז איבערנעד נאנען, האט זיך אין איהרע אויגען וויא א יאהר אויסגעצויגען.

ענדליך האט זיך דיא טהיר געעפענט און דער פאליצמייסטער, דער קניאַז נאליצין איז אריינגעקומען.

בת־שבע איז פון איהר אָרט אויפגעשפרונגען.

דער קניאַז וועלכער איז אריינגעקומען שטארק אין כעס, דערפאר וואס מען האט איהם פון זיין פערנעניגען געשטערט, איז נאר אנדערש געווארען, אלס ער האט דער שעהנער בת־שבע'ן דערזעהן. אויף זיין געזיכט האט זיך געווייזען זעהר א פריינדליכער שמייעל און מיט א זאנפטע שטימע האָט ער געפרענט:

— ווער זייט איהר?

— מיין נאמען איז באבעטהא ברענער.

— וואס פערלאנגט איהר?

— עס איז א שאנדע צו זאגען — האט בת־שבע געענטפערט — אבער איך מוז דיא וואהרהייט זאגען, דאס איך בין דיא פרוי פון דעם בעוואוסטען מיכאאיל ברענער, וועלכער זיצט יעצט אין געפענעניס בעשולדיגט אלס דער מערדער פון א געוויסען וואהרהאפטניג.

— אזוי? איהר זייט דעם ברענער'ס פרוי?

— יא, קניאַז.

— נו, וואס ווינשען זיא?

— איך מוז אייך זאגען גנעדיגער קניאַז אז אבוואָהל איך בין ברענערס פרוי, דאָך בין איך צו איהם זעהר גלייכנילטיג געווען זייט מיר האבען געהייראטהעט, מיך האט זעהר וועניג געקיסערט וואס מען האט איהם אריינגעזעצט אין געפענעניס, איך קען זאגאר זאגען אז מיר האט דאס ניט שלעכט געשמעקט. דען איך האב אלץ איינס געדענקט פון איהם זיך צו שיידען. אבער הייטע האב איך ערפאָהרען אז דיא פערזאנען, וועלכע זיינען דיא ווירקליכע מערדער פון וואהרהאפטניגען, האבען זיך בעשלאסען איהם אין זיין צעלע צו ערמאָרדען אויס פורכט ער זאל ניט ריידען אזעלכע זאכען וואס פאסט ניט פאר זיי, דאס האט מיך בעוועגט איך זאל צו אזא מערדעריי ניט דער דערלאזען. ווייל אויסער מיר האט ברענער קיינעם דא אין שטאדט

ווער עס זאל זיך פאר איהם אינמערעסירען, האב איך דאס דארום געפונען אלס מענשליכע פפליכט צו איינען איהם צו הילפע.

— ווער האט דאס אייך דערצעהלט. אז מען וויל איהם ערמאָרדען?

— איך קען דאס נאך דערווייל ניט זאגען, ווייל איך האב הייליג יענעם מאָן פּערשפּראַכען דאס איך וועל זיין נאָמען זאגען נור אין פּאַל ווען עס וועט זיך ארויס-ווייזען אז ברענער איז ווירקליך ערמאָרדעט געוואָרען.

— דאס איז א פוסטע פאנטאזיע, איך גלויב דאס ניט.

— עס קען זעהר זיין, אז דאָס איז א פוסטע פאנטאזיע, אבער אונזער שולדיג-קייט איז, מיר זאלען דאס אונגליק פּערהיטען אויב ער איז נאך ניט געקומען, דען דער מענש וואס האט מיר דערצעהלט איז אזא מאָן וואס מען מוז איהם גלויבען.

— גוט! — האט דער קניאז געענטפערט — איך וועל דיא זאך שוין בעזארגען.

— אבער גנעדיגער קניאז — האט בת־שבע פאסט וויינענד געזאגט — לויט

דער מאָן האט מיר דערצעהלט איז דאס אבגעמאכט געוואָרען ביי דיא מערדער מען זאל ברענערן הייטע ערמאָרדען.

— נאך הייטע?

— יא, קניאז, עס איז בעשטימט געוואָרען אויף הייטע, איך צימער פיעללייכט

האט שוין דאס אונגליק געטראפּען.

— זייט איהר געווען זיך ערקונדיגען אין געפּענגניס.

— יא, איך בין געלאָפּען צום סמאטריטעל, אבער מען האט מיר געענטפערט

אז ער שלאָפּט.

— קענט איהר מיר ניט זאגען ווער דיא מענשען זיינען וואס ווילען איהם פּון

דער וועלט אבשאַפּען.

— דאס קען איך אייך זאגען.

— ווער זיינען זיי?

— דער פאלקאוויק מאַלינבערג און דער זשאַנדאַרמיסקער קאַפיטאַן מאַלאַיעוו.

— אויב אזוי גלויב איך אז דא איז עטוואס, — האט דער קניאז געענטפערט

עטוואס נאכדענקענד — גוט, איך פאהר שוין מיט אייך נאך דעם געפּענגניס און מיר וועלען זעהן וואס דאָרט טהוט זיך.

— אה, איך דאנק אייך זעהר גנעדיגער קניאז פאר דיא גנאדע וואס איהר

ערציינט מיר — האט בת־שבע מיט זעהר א דאנקבארע מינע געזאגט.

— וואָרטס דאָ אייניגע מינוטען. איך וועל מיך נור איבערקליידען, דאָן פּאָהר

איך מיט אייך.

— ביי דיא ווערטער איז ער פון צימער ארויסגעגאנגען.

בת־שבע איז גאר ניי בעלעבט געוואָרען אלס זיא האט דיא ווערטער דער-

הערט, וועניגסטענס וועט זיא באלד וויסען צו לעבט ברענער און צו איז נאך מעגליך איהם פון אזא אונגליק צו פּערהיטען.

עס האט קיין פולע פינף מינוטען געדויערט איז דער פּאָליציימייסטער צוריק

אריינגעקומען געקליידעט אין זיין פולער פאַרמע און האט געזאגט:

— קומט מאדאם.

זיי זיינען ביידע דיא טרעפ ארונטערנענאנגען און האבען זיך אויף דער ערשטער דראַשקע געזעצט און זיינען נאך דעם געפענגניס אוועקגעפאהרען. קומענדיג צום סמאטריטעלס הויז, האט דער קניאז געהייסען מעלדען דעם סמאטריטעל אז ער איז דא און ער זאָל דארום דיא מינוט צו איהם ארויסגעהן, וויא ערשטיגט אבער איז ער געוואָרען אַלס מען האט איהם געענטפערט: — דער הערר סמאטריטעל שלאָפט אזוי שטאַרק דאס מען קען איהם נאר ניט אויפוועקען.

— איך וויל איהם זעהן — האט דער קניאז שטרענג געזאגט.

מען האט איהם אריינגעפיהרט צום סמאטריטעל אין צימער און דער פאלי-ציימיסטער האט איהם געטראפען טויט שיכור פערזונקען אין אזא טיעפען שלאָף דאס עס וואר ווירקליך אונטענליך איהם אויפצרוועקען.

— איז דא יעמאַנד הייטע געווען ביי דעם סמאטריטעל? — האט דער קניאז געפרעגט זיך ווענדענד צו א דיענער.

— דא איז געווען דער קאפיטאַן מאַלאַיעוו — האט דער דיענער געענטפערט.

— און זיי האבען צוזאַמען געטרונקען?

— יא, קניאז.

— וואס האבען זיי נאכהער געטהאן?

— זיי זיינען אריינגענאנגען אין געפענגניס.

— אה, מיין נאָט! — האט בת-שבע אויסגערופען — איך פערשמעה אז מיר

זיינען צו שפעט געקומען.

— מיר וועלען דאס באלד זעהן — האט דער קניאז שטאַרק אויפגערעגט גע-

ענטפערט — קומט מיט מיר אין געפענגניס.

זיי זיינען ביידע צוגענאנגען צום טויער פון געפענגניס, דיא וועכטער האבען

באלד זייער עהרענצייכען געמאַכט און האבען דיא געסט אריינגעלאזען אין הויף.

— אין וועלכען נומער געפינט זיך דער ארעסטאַנט ברענער? — האט דער

קניאז געפרעגט דעם עלטעסטען וועכטער וועלכער איז צו איהם צוגעלאָפען.

— איך ווייס ניט דורכלויכט — האט דער געפראנטער געשטאַמעלט.

— געפינען זיך נאר ביי אייך קיינע ביכער וואו דיא געמען פון דיא ארעס-

טאַנטען זיינען איינגעשריעבען — האט דער קניאז געדאָנערט — מען זאל מיר דיא

מינוט ברענגען דאס בוך פון דיא ארעסטאַנטען.

דער וועכטער האט געמוזט געהאָרואם זיין און האט דאס בוך געבראַכט

און דער קניאז האט באלד אויסגעפונען אז ברענער זיצט אין נומער 120.

ער איז גלייך צוגענאנגען מיט בת-שבע'ן צו דעם ערוועהנטען נומער און האט

געהייסען דיא טהיר עפענען.

דיא טהיר האט זיך געעפענט, דער קניאז מיט בת-שבע'ן האבען זייערע קעפ

אהין אריינגעשטעקט. דיא מאדאם ברענער האט א פירכטערליכען געשריי געטהאן,

דען זיא האט דערוועהן ברענערן הענגענדיג אויף א שטריק וואס וואר צוגעבונדען

אן דיא נראטעס פון דעם קליין פענסטערל, וועלכער איז געווען אין דער צעלע נאָגן הויך נעבען פּאַלאַפּ.

220 מעס קאָפיטעל.

אונגליק איבער אונגליק.

וויא דאס רעדלע רעהט זיך!

דער רייכער געריהמטער נביר היראנים ראזענדופט, וואס קיין איד האט גע-
וואַנט זיין שוועל איבערצוטערטען, מיט זיין פרוי סיזיליע וועלכע האט געמיינט אז
דיא ערד דארף א גרויסע עהרע האבען דערפאר וואס זיא טרעט אויף איהר, וויא
אויך זייער טאָכטער ליענאטשא וואס האט געמיינט אז זיא איז א געבאָרענע
פרינצעסין און האט קיין אידיש פנים געקענט אנקוקען, דיעזע אלע שטאָלצע פּערזאָנען
ליעגען פּערשטעקט אין א פליענעל פון א אידיש הייזעל אין זאראַדיע און דאָנקען
נאָט דערפאר וואס זיי האבען האָטש א שטיקעל ארט וואו זיי קענען אהנע פּורכט
זייערע קעפּ אנשפּארען.

און ווער איז זייער וואהלטהעטער?

א אידעל וואס איז ניט לאנג געווען איינער פון דיא אונגליקליכסטע אין דער
וועלט, א אידעל וואס איז טאקע פון דעם זעלבען ראָזענדופטען אויף דעם שענדליכסטען
אַרט בעהאַנדעלט געווארען, דאס אידעל איז יעצט א גליקליכער מאן, איהם פעהלמ
קיין זאך, ער מעג פריי וואוינען אין מאסקווא און דאַרף פאר קיינעם מורא האבען;
וועהרענד דער שטאָלצער ראָזענדופט וואס אונטער איהם האט ניט לאנג דיא ערד
געציטערט טאָהר זיך אויף דער גאס ניט ווייזען און דאַרף אויסקוקען דיעזער משה
זאל איהם ערנעהרען.

איז דאס ניט מערקווירדיג?

מיר זעהן דיעזער פאמיליע וועלכע האט מיט א קורצער צייט צוריק געמיינט
אז זיי זיינען אויף אימער פּערזאָגנט מיט גליק אין דעם פליענעל וואס מיר האבען
דערמאהנט.

דיעזער פליענעל איז בעשטאנען פון דריי קליינע צימערליך. דיא פענסטער
ארויסגעקוקט גלייך צו דעם בית-הכבוד, דיא ווענד פון דיא צימער זיינען געווען געל,
דען מען האט זיי שוין זייט פיעלע יאהרען ניט געקאלכט און ניט געפאַרפט. אין
אייניגע ווינקלען האבען שפיענען ארומשפאציערט איבער דיא פּאַלאַצען וואס זיי
האבען פאר זיך אליין אויסגעסטרויעט. דער פּלאַך וואר אין פיעלע ערטער צובראָכען
און דיא ערד וואס האט פון דיא לעכער ארויסגעקוקט האט געוואָרפען א מרה שחורה
אויף יעדען מענשען וואס האט אויף זיי א קוק געטהאן, דאס מעבעל איז בעשטאנען
פון א פאר אלטע בעטען און א פּראָסטער טיש מיט אייניגע שטוהלען.

אויף איין בעט ליענט ליענאטשא זעהר בלאַס עס איז לייכט צו דערקענען
אז זיא איז קראַנק, נעבען איהר זיצט דיא מוטער פּערפינסטערט און מיט א פּער-
צווייפּעלטע מינע. אנטקעגען זיי אויף א ישטוהל איז געזעסען היראנים אנגעשפּאַרט
דעם קאָפּ אויף דער רעכטער האַנד זאָ טרויעריג וויא אַ אונגליקליכער וואס האט
שוין אלע האַפּנונגען פּערלאָרען.

— וואס טהוט מען היראנים? — האט נאך א לאנגעם שוויגען סיציליע
נעפרענט — דאס קינד איז דאך געפעהרליך קראנק.
— באלד וועט געוויס משה קומען מיט דעם דאקטאר — האט היראנים גע-
ענטפערט.

— איז ער דען נאך איהם אוועקגענאנגען?
— יא, ער האט געזאגט אז ער געהט ברענגען א דאקטאר. וואהרשיינליך
וועט ער באלד קומען, איך רעכען אבער אז דאס וועט אזוי איבערגעהן, זיא האט
זיך געמחט צוקיהלען.
— וואס רעדסט דוא פון צוקיהלען, זעהסט דוא דען ניט אז זיא פיהלט קיין
נאנצע גליעד ניט.

— נו, וועט דאך באלד דער דאקטאר קומען וועלען מיר הערען וואס ער וועט
זאגען — האט היראנים צארניג געענטפערט.

— וואס ביסט דוא אזוי אין כעס. וואס ווארפט דוא זיך אזוי? אנישטאט
דעם וואס איך האב בעדארפט זיין אויף דיר אין כעס דערפאר וואס מיר זיינען אזוי
אונגליקליך ווייזט דוא נאר א ווילדען צאָרן.
— איך בין שולדיג אין אונזער אונגליק? דוא רעדסט נאך. האט איהר ביידע
מיך ניט ארויפגעפיהרט אויפ'ן גליטש?

— נו, זאל דיר שוין זיין גענוג צו טענה'ן — האט סיציליע צאָרניג געזאגט —
אז דאס וועסט ארויפוארפען דיא שולד אויף אונז וועסט דוא בעסער מאכען?
איך האב שוין לאנג געזאגט אז דוא טויגסט ניט א קאָץ אן עק צו פערבינדען. עס
האט דיר א פאר יאהר נור אבענגליקט האָסט דוא געמיינט אז דוא ביסט א גרויסער
בריה. איך האב אימער ערוואַרטעט אזא שוואַרצען סוף.

— דוא האָסט ערוואַרטעט א שוואַרצען סוף? ווען דאס זאל זיין וואהר,
וואָלסט דוא ניט פערשווענדעט אזוי פיעל גאָלד. דוא האָסט מיך רואינירט דורך
דיא קליידער וואס דוא האסט זיך טאג טעגליך געמאכט און דורך דיא פערשווענע-
דערישע בעלער וואס דוא האָסט אימער געגעבען.

— אָט האָסט דוא דיר. טאָמער האט ער פערליהען זיין געלד אין שלעכטע
הענדל, זיינען שולדיג מיינע קליידער. דוא מענסט זיך שעהמען ווען דוא קענסט זאָ
וואס זאגען.

— און ווער האט מיך געבראכט דאצו איך זאל פערלייהען מיין געלד אין
שלעכטע הענדל ווען ניט דוא?

— נו, הער שוין אויף צו ריידען דייע נאָררישקייט, עס קעהרט מיר גרין אין
גאָל דאס הערענדיג. יענער האט געפיהרט וויא א פלוט איז איהם אימעצער שולדיג.
בערעכען אליין וויא דוא האָסט געפיהרט וועסט דוא אליין איינזעהן אז דוא ביזט
געווען איינפאך וואהנווייניג. קוים האט דיר דאס גליק א שפיעל געטהאן, האסט דוא
זיך שוין מיט קיין אידען ניט געוואָלט בעגענען. נו, טהוט דאס אזוי א מענש מיט
א קלארען פערשטאנד?

— וואס? — האט היראנים וויטהענד אויסגערופען, אויך דאס ווארפט דוא

ארויף אויף מיר. ווער איז געווען דער ערשטער וואס האט אנגעהויבען צו טרייבען דיא אידען פון אונזער הויז ווען ניט דוא. און האב שמענדיג געזאגט אז איך וועל ניט פערבייטען איין אידישע פוס אויף הונדערט קריסטליכע קעפ.

— דאס איז א לינען, דוא האָסט דיא אידען אימער פיינד געהאט און האָסט אין איין קול געשריען אז מיט דיא זשידעס טאָהר מען זיך ניט בענגענען. דערמאהן זיך נור וויא דוא האָסט בעהאנדעלט טאקע דעם אייגענעם משה'ן וועלכער טהוט מיט אונז אזוי פיעל גוטעס? איך בין אפילו דערביי ניט געווען אז דוא האָסט איהם פון דיין שטוב ארויסגעטריעבען און האָסט אויף איהם קיין רחמנות געהאט ווען ער האט דיך וויא אן אלטען גוטען פריינד געבעטען דוא זאלסט מיט איהם מיטלייד האבען און איהם שענקען עפעס אויף ברויט, דען ער געהט ארום א הונגעריגער. — ווייב שטיל! — האט היראנים מיט א ווילדען כעס געשריען, דערמאהן ניט דיא שאַנדטהאַט, דען איך וועל דא פאר דיר אין דיא אויגען זעלבסטמאָרד בענעהן.

ווער ווייס צו וואס פאר א סצענע דא וואָלט געקומען ווען זיי זאלען אין דער מינוט ניט געווען דערהערען א קלאפ. דער געדאַנק פיעללייכט האט דיא פאליציי דערשמעקט אז זיי זיינען דא און מען איז נאך זיי געקומען, האט זיי זא ערציטערט דאס זיי זיינען ביידע דורך א הינטער טיהר ארויסגעלאפען. דיא טהויר האט זיך געעפענט און משה מיט א דאקטאר איז אריינגעקומען. זיי האבען דא געטראפען לענא'ן אליין לעגענדיג אויפ'ן בעט. — איז דאס דיא קראנקע? — האט דער דאקטאר געפרעגט. — יא, — האט משה געענטפערט.

דער דאקטאר איז צו דער פאציענטין צוגעגאנגען, האט זיא אנגענומען פאר דער האַנד, האט בעטראכט דעם גאַנג פון איהר פולס, נאכהער האט ער אויסגע- הערט דאס קלאַפען פון איהר הערץ און האט זיא אין אלגעמיין זעהר גוט בעטראכט. — דא איז קיין געפאהר — האט ער געזאגט צו משה'ן זיא האט געמוזט אַצו שטאַרקען שפרונג טהאָן און ווייל זיא איז אין געזעגנטע אומשטענדע (שוואַנער) דארום האט עס איהר פערשאדעט.

משה איז אויסער זיך געווארען אלס ער האט דיא ווערטער דערהערט, אז לענאטשאק, איז אין אזעלכע אומשטענדע דאס עס האט זיך איהם נאר ניט גע- חלו'ם. אבער ער איז געווען אזוי ווייט קלוג דאס ער האט דעם אַרצט ניט געגעבען צו מערקען אז ער איז פערוואונדערט, און האט געפרעגט וואס מען זאל דער קראַנקער טהאָן.

דער אַרצט האט פערשריעבען א רעצעפט און האט אנגעזאגט אז דיא פאָציענטין זאל א פאָר טעג לעגען רוה'ן אין בעט דאן וועט זיא גיך געזונד ווערען. — איהר האט נאר ניט וואס צו זארגען — האט ער געזאגט צו משה'ן וועלכער האט איהם אריינגערוקט א רובעל אין האַנד. אייער טאָכטער וועט געוויס געזונד ווערען און וועט אייך נאך שענקען א געזונדען אייניקעל. משה האט אפילו געוואָלט זאגען אז זיא איז זיינע קיין טאָכטער, אבער ער

האט זיך נוט בעטראכט דאס דער דאקטאר איז אליין איינס א פרעמדער און ער ווייס אויך ניט אז דיא פאציענטען איז אונפערהייראטהעט. דארום האט ער געד שווענען. ערשט אז דער דאקטאר איז שוין געווען אויף יענער זייט שוועל איז ער איהם נאכגעלאפען און האט געזאגט:

— הערר דאקטאר איך וויל אייך בעטען איהר זאלט זא פריינדליך זיין און מאַרען קומען נאך א מאל.

— נוט, איך וועל קומען. וויא איז דער נומער פון דעם הויז און וויא איז אייער נאמען.

— דער נומער פון דעם הויז איז 240 זאראדיע, און מיין נאמען איז משה האַנימאן.

דער דאקטאר האט דאס פערשריעבען אין זיין נאָטיצבוך און איז אוועק-געגאנגען.

זאָ מעשה? — האט משה צו זיך אליין געזאגט אלס ער איז אליין געבליעבען, זיא איז נאר שוואַנער? וויא איך זעה האט מיין יונגערפריינד גרום אין אלע הינד זיכטען געלעבט וויא א נאָרר און האָט געפיהרט וויא א משונענער. ניט אומזאָכט האט איהם נאָט אזוי געשטראָפּט.

221 טעם קאפיטעל.

אידין און גרעפין.

— אַך וואס פאַר אַ גאָסט! — האט דיא מאַדאם גרינזאנג העכסט ערפרעהט אויסגערופען אלס דיא גרעפין מאַריא דאנילאוו איז צו איהר אריינגעקומען. איך האב שוין הייטע געוואלט געהן צו אייך זיך ערקונדיגען ווענען אייער געזונד. וואס איז דאס מיט אייך ליעבע מאַריא, איך וויל זאגען סאָסאָנא, וואס איהר ווייזט זיך נאר צו אונז ניט.

— צו נומע פריינד איז אנגענהעם צו געהן ווען אויפ'ן הערצען איז פרעהליך— האט מאַריא געענטפערט — אבער ניט ווען מען איז בעזארגט, דען געוויס ווייסט איהר ליעבע מאַדאם, דאס פריינד און קומער זיינען אנשטעקענד, היינט וואצו זאל איך מיינע בעסטע נומע פריינד אנשטעקען מיט מיין קומער.

— זאגט דאס ניט ליעבע פריינדין. דיא זעלט איז שוין אזוי געשטעלט געד וואָרען מען זאל דיא נומע פריינד מיטטהיילען פריינד און לייד. דיא שולדיגקייט פון יעדען ארדענטליכען מענשען איז ער זאל דעם צווייטען מיטהעלפען זיין לאָסט צו טראַגען.

— אבער איך וויל ניט יעמאנד זאך מיר העלפען מיינע ליידען טראַגען, איך וויל קיינעם בעלעסטיגען מיט מיין קומער.

— פערנעסט אבער ניט ליעבע מאַריא אז עס קען זיין דאס אן אנדערער וועט אייך אויך מווען בעלעסטיגען מיט זיין קומער און ווען איהר וועט אלעס וואס איהר טראַגט אין הערצען נור פאַר זיך אליין בעהאַלטען, וועט קיינער קיין רעכט האבען אייך זיינע ש'מערצען אנשערטרויען. וויא ווייסט איך קען אייך ווייסט איך אז

איהר האט א נוטעס הררץ, איהר וועט זיך קיין מאל ענטזאנען אן אונגליקליכען צו העלפען. נו, ווארום זאלען זיך אנדערע ניט אינטערעסירען מיט אייער אונגליק. אבער גענוג דערפון, אן אייערע ווערטער דערקען איך דאס איהר האט שמערצען פון עטוואס. איך בעט אייך זייט זא פריינדליך און דערזעהל'ט מיר וואס מיט אייך האט דא פאסיערט דיא לעצטע צייט.

— איך ווייס אז איהר וועט דערפון שמערצען האבען. איז פיעל גלייכער אז איהר זאלט דערפון ניט וויסען.

— ניין, ליעבע מאריא, אייך וועט קיין זאך העלפען, איהר מוזט מיר אלעס דערזעהלען. איך מוז אלעס וויסען.

— ווען איהר ווילט דאס דורכאויס וויסען מוז איך אייך דאס דערזעהלען. איך האב דיא לעצטע טעג גרויסע שמערצען פון א גאסט וואס איך קען זאנען אז איך זעלבסט האב אהער אראָפֿגעבראַכט.

— ווער איז דאס דער גאסט?

— דאס איז געלידאוויס בראַוט.

— איך האב דאך גאר געהערט פון מיין מאַן אז ער וויל שוין מיט זיין בראַוט

ניט הייראטהען?

— יא, דאס איז וואהר, ער האט ניט געוואָלט, אבער איך האב איהם צו ערקלערען געגעבען אז ער טהוט א גרויס אונרעכט דאמיט וואס ער ברעכט דאך וואָרט וואס ער האט אן אונשולדיג מעדכען געגעבען דאס ער וועט זיא הייראטהען. מיינע ווערטער האבען אויף איהם זא ווייט געוויקט דאס ער האט זיך בעשלאסען זיא צו הייראטהען און האט איהר געשריעבען אַ בריעף זיא זאל קומען. זיא איז גע- קומען און האט מיר פאר דער טובה וואס איך האב איהר געטהאן בעלוינט דאמיט וואס זיא האט פון איהם שטרענג געפאָרדערט ער זאל מיך פון זיין הויז פעריאנען.

— איז דאס מעגליך? — האט דיא מאדאם גרינזאנג העכסט אויפגערענט אויסגערופען.

— יא, פריינדין, דאס איז וויא איך האב אייך דערזעהל'ט — האט מאריא מיט טרעהרענדע אויגען געענטפערט.

— נו, און איהר זיצט נאך דאָרט אין הויז?

— איך האב דאס הויז געוואָלט פערלאָזען, אבער געלידאוו האט מיך פאָסט מיט טרעהרין געבעטען איך זאל בלייבען, ער האט מיך אזוי פיעל געבעטען דאס איך האב איהם געמוזט פערשפרעכען אז איך וועל בלייבען.

— אבער וואס האט דיא אונפערשעהמטע צו אייך?

— דאס ווייס איך אויך ניט, אבער איך האב פערשטאנען אז זיא אייפער-

זיכטיג אויף איהר חתן, זיא פירכטעט פיעללייכט האט ער מיך ליעב.

— ווער איז דיא פערפלוכטע בעסטיע?

— איך ווייס אויך ניט ווער זיא איז. דען געלידאוו האט עס פון מיר פער- שווענען, איך האב אויך ערפאהרען דיא אורזאכע דערפון. דען איך האב פיעל מאל געהערט וויא ער בעקלאנגט זיך אויף דעם וואס זיא האט זעהר א שענדליכען פאטער.

דער פאטער מוז זיין אזוי שענדליך, דאס ער שעהמט זיך איינפאך אויסצואנען אז ער וויל זיין טאָכטער הייראטען.

— ווען איהר פאטער איז א שענדליכער מענש, איז שוין קיין וואונדער וואס ער האט אויף דער וועלט געבראכט אזא פערפלוכטעס וועזען וויא זיא איז; אבער מיין לעבע זאריא איך וועל אייך מעהר ניט לאזען געהן אהין. ניין, אין דעם הויז וואו אזא אונפערשעהמטע פרוי קומט אריין דארפט איהר ניט זיין.

— דאס קען איך ניט גוטע מאדאם, איך האב געלידאוויגן מיין וואָרט געגעבען איך זאל דאָרט בלייבען.

— דאס טאָכט נאר ניט אויס. ער האט ניט דאס רעכט אייך צו פעהראַלטען אין זיין הויז נאכדעם אז איהר זייט פון זיין כלה זא בעליידיגט געווארען.

— ער איז דאך אבער ניט שולדיג אין דעם וואס זיא איז אזא אויסוואורף דער נאָטור, און קעהרט צוריק דאס בלאָט, איז זיא ניט אזוי שטאַרק אונגערעכט, זיא האט געמיינט אז איך זעל איהר ברויטנאָס הערן פון איהר אוועקרויבען.

— צוליעב א פּוּטע פּאַנסאַזיע זאל זיך א מענש ערלויבען דעם צווייטען זאָ ווייט צו בעליידיגען, דאס איז אונגעהערט. אה, מאַריא וויא קלאַנט מיר דאס הערן אויף אייער ביטערן שיקזאל.

סאַבינאַ'ס אויגען זיינען פול געוואָרען מיט טרעהרין ביי דיא ווערטער.

— גוטע לעבע מאַדאָם גרינזאַנג — האט מאַריא געריהרט אויסגערופען ער גרייפּענד סאַבינאַ'ן פאר דער האַנד — ווארום זייט איהר צו מיר אזוי פריינדליך ?

— אָה, קינד מיינס! — האט סאַבינאַ וויינענד געזאָגט אומאַרמענד דער גרעפּין — ענטשולדיגט וואס איך רופ אייך מיט דעם נאמען מיין קינד. גלויבט מיר אז איך האב נאך אין מיין לעבען קיינעם אזוי געליעבט וויא איך ליעב אייך זייט איך האב אייך דערזעהן, מיין הערן הערט אין מיר ניט אויף צו קלאַנען אויף אייער ביטערן שיקזאל.

— צופיעל מאַדאָם גרינזאַנג — האט מאַריא געזאָגט קיסענד סאַבינאַ'ן — איהר בעווייזט מיר שוין צופיעל צערטליכקייט. איך ווייס אז איך האב דאס ניט פערדיענט, איך האב ניט דיא ווערט איהר זאלט זיך צוליעב מיר אזוי פיעל קימערן. — רעדט דאס ניט מאַריא! — האט סאַבינאַ געזאָגט — איהר ווייסט ניט וויפיעל פערנניגען איהר פערשאַפט מיר.

— וואס? איך פערשאַף אייך פערנניגען — האט דיא גרעפּין ערשטוינט גען פּרענט.

— יא, מיין קינד, איהר פערשאַפט מיר אזא פערנניגען וואס קיין מענש אין דער וועלט איז דאס אין שטאַנד מיר צו פערשאַפען, דען ווען איך דערזעה אייך, מיין איך אז איך זעה מיין טאָכטער.

— אייער טאָכטער? האט איהר דען פערלאָרען א טאָכטער?

— יא, — האט סאַבינאַ זיפּענד געענטפערט — איך האב פערלאָרען א קינד נאך דאן ווען זיא איז אייניגע יאהר אלט געווען, זיא איז פערפאַלען געוואָרען! ווען זיא זאל לעבע וואלט זיא געווען איי אייערע יאהרען און זיא וואלט פיעללייכט אויס.

געזעהן ריכטיג וויא איהר זעהט אויס, דאס קענט איהר פערשטעהן אן דעם בילד וואס עס הענגט ביי מיין מאן אין קאבינעט, איז דאס בילד ניט א ריכטיגע קאפיע פון אייך?

— יעצט פערשטעה איך אייערע ווערטער. נור ווארט... איך האב מיך אין דער מינוט עטוואס עראינערט.

— וואס האט איהר זיך עראינערט?

— האט איהר א מאל ניט געוואוינט אין אַרשאַ?

— יא איך בין א געבאָרענע אויס אַרשאַ.

— יעצט איז מיר אלעס קלאר און דייטליך. געווארען, מערקווירדיג איז דאס וואס מיר איז ביז יעצט דיא געשיכטע ניט איינגעפאלען און האב זיך גענצליך אן איהר פערגעסען.

— וואס פאר א געשיכטע?

— האט ביי אייך אין הויז א מאל געדיענט א מאן מיט דעם נאמען איוואן?

— יא, פון וואנען ווייסט איהר דאס?

— מיר האט דאס דערזעהלט טאקע דערזעלבער איוואן.

— איוואן האט דאס אייך דערזעהלט? לעבט ער? וואו איז ער?

— ער איז ביי מיין מאן אין א שלאָס דער שלאָס האַלטער.

— וואס האט ער אייך דערזעהלט?

ער האט מיך בעקאנט געמאכט מיט אייערע ליידען וואס איהר האט געהאט ביז איהר האט געהייראטעהט. יעצט האב איך מיך אלעס עראינערט און איך פערשטעה וויא נרויס אייערע וואונדען זיינען... אבער איהר דארפט האָפען מאַראַם גרינזאנג איז אייער טאָכטער וועט זיך נאך געפינען, און ווען זאנאר זיא זאל זיך ניט געפינען, דארפט איהר אויך קיין גרויסע זאָרג האבען, דען ווער ווייסט וואס פאר אן אונגליק איהר האט ערווארטעט. איהר קענט דאך דאס זעהן פון מיר, האב איך ווען געדענקט אז איך וועל אזוי אונגליקליך זיין. מען בעדאָרף העכער ניט שטעהן וויא איך בין געשטאַנען און דאך בין איך אין אזא טיעפען אבגרונד געפאלען.

— איהר זייט נאך יונג ליעבע מאריאַ, איהר ווייסט נאך נאר ניט וואס אייך ערווארטעט אין צוקונפט. עס קען נאך זיין אז אייער גליק וועט צוריק אנהויבען צו שיינען און נאך שעהנער אלס פריהער.

— ניין, גוטע פריינדין, איך האב מיך שוין פון גליק גענצליך ענטזאנט. דען איך האב איין מאל מיין הערץ אוועקגעשענקט מיין אנטאָנען און קיין אנדער מאַנס פערזאן קען איך שוין ניט ליעבען און וויא פאלד אז ביי איהם איז רעכט געווען מיך צו שיסען האב איך שוין אלע האָפנונגען אויף גליק פערלאָרען.

— איהר ווייסט אבער ניט צו האָט אייער מאן קיין חרטה אויף דעם וואס ער האט אייך אזוי בעהאַנדעלט.

— ניין! איך ווייס בעשטימט אז ער האט קיין חרטה ניט, דען ער מיינט נאך אלץ אז איך בין איהם אונגעטריי געווען.

— יואם ביי איהם אין הערצען איז יעצט, דאס קענט איהר ניט וויסען, נור

אורה זאנאר ער איז נאך יעצט אויך מיט דער מיינונג אז איהר זייט איהם ניט געטריי, וועט איהם מיין מאן עפענען דיא אויגען ער זאל זעהן וואו ער איז אין דער וועלט.

— אייער מאן וועט איהם עפענען דיא אויגען? וואו וועט ער איהם דען זעהן?
— איך האב דאס אייך ביז אהער ניט געוואלט דערזעהלען, נור יעצט קען איך מיך שוין ניט איינהאלטען און מוז אייך ענטדעקען אז מיין מאן איז אוועקגע-
פאהרען נאך דאנילאווקא.

מאריא איז פון איהר אָרט אויפגעשפרונגען.

— וואס? — האט זיא געשטאמעלט — דער הערר גרינזאנג איז געפאהרען
נאך דאנילאווקא.

— יא, ליעבע מאַריא.

— וועגען וואס איז ער אהין געפאהרען? — האט מאריא זעהער ניינעריג
געפרענט.

— ער איז געפאהרען מיט דעם איינציגען ציעל אייך צוריק צו אייער גליק
צו מיהרען — האט סאבינא לעכעלענד געענטפערט.

— מיין גאָט! וועט ער ארסזאגען אנטאנען אז איך לעב? — האט זיא
גרעפין ערציטערט געפרענט.

— האט נאר קיין פורכט ליעבע מאַריא, מיין מאן איז קיין דומקאָפּ. ער
ווייס שוין וואס ער האט צו טהאן, פריהער וועט ער איבערצייגען דעם גראָף וויא
אונשולדיג איהר זייט, נאכהער ווען ער וועט זעהן אז אייער מאן איז ווייכער גע-
וואָרען און ער בערייהעט דיא זינדע וואס ער האט געגען אייך בענאָנגען; דאן ערשט
וועט איהם מיין מיכאל ערפרייהען מיט דער נאכריכט אז איהר לעבט.

— אבער וויא אזוי וועט איהם דער הערר גרינזאנג קענען איבערצייגען אז
איך בין אונשולדיג?

— דאצו וועט ער שוין דארט אויפ'ן אָרט געפינען בעווייזע. איהר קענט זיך
אויף מיין מאן פערלאָזען.

— אָה, נוטע מענשען, וויא זאל איך אייך דאנקען דערפאר וואס איהר אינ-
טערעסירט זיך אזוי פאר מיר עלענדעס וועגען.

— דאס איז אונזער שולדיגקייט מיר זאלען זיך פאר אייך אינטערעסירען
טאָקע דערפאר וואס איהר זייט אן עלענדע.

דער דיענער וואס איז אין דער מינוט אין צימער אריינגעקומען מיט א דעפּשע
אין דער האנד האט דאס געשפרעך פון ביידע פרויען איבערגעשלאגען.

— וואס איז דאס פאר א טעלעגראַמע? — האט סאבינא געפרענט געהמענד
דיא דעפּשע אין איהר האַנד.

דאס איז פון מיין מאן — האט זיא געזאגט זיא עפענדיג.

— פון אייער מאן? — האט מאריא העכסט אויפגעגענט געפרענט.

— יא, פון איהם. ער שרייבט אז ער פאהרט אהיים, איך גלויב אז ער וועט
ברענגען זעהר וויכטיגע נייעס.

מאריא האָט אַ זיפּין געטהאָן. וויא זיא זאָל זאָגען איך האב קיין אמונה
ניט אַז פאַר מיר זאָל נאָך געבען גוטע נייעס.
222 מעס קאפיטעל.

ערינא און ליסא.

— ליסא! — האָט ערינא אויסגערופן אַריינפליהענד אָן אַן אַטהעם אין שטופּ.
— וואָס איז? וואָרום ביזט דוא אזוי ערשראָקען? — האָט ליסא אנגרוהיג
געפרעגט זיא ערנרייפּענד פאַר דער האַנד.
— ליסא, גוטע ליסא... איך האָב איהם ערשט געזעהען — האָט ערינא
געשמאַמעלט זיך זעצענד אויף אַ שטול.
וועמען האָסט דוא געזעהן?
— איהם... מיין מאַן...
— ? — האָט ליסא געפרעגט אויסגלאַצענדיג דיא אויגען אויף דער
יונגער פרוי — וואס זאנסט דוא? דיין מאן האסט דוא געזעהן?
— יא, דאס איז ער. איך וועל שווערן ביי אלעם וואס איז הייליג, אז דאס
איז ער.

— אבער דערזעהל דאך מיר וויא האסט דוא איהם געזעהן.
— איך בין געלעגען אויף מיין קינדס קבר, איז פליצלונג פערבייגעפלויען אַ
רייטער אויף אַ פלינקען פערד, איך האב אויף דעם רייטער ניט ווילענדיג אַ קוק
געטהאן און האב דערזעהן מיין מאן. אבער איידער איך האב צייט געהאט צו זיך
צו קומען איז ער שוין פערשוואונדען געוואָרען.
— פיעללייכט האסט דוא אן איררטהום געהאט?
— ניין, איך האב קיין איררטהום געהאט. דאס איז ער, איך וועל שווערן ביי
אלעם וואס איז הייליג, אז דאס איז סעמיאָן.
— אויב אזוי איז דאך וואהר וואס מען האט דיר דערזעהלט אז דיין מאן
געפינט זיך אין דיעזען גענענד.
— יעצט ערשט זעה איך אז דאס איז וואהר. אבער איך ווייס ווייטער ניט,
וואו איך זאל איהם זוכען.
— אין וועלכען זייט איז ער געפאָהרען?
— אין דער זייט וואס געהט צום טייעלסלאָס.
— און דוא רעכענסט אז ער איז געפאָהרען צום טייעלסלאָס?
— דאס ווייס איך ניט. איך האב אייך נור געזאגט, אז ער איז אין יענדער
זייט געפאָהרען.
— און פון וועלכער זייט איז ער געפאָהרען.
— פון דער וועג וואס פיהרט פון דאנילאווקא.
... הען איד זאל דאס געווען זעהן וואלט איך באלד דערקענסט פון וואנען ער
אָהרען.
— וויא אזוי וואלט איהר דאס דערקענט?

- א רעם פערד ארף וועלכען ע איז געגאהרען, דען איך קען אלע פערד פון דאנילאָוקער מוזשיקעס.
- דאס איז נישט געווען קיין פי. ד פון ז מוזשיק, דאס פערד וואָר א פרי צעשער.
- אויב אזוי דארף מען נאכפאַרשונגן מאכען ביי דעם גראַף אין הויף, פיעללייכט איז ער געפאָהרען; ארף אינעם פון דאנילאָוויס פערד.
- ניין, מיר גלויבט זיך דאס ניט אז פון דעם גראַפס מענשען וויסען פון דעם. דען וויא קומט ער אין דעם הויף פון ז גראַף דאנילאָוו.
- וואס דען דענקסט דוא?
- איך דענק, אז ער איז געפאָהרען פון ערנעץ אנדערש און אויב דאס איז יא געווען דאנילאָווס א פערד, האט ער איהם געוויס געננבעט און איז ערנעץ אוועקגעלאפן.
- איך דענק אבער נאר עטוואס אנדערש.
- צום ביישפיעל וואס?
- וויא באלד מען האט דיר שוין לאנג געזאגט, אז ער געפינט זיך אין דעם גענענדר און דוא האסט איהם יעצט געזעהען, איז דאס א בעווייז, אז ער איז ניט געקומען אהער ארף א וויילע. ער מוז זיך דא מיט עטוואס בעשעפטיגען און מיר וועלען איהם אויסגעפינען. ביזט דוא איבערצייגט אז דאס איז ווירקליך דיין מאן געווען?
- צו איך בין איבערצייגט פרענט איהר? געוויס וועל איך מיין מאן דער קענען און וועל קיין איררטהום האבען אן אנדערן אלס איהם צו בעטראכטען. איד זאג נאך אַמאָל, אז דאס איז ער געווען. א שאדע וואס איזוואן איז דא יעצט ניטא, איך וואלט עס איהם דערזעהלט און ער וואלט מיר שוין געראטהען וואס צו טהאן.
- וואו איז דען איזוואן?
- ער איז אוועקגעפאָהרען דערזעהלען דעם סלידאָוואַטעל.
- וואס דארף ער איהם דערזעהלען?
- ערנא איז רויטה געוואָרען און האט ניט געענטפערט.
- ווענען וואס איז ער געפאָהרען צום סלידאָוואַטעל?
- איך קען דאס אייך ניט זאגען לעבע ליסא.
- ווארום?
- ווייל...
- זאג, ווארום רעדסט דיא האלבע ווערטער.
- איזוואן האט מיר אנגעזאגט איך זאל מיט קיינעם ווענען דעם ניט רעדען.
- ווענען וואס זאלסט דוא מיט קיינעם ניט רעדען?
- ווענען דעם מערדער פון מיין קינד.
- ווייס ער דען שוין ווער דער מערדער איז?
- ער האט מיר יא עטוואס פערטרויט, אבער ער האט מיר דאביי אנגעזאגט איך זאל זיינע ווערטער שיינעם א כערנעבען.
- מיר אויך ניט?

איך אויך ניט.

— איז ער א נרויסער נאר. ער מוז מיינען אז איז בין גלייך צו אנדערע וויבער, ער ווייס נאר ניט דער אלטער נאר, אז איך בין קליינער פון איהם. הער איהם ניט ביין טאכטער, מיר מענסט דוא אלעס דערצעהלען, דוא ווייסט נאנץ גוט וויא איך האב דיר לעב. איך האב מיט דיר דיינע צרות מיטגעטהיילט, מעג איך וויסען פון א שטיקעלע נחת אויך.

— וואס איז דא פאראן פאר א נחת. און אז מען וועט שוין אפילו געפינען מיין קינדס מערדער וועל איך שוין דערמיט געהאלפען ווערען? מיין קינד וועט אליץ דורך דעם ניט לעבעדיג ווערן.

— נקמה אליין איז אבער אויך זעהר א זיסע זאך — האט ליסא געזאגט — איך האב געזעהן דיין צער פון דעם וואס דער מערדער האט דיין קינד ערמאָרדעט, איל איך דערפאר אויך זעהן דיא צרות וואס דער פערפלוקטער מערדער וועט האבען פאר דעם מאָרד וואס ער האט בענאנען.

— געוויס וועט איהר ראס זעהן. דיא גאנצע וועלט וועט דאס אויך זעהן.

— אבער איך וויל שוין וויסען ווער דער מערדער איז?

— גלויבט מיר לעבע ליסא, אז דאס ווייס איך נאך אויך ניט, איוואן האט דאס מיר פאר קיין פאל ניט געוואָלט זאגען.

— אבער דוא האָסט דאָך געזאגט אז ער האט דיר עפעס פערטרויט.

— יא, אבער אייך וועט דאס נאר ניט נוצען.

— עס כאַכט ניט אויס, דערצעהל מיר וואס האט ער דיר געזאגט?

ערינא האט קיין אנדער ברירה געהאט און האט געמוזט ליסא'ן איבערנעבען אלעס וואס איוואן האט איהר דערצעהלט. זיא האט אבער דערביי דער אלטער געבעטען זיא זאל דאס אויך האלטען בסוד און זאל דאס קיינעם ניט זאגען.

— וואס רעדסט דוא נאַררישקייט — האט ליסא ביין געענטשערט — דוא

דאַרפסט מיך נאך וועגען דעם בעטען, וואס בין איך עפעס א קליין מיידעלע אדער א פלוידערזאק, זאל איך שטום ווערען אויב אימיצער וועט דערפון עפעס וויסען. מיר איז אבער איין זאך דא א וואונדער.

— וואס וואונדערט אייך?

— וויא באלד דער מערדער וואוינט ביים גראַף אין פּאַלאַץ, האט דאך דער

שוסטער געוויס געמוזט געוואָהר ווערן ווער ער איז און וויא ער הייסט, וויא-זשע קומט דאס וואס איוואן האט דיר דאס ניט געזאגט.

— איך האב אויך פערשטאנען אז ער ווייס דעם נאמען פון דעם מערדער.

אבער מיר האט ער דאס ניט געוואלט זאגען. וואהרשיינליך אליץ דערפאר איך זאל דאס פאר קיינעם ניט אויספלוֹדערן.

איך האב געזאגט און זאג דאס נאך א מאל, אז דער איוואן איז א נרויסער

זאַרר, ער מיינט אין דער אמת'ן אז מיר וויבער קענען ביי זיך קיין סוד איינהאַלטען. מיר זיינען אבער געשייטער און פאַרזיכטיגער פון דיא מאַנסלייט. איך וועל נאך ערפאהרען ווער דער מערדער איז.

- וויא אזוי וועט איהר דאס ערפאהרען ?
- איך לויף באלד אריבער צו דעם שוסטער און ער וועט מיר אלעס זאגען.
- אום נאמעס ווילען ! וואס ווילט איהר טהאן ? — האט ערינא ערשראקען נען.
- רענט— איהר פערנעסט אז ביי אזא זאך דארף מען זיין זעהר פארויכטיג און שווייניגאם.
- האב קיין מורא ניט איך וועל דא ניט קאליע מאכען.
- ניין ליסא ! איך וועל דאס אייך ניט לאזען טהאן. איהר זאלט צום שוסטער
- דיט געהן און זאלט נאר ווענען דעם מיט קיינעם ניט ריידען.
- נו, שא ! ווען דוא האָסט אזוי מורא וועל איך צו איהם ניט געהן.
- וועט איהר געוויס ניט געהן ?
- ווען איך זאג ניין איך ניין.
- נו, נוט, אויב אזוי בין איך רוהיג.
- אבער ערקלעהר דאך מיר ערינא — האט ליסא נאך א קורצער פרויע נען
- זאגט — מיר שיינט אז דוא האָסט געזאגט, דאס איז און איז אונזערע פארהערן ווענען
- דיין קינדס מערדער, וואוהין איז ער געפאהרען ?
- ער איז געפאהרען צום סליעדאוואטעל.
- צו וועלכען סליעדאוואטעל ?
- איך ווייס אויך ניט צו וועלכען.
- אבער אין וועלכער שטאדט !
- דאס ווייס איך אויך ניט.
- געה, דוא גארסט מיך. דוא ווילסט מיר דעם אמת ניט אויסזאגען.
- ניין ליסא, איך גאר אייך ניט. אבער איהר דארפט ווענען דעם אזוי פיעל
- ניט פרענען, אונז איז דאס אלץ איינס צו וועלכען סליעדאוואטעל ער וויל זאל ער
- פאהרען אבי ער זאל עררייכען זיין ציעל.
- איך זאג דיר ליסא, אז דוא האָסט אין מיר א ניי לעבען אריינגעגעבען
- מיט דער נאכריכט דאס מען ווייס שוין וואו דער מערדער געפינט זיך. גלויב מיר
- אז האָטש איך בין א שוואכע פרוי וואס קען ניט זעהן וויא מען דערשטיקט א פליעג,
- וואלט איך מיט מיינע הענד דעם מערדער דיא אָדערן פון לייב צוטערענט און וואָלט
- מיינע הענד אין זיין בלוט געוואָשען.
- איך בין אבער אלץ ניט רוהיג כל־זמן איך וועל ניט וויסען ריכטיג אז מען
- האט שוין דעם מערדער געפאָשט וועל איך רוהיג ניט קענען בלייבען.
- האב נאר קיין זארג, מען וועט איהם פאָשען און ער וועט האבען א
- שוואַרצען, פינסטערן סוף. נאָט שוויינט ניט, ווען מען פערניעסט מענשען־בלוט. דוא
- וועסט זעהן וויא פיעל יסורים דער באַנדיט וועט נאך האבען. נור וואס איז דאס,
- זעה נור ערינא, מיר שיינט אז א רייטער איז צוגעפאהרען צו אונזער שטוב, אפשר
- איז דאס דער זעלבער וואס דוא האָסט געזעהן, אפשר איז דאס דיין מאַן.
- ערינא האט זיך א צאָפעל געטהאן, זיא האט אויך דערזעהן וויא א רייטער
- איז צוגעפאהרען צו ליסא'ס הויז.
- און ביידע זיינען האָסטיג צו דעם פענסטער צוגעלאָפען.

228 מעם קאפיטעל.

גוט אדער שלעכט.

- מיר זעהן אבערמאלס שלמה פֿיין מיט מאָררים וואַרהאַפטיג ביי דעם ערשטען אין קוואַרטיר.
- עטוואַס נייעס וועגען אייער ערשטען זוהן און א סך נייעס וועגען אייער יאקאב'ן האב איך אייך ערשט געבראַכט הערר פֿיין — האט מאָררים געזאגט אַלס ער איז צו שלמה'ן אין צימער אריינגעקומען.
- איך בין זעהר נייגיריג אייערע נייעס צו הערען — האט שלמה געזאגט — זעצט זיך הערר וואַרהאַפטיג און דערזעהלט מיר אַלעס.
- מאָררים האט זיך געזעצט האט פעררויכט א סיגאַר און האט געזאגט :
- איך קען אייך נראַטולירען מיט א זוהן א נראַף.
- וואס? — האט שלמה ערשטוינט אויסגערופען — וואס זאגט איהר?
- איך זאג אז איך קען אייך נראַטולירען מיט א זוהן א נראַף, דען יאניק קאבאנאוויס ווייב האט זיך אויסגעערדט דאס אייער זוהן איז יעצט א נראַף.
- מיין זוהן איז א נראַף.
- יא, אבער וואו ער איז און וואס פאר א נראַף ער איז דאס האב איך ניט געקענט ערפאהרען, אבער איך בין פעסט פערזיכערט אז איך וועל ענדליך מיינס אויספיהרען און וועל דאָך אויספאָרשען אַלעס וואס איך וויל וויסען. זיא האט זיך דאס ניט ווילענדיג אויסגעערדט און האט באלד חרטה געהאט. אויך יאניק האט אויף איהר אנגעהויבען צו שרייען זיא זאל שווייגען.
- און מעהר האט זיא ניט גערעדט?
- ניין.
- און איהר גלויבט אז איהר וועט דאָך קענען פון איהר דיא נאנצע געשיכטע ערפאהרען?
- איך צווייפלע אין דעם ניט, האט נור געדולד זיא וועט ריידען, פערלאזט זיך אויף מיר. יעצט וועל איך אייך דערזעהלען וויא עס האַלט מיט אייער יאקאב'ן.
- האט איהר דא אויך גוטע נייעס?
- דאס קען איך אייך ריכטיג ניט זאגען. עס קען זיין אז מיט איהם האַלט זעהר גוט, און עס קען אויך זיין אז עס איז יעצט ערגער געווארען אַלס פריהען.
- ערקלערט דאך מיר לעבער פריינד וואס האט פאַסירט.
- איהר ווייסט דאָך דיא געשיכטע אז מען האט א געוויסען מיכל ברענער פעהאַפּטעט, ווייל דער פּאָלקאוניק מאַלינבערג האט געזאגט אז מיין פאטערס פעלץ האט ער ביי דעם ברענערן געקויפט.
- יא, דאס ווייס איך.
- ברענער האט זיך פון דער געשיכטע אבגעלייגענט, אבער ער האט געזאגט אז דער פּאָלקאוניק מאַלינבערג מיט נאך אייניגע בעאמטע פון דער געהיים-פּאָליציי ווייסען פיעל מעהר זענען דעם מאָרד אַלס ער, און ער האָט דערביי פערשפּראַכען

גריסע אויפקלערונגען צו מאַכען און דעם מאָרד-פּראָצעס. ער האט אויסדריקליך געזאגט אז אייער יאקאב איז א נישולדיג. מען האט ערוואַרטעט אז דיעזער מאן וועט אַרונטערנעהמען דעם שלייער פון דיעזער געהיימיספּאַלע געשיכטע און אלעס וועט ריין און דייטליך ערקלערט ווערען, אבער שטעלט אייך פאַר דיא ווענדונג וואס דיא נאנצע געשיכטע האט גענומען דורך דעם וואס מען האט דעם ברענערן געפונען א געהאַנגענעם אין קערקער.

— וואס? ער האט זיך געהאַנגען? — האט שלמה ערשראַקען געפרעגט.

— יא, ער האט זיך געהאַנגען. דער פּאַליציימייסטער אליין מיט ברענערס פרוי האבען איהם געטראַפּען טוירט הענגענדיג אין זיין צעלע, מען האט אפילו נאך אין דערזעלבער נאכט פּערהאַפּטעט דעם פּאַלקאָוויק מאלינבערג מיט דעם זשאַנג-דאַרמסקין קאַפיטאַן מאלאַיעוו, וואהרשיינליך האט מען זיי חושד געווען אז זיי האבען דאצו געבראַכט, ברענער זאל זעלבסטמאָרד בענעהן. אבער אויף מאָרנען אין דער פריה האט מען זיי פריי געלאזען. וואס דא טהוט זיך ווייס איך ניט. יעצט גלויב איך וועט איהר שוין פּערשטעהן דיא ווערטער וואס איך האב אייך געזאגט אז איך ווייס ניט וויא מיט אייער זוהן האַלט יעצט, נוט אדער שלעכט.

— וויא איז אייער מיינונג?

— איך קען אייך קיין מיינונג זאגען. דאס וועט אונז דיא צייט בעווייזען.

— דיא צייט? איהר גלויבט אז דאס וועט נאך א לאנגע צייט געדויערן?

— ווער קען וויסען וואס דא וועט זיך אויסלאזען. מיר דאַרפען האַפּען אז דער אמת וועט זיענען און אייער זוהן אונשולד וועט ענדעקט ווערען. דען יעצט איז אונזענליך אז אויף איהם זאל פאלען דיא ישולד.

— אונזענליך, זאנט איהר? — האט פּיין זיפּענעד געזאגט — איהר פּערנעסט ניט, אז מיר זיינען אידען און וואס פאַר א ווערט האט אין רוסלאנד א איד. ווען דא איז ערלויבט אונזערע אונשולדיגע מענישען אין מיטען דער נאס און אין מיטן העלען טאג צו בערויבען און שלאנען, קען מען דאך גלויבען אז ביי דער היזיגער גע-רעכטיגקייט זאל רעכט ווערן מען זאל מיין זוהן אלס מערדער ערקלערען נאר אהן א פאַר וואָס.

— וואצו זאלט איהר קלערן וועגען אַזעלכע זאכען, קלערט בעסער נור גוטעס. איך מוז אייך הערן פּיין זאגען, אז איך פּערשטעה און אלגעמיין ניט וואס דא טהוט זיך? רוכט זיך אייער זוהן האט דא קיין מאסע בעקאנטע ניט, דארף ער דאך דא וועניג פּיינדע האבען און דאך צייגט זיך העראויס, אז ער האט אין דיעזער שטאדט זעהר פּיעל פּיינדע.

— ווארום דענקט איהר אזוי?

— ערשטענס, פּערשטעה איך, אז דעם בלכול דאס ער איז מיין פּאַטערס מערדער, האט איהם געמאַכט א געהיימער פּיינד. צווייטענס, האט מען זיך ניט געפּוילט פאַר דיא ביסעל פּריינדע וואס ער האט דא אויף איהם אנצוריידען אַזעל-בעס, וואס נור בלוטיגע פּיינדע זיינען אין שטאנד אַזעלכעס אויסצוטראכטען.

— וואס צום ביישפּיעל האט מען וועגען איהם געקענט שלעכטעס דערצעהלען?

— איך ווייס, אז פאר א היינע אריסטאקראטישע פרייליך, וואס לויט וויא איך האב דערקענט, האט זיא אייער יאקאב'ן ניט פיינד געהאט, האט מען דער- צעהלט אז ער האט פערפיהרט א היינע ארמע מעדכען און האט זיא געלאזט שטעקען אין בלאטע.

— איז דאס מעגליך, מען זאל אויף מיין יאקאב'ן זא וואס זאגען?

— איהר זעהט דאך אז דאס איז מעגליך.

— און איהר האט ניט ערפאהרען ווער עס האט וועגען איהם אזא קלאנג

ארויסגעגעבען.

— ניין, דאס האב איך ניט געקענט ערפאהרען. דיא פערזאן וואס האט מיר

דאס דערצעהלט, האט מיר זאגאר געזאגט: דאס צו איהר איז געקומען דאס אונ- גליקליכע מעדכען אליין און האט עס איהר דערצעהלט. אבער איך גלויב דאס איהר ניט, אבוואהל דאס פרייליך וואס האט מיר דאס דערצעהלט, איז אזא פערזאן וואס מען קען איהר גלויבען.

— אויב מען קען איהר גלויבען, זאלט איהר גלויבען — האט שלמה נאכ-

דענקענד געזאגט.

— וואס מיינט איהר מיט דיא ווערטער? — האט מאריס ערשטיינט געפרעגט.

— איך מיין נאנין איינפאך, אז וויא בא'לד א שורקע האט אויף מיין זעהן

אויסגעטראכט אזא שענדליכע זאך, קען זעהר זיין אז ער האט אזא סאָרט מעדכען אויסגעפונען וואס הא- זיך בעשלאסען פאר געלד דערצעהלען אויף מיין יאקאב'ן אזא געדערטרעכטיגע זאך.

— דאס האט איהר זעהר רעכט און מען דארף אין דעם ניט שוויינען.

— וואס דענסט א ה' דען איז דא אין דעם צו טהאן?

— איך מוז אויסגעפינען דאס מעדכען, וואס האט זיך פאָרגעשטעלט פאר

דער פרייליך, וואס איך האב אייך געזאגט, אלס דיא אונגליקליכע און פון איהר וועל איך שוין ריכטיג ערפאהרען וואס דא טהוט זיך.

— קענט איהר דאס מעדכען אויסגעפינען?

— מען דארף זיא זוכען און אז מען זוכט געפינט מען.

— זעהר שעהן, איך וועל אייך דאפיר זעהר דאנקבאר זיין. עס קען זעהר זיין

אז פון דעמועלכען אונגענשען וואס שטאמט דיא צווייטע פערליימדונג, געהער יך אויך דיא ערשטע.

— יא, היינטיגע צייטען איז אליך צו גלויבען, איך וועל שוין אלע קרעפטען

אנווענדען דאס מעדכען אויסצוגעפינען. אבער דאס שטעהט ב' מיר אויף דער צווייטער רייהע, דיא הויפטזאכע בין איך זעהר נייגעריג צו זיין. ען דעם רעזולטאט פון ברענערס טוידט, צו דאס וועט פריינגען א הילף פאר אייער יאקאב'ן אדעו בעהימע נאָט און איינליך — גוטעס אדער שלעכטעס?

224 מעם קאפיטעל.

דער פאָטער האט רעכט.

- פאָטער! — האט רעכעקא א נעשריי געמאהן אלס דער באנקיר ראטבלום
 איז אין שטוב אריינגעקומען — איך האב פאר דיר ווייסער א וויכטיגע נייעס ז
 — וואס פאר א נייעס?
 — יאקאב פיין איז וויזיקליך גענעצליך אונשולדיג אין דעם מאָרד פאר וועלכער
 ער שמאכטעט אין געפענגניס, ריכטיג וויא איך האב דיר פריהער געמעלדעט.
 — נו, וואס זושע איז אויף דיר אזא פרייד?
 — וואס איז דאס פאר א פראגע? — האט זיא ערשטוינט אויסגערופען —
 און דרך פרעהט דאס גאר ניט, וואס אן אונשולדיגער מענש ווערט גערעכטעט פון
 אזא אונגליק.
 — איך גלויב אבער, אז נאט שטראפט קיין אונשולדיגען — האט ראטבלום
 ביזן געזאגט — ווען יאקאב פיין איז אונשולדיג אין דעם פערברעכען, האט ער געוויס
 אויף זיך אן אנדער זינדע פאר וועלכער נאט שטראפט איהם אזוי.
 — דוא זאלסט אזעלכעס רעדען פאָטער, דאס איז מיר א וואונדער. וויא
 קומט דאס צו דיר דוא זאלסט אויף אן ארדענטליכען מאן זא וואס רעדען?
 — אויף ארדענטליכע לייטע רייד איך ניט.
 — ביזט דוא איבערצייגט, אז יאקאב פיין איז א פערדאָרבענער מענש ז
 — יא, רעבעקא. איך בין אין דעם פעסט איבערצייגט.
 — וואס? דוא ביזט איבערצייגט אז יאקאב איז א פערדאָרבענער מענש?
 — און דוא פרענסט דאס? ביזט דוא אליין נאך ניט מעהר אין דעם איבער-
 צייגט אלס איך?
 — וואס מיינסט דוא מיט דיא ווערטער, פאָטער?
 — איך מוז דיר זאגען מיין טאכטער, אז איך דערקען דיר גאר ניט, דוא ביזט
 אין דיא לעצטע צייטען א מערקווירדיגעס מעדכען געוואָרען. האט דיר אן אונ-
 גליקליכע פרייליין ניט דערצעהלט פון דעם אונגליק וואס יאקאב פיין האט אויף
 איהר געבראכט?
 — פון וואנען ווייסט דוא דאס?
 — דאס מאכט שוין ניט אויס פון וואנען איך ווייס, אבער איז דאס ניט
 וואהר וואס איך האב ערשט געזאגט?
 — וואהר איז דאס, אבער איך בין פעסט איבערצייגט, אז ענטוועדער דאס
 מעדכען האט אן אירטהום געהאט, אדער דא שטעקט א שווינדעל.
 — מיר וואונדערט גאר ניט אויף דעם, וואס דוא רעדסט אזוי — האט ראט-
 בלום שטארק אויפגעגענט געזאגט — דאס ליענט שוין אין דער נאטור פון יעדען
 מענשען, אז דעם פערזאן וואס ער ליעבט זוכט ער מיט אלע מעגליכקייט צו פער-
 טהייריגען זאגאר דאן, ווען ער זעהט דייטליך אז ער איז א פערברעכער. איך מוז
 מיט דיר יעצט טאכטער מיינע אפען רעדען. איך האב שוין לאנג בעמערקט, אז
 דוא ביזט צו דעם יאקאב'ן ניט גלייכנילמיג; אבער מיך וואונדערט דאס גאר ניט.

דען אַ פּאַלשער מענש האט אימער דיא קראפט צו פּערשלעפּען אין זיין נעץ אונז שולדיגע מענשען און זיי דיא אויגען צו פּערבלענדען, זיי זאלען זיינע ניעדערטרעכט טינקייט ניט זעהען. דוא ביזט ניט מעהר וויא א קינד און דיעזער פיין איז שוין אן אלטער געאיכטער שווינדלער און אז ער האט זיך גענומען דיך צו בעשווינדלען האט ער דאס זעהר לייכט געקענט אויספיהרען. ווייל דוא ביזט נאך זעהר אונשולדיג. זעהר ארדענטליך און פּערשטעהסט זיך ניט אויף דער פּאַלשהייט פון שלעכטע פּערדאָרבענע מענשען.

— ניין פּאַטער, איך האב געזאגט אן וויעדערהאַלע מיינע ווערטער, דאס יאקאב פיין איז איינער פון דיא ארדענטליכסטע מענשען אין דער וועלט. ער מוז האבען פיעלע פיינדע און דיא האבען איהם אין געפענגניס געווארפּען דורך דעם בלבלול, אז ער האט אַ מענשען ערמאָרדעט. דיא פּערפּלוכטע מענשען האבען זיך אויך בענוצט מיט דעם אירטהום וואס יענע מעדכען האט געהאט, אום איהם צו בעשמוצען.

— רעבעקא! — האט דער באַנקיר זעהר שטרענג געזאגט — דוא דארפסט פּערשטעהען, אז איך בין אין דער וועלט פיעל פּראַקטישער אלס דוא. דוא ווייסט אליין וויא איך האב דעמוזעלבען פיין פּערעהרט, וויא איך האב איהם געאַכטעט און געשעצט, ווייל איך האב איהם אויך פאר א פיינעם אנשטענדיגען מאן געהאלטען. אבער יעצט בין איך פּעסט איבערצייגט, אז ער איז א שורקע זאנדער גלייכען און איך ביטע דיך, דוא זאלסט אין מיין געגענווארט מעהר זיין נאמען ניט דערמאנען און זאלסט זאגן ביי זיך אליין וועגען איהם ניט דענקען. דען דאס איז פאר דיר דיא גרעסטע שאַנדע, דוא זאלסט איין מאָמענט וועגען דעם שורקע טראכטען. מיר האבען איהם ביז אהער ניט געקענט און לאַמיר איהם ווייטער אויך ניט קענען. רעבעקא האט געשוויעגען. זיא האט אנגעהויבען צו קלערן פיעללייכט האט איהר פּאַטער ווירקליך רעכט, דען ער איז דאך טאקי פיעל פּראַקטישער און קליגער אלס זיא.

— איך מוז דיר זאגען מיין קינד — האט דער באַנקיר ווייטער געזאגט — דאס איך דערקען דיר נאר ניט. אין דער לעצטער צייט ביזט דוא נאנץ אנדערש געוואָרען.

— איך בין אנדערש געווארען? — האט רעבעקא ערשטוינט געפרעגט.

— יא, מיין טאכטער, דוא ביזט גאנץ אנדערש געווארען. איך געדענק אז ביז אהער האבען מיינע ווערטער ביי דיר א גרויסען ווערט געהאט. האב איך דיר עטוואס געזאגט, האסט דוא דאס אריינגענומען גוט אין זינען און האסט וועגען דעם געטראכט. גרעסטענטהיילס האסט דוא אין אזא פאל נאר ניט געקלערט און האסט געטהאן וויא איך האב דיר געהייסען, אבער הייטע....

— נו און הייטע בין איך דיר ניט געהארוואם?

— זעלבסטפּערשטענדליך, אז דוא ביזט מיר ניט געהארוואם. דוא ווייסט מיין קינד זעהר גוט, אז איך זוף בעשטענדיג נור דיך גליקליך צו מאכען. ווייל דוא ביזט ביי מיר טהייערער פון אלעם אין דער וועלט און אז איך האב אויסגעפונען, אז סיטאן

נרין איז פאר דיר דיא בעסטע פארטיע, האסט דוא בעדארפט פערשמעהן אז איך האב קיין איהררטהום. אבער דוא האסט דיין פלאן ווענען דעם גליק אוועקנעמאכט אונטער דער האנד, ריכטיג וויא דאס זאל דיר זאגען גלאט א מענש פון דער נאס. — אָבער ליעבער פאָטער איך קען נרײַצן ניט ליעבען.

— דאס איז אליין אן איינבילדונג מיין טאכטער, דוא האסט זיך אין קאפ א נארישקייט אריינגענומען... דארום האסט דוא אויף דעם פיינעם ארדענטליכען נרין מיט גלעזערנע אויגען געקוקט. איך בין אויף א מענש מיט א געשמאק און איך זעה ניט ארויס ווארום נרין זאל ניט געפעלען. א שעהנער יונג איז ער, א היבש ביסעל געבילדעט און דאביי איז ער א מיליאנער. נו, קען דען אין דער וועלט א בעסערער שידוך געבען פאר דיר וויא דיעזער איז? איך וועל דיר זאגען דיא וואהר, הייט, אז איך בוננאונדער זיין ליעבע צו דיר. ער איז יעצט אין שטאנד צו הייראטען דאס שעהנסטע און רייכסטע מעדען. נו און אז דוא האסט אזוי פיעל גליק דאס צו וויל נור דיר הייראטהען, מאכסט דוא דאס אוועק פון אונטער דער האנד ריכטיג וויא דא זאל זיך ריידען ווענען א געוועהנליכען שידוך. פרעג איך דיר טהוסט דוא קלוג?

רעבעקא האט געשוויענען און האט זיך פערטיעפט אין געדאנקען.
— פאָלג מיך מיין טאכטער, יעדער מענש מוז אין דער וועלט מיט אפענע אויגען ארומגעהען — האט ראטהבלום ווייטער געזאגט — מאכט זיך איהם א גרויס גליק וואס ער קען לייכט עררייכען טאהר ער דאס פון דער האנד ניט ארויסלאָזען. דען שפעטער ווערט שוין צו שפעט און ער קען דעם איררטהום ניט פערריכטען. — ווילסט דוא דורכאויס איך זאָל הייראטהען נרין? — האט רעבעקא נאך א קורצעס נאכדענקען געפרעגט.

— איך וויל? — האט ראטהבלום געלאַכט — זעה נור, מיין טאָכטער, וויא דוא רעדסט קינדיש. עפעס וויל איך דאָ הורך דעם שידוך פאר זיך נוצען ציהען? זאָל מיך נאט היטען פון אזעלכע זאכען. אבוואהל נרין האט גענוג מיליאנען און ער פערלאנגט פון מיר קיין געד, פון דעסטוועגען וועל איך דיר דיין גדן אין גאנצען אפגעבען. איך האב דיר פערשפראַכען צוואנציג טויזענד רובעל גדן צו געבען, און דיא סומע געלד גיבט איך דיר אַב אויף דאָן. ווען דוא וועסט הייראטהען נרין, איך זוך דא נור דיין גליק. איך וויל דיר פערזאָרגען, דיר גליקליך מאַכען, דאס איז נאר, און איך בין פּעסט איבערצייגט, דאס ווען דוא הייראטהעסט נרין, האָסט דוא עררייכט דאס גליק צו וועלכען איך וויל דיר פיהרען.

— נום! איך בין צופריעדען צו ערפילען דיין וואונש — האט רעבעקא גע-ענטפערט — איך זועל הייראטהען נרין.

— לעבען און געזונד זאָלסט דוא זיין, מיין זיסע ליעבע טאָכטער! — האט ראטהבלום ענטציקט אויסגערופען און פריידען-טרערען האפען זיך אין זיינע אויגען געווינען — יעצט בין איך רוהיג. יעצט ווייס איך, אז מיין קינד וועט דיא גליק ליכסטע אין דער וועלט זיין.

ער האט זיין טאכטער אומגעארמט און האט זיא הערצלדיך געקושט.

225 טעם קאפיטעל.
קלאטהילדא.

וואס פאר א קראפט דיא געוויסענסביסע האט! פאר איהר געבט עס קיין פלאץ וואו זיך צו בעהאלטען. זיא פערפאלגט איהרע אָפּפּער אין עק וועלט, זיא בעגלייטעט זיי וואוהין זיי געהן. זאנאר אין דיא פינסטערסטע געכט שטעלט זיא פאַר פאַר זייערע אויגען אזעלכע שרעקליכע בילדער וואס ערציטערען אלע זייערע גליעדער.

דיא קראפט פון דער געוויסענסביסע האט אויף זיך יעצט געפיהלט דיא גרע- פין קלאטהילדא. זייט זיא האט ערפאָהרען דאס זיא האט נור געדיענט אלס וואָפּע אין דער האַנד פון דער מערדערין אדעלא, און זיא האט קיין רוהע געהאט. איהר פריינד- דיין מאריאס בילד האט זיא פערפאלגט איבעראל. איהר איז געווארען אזוי ביטער, דאס זיא האט אויף זיך דעם טויט געבעטען.

דיא לעזער געדענקען געוויס דאס זיא האט זיך צוואַמענגעטראפּען מיט אדער לאַזן אין וואַנאַן פּאָהרענדיג נאך מאַסקווא. צווישען זיי האט דאמאלס א סקאַנדאַל אויסגעבראָכען, און ווער ווייס מיט וואס ער וואָלט זיך געענדיגט ווען אדעלא וואָלט ניט געווען אזוי קלוג צו אנטלויפּען אין אן אנדער וואַנאַן אלס דער צוג האט זיך צוגעשטעלט ביי א סטאַציאָן מיט דעם אויסרייד, דאס דא מוז זיא ארונטערנעהן.

קלאטהילדא איז געווען וויטהענדר. זיא איז פערטיג געווען צו ווערפּען זיך זעלבסט אין גרעסטען פייער, אבי דער פערפלוכטער אדעלא, נאך זיך נאכצושלעפּען. אבער זיא האט איהר פערשטאנד באלד צוריק געקומען אלס אדעלא איז פון איהר וואַנאַן ארויסגעגאנגען. זיא האט זיך בערעכענט, אז זעלבסטמארד פאַסט פאר א פייגלינג, א טרום, און זיא וועט דערמיט נאך א טובה טהאן דער פערדאָר- בענער מערדערין אדעלא מיט איהר באַנדע. ביי איהר איז בעסער געבליעבען, זיא זאָל יעצט אלע איהרע קרעפטען אנווענדען ראַכע צו געהמען פון דער פּערזאָן דורך וועלכע זיא האט אזא שאַנדטהאַט געגאַנגען.

— יא! ראַכע! ראַכע מוז איך געהמען פון דיעזער גיעדערטרעכטיגער אדער- לאַ — האט זיא ביי זיך געקלערט — איך מוז זיא זא פערפאלגען וויא מאריאס גע- זיכט פערפאלגט מיך. איך מוז דיעזער מערדערין פון דער וועלט פּעריאגען. ווען זאנאר אַיך וועל דערביי מיין לעבען פערליערען ארט מיך אויך ניט. אבער וויא אזוי? וואס טהוט מען? וואס פאנגט מען אָן צו טהאן, אום דער טייפלישער פרוי צו פּעריניכטען?

אויך קומענדיג אהיים נאך מאַסקווא, האט זיא קיין רוהע געפונען. נאך אין דערזעלבער נאכט האט זיא געזעהן מאריאן אין חלום, וויא זיא שטעהט גענען איהר מיט אַן אָפּגענער ברוסט פון וועלכע עס רינט בלוט און זיא בעט זיך ביי איהר זיא זאָל פון דאָרט ארויסגעהמען דיא קונעל וואס זיא האט אין איהר אריינגע- שאַסען.

זיא האט זיך ערוואכט מיט א געשריי און האט שוין געהער ניט געקענט שלאפּען. זיא האט געשווינד אנגעצונדען א לאַמפּ, אבער אלע געגענטענדע פון

דעם צימער האבען אנגענומען דאס נעשטאלט פון דער אונגליקליכער מאריא. וואהין זיא האט אַקוק געטהאן האט איהר אויסגעוועזען, אז מאריא שמעהט איהר ענט-גענען מיט א טויט־בלאָסעס געזיכט און פון איהר ברוסט רינט בלוט. זיא וואט געפרובירט זיך איבערדעקען מיט דער קאָלדער איבער דעם קאָפּ, אבער אויך אין דער פינסטער האט זיך מאריא'ס געזיכט פאר איהר געוועזען נאך דייטליכער וויא פאר דעם פֿייער פון דער לאַמפע.

איהר איז געווארען שרעקליך צו מוטה. זיא איז פון איהר בעט אויפגע-שפּרונגען און האט אויפגעוועקט איהר אלטע ניאניא וואס אויף איהרע הענד האט זיא זיך ערצויגען, און זיך בעקלאגענד אויף קאָפּ־ווייטאנ האט זיא דער אלטער גע-בעטען זיא זאל נעבען איהר זיצען.

— איך האב אבער באלד וויא דוא ביסט געקומען בעמערקט אז דוא ביסט ניט געוונד — האט דיא אלטע געזאגט — דיר האט דער וועג שטארק געשאדעט, מיין קינד. דוא האסט זיך געוויס געמוזט צוקיהלען.

— עס קען זיין — האט קלאטהילדא געקערעכצט.

— זאג מיר, קלאטהילדא, וואו ביסט דוא דאס דיא נאנצע צייט געווען ? — האט נאך א לאנגעם שווייגען דיא אלטע געפרעגט. קלאטהילדא האט געשווייגען.

— דוא שווייגסט ? דוא ווילסט מיר, דיין געטרייער ניאניא ניט דערצעהלען וואו דוא ביסט געווען ? — האט דיא אלטע פערדריסליך געזאגט — פאר מיר האָסט דוא געהיימיסע ?

— לאָזט מיך צררוה, מאַריאַ, — האט קלאטהילדא צאָרניג געענטפערט — זעס איז שוין צייט איהר זאָלט אויפהערען זא ניינעריג צו זיין.

— אז איך בין קיין ניינעריגע פרוי, דאס ווייסט איהר זעהר גוט — האט מאריא געזאגט — אבער וואס עס אנבעלאנגט צו דיר בין איך אימער ניינעריג, ווער ווייס נאך וויפיעל וויא דוא, דאס איך ליעב דיך וויא אָן אייגען־קינד, און דא-דיס פערדריסט מיך זעהר ווען דוא טהוסט עטוואס אָהן מיין וויסען.

— יא מאריא — האט קלאטהילדא הערצענד געענטפערט — איך בערייהע דאס זעלבסט וואס איך האב אייך ניט דערצעהלט וועגען וואס און וואָהין איך פאהר.

— אזוי ? — האסט דוא, וויא איך פערשמעה, פון דיעזער ריזע גרויס אונזא-נעהמליכקייט געהאט ?

קלאטהילדא האט געשווייגען.

— דוא שווייגסט ווייטער ? דוא ווילסט מיר אלץ ניט דערצעהלען וואו דוא ביסט געווען און וואס מיט דיר האט פאסירט ?

— איד וויל ניט, איך קען ניט ! — האט קלאטהילדא צאָרניג און וויינענד געענטפערט.

— שאַ, גריזשע זיך ניט אזוי. ווען דוא קענסט דאס מיר ניט זאגען, וועל

איך דיין מעהר ווענען דעם ניט פרענען. אבער דאס איינע מוז איך דיר זאגען, אז
זוא האסט דא א גרויסען שאדען געהאט.

— א שאדען? וואס פאר א שאדען האב איך דען געהאט?

— עם האט זיך געפונען א וועקסעל אויף דיין פאטער אויף זעהר א גרויסער
סומע. דער אייגענטימער פון דעם וועקסעל א געוויסער קויפמאן גרינזאנג איז דא
געווען און האט דיך געוואלט זעהן, אום מיט דיר ווענען דעם חוב צו צעטלען. אבער
דוא ביסט צו הויזע ניט געווען, און איך האב ניט געוואוסט וואס איהם צו ענט-
פערן, האט ער מיר געזאגט דיא ווערטער: איך האב דער יונגער גרעפין קיין שלעכ-
טעם געוואלט טהאן ווייל זיא איז א ווייזע (א יתומה): נור אזוי וויא זיא איז דאָ
ניטאָ און איהר ווייסט ניט וואס דאס איז, מוז איך דעם וועקסעל פראַטעסטירען.
דאס וועט דער יונגער גרעפין גרויס שאדען בריינגען, אבער איך קען דערצו ניט
העלפען.

— וואס? — האט קלאטהילדא ערשראקען אויסגערופען — מיין פאטערס א
וועקסעל האט מען פראַטעסטירט — נו, און איהר האט דערצו דערלאָזט?

— וואס האב איך געקענט דערצו העלפען?

— ווארום האט איהר דיעזען קויפמאן ניט געבעטען, ער זאָל וואַרטען ביז
איך וועל קומען.

— איך האב איהם דאס יא געבעטען, אבער ער האט דערפון ניט געוואָלט
הערען.

— ווייסט איהר געוויס, אז ער האט דעם וועקסעל פראַטעסטירט?

— אזוי האט ער געזאגט, אז ער וועט איהם פראַטעסטירען.

— וויא זאגט איהר, הייסט דיעזער קויפמאן?

— מיכאאיל גרינזאנג.

— מיכאאיל גרינזאנג? — האט קלאטהילדא נאכדענקענדר וויא צו זיך אליין
גערעדט — דער נאמען איז מיר ניט פרעמד. נור שא, איך האב מיך דערמאָנט.
מיין גאָטזעליגער פאטער פלעגט אימער ריידען פון א מאן מיט דעם נאמען גרינד
זאנג. ער האט דיעזען מאן זעהר געלויבט, און האט דערצעהלט אז נאך אזא עדעל-
מאן וויא ער איז, איז אין דער גאנצער וועלט ניטאָ.

— איך האב אויך דערקענט אָן איהם אז ער איז אַן עדעל-מאן, דען ער
האט ניט גערעדט וויא א שטרענגער בעל-חוב, זאָנדערן וויא א גוטער פריינד האט
ער מיר ערקלערט, אז עס טהוט איהם לייד דעם וועקסעל צו פראַטעסטירען,
אבער ווען ער וועט דאָס ניט טהאָן, וועט זיין גאנץ געלד פערלארען געהן.

— שוין לאנג אז ער איז דאָ געווען?

— מיט צוויי וואָכען צוריק.

— מיט צוויי וואָכען צוריק? מיין נאט! האט ער געוויס שוין אויף דעם
וועקסעל א פראַטעסט געלייגט און דאָרויך איז מיין פאטערס נאמען געשמוצט
געווארען. אַ, מאַרינא, פיעללייכט קענט איהר ערפאָהרען, וואו דיעזער קויפמאן
מאַרינא?

- דאס איז א קלייניקייט.
 — וויא אזוי דענקסט איהר דאס צו ערפאהרען?
 — זעהר איינפאך. מען קען פרענען אין אדרעסנעם סטאָל. דער נאמען פון
 אזא מאן מוז נעוויס דאָרט פערשריעבען זיין.
 — טהוט דאס, ליעבע מארינא. אום נאטעס ווילען טהוט דאס. איהר זאָלט
 מארנען באלד וויא איהר וועט אויפשטעהן, לויפען נאך דעם אדרעסנעם סטאָל
 און ערפאהרען וואו דיעזער גרינזאָנג וואוינט.
 — וועסט דוא צו איהם געהן?
 — נעוויס וועל איך צו איהם געהן. איך מוז דאס וועקסעל אויסלייזען. איך
 וועל ניט דערלאָזען, מיין פאטערס נאמען זאָל בעשמרעט ווערן.
 — דאס וועסט דוא טהאן זעהר גלייך. דוא קענסט זיכער זיין, אז נאך מאַר-
 נען אום צעהן אוהר בריינג איך דיר גרינזאָנג'ס אדרעסע, און דאס וועקסעל וועט
 קענען מארנען אויסגעלייזט ווערן.

226 טעם קאפיטעל.

איז אַ איד דען אַ מענש?

- דער שעה פון דא זשאנדארען איז דאָ! — האט מען געמערעט דעם
 אבערפאליצמייסטער קניאז נאליצין, וועלכער איז ארומגעגאנגען שטארק פערטייעפט
 אין געדאנקען איבער זיין צימער.
 — נוט, זאל ער אריינקומען! — האט דער קניאז געהייסען.
 באלד איז צו איהם אין צימער אריינגעקומען א הויכער מאן פון א יאהר
 פונפציג מיט א געזונדען רויטען געזיכט, וועלכעס האט געהאט צוויי גרויסע באַקען,
 בערד און א פאָר לאַנגע וואַנצעס.
 — זייט מיר ווילקאָמען, וואסיל באנדאנאוויטש — האט דער קניאז אויסגע-
 רופען איהם רייכענד דיא האנד — איך האב אייך שוין מיט דער גרעסטער אונגע-
 דולד ערווארטעט.
 — איך האב פערשטאנען, אז איהר דארפט מיך זעהר נייטיג האבען, וויא
 באלד איהר האט מיך געשיקט רופען אזוי שפעט ביי נאכט.
 — יא, וואַסיל באנדאנאוויטש! דא האט זיך געמאסט א וויכטיגע עראייניגס:
 זיצט, פעררויכט א צינאר, וועלען מיר ווענען דעם ריידען.
 דער גאָסט האט זיך געזעצט, האט פעררויכט דעם סינאר וואס דער קניאז
 האט איהם געגעבען און האט געזאגט:
 — איך בין זעהר ניינעריג צו וויסען, וואס פאר א וויכטיגע עראייניגס דא
 האט זיך געטראפען?
 — דא איז אזא געשיכטע — האט דער קניאז געענטפערט זיך זעצענד גענען
 דעם שעה — איינער פון אייערע לייטע האט ערמארדעט אן אַרעסטאַנט אין זיין
 צעלע.

— איז דאס מעגליך?

- יא, וואסיל באנדאנאוויטש. איך דערזעהל אייך א פאקס.
— וויא הייסט דער מערדער?
— דאס איז דער קאפיטאן מאלאיעוו.
— מאלאיעוו? — האט ער ערמארדעט אן ארעסטאנט?
— יא.
— ערשטענס בין איך ניינעריג צו וויסען וויא אזוי האט ער דאס געטהאן?
מיר שיינט, אז ארום יעדען קערקער געהן ארום ווערער; צווייטענס, פאר וואס
האט ער איהם ערמארדעט?
— דיא ערשטע פראגע קען איך אייך בעאנטווארטען דערמיט, דאס ער
האט דעם סמאטריטעל אנגע'שיכור'ט, און האט שוין דורך דעם געפונען א וועג צו
יענעם ארעסטאנט. אויף דער צווייטער פראגע קען איך אייך ענטפערען, דאס
לויט איך האב ערפאהרען, האט מאלאיעוו איהם ערמארדעט אויס פורכט, ער זאל
ניט אויסזאגען אוועלכע זאכען וואס קענען איהם שאדען.
— ווייטט איהר אויך וואס פאר א זאכען דער ארעסטאנט האט געקענט
אויסזאגען?
— אזא זאך, פערשטעהט איהר זעלבסט, קען איך ריכטיג ניט וויסען; אבער
איך שטייט מיך אן וועגען וואס דאָ האנדעלט זיך.
— דארף איך פרעגען וואס פאר א געהיימניש דאָ שטעקט?
— איך קען דאס אייך זאגען. געוויס ווייסט איהר, אז ניט לאנג האט מען
ערמארדעט א אידישען קויפמאן מיט'ן נאמען וואהרהאפטיג?
— יא, איך האב דערפון געהערט.
— האט איהר אויך דאס געהערט, דאס מען האט געפונען דעם ערמארדע-
טענס פעלץ ביי מאליינבערג'ן?
— ביי וועלכען מאליינבערג'ן?
— ביי דעם זשאנדארמסקען פאלקאוניק מאליינבערג.
— וואס רעדט איהר, קניאז?
— איך דערזעהל אייך א טהאטזאכע.
— וויא קומט דער פעלץ צו מאליינבערג'ן?
— דאס האט מען דעם פאלקאוניק אליין געפרענט און ער האט געענט-
פערט, אז דעם פעלץ האט איהם פערקויפט איינער פון זיינע געהיים-פאליצייסטען,
א געוויסער אייך ברענער. געוועהנליך האט מען דעם ברענער'ן פעהאפטעט און
אין געזעננדיג איינגעשפערט. ער האט אנגעהויבען אויסצוזאגען מיט האלכע ווער-
טער, אז דיא מערדער פון וואהרהאפטיג'ן זיינען געווען דער פאלקאוניק מאליינבערג
מיט מאלאיעוו'ן און נאך אייניגע. ער וואָלט געוויס באלד גערעדט מיט א פאָלען
מונד, אבער מאלאיעוו האט דאס געשטערט, דארורך וואס ער האט ברענער'ן
ערמארדעט אין זיין צעלע.
— אזוי? — האט ער דאס דעם ארעסטאנט ערמארדעט?
— יא, דעם. יעצט, וואסיל באנדאנאוויטש, וויל איך אייך בעטען, אז איהר

- זאָלט זיך נעהמען צו דיא צוויי לייטע, ווייל זיי שטעהן ביידע אונטער
און איהר זאָלט זעהן אז זיי זאלען בעשטראפט ווערן, לויט וויא זיי האבען פֿע
— וואס פערלאַנגט איהר, קניאו, איך זאָל זיי טהאן?
— וואס איך פערלאַנג? איך וויל ניט מעהר איהר זאָלט זיי בעשטראפען,
לויט דער זאקאָן פֿאַרדערט. זיי האבען ביידע דעם טויט פערדיענט.
— יא, קניאו. איהר האט רעכט... האט דער שעף לאַנגזאם געזאגט —
דער זאקאָן הייסט ווירקליך אזוי, אבער...
— וואס ווילט איהר זאגען, וואסיל באַנדאנאוויטש?
— איך גלויב, אז מיר ביידע האבען וויכטיגערע זאכען וועגען וואס צו
טראַכטען.
— וויכטיגערע זאכען? — האט גאליצין ערשטוינט אויסגערופען — קען דען
געבען א וויכטיגערע זאך וויא א מערדער צו בעשטראפען?
— א מערדער צו א מערדער איז אבער ניט גלייך...
— איך פערשטעה אייך ניט, וואסיל באַנדאנאוויטש. זאגט, וואס מיינט
איהר מיט דיעזע ווערטער?
— איך וויעדערהאָלע דיא זעלבע ווערטער: „א מערדער צו א מערדער איז
ניט גלייך. מיר קענען ניט פעראורטהיילען דעם מערדער פֿון א רויב־נייעריגער חיה,
צוגלייך מיט דעם מערדער פֿון א מענשען.
— איך פערשטעה נאך אלץ ניט וואס איהר רעדט, וואסיל באַנדאנאוויטש.
— איך וועל דאס אייך דייטליכער ערקלערען, קניאו. האט איהר זעלבסט
ניט געזאגט, אז דער וואהרהאפטניג וויא אויך ברענגער זיינען געווען זשידעס?
— יא. נו, אבער איז דען א איד קיין מענש?
— ניין! א זשיד איז א רויב־נייעריגע חיה — האט דער שעף מיט אן עניס־
טער מינע געענטפערט — דאס איז אזא חיה, וואס ניט נור מען דאַרף ניט בעשטראפען
דעם מענשען וואס ערשיעסט זיא, זאנדרען עס איז דאס גרעסעטע רעכט, מען זאָל
דיא פֿאַרזיטען פערניכטען.
— זיי זיינען דאָך אבער פֿאַרט מענשען?
— איהר זאָלט דאס זאגען, קניאו, איז מיר א גרויסער וואונדער. וויסנט
איהר דען ניט, אז דאס איז א פערשאלטען־פֿאַלק? איהר האט דאך א בעווויז,
אז זאנאר אונזער גנדיגער קיווער האט זיך געטאכט צור אויפגאַבע, דיעזע פער־
פֿלוכטע בעסטיעס צו פֿערניכטען.
— אבער אונזער זאקאָן איז געבליעבען פאר זיי אויך א זאקאָן. עס איז ניט
ערלויבט יעדען רוסע, ער זאָל ערמאָרדען א אידען.
— ערלויבט איז דאס ניט, אבער אז איינער טהוט אָפֿ אזא זאך, דאַרף מען
איהם דאנקבאר זיין.
— איהר האט שוין צופיעל איבערגעחאַפט דיא מאס, וואסיל באַנדאנא־
וויטש.
— נו, איך וועל אייך נאכגעבען, אז עס איז אן אונרעכט א זשיד ש

ערמארדען, אבער איז ביי אייך רעכט, אז צוליב אזעלכע צוויי פערפלוכטע מענשען זאל מען טויטען אזעלכע צוויי וויכטיגע פערזאנען, וויא דער פאלקאוויק מאליןבערנ מיט דעם קאפיטאן מאלאיעוו זיינען? איהר דארפט ניט פערנעסען, אז דיא צוויי זיינען קריסטען, רוסען — מענשען, וואס האבען דורך זייער לאנג-יעהריגער ריענסט, זיך ערווארבען דיא אכטונג פון אלע זייערע בעקאנטע, זאל מען זיי ביידען טויטען צוליב צוויי ניפטיגע פליעגען? ניי, קניאז, דאס האב איך פון אייך ניט ערווארטעט צו הערען. מיין ראטה איז, קניאז, מיר זאלען זיך מאכען ניט זעהענדיג און ניט ווי סענדיג. נענוג וועט זיין פאר דיא ביידע, ווען איך וועל זיי שארפע פארוויפּע מאַכען. דיא שטראפּע וועט פאר זיי א לעהרע זיין אויף ווייטער.

דער קניאז האט אייניגע מינוטען געטראכט און האט ענדליך געזאגט:

— איך וואָלט שוין איינגעוואָליגט דערצו, אבער איך פירכטע דאָ פאר אן אנדער זאך.

— פאַר וועלכע זאָך פירכטעט איהר?

— ריעזער ברענגער האט א פרוי, זיא ווייזט אויס זעהר א קלונע און א פיר עריגע פרוי צו זיין. זיא האט ערפאהרען פון דער געשיכטע דאס מען וויל איהר מאן ערמארדען, און זיא האט דאס מיר איבערגעגעבען. זיא האט אויף מיר אזוי ווייט געוויקט, דאס איך בין מיט איהר צוזאמען געפאהרען נאך דעם געזעענניס, און מיר ביידע האבען געפונען איהר מאן היינגענדיג אין זיין צעלע. דיא יונגע פרוי איז אויסער זיך געווען און זיא האט פון מיר שטרענג געפאָרדערט, איך זאל פאר איהר מאן ראכע געהמען. דערביי האט זיא מיר געגעבען אנצוהערען, דאס אינ'ם פאל ווען איך וועל אין דער ראכע נאכלעסיג זיין, וועט זיא טרעפען צו דיא הויכע פענסטער טער... וואס אייגענטליך זיא האט געמיינט מיט דעם אויסדרוק הויכע פענסטער דאס ווייס איך ניט. אבער איך פערשטע, אז זיא וועט זיך בעקלאנען פאר העכערע אלס איך בין.

— נו, און איהר פירכטעט פאר אזעלכע ווייבערשע רייד? — האט דער שעף

לאַכענד געפרעגט.

— לאַכט פון דעם ניט, וואסיל באנדאנאוויטש. א שוואבע פּרר קען אַמאָל

דעם שטארקסטען העלד אין גרעסטען אונגליק שטירצען.

— לאַכט זיך אויס פון אזעלכע זאכען, קניאז. איך האב ניט ערווארטעט פון

אייך אזעלכע ווערטער צו הערען. ווען מיר זאלען פורכט האבען פאר יעדען מענשען, דארפען מיר אונזערע עמטער פערלאָזען.

— פיעללייכט וועט זיא זיך ווירקליך בעקלאנען פאר העכערע פון מיר?

— נו, און דיא העכערע ווייסען דען ניט דאס זעלבע וואס מיר ביידע ווייסען,

אז א זשיד איז קיין מענש, און ער האט ניט דיא ווערטה מען זאל זיך פאר איהם אינטערעסירען? איך שעם מיר, הערענדיג פון אייך אזעלכע ווערטער, קניאז.

— נוט — האט דער אבערפאליצמייסטער נאכדענקענד גענטפערט -- איך

וועל מיך שוין אין דעם ניט מעהר מישען. טהוט וויא איהר פערשטעהט.

— פערלאזט זיך אויף מיר, קניאו, עם וועט שוין אלעס רעכט זיין — האט דער שעף געענטפערט אויפשמעהענדר פון זיין אָרט — מעהר האט איהר מיר נאָר ניט צו זאגען?

— נאר ניט.

— נו, א גוט נאכט דערווייל, קניאו. עם וואָלט ניט געשאַדעט, איהר זאָלט זיך פון אייער זייט בעמיהען, דאס דער געהאנגענער זאל בעגראבען ווערען וואַ שנעלער.

— דאס וועט שוין דער סמאָטריטעל אליין שכל האבען; צו טהאן.

— געוויס וועט דער דאקטאר פון געפענגעניס־האספיטאל אויך ארויסגעבען פון זיך א צייניגס, דאס דער ארעסטאנט האט זיך אליין געהאנגען.

— דאס איז אלעס דעם סמאָטריטעלס זאך.

— עם שאַדעט אבער ניט, מען זאָל איהם אויף דעם אויפמערקזאם מאַכען. נור אויב אייך איז דאס שווער צו טהאן, וועל איך אליין דאס פּערוואַרנען. מען דאַרף מאַכען, דיא נאנצע געשיכטע זאל פּערשלונגען ווערען, און פון איהר זאָל קיין שאַטען בלייבען.

— טהוט וויא איהר פּערשמעהט, וואָסיל באַנדאָוויטש.

— נו, א גוט נאכט, קניאו — האט דער שעף פריינדליך געזאגט און האט פּערלאזט דעם פּאליציי־סטערס הויז.

227 טעם קאפיטעל.

רויבער וועגען רויבער.

מיר האבען שוין לאנג ניט בעזוכט טראכט'ס שענק, וועלכער איז געוואָרען, זייט משה דער ראַנדאַר האט דאָנלאָוקא פּערלאזט דער צענטראַל־פּונקט פון אלע דאָנלאָוקער מוזשיקעס. אַבּוואַהל זיי האבען זיך אין דער לעצטער צייט נאך מעהר בעקלאַנט אויף טראכט'ס שנאַפּס, און אלע אין איין קול האבען געשריען, אז דאס איז נאר קיין שנאַפּס, זאנדערן אַן עסטראַקט פון עסיג מיט וואַסער. דאָך האבען זיי קיין אַנדער ברירה געהאט וויא נור אהער צו געהן. זיי האבען מקיים געווען דעם רוסישען פּסוק: „אז קיין פּיש איז ניטא, איז אַ ראַק אויף פּיש“, און אז קיין אַמת'ע גוטע שנאַפּס בעקומט מען ניט, איז טראכט'ס עסטראַקט אויך שנאַפּס.

יעצט, מאַנטאג נאך האַלבען טאג, זעהן מיר אין דיעזען שענק ניט מעהר וויא אונזערע צוויי אלטע בעקאַנטע סטעפּאַן קאַזאַקאָוו מיט סעמיאָן וואָרין, און אַבּוואַהל אין מיטען דער וואָך און נאך האַלבען טאג פּערבאַלאַנדזשעט זעהר זעלמע אַ מוזשיק אין דיעזען שענק, פון דעסטוועגען זיינען זיי ביידע געזעסען פּערשפּאַרם אין אַ בעזונרער צימער און האבען אזוי שטיל גערעדט, דאס דעם אויסווענדיגסטען מענשען וואָר אונגעגליך איין וואָרט פון ויער געשפּרעך צו הערען.

— געדענק, סטעפּאַן, וואס איך זאג דיר, — האט סעמיאָן געזאגט — מיר

האבען יעצט דיא בעסטע צייט אונזער חלק ירושה אַבּצוגעהמען. אדעלא איז ניטא. מיט דעם אלטען האַלעריניק וועלען מיר גיך אַבּהאַנדלען. צוויי פינגער אויף זיין

העלזעל איז ער א דערשטיקטער האן, און מיר וועלען קענען טהאן אלעס, וואס מיר וועלען דארפען.

— קיין שלעכטער פלאן איז דאס ניט, אבער ווער ווייס, צו וועט זיך לאָהנען דיא שווערע מיהע? איך גלויב, אז אדעלא האט שכל געהאט דאס נאנצע געלד פון דאנען צו געהמען.

— דאס קען ניט זיין. וואוהין וועט זיא שלעפען דאס נאנצע געלד?

— איך קען אדעלא'ן בעסער אלס דוא. זיא האט מורא פאר איהר אייגענעם פאטער, דארום וועט זיא ניט לאזען קיין געלד אין דער שטיב וואו ער איז. זיא האט געוויס דאס נאנצע געלד אוועקגעפיהרט אין מאסקווא, אום דאס אויף איהר נאמען אין א באנק אבצוגעבען.

— נו, וועלען מיר צונעהמען דאס גאלד, זילבער און ציערונג וואס געפינט זיך אין דעם הויז. דוכט זיך, דוא אליין האסט מיר דערצעהלט, אז דער גראף דא-גילאווי האט געהער פיעל פון דיא זאכען.

— דאס אלעס קענען מיר צוגעב'ענען נאר אָהן א מארד.

— וויא אזוי? איך זעה ניט איין שטיקעל איבעריגע זילבער אין שטוב. געוויס ליענט דאס ערגעץ פערשלאסען, און דעם שליסעל האט ענטוועדער אדעלא מיט זיך צוגענומען, אדער ער געפינט זיך ביי דעם אלטען חאלערניק.

— מיר וועלען זיך פריהער פרובירען דאס אלעס אזוי צו בעקומען, נור ווען מיר וועלען זעהן, אז מיר קענען דאס אנדערש ניט בעקומען וויא דורך דעם אל-טענס טויט, קענען מיר איהם צו יעדער צייט מכבד זיין מיט א גוטע פאָרציאָן מיט-המשונה.

— ווען זאָלען מיר זיך פרובירען? פערנעס ניט, אז אזא זאך טאָר מען ניט אבלייגען. אדעלא קען יעדע מינוט אנפאהרען און זיא וועט זיך שוין בעמיהען, מיר זאָלען קיין זאך ניט געהמען.

— מיר קענען נאך דיעזע נאכט פרובירען. נאך מיינער מיינונג, ליענט דעם גראפס גאלד, זילבער און ציערונג פערשלאסען אין דעם אייזערנעם שראנק, וואס שטעהט ביי'ם גראף אין צימער.

— אין דעם צימער שלאפט דאך דער אלטער לומפ?

— עס מאכט נאר ניט אויס. מיר וועלען אנטהאן מאסקעס און אריינקומען אין מיטען דער נאכט צו איהם אין צימער. מיר וועלען שטרענג פאָדערן, ער זאָל אונז דעם שליסעל פון דעם קאסטען געבען. אויב ער האט איהם ווירקליך ניט, וועלען מיר דיא קאסטען אזוי עפענען, און אויב ער וועט אונז וועלען אין אונזער ארבייט שטערען, וועלען מיר אויף איהם אונזערע הענד ארויפלייגען און איהם בענטשען מיט אזא ברכה, וועלכע וועט איהם אין זיעגענטען הימעל ארויפבריינגען.

— גוט, איך בין צופריעדען — האט סעמיאן פערנעניט געזאגט — איך בין פערטיג צו אלעם ערשטען איהם מיין ברכה צו שענקען. איך גלויב, אז ווען איך וועל זיין דער אנפאנגער, וועסט דוא שוין דיא ארבייט פערשפאָרען.

— זעהר שעהן. איך קען דיר מכבד זיין מיט דער ערשטער ברכה. דא ווייסט דאך, אז אין אזעלכע זאכען האב איך מיך פיינד צו קריעגען.

— בלייבט דאס אזוי, אז הייטע אבענד וועלען מיר דעם שפאציערנאנג צו דעם אייזערנעם קאסטען מאכען.

— יא, אזוי בלייבט דאס, אז היינטיגע נאכט געהן מיר אויף א מאסקעראד.

— עס איז שוין טאקע צייט אנהויבען צו ארבייטען. מיר זיצען שוין פון אייר

נינע צייט אָהן א שטאָך ארבייט. ווען מיר וועלען דיא שטיקעל ארבייט ענדיגען, פאהר איך אוועק אַהיים.

— אַהיים? וואוהין, אין אסטראַנג? — האט סטעפאן געלאכט.

— דומקאָפּ! דא מיינסט, אז אויסער דעם אסטראַנג האב איך קיין היים?

איך האב דיר נאך ניט דערזעהלט אז איך האב א ווייב, און עס קען זיין, אז איך בין שוין א פאטער פון א שעהן קינד.

— וואס? דא האסט א ווייב? דא שפאָסט ניט?

— ניין! דאס איז מיין פאָלער ערנסט.

— וואו האסט דא זיא דערטאָפּט, און ווען האסט דא מיט איהר חתונח

געהאט?

— דאס מאכט שוין ניט אויס, אבי איך האב א ווייב, און אז איך בין פון

איהר אוועקגעפאהרען איז זיא שוין געווען אין דיא געבענטישטע חרשים, וואס זיא האט בעדאָרפט בעגליקט ווערען מיט א נייעם וועלמאָבירנער.

— לאנג האסט דא מיט איהר געלעבט?

— עטליכע מאנאטען.

— עטליכע מאנאטען? — דאס איז דער גרעסטער וואונדער וואס מיר האט

געטראפּען צו זעהן אין מיין לעבען. דא ביסט געווען מיט א ווייב צוזאַמען עטליכע מאנאטען?

— יא, איך. אבער איך פערשטעה ניט פארוואָס וואונדערסט דא זיך אזוי?

דא גלויבסט גאָר ניט, אז איך זאל ליעבען א פרוי?

— יא, דאס גלויב איך, אבער אז דיין ליעבע זאָל געדויערן עטליכע מאנאטען

דאס קען איך ניט גלויבען.

— דא וועסט זיך נאך מעהר וואונדערן ווען דא וועסט הערען, אז איך

האב זיא נאך הייטע אויך ליעב און איך בענג נאך איהר.

— איז דאס מעגליך?

— יא, פריינד. גלויב מיר, אז איך זאג דיר קיין ליגען. איך האב זיא נאך

הייטע אויך שטארק ליעב און איך ערקוויק מיך ווען איך שטעל מיר פאָר, אז איך וועל זיא באלד זעהן און וועל געפינען ביי איהר מיינס א שעהנעם קינד.

— הא, הא, דאס איז א שעהנע פאנטאזיע, אבער ניט פאר אונזערע

לייט, וויא קומען מיר צו ווייבער און צו קינדער?

— איך האב אויך ניט געגלויבט אז איך זאל אין שטאנדע זיין צו ליעבען א

פרוי א לאנגע צייט און האבען א חשק צו האלטען מיינס א קינד אויף דיא הענד

יעצט אבער בין איך צו דער איבערצייגונג נעקומען אז דיא נאטור איז שטארקער פון אונזערע לייט. יא פריינד איך זאג דיר נאך א מאל און גאנץ ערנסט, אז איך ליעב מיין פרוי און וועל זעהר גליקליך זיין ווען איך וועל קענען מיינס א קינד צו מיין ברוסט צו דריקען.

— קלערסט דוא פון דאנען גלייך פאהרען צו איהר ?

— יא, איך בין פעסט ענטשלאָסען אזוי צו טהאן. עכ ווענדעט זיך נור אן דעם געלד וואס איך וועל פון דאנען קענען אוועקפיהרען. אבוואהל וויא דוא ווייסט האב איך שוין ביי זיך א פאר טוויזנד רופעל וואס אדעלא האט מיר געגעבען, אבער איך מוז פון דאנען אוועקפאהרען ניט וועניגער וויא מיט צעהן טוויזנד רופעל.

— נו, און דיין פרוי ווייס וואס דוא ביסט פאר א פויגעל ?

— דאס ווייס זיא ניט ריכטיג, אבער זיא מוז זיך שטויסען אז איך געהער ניט צו דיא פאָפען וואס פערברענגען זייער גאנצען לעבען אין דיענען גאָט.

— און דוא פירכטעסט גאר ניט צו קומען אין יענער שטאדט ? איך פרעג דאס דיר דארום ווייל איך פערשטעה אז עס איז אונמעגליך דוא זאלסט אין יענער שטאדט וואו דוא האסט עטליכע מאָנאטען געוואוינט קיינע סקאנדאלען מאַכען.

— איך טאָהר איהין ניט קומען, אבער איך וועל שוין אויסגעפינען א מיטעל דארט צו זיין און זיך זעהן מיט מיין ווייב און מיט מיין קינד, איך קלער מיט זיי צו זאמען נאך אמעריקא אויסוואנדערן.

— אזוי גאר ? זוא ווילסט אויסוואנדערן נאך אמעריקא ? און דאָרט דענקסט

דוא פיעללייכט אן עהרליכער מאָן ווערען ?

— דומקאָפ וויאט דוא ביסט, איז דען אמעריקא ניט אזא וועלט וויא דא ? ווייסט דוא דען ניט אז אהין אנטלויפען מעררער און פערברעכער ? געוויס פליהען זיי ניט אהין אום דאָרט גוט און פרום צו ווערען. מען זאגט אז אזעלכע לייטע וויא מיר זיינען מאכען דאָרט דיא בעסטע געשעפטען.

— דאס איז באלד ניט קיין גאררישקייט. דא אין רוסלאנד קענען מיר שווי טאקע ניט וואוינען, דען אונזערע קעפ זיינען דא יעדע מינוט אין דער גרעסטער געפאָהר. דוא ווייסט ליעבער סעמיאן אז איך דענק דיך אהין צו בעגלייטען ?

— ווילסט דוא אויך פאהרען נאך אמעריקא ?

— יא, דאס איז פאר אונז ביידען דער בעסטער פלאַן.

— זעהר שעהן, מיך וועט זעהר פרייען דיך אלס מיין בעגלייטער צו האבען נאך יענער פרייער וועלט. יעצט ברודער דארפען מיר דאך געוויס אלע קרעפטען אנווענדען וואס מעהר געלד צו בעקומען. דוא שפיעלסט זיך מיט אזא ווייטע רייזע, אויסער דעם איז פאר אונז אין אלע פאָכען גלייכער ווען מיר וועלען אין אמעריקא אריינפאהרען אלס רייכע געסט, ניט אלס קבצנים.

— זעלבסטפערשטענדליך אז עס איז פיעל גלייכער אין א נייער וועלט אריינ-צופאהרען מיט א סך געלד. איך צווייפעל גאר ניט אז ווען מיר וועלען דערטאָפען דעם גראַפֿיס גאנצע גאלד, זילבער און ציערונג וועלען מיר זיין געמאכטע לייט.

— אום וויפיעל אהר זאלען מיר געהן אויף דעם מאַסקען באל ?

— איך וועל דרך שוין קומען רופען. דוא פערשטעהסט דאָך אליין אז ביי אזא זאך דארף מען זעהר פאָרויכטיג זיין. דען אין דעם גראַפֿיס הויז געפינען זיך נאָך היבש דיענער און ווען דער אלטער חאלערעניק וועט געבען א געשריי זיינען זיי אלע גלייך אין צימער און מיר זיינען דאן פערלארען.

— נו, בין איך דאך גערעכט אז מען דארף נאר מיט דעם אלטען פיעל צעג-רעמאָניעס ניט מאכען, נאר אהן פראגען דארף מען איהם דעם נאָרגעל צושטיקען און דאן וועט ניט זיין ווער עס זאל שרייען, מיר וועלען קענען נאר אהן מיה צומרעטען צו דעם אייזערנעם קאסטען און נאר אהן רעש וועלען מיר צוגעהמען אלעס וואס דאָרט געפינט זיך. עס קען נאך זעהר זיין, אז מיר וועלען דאָרט אויך באַרעס געלר אויך געפינען.

— דאס קען אויך זעהר זיין.

— איך וועל שוין זיצען נרייט אין מיין צימער אום דרך צו ערוואַרטען איך זאג דיר ליעבער פריינד אז איך פערניגן נאר ניט אדעלאַן דיא מיליאנען וואס איהר איז געבליעבען פון דאנילאווין דוא זעהסט האָטש אז מיר האבען נור פאר איהר געארבייט. זיא איז געבליעבען ביי מיליאנען און מיר דארפען זיך צופריעדענשטמעלען מיט דיא פאאר ביינדלאך וואס זיא האט אונז צוגעוואָרפען.

מיר האבען א גרויסען פעהלער בענאנגען וואס מיר האבען זיא געלאזט אונ-געהינדערט אוועקפאהרען, מיר האבען בעדאָרפט איהר דיא זעלבע חתונה אויפ-שפיעלען וואס מיר ווילען איהר פאטער אויפשפיעלען.

זעלבסטפערשטענדליך אז מיר האבען א גרויסען פעהלער געטהאן. נור דאס איז דאך שוין פערפאלען, לאמיר-זשע דעם אלטען אליין חתונה מאכען און מיר וועלען זיך שוין טוען בענגונגען מיט דעם נד, וואס אונז וועט פון דער האַכצייט אריינפאלען.

228 מעס קאפיטעל.

דיעזעלבע קאָמעדיע.

— איין טאל פאר אלע טאל, איך טוז צו סאנקאין אריינגעהן און מיט איהר אָפען ריידען — האט זיך יאָזעף לעהמאַן בעשלאָסען — איהר פריינדין האט זעהר רעכט וואס זיא האט געזאגט, איך זאל מאכען אהער אדער אהין. וואס האב איך דא מורא פאר איהר, איך וועל איהר נאנץ פריי ערקלערן אז איך האב ער פאָהרען פון איהר שאַנדע און דאָרום וויל איך זיא ניט מעהר קענען. פיעללייכט וועט זיא זיך קענען פערטהיידנען און איך וועל מיך איבערציינען אז דער נויטה האט זיא געמאכט פאר א זינדערן, דאן וועל איך אויף איהר רהמנות האבען און וועל איהר זינדע פערצייגען. יא אזוי טוז איך טהאן. דאן וועל איך פון מיין קאָפּ א נאנצע לאַסט ארונטערוואַרפען. דען איך אליין געה אויך דיא נאנצע צייט ארום וויא דול און ווייס ניט וואס צו טהאן. אזוי בלייבט דאס, נאך הייטע געה איך צו איהר אריין און מיר וועלען זיך קוויטירערן.

ער האט זיך אנגעטהאן אום אוועקצוגעהן צו סאנקאין אלס מיין האט א קלאפ געטהאן אין טהיר.

אויף זיין אויסרוף „אנטרעע“ האט זיך דיא טהיר געעפענט און א יונגער מאן זעהר עלענאנט געקליידעט איז אריינגעקומען.

— דאקטאר מארקספיעלד! — האט לעהמאן איבערראשט א נעשריי געטהאן.

— יא, דאס בין איך פריינד — האט דער גאסט מיט א פריינדליכען שמייעל

געענטפערט.

און ביידע יונגע לייט האבען זיך אומארמט און הערצליך געקושט.

— דוא מארקוס ביסט דא אין מאסקווא? — האט לעהמאן נאך דער ערשטער

איבערראשונג געפרעגט.

— דוא זעהסט דאך אז איך בין אין מאסקווא.

— שוין לאנג ביסט דוא דא?

— א שעהנע פראגע, האסט דוא ניט געהערט אז איך האב דא געהייראטחעט?

— ווירקליך? דוא האָסט דא א ווייב, ווען האסט דוא דאס צייט געהאט צו

הייראטהען? עס זיינען דאך נאך קיינע פולע צוויי יאהר פערנאנגען זייט דוא האָסט

דעם סטודיום געענדיגט.

— צו אזעלכע זאכען וויא הייראטהען געפינט מען צייט — האט דער דאקטאר

לאכענד געענטפערט.

— אבער דוא האָסט דאך נאר געוואוינט אין ווילנא, וויא קומסט דוא אהער

אין מאסקווא?

— איך האב מיך מיט מיין כלה, דאס הייסט מיין יעצטיגע פרוי געגענענט

אין ווילנא, זיא וואר דארט מיט איהר מוטער צו גאסט ביי דער מוטערס א שוועס

טער. דארט האבען מיר פריינדשאפט געשלאָסען, באלד איז אונטערגעקומען דיא

ליעבע און האט אונז חתונה געמאכט. מיין שוויגעראטער האט מיך אנדערש זיין

טאכטער ניט געוואלט געבען וואו איך וועל מיך ניט געזעצען אין מאסקווא. נו,

וואס טהוט מען ניט צוליעב א ווייב, פערשטעהסט דוא דאך שוין אז איך האב מיך

דאצו געשלאָסען און בין געבליעבען א מאסקווער איינוואוינער.

— געהט עס דיר דא נוט?

— זעהר נוט. איך האב מיר דא א שעהנעם נאמען ערוואָרבען. איך האב

דא א גאנץ גרויסע פראַקטיק און פערדיען זעהר שעהן געלד.

— דאס פרעהט מיך זעהר. נו, און פון דיין פאמיליעלעבען ביזט דוא צו

פריעדען?

— זעהר צופריעדען. מיין ווייב ליעבט מיך, איך ליעב זיא, זיא איז געוונד

און איך בין נאך געזינטער. געלד פערדינט זיך, איהר נדן ליענט נאך ביי מיר אין

גאנצען, היינט, וואס פעהלט מיר?

— פון וואַנען האָסט דוא געוואוסט אז איך בין דא?

— מיר האט דאס דערזעהלט אונזער ביידענס פריינד מאַרריס וואהרהאפטיג.

ער האט מיר אויך דיין אדרעסע געגעבען.

— זעהר שעהן, איך בין זעהר צופריעדען דיך דא צו זעהן. געדענקסט דוא נאך

דיא צייט ווען מיר ווארען ביידע יונגע קינדער און זיינען ארומגעשפרונגען אויף דעם

הויכען באַרנ וואס שטעהט נאך היינט אויך אונטער אונזער שטערמעל.
 — צו איך גערענק פרענסט דוא ? יענע צייט וועל איך קיין מאל פערנעסען.
 דען דאס וואר דיא בעסטע צייט פון מיין לעבען. איך בין שוין געקומען צו דער
 איבערצייגונג, אז א מענש מעג ווער ווייס וויא גליקליך זיין, ווייזט איהם דאך אויס
 אז אין דיא קינדערשע יאהרען איז ער נאך גליקליכער געווען. גערענקסט דוא האָמיש
 יאָזעף וויא מיר האבען אין יענער צייט פאנטאזירט ? איך האב זיך פאָרנעשטעלט
 דיא גליקען וואס איך וועל האבען ווען מיר וועט געלינגען א מאל אויסשטודירען
 דאקטאר און דוא האסט זיך פארנעשטעלט אז דוא וועסט א מאל זיין א צווייטער
 ראָטהשילד. נו, אז איך האב מיין וואונש ערריכט און בין דאקטאר געווארען דאס
 ווייסט דוא זעהר גוט. יעצט וועל איך דיר פרענען, צו האָסט דוא דיין ציעל ער
 רייכט און ביסט א מיליאנער געווארען ?

— פון מיליאנען בין איך נאך זעהר ווייט — האט יאזעף שטייכלענד געענט.
 פערט — אבער איך קען מיך אויף מיין שיקזאל ניט בעקלאָגען. מיר איז ניט שלעכט,
 איך בין א קופטאָן און פערדיען מיר גאנץ פיינעס געלד. איבעריגעס דארף איך
 נאך קיין סך געלד האבען, ווייל איך בין נאך לעדיג, איך האב נאך קיין האָרב
 אויף דער פלייצע אזוי וויא דוא.

— אויב אונטער דעם ווארט האָרב, מיינסט דוא א ווייב, זאג איך דיר פריינד
 אז דוא האסט אן איררטהום. איך ווייס, אז מיין ווייב מאכט מיר דאס לעבען האניג
 זיס און איך וועל זיא קיין מאל אלס לאסט אויף מייע שולטערן בעטראכטען.
 — דאס איז דאך נאָר א שפּאַס. ווען איך זאָל ווירקליך בעטראכטען א ווייב,
 אלס א הארב, וואָלט איך קיין מאל געוואָלט הייראטמען און איך קען דיר אויך
 ערפרייען מיט דער גוטער נאכריכט, דאס וויא מיר שיינט וועל איך אין קורצען אויך
 זיין אזא גליקליכער מאן וויא דוא ביזט.

— אזוי ? דוא האלסט אויך ביי הייראטמען ?

— וואס־זשע וואונדערסט דוא זיך אזוי, דוא מענסט און דער אנדערער

טהאר ניט ?

— ווער זאגט דיר דען אז דוא טהארסט ניט. זאל דיר נאט העלפען, דוא
 ואלסט אין דיין פרוי געפינען דיא גליקליכע וואס זאל דיר אויף אימער גליקליך
 מאכען.

— איך דאנק דיר זעהר ליעבער פריינד פאר דיין זענען.

— גור איך זעה אז איך האב דיר פון עטוואָס געשטערט ליעבער יאָזעף, וויא
 מיר שיינט האסט דוא געוואלט ערגעץ געהען.

— יא, איך האב בעדארפט געהן ווענען א געטהיגע זאך, גור אז דוא ביזט
 דא ביזט דוא ביי מיר געטהינער פון אלץ אין דער וועלט. זעץ זיך ליעבער מאַרקוס
 דערזעהל מיר וויא דיר איז דיא גאנצע צייט געגאנגען.

— ניין פריינד, איך קען יעצט מיט דיר פיעל ניט פערבריינגען, מיר וועלען
 דאס אבלייגען אויף אן אנדער צייט. פערנעסט ניט אז איך בין א דאָקטאָר און
 מיין צייט איז פערקויפט צו דיא פֿ. ציענטען.

- מחמט דוא יעצט געהען ?
 — יא.
 — נומט מיר וועלען געהען ביידע צוזאמען אין וועלכער זייט געהסט דוא ?
 — נאך זאראדיע.
 — נאך זאראדיע ? איך געה אויך אהין, צו וועלכען הויז דארפסט דוא דען
 יעצט געהען ?
 — צום הויז נומער....
 — מערקווירדיג, אין דעם זעלבען הויז געה איך אויך. ווער איז דען ראָרט
 קראַנק ?
 — איך געדענק ניט אויסענווענדיג.
 — אבער ביי דיר איז דער נאָמען פון דיין פאציענט פערשריעבען ?
 — יא.
 — זיי אזוי נומט און טהו א קוק וואס איז דאס פאר א נאמען.
 דער דאקטאָר האט ארויסגענומען זיין נאטייבוכ דאס אין איהם א בלעטער
 געטהאן און האט געטהאן און האט געזאגט : דעם נאמען פון מיין פאציענט זייט
 איך ניט, דא איז פערשריעבען נור דער נאָמען פון איהר פאָטער משה האָניגמאַן.
 — משה האָניגמאַן ? — האט יאָזעף איבערראשט א געשריי געטהאָן.
 — יא, אזוי הייסט ער, דוא קענסט איהם דען ?
 — און ווער איז ביי איהם קראַנק ?
 — איך זאג דאך דיר זיין טאָכטער.
 — וואָס פאר א טאָכטער ?
 — א טאכטער פון א יאָהר צוואַנציג, זעהר א שעהנע פרוי.
 — זיא איז קראַנק ?
 — יא, אבער ניט אזוי געפעהרליך.
 — וואס פעהלט איהר דען ?
 — דוא קענסט דיעזער פרוי אויך ?
 — יא, איך קען זיא. אבער וואס זאנסט דוא עפעס פרוי, זיא איז דאך נאך
 א מעדען.
 — ווער איז א מעדען ?
 — דיא טאכטער ווענען וועלכער מיר רעדען יעצט.
 — ווירקליך ? — האט דער דאָקטאָר שמייכלענד געפרעגט
 איך פערשטעה ניט, ווארום דוא וואונדערסט זיך אזוי ?
 — איז איהר נאָמען ניט מאַריא ?
 — וואס איז דיר עפעס געפעלען געוואָרען דער נאמען מאַריא ?
 — איך ווייס, ווייל אמאל האט א כשר מעדען מיט דעם נאָמען מאַריא
 געשוואונערט פון גאט אליין, קען זיין אז דעמעלבען נס האט אויך דער מאַריא
 געטראפען.
 יאזעף איז בלאָס געוואָרען און האט געשטאַמעלט :

— זיא איז שוואַנגער ?

— נאך וויא — האט דער דאָקטאָר געלאַכט — נאָנין ניך וועט זיא דער וועלט בענגליקען מיט נאָך אַ מענשען. נור יעצט פּערשטעה איך שוין וואָרום דיא עלטערן האלטען זיא אין אַ בעזונדער איינזאמען פליענעל אין הויף ? זיי ציטערן יעמאנד זאל בעהיטע נאט ניט דערשמעקען דעם נס, וואס נאט האט זייער טאָכטער געטהאן. — איז דאס מעגליך ? — האט יאזעף וויא צו זיך אליין אויסער זיך פון ער שטוינען געפרענט — סאָנקא איז ווייטער שוואַנגער ?

— ווייטער זאנסט דוא ? — האט דער דאָקטאָר געפרענט — וויא איך פער שטעה, האט מיט איהר שוין איין מאל אזא נס פאָסירט ? אבער וואצו האבען מיר זיך פּעררעדט ווענען אוועלכע פוסטע נסים. דוא געהסט מיט מיר יאזעף צו ניין, דען איך האב קיין צייט אויף דיר דא צו ווארטען.

— ניין איך וועל יעצט ניט געהן — האט יאָזעף געענטפערט.

— שוין אזוי ניך האסט דוא חרטה געקראנען פון דעם געטהינען נאנן וואס דוא האסט בעדאָרפט מאַכען.

— איך האב מיך דערמאָהנט אן אן אנדער וויכטיגערן נאנן.

— בלייבסט דוא אין דער היים ?

— דוא קענסט געהען, איך וועל נאך דא אייניגע מינוטען פּערבלייבען דאן וועל איך אויך געהען.

— נו האב'זשע מיר אַ נוטען טאג ליבער פריינד, ווען קענען מיר זיך זעהן ? דוא וועסט פיעללייכט אפיסעל אריינקומען צו מיר, וועל איך דיר מיט מיין ווייב בעקאנט מאַכען.

— אויף געוויס קען איך דיר ניט פּערשפּרעכען, דען עס קען נאך זיין, איך זאל הייטע אוועקפאהרען פון מאַסקווא. נור אויב איך וועל דא בלייבען נאך אַ טאָג וועל איך דיר געוויס בעזוכען, לאָז מיר איבער דיין אדרעסע.

— נא דיר מיין אדרעס-קארטע וועט זיא דיר שוין גלייך אנצייגען וואו איך וואוינ. גו. אדיע דערנוייל מיין פריינד, אייב דוא וועסט מוזען נאך הייטע אברייצען פון דאנען ווינש איך דיר אַ גליקליכע רייזע.

ער האט הערצליך געדריקט יאזעף'ס האַנד און איז אוועקגעגאנגען.

— גרויסער נאט אין הימעל ! — האט יאזעף אויסגערופען אלס זיין פריינד איז אוועקגעגאנגען — איז דאס ריכטיג, אז סאָנקא איז שוין געוואָרען אזא אויסוואורף דער נאטור ? יא ! יעצט איז שוין יעדער צווייפּעל אראַגעפאלען, יעצט האט זיך אלעס קלאָר וויא דער טאג ארויסגעוועזען, אז יענעס קינד וואס מען האט ביי משה'ן אין הויז געזעהן וואך איהרעס אין דעם איז שוין קיין ספק ניטא, יעצט האט זיא אבערמאָלס דיעזעלבע זינדע בעגאנגען. דאס הייסט פּערדאָרבען, דאס איז אונפּער-שעהמט. אַ דאנק נאט וואס עס האט זיך אזוי אויסגעלאָזט און איך האב אלעס ריכטיג ערפּאהרען, יעצט קען איך מיט אַ ריינעם געוויסען און מיט אַ פריי הערץ סאנקאן דעם עוויגען אדיע זאנען.

229 מעם קאפיטעל.

איוואן דער צעהלמ נייעם.

— געלויבט איז דיא הייליגע יונגפרוי! אבי איך זעה דיר געזונד און לעבעדיג —
האט דיא אלטע קאטהארינא מונטער אויסגערופען אלס איהר מאן איוואן איז
ארויפגעפאהרען אויף זיין הויף — איך בין שוין געווען שרעקליך אונרוהיג וועגען דיר.
ווארום האסט דוא זיך אזוי לאנג געזאמט אין ארשא?
— אלץ ווילסט דוא זאל איך דיר דערצעהלען אויף איין פוס, — האט ער
געענטפערט — ווארט א וויילע, לאז מיך אריין אין שטוב וועסט דוא שוין אלעס
וויסען.

ער האט אבגעשיקט דעם פוהרמאן מיט דער פוהר וואס האט איהם אהער
געבראכט צוריק נאך ארשא און איז זעלבסט אריינגעגאנגען אין שטוב.
— נו, דערצעהל-זשע מיר שוין וואס איז דיא אורזאכע וואס דוא האסט זיך
אין אַרשא אזוי לאנג געזאמט? — האט קאטהארינא געזאגט נאכדעם אז איוואן
האט זיך געזעצט.

— איך האב געווארט אויף דעם סליעדאָוואַטעל וועלכער איז גאנצע צוויי
טעג געווען אין אַ דאָרף וועגען אַ מאָרדהאט וואס דארט האט געטראָפּען.
— גרינזאנג האט אויך אזוי לאנג דאָרט געוואָרט?
— ניין, ער איז גלייך אוועקגעפּאָהרען.
— האט ער עפעס געטהאן פאר דעם גראָף?
— ניין, ער האט שוין פּערשפּאַרט וועגען דעם אונגליקליכען צו ארבייטען.
— ווארום?

— ווייל עס איז שוין ניט געווען וועגען וועמען צו ארבייטען, — האט איוואן
זיפּצענד געענטפּערט.

— וואס רעדסט דוא האלבע ווערטער? איך פּערשטעה דיר גאר ניט.
— ווילסט וויסען קלארע ווערטער, זאג איך דיר, אז דער גראָף אנטאָן דאָ
גילאו איז טוידט —
— וואס? דאנילאָו איז געשטארבען? — האט קאטהארינא ערצייטערט אַ
געשריי געטהאן.

— יא, ער איז געשטאַרבען, — האט איוואן געענטפּערט אויסווישענדיג דיא
דיא טרערען פון דיא אויגען.

— וועה איז מיר! — האט קאטהארינא וויינענד געזאגט פּערברעכענד דיא
הענד — אנטאָן איז געשטאַרבען? און גאר פּלוצלונג?
— איך ווייס ניט צו פּלוצלונג צו לאַנגזאם, אבי ער איז טוידט, דער טרויער
ריגער פּאַקט איז שוין פאר אונז גענוג.

— אונגליקליכער אדמער אנטאָן! — האט קאטהארינא זיפּצענד געזאגט —
וויא שרעקליך נאט האט איהם געשטראפּט! אַך, אזא מענש, אזא גוטער מענש!
— וואס העלפט דאס וויינען, עס איז שוין פּערפּאלען, ער איז טוידט און מיר
וועלען איהם ניט מעהר לעבעדיג מאכען. דיא פּערפּלוכטע אדעלא איז געבליעבען

זיין ערביין. יעצט קען זיא זיך בעריהמען, אז ניט אומזאנסט האט זיא זא געארבייט
זיא האט איהר ציעל עררייכט, אבער איך האף נאך, אז זיא וועט איהר שווארצען
סוף האבען, דען איך האב דעם סליעדאָוואַטעל אלעס דערצעהלט. איך האב איהם
מיט דער נאנצער שענדליכער געשיכטע קלאר געמאכט.

— וואס האסט דוא איהם דערצעהלט ?

— איך האב איהם בעקאנט געמאכט מיט דעם מאָרד וואס יענער אונזער
קאנטער פערברעכער האט בעגאנגען אויף ערינאס קינד און האב איהם דאביי מיין
מיינונג געזאגט, דאס אדעלא האט אין דעם מאָרד אַנטהייל גענומען און אלס ער
האט מיך געפרעגט וויא אזוי איך קום צו דער אידעע, האב איך איהם דערצעהלט
דיא נאנצע געשיכטע וואס דא האט פאסירט מיט דער גרעפין מאַריאַ, וועלכע איז
ערמאָרדעט געווארען נור דורך אדעלא'ס אינטריגען. דער סליעדאָוואַטעל האט מיר
פערשפראַכען א גענויע אונטערזוכונג צו מאכען און איך גלויב, אז ער וועט אויס
געפינען דאס איך האב רעכט, אז אין דעם קינדס טוירט האט אויך אדעלא שולד.
זיא האט יענעם געהיימען פערברעכער אונטערגעשיקט ערינא'ס קינד צו ערמאָרדען
ווייל זיא האט געמיינט, אז דאס איז דעם גראפס א קינד.

— און דוא האסט דעם סליעדאָוואַטעל געזאגט אז דיא גרעפין מאַריאַ איז

געשטאָרבן ?

— יא.

— ווארום האסט דוא איהם דיא וואהרהייט ניט דערצעהלט ?

— אום דיא שולד אויף אדעלא; זאל שטארקער ווערען. דען ווען דער סליעד-
דאָוואַטעל וועט מיינען, אז דיא גרעפין איז ווירקליך ערשאסען געווארען צוליב
אדעלא, וועט ער זיינע נאכפאָרשונגען שטרענגער מאכען און דורך דעם וועט דער
נאנצער אמת פון אויבען ארויפשווימען.

— דאס האסט דוא אויך רעכט. אבער מען וועט דאך שפעטער מווען ער

פאהרען אז דיא גרעפין לעבט, דאן וועסט דוא האבען א לאנגע נאז.

— וואס שפעטער וועט זיין ווייל איך ניט וויסען, איך דארף יעצט טהיין; דאס

וואס איך געפין פאר גויסהיג צו טהאן.

— און וואס האט דיר דער סליעדאָוואַטעל געזאגט ?

— ער וועט נאך הייסע אבענדס זיין אין דאָנילאָוואַ. ער האט מיר פער-

שפראַכען, אז ער וועט שוין זאָרנען דאפיר, דיא פאליציי זאל ארויסשיקען גענוג
קרעפטען צו פאנגען יענעם קינדער-מערדער.

— אזוי ? וועלען זיי נאך היינט ביי נאכט דא זיין ?

— יא, אזוי האט ער מיר פערשפראַכען.

— זעהר גוט ! איך וועל מיך גאר ערקוויקען, ווען מען וועט דעם מערדער

כאפען. איך האב נאך אזא מערדעריי קיין מאל ניט געהערט. ווען איינער ערמאָרד

דעט א גרויסען ערוואקסענעם מענשען, קען מען נאך איהם פערענטפערן, דאס דער

ערמאָרדעטער האט איהם שלעכטעס געטהאן, אבער אַ פיעל קינד וואס איז ריי

וויא אן ענגעל, אזא נפש זאל מען אזוי אוערנבארימליך ערמאָרדען. דאס איז

אזא פערברעכען וואס יעדע שטראפע איז פאר דעם צוקליין. בין איך ניט גערעכט
איוואן?

— עם פערשטעהט זיך, אז דוא ביזט גערעכט. יעדער איינציגער דארף אור
סער זיך ווערען פון כעס צו אזא מערדער, צו אזא הערצלעזען סוביעקט. אבער ער
וועט אליין זיין שטראפע ערהאלטען, דאס בין איך זיכער.

— זאג מיר נור איוואן, האסט דוא נאר ניט געקענט ערפאהרען פון וואס
פאר א קרייניק דער גראף אנטאן איז געשטארבען?

— ניין, איך האב דאס ניט געקענט ערפאהרען. עפעס שטעקט דא א גע-
היימיניס וואס מען וויל דאס פאר קיינעם ניט ענטדעקען.

— פון וואנען פערשטעהסט דוא דאס?

— עפעס האט דער סליעדאָוואטעל מיט מיר גערעדט ווענען דעם גראַפֿיס
טויט מיט א האלבען מויל. איך האב זאגאר בעמערקט א שמייעל אויף זיינע ליפען.

— וואָס האט ער געשמייעלט?

— דאס איז א שעהנע פראנע. פון וואנען זאל איך וויסען וואס ביי איהם
אין הארצען טהוט זיך. אבער אן דעם שמייעל האב איך פערשטאנען אז דא ליגעט
עפעס א געהיימיניס.

— וואס קלערסט דוא קען דא ליגען פאר א געהיימיניס?

— ווייטער פרענסט דוא מיר אזעלכע נארישע זאכען. וואס קען איך דא
דענקען? דיא לייטע שמייעלען אימער ווען מען רעדט ווענען א שווארצען סוף פון
אן ארעסטאנט, דער ארעסטאנט האט געמאנט זיין דער פיינסטער מאן, בעטראכט
מען זיין טויט וויא דעם טויט פון א הונד אדער פון א קאץ.

— וואס וועט יעצט זיין מיט דער גרעפין מאַריא?

— וואס קאן מיט איהר זיין? אין איין פאך איז פאר איהר בעסער וואס
איהר מאן איז געשטארבען. דען פון אנטאָנ'ס הערצען וואלט מען שוין ניט געקענט
ארויסרייסען דעם פערדאכט, וואס ער האט אויף איהר געהאט און זיא וואלט גע-
ציטערט זיך פאר איהם צו צייגען, זיא וואלט אימער זיך געשראקען, פיעללייכט
ערפאהרט דאנליגאָוו וואו זיא געפינט זיך, וועט ער קומען פון איהר ראכע געהמען.
יעצט וועניגסטענס איז זיא זיכער, אז ער וועט איהר קיין שלעכטעס טהאן. אבער
לויט איך קאן איהר, ווייס איך, אז זיא וועט דיא נאכריכט פון אנטאנס טויט מיט
שרעק עמפפאנגען. זיא האט איהם נאך אלע מערדערייען וואס ער האט געגען איהר
בעגאנגען פארט ליעב געהאט.

— אויב זיא וועט איהם בעדויערן איז זיא א נאר. איך בעדויער איהם יא,
ווייל ער האט מיט אונז אימער גוטעס געטהאן; אבער זיא דארף זיין אנדענקען
אימער פלונקען, ווייל ער האט זיא געהאנדעלט וויא דער גרעסטער מערדער. אבער
מיר גלויבט זיך דאס נאר ניט זיא זאל איהם נאך ליעבען.

— מיר האט גרינגאנג אויך געזאגט, אז לויט ער פערשטעהט אָן איהר, האט
זיא דעם גראַף אנטאָן נאך יעצט אויך ליעב. ווען מען רעדט ווענען דעם גראַף

ווערט זיא שרעקליך אונטוטהני. זיא האט זיך נאך ניט איין טאל וועגען איהם מיט פערדרוס אויסגעדריקט.

— מיר, ווייבער, זיינען טאקע נרויסע דומקעפ, — האט קאטהארניא געזאגט — וויפיעל שמערצען איהר מאנסלייט פערשאפט אונז, פערנעסען מיר באלד און מיר בלייבען צו אייך צונעבונדען ביז אונזער טוירט. אבער זאגט מיר איוואן, ווען איז גרינזאגנ אוועקגעפאהרען פון אַרשא ?

— אין דעם זעלבען טאָג וואס מיר זיינען אהין אָנגעקומען.
— אזוי ניד ?

— יא, וויא ער האט דערהערט, אז דער גראף איז טוירט, האט ער שוין מעהר ניט געוואלט פערבלייבען. ער האט מיר אבער געזאגט, אז עס קען זיין דאס ער וועט צוריק אהער קומען.

— וועגען וואָס ?

— דאס ווייס איך אייך ניט. ער האָט מיר געבעטען איך זאל איהם שרייבען וועגען דעם מענשען, וועלכער האט דאס קינד ערמארדעט און וויא דער שוסטער האט געזאגט, הייסט ער סעמיאן וואָרען.

— וואס זאָלסט דוא וועגען איהם שרייבען ?

— איך זאל ערפאהרען, צו האט דעם מערדערס פאטער געהייסען כריסטאנף וואָרין און צו זיין מוטער האט געהייסען עממא ?

— האָסט דוא איהם ניט געקענט גלייך זאגען, אז אזוי האָבען זיי ווירקליך געהייסען.

— פון וואנען ווייסט דוא, אז זיי האבען אזוי געהייסען.

— דוא געדענקסט דען ניט וויא דיא גרעפין מאריא האט אונז דערזעהלט איהר לעבענסגעשיכטע און האט דייטליך געזאָגט, אז זיא האט זיך ערצאָגען ביי א געריהמטען גנב כריסטאנף וואָרין, וואס זיין פרוי עממא איז געווען זעהר א גוטע טרייהערציגע פרוי ?

— אזוי האט זיא דערזעהלט ?

— אן דוא געדענקסט דאָס ניט ?

— ניין איך געדיינק ניט.

— נו זאָג איך דיר, אז אזוי האָבען זיי געהייסען, זיא האט דאָך אונז אויך דערזעהלט, אז איהר שטיפברודער סעמיאן וואָרין איז ארעטירט געוואָרען גלייך מיט זיין פאָטער פאר איין גנבה.

— מיין גאָט! — האט איוואן אויסגעשריען — דוא האסט מיך דאָס אלעם

יעצט דערמאנהט קאטהארניא. איז דער סעמיאן מאַריאַ'ס שטיפברודער ?

— אזוי ווייזט דאס אויס.

— דאס איז א מערקווירדיגע געשיכטע, — האט איוואן אויסער זיך פאר

ערשטוועגען געזאָגט — דער גרעפינס א ברודער זאָל זיין אזא מערדער ?

— האסט דוא זיך פערנעסען דאס זיא האט אונז איהם אלס מערדער פאָר

געשטעלט. נו וואסדיזשע וואונדערסט דוא זיך אזוי ?

— וואָסזשע האט ער געקאנט האבען צו ערינאס קינד ?
 — אויף א מערדער פרענט מען קיינע פראגען. געוויס האט ער דאביי עפעס
 א ציעל געהאט.

— וואָט טעביע נאָ (אָט האָסטו זיך)! האט איוואן גערעדט וויא צו זיך אליין
 זיך אויפהייבענדיג פון'ס ארט און ארומגעהענדיג הין און צוריק איבער'ן צימער.
 דער גרעפ'נס שטיפברודער איז דער מערדער פון ערינאס אונשולדיגעס קינד. דאס
 וואלט איך קיין מאָל גענלויבט, דאס איז מיר גאָר קיין מאל ניט איינגעפאלען.
 230 מעס קאפיטעל.

ד י א ר א כ ע .

דער מאָרד וואס מען האט בעגאנגען איבער מיכל ברענער האט דער קאלטער
 בת-שבען אזוי צוהיצט, דאס זיא האט איינפאך געברענגט. ברענערס טיידטער קער-
 פער וויא זיא האט איהם געטראַפען היינגענדיג אין זיין צעלע, האט אויף איהר א
 שרעקליכען איינדרוק געמאכט. דאס מענשליכע געפיהל וואס איז געווען זאָ טיעף
 פערגראָבען אין איהר ברוסט דאס זיא אליין האט עס ניט ארויסגעזעהען, האט זיך
 פלוצלונג ערוואכט און האט מיט א פירכטערליכער שטימע געשריען „ראכע!“.

זיא האט זיך שטעהענדיג אין קערקער געבען ברענערס לייכע פעסט בעשלאָ-
 סען, ראכע צו געהמען פון דיא מערדער וואס האבען איהר כלומערשט-מאן ער-
 מאָרדעט. זיא האט דעם אָבערפאָליציימיסטער מיט טרעהרען געבעטען ער זאל פאַר
 ברענערס בלוט ניט שוויינען און זיא האט זיך אביסעל בערוהיגט, אלס דער קניאז
 האט איהר זיין עהרענוואָרט געגעבען, דאס ער וועט אלע קרעפטען אָנווענדען פון
 דיא מערדער ראכע צו געהמען.

וויא שלוי און קלוג בת-שבע איז געווען, האט זיא דאך ניט געוואוסט, אז ביי
 א רוסישען קניאז און נאך א בעאמטער דערצו איז קיין עהרענוואָרט פארהאנדען.
 זיא האט איהם געגרייבט און האט גערעכענט, אז מאָרגען גאַנץ פריה וועט שוין
 מאָלאַיעוו מיט מאַלינבערגען שמאכטען אין געפענגניס.

זיא האט דיא גאַנצע נאכט ניט געקענט שלאָפען, ברענערס געזיכט מיט דעם
 אָפענעם מונד און מיט דער הערויסגעשטעקטער צונג האט פאַר איהרע אויגען גע-
 שוועבט און האט זיא ניט געלאָזט רוהען. זיא האט געוואלט עס זאל וואס ניכער
 טאָג ווערען אום זיא זאל קענען לויפען ערפארהען צו זיינען שוין ברענערס מערדער
 אין געפענגניס.

אָבער וויא לאנג יענע נאכט האט זיך אויסגעצויגען! עס האט אויסגעזעהן,
 אז עס וועט קיין מאָל ניט טאָג ווערען און ברענערס שרעקליכעס געזיכט האט אלץ
 ניט אויפגעהערט גענען איהר צו שוועבען.

עס איז ענדליך דאך טאָג געווארען. זיא האט זיך א ביסעל בערוהיגט און
 טראָץ דעם וואס זיא האט געוואלט אויפשטעהן, איז דער שלאף געפאלען אויף
 איהרע אויגען און זיא איז אָבגעשלאָפען ביז נאך האלבען טאָג.
 אלס זיא האט זיך ערוואכט און האט דערזעהן, אז דער זיינער איז שוין נאך

צועלף, איז זיא ווילד פון איהר בעט אויפגעשפרונגען, שנעל האט זיא זיך איינגע-
וואשען, אָנגעקליידעט און אהנע עטוואס צו נעניסען, האט זיא איהר צימער פער-
לאזען און איז אוועקגעפלייגען צום קניאז גאליצין.

זיא האט איהם געטראָפּען ביים מיטטאג און האט נעמחט וואַרטען ביז ער
וועט זיך עסקען ענדיגען. ענדליך האט מען זיא צום פּאָליציימייסטער אין קאַבינעט
אריינגעפיהרט.

זיא האט ערווארטעט, אז דער קניאז וועלכער איז געסטערן אבענדס צו איהר
אזוי פריינדליך געווען, וועט זיא אויך יעצט פריינדליך עמפאנגען און וועט איהר
דערצעהלען, אז איהר מאנס מערדער זיצען שוין אין געפענגניס. וויא ערשטוינט
אבער איז זיא געווארען, אלס דער קניאז האט אויף איהר א קוק געטהאן מיט זעהר
אן אונפריינדליכע מינע און האָט שטרענג געפרענט:

— ווער ביסט דוא און וואס פערלאנגסט דוא ?

— איהר האט מיך ניט דערקענט געדינער קניאז ? — האט זיא ערשטוינט

געפרענט.

— ניין, איך קען דיך ניט. זאג ווער ביסט דוא ?

— איך בין דאך דיא פרוי פון דעם מאן וואס איז געסטערן אבענדס ער-

מאָרעט געוואָרען אין געפענגניס.

— אהא ! איך האב מיך שוין דערמאנט. נו, וואס-זשע ווילסט דוא ?

— גערעכטיגקייט אויסצואיבען פאר מיין ערמאָרדעטען מאן. בין איך יעצט נע-

קומען ערפאהען; וואס עס הערט זיך, צו האט מען שוין דיא מערדער ארעסטירט ?

— וועלכע מערדער ? — האט דער קניאז וויא פערוואונדערט געפרענט.

— איד מיין דעם פּאָלקאוניק מאלינבערג מיט דעם קאפיטאן מאלאיעוו.

— ווייסט דוא געוויס, אז זיי זיינען דיין מאַן'ס מערדער ? — האט דער קניאז

שטרענג געפרענט.

— און איהר צווייפעלט אין דעם ? האב איך אייך נאך געסטערן אבענדס

ניט איבערצייגט, אז דיא ביידע זיינען זיינע מערדער ?

— דינעט ווערטער האבען קיין קראפט, ווייל זיי האבען קיינע בעווויזע.

— דאָרף מען בעכערע בעווויזע וויא דאס וואס איך האב אייך געמעלדעט

פון דעם מאָרד נאך איידער ער האט זיך אויסגעפיהרט ?

— דא איז קיין מאָרד געשעהן. דיין מאן זעלבסטמארד בענאנען. דאס

האט דער דאקטאר ערקלערט.

— ווען דער דאקטאר האט דאס ערקלערט איז ער א לומפ, — האט בתישבע

צאָרניג אויסגערופען — עס איז אזוי זיכער וויא יעצט איז טאג אז מאלנבערג מיט

מאלאיעוו'ן האבען מיין מאן ערמאָרדעט.

— דוא ווייסט מיט וואס דוא שמעקסט דערפאר וואס דוא וואַרפט ארויף

אזא שולד אויף אזעלכע צוויי מענער.

— איך וואָרף אויף זיי קיין שולד ארויף קניאז, איך זאג דיא וואהר

דיא ריינע וואהרהייט !

— אבער וויא אזוי וועסט דוא בעווייזען, אז דאס איז וואהר ?
— איך וועל שטעלען פאר אן עדות דעם מאן וועלכער האט אליין געהערט
וויא מאלניכערג מיט מאלאיעוויץ האבען אפגעזען זיי זאלען מיין מאן ערמאָרדען.
— ווער איז דער עדות ?

— דאס קען איך ניט זאגען.

— נו, דאס איז א בעווייז אז דוא האָסט קיין עדות.

— בת-שבע האט שוין געוואלט זאגען ווער דאס האט איהר דערזעהלט, אבער
אין דער מינוט איז איהר איינגעפאלען דער געדאַנק, אז דער קניאַז איז איבער
נאכט אן אנדער מענש געוואָרען און ער וויל דעם נאנצען מארדטהאט פערדעקען.
דארום האט זיא געשוויגען.

— נו, דוא זאנסט מיר ניט ווער דער עדות איז ? — האט דער קניאַז געפרעגט.

— דאס קען איך ניט זאגען.

— אויב דוא קענסט דאס מיר ניט זאגען, ווייס איך בעשטימט אז דוא האָסט
אזא עדות נור אין טרוים געזעהן, איך קען שוין אייערע זשידעס און איך ווייס אז
איהר זוכט בעשטענדיג צו בעשולדיגען אונשולדיגע ארדענטליכע לייט אין אַזעלכע
פערברעכען פון וועלכע זיי האבען קיין אַהנונג, געה און דול מיר מעהר ניט דעם קאַפּ.
— נוט ! — האט בת-שבע זעהר אויפגעגענט געענטפערט — איך וועל אייך
קניאַז מעהר דעם קאַפּ ניט דולען ; אבער איהר צווייגט מיך דאמיט איך זאל דולען
דיא קעפּ פון גרעסערע מענשען אלס איהר זייט ?

— וואס ? — האט דער קניאַז אויפברויזענד א געשריי געטהאן — דוא שרעקסט

מיך נאר.

— איך שרעק אייך ניט קניאַז, — האט בת-שבע גלייכנולטיג און אונער-
שראַקען געענטפערט — איך האב אייך מיט דיא ווערטער נור צו פערשטעהן געגעבען,
דאס איך בין ניט פון יענע, וואס לאזען זיך אבשרעקען פון א גרויסען מאן. מיר
האבען נאָט זיי דאנק אין רוסלאנד פיעל גרויסע מענער, צווישען זיי געפינען זיך נאך
אזעלכע וואס האבען אין זיך געוויסען און דיא וועלען מיר געוויס געדולדיג אויסהערען
און וועלען טהאן דאס וואס מען בעדאַרף.

זיא האט איהם א פערעכטליכען שמייכעל צוגעוואָרפען און איז פון זיין הויז
ארויסגעגאנגען.

— אזוי נאר ? — האט זיא צו זיך אריין גערעדט אלס זיא איז שוין אין דער
גאַס געווען — אין דיא הויכע פענסטער טראָהנט אויך דיא פאלשקייט אזוי וויא ביי
סאַגעטע דער שווינדלערין אין הויז, אונטער דיא גלענצענדיגע מונדירען ליגענען אויך
פערשטעקט הערצער אהן יושר און אהן מענשליכע געפיהלע. אויב אזוי בין איך דאך
נאך ניט אזא געפאלענע פערזאן וויא איך האב געמיינט. קען איך זיך דאך אויך
אויסגלייכען אין עהרליכקייט מיט דיא אלע לייטע וואס שפיעלען אזעלכע גרויסע
ראַליען אין דעם לאַנד.

אבער פאר ברענערס בלוט וועל איך אליין ניט שווייגען. עס קען זעהר זיין,

אז ער האט דעם טויט פערדיענט דערפאר וואס ער איז געווען א בעטרינער און האט אויך אנטהייל גענומען אין וואהרהאפטיגס מאָרד. אבער ווארום זאלען אויך דיא הויפטמערדער מאַלינבערג, מיט מאלאיעוויץ מיט דעם טויט ניט בעלאוינט ווערען? זיי האבען דאך געוויס קיין רעכט געהאט איהם צו טיידמען. ניין, איך וועל אזא אונרעכט ניט שווייגען. איך וועל שוין טרעפען וואהין צו געהן זוכען גערעכטיגקייט, איך וועל דיר ווייזען שטאַלצער קניאַז, אז דוא האָסט אן איררטהום, וואס דוא בעד טראַכטעסט מיך וויא אן איינפאכע זשידאווקא. איך מוז דיר צייגען, אז איך בין אזא פויגעל וואס קען דיר דעם נאנצען מאַרד אויספיקען...

זיא איז געקומען א היים, האט געהייסען איהר דיענסטמערכען זיא זאל איהר דערלאַנגען קאַפע און עפעס צובייסען.

— דא האָט אויף אייך געפרענט א מאַן, — האט דאס דיענסטמערכען גע- מעלדעט אלס זיא האט איהר דיא קאַפע דערלאַנגט.
— ווער איז דער מאַן?

— ער ווייזט אויס זעהר א רייכער מאַן צו זיין, דאס האב איך דערקענט און דיא דיאמאנטענע רינגען וואס ער האט אויף זיינע הענד געטראגען.

— איז ער א יונגער אדער אן אלטער?

— ער איז שוין א מאַז פון עטליכע און פיערציג יאהר.

— האט ער דיר זיין נאמען ניט געזאגט?

— ניין.

— האט ער דיר געפרענט אויף מיין נאמען?

— יא, ער האט געפרענט אויף באבעטעא ברענער.

— און ווייטער האט ער דיר נאר ניט געזאגט?

— אלס איך האב איהם געענטפערט, דאס איהר זייט צו הויזע ניטא, האט ער געזאגט איך וועל אריינקומען אין אן אנדער צייט און בין דיא ווערטער איז ער אונטערגעגאנגען.

— עט, ווען ער דאַרף טיך געטהיין וועט ער וואהרשיינליך קומען, — האט

בת־שבע געזאגט און האט זיך געזעצט עסען מיט אפעטיט.

נאך דעם עסען האט זיא זיך פּרעכטיג פּערפּוטט און האט זיך אין שפּיעגעל

א היבשע צייט בעטראכט.

— יא! — האט זיא צו זיך זעלבסט גערעדט — איך מוז יעצט געהן צום

גראַספּירסט און מיין ציעל עררייכען.

281 מעס קאפיטעל.

שרעקליך, מתים זיינען לעבעדיג געוואָרען.

גרינזאנג איז צוריק א היים געקומען זעהר בעטריעכט און שטאַרק אויפגערענט.

סאַבינא האט מיט דעם ערשטען בליק אויף איהם דערקענט, אז ער איז ניט ביי א

גוטער לוינע.

זיא האט איהם אבער אין דיא ערשטע שטונדען קיין פּראַגעס געשטעלט

ערשט שפעטער אז ער האט זיך פונ'ם וועג אויסגערעהט, האט זיך נעזעצט געגען איהם און האט זעהר צערטליך געזאגט :

— איז קיין האָפנונג פאראן דער גראַף דאַנילאָוו זאָל זיין אונגליקליכער פרוי צוריק צו זיך געהמען?

— אויף דעם איז קיין האָפנונג פעהרהאנדען — האט גרינזאנג זיפצענד גע-
ענטפערט.

— וואָרום? וויל ער אלץ ניט גלויבען, אז זיינע פרוי איז אונשולדיג.

— ער וואָלט דאָס פיעללייכט געוואָלט גלויבען אבער ער קען ניט.

— ער קען ניט? פאַר וואס קען ער ניט?

— דערפאר וואָס ער בעפינדעט זיך שוין אין אַ בעסערער וועלט.

— וואָס? — האט סאַבינאַ העכסט ערשטוינט אויסגערופען — ער איז טוירט?

— יא, ער איז טוירט.

— איז דאס מעגליך? אזא יונגער מאן און איז שוין אזוי ניד געשטאַרבען.

— דער טוירט רייסט זעהר אפט אויס דיא שטאַרקסטע צעדערן פון זייערע

ערטער, דאס איז שוין קיין נייעס.

— אזוי? איז ער געשטאַרבען? נאר פלוצלונג?

— וויא אזוי ער איז געשטאַרבען דאס ווייס איך ניט. אבער איך פערשטעה,

אז ער האט ניט געקענט ערטראגען דאס לעבען אין געפענגניס און איז דאַרום געשטאַרבען.

— אין געפענגניס? וויא קומט ער אין געפענגניס?

— מען האט איהם אריינגעזעצט אהין טאַקי פאר דעם מאָרד וואָס ער האט

געטאנען איבער זיין פרוי.

— מען מיינט נאך אלץ, אז ער האט זי ערמאָרדעט?

— יא, דארט אינ'ם גאַנצען געגענד צווייפלט נאר קיינער ניט אין דעם, אז

מאַריא איז פון זיין האנד ערמאָרדעט געוואָרען. דאס האט מען אויך איבערגעגעבען

דער פּאָליציי, מען האט איהם אין געפענגניס געשליידערט און דאַרט איז ער אין

אַ קורצער צייט נאך דעם געשטאַרבען.

— מין נאָט! וויא גרויס מאַריאס שמערצען וועלען זיין ווען זי וועט דאס

ערפאַהרען, דוא קענסט זיך נאר ניט פארשטעלען מיכאל וויא זי לעבט איהם און

וויא זי בענגט נאך איהם.

— מען דאַרף דאס איהר דערווייל ניט דערזעהלען.

— זיא וועט אבער געוויס באַלד קומען אהער דיך צו פרעגען וועגען דעם

דעזולטאַט פון דיין ריזע.

— האסט דוא דען איהר דערזעהלט וועגען וואָס איך בין געפאַהרען?

— יא, איך האב דאס איהר דערזעהלט.

— נו פרעג איך דיר מין לעבען, האסט דוא גלייך געטאהן דאמיט וואס דוא

האסט איהר דערזעהלט אזא זאך, וואס איך האב געוואלט אין געהיים האלטען?

— ווער האט זיך געואלט ריכטען אויף אזא שרעקליכען רעזולטאט — האט זיך סאבינא פערטהייריגט.

— ווען זאגאר עס זאל זיך ניט געווען אזוי ענדיגען, האסטו דאס איהר אויך ניט בעדארפט דערצעהלען. דען דאס האסטו בעדארפט קלערן, פיעללייכט וועט דער גראף פאר קיין פאל איינוויליגען זיא צוריק צונעהמען.

— איך האב ווירקליך א פעהלער געטהאן, נור עס איז שוין פערפאלען. יעצט מוזען מיר קלערען וואס צו ענטפערן מאריאן ווען זיא וועט דיר פרעגען אויף איהר מאן.

— איך וועל איהר מוזען דיא נאנצע וואהרהייט דערצעהלען. דאס וויסט דאך אז איך קען קיין ליגען זאגען, און ווען איך זאל זיך זאגאר ערלויבען איהר א ליגען צו זאגען וועט זיא באלד פערשטעהען פון מיר אז איך נאר זיא.

— נו וואס-זשע איז דאס פאר אזא אונגליק? אלס איינס וועט זיא מוזען פון

דעם ערפאהרען, פריהער שפעטער, אזא נאכריכט מוז צו איהרע אויערן קומען, איז פיעל גלייכער זיא זאל שוין דערפון ערפאהרען. איבעריגענס וויסען מיר ביידע, אז זיא האט מיט זיין טוידט נאר ניט פערלאָרען, אין גענענטהייל זיא האט דאמיט פיעל געוואונען, דען יעצט וועט זיא ערשט קענען טהאן א פיינעם שידוך. זיא וועט הייראטען אזא מאן וואָס פערשטעהט איהר ווערט און יעצט זיא ישעצען און עהרען.

— יא דאס איז זעהר ריכטיג אבער...

— וואס ווילסטו דא זאגען?

— זיא האט מיט דאנילאווס טוידט איהר נומען נאמען פערלאָרען. דען ווען

ער זאל לעבען וואלט ער געוויס ערפאהרען, אז ער וויא אויך זיינע פרוי זיינען גע- פאלען אלס אפפער פאר דער אינטריגע פון פערפלוכטע הערצלאזע מענשען. שלעכטע צינגער האבען פערברייטעט וועגען דעם נומען ענגעל אזא קלאנג, וואס וועט פער- אורזאכען אלע זאלען זיא וויא א טייפעל בעטראכטען. דאס פערשטעהסט סאבינא, ווען דער גראף זאל דאס געווען אלעס ערפאהרען, וואלט ער צו אלעס ערשטען זיא קניענד אום פערצייהונג געבעטען פאר דעם אונרעכט וואס ער האט איהר געטהאן און דערנאך וואלט ער פון דיא פערליימדער דיא גרעסטע ראכע גענומען. דאס אלעס וואלט דער גרעפין צוריק אין איהר ערשטען גלאנץ געבראכט. אבער יעצט, יעצט ווען מען וועט ערפאהרען אז זיא לעבט וועט מען אויף איהר אויסריידען אזעלכעס וואס וועט איהר שעהנעם נאמען אויף אימער און עוויג פערשמוצען.

— דאס האָסטו דא זעהר רעכט. נו, וואס טהוט מען יעצט?

— נאך מיינער מיינונג וואלט געווען פאר איהר פיעל בעסער, ווען זיא זאל פאר דער וועלט געשמאָרען בלייבען. זיא דארף אימער טראגען דעם נאמען וואס זיא טראגט יעצט. אונטער דעם נאמען קען זיא דיא גלענצעסטע פארטיע טהאן און קען זעהר גליקליך לעבען.

— אבער איז דען דאס מעגליך? וויא וועט זיך ניט געפינען איינער פון איהרע בעקאנטע וואס וועט זיא ניט בעגעגען און דערקענען, דאן וועט דאס איבעראל בעקאנט ווערען.

— דאס איז אויך וואהר, אבער דאצו איז דא א מיטעל.

- וואס פאר א מיטעל ?
 — זיא זאל פאהרען נאך אויסלאנד.
 — דאס מיטעל איז ניט שלעכט, אבער מיר וועט דאס פיעל קרענקונג פער-
 שאפען.
 — ווארום ?
 — ווייל איך בין איהר אזוי צוגעבונדען דאס איך קען נאר אהן איהר ניט
 לעבען.
 — נו, פערלאנגסט דוא, אז צוליעב אזא נאררישקייט זאל זיא דיא אונגליק-
 ליכסטע אין דער וועלט זיין ?
 — בעהיטע נאָט, איך פערלאנג דאס נאר ניט. איך זאג דאס נור דיר; פער-
 קעהרט איך וועל אלעס אויפאָפּערן צוליעב איהר, מיר וועט קיין זאך צו שווער זיין
 צו טהאן פון איהרטוועגען.
 — מיר וועלען שוין זיך בעראטהען וואס מיט איהר צו טהאן — האט גרינזאנג
 נאך א קורצעס נאכדענקען געזאגט — אבער הער סאבינא, איך האב פאר דיר נאך
 זעהר א וויכטיגע נייעס.
 — וואס איז דאס פאר א נייעס ?
 — דוא געדענקסט וויא מיר האבען אלץ געזוכט דעם זוהן פון אונזער טאכ-
 טערס ערציהעריק, א געוויסען סעמיאן ווארין וועלכער איז אין געפענגניס געזוכט ?
 — יא, איך געדענק.
 — מיר שיינט אז דיעזען סעמיאן ווארין האב איך געפונען.
 — ווירקליך ? דיעזען נגב האָסט דוא געפונען ? — האט סאבינא איבערראַשט
 געפרעגט.
 — יא, אזוי שיינט מיר.
 — וואו איז ער ?
 — אויב דאס איז דער זעלביגער, געפינט ער זיך יעצט אין דאנילאווקא. ער
 האט דאָרט א שרעקליכען מאָרד בענאנגען.
 — דוא האָסט איהם געזעהן ?
 — ניין, איך האב געמוזט פאהרען נאך אַרשא, ווייל איך האב געמיינט אז
 דער גראָף לעבט, האב איך איהם געוואָלט פון זיין געפענגניס בעפרייען אבער אלס
 איך האב ערפאהרען אז ער איז טויט, איז ביי מיר געבליעבען איך זאל צוריק נאך
 מאסקווא פאהרען, ערשטענס דערפאר וואס איך בין שוין לאנג פון דער היים און
 איך האב געוואוסט אז מיינע געשעפטען פאָרדערן איך זאל דא זיין. צווייטענס האב
 איך דארט איבערגעלאזען אזא מענשען וועלכער וועט שוין ריכטיג ערפאהרען צו
 דאס איז דערזעלבער וואָרין וואס מיר זוכען. ער וועט דאס מיר געוויס שרייבען.
 דעם מענשען קענסט דוא זעהר נוט, דאס איז דיין אלטער דיענער איוואן.
 — אזוי ? האָסט דוא דאָרט איוואנען געטראָפען ? מיר האט שוין מאריא
 דערצעהלט ווענען איהם אז ער וואוינט נעבען דאנילאווקא.
 — איך האב ביי איהם אין הויז קוואַרטירט צוויי טעג. איך זאג דיר סאבינא

אז איך האב נאך אזא ארדענטליכען מענשען ניט בעגעגענט, דאס איז א מוסטער פון עהרליכקייט.

דער דיענער איז אין דער מינוט אריינגעקומען און האט איבערגעגעבן גרינג זאגען א ווייטקארטע און האט איהם דערביי געמעלדעט, אז א יונגע פרוי פערלאנגט נאטהווענדיג מיט איהם צו שפרעכען.

— אה, דאס איז דיא גרעפין קלאטהילדא — האט גרינוואנג געזאגט אלס ער האט אין דער קארטע א קוק געטהאן. פיהר זיא אריין אין מיין קאבינעט.
— ווער איז דיא גרעפין קלאטהילדא? — האט סאבינא געפרעגט אלס דער דיענער איז ארויסגעגאנגען.

— דאס איז דיא יונגע גרעפין, וואס איך האב איהר פאטערס וועקסלען געוואלט אנגעבען אין סוד, אבער איך האב מיך איינגעהאלטען אויס פורכט פיעללייכט וועט דאס איהר שאדען צום נאמען.

ער איז אויפגשטאנען און איז אריינגעגאנגען אין זיין קאבינעט.
קלאטהילדא איז נור וואס אהין אריינגעקומען און אלס זיא האט איהם דערזעהן, האט זיא זעהר העפליך געפרעגט:

— האב איך דיא עהרע צו שפרעכען מיט דעם הערין גרינוואנג?
— יא, גנעדיגע גרעפין דאס בין איך. מיך פרעהט זעהר וואס איהר זייט יעצט געקומען, דען דאמיט האט איהר אייער עהרע גערעטעט און מיר שמערצען און מיה פערשפארט.

זיא האט איהם ערשטוינט אנגעקוקט און האט מיט א ציטערענדע שטימע געפרעגט:

— האט איהר שוין מיין פאטערס וועקסלען אנגעגעבען?
— ניין, גרעפין איך האב דאס ניט געטהאן.
— ווירקליך? — האט קלאטהילדא העכסט ערפרעהט אויסגערופען.
— איך פערזיכערע אייך אבערמאלס גרעפין דאס איך האב דאס ניט געטהאן, ווייל איך האב בערעכענט דאס איהר זייט א ווייזע (יתומה) און דאס קען אייך פיעללייכט שאדען.

— אה, איך דאנקע אייך אונזעהליגע מאל בעסטער הערר! — האט קלאטהילדא געריהרט געזאגט ערגרייפענדיג זיין האנד — איך בעטראכטע דאס אלס גרעסטע וואהלטהאט און וועל עס קיין מאל שערגעסען.

— איך האב קיין וואהלטהאט געטהאן זאנדערן מענשליכקייט — האט גרינוואנג שמייכלענדיג געענטפערט.

— דאס איז ווירקליך מענשליך אין פאלען זינע דעם וואָרטעס — האט קלאטהילדא מיט א דאנקבארע מינע אויסגערופען. מיט פערזינען וועל איך אייך יעצט בעזאהלען דאס נאנצע געלד וואס אייך קומט אויף דיא וועקסלען מיט דיא פראצענט — פראצענט געהט איך ביי אייך ניט.

— ווארום?

— ווייל איך האב אייער נאָמעליגען פאטער דאס געלד געגעבען מיט דעם

אויסדריקליכען בעדינג ער זאל מיר דאפיר קיין פראצענט צאהלען. איך האב איהם
געוואָלט טהאָן א טובה פאר דער טובה וואס ער האט מייע ברידער א מאל געטהאן.
— אייערע ברידער? — האט קלאטהילדא פערוואונדערט געפרעגט — וועמען
מיינט איהר הערר גרינזאנג?

— איך מיין דיא אידען, וועלכע זיינען מיינע ברידער.
— זאל איך גלויבען אז איהר זייט א איד? — האט זיא אויסער זיך פאר
ערשטוינען געפרעגט.

— יא גרעפין, איך האב דיא עהרע אייך צו זאגען אז איך בין א איד.
— א איד? — האט זיא אלץ פערוואונדערט געשטאמעלט.
— איך פערשטעה ניט ווארום איהר וואונדערט זיך אזוי.
— איך וואלט קיין מאל געגלויבט אז צווישען דיא אידען וואס זיינען איבעראל
פעהראסט צוליעב זייער געלדניעריגקייט, זאל איך אזא מערקווירדיגען עדעלמאן
געפינען.

— דאס האט איהר א קליינעם בעווייז גרעפין, אז דיא אידען זיינען פאלש
בעשולדיגט און ערקלערט געווארען אלס געלדניעריגע, דאס איז וואהר אז צווישען
אונז געפינען זיך שלעכטע פערדארבענע מענשען, אבער אין אלע נאציאנען וועט
איהר שלעכטע מענשען געפינען איבערהויפט אין דעם פערברעכען פון געלדניעריג-
קייט שטעהען מיינע אידען! ניט ערנער אלס אייערע קריסטען.
ער האט נאך זיינע ווערטער ניט געענדיגט אלס דיא טהיר האט זיך אויפגע-
עפענט און סאכינא מיט דער גרעפין מאריא האבען זיך אין טהיר געוועזען.

קוים האט קלאטהילדא דער גרעפין מאריא דערזעהן איז זיא לייכענבלאס
געוואָרען, זיא האט אנגעהויבען פירכטערליך און ווילד צו שרייען און איז וויא וואהר
זיינט פון גרינזאנגס הויז ארויסגעלאָפֿען.

232 מעס קאפיטעל.

דער פעהרענגניספאלער בריעף.

מיר האבען געזעהן וויא דער גוטער געלידאווי האט זיך דערשראקען פאר
אדעלא'ס ווערטער, אז אויב ער וועט דער נובערנאנטן סוסאנא פעטראווי ניט ארויס-
יאָנען וועט זיא זעלבטמארד בענעהן. דער גוטעהרציגער מאן האט געגלויבט אז
אדעלא וועט דאס ווירקליך טהאן און דער געדאנק אז צוליעב איהם וועט אזא יונגע
פרוי שטערבען האט איהם נאכגעטריעבען נאך איהר אום זיא פון איהר שרעקליכען
פלאץ אפצוהאלטען.

אבער אלס ער איז אין דרויסען ארויסגעלאָפֿען האט ער אדעלא'ן שוין ניט
געזעהן, זיא איז פערשוואונדען געוואָרען.

אייניגע מינוטען האט ער זיך בעדענקט וואס ער זאל טהאן און ביי איהם
איז געבליעבען, ער זאל לייפען צו איהר אהיים, דען וואו אנדערש קען זיא דעם
זעלבסטמאָרד בענעהן ווען ניט ביי איהר צו הויען?

ער האט זיך געזעצט אויף א דראַשקע און איז געפלויען נאך אדעלא'ס

וואוינונג. וויא ערשראָקען אבער איז ער נעווארען אלס אדעלא'ס דיענסטמערדע
האט איהם געואנט דאס איהר ווירטהין איז שוין זייט צוויי שטונדען צו הויזע ניטא.
- ווער ווייס צו איז זיא ניט אוועקגעלאפען צום טייך איהר לעבען אין דיא
קאלטע וועלען צו בעגראבען - האט זיך געלידאו געטראכט און אלע גליעדער האבען
אין איהם געשוידערט.

- וואס טהוט מען. יעצט לויפען צום טייך? איז שוין צו שפעט, דען זיא איז
נאך פרייער אהין געקומען און האט שוין געוויס צו איהר לעבען אן ענדע געמאכט.
דיא האאר פון קאָפּ האבען זיך ביי איהם געשטעלט וויא שפיזען אלס ער
האט זיך פאָרגעשטעלט דאס אדעלא איז שוין געשטאַרבען און זיא ליענט יעצט טויט
אויף דעם גרונד פון טייך. ער האט שטאַרק בערייהעט דאס וואס ער האט איהר
ניט נאכגעגעבען און האט דער גובערנאנטין ניט ערווייטערט פון זיין הויז.

- זיא האט פאָלעס רעכט געהאט דאס צו פאָרדערן, וויא באַלד זיא האט אַ
פערדראַכט געהאט דאס איך האב מיט דער גובערנאנטין א גוט לעבען - האט ער
צו זיך אליין געזאגט - און איך האב בעדאַרפט דעם קליינעם וואונש ערפילען. דען
איך וואלט דאס פון אדעלא'ן געוויס אויף פערלאנגט ווען איך זאל געווען זעהן אדער
מיינען אז זיא האט אונערלויבטע פעהעלטניסע מיט אן אנדער יונגען מאן.
ער איז געווען אזוי פערצווייפעלט דאס ער איז וויא צודולט געשטאנען געבען
דער טהיר פון אדעלא'ס הויז.

- עס קען אבער זיין - איז איהם א געדאנק אין קאָפּ איינגעפאלען - דאס
אדעלא איז גענאנגען צו טיר מיט דעם פעסטען בעשלוס אז אויב איך וועל איהר
ניט געהאָרזאם זיין און וועל דער גובערנאנטין ניט ארויסגינגען זאל זיא גלייך פון
טיר צו דעם טוירט פליעהן, אויב אזוי האט זיא געוויס איבערגעלאזט א בריעף אין
וועלכען זיא האט איהר לעצטען ווילען געאייסערט, איך מוז דאס כאלד ערפאָהרען.
ער איז אבערמאלס צוגענאנגען צו דער טהיר און האט אנגעקלונגען.
דאס מעדען איז אבערמאלס ארויסגענאנגען.

- האט דיין ווירטהין דא ניט איבערגעלאזען א בריעף? - האט ער געפרענט.
- איך ווייס ניט - וואר דעם מעדענס אנטוואָרט - זיא איז הייטע גע-
זעסען ביי זיך אין צימער און האט געשריעבען, אבער צו זיא האט אבריעף איבערגע-
לאָזט דאס ווייס איך ניט.

אהנע ווייטער צו ריידען איז געלידאו אריינגענאנגען צו אדעלא'ן אין צימער.
ער האט ווירקליך אויף דעם טיש א פערזענלעכען בריעף געפונען. שנעל האט
ער איהם א חאפ געטהאן און האט כאלד דערזעהן אז ער איז אדרעסירט צו איהר
פאטער אין דאנילאווקא.

- דאס האט זיא געמוזט שרייבען צו איהר פאטער אז זיא שטערבט און
דיא אורזאכע וואס איהר האט צום טויט געטריעבען - האט ער זיך געקלערט -
זאל איך דעם בריעף עפענען?

עפענען א פרעמדען כריעף וואס איז ניט אדרעסירט צו איהם האט ער אימער
פאר דער גרעסטער זינדע בעטראכט. אבער יעצט האט זיין נייגערדע דיא העכסטען

שמופע עררייכט. ביי איהם וואר קיין צווייפעל דאס דער בריעף איז אן אבשיעדס שרייבען בעפאָר זיא פערלאזט דיא וועלט צוליעב איהר אונגעטרייען חתן וועלכער וואר זא שלעכט געגען איהר און האט זיא מיט זיין שלעכטער בעהאנדלונג צום טויט געטריעבען.

ער האט זיין נאנצע שטאַנדהאפטינקייט פערלארען און האט ענדליך דעם בריעף אויפגעעפענט.

דער בריעף האט אין זיך ענטהאַלטען פאָלגענדעס :

„ליעבער פאטער !

„דיא דעפעשע האב איך ערהאַלטען. וויא ווייט זיא האט מיך דערפרעהט דאס קענסט דוא זיך זעהר לייכט פאָרשטעלען. יעצט זיינען אלע שטיינער פון אונזער וועג אבגערוימט געווארען, יעצט זיינען מיר דיא אייגענטהימער פון אנטאנס קאַ-פיטאַל. איך פערשפאָר דיר צו דאנקען פאטער דערפאר וואס דוא האָסט אלעס זא קונסטפאָל אבגעאַרבייט, זא דאס עס איז קיין שפור געבליעבען פון דער פער-ניפטינג... ווייל דוא האָסט זיך זעלבסט דאמיט אזא טובה געטהאן וויא מיר. יא פאטער, יעצט וועסט דוא שוין ניט בעדארפען זוכען א פלאץ וואו צו לייגען עטליכע רובעל, יעצט זיינען מיר רייך און דיר וועט שוין נאר ניט פעהלען.

„איך וועל דיא טעג קומען צו דיר פאטער, איך וואָרט נור דא אויף א קליי-נינקייט. מיין וואלאדיא האט עפעס אין זיין הויז אריינגענומען א נובערנאנטין וועלכע געפעלט מיר נאר ניט דאפיר וואס זיא געפעלט איהם צופיעל... איך מוז דיעזער פרוי פון זיין הויז פעריאנען. וויא מיר שיינט וועט דאס מיר ניט זעהר לייכט אַני-קומען, אבער דוא ווייסט דאך פאטער אז מיינס מוז איך אויספיהרען....

„ניעב גוט אכטונג אויף סטעפאנען און אויף סעמיאנען, דוא ווייסט דאך אז זיי זיינען ביידע גרויסע מערדער און גרויסע גנבים, זיי קענען אונז בדלות שטעלען ווען דוא וועסט זיי צופיעל צוטרויען שענקען. איך וועל שוין זעהן זיי זאלען ביידע געהן צום טייפעל. דוא ווייסט דאך זא גוט וויא איך אז זיי זיינען אנטלאפענע ארעסטאנטען, מיר האבען זיי נור בעדארפט האבען זיי זאלען אונז העלפען אונזער פלאץ אויסצופיהרען אום אנטאנס רייכטהום זאל אין אונזערע הענד אריינפאלען. וויא באלד אבער מיר האבען שוין אונזער ציעל דורך זיי עררייכט, דארפען מיר זיי ניט און זיי קענען זיך געהן צום טייפעל....

„איך בעט דיך דוא זאלסט מיר דייטליך אויסשרייבען וויא דיא פערניפטונג איז צוגענאנגען, צו איז נאכדעם קיין שפור געבליעבען.... איך בין נאך אונרוהיג, ווער ווייס צו וועט זיך דאס ענדיגען גוט....

„איך פערבלייב דיין געטרייע טאָכטער

אדעלאַ.

דיא אויסדריקע פון דיעזען בריעף האבען געלידאָוין איבערראַשט. דיא ווערטער פערניפטונג, מערדער, גנבים האבען זאנדערבאר געקלונגען אין זיינע אויערן. ער האט פערשטאנען אז דא האנדעלט זיך וועגען עפעס שרעקליכעס, ער האט אויך פער-

שטאַנען אז אדעלא שפיעלט מיט איהם נור א קאמעדיע מיט איהר פאָרערונג, ער זאל דער נובערנאנטין ארויסטרייבען.

אבער וואס טהוט מען יעצט? ווען אדעלא וועט קומען און וועט זעהן אז ער האט דעם ברעף געעפענט און האט איהם דורכגעלעזען וועט זיך דאך שרעקליך וויטהענד ווערען און וועט איהם פאר דעם ניעדערטרעכטיגסטען אין דער וועלט האלטען.

ער האט געפרובירט דעם ברעף צוריק אריינליינען אין קאָנווערט ער האט זיך אבער באלד איבערצייגט אז עס איז אונטערגליף צו מאַכען מען זאל ניט פער-שטעהן אז ער איז געעפענט געוואָרען.

איהם איז געווארען זעהר שלעכט, ער האט זיך קיין ראטה געקענט געבען וואס צו טהאן.

— אלץ איינס וועט זיין וויסען, אז איך האב דעם ברעף געעפענט — האט ער ענדליך לויט אויסגערופען — לאמיר נאך א מאל איהם איבערלעזען פיעללייכט וועל איך פערשטעהן וואס פאר א געהיימניס דא לייענט פערשטעקט.

ער האט דעם ברעף אבערמאלס געעפענט און האט איהם דורכגעלעזען. וואס מעהר ער האט איהם געלעזען איז זיין געזיכט אלץ בלאַסער געוואָרען.

— עפעס שמעקט דא מיט א פערניפטונג וואס מען איז בעגאנגען איבער דעם נראָף אַנטאָן — האט ער געשטאמעלט — און אין דער פערניפטונג האבען מיט געהאָלפּען צוויי מערדער איינער הייסט סטעפאן און דער צווייטער סעמיאן. אדעלא פירכטעט פיעללייכט וועט מען ערפאהרען פון דער געהיימניס און דארום איז זי אזוי אונרוהיג. זאל איך גלויבען אז זי איז פעהיג צו אזעלכע מערדערייען? אָה, ניין! דאס איז אונטערגליף, דא סוו זיך ריידען ווענען עפעס אַנדערש וואס איך קען דאס ניט פערשטעהן.

זיין געזיכט איז פון מינוט צו מינוט פינסטערער געווארען, ער האט זיך דער-מאהנט וואס פאר א סוביעקט דער אלטער נראָף פעליקס דאנילאוו איז, אויף איהם קען מען יא דיא שרעקליכסטע שענדליכסטע זאכען גלויבען און אז אדעלא שרייבט איהם אזעלכע זאכען קען מען גלויבען אז זיי האבען זיך ביידע פּעראייניגט אין אַ מאָרדטהאַט. אבער ניין און נאך טיווענד מאל ניין! אדעלא איז ניט אז ניעדריג געפאלען זי זאל ביי אזא שמוציגע שטופע האלטען, עס איז אונטערגליף זי זאל אַ מערדערין זיין.

ער האט געוואלט דעם ברעף אוועקליינען און אוועקנעהן, אבער עס האט איהם וויא געצוואונגען ער זאל איהם נאך א מאל דורכגעלעזען פיעללייכט וועט ער דאך ערנינדען וואס אין איהם שטעהט. ער האט איהם נאר אויף דאס נייע דורכ-געלעזען.

— מיין נאט! — האבען זיינע ליפען געשעפעצט — זא דייטליך, מען קען נאר קיין אַנדער קאמענטאריום אויף דיעזע ווערטער ניט געבען. דא האנדעלט זיך דאך ווענען א געהיימניספאָלער פערניפטונג. דא זעהט מען פאָרט, אז אדעלא מיט דעם אַנטאָן פעליקס און מיט נאך צוויי מערדער שטעהן אין פערבינדונג אין דיעזער

שרעקליכער טהאָט. אלע גליעדער שוידערן אין מיר ווען איך רענק, דאס ארעלא האָט...

— אבער זיי דאך קיין דומקאָפּ, וולאדמיר, — האט ער אויף זיך זעלבסט שטרענג א געשריי געטהאן — וויא וואַנסט דוא זאָ וואָס צו רענקען וועגען דיינער בראַוט? איז דאס ניט דיא גרעסטע שאַנדע, דוא זאלסט זיא אין אזעלכע זאכען בעשולדיגען?

ער האט געפרובירט זיך זעלבסט אויסלאַכען, אבער עס האט זיך ניט געדלאַכט. דיא בליקען זיינען אלץ צונעקלעפט געבליעבען צו דיא עלעגאנטע ציילען פון דיזעזען בריעף און דיזעזע ציילען האבען איהם ערצעהלט מיט דייטליכע ווערטער, אז ארעלא מיט איהר פאטער האבען יעמאנדען פערניפטעט.

ער האט זיך פלוצלונג א צאָפּעל געטהאן, דען דיא טהיר האט זיך אונער-וואַרטעט געעפענט און ארעלא איז אריינגעקומען.

ווער עס האט ניט געזעהן אדעלען אין יענער מינוט ווען זיא האט געטראפען איהר וואלאדיען איבער דעם פערעהענגניספאלען בריעף, דער האט אין זיין לעבען קיין מערדער ווען מען פערטהיילט איהם צום טויט ניט געזעהן. זיא האט ווירקליך אלס אזעלכער אויסגעזעהן און זיא האט זיך אנגעחאפט אָן דער טהיר, זיא זאל צו דער ערד ניט פאלען.

238 מעס קאפיטעל.

דעם טייפעל'ס פרודער.

ליסא מיט ערינא'ן זיינען צונעלאפען צום פענסטער זעהן, ווער איז דער רייטער וואס איז צו דער שטוב צונעפאָהרען.

אבער דאס וואָר ניט דער זעלבער רייטער וואס ערינא האט געזעהן מיט אַ קורצע צייט פריהער. „דאס איז אָן אנדערער!“ האט זיא געזאגט צו ליסא'ן, איך קען איהם ניט.

— איך קען איהם אויך ניט — האט ליסא געזאגט — איך זעה איהם יעצט צום ערשטען מאל. אָך, וואס פאר א שעהנער מענש ער איז! ער ווייזט אויס וויא א קיזער. איך גלויב, אז דאס מוז זיין איינער פון דיא רייכע געסט וואס קומען אָפּט צו דיא ארומיגע פריצים.

דער רייטער איז אראפגעשפרונגען פון'ם פערד, האט דעם פערד צונעבונדען צו א בים און איז אריינגעגאנגען אין דעם ארמען היזעל.

עס וואָר א מאן פון אונגעפעהר פיערציג יאהר. הויך וויא א צעדערבוים, שטארק וויא א ריעז, און דאך איז אויף זיין געזיכט געלעגען אזא צאָרטהייט וויא אויף א שעהנער פרוי. אלע זיינע געזיכטס-צינע זיינען געווען וויא אבגעטאָקט, זיינע אויגען וואַרען פעך שוואַרץ און האבען אזוי ליעבליך ארויסגעקוקט פון דעם שעהנעם שנעע-ווייסען געזיכט, דאס מען האט געמוזט גלייבען, אז דיזעזער מאן איז אין זיין לעבען קיין מאל צאָרניג ניט געווען. זיינע בלאַנדע האַר וואַרען קורץ געשריען און זיי האבען וויא א נאלדענע ראָם זיין קאפּ מיט דיא אויערען ארומגערינגעלט.

- זיין אנצונ וואר פון איינפאכען שטאָף, אבער אויף איהם איז עס געלענען וויא אויס.
גענאסען און האט אויסגעזעהן וויא א קייזערליכער ראָק.
— בעקום איך ביי אייך, גוטע פרויען, א גלאז קאלטעס וואַסער ? — האט
דער מאַן געפרעגט זיך העפליך פערניינענדיג גענען ליסא'ן מיט ערינא'ן.
— יא, געדרינער הערר ! — האט ערינא געענטפערט — איהר בעקומט ביי
מיר א גלאז וואַסער מיט אייז.
— איך וועל אייך זעהר דאנקבאר זיין, גוטע פרוי. — וועט איהר מיר ערלויב-
בען זיך צו זענען און זיך אביסעל אויסרוהען ?
— אך איז מיר. א שעהנע פראגע צו וועל איך אייך ערלויבען. איך וועל דאס
פאר דער גרעסטער עהרע בעטראכטען ווען דער געדרינער הערר וועט ביי מיר אין
דער ארמער וואוינונג אביסעלע זיצען.
דער נאסט האט א גוטמיטהיגען שמייכלעל געטהאן און האט זיך געזעצט ביים
טיש, פון דער טיש האט ער ארויסגענומען א זילבערנע עלענאנטע צינאר-פושקע,
און ארויסגעהמענדיג פון דאָרט א צינאר האט ער איהם פעררויכט און האט זיך
וויא פערזונקען אין געדאנקען.
עס האט לאנג ניט געדויערט האט ליסא געבראכט א ריינע גלאז וואַסער
ארף א שאל און האט עס אוועקגעשטעלט געבען איהם.
דער נאסט האט דיא גלאז מיט איין אטהעם-צוג אויסגעטרונקען און האט
העפליך געפרעגט צו קען זיא איהם נאך א גלאז וואַסער געבען.
— מיט פערנעניגען — האט ליסא געענטפערט, און האט באלד נאך א גלאז
וואַסער געבראכט.
אויך ריעזע האט דער רייטער מיט איין ווא אויסגעטרונקען און האט זיך
זעהר העפליך בעדאנקט.
— ווילט איהר, געדרינער הערר, פיעללייכט עטוואס געניסען ? — האט ליסא
געפרעגט.
— ניין, איך דאנקען, איך בין יעצט ניט הונגעריג. אין אזעלכע הייסע טעג
פערליערט זיך דער אפעטיט און דער דורשט בעטרעט זיין שטעלע. וויא הייסט
דער דאָרף וואס איז ניט ווייט פון דאָנען, גוטע פרוי ?
— דאָנלאווקא.
— וויא, דאָנלאָווקא ?
— יא, געדרינער הערר.
— צו וועמען געהערט דער דאָרף ?
— צו דעם גראַף אנסאן דאָנלאָו.
— ער וואוינט טאָקע אין ריעזען דאָרף ?
— יא, געדרינער הערר.
— ער איז שוין אן אלטער מאן ?
— ניין. ער איז ערשט אייניגע און צוואנציג יאהר אלט.
— אזא יונגער מאן ?

- יא, ננעדינער הערר.
 — האט ער שוין א ווייב?
 — ער האט ערשט אונגעפעהר מיט איין יאהר צוריק געהייראטגעט.
 — הא, הא, חא! — האט זיך דער נאָסט אזוי ווילד פארנאנדער געלאכט,
 דאס ערינא מיט ליסא'ן האבען זיך דערשראקען און האָבען זיך אייניגע טריט
 אהינטער אפגערוקט.
 — איינגע און צוואנציג יאהר אלט און איז שוין פעהרייראטגעט? — האט
 דער פרעמדער געפרענט נאך זיין ווילדען געלעכט — איז דער מענטש פערריקט?
 — מיר שיינט, אז אלע מענער דארפען הייראטגען צו צוואנציג יאהר —
 האט ליסט געזאגט.
 — זאגט בעסער, אז אלע מענער דארפען נאָר ניט הייראטגען. דער וואס
 הייראטגעט דער איז א דומקאָפּ, אן עזעל, א וואהנזיניגער.
 — דער ננעדינער הערר וועט מיר פערצייע ווען איך וועל מיין מיינונג זאגען,
 אז זיי זיינען צאָרניג אויף אלע פרויען דערפאר, וואס זיי האבען געוויס א שלעכטע
 פרוי געהייראטגעט.
 — איך געהייראטגעט? זאל מיך נאָט היטען! — האט דער נאָסט אויסגעד
 רופען וויא ערציטערט — אבער זאגט מיר, גוטע פרוי, לעבט דער גראף דאנילאוו
 גליקליך מיט זיין פרוי?
 — דיא ערשטע צייט נאך זייער חתונה האבען זיי געלעבט זעהר גליקליך.
 — נו, און הייטע?
 — הייטע ווייזט אויס, אז זיי זיינען ביידע זעהר אונגליקליך.
 — אַהא! זעהט איהר שוין, אז איך האב ניט אומאָנסט געלאכט דאָפּאָן,
 וואס ער האט גינהייראטגעט. אונגליקליך איז יענער מאן, וואס געהמט אזא האָרב
 אויף זיינע פלייצעס וויא א ווייב איז.
 — נאך אייערע רייד, ננעדינער הערר, דארפען מיר, פרויען, בלייבען אויף
 עוויג זיצען אליין?
 — ווער הייסט איך זיצען אליין? איהר קענט זיצען מיט נאך א פרוי — האט
 דער מענטש געלאכט.
 — א געלעכטער אָהן א זייט, מיין הערר — האט ליסא שוין אביסעל בייז יעד
 זאגט — איך פערשמעה, אז איהר בעטראכט דיא פרויען וויא ביזע גיפטיגע שלאג
 גען. דאס איז אבער אן אירטהום. איך ווייס, אז איך האב אויך חתונה געהאט
 און מיין מאן פלעגט בעשטענדיג זאגען, אז ער איז מיט מיר זעהר צופריעדען און
 גליקליך.
 — ער פלעגט זאגען? נו, און וואס זאגט ער היינט?
 — היינט קען ער ניט זאגען, וויל ער איז טויט.
 — טויט? הא חא חא!
 — און דער פרעמדער האט זיך אבערמאלס פארנאנדער געלאכט מיט דעם זעל
 בען ווילדען געלעכטער וואס פריהער.

ליסא האט א ווינק נעטהאן צו ערינא'ן, אז דער מאן טח ניט ווין ביי זיין קלארען פערשטאנד.

— ער איז טויט? — האט דער נאסט ווייטער ווילד געלאכט — נו, האב איך ניט רעכט דערמיט וואס איך זאג, אז דער וואס הייראטהעט שלעפט אויף זיך דעם טויט?

ליסא האט שוין געשוויענען און האט מורא געהאט א וואָרט אויסצורידען.
— ווער איז דיא יונגע פרייליך? דאס איז אייערע א טאכטער? — האט דער פרעמדער נאך א קורצעם שווייגען געפרענט.

— ניין, זיא איז ביי מיר נור א נאָסט.

— זיא איז זעהר א היבשעם מעדכען.

— זיא איז שוין קיין מעדכען מעהר, זיא האט א מאָן.

— וואס, זיא האט שוין א מאָן?

— יא, ננעדיגער הערר.

— און ער איז מיט איהר צופריעדען?

ליסא האט געשוויענען.

— איהר שווייגט? — האט דער זאָנדערבארער נאסט געפרענט — איהר ווילט מיר ניט אויסזאגען דיא וואהרהייט, אז ער פיהלט זיך העכסט אונגליקליך?
— ער איז נאר דא ניטא — האט ליסא געענטפערט.

— וואו דען איז ער?

— ער איז פערשוואונדען געווארען און מען ווייס ניט וואו ער איז אהינגע-

קומען.

— ער איז פון איהר אנטלאפען געוואָרען? חא, חא, חא! נו האב איך ניט רעכט וואס איך זאג, אז מען דארף פון דיא פרויען אין עק וועלט אנטלויפען.

— ליסא — האט ערינא אַ שעפצע געטהאן דער אלטער אין אויער — איך פאנג אן פאר דעם מענישען מורא צו האבען, ער ווייזט אויס וויא וואהנזיניג.

ליסא האט נור מיט א צייכען בעשטעטיגט ערינאס מיינונג.

— וואס האט איהר דארט דער אלטער אַ שעפצע געטהאן אין אויער? —

האט דער נאָסט שטרענג געפרענט.

ערינא איז בלאָס געוואָרען און האט געשטאמעלט:

— נאר נישט מיין הערר, איך האב נאר נישט געזאגט.

— נור קיין ליגען זאָלסט דוא מיר זאגען — האט דער פרעמדער מיט אַ גע-

ביטערישען טאָן געזאגט — דען אזוי וויא איך האב אין אלגעמיין פיינד דיא פרויען, אזוי האב איך פיינד זייערע ליגענס. זאָג וואס פאַר אַ געהיימיס האסט דוא דער אלטער פערטרויט.

— איך האב איהר קיין געהיימיס פערטרויט — האט ערינא ערציטערט

געענטפערט.

— דוא וועסט מיך ניט נארען — האט דער נאסט נאך שטרענגער געזאגט —

איך פערשמעה, אז דוא האסט איהר יא עטוואָס געזאגט וועגען מיר. אָבער אבואהל

דוא ווילסט דאס מיר ניט אויסזאָגען, פערשטעה איך, אז דוא האסט געזאגט דאָס איך בין ניט ביי מיין קלאָרען פערשטאנד. זאג האב איך געטראפען? דוא זאלסט נאר ניט פירכטען, דען פאר אן אמת ווער איך קיין מאָל ניט אין כעס. האסט דוא דאס געזאגט?

— יא — האט ערינא קוים אויסגערעדט.

— אזוי רייד! וואצו דיא ליגענס — האט דער נאסט געלאסען געזאגט — אלע פרויען מיט וועלכע איך קום אין א געשפרעך, זאגען דאס מיר אין דיא אויגען. אבער איהר האט אלע אן אירטהום, איך בין ניט וואהניניג. געוועהנליך, וועט איהר אלס פרויען מיר ניט נאכגעבען און וועט מיט אלע קרעפטען זיך בעמיהען, מיך אלס וואהניניגען צו ערקלערען. אבער דיא מענער, דיא וועלען מיר אלע ענדליך געשטעהען, אז איך האב דיא ריכטיגע וואהרהייט געפונען. אדיע מיינע דאמען, איך דאנק אייך זעהר פאר אייער נאסטפריינדליכקייט וואס איהר האט מיר בעוועזען, פערצייהעט מיר ווען איהר האט זיך געפונען דורך מיינע ווערטער בעליידיגט אדער געקרענקט. איך האב צו דיא פרויען אין אלגעמיין גאָר ניט, איך בעדויערע נור דיא מענער וואס פעהרייראטהען זיך מיט פרויען, אויב איהר ווילט וויסען ווער איך בין קען איך אייך איך זאגען, איך בין דעם טייפעלס א ברודער. נו, יעצט קענט איהר מיך שוין? חא, חא, חא!

ער האט זיך אבערמאלס ווילד פארנאנדער געלאכט. איז ארויסגעלאָפּען פון ליסאס הויז, איז ארויפגעשפרונגען אויף זיין פערד און איז שנעל וויא א בליץ פון דארט פאָרטגעפלייגען, איבערלאזענדיג דיא ביידע פרויען העכסט ערציטערט און ערשטוינט.

284 טעם קאפיטעל.

א ביטער געשעפט.

מיט א גליקליכען שמיכעל אויף דיא ליפען איז געזעסען סימאן גריץ אין זיין צימער פערטיעפט אין זיסע געדאנקען. יעצט האט ער פאלעס רעכט געהאט זיך פאָרצושטעלען לויטער גליקען, דען דער באַנקיר ראטבלום האט איהם הייטע דיא גוטע נאכריכט איבערגעגעבען דאס זיין רעבעקא רעדט שוין נאר מיט אנדרע ווער טער וועגען איהם און ביי איהם איז קיין צווייפעל מעהר, אז זיא וועט באלד אפען איינוויליגען, מאדאם גריץ צו ווערן.

יעצט האט זיך אונזער גריץ געפונען נאהענט ביי זיין ציעל. ער האט געזעהן דאס גרעסטע גליק פאר דיא אויגען און ער איז זיך זעלבסט דאנקבאר געווען פאר דיא העלדענטהאטען וואס ער האט דא בעוועזען.

נאך אביסעל און רעבעקא מיט איהר גרויסען נדן זיינען זיינע. נאך אין וועניג צייט וועט ער זיין דער שוועגענדאָהן פון דעם באַנקיר ראטבלום און ווען מען וועט שוין שפעטער ערפאהרען דיא שווינדלען וואָס ער האט געמאכט, איז שוין אויך קיין סכנה ניט. דען דאמאלס ווען ער וועט שוין זיין וויא מען זאגט אויפן פערד, וועט איהם קיינער נאר ניט קענען טהאן.

— אז צוריקקהרענדיג דעם בלאט וועט מען נאָר קיין מאָל ערפֿאהרען, אז איך האב דא אַ שווינדעל נעמאכט — האט ער זיך נעקלערט — דען דער פראָקוראָר וועט דאך נעוויס ניט אויסזאגנען, אז דורך מיר איז יאָקאב פֿיין אין געפֿענגניס ארייַנגעפֿאלען. ווענען מײן פעטערס ירושה וועט מען אויף ניט ערפֿאהרען, אז דורך מיר אליין איז דער פֿאלשער קלאַנג ארויסגעזאגנען. איך קען שפעטער זאגען, אז דיא אמעריקאַנישע צייטונגען האבען אן אירטהום געהאט דאמיט וואס זיי האבען מיר נעמאכט פֿאַר אַ יורש פֿון מיליאנען, אלואַ בין איך דא נאר ניט שולדיג. דא וועט אויסקומען פֿון אלע זייטען גוט. איך וועל זיין רעבעקאס מאַן, ראטבלום'ס איידעם און נאך דערצו אַ פֿייער ארדענטליכער מאַן, און קוים וועל איך טראָגען אויף זיך דיא מאסקע פֿון אַן ארדענטליכען מאַן, וועל איך קענען שפעטער נאך גרעסערע וואונדער בעוויווען. איך וועל לייכט מאכען, אז ראַטבלום'ס נאנין קאַפיטאַל וועט אין מיינע הענד איבערגעהען. דען אַ שוויגערהאַהן איז דאך אַ וואהרער זאָהן און יען אַ וואהרער זאָהן שטעלט זיין טאַטען בדלות, איז ער קיין שווינדלער.

דיא טהיר האט זיך פֿלוצלונג געפֿענט און גאַלדע דיא טענדלערין איז ארייַנגעקומען אויף דיא שפֿיץ פֿוס פינגער.

— וואס? איהר שלאפט ניט, הערר גריין? — האט זיא אויסגערופֿען — אבי איך בין ארייַנגעזאגנען צו אייך שטיל וויא א קאַץ.

— וואס דארפט איהר? — האט גריין פֿריינדליך געפֿרעגט — איהר ווילט מיר עפעס זאגען?

— יא איך וויל אייך זאגען, אז אייער נישוועסטער קינד איז דא און וויל מיט אייך רעדען.

— וועלכער נישוועסטער קינד?

— איהר האט דען מעהר וויא איין נישוועסטער קינד דא אין שטאָדט? מיר שיינט, אז קיין אנדערע קרובים און קרובטעס אַ חוץ דער שענהער מערי, האט איהר דא אין מאסקווע ניט.

— מערי איז דאָ? — האט גריין דערשראָקען געפֿרעגט.

— יא, זיא איז דא. איך שווער אייך ביי מײן אידישקייט, אז איך האב זיא ליעב וויא מיינע אן אייגענע טאכטער. איך האב נאך אזא בריליאנטענע מיידעל ניט געזעהען, איהר פֿאַסט דאך צו זיין אַ בת מלכה. איך קען דאס נאר ניט פֿער־שטעהען ווארום איהר האט בעסער ניט זיא אויסגעקליעבען פֿאַר אייער כלה אלס יענער רויטער מויד, יענע שטרויענע פֿאַנע, ראטבלום'ס טאכטער.

— אָבער גאַלדע! — האט גריין שטרענג געזאגט — מיר שיינט, אז איך האב אייך שוין אַ פֿאַר מאל געבעטען, איהר זאלט מיר קיין שידוכים ניט ריידען.

— חלילה! ווער רערט אייך דען שידוכים? ווייל עס איז צו ריידענקומען האב איך דאס דערמאַנט. דען אזוי וויא איהר קענט מיך, אז איך בין ניט פֿון דיא ווייבער וואס האבען ליעב איבעראַל דיא נאז צו שטופֿען און זיך מישען אין פֿרעמדע גע־שעפֿטען, זאג איך אייך, אז דא קען איך נישט שוין ניט איינהאַלטען. חלעבען, איהר דארפט וויסען אז נאך אזא גוטען פֿריינד וויא איך בין אייך, האט איהר ניט געהאט

און וועט טאקי ניט האבען. טהוט מיר וואס איהר ווילט, איך קען פאָרט, האט מיר קיין פּעראַיבעל ניט קיין נאַרישקייט ניט צוקוקען. איך האב אייך געזאגט און זאגט אייך יעצט אויך, און וועל אייך בעשטענדיג זאגען, אז דער שידוך מיט ראטבלום'ס טאָכטער איז פאַר אייך קיין שידוך ניט. וואס איז ראס עפעס, אזא יונגער מאן וויא איהר זייט זאל אַנשטאַפּען מיט מיליאָנען א פּרעמדער נאַרישער מויד. כּלעבען, פּיעל גליקליכער וועט איהר זיין ווען איהר וועט בעסער חתונה האבען מיט אייער שוועסטערקינד און דערביי וועט איהר טאקי א מצוה אויך פּערדיענען, ווארום זיא איז דאך נעבאך א יתומה, פאַר וואָס זאלען אייערע מיליאָנען פּרעפּרעמד ווערען? — וועה איז מיר! איהר וועט דאך מיד הייטע דול מאכען — האט גריץ אונגעדולדיג אויסגערופען — וואס האט איהר זיך אן מיר אנגעטשעפעט מיט אייער שידוכים, אז איך בין שוין א חתן.

— נישקשה, אויף מיינע אחריות. איהר מענט אזא שידוך אבלאזען, איך נעהם אויף זיך דיא עבירה. זאל דאס מיר זיין וואס איהר וועט מיר שפּעטער ווייני שען פאַר דעם וואָס איהר האט מיד געפּאָלגט. איך שווער אייך ביי מיינע קינדער, אז איך בין דא חלילה ניט אויסען מיינע שדכנות נעלד. מישטיינס געזאגט, און אז איהר וועט מיר שוין נעבען עטליכע טווענד רובעל שדכנות נעלד, וועט איהר מיד דערמיט גליקליך מאכען? איך האב שוין געזעהען אין מיין לעבען נעלד. איך בין ניט פון דיא ווייבער וואס קאכען זיך אזוי אין נעלד. מאכטייסע וועט איהר מיד וועלען פאַר מיין נוטער עצה בעשריעדיגען וועל איך געוויס אייער מתנה מיט דאנק אַננעה מען, אבער נאט איז מיין עדות אז איך בין דא קיין נעלד און קיינע מתנות אויסען, איך וויל דא פשוט א מצוה פּערדיענען און דערביי טאקי אייך אויך אין איין וועג א טובה טהאן. פאלגט מיד לעבער גריץ, טהוט וויא איך הייס אייך, וועט איהר שפּעטער פאַר מיר נאט בעטען, איהר וועט שרייען אין אלע נאסען, אז נאָלדע דיא טענדלערקע האט אייך אויפ'ן גלייכען וועג געבראכט. אייער גישוועסטער קינד איז דא, זיא האט געוואלט גלייך צו אייך אריינגעהן, נור איך האב זיא אבגעהאלטען ווייל איך האב געמיינט אז איהר שלאָגט. דאריבער בין איך אריינגעקראכען אהער אזוי שטיל וויא א נגב אים אייער שלאָף ניט צו שטערען, אבער יעצט אז איך זעה דאס איהר שלאָפט ניט, וועל איך זיא אריינפיהרען אהער און טאקי פאַר מיר אין דיא אויגען זאלט איהר אין א נוטער מזלדיגער שעה ווערן חתן כלה. אד וואס פאַר א שעהען פאַריל דאס וועט זיין, אזא יאהר אויף מיר טאטע זיסער. איהר זייט איי- גער פאַר דעם אנדערן טאקי וויא געבארען געוואָרען.

— טהוט מיר צוליעב לעבע נאלדע — האט גריץ געזאגט — געהט ארויס פון דאנען און זאגט מיין גישוועסטער קינד, אז איך שלאָף יעצט און דארום זאל זיא קומען אין אן אנדער צייט.

— דאס וועט דיר ניט העלפען, איך דער אז דוא שלאָפסט ניט — האט זיך אין דער מינוט געהערט א קלינגענדע שטימע און מערי איז אריינגעלאפען אינ'ס צימער.

— חע, חע, חע! — האט נאָלדע געלאכט — אַי, לעבען זאל זיא, ניט אומזיסט האב איך זיא אזוי ליעב בעקומען, דען זיא איז נאר קיין מיידעל ניט, נור אַ קאָזאק. בראַוואַ מיין טאכטער! אזוי דארף מען טאַקי האנדלען מיט היינטיגע שוועסטער קינדער. נעהט עס ניט מיט נוטען דארף מען צוטערעמען מיט בייזען. איך וועל אייך ניט שטערען קינדערלאך, איך וועל אייך דא איבערלאזען אליין. רעדט זיך דא אבי סעל דורך און איהר וועט ביידע פערשטעהן, אז איהר זייט נור איינער פארן צווייטען בעשלאסען געוואָרען. פאלגט מיך ליעבער הערר גריין, פאלגט דער אלטער נאלדען וועט זיין אזוי וואויל און אזוי גוט צו אייך.

און מיט א נליקליכען געלעכטער איז זיא ארויסגעגאנגען פון צימער.
 — אזוי נאר? — האט מערי מיט א ניפטיגען שמייכלעל געזאגט אלס זיא איז מיט גריצען אונטער פיער אויגען געבליעבען — דוא האָסט געהייסען זאנען אז דוא שלאָפסט אום מיך ניט אריינצולאזען אין דיין צימער.
 — איך בין יעצט ניט אויפגעלייגט געסט צו עמפאָנגען — האט גריין שטרענג געענטפערט.

— איך בין נאר ניט געקומען צו דיר אין געסט. איך בין געקומען נאר וועגען געשעפטסזאכען ...

— געשעפטסזאכען? וואס פאר א געשעפטען האב איך מיט דיר?
 — עפעס מאַכסט דוא זיך אזוי נארריש נור וויי א קליינעס קינד. דוא ווייסט נאר ניט וואס פאר א געשעפטען מיר האבען יעצט?
 — ניין, איך ווייס ניט.

— נו, אויב דוא ווייסט ניט וועל איך דיר זאנען, אז איך וויל דוא זאלסט מיר היינטיגען טאג געבען צעהן טויזענד מזומנע רובעלס.
 — וואס? — האט גריין מיט א שפאָטישען געלעכטער געפרעגט.

— דוא מאַך נור פון מיר ניט חוזק און לאַך זיך פון מיר ניט אויס, דען איך בין ניט קיין משוגע'נע — האט מערי צאָרניג געזאגט — משוגע בין איך אפשר געווען ביז אהער וואס איך האב דיר געגלויבט אז דוא האָסט קיין גרויסע ירושה ערהאַלטען און איך האב ביי דיר נור גענומען הונדערט רובעל, יעצט אבער אז איך ווייס שוין אלעס ריכטיג, וועל איך שוין מעהר משוגע ניט זיין און וועל וועניגער פון צעהן טויז זענד רובעל ביי דיר ניט געהמען.

— יעצט ווייסט דוא שוין זיכער אז איך האב א גרויסע ירושה ערהאַלטען?
 — יא, דאס ווייס איך קלאַר.
 — ווער האט דאס דיר געזאגט?

— ווער מיר האט דאס געזאגט מאַכט שוין ניט אויס, אבי איך ווייס אלעס און איך וויל צעהן טויזענד רובעל און אויב דוא וועסט מיר ארויסברענגען פון גערולד וועל איך בעטען צוואנציג טויזענד רובעל.

— דוא מענסט בעטען האַטש א מיליאָן רובעל.
 — אזוי, איך מען בעטען האַטש א מיליאָן רובעל? נו, און דוא וועסט זיך פון מיר אויסלאבען און וועסט מיר נאר ניט ענטפערן?

— איך וועל מיר געוויס פון דיר אויסלאכען,
 — איך וועל דיר יעצט ענטפערן וויא דוא האָסט מיר געענטפערט דוא מענסט
 לאכען וויפיעל דוא ווילסט, אבער איך וועל שוין ניט לאַכען איך וועל דיר אויפ-
 שפיעלען אזא חתונה וואס דוא וועסט מיר געדענקען צייט דוא וועסט לעבען.
 — וואס וועסט דוא מיר טהאן?

— דוא ווילסט וויסען וואס איך וועל דיר טהאן? זעהר נוט, דאס קען איך
 דיר גלייך זאגען. ערשטענס, וועל איך אריינגעהן צו ראטהאלומען אין דער צייט ווען
 דוא וועסט דאָרט זיצען און וועל דיר אין דיא אויגען דערזעהלען פון דער נאנצער
 אינטריגע וואס איך האב צוליעב דיר געמאַכט, וואס איך האב אויף יאקאב פֿיין
 אזא פּאַלש און אזא בילבול געמאַכט. צווייטענס, וועל איך דאָרט דערזעהלען
 וויא דוא אונטענש האסט מיך אונגליקליך געמאַכט. איך בין געווען אן ארדענטליך
 קינד א דיענסטמעדכען וואס האט פערדיענט איהר ברודט מיט איהר שווייס, דוא
 שאַרלאטאן האסט מיך מיט דייע זיכע רייד פון גלייכען וועג אראפגעפיהרט און
 דורך דיר האב איך מיך איבערגעגעבען צו א שענדליכען לעבען. דריטענס, וועל איך
 טאקע דיא נאנצע געשיכטע אין געריכט איינגעבען, איך גלויב אז איך האב פּאַלעס
 רעכט אויף דיר צו קלאגען און פּאַרדען מען זאל דיך בעשטראפען דערפאר וואס
 דוא האָסט מיך אין טיעפען אבגרונד געווארפען. דוא פערשטעהסט שוין יעצט וואס
 איך קען דיר טהאן?

— וויא פערשטעהסט דוא אבער, וועמען וועט מען בעסער גלויבען מיר צו
 דיר? — האט גריין שמיכלענד געפרעגט.

— מיר! — האט מערי מיט פייער געענטפערט — דען איך וועל פון דיר דיין
 מאסקע אראפרייסען און וועל פאר אלעמען וויזען וויא שענדליך וויא שמוציג דוא
 ביסט דוא פערשטעקסט!?

— דוא היצסט זיך נאר אומזאנסט מערי — האט גריין שוין ערנסט אבער
 געלאסען געזאגט — דוא מיינסט ווירקליך אז דוא האָסט דא א גאַלד-גרוב געפונען,
 אבער איך זאג דיר אז דוא האָסט א גוואַלדיגען אירטהום.

— איך האב שוין קיין אירטהום און אומזאנסט ווילסט דוא זיך דיא מיה
 געבען מיך צו נאָרען, איך ווייס שוין קלאר אז דוא ביסט א מיליאנער געווארען
 און ווען דוא האָסט אליין קיין הערץ ניט מיר צו געבען עטליכע טויזענד רובעל, וועל
 איך דיך צווינגען דוא זאלסט מיר געגען דיין ווילען געבען וויפיעל איך וועל פער-
 לאַנגען.

— זאג מיר נור מערי, צו ווילסט דוא מיך נאר ניט לאזען ריידען?
 — איך ווייס פריהער וואס דוא וועסט צו מיר ריידען. איך קען דיך שוין.
 איך ווייס אז דוא וועסט מיר ווייטער זאגען דאס זעלבע אז דוא האָסט קיין ירושה
 ערהאלטען.

— וויא וועט אבער זיין ווען איך וועל דיר דייטליך איבערצייגען אז דיא וועלט
 האט אן אירטהום.

— מיט וואס וועסט דוא דאס מיר בעוויזען?

— נא לעז איבער ריעזען בריעף וועסט דוא פערשטעהן וואס דא טהוט זיך.
 איך בין פעסט פערזיכערט אז דוא וועסט מיין געהיימניס קיינעם ענטדעקען.
 — לאמיר נור זעהן וואס איז דאס פאר א געהיימניס, האט זיא געזאגט צו
 געהענער ביי איהם פון דער האנד דעם בריעף וואס ער האט איהר געגעבען.
 זיא האט איהם אויפגעפענט און האט געלעזען פאלגענדע ווערטער.
 „ניו יארק, דעם 15טען יוני... 18.

„ליעבער פריינד סימאן.

„איך האב אלעס געטהאן וויא דוא האסט פון מיר פערלאנגט. איך האב צו
 געשיקט צו דעם באנקיר ראטהאלום אזא בריעף וויא דוא האסט געבעטען. געמליך
 איך האב איהם געשריבען אז דיין פעטער איז קאליפארניען איז געשטארבען וויא
 ער האט דיר איבערגעלאזט פיעלע מיליאנען, איך האב אין מיין בריעף אויך ארייני
 געלייגט א געדרוקטע שטיקעל פאפיער וואס ווייזט אויס וויא פון א צייטונג אויס
 געשיניטען, דאָרט איז געדרוקט דיא גאנצע געשיכטע וואס דוא האסט וועגען דער
 פאנאסטישער ירושה אויסגעקלערט. איך גלויב, אז איבערגעגעבן דעם בריעף וועט
 ער ניט צווייפלען אז דוא ביסט א מיליאנער געווארען און דוא וועסט געוויס ער
 רייכען דיין ציעל.

„איך האָף אז דוא ביסט מיט מיר צופריעדען. יעצט וועסט דוא וויסען אז איך
 בין א גוטער ברודער.

„איך פערבלייב דיין וואהרער פריינד

N. B.

„שרייב מיר באלד דעם רעזולטאט פון מיין בריעף, דען איך בין דאס זעהר
 נייגעריג צו וויסען.
 ד. ז.

— נו, מערי, דוא זעהסט שוין יעצט וואס פאר א רייכער יורש איך בין? —
 האט נריץ לאַכענד געזאגט — דוא זעהסט שוין האַטש אז איך האב דיר ניט גענאָרט?
 — יעצט זעה איך אז דוא האָסט מיך ניט גענאָרט — האט מערי געענט
 פערט — אבער איך וויל וויסען ווארום האסט דוא דאס אלעס געטהאן, געוויס האָסט
 דוא דערביי א געוויסען ציעל.

— פערשטעהסט דוא דען ניט דעם ציעל וואס איך האב דערביי געהאט?
 איך האב געוואָלט איינפאך פערבלענדען דעם באַנקיר ראַטהאלום וויא אויך זיין
 מאַכטער דיא אויגען, זיי זאלען מיך אלס מיליאניער בעטראכטען און רעבעקא זאל
 דארום מיך הייראטעהן.

— דאס איז זעהר א קלונער פלאן — האט מערי שפאַטיש געלאַכט — און
 עבען דארום האסט דוא מיך אנגערעדט איך זאל פאר רעבעקא'ן אויף יאקאב פיין
 א גרויסען לינגען דערצעהלען, ווייל דוא האָסט געוויס בעמערקט אז זיא האט דעם
 הערן פיין ליעבער אלס דיר.

— נו, אז אזוי איז וואס?

— איז וואס פרענסט דוא? דאס איז א שעהנע פראגע, מיך האסט דוא
 אויף מיין גאנצען לעבען אונגליקליך געמאכט און האסט מיר מיט צעהן רובעל פער

שמירט דיא אויגען איך זאל דיר צו א גרויס גליק פיהרען, דוא ווילסט גליקליך זיין
 אין דער צייט ווען איך וועל אין עלענד, אין זינד און אין אונגליק לעבען?
 — איך האב דאך דיר נאך הונדערט רובעל געגעבען.

— דוא האָסט ערשטענס דאס מיר ניט געגעבען, איך האב עס פון דיר מיט
 געוואלד ארויסגעריסען. צווייטענס האט עפעס א בעטרעף ביי מיר הונדערט רובעל,
 קען איך שוין דאמיט גליקליך זיין?

— איך האב דאך אבער יעצט קיין געלד מעהר דיר צו געבען. דיא הונדערט
 רובעל זיינען דיא לעצטע געווען.

— איך וויל ביי דיר קיין געלד מעהר נעהמען.

— וואס דען ווילסט דוא?

— איך וויל דיין פרוי ווערען, איך קען שוין מעהר אזא לאַסטערהאַפטעס
 לעבען ניט פיהרען, איך וויל לעבען וויא אלע פרויען לעבען, דוא פערשטטעהסט
 מיך צו ניט?

— וואס רעדסט דוא דומעס מעדען? — האט גריץ ערציטערט אויסגע-
 רופען — דוא פערלאנגסט אונגעגליכעס.

— אונגעגליכעס פערלאנג איך? וואס איז, דיר שטעהט ניט אן צו הייראטהען
 אזא מעדען וועלכע פערקויפט איהר עהרע פאר געלד? אבער ביסט דוא דען א
 שעהנער מענש פאר מיר, טהוסט דוא ניט דיא שענדליכסטע שמוצינסטע שווינדלען
 צוליעב געלד? דער אונטערשעד צווישען אונז ביידען איז נור דאס וואס איך בין
 געצוואונגען צו לעבען אונאַרדענטליך און דוא טהוסט עס פון גרויס ראַשקאַש. נו,
 זאג-זשע אליין ווער איז א שעהנערער מענש, איך צו דוא?

— אבער דוא דארפסט נאר ווענען אזא דומהייט ניט דענקען.

— אויב איך דארף ווענען אזא דומהייט ניט דענקען, זאלסט דוא אויך ניט
 דענקען פון דער דומהייט צו הייראטהען מיט רעבעקא ראטהבלום. דען איך וועל
 דאצו ניט דערלאזען. איך וועל איהר אלעס דערצעהלען, אויך פון דעם שווינדלעל
 מיט דער ירושה וועל איך איהר איבערגעבען.

— אונגליקליכע! — האט גריץ העכסט צאָרניג א געשריי געטהאן אויפשפרינג-
 נענד פון זיין אָרט מיט געבאלטע פויסטען — דוא וועסט וואנען אזא זאך צו טהאן,
 איך וועל דיר דא אויף דעם אָרט טויט שלאגען.

-- דאס קען מען פון דיר ערווארטען, — האט מערי קאלט געענטפערט דען
 דער מענש וואס ערלויבט זיך אזעלכע שווינדלען צו מאכען דער קען אויך זעהר
 לייכט א מארד בענעהן. אבער דוא זאלסט ניט דענקען אז איך וועל מיך לאזען
 אזוי שנעל פון דיר ערמאָרדען, הייב נור א האַנד אויף מיר אויף, מאַך איך אזא
 געוואלד דאס פון דער גאנצער נאם וועט מען זיך צוזאמען ליפּען און אלע וועלען
 ערפאהרען וואס דוא ביסט פאַר א פויגעל.

— וואס ווילסט דוא אונפערשעהמטע? — האט גריץ געברוטט קריצענד מיט

דיא צייהן.

— איך וויל ענטוועדער דיין פרוי ווערען אדער א סך געלד.

— הערצל'אָזע! וואו זאל איך דיר נעהמען נעלד?

— דיר איז לייכט צו בעקומען יעצט נעלד, ווייל אלע מיינען אז דוא ביזט א מיליאָנער נעוואָרען, דוא דארפסט נור איין וואָרט אויסריידען וועט מען דיר טראָגען נעלד פון אלע זייטען.

— ווער? ווער וועט מיר נעבען נעלד? — האט גריץ מיט א פערשטיקטע שטימע גערעדט און זיינע אויגען זיינען: היא מיט בלוט אנגעפילט נעוואָרען.
— ווער? — זאגאר דיין ווירטהין וועט דיר נעבען נעלד וויפיעל דוא ווילסט.
— זיא וועט זיט נעבען.

— זיא וועט יא נעבען זאג איך דיר. זיא האט דאס מיר אויך געזאגט.
— זיא האט דיר געזאגט? דוא האסט שוין מיט איהר וועגען דעם גערעדט?
— עס איז בלוז צורייך געקומען, האט זיא מיר געזאגט, אז זיא וועט דיר נעבען נעלד וויפיעל דוא וועסט אליין וועלען.

— וויפיעל זשע פערלאנגסט דוא?
— וועניגסטענס פערלאנג איך טויזענד רובעל.
— ביזט דוא וואהניניג? טויזענד רובעל? וואו וועל איך נעהמען איהר אזוי פיעל נעלד אָבצונעבען?

— דוא וועסט חתונה האבען מיט רעבעקא'ן, וועסט דוא נענוג נעלד האבען.
— ניין! עס מעג זין וואס עס וויל, איך וועל דיר איין קאָפיקע ניט נעבען.
— נו, דארף מען ניט, זיי זיך געזונד. מעהר וועסט דוא מיך שוין ביי דיר אין צימער ניט זעהן.

זיא האט ביי דיא וואָרטען נעוואָלט אוועקגעהן.
— וואוהין פליהסט דוא, דומעס מעדכען?
— וואס אינטערעסירט דאס דיר, וואוהין איך פליה? מיר זיינען שוין אויס מחותנים.

— אָבער מערי ערבארם זיך! — האט ער זיך געבעטען זיא אנגרייפענד ביי דער האנד — איך פרעג דיר איז דאס אָרדענטליך פון דיר דוא זאָלסט מיך אזוי פיעל קוועלען?

— ווארום רעדסט דוא מיר פון אָרדענטליכקייט, — האט זיא שפאטיש גע-
זאגט — מיר זיינען אונטער פיער אויגען און מיר ווייסען ביידע אז מיר זיינען ניט קיין אָרדענטליכע לייט. איך פרעג דיר צום לעצטען מאל, וועסט דוא מיר נעבען דיא טויזענד רובעל.

— איך קען ניט, מערי. איך שווער דיר ביי מיין לעבען, אז איך קען ניט.
— איך וויל פון קיין זאך ניט ווייסען, דוא וועסט מיר נעבען טויזענד רובעל אָדער ניט?

— איך וועל אלע קרעפטען אָנווענדען דיר צו נעבען הונדערט רובעל.
— וואָס? הונדערט רובעל וועסט דוא מיר נעבען? א שעהנעם דאנק דיר, מיין מיליאָנער. איך וועל ביי דיר זאגאר 999 רובעל ניט נעהמען, איך וויל נאָנצע טויזענד און טאקע דיא מינוט.

— דיא מינוט וואס איז מיט דיר געווארען מערי? עס פאסט דאך איינפאד
ניט שוין צו בעטען ביי דער ווירטהין לייזען געלד, זיא וועט פערשטעהן אז דא מוז
עפעס זין.

— נו, וועל איך דיר צוליעב טהאן און וועל ווארטען ביז מארנען אבענדס.
געדיינק זשע סימאן, דוא האסט צייט ביז מארנען אבענדס, ווען איך וועל צו דיר
קומען, זאל שוין דאס געלד ליגען גרייט דא אויפ'ן טיש. דוא הערסט? נור מעהר
האב איך ניט וואס מיט דיר צו ריידען. א גוט נאכט.

זיא האט ניט געווארט אויף אן אנטווארט און איז ארויסגעגאנגען.

— דאָס איז אַ ביטער געשעפט — האט גריץ צו זיך אליין געטענעט אַלס
זיא איז אַרויסגעגאַנגען — איך האב מורא אז זיא וועט מיך קיין מאל ניט לאזען
לעבען. מען מוז זוכען עפעס א מיטעל וויא אין גאַנצען פון איהר פטור צו ווערען.
285 מעס קאפיטעל.

א שרעק נאך א שרעק.

גרינזאנא מיט זיין פרוי סאבינא זיינען אויסער זיך געווארען פון דער גרעפין
קלאטהילדא'ס שרעק. זיי האבען גאר ניט פערשטאנען ווארום זיא איז אזוי ערציג.
טערט געווארען און איז וויא א וואהנזיניע פון זייער הויז ארויסגעלאפען. אויך
מאריא האט ניט פערשטאנען וואס דאס בעדייט. זיא האט גערעכענט, אז איהר
שול-קאלענין קלאטהילדא איז איהר בעסטע פריינדין, און אנשטאט דעם וואס זיא
האט זיך בעדארפט ערפרייען אלס זיא האט זיך מיט איהר בעגעגענט, איז זיא גאר
ערשראקען געווארען און איז פאָרטגעלאָפֿען וויא פאר א טייפעל.
איהר איז גאר ניט איינגעפאלען דער געדאנק, אז דיעזע שול-קאלענין האט
איהר אין טיעפסטען אבגורנד געשליידערט, אז דורך איהר איז זיא צו דער געגענט
ווערטיגער שרעקליכער לאַגע געקומען.

— וואס זאל דאס בעדייטען? — האָט גרינזאנא דער ערשטער געפרעגט —

איך גלויב, אז דיא יונגע גרעפין האט איהר פערשטאנד פערלאָרען.

— דוא צווייפעלסט נאך אין דעם אז זיא איז וואהנזיניג? — האט סאבינא
געענטפערט — זא א שרעק און אזא ווילדהייט זעהט מען נור ביי וואהנזיניגע.
ארמעס קינד! מיר איז א וואונדער, וואס טיי לאזט זיא אליין ארומנעהן איבער
דיא גאסען.

— איך קען דאס מיר ניט ערקלערען זאט מאריא געזאגט — זיא איז
אימער געווען א געזונדע מיט א קלארען מענשען-פערשטאנד.

— איהר קענט זיא דען? — האט גרינזאנא געפרעגט.

— יא, איך האב מיט איהר צוזאמען אין איין שולע געלערנט. מיר זיינען
געווען דיא בעסטע פריינדינס.

— שוין לאנג האט איהר זיא ניט געזעהן?

— העכער א יאהר.

— מיר שיינט, אז אייער ערשיינען האט אויף איהר א שטארקען איינדרוק

געמאכט.

— דאס קען זיין.

— איד נלויב, — האט גרינזאנג נאכדענקענד געזאגט — דאס איך פערשטעה
דיא אורזאכע פון איהר שרעק.

— וואס איז דאס, נאך אייער מיינונג?

— זיא האט געמחט הערען אז איהר זייט טויט, און דארום האט זיא זיך
ערשראָקען, אלס זיא האט אייך זאָ אונטרווארטעט דערזעהן לעבעדיג.

— זיא איז אבער ניט פון דיא שרעקעדיגע קינדערלאַך געווען — האט מאריא
געזאגט — איך געגענטהייל, מען האט זיא אין דער שולע געהאלטען פאר דער טוט
הינסטער פרייליין. איך וועל איהר א בעזוך אבשטאמען און מוז ערפאהרען וואס
מיט איהר טהוט זיך. נור גענוג יעצט פון איהר צו שפרעכען. דערזעהלס מיר,
הערר גרינזאנג, וואס הערט זיך אין דאנילאָוקאָ?

— וואס זאָל זיך דאָרט הערען ... האט גרינזאנג געשטאמעלט.

— האט איהר געזעהן מיין טאָן?

— ניין. ... איך האב איהם ניט געזעהן.

— ער איז יעצט ניט אין זיין דאָרף?

— ניין.

— וואו דען איז ער?

— דאס קען איך אייך ניט זאגען.

— ווארום קענט איהר דאס מיר ניט זאגען? צו דערפאר וואס איהר ווייסט

ניט וואו ער איז, אדער דאָ שטעקט אָן אַנדער אורזאכע?

— איך קען דאס אייך אויס פערשיעדענע אורזאכען ניט זאגען — האט גריי

זאגט געענטפערט, און עס וואר לייכט אָן איהם צו דערקענען, אז דאס געשפרעך
איז איהם זעהר אונאנגענעהם.

מאריא האט איהם ערשטינס אייניגע מינוטען אנגעקוקט און האט נאכהער

געזאגט :

— איהר מאכט מיך שטארק אונרוהיג, הערר גרינזאנג. איך בין זעהר

ניינעריג צו וויסען דיא אורזאכע, ווארום קענט איהר מיר ניט זאגען וואו מיין
טאָן איז?

גרינזאנג האט געשווי גען.

— און איך פערשטעה ניט, ליעבע מאריא — האט זיך סאבינא אנגערופען —

ווארום פרעגט איהר זיך אזוי נאך אויף דעם טיראן, וואס האט אייך זא מערדעריש
בעהאנדעלט? עס איז ווירקליך א שאַנדע פאר אייך, איהר זאָלמ נאָר ווענען איהם
ריידען.

— אבער, מאדאם גרינזאנג, איך פערשטעה אייך נאר ניט, — האט מאריא

געזאגט — איהר זעלבסט האט דאך מיר ערקלערט, אז איך קען נאך גליקליך זיין,
וען מיין טאָן וועט צום שכל קומען און וועט פערשטעהען, אז ער האט מיך שלעכט
בעהאנדעלט. איהר אליין האט געזאגט, אז ער איז אין דעם אונגליק ניט אזוי
שולדיג, ווייל שלעכטע מענשען האבען איהם דיא אויגען פערבלענדעט.

-- יא, איך האב דאס ווירקליך געזאגט, אבער איך האב זיך דאך ענדליך בעקלערט, אז ער איז פאָרט אליין אין דעם גאנצען אונגליק שולדיג, ווייל א מענש מיט א ריינעם געוויסען דארף זיך ניט איינהערען צו דעם וואס שלעכטע צונגען ריידען, און ווען ער הערט זיך יא צו זייערע ווערטער אייך, דארף ער זיי ניט גלויבען, און דער מענש וואס גלויבט בלינד אלעס וואס מען דערצעהלט איהם און בענעהט דורך אזעלכע דומהייט אן אונרעכט, דער האט ניט דיא ווערטע צו טראגען אויף זיך דעם נאמען מענש.

— עס קען זעהר זיין, אז איהר האט רעכט אין בעצוג אויף אנדערע פערזאָן יען — האט מאריא געענטפערט — אבער וואס אנבעלאנגט צו מיין מאן, זאג איך אייך, אז איהר מוזט מיר ענטשולדיגען ווען איך וועל אייך זאגען, אז איהר האט אן אירטהום. אנטאן איז דער בעסטער מענש אין דער וועלט, און דאס אונגליק וואס ער האט אויף אונז ביידען געבראכט שטאמט אויך בלייס פון זיין גוטסקייט. ער ווייס פון קיין פאלשקייט און פערשטעהט זיך אויך ניט אויף בעטרוג, און וויא באלד שלעכטע כּגשען האבען זיך צו איהם צוגערוקט מיט פאלשע פערליימונגען, האט ער געמוזט גלויבען אלעס וואס זיי זאגען. איך בין פעסט איבערצייגט אין דעם, דאס ווען ער וועט זיך ארומזעהן אויף דעם פעהלער וואס ער האט געמאכט, וועט ער צו מיר נאך פיעל בעסער זיין אלס ער איז פריהער געווען. ער וועט זיין גאנץ לעבען בערייהען דיא שלעכטעס וואס ער האט מיר צוגעפינט צוליעב זיין לייכט גלויביגקייט.

— ניין, מאריא! איך בין ניט מיט אייער מיינונג — האט סאבינא מיט זעהר אן אונרוהיגע מינע געזאגט — איך וועל זיך האלטען ביי מיינע ווערטער, דאס אייער מאן האט ניט פערדיענט איהר זאָלט פון איהם דענקען און וועגען איהם פרעגען. פערנעסט דעם אונמענשען און רעדט שוין מעהר ניט וועגען איהם. . .

— מאדאם גרינזאנג! — האט מאריא זעהר ערנסט געזאגט — איך פער- שטעה, אז דא האט עטוואס שרעקליכעס פאָסירט און דארום ווילט איהר איך זאָל זעגען מיין מאן ניט מעהר פרעגען. אבער, מיינע פריינדע, איהר מאכט מיך דערמיט נאך אונרוהיגער. איך בעט אייך, הערר גרינזאנג, האט מיטלייד מיט מיר, און דערצעהלט מיר אלעס וואס איהר ווייסט פון מיין מאן.

גרינזאנג האט שוין געוואלט עפענען דאס מויל צו ענטפערן, אבער סאבינא האט איהם א ווינק געטהאן ער זאל שווייגען, און האט זיך ווענדענד צו מאריאן געזאגט:

— איך האב ניט ערווארטעט פון אייך, מיין קינד, איהר זאלט אזא שוואַכ- הייט צייגען. אום זיך צו אינטערעסירען פאר אזא מענשען וואס האט אייך אזוי אונמעגשליך, אזוי הימעלשריייענד בעהאנדעלט, דארף מען אין זיך קיין עהרענגעפיהל האבען; איך ווייס דאָך אבער אז איהר בעזיצט אין זיך פיעל מעהר עהרענגעפיהל אלס א געווענהליכער מענש, דארום קריינקט דאס מיך ווען איהר רעדט אזוי פיעל פון דעם הערצלעזען גראף.

— אבער, מאדאם! וואס נוצען דיא אלע ווערטער — האט מאריא פאָסט

שטרענענע געזאגט — איך וויל דורכאויס וויסען וואס איז מיט מיין מאן געווארען.
 — וואס זאל פון איהם ווערען? ער איז געזונד און שטארק, צופריעדען מיט
 דער מערדעריי וואס ער האט געגען אייך בעגאנגען.
 — איך ווייס, אז איהר זאגט קיין מאל קיין ליגען — האט מאריא געענט
 פערט — אבער אייער מאַנס געזיכט צייגט אויף עטוואס אנדערש. איהר האט מיך
 צו שטארק לייעב, מאדאם גרינזאנג, און דארום ערכויבט איהר זיך מיך צו נאָרען.
 פאר אייער גרויסע לייעבע צו מיר בין איך אייך זעהר דאנקבאר, אבער איהר מוט
 וויסען אז מיט דער אונריכטיגקייט וואס איך הער פון אייך יעצט, מאכט איהר
 מיר זעהר אונרוהיג, דארום ביטע איך אייך, מהוט מיר צוליב און ערצעהלט מיר
 אלעס וואס איהר ווייסט פון מיין מאן. דאס הערץ זאגט מיר, אז איהם האט אן
 אונגליק געטראפן.

— ווארום דענקט איהר אזוי? — האט גרינזאנג געפרעגט.
 — איך דענק אזוי, ווייל לויט איך קען מיין אנטאנען, ווייס איך, אז דיא
 מערדעריי וואס ער האט געגען מיר בעגאנגען וועט איהם קיין מאל קיין רוהע גען
 בען. איך פירכטע, אז דאס וועט איהם צום טויט בריינגען.
 — און ווען זאגאר דער פאל זאל יא אזוי זיין, דאָרפט איהר זיך אזוי נעהמען
 צום הערצען? — האט סאבינא געזאגט.

— וואס? — האט דיא גרעפין ערציטערט אויסגערופען — האב איך קיין
 אירטהום געהאט, אז מיין לייעבער מאן...
 — עס איז שוין פערפאלען, גרעפין — האט גרינזאנג זיפגענד געענטפערט —
 איהר דאָרפט איהם שוין פערגעסען, און בעטען נאָט ער זאָל איהם זיינע גרויסע
 זינד פערצייען.

— איז ער טויט? — האט מאריא אויסגערופען, און איהר געזיכט איז ליי-
 בענבלאָס געווארען.
 — יא... ער איז שוין אין יענער געהיימיספאלער בעסערער וועלט — האט
 גרינזאנג געענטפערט.

— טויט? מיין לייעבער מאן איז טויט? — האט מאריא פערצווייעלט און
 יאמערנד א געשריי געטהאן פאלענד אָהנמעכטיג אויף א שטוהל.
 — אבער, מאריא, מיין קינד! אום נאטעס ווילען, ווארום געהמסט דוא
 זיך זיין טויט אזוי צום הערצען? — האט סאבינא געזאגט זיא ערגרייפגענד ביי
 ביידע הענד.

— טויט? מיין מאן איז טויט? — האט מאריא שלוכצענד גערעדט וויא צו
 זיך אליין — אָ, נאט! ווארום האסט דוא מיך בעסער פון דיעזער שלעכטער וועלט
 אנשטאט איהם ניט צוגענומען? מיט פערגעניגען וואלט איך מיין לעבען פאר
 זיינעם אבעגעבען.

זיא האט מעהר ניט געקענט רייען. איהר איז אין דיא אויגען פינסטער
 געווארען און זיא איז געבליעבען פערווערשענד דעם קאפ אהינטער אין אָהנמאכט.
 — מאריא! מיין קינד! — האט סאבינא אויסער זיך פאר שרעק געשריען,

פאלענד איהר אום דעם האלז — מיכאל! וועה איז מיר. זעה, זיא איז אין אהנמאכט געפאלען.

— א דאקטאר! א דאקטאר! — האט גרינזאנג געשריען צוליפענד צום טהיר — שנעל זאל מען בריינגען אהער א דאקטאר אדער צוויי.
— וואסער! וואסער! — האט סאבינא מיט אלע קרעפטען געשריען.
286 מעס קאפיטעל.

דיא נידערטרעכטיגקייט טריאומפירט.

— בראוואָ מאַלאַעוו! — האט דער פּאָלקאַווניק מאַלינבערג אויסגערופען אלס דער קאַפּיטאַן איז צו איהם אריינגעקומען — איך קען אייך געבען דיא בעסטע צייגניס אז איהר זייט א קינסטלער זאָנדער גלייכען. איהר האט אָבגעאַרבייט דיא געשיכטע מיט ברענערן וויא א מייסטער ערשטער קלאסע.

— האב איך אייך ניט פריהער געזאגט, אז איהר קאנט זיך אין דעם פאך אויף מיר פערלאָזען? — האט מאַלאַעוו געלאכט — איך מוז אייך זאָגען אז איך האב נאָר ניט בעוויזען אזעלכע קונסטשטיקע וויא איהר זאגט. איך האב נור צוקוועטשט א וואַנץ און ווייטער נאר ניט.

— זאגט דאס ניט, ליעבער פריינד. איהר האט דא געוויזען אזא העלדענדיג טהאט וואס מען דארף בעוואונדערן. ערמארדען אן אַרעסטאַנט אין אַסטראג זא דאס קיין האָן זאל א קרעה טהאן, דאס איז צו בעוואונדערן.

— אבער יעצט פּאָלקאַווניק זייט איהר שוין רוהיג.

— יא, יעצט בן איך פאלקאמען רוהיג, דען דיא גאַנצע שולד וועט יעצט פאלען אויף דעם געהאנגענעם ברענער און אויף דעם צווייטען זשידאָק וואס זיצט שוין זייט אייניגע וואכען אין געפענגניס פאר דער זעלבער זינד.

— יא, דער צווייטער זשידאָק וועט דא אויך כאַפען א טהייערן קלאַפּ, איהם וועט ניט העלפען קיין שבעות און קיינע רעדעס. אבער איך האב אייך יעצט געבראכט נאך א וויכטיגערע נייעס.

— נאָך א וויכטיגע נייעס? — זאט מאַלינבערג ערשטוינט געפרענט.

— יא, דאס וועט ביי אייך זעהר וויכטיג זיין. איהר וועט גלייכען, אז אונזער שעה ווייס פון דער גאַנצער געשיכטע.

— פון וועלכער געשיכטע ווייס ער? — האט מאַלינבערג ערשאַקען געפרענט.

— פון דער געשיכטע וואס איך האב ברענערן ערמארדעט.

— איהר שפאסט ניט קאַפּיטאַן?

— איך שווער אייך ביי מיין לעבען, אז ער ווייס פון אלעס.

— ער ווייס אז איהר האט ברענערן ערמארדעט? — האט מאַלינבערג געפרענט

ציטערנד ביי אלע גליעדער.

— יא, ער ווייס פון דעם.

— וויא אזוי האט ער דאס ערמארדעט?

— דאס ווייס איך ניט.

- אבער ווער האט דאס אייך דערזעהלט אז ער ווייס וואפאן?
 — ער זעלבסט האט דאס מיר געזאגט.
 — וואס האט ער אייך געזאגט?
 — ער האט מיר געזאגט אפען, אז ער ווייס ריכטיג דיא נאנצע געשיכטע.
 וויא איך האב דעם סמאטריטעל פערשכורט און ברענען ערמארדעט.
 — נו? — האט מאלניבערני ניייעריני געפרעגט.
 — איהר מוזט געוויס מיינען אז וויא באלד ער ווייס דאס, וועט מען אונז
 דיא קעפ אָבהאקען אדער אויפהענגען? האט נאר קיין פורכט ניט, אונז וועט קיין
 שלעכטעס געשעהען.
 — אבער קאפיטאן, רעדט מיט א פולען מויל, איהר מאכט מיר דעם טוירט
 מיט אייערע האלבע ווערטער.
 — וואס שרעקט איהר זיך אזוי, ווען איך שרעק מיך ניט, — האט מאלאיעוו
 געלאכט — ער האט מיר געזאגט, אז אויס מיטלייך צו אונז ביידען, וועט ער אונז
 קיין שלעכטעס טהאן, אבער ווען עס וועט זיך נאך א מאל אזא געשיכטע טרעפען
 וועט ער אונז געוויס ניט שענקען.
 — אונז? האט ער דען מיך דערמאָגט?
 — ער ווייס דאפאן אויך אז מיר ביידע האבען שולד און ברענער'ס טוירט
 און אז מיר זיינען וואהרהאפטיג'ס ווירקליכע מערדער.
 — אבער פון וואנען ווייס ער דאס?
 — דאס קען איך ניט וויסען.
 — נו, וואס האט איהר איהם געזאָגט?
 — וואס פערשטעהט איהר דא ניט, אז איך האב מיך פון דער נאנצער
 געשיכטע אָגעליינגעט. אבער ער האט א שמייעל געטהאן און געזאגט: איהר
 פערשפאָרט זיך צו פערעטפערן, איך ווייס אלעס, מען האט מיר אלעס דערזעהלט.
 אבער איהר דארפט דאנקען נאט דאפיר וואס איך בין אייער שוועגענעל, ביי אן
 אנדערן וואלט איהר פאר אזא געשיכטע אוועקגעגאנגען ווייט, זעהר ווייט פון דאנען.
 — נו וואָס זשע האט איהר געענטפערט?
 — איך האב אלס דאס זעלבע געזאגט, אז מיר ווייסען פון דיא מארדטהאטען
 ניט, דאך דאנק איך איהם דאפיר, וואס ער גלויבט ניט אויף אונז אזעלכע זאכען
 און ער טהוט אונז דאפיר קיין שלעכטעס.
 — זעהט נור, ליבער מאלאיעוו, צו האט ער מיט דיא ווערטער ניט געוואלט
 עפעס אויספאָרשען פון אייך.
 — איהר קענט זיך שוין אויף מיר פערלאזען, אז איך פערשטעה ווען מען וויל
 פון מיר עפעס אויספאָרשען. ער האט דאס גערעדט אין פאלען ערנסט.
 — דאס איז אבער זעהר א ביטערע געשיכטע.
 — ווארום איז דאס אזוי ביטער?
 — וויא באלד דער שעף ווייס פון אזעלכע זאכען, וועט ער שוין אויף אונז
 מיט אנדערע אויגען קוקען.

— דערפאר זאלט איהר זיך נארניט שרעקען, איך געגענטהייל, דאס בעווייזט אונז אז דער שעף האט פערנניגען, ווען מיר מאכען מיט עטליכע זשידעס וועניגער. מיר שיינט אז אייך איז שוין פון לאנג בעקאנט, אז ער האט ישרעקליך פיינד דיא זשידעס.

— יא, דאָס ווייס איך.

— נו, וויא באלד איהר ווייסט דאס, דארף אייך שוין ניט זיין קיין וואונדער וואס ער מאכט אזא זינד אוועק אונטער דער האנד. מיר קענען אונזערע געשעפטען ווייטער פאַרטרייבען און קענען זיכער זיין אז דער שעף וועט אימער אונזער שוצ ענגעל זיין.

— אָבער פון וואַנען האט ער דיא געהיימניס געקענט ערפאָהרען?

— עס קען זיין אז איינער פון דיא וועכטער האט דאס איהם איבערגעגעבען.

— זיינען דען געווען עטליכע וועכטער דאביי ווען איהר האט ברענערן ער-

מאָרדעט.

— עס איז בלויז געווען איין וועכטער דאביי און דיעזער האט ערהאלטען פון

מיר א שעהנע סומע ער זאל האלטען מויל, ער האט דאס מיר הייליג פערשפראכען.

— אבער עס קען זיין אז ער האט קיין וואָרט געהאלטען און האט דאס

יעמאנדען דערצעהלט? ווער ווייס נאך וועמען ער קען דאס דערצעהלען.

— איך האב שוין וועגען דעם אליין געטראכט, איך וועל מיך מיט איהם

זעהען און וועל מאכען ער זאל שוין מעהר ניט רעדען, איך גלויב אז איך וועל דאס

אויספיהרען.

— געדייקט זשע, איהר זאָלט דאס ניט האלטען פאר גרינג. מען מוז איהם

פערשטאָפּען דאס מויל מיט נומען צו מיט בייזען, אָבער ווער ווייס פיעללייכט האט

דאס דער שעף ערפאָהרען פון אן אנדער זייט.

— ניין! פון קיין אנדער זייט האט ער דאס ניט געקענט ערפאָהרען, דען קיין

אנדערער ווייס פון דער שרעקליכער געשיכטע ניט. יעצט פאָלקאָוניה מווען מיר

זיך פארבערייטען צו אן אנדער זאך.

— צו וואָס פאר אַ זאך?

— מיר מווען אלע קרעפטען אָנווענדען און מאכען, אז מען זאל דעם צווייטען

זשידאָק, וועלכער יעצט פאר דער בעשולדיגונג אז ער איז איינער פון וואַהרהאפטיגס

מערדער, אלס דעם צווייטען פון ברענערן ערקלערען, דאס הייסט מען זאל ניט

צווייפלען אין דעם אז ער מיט ברענערן האבען וואַהרהאפטיגען ערמאָרדעט, דען וויא

באלד דיא וועלט וועט ערפאָהרען אז דיעזער זשידאָק איז דער ווירקליכער מערדער

וועט שוין קיינעם ניט איינפאלען עמוואס שלעכטעס ווענען אונז צו דענקען.

— מיר שיינט אז דאס איז גענצליך איבעריג, וויא באלד דער שעף געהמט

אונז אונטער זיין שוץ האבען מיר ניט צו פירכטען.

— זאגט דאס ניט, איך גלויב דאס וויא באלד דיא געשיכטע איז אנגעקומען

צו דעם שעפס אויערן, וועט דאס אויך צו אנדערע אויערן אנקומען און איבעראל

וועט מען ריידען פון אונז אלס פון מערדער, דאס קען אונז קיינע נוצען ברענגען.

ווען אבער מען וועט אלס א געוויסען פאקט דערזעהלען, אז דאס מערדער זיינען ברענער מיט יאקאב פיין, וועט מען שוין ניט גלויבען אז מיר האבען דא אנטהייל גענומען.

— דאס האט איהר זעהר רעכט. אלזא וואס האבען מיר דא צו טהאן?
 — מיר מוזען אויסגעפינען נאך א פאר עדות וואס מיט זייערע בעווייזע זאל מען יעדען צווייפעל וועגען פיין'ס אונשולד פערזאָנען.
 — דאס איז פון דאס לייכטעסטע זאכען. מיר וועלען הייסען צוויי פון אונזערע לייטע זיי זאלען אלס עדות ערשיינען און זיי וועלען שוין זאגען אלעס וואס מיר ווילען זיי הייסען.
 — אזוי עדות איז עפעס ניט אזוי גוט. דאצו דארף מען צייגען נאר פון אן אנדער קלאסע.

— וואס מיינט איהר מיט אייערע ווערטער?
 — איך מיין מיר זאלען אנשטעלען עפעס א מערדער וואס זאל זאגען אז זיא איז פיין'ס געליעבטע און אין יענער נאכט ווען דער מאָרד האט שטאטגעפונען, האט זיא אין איהם בעמערקט זאנדערבארע זאכען און זיא האט פערשטאנען אז ער האט יענע נאכט א שרעקליכע זאך געטהאן.
 — דאס איז אויך א שעהנער פלאן.

— אבער וואו געהמט מען אזא מערדער.
 — דאס איז אויך א געשעפט? וועניג פרויען זיינען דא וואס פאר געלד וועלען זיי דערזעהלען נאנצע ליגענס זאגאר אויף נאָט אליין.
 — אבער צו אזא געשעפט מוז מען האבען א אידיש מערדער, ווייל דער יאקאב איז אויך א איד.

— אין גענענטהייל, צו אזא געשעפט דארף מען האבען א קריסטין אום זיא זאל זאגען דאס דער זשיר האט זיך פאר איהר אלס קריסט פאָרגעשטעלט און זיא האט איהם געגלויבט און האט איהם דארום מיט ליעבע געענטפערט, ענדליך אבער האט זיא ערפאהרען אז ער איז א זשיר און נאך א מערדער דאצו, דארום האט איהר דאס געוויסען ניט געלאזט רוהען און זיא האט זיך בעשלאסען ארויסצוגעבען אלעס וואס זיא ווייס וועגען איהם.

— נו, קענט איהר נאר אזא קריסטין ניט געפינען וואס זאל אזעלכע ווערטער ריידען?

— פיעללייכט ווייסט איהר פאָלקאוויק פון אזא קריסטין?
 מאָלינבערג האט אייניגע מינוטען געטראכט און האט ענדליך געזאגט:
 — ווארום זאלט איהר זיך ניט ווענדען צו מארושא דער וועשינס טאכטער פאָאָלינא וועלכע האט ביי מיר א גאנץ יאהר געדיענט?
 — איהר האט זעהר רעכט פאָלקאוויק — האט מאלאיעוו ערפרעהט אויס גערופען. זיא איז געבאָרען צו אזא קאמעדיע, דען ערשטענס האט זיא אזוי ליעב געלד, דאס זאגאר איהר אייגענער מוטער איז זיא פערטיג פאר געלד צו פערקויפען. צווייטענס, האט זיא זעהר פיינד א אידען.

— איך וועל אייך נאך א בעסערן ראטה געבען — האט מאליןבערג נאך א קורצעס נאכדענקען געזאגט:

— וואס איז פאר א ראטה?

— איהר זאלט פאאלינאן געבען א בריליאנטענס רינג פון דיא וואס מיר האבען אוועקגרויבט פון וואהרהאפטניגס קאמאדע, זיא זאל זאגען אז דעם רינג האט זיא ערהאלטען פון יאקאב פיין.

— דער ראטה איז פראכטפאל — האט מאלאיעוו ענטציקט אויסנערופען. איך וועל דאס שוין בעזארגען, דען צווישען דיא רינגען געפינט זיך איינער וואס טראגט אין זיך דעם נאמען מאלווינא וואהרהאפטניג, דאס איז געוויס דער נאמען פון דער מאדאם וואהרהאפטניג.

— זעהר גוט! — האט מאליןבערג געענטפערט — ניט איהר איבער דעם רינג און ווען זיא וועט זאגען דאס זיא האט איהם ערהאלטען פון יאקאב פיין, וועט שוין קיינער צווייפלען אז נור ער איז וואהרהאפטניג'ס ווירקליכער מערדער.

237 טעם קאפיטעל.

געפערהרליכע עהרליכקייט.

דיא לעזער קענען זיך לייכט פארשטעלען וויא אדעלאין איז פינסטער געוואָרען אין דיא אויגען אלס זיא האט געטראפען נעלידאווי'ן לעזענדיג דעם בריעף וואס זיא האט צוגעשרייבט פאר איהר פאטער. אויך נעלידאווי איז געבליעבען פערוויירט און פערטומעלט אלס אדעלא איז אריינגעקומען און האט איהם געטראפען לעזענדיג איהר בריעף. דען דעם וואהרען עהרליכען מאן איז זעהר שווער צוקוקען זיינעם א פריינד אין דיא אויגען נאכדעם אז ער דערטאפט איהם ביי א פערברעכען.

אדעלא איז אבער ניט געווען פון דיא פערברעכער וואס פערלירען דעם מוטה באלד וויא מען ערפאהרט ווער זיי זיינען. זיא האט געהערט צו דער קלאסע אונט מענשען וואס שמעהענד איבער דעם בלוט וואס זיי האבען פערנאסען, קענען זיי מיט דער גרעסטער קאלטקייט און גלייכנילטיגקייט דעם צווייטען איינבילדען אז זיי זיינען דיא עהרליכסטע לייט אין דער וועלט.

אדעלא איז באלד געקומען צו זיך און זיא האט צוריק איהר מוטה בעקומען. מיט א מינע פון א בעליידניגען מענשען האט זיא זיך געווענדעט צו איהר ברויטיגאם און האט געזאגט:

— אזוי גאר וואלאדיא, דוא ערלויבסט זיך אויך צו לעזען אזעלכע בריעף וואס זיינען אדרעסירט צו אן אנדערן?

— אין אן אנדער צייט וואלט איך געזוכט זיך צו פערענטפערן פאר דער זינדט — האט נעלידאווי געענטפערט — אבער יעצט וועל איך מיר פאר דיר גאר ניט פערענטפערן, מיר בלייבט נור איבער צו בעדויערן זיך זעלבסט וואס איך בין מיט דיר זא ווייט בעפריינדעט געווארען.

— וואס? דוא בערייעסט אונזער גרויסע פריינדשאפט? — האט זיא גיפטיג געזאגט — אלץ דערפאר וואס איך האב מיך געוואגט פון דיר צו פערלאנגען דוא זאלסט דער גובערנאנטין ארויסטרייבען פון שטוב.

- יעצט איז קיין רעדע פון דער נובערנאנטין. יעצט האַנדעלט זיך אום א וויכטיגערע זאך דערפון — האט ער שטרענג ערווידערט.
- א וויכטיגערע זאך? — האט זיא וויא ערשטיגט אויסגערופען — וואס פאר א וויכטיגע זאך מיינסט דוא?
- מיר שיינט אז דוא האסט דיעזען בריעף געלעזען פריהער אלס איך.
- דיעזען בריעף? נו, וואס האסט דוא פאר א וויכטיגעס אין דיעזען בריעף דען געפונען?
- דוא מוזט מיינען אז איך בין אזא נאָרר וואס פערשטעהט זאנאר ניט אזעלכעס וואס איז אנגעשריעבען שוואַרץ אויף ווייס.
- דאס ווייס איך אז דוא קענסט א בריעף איבערלעזען, אבער איך ווייס נאך אלץ ניט וואס פאר א וויכטיגעס האָסט דוא אין דיעזען בריעף געפונען.
- איז פערניפטען א מענשען ביי דיר פון דיא אונוויכטיגסטע זאכען.
- וואס? — האט זיא וויא העכסט פערוואונדערט געפרעגט — פערניפטען א מענשען, וואלאדיא! איך וויל וויסען וואס מיינסט דוא מיט דיא ווערטער?
- איך מיין דאסזעלבע וואס דוא מיינסט מיט דיא ווערטער וואס דוא האָסט דא אנגעשריעבען.
- פערניפטען א מענשען? — האט זיא נאך א מאל איבערגעפרעגט — אונטער דיא ווערטער וואס איך האב דא געשריעבען ווענען פערניפטונג מיינסט דוא אז מען האט פערניפטעט א מענשען?
- וואס דען זאל איך אנדערש מיינען?
- יעזוס מאַריא! — האט זיא אויסגערופען און האט זיך איבערגעצל'ט.
- אין אזא לאנגע פערזעצט דוא מיך, דאס דיר קען איינפאלען דער שרעקליכער געדאַנק אז איך רייד פון פערניפטען א מענשען.
- אבער ערקלער דאך מיר וויא זאל איך אנדערש מיינען.
- זוארום האסט דוא מיך באלד ניט געפרעגט דיא בעדייטונג פון מיינע ווערטער וואלט איך דאך דיך באלד ערקלערט.
- נו, פרעג איך דיך יעצט?
- איך האב דיר אייגענטליך נאר ניט בעדארפט ענטפערן. איך האב דיך זאנאר ניט בעדארפט ווירדיגען מיט אן אנטווארט. נור וויא באלד דוא ביסט אזוי דום, ריכטיגער געזאגט אזוי שלעכט. דאס דוא קענסט דענקען אז איך רייד פון פערניפטען א מענשען, מוז איך דאך דיר ענטפערן אום דיר צו ערקלערען אום וואס עס האַנדעלט זיך. דען ווען איך זאל שווייגען קענסט דוא ביי דער שרעקליכער מיינונג בלייבען, אלאז ווילסט דוא הערען דיא דייטונג פון דיא ווערטער?
- איך הער מיט דער גרעסטער נייגעריגקייט.
- און דאנילאווקא ביי מיין קוזין איז דא א הונד, דאס איז א יאָנד-הונד וועלכער איז אזוי געווען צוגעבונדען צו זיין הערן דאס ער האט איינפאך אהן איהם ניט געקענט לעבען. אלס מען האט מיין קוזין צוגענומען אין געפענגניס, האט דער הונד ניט אויפגעהערט צו קלאנגען, ער האט אזעלכע ווילדע קולות ארויסגעגעבען,

ראס איך האב געציטערט אין שטוב צו זיצען. מיין פאטער וועלכער איז נראדע איז יענער צייט צו מיר געקומען האט געזאגט זיין מיינונג אז דער הונד איז פערריקט און מען מוז איהם פערניפטען, איך האב אבער ניט געקענט צוזעהן, וויא מען פער-ניפטעט א לעבעדיגע זאך און בין צוליב דעם פון דאנילאווקא אוועקגעפאהרען, איך האב הייטע ערהאלטען פון מיין פאטער א טעלעגראמע אז דעם הונד האט ער פער-ניפטעט, דארום האב איך איהם אנגעפרעגט צו איז דיא פערניפטונג אבגענאנגען צו האט דאס קיינעם געשאדעט.

— נה, און ווער זיינען דיא צוויי מערדער ווענען וועלכע דוא רעדסט דאך אין דעם בריעה?

— דאס זיינען צוויי דיענער וואס זיינען ביי מיין קוזין זעה בעליעבט געווען. זאך בעליעבט, דאס ער האט פאר זיי א סך געלד אבגעשריעבען. איך האב אבער ערפאהרען אז זיי זיינען ביידע אנטלאפענע ארעסטאנטען, דארום האב איך גע-שריעבען צו מיין פאטער, ער זאל אויף זיי נוט אכטונג געבען, אבער ער זאל לעבען מיט זיי פריערליך בין איך וועל זיי דעם געריכט איבערגעבען. מיט אזעלכע לייטע מוז מען פארויכטיג זיין, דען זיי קענען אויפן גרעסטען פייער בריינגען. נה, דוא האסט נאך עפעס צו פרעגען?

וואָלָאָדיא האָט אויף איהר אקוק געטהאָן און האָט געזעהן אז זיא רעדט נכסט, דאס עס איז אונמעגליך זיא אין א פערברעכען צו בעשולדיגען.
— עס קען זיין, אז איך האב אן אירטהום געהאט — האט ער זיך געקלערט — זען עס איז דאך ווירקליך אונמעגליך צו גלויבען, אז אדעלא זאל האבען געשעפטען ט מערדער און זאל זעלבסט א מערדערין זיין.

— דוא שוויינסט? — האט זיא שטרענג געזאגט — דוא ווילסט, וויא איך ד פאָרט איינבילדען, דאס איך בין א מערדערין?

— ניין, אדעלא! — האט ער געענטפערט — מיר בלייבט נור איבער, דיך זערייחונג צו בעטען, דאפיר וואס איך האב געוואנט ווענען דיר זאָוואס צו ען.

— איך האב דיר פאר אזא זינדע ניט בעדארפט פערצייהען — האט אדעלא נטפערט מיט א מעלאנכאלישען טאָן — איך מוז דאך אבער דיר צייגען אז איך טעה העכער פון דיר אין אלעם, דארום פערצייהע איך עס דיר. איך האָף, אז דיין געוויסען וועט דיך אליין פלאגען, דערפאר וואס דוא האסט איין מאָמענט געקענט מיך בעשולדיגען אין אזא פערברעכען.

זיא האט ביי דיא ווערטער צוגעטראגען איהר טאָשען-טוך צו דיא אויגען.
— נה, גענוג, אדעלא! — האט געלידאווערטליך געזאגט — וויין ניט, דען דוא צורייסט מיר מיין הערץ. איך בעט דיך אויף דיא קניע אום פערצייהונג פאר דער בעליידונג. דוא ווייסט דאך אז יעדער מענטש אויף מיין פלאץ וואָלט לעזענדיג דיג אזעלכע ווערטער איבערגעקלערט ווער ווייס וואס. נה, בעווייז מיר א פרעהליך געזוכט, וועל איך וויסען, אז דוא האסט מיר פון טיעפען הערצען פערצייהעט.
— קען איך דיר ווייזען א פרעהליך געזוכט? — האט זיא וויינענדיג געענטפ-

פערט — וויפיעל שמערצען האסט דוא מיר אין היינטיגען טאג פערשאפט? איך האב פון דיר פערלאנגט אזא קלייניגקייט, דוא זאָלסט דער נובערנאנטן פון דיין הויז אבשאפען, האסט דוא דאס מיר ניט געוואָלט טהאָן. נאכהער ביסט דוא גע- נעקומען צו מיר אין הויז, און האסט אויפגעבראכען א פערזענעלעמען בריעף וואס וואָר אדרעסירט צו מיין פאטער, און אז דוא האסט דעם בריעף דורכגעלעזען. האסט דוא אויף מיר אזא פערדאכט געווארפען, דאס מיין גרעסטער פינד וואָלט זיך ניט געוואנט זאָ-וואס וועגען מיר צו דענקען.

— איך האב מיך ווירקליך געגען דיר פערזינדיגט — האט געלידראו געענט- פערט — נו, דערפאר וואס איך האב דיר אזוי פיעל שמערצען פערשאפט, פער- שפרעך איך דיר אלע דינע ביטען צו ערפילען.

— וועסט דוא אויך דער נובערנאנטן ענטזאנען?

— יא.

— יא? — האט זיא ערפרייט אויסגערופען — דוא וועסט זיא פון דיין הויז

ארויסאנען?

— איך זאג דיר נאך אמאל יא.

— נו, אויב אזוי, בין איך פערטיג אלעס צו פערנעסען. יא, איך וועל דיר עוויג דאנקבאר זיין דערפאר, וואס דוא טהוסט מיר אזא געפאָלען.

— עס וועט שוין זיין וויא דוא פערלאנגסט,

-- ווען וועסט דוא זיא ארויסאנען, טאקע היינט?

— דאס קען איך דיר נאך בעשטימט ניט פערשפרעכען.

— ווארום?

— ווייל איך מוז נאך מאכען, אז מיין מוטער זאָל דערצו איינוויליגען.

— איך פערשטעה דיך נאר ניט, וואלאדיא. וויא איך זעה, האלט דיך דיין

מאָמע אין דער מורא וויא א שולדיגע?

— זיא איז מיין מוטער און איך מוז איהר געהאָרואם זיין.

— אז א מוטער דאַרף מען עהרען דאס ווייס איך, אבער מען זאָל איהר

דאַרפען יעדע קלייניגקייט פרעגען, דאס זעה איך און הער דאס ערשטע מאל.

— דאס איז קיין קלייניגקייט, א מוטער עלדער פרוי פון איהר ברויט צו

ענטזאנען.

— פון איהר ברויט צו ענטזאנען? — האט אדעלא געלאכט — דוא פירכ-

טעסט פיעללייכט אז זיא וועט פון הונגער שמערבען? זיי זיכער, אז זיא וועט אזא

שמעלע צו יעדער צייט געפינען. איך אליין וועל פאר איהר אויסזוכען א שמעלע,

אבי זיא זאָל ביי דיר אין שטוב ניט זיין.

— נוט, נוט, עס וועט שוין זיין רעכט.

— געדיינק-זשע, ליעבער וואלאדיא, איך האלט דיך ביי דיין וואָרט.

— דוא פערשפארסט מיר ביי מיין וואָרט צו האַלמען. זיך מיר פערשפרעך

עטוואס, האלט איך שוין אליין מיין וואָרט.

— איך גלויב דיר, מיין טהייערער. נו, איך וועל שוין מעהר וועגען דעם מיט

דיר ניט ריידען. איך בין פעסט שערזיכערט, אז דוא וועסט דיין פערשפרעכען הייליג האלטען. וואס, דוא שטעהסט שוין אויף? דוא נעהסט שוין?
— יא, אדעלא, איך מוז נעהן. אדיע דערווייל.

ער האט איהר דיא האנד גערייכט, און טראָץ איהר פערלאנגען ער זאל דא נאָך בלייבען, איז ער אוועקגעגאנגען.

אבערמאלס זעהן מיר אויף אדעלא'ס נעזיכט דעם זעלבען טריאומפירענדען שמייכעל וואס מיר האבען געזעהן, אלס זיא איז פון דעם זעלבען געלידראו'ס הויז ארויסגעגאנגען. דער שמייכעל האט וויא דייטליך געלויטעט: בראוואָ, אדעלא, דוא ביסט אן אויסגעצייכענטע שוישפילערין.

238 מעס קאפיטעל.

דער רעטהזעלהאפטער גאסט.

מיר זעהען דעם זעלבען רייטער וואָס וואָר ביי ליסא'ן אין קליין שטיבעל, צו פאָהרענדיג צו דעם גראַף דאנילאָוו'ס שלאָס.

מאטוויי, וועלכער וואָר נאָך אלס שטאַלטייטער אין דאנילאָוו'ס הויז, און האט יעצט אויף בעטראָטען דיא שטעלע פון שווייצאר, איז ארויסגעלאָפּען צו דעם שעהנעם גאסט, און זיך טיעף פערנייגענד האָט ער געפרענט:

— ווינשען זיי צו שפרעכען מיט דעם גנעדיגען גראַף?

— יא, — האָט דער רייטער שטאַלץ געענטפערט ארונטערשפרינגענד פון זיין

פערד.

— זאָל איך אייער פערד אין שטאַל אריינפיהען?

— זעלבסטפערשטענדליך, אז ער מוז זיך אביסעל אויסרוהען און מוז עפעס

עסען. זעהסט דוא דען ניט וויא פערשוויצט און אבגעמאַטערט ער איז?

— צו בעפעהל, גנעדיגער הער — האט מאטוויי געזאגט, צונעהמענד דעם

פערד פאר דער צוים.

— איז דער גראַף יעצט צו הויזע? — האט דער רייטער געפרענט.

— יא, הערר, ער איז צו הויזע.

דער גאסט איז צוגעגאנגען צו דער טהיר און האט אנגעקלונגען.

דעם גראַף פעליקס אלטער דיענער פיליפ האט דיא טהיר געעפענט, און

אלס ער האט דעם גאסט דערזעהן, האָט ער זיך זעהר דעמיטהיג פערבייגט, און האָט געפרענט וואָס ער ווינשט.

— איך וויל זעהן דעם גראַף דאנילאָוו — וואָר דעם פערמעדענס אנטוואָרט.

— דעם אלטען, צו דעם יונגען?

— מיר מאכט ניט אויס, ער מעג זיין אלט אדער יונג.

— ווערדען זיי אזוי פריינדליך זיין מיר זייער נאמען זאָגען?

— דאָס איז ניט נעטהיג. זאָג איהם אז א מאן פון גרעסטען אדעל ווינשט

מיט איהם צו שפרעכען.

פיליפ איז אריינגעלאָפּען אין שטוב. פיליפ האָט איהם צוגעפיהרט צו דער

סחיר פון זיין העררענס צימער, האט זיא געעפענט, און דער רייטער איז אריינגע-
גאנגען.

דער אלטער גראף פעליקס איז געזעסען אויף א שטוהל מיט א לאנגער פויף
אין מונד און האָט אויסגעזעהן זעהר פערנעניגט. ערשטוינט האָט ער אקוק געטהאָן
אויף דעם שעהנעם מאָן וועלכער איז אריינגעקומען, און האָט זיך אויפגעהויבען פון
זיין אָרט. ער האט גערעכענט, אז דער נאסט וועט זיך פאר איהם פאָרשטעלען
און וועט איהם באלד זיין נאמען זאגען. אבער דער פרעמדער האט, וויא עס שיינט,
ניט געפונען פאר געטהיג דאס צו טהאן. ער האט זיך נור זעהר לייכט פערנייגט,
האט זיך גלייך געזעצט אויף א שטוהל און האט געזאגט נאנץ קאלטברייטיג:

— וואס מאכט איהר, הערר גראף? וויא געהט עס?

זעהר שמרענג האט פעליקס אקוק געטהאן אויף דיזען זאנדערבארען מען-
שען, און האט מיט זעהר א פערדריסליכע מינע געפרעגט:

— איך וויל וויסען, מיט וועמען איך האב דיא עהרע צו שפרעכען?

— איהר דאָרפט דאס פאר קיין עהרע בעט-אכטען, אזוי וויא איך בעטראכט
ניט פאר קיין עהרע וואס איך שפרעך מיט אייך — האט דער גאסט געענטפערט
און א זאנפטער שמייכל האט זיך אויף זיינע ליפען געוויזען.

— אבער, מיין הערר! — האט פעליקס צאָרניג אויסגערופען — איך פערלאנג
דורכאויס צו וויסען ווער איהר זייט.

— דאס וואס איהר פערלאנגט אינטערעסירט מיך זעהר וועניג. איך בין ניט
איייערער א שקלאפע און איהר האט קיין רעכט מיר צו בעפעלען.

— אבער פערנעסט ניט, מיין הערר, אז איהר זייט ביי מיר אין הויז, און איך
האב פאָלעס רעכט צו פאָרדערן ביי דיא מענשען וואס קומען צו מיר אריין, זיי
נאָלען מיר זאגען ווער זיי זיינען און וואס זיי פערלאנגען.

— איז דאס הויז דען אייערס?

— וואס איז דאס פאר א פראגע? — האט פעליקס ערווידערט און עס
וואָר לייכט אָן זיין געזיכט צו דערקענען, אז דיא פראגע האט איהם אין פערוורונג
געבראכט — זעלבסטפעשמענדליך, אז דאס איז מיין הויז.

— וואו האט איהר זיא דען גענומען?

— וועמען?

— טאקע אייער הויז.

— וואס הייסט דאס? — האט פעליקס צאָרניג אויסגערופען — וואס שטעלט

איהר מיר עפעס אזעלכע פראגען?

— איך טוז אייך דיא פראגע שטעלען, ווייל איהר זאגט אז דאס הויז איז אייערס.

— דאָרף איך אייך דען רעכנונג אבגעבען וואו איך האב דאס הויז געגן?

מען? — האט פעליקס ענטריסטעט אויסגערופען.

— ווען איהר ווילט פאר קיין אנדערען קיין רעכנונג אבגעבען, פאר וואס-זושע

פערלאנגט איהר איך זאָל אייך רעכנונג אבגעבען — רעכנונג ווער איך בין און וואס איך

מיר דא?

- וויל איך האב דאס רעכט דערצו. איהר געפינט זיך יעצט אין מיין הויז.
 — ווען איהר וועט מיר אבער ניט זאגען וואו איהר האט דאס הויז גענומען,
 וועל איך אייך אייער פראגע ניט בעאנטוואָרטען.
 — אבער, מיין הערר ! — האט פעליקס שטארק אויפגעגענגט געזאגט — איך
 וויל וויסען ווער איהר זייט.
 — און איך וויל אייך ניט זאגען.
 — איהר מוזט מיר זאגען.
 — און אז ניט, וואס וועט איהר טהאָן?
 — איך וועל אייך הייסען פון דאָנען ארויספיהרען.
 — חא, חא, חא ! — האָט זיך דער פרעמדער פאַרנאָנדערנעלאַכט — איהר
 וועט מיך הייסען פון דאָנען ארויספיהרען ? און דאָס וואָס איז ?
 ער האט ביי דיא ווערטער ארויסגענומען א רעוואָלווער פון זיין טאַש.
 פעליקס איז לייכערבלאס געוואָרען.
 — איהר פערשטעהט שוין יעצט מיט וועמען איהר האָט דאָ צו טהאָן ? —
 האט דער גאַסט מיט א שפּאַטישען טאָן געזאגט — איהר זעהט שוין יעצט אז איך
 בין ניט פון דיא אינגעלאַך וואס ערלויבען צופיעל מיט זיך צו שפיעלען.
 — אבער, מיין ליעבער הערר, איהר מוזט דאָך מיר טהאן דיא געפעלינקייט
 און מיר זאגען וואָס איהר ווינשט. איהר ווילט פיעללייכט געלד ?
 — געלד ? — האָט דער פרעמדער צאָרניג אויסגערופען — איהר האַלט מיך
 פאַר אַ מערדער, אדער פאַר אַ רויבער ?
 — וואס דען פערלאנגט איהר ?
 — איך בין צו אייך געקומען אלס גאַסט. פאַרבייפאַהרענדיג בין איך אַהער
 אוינגעפאַהרען אום זיך דאָ אַפּיסעל אויסצורוהען.
 — איהר ווילט זיך דאָ אויסרוהען ? ניט מעהר ? — האט פעליקס ערפרייט
 געזאגט — אַך, מיט דעם גרעסטען פערנעניגען וועל איך אייך איינעם פון מיינע
 שעהנסטע צימער אבעגעבען. אבער איך מוז דאָך וויסען וועמען איך האב דיא עהרע
 צו האָבען ביי זיך אין שטוב ?
 — אויב איהר ווילט דורכאויס וויסען ווער איך בין, קען איך דאָס אַייך
 טהאָן, איך בין דעם טייפּעלס א ברודער.
 — וואס ? — האָט פעליקס העכסט ערשטוינט געפרעגט — וואָס האָט איהר
 געזאגט ?
 — מיר שיינט, אז איהר האט פון מיר דייטליכע ווערטער געהערט, אז איך
 בין דעם טייפּעלס א ברודער.
 — איך פערשטעה אייך ניט, מיין הערר. איך גלויב, אז איהר ערלויבט זיך
 נור א שפּאַס.
 — ניין, גראַף. איך בין ניט פון דיא מענשען וואס האבען ליעב צו שפּאַסען.
 איך וויעדערהאַלע מיינע ווערטער, אז איך בין דעם טייפּעלס א ברודער. איהר קוקט
 מיך ווילד אָן, חא, חא, חא ! איהר מוזט מיינען אז איך בין וואַהנייניג. ניט וואהר ?

דער אלטער נראף איז ערציטערט נעוואָרען. ביי איהם וואר יעצט קיין צוויי פעל, אז דיעזער שעהנער עלענאנטער נאסט איז א וואהנויניגער.

— איהר האט דאָך געבעטען א צימער, זיך דאָרט אויסצורוהען? — האָט ער געזאָגט אויפֿשטעהנדיג פֿון'ס אָרט — נו, וועל איך געהן פֿאר אייך אזא צימער בער זאָיגען.

— זיצט אויף אייער אָרט — האט דער פרעמדער געזאגט — איך וויל נאָך מיט אייך עפעס ריידען.

— אבער איהר דאָרפט זיך דאָך אויסרוהען?

— זאָגנט ניט פֿאר מיר, איך בין ניט אזוי מיעד, איך קען נאך מיט אייך פֿלודערן ווּפּיעל איהר ווילט.

דער נראף האט אויס פֿורכט פֿאר דעם נאסטס רעוואלוער, זיך צוריקגעזעצט און האט מיט ערשראָקענע בליקען געקוקט אויף דעם וואנויניגען.

— איהר וואוינט שוין לאנג היער? — האט איהם דער פרעמדער געפרעגט.

— ניין, ניט לאנג.

— וויא לאנג?

— צעהן טאָג.

— וויא? צעהן טאג ניט מעהר?

— ניט מעהר.

— און ווער האט דא פֿריהער געוואוינט?

— מיינער אָן נעפע.

— וויא האט ער געהייסען?

— נראף אנטאָן דאנילאָוו.

— וואו איז ער יעצט?

— ער איז געשטאָרבען.

— געשטאָרבען? ווען איז ער געשטאָרבען?

— מיט אייניגע טעג פֿריהער.

— אזוי? ער איז געשטאָרבען? — האט דער מאן ערשטוינט וויא צו זיך

זעלבסט גערעדט — פֿון וואס פֿאר א קריינק איז ער געשטאָרבען?

— איך ווייס ניט.

— וואס הייסט איהר ווייסט ניט? איהר זייט דאך זיינער אן אנקעל און וויא

איך פֿערשטעה אויך זיין יורש, וויאזשע קומט דאס איהר זאָלט ניט וויסען פֿון

וואס פֿאר א קריינק ער איז געשטאָרבען.

— אבער ליעבער הערר, איך בין ניט געזאגען מיט אייך פיעל צו ריידען —

האט פֿעליקס געזאָגט זעהר אויפֿגערעגט.

— אזוי? איהר ווילט ניט ריידען? נו, אז איהר ווילט ניט דארף מען ניט.

אָבער זאגט מיר דאָס איינע, איהר וואוינט דא גאנץ אליין אין דיעזען פֿאלאסט?

— אליין.

— איהר האט נאר קיין קינדער?

- אָבער וואָס ברויכט איהר דאס צו וויסען? — האט פעליקס אויפגעזעט געזאגט.
- איך פערשטעה ניט, ווארום זייט איהר אין כעס און פאר וואָס ווילט איהר מיר ניט בעאנטוואָרטען מיינע פראגען.
- דער אלטער האט זיך זעהר מיט אן אונגעדולדיגע מינע אומגעדורעהט אויף זיין שטוהל.
- איהר ווילט מיר ניט ענטפערן? — האט דער פרעמדער שטרענג געפרעגט.
- איך האב אַ טאָכטער — האט פעליקס אַ ברום געטהאן.
- וואו איז זיא יעצט?
- אין מאַסקווא.
- שוין לאנג אז זיא איז אהין אוועקגעפאָהרען?
- ניין ניט לאנג.
- ווען איז זיא אוועקגעפאָהרען?
- אבער אום נאמעס הימעל! וואס האט איהר זיך אן מיר אנגעטשעפעט?
- וואס ווילט איהר פון מיר האבען?
- וואס טהו איך אייך? איך פרעג דאך אייך נור ווען איז אייער טאָכטער פון דאנען אוועקגעפאָהרען.
- מיט אכט טאג צוריק. נו, וועט איהר מיך שוין מעהר ניט קוועלען מיט אייערע פראגען?
- וועגען וואָס איז זיא געפאהרען נאך מאַסקווא?
- מיין הערר! איהר ברענגט מיך פון געדולד ארויס — האט פעליקס געזאגט אויפשפרינגענד פון זיין ארט.
- זיצט זאג איך אייך! — האט דער פרעמדער אַ געשריי געטהאן — פער געסט ניט, אז איך בין דעם טייפעלס אַ ברודער אין דער טיודט ליגענט ביי מיר אין טאָש...
- וואס ווילט איהר פון מיר האבען? — האט פעליקס פאסט וויינענד געפרעגט.
- ענטפערט מיר אויף דעם וואס איך פרעג אייך. וועגען וואס איז אייער טאכטער געפאָהרען נאך מאַסקווא?
- זיא האט דארט אַ ברויטינאם.
- נו, איז זיא געפאהרען צו איהר ברויטינאם?
- יא.
- און איהר זייט שוין לאנג דא?
- איך האב דאך אייך געזאגט, אז זייט צעהן טאג בין איך דא.
- אין דער גאַנצער צייט זייט איהר ערנעץ ניט געפאָהרען?
- ניין.
- איהר זאגט קיין ליגען ניט?
- אַ ליגען? איהר האלט מיר פאר אַ לינגער?
- מיר וויינט אויס, אַז איהר זייט אַ לינגער.

— הא? איהר וואנט מיך צו שימפען, ביי מיר אין הויז? — האט פעליקס אויפברויזענד א נעשריי געטהאן.

— שששש! אהן כעס, דעם טיפעלס ברודער האט פיינד ווען מען ווייזט נענען איהם כעס. קוקט מיר גלייך אין דיא אויגען און זאגט, זייט איהר ניט איינער פון דיא נרעסטע לינגער אין דער וועלט? הא, הא, הא! איהר זייט ווייטער אין כעס? שששש! איהר האט נעוויס ניט פערנעסען, וואס איך האב אייך געזאגט. איהר קוקט מיר גלייך אין דיא אויגען צו ניט?

פעליקס'ן איז פינסטער געוואָרען אין דיא אויגען. א ביזע מורא איז אויף איהם אנגעפאלען. ער האט א קוק געטהאן צו דער טהיר פיעללייכט וועט יעמאנד פון דיא בעדיענטע אריינקומען. צום אונגליק אבער האט זיך קיינער געוויצען און דא זיצט דער וואהנזינגער נענען איהם מיט ווילדע אויגען און ער רוקט שוין אבער-מאלס דיא האנד אין טאש צו דעם רעוואלווער.

— איהר קוקט מיר גלייך אין דיא אויגען צו ניט? — האט דער פרעמדער זא שטרענג געזאגט, דאס איבער דעם אלטענס גליעדער איז א שוידער איבער גענאנען.

— איך קוק, איך קוק — האט ער געשטאמעלט ציטערנד ביי אלע גליעדער און האט אנגעפאנגען צו קוקען דעם פרעמדען אין דיא ווילדע אויגען.

— איהר זייט אין דיא צעהן טעג פון דאנען ניט ארויסגעפאהרען? — האט דער וואהנזינגער געפרעגט און זיינע בליקען האבען וויא געשאסען מיט פייער. דעם פרעמדענס פייעריגע בליקען האבען אויף דעם ערשטאקענעם אלטען אזא ווירקונג געמאכט דאס ער האט א ווילדען נעשריי געטהאן און איז אין אונטאכט געפאלען.

289 טעם קאפיטעל.

פיי גרינזאנג'ן.

דיא גרעפין מאריא ליענט יעצט ביי גרינזאנג'ן אין הויז, אין איינעם פון דיא פראכטפאלסטע צימער. דיא מאדאם גרינזאנג טרעט פון איהר בעט ניט אָפּ, און וויא א געטרייע מוטער ווענדעט זיא אלע קרעכטען אָן זיא צו פפלעגען און אויף איהר אכטונג צו געבען.

דיא נאכריכט פון איהר מאנס טויט האט אויף דער יונגער גרעפין אזא שרעקליכען איינדרוק געמאכט, דאס זיא איז געפעהרליך קראנק געווארען. מיט גרויסער מיהע האבען דיא ערצטע, וועלכע זיא האט געבראכט דאמאלס ווען זיא איז אין אָהנמאכט געפאלען, זיא צוריק אין'ס לעבען געבראכט. אבער זיא איז פון דער מינוט אָן אזוי קראנק געוואָרען, דאס זיא האט שוין ניט געקענט אויפשטעהן; פון דער בעט אויף וועלכער מען האט זיא אניעדערגעלייגט. א שטארקער פיער איז איהר בעפאלען און זיא האָט גערעדט פון היין זאָנדרעבראָרע ווערטער. דיא ווערטער זיינען בעשטאנען פון איהר מאן, פון'ס טייעלעסלאָס, פון אזוואנען מיט קאטהארינא'ן און פון איהר קינד.

דיא מאדאם גרינזאנג איז אויסער זיך געווען פאר גרויס קומער. זיא האָט

ויהא א פערצווייפעלטע אויסגעזעהן, און זיא האט זיך מיט קיין אנדער זאך בעשעפֿטיגט וויא מיט מאריאין.

אויך גרינזאנג האָט זיך מיט דער אונגליקליכער שטארק אינטערעסירט. ער האָט זיך אליין דאס לעבען פערשאלטען, דערפאר וואָס ער האָט איהר געבראכט דיא נאָכריכט פון איהר מאנס טויט. אבער עס איז שוין געווען פערפאלען. ער האט דאָרום יעצט איינפאך געשאַטען מיט געלד פאַר דיא ערצטע, אום זיא צוריק געזונד צו מאַכען.

זיין פריידע האָט קיין גרענעץ געהאַט, אלס איינער פון דיא בעסטע ערצטע האָט געזאגט, דאָס מיט איהר איז קיין געפאהר און זיא וועט געזונד ווערען. בערוהיגט פון דער פערזיכערונג, זעהן מיר איהם זיצען אין זיין קאבינעט מיט א צינאר אין מונד. ער האָט געטראכט פון דער אונגליקליכער גרעפינס שיקזאל, וואָס מיט איהר האָט זיך איבערגעטהאָן אין פערלויף פון איין יאהר און האָט זיך שטארק געוואונדערט אויף דיא קראפט פון דער צייט, וואָס אין א קורצער צייט שללידערט זיא דעם מענשען פון שטופע צו שטופע; דאָ הייבט זיא איהם אויף נאניץ הויף און פלוצלונג גיט זיא איהם א שללידער אין טיעפען אבגרונד.

— מיר דאָרפען קיינער שטאַלצירען מיט דעם גליק וואָס דיא צייט בריינגט אונז — האט ער נאָך א לאנגען נאכדענקען געזאגט, דען בעפאַר מיר קוקען זיך אַרום, קענען מיר אין טיעפסטען אבגרונד געשליידערט ווערען. דער דיענער האָט איהם געמעלדעט, אז משה האָניגמאַן מיט נאָך א העררן פערלאנגען מיט איהם צו שפרעכען.

— זאָלען זיי אריינקומען — האָט גרינזאנג געענטפערט.

דער דיענער איז ארויסגעגאנגען און באלד איז משה האָניגמאַן מיט שלמה פון אריינגעקומען.

— דיעזער מאַן, — האָט משה געזאָגט אָנצייגענד אויף שלמה'ן — איז הערר שלמה פון, דער פאטער פון דעם אונגליקליכען יאקאב פון, וועלכער איז אייך זעהר גוט בעקאנט.

— זעהר אנגענעהם — האָט גרינזאנג געזאָגט רייכענד שלמה'ן דיא האנד — מיך פרייט זעהר אייך צו זעהן, דען פון אייך וועל איך וויסען ריכטיג וואס עס הערט זיך מיט אייער לעבען זאָהן. איך שווער אייך, אז איך האָב דיא גרעסטע שמערצען דערפון וואָס ער זיצט אין געפענגניס. איך בין פעסט איבערצייגט אין זיין אונשולד.

— איך בין אייך זעהר דאנקבאר, הערר גרינזאנג, פאר דער גוטער מיינונג, וואָס איהר האָט וועגען מיין זאָהן. איך האָב פריהער געוואוסט, דאס איהר גלויבט גיט אז ער איז א מערדער. קיין אנשטענדיגער מאַן וועט דאס גיט גלויבען.

— אבער דערצעהלט מיר, הערר פון, וואָס הערט זיך יעצט וועגען איהם? איז נאָך זיין אונשולד גיט ענדעקט געווארען?

— עס האָט שוין געהאלטען דערביי, דאָס זאָל יא ענדעקט ווערען, ליידער

אָבער האָט זיך דאָס רעדעל א דרעה געטהאָן, און איך ווייס ניט וואָס דאָ וועט ווערען.

— קענט איהר מיר ערקלערען, וואָס איהר מיינט מיט דיא ווערטער ?

— ווארום ניט ? איך קען דאס אייך ערקלערען, פיעללייכט וועט איהר גע-

פינען א ראטה וואָס איך זאָל טהאָן.

— דערצעהלט, הערר פיין, איך בין זעהר נייגעריג אלעס צו וויסען.

שלמה האט איהם דערצעהלט דיא נאנצע געשיכטע מיט דעם פעלץ וואס

מען האט געפונען ביי מאלינבערג'ן אין הויז, וויא ער האט געווארפען דיא שולד

אויף ברענער'ן און וויא מען האט ברענער'ן פעהרהאפטעט.

— איך האב געמיינט, — האט ער זיין ערצעהלונג געענדיגט — דאס יעצט

וועט דער נאנצער אמת ארויפשווימען, דען ברענער האט שוין אנגעהויבען עטוואס

אויסצואגען פון חדר. עס האט אויסגעזעהן, דאס דיעזער ברענער האט פון דער

נאנצער געהיימניס געוואוסט און ער האט דאס געוואלט ארויסגעבען. ליידער

אבער האט זיך פלוצלינג ברענער געהאנגען אין זיין קערקער און אלעס איז ווייטער

געבליעבען פערטיעפט אין דונקעלהייט.

— ער האט זיך זעלבסט געהאנגען ? — האָט גרינזאנג געפרענט.

— זעלבסטפערשטענדליך, אז ער האט זיך זעלבסט געהאנגען.

— זאגט דאס ניט אז עס איז זעלבסטפערשטענדליך. עס קען זיין, אז דאָ

שמעקט גאר אן אנדער זאך.

— וואס פאר אן אנדער זאך קען דא שמעקען ?

— עס קען זיין, אז מען האָט איהם געהאנגען, ניט ער האט

זיך זעלבסט געהאנגען.

— דאס פערשטעה איך שוין ניט. ווער האט איהם דען געקענט היינגען אין

קערקער ?

— ווער, פרענט איהר ? איך גלויב, אז דאס האבען געטהאן דיא לייטע,

וואס האבען געפירכטעט, פיעללייכט וועט ער, וויא איהר זאגט, אויסזאגען פו'ם

חדר.

— איהר מיינט דעם פאלקאוניק מאלינבערג ?

— מאלינבערג'ן מיין איך געוויס. איך דענק אבער, אז אין דעם זיינען געווען

בעטהייליגט נאך אייניגע פערזאנען.

— וויא אזוי קען מען אזא זאך ערפאהרען ?

— דאס איז זעהר א שווערע זאך צו ערפאהרען, דען געוויס איז דאס געטהאן

געווארען מיט דעם וויסען פו'ם סמאטריטעל און זיינע וועכטער. דיא לייטע וועלען

געוויס ווענען דעם שוויינען.

— איהר האט פאלקאמען רעכט, הערר גרינזאנג — האט שלמה נאכדענקענדר

געזאגט — יעצט פאלט עס מיר ערשט אין, אז דאס האט געמוזט אזוי זיין וויא

איהר זאגט. דען דער זעלבער פאלציימיסטער וואס האט דעם פעלץ געפונען ביי

מאלינבערג'ן אין הויז און האט פערשפראכען רעזען מערדער אויפ'ן עשאפאט צו

בריינגען. דער זעלבער מאן רעדט שוין יעצט נאר אנדערע ווערטער. וויא איך פער שטעה, האט מען איהם ענטוועדער אונטערנעקויפט ער זאל שווייגען, אדער אן אנדער שטן האט זיך דאָ אריינגעמישט, וואס האט איהם צום שווייגען געבראכט. — זעהט איהר שוין, אז איך האב רעכט, — האט גרינזאנט געזאגט — נור וואַרט, מיר איז א ראַטה איינגעפאלען. עס קען זיין, אז דאס וועט צו עטוואס פיהרען.

— אָ, אום נאטעס ווילען רעדט, הערר גרינזאנט. יעצט איז א קלוגער ראַטה פון א גוטען פריינד זעהר נאָטהווענדיג.

— איהר ווייסט דערפון, אז דיעזער מיכל ברענער האט א ווייב ?

— יא. איך האב געהערט, אז זיין ווייב איז געווען סאָניעטע דיא נילדערנע הענטעל, וועלכע איז בעריהמט אלס די עבין.

— ניט דיא מיין איך, דען מיט איהר האט ער זיך גע'נט. איך מיין דיא צווייטע פרוי, מיט וועלכע ער האט געהייראטהעט.

— פון דעם ווייס איך נאָר ניט.

— איך ווייס אבער יא פון איהר. זיא איז א מערקווירדיגע פרוי, וואס קען זאגן צום קיזער אליין צוטרעטען. איך גלויב, אז זיא דאַרף ניט שווייגען פאר איהר מאנס טויט.

— איהר זעהט דאך, אז זיא שווייגט יא.

— איך זעה דאס ניט. איהר, הערר פיין, זעהט דאס אויך ניט, ווייל איהר ווייסט נאר ניט פון איהר עקסיסטענץ. עס קען זעהר זיין, אז זיא טהוט יא עטוואס וועגען דעם, און איהר דארפט זיך נאטהווענדיג מיט איהר זעהן.

— וואו קען איך זיא זעהן ?

— איך ווייס ניט וואו זיא וואוינט יעצט. אבער איך נעהם דיא ארבייט אויף מיר, און איך פערשפרעך אייך זיא אויסצוגעפינען.

— איך וועל אייך עוויג דאנקבאר זיין דערפאר.

— וועגען דאנקבאריקייט וועלען מיר שפעטער ריידען — האט גרינזאנט שמויב-

לענד געזאגט — דערווייל דארפען מיר ניט האלטען פערליינט א האנד אויף א האנד. מיר מוזען ארבייטען, און ענערניש ארבייטען, דען אזא זאך וואס מען טהוט וועגען דעם ניט, ווערט דאס פערשלאָפען. עס קען זעהר זיין, אז ברענערס ווייב טהוט ווירקליך נאר ניט וועגען דעם; ווייל, לויט וויא איך ווייס, האט זיא איהם ניט געליעבט. אבער איך צווייפלע נאר ניט, דאס ווען איך וועל איהר ערקלערען אז דא האנדעלט זיך וועגען דער רעטונג פון אן אונשולדיגען מענשען און מען וועט איהר דערביי פערשפרעכען א סומע געלד, ווייל זיא האט זעהר לייעב געלד, וועט זיא געוויס אלע קרעפטען אנווענדען דעם שליער פון דער נעשיכטע ארונטערצו- געהען. איך בין זיכער, דאס ווען זיא וועט זיך נור ענערניש דערצו געהען, וועט זיא גאנץ גיך אלעס ערפאהרען.

— איך בין בערייט איהר מיין גאנץ פערמעגען אבצוגעבען, אבי זיא זאל נור

מיין קינד רעמען.

-- נו, נו, עס וועט שוין זיין רעכט. איך פערשפרעך אייך צו טהאן אלעס, וואס עס ליענט אין מיין קראפט צו טהאן אין דעם פאך.
 -- איך בין שוין יעצט רוהיגער -- האט שלמה געזאגט אויסווישענדיג א פאר טרערין פון דיא אויגען -- דען וויא באלד איהר וועט זיך אינטערעסירען אין מיין זאהנס קרימישער לאגע, קען איך האַפּען, אז זיין הילף וועט ניך קומען. יעצט, הערר גרינזאנג, וועל איך אייך ערקלערען דעם ציעל פון מיין געגענווערטיגען בעזוך צו אייך.

-- ביטע, זאגען זיא.
 -- איך בין צו אייך געקומען אין דער אנגעלעגענהייט פון אן אונגליקליכער פאמיליע, וועלכע דארף אייך זעהר גוט בעקאנט זיין. ריעזע פאמיליע האט זיך ניט לאנג גערעכענט צווישען דיא גליקליכסטע אין דער וועלט און יעצט איז זיא איינע פון דיא אונגליקליכסטע. ווען מיר וועלען איהר צו הילף ניט אַיילען, קען זיא צו גרונדע געהן.
 -- וואס איז דאס פאר א פאמיליע?
 -- דעם פאמיליען־פאטער קענט איהר זעהר גוט.
 -- וויא הייסט ער?
 -- היראניס ראזענדופט.
 -- וואס? -- האט גרינזאנג העכסט ערשטוינט אויסגערופען -- היראניס ראזענדופט?

זענדופט?
 -- יא, הערר גרינזאנג. איהם מיין איך.
 -- איז ער אזוי אונגליקליך?
 -- מיר איז א וואונדער, וואס איהר ווייסט נאך דערפון ניט.
 -- איך ווייס נאר ניט. ביטע, ערצעהלט עס מיר.
 שלמה האט איהם דערצעהלט פון היראניס'ס געגענווערטיגע לאגע און האט אויך דערצעהלט אין וואס פאר א גויסה און עלענד ער געפינט זיך יעצט ביי משה'ן אין הויז.

-- איז דאס מעגליך? -- האט גרינזאנג העכסט ערשטוינט אויסגערופען.
 -- יא, הערר גרינזאנג, -- האט משה געענטפערט -- אלעס וואס דער הערר פון האט דערצעהלט, איז קיין אנהייב ניט פון דיא ליידען, אין וועלכע דיא פאך מיליע געפינט זיך יעצט.
 -- ווען איך זאל דאס פון אייך ניט הערען, וואָלט איך דאס ניט גענלויבט. היראָניס ראָזענדופט זאל אזוי אונגליקליך זיין! ער איז דאך מיט א קורצער צייט צוריק געשטאנען אזוי גרויס אין פאָלען גלאַנץ?
 -- נו, איהר זעהט דאך וואס נאט קען מאכען -- האט משה געענטפערט -- ער הייבט ארף דעם ארימאן פון שטויב און זעצט איהם אוועק אין הימעל, און פערקעהרט, וואַרפט ער דעם גליקליכסטען מענשען פון הימעל אראפ אין דעם פינסטערסטען קבר.

גרינזאנג האט זיך אויף אייניגע מינוטען פערטראכט, און האט ענדליך געזאגט:

— איינענטליך האט היראנים ראזענרופט ניט פערדיענט איך זאל מיך פאר איהם אינטערעסירען, דען ער איז געווען דער ערנסטער מענטש אין דער וועלט. וועהרענד ער איז אין גליק געשטאנען, האט ער אלעמען וויא פליגען בעטראכט און פון דיא אידען האט ער גאר ניט געוואלט וויסען. ער האט זיך זאגאר געשעמט מיט דעם נאמען איד. אבער מיר דארפען איהם בעווייזען, אז גראדע דערפאר וואס מיר שטאלצירען מיט דעם נאמען איד, קענען מיר איהם אין אזא עלענד און אין אזא נויטה ניט איבערלאזען. ניט איהם איבער אין מיין נאמען, אז איך בין פערטיג מיט לייב און לעבען איהם צו העלפען. איך וועל נאך הייטע זיין ביי א פאר פאָר-נעהמע קריסטען, וועלכע וועלען איהם דיא גרעסטע טובה טהאן. מען וועט איהם שוין פון מאַסקוואַ ניט ארויסטרייבען. ער וועט דא בלייבען, וויא לאנג ער וועט יעלען.

— לעבען זאלט איהר, הערר גרינזאנג — האט משה ערפרייט אויסגערופען — איהר האט זעהר רעכט. מיר וועלען איהם ווייזען, אז דער וואס שעמט זיך ניט מיט דעם נאמען איד, דער האט אין זיך רחמנות. דאס וועט זיין פאר איהם דיא בעסטע לעהרע אויף ווייטער. יא, איך האב מיך דערמאנט אייך, הערר גרינזאנג, צו פרעגען: איהר פאהרט דאך יעצט פון דאנילאווקא, וואס מאכט דער גראף אנטאָן דאנילאָוו?

— איהר פערשפאָרט שוין ווענען איהם צו פרעגען.

— ווארום?

— איהר פערשטעהט דען ניט ווארום? ווענען א טויטען מענטשען איז ניטאָ

וואָס צו פרעגען.

— וואס? דער גראף דאנילאָוו איז טויט?

— יא, ער איז געשטארבען.

— הוא אלהים! ווען איז ער געשטארבען?

— מיט א קורצער צייט צוריק.

— פון וואס פאר א קריינק?

— מען האָט איהם פערניפטעט.

— פערניפטעט? וועה איז מיר. ווער האט איהם פערניפטעט?

— דאס ווייס מען נאך ניט. אבער דאס איז בעשטימט, אז מען האט איהם

פערניפטעט אין געפענגניס.

— אין געפענגניס! וויא קומט ער אין געפענגניס?

— דאס איז א לאנגע געשיכטע, און איך בין יעצט ניט ביי אזא לוינע איך

זאָל דאס אייך קענען דערצעהלען. נור וויא דיא זאך איז, ער איז טויט.

— נו, און דיא גרעפין ווייס שוין דערפון?

— יא, זיא ווייס, און זיא איז פון גרויסע שמערצען קראנק געווארען.

— אזוי? נאך אזוי פיעל צרות וויפיעל ער האט זיא אנגעטהאן, האט זיא

שמערצען דערפון וואס ער איז געשטארבען?

— איהר זעהט דאָך, אז דאס איז אזוי. דעם מענטשענס נאָטור קען מען נאר

ניט ערקלערען. מאנכעס-מאל ליעבט ער זיינע גרעסטע פיינדע און פעהאסט זיינע בעסטע פריינדע. בעזאנדערס בעמערקען מיר אזא רעטהעוועלהאפטע ערשיינונג ביי דיא פרויען.

240 טעם קאפיטעל.

וועליקי קניאז און אנטאָן דאַנילאָוו.

דער גראף דאנילאוו האט צוגעטראגען דאס פערניפטעטע עסקען צום טונד, מיט דער אבויכט, איין מאל פאר אלע מאל אן ענדע צו מאכען צו זיין פינסטער לעבען.

דיא לעפעל איז אבער שטעהן געבליעבען ביי זיינע ליפען און איז ווייטער ניט גענאנגען. דיא ליעבע צום לעבען, וועלכע האט זיך שוין געווען פאסט גענעליך פערלאָשען אין דאנילאוו'ס ברוסט, האט זיך פלוועלינג ערוואכט ביי דעם אנבליק פון דעם שווארצען טויט, און האט וויא געשריען צו איהם: האַלט! דיא דארפסט נאך ניט שטערבען; וואָצו זאלסט דו מיט דיין טויט גליקליך מאכען דייע ערנסטע פיינדע וואס ווילען דיך פון דער וועלט פערטרייבען?

איהם איז אין דער מינוט איינגעפאלען דער געדאנק, אז דאס פערניפטעטע עסקען האט איהם געשיקט זיינער א שרעקליכער פיינד, וואס וויל דורך זיין טויט נוצען ציהען.

דיא האנד וועלכע האט דיא לעפעל געהאלטען האט זיך אראפגעלאָזט און דער גראף האט זיך פערטיעפט אין פאָלגענדע געדאנקען:

— ווער האט דאס געקענט טהאן? ווער וויל דאס אזוי שמארק, איך זאָל שטערבען?

ער האט זיך אנגעהויבען צו דערמאָנען אָן אלע פערזאָנען וועלכע דארפען איהם זיין פיינדע, אבער ער האט ניט איינעם געפונען וואס זאל איהם זיין אזא בלוטיגער פיינד, דאס ער זאל זיך וואַנען איהם גיפט אין קערקער אריינצושיקען.

— דאס איז אדעלא'ס ארבייט — האט ער ענדליך געשטאמעלט — יא, נור זיא האט דאס געטהאן, קיין אנדערער. זיא דענקט געוויס פון מיין טויט נוצען צו ציהען; קיין אנדערע יורשים אויסער איהר מיט איהר פאטער האב איך ניט, און נאך מיין טויט בלייבט אלעס איבער פאר זיי ביידען.

אבער מיין בריעף? — האט ער ווייטער געקלערט — אין דעם בריעף וואס איך האב געשריעבען צו אוואנען, האב איך דאך אויסדריקליך געשריעבען, אז פון מיין נאנץ פערמעגען זאל מען אדעלאן אויך איהר פאטער איין קאפיקע ניט געבען. דארף זיא דאך וויסען, אז נאך מיין טויט וועט איהר פון מיין פערמעגען נאר ניט אנקומען.

עס קען אבער זיין, אז זיא ווייס פון דעם בריעף ניט — האט ער דיא פראגע פערענטפערט — דארום האָפט זיא נאך מיין יורש'טע צו ווערען. יא, קיין אנדערער האט דאס געטהאן, נור זיא. נו, זאל איך איהר צוליעב טהאן און שטערבען? ניין! אזא גארר וועל איך ניט זיין. איך מוז מיך יעצט געהמען צו איהר און זיא שערניכט טען. אזא מערדעריי דארף ניט פערשווענען ווערען.

ער איז צוגעגאנגען צום טהיר און האט א נעשריי געטהאן צום וועכטער, ער אל איהם דיא מינוט אהער-שיקען דעם סמאטריטעל, דען ער טוז איהם זעהר א נאָטהווענדיגע זאך איבערנעבען.

דער וועכטער, וועלכער האט א בעפעהל ערהאלטען, ער זאל דיעזען ארעס-טאנט מיט נאכזיכט בעהאנדלען, איז באלד געלאפען און האט דיא ווערטער איך בערגענעבען דעם סמאטריטעל, וועלכער האט פערשטאנען אז דא טוז עפעס ווייב טיגעס זיין, און איז דארום באלד געקומען צו דעם גראף אין דער צעלע.

— איהר האט מיר עפעס צו זאגען? — האט ער אנטאנען געפרענט.
— יא, הערר סמאטריטעל. — האט איהר דאס ערלויבט, מען זאל מיר אריינשיקען א פערניפטעמען מיטאג?

— א פערניפטעמען מיטאג? — האט דער סמאטריטעל ערשראקען געפרענט.
— יא, מען האט פערניפטעמעס עסען אריינגעשיקט. דא שטעהט עס, און איהר קענט זיך זעהר לייכט איבערצייגען אין דער ריכטיגקייט פון מיינע ווערטער.
— אבער פון וואנען ווייסט איהר, אז דאס עסען איז פערניפטעט?
— דא זיינען מיינע עדות — האָט אנטאן געענטפערט, אנצייגענד אויף דיא טויטע מיז וואס זיינען דארט געלעגען.
דער סמאטריטעל האָט זיך א צאפעל געטהאָן, אלס ער האט דיא טויטע מיז דערזעהן.

— איהר פערשטעהט שוין יעצט, הערר סמאטריטעל, אז איך האב אייך קיין ענענדע דערזעהלט? — האט דער גראף זעהר ערנסט געזאגט.
— ווייסט איהר געוויס, אז דיא מיז זיינען גע'פּנר'ט פון דיעזען עסען? — האט ער נאך א קורצעס נאכדענקען געפרענט.

— איך האב דאס אליין געזעהן.
— דאס איז מערקווירדיג, — האָט דער סמאטריטעל וויא צו זיך אליין גע'זאגט — אבער איך קען נאך אלץ ניט גלויבען, אז דאס עסען איז פערניפטעט. איך טוז זעלבסט א פּראָבע מאכען.

ער האט געהייסען דעם וועכטער ער זאל חאַפען אין גאַס א הונד און זאָל איהם בריינגען אהער.

דער וועכטער איז ארויסגעלאָפען אין דער גאַס, און עס האט לאנג ניט גע'דויערט, האט ער אריינגעבראכט א גרויסען הונד.

דער סמאטריטעל האט גענומען א שטיק פלייש פון דעם בראַטען וואס איז געשטאנען, האט עס א וואָרף געטהאן דעם הונד, וועלכער האט דעם שטיק פלייש איינגעשלונגען. עס זיינען קיינע פינף מינוטען איבערגעגאנגען, האט דער הונד אנגעהויבען שרעקליך צו בילען און זיך צו קריטען. ענדליך איז ער געפאלען צו דער ערד, און נאך א קורצען קאַמפּף מיט דעם טויט איז ער גע'פּנר'ט.

— נו, וואס זאגט איהר יעצט, הערר סמאטריטעל? — האט דער גראף געפרענט.

— איך טוז געשטעהן, אז איהר האט רעכט — האט דער סמאטריטעל

געענטפערט און איז לייכען-בלאס געווארען — איך זעה יעצט, אז דער מאן וואס האט אייך דאס עסען אהער געשיקט, איז א מערדער און א בעטרינער.

— קענט איהר דעם מאן, וועלכער האט מיר דאס עסען אהער געבראכט?

— ער האט זיך פאר מיר פאָרנעשטעלט אלס גראף מארקוס דאנישעוו אויס

פעטערבורג. איז אייך דיעזער נאמען בעקאנט?

— ניין. איך הער פון אייך צום ערשטען מאל דיעזען נאמען.

— ער האט מיר דערזעהלם אז ער איז געווען אייער פאטערס בעסטער

פריינד און אייך האט ער געליעבט וויא א קינד, און ווען איהר זייט געווען אין פע-

טערבורג, פלעגט איהר ביי איהם קווארטירען.

— דאס איז פאלש, און דיא פאר מאל וואס איך בין געווען אין פעטערבורג

האב איך קווארטירט אין האטעל „סאָקסאָניע“.

— אַלזא, איז קיין צווייטעל, אז דיעזער מאן איז א מערדער און א שווינד-

לער — האט דער סמאטריטעל געזאגט — פיעללייכט קענט איהר איינפאלען ווער

דאָס איז?

— וויא האט ער אויסגעזעהן?

דער סמאטריטעל האט איהם פאָרנעשטעלט, וויא דער אלטער האט אויס-

געזעהן.

— דאס איז פעליקס! — האט אנטאן אויסגערופען.

— ווער איז דער פעליקס?

— צו מיין גרויסער שאנדע, איז ער מיין אנקעל.

— איז ער אויך א גראף?

— יא. ער איז אויך א גראף, אבער ניט דאנישעוו, זאנדערן דאנילאוו. יעצט

פערשטעה איך שוין אלעס. מיר איז באלד, וויא איך האב ערפאָהרען אז דאס

עסען איז פערניפטעט, איינגעפאלען אז דאס האט געטהאן זיין טאכטער אדעלא

אדער ער אליין.

— וואו וואוינט ער?

— ער וואוינט אין מאסקווא. איהר וועט איהם געוויס דערקענען ווען איהר

וועט איהם נאך אמאָל דערזעהן.

— געוויס, ווענען דעם דאָרפט איהר ניט צווייפלען.

— אַלזא, וואס קלערט איהר יעצט צו טהאן הערר סמאטריטעל?

— איך וועל דיא געשיכטע איבערנעבען דעם פראָקוראָר און ער וועט דאָס

אריינשיקען צום סליעדאָוואטעל. איהר קענט נאנץ זיכער זיין, אז דעם אלטען מער-

דער וועט אזא מערדעריי ניט געשענקט ווערען.

— איך בעט אייך, טהוט אלעס וואס אייער שולדינקייט איז ביי אזא זאך

צו טהאן. איך וועל פערשטעהן וויא אייך פאר אייער ארבייט צו בעלאָהנען.

— איך קוק דאָ ניט אויף לאָהן, — האט דער סמאטריטעל געענטפערט —

דאס בלוט קאכט אין מיר, ווען איך דערמאן מיך אז אזא שורקע, אזא בעטרינער

הָאָט מײַך געוואָלט אין אַן אונגליק אַרײַנשלעפּען. דען ווען בעהיטע גאָט, ער זאָל געווען שטערבען, וואָלט די גאַנצע שולד געפאַלען אויף מיר.

ער האָט גענומען דאָס עסען, האָט עס גלייך אַוועקגעשיקט צום פּראָקוראָר און האָט איהם די גאַנצע געשיכטע דערצעהלט.

דער פּראָקוראָר איז אויסער זיך געוואָרען פון דער ערצעהלונג. ער איז אַליין מיט דעם סמאָטריטעל אַוועקגעגאַנגען צום סליעדאָוואַטעל און אַלע דריי האָבען זיך בעראַטהען, וואָס זיי זאָלען דאָ טהאָן.

— קענט איהר דעם מאַן, וואָס האָט דעם מיטטאָג אַהער געבראַכט?— האָט דער סליעדאָוואַטעל געפרעגט דעם סמאָטריטעל.

— יא, איך קען איהם, דאָס איז אַ קעלנער פון וואַסילעוואַס רעסטאָראַן.

— נו, דאַרפען מיר צו אַלעם ערשטען דיעזען קעלנער אויף איין פּערהער שטעלען, — האָט דער סליעדאָוואַטעל געזאָגט און האָט באַלד געשיקט רופּען די צוויי קעלנער פון וואַסילעוואַס רעסטאָראַן.

דער סמאָטריטעל האָט גלייך דערקענט דעם קעלנער, וואָס האָט דאָס עסען געבראַכט פאַר דעם גראַף.

אויף דער פּראַנע. ווער עס האָט דאָס עסען אין יענעם רעסטאָראַן בעשטעלט, האָט דער קעלנער געענטפּערט, דאָס אַן אונבעקאַנטער יונגער מאַן האָט דאָס בע-שטעלט און האָט בעפאַר מען האָט דאָס אַוועקגעטראָגען אין קערקער אַליין פּער-זוכט און האָט זיך עפּעס אַרום דעם בעשעפּטיגט.

— אַזאָ, איז דאָ נאָך איינער פאַראַן צו דעם אַלמען, — האָט דער סליעדאָוואַטעל געזאָגט — דאָס איז זעהר אַ שווערע אויפגאַבע.

— וואָרום איז דאָס שווער ? — האָט דער פּראָקוראָר געפרעגט.

— זעלבסטפּערשטענדליך, אַז וואו מיר וועלען ניט אויסגעפינען דעם יונ-גען, קענען מיר מיט דעם אַלמען ניט אַנפאַנגען, דען ער וועט זיך אין גאַנצען אָב-לייקענען פון דעם גיפּט. ער קען זאָגען אַז ער ווייס פון דער גאַנצער געשיכטע ניט.

— אָבער ער האָט דאָך מיט מיר אַליין וועגען דעם גערעדט?— האָט דער סמאָטריטעל געזאָגט.

— דאָס איז נאָך אַלץ וועניג. ערשטענס, קען ער אייך פאַר אַ לינגער מאַ-כען, דען ער האָט דאָך מיט אייך אונטער פיער אויגען גערעדט און אַז ער וועט זאָ-גען, דאָס ער האָט מיט אייך פון קיין עסען גערעדט, האָט איהר קיין בעווייזע זיי-נע ווערטער אָבצולייקענען. צווייטענס, ווען ער זאָל שוין געשטעהן, אַז ער האָט מיט אייך וועגען דעם גערעדט, קען ער זאָגען, אַז ער האָט מיט דעם יונגען מאַן קיין פּערבינדונג ניט און ער ווייס נאָר ניט ווער ער איז.

— אָבער ווי אַזוי קען מען דעם צווייטען מערדער אויסגעפינען ?

— מײַן ראַטה איז, — האָט דער סליעדאָוואַטעל געענטפּערט — אַז מען זאָל אַרויסלאָזען אַ קלאַנג, דאָס איין אַרעסטאַנט איז אין קערקער געשטאַרבען פון פּערגיפּטונג, ווער דער אַרעסטאַנט איז, דאַרף מען אויך זאָגען. דאָן ווען זיינע

מעררער וועלען זעהן, דאָס זיי האָבען זייער ציעל ערריוכט, וועלען זיי זיך דאָך
כאַפען צו דעם, וואָס איז נאָך געבליבען. ווילען מיר שוין ערפּאָהרען, וואָס פאַר אַ
געוויבענע פּייגעלאַך דאָס זיינען. איך גלויב אויך, אַז זיי וועלען זיך ניט אין
פּריערען מיט דעם נאַכלאַס צוטהיילען און פון זיי אַליין וועלען מיר קענען אַלעס
ערפּאָהרען. דאָכיי קען זיין אַז איינער פון דער חברה וועט זיך אינטערעסירען ווע-
גען דעם נאָכפּאַרשונגען צו מאַכען, וועלען מיר איהם גלויב פּערהאַפּטען.

דער ראַטה איז זעהר געפּעחלען געוואָרען דעם פּראָקוראָר און דעם סמאָטרי-
טעל און זיי האָבען זיך אַלע בעשלאָסען זאָ צו טהאָן.

באַרד איז אַרויס אין גאַנץ אַרשא אַ קלאַנג אַז אַ רייכער אַרעסטאַנט מיט
דעם נאָמען דאַנילאָוו איז אין קערקער פון פּערגיפּטונג געשטאַרבען. די פּאָליציי
האַט זיך גענומען שטרענג נאָכצוקוקען אין יעדען פּרעמדען מענשען, און פּיעלע
פּערהאַפּטונגען זיינען פּאַרגענומען געוואָרען.

עס זיינען איבערגעגאַנגען אייניגע טעג און פון דעם יונגען מעררער איז קיין
שפור געווען צו פינדען. אויף דער אָנפּראַגע, וואָס דער סליעדאָוואַטעל האָט גע-
מאַכט וועגען דעם גראַף פעליקס דאַנילאָוו האָט מען געענטפּערט, דאָס דער גראַף
איז שוין זייט 10 טאָג פון מאַסקוואַ אוועקגעפּאַהרען, וואו ער איז ווייס מען ניט.

איין מאָל אין אַ שעהנעם פּריהמאָרגען האָט זיך ביים סליעדאָוואַטעל געמעל-
דעט אַ רייכע־געקליידעטער מאַן מיט זעהר אַן אַריסטאָקראַטישעם אויסזיכט און
האַט געבעטען דעם סליעדאָוואַטעל, ער זאָל איהם דערצעהלען די גאַנצע געשיכטע
פון גראַף דאַנילאָוו'ס פּערגיפּטונג.

דער סליעדאָוואַטעל האָט אָנפּאַנגט געוואָלט דיזען אונטעקאַנטען מאַן פּער-
האַפּטען, ווייל ער האָט גערענקט אַז ער מוז אויך געוויס זיין איינער פון די לייטע
וואָס האָבען אָנטהייל גענומען אין דאַנילאָוו'ס פּערגיפּטונג. ער האָט דאָס אָבער
ניט געוואַנט צו טהאָן, דען דער פּרעמדער האָט אין איהם רעספּעקט געגען זיך
איינגעפליסט און ער האָט געזעהן אַז אַזאַ מענש מיט אַזאַ גוטמוטהיגעס געזיכט
איז ניט פּעהיג אַ מאָרד צו בעגעהן.

אויף דער פּראַגע, ווער ער איז, האָט דער מאַן אַרויסגענומען אַן עלענאַנטע
וויזיט קאַרטע אויף וועלכע מען האָט פון איין זייט געקענט לעזען פּרינץ וולאַדי-
מיר אלכסנדראָוויטש און פון דער צווייטער זייט זיינען געווען אָנגעשריבען איי-
ניגע ציילען מיט דעם פּאַלגענדען אינהאַלט: קיינער האָט דאָס רעכט דיזען מאַן
צו פּרענען אויף זיין נאָמען, מען מוז איהם בלינד געהאַרזאַם זיין—וולאַדימיר.

דער סליעדאָוואַטעל האָט שוין מעהר קיינע פּראַגען געמאַכט און האָט דעם
פּרעמדען אַלעס ערצעהלט.

אין פּערלוויה פון אייניגע טעג, וועל איך אייך אויסקונפט געבען וועגען די
מעררער — האָט דער פּרעמדער שמייכלענד געענטפּערט און זיך לייכט פּעריני-
גענד האָט ער פּערלאָזט דעם סליעדאָוואַטעל'ס צימער.

241 טעם קאפיטעל.

דער געפאנגענער.

זיצען אין פינסטערען קערקער פאר א בלבול, ווי שרעקליך דאָס איז!
דעם וואַהרען פערברעכער איז די גרעסטע שטראַפּע ניט אזוי שרעקליך, ווייל
בעפאָר ער איז צו דעם פערברעכען צוגעגאַנגען, האָט ער די שטראַפּע אין זינען
געהאַט, ער האָט זי ערוואַרטעט, און די זאַך, וואָס מען ערוואַרטעט צו זי איז גוט
צו שלעכט, מאַכט זי ניט אזאָ שטאַרקען איינדרוק מיט איהר ערשיינען. אַנדערש
אַבער איז, ווען אַ גליק אָדער אַן אונגליק קומט אונערוואַרטעט. די מאַכען אָפּט
אויף דעם מענשען אזאָ איינדרוק, דאָס זיי קענען איהם איינפאַך וואַהנזיניג מאַ-
כען. מען מוז האָבען אַ געזונד הערץ מיט געזונדע נערווען אום מען זאָל אזאָ אונ-
ערוואַרטעטען גאַסט קענען געדולדיג ערטראָגען.

אויך יאָקאָב פּיין האָט געהאַט צו פּערדאַנקען זיין אייזערנער נאַטור דאַפּיר,
וואָס ער האָט געקענט ערטראָגען דעם שרעקליכען אונגליק, וואָס איהם האָט ער-
רייכט. איהם האָט זיך דאָס גאָר קיין מאָל ניט גע'חלוּם'ט, ער זאָל זיצען אין גע-
פענגניס און אזוי אונשולדיג, איהם האָט גאָר קיין מאָל דער געדאַנק אין קאָפּ ניט
געקענט איינפאַלען, דאָס איהם וועט מען אַלס מערדער בעשולדיגען.

באַלד ווי מען האָט איהם אין געפענגניס געוואָרפּען, האָט ער געהאַפּט, דאָס
מען וועט זיך באַלד אַרומזעהן דעם אַריטהום וואָס מען האָט דאָ געהאַט און מען
וועט איהם עהרענפאַל פּוּן'ם קערקער ענטלאַסען. בעזאַנדערס האָט זיך אין איהם
די האָפּנונג אויף רעטונג געשטאַרקט, ווען די פאַלשע עדות האָבען זיך אין זיין
געגענוואַרט און פאַר דעם דעם סליעדאָוואַטעל אין די אויגען אזוי געפּלוטעט אין
זייערע אָנגאַבען.

דעם בעווייז דערצו אַז די פּלוידערייען פּוּן די עדות האָבען אויף דעם סליע-
דאָוואַטעל שטאַרק געוויקט, האָט ער געהאַט דערפּוּן, וואָס מען האָט איהם אי-
בירגעפיהרט אין אַ ליכטיגערע צעלע. ער האָט געהאַפּט אַז באַלד וועט אין גאַנ-
צען ליכטיג ווערען און ער וועט בעפרייט ווערען.

ווי מיר ווייסען שוין האָט איהם מעהר פּוּן אַלעס געקריינקט, דאָס וואָס רע-
בעקאַ ראַכטהאַלום מיינט אַז ער איז ווירקליך אַ מערדער. ער האָט זיך זעלבסט קיין
רעכענונג געקענט אָבגעבען, וואָרום וויל ער אין איהרע אויגען מעהר אונשולדיג
און ריין ערשיינען אַלס ביי אַלע איבעריגע מענשען. אָבער ער האָט דאָס דאָך גע-
וואָלט, און אַז מאַרדריס וואָהרהאַפּטיג האָט איהם געזאָגט, דאָס רעבעקאַ גלויבט
ניט, אַז ער האָט דעם מאַרד בעגאַנגען, האָט ער זיך ערקוויקט, ווי מען זאָל איהם
אָנזאָגען אַז ער איז שוין בעפרייט געוואָרען.

זעהר אַ ריהרענדע סצענע האָט זיך אָבגעשפּילט, אַלס זיין פּאָטער האָט איהם
אין געפענגניס אַ בעזוך געמאַכט. די פינסטערע ווענד פּוּן'ם קערקער האָבען בע-
דאַרפּט וויינען קוקענדיג אויף זייערע הייסע טרעהרען וואָס זיי האָבען פּערגאַסען.

ווען מען בעגעגענט זיך מיט דעם בעסטען פריינד אין אן עת-צרה, אין דער צייט, ווען די וואסער דערלאנגט ביו צום האלץ, דאן עפענט זיך די טרעהרען-קווע-לע און די פערבארגענע טרעהרען פליסען דאן ארויס אין שטראָמען איבער דעם אונגליקליכענס וואנגען.

דער פאָטער מיט דעם זאָהן האָבען זיך אומגעארמט און איינער דעם צוויי-טען האָט מיט זיינע הייסע טרעהרען בעגאָסען. זיי האָבען אָבער ביידע קיינע ווערטער געהאָט. זיי האָבען ניט געוואוסט וועגען וואָס צו ריידען. ביידענס הער-צער זיינען געווען אזוי אָנגעפיהלט מיט ליידען, דאָס ניט איין וואָרט האָט זיך פון דאָרט געקענט אַרויסרייסען.

ערשט נאָך דעם אז זיי האָבען זיך ביידע אויסגעוויינט, האָט זיך דאָס לשון געוויעזען. יאָקאָב האָט זיין פאָטער דערצעהלט די גאַנצע געשיכטע, ווי אזוי ער איז אין דעם אונגליק אַריינגעפאלען, אָבער ער האָט ניט געוואוסט, ווער עס האָט דאָס אונגליק אויף איהם געבראַכט. פערשטאַנען האָט ער, אז דאָס האָט געטהאָן א געהיימער פיינד; אָבער ווער יענער הערצלאָזער פיינד איז, דאָס האָט ער ניט געקענט זאָגען.

דער פאָטער האָט איהם געטרייסט אז אלעס געהט אין דער בעסטער אָרד-נונג, אז מען ווייס שוין ריכטיג, ווער די ווירקליכע מערדער זיינען, און דאָס דער פאָליציימיסטער אליין, ווי אויך דער סליעדאָוואַטעל, האָבען זיך ענערגיש גענומען די גאַנצע געשיכטע אויפצודעקען.

דאָס האָט יאָקאָב'ן פרישען מוטה געגעבען זיין אונגליק געדולדיג צו ערטראָ-גען. ביי איהם וואָר שוין קיין צווייפּעל מעהר, אז ער וועט בעפרייט ווערען פון דיעזען שרעקליכען אָרט, און אַ ניי לעבען האָט זיך אין זיין ברוסט אַריינגעכאַפט. ער האָט אָנגעהויבען שטאַרקער צו האָפען, זיסע בילדער האָבען אָנגעפאַנגען פאַר זיינע אויגען צו שוועבען.

די זיסטע פון די אלע בילדער, וואָס האָבען אין דיעזען פינסטערען קבר פאַר זיינע אויגען אין פאָלען גלאַנץ געטאַנצט, איז געווען דאָס בילד פון רעבעקאַ ראָטהעלום. איהר שעהנעס געזיכט האָט פאַר איהם וואַכענד אויך טרוימענד ער-שיינט. אן איבער-אירדישעס פּערגעניגען האָט זיין ברוסט אָנגעפילט, אלס ער האָט זיך פאַרגעשטעלט דעם שלום-עליכם, וואָס רעבעקאַ וועט איהם געבען אלס ער וועט פון געפּענגנים אַרויסגעהן און וועט צו איהר קומען. זי וועט איהם געוויס דאָן די האַנד רייכען, און וועט מיט שטראַהלענדע אויגען אויסרופען :

— אַ, געלויבט איז גאָט, וואָס איך זעה אייך איבערמאלס אלס פרייען מענ-שען. איך האָב פריהער געוואוסט, אז איהר וועט לאַנג אין קערקער ניט שמאַכ-טען, ווייל איך האָב אין אייער אונשולד ניט איין מאָמענט געצווייפּעלט.

— זיסע, טהייערע מינוטען! וואו זייט איהר? ווי דערלעב איך שוין, איהר זאָלט קומען — האָט ער ביי אַזעלכע געדאַנקען זיך געטראַכט — איך וואָלט צו פריעדען געווען באַלד נאָך אייך צו שטערבען, אבי אייך צו געניסען !
ווי ריב טיג שלמה המלך האָט געזאָגט: „תּוּחַלַּת מְמוּשְׁכָה מַחֲלַת לֵב“, דאָס

הייסט, א פערצויגענע האַפנונג איז נור אַ האַרץ-ווייטאָג. איהר קענט אייך קויפּען דעם בעסטען פריינד פאַר דעם ערגסטען פיינד, ווען איהר וועט איהם פערשפרע- כען אַ טובה און וועט איהם פון טאָג צו טאָג אַבציהען. עס איז פיעל גלייכער אַן אונגליקליכען גלייך צו ענטזאגען, אַלס איהם אַבציהען פון טאָג צו טאָג מיט פאַל- שע פערשפרעכונגען. דען ביי אַזאַ האַנדלונג מוז פלאַצען די געדולד.

אויך יאקאב'ס געדולד האָט שיער געפלאַצט, אַלס עס האָבען זיך אַבגעצויגען פיעלע טעג, און פון קיין הילף איז קיין שפור געווען. עס האָט אויסגעזעהן, ווי אַלע האָבען אָן איהם פערגעסען. דען צום סליעדאָוואַטעל האָט מען איהם שוין ניט מעהר גערופען. איינזאַם איז ער געזעסען אין זיין קערקער און האָט אויסגעקוקט אויף רעטונג. יעדען טאָג האָט ער זיך געקלעהרט, אַז מאַרגען וועט די הילף קומען. אָבער דער מאַרגענדיגער טאָג האָט דאָס זעלבע געבראַכט, וואָס דער נעכטיגער טאָג — איינזאַמקייט און עלענד.

ער האָט אָנגעהויבען אין כעס צו ווערען אויף דער גאַנצער וועלט און אויף דער גאַנצער מענשהייט. ער האָט פערשאַלטען דעם טאָג, וואָס ער איז אָנגעקומען אין מאַסקווא. דער שטילער רוהיגער מענש, וואָס האָט קיין מאַל, ווי מען זאָגט, אַ פליג אויף דער וואַנט ניט געטשעפעט, איז יעצט געוואָרען אַ וויטהענדעס טהיר. ווען עס וואַלט מעגליך געווען, וואַלט ער מיט זיינע אייגענע הענד ערשלאָגען דעם סליעדאָוואַטעל, דעם פראָקוראַר, דעם סמאָטריטעל מיט זיינע וועכטער צוואַמען. זיי האָבען אַלע אין זיינע אויגען אויסגעזעהן, ווי מערדער, ווי באַנדיטען, וואָס האָבען איין האַנד געמאַכט איהם צו האַלטען פערשלאָסען אין דייעזען קערקער גאַר אָהן אַ פאַרוואָס.

— וואו איז די גערעכטיגקייט, די מענשהייט, דאָס געוויסען?—האָט ער זיך זעלבסט געפרעגט—וואָרום פערשטעהען די לומפען ניט, דאָס אייך בין עהרליכער פון זיי, און אייך שמאַכטע אין געפענגנים גאַנץ אונשולדיג.

אָבער די שטומע ווענד פון זיין קערקער זיינען אויך געווען טויב פאַר דייעזע פראַגען, און קיינער האָט זיי בעאַנטוואָרטעט.

ווער ווייס, צו וואַלט ער אויס כעס אַליין צו זיין לעבען קיין ענדע געמאַכט, ווען ניט די האַפנונג צו זעהן אַמאָל רעבעקא'ן און איהר איבערצייגען, אַז זי האָט קיין אירטהום געהאַט, דערמיט וואָס זי האָט ניט געגלויבט אַז ער איז אַ מערדער.

יא, נור דייעזער געדאַנק האָט איהם נאָך געהאַלטען אויף די פיס. ער האָט גע- וואַלט ערקלעהרט ווערען אונשולדיג, נור אום רעבעקא'ן צו צייגען, אַז ער איז ווירקליך אַזאַ עהרליכער מאַן, ווי זי דענקט.

— וואָרום קומט מעהר ניט מאַררים וואָהרהאַפטיג, אויך ניט מיין פאַ- טער?—פּלעגט ער יעדען טאָג פּרעגען — אויך זיי האָבען זיך אָן מיר פּערגעסען? זיי ווילען שוין אויך פון מיר ניט וויסען? די גאַנצע וועלט, ווי אייך זעה, איז מיר פּרעמד געוואָרען; קיינעם אינטערעסירט מיין אונגליק; אַלע שטעהען קאַלט און קוען גלייכגילטיג צו, ווי מען קוועלט מיר.

מען האָט זיך דאָך אָבער ענדליך אָן איהם דערמאָהנט, דען אין אַ שעהנעם פריהמאָרגען האָט מען איהם געפיהרט צום סליעדאָוואַטעל.

מיט דער גרעסטער שפּאַנונג האָט ער ערוואַרטעט צו הערען, וואָס דער סליע-דאָוואַטעל וועט איהם זאָגען. ביי איהם וואָר קיין צווייפעל, אז מען וועט איהם אָנזאָגען די גוטע בשורה, דאָס ער איז פריי.

אָבער באַלד, ווי ער איז אַריינגעקומען צו דעם סליעדאָוואַטעל אין דער קאַנ-צעלאַריע און האָט אַ קוק געטהאָן דעם בעאַמטען אין געזיכט, האָט ער פערשטאַ-גען אז מיט איהם איז ניט פּרעהליך, דען דער סליעדאָוואַטעל האָט אויף איהם אַ פינסטערן בליק געוואָרפען און האָט איהם גאָר אויף דאָס ניי אָנגעהויבען צו פּרע-גען וואָס ער האָט אין יענער נאַכט געטהאָן ביי מיכאַל וואָהרהאַפטיג אין הויז.

יאַקאָב'ן איז פינסטער געוואָרען אין די אויגען. ער האָט פערשטאַנען, אז דאָס רעדעל האָט זיך איבערמאַלס אַ דרעה געטהאָן צום שלעכטען.

— הערר סליעדאָוואַטעל — האָט ער געזאָגט זעהר אויפּנערענט — מיר שיינט, אז איך האָב אייך שוין גענוג דייטליך ערקלערט ווי די זאַך איז צוגעגאַנגען און איהר זעלבסט האָט זיך אויסגעדריקט, אז איהר פערשטעהט, דאָס איך בין אונשולדיג.

— איך בין אויך ניט מעהר ווי אַ מענש—האָט דער בעאַמטער שטרענג גע-ענטפערט—מיר קען אויך אַמאָל אויסקומען אַ שוואַרצע זאַך ווייס... אויף קיינעם ליגענט יעצט די בעשולדיגונג אויסער אויף אייך און נאָך איינעם. יענער האָט ניט געוואָלט וואַרטען ביז דאָס געריכט וועט איהם בעשטראַפען און ער האָט זיך אַליין בעשטראַפּט, דאָרויף וואָס ער האָט אין זיין קערקער זעלבסטמאָרד בעגאַנגען. אָבער איהר, גלויב איך, וועט אזא דומהייט ניט טהאָן; איהר וועט וואַרטען ביז אייער פּראָצעס וועט זיך אין געריכטס־זאַל ערקלעהרען, און דאָן קען מעגליך זיין, אז מען וועט אייך ניט אזוי האַרט בעשטראַפען ווי איהר דענקט.

— אָבער מיין גאָט!—האָט יאַקאָב אויסער זיך פאַר פּערדרוס און פּער-צווייפּלונג אויסגעשריען—האָב איך דען ניט געגעבען דייטליכע בעווייזע, אז איך בין אונשולדיג! אָדער האָט איהר אַליין ניט געהערט, ווי די פּערפּלוכטע עדות, וואָס האָבען מיט גוואַלד געוואָלט מיך אַלס מערדער בעשולדיגען, האָבען איינער דעם צווייטען אָבעגלייקענט דורך זייערע פאַלשע בעווייזע.

— איך ווייס קיין זאַך ניט,—האָט דער סליעדאָוואַטעל מיריש געענט-פּערט — אין געריכטס־זאַל וועט זיך אַלעס דייטליך ערקלעהרען.

— אין געריכטס־זאַל ? — האָט יאַקאָב אויפּנערענט אויסגערופען.

— יא, אייער פּראָצעס וועט די טעג ערקלעהרט ווערען—האָט דער סליע-דאָוואַטעל קאַלט געענטפּערט.

— ווען דאַרף דער פּראָצעס ערקלעהרט ווערען ?

— די טעג, איך גלויב אז עס וועט ניט דויערען מעהר פון צעהן טעג. האָט

איהר אַ פּערטהידיגער ?

— נין.

— מיר שיינט אז איהר זייט זעלבסט אן ארוואקאט, וועט איהר זיך פיעל-לייכט זעלבסט פערטהיידגען — האָט דער סליעדאָוואַטעל מיט אַ שפּאַטישען טאָן געזאָגט.

דיעזער שפּאַטישער טאָן האָט יאַקאָב'ן אזוי אויפגערייצט, דאָס ער האָט זיך מיט מיהע איינגעהאַלטען ניט אַרויפצושפּרינגען אויף דעם סליעדאָוואַטעל און איהם מיסהאַנדלען. ער האָט נור מיט שטאַלץ און מיט פייער געענטפערט: יא! איך וועל מיך זעלבסט פערטהיידגען. פאַר דעם געריכט וועל איך דייטליך בעוויי-זען, וואָס פאַר אַ יושר ביי אונז עקזעסטרט. ווי די פּראָקוראַרען, סליעדאָוואַטע-לעם און אַלע אַנדערע בעאַמטע בעהאַנדלען די אונשולדיגע מענשען, וואָס פאַלען אין זייערע הענד אַרײַן.

— זעהר גלייך וועט איהר טהאָן, — האָט דער סליעדאָוואַטעל שפּאַטיש און שמיכלענדר געענטפערט — בעווייזט טאַקי וואָס איהר קאָנט, דערווייל געהט צוריק אין אייער קערקער און גרייט צו עפעס אַ פיינע רעדע וועגען אונז. ער האָט אַ וואונק געטהאָן צו דעם סאָלדאַט, וואָס איז דאָרט געשטאַנען און מען האָט דעם אונגליקליכען יאַקאָב'ן צוריק אוועקגעפיהרט אין געפענגניס.

242 טעם קאַפיטעל

ביים גראַספירסט.

איין מאָל אין דער וואָך עמפּפאַנגט דער גראַספירט סערגיי אלכסנדראָוויטש די ביטעס פון די פּערוואַנען, וואָס ווענדען זיך צו איהם אום הילף. אין יענעם טאָג, ביז צוועלף אהר מיטטאָג איז דער עמפּפאַנג-זאַל פון זיין פאַלאַסט אָנגעשטאַפּט מיט מענשען. דאָס זיינען אַזעלכע לייטע, וואָס געפינען ביי די קלענערע בעאַמטע קיין געהער אויף זייערע קלאַנגען, דאַרום ווענדען זיי זיך צו דעם קאָפּ אַליין מיט דער האַפּנונג, אז ער וועט זיי פון אַלע זייערע ליידען בעפרייען, און אַבוואַהל מען האָט שוין זיכער געוואוסט, אז דער גראַספירסט וויל זיך גאָר די מיהע ניט געבען די אַלע פּאַפּירען, וואָס ער עמפּפאַנגט דורכצולעזען און גיט זיי איבער צו זיין אַד-יוטאַנט, וועלכער שענקט די אַלע פּאַפּירען, וואָס גרעסטען טהייל פון זיי זיינען געשריבען מיט בלוט און מיט טרעהערען, קיינע אויפמערקזאַמקייט. פון דעסטווע-גען געהט מען נאָך אַלץ מיט ביטשריפטען צו דעם גראַספירסט מיט דער האַפּנונג, פיעללייכט וועט דאָס מאָל ווירקען און ער וועט פאַרט עטוואָס טהאָן פון זייערט וועגען. יעדען ליידענדען געלוסט זיך צו האַפען אויף דער בעפרייאונג פון זיינע שמערצען, האָטש ער ווייס געוויס אז צו זיינע שמערצען איז קיין מעדיצין ניטאָ. מיר זעהען יעצט אין דעם עמפּפאַנג זאַל פון דעם גראַספירסט, אָדער ווי ער הייסט הייטע דער גענעראַל גובערנאַטאָר פון מאַסקוואַ זעהר פיעל מענער און פרויען מיט פּאַפּירען אין די הענד, אַלע ערוואַרטען מיט אונגעדולד און מיט שרעק דעם שמרענגען העררן, וואָס נור אין זיינע הענד ליגעט זייער הילף. צווישען די פּערוואַנען זעהן מיר אונזער בעקאַנטער בת-שבע ברענער. זי איז

אויך געזעסען צווישען די אלע הילפס-בעדירפט־גע, אָבער אָהן אַ פּאַפּיער אין דער האַנט.

האַטש דאָרט איז געווען אזוי פּיעל מענשען, פּון דעסטווענען איז געווען אזוי שטיל, דאָס ווען אַ פּליעג איז דורכגעפּלויגען, האָט מען געהערט איהר זשומען. דער זייגער האָט שוין געשלאָגען עלף. יעדע מינוט האָט מען ערוואַרטעט דעם גראַספּירסט'ס ערשיינונג, קוים האָט זיך געגעבען אַן עפּען די טהיר, האָבען זיך אלע אַ צאָפעל געטהאָן און האָבען געמיינט אז דאָס געהט שוין דער ער-וואַרטעטער גענעראַל־גובערנאַטאָר.

ענדליך האָט זיך געעפענט אַ זייטיגע טהיר און דער גראַספּירסט מיט זיין אַדיוטאַנט זיינען פּון דאָרט אַרױנגעקומען. אלע אַנוועזענדע האָבען זיך מיט דעם גרעסטען רעספעקט געשטעלט און יעדער האָט אַרױסגעשטעלט זיין פּאַפּיער.

מיט דער מינע פּון אַ הימעל־מענשען האָט דער גראַספּירסט אָנגעהויבען צו געהן פּון איין פּערוואַן צום צווייטען, זיין אַדיוטאַנט האָט ביי יעדען צוגענומען דאָס פּאַפּיער, האָט דאָרט אַ קוק געטהאָן און האָט געזאָגט דעם גראַספּירסט, וואָס דער מענש פּערלאַנגט. די גרעסטע העלפט ביטעס האָט ער גלייך ענטזאָגט און אויף די איבעריגע האָט ער גאָרניט געענטפּערט.

ענדליך איז ער צוגעגאַנגען צו בת־שבע ברענער.

מיט דעם ערשטען בליק אויף איהר, האָט ער זי דערקענט, אז דאָס איז די באַראַנין פּליגענדאָרף, אין וועלכער ער האָט זיך ניט לאַנג שטאַרק געליעבט און האָט איהר אַ פּאָר מאָל אָפּגעשטאַטעט אַ בעווך אין איהר האָטעל.

— וואָס ווינשען זי? — האָט ער איהר געפּרעגט.

— גראַספּירסט! — האָט בת־שבע געענטפּערט — איך ווינשע מיט איה-

נען אונטער פּיער אויגען צו שפּרעכען וועגען זעהר אַ נויטווענדיגער זאַך.

— איהר מוזט דאָס באלד דערצהלען, אָדער עס איז רעכט אויך אין אַן

אַנדער צייט? — האָט ער פּריינדליך געפּרעגט.

— עס קען זיין אין אַן אַנדער צייט, ווען יעצט איז דאָס אייך אונמעגליך

צו טהאָן.

— נוט. איהר וועט קומען מאָרגען אום פּיער אוהר נאָכמיטאָג, וועל איך

אייך אויסהערען.

— איך דאַנק אייך זעהר, גראַספּירסט, פאַר דעך גנאָדע, וואָס אייער קיי-

זערליכע האָהייט צייגט מיר! — האָט בת־שבע געזאָגט מיט אַ קאָקעטישער מינע.

זי האָט זיך העפּליך פּערנייגט און איז אַרױסגעגאַנגען.

אַלס זי איז אַרױסגעגאַנגען די טרעפּ פּון'ם גענעראַל־גובערנאַטאָר'ס פּאַ-

לאַסט, האָט זי דערהערט הינטער זיך אַ שטימע:

— גנעדיגע פּריילין, ווערדען זי מיר ערלויבען מיט איהנען אייניגע ווערטער

צו שפּרעכען?

בת־שבע איז שטעהן געבליבען, האָט זיך אומגעקוקט, און האָט דערזעהן אַ

- מאן פון א יאהר פינה און פיערציג, זעהר עלעגאנט געקליידעט מיט אן ארים-
טאָקראַטישעס אויסזיכט.
— וואָס פערלאַנגט איהר ?—האָט זי געפרעגט.
— איך האָב בעמערקט, אז איהר זייט בעפריינדעט מיט דעם גראַספירסט—
האָט דער מאַן געזאָגט.
— נו, וואָס-זשע ווילט איהר ?
— איך וויל איהר זאָלט פערדיענען פיעל געלד.
— איך פערשטעה אייך ניט, מיין הערר.
— דאָ איז אַן איינפאַכע געשיכטע. איך האָב יעצט אזא פאַל, וואָס איך מוז
אַנקומען צו דעם גראַספירסט'ס א טובה, דאָס איז מיר אָבער זעהר שווער אויסצו-
פיהרען. איד גלויב, אז אייך וועט דאָס גרינג אַנקומען, און קוים פיהרט איהר דאָס
אויס, בעקומט איהר צעהן טויזענד רובעל פאַר אייער מיהע.
— צעהן טויזענד רובעל איז געלד—האָט בת-שבע געענטפערט—איך וועל
מיך פרובירען זיי צו פערדיענען. זאָגט, וואָס האָב איך צו טהאָן ?
— איך קען דאָס אייך ניט זאָגען דאָ אין דער גאַס. איהר מוזט מיר געבען
אייער אדרעסע, וועל איך צו אייך קומען.
— אויך רעכט, דאָ האָט איהר מיין אדרעסע.
זי האָט איהם גערייכט איהר וויזיט־קארטע.
— ווען קען איך אייך טרעפען צו הויזע?—האָט ער געפרעגט איבערלעזענד
די קארטע.
— איהר קענט מיך טרעפען דעם נאַנצען טאָג צו הויזע, בעזאָנדערס אין דער
פריה פון צעהן ביז צוועלף און פון צוויי ביז אכט אוהר נאָכמיטטאָג; נור מאָרגען
וועט איהר מיך נאָכמיטטאָג צו הויז ניט טרעפען, ווייל איך מוז זיין ביי דעם
גראַספירסט.
— נו, וועל איך זיין ביי אייך הייטע צווישען דריי און פיער נאָכמיטטאָג.
— זעהר גוט, איך וועל אייך ערוואַרטען.
דער מאַן האָט זיך זעהר דעמיטהיג פערנייגט און איז אוועקגעגאַנגען.
— דאָס קען זיין ניט קיין שלעכטער געשעפט—האָט בת-שבע צו זיך אַליין
געזאָגט געהענדיג אַהיים—צעהן טויזענד רובעל איז א סך געלד; נור ווער ווייס,
אום וואָס דאָ האַנדעלט זיך? פיעללייכט איז דאָס אזא שווערע זאַך, וואָס מיר
וועט אונמעגליך זיין אויסצופיהרען ?
— זי האָט זיך צוליעב דעם נייעם געשעפט, באַלד געווען פערגעסען אַן דעם
אַלטען געשעפט; עס הייסט אַן דעם, וואָס זי האָט זיך אונטערגענומען ראַכע צו
נעהמען פאַר ברענער'ן. אָבער באַלד האָט זי זיך צוריק אַן דעם דערמאָהנט און א
שמייעל האָט זיך געוויזען אויף איהרע ליפען, אַלס זי האָט זיך פאַרגעשטעלט,
וואָס פיר א נאָז זי וועט באַלד קענען וויזען דעם פאַליצמייסטער צוזאַמען מיט
דעם סמאָטריטעל.
— איך וועל זיי וויזען, אז איך בין ניט אזא שוועלאָזע זשיראיוקא ווי זיי

מיינען—האָט זי געזאָגט אַלס זי האָט זיך געפונען אַליין אין איהר צימער—איך וועל זיי ווייזען, דאָס מיט מיר שפּאַסט מען ניט. ברענער'ס בלוט מוז גערעכענט ווערען, אָבוואָהל ער האָט דעם טוידט כשר פּערדיענט, דערפאַר וואָס ער האָט זיך בעטהייליגט אין וואָהרהאַפטיג'ס מאָרד.

עס זיינען קיינע צוויי שטונדען פּערגאַנגען זייט זי איז צוריקגעקומען פון'ם גענעראַל-גובערנאַטאָר, האָט איהר דינסטמעדען איהר אַ בריעף אַריינגעטראָגען. זי האָט דעם בריעף געעפּענט און האָט געזעהען אז דאָס איז פון גרינזאַנג'ן. דער בריעף האָט געלויטעט פּאָלגענדעס:

„געהערטע מאַדאַם!

„ווען עס איז מעגליך זיי זאָלען מיר הייטע אָבענד אום זעקס אוהר אבענד אַ בעזוך אָבשטאַמען וועל איך זיי זעהר דאַנקבאַר זיין. איך האָב מיט זיי זעהר וויכטיגעס צו שפּרעכען. אַכטוננספּאַל מיכאַאיל גרינזאַנג'ן.“

243 מעס קאַפיטעל.

דאָס איז מערקווירדיג.

לעהמאַן איז שוין יעצט פּיעל רוהיגער. די צווייטע נאַכריכט וואָס זיין פּריינד האָט איהם אַזוי אונערוואַרטעט געבראַכט פון סאָנקאַ'ס פּערדאַרבנעהייט, האָט שוין דעם לעצטען פונק ליעבע צו דיזעעס מעדען אין זיין ברוסט פּערלאָך-שען ער האָט זיך בעשלאָסען, זי מעהר אין זינען ניט צו האָבען, און ווי עס האָט אויסגעזעהן האָט ער דאָס מאָל דעם בעשלוס הייליג געהאַלטען. ער האָט שוין פון איהר מעהר ניט געטראַכט. ער האָט זיך דערמאַנהט, אז ער איז אַ קויפּמאַן, און האָט אָנגעהויבען שטאַרק וועגען געשעפט צו טראַכטען.

ער האָט זיך געזעהן מיט זיינע בעקאַנטע קויפּלייטע, און גראַדע האָט זיך פאַר איהם געמאַכט אַ געשעפט, וואָס צוליעב איהם האָט ער געמוזט בלייבען וויי-טער אין מאַסקוואַ.

אויף דעם דריטען טאָג נאָך יענער נאַכריכט, וואָס דער דאָקטאָר האָט איהם געבראַכט, האָט ער אַ בעזוך אָבגעשטאַטעט איינעם פון זיינע בעקאַנטאַ סוחרים. ער האָט אין דעם הויז געטראָפּען אַ שטאַרקע בעשעפּטיגונג. אויף זיין פּראַגע, וואָס דאָ איז פאַר אַ בעשעפּטיגונג, האָט איהם דער הויז-ווירטה געענטפּערט, אז ער מאַכט הייטע אָבענדס חתונה אַ טאַכטער.

— איהר וועט געוויס מיך אויך בעעהרען מיט אייער געגענוואַרט, הערר לעהמאַן—האָט דער הויז-ווירטה ווייטער געזאָגט—ווען איהר זייט שוין יא דאָ אין מאַסקוואַ אין אַזאַ צייט, ווען ביי מיר איז אַזאַ שמחה, וועט איהר געוויס איינער פון מיינע נעסט זיין.

— איך וועל זעהן. אויב איך וועל צייט האָבען, וועל איך געוויס זיין — האָט יאָזעף געענטפּערט.

— זייט איהר דען אַזוי בעשעפּטיגט, דאָס איהר קענט זיך אויף אַ פּאָר

שטונדען ניט אָברייסען און פּערבריינגען ביי מיין קינד אויף דער חתונה?—האָט דער קויפּמאַן געפּרעגט—איהר וועט ביי מיר טרעפּען פּיינע לייטע. מען קען זאָ-גען, די פּיינסטע לייטע פּון מאַסקוואַ, אויך מיכאַל גרינזאַנג וועט דאָ זיין.

— אזוי? גרינזאַנג וועט אויך ביי אײך זיין?

— יא. ווייסט איהר דען ניט, אז אין דער לעצטער צייט האַנדעל אײך מיט איהם? מיר האָבען שוין גרויסע געשעפּטען געמאַכט, פּון וועלכע מיר האָבען ביי-דע פּערדיענט פּיעל געלד.

— דאָס הער אײך ערשט פּון אײך. וואָס, צום ביישפּיעל, פאַר אַ געשעפּטען האָט איהר צוואַמען ?

— אײך קויף אָב פאַסט די גאַנצע צוקער פּון זיין צוקער-פאַבריק און מאַך דערביי גוטע געשעפּטען.

— דאָס פּרעהט מיך זעהר פּון אײך צו הערען, הערר פּעלדבערג.

— און מיך וועט נאָך מעהר פּרעהען, ווען איהר וועט זיין אויף מיין טאָכ-טער'ס חתונה—האָט פּעלדבערג שמייכלענד געזאָגט.

— גוט, — האָט יאָזעף געענטפּערט — אײך וועל קומען.

— בעשטימט ?

— אז אײך זאָג אַ וואָרט, ווייסט איהר דאָך אז אײך האַלט עס.

— זעהר שעהן. אײך דאַנק אײך זעהר, הערר לעהמאַן. געדענקט-זשע, אײך ערוואַרטע אײך הייטע צווישען מייןע געסט.

— אײך וועל געוויס קומען — האָט יאָזעף כּערויכערט.

ער האָט דאָ ניט געוואַלט שטערען די פאַרבּערייטונגען וואָס מען האָט גע-מאַכט, און איז אוועקגעלאָפּען אַהיים זיך אויסרוהען און זיך צוגרייטען צו דער חתונה.

אין אַ פּאָאָר מינוטען אַרום האָט מען אין זיין טהיר אָנגעקלאַפּט. ער האָט די טהיר געעפּענט און האָט דערזעהן אבערמאַלס זיין פּריינד דעם דאָקטאָר מאַרק-פּילד.

— דו ביסט נאָך דאָ? אונמענש—האָט דער דאָקטאָר מיט אַ שפּאַטישען טאָן אויסגערופּען—דו ביסט אזא צייט אין מאַסקוואַ און צו מיר שטעהט דיר אַלץ ניט אָן צו קומען?

— ווינאָוואַט! (אײך בין שולדיג)—האָט לעהמאַן געענטפּערט—אָבער אַן ענטשולדיגונג האָב אײך נאָך, וואָס אײך האָב מיך אין גאַנצען פּערגעסען אָן דיר און אָן דיין ווייב.

— אזוי גאָר? דו האָסט אָן אונז פּערגעסען? דאָס בעווייזט, ווי גרויס דיין פּריינדשאַפּט איז צו אונז.

— מיין פּריינדשאַפּט צו דיר איז די זעלבע וואָס געווען—האָט יאָזעף גע-לאַכט—אָבער מיין ליעבע צום געשעפּט איז נאָך שטאַרקער, דו פּערשטעהסט? דו ביסט אַ דאָקטאָר, דו האָסט קיין אַנדער זאַך אין זינען ניט, ווי אַ קרענק; אײך בין אָבער אַ געשעפּטמאַן. מיר ליגען אין זינען לעבעדיגע געשעפּטען, און צוליעב זיי

מוז איך א מאָל פּערנעסען די פּריינדע, וואָס האָבען אימער אין קאָפּ נור קראַנקע און טוירטע געשעפטען.

— דו ביסט נאָך אַלין דער זעלבער שפּאַס-פּאַנעל וואָס פּריהער—האָט דער דאָקטאָר געזאָגט—נו, לאָמיר-זשע דאָס געלעכטער אָבליינען. קומסט דו צו מיר הייטע אָבענדס?

— ניין.

— ווארום? אויס גרויסער ליעבע צו דייע געשעפטען?

— ניין, הייטע אָבענדס האָב איך אַ חתונה.

— אזוי? דו לויפסט שוין גאָר אויף חתונות? גליקליכער מענש. טאָמער וואָלטען מיר זיך אַמאָל געביטען, דו זאָלסט געהן צו מייע קראַנקע און איך וועל לויפען אויף דייע חתונות.

— אויב דו ווילסט, קען איך דיך אויך מיטנעהמען.

— איך דאַנק דיר זעהר פאַר דיין גוט האַרץ, גוטער ברודער. איך האָב דער-צו קיין צייט ניט. אויף היינט ביי נאַכט זיינען ביי מיר פּערשריעבען צעהן קראַנקע, קע, וואָס איך מוז ביי זיי זיין.

— שאַ! דו האָסט מיך דערמאָהנט דיך צו פּרענען, וואָס מאַכט יענע פּאַ-ציענטין, פון וועלכע דו האָסט מיר דערצעהלט? וועמען מיינסט דו?

— דו האָסט מיר, דוכט זיך, דערצעהלט פון אַ הייליגער יונגפּרוי, וואָס וויל בעגליקען דער וועלט מיט אַ צווייטען יעזוס'ס.

— אָה, דו מיינסט געוויס משה האָניגמאַנ'ס טאָכטער?

— יא, די מיין איך—האָט יאָזעף געענטפּערט, און האָט מיט גרויסער אָנ-שטרענגונג זיך בעמיהט רוהיג אויסצו-ווייזען.

— וואָס זאָל זי מאַכען? דאָס איז איהר גליק, וואָס איך בין איהר דאָקטאָר; ביי אַן אנדערען וואָלט זי שוין לאַנג געווען אין'ם זיעבעטען הימעל. — אזוי קראַנק איז זי?

— יא, זי איז געפּעהרליך קראַנק, נור שוין בעסער ווי געווען, דען זי האָט גע'מפּל'ט. זי וועט מוזען נאָך גאַנצע צוויי וואָכען היטען דאָס בעט. נור וואָס פּאַרדערסט דו עפעס פון מיר אַ רעכנונג וועגען מייע פּאַציענטען, זאָג, דו וועסט זיין ביי מיר צו ניט?

— יא, מאָרנען וועל איך ביי דיר זיין צו מיטטאָג.

— געדענק-זשע אָבער שפּאַספּויגעל, דו זאָלסט קומען, אויב דו ווילסט מיך ניט אַריינבריינגען אין כּעס.

— איך וועל געדענקען, זיי זיכער אז איך וועל דיך ניט אַריינבריינגען אין כּעס — האָט יאָזעף געענטפּערט.

אַלס דער דאָקטאָר איז אַוועקגעגאַנגען, האָט ער זיך גענומען צוגרייטען צו דער חתונה, דען עס איז שוין געוואָרען נאַכט און ער האָט געוואָלט אָנקומען צו דער חופּה.

ער האָט זיך איינגעוואָשען און האָט זיינע פיינסטע קליידער אָנגעצויגען, און נאָכדעם, אז ער האָט זיך בעטראַכט אין שפיגעל און האָט געפונען אז אַלעס איז אין בעסטען אָרדנונג, האָט ער פערלאָזט זיין צימער, איז אַרויט אין גאַס, דאַן האָט ער זיך געזעצט אויף אַן איזוואָשטשיק און איז אוועקגעפּאָהרען צו דעם קויפּמאַן פּעלרבערג.

ער איז געקומען ריכטיג צו דער חופּה. ער האָט געטראָפּען אייניגע בעקאַנטע פּערזאָנען ווי אויף גרינזאַנג'ן. איהם איז געוואָרען זעהר זויער, אַלס ער האָט צווישען די געסט אויף דערזעהן משה האָניגמאַן.

זיי האָבען זיך ביידע קאַלט בעגריסט און האָבען איין וואָרט מיט איינאַנדער ניט גערעדט.

— אָט וואָס די וועלט איז, — האָט זיך יאָזעף געקלערט — מען מוז זיך צייגען פאַר דער וועלט פּרעהליך אין דער צייט ווען דאָס הערץ וויל פּערגאַסען מיט בלוט. איך שטיי'ל מיר יעצט פאַר, ווי משה'ן איז יעצט זויה'ן האַרצען, וויסענדיג אז זיין טאַכטער, אַ מעדכען, געפינט זיך ווילן אַזעלכע שענדליכע אומשטענדען אָבער ער מוז זיך נעכאָך קנייפּען די באַקען די פאַרב זאָל שטעהען, ער מוז געהן אויף חתונות אום מען זאָל ניט וויסען די צרות וואָס ליגען פּערבאַרגען אין דער היים. אָרעמער משה, ווי בערויער איך דיך, דו ביזט דאָך נעכאָך געוויס אַן עהרליכער מאַן, צו דיר קען מען גאָר ניט האָבען.

די מוזיק האָט אָכגעשפּיעלט אַן אומעדיגס, דער ברחן האָט בעזעצט דער כלה. מען האָט זי בעדעקט און צו דער חופּה געפיהרט ווי ביי אַלע יודען. נאָך דער חופּה האָט מען די געסט פּערבעטען צום טיש און מען האָט זיך געזעצט עסען.

— וואָס איז די מעשה, ר' משה, וואָס אייער ווייב מיט אייער טאַכטער זיינען ניט געקומען? — האָט די מחותנת'טע געפּרעגט משה האָניגמאַן. — זיי האָבען ניט געקענט געהן גלייך מיט מיר אָבער זיי וועלען קומען — האָט משה מונטער געענטפּערט.

יאָזעף האָט דאָס אַלעס געהערט און ער האָט זיך געקלערט: נעכאָך, דיעזער עהרליכער מאַן מוז געגען זיין ווילען זאָגען אַ ליגען, ער שעהמט זיך נעביך זאָגען אז זיין טאַכטער ליגט אין קינד-בעט און זיין ווייב קען פון איהר בעט ניט אָכטער-טען. ער זאָגט איהר אז זיי וועלען נאָך קומען. וואָס דען זאָל ער זאָגען? זיי וועלען ניט קומען, וועלען זיי דאָך גאָר אויף דאָס ניי אָנהויבען פּרעגען: פאַר וואָס? פאַר ווען? ער האָט זעהר גלייך געטהאָן דאַמיט, וואָס ער האָט אזוי געענטפּערט. שפּע-טער וועט ער שוין אויסזוכען אַ תירוץ צו ענטפּערען אויף דער לעצטער פּראַגע. אַלס מען האָט אָכגעגעסען, זיינען זיך די עלטערע מענשען פּערנאַנדערגע-נאַנגען יעדער אין זיין היים, און די יונגע לייט זיינען געבליבען צו פּערבריינגען דעם אָבענד אין טאַנצען.

אויף יאָזעף לעהמאַן איז דאָ פּערבליבען און איז אַריינגעגאַנגען אין טאַנץ-

עם האָבען זיך אָנגעהויבען די טעג און יאָזעף האָט בעוויזענען זיין קונסט אין טאַנצען. ער איז דיעזען אָבער געווען זעהר אין אַ גוטע לוינע און ער האָט זיך זעהר מונטער און פּערגניגט געטאַנצט.

ענדליך אלס ער האָט זיך אָנגעמאַטערט, איז ער צוגעגאַנגען צום בופּעט, האָט אויסגעטרונקען אַ גלאָז סעלצער און האָט זיך אַניערערגעזעצט אויף אַ שטוהל זעהן ווי אַנדערע טאַנצען.

— וואָס איז דאָס? איז דאָס קיין טרוים? זעהט ער רעכט?

ער איז אויסער זיך געוואָרען און איז געבליעבען רעגונגסלאָז זיצען אויף זיין אָרט, דען אַ פּאָאַרל האָט זיך אַ גלאָז געטהאָן צום טאַנץ און אין דעם פּאָאַרל האָט ער בעמערקט זיין סאָנאַץ.

— זאָל דאָס מעגליך זיין, אז דאָס איז זי?— האָט ער געשטאַמעלט— יא, דאָס איז זי. אָבער, וואָס הייסט דאָס? מאַרקפּיעלד האָט דאָך מיר דערזעהלט אז זי איז געפּעהרליך קראַנק און זי וועט נאָך מוזען אַ פּאָאַר וואַכען די בעט היטען. זי ווייזט גאָר ניט אויס ווי אַ קראַנקע, אין געגענטהייל זי שטראַהל פּון פּאָלער געזונדהייט. ווי שעהן, ווי העררליך זי ווייזט אויס. זי איז נאָך קיין מאָל אזוי שעהן געווען.

יא, דאָס איז זי. זי זעהט איהם גאָר ניט און פּיעללייכט וויל זי איהם ניט זעהן. וואָס טהוט זי דאָ? וואָס האָט דער דאָקטאָר אזא ליגען געזאָגט? דוכט זיך מאַרקפּיעלד איז קיין ליגנער, דאָס איז אַ מערקווירדיגע רעזולט.

— זאָל איך מיך צייגען פאַר איהר?— האָט ער זיך זעלבסט געפרעגט אָדער זאָל איך שוין אוועקגעהן פּון'ם זאַאל זי זאָל מיך ניט זעהן. דען וואָס פאַר אַ פנים וועלען מיר ביידע האָבען ווען מיר וועלען זיך דאָ בעגענגען.

— דאָס איז דאָך אָבער פּאָרט אונפּערשטענדליך! — האָט ער געשטאַמעלט— משה האָט מעהר קיינע טעכטער און מאַרקפּיעלד וועט קיין ליגען זאָגען. ווער קען מיר ערקלעהרען, וואָס דאָ טהוט זיך.

— איך וועל יעצט אוועקגעהן פּון דאַנען,— האָט ער זיך נאָך אַ לאַנגער נאָכ-דענקען געטראַכט— איך וויל מיך דאָ מיט איהר ניט בעגענגען, דען אָבוואַהל די צווייטע שולד, וואָס דער דאָקטאָר האָט אויף איהר אַרויפגעלעגט איז פאַלש, אָבער די ערשטע איז דאָך וואַהר.

— און אפשר?— האָט ער ווייטער געקלערט— ווי באַלד אז די צווייטע איז פאַלש קען דאָך זעהר זיין אז די ערשטע איז זויף פאַלש. עס איז לייכט צו גלויבען אז דאָרט איז אויך עפעס אַן אירטהום. איך וועל מיט איהר רעדען, איך וועל מיך מאַכען גאָר ווי צווישען אונז איז גאָר ניט געווען.

— אָבער ניין, זי וועט דאָך מיר אָנהויבען ווייטער צו פרעגען די אורזאַכע, וואָרום איך בין ביי זיי אזאַ לאַנגע צייט ניט געווען און איך וועל ניט האָבען, וואָס צו ענטפּערען. איך וועל בעסער יעצט אוועק פּון דאַנען און וועל מאַרגען איהר אַ בעזוך אָבשטאַמען, וועל איך שוין אין איין וועג ערפּאַהרען וואָס איז דאָס פאַר אַ געשיכטע מיט יענע קינדבעטאָרין וואָס דער דאָקטאָר האָט מיר ערזעהלט.

244 מעם קאפיטעל.

א קאמעדיע פאר א טראגעדיע.

נאנץ אנדערש האָט שוין יעצט רעבעקא ראַטהאלום גערעדט און געדענקט פון יאָקאָב פּיין.

זי האָט זיך אַרומגעזעהן, אַז זי טהוט אַ גרויס אונרעכט דאָמיט, וואָס זי האָט דעם אַרעסטאַנט אַזוי פּיעל אין זינען. עס קען טאַקע זיין אַז ער איז אונשולדיג, אָבער ווי באַלד אַז ער טראָגט אויף זיך אַזאַ פּערדאַכט און עס איז אויף'ן טויענ-דען פאַל מעגליך אַז ער האָט דעם מאָרד בענאַנגען, האָט ער שוין ניט די ווערטע מען זאָל וועגען איהם דענקען, בעזאַנדערס ווען איהרע עלטערען האָבען דערפון שמערצען. פּערשאַפען די ליבע עלטערן אומזאָנסטע שמערצען צוליב, אַ פּרעמדען יונגען מאַן וואָס איז בעשולדיגט אין אַ מאָרדטהאַט דאָס איז געוויס אַ דומהייט. אַזוי האָט זיך רעבעקא בעטראַכט און האָט זיך פּעסט בעשלאַסען דיִעזען מענשען צו פּערגעסען.

נאנץ אנדערש האָבען יעצט אין איהרע אויערען געקלאַנגען די ווערטער, וואָס מען האָט צו איהר גערעדט וועגען סימאָן גריץ, זי האָט זיך אָנגעהויבען צו בערעכ-נען אַז עס איז גאָר ניט אַזוי קרום דער פּלאַן, וואָס די עלטערען האָבען געמאַכט; זי זאָל דיִעזען רייכען יורש הייראַטהען. און פאַר וואָס ניט, ער איז יונג, שעהן, געבילדעט, ער איז אין איהר פּערליעבט איבער די אויערען און איז נאָך דאַצו אַ יורש פון מיליאָנען.

— אַזאַ יונגער מאַן, ווי סימאָן גריץ איז קען דאָך ווירקליך טהאָן דעם גרעס-טען שידוך—האָט זי זיך געקלעהרט—דען וועלכעס מערען וועט זיך ניט וועלען פּערבינדען מיט אַ יונגען מיליאָנער און וועלכער פּאַטער וועט זיך ענטזאָגען זיין טאַכטער אַזאַ מאַן אָבצוגעבען, און אַז מיר האָט זיך געמאַכט אַזאַ פּאַרטיע, וואָ-רום זאָל איך זיין אַזוי דום און זאָל מיך פון גייהר ענטזאָגען? דאָס איז וואָהר אַז גריץ איז מיר עפעס אַנטיפּאַטיש, ער געפּעהלט מיר גאָר ניט; מאַנכעס מאַל פּיהל איך זאָגאַר צו איהם אַ האַס; אָבער האָב איך דען אַרזאַכע דערצו? דאָס איז נור דערפאַר, וואָס יאָקאָב פּיין איז מיר צופּיעל סימפּאַטיש געווען; אָבער די סימ-פּאַטיע איז אַ פּיעל גרעסערער דומהייט אַלס די אַנטיפּאַטיען, וואָס איך פּיהל צו גריצען. דען איך האָב דאָך גענוג פּאַקטען, אַז יאָקאָב פּיין איז ווירקליך איינער פון די פּערדאָרבענסטע מענשען אויף דער וועלט. יענע מעדען, וואָס האָט מיר דער-צעהלט, ווי אונגליקליך יאָקאָב האָט זי געמאַכט, האָט מיר קיין ליגען געזאָגט. ער האָט זי ווירקליך אונגענשליך בעהאַנדעלט, און ווי באַלד ער איז פּעהיג צו אַזעל-כע אונגענשליכע טהאַטען איז ער דאָך אַן אויסוואַרף דער נאַטור, וואָס יעדער עהרליכער מענש מוז פון איהם אַנטלויפען.

זי האָט זיך אַליין געשעהמט דאָמיט, וואָס זי וואַר אַזוי אונבערעכענט און האָט יאָקאָב'ן צו גוטען געאורטהיילט אויך נאָך דער געשיכטע, וואָס יענע מעד-כען האָט איהר דערצעהלט און זי האָט זיך אַליין געפּרענט:

— וואָס איז דאָס מיט מיר געווען? וואו וואָר מיין שכל? אָבער — האָט זי ביי זיך בעשלאַסען — מעהר וועל איך שוין אזוי נאַרשי ניט זיין פון יעצט אָן און ווייטער, וועל איך טהאָן, וואָס דער טאַטע הייסט און וואָס די מאַמע הייסט און וואָס אלע גוטע און פרומע לייט הייסען מיר צום גוטען טהאָן.

די ווערטער, וועלכע זי פלעגט אלס קינד אימער זאָגען אין דער ברכה, האָט זי יעצט וויעדערהאַלט נאָר מיט אַן אַנדער טאָן און מיט אַן אַנדער געדאַנק און זי איז געווען מיט זיך אליין צופריעדען, וואָס זי האָט זיך זעלבסט געקענט בעוועגען. גרייז איז אויסער זיך געוואָרען פון פריידע אלס אַריינקומענר איין מאָל צו האָטבלומען, האָט איהם רעבעקאַ מיט דער גרעסטער פריינדשאַפט און צערטליכ-קייט עמפּפאַנגען.

— וואָס איז דאָס מיט אייך, הערר גרייז?— האָט זי געפרעגט איהם די האַנד רייכענר— איך האָב אייך שוין דריי טעג ניט געזעהן, איהר זייט ביז אויף אונז? — ביז אויף אייך?— האָט ער געענטפערט, וועהרענר דאָס הערז האָט איהם פאַר פריידע געקלאַפּט— אין געענטהייל, איך האָב גערענקט אַז איהר זייט ביז אויף מיר.

— וואָרום האָט איהר דאָס אזוי גערענקט ?

— איך ווייס? ... מיך האָט אויסגעווייעזען...

— וואָס האָט אייך אויסגעווייעזען ?

— מיך האָט אויסגעווייעזען אַז איהר זייט אונצופריעדען מיט מינע בעזוכע.

— ווי פאַלט איהר דאָס אויס צו דענקען הערר גרייז? ווייסט איהר דען ניט, דאָס מיר בעטראַכטען אייך אימער אלס אַ הויז-פריינד, ריכטיגער געזאָגט, אלס אַן אייגענעם מענשען.

— אויב איך האָב אַן אירטהום געהאַט, פּרעהט דאָס מיך זעהר.

— איך זאָג אייך אויסדריקליך, אַז איהר האָט אַן אירטהום געהאַט. מיר זיינען אימער מיט אייך געווען צופריעדען, בעזאָנדערס יעצט, ווען איהר דאַרפט פון אונז אויף אימער אוועקפאַהרען.

— אזוי?— האָט גרייז געלאַכט— זייט איהר יעצט מיט מיר צופריעדען, דער-פאַר, וואָס איך דאַרף פון אייך אויף אימער אוועקפאַהרען.

— ווען איהר וועט דאָ בלייבען, וועלען מיר נאָך מעהר צופריעדען זיין... האָט זי געזאָגט, און איז רויטה געוואָרען.

ער האָט אויף איהר ערשטוינט אַ קוק געטהאָן, ער האָט גלייך בעמערקט די רויטקייט, וואָס האָט איהר געזיכט בענאַסען און מיט אַ שוואַכע שטימע האָט ער ערוויעדערט.

— ווען איהר מיינט דאָס ערנסט, גנעדיגעס פרייליך, ווען איהר וועט צו-פריעדען זיין דאַמיט, וואָס איך וועל פּערבלייבען היער, קענט איהר זעהר לייכט אויספיהרען אַז איך זאָל דאָ פּערבלייבען.

. האט געשווינען און האט דיא אויגען אראָפּגעלאָזט.

— פּרייליין ראָטהבלום! — האט גרייך נאך א קורצער פּויע מיט פייער אויס-
פען. פיהלט איהר דען ניט אז אין אייער מויל ליענט מיין גליק און מיין אונגליק,
כטייער געזאגט מיין לעבען אדער מיין טוידט? אה, רעבעקא! שטעלט אייך פאָר
וואס מיט מיר טהוט זיך יעצט. מיך ערווארטען מיליאנען, און אנדערער אויף מיין
פלאַץ וואָלט שוין לאנג אוועקגעפלויען זיי צו ערנרייען, אבער איך האב דאס ניט
געקענט טהאן. ניין! איך האב פון דאנען זיך ניט געקענט לוזרייסען, ווייל דיא אלע
מיליאנען שפיעלען ביי מיר קיין ראָליע, זיי פערליערען אלע ביי מיר זייער ווערטה
גענען איין בליק פון אייערע אויגען. אבוואָהל איהר האט מיך זעהר אונפריינדליך
בעהאנדעלט און האט מיר קיין האָפּנונג געוואָלט געבען אייער האַנד צו געווינען.
פון דעסטוועגען, בין איך ניט אוועקגעפּאָהרען, וויא דאס הערץ האט מיר געזאגט
אז איך זאל זיך פון מיין גליק ניט ענטזאגען דען ער קען נאך קומען. צו האט מיר
דאס הערץ פאלש פראָפּעהצייהעט אדער וואהר, דאס קענט איהר מיר זאגען און ווען
איך הער פון אייערע זיסע ליפען אז דאס הערץ האט מיר ניט גענאָרטט וועל איך
מיך רעכנען פאר דעם גליקליכסטען אונטער דעם הימעל.

— איך האב נאר ניט געוואוסט, אז איך שוואַכעס מעדכען בין אין שטאנד
א מענשען פאר דעם גליקליכסטען אונטער דעם הימעל צו מאַכען — האט רעבעקא
זעהר פריינדליך געזאגט.

— יא, פּרייליין! איהר זייט דאס אין שטאנדע צו טהאן — האט גרייך מיט
פּיער אויסגערופען — קיינער אויסער אייך קען מיר גליק שענקען. מיט איין וואָרט
פון אייער מויל קענט איהר אין מיר א נייע זעלע, א נייען לעבען אריינגעבען.
נאך א מאל האט יאקאב פיין'ס געזיכט פאר רעבעקא'ס אויגען א שטראַהל
געטהאן, נאך א מאל האט זיך פאר איהר פאָרגעשטעלט דער שטארקער קאָנטראַסט
וואס איז צווישען מענער. אין פערנלייך צו יאקאב'ן איז גרייך געווען א גול, א נאר-
ניט. אבער וויא א שטימע האט אין איהרע אויערן אין דער מינוט א שושקע געטהאן:
יאקאב פיין איז דער גרעסטער אונמענש אין דער וועלט, דוא דאַרפסט פון איהם
גיט דענקען, דאס איז פאר דיר דיא גרעסטע שאַנדע.

זיא איז דער שטימע געהאָרואס געווען און וויא זיא זאל פירכטען פיעללייכט
וועט זיא זיך אבערמאלס לאזען פערלייטען פון יאקאב פיין'ס פראַכט, האט זיא
גריצען דיא האַנד גערייכט און האט געזאגט:

— אויב איהר געפינט אין מיין האַנד דאס גליק וואס איהר זוכט גיעב איך
עס אייך מיט פולער פריידע.

— רעבעקא! לייע זיסע רעבעקא! — האט גרייך מיט א ציטערענדע שטימע
אויסגערופען ערנרייענדר רעבעקא'ס האַנד און זיא בעדעקענדר מיט הייסע קושען.
יעצט האב איך מיין ציעל עררייכט... יעצט בין איך דער גליקליכסטער אין דער
גאנצער וועלט.

עס איז אין אלגעמיין זעהר אנגענעהם יעדען מענשען צו פיהלען אין זיך דיא

קראפט דעם צווייטען רעטען אדער הילפע צו בריינגען. בעזאנדערס איז זעהר אנ-
נענעם יעדעס מעדען צו הערען פון א יונגען מאן, אז אין איהר זעהט ער זיין
נאנצעס נליק, און ווען זיא וועט איהם איהר הערן ניט שענקען האט דאס לעבען
ביי איהם קיין ווערטה. פון דער צייט וואס דאס קליינע מעדען קומט אריין אין
דיא צייטיגערע יאהרען, פאנגט זיא אן צו פאנטאזירען וועגען אז א נליקליכע שטונדע
אין וועלכע זיא וועט יענע זיסע ווערטער הערען. זאנאר דיא קלינסטע און אויפגע-
קלערסטע פרייליין האט פערגעניגען וועגען אזא שטונדע צו טראכטען, און ווען דיא
שטונדע קומט שוין אָן, דאן ווערען זיי וויא בערווישט פאר פריידע. עס טרעפט זאָ-
נאַר, אז ווען אזעלכע ווערטער נעהן ארויס פון א מאן וואס איז זיי ניט ליעב,
האבען זיי אויך ניט וועניג פערגעניגען: פון אזא נעשפרעד.

דיא ווערטער וואס זיינען ארויס פון גריי'ס מונד, האבען אויך אויף אונזער
קלונער רעבעקא'ן זעהר א נוטען איינדרוק נעמאכט. אבוואהל, לויט מיר ווייסען,
האט זיא איהם ניט געליעבט, אבער דער געדאנק אז דער מאן איז צו איהר אזוי
צונעבונדען, דאס ער קען נאר אָהן איהר ניט לעבען, און דערמיט וואס זיא וועט
איהם איהר האנד שענקען, מאכט זיא איהם פון טויט לעבעדיג. דער געדאנק האט
זיא ערקויקט.

זיא האט ניט געוואוסט אז דיעזע ווערטער זיינען פאליש, אז זיי נעהן ארויס
פון א פערדאָרבען הערן. דיא אונפראַקטישע רעבעקא האט ניט פערשטאנען, אז
דיעזער צופלאַקערטער געליעבטער רעדט דיא פייעריגע ווערטער ניט אויס ליעבע
צו איהר פערזאָן, זאָנדרען אויס לוכט צו דעם נדן וואס איהר פאטער וויל איהר
געבען. זיא האט ניט געדענקט, אז פאר איהר שפיעלט יעצט א קונסטפאָלער
אקטיאר בלויס א קאָמעדיע; פון יענע קאמעדיען וואס ענדיגען זיך מיט שרעקליכע
טראַגעדיען. ...

245 טעם קאפיטעל.

איז דאָס ווירקליך דער טיפּעל?

— ווער איז דאָ געווען? וואָס איז דא געווען?

דיא פראנע האבען איינער דעם צווייטען געשטעלט דיא בעוואוינער פון דעם
גראף דאנילאָוו'ס שלאס.

מערקווירדיג האט זיך דא געטראָפּען. א פרעמדער עלענאנט געקליידעטער
מאן איז אהער געקומען צופאהרען רייטענדיג אויף אן אייגענעם פערד. דאס פערד
האט ער געהייסען אריינפיהרען אין שטאָל און אליין איז ער אריינגעגאנגען צו דעם
אלטען גראף פעליקס דאנילאָוו. דארט איז ער אבגעזעסען ביי א האלבע שטונדע,
נאכהער איז אריינגעגאנגען און האט אנגעזאגט דעם אלטען פיליפן אז דער גראף איז
אין אהנמאכט געפאלען און באלד איז ער אריינגעגאנגען אין שטאָל, האט גענומען
זיין פערד, האט זיך אויף איהם געזעצט און האָט געוואלט אוועקפאהרען; אבער
אין דער מינוט האט פיליפ געמאכט א נוואלד, אז דער פרעמדער האט זיין הערן
ערמאָרדעט. אויף דעם געשרי איז סטעפאן מיט סעמיאָנען ארויסגעלאפען פון זיך
ערע צימער. זיי זיינען צוגעלאָפּען צו דעם רייטער און האבען פעהאלטענדיג זיין

פערד און איהם געוואָלט צווינגען ער זאָל אַרונטערקריכען, אבער ער האט נאָך רוהיג מיט א שטייכעל זיי געראַטהען, זיי זאלען איהם לאָזען פאַהרען. אַלס זיי האבען אבער איהם גענומען שלעפען פּוֹם פּערד, האט ער יעדען פון זיי, זיצענדיג אויפֿן פּערד אַראָפּגעלאזט צו איין פּויסט (קולאַק) איבער דיא קעפּ און זיי זיינען פּערטר מעלטע צו דער ערד געפּאַלען, און ער איז שנעל וויא א פּויגעל אויף זיין לייכטען פּערד אוועקגעפּלייגען און איז וויא אין דער ערד אריין.

מען האט געמוזט דיא ביידע העלדען סטעפּאַנען מיט סעמיאנען אונטער דיא הענד אין שטוב אריינפּיהרען, און עס האט לאנג געדויערט ביז זיי זיינען געקומען צו זיך. ביידע האבען איינשטימיג געזאנט, אז דעם רייטער'ס האנד איז ניט געווען פון פלייש און בלוט זאנדערן פון אייזען; דען עס איז אונגעגלייך א מענש זאל אין זיינע הענד אזא קראפט האבען.

עס האט זיך אויסגעלאָזט, אז דער אלטער פעליקס איז נאר ניט ערמאָרדעט געווארען. ער איז טאקע נור, וויא דער פרעמדער האט געמעלדעט, אין אַהנמאכט געפּאַלען. אבער עס וואָר קיין צווייפעל, אז דער געהיימיספּאַלער גאַסט איז געווען א רויבער, דען מען האט בעמערקט וויא דעם גראפּס טאַשען זיינען דורכגעזוכט געוואָרען; איז דאָך דאָס א צייכען, אז דער פרעמדער האָט דאָרט געלד געזוכט. אַלס פעליקס איז געקומען צו זיך, האט ער זאָנדערבאַרע ווערטער גערעדט. ער האט זיך אויך ערשאַקען אין אַלע זייטען אומגעקוקט, און האט אַלע וויילע דערמאנט דאס וואָרט „טייפּעל“.

זיין געטרייער פּיליפּ האט פון זיין בעט ניט אבגעטראָטען. ער האט אַלע קרעפטען אנגעווענדעט זיין העררן געזונד צו מאכען, און אַלס דער אלטער האט שוין זיין פּאַלעס בעוואוסטזיין צוריק בעקומען, האט ער איהם געבעטען ער זאָל איהם דערצעהלען וואס מיט איהם איז דאָ געווען.

— ער איז נאך דא? — האט דער אלטער ערציטערט געפרענט.

— וועמען מיינט איהר? הערר גראָף.

— איך מיין, דעם טייפּעלס ברודער.

— וואס? — דעם טייפּעלס ברודער? — האט פּיליפּ ערשטוינט געפרענט,

מיינענדיג אז זיין הערר רעדט אויסען זינען.

— יא, דעם טייפּעלס ברודער מיין איך — האט פעליקס געענטפּערט זיך מיט ציטערנדע בליקען ארומקוקענדיג אין אַלע זייטען.

— יעזוס קריסטוס! — האט פּיליפּ ערציטערט געשטאַמעלט — וואס פּאַלם

איך איין, ננעדיגער הערר. ווארום רעדט איהר פון דעם טייפּעלס א בדודער?

— האסט דוא ניט געזעהן דעם מענשען וועלכער איז דאָ געווען?

— איהר מוזט מיינען דעם רויבער?

— וועלכען רויבער?

— דער עלענאנטגעקליידעטער הערר וועלכער איז דא געווען, וואָר אן אייני

תאכער רויבער, ננעדיגער הערר.

— א רויבער איז ער? פון וואָנען ווייסט דוא דאס?

- האט איהר ניט געפיהלט, וויא ער האט אייערע טאשען דורכגעזוכט?
 — ער האט דורכגעזוכט מייע טאשען? — האט דער אלטער העכסט ער שטוינט געפרענט.
- יא. אלע אייערע טאשען זיינען געווען אויסגעקעהרט. ער האט דאָרט גע-
 ווכט געלד. — האט איהר געהאט ביי זיך געלד? געדינער הערר.
- יא. אין מיין בחיים־טאש איז געלעגען צעהן טויזענד רובעל.
 — אזוי? נו, האט דער רויבער געוויס דאס געלד צוגענומען?
 דער אלטער האט אריינגעלייגט דיא האנד אין זיין בחיים־טאש און האט פון
 דאָרט ארויסגעצויגען א גרויסען פאָרטמאָנע.
- יא — האט ער ערציטערט געזאגט — דער רויבער האט דעם פארטמאנע
 אין דיא הענד געהאלטען, דען דער שלאס אין איהם איז צובראכען.
 מיט ציטערנדע הענד האט ער דעם פארטמאנע געעפענט, און וויא ערשטוינט
 איז ער געווארען אלס ער האט דא געפונען דאס גע'ננבעטע געלד. עס האט זאנאר
 איין רובעל ניט געפעהלט.
- איך יורקא איז אויסער זיך געווארען אלס ער האט דאס דערועהן און האט
 ערשטוינט אויסגערופען:
 — אויב אזוי, איז ער קיין רויבער געווען.
- ניין, ער איז קיין רויבער, זאָנדרען דעם טייפעלס ברודער — האט דער
 גראף געענטפערט.
- וואָרום רעדט איהר אלץ פּוֹחַם טייפעלס ברודער? — האט פיליפ גע-
 פרענט.
- ווייל ער אליין האט מיר געזאגט, אז ער איז דעם טייפעלס ברודער. אנה-
 פאנגס האב איך איהם ניט געגלויבט. איך האב געמיינט, אז ער שפּאַסט. ענדליך
 האב איך מיך איבערצייגט, אז ער איז ווירקליך דעם טייפעלס ברודער געווען, און
 פיעללייכט נאר דער טייפעל אליין. דען ער האט אויף מיר מיט אזעלכע שרעקליכע
 אויגען געקוקט, דאס איך האב זיינע בליקען ניט געקענט ערטראגען. מיר איז אין
 דיא אויגען פינסטער געוואָרען און איך האב מיין פערשטאנד און מיין בעוואוסטזיין
 פערלארען.
- אויב אזוי, פערשטעה איך שוין — האט פיליפ אייסגערופען, וויא ער זאל
 זיך עטוואס דערטאנען.
- וואס פערשטעהסט דוא? — האט דער גראף גייעריג געפרענט.
- איך פערשטעה יעצט ווארום סטעפאן און סעמיאן זאנען, אז ער האט
 ניט געהאט קיינע געוועהנליכע מענשען־הענד, זאָנדרען הענד פון אייזען.
- אזוי זאגען זיי? פון וואגען ווייסען זיי דאס?
 — ווייל ער האט זיי מכבד געווען מיט א פאר פון זיינע אייזערנע קולאקעס.
 — ער האט זיי געשלאגען?
- יא. איך האב געמיינט אז ער האט אייך ערמארדעט, האב איך געמאכט
 א ליצערם. סטעפאן מיט סעמיאָנען האבען דעם ליצערם דעהערט און זיינען ארויס-

געלאפען. זיי האבען איהם געוואלט האַפּען, אבער דא האבען זיי געהאפט פון איהם א פאָר פּויסטען אז זיי זיינען וויא דיא טויטע צו דער ערד געפאלען, און אונז אלעמען האט געקאסט פיעל מיה זיי צו דערמינטערען.

— נו, זעהסט דוא שוין, דאס איך האב רעכט דערמיט וואס איך זאג, אז ער איז דעם טייפעלס א ברודער?

— יא. איך זעה יעצט. אז איהר האט רעכט, הערר נראף — האט פיליפ גע-ענטפערט און האט זיך איבער'צל'ט.

דיא געהיימנים אז דער טייפעל אליין אדער דעם טייפעלס א ברודער איז געווען ביי דעם נראף אין שלאָס און האט דריי מענשען פאסט צום טויט געשלאָגן גען מיט זיינע אייזערנע הענד, איז איבערגעגאנגען פון מונד צו מונד און באלד האט גאנץ דאָנליאָוקא געקלונגען מיט דעם נייעס. עס איז געפאלען אזא מורא אויף אלע איינוואוינער פון'ס דאָרף, דאס וויא עס פלעגט קומען דיא נאכט האבען זיי זיך פערשלאָסען אין זייערע הייזער, און ביי דעם מינדעסטען גערויש זיינען זיי ערציטערט געווארען, פיעללייכט קומט צו זיי דער טייפעל.

246 טעס קאפיטעל.

דיא געהיימנים איז ענדעקט.

מארים וואהרהאָפּטיג האט געהערט צו דיא מענשען, וואס לאזען זיך ניט אבשרעקען ווען זיי האבען קיין ערפאָלג אין עטוואס. ער פלעגט בעשטענדיג זאָגען, אז קיין זאך אין דער וועלט קען ניט פערפערטיגט ווערען מיט איין שטרייך. ביי יעדער זאך מוז מען גוט ארבייטען ווען מען וויל עס זאל ארויסקומען פאָלקאָמען גוט, און ווען מען טרעפט עטליכע מאל ניט דאָרף מען דעם מוטה ניט פערלייערען און מען מוז נאך מעהר קרעפטען אנשטרענגען דעם ציעל צו עררייכען. ווען מען טהוט אזוי, מוז מען אויספיהרען דאס וואס מען וויל.

אָבוואָהל יאניק קאבאנאו וויא אויך זיין פרוי האבען זייער געהיימנים וועגען שלמה פיינס קינד שטארק געהאלטען אין זיך פערשלאָסען און האבען עס פאר קיין פאל געוואלט מאריסין ארויסגעבען, האט ער זיך דערפון נאר ניט געמאכט און ער האט זיך בעשלאָסען ווייטער צו ארבייטען; ארבייטען אזוי לאנג, ביז ער וועט דאָך פון זיי דיא געהיימנים ארויסקוועטשען.

ער האט באלד בעמערקט, אז דיא מאדאם קאבאנאו איז דיא גאנצע שטע-ערין. זיא דערלאזט ניט דערצו איהר מאָן זאָל דיא וויכטיגע געהיימנים ענדעקען, דארום האט ער זיך בעשלאָסען געהמען זיך מיט אלע קרעפטען צו יאניקען און איהם אזוי לאנג גלעטען אין קעפעל, ביז ער וועט אויספלאָצען מיט דער ריינער וואהרהייט. אלס בעסטער מיטעל צו עפענען יאניקס מונד האט מארים אויסגעפונען דעם ביטערן טראָפען, אין וועלכען דער הערר קאבאנאו האט זיך אזוי געליעבט, דאס ער איז פערטיג געווען צוליעב איהם אין פייער און אין וואסער צו לויפען. מיר האבען שוין געזעהן וויא ער האט זיך מיט דעם מיטעל בענוצט ביי יאניקין אין הויז און איהם האט געלונגען פון איהם עטוואס צו ערפאָהרען.

אבער ביי איהם צו הויזע איז קיין פלאץ ווייטער דעם מיטעל אנצורווענדען, ווייל זיין ווייבעטשקע מישט זיך אין מיטען אריין. דאס האט וואהרהאפטיג נוס פערשטאנען און ער האט דארום געמאכט אן אנדער פלאץ, ער זאל רבי יאניקין אריינקריגען צו זיך אין שטוב. דאָרט ווען זיי וועלען זיין אונטער פיער אויגען און קיין אנדערער וועט זיי ניט שטערען, וועט דאס מיטעל דיא בעסטע ווירקונג מאַכען.

ער האט דארום ביי זיך אין דערהיים אנגענויט עטליכע פלאשען נוטען וויין און האט אויך געהייסען צוגרייטען א פראכטפאלען אבענד-בראָדט, און אז אלעס איז שוין פערטיג געווען, האט ער זיך ארומגעדרעהט ארום דער פאליציי-געביידע אין דער צייט ווען יאניק האט בעדארפט געהן אהיים, און האָט דאָרט אזוי לאנג געלויפערט ביז יאניק איז פון דאָרט ארויסגעגאנגען.

ער האט געמאכט אזא מינע, וויא ער זאל זיך צופעליג מיט איהם בעגעגענען און איהם רייכענד דיא האנד האט ער אויסגערופען:

— נוטען אבענד, הערר קאבאנאו, פון וואָנען געהט איהר דאס יעצט ?
 — פערשטעהט איהר דען ניט, אז איך געה פון דער פאליציי ? — האט יאניק געענטפערט מיט א פריינדליכע מינע.
 — געהט איהר דאס יעצט אהיים ?
 — יא.

— פיעללייכט וועלען מיר אריינגעהן ערנעץ מאכען א שנאַפּס.
 — איך בין זעהר הונגעריג, דארום מוז איך לויפען אהיים.
 — מיר קענען אבער ערנעץ אנדערש אויך עטוואס צום עסען בעקומען.
 — וואוהין ווילט איהר זאלען מיר אריינגעהן ?

— וואוהין איהר ווילט. אבער ווען איהר זאלט מיך וועלען פאלגען, וואָלט איך אייך איינגעלאדען צו מיר אהיים. ביי מיר וועט איהר בעקומען א נוטען אבענדבראָד און פון וויין אדער שנאַפּס איז קיין רעדע. איך האב נראדע הייטע בע-חומען עטליכע פלאשען וויין און שנאַפּס וואס זיינען עלטער פון אונזערע זיידעס.
 — אבער וואס וועט מיין פיעדאָסקא דערצו זאגען, ווען איך וועל איהר וועט, שערע אזא שאנדע מאכען און וועל עס ניט עסען.

— עס שאדעט ניט. וואס האט איהר אזוי מורא פאר אייער פעדאסיען ? זיא וועט דאָך אייך נאך סיביר ניט אוועקשיקען. קומט, ליעבער קאבאנאו, וועלען מיר לוסטיג דיא צייט פערטרייבען.

יאניק האט אייניגע מינוטען געטראכט און האט געענטפערט:
 — איך וועל אייך דאס מאל צוליעב טהאָן. קומט, איך געה מיט אייך.
 — זעהט איהר, דערפאר בין איך אייך זעהר דאנקבאר — האט מאריס שמארק צופריעדען געזאגט — מיר וואָלט זעהר אונמוטהיג געווען צו זיצען דעם גאנצען אבענד אליין אין שטוב. איהר וועט געוויס קיין חרטה האבען, דערפאר וואס איהר געהט מיט מיר.

זיי זיינען ביידע אוועקגעגאנגען נאך מאָריסעס וואוינונג.

קומענדיג אהין, האט וואהרהאפטיג זיין נאסט ארייננעפיהרט צו זיך אין זאל, האט באלד געהייסען גרייטען דעם טיש און דערלאנגען א פלאש קאניאק מיט פערשיעדענע צובייסאכצען.

דערוועהדיג דיא פרישע סענדיגען און דיא שמאקהאפטע שווארצע איקרע (קאוויאר) וואס מען האט אויף דעם טיש געשטעלט, האט יאניק שוין אנגעהויבען צו שלינגען דיא שפייאכץ.

מאריס האט צוויי היבשע גלעזלאך אנגענאָסען, און נאכדעם אז זיי האבע געטרונקען איינער פאר דעם צווייטענס געזונד, האבען זיי דיא גלעזלאך אויסגעליידיגט.

— דער קאניאק איז ווירקליך פראכטפאל — האט יאניק געזאגט ארונטער-שלינגענדיג דאס גלעזעל שנאפס.

— איהר ווייסט דאך, דער קאבאנאו, אז איך האב שוין א געשמאק אין אזעלכע זאכען. נו, פערבייסט-זשע, ליעבער פריינד, וועלען מיר געהמען נאך צו גלעזלאך.

אונזער יאניק האט זיך צוגעהאפט צום עסען וויא נאך א קריינק. מאַריס האט איהם אונטערגערוקט איין גלעזעל נאך דער צווייטער, און דער גוטער קאבאנאו נאו האט זיך לאנג ניט געלאָזט בעטען און האט אויסגעטרונקען אלעס וויא וואהר האפטיג האט איהם געגעבען. זיין געזיכט האט אנגעהויבען צו ברענען, דיא אויגען צו פינקלען, און ער האט זעהר לוסטיג אויסגערופען:

— לעבען זאָלען אלע אידען! נאך אזא גוטע זיסע פאלק וויא דיא אידען זיינען, האב איך נאך ניט געזעהן. פערפֿיכט זאָלען זיין דיא שורקען, וואס וואגען זיך אויף דיא אידען שלעכטעס צו ריידען; איך וואָלט ניט פערביטען איין נאגעל פון א אידישען פוס אויף צוואנציג קריסטליכע קעפ.

— איך ווייס, ליעבער קאבאנאו, אז איהר זייט א פריינד פון מיין פאָלק, און איהר האט אלע אידען זעהר ליעב, דארום ליעב איך אייך. איך בין צו אייך וויא א ברודער צוגעבונדען. ווען אלע קריסטען זאָלען זיין אזוי עהרליך און גוט וויא איהר זייט, האט מען זיי אלעמען בעדארפט שעצען און עהרען. נו, איך וויל מיר זאָלען יעצט פערזוכען פון דיא נייע פרישע וויין וואס איך האב הייטע געקויפט. דער וויין וועט אייך געוויס זעהר גוט שמעקען, און איהר וועט טרינקען אויף מיין געזונד.

— א קלייניקייט צו וועל איך טרינקען פאַר אייער געזונד; ניט איין מאָל, נור זעקס מאָל וועל איך דאס טהאן; דען אייער געזונד, ליעבער וואהרהאפטיג, איז ביי מיר זעהר טהיער. איך קען פון'ס אמת ניט אוועקנעהן, איך האב שוין וועגען דעם אויך מיין פיאראסען פיעל מאל געזאגט, אז מאריס וואהרהאפטיג איז נאר קיין מענש, נור א מלאך.

מאריס האט געשווינד געבראַכט א פלאש וויין, האט אנגענאסען פאר זיין נאסט א גרויסע טהעע-גלאָז און האט איהם אונטערגעטראָגען מיט דיא ווערטער:

— איהר מוזט האַלטען וואָרט, ליעבער פריינד. דיעזע נלאז מוזט איהר אין נאנצען פאר מיין געזונד אויסטרינקען.

— איך בין א וואָרט'ס-מאַן! — האט יאניק זעהר מונטער געענטפערט — זאנאר מיינע ערנסטע פיינדע וועלען מוזען געשטעהן, אז איך בין א וואָרט'ס-מאַן. נו, איך טרינק אויף אייער געזונד, ליעבער גוטער זיסער פריינד. איך ווינט אייך, איהר זאלט לעבען און לעבען! וויזאָט!

ער האט זעהר קונסטפאָל דיא נאנצע נלאז אין איין צוג אויסגעטרונקען.
— אַך, וואס פאר א וויין דאס איז! — האט ער איבערראשט א געשרי געטהאָן — איך האב נאך אין מיין לעבען אזא וויין ניט געטרונקען. וויפיעל קאָסט ער?
— ער קאָסט דריי רובעל א פלאַש.

— זעהר ביליג. מען מעג פאר איהם צאהלען פינף זאנאר צעהן רובעל א פלאַש. בראווא, וואהרהאפטיג, מען מוז רעספעקטירען אייער געשמאַק.

ער האט שוין דיא ווערטער גערעדט מיט א האלבען מונד און מיט א פער שיכרטע מינע, זא דאס מאַריס האט געזעהן, אז ער קען שוין אנפאנגען צו ריידען, וועגען דעם וואס ער וויל.

— האט איהר געהערט, ליעבער קאבאנאוו, פון דעם סקאנדאל וואס איך האב הייטע געהאַט? — האט ער געפרעגט.

— א סקאנדאַל? איהר האט געהאַט א סקאנדאַל?

— יא. איך האב אזא סקאנדאַל געהאַט, דאס איך האב מיך געמוזט וועגן דען צו דער פאליציי אום הילף.

— דערצעהלט מיר אויך וואס דאס איז געווען פאר א סקאנדאַל.

— איהר האט דאך געהערט פון דעם אידען שלמה פֿיין?

— וועלכער שלמה פֿיין?

— דער, וועגען וועלכען מיר האבען אייניגע מאל גערעדט, וואס זיין קינד איז פערפאלען געווארען.

— א, דעם שלמה'קע מיינט איהר? נו?

— דיעזער אלטער נאָר איז פלוצלונג צו מיר הייטע געקומען מיט א וועק

סעל אונטערנעשריבען מיט מיין פאטערס האנד און האט פון מיר געפאָדערט איך זאָל איהם צעהן טויזענד רובעל געבען, און אלס איך האב דאס ניט געוואָלט טהאן, איז ער מיך בעפאלען וויא א רויבער און האט מיך געוואלט שלאגען.

— אזוי? — האט יאניק מיט שכור'ע גרימאסען געפרעגט.

— יא. ער האט מיך געוואלט איינפאך דערשיטיקען פון כעס; איך האב מיך

אבער פון זיינע הענד ארויסגעריסען, בין צוגענאנגען צום פענסטער און האב גע-

מאכט אזא נוואלד, דאס עטליכע נאָרדאָוואָיעס זיינען געקומען צו ליפּען.

— נו, האבען זיי איהם אוועקגעשלעפט אין דער פאָליציי?

— יא. ער זיצט אין געפענגניס, און איך וועל שוין ניט רוהען ביז איך וועל

איהם ניט אין גרעסטען אונגליק בריינגען.

-- איהר האט רעכט! איך שווער אייך ביי גאט, אז איהר האט רעכט.

מיט דיא פערפלוכטע זשידעס דארף מען קיין צופיעל צערעמאניען מאכען; וויא דיא קעץ דארף מען זיי אלעמען אויסשטיקען. — ניין! איך מיינ ניט אלע זשידעס — האט ער זיך צוריק א חאפ נעטהאן — איך מיינ דיא פערפלוכטע זשידעס וואס בעפאלע פלוצלינג אזעלכע עהרליכע לייט וויא איהר זייט. איהר זאלט איהם ניט שווייגען, הערר וואהרהאפטיג. איהר זאלט איהם נאך דער קאטאָרגע אוועקשיקען. איך וועל אייך אין דעם העלפען.

— זייט זיכער, אז איך וועל איהם שוין ניט שווייגען. איך וועל איהם ווייזען וואס איך קען. איך זאג אייך, הערר קאבאנאוו, אז יעצט האב איך מיך ארומגע-זעהן, דאס זעהר ריכטיג זאגט דאס רוסישע ווערטעל: «סיקעס ניט זשויוויאָש, טאָוואָ ניט זנאָיעש», מיט וועמען דוא וואוינסט ניט צוזאמען, דעם קענסט דוא ניט דערקענען. איך האב בעשטענדיג דעם שלמה פיין געהאלטען פאר זעהר אן אָרענט-ליכען מאן; איך בין איהם דער בעסטער נוסער פריינד געווען. א בעווויי האט איהר, אז איך האב אייך עטליכע מאל געבעטען איהר זאלט מיר זאגען, וואו זיין פערלארענער זאהן געפינט זיך; ווייל איך ווייס, אז ער איז זעהר נייגעריג צו וויסען וואס מיט דעם זאהן איז געווארען. צום סוף האט ער מיר געוועזען, אז ער איז איינער פון דיא ערנסטע מענשען אין דער וועלט.

— איך ווייס שוין פון לאַנג, אז מען דארף זיך ניט צו יעדען מענשען פריינד-ליך צולאָזען — האט יאניק געענטפערט — איך בין שוין גענוג פראַקטיש אין דער וועלט.

— א קלייניגקייט צו איהר זייט פראַקטוש — האט איהם מאָרים געשטיי-כעלט — ניט אומזאָנסט האַלט אייך דיא וועלט פאר א גרויסען חכם. נור איך וועל שוין ווייטער אויך קליינער זיין. פון היינט אָן און ווייטער וועל איך שוין וויסען וואס איך האב צו טהאן. יעצט ווען איך זאל זאגאר וויסען וואו זיין קינד איז, וואלט איך איהם אויך ניט אויסגעזאגט.

— זעהט איהר שוין אז איך בין א חכם, דערמיט וואס איך האב אייך ניט געוואלט אויסזאגען דיא געהיימניס.

— יא. איך געשטעה, אז איהר האט זעהר רעכט געהאט. דער אונמענש האט ניט פערדינט מען זאָל איהם אזא זאך ענדעקען. אבער איך גלויב, אז ווען זאגאר מען זאל איהם אויסזאגען דיא וואהרהייט, וואָלט ער קיין גרויס פערגעניגען געהאט ווייל זיין זאָהן איז א קריסט, און ער אליין איז זעהר א פאנאטישער איד.

— פון וואָנען ווייסט איהר, אז זיין זאָהן איז א קריסט?

— האט איהר דען פערגעסען, אז איהר האט דאס מיר אליין געזאגט?

— איך האב אייך שוין אויסגעזאגט ווער זיין זאָהן איז? — האט דער בע-

רוישטער קאבאנאוו ערשטיינט געפרעגט.

— מיר איז א וואונדער, איהר זאלט אזא זאך פערגעסען. איהר האט מיר

זאגאר דערזעהלט אז ער איז א גראף.

— אזוי? איך האב אייך שוין דערזעהלט, אז דאס איז דער גראף אנטאן

דאנילאָוו...

מארים האט זיך נאר דערקוויקט, אלס ער האט דיא ווערטער דערהערט. יעצט האט ער שוין דייטליך געוואוסט, אז שלמה פיינס פערשוואונדענער זאָהן הייסט נראף אנטאן דאנילאָוו; אבער ווער איז דער דאנילאָוו און וואו וואוינט ער, דאס האט איהם נאך געפעהלט צו וויסען, דארום האט ער בענוצט דיא יעצטיגע מערקווירדיגע געלעגענהייט אויך דאס איבעריגע אויסצופאַרשען.

— זאָנט מיר נור, לייעבער פריינד, — האט ער געזאגט זיך ווענדענר צו יאניקין — איז ווירקליך דער נראף אנטאן דאנילאָוו א רייכער מאן?
— צו ער איז רייך, פרעגט איהר? — האט יאניק געענטפערט — ער איז א מיליאנער. אויסער דעם דאָרף דאנילאָווקא אין וועלכען ער וואוינט, האט ער נאך דריי גרויסע דערפער. דערצו האט ער א קאפיטאל פון מיליאנען אין דיא ביינק און ביי זיך אין דער-היים.

מעהר האט וואָהרהאַפטיג ניט בעדאַרפט וויסען. ער איז אויפגעשטאנען פון'ס טיש מיט דעם אויסריד, אז ער מוז אויף אייניגע מינוטען ארויסגעהן. ער איז אריינגעלאפען אין זיין קאבינעט און האט פערשריעבען דא אייניגע ווערטער. נראף אנטאן דאנילאָוו פון דעם דאָרף דאנילאָווקא.

247 מעס קאפיטעל.

א גוטער ראַטא.

סאָנקא האט זעהר מונטער און פערגעניגט געטאנצט ביי פעלדבערגען אויף דער חתונה.

דיא יונגער וועלכע איז נאך פריש וויא א פרישע בלומע, וואס פאנגט זיך ערשט אָן צו ענטפאלטען, לאָזט זיך ניט אזוי לייכט ביינען פון דיא לעבענסשטירמע. דען איין נלאָנץ פון דער ליכטיגער זוהן ווירקט אויף איהר צו נומען פיעל מעהר אלס טווענדער שטירמע קענען אויף איהר ווירקען צום שאדען. דאס הערץ פון דעם יונגען מענשען אין דער פריהלינגס צייט פילט זיך לייכט אן מיט פרייד ביי דעם לוסטיגען שפיעלען פון א שעהנעם אַרקעסטער אָדער ביי דער אנויכט פון א פרעה-ליכע סצענע. אין יענער מינוט ווערען אלע זאָרגען וואס דאָרט געפינען זיך פער שוואונדען וויא דער רויך פאר דעם ווינד.

סאָנקא האָניגמאן, אָבוואָהל זיא האט אין דיא וועניגע יאהרען וואס זיא האט אבגעלעבט, פיעל מעהר ליידען איבערגעטראגען אלס מאַנכער אלטער מאן אין זיינע פיעלע יאהרען, האט אבער דיא לוסט צום לעבען ניט פערלאָרען און אז זיא איז אריינגעקומען אין א לוסטיגער געזעלשאַפט האט זיא אן אלע איהרע צרות פערגעסען און איז געוואָרען מונטער וויא א קינד.

ביי פעלדבערגען אויף דער חתונה, וויא זיא האט דערהערט דיא לוסטיגע טענער פון א שעהנעם אַרקעסטער און האט פאר זיך דערזעהן פיעלע פרעהליכע לייטע וואס האבען נור אין זינען געהאט טאנצען און לוסטיג זיין, איז איהר יונגעס הערץ אויך פול געוואָרען מיט פריידע און לוסט צום פערגעניגען. זיא האט זיך לאַני ניט געלאזט בעטען אלס א יונגער קאָואליער האט זיא צום טאנצען איינגע-

לאדען, ויא האט אין דער מינוט אלע איהרע פערנאנגענע צרות פערנעסען און האט זיך איבענגעגעבן דער נעגענווערטניגער פריידע.

ענדליך האט דער טאנץ אויפגעהערט און איהר קאוואליער האט זיא צונעך פיהרט צו איינעם פון דיא לעדיגע שטוהלען — און האט זיא אוועקגעזעצט. ניט ווילענדיג האט זיא א קוק געטהאן צו דער טהיר און איהר נאנצעס בלוט איז איהר אין קאפ אריינגעקומען, דען זיא האט דערזעהן יאָזעף לעהמאן געהענדיג צו דער טהיר, זיא האט איהם דערקענט פון הינטען און אלס ער איז שוין אין דער טהיר געשטאנען האט ער זיך אומגעקוקט, זייערע בליקען האבען זיך אויף איין מאָמענט בעגענענט און ער איז וויא האסטיג ארויסגעלאפען.

זיא איז געבליעבען בעוועגונגסלאָז זיצען אויף איהר פלאַץ. יאָזעף איז דא אויף דער חתונה. ער האט זיא געזעהן און האט זיא זאגאר ניט געוואָלט בעגריסען.

— אונזענש שלעכטער הערצלעזער מאן! — האבען איהרע ליפען געשטאמעלט — וואס האב איך דיר אזעלכעס געטהאן וואס דוא אַנטלויפסט פאר מיר וויא פאר דעם טייעפל. איך פיהל מיך נאר ניט זינדיג געזען דיר. זעהר נלייך וואס עס האט זיך אזוי געמאַכט, וואס איך האב דערקענט דיין ניעדערטרעכטיגקייט. דאס וועט פיעללייכט פערלעשען דיא פלאמען וואס איך האב אין הערצען פאר דיר געטראגען. עס פרהעט מיך זעהר וואס איך בין פון דייע הענד גערעטעט געוואָרען דען איך קען מיר שוין פאַרשטעלען וויא דוא וועסט בעהאַנדלען א ווייב נאך דיין חתונה.

דוכט זיך אז זיא אליין האט איהר צופריעדענהייט אויסגעדרוקט פון דעם וואס זיא איז פון דעם הערצלעזער יאָזעף בעפרייט געוואָרן. פון דעסטוועגען האט זיא שוין אין דיעזען אבענד ניט מעהר געקענט פרהעליך זיין. זיא האט שוין מעהר ניט געמאַצט און אויף דיא אלע ווערטער וואס איהרע בעקאנטע האבען צו איהר גע'רעדט, האט זיא נור געזעהלטע ווערטער געענטפערט. מען האט זעהר לייכט גע'קענט דערקענען, אז דא האט זיך עטוואס געמאַכט וואס האט מיט איין שלאג איהר פרהעליכע לוינע פערדאַרבען.

זיא אליין איז אויף זיך זעלבסט שטאַרק צאָרניג געווען דערפאַר וואס יאָזעף'ס ערשיינונג האט אויף איהר אזא ווירקונג געמאַכט, אבער זיא האט דאצו נאר ניט געקענט העלפען, עס איז איהר געווען אזוי ביטער דאס זיא האט געוואלט וויינען, נור זיא האט זיך מיט אלע קרעפטען איינגעהאַלטען, דען זיא האט זיך געשעהמט. זא איז פערנאנגען דער רעסט פון דעם אבענד, זיא האט קיים דערלעבט איהר פאטער זאל זיא אהיים רופען און איז פון דער חתונה אנטלאפען געוואָרען וויא איינער אנטלייכט פון געפענגניס.

ערשט קומענד א היים אלס זיא האט זיך פערשפאַרט אין איהר צימער האבען זיך איהרע אויגען געעפענט און דיא טרעהרין האבען זיך שטראמען פון דאָרט ארויס געשפאַרט. זיא האט קיין מאל אזוי געוויינט וויא יעצט, קיין מאל איז איהר ברוסט ניט געווען אזוי בעלארען מיט שמערצען וויא אין דיעזען אבענד.

אומזאָנסט האט זיא זיך זעלבסט פאַרווירפע געמאַכט אויף דעם וואס זיא וויינט, אומזאָנסט האט זיא זיך זעלבסט געפרענט דיא פראגע וואָרום וויין איך אין

דער צייט ווען איך דארף זיך פּרעהען דאמיט וואס איך בין גערעמעט פון אזעלכע שלעכטע הענד. אויף דיעזער פראגע האט זיא קיין אנטוואָרט געפונען און דיא טרעהרען האבען וואס ווייטער שטארקער און קרעפטיגער געשטרעמט פון איהרע אויגען גענען איהר ווילען, וויא איהר צו להכעיס האבען זיך פאר איהר פאָרגעשטעלט דיא נוטע טהאַטען וואס יאָזעף האט איהר בעוויזען אין דער צייט ווען זיא וואר אין דאנילאווא, בעזאָנדערס יענע רעטונג וואס ער האט איהר געבראַכט אין יענעם שרעקליכען טאג ווען דער פריסטער פון דאנילאווא האט זיא מיט געוואָלד גע- וואלט שלעפען אין דער קירכע זיא דאָרט צו טויפען.

— וואס איז דאס מיט איהם געוואָרען? — האט עס אין איהר געפרעגט. ער ער האט מיר פיעל מאל בעוויזען דאס ער ליבעט מיך מיט דעם גאנצען הערצען. זאגאר דאן ווען אלע האבען מיך געהאַלטען פאר א ננב'טע, האט ער מיר געוויזען אז ער גלויבט קיין זאך ניט און ער האלט מיך פאר דער עהרליכסטער אין דער וועלט, און יעצט בעווייזט ער מיר אזא האס און אזא פערזאכטונג וויא ער זאל צו דער איבערצייגונג קומען דאס איך בין ווירקליך א וואהרע ננב'טע.

וואו געהמט מען אזא נוטען פריינד איך זאל קענען פאר איהם דאס הערץ אויסניעסען. אך, ווען יעמאנד זאל אין מיר ערוועקען האס צו דיזען מענשען, וויא דאנקבאר איך וואָלט איהם דערפאר געווען.

זיא האט זיך דערמאהנט אן איהר פריינדין בת-שבע. זיא איז דיא איינציגע פאר וועמען זיא קען איהר הערץ אויסניעסען אום איהר זאל וועניגסטענס אביסעל לייכטער ווערען.

זיא האט שוין בת-שבע'ן ווייט אייניגע טעג ניט געזעהן. אבער זיא האט זיך אויף דעם ניט געוואונדערט, דען בת-שבע וויל געוויס צו איהר ניט קומען ווייל זיא ווייס אז איהרע (סאָנאַס) עלטערן זיינען ביז אויף איהר און ווילען ניט ליידען זיא זאל צו זיי אין הויז קומען.

מאָרען גאנץ פריה וועל איך ביי איהר זיין — האט זיך סאנקא בעשלאסען. יא, איך וועל ביי איהר זיין און וועל פאר איהר מיין הערץ אויסריידען, זיא איז אַ קלונע, זיא וועט מיר געבען א נוטען ראטה וואס איך זאל טהאן.

זעהר וועניג האט זיא יענע נאכט געשלאָפען און אַלס זיא איז אויף מאָרען אין דער פריה אויפגעשטאנען, וואר איהר ערשטער געדאנק, געהן צו בת-שבע. עס איז נאך אבער געווען צו פריה דארום האט זיא געוואָרט ביז דער זיינער האט גע- שלאָגען צעהן דאן איז זיא אוועקגעלאפען צו בת-שבע'ן.

זיא האט דער פריינדין געטראפען ביים טיש טרינקענד קאפע. בת-שבע האט זיך זעהר דערפרעהט אלס זיא האט סאנקאן דערזעהן. זיא האט איהר פאסט מיט שוועסטערליכער צערטליכייט עמפאָאנען.

— איך גלויב אז אייך האט עטוואס וויכטיגעס אהער געטריבען— האט זיא געזאגט דריקענד סאנקא'ס האַנד. אין אזא צייט וועט איהר זיך ניט ערלויבען ווייטען מאכען. — יא, פריינדין! — האט סאנקא געענטפערט — מיינע שמערצען האכען מיך יעצט צו אייך געטריבען.

- אייערע שמערצען? האט אייך עטוואס שלעכטע נייעס פאסירט?
- דאס זיינען קיינע בעזאָנדערע נייעס, מען קען זאגאר זאגען אז דאס זיינען אלטע זאכען, אבער זיי האבען זיך געסטערן אבענד ערשט אבערשיט און האבען נאך שטארקער אנגעהויבען צו בלוטען.
- וואס איז אזעלכעס געשעהן? — האט בת־שבע ניגיריני געפרעגט.
- סאנקא האט איהר דערזעהלט פון איהר בעגענונג מיט יאָזעף'ן אויף דער האָכצייט און וויא ער האט איהר קיין אויפמערקזאמקייט געשענקט און איז באלד וויא ער האט איהר דערזעהן פאָרטגעגאנגען.
- נו, וואס־זשע נעהמט איהר זיך דאס אזוי צום האַרצען? — האט בת־שבע געזאגט אלס סאָנקא האט אנגעהויבען צו ווישען דיא טרעהרען פון דיא אויגען. איהר ווייסט דאך שוין פון לאנג אז ער איז אן אונמענש און ער האט גאר ניט דיא ווערטה מען זאל נאך איהם בענקען און וועגען איהם דענקען.
- ווען איך זאל דאס וויסען וואלט איך מיך שוין געטרייסט, ליידער ווייס איך דאס געגענטהייל אז ער איז פאָרט געווען דער בעסטער מענש אין דער וועלט.
- וואס האט איהר זיך אריינגענומען אין זינען אזעלכע פוסטע זאכען, איך זאג אייך, אז ביי אייך איז נור א פאַלשע איינבילדונג, עס טרעפט זעהר אָפט אז זאגאר דער גרעסטער מערדער טהוט א וואלט־האט. נו, איז ער שוין דערפאר קיין מערדער ניט.
- אבער יאָזעף איז קיין מערדער — האט סאנקא וויינענד געענטפערט — איך קען איהם פון דער בעסטער זייטע, אויך אלע זיינע בעקאנטע זאגען אין איין שטימע, אז ער איז א פיינער ארדענטליכער מאַן.
- וואס קומט מיר ארויס וואס לייט זאגען, דיא בעהאַנדלונג וואס איהר האט פון איהם בעווייזט אונז דייטליך, אז ער האט אין זיך קיין פונק מעגשליכקייט און איך ראטה אייך וויא א וואהרע פריינדין איהר זאלט פון איהם ניט מעהר דענקען. ווען ער האט נאך דער פערשפרעכונג וואס ער האט מיר געגעבען קיין וואָרט געהאַלטען, איז ער א פערדאָרבענער מענש אין פאלען זינען דעם וואָרטעס.
- איך פערשטעה אייך גאר ניט — האט סאָנקא ערשטוינט געזאגט — וועגען וואס פאר א פערשפרעכונג רעדט איהר יעצט.
- איך רייד פון דער פערשפרעכונג וואס ער האט מיר געגעבען.
- ווער? וועמען מיינט איהר?
- איך מיין טאקע אייער יאָזעף'ן.
- יאָזעף האט אייך א פערשפרעכונג געגעבען? איהר קענט איהם דען? איהר האט מיט איהם גערעדט?
- יא, — האט בת־שבע שמייכלענד געענטפערט — איך האב דיא גרויסע עהרע געהאט אייער לעבענסוויירדיגען לעהמאַן פערזענליך צו זעהן. איך האב אויך דאס גרויסע גליק געהאט מיט איהם צו שפרעכען.
- איז דאס מעגליך? ווען האט איהר מיט איהם גערעדט?
- איך האב דאס ביז אהער אייך ניט געוואָלט דערזעהלען — האט בת־שבע

גענעפערט — ווייל איך האב גענלויבט, אז ער וועט וואָרט האַלמען; און וועט טהאן וויא ער האט מיר פערשפּאַרכען, אבער יעצט אז איך זעה דאס זיינע ווערטער און זיינע פערשפרעכונגען האבען קיין ווערט, קען איך מיך שוין ניט איינהאַלמען אייך ניט דערזעהלען פון דעם בעזוך וואס איך האב איהם אבגעשטאמעט.

— איהר האט איהם א בעזוך אבגעשטאמעט ?

— יא.

— ווען? און ווארום האט איהר דאס געטהאן?

— איך האב ערשטענס, געוואָלט קענען אייער אידעאַל. מיר האט זיך זעהר

געוואָלט זעהן דעם מענישען וועלכען איהר פערנגעטערט אוי. צווייטענס, האב איך גע-וואָלט מיט איהם ריידען טאקע ווענען אייך און ערפּאַהרען וואס ער דענקט צו טהאן, צו וויל ער ערנסט מיט אייך הייראטהען אדער ער וויל אייך נור דעם קאַפּ פער דרייען.

— נו, האט איהר איהם געזעהן און מיט איהם גערעדט? — האט סאנקא

אויסער זיך פאר נייגערדע געפרעגט.

— יא, איך האב איהם געזעהן; און האב מיט איהם גערעדט.

— נו?

— ווענען זיין פערזאָן מח איך אייך געשמעהן אז ער טאַכט זעהר א גוטען

איינדרוק. איך האב איהם דערזעהלט אז איך בין אייערע א פריינדין און אהנע אייער וויסען בין איך צו איהם געקומען זיך ערקונדיגען וואס צווישען אייך ביידען איז פאַרגעפּאַלען.

— נו, וואס־זשע האט ער אייך געענטפערט ?

— לויט וויא ער האט מיט מיר גערעדט, האב איך פערשטאנען אז יעמאַנד

האט צווישען אייך א שטארקע אינטרינע געמאַכט. איך האב דייטליך בעמערקט אז ער ליבעט אייך נאך יעצט אויך, נור עטוואס האט זיך דא אריינגעמישט און דערלאזט איהם ניט מיט אייך הייראטהען.

— ער האט מיך נאך לייעב? — האט סאנקא אויסגערופען און א פריידענ-

שטראַהל האט איהר געזיכט בעגאַסען.

— יא, אזוי האב איך פערשטאנען.

— נו, וואס־זשע האט ער אייך געזאגט ?

— איך האב פון איהם שטרענג געפּאַרדערט ער זאל מאכען אן ענדע אהער

אדער אַהין, עס הייסט ענטוועדער ער זאל אייך הייראטהען, אדער ער זאל זיך גענצליך פון אייך ענטזאנען, און ער האט מיר זיין וואָרט געגעבען אז דיא טעג וועט געהמען; אן ענדע צו דער דראמא וואס דא שפיעלט זיך און עס וועט זיין איינס פון דיא ביידע אהער אדער אהין.

— ווען זייט איהר ביי איהם געווען?

— מיט דריי טעג פריהער. איך האב שוין אין זינען געהאט אייך דורך א

בריעף אנצופרענען; צו איז ער ביי אייך געווען און וואס וואר דער רעזולטאַט פון זיין בעזוך. נור יעצט אז איהר זייט אליין געקומען און האט מיר אזא נייעס געבראַכט

דאס אלס ער האט אייך בענענענט אויף א האַכצייט איז ער פון אייך אנטלאָפּען
געוואָרען, זאג איך אייך, אז איהר טהוט דיא נרעסטע אונרעכט דאמיט וואס איהר
דענקט נאך וועגען איהם, ווען ער האט ניט געמאַכט אהער אדער אהין זאלט איהר
דאס מאַכען.

— וואס זאל איך טהאן?

— איהר שרייבט איהם באלד אריין א בריעף אין וועלכען איהר זאלט איהם
מעלדען אז אבוואהל איהר ליעבט איהם נאך יעצט אויך מיט דעמועלכען פייער וואס
פריהער, נור אזוי וויא איהר זעהט אז ער אנטלופט פון אייך ווילט איהר איהם
מעהר צו לאַסט ניט פאלען און איהר ענטזאגט זיך פון איהם.

— אבער ליעבע באבעטהא איך קען מיך פון איהם ניט ענטזאגען האט סאנקא
יאמערנד געזאגט.

— „ניט קענען“ דאס געהט ניט — האט בת־שבע זעהר ערנסט געענטפערט—
א מענשט מוז אלעס קענען. פאלנט מיין ראטה ליעבע סאָנקא איהר וועט זעהן אז
איהר וועט מיר שפעטער פאר דער ראטה איניגסט דאנקבאר זיין.

— נוט, — האט סאנקא נאכדענקענד געזאגט — איך וועל אייך פאָלגען נאך
הייטע שרייב איך איהם א בריעף אריין. וועט איהר מיר געבען זיין אדרעסע?

— יא, איך שרייב אייך שוין אויף דיא אדרעסע.
זיא האט זיך געזעצט און האט אויפגעשריעבען אויף א שטיקעל פאפיער
לעהמאַנס אדרעסע און האט עס איבערגעגעבען סאנקא'ן.

סאנקא האט שוין געוואָלט אוועקגעהן, נור בת־שבע האט זיא אבגעהאלטען
מיט דער פראגע:

— וואס הערט זיך מיט פּעדערבליצען? קומט ער נאך אלץ אריין צו אייך.

— ניין, ער איז אין דיא לעצטע טעג ניט געווען.

— אבער איהר וועט ניט פּערנעסען צו טהאן וויא מיר האבען אפּנערערט,
אז אויב ער וועט ביי אייך זיין זאלט איהר איהם בעשטימען א צייט ווען ער זאל
צו אייך קומען און זאלט מיר דערפון מעלדען אום איך זאל קענען צו אייך קומען
און זיך מיט איהם אפּרעכענען דערפאר וואס ער האט מיך אזוי שעהן פּאָרגעשטעלט
פאר אייערע עלטערן?

— געוויס האב איך דאס ניט פּערנעסען און וועל טהאן וויא איך האב אייך
פּערשרפּראַכען.

248 טעם קאַפיטעל.

ד א ס א י ז ע ר .

ליסא מיט ערינאן זיינען געבליעבען שטעהען וויא דיא צודולטע נאכדעם, אז
דער זאנדערבאַרער רייטער וועלכער האט זיך פאר זיי פארגעשטעלט אלס דעם
טייפּעלס ברודער איז אוועקגעפארהען.

— דאס איז אַ וואַהניגער! — האט ליסא נאך א לאנגעם שווייגען געזאגט

צו ערינא'ן.

— פיעלליכט איז ער ווירקליך דעם.... — האט ערינא געזאגט און האט פורכט געהאט צו ענדיגען.

— וואָס ווילסט דוא זאגען? — האט ליסא געפרעגט.

— איך וויל זאגען פיעלליכט איז ער ווירקליך דעם טייפעלס־ברודער.

— חע, חע, חע! — האט זיך ליסא פערנאנדער געלאכט — איך האב ניט ערוואַרטעט, אז דוא מיין קינד זאלסט אועלכע דומהייט ריידען. דוא גלויבסט, אז דער טייפעל האט אַ ברודער און דיעזער ברודער געהט ארום אין דער וועלט צוויי שעהן מענישען? היינט דארפסט דוא ניט פערנעסען, אז דער טייפעל איז בעקאנט פאר אַ העסליכע בעשעפעניס מיט הערנער און מיט אַ שווייף (אן עק) און דיעזער רייטער איז שעהן ווי אַ פרייץ. ווען ער זאל ווירקליך זיין דעם טייפעלס אַ ברודער, וואלט ער אויך אזוי העסליך געווען וויא דער טייפעל אליין.

— אבער מען זאגט דאך, אז דער טייפעל קען זיך פערשטעלען אין פער שיעדענע געשטאַלטען.

— דאס זאגט מען נור, אבער מיר דארפען אועלכע זאכען ניט גלויבען. דאס איז געווען אן איינפאכער וואהנזיניגער מענש און ווייטער נאר ניט.

ערינא האט געמוזט צוגעבען אז פון איהר וואר דאס אַ דומהייט, וואס זיא האט געגלויבט דעם וואהנזיניגען, אז ער איז דעם טייפעלס ברודער. זיא האט פון זיך אליין געלאכט פאר דער דומהייט. דאך האט זיא זיך אין הערצען פאָרט גע-שראקען פאר יענעם רעטזעלהאפטען מאן און האט פון קאפ ניט געקענט ארויס־שלאגען דעם געדאנק, אז ער איז דאך דעם טייפעלס אַ ברודער.

איהר האט אין דיא אויערן געקלונגען זיין ווילדעס געלעכטער און דיא קלינג-גענרע ווערטער וואס זיינען פון זיין טונד ארויסגעזאגנען:

— איך בין דעם טייפעלס ברודער!

אבער אין אַ פאָר שטונדען ארום האט זיא פערנעסען דעם רייטער מיט זיין נאנצעס געשפרעך און זיא האט זיך אָבערמאלס אן איהר אונגליק דערמאנט. זיא האט זיך בעשלאסען געהן נאך דעם טייפעלס־שלאָס און זעהען צו איז שוין דער אלטער איוואן געקומען פון אַרשא און צו האט ער זיך געזעהען מיט דעם סליעדאָ-וואַטעל וועגען איהר קינדס מערדער.

זיא האט לאנג ניט געקערט און איז אוועקגעזאגנען נאך דעם טייפעלס־שלאָס. דיא נאנצע וועג האט איהר געשווינדעלט אין דיא אויגען יענער רייטער, אין וועלכען זיא האט איהר מאן דערקענט. — איז דאס מעגליך, אז דאס איז ווירקליך געווען סעמיאָן? — האט זיא זיך אונזעהליגע מאל געפרעגט. איז ער טאָקי דא אין דיעזען געגענד, איז נאך דא אַ האפנונג זיא זאל איהם געפינען. אבער וואו קען מען איהם דא זוכען?

איך וועל דאס דערזעהלען דעם אלטען איוואן און ער וועט מיר שוין ראטהען וואס איך זאל טהאן — האט זיא זיך געקלערט — דיעזער אלטער וועט באַלד פאַלען אויף דעם ריכטיגען וועג, וואס איך האב צו געהען אום מיין אונגעטרייען מאן אריסצוגעפינען.

עס איז דערוויל געוואָרען פינסטערלאַך אין דרויסען. דער וואַלד האט זיך אנגעפאנגען מיט שוואַרצע נאכטשאַטען צו פּערדעקען. דיא בוימער האבען אריס געוועזען וויא היכע שוואַרצע נייסטער מיט אויסגעשפּריימע פליענלען.

ערינאין איז שטאַרק אונגלייך געוואָרען אין דיעזען איינזאַמען גערישלאָזען גענענד. דא איז עפעס אזוי שטיל געווען דאס עס האט אויסגעזעהען וויא אלעס איז אויסגעשטאַרבען. קיין צוויינלע האט זיך געריהרט, קיין מאן וואר הערבאַר. פון הימעל האבען דיא שמערן אנגעהויבען צו פינקלען און אַרפּאָקוען אויף דעם שטילען וואַלד. איהר האט אויסגעווייזען, אז יעדער שמערן איז אן אויג פון'ס טייפּעל און אלע ווילדע ארינען קוקען אויף איהר. דא האט זיך אבערמאלס דערמאָנט אן דעם טייפּעלס ברודער און אלע גליעדער האבען אין איהר אנגעהויבען צו שוידערן. זיא האט זיך געשראַקען פאר דעם גערויש פון איהרע אייגענע שריט. — וויא דערלעב איך שוין צו קומען אין דעם טייפּעלסלאַס — האט זיא צו זיך גערעדט פּערדאפּענד דעם נאנט פון איהרע טריט. דוכט זיך אז עס איז שוין ניט ווייט צום טייפּעלסלאַס.

עס איז פון מינוט צו מינוט פינסטערער געוואָרען. עס איז ענדליך געוואָרען זא פינסטער דאס זיא האט געמוסט נוט זוכען דעם וועג וויא אזוי צו געהן און וואָס מעהר דיא פינסטערניס האט זיך געשטאַרקט, האט זיך איהר שרעק אלץ מעהר פּערגרעסערט.

— מיין נאט! — האט זיא געשטאַמעלט — איך געה אזוי לאנג און ביז נאך ניט געקומען צום טייפּעלסלאַס. איך האב געמוסט פּערבלאָנדזשען, דער טייפּעל האט מיך געמוסט פּערשלעפען ווער ווייס וואוהין.

און זיא האט אנגעהויבען נאך שנעלער צו לויפּען.
— יא! איך האב פּערבלאנדזשעט! — האט זיא ערציטערט געשטאַמעלט און איז שמעהען געבליבען. זיא האט זיך אין אלע זייטען ארומגעקוקט, אבער זיא האט ניט מעהר געזעהען וויא בוימער פון פּערישעדיגע נריס און יעדעס בוים האט וויא א היכער ריעז אויסגעזעהען.

— וואס טהוט מען? — האט דיא ערשטאקענע געפּרענגט -- געהן צוריק, ווייס איך דאך דעם וועג ניט; געהן ווייטער, וועל איך פּעקריכען ווער ווייס וואוהין. נור עס העלפט ניט, מען מוז ווייטער געהן. דוכט זיך דיעזען בוים האט זי אימער געזעהן ווען זי פלעגט געהען צום טייפּעלסלאַס. יא, דעמועלבען בוים האט זי געזעהן, ער געפינט זיך אונגעפּעהר איין וויאָרסט ווייט פּונ'ם טייפּעלסלאַס. אבערמהלס האט זיך אין איהר דיא האפּונג ערוואכט באלד איהר ציעל צו ערריכען און זיא האט אנגעהויבען מוטהיגער און מונטערער צו געהן.

זיא איז אפּערמאלס שמעהן געבליעבען. זי האט דערהערט א גערויש פון טריט ניט ווייט פון זיך. א קעלט איז איהר דורך דעם לייב דורכגעלאפּען. ווער ווייס צו איז דאס ניט קיין טריט פון א רויבניעריגעס טהיער און זיא וועט באלד דיענען אלס שפּיו צו א ווילדער הונגעריגער חיה.

אבער עס איז געוואָרען שמיל ארום איהר וויא אויף א בית עולם קיין גערויש
האט זיך מעהר געהערט.

— דאס איז געווען אן אירטהום — האט זיא זיך געמרויסט — יא, דאָס
וואר נור אן אירטהום.

אן זיא האט אנגעהויבען ווייטער צו געהען. אבער ניט זא שנעל, דען זיא
האט שוין קיין קרעפטען געהאט ניד צו לויפען.

זיא האט אנגעהויבען פריי צו אטמהען, אלס זיא איז ארויס פון'ס וואַלד און
האט פון ווייטען פאר דעם שיין פון'ס מאַנד דערזעהן דעם טייפעלסשלאָס.

— נו, געלויבט איז נאָט! — האט זיא ערפרייט אויסגערופען — איך האב
וויא איך זעה ניט געבלאנדזשעט, איך בין דאך געקומען צום טייפעלסשלאָס.

יעצט ערשט האט זיא געקומען פרישע קרעפטען און זיא איז שוין ניד געלאָ-
פען דיא קורץ שטיקעל וועג און איז באלד געשטאנען ביי דעם טייפעלסשלאָס.

זיא האט דערזעהן געבען דעם טויער שטעהענדיג אַ פערד צוגעבונדען צו
אַ בויס.

זיא איז ערציטערט שטעהען געבליעבען, דען זיא האט דערקענט דאס פערד
אויף וועלכען דעם טייפעלס ברודער איז געפאָהרען.

— איז דאס מעגליך, אז ער איז יעצט אינ'ם טייפעלסשלאָס? — האט זיא
דערשראקען זיך געפרעגט — פיעללייכט פערפאָלגט ער מיך, דען ער איז דאך אַ

טייפעל און דיא טייפלען יאנען זיך בעשטענדיג צו האפען אין זייער געץ מענשענ-
זעלען.

אבערמאלס איז איהר א שרעק בעפאלען, זא דאס זיא האט קיין מוטא גע-
האט אינ'ם שלאס אריינגעזעהען.

זיא האט זיך געזעצט אויף דער ערד ניט ווייט פון'ס שלאס און האט דיא
אויגען ניט אראפגענומען פון'ס פערד.

עס זיינען נאך קיינע פינף מינוטען איבערנעלאפען, האט זיך דער טויער פון'ס
שלאָס געעפענט און זיא איז אויסער זיך געווארען, אלס זיא האט דערזעהן פארן

שיין פון דעם מאנד יענעם העררן, וועלכער האט זיך פאָרנעשטעלט אלס דעם
טייפעלס ברודער אין דער בעגלייטונג פון דעם אלטען איוואַנען. נאך מעהר האט

זיא זיך געוואונדערט, אלס זיא האט געזעהן וויא רעספעקטפאל איוואַן איז נאך
דעם טייפעל נאכגעגאנגען און אלס זיי זיינען צוגעגאנגען צו דעם פערד, האט ער

דעם רייטער געהאלפען דאס פערד בעשטיינען און דיעזער שרעקליכער רייטער האט
וויא א געזונטער איינפאכער מענטש געזאגט הויך :

— אדיע אלטער! איך בין דיר זעהר דאנקבאר פאר דיא מיטטהיילונגען וואָס
דוא האסט מיר געמאכט. דוא זאלסט דערפאר רייכליך בעלאהנט ווערן.

— דאס איז ער! — האט ערינא געשטאמעלט — אבער וויא קומט דאס וואס
איוואַן פערשטעהט ניט, אז ער איז אַ טייפעל אדער אַ וואהניזינער.

דער רייטער איז פערשוואונדען און ערינא האט זיך פון איהר אַרש אַיפגע-
הויבען און איז אריינגעגאנגען אין'ם טייפעלסשלאָס.

249 מעם קאפיטעל.

דיא קלונע מוטער.

נעליראוו איז ארויסגענאנען פון אדעלא'ס הויז מיט דעם פעסטען בעשלוס, דער נובערנאנטין סוסאנא פעטראָו צו ענטזאנען פון דער שטעלע, וואס זיא האט ביי זיין מוטער אין הויז.

— איך בין ניט פערפליכטעט א פערמדרער פערזאָן אין מיין שטוב צו האַל-טען און דאדורך צו שטערען דעם פריעדען פון מיין פאמיליע — האט ער זיך גע-קלערט — אדעלא איז יעצט א מיטגליעד פון מיין פאמיליע, זיא דאַרף מיין פרוי זיין, און ווען זיא פערלאַנגט פון מיר עטוואס מוז איך איהר וואונש ערפיעלען. פון איהר איז דאס טאַקע א דומהייט וואס זיא האט אויף מיר א פערדאכט אז איך לייעב דער נובערנאנטין, אבער אלע פרויען האבען אין זיך דיא שוואכהייט, דאס ווען דער מאן וועלכען זיי לייעבען בעהאנדעלט פריינדליך א שעהן מעדכען ווערען זיי אייפערזיכטיג. איך וועל שוין זעהן אזוי מאכען, דאס דיא נובערנאנטין זאָל קיין שאדען האבען, דאדורך וואס זיא פערליערט דיא שטעלע. איך וועל איהר בע-צאהלען פאר צוויי יאהר איהר געהאלט; דאן, גלויב איך, וועט זיא זעהר צופריע-דען זיין.

ער איז אהיים געקומען, האט זיך געזעצט אין זיין צימער און האט זיך אויף א היבשע צייט פערטראכט. ער האט זיך דערמאנט, אז דיא נובערנאנטין האט אליין געוואַלט פון דעם הויז אוועקגעהן, נאכדעם אז אדעלא האט זיא ביי דער ערשטער בעגעגונג אזוי שלעכט בעהאנדעלט; נור ער האט זיא פאַסט מיט טרע-רען געבעטען, זיא זאל בלייבען ווייטער. זיא האט איהם ציליעב געטהאָן און איז געבליעבען, יעצט דאַרף ער איהר אליין הייסען דאס הויז פערלאַסען. וויא גיעדעריג, וויא אונגעשליך, און וויא טאַקטלאַז דאס איז!

אבער עס העלפט ניט. ער האט אדעלאַן זיין וואָרט געגעבען, אז דיא גר בערנאנטין וועט דאס הויז פערלאזען, און זיין וואָרט קען ער ניט ברעכען.

— איך וועל ווענען דעם איבעררידען מיט מיין מוטער, — האט ער צו זיך זעלבסט געזאגט — איך וועל איהר ערקלערען וואס דא טהוט זיך און וועל זיא בעטען, זיא זאל דער סוסאנא ענטזאנען, דען איך בין דאס ניט אין שטאַנד צו טהאָן. נין! אזוי גראב קען איך ניט זיין.

ער איז אויפגעשטאנען פון זיין אָרט און איז אריינגענאנען צו זיין מוטער אין צימער. ער האט זיא געטראפען ארבייטענדיג א קראַנען פאר דער אינגסטער טאכטער.

— פון וואנען קומסט דוא יעצט, וואלאדיא? — האט איהם דיא מוטער צערמי-ליך געפרעגט.

— איך בין געווען ביי אדעלאַן.

— מיר שיינט, אז זיא איז דא איך געווען?

— יא, זיא איז דא געווען.

- אויב איך האב קיין אירטהום, איז זיא אוועקגענאנגען פריהער. ערשט אין עטליכע מינוטען שפעטער ביסט דוא ארויסגענאנגען פון שטוב.
- יא, מוטער, דוא האָסט קיין אירטהום.
- וואס זאָל דאס בעדייטען? ווארום זייט איהר ביידע נלייך ניט ארויסגע- נאנגען, וויא באלד דוא האסט איהר געוואָלט א בעזוך אבשטאמען?
- מיר האבען זיך פאר א קלייניגקייט צווערטעלט און זיא איז ארויסגע- לאָפען ביזן.
- וועגען וואס האט איהר זיך אזוי צווערטעלט וואס זיא איז ביזן ארויס- געלאָפען? — האט דיא מוטער מיט א ביזע מינע געפרענט.
- איבער א קלייניגקייט, ליבעע מוטער. עס האט נאר ניט דיא ווערטה מען זאל פון דעם ריידען.
- דאס וואס דוא רופסט אָן א קלייניגקייט האט ביי מיר א גרויסע בעדיי- טונג — וואט דיא מוטער זעהר ערנסט געזאגט — ביי א יונג פאר פאלק פאר דער חתונה דארפען אזעלכע זאכען ניט פארקומען. יעצט איז ביי אייך דיא בעסטע צייט, וואס צווישען אייך דאָרף קיין פערדרוס און קיינע פאָרווירפע שטאַטפינדען. ווען יעצט קענט איהר אין קלייניגקייטען ניט שטימען, וואס וועט שוין שפּעטער זיין?
- דוא דאָרפסט אבער, ליבעע מוטער, פון אזעלכע זאכען קיינע שמערצען האבען — האט געלידאוו שמיכלענד געענטפערט — אונזער קריגע איז בעשטאנען דארויף, וואס אדעלא האט מיך צו שטארק ליבע.
- דאס פערשטעה איך שוין נאר ניט. קענסט דוא, מיין זאחן, מיר ניט געבען צו ערקלערען וואס דוא מיינסט מיט דיא ווערטער?
- ווארום ניט? איך וועל דאס דיר ערקלערען. אדעלא האט ביי אונז אין הויז דערוועהן דער גובערנאנטין סוסאנא פעטראוו.
- נו?
- האט איהר אויסגעוויזען, אז איך בין צו דער מאדאם פעטראוו צופיעל פריינדליך, דארום האט זיא מיך געבעטען איך זאָל זיא ענטזאגען.
- וואס? — האט דיא אלטע ענטריסטעס אויסגערופען — זיא האט דיך געבעטען דוא זאלסט ענטזאגען דער מאדאם פעטראוו פון דער שטעלע?
- יא, ליבעע מוטער.
- וויא האט זיא דאס געוואגט? — האט דיא מאדאם צארניני אויסגערד- פען — ערשטענס, דיענט דיא מאדאם פעטראָוו ניט ביי דיר, זאנדערן ביי מיר. איך בין מיט איהר שטארק צופריעדען. איך וועל זיא פאר קיין פאל ענטזאגען, דערפאר וואס אדעלא וויל אזוי. צווייטענס, וויא האט זיא געוואגט דיך בעשול- דיגען אין אזא שענדליכע זאך, אז דוא האסט געהיימיסע מיט סוסאנען? דאס איז דאָך א בעווייז, אז זיא האָלט דיך זעהר פאר א גיעדעריגען מענשען.
- אלע פערקליבעטע פרויען זייגען אייפערזיכטיג — האט געלידאוו אדעלא אין פער- טהיידניגט.
- דאָס איז פאלש! איך בין אויך א פרוי, איך בין אויך אמאל געווען

יונג און האב דיין פאטער געליעבט מיט לייב און זעעלע, דאך איז מיר קיין מאל איינגעפאלען אויף איהם אייפערזיכטיג צו זיין, ווייל איך האב איהם בעטראכט אלס ארענטליכען געטרייען מאן, וועלכער לייעבט נור זיין פרוי, אבער קיין אנדערער. — א נאטור צו א נאטור איז אבער ניט גלייך.

— יא, דאס איז וואָהר, אז א נאטור צו א נאטור איז ניט גלייך — האט דיא מוטער נופטיג געזאגט — דארום מוז יעדער קלוגער מאַנספערזאָן זיך אויסקלייבן בען א פרוי מיט אזא נאטור וואס זאל שטימען מיט זיינעם. וויא באלד אז זייערע נאטורען שטימען ניט, איז פאר זיי פיעל גלייכער מען זאָל זיי נאך פאר זייער חתונה פיהרען צום קבר אלס צו דער חופה. וויא באלד אז אדעלא איז שוין אזוי אייפער-זיכטיג און זיא האט דיא פרעכהייט פון דיר צו פערלאנגען דוא זאָלסט אָן אונשול-דיגע ארענטליכע פרוי פון דיין הויז פעריאנגען דערפאר וואס איהר ווייזט עפעס אויס... בין איך זיכער, אז נאך אייער חתונה וועט זיא דיר דיא גרעסטע סקאַנדאַלען מאַכען, ווען דוא וועסט מיט א פרעמדער פרוי א פאָר ווערטער אויסריידען. געלידאָו האט געשוויענען.

— נו, איז זיא אנטלאפען געווארען, דערפאר וואס דוא האסט איהר וואונש ניט געוואלט ערפילען? — האט דיא מוטער ווייטער געפרעגט.

— יא — האט געלידאוו געענטפערט.

— ווארום ביסט דוא נאכהער איהר נאכגעלאפען?

— זעהר איינפאך. זיא האט מיך געשראקען, אז אינ'ס פאל ווען איך וועל איהר וואונש ניט ערפילען, וועט זיא זעלבסטמאָרד בענעהן.

— אזוי? האט זיא דיך געשראקען?

— יא, מוטער.

— נו, און דוא האסט זיך פאר דיא ווערטער דערשראקען און ביסט געלאָפען?

זיא פון זעלבסטמאָרד אבצוהאלטען?

— יא.

— האסט דוא זיא ווירקליך געטראפען דערביי וויא זיא האט געוואלט זעלבסט-

מאָרד בענעהן?

— ניין! איך האב ביי איהר צו הויזע קיינעם געטראכט. איך בין דאָרט ביי א פירטעל שטונדע געזעסען, נאכהער איז זיא געקומען.

— נו, וואָס-זשע איז ווייטער געווען?

— איך האב איהר געמוזט מיין וואָרט געבען, אז דיא גובערנאנטין וועט

מעהר ביי אונז אין הויז ניט זיין.

דיא מאדאם געלידאוו איז וויטהענד פון איהר אָרט אויפגעשפרונגען.

— אזא וואָרט האָסט דוא איהר געגעבען? — האט זיא צארניג געשריען —

ביסט דוא געווען ביי דיין קלאָרען פערשיטאָנד?

— איך האב דאס איהר געמוזט צוליעב טהאָן.

— נו, און ווען זיא וועט דיר הייסען דוא זאָלסט דיין מוטער פון דיין שטוב

ארויסטרייען, וועסט דוא איהר אויך מוזען צוליעב טהאָן?

— אבער, מוטער! וואס איז דאס פאר א פערנלייך? ווארום רעדסט דוא אזעלכע ווערטער?

— איך ווייס וואס איך רייך. וויא באלד אז זיא קען אויף דיר ווירקען, דוא זאלסט אן ארענטליכע פרוי, וועלכע פערדיענט ביי אונז איהר ברויט מיט דעם שווייס, ארויסטרייבען, קען זיא אויף דיר ווירקען דוא זאלסט אויך דין מוטער פון דיין הויז ארויסטרייבען. מיין נאָט! האב איך דאס ווען ערוואַרטעט, אז מיין זאָהן זאל זאָ אונרעכט בענעהן? איך מוז דיר יעצט זאגען, מיין זאָהן, אן דיין אדעלאַ האט אין זיך קיין געוויסען און קיין הערץ. איך וועל אונטערסטליך בלייבען ווען דוא וועסט זיא הייראַטהען.

געלידאוו האט קיינע ווערטער געהאט צו ענטפערן.

— וואלאַדיא! — האט נאך א קורצער פויזע דיא מוטער געזאגט — ווילסט דוא איך זאל דיין געטרייע מוטער בלייבען, אדער דוא ווילסט איך זאָל מיך פון דיר אויף אימער ענטזאגען?

— אך, מיין מוטער! — האט וואלאַדיא אויסגערופען אומאַרמענד דער אלטער — ווייסט דוא דען ניט, אז איך ליעב דיך פיעל מעהר אלס זיך זעלבסט? — אויב דאס איז ווירקליך אזוי, וויא דוא זאנסט, זאָלסט דוא זיך אויסקלייבן בען איינע פון אונז ביידען: ענטוועדער דוא וועסט הייראַטהען אדעלאַן און דוא פערליערסט דאָרויך דיין מוטער, אדער דוא בלייבסט מיין צערטליכער זאָהן און דוא וועסט דער הערצלואער אדעלאַן גענעליך פערנעסען.

— אבער, מוטער, וויא איז דאס מענליך? וואס וועט דיא וועלט זאגען? — דיא וועלט וועט זאגען, אז דוא האסט געטהאָן זעהר א גלייכע זאך, דען אדעלאַ האט זעהר א שלעכטען נאָמען. פיעלע מענשען האבען מיך שוין געפרעגט, וויא קומט דאָס וואס דוא ווילסט זיך פערבינדען מיט אזא שלאנג? איך זעלבסט האָב דיר שוין אונגעהליגע מאָל געזאגט, אז איך קען זיא ניט ליידען. דעם בעווייז האָסט דוא, דאס ווען זיא קומט אָהער בעהאַלט איך מיך, אום זיא זאל מיך ניט זעהן, איך זאל מיך מיט איהר ניט בעגעגען. נו, וואָס זאנסט דוא? געהסט דוא איין אויף דיא קאנדיציאנען וואס איך האב דיר געשטעלט?

— מוטער, האב ערבאַרמען, האב מיטלייד! — האט זיך וואלאַדימיר געבעד מען — דוא קענסט דאָך מיך, אז איך וועל ליעבערסט שמערבען, אלס זאָ אונז מענשליך בעהאַנדלען מיין בראַוט.

— זאנ מיר נור דיא וואהרהייט, וואלאַדיא. דוא ליעבסט ווירקליך אדעלאַן פון נאנצען הארצען?

— ניין, דאס קען איך ניט זאגען.

— ווארום קענסט דוא ניט זאגען, קענסט דוא דען זיך זעלבסט ניט אדער ווייסט דוא דען ניט וואס ביי דיר אין הערצען קומט פאר?

— איך מוז דיר דיא ריינע וואהרהייט זאגען מוטער, אז איך האב אדעלאַן גארניט ליעב. אין גענענטהייל, איך פיהל מאנכעס מאל צו איהר א האס, אבער.... — אבער וואס? — האט דיא מוטער ניינעריג געפרעגט.

— איך האב מיט איהר מיטלייד. שמעל זיך פאר, ווען זיא האט געוואלט זעלבסט-מארד בענעהן בלויז דערפאר וואס זיא האט געמיינט, אז איך בין מיט אונזער גובערנאנטן שטארק בעפריינדעט, וויא זשע וועט שוין זיין ווען איך וועל מיך פון איהר אין גאנצען ענטזאנען?

— לאַך זיך אויס פון אזעלכע זאכען — האט דיא אלטע לאכענד געזאגט — אדעלא איז ניט פון דיא מענשען וואס זיינען פעהיג גלייכנילטיג זעלבסטמאָרד בענעהן. דאס שרעקט זיא דיך גור ווייל זיא קען דיין גוטמיטיגקייט און דיין שוואַכען כאַראַקטער. א בעווייז האָסט דוא דערפון, וואס זיא איז לעבענד צוריק געקומען אהיים און איז ניט געלאפען צום טוירט וויא זיא האט דיר פערזיכערט. פאַלג מיך מיין זוהן, אויב דוא ווילסט לעבען אויף דער וועלט און גיקליך לעבען זאלסט דוא זיך פון איהר גענצליך ענטזאנען.

— ניין, מוטער, איך בין דאס ניט אין שטאַנד צו טהאן — האט געלידאוו פאַסט וויינענד געזאגט.

— נו, ווען דוא קענסט דאס ניט טהאן, גיב דיא ארכייט מיר איבער.

— וואס הייסט דיר איבערגעבען דיא ארכייט?

— איך זעלבסט וועל איהר זאגען אז זיא קען דיין פרוי ניט זיין, איך וועל זאגן דיא גאנצע שולד געהמען אויף זיך. איך וועל איהר זאגען אז איך דערלאז דיך ניט דאצו.

— דאס וויל איך געוויס ניט — האט געלידאוו געזאגט, — איך וויל ניט אז אדעלא זאל דיך שעלטען און זאל זאגען אז דוא האָסט זיא אונגליקליך געמאַכט.

— איך האב פאר איהר שעלטען קיין פורכט, זיי דאך ניט אזוי צאנהאַפט, עס איז א גרויסע שאַנדע דאס א יונגער מאן וויא דוא ביזט זאל אזוי שוואַכהערציג זיין — איך קען דאס אבער דאך ניט טהאן.

— ווילסט דוא פערליערען דיין מוטער?

— לאז דאך מוטער! — האט זיך וולאדימיר געבעטען — מיר וועלען נאך איין וועניג וואַרטען, פיעללייכט וועל איך אליין געפינען א מיטעל אונזער בונד צו צורייסען. מיר שיינט אז דעם מיטעל האב איך שוין.

— וואס פאר א מיטעל מיינסט דוא.

— ווען זיא וועט זעהן דאס סוסאַנאַ פעטראווי איז אלץ געבליעבען אין אונזער הויז, וועט זיא אויף מיר שטאַרק צאָרניג ווערען, דאן וועט ווערען צווישען אונז א נייע קריעג און עס קען זעהר זיין אז דורך דער קריעג וועט אונזער בונד צורייסען ווערען.

— נו, איך וועל וואַרטען א קורצע צייט — האט דיא מוטער געזאגט — אבער דאס זאלסט דוא געדענקען, דאס אין פאל ווען ביי דיר וועט בלייבען דוא זאלסט אדעלאין יא הייראטעהן, דאַרפסט דוא גאר פערגעסען אז דוא האָסט אַ מוטער. טהו וואס דוא ווילסט, אבי דוא זאָלסט מאכען אז אייער בונד זאל צורייסען ווערען. — איך וועל אלע קרעפטען אנווענדען דאס צו טהאן — האט געלידאוו

געענטפערט און עס וואר לייכט אן זיין געזיכט צו דערקענען דאס ער איז זעהר אונרוהיג.

ער האט נאך אמאל דער טוטער א קרש געטהאן אין האנד און האט איהר צימער פערלאזען.

250 מעס קאפיטעל.

פריידען און ליידען.

דיא וועלט זאגט א ווערטעל, דאס, בעפאר דער מענטש רעדט ארויס און ערענסט וואָרט איז ער דער בעל-הבית פון וואָרט, קוים אבער רעדט ער איהם שוין ארויס איז ער דער שקלאַף פון דעם וואָרט.

דאס איז אפילו נור א ווערטעל אבער ער איז זעהר וויכטיג און פראַקטיש. מיט קיין זאך דארף מען אזוי ניט פאַרויכטיג זיין וויא מיט דעם ריידען. מען קען א מאל דורך א וואָרט וואס מען רעדט אונגען אדער אונבערעכענט אויס, זיך ארף דאס נאנצע לעבען אונגליקליך מאַכען. עס העלפט נאכדעם קיין חרטה, קיין פער געטפערונג, מען בלייבט דער שקלאַף פון דעם אויסגעשפראַכענעם וואָרט.

דאס אונגליק אונבערעכענט אן ערענסט וואָרט אויסצוריידען, האט געהאט אונזער שעהנע רעכעקא בלום. זיא האט גרייץ איהר וואָרט געגעבען דאס זיא וועט איהם הייראטהען און זיא איז דארויך ארוינגעפאלען אין אזא געץ פון וועלכער זיא האט זיך ניט געקענט ארויספלאַנטערן.

זיא האט באלד חרטה געהאט אויף דעם געגעבענעם וואָרט. אבער איהם צוריקציהען דאס איז ניט געווען פאר איהר אָרדענטליכקייט, באלד וויא גרייץ האט איהר צימער פערלאזען אום צו מעלדען איהר פאטער דיא נוטע נאכריכט דאס ער איז שוין מיט דער טאַכטער אויך פערטיג, האט זיא פערשטאנען דיא דומהייט וואס זיא האט בענאנגען, אבער עס איז שוין געווען פערפאלען.

מערקווירדיג וואר דאס, מיט א פיערטעל שטונדע פריהער, האט גרייץ אין איהרע אויגען ערשיינט אלס פיינער מאַן, וועלכער איז אין שטאַנד א פרוי גליקליך צו מאַכען. אויך דאָן ווען ער האט מיט איהר גערעדט האט ער ביי איהר אויסגע- וועזען זעהר רייצענד און זיא האט גרויס פערגעניגען געהאט אלס ער האט מיט א בענייטערטע מינע איהר האנד געקושט און האט געזאגט אז ער איז דער גליק- ליכסטער אין דער וועלט. אבער באלד וויא ער איז פון איהר צימער ארויסגעגאנגען האט זיך זיין פערזאן פאר איהר פאַרנעשמעלט אזוי אבשייליך, אזוי נייכטסווירדיג דאס איהר האט איינפאך אנגעהויבען צו עקלען.

ווען מען קען ניט אריבער מוז מען ביי זיך רעכט מאַכען צו געהן ארונטער, זאנען קלונע לייט. חאַטש רעכעקא האט פון דעם קלונען ווערטעל ניט געוואוסט, פון דעסטוועגען האט זיא זיך אויך בעמיהט ביי זיך רעכט צו מאַכען געהן ארונטער, ס'הייסט הייראטהען מיט גריצען און זיך זעלבסט מיט געוואלד איינבילדען אז זיא געהט צום גרעסטען גליק. אבערמאלס האט זיא געזעהלט זיינע מעלות, אבערמאלס האט זיא דערמאהנט זיינע מיליאנען און האט דאביי זיך פאַרנעשמעלט וויא גליקליך

מיליאנען קענען מאכען אזא יונגע פרוי וויא זיא איז. אבער טראַץ דיא אלע פאָר-
שטעלונגען האט נריי'ס פערזאן אליץ אבשייליך און עקעלהאפט פאר איהר ערשיינט.
זיא האט שטארק זעהר שטארק בערייהעט דאס וואס זיא האט איהם אזא
וואָרט געגעבען, אבער זיא האט זעלבסט געוואוסט אז זיא קען שוין דאס וואָרט
צוריק ניט ציהען, און זיא מוז זיך בעשליסען הייראטעהען מיט דיעזען עקעלהאפטען
סוביעקט.

און נאך בעפאָר זיא האט צייט געהאט זיך צו בעטראַכטען וואס מיט איהר
טהוט זיך, האט זיך דיא זעהר פון איהר צימער אויפגעפענט און איהר פאטער
מיט דער מוטער אויך נרייץ זיינען אריינגעקומען מיט פון פריידע שטראהלענדע גע-
זיכטער.

— קינד מיינס! — האט דיא מוטער אויסגערופען אומארמענד דער טאָכטער —
איז דאס וואהר וואס דער הערר נרייץ האט אונז דערצעהלט דאס דוא האָסט איהם
דיין האַנד געשענקט?

— יא, האט רעבעקא ערבלאָסענד און מיט א האַלבען מונד געענטפערט.
— עמפאָנגע-זשע מייין קינד דעם זענען פון דיין געטרייער מוטער — האט דיא
גליקליכע מאַדאם ראָטזעבלום אויסגערופען קושענד איהר קינד און איהרע אויגען
זיינען פול געוואָרען מיט פריידענטרעהרען.

— אויך דיין פאטערס זענען עמפאָנגע פון מיר ליבעס קינד! — האט ראטהה
בלום געזאגט און האט זיין טאָכטער הערצליך געקושט, — איך האָף צו גאָט אז
איהר וועט ביידע גליקליך זיין און וועט זיך עלטערן אין גרעסטען גליק.
איהר וועט ביידע גליקליך זיין!

וויא שרעקליך דיא ווערטער האבען יעצט געקלונגען אין רעבעקא'ס אויערן.
דאס וואָרט „איהר ביידע“ האט זיא שיער פון געדולד ארויסגעבראַכט. וויא קענען
מיר ביידע גליקליך זיין? — האט זיא אין דער מינוט געטראַכט ווערפענד א פער-
עכטליכען בליק אויף דעם גליקליכען גריצען וועלכער איז דא געשטאנען און האט
ניט געוואוסט וואס צו טהאן פאר גרויס שמחה. זיא וואלט זיך דוכט זיך ערקוויקט
ווען זיא זאל קענען פריי זאגען: טרייבט איהם ארויס פון דאנען! איך האָס איהם,
איך קען איהם ניט ליידען, איך וועל ליבערסט אין גראב געהן אלס מיט איהם צו
דער חוּפה.

אבער „פערפאלען“! האט עס אין אין איהרע אויגען געקלונגען „דוא האָסט
דיין וואָרט געגעבען און דיין וואָרט מוז הייליג בלייבען“.

רעבעקא האט זיך יעצט בעטראַכט אלס דיא אונגליקליכסטע אונטער דעם
הימעל, וויא גור אום איהר ליידען צו פערשאַצען, האט זיך נאר אויף דאס נייע
יאקאב פייןס פערזאן פאר איהר פאָרגעשטעלט און דער קאנטראסט צווישען דיא
ביידע יונגע לייט וואר אזוי גרויס דאס איהר איז אין דיא אויגען פינסטער געוואָרען,
זיא איז געפאלען דער מוטער אויף דעם האַלז און האט זיך פערנאנדער געוויינט.

אלע כלות וויינען! ביי אלע כלות זעהט מען טרעהרען אין דיא אויגען.
דאס איז מען געוואוינט געווארען ביי אידען צו זעהן און צו זאגען. דארום

איז ביי ראטהבלומען און ביי זיין פרוי אויך קיין וואונדער נעווען וואס זייער טאכטער וויינט יעצט. זיא איז דאך א כלה נעווארען, נו, דארף זיא דאך וויינען, דאס וויינען פריידענטרעהרען.

וויא באלד אז דיא טאָכטער פערניעסט פריידענטרעהרען דארפען דאָך דאס דיא עלטערן נעוויס טהאן, דארום האבען דיא נעטרייע עלטערן אויך קיין טרעהרען נעשפארט און האבעי זיי פערנאסען מיט פרעהליכע הערצער.

— היינט איז הער גליקליכסטער טאג פון מיין לעבען האט ראטהבלום וויינענד אויסנערופען אומאַרמענד דעם ליעבען חתן. איך האב בעשטענדיג נעבעטען ביי נאָט ער זאל מיך מוכה זיין מיין טאָכטערס חתונה צו דערלעבען, און אז איך האב דאס דערלעבט, קען איך זאגען דאס זעלבע וואס יעקב אבינו האט נעזאנט „רב לי, עתה אָמות“ איך האב שוין נענוג נחת און איך קען שטערבען.

— רעדט ניט פון טוירט ליעבער מחותן — האט נריץ נעענטפערט — איהר קענט לעבען, אום איהר זאלט זעהן; וויא גליקליך אייער ליעבע טאָכטער וועט ביי מיר זיין. איך וועל פון היינט אן און ווייטער לעבען נור פאר איהר. מיין נאנצע מיה און שטרעבען וועט זיין נור זיא מונטער און פרעהליך צו טאכען.

— יא, מיין קינד! — האט ראטהבלום מיט פייער נעזאנט — איך ניעב דיר איבער מיין קינד, איך בין פעסט איבערצייגט אז אין קיין בעסערע הענד האב איך זיא ניט נעקענט איבערנעבען. איך ווייס וויא דוא לעפעסט זיא, איך ווייס אויך אז דוא ביסט אן עהרליכער טאג און דוא וועסט וויסען דיא פפליכטע וואס לינען אויף דיר אום דיין ווייב גליקליך צו טאכען. איך זאג דיר אָפען אז איך בין מיט דיר העכסט צופריעדען, מאָרגען אבענדס וועלען מיר פייערן דייע מזלדיגע תנאים. איך וועל פערבעטען אלע מיינע גוטע פריינד אום אלע זאלען זיך אין מיין שמחה פרייען; דיא נאנצע וועלט מוז פון מיין גליק וויסען.

דיא אלע ווערטער האבען רעבעקא'ס הערץ וויא מיט שפיעזען נעשטאָכען, אבער זיא האט נעשוויענען און האט א וואָרט ניט נערערט.

ווייטער א צייכען אז דיא כלה איז גליקליך, דען אלע גליקליכע כלות שעהמען זיך צו ריידען. זייער שוויינען איז דיא בעסטע דייטליכסטע שפראַכע וואס דערצעהלט וויא נרויס דאס גליק איז וואס פילט אן זייערע הערצער.

דאס האבען רעבעקא'ס עלטערן זיך נעקלערט און זייער גליק האט זיך פער-
דאָפעלט.

זיי האבען ניט נעזעהן וויא ארויסנעהענדיג פון זייער טאכטערס צימער, אלס זיא איז אליין נעבליעבען, איז זיא נעפאלען שלוכצענד אויף דער זאָפע, און זיך שלא-
נענד מיט דיא הענד אין הערצען, האט זיא וויטהענד נעשריען:

— אונגליקליכע! וואס האסט דוא נעטהאן? וויא אזוי האָסט דוא ביי זיך רעכט נעמאכט שענקען דיין הערץ דעם יעניגען וועלכען דוא קענסט ניט ליידען. אָ, יאקאב! יאקאב! וואו ביסט דוא? ווארום האָסט דוא זיך נאָר פאר מיר נעוועזען אום מיין גליק און מיין רוהע אויף אימער און עוויג צו רויבען?

שרעקליך איז נעווען דיא פערצווייפלונג פון דער, וואס איהרע עלטערן האָבען

גענלייבט באמונה-שלמה, אז זיא פיהלט זיך פאר דער נליקליכסטער אין דע וועלט. זיי האט נאר ניט געקנט איינפאלען, אז זייער ליעב קינד איז יעצט דיא אונ-גליקליכסטע אונטער דעם הימעל.

דערפאר אבער האט זיך דער חתן העכסט גליקליך געפיהלט. געהענדיג צו ריק אהיים צו נאלדע דער טענדלערין, האט ער שוין געמאכט א חשבון, וואס ער וועט טהאן מיט דעם געלד וואס ער וועט אלס גון ערהאלטען פון דעם רייכען מחותן.

זיין קלארעם גליק האט זיך אבער באלד אויך פערדונקעלט, אלס קומענדיג אהיים האט איהם גאלדע געגעגענט אין דער טהיר און האט איהם אנגעזאגט דיא נוטע בשורה, אז זיין קוינע מערי ווארט שוין אויף איהם זייט דריי שטונדען. ער האָט שוין אין זינען געהאט זיך צוריק אומצוקעהרען, אבער אין דער מי-גוט האט זיך אויך מערי פאר איהם געווינען אין דער געשטאלט פון א דראָהענדען ענגעל און האט מיט א שפּאַטישען טאָן אויסגערופען:

— קום אריין, מיין ליעבער סימאָן, אנטלויף פון מיר ניט, דען אז איך וועל פון דיר אנטלויפען, וועסט דוא פיעל ערגער מאַכען.

אָך, ווען ער זאָל דוכט זיך קענען. דער פערפלוכטער בעסטיע א חאָפּ טהאָן פאר דעם גאַרנעל און זיא צווישען זיינע פינגער דערשטיקען! ער וואָלט זיך נאר דערקוויקט; ליידער אבער האט ער דאס ניט געקענט טהאָן, און וויא אַן אָקס צו דער שחיטה האט ער געמוזט אריינגעהן מיט מערי'ן אין זיין צימער און אויסהערען איהרע זיסע ווערטער.

— זאג מיר נור, דוא לומפ! — האט מערי גיפטיג געזאגט — דוא האָסט דאס נאר קיין אַנדערן ניט געפונען פון וועמען חוץ צו מאַכען, אויסער מיך?
— שאַ, שריי ניט אַזוי, רייד אַביסעל שטילער — האָט סימאָן ערציטערט געזאגט.

— וואס זאנסט דוא מיר עפעס איך זאל ניט שרייען? — האט מערי מיט איהר געשליפענעם צינגעל געענטפערט — פאר וועמען האב איך מורא אדער פאר וועמען דאַרף איך מיך שעמען? דוא ווייסט דאָך, אז איך האב שוין לאַנג פון זיך דיא בושה אַראָפגעוואָרפען. איך לאַך מיך אויס פון דיר און פון דער גאַנצער וועלט.

— אבער, ליעבע מערי, זאג דאך מיר, וואס ווילסט דוא?

— קוקט איהם נור אַן דעם עהרליכען כשר'ן יונגען מאן וויא ער פרעגט מיך וואס וויל איך, ריכטיג וויא ער זאל מיך ניט קענען און זאל טאקע ניט וויסען וואס איך וויל? דוא מוזט מיינען אז איך בין דער באנקיר ראטהבלום אדער זיין גאַררישע טאכטער וואס לאזען זיך פון דיר גאַררען? ניין, דוא ממזר! איך בין קליינער פון דיר. א סימן האסט דוא, אז איך האב פון דיר אלע דיינע געהיימיסע אויסגע-קוועטשט און איך וועל נאך פון דיר דיין נשמה אויך אויסקוועטשען ווען דוא וועסט וועלען מיך אויך גאַררען. דוא האָסט דאמאלס ווען איך בין ביי דיר געווען מיר געהייסען קומען מאַרנען נאך געלד. אז איך בין אויף מאַרנען געקומען, האב

איך דיך ניט געטראָפּען. איך האב אפילו באלד געוואָלט לויפּען צו ראַטהעלומען און דערצעהלען דאָרט וואָס פאַר אַ סוחר דואַ ביסאַ, נור איך האב מיך אַיינגע- האַלטען. איך האב זיך בעקלערט: לאָמיך וואַרטען נאָך אַ טאַג, פּיעללייכט וועסט דואַ דאָך האַלטען וואָרט. היינט בין איך געקומען האב איך דיך ווייטער ניט געד טראָפּען. דואַ האָסט געוויס געמוזט מיינען, אז איך וועל דאָס מאל אויך אוועקנעהן מיט לעדיגע הענד, אבער דואַ האָסט ניט געטראָפּען דעם אָרט; דואַ פּערשטעהסט, נאַרישער שליםמול! מערי האט זיך פון דיר איין מאָל געלאָזט נאַרען, און אין אַ בלאָטע פּערשלעפּען אבער ניט מעהר. איך האב דא אַויף דיר אזוי לאַנג גע- וואָרט, ביז איך האב מיך דערוואָרט און האב דיין ליכטיגע פנים דערזעהן. יעצט וויל איך פון דיר קיין זאַך ניט הערען, איך וויל נור זע הוי, דואַ פּערשטעהסט? איך וויל זעהן דיא טויענד רובעל וואָס דואַ האָסט מיר צוגעזאַגט. איין קאַפּיקע זאַל פון זיי ניט פּעהלען. דואַ הערסט?

— אבער ריא זעלבע זאך קענסט דואַ דאָך ריידען אָהן כּעס און אָהן גע- שרייען — האט נריץ מיט אַ פּערצווייפעלטע מינע געזאַגט.

— צו אַ הונד מוז מען האבען אַ שטעקען — האט מערי געענטפּערט — איך קען דיר שוין; איך ווייס, אז מיט נומע ווערטער וועל איך מיט דיר נאר ניט אויס- פיהרען. נור דיא ווערטער וואָס איך רייד יעצט זיינען נאר ניט; פינסטער און ביר טער וועט דיר זיין, ווען איך וועל געהן צום באַנקיר ראטהעלום אין שטוב און וועל דאָרט ריידען. דואַ פּערשטעהסט, צו ניט?

— זאג מיר נור, מערי, מיך ווילסט דואַ נאר ניט לאַזען ריידען?
— איך האב דאך דיר שוין געזאַגט, אז איך וויל קיין זאַך ניט הערען, נור זעהן. וואו זיינען מיינע טויענד רובעל?

— דאס וויל איך דאך דיר געבען דיא טויענד רובעל.
— נו, אויב אזוי איז עטוואָס אנדערש; ניסט דואַ מיר טויענד רובעל בליי- בען מיר דיא בעסטע נומע פריינד. דואַ וועסט זיך דאמאלס מענען חתונה האבען האָט מיט דער בת-מלכה.

— וועסט דואַ שוין זיין שטיל?
— איך וועל זיין שטום וויא אַ טויטער.
— אבער איידער איך וועל דיר דאס געלד געבען, וועסט דואַ דאך מיר ער- לויבען אַ פאַר ווערטער צו זאַגען?

— יא, דאס מענסט דואַ ריידען. אבער איך וואלט זעהר צופרידען געווען, ווען דואַ זאלסט מיר פריהער דאס געלד געבען.

— איך וועל דיר געבען — האט נריץ צאָרניג געזאַגט — דאס געלד וועט פון דיר ניט אנטלויפּען. נו, לאָזט דואַ מיר אַ פאַר ווערטער ריידען?
— וואָס ווילסט דואַ זאַגען?

— איך וויל דיר זאַגען, אז קיין מוזמן געלד קען איך דיר יעצט ניט געבען, זאָנדרען אַ וועקסעל.
— וואָס? — האט מערי מיט אַ ווילדען כּעס אויסגעפלאָצט — דואַ האָסט

אנגעהויבען ווייטער מיר דעם קאָפּ צו פערדרעהען מיט דייענע ליגענס און מיט פוסטע ווערטער?

— זאל מיך נאט שטראפען, אויב איך וויל דיר דא זאגען ליגען. מענסט אמאל מיר אויך גלויבען.

— נו, זאג-זשע שוין וועגען וואס פאר א וועקסעל רעדסט דוא יעצט?

— דוא פערשטעהסט דאך אליין, ליעבע מערי, אז קיין מוזמן נעלד קען איך דיר ניט געבען. איך האב מיך געפרובירט בעטען ביי אייניגע בעקאנטע, אבער זיי ווילען ניט געבען. ניט דערפאר וואס זיי גלויבען ניט אז איך האב א גרויסע ירושה, זאָנדערן וויל זיי פירכטען דאס ווען איך וועל אוועקפאהרען אבנעהמען מיינע מיל-יאָגען וועל איך אָן זייער חוב פערגעסען.

— האָסט דוא ביי דיין ווירטהין אויך געבעטען?

— פרעג ביי איהר וועט זיא דיר דערצעהלען אז איך האב ביי איהר צוויי מאל געבעטען זיא זאָל מיר דיא טובה טוזאן און לייהען טויזענד רובעל, אבער זיא האט מיר יעדעס מאל געענטפערט אז זיא האט אפילו ניט ביי זיך קיין טויזענד גראָשען. דארום איז ביי מיר געבליעבען, איך זאל דיר געבען א וועקסעל אויף טוי-זענד רובעל.

— איך וויל פון קיין וועקסלען נאר ניט הערען — האט מערי געזאגט.

— שא, וואָרט נאך איין מינוט וועל איך דיר ערקלערען, אז דער וועקסעל איז גלייך וויא נעלד. איך וועל איהם שרייבען אויף א דאָטום פון אכט טאג, און ווען איך וועל דארפען הייראטהען מיט ראטהעלום'ס טאכטער וועסט דוא קומען אין דעם טאג פון דער חתונה צו מיר, וועל איך דיר בעצאהלען טויזענד רובעל.

— און אז דוא וועסט מיר ניט וועלען בעצאהלען וואס וועל איך דיר טהאן?

— גארניו, דאן קענסט דוא דאך אין דעם טאג פון דער חתונה אריינגעהן צו מיין מחותן אדער צו מיין כלה און זיי דערצעהלען אלעס וואס דוא ווייסט ווע-גען מיר. דוא פערשטעהסט שוין אז דוא דארפט קיין פורכט האבען, פיעללייכט וועל איך דיר דיין נעלד ניט אבגעבען.

— דאס איי גראָדע ניט קיין שלעכטער פלאַן — האט מערי נאכדענקענד געזאגט — נוט, איך בין צופריעדען. גיב מיר א וועקסעל אויף צוויי טויזענד רובעל.

— וואס? דוא רעדסט שוין פון צוויי טויזענד רובעל?

— וויא באלד א וועקסעל און איך מוז וואָרטען, וויל איך צוויי טויזענד רובעל — האט זיא ענטשלאסען געענטפערט.

— אבער, מערי, געדענק אָן גאָט! וויא האסט דוא דאס א הארץ פון מיר צוויי טויזענד רובעל אומזיסט צו געהמען?

— הא, הא, תא! — האט זיך מערי פארנאָנדער געלאכט — דאס איז א שעהנע פראגע — איך וועל דיך אויך דאס זעלבע פרענען: וויא האסט דוא א הארץ אויסנאררען ביי ראטהעלומען זיין טאכטער מיט א סך טויזענדער? דוא מענסט אלץ און דער אנדערער טאָר נאר ניט?

— מערי! .... האט גריץ אנגעהויבען צו זאגען.

— שטיל! — האט זיא א נעשריי געטהאן — איך וויל פון קיין זאך ניט וויסען.
 וויא באלד אז דוא ניסט מיר א וועקסעל, וויל איך ער זאל זיין אויף צוויי טויזענד
 רובעל. ווען דוא וועסט מיך אריינבריינגען אין כעס וועל איך בעטען דריי טויזענד
 און אז דוא וועסט מוזען נעבען דאס פערשטעהסט דוא אליין, נו? איך וועל נאך
 דארפען מיט דיר פיעל ריידען?
 — שא, שריי ניט אזוי! דוא קענסט דאך מיט דייע נואלדען א מענשען
 טויב מאכען.
 — וועסט דוא מיר נעבען דאס וועקסעל וואס איך פערלאנג פון דיר? ווען
 ניט שריי איך נאך העכער.
 — איך וועל דיר נעבען, אבי שריי ניט אזוי.
 ער האט גענומען טינט און פערדער און האט זיך געזעצט שרייבען דאס
 וועקסעלע.
 — שטעה! — האט מערי געזאגט — מען דארף קיין וועקסעל ניט.
 — וואס דען?
 — איך וויל פון דיר אן אנדער משכון.
 — א משכון? וואס פאר א משכון ווילסט דוא דען?
 — איך וויל דוא זאלסט מיר נעבען דעם בריעף וואס דיין נוסער פריינד
 האט דיר געשריבען פון אמעריקא ווענען דעם פאקוס וואס איהר האט ביידע נע-
 מאכט.
 — וואס טויג דיר דער בריעף?
 — דוא פערשטעהסט דען ניט וואס דער בריעף טויג מיר? אויב דוא וועסט
 מיר א פאר טעג פאר דער חתונה קיין געלד ניט נעבען, וועל איך איהם ווייזען
 דיין כלה.
 — דוא וועסט שוין באלד ביי מיר בעטען, איך זאל דיר נעבען דאס טעלערל
 פאקוס הימעל — האט גריין וויטהענד געזאגט.
 — איך דארף ניט קיין הימלישע טעלערלאך. איך דארף נור דעם בריעף,
 געהר וויל איך מיט דיר ניט טענה'ן; מיר איז שוין טרוקען געווארען אין האלדז
 ידענדיג; דוא ניסט מיר דעם בריעף, צו ניט? איך זאל אזוי לעבען און געזונד
 וויא איך געה גלייך פון דיר אוועק צו דיין כלה און דערצעהל איהר אלעס.
 — קיין נוסער איד זאל דיר ניט קענען. נא, דא האסט דוא דעם בריעף —
 האט גריין מיט א ווילדען כעס געזאגט, און האט איהר א ווארף געטהאן יענעם
 בריעף וואס זיא האט פערלאנגט.
 — מעהר דארף איך ניט — האט מערי קאלטבליטיג געזאגט צונעהמענדיג
 דעם בריעף — יעצט ווייס איך, אז מיינע טויזענד רובעל זיינען ביי מיר וויא אין דער
 קעשענע. א נוסען טאג, רבי שמעון.
 זיא האט זיך קאמיש פערנייגט און איז ארויסגעגאנגען.
 עפענענדיג דיא טהיר האט זיא בעמערקט, וויא גאלדע דיא טענדלעך אין
 פון דער טהיר אבגעשפרונגען און איז אריינגעלאפען צו זיך אין צימער.

251 טעם קאפיטעל.

דער טוך פֿאַבריקאַנט.

ריכטיג צו דער בעשטימטער שטונדע האט בת-שבען בעזוכט דער פרעמדער מאן, וועלכער האט מיט איהר אבגעמאכט געבען דעם גענעראל נובערנאטארס הויז ער זאל צו איהר קומען מיט איהר וועגען זיין געשעפט איבערריידען.

זיא האט איהם זעהר פריינדליך עמפאנגען און האט איהם אריינגעבעטען אין איהר קליינעם סאלאָן.

וויא מיר האבען שוין געזאגט וואר ער א מאן פון אונגעפעהר פיערציג יאהר. ער האט אויסגעזעהן זעהר רייך און אנשטענדיג. זיין גאנצע האלטונג וואר וויא פון א געבאָרענעם אַריסטאָקראַט.

אלס ער האט זיך אויף בת-שבע'ס איינלאדונג געזעצט, האט ער געזאגט :
— איך ערלויב מיך צו פרעגען וויא זאל איך אייך רופען פרייליין אדער מאַדאַם ?

— איך האב דיא עהרע אלס מאדאם זיך פארצושטעלען — האט בת-שבע געענטפערט — מיין נאמען איז פאבעטהא ברענער.

— און איך האב דיא עהרע זיך פאר אייך פֿאַרצושטעלען מיט דעם נאמען איליאַ (אליהו) קראָנענשטיין אויס אדעסא. איז אייך פיעללייכט מיין נאמען בע-קאַנט ?

— ניין איך בין אין אדעסא קיין מאל געווען.

— מיין נאמען איז אויך היער בעקאנט, דען זייט דריי יאהר האב איך דאָ ערעפֿונט א טוך-פֿאַבריק און פערברענג היער פאסט זעקס מאָנאַטען אין יאהר.

— איך מוז דיא וואהרהייט זאגען דאס אייער נאמען איז מיר אונבעקאנט, אבער מיך פרעהט איהנען צו קעגען. זאגט וואמיט קען איך אייך דיעגען ?

-- מיט א קלייניגקייט וועלכעס וועט ביי מיר פון גרויסער וויכטיגקייט זיין.

וויא איך דאב אייך דערזעהלט, האב איך היער זייט דריי יאהר ערעפֿונט א טוך-פֿאַבריק דאס געשעפט געהט זעהר נוט. איך פערדיען פון איהם זעהר פיעל געלד.

נור איך מוז אייך זאגען אז פון דעם געלד וואס דאס געשעפט ברענגט מיר יעהרליך אריין האב איך ניט זא פיעל פערניגען וויא פון דעם וואס פון איהם לעבען בין צוואנציג אידישע פֿאַמיליען, דער גרעסטער טהייל פון זיי זיינען מיינע פערוואנדעטע.

דיא איבעריגע זיינען גלאט בעקאנטע עהרליכע לייט. געוויס איז אייך בעקאנט מאדאם דאס יעדער אידישער קויפמאן אין מאַסקווא האט געהאט דאס רעכט צו האַלטען אין זיין געשעפט אידישע פריקאשציקעס. זעלבסטפערשטענדליך אז מיר איז אויך ערלויבט געווען אין מיין געשעפט לויטער אידען צו האַלטען, מיינע מענשען האבען זיך גליקליך געפיחלט דאמיט וואס זיי קעגען בכבוד זייער ברויט פערדיענען און איך האב פערניגען געהאט דערפון וואס איך בין אין שטאנד אזוי פיעל פאמיליען ברויט צו געבען. אבער אין דער לעצטער צייט וויא איהר ווייסט אז דיא אידישע לאַגע אין מאַסקווא זעהר ביטער געוואָרען, מען מעג זיין דער פיינסטער מאן, קיים טראנט

מען נור אויף זיך דעם נאמען איד איז מען שוין אונגליקליך, דיא פאלציי זוכט שוין אויס מיטלען וויא דיא אידען צו פעריאגען פון דאנען, זאנאר דיא וואס האבען פולעס רעכט היער צו וואוינען האבען דא אויך קיין רוהע. מען טרייבט זיי איינפאך וויא דיא הינד פון דאנען. דער שיקואל האט אויך נעטראפען מיינע מענישען וואס אר-ביימען מיט דעם ביטערן שווייס אום אין שטאנדע צו זיין זייערע פאמיליען צו ער-נעהרען, און אין א שעהנעם טאג האט מען אלע מיינע פריקאשציקעס ארעטירט און מען וויל זיי אלעמען ארויסשיקען פון מאסקווא. אומאָנסט האב איך אלע קרעפטען אנגעווענדעט זיי צו בעפרייען. איך האב ווענען דעם נעבעטען אלע היינע נרויסע בעאָמטע, אבער פון זיי אלע האב איך בעקומען איין אנטוואָרט אז דיא זשירעס מווען פאָרטנעהן פון היער און אויב זיי וועלען מיט נוטען ניט געהן וועט מען זיי מיט געוואלד ארויסשיקען אין יענע שטעדט וואו זיי איז ערלויבט צו וואוינען. דארום איז ביי מיר געבליעפען איך זאל מיך ווענדען צום גראָספירסט אליין. פיעל-לייכט וועט ער יא מיטלייד האבען מיט צוואנציג אונגליקליכע פאמיליען און וועט זיי ווייטער לאזען לעבען. איך האב שוין אנגעשריעבען א ביטשריפט צו דעם גראָס-פירסט און בין וויא איהר ווייסט, צו איהם גענאננען, אלס איך בין דאָרט געשטאנען האב איך בעמערקט וויא פריינדליך ער האט מיט אייך גערעדט, דאס איז מיר געווען א בעווייז אז איהר זייט ביי איהם אין גרויסער אכטונג און ביי מיר איז דארום געפליעבען דער פראָיעקט, איך זאל מיך ווענדען ליעבערסט צו אייך איהר זאלט איהם ווענען דעם בעטען, דען אייך וועט איהם שווערער זיין אזא ביטע צו ענט-זאגען אלס מיר. ווען ער ענטזאנט מיר האב איך שוין קיין האָפנונג מעהר אויף רעטונג פאר מיינע מענישען, דארום וויל איך מיך גאר ניט איינשטעלען. איך בין פערטיג, וויא איך האב אייך שוין געזאגט זיך לאזען קאָסטען צעהן טויזענד רובעל, אבי מיינע לייטע זאלען פערבלייבען אויף זייערע ערטער. וויא דענקט איהר מאדאם וועט איהר קענען אויספיהרען דיעזע גרויסע זאך?

— אויף געוויס קען איך אייך ניט פערשפרעכען, אבער איך וועל מיך פראָך בירען ווענען דעם מיט איהם ריידען, פיעללייכט וועט דאס מיר געלינגען, עס ווענדט זיך נור אן דער לוינע אין וועלכע איך וועל איהם טרעפען. אויב ער וועט זיין אין א גוטער לוינע, וועט ער דאס מיר געוויס טהאן.

— איהר זייט שוין לאנג בעקאנט מיט דעם גראַספירסט?

— ניין, ניט לאנג. איך מוז אייך זאגען דיא וואהרהייט הערר קראָנענשטיין, דאס איך בעוואונדער דאס וואס איהר האט פון דיא געצעהלטע ווערטער וועלכע איך האב מיט איהם גערעדט, פערשטאנען אז ער איז מיינער א גוטער פריינד.

— דאס איז לייכט געווען צו דערקענען אן דעם פריינדליכען שמייעל וואס עס האט זיך אויף זיין געזיכט געוועזען אלס ער האט אייך דערזעהן. ווען דענקט איהר מאדאם מיט איהם צו שפרעכען?

— מאָרנען אום דריי אוהר.

— סען איך קומען מאָרנען פאר נאכט הערען אן אנטוואָרט?

— מיט אונגעדולד וועל איך דיעזען אנטווארט ערווארטען און דעם וואָרט וואס איך האב אייך געגעבען ווענען דיא צעהן טויענד רובעל וועל איך הייליג האַלטען.

— איך גלויב אייך הערר קראנענשטיין, מען דערקענט מיט דעם ערשטען בליק אויף אייך אז איהר זייט אן עהרליכער מאן.

— דאס איז זעהר שטייכעלאַפּט — האט קראנענשטיין מיט א פערנגניגט שטייכעל געזאגט — איך דאנק אייך מאדאם פאר אייער קאָמפּלימענט. איך קען אייך פערזיכערן אז איהר האט אין מיר קיין אירטהום געהאט; אבער ערלויבט מאדאם אייך צו פרעגען, אין אייער הערר געמאהל היער?

— ניין, — מיין מאן איז נאנץ ווייט פון היער — האט בת־שבע רוהיג געענטפערט.

— וואו געפינט ער זיך?

— אין יענער בעסערער וועלט.

— וואס? איהר זייט א וויטוע?

— יא, מיין הערר.

— זאָ יונג און שוין א וויטוע?

— איך האב מיט מיט מיין מאן בלוים אייניגע מאנאטען צוזאמען געלעבט.

— שוין לאַנג אז ער איז טוירט?

— אַכט טאָג.

— אַכט טאג? — האט קראנענשטיין העכסט פערוואונדערט אויסגערופען.

— יא, הערר קראנענשטיין, בלויז אַכט טאג — האט בת־שבע מיט דער

ועלבער קאלטקייט און רוהיגקייט געענטפערט.

דער נאַסט האט זיא ערשטוינט אנגעקוקט, וויא ער זאל פרעגען: ערשט

אַכט טאג און דא איז קיין צייכען פאַרהאַנדען פון טרויער?

בת־שבע האט פערשטאנען ווארום ער וואונדערט זיך אזוי, און האט שטייכ-

לענד געזאגט:

— מיין מאן איז ניט מיט זיין נאַטירליכען טויט געשטארבען, מען האט איהם

געהאַנגען.

— וואס? מען האט איהם געהאַנגען?

— יא, מיין הערר.

— ווער האט דאס איהם געהאַנגען?

— ווענען דעם בין איך דאס הייטע געווען ביי דעם גראספירסט, ער זאל בער-

שטראפען זיינע מערדער.

— ווייסט איהר דען ווער זיי זיינען?

— יא, איך ווייס.

— דער נאַסט האָט זיך נאך מעהר פערוואונדערט. ער האט נאר ניט

געקענט פערשטעהן וואס דא טהוט זיך. האט זיא דעם מאן אזוי געהאַסט, דאס

ליא נעפינט פאר איבעריג נאך זיין טויט טרויער אנצוליינען, ווארום אינטערעסירט
זיא זיך אזוי מען זאל זיינע מערדער בעשטראפען? און ווען זיא האט איהם ליעב
נעהאט, ווארום זעהט מען דא קיין צייכען פון טרויער?
ער האט זיך ניט געקענט איינהאלטען און האט געזאגט:

— איך נעהם מיר דיא פרייהייט, מאדאם, אייך א פראגע צו שטעלען;
אבער איך מוז אייך ראביי בעטען מיר צו פערצייגען, ווען מיין פראגע וועט אין
איייערע אויערן קלינגען אלס פרעכהייט. איך האב שוין אזא פערפלוכטע נאטור,
איך מוז ריידען אָפען דאָרט, וואו פאר מיר ערשיינט א זאך רעטהעלעאָפּט.
— ביטע, פרעגען זיא; איך האב אויך אזא נאטור. איך ליעב אימער נור
אָפען צו ריידען.

— האט איהר אייער מאן געליעבט? — האט דער נאסט צענערנד געפרעגט.
— ניין — האט בת־שבע נאנץ פריי געענטפערט.
— איהר האט איהם ניט געהייראטהעט אויס ליעבע?
— ניין.
— וואס דען איז געווען דיא אורזאכע וואס האט געבראכט דערצו, איתו'
זאלט זיך מיט איהם פערבינדען.

— איך האב איהם געהייראטהעט נור אויס א קאפריז.
— וואס? אויס א קאפריז?
— יא, מיין הערר.
— וויא איז דאָס מעגליך, אז ביי אזא נרויסע זאך זאָל א קאפריז שפיעלען
דיא הויפט־ראָלע?

— דאס איז ווירקליך א וואונדער — האט בת־שבע שמיכלענד געענטפערט —
איך מוז אייך אבער אויפמערקזאם מאכען, דאס איך בין אן אנדער סאָרט מענש.
איך האב קיין מאל געקענט הייראטהען א מאן אויס ליעבע, דארום האב איך גע-
הייראטהעט אויס א קאפריז.

— איך פערשטעה דאס נאר ניט, וויא איז עס מעגליך, איהר זאָלט ניט
קענען הייראטהען אויס ליעבע? האט איהר דען קיין הערץ און קיינע געפיהלע?
— אזוי ווייזט דאס אויס — האט זיא קאלט געענטפערט.

— ווען איך זאָל אייך, מאדאם, ניט דערקענען אלס ערנסטע פריי, וואָלט
איך נאר ניט געצווייפעלט אין דעם, אז איהר מאכט שפאס.
— בעהיטע נאט, עס ליענט נאָר ניט אין מיין נאטור צו שפאסען.
— אלוא, פערשטעה איך אייך גענעליך ניט, מאדאם.
— ווילט איהר דאס פערשטעהן?

— איך בין אויף דער העכסטער שטופע נייגערין.
— נו, וועל איך אייך אין קורצען ערקלערען, דאס איך האב אין דיא ביסעל
יאהרען וואס איך האב אבגעלעבט אזוי פיעל פערדאָרבענהייט געזעהן אין מענשען,
דאס איך האב אלע מענשען פעהאסט און דארום קען איך קיין מענשען ליעבען.

— גלויבט איהר נאר ניט, אז עס געפינען זיך ארענטליכע לייטע אין דער
נאנצער וועלט ?

— איך גלויב עס ניט.

— האט איהר מיט אייניגע מינוטען פריהער זעלבסט ניט געזאגט, אז איהר
האט מיך דערקענט אלס עהרליכען מאן ?

— יא, אין געשעפט'ס-זאכען אבער ניט אין ליבעס-פערעהעלטניסע.

— אזוי ? — האט דער גאסט לאַכענד אויסגערופען — איהר מיינט, אז אין
ליבעס-פערעהעלטניסע איז נאר ניט פארהאנדען איין עהרליכער מאן, וואס זאל
ווירקליך געטריי זיין א פרוי ?

— יא, אזוי מיין איך. איך קען זאָגן אַזאָר זאָגען, אז איך בין אין דעם פעסט
איבערצייגט.

— איהר האט צופיעל איבערטריבען, מאדאם. אלס עלטערער מענש קען
איך אייך זאגען, אז עס געפינען זיך לייטע וואס זיינען זייערע געליבעטע אדער
זייערע פרויען איבערגעגעבען מיט לייב און זעלע.

— זעלבסטפערשטענדליך, אז איהר מוזט פערטהיידניגען אייערע מענער,
אבער ביי אייך אין הערצען ווייסט איהר אז איך האב רעכט.

— איך שווער אייך ביי מיין לעבען, אז דאס וואס איך האב אייך געזאגט
האב איך ערנסט געמיינט. איך וועל אייך מיין אייגענע פערזאן אלס ביישפיעל
שטעלען. עס קען זעהר זיין, אז איהר וועט מיר ניט גלויבען, אבער איך קען אייך
נאך אמאל שווערען ביי אלעם וואס ביי מיר איז הייליג און טהייער, אז איך וועל
אייך דיא ריינע וואהרהייט דערזעהלען. ווילט איהר מיך אויסהערען ?

— ווארום ניט ? דערזעהלט.

— איך האב געלייבט א מעדכען. אזא מעדכען, וואס מיר וואָר אונגענליך
צו הייראטאָהען, דען מיינע עלטערן האבען שטאַרק פּראָטעסטירט געגען דעם, און
האבען זיך געוואָלט פון מיר ענטזאגען אינ'ם פאל ווען איך וועל זיא הייראטאָהען.
איך האב אבער אויף דיא אלע זאכען ניט געקוקט. איך האב מיינע עלטערען פער-
לאזט און האב דיא גרעסטע שמערצען אין דער וועלט איבערגעליטען, אבער מיין
געלייבטער בין איך טריי געבליעבען.

— האט איהר זיא געהייראטאָהעט ?

— זעלבסטפערשטענדליך, אז איך האב זיא געהייראטאָהעט.

— און איהר לעבט מיט איהר אין פריעדען ביז הייטע ?

— זיא איז ליידער מיט צוויי יאהר צוריק געשטארבען, און ביז זיא איז גע-

שטאַרבען בין איך איהר געטריי געווען מיט לייב און לעבען.

— זאָל איך דאס גלויבען ?

— איהר זאָלט דאס גלויבען, איך זאג קיין מאל קיין ליגען. מיר האט זיך

אין דיא צוויי יאהר געמאכט גלענצענדע פּאַרטייען, אבער איך האב פון זיי ניט גע-
וואָלט הערען, דען איד האב מיין פרוי ניט געקענט פּערגעסען.

— אויב אזוי, מוז איך אייך זאגען, אז איהר זייט אן אויסנאָהמע פון אלע מענער.

— ניין, מאדאם, אזעלכע אויסנאָהמעס געפינט איהר אויף שריט און טריט. איהר זייט, וויא איך זעה, נאך וועניג בעקאנט מיט דער וועלט. עס קען זיין, אז א פאלשער מענש האט אייך שלעכט בעהאַנדעלט, דארום זייט איהר צאָרניג אויף אלע מענער. איך פערזיכער אייך אבער, דאס דער גרעסטער טהייל מענער זיינען פראו און ארענטליך. נור וואצו דארפט איהר מיינע בעווייזע? איהר זעהט פאר זיך א נאנצע וועלט פעהירראטהעטע פרויען; ווען אלע זאָלען בעטראָגען און שלעכט בעהאַנדעלט ווערען פון זייערע מענער, וואָלט דיא וועלט שוין לאנג אויפגעהערט צו עקסעסטרען. מיר זעהן דאך אבער, אז פאסט אלע מענער לעבען אין שלום און אין אהדות מיט זייערע פרויען, און ווען עס טרעפט זיך א פאָריל וואס לעבט אין סריענ קען מען דער נאנצער מענשהייט צוליעב זי אלס בעטריגער ניט אנרופען.

— עס קען זיין, אז איהר האט רעכט — האט בת-שבע נאכדענקענר געזאגט. — ניט עס קען זיין, דאס איז געוויס און בעשטימט אזוי וויא איך זאג. איהר וועט זיך שפעטער אליין איבערצייגען אין דער ריכטיגקייט פון מיינע ווערטער. נור מיר האבען זיך דא צולאנג פעררערט. איך מוז שוין געהן. אדיע מאדאם, צום וויעדערזעהן. סארנען פארנאכט בין איך וויעדער דא אייער אנטוואָרט צו הערען.

זעהר שעהן, איך וועל אייך דאָ ערוואַרטען; איך בין אייך זעהר דאנקבאַר פאר דער געזעלשאַפט וואָס איהר האט מיר געלייסטעט און פאר דער לעהרע וואָס איהר האָט מיר געגעבען. עס קען זיין, אז דאָס וועט אין מיר אן אנדער מיינונג איינפליסען צו אייערע מענער און דאס וועט מיך נאך פיעללייכט צום גליק פיהרען;

ער האָט איהר האַנד געדריקט און איז אוועקגעגאנגען.

— אַך, וויא שעהן זיא איז! — האָט ער צו זיך זעלבסט געזאָגט אלס ער איז שוין אין דער גאס געווען — איך האב נאך אין מיין לעבען אזא שעהנהייט ניט געזעהן. ארמע פרוי! עס איז לייכט צו פערשטעהן, דאָס זיא האט זעהר פיעל געליטען.

252 מעס קאפיטעל.

איבערראַשונג און שרעק.

וויא א פּייל פּוּם ביינען איז סאריס וואהרהאפטיג געפלויענען, נאכדעם אז אַניק קאבאנאו האט זיין הויז פערלאזט, צו שלמה פּיין אויף דער קוואַרטיר, איהם דיא וויכטיגע נאכריכט צו בריינגען, אז ער ווייס שוין ווער זיין זאָהן איז און וואו ער געפינט זיך.

ער האט איהם גראדע צו הויזע געטראפּען.

שלמה האט מיט דעם ערשטען בליק אויף וואהרהאפטיגן דערקענט, אז ער האט איהם וויכטיגע נייעס געבראכט און ער האט אויסגערופּען:

— איהר ווייסט שוין אלעס?

- יא, הערר פיין, איך ווייס שוין אלעס — האט מאריס געענטפערט זיך אוואָרטהאַנדיג ערמיערעט אויף א שטוהל.
- מויל און אויערן האט שלמה יעצט אנגעשטעלט אויף וואהרהאפטניגען. ער ווייס שוין אלעס: ער ווייס, וואס מיט זיין ערשטען זאָהן איז געוואָרען; ער ווייס אויך וואו ער איז. דאס הערץ האט אין איהם אזוי אנגעהויבען צו קלאַפּען, דאס ער האט א ווארט ניט געזענט אויסריידען.
- איך ווייס שוין ווער אייער זאָהן איז — האט מאריס געזאגט אלס ער האט זיך אביסעל אבגערוהט — איך ווייס, אז איהר וועט איבערראַשט ווערען אלס איהר וועט זיין נאמען דערהערען.
- איך בין אויף אלעס געפאַסט — האט שלמה געזאגט.
- איז אייך בעקאנט א דאָרף מיט דעם נאמען דאַנילאָווקא?
- יא, דיעזער נאמען איז מיר זעהר גוט בעקאנט, דען דיא פרוי וועלכע האט דאן מיט מיר אין איין הויז געוואוינט, יאניקס שוויגענער איז געווען פונ'ם דאָרף דאַניאָווקא.
- אויב אזוי איז מיר א וואונדער, ווארום האט איהר אייער קינד ניט געזוכט אין יענעם דאָרף?
- איך האב דאס אויך געטהאן — האט שלמה געענטפערט — איך מיט מיין פרוי זיצען דאמאלס געפאהרען נאך דאַנילאָווקא. מיר האבען זיך געווענדעט צו דעם עלטען גראף מיט דער ביטע ער זאל אונז בעהילפּיג זיין פון קאטהארינאַ'ס מונד. דיא וואהרהייט צו ערפּאהרען, צו האט זיא אונזער קינד צוגענומען צו ניט; אבער דער גראף האט אונז פון זיין הויז ארויסגעיאנגט און האט אונז אנגעזאגט, מיר זאלען ניט וואגען מעהר אין זיין דאָרף צו זיך ווייזען.
- נו, קען איך אייך אפגעבען א ריכטיגען גרוס, אז אייער זאָהן איז טאַקע געבליען אין דאַנילאָווקא.
- ווירקליך?
- יא, הערר פיין. דאס איז אזוי ריכטיג, וויא מיר האבען יעצט נאכט.
- און ער איז נאך הייטע אויך דאָרט? — האט שלמה זעהר נייגערין געפרעגט
- יא, ער איז נאך הייטע אויך אין דאַנילאָווקא.
- גאָס? איז ער געוויס א פּראַסטער מוזשיק?
- ניי, הערר פיין, ער איז גראדע זעהר א גרויסער מענש.
- און א דאָרף א גרויסער מענש? וויא איז דאס מעגליך?
- אז איך זאג אייך ער איז א גרויסער מענש, זאלט איהר מיר גלויבען.
- נו, זאגט זשע שוין וואס ער איז און ווער איז ער?
- איהר וועט געוויס שטויגען ווען איהר וועט זיין נאמען הערען, און עס קען זעהר זיין, אז אייך וועט דאס אלס אונגלויבליך פּאַרקומען.
- אבער אום גאַנצעם ווילען, הערר וואהרהאפטיג, איהר פערשטעהט דען!

ניט וויא ניינעריג איך בין צו וויסען ווער מיין זאָהן איז, און איהר נעהמט פון מיר דיא כחות אוועק מיט אייער צענערן.

— איך וועל אייך זאגען דיא וואהרהייט, הערר פיין, אז איך ווייס ניט צו וועט אייך פרייען ווען איהר וועט ערפאהרען ווער אייער זאהן איז, דארום קען איך ביי זיך ניט רעכט מאכען און גלייך זיין נאמען צו זאגען.

— ער מעג זיין ווער ער איז, איך מוז אבער וויסען זיין נאמען.

— זיין נאמען איז גראף דאנילאוו.

— וואס? — האט שלמה אויסגערופען אויפשפרינגענר פון זיין אָרט — דער

גראף דאנילאָוו?

— יא. דער גראף דאנילאָוו איז אייער זאָהן, הערר פיין.

— וועלכער דאנילאָוו? — האט שלמה געשטאמעלט און זיין געזיכט איז

לייכעךבלאס געוואָרען.

— איך זאג דאך אייך, אז רער גראף דאנילאָוו, דער יעצטיגער אייגענטימער

פון דעם דאָרף דאנילאָווקא דער איז אייער זאָהן. אבער אום נאטעס ווילען, הערר פיין, ווארום זייט איהר אוי בלאס און ערשראקען?

שלמה האט אויסגעזעהן מעהר טויט אלס לעבעדיג. ער זאגט זיך צוריקגעזעצט

אויף זיין אָרט און ארויפליינגענר דיא האנד אויף זיין ברוסט, האט ער געזאגט:

— גרויסער גאָט אין הימעל! האסט דוא מיר דאס אלעס געלאזט ערפאהרען

אום מיין הערץ אין גאנצען צו צערשמעטערען?

— איך פערשמעה ניט, וואס איהר רעדט? הערר פיין — האט וואהרהאפטניג

געזאגט — האט איהר דען פריהער ניט געוואוסט אז אייער זאהן איז א קריסט?

מיר שיינט, אז איך האב אייך נאך פריהער געזאגט אז אייער זאהן איז א גראף,

און קיין אידישע גראפען האבען מיר נאך ניט אין רוסלאנד.

— ניט דאס האט מיין הערץ פערוואונדערט — האט שלמה מיט א פערצווייג

פעלטע מינע געענטפערט — איך וואלט מיך מיט מיין זאָהן געפרייט ווען ער זאָל

זאגן זיין א רוסישער פריסטער אבער אן עהרליכער מאן. מיין אונגליק בעשמעהט

אבער אין דעם וואס ער איז שוין גיטא.

— וואס הייסט, ער איז גיטא? — האט מאריס פערוואונדערט געפרעגט.

— ער איז גיטא — האט שלמה געענטפערט ווישענר דיא אויגען, — ער איז

געשטארבען.

— געשטארבען? ווער איז געשטארבען?

— דער גראף דאנילאָוו.

— פון וואנען ווייסט איהר דאס?

— איך האב דאס ערשט געסטערן צופעליגער־ווייזע ערפאהרען פון גרינזאנץ.

איך האב געהערט וויא ער האט איינעם דערצעהלט, אז דער גראף איז געשטארבען

אין געפענגניס פון פערניפטונג.

— פון פערניפטונג?

— יא, מען האט איהם פערניפטעט. א, ליעבער פריינד, מיט אייער נאכריכט

האט איהר מיין הערץ אין נאנצען צובראכען. איך קען שוין יעצט ניט האפען מיין ערשט-געבארענעם זאהן צו זעהן און איהם צו מיין ברוסט צודריקען!
וואהרהאפטגיג איז נאך דיא ווערטער געבליבען וויא איינער וואס מיינט אז ער האט א גרויסע זאך אויפגעטהאן און ער האט זיך ענדליך איבערצייגט, אז ער האט א גרויסען פעהלער בעגאנגען. ער האט זיך זעלבסט פערשאלטען, דערפאר וואס ער האט זיך אזוי פיעל מיהע געגעבען צו ערפאהרען ווער שלמה'ס זעהן איה, און האט דורך דער ערפאהרונג וואס ער האט געמאכט, דעם אלטען אונגליקליכען פאטער נור אין פערצווייפלונג געבראכט.

— אבער, הערר פיין, — האט ער מיט א פערדריסליכע מינע געזאגט — פיעללייכט איז יענער דאנילאוו וואס איז פערניפטעט געווארען, געווען גאר אן אַני דערער. עס מוזען זיין פיעלע מענשען וואס טראגען אויף זיך דעם נאמען דאנילאוו. — איך הער דאך אבער דאס איהר זאגט, אז ער איז געווען דער אייגענטהי- מער פון דעם דאָרף דאָנילאָווקאַ, און גראדע פון דיעזען האט גרינזאנג דערזעהלט, אז ער איז אין געפענגניס פערניפטעט געווארען. אומזיסט, ליעבער פריינד, ווילט איהר מיך טרייסטען; איך זעה, אז גאט האט פון מיר אלע טרייסטונגען צוגענומען. ווער ווייס נאך, וואס מיט יאקאב'ן וועט ווערען? איך זעה, אז דאס אונגליק האט מיך שרעקליך אנגעהויבען צו פערפאלגען מיט זיין גאנצער קראפט און פאר מיר וועט שוין דיא וועלט זיין א שרעקליכער גיהנם.

ער האט בעהאלטען דאס געזיכט אין ביידע הענד און האט זיך אויף אלאַג- גער צייט פארנאנדער געוויינט.

אויך דער נוטער מארים וואהרהאפטגיג האט געוויינט קוקענדיג אויף איהם. ער האט זיך בערעכענט, אז דיעזער מאן איז ווירקליך איינער פון דיא אונגליק- ליכסטע אין דער וועלט; דאס איז קיין קלייניגקייט פאר א פאטער, וואס האט נאך א פערלויף פון עטליכע און צוואנציג יאהר געפונען זיין פערלארענעם זעהן, און האט צו דערזעלבער צייט ערפאהרען אז ער איז טויט. דאס איז אן אונערטרעגליכער קלאפ פאר יעדען געפיהלפאלען מאן, בעזאנדערס פון אזא פאטער וואס דער אייני- ציגער איבערגעבליענער זעהן זיצט אונשולדיג אין קערקער אנגעקלאגט אלס מער- דער, און דיא אלע האָפנונגען וואס ער האט געהאט איהם צו בעפרייען זיינען אויך פערשוואונדען.

ער האט מיט לייב און לעבען געוואלט דעם אונגליקליכען פאטער בערוהיגען, אבער ער האט פערשטאנען אז דאס וועט איהם אונמעגליך זיין, דארום האט ער איהם יעצט נור מיטגעהאָלפען מיט זיינע טרערען.

258 מעס קאפיטעל.

א ט ו י ט = ש ר ע ק.

דיא קלעפ וואס דיא ביידע באנדיטען סטעפאן מיט סעמיאָנען האבען בעקן- מען פון יענעם רעטהעזעל האָפטען נאכט, האבען דיא ביידע מערדער נור אויף אייניגע שטונדען פערטומעלט און אין בעט געוואָרפען. דיא קאלטע וואסער וואס מען האט

זי ארף דיא צושלאגענע קעפ געליינט האט אזוי נוס געוויקסט, דאס אין פינג
שטונדען ארום זיינען זיי צוויך געקומען.

ביידע זיינען אין איין צימער געלענען, און דארום האבען זיי, וויא נור זיי האד
בען צוריק זייערע קרעפטען בעקומען, זיך אנגעהויבען צו בעראטהען ווענען זייערע
געשעפטען.

— וואס זאנסט דוא, סעמיאן, צו דעם פערפלוקטען סוביעקט? — האט
סטעפאן געזאגט מיט א שמייכל — ער האט דאך מיך שיער דעם קאפ אין שטר
קער צוקלאפט. איך האב שוין אין מיין לעבען גענוג קלעפ געהאפט, נור אזא
אייזערנעם קולאק האב איך נאך נישט געגענענט.

— דוא דארפט דאס מיר נישט דערזעהלען — האט סעמיאן געענטפערט —
איך ווייס שוין אויך דעם טעם פון דעם קולאק. דוא ווייסט, ליעבער פריינד, אן
מען מוז רעספעקטירען דעם מאן וואס האט אזעלכע אייזערנע הענד.

— יא, מען דארף איהם רעספעקטירען — האט סטעפאן שפאטיש געזאגט —
איך וועל דער ערשטער איהם נרויס עהרע צוטהיילען. ביים ערשטען בליק וואס
איד וועל אויף איהם טהאן, וועל איך איהם מיט דריי פייעריגע קוגלען טראקד
טירען.

— איך זאג דיר דיא וואהרהייט, אז איך ווינט מיך נאר נישט; זיך נאך אמאל
מיט איהם צו בעגענען. איך בין פעסט איבערצייגט, דאס ווען דוא וועסט איהם
נאך אמאל דערזעהן וועט דיר אזוי ווערען ביטער אין דער נאז, דאס דוא וועסט
פערליערען דעם אפעטיט איהם מיט דיינע קוגלען מכבד צו זיין.

— וואס? דוא דענקסט, אז איך וועל מיך פאר אירם רערשרעקען?

— נישט איך דענק, איך בין אין דעם איבערצייגט. איך ווייס דאס פון זיך
זעלבסט. ווען איך זאל איהם נאך אמאל דערזעהן, וואלט מיין נאנצעס בלוט אין
מיר פערקיהלט געוואָרען.

— דוא ביסט א פינגלינג.

— אן דוא ביסט א דומקאָפּ, דערמיט וואס דוא ווילסט מיך איינבילדען,
דוא וואָלסט זיך פאר איהם נישט דערשראָקען. איך כוז דיר זאגען דיא וואהרהייט,
אז איך פאנג אָן ערנסט צו גלויבען, אז דאס איז נישט געווען קיין מענש, זאָנדרען
א טייפּעל פון דער העלע. איך קען נישט גלויבען, אז א מענש זאל אין שטאַנדע
זיין אזעלכע אייזערנע קולאקעס צו געבען. זאג מיר נור, האט ער דעם אלטען האָ-
לערייניק דעם גראָף פעליקס דאנילאָו אויך אזא פעטע פּאַרציאָן געגעבען?

— וואס רעדסט דוא גאָרשקייט? ווען ער זאל איהם געווען געבען א
האַלבע פון דיעזער פּאַרציאָן, וואָלט שוין דער אלטער דיא אויגען אויף אימער צו
געמאכט.

— וואס דען האט ער איהם געטהאן?

— דוא האסט דאך געהערט וואס מאטוויי האט דערזעהלעט, אז ער האט

אויף איהם איין קוק געטהאָן.

— איין קוק האט ער אויף איהם געטהאָן?

- יא, נור איין קוק, און מיט דעם קוק האט ער דעם אלטען אזוי ערציי-
 מערט, דאס ער איז אין אָהנמאַכט געפאלען.
- נו, זאג? איז ער אן איינפאכער מענטש?
- זאל ער זיך זיין וויא דוא זאָנסט, האָטש דער טייפעל אליין, ווארום
 זאָלען מיר נאָר ריידען פון איהם. מיר האבען בילכערע זאכען פון וואס צו ריידען.
- פון וואס ווילסט דוא יעצט ריידען?
- מיר האבען דאך, דוכט זיך, עפעס אַפגערעדט אויף היינט ביי נאַכט?
- דוא מיינסט וועגען דער חתונה וואס מיר ווילען אַבשפיעלען דעם אלטען
 גראף דאנילאָוו?
- יא, דאס מיין איך
- נו, מיר קענען דאס נאך הייטע אויספיהרען. יעצט גלויב איך וועט דאס
 אונז לייכטער אנקומען אלס אין אן אנדער צייט.
- ווארום וועט דאס יעצט לייכטער אנקומען?
- ווייל דער אלטער האלערעיניק לענט אין בעט און קען פון דאָרט ניט
 ארויסקריכען. דוא האָסט דאָך געהערט וואס מאַטוויי האט דערזעהלט אז ער איז
 נאך אזוי אנגעשראקען, דאס ער קען צו זיך ניט קומען. נו, וועלען מיר דאך פיעל
 ארבייט ניט האבען איהם פאר דעם גאָרנעל אַנצוגעהמען און פון איהם זיין נשמה
 ארויסקוועטשען.
- אבער איך גלויב אז וויא באלד ער איז קראַנק מוז יעמאַנד נעבען איהם
 זיצען.
- יא, נעבען איהם זיצט דער אלטער יורקא. מיט דעם שלים-מזל וועלען
 מיר טהאן איינס פון דיא ביידע, ענטוועדער מיר וועלען איהם אויך פאר דעם גארנעל
 אַננעהמען, אדער מיר וועלען שוין געפינען א מיטעל איהם אויף א קורצער צייט
 פון גראַף'ס בעט צו צונעהמען.
- עס וואלט געווען פיעל גלייכער ווען מען זאל איהם קענען פון דעם גראַף'ס
 בעט צונעהמען, דען צוויי מאַרדטהאטען מיט איין מאל וועט א גרויסען רעש מאַכען.
- דאס איז פון דיא קלענסטע זאכען.
- וויא אזוי דענקסט דוא איהם פון דעם אלטענס בעט אַפצורייסען.
- גאנץ איינפאך, מיר וועלען איהם איינלאדען אהער אויף א גלעזעלע
 שנאַפס, און אין זיין גלעזעלע וועלען מיר איהם אריינשיטען יענעם פאַראַישאַק וואָס
 וועט איהם באלד פערשלעפערן און ביז ער וועט זיך אויפחאפען וועלען מיר דערווייל
 אַונזער ארבייט ענדיגען און מיר וועלען זיין גאנץ ווייט פון דאַנען.
- זעהסט דוא, דאס איז ניט קיין שלעכטער פלאַן, אבער איך גלויב ניט צו
 וועט ער יעצט איבערלואען זיין קראַנקען גראַף אום א שנאַפס צו מאַכען.
- וועגען דעם זאלסט דוא ניט זאָרען. איך שטעל דיר איהם צו אהענד,
 זאל נור ווערען האַלבע נאַכט, אלע זאלען זיך צולייגען שלאפען דאן וועלען מיר זיך
 צו דער ארבייט געהענען.

— מיר שיינט אז מיר דארפען צו האַלבע נאכט ניט לאנג וואַרטען, וויפּיעל איז יעצט דער זיינער ?

— דער זיינער איז יעצט צעהן, מיר מחזן וואַרטען ביז איינס. דערווייל לאמיר צונריימען אונזערע אינסטרומענטען. דען עס וועט אונז אויסקומען פּיעלע שלעסער אפצורייסען.

— דאס איז פון דיא קלענסטע זאכען, אלע אינסטרומענטען ליענען פּער-שלאסען ביי מיר אין דעם קאַסטען וואס שטעהט אונטער מיין בעט.

— געהיזשע שוין און טראג אהער אריין דיא אלע זאכען, מיר זאלען לאנג ניט דאַרפען וואַרטען. עס איז פאר אונז פּיעל גלייכער ווען מיר וועלען זיין מיט אלעס פּערטיג און בערייט.

— איך קען דאס דיר צוליעב טהאן — האט סעמיאן געענטפּערט און אז אריינגענאנגען צו זיך אין צימער, פון דארט האט ער ארויסגענומען אלע אינסטרומענטען וואס א נכח מוז האבען ביין איינברעכען אין הויז און דיא ביידע קאמערעדען האבען אנגעהויבען צו ערוואַרטען דיא ערשטע שטונדע נאך האַלבע נאכט.

דיא שטונדע איז אנגעקומען, אין דעם גראַף'ס פּאלאץ איז געווען שטיל וויא אויף א בית-עולם, אלע דיענער האבען שוין שטאַרק געכראָפּעט, נור אונזערע צוויי קאמערעדען האבען געוואַכט.

— זיך דא סעמיאן — האט סטעפּאן געזאגט — איך וועל געהן א קוק טהאן וואס עס הערט זיך ביי דעם אלטען אין צימער.

ער איז שטיל וויא א קאץ פון זיין צימער ארויסגענאנגען און איז מיט באַרפּוסע פיס צוגענאנגען צו דער טהיר פון דאנילאווס צימער. ער האט זיך פריהער נוט איינגעהערט. עס וואר שטיל דאס קיין מינדעסטער גערויש האט זיך געהערט.

פאַרויכטיג האט ער דיא טהיר געעפּענט ; פּלוצלונג איז יורקא פון זיין אָרט אויפגעשרונגען און איז איהם ענטגעגענעלאפּען מיט דער פּראגע :

— וואס ווילט איהר ?

— איך בין געקומען זיך ערקונדיגען וועגען דעם גראַף'ס בעפינדען, — האט סטעפּאן שטיל געענטפּערט.

— ער שלאפט, — האט יורקא אויך זעהר שטיל געענטפּערט.

— נו, און איהר וואכט דיא גאנצע נאכט ?

— יא, אזוי האט ער מיר אנגעזאגט.

— ארמער אלטער ! — האט סטעפּאן מיט א רחמנות פנים געזאגט — זייט

איהר דען קיין מענש ניט, דאַרפט איהר ניט רוהען ? קומט ליעבער פריינד אריין צו אונז אויף אייניגע מינוטען וועלען מיר האַמיש טרינקען צו גלעזעלאך וויין.

— איך קען דאך אבער דעם אלטען דא אליין ניט איבערלאזען.

— קומט אריין בלוים אויף צוויי מינוטען, נאכהער וועט איהר זיך צוריק

אהער אומקעהרען.

יורקא האט זיך בעטראכט אז דאס איז ווירקליך קיין קרומע זאך, אז אביסעל

וויין שארעט יעצט נאר ניט. דארום האט ער אנגענומען סטעפּאנס גוטען ראטח

און איז מיט איהם אריינגעגאנגען אין דעם צימער וואו סעמיאן איז יעצט אליין געזעסען.

— יורקא? — האט סעמיאן וויא ערשטוינט אויסגערופען — וויא קומט איהר יעצט אהער?

— דאס האב איך איהם איינגעלאדען אויף א גלעזעלע וויין — האט סטעפאן געענטפערט. דער ארמער אלטער זיצט נעביך דיא נאנצע נאכט איינער אליין נעבען דעם גראף'ס בעט און האט מורא א דרימעל צו האפען, דען דער הערצלעזער דאנילאוו האט איהם אנגעזאגט ער זאל דיא נאנצע נאכט איבער איהם וואַכען. — איהר האט געטהאן זעהר גלייך ליעבער פיליפ וואס איהר האט זיך לאנג ניט געלאזט בעטען און זייט צו אונז געקומען אויף א גלעזעלע וויין, האט סעמיאן פריינדליך געזאגט.

— אבער וויא קומט דאס וואס איהר מיינע פריינדע שלאפט ניט אזוי שפעט? — האט פיליפ געפרעגט.

— מיר האבען דעם נאנצען מאנ געשמאק געשלאפען נאך דיא קלעפ וואס יענער טייעפל האט אונז געגעבען — האט סטעפאן געענטפערט — יעצט קענען מיר מעהר ניט שלאפען. נו סעמיאן, וואו איז דאס פלעשעל וויין?

— איך געה דיא מינוט ברענגען — האט סעמיאן געענטפערט און איז אבער-מאלס אין זיין צימער אריינגעלאפען, ער האט פון דאָרט ארויסגעטראגען דריי גלעזלאך מיט א פלאש וויין.

חברה האפען זיך געזעצט ארום דעם טיש, סעמיאן האט ביי א צווייטען טישעל דיא גלעזלאך אנגענאסען און האט אין איין גלעזעל א פאָראַשאַק אריינגע-שאַטען. נאכהער האט ער דיא אלע גלעזלאך געשטעלט אויף דעם גרעסערען טיש ביי וועלכען סטעפאן מיט פיליפן זיינען געזעסען און האט דאס גלעזעל אין וועלכען ער האט דעם פאָראַשאַק אריינגעשאַטען געשטעלט נעבען יורקאן.

— נו, מיר וועלען טרינקען אויף דעם געזונד פון דעם אַלטען גראַף האט סטעפאן געזאגט אויפהויבענד זיין גלאז.

אלע האבען גענומען זייערע גלעזלאך און האבען זיי באלד אויסגעלדיגט.

— דער וויין האט אין זיך א ביטערקייט — האט פיליפ געזאגט.

— דאס איז דאך א צייכען פון עכט גוטען וויין — האט סטעפאן געענטפערט — ווילט איהר נאך א גלעזעל?

— ניין, איך דאנק אייך — האט פיליפ געענטפערט — דער וויין שמעקט מיר נאר ניט. מיר דולט שוין אין קאָפּ פון איהם.

— אלט איז ניט יונג — האט סעמיאן געלאכט — איך וואלט אזעלכע צעהן גלעזלאך איינס נאכ'ן אנדערן אויסגעטרונקען און ער וואָלט מיך נאר ניט געריהרט. — מיר דולט שרעקליך דער קאָפּ! — האט פיליפ געזאגט זיך אנטאפענר אן דעם טיש.

— נו, ליינט זיך דא צו אביסעל — האט איהם סטעפאן געראטהען — סעמיאן! לאסיר דעם אַלטען אוועקליינען דא אויף דעם בעס.

זיי האבען ביידע נענומען דעם פערדולטען פיליפּען; האבען איהם צונעפיהרט צום בעט און האבען איהם דארט אניעדערנעליינט. ער האט נלייך צונעמאכט דיא אויגען און האט זיך פּערוזונקען אין א שטארקען שלאף.

— יעצט קענען מיר שוין געהן — האט סטעפּאן געזאגט — נוטער סעמיאן, מיר טאָהרען קיין צייט פּערליערען.

זיי האבען ביידע געהאַפּט זייערע אינסטרומענטען און זיינען געגאנגען צו דעם גראַפּ'ס צימער.

שטיל האבען זיי דיא טהיר געעפּענט און זיינען אין דעם צימער אריינגעקומען. — יורקא! — דאס ביסט דוא? — האט פעליקס מיט א שוואכע שטימע גע- פּרעגט — גייע מיט א ביסעל וואסער.

— נאך דיר וואסער אלטער טייפּעל! — האט סעמיאן א געשריי געמאָהן און איז צוגעלאפּען צו דעם אלטענס בעט, ער האט שוין זיינע פינגער אויף פעליקסעס האַלז ארויפגעליינט, אבער ער איז דיא מינוט צוריק אפּגעשפרונגען, דען עס האט זיך פּרוּצולונג דערהערט א גערויש פון פּיעל מענשען אין הויף געבען דעם פּענסטער פון דעם צימער וואו זיי זיינען יעצט געשטאנען.

254 מעס קאפיטעל.

אַן אויסזיכט אויף ראַכע.

— ראַכע! ראַכע!

זיך דיא צוויי ווערטער האבען געקלונגען דעם גראַפּ אנטאָן דאָנליאָו אין דיא אויערן. ער איז פּערטיג געווען יעדע מינוט צו שטארבען, אבי ער זאָל וויסען, אז פעליקס דאָנליאָו מיט זיין טאכטער זיינען בעלוינט געווארען, לויט זיי האבען פּערדיענט.

ביי איהם איז קיין צווייפּעל געווען, אז דעם ניפט האט איהם פּעליקס אריינגעמישט. ער האט אויך אויף זיכער געוואוסט, אז נור אדעלא האט זיך לייעבע צוויי מיט זיין קינד אין גראב געטריעבען, און דארום האט זיין בלוט ניט אויפגע- הערט אין איהם צו קאָכען. ער האט נור געוואלט פון דיא צוויי סוביעקטען ראַכע געהמען.

לעבען האט ער שוין ניט געוואָלט. דאס לעבען איז אויף איהם שטאַרק צו לאַסט געפּאַלען, ער האט ניט געוואָלט לעבען נאך דער מערדעריי וואס ער האט געגאנגען איבער זיין לייעבער געטרייער מאריאן. ער האט געפּיהלט, אז ביז צו זיין גראב וועט איהם דיא געוויסענסביסע פּערפּאַלנען און וועט איהם קיין רוהע געבען. אבער דאס איינע האט ער געוואָלט פאר זיין טויט: ראַכע געהמען.

דער סמאטריטעל מיט דעם סליעדאָוואטעל האבען איהם פּערוזיכערט, דאָס זיי וועלען אלע מעגליכקייט אנווענדען אום זיין וואונש צו ערפּילען, זיינע און זיין פּרוי'ס מערדער זאלען פאר זייערע מערדערייען בעלוינט ווערען. אבער ער האט זיך פון זייערע ווערטער ניט געפונען בערוהיגט, ווייל ער האט גוט געקענט דיא רוסישע געזאַמטע און ער האט געוואוסט, אז פאר געלד איז יעדער פון זיי פּעהיג זיין גע- וויסען צו פּערוויפּען.

איין מאל האט זיך דיא טהיר פון זיין צעלע געעפענט און דער סמאטריטעל איז צו איהם אריינגעקומען. דעם גראף איז זעהר אויפפאלענד געווארען דיא רעד-ליכקייט מיט וועלכע דער סמאטריטעל האט איהם בעגריסט.

— הערר גראף! — האט דער סמאטריטעל געזאגט — איך בין געקומען אייך איינלאדען צו מיר אויף טהעע.

דאנילאוו האט איהם ערשטוינט אנגעקוקט און האָט ענדליך געזאגט:
— מיך ווילט איהר איינלאדען אויף טהעע? פערנעסט איהר, אז איך בין אן

ארעסטאנט?

— איך האב דאס ניט פערגעסען, אבער איך האב א בעפעהל ערהאלטען, איך זאל אייך בעהאנדלען ניט וויא אן ארעסטאנט. זאָנדערן וויא א ברודער. פון היינט אָן און ווייטער, וועט איהר שוין אין קערקער ניט מעהר זיצען, זאָנדערן ביי מיר אין הויז. דארט איז שוין פאר אייך אנגעגרייט א פראכטפאלעס צימער, וואו איהר וועט קענען לעבען וויא ביי זיך אין דערהיים.

דער סמאטריטעל האט געמיינט אז מיט דער נאכריכט וועט זיך דער גראף דערפרייען, וויא ערשטוינט אבער איז ער געוואָרען, אלס ער האט בעמערקט דאס אויף דאנילאָוו'ס געזוכט האט זיך ניט געוועזען איין שטראהל פון פריידע. אין גע-גענטהייל, ער האט א ביטערן זיפן געטהאָן.

— זייט איהר, הערר גראף, אונזופריעדען מיט דער נאכריכט, וואס איך האב

אייך געבראכט?

— איך וועל מיך צו אייך אין הויז ניט אריינציהען — האָט דאנילאוו זעהר מיט אן ערנסטע מינע געענטפערט.

— ווארום?

— זעהר איינפאך, ווייל מיין פלאץ איז דאָ. איך בין א מערדער, און דער

פלאץ פון א מערדער איז אין געפענגניס.

— איהר זעהט דאך אבער, אז מען האלט אייך ניט פאר קיין מערדער —

האט דער סמאטריטעל געזאגט — דען ווען מען זאָל אייך פאר אזעלכען האלטען זאָלט מען מיר אזא בעפעהל ניט געגעבען, איך זאל אייך וויא א ברודער בע-זאנדלען.

— ווער האט אייך דיעזען בעפעהל געגעבען?

— דער מאַסקווער גענעראל-נובערנאטאר.

— ווייקליך? — האט דאנילאוו ערשטוינט געפרענט.

— יא, הערר גראף אין דעם פאפיר וואס איך האָב ערהאלטען פון דעם

מאַסקווער פאליצייסטער'ס קאנצעלאַריע, שטעהט אויסדריקליך, אז דער גענעראל נובענאטאר גראַספירסט סערגעיי אלכסנדראָוויטש האָט געהייסען, מען זאָל אייך מיט דער גרעסטער עהרע בעהאנדלען ביו אייער פראַצעס וועט ערקלערט ווערען. אלוא, הערר גראף, געהט איהר מיט מיר אין מיין הויז?

— ניין! — האט אנטאן געענטפערט — איך וועל ניט געהן; איך וועל דאָ

בלייבען, ווייל וויא איך האב אייך ערקלערט, איז מיין פלאץ דא אין געפענגניס.

- טהום וויא איהר פערשטעהט. איך קען אייך ניט צווינגען, איהר זאָלסט אייער לאַגע פערבעסערן.
- הערר סמאטריטעל! — האט אנטאן געזאגט נאך א קורצעס שווייגען — האט מען שוין עטוואס געטהאן, אום אויסצוגעפינען דיא מערדער וואס האבען מיר געוואלט פערניפטען?
- זעלבסטפערשטענדליך, אז מען שווייגט אין דעם ניט. דער סליעדאָואטעל האט זעהר וויכטיגע נייעס ערפאָהרען וועגען דיא פערזאָגען, וואס האבען אייך צו דער געגענווערטיגע לאַגע געבראַכט.
- קען איך וויסען, וואס פאר א נייעס ער האָט ערפאָהרען?
- איינער פון אייער דאָרף האט איהם קלאָר געמאַכט מיט אייער גאנצער טרויעריגער געשיכטע, און האט זאגאר אנגעוויזען וואו עס געפינט זיך דער מערדער פון אייער קינד.
- וואס? מען ווייס שוין ווער עס האט מיין קינד ערמאָרדעט?
- יא. יענער מאַן האט דאס ריכטיג ערפאָהרען און האט, וויא איך האב אייך דערזעהלט, אנגעוויזען דעם סליעדאָואטעל, וואו דער מערדער געפינט זיך. אָבוואָהל דער סליעדאָואטעל דאָרף אַזעלכע זאַכען קיינעם דערזעהלען, אבער מיר האט ער דאס דערזעהלט ווייל מיר זיינען זעהר בעפריינדעט.
- ווייסט איהר אויך ווער יענער מערדער איז?
- איך ווייס, אז זיין נאמען איז סעמיאָן וואָרין.
- סעמיאָן? — האט דער גראַף אויסער זיך פאר כעס א געשריי געטהאָן, — אויך אין מיין קינדס טויט שטעקט יענער באַנדיט?
- איהר קענט איהם דען?
- צוליעב איהם בין איך דאָך א מערדער געוואָרען און האב מיין ליבע פרוי ערמאָרדעט.
- אזוי? — האט דער סמאָטריטעל גייעריג געפרעגט — וואס איז דאס פאר א סוביעקט?
- דאס איז פיעל צו דערזעהלען. אבער איז דאס בעשטימט, אז ער האט מיין קינד ערמאָרדעט?
- יא, דאס איז בעשטימט.
- וואו געפינט ער זיך?
- ער וואוינט טאַקע אין אייער פּאַלאַסט.
- ביי מיר אין פּאַלאַסט?
- יא, אזוי האט דער מאַן דערזעהלט.
- דאס איז אונמעגליך.
- דאס וועלען מיר טאָרען וויסען.
- וויא אזוי וועט איהר דאס וויסען?
- ווייל דער סליעדאָואטעל פּאָהרט הייטע אבערדס נאך דאָנילֶאָוקאַ, יענעם באַנדיט צו פּערהאַפטען.

-- פאהרט ער אליין?

— ניין, מיט איהם פאהרט אויף א פריסטאווי מיט פיעל סאלדאטען. מיר פערשטעווען שוין, אז אזעלכע פייגעלאך איז שווער צו פאנגען מיט גוטען; זיי מוז מען נעהמען מיט בייזען, מיט גוואלד.

— פאהרען זיי בעשטימט הייטע אבענד נאך דאנילאווקא?

— בעשטימט.

— ווייסט איהר פיעללייבט, ווער עס וואוינט הייטע אין מיין פאלאסט?

— דאס ווייסען מיר ניט. אבער ווייבאלד אז אייער קינדס מערדער גיט

פינט זיך אין אייער הויז, פערשטעהט מען שוין אין וועמעס הענד אייער פאלאסט איז אריינגעפאלען.

— האט מען געמאכט נאכפארשוונגען וועגען מיין קחינא אדעלא און וועגען

איהר פאטער?

— יא. אדעלא איז אין מאסקווא און וואו איהר פאטער איז ווייס מען ניט.

— איז זיא אין יענער צייט ווען מען האט מיר דאס גיפט אריינגעשיקט גע?

ווען אין מאסקווא?

— יא.

— איז דאס בעשטימט?

— אזוי האט מען אונז פון מאסקווא בענאכריכטעט.

— אויב אזוי, האט זיא דעם טיפלישען פלאן געוואלט אויספיהרען דורן

איהר פאטער. ווען מען זאל איהם דערטאפען, וואלט מען פון איהם אלעס ריכטיג ערפאהרען, דען ער איז א גרויסער פייגלינג. ער וואלט זיך דערשראקען און באלד אלעס אויסגעזאגט.

— זייט זיכער, אז מען וועט איהם דערטאפען. דיא פאליציי ווענדעט אלע

קרעפטען אן איהם צו געפינען.

— אבער איהר וואלט איהם דערקענען ווען איהר זאלט איהם זעהן?

— געוויס וואלט איך איהם דערקענט. ער שטעהט מיר נאך יעצט אויף פאר

דיא אויגען.

— מיט איין וואָרט, הערר גראַף, דאָס וואָס אַנבעלאַנגט צו דיאָ וואָס האַבען

איך געוואָלט ערמאַרדען, ווייס איך בעשטימט אז מען וועט זיי אלעמען אויסגעפינען.

מיר טהוט נור לייד, וואָס איהר זעלבסט ווילט זיך פון דער שולד וואָס ליגט אויף

איך ניט וואָשען?

— וואָס מיינט איהר מיט דיאָ ווערטער?

— איך מיין, אז פאר איך איז דאָס א גרויסער פעהלער וואָס איהר זאגט

אליין, אז איהר האט אייער פרוי ערמארדעט.

— וואָס דען האט איהר געוואָלט, איך זאל מיך לייקענען?

— קיינער צווינגט איך איהר זאָלט דיאָ וואָהרהייט זאָגען.

— מען צווינגט מיך יא. איהר האט אן אירטהום, הערר סמאָטריטעל.

— ווער צווינגט איך דע?

— מיין אייגענער געוויסען — האט דער גראף זעהר ערנסט געענטפערט — איך ווייס, אז איך האב א טארד בענאנען. קיין מאל וועל איך קיין רוהע פינדן. דער געדאנק, אז איך האב מיין לעבע פרוי אוי מעדעריש, אוי הערצלוא ער מאַרדעט, וועט מיר קיין מאל קיין רוהע געבען. ווען זאגאר זיא זאל זעלבסט אויפשטעהן פון איהר גראב און זאל מיר זאגען אז זיא פערצייהעט מיר דא זינדע, וועל איך אויך קיין טרויסט געפינען. מיין איינציגער טרויסט קען נון זיין דער טויט. אבער ניט א נאטירליכער טויט וואס ענדעט דאס לעבען פון אלע מענטשן, זאנדערן א טויט אויף דעם עשאפאָט, דאָרט וואו אלע איינליכט מערדער וויא איך בין ענדיגען זיער זינדיג לעבען.

— איהר מאַכט זיך אליין, הערר גראף, פאר א גרעסערען פערברעכער אלס איהר זייט. לויט איך בין יעצט קלאר אין אייער געשיכטע פערשטעה איך, אז איהר זייט אין דעם מארד וואס איהר האט בענאנען נאר ניט שלדיג, דען שלעכטע טייטשען האבען אייך דיא אויגען פערבלענדעט און דעם קאפ פערדולט, דאס איהר האט זעלבסט ניט געוואוסט וואס איהר טהוט.

— דאס איז אויף וואָהר, אבער הערמיט וויל איך מיך ניט פערטהיידען. איך האב ניט בעדאָרפט זיך לאזען דיא אויגען פערבלענדען פון שלעכטע פערדאָר-גענע מענטשן. איך האב כאלד בעדאָרפט פערשטעהן, אז זיי האבען פאר מיר אַ יעץ אויסגעשפרייט, דען מיין פרוי איז געווען א מוסטער פון קיישהייט (צניעות). זיא איז געווען אַן ענגעל פון הימעל, צו שלעכטעס וואָר זיא ניט פעהיג. אַך, הערר סמאָטריטעל, — האט דער גראף זיינע ווערטער געענדיגט — ווען איך דער-מאָן מיך נור אָן מיין זיסער לעבער מאַריאַן, פיהל איך, אז דאס הערץ ווערט אין מיר אין טויזענד שטיק צובראָכען.

דער סמאָטריטעל האט פערשטאנען, אז טרייסט-ווערטער וועלען ניט וויר-קען אויף דעם גראַפס פערוואונדעטעם הערץ, דארום האט ער מעהר ניט גערעדט, און איז גיט'ל פון דער צעלע ארויסגעגאנגען.

א היבשע צייט איז דאנילאוו געוועסען פערטיעפט אין זיינע פינסטערע גע-דאנקען און טרערען האבען זיך וויא וואָסער איבער זיינע וואַנגען געקייקעלט. ענדליך אבער האט זיך געוויזען א פּרעהליכע מינע אויף זיין פערצווייפעלטעם געד-זיכט. דער געדאנק, אז עס איז דא אַן אויסזיכט ער זאָל ראַכע געהטען פון זיינע און זיין ווייביס מערדער האט איהם ערקוויקט.

255 מעס קאַפיטעל.

דיא ערשמע נייעדערלאַגע.

שטארק צופריעדען איז אדעלא מיט זיך אליין געווען, אלס געלידאָו איז פון איהר אוועקגעגאנגען. זיא האט זיך אליין געפאַטשט בראַוואַ פאר דער קונסטפאַלער ראָליע וואס זיא האט מיט איהר לייכטגלויביגען חתן געשפיעלט.

— קיינער וואלט אזא קונסט געקענט בעווייזען — האט זיא טריאומפירענד אויטגערופען — ווען דאס טרעפט אויף אַן אנדערער אזא ברעף זאל אריינפאלען אין אוטליבע ערליכע הטנד וויא וואלאדיעס זיינען, וואָלט יא זיך שוין פאר גיט

פאל ניט אויסגעפלאנטערט — וועהרענד איך האב נאך געמאכט, אז ער האט מיר נאכגעגעבען דאס וואס איך האב געוואלט, און ער האט מיר פערשפראכען דער נובערנאנטן ארויסצוטרייבען. וויא באלד ער האט דאס נור פערשפראכען, וועט ער האלטען וואָרט.

א גליקליכער שמייכל האט זיך אויף איהרע ליפען געוועזען. זיא האט זיך אליין קיין רעכנונג געקענט אבגעבען, ווארום זיא האָסט אזוי יענער פרעמדער נר בערנאנטן, אבער זיא האט דאך געפיהלט א שרעקליכען האס צו איהר פון דער ערשטער מינוט וואס זיא האט איהר דערזעהן. עפעס האט זיא זיך וויא געשראקען פאר דער נובערנאנטנס עהרליכע גוטמיטהיגע בליקען. אויך איהר בלענדענדע סימפאטישע שעהנהייט איז איהר ניט געפאלען.

— אזוי! — האט זיא נופטיג אויסגערופען — זאָל ער דיא קאנאליע ארויס-יאנען פון זיין שטוב. וויא קומט זיא צו זיין אין איין הויז מיט וואלאדיען? ער איז דאך ניט מעהר וויא א מאַנספערזאָן, און דיא מאַנסלייט ווערען זעהר לייכט פער-ליעבט אין א שעהנער יונגער פרוי ווען זיי זעהן זיא טעגליך. אָבּוואָהל איך ווייס, אז וואלאדיא איז צו שטאלץ ביי זיך, ער זאל זיין הערץ אוועקשענקען אזא ניערע-ריגע פרוי וויא דיעזע איז. קען א מענש ניעדעריגער זיין פון א נובערנאנטן, וואס פערסויבט איהר צייט אום זיך מיט קליינע קינדער צו בעשעפטיגען און איבערטרא-גען אלע זייערע קאָפּריווען? דאס איז דאך דיא ניעדעריגסטע שטופע. אבער עס איז דאך גלייכער ווען זיא וועט מיט איהם אין איין שטוב ניט זיין.

וואס פאר שעהנע אויגען זיא האט — האט זיא זיך געקלערט — ווען איך זאָל זיא בעגעגענען אין גאס ניט וויסענדיג ווער זיא איז, וואלט איך געוויס געמיינט אז זיא איז א גרעפין אדער א פרינצעסין. וויא קומט צו איהר אזא געזיכט, אזא בלענדענד-ווייסע הויט, אזעלכע זיידענע בלאַנדע האאר? יא, עס איז זעהר גלייך וואס ער וועט זיא ארויסטרייבען. דוכט זיך, ער וועט האלטען וואָרט. ער איז א וואָרט'ס-מאַן. וואס ער זאגט איז געזאגט. הא, הא, חא! איך שטעל מיר פאָר, וואס פאר א לאנגער נאז ביי איהר וועט ווערען, ווען ער וועט איהר הייסען זיך זוכען אן אנדער שטעלע. יענע מוז מינען, אז וואלאדיא איז אין איהר פערליעבט, דען ער פלעגט דאָך זיצען שטונדען-לאנג מיט איהר און ריידען, פלוצלינג וועט זיא זיך ארומזעהן, אז ער האט זיא ניט מעהר וויא א דינסט בעטראכט. איך גלויב, אז זיא וועט פערשטעהן אז דיא קוגעל האט איהר פון מיין האנד געטראפען. נור וואס אַרט דאס מיד? זאל זיא דאס טאקע פערשטעהן. זאל זיא וויסען, אז איך בין ניט גלייך צו איהר, און מיר שטעהט ניט אָן זיא זאל מיט מיין חתן פערבריינגען וויא מיט איהר'ס א גלייכען. איך מוז מארגען פריה אריינגעהן צו איהם און זעהן, צו האט ער וואָרט געהאלטען.

זיא האט קוים דערלעבט דיא נאכט זאל איבערגעהן, און באלד וויא זיא איז אויפגעשטאנען האט זיא זיך גענומען מאכען איהר טואלעטע. זיא האט זיך פערפוצט וויא א קענינין, און אלס דיא אוהר האט געוועזען דיא צעהנטע

שטונדע, האט זיא זיך געזעצט אויף א דראַשקע און איז געפאהרען צו נע-
לידאוויץ.

אריינקומענדיג אין שטוב האט זיא זיך בעגעגענט מיט דער מאדאם געל-
דאו. זיא האט דער אלטער פריינדליך בעגריסט, אבער דיא מאדאם געלידאו-
האט איהר אויף דעם גרוס ניט געענטפערט. זיא האט גור אויף איהר ביז א קוק
געטהאן און איז אריינגעגאנגען צו זיך אין צימער.

— וואס איז דאס? — האט אדעלא זיך ועלכסט געפרענט — ווארום האט
דיא שוויגערמוטער מיר אויף מיין גרוס ניט געענטפערט? איז זיא אויף מיר
צארניג?

גור איך פערשטעה שוין וואס דא טהוט זיך — האט זיא ועלכסט נאכדעני-
קענד געענטפערט — וואלאדיא האט געמוזט דער גובערנאנטין ענטזאגען און זיא
האט דאס ניט געוואלט ליידען, דארום איז זיא ביז אויף מיר ווייל וואלאדיא האט
איהר געמוזט זאגען, אז ער טהוט דאס מיר צוליעב.

גור וואס געהט דאס מיך אן? זאל זיא זיין אין כעס וויפיעל זיא ווייל, אבי-
מען האט דער גובערנאנטין ארויסגעיאָגט.

זיא האט געוואָלט אריינגעהן צו וואלאדיען אין צימער, אלס דורך דער שטונ-
אין דורכגעלאָפען איהר חתוּם א שוועסטער, א קליין מעדכען פון אכט יאהר.
— ליזא! — האט אדעלא צו איהר זעהר פריינדליך געזאגט — קום גור
אהער, איך וועל דיך עפעס פרעגען.

ליזא איז צוגעלאָפען.

אדעלא האט זיא ארומגענומען און א קוש געטהאן. וואס טאָכסט דוא,
ליזכען? — האט זיא דערביי געפרענט — ביסט דוא געזונד?

— יא, איך גן געזונד.

— לערענסט דוא גוט?

— דיא מאמא זאגט, אז איך לערען זעהר גוט.

— נו, וואס זאגט דיא גובערנאנטין?

— זיא פלעגט אויך זאגען, אז איך לערן גוט.

— און וואס זאגט זיא הייטע?

— הייטע? הייטע איז זיא שוין ביי אונז ניטאָ — האט דאס מעדכען מיט

א זיפן געענטפערט.

— זיא איז ניטאָ? — האט אדעלא העכסט ערפרייט געפרענט — וואו איז

דיא דען?

— זיא איז שוין ניטאָ — האָט ווייטער ליזא ערווידערט.

פאר אדעלא'ן איז דאס שוין גענוג געווען, מעהר האט זיא ניט געדארפט
וויסען. זיא וואר פעסט איבערצייגט, אז איהר וואלאדיא האט וואָרט געהאלטען
און האט דער גובערנאנטין פון זיין הויז ארויסגעיאָגט. בראַוואָ, וואלאדיא! — האָט
זיא מיט אַ פערעניגטע מינע געזאָגט — יעצט ביסט דוא ביי מיר מיט הונדערט פראַ-
צענט טהייערער געוואָרען. יעצט האב איך דיך נאָך מעהר לייעב אלס פריעהר.

זיא איז גלייך צונענאנען צו דער טהיר פון וולאדימיר'ס צימער און האט אנגעקלאפט. זיא האט באלד דערהערט זיין „אנטרעע“ און איז אין זיין צימער אריינגעגאנגען.

קוים האט ער זיא דערוועהן איז ער בלאס געוואָרען און האט אבגעווענדעמ דאס געזיכט.

— גוט=מארנען דיר, מיין ליבער נוטער וואלאדיא! — האט זיא מיט דער גרעסטער צערטליכקייט געזאגט איהם פאר דער האַנד ערנרייפערנד — איך בין גע=קומען דיר מיין איניגסטען דאַנק אפגעבען.

— א דאַנק? — האט געלידאוו זעהר אונפריינדליך געפרעגט — פאַרוואָס קומט מיר א דאַנק?

— דערפאר וואס דוא האָסט וואָרט געהאלטען און האסט דער גובערנאַנטיין ענטזאגט.

— ווער האט דאס דיר געזאגט, אז איך האב זיא ענטזאגט?

— דוא זעהסט דאָך, אז איך ווייס.

— ניין, אדעלא, דוא ווייסט נאר ניט — האט געלידאוו זעהר ערנסט גע=ענטפערט.

— וואס הייסט, איך ווייס ניט? — האט זיא געלאכט — דוא זעהסט דאָך,

אז איך ווייס יא, דאס דיא גובערנאַנטיין איז שוין ביי דיר אין שטוב ניטאָ.

— דאס איז וואהר אז זיא איז ניטא, אבער איך האב זיא ניט ארויסגע

טריבען וויא איך האב דיר פערשפראַכען. זיא איז ליידער זיצענדיג ביי איהרען אז בעקאַנטען אין הויז פלוצלינג קראנק געווארען און איז שוין דאָרט פערבליעבען.

— דוא ווילסט דאס מיר צוליעב ניט טהאן און זאגען, אז דוא ביסט דערפון

צופריעדען — האט אדעלא מיט אַן אונצופריעדענער מינע געזאגט.

— צופריעדען? — האט געלידאוו געענטפערט — אין געגענטהייל, מיר טהוט

דאס שטארק לייד.

— וואס טהוט דיר לייד?

— דאס וואס דיא ארענטליכע סוסאנא איז פלוצלינג קראנק געווארען. איך

האב זיא נאך געסטערן אבענד צוזאמען מיט מיין מוטער בעזוכט. מיר האבען זיא

געוואָלט צו אונז אין הויז אריינגעהמען, אום מיר זאלען אויף איהר קענען גוט אכ=

טונג געבען, אבער איהר פריינד, וואס אין זיין הויז געפינט זיא זיך, האט דערפון

ניט געוואָלט הערען און האט זיא פון זיין הויז ניט געוואָלט ארויסלאָזען. בעפאָר

זיא וועט פאַלקאָמען געזונד ווערען.

אדעלא איז בלאס געוואָרען. זיא האט איהרע אויערן ניט גענלויבט, אז זיי

הערען פון געלידאוו'ס מונד אזעלכע ווערטער, וואס זיינען גערעדט געוואָרען מיט

דעם ציעל זיא צו רייצען.

— וואלאדיא! — האט זיא זעהר ערנסט אויסגערופען; — זאָל איך גלויבען

אז דוא ערלויבסט זיך א שפּאַס, אום מיך נאכהער אויסצולאָכען?

— ניין, אדעלא, איך האב קיין מאל ניט לייעב שפּאַסען, בעזאנדערס ביי

אזא פאל, וואס אזא אונגליקליכע עדלע פרוי וויא סוסאנא פעטראוו איז, ליענט קראנק.

— וויא איך זעה, אינטערעסירסט דוא זיך זעהר שטארק מיט דער בעט־ לערין?

— דוא האָסט א נרויסען אירטהום אדעלא — האט נעלידאווי מיט א צארניגע מינע געזאגט — א בעטלערן איז דיא וואס קוקט אויס אויף שטיצע פון רייכע פער־ וואַנדעטע, אבער אז א מענש ארבייט מיט זיין שווייס פאר דעם שטיקעל ברייט, דער איז קיין בעטלער.

אלע נליעדער האבען פאר כעס אנגעהויבען אין אדעלאן צו שוידערן. זא וואס האט זיא פאר קיין פאל ערווארטעט, וואָלאדיא זאל זא ווייט זיין צוגעבונדען צו דער גופערנאנטין דאס צוליעב איהר זאל ער זיין כלה אזעלכע שטעכונערטער געבען, אויף אזא קלאפ האט זיא זיך נאר ניט פאָרברייטעט.

— מיין נאָט! — האט זיא געשטאמעלט — דאס הער איך פון דיין מונד וואלאדיא אזעלכע ווערטער?

— יא, אדעלא, דאס הערסט דוא פון מיין מונד דיא ווערטער — האט וולא־ דימיר געענטפערט זיך בעמיהענד מיט אלע קרעפטען רוהיג צו בלייבען, דען ער האט אנגעהויבען צו פיהלען מיטלייד צו אדעלא; וועלכע איז פאר איהם געשטאנען פערניכטעט און צערשמעטערט.

— וואלאדיא! — האט אדעלא אויסגערופען זיך א וואָרפט האנדיג אויף א שטוהל, דוא ווילסט וויא איך זעה מיין מערדער זיין?

— איך וויל בלוים דיין לעהרער זיין — האט ער שאַרף געענטפערט — איך וויל דיך לעהרען מיטלייד צו האבען מיט עלענדע און אונגליקליכע, ווייל איך האב בעמערקט אז דוא האָסט פערנניגען א געפאלענעם מיט דיא פיס צוטרעטען.

— דאס איז אלץ דערפאר וואס איך האב מיך געוואגט דיין געליכטער צו בעליידגען אונטער איהרע אויגען? — האט זיא מיט פייער געזאגט און איהרע ביידע אויגען האבען וויא צוויי העלישע פלאַמען זיך אנגעצונדען.

— איך פאָרדערע פון דיר רעספעקט אדעלא! — האט נעלידאווי זייער שטרענג, אויסגערופען — דוא זאלסט ניט וואגען מיך צו בעליידגען.

— ווארום זאנסט דוא אז דיך פערדריסט וואס איך בעליידגיג דיר? רייד אָפען. אז דיך פערדריסט נאר וואס איך האב מיך געוואגט דיין סוסאנא'ן צו בעליידגען — דאס פערדריסט מיך אויף, איך קען ניט ליידען ווען מען בעליידגיט אי, מיין גענענווארט אן ארדענטליכע פרוי.

— הער־זשע אויס וואָלאדיא — האט אדעלא וויטהענד געזאגט אויפשפיגענד פון איהר אָרט — איך זעה שוין אין וואס פאר א בלאטע דוא ביסט פערקראַכען, דארום געפין איך פאר גויטהיג דיר צו געבען דיא וואָהל, דוא זאלסט זיך אויס־ קלייבען איינע פון אונז ביידען, מיך אדער דער בעטלערין. איך ערווארטע ביז ביי נאָכט דיין אנטוואָרט, וועל איך פון דיר קיין אנטוואָרט ביז פארנאכט ערהאלטען, זעסט דוא מיר שוין קיין מאל זעהן. איך זאג דיר דערווייל אויף אימער און עוויג אַדיע.

מיט דיא ווערטער איז זיא צונעלאפען צום טהיר, זיא האט נעמיינט אז נע-
לידאוו וועט זיך נאך איהר נאכיאגען און וועט זיא מיט טרעהרען בעטען זיא זאל
אויף איהם רחמנות האבען און נעהן צוריק, אבער נעלידאוו איז געבליעבען זיצען
קאלט אויף זיין פלאץ און אדעלא איז געביך ארויסגעלאפען מיט א לאנגער נאָז.

256 מעס קאפיטעל.

דער אנפאנג צו ענטדעקען דיא געהיימיניסע.

— דוא ווייסט פעדאסיא וואס איך וויל הייטע טהאן? — האט געזאגט
יאניס קאבאנאוו צו זיין פרוי נאכדעם אז ער האט אפגעגעסען דינער און איז א פאר
מאל דורכגעגאנגען הין און צוריק פערטראכט איבער דעם צימער.

— פון וואנען זאל איך וויסען וואס דוא דענקסט צו טהאן? — האט פעדאסיא

געענטפערט.

— דוא האָסט שוין גאר פערנעסען דאס וואס מיר האבען גערעדט

— וואס מיינסט דוא יאניס?

— דאס וואס מיר האבען גערעדט ווענען דעם גראף דאנילאוו.

— דוא מיינסט געוויס דאס וואס מיר האבען אפגעערעדט אז מיר זאלען

שלמה פין אדער מאריס וואהרהאפטיג ניט אויסזאגען אז אנטאן איז שלמה'ס זוהן,
ביז זיי וועלען אונז געבען צעהן טויזענד רובעל.

— ניט דאס מיין איך.

— וואס דען האבען מיר גערעדט?

— ציגענע קאָפּ וואס דוא ביסט! — דוא האסט שוין אזוי גיך פערנעסען

אז ביי אונז איז געבליבען, איך זאל פאהרען צו דעם גראף און איהם דערצעהלען
ווער זיין פאטער איז, דאביי זאלען מיר פון איהם פערלאנגען א גרויסע סומע געלד
דערפאר וואס מיר וועלען קיינעם ניט אויסזאגען אז ער איז א יודיש קינד.

— אזוי? דאס מיינסט דוא? נו, דאס געדענק איך דאך.

— זאג קיין ליגען ניט פעדאסיא, דוא האסט דאס פערנעסען איך האב דיר

שוין לאנג געזאגט אז דוא האָסט א קאצענקאָפּ.

— אבער איך פערשטעה גאר ניט ווארום זידעלסט דוא זיך אזוי? און אז מען

פערנעסט א מאל אזא קלייניגקייט איז וואס.

— א קלייניגקייט איז דאס ביי דיר? דוא פערנעסט אז מיר קענען דא א

חאָפּ טהאָן שעהנע עטליכע טויזענד רובעל מיט איין קלאָפּ.

— נו, איז דען יעצט שוין פערפאלען?

— עס איז נאך ניט פערפאלען, לאנג לעבען זאל מיין קאָפּ דערפאר וואס

ער פערנעסט ניט דאס וואס מען מוז געדענקען. ביי מיר איז געבליעבען איך זאל
הייטע פאהרען נאך דאנילאווקא און ווענען דעם ריידען מיט דעם גראף.

— נו, פאָהר געזונדער הייט.

— א פרוי בלייבט א פרוי — האט יאניס בייז געזאגט — אט האט זיא זיך

מיט א קאלטען לונג און לעבער אויסגעערעדט פאָהר געזונדער הייט, עפעס דאָרף

מען זיך דאך עפעס בעראטהען וואס מען זאל מיט דעם גראף ריידען. ער איז טאקע א זאהן פון א זשיד, אבער יעצט איז ער דאך פאָרט א גראף. מיט אזעלכע לייט דאָרף מען וויסען וויא צו ריידען.

— נו, ווייסט דוא דאך שוין וואס דוא האסט מיט איהם צו ריידען?

— ניין, איך ווייס ניט. דוא דאַרפסט דאך פערשטעהן, אז עס טויג ניט אזוי אריינגעהן צו איהם און זאגען: איהר זאָלט וויסען, הערר גראף, אז איהר זייט א זאָהן פון א אידען, און אויב איהר וועט מיר קיין נעלד ניט געבען וועל איך דאס אלעמען דערצעהלען. ער וועט מיך אנקוקען וויא א משונגענעם און וועט גע- וויס הייסען זיינע קנעכט זיי זאָלען מיר דיא ביינער צוברעכען. דיר וועט דאך ניט וועה טהאָן. דוא וועסט זיך דא זיצען רוהיג און וועסט ראָטאַנסירען מיט דער פלע- שעל שנאָפס.

— עפעס האסט דוא זיך אנגעהויבען צו מיר שטארק צו טשעפען — האט פיאדאסיא צאָרניג געזאגט — ווילסט דוא פאהרען, פאהר, און אויב דוא האָסט מורא פאר דייע זיינע ביינער זיין אין דער-היים.

— אָט האסט דוא דיר, הייסט זיא מיר שוין זיצען אין דער-היים. נו, און ווענען דיא טויזענדער רובעלס וואס מיר וועלען דאָדורך פערלייערען, ארט דיך גאָר ניט?

— נו, וואס-זשע טראכסט דוא אזוי לאנג? מען געהט און מען פאהרט. — מען געהט און מען פאהרט, און מיינע ביינער זאָל איך טאקע נאך דיין גוט הערן איינשטעלען?

— אבער זאג מיר, יאניק, וואס ווילסט דוא פון מיר האבען? וויא איך וועל דיר זאגען וועט דאך דיר ניט געפעלען. נו, טאָ טהו וויא דוא פערשטעהסט אליין. — ווען איך זאל קיין ווייב האבען וואָלט איך קיין אנדער ברירה געהאט און וואָלט געטהאן וויא איך פערשטעה, אבער וויא באלד אז איך האב דיך געבען זיך, מוז איך מיך מיט דיר בעראטהען.

— וואס-זשע פערלאנגסט דוא פון מיר?

— עפעס האָלטסט דוא דאך זיך פאר א קלונע פרוי? דוא זאנסט בעד שטענדיג, אז מיין גליק איז וואס איך האב דיר פאר א ווייב; ווען ניט דוא, וואָלט איך מיך שוין לאנג געוואַלנערט אין אלע רינשטאָקין. נו, בעוויידזשע יעצט דיין חכמה און גיב מיר א ראַטה וואס איך זאָל יעצט טהאָן?

— מיין ראַטה איז, דוא זאָלסט פאהרען.

— נו, און ווענען מיינע ביינער אָרט דיך גאר ניט?

— האב קיין פורכט. דייע ביינער וועלען זיין גאַנץ, ווען דוא וועסט גור שכל האבען וואס צו ריידען.

— בעווייז מיר אז דוא ביסט ווירקליך א קלונע, און לערען מיך וויא איך זאל ריידען.

— ווען דוא וועסט זיך לאָזען לערנען, וועל איך דיר שוין זאגען וואס דוא האָסט צו טהאָן.

— נאררישע פרוי, וואס דא ביסט! דא הערסט דאָך, אז איך פרעג דיך אום א ראטה; דאס איז דאָך א בעווייז, אז איך וויל דיר געהאָרזאָם זיין.

— מיין ראטה איז, דא זאלסט אזוי טהאן: פאהר צום גראף. אז דא וועסט קומען אהין זאָלסט דא זיך גאנץ ריין איינוואשען און זאלסט אנטהאן דיין יום-טוב'דיגען ראָק מיט א ווייסע העמד וואס איך וועל דיר מיטגעבען.

— נו, דאס פערשטעהט מען אהן דיין עצה, אז צום גראף קען מען ניט אריינגעהן אין פערשמוצטע קליידער. — וואס ווייטער?

— ווען דא וועסט שוין זיין אנשטענדיג אנגעצויגען, זאלסט דא געהן צום גראפס פאלאסט און זאלסט בעטען דעם דיענער ער זאל ראפארטירען דעם גראף, אז דער געהיים-ראטה יאניק קאבאנאווי אויס מאסקווא ווינשט מיט איהם צו שפרעכען. ער וועט מיינען אז דא ביסט עפעס א רעכטער מענש, וועט ער געוויס גלייך הייסען דיך אריינלאזען.

— אויף דעם האב איך אליין אויך שכל. נו, וואס ווייטער?

— ווען דא וועסט שוין דארפען צו איהם אריינגעהן, זאלסט דא דיין הוט מיט דיין שטעקען מיט דיין אויפער-ראָק איבערלאזען אין קארדאר. דא זאלסט דאָן גוט אבווישען דעם נאז און זיך אויסהוסטען.

— פוסטע זאכען! — האט יאניק ביז געזאגט — דאס ווייס איך אלץ אהן דיר. איך וויל הערען דיין עצה, וויא איך זאל מיט איהם אנהויבען וועגען דעם צו ריידען.

— איך וועל דיך שוין אלץ אויסלערנען. שטעהר מיר גוט אין ריידען. ווען דא וועסט שוין אריינגעהן צום גראף אין צימער, זאלסט דא בלייבען שטעהן אין טהיר און זאלסט זיך זעהר טיעף פערבייגען און זאגען גוט-מארגען.

— וויא וועט אבער זיין, ווען איך וועל צו איהם אריינקומען ביי נאכט?

— דאן זאלסט דא זאגען גוטען אבענד.

— נו, וואס ווייטער?

— ער וועט דיר געוויס ענטפערען גוט-יאהר און וועט דיך פרעגען וואס דא פערלאנגסט, זאלסט דא צוגעהן א פאר טריט געהענטער, זאלסט זיך נאך אמאל טיעף פערבייגען און זאלסט זאגען: הערר גראף....

— נו? — האט יאניק נייניעריג געפרענט.

— ווייטער דארפסט דא אליין שכל האבען וואס צו זאגען.

— דאס איז דיא חכמה וואס דא האסט מיך געוואלט לערנען? — א שעה-געס דאָנק דיר מיין זיסע ראטה-געבערין פאר דיין עצה. איך וועל זאגען הערר גראף און אויסנלאָצען אויף איהם א פאר אויגען, ניט וויסענדיג ווייטער וואס צו ריידען.

— דאס וויל איך דאך דיר לערנען וואס דא זאָלסט ריידען. שלאג'זשע מיר אין מיטען ניט איבער.

— נו, לערן מיך שוין, לאמיר הערען ווערטער — האט יאניק שטארק אונגע-דולדיג געזאגט.

— דוא זאלסט א הוסט טהאן און זאלסט זאגען: הערר גראף! איך בעט אייך טויזענד מאל אום פערציייהונט, דערפאר וואס איך וויל אייך ענטדעקען א גרויסע געהיימיניס. ווען דער גראף וועט דיא ווערטער דערהערען, וועט ער פער-שטעהן אז דוא האסט איהם עפעס וויכטיגעס צו זאגען, וועט ער דיך באלד בעטען זיצען און וועט דיר הייסען דוא זאלסט איהם דיא געהיימיניס דערצעהלען.

— נו, וואס ווייטער?

— וואס ווילסט דוא מיט דיין ווייטער און ווייטער? — האט פיארדאסיא מיט בעס געזאגט — דוא ביסט דאך שוין ניט קיין קינד, מען זאל דיר דארפען יע-דעס וואָרט אין מויל אריינלייגען?

— אויף דעם אלעם האב איך דאָך אליין אויף שכל געהאַט. וואס-זשע האסט דוא זיך אונטערגענומען מיר צו געבען אַ קלונען ראַטה?

— שאַ! מיר איז עפעס איינגעפאלען — האט פיארדאסיא נאכדענסענד גע-זאגט — דוא מענסט זיך טאקע בעריהמען, יאניק, אז דוא האָסט אַ קלונע ווייב.

— נו, לאמיר שוין אמאל הערען דיין קלונשאַפט.

— ווען דער גראף וועט דיר הייסען דוא זאלסט איהם דיין געהיימיניס פער-טרייען, זאלסט דוא נאך אַמאָל אַ הוסט טהאן.

— יעזום מאריא! — האט יאניק אויסגערופען — ווייטער הוסטען און וויעדער הוסטען. מיר וועט דאך טרוקען ווערען אין חאלו הוסטענדיג. ווערט ער! זאג מיר וואס פאר אַ ווערטער איך זאל ריידען, דען פון דיא הוסטענעש וועט נאר ניט ווערען.

— לאז מיך ענדיגען — ווארום שלאנסט דוא מיר אין מיטען איבער? — האט פיארדאסיא פערדריסליך געזאגט — מיר וועלען דאך קיין מאל צו קיין ענדע קומען.

— נו, א סוף! איך וועל שווייגען, אבער דוא זאלסט מיר מעהר ניט ריידען פון הוסטען.

— גאָררישער מענש, וואס דוא ביסט! ווען מען שטעהט פאר אזא גרויסען גראף ווערט מען אזוי דערשראָקען, אז עס הוסט זיך אליין. שלאנדישע מיר שוין ניט איבער וועל איך דיר זאגען וואס דוא זאלסט ווייטער ריידען. ווען דוא וועסט זיך צום דריטען מאל נוט אויסהוסטען, זאלסט דוא זאגען אביסעל שטאַל-צער: גענדיגער הערר גראף! איך בין אייך געקומען זאגען, אז א מענש וויל אייער נאמען פערשמוצען. דער גראף וועט דיך פערוואונדערט אנקוקען און וועט פרעגען ווער עס וויל איהם פערשמוצען, דאן זאלסט דוא איהם דערצעהלען, אז יענער מענש האט ערפאהרען פון א ריכטיגע קוועלע, דאס ער, עס הייסט דער גראף, איז א זשיר'ס א זאָהן און ער האט דאס געוואָלט אלעמען דערצעהלען. אבער דוא האָסט איהם געבעטען ער זאָל שווייגען און האסט איהם פערשפראַכען אויסצווירקען ביי דעם גראף ער זאל געבען א גרויסע סומע געלד, דערפאר וואס מען וועט דיא גע-היימיניס פערשטיקען. נו, איז דאס אַ שלעכטע געה?

— דאס איז אפילו ניט שלעכט, אבער דער גראף וועט זיך דאך וואונדערן, זיין קומט דאס, וואס איך, א פרעמדער מענש אינטערעסיר מיך אזוי פאר איהם און דערלאז ניט מען זאָל זיין נאמען שמוצען ?

— ניין, יאניק, דוא האסט אן אירטהום. דער גראף וועט באלד פערשטעהן, אז יענער מאן וואס האט דיא געהיימיניס ערפאָהרען ביסט דוא דאס אליין, און ער וועט דיך אבשיכען מיט געלד, אבי דוא זאָלסט שווייגען.

— אבער ער וועט דאך מיר ניט גלויבען אז ער איז א אידענס א זאָהן, ווייל ער אליין ווייס דאך אויך פון דער געהיימיניס ניט.

— ווען ער וועט דיר ניט גלויבען, וועסט דוא איהם שטעלען מיין מאמען פאר אן עדות.

— און אז ער וועט דיין מאמען אויך ניט גלויבען ?

— איהר וועט ער מוזען גלויבען, דען ביי מיין מאמען געפינט זיך א בריעף וואס דער אלטער גראף האט געשריעבען צו זיין ווייב, אלס ער האט איהר דורך זיין מאמען דאס אידישע קינד אבגעשיקט.

— וויא קומט צו איהר דיעזער בריעף ?

— דוא דארפסט וויסען, אז מיין מאמע איז פון שטענדיג אָן געווען זעהר קלוג. איהר איז נאך דאמאלס איינגעפאלען דער געדאנק, אז אזא בריעף קען איהר אמאל צוגעגען קומען, דארום האט זיא איהם איבערגעלאזט ביי זיך און האט געזאגט דער גרעפין, אז זיא האט דעם בריעף פערלארען.

— וואס שטעהט דען אין דעם בריעף ?

— אין דעם בריעף בעשרייבט דער גראף פאר זיין פרוי דיא נאנצע געשיכטע, וויא מיין מוטער האט פון זיינטוועגען דאס אידישע קינד גע'ננבעט און ביי איהם איז פעסט בעשלאסען געווארען, ער זאל דאס קינד אלס זיינס ערציהען אונטער דעם נאמען אנטאן פעליקס. ער פעט איהר, אז זיא זאל דאס קינד אויך אלס איהר אייגענס בעטראכטען, און זאל איהם אלס נומען קריסט ערציהען. דערפאר וועט זיי נאט העלפען, זיי זאלען האבען אייגענע קינדער.

— אזוי ? געפינט זיך אזא בריעף ביי דיין מאמען ?

— יא.

— וועט זיא איהם מיר אבגעבען ?

— דאס ווייס איך ניט, נור אז דער גראף וועט זיך וועלען אין דעם איבער-צייגען, קען זיא מיט דעם בריעף קומען צו איהם און איהם צייגען.

— יא, דאס איז אלץ גוט ווען דאס וועט אבערהן גלאט און רוהיג, וויא דוא זאגסט. וויא וועט אבער זיין, ווען ער וועט אויף מיר ווערען אין כעס און וועט מיר פארט דיא ביינער צוברעכען ?

— וואס האסט דוא אזוי מורא פאר דייע ביינער ? היינטיגע צייטען ברעכט מען ניט א מענשען דיא ביינער גלאט אומזאנסט. האב נאר קיין מורא ניט, יאניק, דיר וועט קיין שלעכטס געשעהן.

— זאנסט דוא איך זאל פאָהרען ?

— יא.

— טאקי היינט ?

— וואָס פריהער איוב עסער, וועלען מיר ניכער רייך ווען.

— נוט מיין ציענעלע ! איך פאָלג דיר און פאָהר נאך היינט אוועק נאָך דאָ

נילאַוואָס — האט יאָניק מיט אַ פערנניגט שמייעל נעזאנט.

257 מעס קאפיטעל.

דיא גרעפין מאַריאַ און אדעלאַ'ס פריעף.

דיא גרעפין מאַריאַ איז שוין זאָ ווייט נעוונד נעוואָרען, דאס זיא האט נעקענט גרינזאנטס הויז פערלאזען. אָבער סאַבינאַ האט איהר ניט אבגעלאזט פון זיך און האט זיך מיט אלע קרעפטען בעמיהעט, דער אונגליקליכער צו מוטהינען און צו שטאַרקען. ניט סאַבינאַ און ניט גרינזאנט האבען ערוואַרטעט פון דער גרעפין אזא פער צווייפלונג צו זעהן איבער דעם טוידט פון דעם מאַן, וועלכער האט זיא זא מערדעריש בעהאנדעלט. זיי האבען זיך ערשט איבערצייגט וויא שטאַרק מאַריאַ האט איהר מאן געליעבט. זיא איז פון דער מינוט וואָס זיא האט ערפאהרען, אַז דאנילאו איז געטטאַרבען איינפאך אויס מענש נעוואָרען. איהרע אויגען האבען ניט אויפגעהערט צו רענענען מיט טרערען.

אומזאנסט האבען סאַבינאַ אויך גרינזאנט זיך דיא גרעסטע מיהע געגעבען מאַריאַ צו טרייסטען, זיא האט פון טרייסט ווערטער נאר ניט געוואָלט הערן. זיא האט אלץ געזאנט, אז איהר מאן וואָר דער בעסטער מענש אין דער וועלט, נור שלעכטע ניעדערטרעכטיגע מענשען האבען איהם דורך אינטריגען דעם קאָפּ פער דרעהט און דיא אויגען פערבלענדעט, דאס ער האט אליין ניט געוואוסט און ניט געזעהען וואָס ער טהוט.

דער עדעלער מאַריאַ איז זעהר אונאנגענעהם געווען צו זיען ביי גרינזאנט אין הויז. דאס געוויסען האט איהר זעהר געפלאנט, וואָס זיא בעלעסטניג דיעט עדעללייט. אבוואָהל זיא האט פון זיי נור פעטערליכע צערטליכקייט געזעהען; דאַרום האט זיא זיך זעהר געפרעהט, אַלס דיא מאַדאַם געלידאָו איז צו איהר געקומען און האט זיא געבעטען זיא זאל נעהן צוריק צו איהר אַ היים אויף דער אלטער שטעלע. זיא האט גלייך געענטפערט, אז מיט פערנניגען וועט זיא צוריק איהר שטעלע בעד טרעטען.

סאַבינאַ מיט גרינזאנט זיינען געווען שטאַרק ביז אויף דער מאַדאַם געלידאָו דערפאר, וואס זיא נעהמט זייער ליעבלינג פון זיי צו, אבער זיי האבען צו דעם נאָר ניט געקענט העלפען. מאַריאַ האט ווייטער פאר קיין פאל ביי זיי אין הויז געוואָלט פערבלייבען און נאכדעם, אז זיא האט סאַבינאַ וויא איינער אלטער צערטליכער מוטער געקוסט און איהר געדאַנקט פאר דיא פיעלע גוטעס וואָס זיא האט איהר ערצייגט, האט זיא פון איהר און פון גרינזאנט אַבשיעד גענומען און איז מיט דער מאַדאַם געלידאָו אוועקגעגאנגען.

דיא מאדאם נעלידאָוו, וואר זעהר צופריעדען מיט דעם וואָס זיא האט דער
 גובערנאָנטיין צוריק אין איהר הויז געבראַכט. ערשטענס, דערפאר וואס זיא האט
 דיעזער גובערנאָנטיין אויך ליעב געהאט וויא אן איינען קינד, צווייטענס, האט זיא
 געוואָלט אַדעלאַן קריינקען דערמיט: „זאל דיא אונפערשעמטע זעהן, אז איהרע
 ווערטער, האבען ביי מיין זוהן קיין ווערט און אויס פערדרוס, זאל זיא איהם ניט
 מעהר וועלען קענען, האט זיא זיך געטראכט.

אויך וולאדימיר נעלידאָוו, וואר זעהר צופריעדען מיט סוסאנא'ס צוריקקומען.
 ער האט איהר זיין פריידע ווענען דעם אָפען אויסגעדריקט.

דיא אורזאכע פון איהר פלעצליכע קרענק, האט זיא ניט געזאנט. זיא האט
 גענען איהר געוואהנהייט זיך בענוצט מיט א ליגען און האט ערקלערט, דאס איהר
 איז פלוצלינג ניט גוט געוואָרען און זיא איז ביי גרינזאנג'ן אין הויז אין אהנמאכט
 געפאלען.

דער מאדאם נעלידאָוו, וויא אויך וולאדימיר'ן איז זעהר אויפפאלענד געוואָרען,
 דאס וואָס סוסאנא איז פאסט מעלאנכאליש געוואָרען; דען אויך קומענדיג צו זיי
 אין הויז האט זיא אויסגעזעהען זעהר בעזארגט און פערטראכט, מאנכעס מאל האט
 מען איהר געטראָפּען מיט פערוויינטע אויגען. זיי האבען פערשטאנען, אז מיט איהר
 האט עטוואָס פאסירט, אָבער וואָס דאס אלעס בעדייט האבען זיי ניט געוואָנט צו
 פרענען. עפעס האבען זיי צו דיעזער גובערנאָנטיין געפיהלט אַ גרויסע אַכטונג, וויא
 פאר אַ גרויסער געאַכטעטער פּערזאָן.

מאָריאַ האט זיך זעהר געוואונדערט, אלס עס זיינען צוויי טעג פערנאנגען
 און זיא האט דא ניט בעמערקט נעלידאָוו'ס כלה און האט אויך ווענען איהר ניט
 איין ווארט געהערט ריידען. זיא האט אבער קיינעם ניט געפרעגט דיא אורזאכע
 פון דעם.

איהר איינציגע טרייסט איז יעצט געווען איהר קינד, וועלכעס האט זיך גע-
 פונען ביי זעהר אַ גוטע אַמטע, וואס דיא מאדאם גרינזאנג האט אויסגעפונען. צוויי
 מאל אין טאג האט זיא איהר שעהנער לויז'ן בעזוכט און איהר ליעבע צו דעם
 קינד, האט זיך יעצט בערייטענד פערנערסערט, ווייל זיא האט אין איהר געזעהען
 דאס בילד פון איהר אונגליקליכען מאן אנטאָן.

הייסע טרערען פלעגט זיא פערניעסען, אַלס זיא האט דאס קינד צוגעדריקט
 צו איהר ברוסט. זיא פלעגט זיך דאביי דערמאנען אן יענע גליקליכע טעג ווען זיא
 האט מיט אנטאָנען זאָ גליקליך געלעבט און האט זיך דאן געפיהלט וויא אין גן-עדן.
 אַ פערשוואונדען זיינען יענע גליקליכע האַניג-זיסע טעג און עס איז מעהר קיין
 האפנונג דאָ זיי זאָלען זיך אמאל אומקעהרען. זיא האט זיך זעלבסט גוט געקענט
 און האט געוואוסט, דאס קיין מאנכפערזאָן איז אין שטאַנד זיך אין איהר ברוסט
 זא איינצרווארצלען, וויא אנטאָן האט זיך דארט איינגעוואורצעלט.

דער צוקונפט האט פאר איהר פאָרגעשטעלט, וויא א ווייטע וויסטע,
 וואו סײן בלומעלע, קיין גרעזעלע איז צו זעהען. זיא האט זיך אליין בעטראכט, וויא
 אן אבגעלעבטע פרוי פאר וועלכער דיא וועלט האט שוין קיין אינטערעסע און זיא

זעהט פאר זיך נאָנץ נאהענט דעם שוואַרצען נאָב, וועלכער וועט פּערדעקען איהר פּערנאנגענעם לעבען.

זיא איז איין מאָל אַריינגעקומען צו נעלידאָוין אין צימער אום צו שרייבען דאָרט אַ בריעף צו איהרע אַן אלטע פריינדין.

זיא האט אנגעהויבען צו זוכען א לעדיג בויגעלע פאפיער, אבער זיא האט אויף דעם טיש ניט געפונען. איהרע בליקען זיינען געפאלען אויף אַ קאַרב, וואָס איז געשטאַנען אין אַ ווינקעל און איז געווען אנגעפילט מיט פאפיער.

זיא איז צוגענאנגען צו דעם קאַרב, האט דאָרט אנגעהויבען צו זוכען א לעדיג בייגעלע פאפיער, אָבער זיא האט ניט געפונען.

— וואס איז דאָס ?

דיא איז אויסער זיך געווען, אלס זיא האט אנגעטאפט א בריעף אין א פּער זיגעלטען קאָנווערט און דער קאָנווערט וואר געשטעמפעלט מיט דעם הערב פּאָס נראָף דאנילאוו.

— ווער האט געקענט דעם בריעף אנשרייבען ? — האט זיא זיך געקלערט בעטראכטענד דעם בריעף פון אלע זייטען.

דיא האנדשריפט וואָס דיא אדרעסע וואר אנגעשריבען איז געווען א פּרויענ-האנדשריפט, זעהר עלעגאַנט.

— וועלכע פרוי האט זיך געקענט בענוצען מיט דעם קאָנווערט פון מיין מאן ? — האט זיא ערשטוינט אויסגערופען — איך מוז פּרענען נעלידאָוין, ער וועט דאס מיר געוויס זאגען.

זיא האט נאך אמאל דעם קאָנווערט בעטראכט. ער איז געווען פּרויעגעלט, מען האט נאך דעם בריעף וואס ליגעט אין איהם ניט געלעזען.

— וואס זאל דאס בעדייטען ? ווארום האט נעלידאוו דעם בריעף ניט גע-לעזען ? — האט זיא זיך זעלבסט געפרעגט — פיעללייכט איז ער דורך א פּעהלער אין דיעזען קאַרב אריינגעפאלען און נעלידאוו ווייס נאר פון איהם ניט. איך וועל איהם נעלידאווין אבגעבען, אדער איך וועל איהם אוועקלייגען דא אויף דעם טיש וועט ער איהם אליין געפינען.

אבער ווער האט פאָרט דעם בריעף געקענט שרייבען אין מיין מאַנס אַ קאַנ-ווערט ? — האט דיא זיך ווייטער געפרעגט — פיעללייכט האט יעמאנד פון זיין הויף ערפאָהרען אז איך בין דא און האט עטוואס ווענען מיר אריינגעשריבען צו נעלידאווין ? דאס איז זעהר מעגליך. ווער ווייס, וואס מען האט דא געשריבען. עס קען זעהר זיין, אז דא האט מען נעלידאווין בענאכריכטעט אז איך בין זעהר אונט ארענטליך, און איך האב הינטער מיין מאַנס פלייצעס געשעפטען מיט פּרעמדע יונגע לייט. עס קען זיין, אז דיעזעלכע מיינונג וואס אנטאן האט ווענען מיר געהאט, האבען אויך אלע זיינע מענשען, און ווען יעמאנד האט צו נעלידאווין אזעלכעס גע-שריבען, וועט ער מיך בעטראכטען אלס א ניעדערטרעכטיגע פרוי און וועט מיך פון זיין היזן טיט שאנדע פּעריאגען. ער וועט זעהר גערעכט זיין, דען וועלכער

ארענטליכער מאָן וועט דאס וועלען ליידען, אז א ניעדערטרעכטיגע פרוי זאל זיין א לעהרערין ביי זיינע קליינע שוועסטער?

ניין! איך וועל איהם דעם בריעף ניט אבגעבען. איך מוז איהם עפענען און זעהן, וואס מען האט דא וועגען מיר געשריבען.

וואס? עפענען א פרעמדען בריעף? — האט זיא זיך זעלבסט פאָרווירפע געמאכט — וויא קום איך צו אזא שענדליכען געדאנק? עס מעג זיין וואס עס וויל, איך וועל איהם דעם בריעף אבגעבען.

זיא האט אוועקגעלייגט דעם בריעף אויפ'ן טיש און האט געוואלט אוועק-
נעהן, אבער זיא איז דאך שטעהן געבליעבען.

— אויב מען האט ווירקליך וועגען מיר אין דיעזען בריעף שלעכטעס געשריבען, מאך איך דאך זיך אליין צו שפאָט און צו שאַנד — האט זיא זיך געטראכט — און דאס וועט פון מיר דיא נרעסטע דומהייט זיין ווען איך וועל דערצו דערלאָזען, וועהרענד איך קען אזא שאנדע אויסמידען.

זיא האט דעם בריעף צוריקגענומען.

— איך וועל איהם נאר פערברענען — האט זיא זיך בעשלאכען — ניטאייך, ניט ער, דארפען זעהן וואס אין דיעזען בריעף שטעהט.

זיא איז מיט דעם בריעף אריינגעלאפען צו זיך אין צימער.

258 מעס קאפיטעל.

א שעהנע מעשה.

אום דריי אוהר נאכמיטאג האט בת-שבע אנגעקלונגען ביי דעם גענעראל-
נובערנאטאר אין דער טהיר-גלאָקע.

א שוויצאר האט דיא טהיר געעפענט, און אלס זיא האט איהם איהר נאמען געזאגט, האט ער זיא גלייך אריינגעפיהרט אין א פרעכטיגען סאלאָן און האט איהר דאָרט געהייסען וואַרטען.

עס זיינען קיין פינף מינוטען איבערגעגאנגען, האט זיך דיא טהיר געעפענט און דער גראספירסט איז אין דעם זעלבען סאלאָן אריינגעקומען.

בת-שבע איז פון איהר אָרט אויפגעשפרונגען.

— זייט מיר ווילקאמען, באראנין פאן פליעגענדאָרף! — האט דער גראספירסט מיט א פריינדליכען שטייבעל געזאגט איהר דיא האנד רייכענד — איך מוז אייך זאגען אז איהר האט מיך געסטערן מיט אייער ערשיינונג אין מיין הויז איך בעראשאט, ווייל איך האב גערעכענט אז איהר זייט שוין לאנג אין אויסלאַנד.

— עס האבען זיך פערשיעדענע הינדערניסע געמאכט וואס האבען מיך ניט געלאזט פון דאָנען פאהרען — האט בת-שבע געענטפערט — וויא איך זעה יעצט,

דאָרף א מענש קיינע שמערצען האבען פון דעם, וואס דער צופאל מאכט איהם הינדערניסע אין זיין וועג, דען דיא פאָרזעהונג שפיעלט מאַנכע-מאל מיט דעם מענשען אזא קאָמעדיע, אום ער זאָל א געוויסע מיסאָן אויספיהרען.

— קענען זיי מיר, באראנין, דייטליכער זייערע ווערטער ערקלערען? — האט דער גראספירסט ניייעריג געזאגט.

— יא. גראספירסט, איך וועל דאס אייך דייטליך ערקלערען. איך האב פון דיא הינדערניסע וועלכע האבען מיר מיין וועג געשטערט פיעלע שמערצען געהאט. יעצט אבער האב איך פון דעם פערנעניגען, דען דורך דעם וואס איך בין דא גע- בליעבען האב איך זעהר א וויכטיגע זאך ענדעקט. אזא זאך וואס קען פיעלע אונ- שולדיגע מענשען פון גרעסטען אזנליק רעטען, דאגעגען אבער פיעלע מערדער קען זיא זייער פערדינטען לאָהן בעזאהלען.

— איך האב נאך אלץ דיא עהרע ניט אייערע ווערטער צו פערשטעהן, בא- ראָנין, — האט דער גראָספירסט געזאגט.

— דא איז אזא געשיכטע — האט בת-שבע נאך א קורצער פרויע געזיגט פערט — אלס איך האב בעדארפט צוריק אהיים פאהרען האט יעמאנד מיין נאנין געלד פון מיין צימער צוגענומען. זעלבסטפערשטענרליך, אז איך האב שוין ניט גע- קענט פאהרען. ניט אזוי צוליעב דעם געלד וואס מען האט פון מיר צוגענומען, וויא צוליעב אן אנדער זאך. דער דיעב האט צוזאפענדיג מיין געלד אין איין גאנג צוגענומען א גאלדענעם מעדאליאן וואס מיר איז פערבליעבען פון מיין מוטער. פאר דיעזען מעדאליאן וואָלט איך א מיליאן רובעל ניט גענומען, דארום האב איך זיך פעסט בעשלאָסען דא אזוי לאנג צו בלייבען, ביז איך וועל דעם מעדאליאן צוריק בעקומען. איך האב זיך גלייך געווענדעט צו דער פאליציי און דארט האט מען מיר פערזיכערט, אז אין פערלויף פון אכט טאג וועט מען דעם דיעב אויסגעפינען. פאר מיר אין דיא אויגען האט דער פאליצייסטער געהייסען א געהיים-פאליצייסט מיט דעם נאמען מיכאאיל ברענער, ער זאל אלע קרעפטען אנווענדען דעם דיעב אויס- צוגעפינען. ברענער האט זיך זעהר געפרייט מיט דער ארבייט וואס מען האט איהם געגעבען און ער האט פערשפראַכען אלעס מעגליכעס צו טהאן און דעם איינברעכער אין זיין געץ דערטאָפען.

— איך האב געוואלט דיעזען געהיים-פאליצייסט נאך מעהר ענערניע צוגעבען, ער זאל אין זיין ארבייט נאך פלייסניגער זיין, דארום האב איך איהם פערשפראַכען א גרויסע סומע צו געבען ווען איהם וועט געלינגען מיר מיין מעדאליאן צוריקצוגע- בען. איך האב ביי זיך אין נאטייךביך אויך זיין אדרעסע פערשריעבען און בין דא- הינער צוריק נאך מיין קווארטיר געגאנגען.

אלס עס זיינען צוויי טעג איבערגעגאנגען און דער דעטעקטיוו האט זיך צו מיר ניט געוויזען, בין איך זעהר אונרוהיג געווארען, און האב מיך בעשלאָסען איהם א בעזוך מאכען.

אלס איך בין צו איהם אין הויז געקומען, האב איך איהם ניט געטראָפען. זיין דיסטמערבען האט מיר געזאגט אז ער דאַרף באלד קומען, דארום בין איך געבליעבען דאָרט וואַרטען אין א בעזונדער צימער.

א גאנצע פיערטייל שטונדע האב איך געוואַרט. פלוצלינג האב איך דעהערט וויא דיא טהיר פון דעם פאָר-צימער האט זיך געעפענט און צוויי מענער-שטימען האבען הויך גערעדט.

— אין ביי דיר יעצט קיינער דא, ברענער? — האט א שטארקע מענער-שטימע געפרעגט.

— ווער זאל דען ביי מיר זיין? — האט דער צווייטער געענטפערט — קומט אריין פאלקאוויק אינ'ם זאל, וועלען מיר אונגעשטערט ריידען.
מיר איז א גרויסער וואונדער געווען וואס דאס דינסטמערקען האט זיי ניט געזאגט אז א פרעמדע דאמע ווארט דא. איך האב פערשטאנען, אז זיא האט זיך נאָר געמוזט אָן מיר פּערגעסען.

דיא ביידע מענער זיינען אריינגעקומען אין דעם סאלאָן וועלכער וואָר אבגע-טהיילט פון דעם צימער וואו איך בין געזעסען נור דורך א דינע וואַנד, דאָרום האב איך אונווילענד געהערט אלעס וואס זיי האבען גערעדט. איך מוז אייך זאגען, גראספירסט, דאס זייט איך לעב בין איך אין אזא שרעק ניט געווען וויא אין יענער שמונדע וואס איך האב אין ברענער'ס קאבינעט פערבראכט און האב געהערט דיא שרעקליכע ווערטער וואס זיי האבען גערעדט. איך האב פון זייער געשפרעך ער-פאָהרען אז זיי זיינען ביידע מערדער.

— מערדער? — האט דער גראספירסט ערשטוינט געפרעגט.

— יא, גראספירסט, זיי זיינען ביידע מערדער. איך האָב געהערט וויא ברע-נער האט געזאגט צום צווייטען: „איך קען נאך צו זיך ניט קומען פון יענער שרעק-ליכער סצענע. דער ערמאדערטער וואהרהאפטיג שטעהט מיר פאר דיא אויגען. איך האב דיא נאנצע נאכט ניט געקענט שלאָפען, אלס איך האב זיך דערמאנט, וויא ער האט זיך געצאָפּעלט און געבאדען אין זיין בלוט.

— דאס איז דערפאר וואס איהר זייט א זשיד — האט דער צווייטער לאַכענדר געענטפערט — דיא זשידעס אין אלגעמיין דערשרעקען זיך פאר בלוט. יעצט פער-שטעה איך, ווארום איהר האט קיין אנטהייל געוואלט געהמען אין דעם מאַרד און האט דיא נאנצע ארבייט איבערגעלאזט אויף אונזערע הענד. איך גלויב אבער, אז דערפאר וואס איהר האט אונז ניט מיטגעהאַלפּען און זייט דיא נאנצע צייט געווען נור א שטומער צייגע פון דער בלוטיגער סצענע, דאַרפט איהר קיין טהייל געהמען פון דעם געלד וואס מיר האבען פון וואהרהאפטיג'ס הויז צוגענומען.

— איך פערלאנג פון אייך נאר ניט, פאלקאוויק — האט ברענער געענט-פערט — דען דאס געלד וועט אימער וויא א שווערע לאַסט ליגען אויף מיין געוויסען. — אז איהר פערלאנגט נאר ניט זייט איהר געוויס א נוטער ברודער — האט דער צווייטער געזאגט — מאלאיעו האט טאקע אנגעזאגט, מען זאל אייך ניט איין קאַפּיקע געבען. איך גלויב, אז איהר וועט אלץ איינס מויל האַלטען. דען איהר וועט ניט פערגעסען, דאס דער מענש וואס קוקט גלייכנילטיג צו א מאָרדטאָגט, דער ווערט בעשטראַפט אלס גלייכער מערדער מיט דיא אלע וואס האבען דעם מאַרד בענאנגען.

— איהר קענט נאנץ זיכער זיין, אז איך וועל שווייגען — האט ברענער פער-

יכערט.

איהר שטעלט אייך פאָר, גראספירסט, וויא ערציטערט איך בין געווארען אלס

איך האב דיעזע ווערטער געהערט? מיר איז איינגעפאלען דער געדאנק, אז ווען דיעזע צוויי מענשען וועלען מיך טרעפען דא אין צימער און וועלען פערשטעהן אז איך האב זייער געשפרעך געהערט, וועלען זיי מיך דא אויף דער שטעלע ערמארען, אום איך זאל ניט אויסזאגען וואס איך האב געהערט.

מיר איז פיעל לייכטער געווארען, אלס איך האב געהערט וויא דער צווייטער האט געזאגט: אדיע ברענער! זיי ניט קיין נאָרר און שלאָף רוהיג, דען דער טויט-טער וואהרהאָפטיג וועט געוויס ניט קומען דיך שטיקען.

איך האב געהערט וויא ער איז ארויסגעגאנגען און ברענער האט איהם בע-גלייטעט ביז צו דער טהיר.

דאן בין איך אריינגעגאנגען אין זאל אום ניט צו בלייבען אליין אין דעם קליינעם קאבינעט.

אלס ברענער איז צוריק אין זאל אריינגעקומען און האט מיך דארט געטראפען, איז ער שיער אין אהנמאכט געפאלען פאר שרעק. ער האט נאר זיינע אויגען ניט גענלויבט, ער האט ניט געקענט פערשטעהען פון וועלכער זייט איך בין אהין פלוצ-לינג אריינגעקומען.

— איך ווארט שוין דא אויף אייך הערר ברענער א נאנצע שטונדע — האב איך מיט א פריינדליכען שטייכעל געזאגט.

— באַראַנין! — האט ער געשטאמעלט — ווען זייט איהר אהער געקומען?

— איך זאג דאך אייך, אז מיט א שטונדע צוריק.

— וואוּזשע זייט איהר דיא נאנצע צייט געזעסען?

— דא אין דיעזען קאבינעט.

— דא? אין קאבינעט? האט איהר געהערט וואס מען האט דא געשפּראַך-גען? — האט ער געפרענט און זיין געזיכט איז לייכענבלאס געווען.

— יא, הערר ברענער, איך האב אלעס געהערט — האב איך געענטפערט —

אבער איך בעטראכטע אייך ניט אלס מערדער, ווייל לויט איך האב געהערט זייט איהר נור א שטומער צייגע געווען און דיא געוויסענסכיפט פלאגט אייך זאגן דער-פאר, וואָס איהר האט אזא מאָרד צוגעזעהען. מיר איז אויך געפעלען געוואָרען דאס וואס איהר האט זיך ענטזאגט פון דעם געלד, וואס מען האט ביי דעם ערמאָרדער טען גערירט.

ער האט א מינוט געשווינענען און האט נאכהער ציטערנד ביי אלע גליעדער געזאגט:

— אָ, באַראַנין! איהר קענט אייך נאר ניט פאַרשטעלען אין וואס פאר א בלאָטע דיא מערדערייטע האבען מיך פערשלעפט. איך מוז אייך געדיגע באַראַנין קלאָר מאכען מיט דער נאנצער ביטערער געשיכטע אום איהר זאלט איבערצייגט זיין, אז איך בין דא ווירקליך נאר ניט שולדיג.

ער האט מיר דערצעהלט זעהר א שרעקליכע געשיכטע. וויא א געוויסער פאַלקאָוויק פון דער געהייס-פאַליציי מיט דעם נאָמען מאלגיבערן און א זשאנרארט-סקער קאפיטאן מיט דעם נאָמען מאלאיעוו, האבען איהם געסטערן האלבע גאכט

זאל געהן מיט זיי און מיט נאך פיער זשאנדארען; מאכען א וויכטיגע
 גרוזבונג וועגען פאליטישע פערברעכער. ער איז מיט זיי געגאנגען און זיי האבען
 אנגעקלונגען ביי א הויזגען גביר מיכל וואהרהאפטיג. דער אלטער אליין האט גע-
 עפענט דיא טהיר און אלס זיי זייגען אריינגעקומען אין קאָרדאר האבען זיי דיא
 טהיר הינטער זיך פערשפארט, האבען דעם אלטען געבונדען און אריינגעשלעפט
 אין זיין וואוינונג, דארט האבען זיי פון איהם פערלאנגט זיין גאנצעס געלד. ער האָט
 זיי אבגעגעבען וויפיעל ער האט געהאט און אז זיי האבען דאס אלעס צוגענומען,
 האבען זיי דעם מאן אויף דער גרויזאמסטער ווייזע ערמארדעט. אויך מיט זיין אלטער
 קעבין האבען זיי א קורצען פראָצעס געמאכט און האבען זיא ערשטיקט, נאכהער
 האבען זיי צוגענומען אלע טרייערע ווערטהזאכען, וואס דארט האבען זיך געפונען
 און זיינען אוועקגעגאנגען.

— נו? און איהר הערר ברענער, וועט דאס קיינעם מעלדען? — האב איך
 געפרענט וועהרענד אלע גליעדער האבען אין מיר פאר שרעק געשוידערט.

— איך טהאר דאס ניט טהאן — האט ער מיר ערקלערט — דען דיא מערדער
 זיינען דיא קעפ פון דער גאנצער געהיים-פאָליציי און ווען איך וועל איין ווארט אויס-
 ריידען, בין איך מיט מיין לעבען ניט זיכער.

— אויב אזוי, וועל איך אליין דאס באלד מעלדען דעם גענעראל-גובערנא-
 טאר — האב איך מיט פייער זיך אויסגערופען.

ברענער איז פאר מיר אויף דיא קניע געפאלען, האט מיך מיט טרערין גע-
 בעטען איך זאל דאס ניט טהאן. דען דיא וואהרע מערדער וועלען א פערדאכט
 האבען, אז ער האט דיא שרעקליכע געהיימניס ענטדעקט, וועלען זיי אלע קרעפטען
 אנווענדען איהם אין אבגרונד צו שטירצען. ער האט מיך מיט זיין וויינען אזוי גע-
 ריהרט, דאס איך האב איהם געמוזט פערשפרעכען מויל צו האלטען.

איך בין צוריק אהיים אוועקגעגאנגען און האב שוין ניט געקענט רוהען. דיא
 אונערווארטעטע שרעקליכע מארד-געשיכטע, האט אויף מיר א שרעקליכען איינדרוק
 געמאכט. איך האב מיך ניט געקענט בעשליסען צו זאל איך אזא מערדעריי פער-
 שוויינען אדער אויסזאנען. איך האב ענדליך געפאסט דעם בעשלוס צו ווארטען ביז
 ברענער וועט אויסגעפינען מיין פערשוואונדענעם מעדאליאָן און ערשט דאן זאל איך
 מיט דער געהיימניס ארויסטרעטען פאר דער אָפענער וועלט.

עס זיינען אבערמאלס פיער וואָכען פערגאנגען פון יענער צייט. ברענער האט
 זיך פאר מיר געוועזען און האט מיר האפנונג געגעבען דעם דיעב צו געפינען, אבער
 אין דער לעצטער צייט האט ער זיך ניט געוועזען. איך האב מיך בעשלאסען איהם
 נאך אמאל א בעזוך צו מאכען און איהם צום לעצטען מאל פרעגען צו עס איז דא
 א האפנונג איך זאל מיין מעדאליאָן צוריק ערהאלטען.

איך האב אין זיין קוואַרטיר אבערמאלס געטראפען דיעזעלבע דיענסט-מעד-
 נען, וועלכע האט מיך דאמאלס אריינגעלאזט. אויף מיין פראגע צו איז דער הערר
 יענער צו הייזען, האט זיא מיך ערשטוינט אנגעקוקט און האט געזאגט:

— ווייסט איהר ניט מאדאם, אז דער הערר ברענער זיצט אין געפענגניס ?
— פאר וואס ? — האב איך געפרענט.

דאס מעדענן האט מיר א נאנצע געשיכטע דערצעהלט, דאס מען האט ביי דעם פאלקאוניק מאלניבערג געפונען א פעליץ פון אן ערמאדעטען מאן מיט דעם נאמען וואהרהאפטיג. דער פאלקאוניק האט געזאגט, אז ער האט דיעזען פעליץ געוויפט ביי ברענער און דערפאר האט מען איהם פגרהאפטעט און אין געפענגניס געווארפען.

איך האב באלד פערשטאנען, אז דער מערדער מאלניבערג האט ביי אזא פאל דיא נאנצע שולד ארויפגעווארפען אויף דעם ארמען ברענער, ריכטיג וויא דיעזער האט פאראויסגעזעהן; און מיך האט דאס שטארק פערדראסען. ווארום זאל דער זיירקליך שולדיגער ארומנעהען פריי אין דער ליכטיגער וועלט און דער אונשולדיגער זאל פאר איהם ליידען. איך בין געבליעבען זיצען וויא צודולט אין ברענערס וואוינונג און האב געקלערט וואס פאר א שריט איך זאל מאכען אום איהם צו בעפרייען. פלוצלונג האט זיך דיא טהיר געעפענט און א סאלדאט איז אריינגעלאפען שטארק פערסאפעט און האט זיך מיט ערשראקענע בליקען אין אלע זייטען ארומ געקוקט, אלס ער האט מיך דערזעהן, איז ער צו מיר צוגעלאפען און האט מיך מיט א געהיימיספאלע מינע געפרענט צו בין איך ברענערס פרוי.

איך האב פערשטאנען, אז דיעזער מאן האט געהיימיספאלע נייעס געבראכט, דארום האב איך מיך בעשלאסען איהם צו נארען און האב איהם געענטפערט, אז איך בין מאדאם ברענער.

— מאדאם — האט דער סאלדאט געזאגט — איך האב אייך זעהר א וויכטיגע זאך מיטצוטהיילען, מען האט געמאכט א פערשווערונג אייער טאן צו ערמארדען אין געפענגניס.

דיא ווערטער האבען מיך נאך נייגערדיגער געמאכט און איך האב איהם גע-פרענט, ווער עס וויל מיין מאן ערמארדען.

דער סאלדאט האט מיר דערצעהלט: דאס זיין הערר, דער פאלקאוניק מאלניבערג מיט דעם קאפיטאן מאלאיעוו האבען אפגעמאכט זיי זאלען ברענער'ן ערמארדען אין דער צעלע, וואו ער זיצט, אום ער זאל ניט אויסזאנען אזעלכע זאכען, וואס קען זיי שאדען.

אויף מיין פראגע פון וואנען ער ווייס דאס אלץ, האט ער מיר דערצעהלט, דאס ער איז געשטאנען הינטער דער טהיר פון דעם צימער, וואו זיי זיינען געזעסען און האט זייער נאנצעס געשפרעך געהערט. ער האט מיך געווארנט איך זאל וואס צום ניכסטען געהמען אלע מאסרעגעלען; דאס אונגליק צו פגרהיטען.

— ווען דוא וועסט דיא אלע ווערטער דארפען איבערדערצעהלען פאר דעם גענעראל-געבערנאטאר, וועסט דוא דאס טהאן ? — האב איך געפרענט.

-- יא, — האט ער געענטפערט און איז אוועקגעלאפען.

איך בין איך צו זיך נאך דער קווארטיר אוועקגעגאנגען און האב געוואלט גלייך צו אייך גראספירסט פליהען, אום אייך דיא אלע זאכען מיטצוטהיילען. איך

האב מיך אבער ענדליך בערעכענט, אז פון מיר וועט דאס זיין אן אונרעכט ווען איך וועל אייך מיט אזא זאך בעלעסטיגען, ווייל אויף אזעלכע זאכען זיינען דא א פאליצייסטער און נאך אנדערע בעאמטע, וואס קענען אויך פאר אזא פערברעכען הארט בעשטראפען און פעהריטען דעם אונגליקליכען ברענער פון א שרעקליכען טוידם. ביי מיר איז געבליעבען איך זאל באלד פליהען צום פאליצייסטער, אבער אין דער מינוט זיינען צו מיר אנגעקומען געסט און איך האב ניט געקענט אוועק געהען. באלד נאך דיא געסט זיינען אנגעקומען אנדערע און איך האב מיך ערשט פון זיי בעפרייעט ביי נאכט. איך בין דאן אוועקגעלאפען צום קניאז נאליצין און האב איהם געטראפען שפילענדיג מיט א קאמפאניע אין קארטען. ער האט שטארק ניט געוואלט ליידען, וואס מען שטערט איהם זיין פערנניגען, אבער ער האט מיך דאך אויסגעהערט. איך האב מיך פאר איהם פאָרנעשטעלט, אלס מאדאם ברענער און האב איהם דערצעהלט דאס איך האב ערפאהרען, אז מאלויבערנ מיט מאלאיעוין ווילען הייטע מיין מאן ערמארדען און איך פירכטע פיעללייכט, האבען זיי שוין זייער שרעקליכען פלאן אויסגעפיהרט. דעם קניאז האט, וויא איך האב פערשטאנען, דיא זאך נאָר ניט געשמעקט און ער האט זיך אליין אויסגערופען, אז ער וועט מיט מיר געהן נאך דעם געפענגניס זעהן, וואס דארט טהוט זיך. מיר זיינען ביידע אהין געפאָהרען און זיינען אריינגעקומען צום סמאָטריטעל, מיר האבען איהם געפונען ליגענדיג טוידט שיכור און אלס דער קניאז האט געזעהען, אז ער האט ניט מיט וועמען צו ריידען, איז ער מיט מיר געגאנגען צו ברענערס צעלע און שטעלט אייך פאָר גראָס-פירסט אונזער ביידענס שרעק, אלס מיר האבען דעם ארעסטאנט געפונען אין זיין צעלע א געהאנגענעם.

- ווירקליך? — האט דער גראָספירסט וויא ערציטערט אויסגערופען.
- יא, גראָספירסט, דאס איז ריכטיג וויא איך דערצעהל אייך. איהר קענט זיך לייכט איבערצייגען אין דער ווירקליכקייט פון מיינע ווערטער.
- נו, וואָס איז ווייטער געווען? — האט דער גראָספירסט געפרעגט.
- דער פאליצייסטער האט מיר פערשפראכען ראַכע צו געהמען פון ברענערס מערדער, ער האט מיר געהייסען קומען אויף מארגען אום שריפטליך צו בע-צייגען דאס וואס איך ווייס פון פריהער וועגען וואהרהאפטניגס מערדער און וועגען דער לעצטער פערשווערונג אויף ברענער'ן.
- אלס איך בין אויף מארגען צו דעם קניאז געקומען, האט ער מיך נאָר ניט דערקענט. מיט דער מיינונג אז איך בין ברענערס פרוי, האט ער מיך געשימפפט מיט דעם אויסדרוק „פרוי פון א מערדער“ און „זשידאָווקא“ און אלס איך האב פון איהם שטרענג געפאָרדערט ער זאָל ראַכע געהמען פאר וואהרהאפטניגען און פאר ברענער'ן, האט ער מיך פון זיין הויז פעריאָנט.
- דאס איז ניעדערטרעכטיג — האט דער גראָספירסט צאָרניג געזאגט.
- און אום דיא ניעדערטרעכטיגקייט זאל בעשטראפט ווערן — האט בת-שבע מיט איהר קאָקעטישען שמייכלע געענטפערט — האב איך מיך בעשלאסען אייך גראָספירסט צו בעלעסטיגען.

— איך דאנק אייך זעהר באראַנין פאר דער מיטטהיילונג וואס איהר האט מיר געמאכט. איהר קענט זיכער זיין, אז איך וועל פאר אזא אונרעכט ניט שוויינען.
— איך האב פריהער געוואוסט, אז דער גנעדיגער גראַספירסט וועט אזא אונרעכט ניט לאזען אונגעשטראפט. יעצט פרינין האב איך צו אייך נאך אַ קליינע ביטע.

— זעהר אנגענעהם — האט סערנעי געזאגט און האט זיך געהנטער צו איהר צוגערוקט — אלעס וואס איך וועל קענען פאר אייך שעהנע באראַנין טהאן, וועל איך געוויס טהאן.

— איך האב מיך היער צופעליג בעגעגענט מיט אַ יודישען קויפמאן, זיין נאָמען איז איליאַ קראנענשטיין, איך קען איהם שוין לאנג אלס בראווען ארדענטליכען מאן. אלס איך האב מיך מיט איהם צוזאמענגערעדט, האט ער פאר מיר זיין ביטער הארץ אויסגעגאָסען. נעמליך, דיא פאָליציי וויל אלע זיינע בעדיענטע ארויסגאָנען פון זיין פאבריק, דערפאר וואס זיי זיינען יודען. דורך דעם ארויסטרייבען זא פיעלע מענשען, וואס ארבייטען ביי איהם אזוי לאנג, וועט מען דעם ארדענטליכען מאן אין גרעסטען ארמוטה שמידצען. איך האב איהם פערשפראכען מיט אייך גנעדיגער פרינין, וועגען דעם צו שפרעכען און האב איהם אין פאָראוויס האַנגונג געגעבען, אז אייערע גנאדען וועלען איהם פון דעם בעפאָרשטעהענדען אונגליק שיצען.

— אייך ליעבע באראַנין, וועל איך אין דעם הינזיכט אויך צוליעב טהאן. איך ווערע נאך הייטע אַ בעפעהל געבען, מען זאל קיינעם פון זיינע מענשען דאס מינ-דעסטע שלעכטעס טהאן.

— אַך, וויא גנעדיג איהר זייט גראַספירסט — האט בת-שבע מיט פאן פריידע שטראהלענדע אויגען אויסגערופען — איך האב קיינע ווערטער אייך פאר דיא גנאָדען צו דאנקען.

— אייערע ווערטער זיינען פאר מיר ווירקליך ניט גענוג — האט סערנעי גע-ענטפערט זיך פעסטער צוריקענד צו איהר און זיינע אויגען האבען אנגעהויבען צו שיעסען פייער — באראַנין! איהר זייט אזא שעהנהייט וואס קען זאגאר אן ענגעל בעצויבערן.

ער האט זיא אומגעארמט און האט איהרע וואנגען מיט הייסע קיסע בעדעקט. בת-שבע האט פערנגיגט דיא מייסטעטישע קיסע עמפאנגט און ביידע האבען זיך געפיהלט זעהר גליקליך....

259 מעס קאפיטעל.

ניט צום וויעדערזעהן.

א גאנץ אנדער מענש איז יאזעף לעהמאן געווען קומענדיג פון פעלרבערגס האכזייט צוריק אהיים. דער קאפ האט זיך איהם געדריעהט, און דיא אויגען האט איהם געשווינדעלט. ער איז געווען וויא דול, וויא פערוויררט.

— וואס איז דא פאר אַ פערדרעהעניש? — האט ער דיא גאנצע וועג גע-שטאמעלט — דער דאקטאר האט מיר געזאגט, אז סאנקא ליענט אין בעט אז זיא וועט דארט מוען נאך א פאר וואכען ליענען און צום סוף איז דאס נאר אַ ליגען.

איך אליין האב זיא מיט מיינע אויגען געוועהן פריש און מונטער, אויף איהר געזיכט איז קיין צייכען פון שלאפיקייט אדער פון קרענק פאראן. וואס זאל דאס אלעס בע-דייטען? האט מיך דער דאקטאר גענארט? וואס פאר א ציעל האט ער דאביי געהאט? וואס האט ער דאמיט געוואלט?

פיעללייכט האט ער אן איררטהום געהאט? — האט ער זיך ווייטער גע-קלערט — עס קען זיין אז ביי משה'ן אין הויז געפינט זיך אן אנדער מעדעכען מיט יענער קראנקהייט, וואס ער האט מיר געזאגט? אבער דאס גלויבט זיך מיר ניט. ביי דעם פרומען משה האנינמאן אין הויז קען זיך אזא פאציענטין ניט געפינען. וואס דען זאל דאס בעדייטען?

ער איז געקומען א היים און האט זיך וויא פערצווייפעלט א וואָרף געטהאן אויף א זאפע.

סאנקא'ס בילד האט פאר זיינע אויגען געשוועבט.

— וויא שעה? זיא האט הייטע אבערס אויסגעוועהן און וואס פאר א ליעב-ליכע טונגערהאפטע מינע אויף איהר געזיכט איז געלענען. עס איז נאר אונטעגליך צו גלויבען, אז דאס מעדעכען איז פערדאָרבען און דאך....

ביי דעם „דאָך“ זיינען זיינע געדאנקען שטעהן געבליעבען וויא זיי זאלען בלאנדזשען אין אן אונבעקאנטען געגענד און זאלען ניט וויסען אין וועלכען וועג צו געהן. ביז אהער זיינען זיי פריי געגאנגען אויף א גראדען וועג מיט דער פעסטער איבערצייגונג דאס סאנקא איז א ניעדערטרעכטיגעס וועזען. אבער יעצט....

דיא צווייטע בעשולדיגונג איז יעצט גענצליך פון איהר ארונטערנעפאלען. עס קען קיין צווייפעל מעהר זיין, אז דאס וואס דער דאקטאר האט וועגען איהר דער-צעהלט איז א ליגען. אויף איהר לאַסטעט אבער נאך דיא ערשטע בעשולדיגונג וועגען דעם קינד וואס מען האט ביי זיי אין הויז געפונען און זיא, סאנקא, האט זיך מיט איהם געשעפטניגט וויא א צערטליכע גוטע מוטער.

דיא בעשולדיגונג קען, וויא עס שיינט, פאר קיין פאל ניט פערענטפערט ווערען, דען וויא קומט צו איהר א קליין קינד?

— דאס וועט מיך שוין קיינער איינריידען, אז יענעס קינד איז ניט איהרס — האט ער געשטאַמעלט — זיא האט א זינדע געגאנגען. אין דעם איז ביי מיר קיין צווייפעל, און איך בין א גרויסער גארר וואס איך דול זיך אומזאָנסט מיין קאָפּ וועגען איהר. עס וואָר אויך פון מיר א גרויסער פעהלער, וואס איך בין פון דער חתונה אנטלאפען געווארען. זיא האט דאך גאר בעדאָרפט פאר מיר אויס שאַנדע אנטלויפען, ניט איך פאר איהר. איך האב בעדאָרפט איהר פריי אין דיא אויגען קוקען, דען איך האב געגען איהר געהאנדעלט וויא א געטרייער איבערגעגעבענער ליעבהאבער, וועהרענד זיא וואָר צו מיר פאלש וויא א העקסע.

ער האט זיך געלייגט שלאפען, און אום ער זאָל מעהר ניט טראכטען פון סאנקא'ן, האט ער גענומען א בוך אין דער האנד און האט זיך אין איהם פער-טיעפט.

אבער דיא ווערטער פון דעם בוך האבען פאר זיינע אויגען געמאכט אז ער האט ניט איין וואָרט פּערשטאנען וואס דא שטעהט. אין זיינע אויערען האבען גע-
קלונגען דיא טענער פּוים אָרקעסטער און פאר זיינע אויגען האט געמאכט
סאנא אין איהר נאנצער בעצויבערנדער שעהנהייט.

ער איז אויף זיך אליין שטארק צאָרניג געווארען, דאס בוך האט ער פון זיך
א שליידער געטהאן אויף דער ערד. ער האט זיך שטארק איינגעדעקט אין דער
קאָלדרע און האט זיך בעמיהעט איינצושלאָפּען. אבער דער שלאָף האט א לאנגע
צייט ניט געוואלט זיינע אויגען צושליסען.

ער האט אבער ענדליך דאָך איינגעשלאָפען און האט אויך אין טרוים סאָג-
קא'ן געזעהן. זיא האט אין חכום פאר איהם ערשיינט וויא א וואָהרער ענגעל.
ער האט זיך ערוואַכט מיט דעם נאמען סאנא, און אבוואהל דיא אהר
האט שוין געוועזען דיא צעהנטע שטונדע, האט ער זיך ניט געאילט אויפצושטעהן.
ער איז א לאנגע צייט געזעסען אין בעט פערטעפט אין געדאנקען וועגען סאנא'ן.
אנדערש ניט, אז זיא האט מיר א כשוף געטהאן — האט ער ענליך שטארק
פערדריסליך אויסגערופען; אראפאריבענדיג פוים בעט. דאס איז דאך מערקווירדיג,
איך זאָל אזוי פיעל אין זינען האבען א מענשען, וועלכען איך פּעראכטע אזוי פיעל;
א מענש, וואס איך בין אין זיין פאַלשקייט און גיעדערטרעכטיגקייט איבערצייגט.
טפוי, דאס איז נור א שאַנדע פאר זיך אליין.

ער האט זיך איינגעוואָשען, האט אנגעקלונגען און געהייסען; דעם איינטרע-
טענדרען דיענער, ער זאל איהם דערלאנגען טהעע.

— איך וואָלט שוין וועלען מיינע הויזע געשעפטען ענדיגען, אום איך זאל
אויפהערען צו טראכטען פון סאנא'ן — האט ער געזאגט — איך פיהל, אז כלזומן
איך וועל זיין דא און וועל וויסען אז זיא געפינט זיך ניט ווייט פון מיר וועט עס מיך
צו איהר שלעפען און איך וועל זיא ניט קענען פּערנעסען.

אלס ער האט אבגעטרונקען טהעע, האט ער זיך פּיין אנגעצויגען און איז
ארויסגעגאנגען אין גאס וועגען געשעפט'ס-זאכען. ער האט זעהר פיעל געהאט צו
טהאן, און דארום האט ער זיך ווירקליך אָן סאָנא'ן און אָן געכטיגער חתונה פּער-
געסען.

שפעט ביי נאכט איז ער אהיים געקומען, און אלס ער האט זיך געוואָלט
לייגען שלאָפען, האט איהם דער האטעל-דיענער א בריעף איבערגעגעבען.

ער האט א קוק געטהאן אויף דער אדרעסע און זיין הערץ האט אין איהם
אנגעהויבען שטארק צו קלאפען. ער האט דערקענט סאנא'ס האנדשריפט.

ער האט אליין ניט געפיהלט וויא ער האט זיך דערפרייט. מיט ציטערנדע
הענד האט ער דעם בריעף געעפענט און האט אין איהם פּאָלגענדע ווערטער גע-
לעזען.

יאָזעף!

דוא וואונדערסט זיך געוויס וואס איך וואגן מיך צו שרייבען דיר א בריעף
אין דער צייט ווען דוא ווילסט מיך ניט קענען און ווילסט פון מיר ניט וויסען. איך

מז דיר אבער זאנען, אז נראדע דערפאר וואס דוא שווינסט, האב איך מיך בער שלאָסען צו ריידען. עס איז זעהר שלעכט ווען מען מוז אימער אין אונגעוויסהייט לעבען און שוועבען צווישען האָפנונג און פערצווייפלונג. דיא העכסטע שמופע פון פערצווייפלונג קען אזוי א מענשען פון געדולד ניט ארויסבריינגען, וויא לעבען אין אונגעוויסהייט און אין דיא אויערן זאל אימער קלינגען דאס וואָרט: פיעללייכט?...
 „דער ציעל פון דעם געגענווערטיגען בריעף איז דיך צו פרענען, וואו האלט איך מיט דיר? איך וויל פון דיר בעשטימט הערען: ליעבסט דוא מיך נאך אדער ניין? דענקסט דוא זיך מיט מיר צו פערבינדען, וויא דוא האָסט מיר פערשפראַך כען, אדער דוא האסט חרטה און ווילסט דיין שבועה ברעכען? איך מוז וויסען א ריכטיגען אנטוואָרט, אום מיין קאָפּ וועלכער איז אימער פול געדאנקען וועגען דיר, זאל קלאר ווערען. דוא פערשטעהסט מיך יאזעף?...“

„אבער איך בעט דיר אום פערצייהונג, ליעבער יאזעף. איך געשטעה, אז איך האב יעצט א פעהלער בענאנגען, דערמיט וואס איך האב דיר אזא פראגע געשטעלט, וואס איך ווייס בעשטימט וואס דוא וועסט מיר ענטפערען. איך ווייס שוין, אז דוא ליעבסט מיך ניט, דען ווען אין דיר זאל ברענען נאך איין פונק ליעבע צו מיר, וואלט דוא זיך אזוי פון דיין סאָנקאָץ ניט דערווייטערט. דוא האסט מיך, יאזעף. נו, ווארום זאל איך דיך נאך צווינגען, דוא זאָלסט דאס מיר אָפען זאגען?
 „איך ציה צוריק מיין פראגע און מיט דעם בריעף געב איך דיר צוריק אָפּ דיין ווארט מיט דיין שבועה. איך וויל ניט, דוא זאָלסט א לינגער און א שבועה ברעכער בלייבען. דוא ביסט פריי, ליעבער יאזעף, דוא קענסט הייראטהען וועמען דוא ווילסט. איך געב דיר זאנאר מיין איניגסטען זעגען צו דעם בונד, וואס דוא וועסט שליסען מיט אן אנדערער.“

„נו, האסט דוא שוין צו מיר נאר ניט?

„אבער בעפאר איך זאג דיר דעם לעצטען אדיע, בין איך זעהר נייגיריג צו וויסען דיא אורזאכע, וואס דיך האט פון מיר אבעריסען. מיר גלויבט זיך נאר ניט אז דוא האסט אויף מיר א האס בעקומען, דערפאר וואס אן אנדערע האט דיין הערץ גערויבט. געוויס האָסט דוא געפונען איז מיר א פעהלער אדער א זינדע. איך וועל דיר ניט לייקענען, אז איך בין געגען דיר זעהר זינדיג. איך ווייס דאס זעהר גוט, אבער דוא דארפסט געגען מיר אזוי שלעכט ניט זיין. גאט אליין איז א מוחלעוונות (פערצייהעט זינדע), דארף דאך א מענש געוויס אין זיך דיא גוטע מדה האבען?

„ווילסט דוא מיר ערקלערען דיא אורזאכע, פון דיין פלוצלינגיג האס געגען מיר וועל איך דיר זעהר דאנקבאר זיין, און ווען דוא ווילסט דאס ניט, מאכט אויך ניט אויס. איך בלייב אלץ איינס אימער און עוויג דיין דאנקבארע פריינדין
 סאָניע האָנימאָן.“

— ארמעס אונגליקליכעס מעדכען! — האט יאזעף אויסגערופען אלס ער האט דעם בריעף געענדיגט — דוא ליעבסט מיך נאך. זאנאר דאן ווען איך האב דיר אזוי פיעל אונטרייהייט געוויזען ביסט דוא אלץ צו מיר צוגעבונדען. יעדעס

וואָרט פון דיין ברעף רעדט פאַר דיר און זאגט אז דוא ביסט אונשולדיג. איך טח מיין פעהלער פערריכטען. יא, מיין טהייערע, מעהר וועל איך אזוי שלעכט ניט זיין. איך וועל דיר וויזען, אז איך בין יעצט אויך דיין געטרייער יאזעף, דערזעלבער וואס פריהער.

ער האט נאך אמאל דעם ברעף דורכגעלעזען און פלוצלינג איז זיין גוטעס געזיכט פערדונקעלט געווארען, און האָט אָנגענומען זעהר אן ערנסטע ביזע מינע. — זיא שרייבט אז זיא וועט ניט לייקענען, אז זיא איז געגען מיר זעהר זיג דיג. דאס הייסט, אז זיא געשמעהט אָפען איהר זינדע און זיא איז זיך מודה אז זיא האט אונגעשליך געגען מיר געהאָנדעלט. נו, און דערפאר וואס זיא איז זיך מודה זאל איך זיא הייראַטעהן? ווען זיא האט געקענט פאר דער חתונה אזוי גיעדערטרעכטיג זיין, קען זיא דאך נאך אונזער חתונה נאך ערנער זיין. ניין, איך וועל אזא דומהייט ניט טהאן. זיא ניט מיר אָן אין נרן וואס נאט איז אויך א טוחלעווונות. נאַרריש מעדכען! ווען נאט זאל האבען א ווייב און זיא זאל איהם אזוי בעהאנדלען וויא דוא מיך, וואלט ער אויך אזא זינדע ניט פערצייהט. יעצט, אז זיא האט זיך אליין מודה געווען, בין איך דאך שוין וועניגסטענס זיכער, אז ניט אומזאנסט האָב איך אויף איהר א פערדאכט געהאט. דערפאר בין איך איהר זעהר דאנקבאַר. וועניגסטענס וועט מיך מיין געוויסען ניט מעהר פלאגען דערפאר וואס איך האב מיין שבועה געבראכען. יא, דוא מענסט מיר זאגען אויף אימער אדיע און איך קען דיר טיט א לייכטעס הערץ ענטפערן: ניט צום וועדערזעהן.

260 מעס קאפיטעל.

אינ'ם טייפעלס-שלאָס.

— ערינא? — האט דער אלטער איוואן אויסגערופען, אלס ער האט פאר דעם שוין פון דעם מאָנד דערזעהן דער יונגער ערינא'ן, וועלכע איז זעהר דערשראָקען צוגעלאפען צו איהם באלד וויא דער געהיימיניספאָלער רייטער איז פערשוואנדען געווארען.

— יא, גוטער איוואן, דאס בין איך — האט ערינא ציטערט ביי אלע גלידער געענטפערט — אָ, האט מיטלייד, פיהרט מיך אריין צו אייך אין שטוב, דען קוים וואס איך שטעה אויף מיינע פיס.

דער אלטער האט זיא אריינגעפיהרט אינ'ם טייפעלס-שלאָס וואו דיא אלטע קאטהאַרינא האט דער דערשראקענער ערינא'ן עטפאָנגען, און האט זיך בעמיהט זיא צו בערוהינען.

— וואס איז דאס מיט דיר? — האט איוואן געפרעגט — פון וואָנען קומסט דוא יעצט ערינא און ווארום ווייסט דוא אויס אזוי ערציטערט?

— אָ, איוואן, זאגט דאך מיר ווער איז דער מאַן, וועלכער איז ערשט ביי אייך געווען?

— אַנטגעגען וואס פרענסט דוא דאס?

— איז ער ווירקליך דעם טייפעלס א ברודער?

— ביסט דוא פערדיקט? וויא קומסט דוא צו אזא פראגע?
 — דער זעלבער מאן איז היינט פריה געווען ביי ליסאין. ער האט גערעדט
 וואָנדרבארע ווערטער, און האט ענדליך געזאגט אז ער איז דעם טייעפלס א
 ברודער.

איוואן האט זיך פארנאנדער געלאכט.
 — איהר לאכט? — האט ערינא געפרעגט — האט ער אייך דאסזעלבע ניט
 געזאגט?

— נו, און ווען א מענש זאגט אז ער איז א טייעפל דאָרף מען איהם גלויבען?
 — אבער ער האט אייך אייך דאס זעלבע געזאגט?
 — יא.

— און איהר לאכט פון דעם?
 — עס פערשטעהט זיך, אז מען דאָרף לאכען.
 — האלט איהר איהם פאר א וואָהניניגען?
 — ניין. אין גענענטהייל, איך האלט איהם פאר זעהר א קלוגען מאן.
 ערינא האט איהם ערשטוינט אנגעקוקט.

— דוא ביסט נאך נאר אונפראקטיש אינ'ם לעבען — האט איוואן געזאגט —
 דוא דארפסט וויסען, אז דיא קלוגע מענשען מאכען זיך זעהר אָפט פאר פערריקט,
 ווען זיי ווילען עטוואס וויכטיגעס אויספיהרען. דיא פראקטיק ווייזט אונז, דאס ווען
 מען קען דורך דעם גראדען ווען ניט קומען צו דעם ציעל צו וועלכען מען שטרעבט,
 מוז מען זוכען זייטיגע קרימע ווענען.

— וואס'זשע וויל דער מאן מיט דעם, וואס ער האט זיך פאר ליסאין און
 פאר מיר פאָרגעשטעלט אלס דעם טייעפלס ברודער און האט גערעדט וויא א פער-
 ריקטער?

— וואס האט ער דען מיט אייך אזעלכעס גערעדט?
 — ער האט אונז פארנאנדער געפרעגט אין וועלכען געגענד ער געפינט זיך,
 און אלס מיר האבען איהם געזאגט אז ער איז ניט ווייט פון דאנילאווקא, האט ער
 אונז געפרעגט, צו וועמען דאס דאָרף דאנילאָווקא געהערט. מיר האבען איהם
 דערזעהלט, אז ער געהערט צו דעם גראף אנטאָן דאנילאָו, האט ער אנגעהויבען
 צו פרעגען ווער און וואו ער איז, און האט דערביי זעהר ווילד גערעדט און געלאכט:
 ענדליך האט ער אונז געזאגט, אז ער איז דעם טייעפלס א ברודער.

— נו, און איהר, גארנישע פרויען, האט זיך פאר דיא ווערטער דערשראָקען?
 — זעלבסטפערשטענדליך, אז מיר האבען זיך דערשראָקען. ביי מיר איז קיין
 צווייפעל געווען אז ער איז טאָקע דעם טייעפלס א ברודער, דארום איז אויף מיר
 א שרעק אנגעפאלען אלס איך בין אהער געגאנגען. מיר האט אלץ אויסגעזעהן, אז
 דער טייעפל פערפאלגט מיך. יעצט אז איך האב איהם טאָקע געטראפען געבען אייער
 הויז, איז אין מיר קיין נשמה געבליעבען.

— חע, חע, חע! — האט זיך איוואן פארנאנדער געלאכט — האָסט נאר
 ניט וואס צו פירכטען, גארנישע ערינא. דער מאן איז קיין טייעפל, אויך קיין

ברודער פון א טייפעל. ער איז זעהר א פיינער אנשטענדיגער מאן. וויא איך פער-
שטעה, איז ער א נאנץ גרויסער מאן.

— מיר האבען אויך פריהער, אלס מיר האבען איהם דערזעהן, געמיינט, א'
ער איז א גראף אדער א קניאז; אבער וויא ער האט מיט אונז אנגעהויבען צו
ריידען נאָררישע ווערטער און האט נאכהער געזאגט אז ער איז דעם טייפעלס א
ברודער, האבען מיר פערשטאנען, אז ער איז ענטוועדער ניט ביי זיין קלארען פער-
שטאנד, אדער ער איז ווירקליך א טייפעל.

— האב נאר קיין פורכט, ערינא, — האט איוואן שטייכלענד געזאגט —
דיעזער מאן איז א געוועהנליכער מענש וויא אלע מענשען.

— ניין, איוואן! — האט זיך קאטהאריןא אבערופען — דוא וועסט מיך ניט
איינריידען, דיזער מאן וואס איז דא ביי דיר געווען איז קיין געוועהנליכער מאן.
ער ווייזט אויס וויא א פרינץ. זיין האלטונג, זיינע מאניערען, זיין קליינגערדע שטימע,
זיין שעהנקייט, ענדליך זיין לאכען איז ניט פון קיין פראָסטען מענשען.

— דאס האב איך דאך פריהער געזאגט, אז ער ווייזט אויס זעהר א גרויסער
מענש צו זיין. אונטער דעם אויסדרוק „געוועהנליכער מענש“ האב איך נור געמיינט
אז ער איז קיין הימעל-מאן, אויך קיין טייפעל. האסט דוא, קאטהאריןא, געהערט
וואס איך האב מיט איהם גערעדט?

— ניין, וואס איהר האט גערעדט האב איך ניט געהערט, ווייל איהר זייט
ביידע געזעסען פערשפארט אינים צווייטען צימער; אבער איך האב געהערט וויא
ארויסגעהענדיג פון'ס צימער האט ער געלאכט און האט געזאגט: „דער טייפעל
קען אלעס מאכען, האב איך אָן דער שטימע און אָן דעם לאך גלייך דערקענט,
אז ער איז קיין איינפאכער מענש. איך בין זעהר ניינעריג צו וויסען ווער ער איז.
קענסט דוא דאס מיר זאגען, איוואן?

— ניין, איך קען דאס ניט זאגען.
— ווארום?

— נאנץ איינפאך, דערפאר וואס איך אליין ווייס אויך ניט ווער ער איז.
— וואס האט ער מיט דיר גערעדט?

— ער האט מיך געפרעגט וויא לאנג איך וואוי דא און צו וועמען געהערט
דיעזער שלאָס. איך האב דערזעהלט אז איך וואוי דא שוין זעהר לאנג און דער
שלאָס געהערט צו דעם גראף אנטאן דאנילאוו. דא האט ער מיך אנגעהויבען
פאָרגאנדער פרעגען ווער איז דער אנטאן און וואס פאר א מענש ער איז. איך
האב איהם אלעס דייטליך ערקלערט. עס איז אויך צו-רייך געקומען וועגען דעם
גראפס לעצטען אונגליק. ער איז זעהר ניינעריג געווארען דיא געשיכטע צו הערען,
און איך האב איהם אלעס דערזעהלט.

— וואס האסט דוא איהם דערזעהלט?

— דיא נאנצע געשיכטע מיט דער גרעפין און מיט אדעלאין וויא אויך מיט
דעם קינד וואס מען האט ערטארדעט.

— נו, וואס-ושע האט ער אויף דעם אלעס געזאגט? — האט קאטהארניא ניגערדיג געפרעגט.

— ער האט נאר ניט געזאגט, אבער איך האב פערשטאנען אז מיין ערצעה לונג איז איהם גוט אינ'ם קאפ אריין. דאָס בלוט האט אין איהם געקאָכט וויא אין א מערדער. ער האט אזוי ווילד געקוקט, דאס מיר האט אויסגעזעהן, אז זיינע אויגען שיסען פייער. נאכהער האט ער מיר דיא האנד געדריקט און האט געזאגט: איך בין זעהר צופריעדען, אלטער, מיט דער מיטטהיילונג וואס איהר האט מיר געמאכט. זייט זיכער, אז אלעס וועט זיין אין אָרדנונג.

— וואס פאַר אַן אָרדנונג קען זיין, אז דער גראַף אנטאן איז געשטארבען? — האב איך געפרעגט — זיינע מערדער קענען זייער שטראַפע ערהאַלטען, אבער דער-מיט וועט מען איהם ניט לעבעדיג מאכען.

— עס קען נאך זיין אז ער וועט לעבעדיג ווערען — האט דער זאנדערבאַרער מאַן געענטפערט מיט א שמייעל — איך קען אלעס מאכען, דען איך בין דעם טייעלס א ברודער.

איך האב פערשטאנען אז ער מאכט חוק, דארום האב איך אויך מיט א שמייעל געענטפערט:

— דיא וועלט וואלט זעהר שעהן אויסגעזעהן, ווען זיא זאל האבען פיעלע אזעלכע טייעלען וויא איהר זייט.

ער האט אויף מיר זעהר א פריינדליכען בליק געוואָרפען, און מיך ערגרייט פונד פאר דער האנד האט ער געזאגט:

— איך האב דיך ליעב, אלטער, דוא געפעלסט מיר זעהר. איך דערקען אַן דיר אז דוא ביסט א קלונער און גוטהערציגער מענטש. דערפאר פערשפרעך איך דיר פיעל גוטעס צו טהאָן.

— האסט דוא איהם דערצעהלט אז דיא גרעפין מאריא לעבט? — האט קאטהארניא געפרעגט.

— יא האט איוואן געענטפערט — דוא האסט פערארפט זעהן, קאַטיא, וואס פאר אויגען ער האט אויף מיר אנגעשטעלט, אלס ער האט דיא נאכריכט געהערט. אנפאנגס האט ער מיר ניט געגלייבט, און האט ביז א געשריי געטהאן פון וועמען מאכסט דוא שפּאַס, אלטער עזעל? דוא פערנעסט, אז פאר דיר שטעהט דעם טייעלס א ברודער? נור אז איך האב איהם געשווארען, אז אלעס וואס איך האב איהם דערצעהלט איז וואהר און ער זאגט זיך איבערזייגט אז איך מאך קיין שפּאַס, איז זיין שעהנעם געזיכט מיט א העלע ליכטיגקייט בעגאסען געווארען און ער האט ארויפלייגענדיג זיין האנד אויף מיין אקסעל געזאגט: איך האב דיך ליעב, אלטער פריינד! דיא נאכריכט איז ביי מיר ווערט גאלד, און זיא זאל דיר גאלד אריינטראגען. ער האט מיך געבעטען איך זאל איהם געבען דיא אדרעסע פון דער גרעפין מאריא און איך האב איהם פערשריעבען גריזאנג'ס אדרעסע, דען פון איהם וועט ער גלייך ערפאהרען וואו מאריא איז.

— נו, וואס איז ווייטער געווען?

— נאר ניט. ער האט זיך מיט מיר נאנץ פֿיין אבגעזענענט און איז אועק געפאהרען.

— אזוי? — האט ערינא פרעהליך אויסגערופען — האט ער דאס נור גע-
שפאסט דערמיט וואס ער האט געזאגט אז ער איז דעם טיפּעלס א ברודער?
— אַך ווייבער, נאַררישע ווייבער! — האט איוואן לאַכענד געענטפערט —
מען קען דאך אייך איינריידען אז אויפ'ן הימעל איז א ירד. דוא מענסט זיך שעמען,
ערינא, מיט אזא דומהיים.

— איך בין ניט אזוי דום וויא איהר מייןט, ליעבער איוואן — האט ערינא
געענטפערט — אבער דער קאַפּ איז מיר אזוי פּערשלאָגען פון דיא פּיעלע צרות
וואס איך האב געהאט, דאס איך בין וויא דול. דארום איז נאר קיין וואונדער,
וואס איך גלויב אלעס. זאגט מיר, נוטער מענש, איז דא האַטש א האפנונג, איך
זאל קענען ראַכע געהמען פון מיין קינד'ס מערדער?
— יא, ערינא. איך גלויב, אז נאך דיא נאכט וועט דער מערדער געפאנגען
ווערען.

— נאך דיא נאכט? — האט ערינא איבערראשט געפרעגט.
— יא, אונגליקליכע! — דער סליעדאוואטעל האט מיר פּערשפּראכען, הייטע
אבענד אן איבערפאל צו מאכען איבער דאנילאָוו'ס פּאַלאַסט און פּערהאפטען דעם
פּערפּלובטען מערדער פון אייער קינד.

— וועט ער געוויס דיא נאכט דעם איבערפאל מאַכען?
— אויף געוויס קען איך אייך ניט פּערשפּרעכען. איך זאג אייך נור דאס
וואס דער סליעדאוואטעל האט מיר פּערשפּראכען. איך וועל דיא נאנצע נאכט ניט
שלאפען. דער סליעדאוואטעל האט מיר געזאגט, אז פאַרבייפּאהרענדיג דעם טייר
פּעלכ־שלאס וועט ער זיך דא צושטעלען, אום איך זאל מיט איהם מיטפּאהרען
און איהם אנצייגען דעם ציטער וויא אויך אלע טהירען פּוּח'ס גראפּס שלאָס.

— ליעבער איוואן — האט ערינא געבעטען — ערלויבט דאָך מיר אויך דא
ביי אייך אין שלאָס דיא נאכט צו פּערבריינגען, אום איך זאל וויסען צו מען וועט
טאקע פּאהרען נאך דעם מערדער און ווען איהר וועט קענען אויספּיהרען איך זאל
אויך דערביי זיין וויא מען וועט מיין קינד'ס מערדער ארעטירען, וועל איך אייך זעהר
דאנקבאר זיין. דאס וועט זיין מיין איינציגער טרויסט און מיין אונגליק.
— זעהר נוט. דוא מענסט בלייבען דיא נאכט — האט איוואן געענטפערט —
עס קען זיין אז דוא זאלסט דעם סליעדאוואטעל נאטהווענדיג זיין צו דער אונטער-
זוכונג.

— איך דאנק אייך זעהר, ליעבער פּריינד, — האט ערינא מיט טרעהרענדע
אויגען געזאגט — איך קען שוין ליידער אויף קיין גליק האַפּען, און דיא ראַכע וואס
איך וויל געהמען פון מיין קינד'ס מערדער, וועט מיין איינציגעס גליק זיין.
— ווארום זאלסט דוא אזוי פּערליערען דיא האַפּנונג? — האט איוואן גע-
ריהרט פון איהר פּערצווייפלונג געזאגט — דוא ביסט נאך יונג, דוא קענסט נאך
דיא גליקליכסטע זיין.

— וואס פאר א גליק, ליעבער פריינד, קען מיך ערוואַרטען? ביז דער לעצטער צייט, בעפאָר מיין קינד איז ערמארדעט געוואָרען, האב איך געהאַפּט אז איך וועל מיין מאַן געפינען און ער וועט זיך מיט מיר צוריק פּעראַיינען צוליב אונזער קינד. יעצט האב איך אבער דיא האַפּנונג אויף פּערלאָרען. אז מיין מאַן האכט מיך, פּערשטעה איך דאָך אָן דעם, וואס ער איז פון מיר אנטלאָפּען געוואָרען. דאס קינד וואס איך האב איהם געבארען און האב געהאַפּט אז דורך דעם וועל איך איהם צוריק צו זיך צוציהען, איז שוין אויף ניטא. אלזא, אויף וואס קען איך ראָ האַפּען?

— אבער איהר דאַרפּט דענקען, פּיעללייכט האט אייך אייער מאַן פּערלאָזען ניט אויס האָס צו אייך, זאנדערן צוליב אָן אנדער זאַך, און ווען איהר וועט איהם געפינען וועט ער זיך גאר מיט אייך דערפרייען?
— דאס איז א פאַלשע האַפּנונג — האט ערינא זיפּצענד געענטפּערט — איך מוז אייך פּערטרויען א געהיימניס, אז איך האב מיין מאַן הייטע צופּעליגער-ווייזע געזעהן.

— ווירקליך? איהר האט איהם שוין געפונען?
— איך האב איהם גור געזעהן רייטענדיג אויף א פּערד, און בעפאָר איך בין צו זיך געקומען, איז ער שוין פּערשוואונדען געוואָרען.
— וואו האט איהר איהם געגענענט?
— ניט ווייט פון ליסא'ס הויז.
— מוז ער דאך וואוינען ערגעץ אין דעם געגענד?
— דאס איז ביי מיר יעצט קיין צווייפּעל.
— אבער זאגט מיר, ערינא, מיר שיינט, אז ליסא האט מיר דערזעהלט, דאס מען האט אייער מאַן געזעהן ביי'ם פּריסטער אין שטוב?
— יא, דאס איז וואָהר.
— נו, ביסט דו געווען ביי דעם פּריסטער נאכפּארשונגען צו מאכען וועגען איהם?

— יא, איך בין געווען.
— נו, וואס האט דיר דער באַטוישקאָ געזאגט?
— דער נאמען טימאָפּיי פּושין (מיין מאַנס נאמען) איז איהם אונגעקאנט — האט ערינא געענטפּערט.

— אבער וואס קען אייער מאַן טהאן אין דיעזען געגענד?
— דאס ווייס איך ניט. דאס הערץ זאגט מיר אז ער טהוט דא קיין גוטעס...
ערינא איז שוין דארט געבליעבען אויף איבער-נאכט. ריכטיג אום צוועלף אוהר האט איוואן דערהערט א גערויש געבען דעם שלאָס, און אלס ער איז ארויסגעלאָפּן פּען זעהן וואס דאס בעדייט, האט ער דערזעהן דעם סליעדאָוואטעל אויף א פּריסטאָוו מיט פּיעל סאלדאַטען.
— נו, אלטער! — האט דער סליעדאָוואטעל געזאגט אלס איוואן האט איהם געניסט — פּאהרספּ מיט אונז נאך דאנילאָוואָ?
—

— יא — האט איוואן געענטפערט — ווילט איהר פיעללייכט זעהן: דיא מוטער פון דעם ערמארדעטען קינד?
 — זיא איז דען יעצט דא?
 — יא.

— זעהר גוט. עס שארעט ניט, ווען איך וועל זיא פארנאנדער פרעגען וויא אזוי דיא בלוטיגע געשיכטע האט זיך אבגעשפיעלט.
 ער איז אריינגעגאנגען אינ'ם טייעלס-שלאָס, האט א היבשע צייט גערעדט מיט ערינאין און אלס זיא האט איהם געבעטען ער זאל זיא מיטנעהמען, האט ער באלד איינגעוויליגט און זיי זיינען אלע נאך דאנילאווקא אועקגעפאהרען.
 261 טעם קאפיטעל.

דאָך פרידער.

מיר מחזען זיך אומקעהרען צו א פאמיליע וועלכע מיר האבען שוין לאנג ניט געזעהן; א פאמיליע, וועלכע קען דיענען אלס מוסטער פאר אונז מענשען, מיר זאלען זעהן אז מיט רייכטהום טאָר מען ניט שטאַלצירען. דאס געלד איז אזא רע-דעלע, וואס דרעהט זיך פון איינעם צום צווייטען.
 דאס איז היראָנים ראָזענדופט'ס פאמיליע.

מיר האבען שוין געזעהן, וויא שרעקליך דיא פאמיליע איז געפלאגט געווארען. זייער געלד האט מען אויסגענאָררט, דער טאכטערס עהרע בערויבט, זייערע פריינדע זיינען פון זיי אנטלאפען און זייערע פיינדע האבען געפאטשט בראַוואָ.

ווען יעמאנד זאָל געווען מיט א האלב יאהר צוריק זאגען ראָזענדופט'ן, אז ער וועט צו אזא לאַגע קומען, וואלט ער געוויס יענעם זיעבען מאל אין געזיכט אָנ-געשפייט. היראָנים ראָזענדופט האט צו יענער צייט געמיינט, אז ער שטעהט העכער פון אלע אידען. ער האט, וויא מיר ווייסען, זיך שטארק געשעמט מיט דעם נאמען „איר“ וואס זיינע פערפלוכטע עלטערען האבען איהם געשטעמפעלט. זיין ווייב האט אויך דיא זעלבע פערזאכטונג צו איהר פאָלק געפיהלט און איז ביי זיך אויך אזוי שטאַלץ געווען וויא איהר מאן. וועגען זייער טאכטער העלענא איז געוויס קיין רעדע געווען, זיא האט זיך געהאַלטען פאר א פרינצעסין און בלויס ביי דעם געדאנק, אז איהרע עלטערן זיינען זשידעס, איז זיא רויט געווארען און האט זיך געשעמט פאר דיא פיער ווענד פון איהר צימער. ביי איהר וואר קיין צווייפעל, אז זיא וועט אויף זיך באלד טראגען דעם נאמען קניאנינא אדער גרעפין.

וויא לאנג איז דאס אלעס געווען און וויא ניך דאס רעדעל האט זיך איבער-גערעהט?
 דיעזע שטאלצע רייכע גליקליכע פאמיליע ליענט יעצט פערשטעקט ביי א אי-דען אין א לאַך. דיא קריסטען וועלכע זיי האבען אזוי פערנעטערט און אזוי פיעל פריינדשאפט געווינען, האבען זיי אפילו אזא לאַך אויך ניט געוואלט געבען. היראָנים מיט סיציליען ווייזען אויס וויא צוויי אנטלאָפענע ארעסטאנטען וואס צימערן זיך פאר דער וועלט צו ווייזען און זייער פרינצעסין ליענט אין בעט קראנק, און אין גערעהט?

אזא שענדליכע לאַגע, וואס זיא שעמט זיך דאס פנים פאר איהרע אייגענע עלטערן
צו זיין.

קיין אויסזיכט אויף רעטונג האבען דיא אונגליקליכע פאר זיך געהאט. זיי
האבען גוט געוואוסט, אז פון זייערע בעפריינדעטע קריסטען קענען זיי קיין הילף
ערווארטען און פון דיא אידען האבען זיי קיין רעכט הילף צו פערלאנגען.
וויא בערייהעט האבען דיא אלע זייער נאררישקייט. זיי האבען יעצט דיא
אויגען געעפענט צו זעהן, וויא בלינד זיי זיינען פריהער געווען. אך, ווען זיי זאָלען
דוכט זיך, צוריק אויף זייער ערשטער שטופע שטעהן, וואָלטען זיי שוין נאר אַך
דערש געלעבט. זיי וואָלטען הייסע אידען געווארען.

אזוי האט יעדער פון זיי געקלערט. אבער וואס קומט ארויס פון דער חרטה
ווען זיא ערשיינט צו שפעט? זיי האבען שוין זייער האפנונג פערלאָרען צוריק זייער
הויכע שטופע צו עררייכען. זיי האבען יעצט מעהר ניט פערלאנגט צו האבען דיא
מעגליכקייט פון מאַסקווא אוועקצופאהרען, זיך בעזעצען ערגעץ אין א אידישער
שטאדט און דאָרט פיהרען אַן איינפאַכעס עקאָנאָמישעס לעבען. זיי זאָלען ניט דאָר
פען ציטערן יעדע מינוט פאר דעם איבערפאַל פון דער פאליציי.

שלמה האט ווירקליך געמוזט זיין זעהר קלוג און פראַקטיש, דען ער
האט געזאגט: ווען דיין פיינד איז הונגעריג נייעב איהם ברויט, און ווען ער איז
דורשטיג נייעב איהם וואַסער, ווייל מיט דער וואָהלטהאַט שיטסט דוא ברענגענדע
קאָהלען אויף זיין קאָפּ.

וויא ריכטיג דיא ווערטער זיינען. עס קען נאר קיין ערגערע זאך ניט זיין פאר
א מענשען וויא צו דעהאלטען גוטעס פון אזא פערזאָן, וועלכע ער האט בעהאַנדעלט
גרויזאם. ווען דיעזער שלעכט בעהאַנדעלטער טהוט מיט זיין פיינד גוטעס געהמט
ער דערמיט פון איהם פיעל מעהר ראַכע אלס מיט דיא גרעסטע קלעפּ וואס ער
וואָלט איהם געגעבען.

דיא גוטעס וואס משה האָניגמאן האט געטהאָן מיט היראנים ראָזענדופט
איז געווען דיא גרעסטע נקמה. היראנים האט משה'ן גלייך אין דיא אויגען ניט גע-
קענט קוקען, דען ער האט ניט געוואוסט וויא אזוי זיין דאנקבאָרייט אויס-
צודריקען.

משה האט ווירקליך ראָזענדופט'ן געוועזען דיא צערטליכסטע פריינדשאַפּט.
ער האט איהם בעסער וויא א ברודער בעהאַנדעלט. ער אליין וויא אויך זיין פרוי
און טאכטער האבען זיך דיא גרעסטע מיהע געגעבען דיא ביטערע לאַגע פון דער
אונגליקליכער פאַמיליע צו פערזיסען. זיי האבען זיי פערזאָרגט מיט אלעם וואס זיי
האבען געברויכט און האבען זיי ניט געלאזט מאַנגעל פיהלען.

אבער דיא אלע וואָהלטהאַטען האבען היראנים'ן וויא מיט שפּיזען געשטאַכען.
ער האט ניט געקענט פערגעסען וויא שלעכט ער האט דיעזען ארענטליכען מאַן גע-
האַנדעלט, אלס ער איז צו איהם געקומען אין זיין גויטה הילפע צו בעטען. ער האט
אמאל משה'ן ערגריפען פאר דער האנד און מיט טרעהרענדע אויגען האט ער אויס-
גערופען:

— משה דוא ביסט א מלאך!

— זיי ניט קיין נארר, — האט משה געענטפערט — איך בין אזא מענטש וויא דוא.

— זאג דאס ניט. איך האב דיר אנדערש בעהאנדעלט ווען מיר איז געווען נוט און דיר שלעכט.

— איך האב אויף דיר דערפאר קיין פערדרוס ניט — האט משה געענטפערט — ווייל איך יענער צייט ביסט דוא געווען אזוי פערבלענדעט, דאס דוא האסט זאגאר דיין אייגען קינד געלאזט אין אונגליק קריכען. עס טרעפט זעהר אָפּט, אז דאס רייכטהום בערויבט דאס פערשטאנד פון דעם קלינסטען מענשען. איך האב זאגאר דאמאלס ווען דוא האסט מיך אזוי שלעכט בעהאנדעלט, אויף דיר קיין פערדרוס געהאט.

— אבער, ליעבער ברודער, וואס קען דא מיין ענדע זיין? — האט היראָנים מיט זעהר א בעזאָרנטעס געזיכט געפרעגט — עס איז דאך קיין פלאן פאר אונז ביידען, איך זאל ליגען פערשטעקט ביי דיר אין הייז? מיר איז שווער צו לעבען וויא איך געפענגניס און דיר איז שווער צו טראגען מיך מיט מיין פאמיליע אויף דייע פלייצעס.

— אויף מיר ביזט דוא קיין לאסט — האט משה געענטפערט — מיך קרענקט נור דאס, וואס דוא געפינסט זיך אין אזא ביטערער לאגע. אבער עס וועט מחזק דאצו אויך אן ענדע געהטען. זאל נור דיין טאכטער פאלקאמען געזונד ווערען וועט אלעס רעכט ווערען.

— וואס קען דא רעכט ווערען? — האט היראָנים פערצווייפעלט געזאגט — איך זעה ניט ארויס פון וואָגען מיר קען א שטיקעל הילף קומען.

— איך זעה אבער יא ארויס פאר דיר א הילף.

— וואס פאר א הילף זעהסט דוא ארויס?

— איך האב שוין איבערגערעדט וועגען דיר מיט א פאאר פון אונזערע לייט און זיי האבען פערשפראכען צו זעהן דיר פון דיין קריטישע לאגע צו בעפרייען.

— מיט וועמען האסט דוא גערעדט?

— מיט מיכאל גרינזאנג.

— מיט מיכאל גרינזאנג? — האט היראָנים ערשטוינט געפרעגט.

— יא, איך האב מיט איהם גערעדט וועגען דיר.

— און וואס האט ער דיר געזאגט?

— ער האט מיר פערשפראכען דיר צו העלפען מיט אלע מעגליכקייט.

— דוא שפאסט ניט ליעבער פריינד?

— שפאסטען? דוא גלויבסט אז איך וועל זיך ערלויבען אין אזא צייט מיט דיר

צו שפאסטען?

— וואס האט ער דיר געזאגט?

— ער האט מיר פערזיכערט אז ער וועט אלע טרעפטע אנווענדען פאר זיך

און ערלויבניס צו בעקומען דא צו בלייבען אום דוא זאלסט האבען דא מעגליכקייט

יך צו פראָצעסירען מיט דיינע בעל־חובות און פון זיי דיין געלד אפנעהמען.
— אָ, געבענשט זאל דיעזער נומער מענש זיין פון נאָט — האט היראניס גע-
ריהרט אויסגערופען, ניט אומזאָנסט האט ער א נאמען פאר א גרויסען פהילאָנ-
טראָפּ, ער איז ווירקליך א זעלטענער מאן וואס זיין גלייכען איז שווער צו געפינען,
נא, און דוא גלויבסט אז ער וועט קענען פאר מיר אזא ערלויבניס בעקומען.
— איך צווייפלע נאר אין דעם ניט. דוא מוזט געוויס וויסען, אז ער האט
א גרויסען איינפלוס אויף אלע גרעסטע בעאמטע. איהם וועט מען קיין זאך ענט-
זאנען.

— אָך, ווען ער זאָל קענען אזא ערלויבניס פאר מיר בעקומען, וויא גליקליך
ער וואָלט מיך דערמיט געמאכט.

— דוא קענסט רוהיג זיין, אז ער וועט דאָס געוויס בעקומען. איך האב נור
בעדארפט פון זיין מונד הערען אז ער וועט דאס טהאן, און קיים האב איך דאס
פון איהם געהערט, צווייפלע איך ניט, אז ער וועט זיין ציעל עררייכען. נור דאס
איז נאך ניט נאר. דיעזער עלטער מענש האט פאר דיר געזארגט, דוא זאָלט קיין
מאָגעל אין קיין זאך האבען ביז ער וועט דיא ערלויבניס פאר דיר בעקומען.

— וואס מיינסט דוא מיט דיא ווערטער ?

— ער האט דורך מיר דיר געשיקט א נמילות-חסד, ביז נאט וועט דיר העל-
פען און דוא וועסט אין שטאנדע זיין איהם דעם קליינעם חוב אבצוגעבען.

— א נמילות-חסד האט ער מיר געשיקט ?

— יא, פריינד. דא האָסט דוא דאס — האט משה געענטפערט איהם אי-

בעררייכענד א פערזיגעלטען קאָנווערט.

מיט ציטערנדע הענד האט היראניס דעם קאָנווערט אויפגעעפענט און איז
אויס איבערראשונג וויא פערשטיינערט שטעהן געבליעבען.

ער האט אין דעם קאָנווערט געפונען טויזענד רובעל אין רוסישע אָסר
גנאציעס.

— משה ! — האט ער וויינענד אויסגעשריען אומארמענד זיין אלטען פריינד.

יעצט פערשטעה איך ערשט ווער מיינע ברידער זיינען.

162 מעס קאפיטעל.

ד ע ר א י ב ע ר פ א ל

מיר האבען געזעהן וויא ביידע מערדער סטעפאן מיט סעמיאנען זיינען ערציי-
טערט געווארען, אלס זיי האבען דערהערט א ליאָרם אונטער דיא פענסטער. זיי
האבען שוין דעם אלטען גראָף פעליקס צו-רוהע געלאָזט און זיינען פון זיין ציטער
ארויסגעלאָפען.

זיי האבען נאך דעם ליאָרם פערשטאָנען אז דא זיינען קיינע איינפאָכע מענ-
שען געקומען, זאנדערן פיעלע בעוואָפענטע סאלדאטען. אָבוואָהל זיי האבען נאך
ניט פערשטאָנען דעם צוועק צוליעב וועלכען דיא סאלדאטען זיינען געקומען, האבען

זי דאך פערשטאנען אז מיט זיי איז ניט פּרעהליך, און ביי זיי איז נעבליעבע זיי זאלען זיך בעהאַלטען. דיא הערצער האבען זיי וויא געזאגט, אז מען איז נעקומען נאך זייערע נשמות.

זיי האבען געוואָלט ארויסלויפּען דורך אַן אנדער טהיר, אבער צו זייער נרוד סען שרעק האבען זיי באלד בעמערקט, אז ארום אלע טהירען שטעהן מענשען. זיי זיינען געקומען צו דער איבערזייגונג, אז מען איז בעפאַלען דעם גאַנצען פּאַלאַסט און מען האט איהם פּאָ אלע זייטען מיט סאַלדאַטען ארוםגעריןנעלט.

— אויפ'ן בוידים! — האט סטעפּאן א שעפּצע געטהאן און ביידע זיינען שנעל ארויפגעפּלוינען; אויף דעם גרויסען בוידים פּאָ דעם פּאַלאַסט און דאָרט האט בען זיי זיך פּערשטעקט אונטער צוויי גרויסע קאַסטענס, וועלכע וואָרען אַנגעפּילט מיט אלטע קליידער און צובראַכענע געשיר.

דורך דיא קלעם וואס דיא בעלאַנערער האבען אין דיא טהירען געגעבען, האבען זיך דיא דיענער פּאָ'ס פּאַלאַסט אויפגעטאַפּט און האבען דיא טהירען געעפּענט.

עס זיינען אריינגעקומען צוואַנציג געוואַפענטע סאַלדאַטען אויסער דעם פּריסטאָו, דעם סליעדאָוואַטעל, איוואן און ערינא.

צו אלעם ערשטען האבען זיי זיך אַ לאָז געטהאן צו דעם צימער וואו דיא צוויי באַנדיטען סטעפּאן און סעמיאָן האבען געוואוינט, אבער זיי האבען דארט קיינעם געפונען אויסער דעם אלטען פּיליפּ, וועלכער איז געלענען וויא טויט און האט זיך מיט קיין גליעד געריהרט מען האט איהם גענומען אויפמינטערן, אבער אלעמענס מיהע וואר אומזאָסכ דער סליעדאָוואַטעל האט גלייך דערקענט, אז מען האט דעם אלטען בעטויבכ דורך אַ שלאָף-געטראַנק.

ער האט דיא ביסליך וויין וואס זיינען נאך געבליעבען אין דיא גלז זלאַך צו זאַמענגעגאַסען אין איין פּלעשעלע און האט דאס בעהאַלטען ביי זיך אין טאַש.

דער פּריסטאָו האט זיך אַ לאָז געטהאן צו דיא איבעריגע צימער. מען האט אויך דעם אלטען פּעליקס געפונען האלב טויט לענען אין זיין בעט. אבער ער איז באלד געקומען צו זיך און האט דערזעהלט וויא דיא צוויי מערדער זיינען איהם בעפאַלען און האבען איהם געוואָלט ערטארדען.

— אויב אזוי, מוזען זיי דאָך זיין דאָ — האט דער פּריסטאָו אויסגערופּען און האט א בעפעהל געגעבען, מען זאָל איבעראַל זוכען.

— דיא סאַלדאַטען האבען זיך צושפּרייט אין אלע צימער און אין קעלער. מען האט איין לאַך ניט דורכגעלאָזט מען זאָל דאָרט ניט זוכען, אבער זייא באַנדיטען האט מען דאָך ניט געפינען.

אין דער צייט ווען דער פּריסטאָו מיט דיא סאַלדאַטען האבען געמאַכט אַ שטרענגע אונטערוזוכונג אין דעם גאַנצען פּאַלאַסט, איז דער סליעדאָוואַטעל געזעסען ביי דעם אלטען דאַנילאָו אין צימער און האט זיין גאַנצע קונסט אַנגעזענערעט, פּאָ איהם אויסצוגאָרשען דאָס וואס ער האט געוואָלט.

— וויא איז אייער נאמען? — האט איהם דער סליעדאוואטעל פריינדליך געפרענט.

— פעליקס דאנילאוו — האט דער אלטער מיט א שוואכער שטימע גע-
ענטפערט.

— איהר זייט אן אָנקעל פּוֹים גראַף אנטאָן דאנילאָוו?
— יא.

-- וואס טהוט איהר דא אין דיעזען פאלאסט?

— נאך מיין נעפע'ס טויט בין איך דער אייגענטימער פון זיין נאנצעס
אייגענטיהום.

— איז דען אייער נעפע טויט?
— יא.

— ווען איז ער געשטארבען?

— מיט אייניגע וואָכען פריהער.

— וואו איז ער געשטאָרבען?

— אין געפענגניס.

— לאנג איז ער אין געפענגניס געזעסען?

— ניין. ניט לאנג, בלויז צעהן טעג.

— האט איהר איהם אין דער גאנצער צייט ניט בעזוכט?
— ניין.

— ווארום?

— ווייל זייט איך האב ערפֿאַהרען אז ער האט א מאָרד בעגאנגען איבער
זיין אייגענער פרוי, האב איך איהם אזוי פּערהאַסט, דאס איך האב מעהר איהם
ניט געוואלט אנקוקען.

— זייט איהר נאר דיא גאנצע צייט וואס ער וואָר אין געפענגניס ניט געווען
אין אַרשאַ?

— ניין.

— מיר שיינט, אז איך האב אייך יא דאָרט געזעהן מיט צעהן טעג צוריק.

— איהר האָט אן אירטהום.

— איך האב קיין אירטהום. איך האב אייך געזעהן ביים סמאָטריטעל אין
הויז.

וויא דער אלטער איז געווען שוואַך און צודולט. וואבען איהם דעם סליעדאָ-
וואטעל'ס ווערטער דעם קאָפּ אויסגעלייטערט און ער האט, ווערפענר אויף איהם
ערשראָקענע בליקען געענטפערט:

— איך זאג אייך נאך אמאל אז איהר האט אן אירטהום. איך בין אין
אַרשאַ ניט געווען.

— איך פּערשטעה אבער ניט, גראַף, וואָצו זאָלט איהר זיך לייקענען? עס
קען זיין אז איהר האט מיך ניט בעמערקט, אבער איך האב אייך זעהר נוט בע-
מערקט. איך וועל אייך זאגאר זאגען א צייכען, אז איהר האט געבעטען דעם

סמאטריטעל ער זאל אייך ערלויבען אריינצושיקען פאר דעם נראף אנטאן דאנילאוו
עסען אין זיין קערקער. דער סמאטריטעל האט עס אייך ערלויבט און איהר זייט
צופריעדען אוועקגענאנגען.

פעליקס האט איהם פערואונדערט אנגעקוקט. ער האט זיך אנגעהויבען צו
ברעכען דעם קאפ קלערענדיג, צו איז דאמאלס ווען ער וואר ביים סמאטריטעל
געווען נאך א מענש דערביי ווען ער האט יערעדט וועגען אנטאָנען; אבער ער האט
זיך פאר קיין פאל געקענט אזא זאך עראינערן. ער האט פערשטאנען, אז דיעזער
מאן וויל נור פון איהם שלעפען ווערטער, דארום האט ער זעהר ביין געזאגט :

— איהר זייט א לינגער, איך בין אין אַרשאַ קיין מאל געווען, דעם דאָרטיגען
סמאָטריטעל האב איך קיין מאל אין מיינע אויגען געזעהן.

ער האט דאס געזאגט מיט אזא בעשטימטהייט, דאס דער סליעדאָוואַטעל
האט אנגעהויבען צו צווייפלען אין דעם וואס אנטאן האט געזאגט, אז יענער אלטער
מאן וואס האט בעזוכט דעם סמאטריטעל איז געווען זיין אנקעל פעליקס.

נאך א לאנגעם נאכדענקען האט ער זיך בעשלאסען ארויסצורופען דעם
סמאטריטעל אהער, ער אליין זאל דעם אלטען אנקוקען און זאל זעהן, צו איז דאס
וירקליך דער אלטער וואס האט איהם בעזוכט. ער האט זיך געווענדעט צו פעליקס'ן
און האט געזאגט :

— איך ביטע אום פערצייהונג, הערר נראף. איך האב מיט מיינע ווערטער
וואס איך האב ערשט גערעדט קיין שלעכטס געמיינט. עס קען זיין, אז מיר האט
זיך נור אויסגעגעבען אז איך האב אייך געזעהן ביים סמאטריטעל. אבער איך זאל
כעסיטעלט ווערען מיט דעם נאמען לינגער, דאס שטעהט מיר ניט אָן. איך קען
ניט ערטראנען אזא בעליידיגונג און דארום וועט דער סמאטריטעל זעלבסט ענט-
שיידען צו בין איך א לינגער צו ניט.

— דער סמאָטריטעל זעלבסט? — האט פעליקס ערציטערט אויסגערופען —
וויא אזוי וועט ער דאס ענטשיידען?

— נאנץ איינפאך. ער וועט מארנען זיין דא, וועט ער אייך זעהן און וועט
גלייך זאגען, צו האט איהר רעכט אדער איך.
— ווער וועט דא זיין? — האט פעליקס געפרענט ציטערנד ביי אלע גליעדער?
— איך זאג דאך אייך, אז דער סמאטריטעל פון דעם אַרשאַ'ר אסטראג
וועט דא מארנען זיין.

פעליקס האט זיך בעמיהעט פון זיין געלעגער זיך אויפצוהויבען.
— איהר ווילט אויפשטעהן? — האט דער סליעדאָוואַטעל געפרענט.

— יא — האט דער צודולטער פעליקס געענטפערט — איך מוז אויפשטעהן.
איך האב מיך דערמאנט אז איך מוז זעהר נאטהווענדיג נאך מאסקווא פאהרען.
א שמייעל האט זיך געוויצען אויף דעם סליעדאָוואַטעלס ליפען און ער
האט נאנץ רוהיג געזאגט :

— ניין, נראף איהר וועט ניט פאהרען.

— וואס הייסט איך וועל ניט פאהרען? — האט פעליקס זעהר ביז אויסגע-
 רפען — ווער וועט דאס מיך אבהאלטען?
 — איך וועל אייך אבהאלטען, הערר גראף.
 — איהר? מיט וועלכען רעכט?
 — איך בין אן ארצט און איך געפין אז דאס פאהרען נאך מאסקווא וועט
 אייך פיעל שארען בריינגען.
 — מיר וועט ניט שארען. איך קען זיך זעלבסט בעסער אלס אלע ערצטע
 קענען מיך. אין געגענטהיל, דאס פאהרען וועט אויף מיר זעהר גוט ווירקען.
 — דאס וואס איהר זאגט איז נאך אלץ וועניג — האט דער סליעדאוואטעל
 געזאגט — איך געפין דיא ריזע פאר אייך אלס זעהר שעדליך און דארום קען איך
 אייך ניט ערלויבען איהר זאלט פאהרען.
 — איך פרעג אייך ניט, איך דארף קיין ארצט — אויף זיך אליין בין איך
 דער בעסטער ארצט.
 — נו, ווען איהר וועט קענען פאהרען, פאהרט — האט דער סליעדאוואטעל
 שטייבלענד געענטפערט.
 — יא, איך פאהר מארגען נאנץ פריה. פיליפ! פיליפ! ניכער קום אהער.
 געהם צוזאמען מיינע זאכען און פאק זיי איין, דען מיר פאהרען מארגען פריה
 אוועק פון דאנען.
 אבער פיליפ איז ניט געקומען, אויך קיין אנדער דיענער איז אריינגעקומען.
 דער סליעדאוואטעל איז ארויסגעגאנגען ערפאהרען וואס עס הערט זיך
 ווענען דער אונטערוזוכונג.
 מען האט איהם געמעלדעט אז דיא צוויי באנדיטען האט מען ניכ געפונען,
 אבוואהל מען האט דאס נאנצע הויז דורכגעזוכט.
 — דאס איז אבער אונגעגליך זיי זאלען פון דאנען אנטלויפען, דען מיר זיינען
 דעם פאלאסט איבערגעפאלען ריכטיג אין דער מינוט, ווען זיי האבען דעם אלטען
 גראף געוואלט ערמארדען.
 — זיי זיינען אבער דאך ניטא — האט דער פריסטאו געזאגט.
 — דאס איז קיין אנטוואָרט. זיי מוזען דא ליגען ערגעץ פערשטעקט און
 מיר טאָרען דאס הויז ניט פערלאזען, ביז מיר וועלען זיי דערטאָפען.
 — וואס-זשע קענען מיר דאָ טהאָן? — האט דער פריסטאו געפרעגט.
 — מען מוז דאס הויז פון אלע זייטען בעוואַכען — האט דער סליעדאוואטעל
 געענטפערט — דיא באנדיטען וועלען דאָך מוזען פון וויערע לעכער ארויסקריכען,
 דער הונגער וועט זיי דערצו טרייבען. דאָן וועלען מיר זיי דערטאָפען.
 — דאס האב איך שוין אליין אויך געקלערט — האט דער פריסטאו געענט-
 פערט — איך וועל ביי אלע טהירען שמעלען סאלדאטען, אום דיא מערדער זאָלען
 פון דאנען ניט אנטלויפען.
 — איהר זאָלט אויך נעבען דעם גראפס צימער א סאלדאט שמעלען — האט
 דער סליעדאוואטעל געזאגט — דער אלטער טייפעל דענקט פון דאנען צו אנטלויפען.

איהם מח מען נאך מעהר הימען אלס יענע מערדער און מען מח נלייך אוועקשען א קוריער צום סטאָטריטעל ער זאל מאַרנען אהער קומען אום זיך איבערצוציינען צו איז דער אלטער נראָף ניט יענער וואס האט איהם א בעזוך נעמאכט און האט אויסגעוויקט מען זאל פאר דעם נראָף אנטאן דאנילאָו ברענגען עסען פון א רע-סטאָראָן.

— וויא ווייזט אייך אויס, איז ער דער זעלבער מאָן?

— ביי מיר איז קיין צווייפעל, אז דאס איז דער זעלבער— האט דער סליע-דאוואטעל געענטפערט— עבען דארום האב איך אייך געזאגט, אז מען מח אויף דעם אלטען נומ אכטונג נעבען. מיר מחען איהם אין אונזערע הענד האלטען.

— ווייט זיכער, אז ער וועט זיך שוין פון אונזערע הענד ניט ארויסרייסען— האט דער פריסטאָו פערזיכערט.

268 מעס קאפיטעל.

דאָס איז ניט אומזאָגסאָם.

— ווארום זיצט דוא אוי פערזאָרנט סאָבינא?— האָט גרינזאנג געפרעגט זיך פרי.

— איך ביינא איינפאך נאך דער גרעפן סאריא— האָט סאבינא זיפגענד געענטפערט— איך ווייס נאָר ניט וואס דאס בעדייט, אבער איך מח דיר זאגען, מיין מהייערער מיכאל, אז איך בין אין דער יונגער פרוי אוי פערליעבט, דאס איך קען נאר אָהן איהר ניט לעבען.

— א גליק וואס זיא איז קיין טאנספערזאָן— האט גרינזאנג שטייכלענד געזאגט— זאָנסט וואָלט איך שטארק אייפערזיכטיג געווען.

— זעהסט דוא— האט אויך סאבינא מיט א שטייכעל געענטפערט— אז איך בין ניט אייפערזיכטיג האָטש איך ווייס אז דוא לייעבסט אויך דיעזער שעהנער פרוי. דוא וועסט דאס פיעללייכט אפלייקענען און וועסט זאָגען אז דאס איז א לינען?

— איך וועל מיך נאָר ניט לייקענען. איך זאָג דיר אָפען, אז איך לייעב זיא וויא א טאכטער.

— און פון דעסמוטענען האסט דוא זיא גלייכנאליטיג פון דין שטוב געלאָזט אוועקגעהן.

— איך האב זיא געלאָזט? וואס דען האָסט דוא געוואָלט, איך זאָל זיא האַלטען אלס געפאָנגענע ביי אונז אין הייז?

— דוא האסט בעדארפט אלע קרעפטען אָנווענדען זיא איינצוריידען זיא זאל ביי אונז בלייבען.

— דוא זעהסט דאָך וואס דוא האסט אויסגעפיהרט דערמיט וואס דוא האסט יא אנגעווענדעט אלע קרעפטען זיא איינצוריידען, זיא זאָל דא בלייבען, האבען דיינע רייד א שטארקע ווירקונג געמאכט?

— פון דעסמוטענען גלויב איך, אז ווען דוא זאלסט געווען מיט איתר ווענען דעם ריידען, וואָלט זיא דייך יא געפאָלט.

— ניין, סאבינא, דוא האָסט אָן אירטהום. איך האָב פּערשטאַנען, אז דיא גרעפין וואָלט פאַר קיין פאַל איינוויליגען דערצו, ביי אונז צו בלייבען. איך האָב פּערשטאַנען אז זיא האט זיך קוים פון אונזער הויז אַרויסגעחאַפּט, ווייל איהר איז געווען אונאַנגעהם אויף אונז צו לאָסט צו פאַלען.

— איז זיא דען געפאַלען אויף אונז צו לאָסט?
— דאָס ניט, אבער זיא האט אַזוי געמיינט.

— און דאס קריינקט מיך מעהר פון אלעס— האָט סאַבינא געזאגט— ווארום זאל זיא אזא שלעכטע מיינונג פון אונז האבען? האב איך איהר דען געגעבען אור-זאכע זאווואס צו דענקען?

— געוויס האפט דוא איהר קיין אורזאכע געגעבען זיא זאל פון אונז אזא שלעכטע מיינונג האבען, אבער איהר גלייבט זיך נאר ניט, אז פרעמדע מענשען און נאך זשידעס דערצו זאָלען ווירקליך זיין אזוי גוט און זאלען פאר א פרעמדער קריסטין זאָרענען וויא פאר אן אייגען קינד.

— דאס האָסט דוא שוין אן אירטהום, מיכאל. דוא דאַרפסט וויסען, אז דיא מאריא האט דיא אידען פיעל לעבער אלס דיא קריסטען.

— האט זיא דיר דאָס אליין געזאגט?

— יא, זיא האָט דאָס מיר אויסדריקליך געזאגט.

— וואס האט זיא דיר געזאגט?

— זיא האט מיר אפגען געזאגט: אז זיא איז צו דער איבערציינונג געקומען, דאס דיא יודען זיינען פיעל עהרליכער און מענשענפריינדליכער אלס דיא קריסטען, פון טיעפען הערצען האט זיא בעדויערט, וואס מען בעהאנדעלט דיא יודען אין מאסקווא אזוי גרויזאם. זיא האט אויך מיט מיר וועגען אונזער רעליגיאָן גערעדט און זיא האט געזאגט, אז אונזער רעליגיאָן געפעהלט איהר פיעל בעסער, אלס דיא קריסטליכע איינפאך דערפאר, וואס זיא איז גענרינדעט אויף לויטער מענשענפריינד-ליכע זיטען.

— פון וואנען ווייס זיא דאס?

— זיא האט געלערענט אונזער ביבעל, זיא איז בעקאנט מיט אלע אונזערע זיטען, וואס שטעהן אין תורת משה. זיא ווייס, אז דאס קריסטענטהום איז אַ קינד פון אונזער רעליגיאָן, א שלעכט קינד וואס פאַטשט דער אלטער מאמע און לאזט זיא צו זיך אין שטוב ניט אריין. זיא איז דערפאר זעהר אויפגערעגט און זיא זאגט אז קיין גרעסערער אונרעכט וויא דיא קריסטען בעגעהען געגען דיא יודען איז נאָר ניט דאָ.

דער בעדיענטער איז אריינגעקומען און האט געמעלדעט, אז משה האָניגמאַן איז געקומען און ווינטשט צו שפרעכען מיט דעם העררן.

— זאל ער אריינקומען— האט גרינזאנג געהייסען.

— וואס זאגט איהר עפעס גוטס רבי משה— האט גרינזאנג פריינדליך גע-
פרענט דעם העראיינקאָמענדרען משה'ן.

- איך בין נעקומען אייך איבערנעבען ראָזענדופטס הערצליכסטען דאנק פאר דעם נמילות חסד, וואס איהר האט איהם געשיקט.
- וואס מאכט זיין טאכטער ?
- זיא איז פיעל בעסער.
- וואס איז דאס ביי איהר פאר א קרייניק ?
- זיא האט זיך צוגעקיהלם.... — האט משה פערשעהטט געענטפערט.
- געהט דער ארצט יעדען טאג ?
- יא.

— זעהר גוט, ניט אכטונג רבי משה אויף דעם אונגליקליכען און אויף זיין פאמיליע — האט גרינזאנג געזאגט — אבוואהל ער האט זיך שווער פערזינדיגט געגען אלע יודען, אבער זיין שטראפע האט ער שוין ערהאלטען. איך גלויב, אז דיא שטראפע וועט איהם שוין אביסעל מעהר פערשטאנד אריינגעבען.

— יא — האט משה געענטפערט — ער איז שוין בעדייטענד קלינער געוואָרען. ער האט אליין שטארק הרטה אויף דעם וואס ער איז געווען מעהר קריסט אלס איד. איך בין פערזיכערט. אז ווען נאט וועט איהם יעצט העלפען וועט ער שוין אן אנדער מיינונג האבען וועגען אונזערע אידען, אזוי וויא ער האט אן אנדער מיינונג וועגען דיא קריסטען. וויא מיינט איהר רבי מיכאל, איז דא א האפנונג ער זאל קענען בלייבען היער וואוינען ?

— דערווייל, געהט דאס צו זעהר שווער. איך בין שוין געווען דעם געווען ביי אלע מיינע בעקאנטע קריסטען, וואָס קענען אין דעם פאך א טובה טהאן און זיי האבען מיר געזאגט, אז זיי קענען דא נאר ניט העלפען. ווייל דער העכט שטינקט דא פו'ם קאָפּ, איהר פערשטעהט ?

— ניין רבי מיכאל, איך פערשטעה ניט.

— דער בעפעהל היראָנים זאל מאַסקווע פערלאזען, שטאמט פון דעם נובער-נאטאָר אליין.

— וואס האט דער נובערנאטאָר צו איהם ?

— איך האב דאס אויף ערפאהרען, אז דעם נובערנאטאָר, האט דאס אנ-געבעטען דיא קניאָניניא מעשצערסקאָיא. ווייל זיא פירכטעט, אז היראָנים וועט פון איהר זיין געלד מאנען.

— נו, איז שוין נאר קיין העכערער מענש פו'ם נובערנאטאָר ניטא. איז ער דען א קיזער ?

— עס זיינען יא דאָ העכערע מענשען. ליידער אבער איז דער נובערנאטאָר, אזא איינפלוסרייכע פערזאן, וואס דיא גרעסערע פון איהם ווילען זיין ווילען ניט איבערנעהען. דארום בין איך יעצט ראטטלאז און ווייס ניט, וואס איך זאל טהאן.

— האט איהר שוין רבי מיכאל געפרובירט מיט דעם נובערנאטאָר אליין וועגען דעם צו דיידען.

— ניין ! איך וויל מיך נאָר ניט מיאוס מאכען, ווייל איך ווייס, אז דיא קניאָ-ניניא מעשצערסקאָיא, האט ביי איהם טעהר ווערטה אלס איך.

- איז, וויא איך הער, קיין האפנונג דא אויסצו-ווירקען פאר דעם אונגליק-ליכען ראָזענדרופט אן ערלויבניס, ער זאל בלייבען היער וואוינען?
- פּאַרלויפּינ איז דאצו קיין מיטעל דא. נור איהר קענט זיכער זיין, אז איך וועל דיא לעצטע מעגליכקייט אנווענדען אזא ערלויבניס יא אויסצו-ווירקען. דערווייל קען ער זיך וואוינען דארט וואו ער וואוינט, קיינער וועט איהם דארט בעאונרוהיגען. דער דוואָרניק וועט שווייגען וויא א פיש און קיין זייטיגער מענש דארף וויסען, אז היראָניס מיט זיין פּאַמיליע געפינען זיך דא. דען איהר ווייסט דאך, אז אלע היינע יודען האבען איהם פיינד און קוים וועלען זיי איהם קענען אַ ביס טהאן, וועלען זיי געוויס דיא געלענענהייט פון דער האנד ניט ארויסלאזען דאס צו טהאן.
- זייט זיכער, אז קיינער וועט ניט וויסען וואו ער וואוינט. דעם נאנצען טאג געהט ער פון שטוב ניט ארויס, נור ביי נאכט בעזוכט ער אייניגע שריינדע און זיי ווייסען ניט, וואו ער וואוינט.
- וואס הערט זיך עפעס ווייטער נייעס ביי אייך, רבי משה?
- יא, איהר האט טיך דערמאָנט, אייך צו דערזעהלען אַ שטיקעלע נייעס, אבער איך ווייס ניס צו דאס וועט אייך אינטערעסירען.
- וואס איז דאס פאר אַ שטיקעל נייעס?
- עס קען זיין, אז איהר וועט מיר דיא צייטען דארפען אָבנעבען אַ מזל טוב.
- אַ מזל טוב?
- יא און אַ גרויסען מזל טוב.
- פאר וואָס וועט אייך קומען אזא גרויסער מזל טוב?
- ווייל ביי מיין טאכטער וועט דוכט זיך דיא צייטען זיין תנאים.
- אזוי? דאס איז ווירקליך אַ גוטע נייעס. נעהמט זיא כאטש אַ רעכטען ברויטנאָם.
- געוויס וועל איך איהר ניט געבען אבי אַ חתן.
- וואס איז ער פאר אַ מענש?
- ער איז אַ גרויסער מעבעל-הענדלער.
- וויא הייסט ער, פיעללייכט קען איך איהם.
- עס קען זיין, אז איהר קענט איהם, זיין פּאַמיליע איז פּעדערבלין.
- וויא? פּעדערבלין דער מעבעל-הענדלער?
- יא, איהר קענט איהם דען?
- איך קען איהם זעהר גוט.
- נו, געפעהלט אייך דער שידוך, רבי מיכאל?
- איך קען אייך ניט זאגען יא אדער ניין.
- פאַרוואָס?
- דערפאַר וואס מען קען דעם מענשען ניט ריכטיג דערקענען. אמאָל ווייזט ער אויס, אלס זעהר אַן עהרליכער פיינער מאן און אמאל בעמערקט מען אין איהם צייכענס פון אַ שאַרלאַטאָן. אָבער זאגט מיר וויא קומט ער צו אייך. עפעס קומט דאס מיר זעהר רעמועלחאפט פאַר.

— וואָרום ?

— ווייל איך ווייס, אז דיעזער פּעדערבליץ איז אַ גרויסער ליעבהאבער פון נעלד און ער זאל נעהמען אַ כלה אהן נעלד, דאס גלויבט זיך מיר ניט.

— איהם איז שטארק געפעלען מיין מיידעל.

— ער קומט אָפּט צו אייך אריין ?

— דיא ערשטע צייט פלעגט ער אָפּט אַריינקומען, נור אין דער לעצטער

צייט, האט ער אויפגעהערט צו געהן.

— נו, דאס איז דאָך אַ בעווייז, אז ער איז אין אייער טאָכטער ניט פּערליעבט.

— איך האב דאסזעלבע אויך געמיינט, אבער היינט האט ער מיך בענגענענט

און האט מיר נאנין אפּען געזאגט, אז ער געהט ניט דערפאר, וואס ער זעהט ניט

קיין רעכטע ליעבע פון מיין טאכטער צו איהם. נור אויב איך וועל איהם בעשטימט

פּערזיכערן, אז ער וועט זיין מיין איידים, וועט ער קומען ענדיגען דעם שידוך, דאס

הייסט שרייבען תנאים.

— לויט איך פּערשטעה פון אייערע ווערטער, איז אייער טאכטער ניט צו

פּרעדען מיט דעם שידוך ?

— וואס ווייס אזא קינד וויא זיא איז — האט משה געענטפּערט — פּערנעסט

ניט, אז זיא האט זיך געהאדעוועט אין אַ דאָרף, נו, פּערשטעהט זיא דען, וואס

פאר איהר איז נוט. פּעדערבליץ איז אַ יונגער מאן און ערשט און אַ פיינער מענש,

פאר איהם קען אַ ווייב זעהר גליקליך זיין.

— צו זיא קען פאר איהם גליקליך זיין, דאס איז נאך אַ פּראָגע. אבער איך

דענקע, אז דא מוז עטוואס זיין, וואס זיא וויל דעם שידוך ניט טהאן. גראדע דער-

פאר, וואס זיא האט זיך ערצויגען אין אַ דאָרף, דאָרף זיא אזא שידוך, אַלס גליק

בעטראַכטען.

— דא איז פּערשטעהט מיך טאקי פּאָראַן אַ שטיקעל שפּילקע, וואָס שטעכט

איהר זעהר שטאַרק.

— וואס איז דאס פאר אַ שפּילקע ? — האט גרינזאנג שמיכלענד געפּרענט.

— איהר רבי מיכאל, זאלט דאס ניט פּערשטעהן איז מיר אַ וואונדער. דא

איז נאנין פשוט, זיא האט שוין כמעט וויא געהאט אַ חתן, וועלכער איז איהר

שטארק געפעלען געוואָרען.

— נו, און פון דעם שידוך איז נאר ניט געוואָרען ?

— אזוי ווייזט דאס אויס.

— וואָרום ?

— איך ווייס אויך ניט ווארום, עפעס דער חתן ברעקעלט זיך ?

— און איהר ווייסט ניט ווארום ער ברעקעלט זיך ?

— זאל מיך אזוי קיין ביז ניט וויסען מיט אייך צוזאמען, וויא איך ווייס

ניט, וואס מיט איהם איז געוואָרען. פריהער האט ער זיך פאר איהר פשוט מקריב

געווען, נאר פּלאַצלונג האט עס איהם עפעס פּערדרעהט און ער האט אויפגעהערט

צו קוקען אין אונזער ווינקעל.

- ער איז וואהרשיינליך א שארלאמאן ?
- ניין, ער איז נראדע זעהר א פיינער יונגער מאן און איך קען דאס זיך אליין ניט ערקלערען וויא קומט צו איהם אזא רציחה.
- פון וואָנען איז ער אליין ?
- ער איז אליין פון אָרשאַ. מען קען איהם דא אויך פאר זעהר א פיינעם קיפּמאן.
- וויא הייסט ער ?
- יאָזעף לעהמאן.
- וויא, יאָזעף לעהמאן ? — האט נרינזאננ העכסט פּערוואונדערט געפרענט.
- ער זאל טהאן אן עולה דאס גלויבט זיך מיר ניט.
- איהר קענט איהם דען ?
- יא, איך קען איהם זעהר גוט. איך זאג אייך, אַז מיר גלויבט זיך ניט, ער זאל טהאן אן עולה, דא מוז עפעס זיין. פיעללייכט, האט איהר אדער אייער טאָכטער געגען איהם אן אונרעכט בענאנגען ?
- ניין, מיר פיהלען זיך ניט זינדיג געגען איהם.
- איך וועל שוין ריכטיג געוואהר ווערן, וואס דא טהוט זיך — האט נרינזאננ נאך א קורצעס שווייגען געזאגט.
- וויא אזוי וועט איהר דאס געוואהר ווערען ?
- וואס אַרט אייך, איך וועל מיך מיט איהם שוין זעהען און וועל ריכטיג ערפאהרען דיא ארזאכע, וואס האט איהם פון אייער טאָכטער אָבגעריסען.
- לאנגע יאהר זאל זאל אייך נאט געבען, רבי מיכאל, איהר וועט זיך כילעך בען פארטיגע עולם הבא קיפּען פאר דער מצוה. מיר זיינען טאקי אלע טשיקאָווע צו וויסען, וואס מיט דעם יאָזעף'ן איז געוואָרען.
- נרינזאננ האט געוואָלט עפעס זאנען אבער דער בעדיענטער איז אָבערמאַלס אריינגעקומען און האט געמעלדעט, אז אן אָפיציער ווינשט מיט איהם צו שפרעכען.
- איך וועל אייך ניט שטערען — האט משה געזאגט — אַ גוטען טאג אייך רבי מיכאל.
- ער האט זיך טיעף פּערייניגט און איז אוועקגעגאנגען.
- נרינזאננ האט געהייסען דעם אָפיציער אריינגעטען צו זיך אין קאַבינעט און איז באלד אויך אהין אריינגעגאנגען.
- ער האט שוין דאָרט דעם אָפיציער געטראפּען, דאס וואר א יונגער מאן אין א פּרעכטיגען אונטערטאָר.
- זייט איהר הערר נרינזאננ ? — האט דער אָפיציער געפרענט.
- יא, מיין הערר.
- טהוט זיך אן און קומט מיט מיר.
- וואוהין ? — האט נרינזאננ ערשטוינט געפרענט.
- צום גענעראל נובערנאטאר.
- צום גראַספּירסט ? — האט נרינזאננ ערציטערט אויסגערוּפּען.

— יא — האט דער אפיציער ערנסט געענטפערט — אבער איהר האט זיך
 ניט צו שרעקען, דא שטעהט פאר אייך קיין געפאהר.
 — וואצו קען מיך דער גראָספירסט ברויכען? — האט גרינזאנא אלעס ער-
 ציטערט געפרעגט.

— ער ברויכט אייך ניט אום אייך צו הענגען אדער שיסען. קומט מיט מיר
 דיא מינוט, דען איך האב בעפעהל אייך צו ברענגען.
 מיט א קלאפענדעם הערץ און ציטערענד ביי אלע גליעדער האט גרינזאנא
 אנגעצויגען זיין פיינסטען ראָק און איז מיט דעם אפיציער אוועקגעגאנגען.

284 מעס קאפיטעל.

וואס איז מיט דער כלה?

ביי דעם באנקיר ראָטהעלום אין הויז איז שמחה וששוק. רעבעקא'ס תנאים
 פרייען זיך מיט דעם גרעסטען לוקסוס.

פרעהליך איז דער טאָטע, גליקליך דיא מאַמע. זיי האבען דערלעבט דיא
 גאָלדענע צייט אויף וועלכער זיי האבען אזוי לאנג געהאַפּט. זיי האבען דערלעבט
 זייער טאָכטערס תנאים, זיי האבען פאר איהר אויסגעזענען א חתן נאך בעסער
 אלס זיי האבען ערוואַרטעט. זיא פערבינדעט זיך מיט א יונגען מאַן א מיליאנער,
 דיא גאנצע וועלט איז זיי מקנא אזא גליק.

דעם באַנקירס זאָל איז פול, דיא פיינסטע פון מאַסקווא זיינען געקומען זיך
 פרייען אויף זיין שמחה. רייכגעקליידעטע העררען און מיט שמוק בעהאנגענע דאַמען
 דרעהן זיך ארום איבער דעם פּרעכטיגען זאָל וועלכער איז מאַסיסעטיש אילומענירט,
 מען לאַכט, מען פליידערט, מען שיט מיט וויצען. אלעס גלענצט און אלעס שטראַהלט.
 נור וואס איז דאס מיט דער כלה? האבען דיא געסט זיך זעלבסט געפרעגט
 בעמערקענד דאס דיא שעהנע רעבעקא ווייזט אויס זעהר בעטריבט און פערזאָרנט.
 פערפוטט אין איהרע רייכע בראַוט־קליידער האט דיא שעהנע רעבעקא יעצט
 אויסגעזעהן וויא א רייכער בר-מן. דאס געזיכט איז געווען בלאַס. עס האט זיך אויף
 איהם פאַסט קיין לעבענסצייכען געוועזען און ווען ניט איהר שטראַהלענדע פייעריגע
 אויגען וואס האבען בעטראַכט דעם גרויסען פּובליקום, האט מען ווירקליך געקענט
 מיינען אז זיא איז טוירט.

איהר בלאַסקייט איז אלע געסט אויפפאלענד געווען, נור איהרע עלטערן
 האבען דאס ניט בעמערקט, ווייל זיי ווארען בעשעפטיגט מיט דער אויפגאַבע פון
 זייערע געכט, זיי האבען געוואָלט אלעמען צופריעדען שטעלען, זיי האבען געוואָלט
 אז יעדער פון דיא געסט זאָל א פּרעהליכען לוסטיגען אבענד פערברענגען, דארום
 האבען זיי אין זייער טאָכטערס ווינקעל ניט געקוקט.

דערפאר אבער איז דער חתן סימאן גריץ זעהר לוסטיג געווען. ער האט גראדע
 יא נוט בעמערקט דעם טרויער וואס אויף זיין כלה'ס געזיכט איז געלענען, אבער
 איהם האט דאס וועניג אינטערעסירט, ער האט עררייכט זיין ציעל, און וואס האט
 ער מעהר בעדארפט. ע' איז געוואָרען רעבעקא'ס חתן און כאלד וועט ער ווערען איהר

- מאן. דעם נחן וואס איהר פאטער האט איהר פערשפראכען וועט ער דאך באלד ערהאלטען, נו וואס-זושע דארף ער נאך.
- ניט מעהר וויא יוצא זיין פאר לייטען איז ער צו רעבעקא'ן צונענאנגען און האט אנגעפאנגען מיט איהר זעהר צערטליך צו ריידען, אבער ער האט זעהר אונ-אנגענעמהע ווערטער פון איהר געהערט.
- ווארום זיצט דוא אזוי פערטראכט מיין טהייערע? — האט ער זיא צערטליך געפרענט זיך זעצענד נעבען איהר — האָסט דוא דען פערנעסען אז דיעזער אבענד איז דער גליקליכסטער אין דיין לעבען.
- זיא האט אויף איהם א גיפטיגען בליק געווארפען און האט געענטפערט:
- איך פיהל דאס ניט. ...
- וואס פיהלסט דוא ניט? — האט ער ערשטוינט געפרענט.
- עס טהוט מיר זעהר לייד, וואס דוא פערשטעהסט מיינע ווערטער ניט און פערלאַנגסט א דייטליכע ערקלערונג.
- איך גלויב אז אזעלכע רעטהעזעלאַפּטע ווערטער וועט קיינער פערשטעהן — האט ער מיט א געצוואונגענעם שמייכעל געזאגט.
- זיא האט געשוויענען.
- לויט איך פערשטעה מיין לעבען, ביזט דוא יעצט ניט ביי קיין נוטער לוינע.
- דאס האָסט דוא געטראפען.
- ביזט ביין מיין זיסע רעבעקא? זאל איך גלויבען אז דוא ביזט ביין אויף מיר? מיר שיינט אז איך האב דיר דאצו קיין אורזאכע געגעבען.
- איך בין ניט ביין אויף דיר, זאָנדערן אויף דיין אָנקעל.
- וואס? אויף וועמען זאנסט דוא ביזט דוא ביין?
- איך האב דאך דיר שוין געזאגט אז אויף דיין אָנקעל.
- אויף וועלכען אָנקעל?
- אויף דעם קאליפאָרניער.
- אויף מיין טוידטען אָנקעל ביזט דוא ביין? הער איך רעכט?
- דוא האָסט זעהר ריכטיג געהערט.
- ווארום ביזט דוא אויף איהם כיי?
- עס טהוט מיר אבערמאלס לייד וואס דוא פערשטעהסט מיינע ווערטער ניט — האט זיא מיט א שפאָטישען טאָן געענטפערט.
- איך מוז דיר זאגען זיסע רעבעקא אז איך דערקען דיך הייטע ניט — האט גריץ פערדריסליך געזאגט — דוא רעדסט מיט מיר הייטע אזעלכע רעטהעזעלאַפּטע ווערטער וואס קלינגען זאנדערבאר אין מיינע אויערן.
- פון מיר איז דאס א גרויסער פעהלער וואס איך האב דיא זעלבע ווערטער פריהער ניט גערעדט.
- ביזט דוא פיעללייכט אונצופריעדען מיט אונזער בונד?
- עס איז שוין צו שפעט דיא פראגע צו בעאַנטוואָרטען — האט זיא זיפ-צענד געענטפערט.

— אבער אום נאָמעס ווילען, רעבעקא! וואס איז דאס מיט דיר? האָסט
 דוא מיר אליין ניט גערייכט מיט פריידע דיין האַנד?
 — יא, ליידער איז דאס וואהר.
 — דוא האָסט אויף דעם חרטה?
 — איך האב דאך דיר שוין פריהער געזאגט אז עס איז צו שפעט אזעלכע
 פראגען צו בעאנטוואָרטען.

גריץ איז געבליעבען ויצען וויא אבגעשמיסען, ער האט דיימליך געזעהן אז
 רעבעקא האט חרטה אויף דעם שידוך און ער האט אנגעהויבען צו ציטערן פיעל-
 לייכט זאגט זיא דאס אָפען ארויס פאר איהרע עלטערן און דאן... ווער ווייס וואס
 דאן וועט זיין. דארום האט ער געפונען פאר קלוג ניט אריינצולאזען זיך מיט איהר
 אין א סיעפען געשפרעך וועגען אזעלכע זאכען. ער האט נור אויסגערעדט דיא
 ווערטער:

— איך שווער דיר ביי אלעם וואס הייליג איז, אז דוא וועסט אין מיר גע-
 פינען אימער א געטרייען געהאָרזאמען דיענער. מיין גאנצעס לעבען וועל איך נור
 איין זאך אין זינען האבען, דיין לעבען צו פערזיסען.

און אָהנע צו וואַרטען אויף איהר אנטוואָרט איז ער שנעל פון איהר אוועק-
 געגאנגען. דאס הערץ האט אין איהם אנגעהויבען צו ציטערן פיעללייכט וועט
 רעבעקא נאר ניט דערלאזען דערצו דיא תנאים זאלען שטאטפֿינדען. דארום האט
 ער זיך בעשלאסען צו טרייבען דיא מחותנים זיי זאלען וואס ניכער דיא תנאים
 ענדיגען; אום עס זאל הייסען אז ער האט זיך אָפֿציעל אויף אימער פערבונדען מיט
 רעבעקא'ן.

— פרייליין ראטהבלום! — האט אן עלעגאנט געקליידעטער יונגער מאן
 אויסגערופען צוגעהענר צו רעבעקא'ן נאכדעם אז גריץ איז פון איהר אוועקגעגאנגען—
 איך זוך אייך שוין פון אייניגע מינוטען אום אייך מיין גראַטולאציען איבערצוגעבען.
 וויא קומט דאס וואס איהר האט זיך אוועקגעזעצט אין א ווינקעל און געהאט קיין
 אנטהייל אין אייער אייגענער פריידע.

— איך פיהל מיך עטוואס אונזאהל הערר וואהרהאפטיג—האט רעבעקא גע-
 ענטפערט זיך בעמיהענר מאכען א פרעהליך געזיכט.

— אונזאָהל? דאס זאלט איהר ניט זאגען, איהר מוחט יעצט זיין גאנץ
 געזונר און מונטער. איהר זעהט אז זאגאר פרעמדע מענשען פרייען זיך מיט אייער
 גליק. צום ביישפיעל איך, אבוואהל מיין ברוסט איז נאך פול מיט דיא שמערצען
 וואס מיין פאטערס אונגליק האט אין מיר פערארזאכט, פון דעסטוועגען האב איך
 ביי זיך ניט געקענט רעכט מאכען ניט צו זיין אויף אייערע תנאים. נו, שטעלט אייך
 פאָר וויא עס ווערט צו מוטא אייערע געסט וועלכע זיינען געקומען אייערע פריידע
 פערנרעסערן און געפינען אייך אונזאָהל און אונמוטהיג.

— דאס האט איהר זעהר רעכט הערר וואהרהאפטיג, איך בין אייך זעהר
 דאנקבאר דערפאר וואס איהר האט צוליעב מיר אזא אָפּפער געבראַכט. אבער
 איהר פערשטעטט זעלבסט אז קיין מענש איז ניט ביי זיך אין דיא הענר, מען קען

יזד ניט קויפען אויף אימער געזונד, זא וויא עס איז אונגענליך צו קויפען פאר זיך א בעשטענדיגעס גליק. . . .

— איך האב צו אייך קיינע פּרעטענזיאנען פרייליך ראטהבלום. איך ווינש אייך נור איהר זאלט זיין אימער געזונד, מונטער און זאלט מיט אייער קינפטניגען געמאהל הונדערט גליקליכע יאהר צוזאמענלעבען.

— איך בין אייך פאר דעם ערשטען זענען געוויס זעהר דאנקבאר — האט זיא שמיכלען געענטפערט — וואס מאכט איהר לעבער פריינד. איהר ווייזט אויס הייטע זעהר גוט.

— איך בין נאָט זיי דאנק פאלקאמען געזונד.

— און וויא געהען אייערע געשעפטען?

— איך בעשעפטיג מיך יעצט מיט קיין זאך, איך האב מיר א וואָרט גע- געבען איך זאל קיין געשעפט בעטרייבען ביז איך וועל ראַכע זעהן אין מיין פאטערס מערדער.

— נו, וואו האַלט דאס, האט איהר האָפנונג אייער וואונש זאל אין ניכען עררייכט ווערען?

— ער איז שוין פאסט עררייכט געווארען.

— ווירקליך? מען ווייס שוין ריכטיג ווער אייער פאטערס מערדער זיינען?

— געוואוסט האט מען שוין לאנג דערפון, אבער דיא מערדער ווארען זאָ מעכטיג, זא שטאַרק דאס מען האט זיי ביז אהער נאר ניט געקענט טהאן. נור הייטע האט זיך וויא נאט אליין אריינגעמישט און האט גרויסע וואונדער בעוועזען.

— וואס פאר א וואונדער האט ער דאס בעוועזען?

— מען האט הייטע פעהרהאפטעט דעם פאלקאוניק מאלניכערנ און דעם זשאנדארמסקען קאפיטאן מאלאיעו ווייל מען האט זיך איבערצייגט אז זיי מיט נאך א גאנצער באַנדע האבען מיין פאטער ערמארדעט. מען וועט געוויס דיא אי- בעריגע מערדער אויך אויסגעפינען.

— נו, און וואס איז געווארען מיט יאקאב פין?

— וואס? איהר ווייסט נאר ניט אז מען האט איהם הייטע פון געפענגניס

ארויסגעלאזען און ער איז שוין א פרייער מענש.

— יאקאב איז פריי? — האט רעבעקא אויסגערופען און איהר געזיכט איז נאך בלאסער געוואָרען אלס פריהער.

— יא, ער איז שוין יעצט א פרייער פויגעל. אבער וואס איז דאס מיט אייך פרייליך ראטהבלום, איהר ווייזט אויס שרעקליך בלאס.

— נאר נישט, איך האב דאך אייך געזאגט, אז איך בין אונגוואהל — האט זיא געשטאמעלט — ווילט איהר זא פריינדליך זיין, הערר וואהרהאפטיג, מיר געבען אביסעל וואַסער.

זיא האט נאך דיא ווערטער ניט געענדיגט, האט זיך איהר קאפ ארונטער- געלאזט און ווען וואהרהאפטיג זאל זיא ניט געווען פעהרעלטען וואַלט זיא צו בא- דען געפאלען.

-- וואסער! וואסער! — האט וואהרהאפטיג אנגעהויבען צו שרייען — דיא בראוט איז אהנמאכט געפאלען.

עס איז געוואָרען אַ שרעקליכער ליצערס און אלע געסט האבען זיך אַ לאַז געטהאָן צו דער כּלֵּת.

264 טעם קאָפימעל.

א מערקווירדיגער אנטראג.

צופריערען מיט זיך אליין איז בת-שבע געזעסען אין איהר וואוינונג און א פערנניגער שמייכעל איז אויף איהרע ליפען געלעגען.

— עס האט זיך מיר נאר קיין מאל געחולס'ט, איך זאל אַ וואהלטהעטערין זיין — האט זיא צו זיך אליין געזאגט — איין מאל האב איך געטהאן אלע יודען אַ טובה און יעצט האב איך אויפגעוויזען דיא מערדערעיען פון פערטאסקירטע מערד דער און געוויס וועלען אונשולדיגע דאדורך בעפרייט ווערן. דאס וואלט געווען זעהר גוט ווען איך וואלט גענלויבט אין עולם הבא, פאר אַזעלכע מצות קען מען אויף א גוטע בעלוינונג האפען. נור אזוי בין איך אויך צופריערען, עס איז דאך גלייכער גוטעס צו טהאן, אַלס שלעכטעס. דאביי האב איך ראַכע גענומען פאר ברענער'ס בלוט און נאך אויסגעפיהרט אַ שטיקעל געשעפט, וואס דער הערר קראָגענשטיין וועט מיר פאר איהם שעהנע טויזענדער געבען.

זיא האט אנגעהויבען מיט אונגעדולד צו ערוואַרטען קראָגענשטיינען, אום איהם דיא גוטע נאכריכט איבערצוגעבען, אַז זיינע לייטע וועלען שוין קענען ריהיג פערבלייבען אין מאסקווא.

זיא האט אויף קראָגענשטיינען לאַנג ניט בעראַרפט וואַרטען. דען ער איז אויף מאַרנען נאך איהר בענווך ביים גראַספירסט, געקומען ערפאהרען צו האט זיא עפעס אויסגעוויינקט.

מיט אַ פריינדליכען שמייכעל, האט זיא איהם בעגעגענט און האט געזאגט: — מיך פרייט זעהר אייך בעריכטען צו קענען, דאס איך האב אַלעס אַס בעסטען אויסגעפיהרט.

— ווירקליך? — האט ער דערפרעהט אויסגערופען.

— יא, הערר קראָגענשטיין, דער גראַספירסט זעלבסט, האט מיר פערשפּראַ- כען אייערע לייטע ערלויבניס צו געבען זיי זאלען דא קענען ווייטער בלייבען וואוינען.

— האט ער דאס אייך זעלבסט געזאגט?

— יא.

— אויב אזוי מוז איך אייך א קאמפלימענט מאכען מאַדאַם, אַז איהר זייט א וואונדערבארע פרוי. איהר דארפט וויסען, אַז דיא איינפלוס רייכסטע היזיגע מענער האבען זיך ענטזאגט עטוואס צו טהאן פון מיינעטוועגען, ווייל זיי האבען געד גלויבט, אַז זייער מיהע וועט זיין אומזאנסט. דען דער גראַספירסט איז בעקאַנט אַלס שרעקליכער יודענפיינד.

— דער טייפעל איז ניט אזוי שרעקליך, וויא מען שמעלס איהם פאַר — האט

בת־שבע שמיכלענד נעזאנט — דעם בעווייז האט איהר יעצט פאר דיא אויגען.
 — האט ער אייך פיעללייכט אויך נעזאנט, ווען ער וועט דעם בעפעהל געבען
 מען זאל מיינע לייטע צו רוהע לאסען.

— דאס האט ער מיר ניט נעזאנט, איך גלויב אבער, אז נאך הייטע וועט
 איהר שוין דעם נינסטיגען רעזולטאט ערפאהרען, דען ער האט אייער נאמען ביי זיך
 אין נאטיץ-בוך זעלבסט פערצייכענט.

— איהר קענט אייך נאר ניט פֿאַרשטעלען מאַדאַם, וואס פאר א וואהל־
 טהאט איהר האט דא בעוועזען. פיעלע ארמע פאמיליען וועלען אימער פאר אייך
 נאט בעטען. זיי וועלען אייך, אלס זייער רעטערין בעטראכטען. דאס זאל ביי אייך
 הייסען א נינסטיגער לסקהן פון דיא ארמע פאמיליען און איך וועל אייך געבען דעם
 לאָהן, וואס איך האב אייך פערשפראַכען, באַלד וויא מיינע לייטע וועלען זייער
 רעכט ערהאלטען. אויב איהר ווילט קען איך אייך א געוויסע סומע שוין געבען.

— דאס מאכט ניט אויס, איהר וועט מיר אבגעבען אלעס מיט מיט איין
 מאָל — האט בת־שבע געענטפערט — וועט איהר מיר פיעללייכט דיא עהרע און דאָס
 פערניגען פערשאפען און וועט ביי מיר עטוואס געניסען.

— ווען אייך וועט דאס פערנעניגען פערשאפען, וועל איך אויך מיט פערנענע
 ניגען ביי אייך עטוואס געניסען — האט קראנעשטיין געענטפערט.

בת־שבע האט באַלד געהייסען איהר דינסטערעכען דערלאנגען צום טיש פער־
 שיעדענע שנאפסען און פערבייסאָכען.

קראָנעשטיין האט זיך פיעל ניט געלאזט בעטען. ער האט געטרונקען און
 פערביסען וויא ביי זיך אין דער־היים און מיט יעדער גלעזעלע וואס ער האט אויס־
 געליידיגט האט ער זיך אלץ מעהר ארומגעזעהן אז דאס יונגע ווייבעל וואס זיצט
 דא פאר איהם איז פול מיט חן.

— מאדאם! — האָט ער ענציקט אויסגערופען — איך בעטראכט אייך אלס
 נומען עננעל, אבער צוזאמען מיט דעם מוז איך אייך געשטעהן, אבוואהל אז אייך
 געט דאס פערדריסען, אז איהר זייט זעהר שלעכט.

בת־שבע האָט איהם פערוואונדערט אָנגעקוקט.
 — איך בין שלעכט? — האט זיא לאַקאניש געפערענט — וואס פאר שלעכט־
 מעס האָט איהר דען אין מיר בעמערקט?

— איהר זייט שלעכט דערמיט, וואס איהר זייט אין שטאנד א מענשען
 גליקליך צו מאכען און איהר טהוט דאס ניט.

— וואס מיינט איהר מיט דיא ווערטער, הערר קראָנעשטיין?
 — איך מיין דאָ גאַנץ איינפאך. אז ווען איהר זאָלט אייער הערץ און אייער
 האַנד שענקען אן ארענטליכען מאָן, קענט איהר איהם פאַר דעם גליקליכסטען אין
 דער וועלט מאַכען.

— נו, אַנטנענען וועמען און איך דאס אזוי שלעכט?
 — אַנטנענען דעם מאָן וואָס איהר שטערט איהם אזא גליק

— דאס איז לעבערליך — האט בת-שבע שמיכלענד געזאגט — פריהער דארף
 איך וויסען צו עס איז דא אזא מאן וועלכער וואלט זיך מיט מיין געשענקטעס הערץ
 גליקליך געפיהלט, נאכהער דארף איך זיך זעלבסט אויף אין זינען האבען. דאס
 הייסט, איך דארף וויסען, צו קען איך מיט דעם מאן גליקליך זיין. ערשט שפעטער
 ווען מיר וואלטען געגענויטיג איינער אינ'ם צווייטען זיין גליק געזעהן, וואלט איך
 געהייסען שלעכטע דערמיט וואס איך פערשטויס פון זיך דאס גליק און בערויב
 איהם אויך פון אן אנדערן.

— איז דאס מעגליך, אז דיא מענער ווינען אלע בלינד און זעהן ניט וויא
 דיא נאטור האט אין אייך פעראייניגט שעהנהייט, וויזהייט און גוטהערציגקייט?
 — דאָס איז ווירקליך א ריעזען־הויכער קאָמפּלימענט — האט בת-שבע
 שמיכלענד ערויעדערט — עס איז נאר קיין וואונדער וואָס פרעמדע לייטע האבען
 אין מיר אזוי פיעל מעלות ניט געזעהן, דען איך זעלבסט האב זיי אויך ניט בע-
 מערקט אין מיר.

— ניין, מאדאם! דאס וועט איהר מיך ניט איינרידען. דער שפיענעל בע-
 וויזט אייך געוויס אייניגע מאל אין טאג וויא פרעכטיג שעהן איהר זייט. שאַדע
 שאַדע וואס איך בין שוין אביסעל צו אַלט פאר אייך, זאָנסט וואלט איך אליין
 געוואלט דער גליקליכער זיין וואָס זאל בעזיצען אייער האנד.
 בת-שבע האט איהם ערשטוינט אנגעקוקט. זיא האט איהם בעטראכט מיט
 אזעלכע בליקען וויא זיא זאל זיך וועלען איבערצייגען צו מיינט ער דאס ערנסט אָך
 זיא האָט ענדליך געזאגט:

— איך האב ניט ערווארטעט פון אייך, הערר קראַנענשטיין, אזא שפאַס.
 — א שפאַס זאָנט איהר? — האָט ער מיט פייער געענטפערט — ווארום
 דענסט איהר, אז איך שפאַס?

— ווייל מיר גלויבט זיך דאָס ניט, אז אזא רייכער מאן וויא איהר זייט זאל
 זיך וועלען פערבינדען מיט א פרוי וועלכע איהר זעהט דאס דריטע מאל און זייט
 ניט קלאר אין איהר פערנאנענהייט וויא אויך ניט איהר פאַמיליע.

— ווען מען זעהט א פרעכטיגעס בילד וויל מען זיך נאר ניט אזוי שטארק
 אינטערעסירען ווענען דעם קינסטלער וואס האט עס בעשאַפּען. דער גענוס אליין
 וואָס מען האט קוקענדיג אויף זיין פראכט איז שוין גענוג פאר דעם צושויער וואס
 איז נור א מבין אויף א מייסטער-ווערק. איך זאג אייך אויפריכטיג אז ווען איהר
 זאָלט זיך בעשליסען מיין פרוי צו זיין, וואָלט איך מיך פאר דעם גליקליכסטען
 מענשען אין דער וועלט געשעצט.

— זעהט איהר, הערר קראַנענשטיין, איך בין שוין נאר אן אנדער מענש-
 האט בת שבע זעהר פריינדליך געענטפערט — אָבוואָהל איך דארף אייער אנטראג
 אַלס גרעסטע גליק בעטראכטען, פון דעסטוועגען וועל איך מיך ניט אַיילען אייך
 מיין יא-וואָרט צו געבען. איך מוז ווענען דעם פריהער גוט נאכדענקען און נאכ-
 פרענען....

— דאס האט איהר פאלקאמען רעכט. ווען מען דארף אזא שריט מאכען
 מח מען זיך גוט בערענקען און בעטראכטען. דיא וועלט האט שוין לאנג געזאגט
 איהר פראקטיש ווערטעל: עס איז בעסער דער ערשטער רונג אלס דער לעצטער.
 — נו, ווארום-זשע האלט איהר אליין פון דעם ווערטעל ניט?

— איך האב דאס אייך שוין פריהער געזאגט, אז איך בין פון דיא מענשען
 וואס בענגיגענען זיך מיט דעם איינדרוק וואס א קונסטפאלעס בילד מאכט אויף זיי
 און זיי וועלען זיך נאר דיא מיהע ניט געבען, צו ערפארען פון וואנען דאס בילד
 שטאמט. אלזא, דארף איך יעצט ווארטען אויף אייער אנטווארט?
 — יא.

— איך קען אייך זאגן יעצט זאגען, וואס איהר וועט ווענען מיר ערפארען.
 רען— האט ער שמייכלענד געזאגט.

— נו, זאגט. איך בין נייגעריג צו הערען, אויב איהר ווייסט וואס פאר א
 מיינונג דיא וועלט האט פון אייך.

— מען וועט אייך זאגען אז איך בין זעהער רייך און איך בין אן עהרליכער
 מאן, אבער איין פעהלער וועט מען דאך אין מיר אויסזעען.
 — וואס פאר א פעהלער?

— דאס וואס איך האב מיך ענטזאגט צו ערפילען דעם לעצטען וואונש פון
 מיין פאטער וועלכער איז פאריגעס יאהר געשטארבען און האט מיר פאר זיין טויט
 בעפאלהען איך זאל הייראטעהן מיין קוינע לאה קראגענשטיין וועלכע האט זיך אין
 זיין הויז ערצויגען אלס יתומה.

— האט איהר אייער פאטער פערשפראכען זיין וואונש צו ערפילען?

— ניין, איך האב ניט יא אויך ניט ניין געזאגט.

— ווארום ווילט איהר אייער פאטער'ס וואונש ניט ערפילען?

— וואס פערשטעהט איהר דען ניט? מיין קוינא ליעב איך נור אלס שחזס-
 טער, אבער אלס ווייב וועט מיר זעהר שווער זיין זיא צו ליעבען.

— נו, און זיא ליעבט אייך?

— דאס ווייס איך ניט. איך האב קיין מאל מיט איהר וועגען דעם ניט גע-
 ווערט.

— וואו געפינט זיא זיך יעצט?

— ביי מיינעם א צווייטען אנקעל.

— ווייס זיא שוין, אז איהר ווילט זיא ניט הייראטעהן?

— ניין

— איהר זאגט דאך אבער, אז דיא וועלט ווייס יא דערפון.

— דיא וועלט פערשטעהט דאס, ווייל מען ווייס אז א יאהר איז שוין איבער-
 געגאנגען זייט מיין פאטער איז געשטארבען און איך האב זאגן קיין פאָרבעריי-
 טויגען געמאכט צו אונזער האַכצייט.

— מוז דאך דאס אייער קוינא אויך פערשטעהן?

— עס קען זיין, אז זיא פערשטעהט. איך גלויב אבער אז זיא וועט צופריערען

זיין דערמיט וואס איך וועל מיך פון איהר ענטזאגען, דען זיא איז אויך פון איהר פריהעסטער יונגער און נעוואוינט נעווארען מיך אלס ברודער צו בעטראכטען און איהר וועט זעהר שווער זיין זיך צו נעוואוינען מיט דעם געדאנק, אז איך וועל איהר מאן זיין. נור וואס נעהט אונז און אזעלכע זאכען? איך בין א פרייער מאן און איהר זייט א פרייע פרוי. מיר האבען ביידע דאס רעכט צו האנדלען נאך אונזער איר גענעם ווילען. ווען זאל איך צו אייך קומען נאך און אנטווארטן?

— עס מוז געדולדיג זיין וועניגסטענס אכט טאג.

— זעהר שעהן. איך דיא אכט טאג וועלען מיר זיך נאך זעהן. איך דארף אייך נאך אפבריינגען אייער געלד. אבער בעפאך איך געה פון אייך אוועק מוז איך אייך אבערמאלס וויעדערהאלען מיינע ווערטער, דאס איהר וועט מיך פאר דעם גליקליכסטען אין דער וועלט מאכען.

זיא האט נאך ניט געענטפערט. שטום האט זיא איהם דיא גערייכטע האנד געדריקט, און האט זיך אויף א לאנגער צייט פערטראכט אלס ער איז אוועק-געגאנגען.

285 מעס קאפיטעל

דער אלטער העלד.

— פיליפ! דוא ביסט עס? — האט דער אלטער גראף פעליקס דאנילאוו גע-פרענט זיין אלטען דיענער וועלכער איז צו איהם אין צימער אריינגעקומען מיט פערשלאפענע אויגען.

— יא, גראף, דאס בין איך, אייער ערגעבענסטער דיענער פיליפ. געהט ניט פאר אומנוט וואס איך האב אייך אויף אזא לאנגע צייט איבערנעלאזט אליין. דער שווארץ יאָהר ווייס וואָס מיט מיר איז געווארען. איך האב מיך אויף, ערשט איך ליעג אין אן אנדער צימער און עס איז שוין ליכטיג אין דרויסען; איך גיעב אויפ'ן זיינער א קוק, ערשט עס איז שוין צעהן פאר האלבען טאג. יעזוס מאַריא — האב איך א געשריי געטהאן — וואס איז מיט מיר געשעהן? דוכט זיך ווען איך בין פון אייער צימער ארויסגעגאנגען איז ערשט געווען האלבע נאכט, וויא אזוי-זשע איז אזוי ניד טאג געווארען?

— ווייסט רוא נאך נאר ניט וואס היינטיגע נאכט איז געווען? — האט דאנילאוו געפרענט.

— פון וואנען זאל איך וויסען, אז א בייזער שלאף איז פלוצלינג אויף מיר אנגעפאלען.

— דוא ווייסט נאר ניט, אז היינטיגע נאכט האט מען מיר געוואָלט ער-מאָרדען?

— וואס? אייך האט מען געוואָלט ערמארדען?

— יא, יא, פיליפ. מיך אליין.

— ווער? ווער האט דאס געוואָנט אייך צו ערמארדען?

— סטעפאן מיט סעמיאָנען.

- הא? סטעפאן מיט סעמיאָנען? זיי האבען אייך טאקע נאר פשוט גע-
וואָלט דערשמיקען?
- זיי האבען מיר געוואָלט דערשמעכען.
- נו, און זיי האבען אייך נאך ניט דערשמאָכען?
- דוא זעהסט דאָך, נאַררישער מענש, אז איך לעב.
- ווער האט אייך פון זייערע הענדר גערעטעט?
- נאט האט צוגעשיקט אים דער זעלבער מינוט זיינע ענגלען און זיי האבען
מיך פון דיא מערדערשישע הענדר גערעטעט.
- וואס זאגט איהר? ענגלען? טאקע אמת'ע מלאכים מיט פליגלען?
- ווען א מענש רעטעט אונז פון טויט איז ער אויך א מלאך.
- זיינען דאס געווען איינפאכע מענשען?
- יא.
- ווער זיינען זיי?
- דאס ווייס איך נאך ניט.
- נו, אויב אזוי, פערשמעה איך שוין ווארום זיי האבען מיך אריינגענאַרמט
אין זייער צימער און האבען מיך טראַקטירט מיט וויין. דאס האבען זיי מיך פער-
שלעפערט, אום זיי זאלען קענען אריינגעהן צו אייך מיט מעסערס. דאס איז זייער
גליק וואס איך בין דא ניט געווען, איך וואָלט זיי וויא הערינג צוריקען. נור זאגט
מיר, הערר גראַף, וואו זיינען יעצט דיא מערדער? איך וועל מיך נאך מיט זיי
יעצט אויך אברעכענען.
- דאס ווייס איך ניט.
- און אייערע נומע מלאכים האבען זיי געלאזט מיט גאנצע ביינער פון אייך
אוועקגעהן?
- וואו דיא מלאכים זיינען ווייס איך אויך ניט.
- דאס איז מערקווירדיג. וואו זיינען אלע דיענער? קיינער איז נאר געבען
אייך ניטאָ?
- אַנדריי איז דא געווען. ער האט מיר דערלאַנגט וואַסער און קאפּע.
- און ער האט אייך נאר ניט דערזעהלט פון דיא ענגלען און פון דיא
מערדער?
- ניין.
- איהר האט איהם נאר ניט געפרעגט וועגען דעם?
- איך האב איהם יא געפרעגט, אבער ער האט ניט געענטפערט.
- נו, האט איהר איהם געשוויענען פאר אזא פרעכהייט? פארוואס האט
איהר ניט געהייסען מען זאל איהם דערפאר אבצילען פינף הונדערט ריטער?
- וועמען זאל איך הייסען, אז קיין לעבעדיגע זעלע קומט אַהער אַריין?
- ווארטס, הערר גראַף, איך וועל מיך מיט דיא אלע הינד אברעכענען. זיי
וועלען מיר שוין האבען צו געדיינקען צייט זיי וועלען לעבען. איהר ווייסט, גראַף,
וואס איך וועל אייך ראַטהען?

- וואס? — האט פעליקס געפרענט.
 — איהר זאָלט באלד טעלעגראפירען צו אייער טאכטער דיא זאָל אהער
 וואס צום ניכסטען קומען. ווען זיא וועט דא זיין, וועט זיא שוין וויסען וואס זיא
 האט צו טהאן.
- דוא האָסט מיך דערמאנט אז איך בין נאך איהר אנטווארט שולדיג
 אויף איהר בריעף וואס איך האב געסטען פון איהר ערהאלטען. נעהם נור ארויס,
 פיליפ, פון מיין בוים-טאיש, דאָרט אין דעם ראָק איהר בריעף.
- פיליפ איז צוגעגאנגען צום וואנד וואו עס איז געהאנגען דעם אלטענס ראָק,
 האט פון בוים-טאיש ארויסגענומען א פאק אסינגאציעס, אבער קיין בריעף איז
 דארט געווען.
- דא לינט קיין בריעף, הערר גראף — האט ער געזאגט.
 — דוא ביזט בלינד צו וואס פאר א שווארץ-יאהר? — האט פעליקס צאָרניג
 א געשריי געטהאן — זוך דארט צווישען דיא געלד ליענט א בריעף.
- דא איז קיין בריעף ניטא, הערר גראף — האט פיליפ געענטפערט דורכ
 זוכענדיג נאך אמאל דיא טאיש און איבערוואַרפענדיג דאס געלד.
- דוא ביסט אָן עזעל. איך האב אליין מיט טיינע הענד דעם בריעף דאָרט
 בעהאלטען און דוא זאנסט מיר אז ער איז ניטא?
 — ער איז דאך אבער פאָרט ניטאָ. נאָט, הערר גראף, זעהט אליין צו ליענט
 דיא א בריעף צו ניט?
 ביי דיא ווערטער האט ער דעם ראָק מיט דאס געלד צוגעטראגען צום
 גראף.
- מיין נאָט! — האט פעליקס ערציטערט אויסגערופען — ווער האט געקאנט
 דעם בריעף צוגעזומען?
 — דאס איז דען געווען א נייטיגער בריעף?
 — פיליפ! דוא זאלסט מיר דעם בריעף געפינען, דען איך וועל שטארבען
 פאר שרעק.
- וואו זאל איך איהם זוכען, געדינער הערר?
 — זוך וואו דוא ווילסט, אבי געפן איהם. אויב ער וועט אריינפאלען אין
 פרעמדע הענד בין איך פערלאָרען. ער איז געלעגען צווישען דיא געלד.
- נו, ווער-זשע איז דען געווען ביי אייערע געלד?
 — האָ? — האט דער גראף אויסגערופען; צולייגענד דיא האנד צום שמערן —
 זאל דאס מעגליך זיין?
 — וואס? הערר גראף.
- זאל דאס מעגליך זיין, אז דער טייפעל האט דעם בריעף צוגענומען.
 — וועלכער טייפעל, געדינער גראף?
 — איך מיין יענעם שרעקליכען טייפעל וועלכער האט מיך געוואלט ערשיסען
 און האט אויף מיר אזוי ווילד געקוקט, דאס איך בין אין אָהנמאכט געפאלען.
 — איהר האט רעכט, הערר גראף. איהר האט דאך אליין געזאגט, אז ער

האט איבערנעטרייסעלט אייערע טאשען און האט דאס נעלד אין זיינע הענר
נעהאלטען.

— וואס רעדסט דוא דומהייט? וואצו דארף ער דעם בריעף — האט פעליקס
זעהר אונרוהיג געפרענט.

— אויף א טייפעל אָדער אויף אַ משונענעם קען מען קיין פראנען מאכען —
האט פיליפ געענטפערט.

— דוא ווייסט פיליפ, אַז איך שרעק טיך זעהר — האט דער אלטער נאך אַ
לאנגעם נאכדענקען געזאגט.

— וואָרום שרעקט איהר זיך הערר נראָף.

— ווען איך זאל זיכער וויסען, אז דער בריעף איז אריינגעפאלען צו דעם
טייפעל, וואלט מיך שוין ניט אינטערעסירט, אָבער איך ציטער פיעללייכט איז ער
אריינגעפאלען צו אן אנדערן אין דיא הענד.

— ניין, הערר נראָף, איהר דארפט קיין פורכט האבען, דער בריעף איז גע-
וויס צו אן אנדערן אין דיא הענד ניט אריינגעפאלען. דער משונענער האט עס גע-
וויס פערשלעפט זוכענדיג ביי אייך אין טאש. מיך פערדריסט אן אנדער זאך, דאס
וואס קיינער קימערט זיך אום אייך ניט און מען האט אייך איבערנעלאָזט דאָ אליין.
אבער איהר וועט זעהען וויא איך וועל מיך מיט דיא הינד אָברעכענען. אנדריי טון
היינט געשמיעסען ווערען אויך דיא איבערינע וועלען אהן קלעפ ניט ארויס פון מיינע
הענד, איך וועל אייך צייגען, אז כאטש אייער פיליפ איז שוין אלט איז ער דאך אַ
העלד זאָנדער גלייכען. איך וועל... .

ער האט נאך זיינע ווערטער ניט געענדערט, האט זיך דעהערט אַ נרויסער
ליאַרם פון פיעל מענשען אין דיא איבערינע ציטער, אויך אייניגע שרעקליכע רעד-
וואָלווערשיסע האבען איינער נאך דעם צווייטען געקראכט.

דער נראָף פעליקס אויך זיין נרויסער העכד פיליפ, זיינען לייכענבלאס געוואָ-
רען און האכען איינער דעם צווייטען אנגעקוקט וויא צוויי דערשראָקענע האָזען.
— געה ארויס פיליפ, זעה וואס דארט האט פאָסירט — האט ענדליך פעליקס
געזאגט.

אבער דער אלטער העלד, האט זיך פון זיין ארט ניט געריהרט.

— ווארום טהוסט דוא ניט וויא איך הייס דיר? — האט פעליקס ביז געפרענט.

— איך האב מורא הערר נראָף — האט דער אלטער בעדיענטער ציטערנד

ביי אלע גליעדער געענטפערט.

— פאר וועמען פירכטעסט דוא?

— איהר הערט דען ניט דאס מען שיעסט, מען קען מיך נאך אויך דערשיסען.

— געה, דער טייפעל וועט דיך ניט חאפען.

— אבער, ערבארטט אייך, הערר נראָף — האט זיך פיליפ געבעטען — עס

קען זיין, אז דאס זיינען דיעוועלבע מערדער וואָס האבען אייך געוואלט ערמאָרדען.

מען זיי האבען פאר אייך קיין אַנטונג געהאט און האבען געוואַנט מיט זייערע סע-

סערס צו אייך צו געהען, וועלען די דאך פאר מיר געוויס קיין רעספעקט האבען
און וועלען מיך נאך אין מיינע אלטע יאָהר דערשיסען.

— געה זאג איך דיר דוא אלטער טוינעניכטס, בריינג מיר א ריכטיגע נאכ-
ריכט, וואס דארט האט פאסירט — האט פעליקס זעהר ביזן געהייסען.

פיליפ האט געמוזט געהארואס זיין. מיט ציטערענדע פיס איז ער צוגעגאנגען
צום טהיר האט זיא פאָרויכטיג געעפענט און האט ארויסגעשטעקט דעם קאָפּ.

ער האט דערזעהען א סאָלדאט פערביילויפענדיג דיא טהיר.

— וואס האט געטראָפּען? — האט ער דעם סאָלדאט געפרעגט.

— מען האט זיי געהאפּט — האט דער סאָלדאט געענטפערט.

— וועמען האט מען געהאפּט?

— דיא מערדער.

— וועלכע מערדער?

— דיא וואס האבען געוואָלט דיא נאכט ערטאָרדען דעם אלטען הונד, וועל-

כער ליענט דא אין דיעזען צימער.

— רעספעקט! — האט פיליפ שטאַלץ א געשריי געטהאן, אין דיעזען צימער

ליענט ניט קיין אלטער הונד, נור מיין גנעדיגער גראָף.

— זאָל דיר דער טייפּעל האָלען צוזאמען מיט דיין אלטען גראָף — האט דער

סאָלדאט געענטפערט — איבער איהם האב איך דיא גאנצע נאכט ניט געשלאָפּען.

איהר זייט ביידע אלטע הינד.

— שורקע! — האָט פיליפ צאָרניג אויסגערופּען — דוא וועסט ביי מיר פאָר

אזעלכע ווערטער אין אסטראָג זיצען.

— ביז איך וועל אין אסטראָג זיצען וועל איך דיר דינע לעצטע פערפילטע

צייהן אויסזעצען — האט דער סאָלדאט געענטפערט און האט זיך מיט אן אויפגע-

הויבענעם פויסט א לאָז געטהאן צו פיליפ'ן.

אבער דער אלטער העלד, האט אויף דעם אונאנגעגעהמען זעץ ניט געוואָרט

און איז שנעל צוריק אָבגעשפרונגען און האט העלדיש שנעל דיא טהיר צוגעמאכט

און פערשלאסען.

266 מעם קאפיטעל.

א האַלבע טרייסט.

אונזערע לעזער ווייסען שוין דאס יאקאָב פיין איז בעפרייט געוואָרען. אבער

אזוי וויא דיעזער אונגליקליכער האט זעהר פיעל געליטען אונשולדיגער וויזע, איז

אונזער שולדיגקייט מיר זאלען זיין בעפרייאונג שענקען א בעזונדער קאפיטאל.

מיר האבען געזעהען אין וואס פאר א פערצווייפלונג דיעזער עדעלער יונגער

מאן איז געבליעבען, נאכדעם אלס ער וואר צום לעצטען מאל ביים סליעדראָוואטעל

און האט געהערט נאר אויף דאס נייע דאס דיא שולד פון וואהרהאפטיגס טורט

ליענט נור אויף איהם.

ער האט פון דיא ווערטער פערשטאנען, אז ער האט שוין געהער קיין האפנונג

אויף בעפרייאונג און דארום האט זיך פאר איהם דער צוקונפט אין אזעלכע שוואַרצע

שרעקליכע פאַרבען פאַרנעשטעלט, דאס ער האט פּעראַבשייעט דאס לעבען און האט אויף זיך דעם טוירט געבעטען. ער האט געוואוסט, אז פאר אַ מערדער איז דיא שטראַפּע אויף עוויג נאָך דיא מינענ-גרובען פון סיביריען פּערשיקט צו ווערען און דארט אימער דיא שווערסטע ארבייט צו טהאָן. געגען אזא לעבען האט זיך דער טוירט פאר איהם אין דיא שעהנסטע פארבען פאַרנעשטעלט.

ער האט אנגעהויבען ערנסט צו דענקען וועגען זעלבסטמאָרד און אָבוואָהל ער האט קיין אויסזיכט געהאט דיעזען שרעקליכען פלאן אויסצופיהרען, ווייל דער סאָלדאט וואָס איז פאַרביי זיין צעלע ארומגענאנגען, האט פאַסט יעדע מינוט אין דעם קליינעם פענסטערל פון זיין קערקער אריינגעקוקט, אבער ער האט געהאפט, אז ער וועט ענדליך דאך דיעזען פלאן קענען אויספיהרען, דען צום טוירט זיינען דא זעהר פיעל וועגען.

דער בעשלוס וואָר ביי איהם פעסט און ער האט זיך שוין גערעכענט אַלס אַ טאדעם-קאַנדידאַט.

ווען אַ מענש ווייס בעשטימט, אז ער דאַרף שטאַרבען און דיא צוקונפטס טויערען ווערען שוין פאר איהר אויף אימער פּערשלאָסען, בעשעפטיגען זיך זיינע גע-דאַנקען בלוים מיט דער פּערנאנגענהייט. זיין נאַצעס פּערפלאָסענעס לעבען שטעלט זיך פאר איהם פאַר און ער זעהט פאר זיך אַלעס וואס מיט איהם האט פאַסירט זייט זיין פריהעסטער יוגענד.

אויך דער אונגליקליכער פיין, האט זיך פּערזונקען אין געדאַנקען וועגען זיין פּערנאנגענהייט.

דיעזע פּערנאנגענהייט וואָר קורץ. ניט מעהר פון 25 יאהר. ניט לאנג איז ער געווען אַ האפנונגספאַלעס קינד, דיא פרייד פון זיינע עלטערען, וועלכע האבען אין איהם געזעהען אַ קינפטיגען זשעניע דער שטאַלץ פון זייער עהרע און דיא שטיצע פון זייער עלטער. ער האט אימער אין נימנאזיום דיא בעסטע מיינונגען פון דיא לעהרער געהאט, יעדען קלאס האט ער געענדיגט מיט אַ צייכען פון אויסצייכנונג. אלע זיינע קאָליעגען האבען איהם מקנא געווען און האבען געזוכט איהם שמערצען צו פּערשאפען, אבער ער האט זיך פון זיי אויסגעלאכט און האט שטאַלצירט מיט זייער נייד.

ער האט זיך דערמאנט וויא גרויס דיא פריידע פון זיינע עלטערען איז געווען, אַלס ער האט דיא נימנאזיום געענדיגט מיט אַ נאָלדענעם מעדאַל, וויא ליכטיג, וויא שעהן דיא וועלט האט זיך פאר איהם דאַמאָס פאַרנעשטעלט, וואָס פאַר אַ רייכען גלענצענדען צוקונפט, ער האט פאר זיך ארויסגעזעהען. איין גליק גרעסער פון'ס צווייטען, האט פאר איהם געשטראַהלט. עס האבען זיך שוין דאַמאָלס גע-פונען שעהנע מעדענעס, וואס האבען אויף איהם געוואָרפען פייעריגע בליקען און האבען געזוכט זיין פריינדשאפט, אבער ער האט דאַמאָלס דעם נאם פון דער ליעבע וויא מען זאגט אנגעשפיעגען אין געזיכט און האט זיך אויסגעלאכט פון זיינע ניפ-טינע פפייכען, ער האט דאן נור איין זאך אין זינען געהאט, גלענצענד זיין אוניווער-זיטעט סטודיום צו ענדיגען. ער האט געהייסען דעם בלינדען ליעבעס נאם וואָרטן

אויף שפעטער ווען ער וועט בענליקט ווערען מיט דעם טיטול „יוריסט“.

פלייסיג האט ער זיך צו דעם סטודיום גענומען און ער האט אויך דא אזעלכע פאָרשריטע געמאכט וויא אין נימנאזיום, אויך דאָ האט ער זיך מיט זיינע זעלטענע פעהיגקייט אויסגעצייכענט. נאך אלס פאָמאָצישניק פאָווערעני (געהילפס-אדוואָקאט) האט ער בעקומען א נאָמען פון א נומען אדוואָקאט און לייטע וואָס האבען געהאט אויף זיך פראָצעסען, זיינען געקומען צו איהם עצות פרענען און אלע האבען זיך ניט געקענט נענוג אבוואונדערן פון זיין שארפען פערשטאַנד.

א גליקליכע צייט איז דאמאלס געווען.

ער האט זיך בעטראכט וויא איינער וואס פאהרט אויפ'ן ים א לאנגע צייט און באַלד דארף ער שוין דעם ברענג עררייכען.

וואס פאר אַ שעהנער ברענג פאַר איהם האט זיך געוויזען, ער וואר בע-וואקסען מיט פרוכט-בייטער און לויטער פראכטפאלע בלומען.

ער האט דעם ברענג עררייכט. ער איז געוואָרען אדוואָקאט, האט איבערראשט אלע פראָפעסארען פת'ם אוניווערזיטעט מיט זיין דעסארטאציע. זאנאר דיא אנט-סעמיטישע פראָפעסאָרען וואָס האבען זיך געמאכט פאר א רענעל צו דריקען און שטיקען אלע אידישע סטודענטען, אויב זיי האבען פאר דעם טאלאנטפאָלען יוריסט רעספעקט געהאט.

ער האט באַלד בעקומען אַ גרויסע פראקסיס. מען האט איהם אנגעהויבען אין אלע שוועריגסטע נויטהעלע צו בענוצען און ער האט איז דעם פאך איינפאך וואונדער בעוויזען. בעזאנדערס האט ער זיך אַ נומען נאמען ערווארבען דאדורך וואָס ער האט ביי ארמע קליענטען קיין געלד גענומען און האט זייערע פראָצעסען אָהן געלד געפיהרט.

דיא שעהנע מעדענעס, וואס האבען געזוכט נור דאָקטוירים אדער אדוואָקאט-טען, האבען איהם פון אלע זייטען בעלאַגערט, דיא רייכסטע מעדענעס האבען גערן געוואָלט דיעזען געניאָרען אדוואָקאט צו הייראטהען. אבער אויך יעצט האט דער נאט פון דער ליעבע דעם ציעל פערפעהלט און זיינע פפייילען האבען דעם יונגען אדוואָקאט ניט געטראָפּען. דען צווישען דיא אלע הייראטהעלסטע מעדענעס, האט זיך ניט איינע געפונען, וואס האט דיא קראפט געהאט איהם צו בעצויבערן און זיין הערץ צו קויפען.

ערשט קומענדיג נאך מאסקווא, האט דער בלינדער אַמור געזענט, און איינע פון זיינע שארפע פפייילען האבען ריכטיג געטראפּען דעם העלד, גלייך אין דער ברוסט אריין.

ער האט דערזעהען פרייזיין רעבעקא ראָטבלום און איז פערליעבט געוואָרען איבער דיא אויערן.

אונז איז שוין בעפאנט, אז ער האט פריהער געוואָלט הייראטהען פרייליין העלענא ראָזענדופט. ער האט זיך געווען איינגעבילדעט, אז ער ליעבט זיא, דאס איז אבער נור געווען דיא יונגפריינדשאפט וואס האט זיך אין זיין ברוסט אויפ'געפאקערט אלס ער האט זיא דערזעהן. ערשט שפעטער, אז ער איז נוט בעקאנט

געוואָרען מיט רעבעקא ראַטבלום האט ער דערפיהלט דעם רעכטען נעשמאק פון דער ריינער ליבע און ער האט ערנסט אנגעהויבען צו טראכטען טאג און נאכט נור פון איהר. ביי איהם וואר קיין צווייפעל, אז ער וואלט דיעזעס גליק עררייכט ווען דאס אונגליק זאָל זיך ניט געווען אריינמישען אום איהם פון רעבעקאן אויף אימער אבצורייסען.

אז ער איז פון איהר אויף אימער און עוויג אבגעריעסען געווארען, אין דעם האט ער ניט געצווייפעלט, ער האט זיך איינגעבילדעט אז זאגאר דאן ווען זיין אונט-שולד וועט ענטדעקט ווערען, וועט אויך רעבעקא ניט וועלען הייראטהען דעם טאן, וואס זיין נאמען וואר בעשמוצט מיט דעם ביינאמען מערדער.

דער נעדאנק, אז רעבעקא וועט קיין מאָל זייע ניט קענען זיין, האט איהם אין גאַנצען דערשלאגען און האט אין איהם ערוועקט דיא לוסט צום טויט. ער האט נור געוואלט נאך איין מאל זיין ליבען אונגליקליכען פאָטער זעהן, איהם אומאַרמען, איהם טרייסטען און דאן דער וועלט דעם לעצטען אדיע זאגען. דיא טעג דארף זיין פראצעס פאָרקומען פאר דאס געריכט, האט איהם דער סליעדאָוואַטעל געזאגט.

דיעזע ווערטער זיינען איהם גוט אינ'ם קאפ אריין, ער האט זיך שוין פאָר-געשטעלט וויא ער שטעהט אין געריכטס-זאל פאר דיא ריכטער, דער זאָל איז פאל מיט נייגעריגע צושיער און דיא געשוואַרענע רופען אויס "שולדיג"!
שרעקליך איז געווען דיא לאגע פון דיעזען אונגליקליכען. קיין פערער איז אין שטאנד פאָרצושטעלען דיא ליידען, וואס האבען זיין הערץ אנגעפיהלט און איהם געמארטערט.

ביי יעדען גערויש פון טריט געבען זיין טהיר, האט ער זיך א צאפעל געטהאן, דען ער האט געמיינט, אז מען קומט נאך איהם אין געריכטס-זאאל צו פיהרען. א טאדעס שרעק איז איהם בעפאלען, אלס דיא טהיר פון זיין צעלע האט איין מאל וועהרענד ער איז געשלאָפען זיך געעפענט און א רויגע שטארקע שטימע האט א געשריי געטהאן:

— יאַקאָב פיין!

ער איז פון זיין בעט ניט טויט ניט לעבעדיג אויפגעשפרונגען און האט פאר זיך דערזעהען דעם סמאָטריטעל פון אסטראָג.

— דוא הייסט יאַקאָב פיין? — האט דער סמאָטריטעל געפרענט.

— יא — האט יאַקאָב מיט א ציטערנדע שטימע געענטפערט.

— דוא קענסט געהן וואוהין דוא ווילסט, דען דוא ביזט פריי — האט דער

סמאָטריטעל מיט א קאלטער מינע געזאגט.

יאַקאָב האט איהם ערשטוינט אנגעקוקט, עס וואר לייכט אן איהם צו דער-קענען, אז ער גלויבט דעם סמאָטריטעלס ווערטער ניט און ער געהט דאס אָן פאָר א שפאָס.

— וואס קוקסט דוא מיך אזוי אן מיט דיין זשידאָווסקער ראָזשע (פנים) —

האט דער סמאטריבעל געוואנט — איך הייס דאך דיר געהען פון דאנען, דען דוא ביזט פריי.

— גוטער עלער הערר! — האט יאקאב פלעהענר געוואנט — טהוט מיר צוליב און זאנט מיר, מיינט איהר דאס ערנסט?

— צו איך מיין ערנסט! וואס דען האסט דוא געמיינט, אז איך בין געקומען מיך מיט דיר גלאט אזוי אונטערהאלטען? געה זאג איך דיר, דען דער גענעראל-נובערנאטאר, האט הייטע אריינגעשיקט א בעפעהל מען זאל דיך ארויסלאזען, ווייל ער האט ערפאהרען, דאס דוא ביסט אונשולדיג.

יעצט האט יאקאב פערשטאנען, אז דאס זיינען אמת'ע ווערטער. מען קען זיך לייכט זיין פריידע פארשטעלען. ער האט זיך וויא א קליין קינד פערנאנדער-געוויינט און האט דאס שרעקליכע געפענגניס פערלאזען.

פערצווייפעלט איז געזעסען שלמה פיין אין זיין צימער. דיא וואסער איז שוין וויא מען זאנט, איהם געקומען צום האלז. דיא האפנונג צו בעפרייען זיין ליבען זעהן יאקאב'ן איז פיעל שוואכער געווארען, אלס זיא איז פריהער געווען, און דיא נאכריכט וואס וואהרהאפטניג האט איהם געבראכט פון זיין צווייטען זעהן, האט איהם אין גאנצען צערשמעטערט.

ער האט וויא געפונען א טוידטען זעהן.

איהם איז גאָר קיין מאל איינגעפאלען, אז זיין עלטערער פארשוואונדענער זעהן לעבט, און ער האט ערפאהרען דאס ער לעבט יא, האט ער דאס ניט גע-גלויבט. ענדליך אז ער האט שוין דאס יא אנגעהויבען צו גלויבען, האט ער גאָר ניט געוואנט צו דענקען, אז זיין פערלאָרענער זעהן איז אַ גראָף; פלוצלונג איז איהם קלאר געוואָרען, אז זיין פערשוואונדענער זעהן איז דער גראָף פון דעם דאָרף דאָנ-לאווקא און ער איז ערשט מיט אייניגע וואָכען צוריק געשטאָרבען.

דאס וואָר פאר דעם אלטען אזא קלאַפ, וואס האט איהם איינפאָך צער-שמעטערט. ער האט פון יענער צייט אָן וואס וואהרהאפטניג האט איהם דערצעהלט דיא געשיכטע פון זיין זאָהן, דעם גאנצען מוטא פערלאָרען. ער האט פאר זיך איינפאָך קיין אָרט געפונען.

טרעהרען, הייסע ביטערע טרעהרען האט דער אונגליקליכער פערנאָכען זיך צענדיג איינזאָם אין זיין צימער. ער האט זיך געפיהלט אזוי עלענר און איינזאָם, וויא ער זאל זיין פערוואָרפען ערנעץ אויף אַן אינזעל ווייט פון מענשען, אבגעזאָג-דערט פון דער לוסטיגער פרעהליכער וועלט.

מאריס וואָהרהאפטניג האט גלייך בעמערקט דעם שלעכטען איינדרוק וואס זיין ערצעהלונג האט אויף דעם אלטען געמאכט, און ער האט זיך דארום בעמיהעט מיט אלע קרעפטען איהם צו מרייסטען.

אבער וואס קענען טרייסט-ווערטער פאר א ווירקונג האבען אויף אזא פער-וואונדעטעס הערץ? שלמה האט זיך ניט געקענט טרייסטען. דאס איינציגע מיט וואס מען האט יא געקאנט זיינע בלוטיגע וואונדען היילען, וואר דיא האָפנונג, אז

יאקאב וועט בעפרייט ווערן; ליידער אבער איז דיא האַפנונג, וויא מיר ווייסען. זעהר שוואַך געווארען און פאר זיין פערוואונדערטער ברוסט איז סײַן מעדיצינע נע בליעבען.

אין אזא פערצווייפעלטער פּאָזע האט איהם איין מאל מאַרס וואָהרהאפטײַג געטראפּען.

מיט דעם ערשטען בליק אויף שלמה'ן האט מאַרס פּערשטאנען, אז זיינע זיסע טרייסט-ווערטער וועלען קיין ווירקונג מאכען. דאָרום האט ער זיך געפרובירט האַטש מיט אנדערע זייטיגע געשפּרעכע שלמה'ס זאָרנ צו פּעריאנען.

— האט איהר געהערט נייעס, רבי שלמה? — האט מאַרס געזאגט מיט א מונטערע מינע.

— וואס פאר א נייעס? — האט שלמה קאָלט געפּרענט.

— מען האָט הייטע פּערהאפטעט פּיעלע גרויסע בעאמטע.

— פאר וואס?

— דאס ווייס איך אויך ניט. מען האט מיר זאגאר געזאגט, אז דעם פאל-קאָוויק מאַלינבערג האט מען אויך פּערהאפטעט, אבער איך גלויב דאס ניט.

— וואָרום זאָלט איהר דאס ניט גלויבען?

— מיר גלויבט זיך ניט, דאס אזא קלוגע שלאנגע זאל אריינפאלען אין אן אונגליק. אלע טשינאָוויקעס זיינען זיינע גוטע ברירער, זאגאר מיט דיא סליעדאָ-וואַטעלעס און מיט דיא פּראָקוראָרען שיכור'ט ער נאנצע געכט און שפּיעלט מיט זיי אין קארטען. נו, קען דאס מעגליך זיין אז איהם זאל מען פּערהאפטען?

— מען דאַרף אלעס גלויבען — האט שלמה גיפטיג געענטפּערט — מען דאַרף גלויבען, אז ניט גור אָרענטליכע לייט, זאנדערן אויך מערדער קענען אין אסטראנג זיצען.

— מיר ווילט זיך דאס זעהר גלויבען אז מען האט דעם פּערפלוכטען מאַלינבערג'ן פּערהאפטעט, ליידער אבער קען איך ניט פּערנעסען אז מיר לעבען אין רוסלאַנד און מיר זיינען בלייס אידען, ריכטיגער געזאגט פליגען, וואס יעדער האלט פאר א רעכט זיי צו פּערניכטען.

— פון וועמען האט איהר געהערט, אז מען האט מאַלינבערג'ן פּערהאפטעט? — האט שלמה גינייעריג געפּרענט.

— מיר האט דאס דערצעהלט טאקע יאניק קאבאנאו.

— וואו האט איהר איהם געזעהן?

— איך בין געווען אויפ'ן וואקזאל האב איך איהם דאָרט געטראפּען מיט א טשעמאָדאנטשיק אין דער האנד. ער האט מיר געזאגט אז ער פּאהרט נאך דאנא-לאוואקא. דערביי האט ער מיר דערצעהלט פון דער געשיכטע וואס איך האב אייך איבערגעגעבן, געמליך אז מען האט פּיעלע בעאמטע פּערהאפטעט, צווישען זיי איז אויך מאַלינבערג.

— ער האט אייך ניט געזאגט, וואָרום מען האט איהם פּערהאפטעט?

— ניין, איך האב פּערשטאנען, אז ער אליין ווייס דאס אויך ניט. ער האט

אויך דיא געשיכטע מיט א האלבען מונד מיר דערזעהלסט, זא דאס איך צווייפעל אין אלע זיינע רייד.

-- וואס קומט מיר ארויס פון דיא אלע זאכען? — האט שלמה זיפצענד גע- זאגט — צו דער באַנדיט מאלניבערג איז יא פערהאפטעט געווארען צו ניט. איך ווייס, אז מיין יאקאב וועט דערמיט ניט געהאלפען ווערען. מען האט זיך איין מאל פאר אלע מאל צו איהם גענומען איהם אלס מערדער צו בעשולדיגען און זייער פערפלובטען פלאַן וועלען זיי געוויס אויספיהרען.

— זאגט דאס ניט. מיר קענען נאר ניט וויסען, וואס עס קען זיין.
— איהר ווילט זאגען, אז עס קען טרעפען עפעס א נס? — האט שלמה מיט א ביטער געלעכטער געזאגט — אָ, ליעבער וואהרהאפטניג, מיר לעבען הייטע אין אזא צייט, וואס דיא נסים האבען גענצליך אויפגעהערט צו עקסיסטירען. אונז זער נאט וואס האט אַמאָל צופיעל וואונדער בעוועזען, האט זיך אין אונזערע צייטען אין נאנצען בעהאלטען און וויל אונז אפילו נאטירליכער-ווייזע ניט רעמען פון אונז-זערע פיעלע אונגליקען.

— אבער צייטען מוזען זיך אומדרעהן, דאס וועט איהר ניט לייקענען.
— יא, צייטען מוזען זיך אומדרעהן, עס קען אבער זיין, אז ביז דיא גענענ-ווערטיגע שלעכטע צייט זאל זיך אומדרעהן זאלען פערנעהען נאנצע יאהר-הונדערטע און מיר קענען זיי געוויס ניט ערווארטען.

— זאגט דאס ניט. איך ווייס, אז אין דיא ביסעל יאהר וואס איך האב אבגעלעבט, האבען זיך אויך דיא צייטען פיעל מאל געביטען. איהר מענט איך זאגען וואס איהר ווילט, און איך גלויב באמונה-שלמה אז דיא אידישע לאַגע אין רוסלאנד וועט פערבעסערט ווערען.

— ווארום גלויבט איהר דאס אזוי שטארק?
— דערפאר וואס היינט איז אן אנדער וועלט. דיא וועלט אין וועלכער מיר לעבען קען ניט ערטראנען לאנג גרויסע מערדערייען.

— איהר רעדט, האט מיר קיין פעראיבעל ניט, וויי א קינד. זעהט איהר דען ניט, וויי דיא וועלט אין וועלכע מיר לעבען איז דיעזעלבע וויי יענע וואס אונז-זערע עלטערען האבען געלעבט, נור זיא איז היינט אנדערש געקליידעט. דאס איז ריכטיג וויי מען זאגט ביי אונז א ווערטעל: „דיעזעלבע יענטע, נור אנדערש גע-שלייערט.“

— איך פערשטעה ניט וואס איהר מיינט מיט אייערע ווערטער, הערר פיין.
— וואס איז דאָ פאַראן צו פערשטעהן? אַמאַל האט דיא וועלט אויף זיך געטראגען דיא מאַסקע פון פרומקייט און האט אין דעם נאמען פון גאט און פון אלע הייליגע דיא גרעסטע רציחות געטהאן און הייטע טראגט דיעזעלבע וועלט אויף זיך דיא מאַסקע פון ציוויליזאציע און טהוט און איהר נאמען אלע שענדליכסטע מערדערייען. פערשטעהט איהר שוין מיינע ווערטער „דיעזעלבע יענטע נור אנדערש געשלייערט?“ נור וואצו האבען מיר זיך פאַרנאנדער גערעדט וועגען אזעלכע זאכען, וואצו זאָל איך עצט דענקען פון דעם צרת הכלל, וועהרענר איך האב מיר מיינע

איינענע ליידען וואס דריקען מיך אונערבארמליך? איהר שפיעלט זיך עפעס, הערר וואהרהאפטיג, מיט מיינע אונגליקען? מיר שיינט, אז אזעלכע אונגליקען טרופען איין מאל אין הונדערט יאהר. מיין עלטערער זאָהן איז מיט עטליכע און צוואנציג יאהר צוריק פערשוואונדען געווארען און האט זיך יעצט אבגעזוכט אלס פערניפ-טעטער גראף, און מיין אינגערער זאָהן וועלכער קען ניט צוקוקען וויא מען צר קועטשט א פליענדיגע זיצט אין געפענגניס אלס שרעקליכער מערדער. נו, קען איך האבען אין זינען אנדערע אינטערעסען? איך זאג אייך דיא וואהרהייט, אז איך בעוואונדער זיך זעלבסט, פון וואָס געהען זיך צו מיר אזוי פיעל קרעפטען דאס אלעס איבערצומראַגען.

— מיר שיינט, אז מען קלאפט אין טהיר — האָט מאָריס דעם אלטענס ווערטער איבערגעשלאָגען.

— האָ? יאָ! מען קלאפט טאקי אין טהיר. דאס מוז געוויס זיין דער האטעל בעדינטער מיט דעם סאַמאָואַר.

ער איז אויפגעשטאנען פון זיין אָרט איז צוגעגאנגען צום טהיר, האט זיא געעפענט און אַ יונגער מאַן איז אריינגעקומען.

— יאַקאַב! — האט דער אַלטער ווילד אַ געשריי געטהאָן פאלענד זיין זוהן אויף דעם האלז.

— פאַטער! — האט יאַקאַב וויינענד אויסגערופען איהם פֿעסט האלטענד אין זיינע הענד — אַ רעטעט! ער איז אין אהנמאַכט געפאַלען. וואַסער, וואַסער!

267 טעם קאַפיטעל.

הימעל! וואָס איז דאָס?

— וויא קומט מיין מאַנס אַ קאַנווערט אהער? — האט דיא גרעפין מאַריאַ צום הונדערטען מאל זיך זעלבסט געפרעגט זיצענדיג ביי זיך אין צימער און בע-טראַכטענד דעם בריעף וואס זיא האט געפונען אין דעם קארב פאַפיערען ביי גע-לידאָווין אין צימער.

דיא אָרדענטליכע פרוי, האט ביי זיך ניט געקענט רעכט מאכען דעם בריעף צו עפענען. זיא האט ניט פֿערגעסען, אז דיעזער בריעף איז ניט צו איהר זאנדערן צו אן אנדער פֿערזאן געשריעבען און געשיקט געוואָרען.

אונטקלייגען דיעזען בריעף צוריק אויף זיין אָרט, אדער ביי געלידאָווין אויפֿן טיש, האט זיא ניט געוואלט אויס פֿורכט, פיעללייכט האט יעמאנד געלידאָווין גע-שריעבען וועגען איהר עטוואָס שלעכטעס אום דיא מענשען צווישען וועלכע זיא וואוינט זאָלען פון איהר אַ שלעכטע מיינונג האבען, דאס האט זיא פֿאַר קיין פֿאַל געוואָלט. אבער וואס איז דאס פֿאָרט פֿאַר אַ בריעף?

דיא פֿראגע האט איהר קיין רוהע געגעבען. זיא איז ניט מיעד געוואָרען קו-קענדיג אויף דיעזען בריעף און איהם פון אַלע זייטען צו בעטראַכטען וויא זיא זאל ערוואַרטען, אז דער בריעף אליין וועט איהר גאָר אהנע געעפענט צו ווערן אלעס דערצעהלען, וואָס ער ענטהאַלט אין זיך.

אבער דער שטומער בריעף איז אלס שטום געבליעבען, דא האט נור ארף
איהם געלעזען דיא אדרעסע, וואָס איז געשריעבען געוואָרען מיט אן עלענאָנטער
האנדשריפט און זיא האט דייטליך געזעהן, אז דאס איז א האנדשריפט פון א פרוי.
וועלכע פרויען זיינען פאראן אין דאָנלאוואָק וואס קארעספאָנדירען מיט
געלידאָוין?

אבער פרעג היינט, פרעג מאָרנען, דאָס איז פאר איהר געבליעבען א רעמועל
און זיא איז איינפאך אויס דער הויט געשפרונגען.
זיא האט זיך זעלבסט שארפע פאָרווירפע געמאכט, דאפיר וואָס זיא אינטע-
רעסירט זיך אזוי מיט א פרעמדען בריעף. אבער זיא האט זיך דאך ניט געקענט
בערווייגען.

— עס מעג זיין וואָס עס וויל — האט זיא ענדליך ענטשלאָסען געוואָנט — איך
מוז וויסען וואס אין דיעזען בריעף שטעהט. איך ווייס זעהר נוט, אז דאס איז א
גרויסע זינדע, אבער וועלכער מענטש בענעהט ניט איין מאל אין זיין לעבען א זינדע.
קיינער אויף מיין פלאץ וואלט בעסער געווען, קיינער וואָלט זיך איינגעהאלטען אזא
בריעף ניט צו עפענען.

זיא האט פעסט דעם בריעף אין דער האנד א געהם געטהאן און האט איין
ברעג פון דעם קאָנוערט אבגעריסען.

— זינדיגע! וואס טהוסט דוא? — האט עס אין איהר געדאָנערט — ווא
ערלויבסט דוא זיך אזוי גיעדעריג צו האנדלען און עפענען א פרעמדען בריעף.
מיט כעס האט זיא דיעזען בריעף אויף דער ערד א וואָרף געטהאן. ריכטיג
ווא זיא זאל האלטען א גיפטיגע שלאנג אין האנד.

אבער דאס איז שוין אָבגעטהאן. אוועקלייגען דעם בריעף צו איהם אויפן
מיש קען מען געוויס ניט, דען ער וועט באלד דערקענען, אז מען האט געעפענט און
וועט אויך מיינען, אז מען האט איהם געלעזען. זאנאר אין יענעם קארב פאפיער
איז געפעהרליך איהם אריינצולייגען, דען געלידאָו קען איהם צופעליג געפינען און
וועט אויך מערקען, אז ער איז אין פרעמדע הענד געווען.

— נור וואָס קלער איך דא אזוי לאנג און ווארום ציטער איך אזוי דיעזען
בריעף צו עפענען — האט זיא ענדליך שטארק ביז אויף זיך זעלבסט אויסגערופען —
דאס איז אייגענטליך נאר ניט אזא גרויסע זינדע. דען געלידאָו האט קיינע פער-
באָטענע געהיימניסע, וואָס מען טהאר פון זיי ניט וויסען. איך מוז דאך דיעזען בריעף
לעזען, איך בין דאצו געצוואונגען אום מיין גוטען נאמען און מיין ברויט ניט צו
פערליערען, אלזא מעג איך דעם בריעף לעזען און קיינער וועט זאנען, אז איך
האב א זינדע בענאנגען.

זיא האט דעם בריעף אויפגעהויבען פון דער ערד, מיט ציטערענדע האט זיא
איהם געעפענט און האט געלעזען דיא ווערטער, וואס ארעאל האט ניט לאנג גע-
שריעבען צו איהר פאָטער.

ליעבער פאָטער!

גענדליך איז געקומען דיא ערווארטעטע צייט, מיר האבען אונזער ציעל ער-
טויגט.

רייכט. מעהר וועסט דו שוין ניט דארפן הונגערען, דען דיין טאָכטער איז די אייגענטהימערין פון דאָנילאָוואָ. דער מערדער זיצט שוין אין געפענגניס, די שטעלפערטרעטערין בין איך, דו פערשטעהסט לייעבער פאָטער? איך בין יעצט אַ מיליאָנערין און ווי באַלד אז איך בין רייך, וועט דיר שוין גאָר ניט פעהלען, מוזט געשטעהען פאָטער, אז דיין טאָכטער איז אַ קינסטלערין.

„אַבער לייעבער פאָטער, אויב דו ווילסט אז דיין טאָכטער זאָל אַ מיליאָנערין בלייבען און דו ווילסט אליין אויך גליקליך זיין, מוזט דו אלע קרעפטן אָנווענדען דעם מערדער מיט דעם טוירט צו בעשטראַפען, בעפאַר ער וועט פאַר דעם געריכט שטעהען, ער זיצט יעצט אין אַרשאַ, זיין שאַרפריכטער קען זיין דער וועכטער פון זיין געפענגניס... דו-ברויכסט איהם נור צו צייגען דאָס בלאַנקע גאָלד, וועט אויך זיין שווערד בלאַנק ווערען... און ווען דער מערדער וועט שוין ניט לעבען, דאָן זיינען מיר זיכער מיט אונזער ערפאַלג.

— „איך שיק דיר טויווענד רובעל, דאָס גלויב איך וועט דערווייל גענוג זיין, אויב דו וועסט באַדאַרפן נאָך געלד, וועט אין דעם קיין הינדערניס זיין, מיט איי-נעם וואָרט, אַנטאָן מוז אין זיין קערקער ערמאַרדעט ווערען.

— „איך בין פעסט איבערצייגט, אז דו לייעבער פאָטער וועסט טהאָן, ווי איך האָב דיר געבעטען. דאָס וועסט דו ניט נור מיר אליין אַ געפאַלען טהאָן, אויך דיך זעלבסט וועסט דו אויף אימער פון דיין קריטישער לאַגע רעטען.

„מיט דער פעסטער פערזיכערונג, אז אלעס וועט ביי דיר געהען אין בעסטער אָרדנונג, פערבלייבע איך דיין געטרייע טאָכטער

ג'דעלאַ."

מאַריאַ'ן האָט אָנגעהויבען צו שווינדלען אין קאַפּ און אין די אויגען. די בוכ-שטאַבען פון דעם בריעה האָבען ווי אָהן אַן אָרדנונג פאַר איהר אויף דעם פאַפיער געטאַנצט. זי האָט זיך פאַר קיין פאַל געקענט פאַסען און ריכטיג בעקלעהרען, וואָס דאָ טהוט זיך.

זי האָט דעם בריעה נאָך אַ מאָל דורכגעלעזען און ביסלעך ווייס איז ווי אַ וואַלקען פון איהרע אויגען אַראָפּגעפאַלען און זי האָט אָנגעהויבען אלעס צו זעהן אין נאַטירליכער ווייזע.

אז דאָ האַנדעלט זיך פון אַן אַטענטאַט וועגען איהר מאַן, האָט זי באַלד פער-שטאַנען. זי האָט זיך אויך דערמאָהנט אַן דער גרעפין אַדעלאַ דאָנילאָוו, וועלכע איז געווען אין דאָנילאָוואָ אין יענער צייט, ווען זי (מאַריאַ) איז געזעסען אין'ם טייפּעלםשלאָס. זי האָט זיך אויך דערמאָהנט, וואָס דער אַלטער איוואַן, האָט איהר דערזעהלט וועגען דייעזער שענדליכער פרוי. ווי אַ מאַסקע איז יעצט פון איהרע אויגען אַרונטערגעפאַלען און זי האָט די נאַכריכט פון איהר מאַנ'ס פּערגיטונג אין געפענגניס מיט דעם פלאַן, וואָס שטעהט דאָ אין דייעזען בריעה צוזאַמענגעפאַרט.

— זי, מיט איהר פאָטער האָבען מיין אַנטאָנען פּערגיפטעט—האָט זי גע-שטאַמעלט—זיי ביידע זיינען זיינע מערדער געווען, אום אין דעם בעזיץ פון זיינע

גליאַנצן צו סומען.

ג'לט גליעדער האבען אין איהר געשוידערט. אלע פארבען האבען זיך אין איהר געזוכט געביטען. אבערמאלס האט איהר אנגעהויבען אין קאפ צו שווינדלען, זאָ דאס זיא האט זיך מיט ביידע הענד פאר דעם קאפ געכאפט וויא זיא זאל איהם וועלען פעסט האלטען, ער זאל ניט צערשמעטערט ווערען.

אבער וויא קומט דיעזער בריעף אהער?

דיא פראגע האט זיא פלוצלינג אנגעהויבען צו בעשעפטיגען. זיא האט דוכט זיך זעהר גוט געוואוסט, אז געלידאוו'ס כלה הייסט אדעלא. אבער דאך איז איהר גיט איינגעפאלען דער געדאנק, אז דאס איז דיעזעלבע אדעלא.

וויא קומט דער שרעקליכער בריעף אהער און ווארום האט איהם געלידאוו גיט געלעזען? ער איז דאך נאר געשריבען צו אן אנדערן און איז דאך אדרעסירט צו געלידאוו'ן.

דאס איז רעזעלעהאפט און אונפערשטענדליך.

זיא איז ענדליך פון איהר אָרט אויפגעשפרונגען און איז אריינגעלאָפּען צו געלידאוו'ן אין צימער.

ער איז געזעסען ביי זיין שרייבטיש און האט געשריבען, אלס זיא האט דיא טהיר געעפענט, האט ער זיך אומגעקוקט און האט זיא דערזעהען. ער האט גלייך אן איהר טאדענבלאסעס געזוכט דערקענט, אז מיט איהר האט עטוואס שרעקליכעס פאסירט און האט דארום ערציטערט געפרענט:

— וואס איז אייך מאדאם פעטראָוו?

— נאָר גישט ... — האט זיא געשטאמעלט — איך טח אייך נור איין זאך

פרעגען?

— פרענט מאדאם.

— קענט איהר גיט א פרוי אדער א מעדכען מיט דעם נאמען אדעלא?

— וואס איז דאס פאר א פראגע? — האט ער געענטפערט — ווייסט איהר

דען גיט, אז מיין בראוט הייסט אדעלא.

— הא? — האט מאריא אויסער זיך פון איבערראשונג א געשריי געטהאן —

זאל דאס מעגליך זיין? וויא איז איהר פאמיליע-נאָמען?

— דאנילאוו — האט געלידאוו געענטפערט.

— גרויסער נאָט! איז אייער בראוט אזא טערדערין?

געלידאוו האט זיא העכסט ערשטוינט אנגעקוקט.

— מאדאם פעטראָוו — האט ער מיט א ציטערענדע שטימע געזאגט — ער

קלערט דאך מיר וואס איז מיט אייך. וואס האט אייך אדעלא געטהאן און ווארום זייט איהר אזוי אויפגערענט.

מאריא האט איהם נאר אהן ווערטער דעם צריעף איבערגעגעבען.

ערשטוינט האט געלידאוו דעם בריעף אין זיין האנד גענומען און האט איהם איבערגעלעזען.

יעצט איז אויך זיין געזוכט לייכענבלאס געוואָרען און ער האט געשטאמעלט:

— וואו האט איהר דיעזען בריעף גענומען?

— דאס מאכט שוין ניט אויס וואו איך האב איהם גענומען, אבער איהר זעהט הערר נעלידאָוו, וואס דא טהוט זיך.

— איך גלויב מיינע אויגען ניט — האט ער געענטפערט.

— אויב איהר גלויבט ניט אייערע אויגען זאלט איהר גלויבט; אייערע אויערן. איהר הערט יעצט פון מיר, אז אייער בראוט האט פערניפטעט דעם גראַף אנטאָן דאנילאָוו.

נעלידאָוו איז פון זיין ארט העכסט ווילד אויפגעשפרונגען. ער האט זיך יעצט דערמאנט אן דעם בריעף וואס ער האט געלעזען ביי אדעלאין אין צימער.

— ווייסט איהר בעשטימט, אז דער גראַף דאנילאָוו איז פערניפטעט געוואָרן? — האט ער געפרעגט.

— צו איך ווייס בעשטימט? איהר קענט דאס אויך פון אנדערע זעהר לייכט ערפאהרען.

— דאס איז שרעקליך! — האט נעלידאָוו וויא צו זיך אליין גערעדט — אָבער מאדאָס פעטראָוו, קען איך וויסען דיא אורזאכע ווארום איהר אינטערעסירט זיך אזוי פאר דעם גראַף דאנילאָוו?

— איך אינטערעסיר מיך פאר איהם וויא פאַר אן אונשולדיגען מענשען. וועל-כער איז ערמארדעט געוואָרען דורך מערדערישע הענד — האט מאַריא געענטפערט. מיר איז אַ וואונדער אויף אייך, הערר נעלידאָוו, איהר זאלט אזא זאך פרעגען.

— יא... איך פערשטעה... איהר האט רעכט...

— נו, וואס זאנט איהר עדעלער מענש, וועט איהר דיא שרעקליכע מערדעריי פערשווייגען? וועט איהר מיטלייד האבען אויף אזא מערדעריין, דערפאר וואס זיא האט אייך אין איהר נעץ פערשטיקט און האט אייך פאר איהר ברויטנאם געמאכט.

— איך מוז אייך זאגען מאדאָס פעטראָוו, אז זיא איז שוין ניט מעהר טיין בראָוט — האט ער זעהר ערנסט געענטפערט.

— דאס הייסט, איהר וועט זיך שוין פון איהר ענטזאגען?

— ניט איך וועל, איך האב מיך שוין פון איהר ענטזאגט.

— שוין ענטזאגט? ווען?

— מיט צוויי טעג פריהער.

— נו, דארפט איהר דאך געוויס שטרענגע מאסרעגעלען נעהמען געגען אַ פרעמדע מערדעריין.

— איך וועל מיך וועגען דעם בעראטהען.

— איהר ווילט זיך ערשט וועגען דעם בעראטהען? — האט זיא מיט פייער אויסגערופען — ניין, ניט דאס האב איך ערוואַרטעט פון אייך צו הערען. איך האב געדענקט, אז איהר וועט באלד וויא איהר וועט דיעזען בריעף דערזעהן, זיך נעהמען צו דער וויכטיגער ארבייט און ראַכע נעהמען פון דיעזער מערדעריין. נור ווען איהר זייט צו אזא זאך פויל, וועל איך דא ענערגיש זיין. איך וועל אייך צייגען, אז איך קען אויך אין אזא זאך עטוואס טהאן.

אח אהנע צו וואַרטען אויף זיינע ווערטער, איז זיא ארויסגעלאָפֿען.

269 מעם קאפיטעל.

גרינזאנג ביים גענעראל-נובערנאטאָר.

נעהן צו אַ רוסישען גענעראל-נובערנאטאָר און נאך אַ גראַספירסט דאָצו. אזא נאנג איז פאר יעדען רוסישען אונטערטהאן שרעקליך. בעזאנדרעס פאר אַ אידען, וועלכער ווייס אז ריעזער גראַספירסט, האט אלע אידען פיינד און וויל זיי גאר ניט זעהען אין זיין שטאָדט.

אָבוואהל גרינזאנג איז ניט געווען פון דיא אידעלאך וואס ציטערן פאר אַ פריץ אדער פאר אַ טשינאָוויק. דאך איז ער יעצט שטארק דערשראקען געווען, ער האט גאר ניט געקענט פערשמעהען וואצו ברויכט איהם דער גראַספירסט און וואס וויל ער איהם זאנען.

ביי איהם וואָר קיין צווייפּעל, אַז דא האנדעלט זיך ווענען אַ יודענפראַגע. דער שטרענגער גענעראל-נובערנאטאָר, האט געוויס געמחט הערען, אז ער (גרינזאנג) איז איינער פון דיא געאַכטעסטע אידען אין מאַסקווא, דארום האט ער איהם גע-שיקט רופען אום איהם פעראנטוואָרטליך צו מאכען פאר דעם כלל ישראל.

ער איז אין דער בעגלייטונג פון דעם אפיציער, וואָס איז נאך איהם געקומען געפאהרען צום גענעראל-נובערנאטאָר און דיא גאנצע וועג האט ער אליין געטראַכט ווענען איין זאך, וואצו קען איהם דער גראַספירסט בעדאַרפען?

ענדליך האט זיך דער עקיפאָזש אין וועלכען זיי זיינען געפאהרען צוגעשטעלט ביים גראַספירסטס פּאַלאַסט און ביידע זיינען פון דאָרט ארויסגעגאנגען.

דער אָפיציער האט איהם אריינגעפיהרט אין אַ רייכען צימער און האט איהם דארט געהייסען ווארטען.

ער איז געבליבען אליין זיצען און אבוואָהל ער איז שוין געוואוינט געווען אין רייכע פּאַלאַצען צו זיצען, איז אויף איהם אזא עהרפּורכט אנגעפאלען, דאס ער האט זיך געפירכטעט אַ ריהר צו טהאן.

ווייטער זיינען פּופּצעהן מינוטען פערשוואַנדען. ענדליך האט זיך דיא טהיר געעפּענט און אַ בעדיענטער אין אַ פּראַכטיגער ליוריי, האט אריינגעשטעקט דעם קאפּ און האט גרינזאנג'ן אַ ווינק געטהאן, ער זאל נאך איהם געהען.

זעהר שווער איז גרינזאנג'ן געווען צו מוטי. עפעס האט ער זיך געפיהלט וויא מען זאל איהם פיהרען צום עשאַפּאָט אדער פאר אַ שטרענגען ריכטער, וואָס קען מיט איין ווארט איהם אין טיעפסטען אָבנרונד ווארפען.

דער בעדיענטער האט איהם דורכגעפיהרט אייניגע קארידאָרען און איז ענד-ליך ביי איין טהיר שטעהען געבליבען. ער האט דיא טהיר געעפּענט און האָט גרינזאנג'ן אַ ווינק געטהאן ער זאל אריינגעהען.

דער ערציטערטער גרינזאנג איז אריינגעגאנגען.

ער האט זיך געפונען אין אַ קייזערליכען צימער, ביי איין טיש זיינען געזעסען צוויי הערען און האבען געשפּיעלט שאַך. אין איינעם האט גרינזאנג גלייך דערקענט דעם גראַספירסט סערנעי אלכסנדראוויטש, נור דעם צווייטען האט ער ניט געקענט.

אבער ער האט פערשטאנען, אז ער מוז אויך זיין איינער פון דער קייזערליכער פאמיליע.

ער איז שטעהען געבליעבען ביי דער טהיר און האט ניט געוואנט ווייטער צו געהען.

דער נראָספירסט סערנעי, האט אויף איהם א קוק געטהאן, ער האט זיך אבער געמאכט ניט זעהענדיג. ער האט זיך ווייטער פערטעפט אין זיין שפיעלען און האט וויא עס האט אויסגעזעהן זיך נאר פערגעסען אן דעם אידעל וואס שטעהט אין טהיר.

מען קען זיך לייכט פאָרשטעלען גרינזאננ'ס לאנע. ער האט געפיהלט, אז דיא פיס זענען זיך אונטער איהם אויס שרעק, אבער ער האט ניט געוואנט זיך צו בעוועגען און איז וויא א מראַמאָרנע סטאַטוע שטעהען געבליעבען אויף זיין ארט. נאך פינף מינוטען האט זיך דער צווייטער שפיעלער געווענדעט צו גרינזאננ'ן און האט געפרענט:

— איז דיין נאמען מיכאאיל גרינזאננ?

— יא, דורכלויכט! — האט גרינזאננ מיט א ציטערנדע שטימע געענטפערט.

— קום צו געהענטער.

גרינזאננ האט געמאכט א פאָר טריט געהענטער:

— נאך געהענטער — האט דערזעלבער קאמאנדירט.

גרינזאננ איז צוגעגאנגען נאהענט פון'ס טיש.

— איז דיר בעקאנט א גראַף מיט דעם נאמען דאנילאוו? — האט דערזעלבער

הער פריינדליך געפרענט.

— יא דורכלויכט.

— פון וואנען קענסט דו איהם?

— איך קען איהם פון מיין פריהעסטער יוגענד אן, דען איך האב מיט זיין

פאטער געהאנדעלט.

— ווייסט דו פון דעם מאָרדטהאט, וואס ער האט בענאנגען אין דער לעצטער

טער צייט?

— יא איך ווייס.

— האט ער ווירקליך זיין פרוי ערמאָרדעט?

— ניין, ער האט זיא ניט ערמאָרדעט.

— פון וואנען ווייסט דו אז ניט.

— ווייל זיין פרוי געפינט זיך דא אין מאָסקווא.

— ווען דו ווייסט, אז ער האט קיין מאָרד בענאנגען, ווארום האפט דו

געשוויגען און האסט דאס ניט ענטדעקט דער פאָליציי.

— איך האב דאס יא געוואלט ענטדעקען — האָט גרינזאננ געענטפערט —

איך בין זאגאר וועגען דעם מיט דעם גראַף דאנילאוו'ס א בעדינטען געפאהרען נאך

ארשא אום אנצווייגען ביים סלעדאוואטעל, אז דיא פרוי פון'ס גראַף דאנילאוו

לעבט. אבער צו דערזעלבער צייט האב איך ערפאהרען, אז דער גראַף איז אי זיין

קערקער נעשטאָרבען און ווען יעמאנד קומט אריין צום סליעדאָוואַטעל אדער אין דער פּאָליציי עטוואס מעלדען ווענען דעם נראָף, פּערהאפּטעט מען איהם באלד. דארום האב איך געפירכטעט מיין פלאן אויסצופיהרען און בין צוריק אַהיים געפּאָהרען.

— ווייסט דוא אויך דורך וואס פאר אַ טוירט דער נראָף איז געשטאָרבען?

— יא, מען האט מיר דערצעהלט, אז מען האט איהם פּערגיפּטעט.

— האסט דוא פיעללייכט א פּערהאכט אויף יעמאנדען?

— ניין, דורכלויכט.

— ווייס זיין פרוי, אז מען האט איהר מאן פּערהאפּטעט פאר דער בעשול.

דינונג, אז ער האט זיא ערמאָרדעט?

— ניין, זיא האט דאס בין אכט מאנ צוריק ניט געוואוסט.

— נו, און יעצט ווייס זיא דאס שוין?

— זיא ווייס, איך האב עס איהר דערצעהלט, אז ער איז אין געפּעננגיס זערה.

גיפּטעט געוואָרען.

— נו, וואס האט זיא אויף דעם געענטפּערט.

— זיא איז אין אהנמאכט געפאלען דערהערענדיג דיעזע שרעקליכע נאכריכט,

זיא האט אויך אַייניגע טעג נאך דעם אבגעקרייניקט.

— אזוי? ווייזט אויס, אז זיא האט אויף איהם קיין האס געטראגען דערפאר

וואס ער האט זיא זא שרעקליך בעהאנדעלט.

— א האס? — האט גרינזאנגן שמיילענד געענטפּערט — איך האב נאך אין

מינעם לעבען ניט געזעהען, א פרוי זאל ליעבען איהר מאן, וויא דיא גרעפין מאַריא

האט געליעבט דעם נראָף דאנילאוו. זיא זאנט נאך יעצט אויך, אז ער איז געווען

דער בעסטער מענש אין דער וועלט און נור שלעכטע מענשען האבען איהם פּונ'ם

גלייכען וועג אראפגעפיהרט און האבען איהם דורך אינטריגען בעוועגט ער זאל זיא

אזוי אונגעשליך בעהאנדלען.

דער מאן וואס האט דיא אלע זאכען געפּרענט גרינזאנגן, האט אַ קוק גע

טהאן אויף דעם גראַספירסט סערנעי, ביידע האבען זיך פּערשטענדיג געמאכט,

דורך אזא צייכען וואס גרינזאנג האט איהם ניט פּערשטאנען.

— וויא קומט דיא גרעפין צו דיר? — האט ענדיך דער גראַספירסט סערנעי

געפּרענט.

— זיא איז געקומען אהער צוואמען מיט מינעם אַ נומען פריינד, וועלכער איז

געווען אַרענדאָר אין דאנילאָוקא, און וויא איך האב זיך דערוואוסט פון איהר פּער-

צווייפּעלטע לאגע, האב איך זיא געוואלט געהמען אונטער מיין שוין; ליידער אבער,

האט זיא מיין שוין ניט געוואקט אנגעהמען, אַבּוואהל איך האב זיא מיט פּערגניגען

אין מיין הויז געוואלט אריינגעהמען און זארגען פאר איהר וויא פאר אן אַייגען קינד.

— ווארום האסט דוא געוואָקט איהר אזא גנאדע ערציינען?

— זייט איך בין זעלבסטשטענדיג געוואָרען, האב איך מיר צור אויפּגאבע

געמאכט אונגליקליכע צו שטיצען און שיצען.

- ווארום האט דיא גרעפין דיין שוץ ניט געוואָלט אננעהמען?
 — זיא איז זעהר עדעל און האט געמיינט, אז זיא וועט מיר צו לאָסט פאלען.
 דארום האט זיא נור געוואָלט איהר ברויט דורך אַרבייט פערדיענען.
 — פערדיענט זיא יעצט דען איהר ברויט דורך אַרבייט?
 — יא, זיא איז אַ נובערנאנטין אין אַ רייך הויז.
 — ביי וועמען איז זיא נובערנאנטין?
 — ביי אַ געוויסער פרוי געלידאָוו, נומער 60 ניקאָלאַיעווסקאָיא אוליצאַ.
 — מיר שיינט, אז זיא האט געהאט אַ קינד— האט דער צווייטער געפרעגט.
 געבט דאס קינד?
 — יא, דורכלויבט. דאס קינד לעבט און בעפינדעט זיך אין זייער גוטע הענד.
 — ביי איינער אממע?
 — יא, דורכלויבט.
 — וואו זאגסט דוא דיענט דיא גרעפין?
 — אין נומער 60 ניקאָלאַיעווסקאָיא אוליצאַ.
 דער מאן האט מיט אַ ביישיטפט דיא אדרעסע פערשריעבען און זיך וועג-
 דענד צו גרינזאנגין, האט ער געזאגט:
 — דוא קענסט שוין געהן.
 גרינזאנג האט זיך זעהר טיעף פערניינט און האט געוואלט ארויסגעהען. אבער
 דער גראָספירסט סערנעי האט איהם אבגעהאלטען מיט דעם אויסרוף:
 — קום נור אהער יודע.
 גרינזאנג איז צוגעגאנגען געהענטער.
 — וויא באלד דוא האסט אזוי ברידערליך און פריינדליך געקענט בעהאנדלען
 א קריסטין, איז דאס אַ צייכען אז דוא ביסט נאך ניט אזוי פערדאָרבען וויא דייע
 אלע ברידער, דארום קענסט דוא פון מיר עטוואס פערלאנגען און איך וועל דאס
 דיר טהאן.
 — קייזערליכע האָהייט!— האט גרינזאנג געענטפערט— איך פיהל מיך
 העכסט גליקליך מיט דער פריינדשאפט וואס איהר ערציינט מיר. איך האב יא א
 ביטע אן איהנען, אבער מיט דיא ערשטע ווערטער וואס אייער קייזערליכע האָהייט
 האט אויסגעשפראָכען, קען איך מיך ניט וואַגען מיין ביטע אויסצודריקען.
 — רייך דייטליך, וואס מיינסט דוא מיט דיא ווערטער?
 — אייער קייזערליכע האָהייט האט זיך יעצט אויסגעדריקט דאס איך בין
 ניט אזוי פערדאָרבען וויא אלע מיינע ברידער. דאס בעווייזט אז איהר האט זעהר
 אַ שלעכטע מיינונג וועגען דיא אידען, דארום וואָג איך ניט איהנען צו בעטען, מען
 זאָל דיא היינע אידען בעסער בעהאַנדלען.
 — ווילסט דוא דען בעהויפטען אז דיא אידען זיינען ניט פערדאָרבען?
 — עס טהוט מיר זעהר לייד, וואס איך בין געצוואונגען געגען מיין ווילען צו
 פראָטעסטירען געגען דער מיינונג פון אייער קייזערליכער האָהייט. איך גלויב אבער
 אז אייערע נאָדען וועלען מיר פאר דער פרעכהייט פערצייהען. ערשטענס דערפאר,

וואס דיא שולדינקייט פון יעדען מענשען איז, ער זאל זיינע ברידער פערטהיידניגען; צווייטענס, גלויב איך, אז איך קען מיינע ברידער פיעל בעסער אלס יענע פערזאנען וואס האבען זיי פאר אייערע קייזערליכע גנאדען אין שווארצע פארבען פאָרנע-שטעלע.

— דוא האסט פאָלעס רעכט דייע ברידער צו פערטהיידניגען, אבער דוא דאַרפסט ווימען, אז פאר זיי ניעבט עס קיינע פערטהיידניגונג, דען מיר זיינען שוין צופיעל איבערצייגט אין זייערע פערדאַרבענהייט.

— מיך וואונדערט ניט וואס איך הער אועלכע ווערטער פון אייער קייזער-ליכער האַהייט — האט גרינזאנג זיפצענד געענטפערט — דען אייערע גנאדען האבען דיא געלעגענהייט ניט געהאט מיינע ברידער צו קענען און געוויס האבען זייערע פיינדע זיי אכגעשילדערט אויף דער גרוזאמסטער ווייזע. איך מוז אבער אייך בע-טערקען, דאס וויא ווייט איך קען מיינע ברידער בין איך איבערצייגט, אז דער גרעסטער טהייל פון זיי זיינען ארבייטזאמע אָרענטליכע לייטע. זיי זיינען געטריי זייער קייזער און זייער פאטערלאנד. זיי זיינען אויף זעהר ניצליכע בירגער אינ'ם לאַנד, וואו זיי וואוינען פערברייטען זיי דעם האנדעל און גיבען דיא קריסטען געלע-גענהייט פיעל געלד צו פערדינען.

א שמיכעל האט זיך געוויזען אויף דעם גראספירסט'ס ליפען און ער האט מיט א שפּאַטישען טאָן געזאגט:

— יא, איך ווייס שוין וויא ווייט זייער פריינדשאפט צו דיא קריסטען איז. זייער נאנצע פריינדשאפט בעשטעהט גור אין דעם, דעם קריסט דורך שמיכע-לייען אבזושנידען. איך ווייס פון פיעלע אועלכע פאקטען, וואס רייכע קריסטען זיינען דורך זייערע פערטרויע אידען רואינירט געוואָרען.

— איך גלויב אז אועלכע פעלע האבען געטראפען, אבער ניעבט עס דען ניט אויך פעלע וואס רייכע אידען זיינען דורך קריסטען רואינירט געוואָרען? ווען זייער קייזערליכע האַהייט וועלען מיר ערלויבען וועל איך זיי א לעבעדיגען פאקט געבען.

— וואס איז דאס פאר א פאקט?

— היער בעפינדעט זיך א איד מיט דעם נאמען היראניס ראָזענדופט. דיעזער מאַן וואר א גרויסער קויפמאַן. ער וואר אזוי בעפריינדעט מיט דיא היעזיגע אַר-סטאָקראַטישע קריסטען, דאס צו זיין טאכטער האבען זיך גע'שדכ'ט גראפען און קניאַזען. געמליך, דער קניאַז מעשצערסקי און דער גראף לאמאנאוו. דער צווייטער האט אזוי ווייט געבראכט דאס ער איז געווארען ברויטיגאם פון פרייליין ראָזענ-דופט און דער שוויעגער-פאטער האט איהם זיין גאנצען גוץ אבגעגעבען. אבער וואס וואר דיא ענדע? באלד וויא דער גראף האט דאס געלד ערהאַלטען, האט ער זיך פון דער פארטיי ענטזאגט איבערלאָזענדיג זיין בראוט אין א פערצווייפּעלטער קרר טישער לאַגע... אויף איהם קוקענדיג האט אויך דיא קניאַניגא מעשצערסקאָיאַ אבגעלייקענט דיא גרויסע סומע געלד וואס זיא האט געליהען ביי ראזענדופטען. דער מאַן איז געבליעבען איינפאַך אַהן ברויט. דאס איז אבער נאך ניט גאַר. אויס

פּורכט פּיעללייכט וועט ראזענדופט מאָהנען זיין נעלד דורך דעם נעריכט, האבען זיי ביידע דיא קניאניניא מעשצערסקאיא מיט דעם גראף לאמאנאו אנגעבעטען דעם גובערנאטאר ער זאל דעם ארמען ראזענדופטען ניט לאָזען מעהר היער וואוינען טראָץ דעם רעכט וואס ער האט דא צו וואיינען אלס סייפמאן פון דער ערשטער קלאַסע. נו, שטעלט אייך פאַר קייזערליכע האָהייט, ווען אידען טהוען אזא זאך א קריסט'ן, וואָלט מען ניט געשריען אין אלע בלעטער און אין'ס גאנצען לאנד, אז אלע אידען זיינען רויבער און שווינדלער זאָנדער גלייכען?

— איז דאס וואס דוא האסט מיר דערזעהלט א וואהרער פאקט? — האט דער גראספירסט מיט א פינסטערער מינע געפרענט.

— איך קען דאס, אייער קייזערליכער האָהייט, צו יעדער צייט איבערציינען.

— אויב דאס איז וואהר, איז דאס ווירקליך א הימעל־שריינעדעס אונרעכט —

האט דער גראספירסט מיט א פינסטערער מינע געזאגט.

— אזוי וואהר וויא נאט לעבט, דאס אלעס וואס איך האב אייך דערזעהלט

איז וואהר.

— פערלאנגסט דוא איך זאָל דעם אידען פון זיין גייטה ארויסהעלפען? —

האט דער גראספירסט געפרענט.

גרינזאנג האט פערשטאנען, אז דער גראספירסט האט איהם דיא פראגע

געשטעלט מיט דער אבויכט, איהם פון דער ערשטער ביטע אבצורווענדען; דארום האט ער געענטפערט:

— ווען אייער קייזערליכע האָהייט וועט דעם אונגליקליכען דיא גאדע ער־

ציינען, וועלען אלע ארענטליכע לייט אייך הערצליך דאנקבאר זיין.

— גוט! — האט דער גראספירסט געענטפערט — איך וועל שוין הייסען אן

אונטערזוכונג מאכען און ראָזענדופט וועט צוריק זיינס ערהאלטען.

גרינזאנג האט שוין מעהר ניט גערעדט. ער האט זיך טיעף פערנייגט און

איז אוועקגעגאנגען העכסט ערפרייט, דערמיט וואס ער האט היראניס'ן א טובה געטהאן.

269 מעס קאפיטעל.

זיא ווייס אויך.

גאָלדע דיא מענדלערין וואָר בעשעפטיגט מיט בעטראכטען דיא אלטע קליידער וואס זיא האט ערשט אבגעקויפט ביי א רייכער קריסטין, אלס דיא טהיר האט זיך געעפענט און אונזער בעקאנטע מערי איז אריינגעקומען.

— נאט העלף, גאָלדע! — האט מערי געזאגט מיט א פריינדליכען טאָן.

— א שעהנער גוט יאהר אייך, פרייליין לעב, — האט גאָלדע געענטפערט —

א גאסט, חלעבען. איהר זייט שוין א לאנגע צייט ביי אייער שוועסטער־קינד ניט געווען. וויא מיר ווייזט אויס, זייט איהר זעהר קאלטע קרובים.

— מיר זיינען קיין מאל ניט הייסער געווען איינער צום אנדערן.

— זייט איהר האָטש געווען אויף זיינע תנאים?

— וואס? ביי איהם איז שוין געווען תנאים?

-- א שעהנע מעשה, חלעבען. א שוועסטער-קינד און ווייס ניט צו ביי איהר קרוב איז נעווען תנאים? אבער וויא קומט דאס, וואס ער האט אייך אויף דיא תנאים ניט געבעטען?

— דער שווארץ-יאהר זאל איהם וויסען. זייט ער האט ערפארהען אז ער איז געווארען א יורש פון מיליאנען, איז ער ביי זיך שרעקליך שטאלץ געווארען און ער שעמט זיך מיט דיא ארימע קרובים.

— חיי, חיי, חיי! — האט זיך גאלדע פארנאנדער געלאכט.

— ווארום לאכט איהר אזוי?

— חיי, חיי, חיי! — האט גאלדע נאך שטארקער געלאכט — איהר מחט און דער אמת מיינען אז איהר רעדט דא מיט א נאררישער מארק-אידענע, וואס ווייס ניט וואס עס טהוט זיך אין דער ליכטיגער וועלט? — איהר האט אבער א גרויסען טעות, פרייליין קרוין.

— איך פערשטעה ניט וואס איהר מיינט, ליעבע גאלדע.

— דערפאר אבער פערשטעה איך וואס איהר מיינט, פרייליין קרוין. איהר דארפט וויסען, אז וויא איהר קוקט מיך אָן, האט מען מיר בעשטענדיג געהאלטען פאר א קלונע. מיין ערשטער מאן, דעם ליכטיגען גרען זאל ער האבען, פלעגט אָהן מיר ניט טהאָן פון דאָנען אָהין. אָהן מיין עצה איז ער ניט גענאָנגען, איך בעט אייך איבער אייער כבוד, אפילו אין שול אה להבדיל אין באָד אריין, און מיין צווייטער מאן וואס איז ביי זיך געווען א גאנצער יאָ-טעבע-דאָס און האט געמיינט אז ער איז איין חכם אין דער מדינה, האט אויך מודה געווען אז נאך אזא חכמה א ווייב וויא ער האט איז אין דער גאנצער וועלט ניטאָ. נור מיין דריטער מאן, זאל דאָרט שטעהן און בעטען פאר אונז האט מיך ניט געוואָלט פאלגען און האט גע-זאגט אז איך בין א נאָרר; אבער פאר זיין טויט האט ער אויך מודה געווען, אז איך בין נאר ניט קיין אידענט נור א מאַנסביל.

— איהר האט געהאט דריי מאָנען? — האט מערי ערשטוינט געפרענט.

— נו, וואס-זשע איז? מיין מאַמע, א גוטע מליצה זאל זיא פאר אונז זיין, האט געהאט פיער מאָנען און דיא וועלט האט פון איהר געהאלטען וויא פון א גוטען אידען. אבער ניט דאס בין איך אויסען. איך זאג דאס נור אנטגענען דעם, איהר זאלט ניט מיינען אז איהר רעדט דאָ מיט אבי א אידענע. געלויבט איז זיין ליעבער נאמען, איך ווייס אלץ און פערשטעה אלץ. נישטער, איך טאך מיר כילעיאדע (כלא ידע).

— איך ווייס אבער אלץ ניט, אנטגענען וואס איהר זאגט דאָס — האט

מערי געזאגט.

— איך זאג דאס אנטגענען; אייער שוועסטער-קינדס ירושה. איהר מוזט

מיינען אין דער אמת, אז איך ווייס ניט וואס דא טהוט זיך? איהר מענט זיך שוין אויף גאלדע דער טענדלערין פערלאָזען. זיא ווייס ברוך-השם אלעס, נור זיא טאכט זיך ניט וויסענדיג.

— וואָס-זשע ווייסט איהר ל

— איך ווייס, אז דער הערר נריץ וועט יורש'נען מיליאנען אזוי וויא איך און אזוי וויא איהר.

מערי האט איהר ערשטוינט אנגעקוקט.

— וואס קוקט איהר מיך אזוי פערוואונדערט אָן? — האט נאָלדע געלאַכט — איהר פערשטעהט נאך יעצט אויך ניט וואס איך רייד?

— ניין, איך פערשטעה ניט.

— אַי געזונד זאלט איהר זיין. איך דערקען אן אייך, אז איהר ווילט זיין קלינגער פון מיר. דאס קען אבער ניט זיין, פרייליין לעב. איהר האט געוויס אין אייער לעבען אזוי פיעל צרות ניט געהאט וויא איך, דאריבער קענט אהר ניט זיין אזוי קלוג און דורכגעטריעבען אזוי וויא איך.

— אבער זאגט מיר, ליעבע נאָלדע, ווארום גלויבט איהר ניט, אז נריץ האט גע'ירש'ענט מיליאנען?

— איך גלויב דאס ניט, דערפאר וואס איך הייס נאָלדע דיא טענדלערין און פערשטעה א געשעפט.

— איהר אליין האט דאך מיר געזאגט, אז ער איז א מיליאנער?

— יא, אמת טאקע איך האב דאס געזאגט, אבער יעצט זאג איך נאנץ אנדערש.

— ווארום זאגט איהר יעצט אנדערש?

— ווארום זאלט איהר זיך, פרייליין קרוין, נארריש מאַכען און מיר טויענד מאל איין זאך איבערפרעגען? האט איהר אליין איהם ניט געשראָקען, אז אויב ער וועט אייך קיין געלד ניט געבען וועט איהר אלעמען דערצעהלען פון דעם שווינדעל וואס ער האט דא געמאכט?

— אזוי? איהר זייט געשטאנען הינטער דער טהיר?

— נו, איז דאס דען א חרפה? פארוואָס זאל איך ניט שטעהן הינטער דער טהיר? איז דאס דען ניט מיין טהיר?

— האט איהר אלץ געהערט וואס מיר האבען גערעדט?

— עס פערשטעהט זיך, אז איך האב געהערט; וואס איז, איך בין דען חלילה טויב? הלואי ווייטער, ביז מיין סוף לעבען זאָל איך אזוי הערען, וויא איך הער היינט.

— וואָס-זשע האט איהר געהערט?

— זעהט איהר, פרייליין קרוין, דאס פערדריסט מיך שוין אויף אייך וואס איהר שלעפט מיך ביי דער צונג. פערשטעהט איהר דען ניט אָן מייע רייד, אז איך האב אלץ געהערט?

— יא, איך פערשטעה, און איך מוז אייך מאַכען א קאמפלימענט אז איהר זייט ווירקליך א קלוגע פרוי, דערפאר וואס איהר האט שכל צו שווייגען און דעם סוד ניט אויסזאגען.

— הי, חי, חי! — האט זיך נאָלדע אבערמאלס צולאַכט — און איהר מינט יז איך וועל בעשטענדיג שווייגען?

— וואס דען וועט איהר מהאָן?

— איהר וועט שוין האָבען א סימן וואס איך וועל מהאָן.

— מיר ווילט איהר דאס ניט פערטרויען?

— צוליב וואס זאל איך דאָס אייך פערטרויען? יעדער מענטש דארף היינט.

מינע צייטען קוקען פאר זיך. איהר האט זיך נעטהאָן אייערס, און איך וועל מיר מהאָן מיינס. איך פערשטעה אויך ווען מען דארף זיך בענוצען מיט דער געלענענ-הייט א פעט ביינדעל אבצולעקען.

— איהר ווילט ביי איהם בעמען געלד? — האט מערי געפרענט.

פארוואָס ניט? — האט גאָלדע געענטפערט — איהר מענטש און איך טאר ניט? חלעבען, איך בעדארף אָהן עין-הרע, מעהר געלד האבען פון אייך. איהר זייט נאָך אָהן עידהרע א מיידעל, איהר האט אויף זיך קיין לאַסט ניט און איך האב, זאָל געוונד זיין, א טאָכטער וואס ליגט אויף מיין קאַרק. איך זאג אייך אָן מיט דעם האַרבען וואָרט, אז אויב אייער נרייך וועט מיר ניט געבען וועניגסטענס טור-זענד רובעל וועל איך געוויס מיך ניט איינהאַלטען און וועל דערצעהלען ראָטהבלומען פון דעם נאנצען שווינדעל.

— ווארום זאגט איהר דאס מיר אָן? רעדט מיט איהם אליין. פון מיינסוועגען

מען ער אייך אבגעבען חאָטש זיין נאנצען נדן.

— איך קלייב מיך שוין לאַנג צו מיט איהם צו רירען נור... איך ווייס אליין אויך ניט, פארוואס איך האב ביי אהער געשוויצען. איהר, פרייליך לעב, וואלט מיר חלעבען א גרויסע טובה געטהאן, ווען איהר זאָלט איהם מיינע ווערטער איבערגעבען.

— איך בין ביי אייך קיין דינסט ניט און מיט מיר זאָלט איהר אזעלכע זאָכען זיך ניט שאַפען.

— חלילה! ווער זאגט דען אויף אייך, אז איהר זייט א דינסט? קוקענדיג אויף אייך, קען מען מיינען אז איהר זייט א בת-מלכה. איך האב מיך ניט געוואָלט מיט אייך חלילה שאַפען, איך האב אייך נור געבעטען א קליינע טובה.

זיא האט נאך דיא ווערטער ניט געענדיגט האט זיך דיא טהיר געעפענט און סימאן נרייך איז אריינגעקומען.

גאָלדע איז שמוס געוואָרען און האט זיך גענומען אבערסאָלס בעטראכטען איהרע ערשט געקויפטע קליידלאַך.

נרייך האט זעהר אָן אונפריינדליכע מינע געמאכט אלס ער האט דערזעהן מעריין, אבער ער האט זיך געמאכט טוטה און האט געזאָגט:

— זיי מיר ווילקאָמען, מערי! — דוא ביסט שוין לאַנג דאָ?

— ניין, איך בין ניט לאַנג געקומען.

— קום אריין צו מיר אין צימער, וועלען מיר אביסעל רירען.

דא איז מיט איהם אין זיין צימער אריינגעגאנגען.

— מזל-טוב דיר, חתן! — האט זיא מיט א שפאַטישען טאָן געזאגט אלס

וויא איז מיט איהם אונזער פיער אוינען געווען — איך האב געהערט, אז געסטער
אבענדס איז ביי דיר געווען תנאים.

— ווער האט דאס דיר דערצעהלט?

— טאקע דיין בעל-הבית'טע.

— נו, ביסט רוא אין כעס דערפאר?

— אין כעס? — האט זיא לאַכענד געענטפערט — ווארום זאל איך זיין אין
כעס? איך פערנין דער פרייליין ראַטהבלום פון נאנצען הערצען אזא טהייערע
סחורה, וויא דוא ביסט. איך בין אין גענענטהייל זעהר צופריעדען, דען יעצט
וועסט דוא דאך מיר געוויס מיין געלד אבגעבען.

— נארוניו! ווייסט דוא דען ניט, אז פאר דער חתונה ניט מען קיין נדן

ניט אָב דעם חתן אין דיא הענד? וואו-זשע זאָל איך דיר יעצט געהמען אזוי פיעל
געלד?

— און דוא קלערסט, וויא איך פערשטעה, אז איך וועל דיר וואַרטען ביי

נאך דיין חתונה?

— איך הייס דיר ניט אזוי לאנג וואַרטען. איך וועל דיר א טאג פאר מיין

חתונה דאס געלד געבען.

— וואו וועסט דוא דאָן געהמען אזוי פיעל געלד?

— איך וועל מיר שוין אָן עצה געבען.

— איך וויל אבער, אז דוא זאלסט זיך דיא עצה געבען טאקע דיא וואָך.

דוא פערשטעהסט וואס איך זאג?

— ווארום זאָל איך ניט פערשטעהן — האט ער שמייכלענד געענטפערט —

דוא רעדסט דאָך מיט מיר ניט אויף טערקיש?

— זאג מיר נור, סימאָן — האט מערי זעהר בייו געזאגט — וויא מיר שיינט,

שפיעלסט דוא דאָ מיט מיר א קאָמעדיע, דוא שפאָסט נאָר! וועה וועט דיר זיין,

ווען איך וועל אנהויבען צו שפיעלען, דאָן וועל איך דיר אבשפיעלען אזא טראַגעדיע,

וואס דיר וועט זיין פינסטער און ביטער.

— זעה נור, וואס פאר א נאַרריש מעדען דוא ביסט. באלד ווערסט דוא

אין כעס. דוכט זיך, איך האב דיר דייטליכע ווערטער געזאגט, אז יעצט קען איך

מיר קיין עצה ניט געבען צו בעקומען געלד, אבער שפעטער האָף איך דאס יא צו

בעקומען.

— דוא מיינסט אז איך בין אזא נאַר און פערשטעה ניט דיינע הינטישע

שטיק? דוא קלערסט זיך אז דוא וועסט מיר פערדרעהן דעם קאָפּ אזוי לאנג ביז

דוא וועסט חתונה האבען און נאכדעם וועסט דוא מיר אויסשטעלען א פאר פיינען.

אבער איך זאג דיר, סימאָן, אז דוא האסט א גרויסען טעות. איך בין קלינער פון

דיר, איך וועל מיך ניט לאָזען פערדרעהען דעם קאָפּ און פערבלענדען דיא אוינען

דוא מוזט מיר דיא וואָך מיין געלד אבגעבען.

— דיא וואָך איז מיר אונגענליך. וואַרט נאך א פאר וואָכען.

— אויף ווען האט מען אבגעלייגט דיין חתונה?

- אויף פיער וואַכען.
- קענסט דוא מיר ווייזען דיינע תנאים?
- יא.
- נו, ווייז-זשע סאקע מיר.
- דאס קען איך דיר טהאן — האט ער געענטפערט און האט פון זיין קא-מאדע א פאפיר ארויסגענומען און האט איהר געוויזען, אז דאָרט שטעהט אויס-דריקליך דאס דיא האַכצייט דאָרף געפֿייערט ווערען אין פיער וואכען ארום.
- נו, אויב אזוי וועל איך דיר וואַרטען צוויי וואַכען — האט זיא שוין געלאָ-סענער געזאגט — אבער דוא ווייסט, סימאָן, אז דוא וועסט מוזען צוגרייטען נאך געלד.
- וואס פאר א געלד? — האט ער מיט א פינסטערע מינע געפרעגט.
- נאך א פערזאָן וואס ווייס דיין געהיימניס.
- וואס? — האט ער שטארק אויפגעזעען געפרעגט — דוא האסט שוין נאך אימעצען מיין געהיימניס איבערגעגעבען?
- ניט איך, זאָגנדרען דוא אליין האָסט דאס מיט דיין אונפאַרזיכטיגקייט נאך איינעם צו וויסען געגעבען.
- וואס מיינסט דוא מיט דיא ווערטער?
- דוא זאָלסט וויסען, אז אויך דיין בעל-הבית'טע, גאָלדע דיא טענדלערין ווייס פון דיין געהיימניס.
- פון וועלכער געהיימניס?
- פון דעם, אז דוא ביסט ניט קיין יורש פון מיליאָנען.
- פון וואַנען ווייס זיא דאס?
- געה פּרעג איהר, אבער מיר שיינט אז פאר דיר איז גענוג דער פאָקס אז זיא ווייס דיא נאנצע געשיכטע מיט דעם בריעף וואס דוא האָסט געשריעבען צו דיין פריינד אין אמעריקא און האָסט איהם געבעטען ער ואל דיך מאכען פאר א יורש פון מיליאָנען.
- מיט וואס וועט דיא אלטע חאָלעריע דאס בעווייזען?
- א חאָלעריע ביסט דוא אליין — האט גאלדע דיא טענדלערין א געשרי-געטהאן אריינגעלויפּענד אין דעם צימער — איך וועל דיר ווייזען וואס אן אלטע חאָ-לעריע קען. איך געה באלד אוועק צו ראטהבילומען און דערזעהל איהם אלסדינג וואס דוא האָסט דא גערעדט מיט דער „נאָפּקע“. איך ווייס אלעס, און ראטבילום וועט אויך אלעס וויסען. דוא פערשטעהסט ימח-שמו'ניק? מיט גאָלדע דער טענדלערין שפיעלט מען זיך ניט, אז איך בין גוט בין איך גוט, אבער ווען איך וועל ווערען שלעכט וועט דיר זיין ווינד און וועה.
- שאַט, וואס שרייט איהר אזוי? — האט גריץ וויא צודולט געזאגט פער-שטעלענד מיט ביידע הענד זיינע אויערען.
- וואס זאנסט דוא מיר עפעס איך זאל ניט שרייען, דאס איז מיין שטוב און איך קען דא שרייען וויפיעל מיין הערץ געלוסט, אבער ניט גור אין שטוב וועל

איך אזוי הייך ריידען, איך וועל אין אלע נאמען שרייען אז דוא ביסט א שווינדלער און א בעטריגער, דוא הערסט כל-בוניק וואס איך זאג דיר. דער „נאָפּקע“ האָסט דוא צוגעזאגט צו נעבען עטליכע טויזענד רובעל און איך וויל ביי דיר מעהר ניט וויא איינע טויזענד רובעל. וואס? דוא וועסט אפשר ניט נעבען וועל איך דיך בע-נראבען פיערציג איילען טיעף אין דער ערד. געדינקזשע כל-בוניק וואס איך האב דיר דא אנגעזאגט דיא אלטע האַלעריע וועט דיר ווייזען ווער עלטער איז. זיא איז ארויסגעלאפען און האט הינטער זיך אזא קלאפ מיט דער טהיר גע-נעבען דאס דיא פענסטער האבען א ציטער געטהאן.

207 טעם קאפיטעל.

דיא שלאַנגע אין נעץ.

מען האט פעהראפטעט דיא צוויי באנדיטען סטעפאנען מיט סעמיאנען. דיא געשיכטע פון זייער פעהראפטונג דארף פאר אונזערע לעזער זעהר אינגערעסאנט זיין, דארום וועלען מיר זיא דא אין וועניגע ווערטער בעשרייבען. דיא ביידע מערדער האבען וויא מיר ווייסען זיך פערנראבען אויפ'ן ביידריב פון דעם גראַפ'ס פאלאץ אונטער אלטע קאסטענס און דיא גאנצע מיה פון דיא סאלדאטען וואס האבען זיי געזוכט וואר אומזאָנסט, דען מען האט זיי פאר קיין פאל געקענט געפינען.

דער פריסטאו וויא אויך דער סליעדאוואטעל וואס זיינען דא געווען, האבען זיכער געוואוסט אז דיא מערדער זיינען פון פאלאץ ניט ארויסגעגאנגען און זיי ליגען דא ערנעץ פערשטעקט. דארום איז ביי זיי געבלעבען מען זאָל פון דאנען ניט אוועק-געהן ביז מען וועט דיא באנדיטען האַפען.

דעם סליעדאוואטעלס ראטה איז געווען אז אלע סאלדאטען זאגען זיך בע-האַלטען אין פערשיעדענע זייטען און זאלען לוינען, זא לאנג ביז דיא מערדער וועלען פון זייערע לעכער ארויסקריכען, דען עויג וועלען זיי דאך דאָרט ניט ויצען. אלע בעדיענטע פון דעם פאלאסט האט מען געהייסען פון דאנען אוועקגעהן, אויס פורכט פיעללייכט וועלען זיי העלפען דיא בעהאלטענע מערדער פון דאנען אנטלויפען.

דיא צוויי קאמעראדען סטעפאן מיט סעמיאָנען זיינען דיא גאנצע נאכט גע-לעגען בענגראָבען אין זייערע קברים, נור צייטען-צוויי האבען זיי זייערע קעפ ארויס-געשטעקט, ריכטיג וויא דיא מייז וואס ווילען זיך איבערצייגען צו געפינט זיך ניט נאהענט פון זיי אַ קאץ.

ארום זיי איז געווען שטיל וויא אויף אַ בית-עולם.

--- מיר שיינט, אז מיר קענען שוין פון אונזערע לעכער ארויסקריעכען — האט סעמיאָן געזאגט — דיא קעץ האבען שוין געמוזט פון דאנען צולויפען.

— דאס איז נאך קיין בעווייז, אז זיי זיינען צולאפען — האט סטעפאן געענט-פערט — עס קען זיין, אז זיי ליגען אויך פערשטעקט און קוקען אויס אונזערע נשמות. — דאפיר דארפסט דוא קיין פורכט האבען, דיא הינד וועלען אזוי לאנג ניט ווארטען. זיי מיינען אז מיר זיינען אנטלאָפען געוואָרען.

— דאך שאדעט ניט ווען מיר וועלען דא ליגען נאך עטליכע שטונדען. מיר
 מחנען זיך נענוי איבערצייגען, אז מיר זיינען ניט ארוםגערינגעלט פון שפיאָגע.
 — איך האב שוין אבער קיין זייט ניט צו ליגען דא, דאביי בין איך הונגע.
 ריג אז פשוט דאס הערן פאלט פון מיר ארויס.
 — עס מאכט ניט אויס, דער טייפעל וועט דיך ניט צוחאפען, דוא וועסט
 נאך קענען דא ליגען עטליכע שטונדען.

אן זיי זיינען ווייטער געלעגען אויף זייערע צרטער שטיל וויא צוויי טורמע.
 עס זיינען נאך פיער שטונדען איבערגעלאָפען. דורך דעם קליינעם פענסטערל
 פון'ם בוידים איז דיא זאנענשטראהלען אריינגעקומען און האבען דא אביסעל ליכ-
 טינקייט פערשפרייט.

— סטעפאָן — איך וועל דאס ניט אויסהאלטען — האט סעמיאָן געזאגט —
 איך ווער איינפאך דערשטיקט, נואלד וואו נעהמט מען חאמט אביסעלע וואסער
 דיא ליפען אבצונעצען.

— מיר איז אויך זעהר שלעכט — האט סטעפאָן געענטפערט — מיר שיינט,
 אז מיר קענען שוין ארויסגעהען, דען ווען יעמאנד פון אונזערע פערפאלגער וואָלט
 יא געווען דא, וואלטען מיר געהערט אַ שטיקעלע גערויש.

— אלזא זאלען מיר פון דאנען ארויסקריעכען?
 — לאָמיר פרובירען.

זיי זיינען ביידע פון זייערע לעכער ארויסגעקראָכען, האבען זיך אין אַע זייטען
 אומגעקוקט און אנגעשטרענגט זייערע אויערן פיעללייכט וועלען זיי עטוואס דערהערן
 אָבער עס איז אלעס געווען וויא פריהער זעהר שטיל.

— מיר שיינט, אז מיר קענען שוין יעצט פון דאנען ארויסגעהן — האט סטע-
 פאָן געזאגט — עס איז איבעראל שטיל און רוהיג, דיא פערפלוכטע סאלדאטען
 האבען שוין געמחט אוועקגעהן. לאמיר אבער ארויסגעהן פאָרויכטיג, אזוי גערויש-
 לאָז, אז מיר זאָנאר אליין זאָלען ניט הערען דעם גערויש פון אונזערע טריט.

זיי האבען זיך אנגעהויבען ביידע ארונטערצולאָזען פון דיא טרעפּ. אלעס וואָר
 וויא פערזונקען אין א גראב-שטילקייט. עס האט אויסגעזעהן, דאס אלע בעוואוינער
 פון דעם הויז זיינען פערשוואונדען געוואָרען און דא איז קיין לעבעדיגע זעלע נע-
 בליעבען.

זיי זיינען ארונטערגעגאנגען דעם ערשטען שטאַק, דעם צווייטען און האבען
 זיך אנגעהויבען אראפצולאָזען צו דעם אונטערשטען פלאָר.

זיי זיינען פלוצלינג שטעהן געבליעבען, דען זיי האבען דערהערט א שוואַע
 שטימע.

ביידע באַנדיטען האבען זיך שמוס אנגעקוקט איין אוינענבליק.

— דוא האָסט ביי זיך דיין מעסער? — האט סטעפאָן אַ שוועק געטראָ-
 סעמיאָנען איז אויער.

— יא. און דוא האָסט דייענעם?

— יא. מיר מוזען זיין פֿאַרבערייטען אויף אַלעם. לֶאָמיר זיי האלטען אין דיא

חִטָּר.

זיי זיינען אלע טרעפּ הערונטערנעשטיגען און זיינען צוגעלאָפּען צו דער טהיר וואס פיהרט צום נארטען.

פלוצלינג האט זיך דערהערט א לאנגער-פייף, און אזוי וויא פון דער ערד זיינען ארויסגעשפרונגען צעהן סאלדאטען מיט געלאדענע רעוואָלווערען.

— שטעהט, אדער מיר שיסען! — האט איינער פון זיי שטרענג א געשריי געטהאן.

אבער דיא ביידע מערדער האבען געוואוסט מיט וואס זיי שמעקען דא און האבען דארום מיט דער גרעסטער פערצווייפלונג זיך געוואָלט באַהענן א וועג צו-ו-שען זייערע פערפֿאַנגער און ארויסלויפֿען אין נארטען. זיי האבען זאגאר איינעם פון דיא סאלדאטען וועלכער האט זיך צום ערשטען זיי אין וועג געשטעלט מיט זייערע מעסערס פֿערוואנדעט.

עס האבען א קראַך געטהאן צוויי רעוואָלווער-שיסע. סטעפאנען האט א סונעל געטראפֿען אין דעם רעכטען ארם און ער איז אָהנמעכטיג צום באַדען גע-פאלען, און סעמיאָן האט דערזעהן אז דער מיט שוועבט איהם פאר דיא אויגען, האט ער זיך זעלבסט איבערגעגעבען צו דיא סאלדאטען אין דיא הענד אריין.

באלד איז אויך דער פריסטאָוו, נאכהער דער סליעדאָוואטעל געקומען. זיי האבען דיא מערדער בעטראכט. דער סליעדאָוואטעל האט דעם ערשטען פֿערהער געמאכט, אבער זיי האבען זיך ביידע געליקענט און האבען געשווארען, אז זיי זיינען דיא עהרליכסטע לייטע אונטער דעם הימעל.

— דאס וועט זיך אלץ שפעטער ארויסצייגען — האט דער סליעדאָוואטעל שמיכלענד געענטפערט און האט געהייסען דיא לייטע שטארס בעוואַכען.

ער האט זיך בעראטהען מיט דעם פריסטאָוו וואס זיי זאָלען יעצט טהאן מיט דעם אלטען גראַף דאנילאָוו, און נאך א לאנגער בעראַטהונג איז ביי זיי גע-בליעבען, מען זאָל מיט דעם אלטען מערדער אויך דאס זעלבע טהאן וויא מען האט געטהאן מיט דיא צוויי יונגע מערדער. געמליך, מען זאָל איהם אזוי בעוואַכען ער זאָל דאס ניט פיהלען. דיא סאלדאטען זאָלען זיין פֿערשטעקט ארום דעם פּאַלאַסט און ווען זיי וועלען זעהן אז ער וויל פון דאָנען אוועקפאהרען, זאלען זיי פון זייער פֿערשטעק ארויסגעהן און איהם פֿערהינדערן פון דאָנען אוועקצופאהרען.

דעם פלאַן האבען זיי געמאכט, אום צו אויסגעפינען מיט וועלכע לייטע דער אלטער פֿערקעהרט. פיעללייכט זיינען דאָ נאך פֿערוואַגען וואס האבען איהם גע-האָלפֿען זיינע שענדליכע פֿלענער אויסצופיהרען. דיעזע לייטע וועלען איהם געוויס בעזוכען ווען זיי וועלען וויסען אז ער איז פֿריי און מען וועט זיי אויך לייכט קענען אריינחאָפֿען אין א גוטער געץ.

מען האט דעם אלטען פֿעליקס'ן געמעלדעט אז מען האט זיינע מערדער פֿע-ר און ער קען זיך נאניץ רעהיג ליגען אין זיין צימער. דער פריסטאָוו האר

איהם זאנאר געפרענט צו פערלאנגט ער מען זאל איהם דא איבערלאזען אייניגט סאלדראטען וואס זאלען איהם היטען פון אנדערע מערדער. אבער דער גראף האט זיך פון דער גנאדע ענטזאגט און האט געענטפערט, אז וויא באלד דיא ביידע באנדיטען זיינען פעהראשטעט האט ער פאר קיינעם קיין פורכט און ער ברויכט דאָ קיין וואַכע מעהר.

דער סליעדראוואטעל מיט דעם פריסטאווי זיינען דארט נאך פערבליעבען דעם נאנצען טאג, אום צו ערווארטען דעם סמאטריטעל פון'ס אָרשאַר געפענגניס, ער זאל דערקענען דעם גראף פעליקס.

דער אלטער איוואן מיט ערינא'ן האבען זיך זעהר געפרייט, אלס זיי האבען דערהערט אז מען האט פעהראשטעט דיא ביידע באנדיטען. ערינא האט זעהר געוואלט זעהן איהר קינדס מערדער און איהם מיט איהרע אייגענע הענד בעאר-בייטען, אבער דער סליעדראוואטעל האט דאס איהר ניט ערלויבט מיט דעם אויס-רייד, דאס ער קען ניט ליידען סקאנדאליעזע סצענען דאָרט, וואו עס קען צוגעהן שטיל און רוהיג.

— איהר וועט איהם נאך זעהן — האט ער איהר זאגט געענטפערט — איהר זייט יעצט צופיעל אויפגעגענט — ווען איהר וועט רוהיגער ווערען דאן וועל איך אייך אלס איינס שטעלען דעם מערדער אויג אין אויג, אום איהר זאָלט איהם דערקענען.

אום זעכס אוהר פאָרנאכט איז דער סמאטריטעל אנגעקומען פון אָרשאַ. דא איז דעם סליעדראוואטעל א נייער פלאן איינגעפאלען. ער האט געבעטען דעם סמאטריטעל אז זאנאר אינ'ם פאל ווען ער וועט אין דעם אלטען גראף דער-קענען יענעם מערדער וואס האט געוואלט פערנישטען דעם גראף דאָנילאָוו, זאָל ער דעם אלטען אין דיא אוינען זאנען אז דאס איז ניט דער, אום דער גראף זאל בלייבען רוהיג לינען אין זיין צימער, און זאָל אָהנע פורכט קענען זיינע געסט עמ-פפאנגען.

דיא ראטה איז געפעלען געוואָרען דעם פריסטאווי מיט דעם סמאטריטעל און זיי האבען זיך בעשלאָסען אזוי צו טהאָן.

אלע דריי זיינען צו דאָנילאָוו'ן אין'ס צימער אריינגעקומען.

— שיש-שיש! — האט פיליפ צו זיי שטיל געזאגט — מאכט ניט קיין גערויש דען דער גראף שלאפט.

— עס שאַדעט ניט — האט דער סליעדראוואטעל געענטפערט — מיר וועלען איהם פון זיין רוהע ניט שמערען.

און אלע דריי זיינען צוגעגאנגען צו דעם אלטענס בעט.

פון דעם גערויש האט זיך דער גראף פון זיין שלאָף ערוואכט, און אלס ער האט געבען זיין בעט דערזעהען דעם סמאטריטעל פון'ס אָרשער געפענגניס האט ער א ווילדען געשריי געטהאן און האט זיך שנעל איבערגעדעקט מיט דער קאָלדער אום מען זאָל זיין געויכט ניט זעהן.

— דאס איז ניט דער אלטער וואס האט מיך געזוכט — האט דער

סמאָטריטעל הויך נעזאנט, און האט א ווינק נעטהאן צום סליעדאוואטעל אז דאס איז דערזעלבער.

— נו, אויב אזוי, האבען מיר דאך דא ניט וואס צו טהאָן — האט דער סליעדאוואטעל אויף הויך געענטפערט — קומט, מיר קענען שוין אוועקפאהרען. קוים האבען מיר יענע צוויי מערדער אין אונזער נעץ געהאפט, האבען מיר שוין דא ניט וואס צו טהאן.

זיי זיינען ארויסגענאנגען, און דער אלטער פעליקס האט פריי אויפגעאטמהעט וויא א נרויסער באַרג איז פון זיין ברוסט ארונטערנעפאלען.

271 טעם קאפיטעל.

א ד ע ל א

אויך דיא קלוגע אדעלא האט דאס מאל א נרויסען אירטהום געהאט. זיא האט געמיינט, אז איהר געליעבטער געלידאָוו וועט איהר אויך יעצט נאכלויפן און וועט קניענד פאר איהר זיא בעטען, זיא זאל איהם זיינע נרויסע זינד פערצייהען. אבער ליידער איז איהר געלידאָוו ניט נאכגעלאָפן און איז צו איהר אַחיים ניט געקומען איהר כבוד איבערצובעטען.

זיא איז דעם גאנצען טאג פון איהר צימער ניט ארויסגענאנגען, ווייל זיא האט געהאָפט אז געלידאָוו וועט נאך קומען. ווען יעמאנד האט געגעבען א ציה ביי דער טהיר-גלאַקע, האט זיא געמיינט אז דאס קומט וואלאָדיאָ.

ליידער אבער איז פערנאנגען דער טאג אויף דיא נאַכט און פון וואלאדיאָ איז קיין שפור געווען.

דאס איז איהר שוין אריין אין קאַפּ. זיא האט פערשטאנען אז ער מאַכט מיט איהר קיין שפאַס און ער וויל זיך נאר ניט אויף א געלעכטער פון איהר שיידען.

מיר ווייסען שוין אז זיא האט געלידאָוו'ן שטארק געליעבט, און דארום איז קיין וואונדער וואס זיא איז געווען אויסער זיך פון דעם סקאנדאל וואס זיא אליין האט אנגעמאכט, און האט דאַרוד איהר וואלאדיאָ'ן פון זיך פעריאַנט.

זיא האט זיך זעלבסט פאַרווירפּע געמאַכט דאָפּיר וואס זיא האט געלידאָוו'ן פון געדולד ארויסגעבראַכט. זיא האט זיך יעצט אליין בערעכענט אז זיא האט א נרויסע נארישיקייט געטהאן דאמיט וואס זיא האט איהם געוואָלט צווינגען ער זאל ארויסטרייבען דער נובערנאנטין, «ער איז דאך דערווייל ניט מעהר וויא מיינער אַ ברויטינאַם» האט זיא זיך געקלערט און איך האב ניט געדארפט וואַגען פון איהם אזא זאך צו פאַרדערן, דען ער קען דערפון שליסען אז נאך אונזער האַכצייט וועל איך איהם דורך מיין אייפערזוכט דאס לעבען פערביטערן.

און וועהרענד זיא האט וועגען דעם געטראַכט האט זיך דיא אייפערזוכט מיט איהר פולער קראַפט אין איהר הערצען צופלאַמט. יעצט איז ביי מיר קיין צווייפּעל אז ער לייעבט ווירקליך דער נובערנאנטין — האט זיא שטארק אויפגערענט געשטאַ מעלט — יא, ער לייעבט זיא און נור צוליעב איהר האט ער מיך פון זיך פערטריבען

— וואס? זיא אן איינפאכע נובערנאנטין האט מיין ברויטינאם פון מיין נעיד רויבט? — האט זיא אויסער זיך פאר כעס געשריען — א פראסטע פרוי פון פאלק זאל וואנען מיך ארויסצורייסען פון מיין געליעבטענס הערצען און זיך זעלבסט דארט פערפלאנצען? דאס איז אונגעהערט, אזא פרעכהייט זאל איהר ניט געשענקט ווערען, איך וועל ווייזען דער דיענסטמויר מיט וועמען זיא שמעהט דא אין קאמפף, צערשמעטערן, פערניכטען וועל איך דיעזער פערפלוכטער פרוי, מיט מייע גענעל וועל איך איהר ברוסט צורייסען און וועל מייע הענד אין איהר בלוט וואשיען.

הא, הא, הא! — האט זיא זיך פלוצלונג ווילד צולאכט — א טעהנעם טויש (פערבייט) האסט דוא וואלאריא געמאכט. מיך דער גרעפין אדעלא דאגילאו וואס איז א בעזיצערין פון מיליאנען האט דער דומקאפ פון זיך פערשטיסען און האט זיין הערץ געשענקט א נובערנאנטין וואס לעהרנט מיידלאך שרייבען. נונו! איך וועל איהם לאזען ווייטער געהן, זאל ער זיך פערבינדען מיט דער אויסוואויף, ער וועט זיך נאכדעם ארומזעהן דעם פעהלער וואס ער האט געמאכט. ער וועט שפעטער פון זיך דיא האאר רייסען אויס פערצווייפלונג, אבער עס וועט שוין זיין פערפאלען. א היבשע צייט איז זיא ארומגעלאפן וויטהענד איבער איהר נעמער דאס בלוט האט אין איהר געזאדען. אף, ווען דיא פערפלוכטע נובערנאנטין זאל דוכט זיך יעצט קומען פאר איהרע אויגען, אין שטיקער וואלט זיא דער קאנאליע צער-ריסען, א גאנצען ביין וואלט זיא אין איהר לייב ניט איבערגעלאזט.

ראכע! איך מוז פון דער בעסטער ראכע געהמען — האט זיא אויסגעשריע, און האט געקריצט מיט דיא צייהן. איך מוז איהר בלוט זעהן.

זיא האט אנגעהויבען צו קלערען וויא אזוי זיא זאל איהר ראכע אויספיהרען. וויא איז געווארען אין כעס אויף דעם וואס זיא ברעכט זיך דעם קאפ קלענער, וויא אזוי זיא זאל צערקוועטשען אזא פליענ. דען וואס פאר א ווערט קען זיא געדיע-ריגעס וועזען האבען געגען אזא מעכטיגער לעווין וויא זיא איז.

אבער וויא עס ווייזט אויס, מוז מאנכעס מאל אויך דער לייב פיעל טראכער האבען ביז ער דערטאפט א שוואכע שעפעלע אום זיין בלוט-דורשט צו שמילען. לאנג האט אדעלא געקלערט וויא אזוי זיא זאל דער נובערנאנטין פערניכטען און האט קיין מיטעל דאצו געפונען.

אזוי זיינען פערנאנגען פיעלע ביטערע שטונדען, אדעלא האט שיער דעם שלאג בעקומען אויס האס און צאָרן. ווער ווייס צו וואָלט זיא ווירקליך דאס אויכגעהאלטען ווען עס זאל ניט געווען אנקומען פון איהר פאטער א בריעף מיט גאָלענדרען אינהאלט:

ליעבע טאכטער!

איך דער קורצער צייט וואס איך בין דא האב איך איבערגעלעבט אזעלכעס וואס מיר האט זיך אין מיין גאנצען לעבען ניט געטרויסט. דוא וועסט געוויס שוידערען ווען דוא וועסט דעהערען אז מען האט מיך געוואַגט ערמאָרדען און ווייסט דוא ווער? מאקע דייע פערטרויעטע סטעפאן מיט סעמיאנען.

זיא, ליעבע טאכטער, דיא מערדער האבען מיך געוואלט ערמאָרדען, וואהר-

שיינליך האבען זיי געוואָלט אוועקרויבען דאס געלד וואס זיי האבען ביי מיר דער שמעקט. נור דורך א וואונדער בין איך גערעטעט געוואָרען, גראדע אין דעם מאמענט וואס זיי האבען שוין זייערע הענד אויף מיר געלייגט, זיינען אנגעקומען מענישען וועלכע האבען מיך פון דיא מערדערישע הענד גערעטעט.

„מיינסט דוא טאָכטער מיינע אז מיט דעם שרעק האט זיך שוין געענדיגט. ניין, מייין קינד, באלד נאך דעם האב איך געהאט נאך אן ערגערן און א גרעסערן שרעק. איך ווייס נאך יעצט אויך ניט וואס דיא אורזאָכע איז, דער סמאטריטעל פון דעם אָרשאַער געפענגנים איז דא געווען און האט מיך בעזוכט. דוא פער-שמעהסט מיט וואס איך האב דא געשמעקט, דען פאר דעמועלבען מאן האב איך מיך דאך אלס אנדער פערזאן פארגעשטעלט אלס איך האב פאָרברעייטונגען גע-מאכט צו אנטאן'ס קבר.

„צום גליק אבער האט מיך דער סמאטריטעל ניט דערקענט. וויא איך פער-שמעה, האט יעמאנד געמוזט אונטערזאנען אז דאס בין איך געווען דער מאן וואס האט איהם געבעטען ער זאל ערלויבען דעם ארעסטאנט עסען אריינטראגען, דען ער איז אריינגעקומען מיט נאך צוויי לייטע און אלס ער האט מיך דערזעהן, האט ער געזאגט : דאס איז אן אנדערער. איך בין שטארק צופריעדען וואס עס האט זיך אזוי געענדיגט, דערפאר אבער בין איך אונרוהיג נאר פון אן אנדער זאך.

„איך פירכטע אז סטעפאן וועלכער איז יעצט געפאנגען זאל ניט אויסזאנען אז איך האב איהם געהייסען אריינטראגען דעם גיפטיגען מיטאג צו אנטאנען. אויף אזא באַנדיט איז אלץ צו גלויבען. איך זאג דיר ליעבע טאָכטער אז איך לעב איינ-פאך ניט אויס שרעק. דארום ביטע איך דיר דוא זאלסט גלייך וויא דיא וועסט דעם בריעף ערהאלטען ארויספאהרען נאך דאנילאווקא. אוס מיר זאלען זיך בע-ראטהען וואס צו טהאן. דוא זאָלסט ניט פערגעסען מייין קינד אז מיר שמעהען דא ביידע אין געפאהר.

„איך האָף אז דוא וועסט באַלד ערפילען דעם וואונש פון דיין געטרייען פאטער
פעליקס“.

דיעזער בריעף האט אדעלאַן נאָר אנדערן שטאָף צום דענקען געגעבען, זיא האט פערגעסען געלידאוויין און דער גובערנאָנטיין, פאר איהרע אויגען האט זיך יעצט פאָרגעשטעלט דיא געפאהר וואס שוועבט איבער איהר.

סטעפאן איהר פערטרויטער פריינד אויך סעמיאן דורך וועלכען זיא האט אזעלכע מערדערייען אויסגעפיהרט, קענען דאָך ווירקליך יעצט אלעס ענטדעקען און דאן...

אלע גליעדער האבען אין איהר געשוידערט אלס זיא האט זיך דערמאהנט וואס דאן קען זיין.

וואס מעהר זיא האט פון דעם געגענשטאנד געטראכט, האט זיך איהר דיא געפאהר אלץ שרעקליכער פאָרגעשטעלט. איהרע בליקען זיינען געפאלען אויף דעם קאָנווערט וואס איז אויף דעם טיש

געלענען און זיא האט דערקענט אז דער קאָנווערט איז שוין איין טאל נעפענט
געוואָרען.

שנעל האט זיא איהם א חאפ נעטהאן און האט איהם בעטראכט פון אלע
זייטען. ווירקליך! פון איין זייט איז ער נעפענט געווארען און איז מיט אנדערע
קליי פערקלעבט געוואָרען.

— יעזוס! — האט זיא ערציטערט אויסנערופען — ווער האט דאס דיעזען בריעף
געקענט עפענען.

נור פיעללייכט איז דאס געווען אזא קאנווערט — האט זיא זיך פרובירט בע-
רוהיגען — דער פאטער איז דאך מיר שוין לאנג בעקאנט פאר אן אונפארזוכטיגען
איריאָט. עס איז געלענען א סאָנווערט אויף דעם טיש האט ער זיך נאר דיא מיה
ניט געוואָלט נעבען איהם צו בעטראכטען און האט אין איהם דעם בריעף ארייני-
געליינט.

אבער פיעללייכט האט איהם יעמאנד פאָרט געעפענט און געלעזען, האט זיא
זיטטערענד ביי אלע גליעדער געזאנט.

נור ניין! — האט זיא נאך א לאנגעס נאכדענקען אליין געענטפערט — ווען
עמאנד זאל יא געווען לעזען דיעזען שרעקליכען בריעף וואלט ער איהם שוין צו מיר
ניט אבגעשיקט. ער וואָלט איהם ענטוועדער צוגעשטעלט אין דער פאָליציי, אדער
ער וואלט דורך איהם פון מיר און פון מיין פאטער געלד געקועטשט, איך דארף
נאר ניט פירכטען, קיינער האט דיעזען בריעף געלעזען. דאס איז טאקע געווען פון
אנפאנג אן אזא קאנווערט.

אבער פאהרען נאך דאנילאווקא מוז איך — האט זיא זיך געקלערט. ווער ווייס
וואס פאר א חתינה דאָרט קען זיך אבשפיעלען, ווען איך וועל ניט פעהיטען דאס
אונגליק וואס סטעפאן מיט סעמיאנען קענען אויף מיר ברענגען.

נאך אין דעמזעלבען טאג איז זיא אוועקגעפאהרען נאך דאנילאווקא.

271 טעם קאפיטעל.

א שרעקליכע נאָכריכט.

ווער קען נאך אזוי געניסען דעם גוטען געשמאק פון דער פרייהייט וויא דער
מענש וואס איז בעפרייט געווארען פון א פינסטערען געפענגניס פון וועלכען ער
האט שוין ניט געהאָפט לעבעדיג ארויסצוגעהן. דיעזער גליקליכער זעהט דיא וועלט
אין איהרע נאטירליכע שעהנע פארבען.

דאס אלטענליכע לעבען וועלכע פאלט זעהר אָפט צו לאַסט אויף דיא פרייע
מענשען, דיעזעס לעבען ערשיינט פאר יענעם בעפרייטען ארעסטאנט וויא א
הימלישעס לעבען. ער פיהלט אונאויסשרייבליכע פערנגניגען אויף שריט און מריט.
דער איין געדאנק, אז ער איז פריי און ער קען אונגעהינדערט זיך ערוואַרמען אן דיא
ערקוויקענדע שטראַהלען פון דער זוהן, דער איין געדאנק מאַכט איהם גליקליך נאר
אהן א-שיעור.

אזא גליקליכער מענש איז יעצט געווען יאקאב פּוין, וועלכער איז וויא דורך
א נס פון געפענגניס בעפרייט געווארען.

דיעזער יונגער מאן וואס איז זא אונשולדיג פערהאפטעט נעוואָרען, און אלע נרויסע מאסקוואיער קאזאפעס האבען זיך מיט אלע קרעפטען גענומען איהם מיט נעוואָלד פאר א מערדער צו מאכען אום ער זאל אין טיעפסטען אבגרונד שטירצען. דיעזער בעפריימער ארעסטאנט האט נאר זיך זעלבסט ניט געגלויבט, אז ער איז פריי און ער זיצט צוזאמען מיט זיין ליעבען פאטער אין א נרויס ליכטיגען צימער און פאר דער טהיר געהט ניט קיין בעוואפענטער סאלדאט איהם צו היטען, ער זאל ניט אנטלויפען און זאל קיין זעלבסטמארד בענעהן.

דעם ערשטען טאג האט ער זיך פון זיין פאטער אויף איין מינוט ניט געקענט אפרייסען, ביידע האבען געהאט גענוג איינער דעם צווייטען וואס צו דערזעהלען. בעזאנדערס האט יאקאבין איבערראשט דיא נייעס וואס זיין פאטער האט איהם דערזעהלט וועגען זיין עלטערן ברודער. אז ער איז געווען א רייכער גראף און איז ניט לאנג געשטאָרבען אין געפענגניס.

דיא געשיכטע האט אין יאקאב'ס אויערן געקלונגען וויא א מערכען (א זאגע), ער האט דעם פאטער ערשטוינט אנגעקוקט וויא ער זאל זיך וועלען ריכטיג איבער צייגען צו דערזעהלט ער דאס אין ערנסט אדער אין שפאס. אלס ער האט זיך אבער איבערצייגט אז דאס איז א וואהרע געשיכטע איז ער אויסער זיך געווארען און האט נעוואָלט אלעס גרינדליך ערפאָהרען וואס מיט זיין אונגליקליכען ברודער האט פאָסירט.

— ווייסט דוא ניט פאטער דיא אורזאכע ווארום ער איז געזעסען אין גע-
פענגניס? — האט יאקאב געפרעגט.

— דאס ווייס איך ניט.

— און דיך האט נאר ניט אינטערעסירט דאס צו ערפאָהרען?

— איך וועל דיר זאגען דיא וואהרהייט אז וויא באלד איך האב דערהערט דאס מיין זוהן איז שוין אויף דער וועלט ניטא, האב איך שוין פערלארען דעם חשק צו נאכפארשען וועגען איהם.

— און מיך אינטערעסירט דאס זעהר. זאג מיר נור פאטער ווער האט דיר געזאגט אז ער איז געשטארבען?

— איך האב דאס געהערט פון גרינזאנגס מויל.

— ווייס גרינזאנג אז ער איז געווען דיינער א זוהן?

— ניין, ער ווייס ניט.

— אויב אזוי האָסט דוא דאָך אלס זייטיגער מענש איהם געקענט פערנאָדער פרעגען אלעס וואס עס אנבעלאנגט מיין ברודער, ער וואָלט נאר ניט געוואוסט ווארום דוא פרענסט דאס און ער וואלט דיר געוויס אלעס דייטליך ערקלערט.

— איך האב דאך דיר געזאגט אז מיר איז שוין אין זיגען ניט געלעגען וויי-
טערע נאכפארשונגען צו מאכען וועגען איהם. אויסער דעם בין איך מיט גרינזאנגען ניט אזוי שטארק בעפריינדעט, איך זאל איהם קענען בעלעסטענען מיט פיעלע פראגען. איך בין ביי איהם געווען נור דורך א צופאל איך האב איהם געבעטען ער זאל א טובה טהאן היראנים ראָזענדופט.

- א טובה טהאן היראנים ראזענדופט? — האט יאקאב ערשטיניט גע.
 פרענט — וואס פאר א טובה האט מען דען דיעזען רייכען גליקליכען מענשען
 בעדארפט טהאן?
 — רייכען גליקליכען מענשען? — האט שלמה געלאכט — וויא איך הער
 ווייסט דא נאך נאר ניט וואָס פון דיעזען רייכען מאָן איז געוואָרען.
 — וואס איז פון איהם געווארען?
 — דיעזער היראנים איז שוין ניט רייך און גליקליך. ער איז ארים און דער
 אונגליקליכסטער אין דער וועלט.
 — דאָ טיינסט דאָס ערנסט, פאטער?
 — דאָס איז ריכטיג מיין ווהן וויא איך זאג דיר.
 — היראנים ראזענדופט איז ארים?
 — נאך וויא ארים, אז ער וואינט אין אים שכנות ביי גרינזאנגס א דיענער.
 — איך קען דאָס נאר ניט פערשטעהן, אין אזא קורצער צייט זאל אזא גביר
 און ארים ווערען. וויא איז דאָס מעגליך?
 — דאָ זעהסט דאך, אז קיין אונגעליכעס איז אין דער וועלט ניטאָ.
 — פון וואנען האט זיך צו איהם גענומען אזא ארמוטה?
 — לויט איך האב געהערט, האט ער זיין געלד אריינגעשפארט צו קריסטען
 אין דיא הענד און דיא האבען דאָס געהאלטען פאר א מצוה א זיידאָק צו בערויבען.
 — אזוי? נו און וואס זאגט יעצט דיא שטאָלצע ליענאטשקא וואס האט נאר
 אויף א אידיש פנים ניט געווארט א קוק טהאן.
 — ווער איז דיא ליענאטשקא? וועמען מיינסט דאָ?
 — איך מיין היראנים'ס מאַכטער.
 — ווענען איהר פרעג נאר ניט.
 — ווארום?
 — עס איז נאר א שאַנדע צו דעצעהלען וואס פון איהר איז געווארען, און
 אין וואס פאר א לאַגע זיא געפינט זיך יעצט — האט שלמה געענטפערט — זיא
 האט געוואלט גור הייראטהען א קריסטליכען גראף, און דער גראף וועלכען זיא
 האט אויסגעקליבען האט ביי איהר דיא עהרע בערויבט, און פון איהר פאטער
 פיעל געלד צוגענומען. יעצט ליגט זיא קראַנק דורך א פריהגעבורט...
 — מיין נאָט! — האט יאקאָב ערצייטערט אויסגערופען. אין דער קורצען
 צייט וואס איך בין אין געפענגניס געזעסען האבען זיך דאָך נאנצע וועלטען איבער
 געקעהרט. איך מוז דיר זאָגען פאטער אז זיא וויא אויך איהרע עלטערן האבען
 דיעזע שטראפע פערדיענט. דאָ קענסט זיך נאר ניט פאָרשטעלען וויא געאַסט
 זיי האבען דיא אירען.
 — איך ווייס שוין פון אלץ. גור איך גלויב אז ער האט פאר זיינע זינד א
 צו גרויסע שטראפע ערהאלטען, דאָרום האב איך מיך ניט געקענט איינהאלטען,
 אכס זיין אלטער גוטער פריינד, איהם קיין טובה צו טהאן. איך בין אריינגעגאנגען
 צו גרינזאנגען, דער איינציגער איד וואס האט א ווערט ביי דעם הינער רעניערונג.

און האב איהם געבעטען ער זאל בעקומען פאר היראניס'ן אן ערלויבניס ער זאל מענען דא וואוינען.

— טאָהר ער דען דא ניט וואוינען? ער איז דאך א קויפטאן פון דער ערשטער גילדע?

— ווייסט דוא דען ניט אז דאָרט וואו עס אנבעלאנגט א יודען קוקען דיא בעאַמטע ניט אויף דעם זאַקאָן, דער נובערנאטאר אליין האט א בעפעהל געגעבען מען זאל היראניס'ען פון מאסקווא ארויסטרייבען. ווען ער זאל זיך ניט געווען בע-האַלטען ביי א בעקאנטען אירעל, וואָלט מען איהם פון דאנען ארויסגעשיקט וויא אן איינפאַכען פערברעכער.

— דאס איז מערקוירדיג און אונגלייבליך — האט יאזעף אויסגערופען — ער זאל האבען אזא מפלה וואלט איך קיין מאל ערווארטעט.

— פלענסט דוא א מאל אריינקומען צו איהם בעפאָר דאס אונגליק האט זיך געטראָפּען?

— יא, איך בין ביי איהם אין הויז אייניגע מאל געווען. איך מוז דיר זאגאר געשטעהן אז איך האב צו דער ליענאטשאַפּאָן א שטארקע נייגונג געהאט, דיא ער אינערונגען אן אונזערע קינדערשע יאהרען האבען מיך צו איהר שטארק צוגעבונדען, אבער זיא האט מיך זא ניעדערטרעכטיג בעהאַנדעלט, דאס איך האב מיר א וואָרט געגעבען, איך זאל צו זיי אין הויז ניט מעהר געהן.

— וואס האט זיא צו דיר געהאט?

— איהר האט פערדראָסען וואס איך האב צו איהר צו פיעל פריינדשאפט געוויזען. זיא האט נור געוואָלט קריסטליכע פריינדע האבען אבער קיינע אידישע.

— אזוי ווייט איז זיא שוין געווען פערקראַכען?

— יא, איך האב אנפאנגט שמערצען געהאט פון איהר שלעכטער בעהאַנדלונג, אבער נאכהער האב איך מיך בערעכענט אז זיא האט נאר ניט דיא ווערטע מען זאל אויף איהר פערדרום האבען און איך האב מיר אויסגעזוכט אנדערע הייזער וואוהין אריינצוגעהן. איך בין בעקאנט געווארען מיט א געוויסען באַנקיר ראַטהעלום און האב אין זיין הויז דיא פריינדליכע אויפנאַהמע געהאט. דיעזער ראַטהעלום האט א טאכטער וואס איך האב נאך אין מיין לעבען אזא זעלטענהייט ניט געזעהן. דאס פרייליין האט מיר אימער שוועסטערליכע צערטליכקייט געוויזען.

— איך האב געהערט אז זיא איז ווירקליך א זעלטענהייט — האט שלמה געענטפערט.

— פון וועמען האָסט דוא דאס געהערט?

— מיר שיינט אז מאָרריס וואָהרהאַפטיג האט מיר פון איהר זעהר פיעל נומעס דערצעהלט.

— יא, מאָרריס וואָהרהאַפטיג איז טאַקע אן איינגעהער דאָרט אין הויז, איך האב נאר פערנעסען איהם צו פּרעגען וואס זיא מאַכט.

— דוא וועסט איהם נאך פּרעגען, ער וועט מאָרנען געוויס זיין ביי אונז.

און יאקאב פּיין האט יעצט מיט דער גערסטער אונגעדולד אנגעהויבען צו

ערווארטען מאַררים וואַהרהאַפטיגען אום פון איהם עטוואס צו הערען ווענען רעבעקא'ן.

ער האט שטארק געוואַלט וויסען וואס דענקט יעצט רעבעקא פון איהם. צו איז שוין פון איהר הערצען יעדער פערדאכט פערשוואונדען געווארען, אדער זיא צווייפעלט נאך אין זיין אַרדענטליכקייט.

ער האט אפילו ניט פערנעסען וואס מאַררים האט איהם געזאגט, נאך דאָן, ווען ער איז אין געפענגניס געזעסען, אז רעבעקא גלויבט ניט אז ער איז א מערדער. דאן האט ער זיך איינגעבילדעט, אז ענטוועדער מאַררים האט איהם גענאָררט, אדער זיא האט זיך נור אזוי אויסגעדריקט פאר מאַררים'ן אז זיא גלויבט אויף איהם ניט אזעלכע זאכען, דען וויא איז דאס מעגליך זיא זאל ניט גלויבען אזא זאך וואס ביי קיינעם וואר קיין צווייפעל אז ער האט ווירקליך א מאַרד בענאָנען.

ער האט דיא נאנצע נאכט נור געקלערט ווענען רעבעקא'ן, ער האט זיך ניט געקענט בעשליסען צו ער זאל אריינגעהן מאַרנען צו איהר אדער ניט. פיעללייכט וועט איהר זיין בעווד אונאַנגענעהם זיין. דען ווער וויל זיך דאס בעגעגענען מיט א בעפרייטען אַרעסטאַנט וועלכער וואר בעשולדיגט אין א מאַרדטהאט.

— איך מוז פריהר הערען פון מאַררים'ן וואס פאר א מיינונג זיא האט יעצט פון מיר — האט ער צו זיך זעלבסט געזאגט — ווען ער וועט מיר פערזיכערען אז זיא צווייפעלט ניט אין מיין אונשולדיגקייט, ערשט דאן וועל איך צו איהר אריינגעהן. ער האט זיך זעהר דערפּרעהט אלס אויף מאַרנען אום צעהן אוהר פאַר האַלבען טאָג איז מאַררים צו איהם געקומען.

— נו, לייעבער פריינד, וואס מאַכט איהר ? — האט מאַררים פריינדליך גע- פרעגט דריקענדיג יאקאב'ס האַנד — האט איהר האַטש דיעזע נאכט גוט געשלאָפּען ? — ניט זעהר גוט, אבער מיר איז געווען פיעל אַנגענעהמער צו שלאפען אין דיעזען צימער אלס דאָרט אין קערקער.

— דערפאַר האב איך דיא פערנאנגענע נאכט ניט געשלאפען, האט מאַררים געזאגט.

— ווארום ?

— איך בין געווען אויף א שמחה וועלכע האט מיר פערשאפט פיעל קומער — האט וואהרהאַפטיג געענטפערט.

— א שמחה האט אייך פערשאפט קומער ? — האט מיין ערשטיינס גע- פרעגט.

— יא, איך וואר אויף א תנאים ביי איינער פון אייערע בעקאנטע, און דאָרט האבען אלע געסט אנשטאט פערנגיגען נור שמערצען געהאט, דען דיא כלה איז פלוצלינג אין אהנמאכט געפאלען און עס האט דיא ערצטע וועלכע מען האט גע- בראַכט פיעל געזונד געקאָסט ביז מען האט זיא אויפגעמונטערט.

— ווער איז דאס דיא כלה, וואס לויט איהר זאגט איז זיא מיינע א בעקאנטע ?

— זיא איז דעם באנקיר ראַטהבלום'ס מאַכטער.

— ווער ? רעבעקא ? — האט יאקאב ערציטערט אויסערופען מיט אזא טאָן

דאס מארריס האט זיך ערשראָקען, און האט געפרענט וואס איז מיט אייך הערר פיין, ווארום זייט איהר זא איבערראשט געוואָרען.

— רעבעקא איז א כלה געוואָרען? — האט יאקאב וויא פון היץ געפרענט.

— נו יא. וואס־זשע וואונדערט איהר זיך אזוי?

— יאקאב האט ניט געקענט ענטפערן. דיא נאכריכט האט וויא און עלעק-טרישער שלאג איהם געטראפען און האט מיט איין מאל אלע זיינע האָפנונגען גערויבט און דיא צוקונפט שרעקליך פינסטער געמאַכט.

272 טעם קאַפּיטעל.

יאנעק אין דאנילאָוואָ.

א פוהר געשפּאַנט צו איין פערר איז אריינגעפאהרען אין דעם דאָרף דאָ-נילאָוואָ, זיאַאיז צוגעפאהרען צו דער הייזעל פון מאַריאנא דער מומחה'טע און האט זיך דארט אָפגעשטעלט.

וויא עס איז בעקאנט זיינען אין דיא רוסישע דערפער קיינע ערצטע פאָר-האַנדען. אלע קראַנקהייטען ווערען געהיילט פון אלטע באבעס און אלטע מוזשיקעס. דיא קונסט פון דיא ערצטע בעשטעהן אין רעצעפטען וואס זיי פערפערטיגען פון פערשיעדענע גראזען וויא אויך אין אָבשפּרעכען.

דיא סטאַטיסטיק האט אונז שוין לאַנג געוויזען אז דאָרט וואו קיין ערצטע זיינען פאָרהאַנדען קומען שטערבע פעלע פיעל וועניגער פאָר, אַלס דאָרט וואו עס וואוינען עסקולאפען (דאקטורים). וויא עס שיינט איז דיא נאטור אליין דער בעסטער ארצט. נור אזוי וויא דיא מענשען זיינען בעשטענדיג געוואוינט צו גלויבען אין איבערנאַטירליכע קרעפטע וואס? ברענגען אלע אונגליקען און אלע קראַנקהייטען אויף דער וועלט, זוכען זיי מיטלען דיא קראַפט פון דיא „ניט גוטע“ אבצושוואַכען. בעפאָר דיא מעדיצינישע קונסט איז ענטוויקעלט געווארען, האבען זיך אין דער וועלט געפונען טויזענדער נביאים און נביאות, מכשפים און מכשפות, וויא אויך שטערנ-זעהר וואס האבען געהיילט אלע קרענקען דורך זייערע סגולות, און דיא מענשען האבען געגלויבט אז דיעזע אלע רופאים זיינען געמליכע מענשען. דיא מעדיציני האט דיא אלע געמליכע מענשען פעריאַנט און האט זייערע שטעלען פער-טראָטען. דיא פראַקטיק האט נאכהער פאַקטיש בעוויזען אז דורך דיא אויס-שטודירטע ערצטע שטערבען צעהן מאל אזוי פיעל קראַנקע אַלס דיא פאַציענטען וואס זיינען געשטאַרבען דורך דעם הומבאַג פון דיא מכשפים און שטערענזעהער. ווייל דיא זאָגענאָטע מכשפים און שטערענזעהער האבען זייערע קראַנקע קיינע שעדליכע מעדיקאַמענטע אַינגעגעבען זיי האבען נור געהיילט דורך פוסטע ווערטער און דיא קראַנקע זיינען געזונד געווארען פון דער איינפאַכער נאַטור.

אין דיא רוסישע דערפער ווייס מען נאך ביז היינטיגען טאג ניט פון דאקטורים. דיא דאָרפס בעוואוינער האבען זיך וויא מיר האבען דערמאָהנט זייערע באבעס וואס היילען זיי פון אלע קראַנקהייטען דורך אבשפּרעכען און אונשעדליכע גראזען, דארום איז קיין וואונדער וואס דאָרט ערציהען זיך דיא מענשען אין דער בעסטער יעזונדהייט און דיא קראַנקע ווערען שנעל געזונד.

אבער דיא מוזשיקעס נלויבען ניט אין דער קונסט פון דער איינפאכער נאטור, ווי נלויבען אז פאר דער שנעלער גענעזונג פון זייערע קראנקע האבען זיי צו דאנקען זייערע באכעס, דארום געפינען זיך צווישען זיי פיעלע באכעס וואס האבען א נאמען אלס גרויסע מומחה'טעס.

אויך דיא אלטע מאריאנא, האט אין דאנילאווא נעהאט א גרויסען נאמען אלס מומחה'טע. קיים האט זיך ביי איינעם פון דיא בעוואוינער געמאכט א קראנקער איז מען באלד געלאפען צו איהר און יעדער פאציענט איז געווען זיכער אז דורך דיעזער מומחה'טע וועט ער געוויס געהיילט ווערען.

אין דאָרף האט מען פון איהר דעויעהלט נאנצע נסים. מען האט געזאגט, אז ביי דעם אלטען גראף דאנילאוו אין הויז איז זיא געווען א נאנצע מאכערקע, אהן איהר האט מען זיך דארט קיין ריהר געטהאן, און ווען ביים גראף אין הויז איז יעמאנד קראנק געווארען האט מען קיין דאקטאר גערופען, זאגנדרן מאריאנען און זיא האט אימער אלע מיטגליעדער פון דעם גראף'ס פאמיליע פון דיא שווערסטע קראנקהייטען אויסגעהייקט. אויך האט מען דערצעהלט אז זיא בעזיצט אלע צויבער-מיטעלן וויא אזוי שלעכטע גייסטער ארויסצוטרייבען פון הייזער און פון מענשליכע קערפער, אלע מוזשיקעס און מוזשיקעס האבען פאר איהר גרויס רעספעקט געהאט און אין ליידען וויא אין פריידען איז מאריאנא דיא מומחה'טע אדער דיא זנאכערקע ביי זיי געווען דיא נאנצע מאטושקא.

דיא פוהר האט זיך אבגעשטעלט געבען איהר הויז אין וועלכער זיא אליין האט געוואוינט. דאס איז געווען א קליין שטיבעל ניכער עהנליך צו א שטרייענער בייידעל. דיא קליינע ווענד וועלכע ווארען זא צופולט דאס פון זיי האבען אלע פרויען גענומען צערריבענעם פולווער אום צו בעשיטען דיא וואונדען פון זייערע קליינע קינדער. דיא שטרוי וואס האט דעם דאך בעדעקט איז געווען שווארץ און האלב אפגעגעסען פון דיא דאָרפס בהומות. אין שטיבעל איז פאר א שטאדטדיגען מענשען געווען א שרעק אריינצוגעהן, דען קיין קוימען איז צו דעם הייזעל ניט געווען און ווען מען האט איינגעהייצט אין אויווען איז דער רויך ארויסגעגאנגען דורך דער טהיר און האט אין איין נאנג אבגעפארבט דיא אלטע ווענד מיט אזא שווארצער פארב, דאס עס האט אויסגעזעהן וויא אויסגעשטירט מיט פעך, און גרויסע קאקארומשעס האבען איבער זיי ארוםשפאצירט וויא איבער א גרעדן.

אין שטוב האט מען ניט געזעהן קיין טיש און קיין ביינקלאך, אויסער איין גרויסע ברעט אנגעשפארט אויף צוויי קלעזלאך, דיא ברעט האט געדיענט אלס טיש, אלס בעט און אלס שטוהל, אויך אלס שטאל פאר חזירים, גענו היינער און קאטישקעס וואס האבען זיך אונטער איהר פעראייניגט.

פון דער פוהר איז ארונטער געגאנגען אונזער יאקאב קאבאנאו. און איז אריינגעגאנגען דורך דער אָפענער טהיר פון וועלכער עס האט זיך א געדיכטער רויך ארויסגעשפארט.

פאר דעם ברענענדיגען אויווען איז געזעסען דיא אלטע מאריאנא און האט גע-קוקט אויף א טעפעל וואס איז געשטאנען אין פייער און האט געזאדען. זיא איז

געווען און גערטיעפט אין נעדאנקען דאס זיא האט ניט געהערט, וויא דיא טהיר האט זיך געפענט און דער נאסט איז אריינגעקומען.

— נאָט העלף שווינער! — האט יאניק געזאגט אריינקומענר אין דער חורבה.

— יענעס מאַריא! יאנעק דוא ביסט דאס? — האט דיא אלטע איבערראשט א געשריי געמהאן אלס זיא האט דעם שווינערזאהן דערזעהן — וועלכער גוטער ווינד האט זיך אהער געבראַכט? וואס מאכט פיאדאסיא?
— זיא איז נאָט זיי דאנק געזונד און געריסט אייך זעהר הערצל'יך. וואס מאכט איהר שווינער?

— איך בין אויך נאָט זיי דאנק געזונד.

— וויא זשע קומסט דוא אהער?

— איך בין צו אייך געקומען וועגען זעהר א וויכטיגער זאך שווינער.

— וואס איז דאס פאר א וויכטיגע זאך?

— מיר האבען דיא געלענעהייט יעצט א סך טויזענדער צו פערדינען.

— א סך טויזענדער? — האט מאַריאנא אויסגערופען און איהרע אויגען האבען אנגעהויבען צו פלינקעלן וויא ביי א קאץ.

— יא, שווינער, מיר קענען טויזענד רובעל פערדינען.

— וויא אזוי? דוא האסט עפעס א קראנקע פרינצעסין, וואס אין איהר שטעקט א גלגול?

— ניין, שווינער, אזא פרינצעסין האב איך ניט.

— פון וואנען דען וועסט דוא געהמען טויזענדער רובעל?

— איך וועל דאס אייך ערקלערען, אבער מיר טהוען וועה דיא פיס. וואו זעצט מען זיך דא אנהער?

— זעץ זיך דא, מיין קינד, אויף דיעזער באַנק.

— דא איז דאך אזוי שמוציג און אייערע חזירים ליך טאַנצען אזוי לוסטיג דא ארום?

— עס מאכט ניט אויס. דוא האסט דאך א סימן אז איך שלאף דא, מסתמא איז דא ניט אזוי שמוציג.

ער האט קיין אנדער פלאץ געפונען וואו זיך זעצען און האט געמוזט דעם פלאץ פערנעהמען.

— נו, דערזעהל מיר שוין וואו וועלען מיר געהמען אזוי פיעל טויזענדער?

— איהר געדיינקט, שווינער, דיא געשיכטע מיט דעם גראף דאנילאָוו?

— וועלכע געשיכטע?

— וואס? איהר האט פערגעסען אז איהר אליין האט איהם אבגע'ננכעט?

פון זיינע עלטערען און האט איהם איבערגעגעבען דעם אלטען גראף?

— אזוי? דיא געשיכטע מיינסט דוא? איך געדענק זיא זעהר גוט. נור אַנט.

גענען וואס זאגסט דוא דאס?

— איך האב צופעליגערזויע ערפאָהרען, ווער אנטאָיס עלטערען זיינען.

— דוא האסט דאס ערשט ערפאָהרען? — האט דיא אלטע נעלאַכט — איך ווייס דאס שוין פון לאנג, אז זיי זיינען זשירעס.

— דאס ווייס איך אויך שוין פון לאנג, אבער האט איהר געוואוסט, וואו זיי זיינען היינט?

— ניין, דאס ווייס איך ניט.

— דערפאר ווייס איך דאָס.

— וואו זיינען זיי?

— זיין פאטער איז יעצט אין מאַסקווא. ער וואוינט מיט זיין פאמיליע אין אדעס, ער איז נאך הייטע אויך א זשיר.

— נו, וואס-זשע ווילסט דוא?

— פערשטעהט איהר דען ניט וואס איך מײן?

— ניין, איך פערשטע ניט.

— איהר פערשטעהט ניט, אז ווען מען זאָל אריינגעהן צום גראף און איהם דערזעהלען אז ער איז א אידיש קינד און אויב ער וועט אונז קיין סך געלד געבען, וועלען מיר זיין יחוס אויסזאנען, גלויב איך, אז ער וועט קיין צוויי ווערטער איבער ריידען און וועט אונז געבען וויפיעל געלד מיר וועלען פערלאנגען.

— וואס פלוידערסט דוא, יאניק? — האט דיא אלטע ערשטוינט געזאגט — וועגען וועלכען גראף רעדסט דוא?

— וואס הייסט, וועגען וועלכען גראף? איך מײן דעם גראף אנטאן דאנילאָוו.

— ביסט דוא פערריקט? ווייסט דוא דען ניט, אז דער גראף אנטאָן איז

שוין טויט?

— האָ? — וואס האט איהר געזאגט? — האט קאבאנאוו ערשראָקען גע-

פרענט — דער גראף אנטאן איז טויט?

— עס פערשטעהט זיך, אז ער איז טויט.

— ווען איז ער געשטאָרבען?

— נאך מיט צוויי וואָכען צוריק. ביי אייך אין מאַסקווא האט מען נאר ניט

געהערט פון דעם?

— ניין. איך הער דאס ערשט.

— ווייס מען נאר ניט אין מאַסקווא, אז אנטאן האט זיין ווייב געשאָסען און

מען האט איהם דערפאר אין אסטראג אריינגעזעצט און דאָרט איז ער געשטארבען?

— וואס רעדט איהר, שווינענער? אנטאן האט זיין ווייב געשאָסען?

— עפעס רעדסט דוא וויא דוא זאלסט וואוינען אין א דאָרף? מיר שיינט,

אז מיט דער מעשה קלינגט שוין דיא גאנצע וועלט

— איך האב דערפון ניט געהערט.

— נו, זאלסט דוא-זשע דאס וויסען.

יאניק'ן איז אזוי ביטער געווארען, אז ער האט נאר ניט געוואוסט וואס צו

ריידען. איהם האט וועניג אינטערעסירט וואס דער גראף האט ערשאָסען זיין ווייב,

אבער דאס וואס דער גראף איז געשטארבען, דאס האט איהם געקרינקט ביז אין

טיט. עפעס א קלייניגקייט וואס פאר א שאדען ער האט דא געהאט! ערשטענס, האט איהם געקאסט א נאנצער רובעל פוהר-געלד אהער; צווייטענס, האט ער זיך אין דער פאנטאזיע פראכטפאלע לופט-שלעסער געבויט. ער האט שוין אין מאָ-סקווא אויף א גרויס הויז אן אויג געוואָרפען און ער האט ביי זיך פעסט בעשלאסען ער זאל זי אבקויפען, און פלוצלינג אָט האָסט דוא דיר, פון אלע פאנטאזיען איז געווארען א הויפען אָש.

— אזוי? — ער איז געשטארבען? — האט ער וויא צו זיך אליין גערעדט — א שאדען, א גרויסער שאדען.

— פאר וואס ביסט דוא אויף דעם שכל פריהער ניט געפאלען, יאניק? — האט איהם דיא אלטע גע'מוסר'ט. מען האט טאקע געקענט ביי'ם גראף א סך געלד געהעמען. ביי מיר ליענט דאָך נאך דער בריעף וואס דער אלטער גראף האט געשריעבען צו זיין ווייב אלס ער האט איהר דאָס קינד דורך מיר אבגעשיקט אין דיא בעדער. דער בריעף וואָלט דאָך דייטליך געצייגט, אז דוא זאנסט אמת.

— טפו! — האט יאניק צאָרניג אויסגערויפען און האט א גרויסען שפיי געטהאן — איך בין אויף זיך אליין אין כעס דערפאר וואס מיר איז אזא זאך ניט איינגעפאלען. איך שעם מיך אויסצוזאנען, איך האב נאך פיעל געלד אנגעוואָרען.

— וואס נאך פאר געלד? — איך האב געקענט ביי זיין פאטער געהעמען היבש געלד, דען ער וויל זעהר וויסען וואו זיין קינד איז אהינגעקומען. ער וואָלט דערפאר געוויס געגעבען וועניג סטענס טויזענד רובעל.

— נו, פארוואָס זשע האסט דוא דאס ניט גענומען? — ווייל איך האב געציטערט, פיעללייכט וועט ער נאכדעם אז ער וועט ער-פאהרען אז דער גראף אנטאן איז זיין זאהן, אליין צו איהם פליהען און וועט איהם אלעס דערצעהלען. ווען איך זאל אבער געווען וויסען אז ער איז טויט, וואָלט איך איהם געוויס אויסגעזאגט.

— נו, און יעצט איז שוין פערפאלען? — איך ווייס ניט.

— וואס הייסט דוא ווייסט ניט? ווארום ווייסט דוא דאס ניט? — ווייל מיר שיינט, אז איך האב מיך וועגען דעם שוין אויסגעפלוידערט פאר א מענשען און יענער האט איהם פיעללייכט שוין אלעס דערצעהלט.

— דיר שיינט? געדיינקסט דוא אליין ניט וואס דוא האָסט געזאגט? — איך געדיינק ניט ריכטיג, מיר שיינט נור אזוי. עס קען זיין, אז איך האב איהם נאר ניט געזאגט.

— נו, קענסט דוא דאָך דאס נאך יעצט אויך פערחאפען? — איך וועל מיך פרובירען. ניט מיר נור אהער יענעם בריעף. — וועלכען בריעף מיינסט דוא? — דעם גראפס בריעף וואס איז ביי אייך פערבלעבען. — וואָצו דאַרפסט דוא איהם?

— איך וועל דאך דעם אידען מוזען איבערצייגען אז איך זאג איהם קיין
לינגע ניט, און דער בריעף איז דער בעסטער בעווייז.

— איך קען דיר דעם בריעף געבען.

זיא איז אויפגעשטאנען פנים אָרט, איז צוגעגאנגען צו אַן אלטען קופערט
וואס איז געשטאנען אין א ווינקעל, האט איהם אבגעשלאָסען, האט דאָרט אַ
לאַנגע צייט געזוכט און פון אונטער דיא אלטע קליידער האט זיא אַרויסגענומען
א שמאַטע, האָט דיא שמאַטע פאַרנאָנדער גענומען, און האט פון איהר אַ פאַפיר
ארויסגענומען.

— דאָס איז דער בריעף — האָט זיא געזאָגט איבערגעגעבן דעם פאַפיר
איהר איידים.

יאניק האט דעם פאַפיר צוגענומען, האט איהם געעפענט און האט איהם
מיט דיא בליקען דורכגעקוקט.

— לייזען הויף, יאניק — האט דיא אלטע געזאגט — איך וויל אויך הערען
וואס אין דעם בריעף שטעהט.

— איהר ווייסט דאָך שוין ?

— איך האב שוין אבער גערעסען. דאס איז שוין א מעשה פון איבער
צוגאַנצן יאהר אז דער אלטער נראף האט איהם געשריעבען.

— איך קען אייך צוליעב טהאן און איבערלעזען.

ער האט א הוסט געטהאן און האָט געלעזען פאַלגענדע ווערטער :

„לעבע טהייערע אידא !

„איך שיק דיר דורך מאַריאַנאַ א טהייערען פרעזענט, א שעהן אידיש קינד,
וויא דוא האָסט פערלאָנגט. ער זאָל פון היינט אָן און ווייטער א קריסטליך קינד
ווערען, זיין נאמען זאָל זיין אנטאָן דאַנילאָוו. ...

„דוא פערשטעהסט, מיין לעבען, וואס איך וויל ? איך פערלאָנג אז דאס
אידישע קינד זאָל ווערען א קריסטליכעס, מיר וועלען זיינע טויף־פעטער זיין. אלזא
וועלען מיר דאָך הייסען זיינע עלטערן און ער וועט הייסען אונזער זאָהן און אַלס
אונזער זאָהן זאָלען מיר איהם אימער בעטראכטען.

„דוא זאָלסט ניט פערנעסען, אז ער וועט ווירקליך אונזער זאָהן זיין, דען מיר
וועלען פון איהם דיא העסליכע זשידאָווסקע זעלעע ארויסיאַגען און אנשטאט איהר
אין איהם אריינגעבען א ריינע כשר'ע נשמה פון א קריסט, דאמיט מאַכען מיר
איהם פאר אונזער קינד און פאר אונזער פלייש און בלוט.

„ער זאָל אונזער קינד, אונזער זאָהן און אונזער ערבע זיין. ער זאל טראַגען
אונזער נאמען און אונזער טיטול. קיינער דאַרף וויסען פון וואנען ער שטאַמט. דיא
איינציגע וואס ווייס יא דערפון, מאַריאַנאַ, וועט פאר קיינעם דיא געהיימניס עגן
דעקען, ווייל זיא האט דארויף געשוואָרען ביים הייליגען קרייץ.

„אלזא, איך נראַטולירע דיר, מיין לעבען, מיט אונזער ניי־געבאַרענעם זאָהן,
מיר וועלען געוויס פון איהם פיעל פערנעניגען האבען.

„איך פערבלייב זיין פאטער און דיין געטרייער מאַן, מאַרטין דאַנילאָוו.“

— זעהסט דוא, יאניק, וויא דער גראף מארטין האט מיך געהאלטען פאר אן עהויליכע פרוי, דאס ער האט געגלויבט אז איך וועל פאר קיין פאל דיא געהיימיניס אז אנדערן ענדעקען און איך האב דאס טאקע קיינעם ענדעקט. קיינער ווייס ניט פון דער געשיכטע אויסער איך, דוא און פעאָדאָסיע. וואָס? דוא שטעהסט שוין אויף, דוא ווילסט שוין צוריקפאהרען?

— יא, שוויגענער, איך מוז באלד צוריקפאהרען.

— וועסט דוא ביי מיר נאר ניט עפעס עסען? איך קאָך יעצט בולבעס אין חויר'שע מילך, דוא וועסט זיך נאר דערקוויקען.

— ניין, שוויגענער, איך מוז דיא מינוט פאהרען.

— נו. פאהר-זשע געזונד. געריס מיין פיִאָדאָסיען און קוש אָן מיינע אייניקליך.

— יא, איך האב מיך דערמאָנט, דוא פאהרסט דאָך איבער אָרשאָ?

— יא, איך פאהר איבער אָרשאָ.

— זאָלסט דוא ניט פערנעסען דאָרט אריינגעהן אין אסטראנ.

— וואס? איך זאָל אריינגעהן אין אסטראנ? — האט יאניק ערשטוינט גע-

פרענט — וואס זאל איך טהאן אין אסטראנ?

— וואס? דוא ווייסט נאר ניט אז מיינ זאָהן טיעכאָן זיצט שוין זייט דריי

מאָנאטען אין געפענגניס?

— ניין, איך ווייס נאָר ניט, איך הער דאס ערשט. ווארום זיצט ער אין

אסטראנ?

— וואס קומט ארויס פון דיא רייד? ער איז קיין מאל קיין לייט געווען און

היינט געוויס ניט. מיט דריי מאנאטען צוריק איז ער אין א שעהנעם זונטאג געד-

זעסען ביי טראכיס'ן אין שענק און האט דאָרט געטרונקען. ער האט זיך שטארק

אנגע'שיכור'ט און האט זיך אנגעהויבען צו קריענען מיט טראכיס'ס ווייב; א וואָרט

פאר א וואָרט, ביז ער איז ארויס פון געדולד און האט איהר געגעבען א שטארקען

וואָרף פון זיך, זיא איז געפאלען און האט מפיל געווען. דערפאר האט מען איהם

ארעטירט און פעראורטהיילט אויף א גאָנץ יאהר ארעסטאָנסקע ראָטע. ער זיצט

שוין דאָרט זייט דריי מאָנאטען. דיא נאנצע צייט האב איך פון איהם קיין בריעף

ניט געהאט. איך בין דאָך, וויא זאנט מען דאָס, פאָרט א מאַמע, דאס הארץ

רייסט מיר זעהר, איך וויל וויסען וואס ער מאכט. יעצט אז עס האט זיך אזא גע-

לענענהייט געמאכט וואס דוא וועסט זיין אין אָרשאָ, מוזט דוא אריינגעהן אין

געפענגניס זעהן וואס ער מאכט און מיר באלד שרייבען. לאָמיק האָטשט וויסען

אז ער לעבט.

— פארוואס האט איהר מיר פון דעם נאר ניט געשריבען?

— צוליעב וואס האב איך דיר דאס בעדאָרפפט שרייבען, דוא וואָלסט פון

אזא נייעס נחת געהאָט? איך האב טאָקע ניט געוואלט דיר און פיִאָדאָסיען

שמערצען פערשאפען. זאנסט דוא מיר צו, מיינ קינד, אז דוא וועסט בעווכען

טיעכאנען?

— יא, איך וועל נעוויס ביי איהם זיין און וועל איך באַלד שרייבען א בריוף
וואס ער מאכט.

— לאנגע יאהר זאָלסט דוא דערפאר האבען, פאהר געזונד און לעב גליקליך
מיט מיין ליעבער פיאדאסיען.

ער איז אוועקגעפאָהרען און דיא אלטע האט איהם לאַנג נאכגעקוקט.

278 מעס קאפיטעל.

א שווערער פאַנג.

סאָנקא איז געזעסען אין איהר פאטערס וואוינונג און האט געענהט א
קלייד, דערביי האט זיא צוגעזונגען א דאָרפישע לידעלע, וועלכע לויטעט אין אידיש
וויא פאלנט:

אויף דיא גרינע פעלדער

אויף דיא געדיכטע וועלדער

זוך איך דיך מיין קרוין,

איך פרעג אלע בלומען,

ווען וועסט דוא שוין קומען

זעהן וויא איך וויין?

איך וועל ניט אויפהערען

צו פערניעסען טרעהרען,

ווייל דוא ביסט ניטאָ.

פערפינסטערט איז מיין וועלט

מיין זון איז מיר פערשטעלט,

כהאב קיין פרייע שעה.

קום צו מיר מיין ליעבער,

פיהר מיך צו דיר איבער,

בעשטראַהל מיך מיט דיין שיין.

קומסט דוא ניט זאָ ניד,

טרעפסטו שוין ניט מיך,

אין קבר וועל איך זיין!

טרערען האבען זיך גענאָסען פון איהרע שעהנע אויגען און האבען פייכט
געמאַכט דעם אַרבעל וואס זיא האט געענהט.

— סאָנקא, דער פריץ איז געקומען — האט איהר קליינער ברודער אויסגע-

שריען אריינגליפּענד פערסאָפּעט אין דעם ציטער וואו זיא איז געזעסען.

— וועלכער פריץ? — האט סאנקא געפרעגט אויסווישענדיג דיא אויגען.

— דער פריץ, דוא קענסט איהם דען ניט? שאַ! אָט איז ער.

דיא טהיר האט זיך געעפענט און סאָנקא האט דערזעהן פּעדערבליץן.

— נאט העלף, מיין שעהנעס פרייליין! האט פּעדערבליץן זעהר פריינדליך

געזאגט זיך העפליך פּערנייגענד — איהר זייט דא נאנץ אליין?

- איהר זעהט דאך, אז איך בין דא אליין? — האט סאנקא קאלט געענט-
פערט.
- איהר זייט יעצט בעשעפטיגט?
— יא.
- וואס נעהט איהר דאס?
— א קלייד — האט סאנקא געענטפערט און האט ווייטער געעהט.
- א קלייד? — האט דער פראנטישער פערערבליץ אויסגערופען זיך זעצענד
געגען איהר — איהר נעהט אליין אייערע קליידער?
— וואס וואונדערט איהר זיך אזוי?
— אזעלכע שעהנע הענד זאלען זיך בעשעפטיגען מיט אזא ארבייט, דאס קען
איך ניט ערטראגען.
- איך דאנק אייך פאר אייער מיטלייד — האט סאנקא שפאטיש געענט-
פערט, איך מוז אייך אבער זאגען, אז איך נעטהיגע מיך ניט אין רחמנות, ווייל מיר
פעהלט, נאט זיי דאנק, קיין זאך ניט.
- ווער זאגט דען, בעהיטע נאָט, אז אייך פעהלט יא עפעס? איך זאג
נלאָט, אז איך קען ניט ליידען ווען איך זעה אז אזעלכע שעהנע הענד מוזען אר-
בייטען.
- דאס האט איהר אן אירטהום, איך מוז ניט, קיינער צווינגט מיך דערצו
ניט, איך טהו דאס אויס פערגעניגען.
- אזא שעהנער ענגעל וויא איהר זייט, דארף האבען אנדערע פערגעניגען.
— אנדערע פערגעניגען?
— יא. איהר דארפט פאהרען אין עקיפאזשען, איהר דארפט זיצען אין שעהנע
פאלאצען ארומגערינגעלט פון פיעלע דיענער.
- מיינע עלטערען האבען אזעלכע פערגעניגען ניט געהאט, דארום זוך איך
זיי אויך ניט.
- איהר זוכט זיי ניט פיעללייכט דערפאר, וואס איהר דענקט אז איהר וועט
זיי ניט געפינען?
— ניין. היינטיגע צייטען קען מען לייכט אזעלכע פערגעניגען געפינען, אבער
איך האב צו זיי קיין לוסט.
- איז דאס מעגליך, אז אזא שעהנעס יונגעס מעדכען האט שוין פערלאָרען
דיא לוסט צום לעבען?
— איך האב דאס אייך ניט געזאגט, הערר פערערבליץ. צום לעבען האב
איך אזוי לוסט וויא אלע אנדערע. איך האָב אייך נור געזאגט, אז איך האָב קיין
לוסט צו דיא פערגעניגען וואס איהר האָט אויסגערעכענט.
- צו וואס דען פאר א לעבען האט איהר יא לוסט?
— דאָס דארף איך אייך ניט אפגעבען קיין רעכנונג.
- בעהיטע נאָט! ווער פערלאנגט דען פון אייך רעכנונגען? מיר ריידען דאך
אלס גוטע פריינד. איך בין זעהר ניינעריג צו וויסען וואס ביי אייך הייסט נליק.

— וואס ביי מיר הייסט גליק ווילט איהר וויסען? דאס קען איך אייך נראדע יא זאגען. גליק רופ איך אָן, ווען צום ביישפיעל א יונגע פרוי לעבט מיט דעם מאן וואס זיא האט לעיבט אין אן איינפאכע דירה, אָהן לוקסוס און אָהן דיענער. ביידיע אַרבייטען: ער, אין זיין נעשעפט און זיא אין שטוב. ביידיע זיינען צופריעדען איינער פון'ס צווייטען און ווינשען קיין בעסערס, וויא אימער צוואמען צו לעבען.

— וויא עס ווייזט אויס זייט איהר אביסעל אונפראַקטיש, פרייליין האָניג מאַן — האט פּעדערבליץ שטייכלענד געזאגט.

— ווארום געפינט איהר אז איך בין אונפראַקטיש?

— דערפאר וואס איהר בענניגענט זיך מיט אזעלכע גליקען. וויא פּערשטעהט איהר, וועמען איז בעסער, צו דער פרוי וואס איהר האט ערשט אָבגעשילדערט, אדער א רייכע דאמע וואס לעבט אין אלעם גוטען? זיא ווייס פון קיין אַרבייט און פון קיין זאָרג, זיא שלאפט אין א גרויסען קעניגליכען שלאָף-צימער אין אלע בעד קוועמליכקייט, און אז זיא שטעהט אויף געפינט זיא ארום זיך פיעלע דיענער, וואס ווארטען נור אויף איהר בעפעהל. זיא עסט און טרינקט פון דאס שעהנסטע און דאס בעסטע און פאהרט זיך יעדען טאג ארויס אין א טהייערען עקיפאזש גע-שפּאַנט צו צוויי פּערד, און זיא האט כבוד פון אלע זייטען?

— איך ווייס בעשטימט, אז איהר וועט אָבערמאלס מיך אָנרופען אונפראַקטישע, אבער איך מוז אייך דיא וואהרהייט זאגען, אז דאָס גליק פון דער פרוי וואס איך האב פאר אייך געשילדערט, שטעהט ביי מיר בעדייטענד העכער אלס דאס גליק פון אייער רייכער דאָמע.

— דאס איז מערקווירדיג. ווארום זאגט איהר אזוי?

— דאס איז מיין פּעסטע איבערצייגונג. איך ווייס, אז יעדער מענטש מוז אַרבייטען, און ווען מען אַרבייט ניט און מען קוקט אלץ אויס אויף דער בעדינונג פון אנדערע, קען מען איינפאך וואהנזיניג ווערען. אנדערש אבער ווען א הויז-פרוי האט אויף זיך פליכטע, זיא דארף ניט זוכען קיין מיטלען וויא דיא צייט צו טויטען, ווייל דיא צייט געהט ביי איהר אונבעמערקט איבער, ווייל זיא איז אימער בעשעפּט טינט, און אין דיא געזעהלסטע פרייע מינוטען וואס זיא זיצט אין דער געזעלשאַפט פון איהר מאַן מיט איהרע קינדערלאך, פיהלט זיא פיעל מעהר פּערגעניגען אלס יענע לעדיג-נייהערין האט פאהרענדיג אין דעם פּרעכטיגען עקיפאזש אדער זיצענדיג אין טהעאטער.

— דאס זאגט איהר דערפאר וואס איהר זייט ערצויגען געווארען ביי ארמע עלטערען און איהר האט נאך ניט געפיהלט דעם זיסען טעם פון יענעם גליק וואס איך האב אייך פּאַרנעשטעלט.

— אין געגענטהייל, דיא זאך וואס מען האט ניט, שטעלט זיך פאר אונזערע אויגען פּאַר טויזענד מאל שעהנער אלס זיא איז אין דער ווירקליכקייט. איך זאג אייך נאך אמאל דאסזעלבע, אז איך בין מעהר סקנא יענער איינפאכער גליקליכער פרוי, אלס דער דאָמע אין דיא עקיפאזשען.

— ווען איהר זייט מיט אזא פּעסטער מיינונג, וועל איך אייך ניט

איבערשפארען; אבער איהר דארפט ניט פערנעסען, פרייליין האָנימאָן, אז דיא
אז דיא רייכע פרוי האט זיך דאס רעכט צו ארבייטען וויפיעל זיא וויל, קיינער קען
איהר אין דעם ניט שטערען.

סאנקא האט געשווענען.

— פרייליין האָנימאָן — האט פּעדערבליך נאך א קורצער פּויע נעזאנט.

— וואס פּערלאנגט איהר?

— איך וויל זיך דער גליקליכער מינש, וואס זאָל קענען אייך אויך גליקליך

מאַכען.

סאנקא האט איהם גלייך געוואָלט אנווילען, זיא האט זיך אבער דערמאהנט
וואס זיא האט אבגערעדט מיט בת־שבע'ן, דארום האט זיא געענטפערט:

— איהר פּערשטעהט דאך אליין הערר פּעדערבליך אז ביי אזא וויכטיגער

זאך קען מען זיך ניט גלייך בעשליסען צו ענטפערען דאס ווארט "יא".

— דאס איז דאך אבער ניט ערשט געוואָרען. איך ווארט שוין לאנג אויף

דיעזען יא. איך האב אייך נור צוליעב דעם מיט מייע בעזוכע ניט בעלעסטיגט

אום איהר זאלט האבען צייט זיך וועגען דעם צו בעדענקען. ביי מיר וואר קיין צוויי-

פעל אז סומענד יעצט צו אייך וועט איהר מיר דעם ערוואַרטעטען יא ענטגענען

טראגען.

— נה, האט איהר דאס מאל אן אירטהום געהאט.

— איך פּערשטעה אבער ניט פרייליין האָנימאָן, ווארום איהר קענט זיך ניט

בעשליסען אונז ביידען גליקליך צו מאַכען, זייט איהר נאך ניט גענוג איבערצייגט אז

פאר אזא רייכען מאַן וויא איך בין קענט איהר. דיא גליקליקליכסטע אין דער

וועלט זיין זיין.

— מיר שיינט, אז איך האב אייך שוין געזאנט דאס איך זוך ניט מיין גליק

אין רייכטהום.

— האט איהר דען אויסצוזעצען פעהלער אין מיין פּערזאָן?

— דאס זאג איך ניט.

— ווארום דען ווילט איהר מיר אייער הערץ און אייער האַנד ניט שענקען?

האט איהר פּיעללייכט עטוואס שלעכטעס פון מיר געהערט.

— דאס אויך ניט.

— אויב אזוי פּערשטעה איך אייך נאר ניט. יעדער ווארום מוז דאך האבען

זיין דארום.

— איך וועל אייך בעטען הערר פּעדערבליך איהר זאָלט זאָ פריינדליך זיין

אן צו מיר אריינקומען אין אן אנדער צייט.

— וואס-זשע וועט דאן זיין?

— דאן וועל איך געבען א ריכטיגען אנטוואַרט, יא אדער ניין.

— זעהר שעהן. ווען בעפעהלט איהר זאל איך צו אייך קומען?

— איך ווייס? ... האט סאנקא נאכדענקענד געזאנט — קומט אין דריי

מענ ארום.

— ווען, מיטוואך ?

— יא.

— מיטוואך וועל איך אבער קיין צייט האבען.

— ווען דען וועט איהר יא צייט האבען ?

— קינפטניגען זונטאג.

— נוט, זאל זיין זונטאג.

— וועל איך בעשטימט דאן פח אייך אן אנטווארט האבען ?

— יא, בעשטימט.

— נו, וועל איך שוין מיט דער נרעסמער אונגערוילר אנהויבען צו ערווארטען

דעם קינפטניגען זונטאג, איך שמייכל מיך מיט דער האָפנונג אז איהר וועט מיך בעגעגענען מיט דעם וואָרט „יא“.

— דאס וועלען מיר שוין זעהן.

ער האט איהר זעהר ליעבליך דיא האַנד נערריקט און איז אַוועקגעגאנגען.

— אהאָ ! — האט פּעדערבליץ געזאגט ארויסגעהענד פון משה'ס הויז — דאס

איז א מערקווירדיגער פיש. זעהר שווער איז איהם צו פאָנגען. איך האב דאס נאר

ניט ערווארטעט אז א דאָרפסמעדכען זאל זיך אזוי ניט לאזען שלעפען אין דער

נעץ. אבער אויף דעם בין איך דאך א קונסטפאָלער פישער. דוא וועסט שוין מיין

פישעלע פון דעם נעץ וואס איך האב פאר דיר אויסגעשפּרייט ניט אנטלויפען. האָ,

האָ, האָ ! איך שמעל מיר פאָר, וואס עס וואָלט געווען ווען זיא זאל דערשמעקען

דעם ריכטיגען ציעל פון מיין שדכענען זיך צו איהר. ווען זיא קען זיך ניט בעשליסען

מיין פרוי צו זיין, וויא וואָלט שוין געווען ווען זיא זאל ערפאהרען אז איך וויל נור

איהר עהרע בערויבען און דאן שלאגען מיט איהר כפרות. זאל זיא נור מיין בלה

ווערען וועט זיא פון מיר א שעהנעם לעקציאָן ערהאלטען. זיא וועט ערשט דאמאלס

ערפאהרען ווער פּעדערבליץ איז.

— אונז דאָרפסמיידלאך האַלט מען אין דיא שמעדם פאר דומע נאָררישע

מעדכענס — האט אין דערזעלבער צייט סאָנקא צו זיך אליין געלאכט — דיעזער

נאָלדענער האָהן מיינט אז ער האט מיר בעצויבערט מיט זיין געלד. ער ווייס נאר

ניט אז איך פיהר איהם אין חדר. ביי מיר איז קיין צווייפעל אז צווישען איהם

מיט בת-שבע'ן איז עטוואס שרעקליכעס פאָרנעקומען. איך שמעל מיר פאָר וואס

פאר א לאַנגע נאָז ביי איהם וועט ווערען ווען קומענד זונטאג אהער וועט ער דאָ

טרעפען; בת-שבע'ן אויף וועלכער ער האט אזוי פיעל שלעכטעס אנגעזעט און איז

פאר איהר אנטלאפען געוואָרען וויא פאר א טייפעל. זיין אנטלויפען פאר איהר

איז ניט אַומזאָנסט געווען; און ווען זיי וועלען זיך דא ביידע צוזאמענטרעפען וועל

איך שוין וויסען וואס דאס בעדייט. אַך, וויא שלעכט דיא וועלט איז — האט זיא

ענדליך זיפּענד אויסגערופען — גראדע דיא ווערטער וואס מען וויל הערען פון

ענעם הערט מען נאר פון אן אנדערן. ווען מיין יאזעף זאָל צו מיר אזעלכע ווערטער

ריידען, וויא דיעזער פראַנט האט ערשט גערעדט, וויא נליקליך וואָלט ער מיך

דערמיט געמאכט.

274 מעם קאפיטעל.

עם קען זעהר זיין.

זייט אייניגע מעג אזוי בת-שבע נאָר אנדערש געוואָרען.

דיא שעהנע פרוי וואס איז שוין פון א צייט ארומגעגאנגען מיט א הערץ פול האָס אויף דער נאנצער מענשהייט און האט זיך גענצליך ענטזאגט פון דעם פאמיליען-גליק, וואס אזא זונגעס ווייב וויא זיא איז קען געניסען; זיא האט אויף דער פעהראסטער וועלט אנגעהויבען מיט נאנץ אנדערע בליקען צו קוקען. דיא ווערטער וואס קראָגענשטיין האט מיט איהר גערעדט ווענען דער טרייהייט פון דעם גרעסטען טהייל מענער צו זייערע פרויען, דיעזע ווערטער האבען איהרע אויגען געעפענט זיא זאל זעהן, דאס זיא האט אין דיא מענער א גרויסען אירטהום גע- האט און זיא קען נאך האָפען אויף א גליקליך לעבען צו פערבריינגען פאַר אן ארענטליכען נוסען מאן.

— עס איז דאָך ווירקליך אונגלייבליך דיא נאנצע מענשהייט זאָל פערדאָרבען זיין — האט זיא זיך געקלערט — ווען עס זאל ווירקליך אזוי זיין וויא איד האב פרי- הער געמיינט, וואלט דיא וועלט שוין לאנג אויפגעהערט צו עקסעסטרען. מען זעהט דאך ווירקליך וויא פרויען לעבען פאר זייערע מענער זעהר גליקליך און ווען אזא מאן וויא דער הערר קראָגענשטיין וויל מיט מיר הייראטעהן, איז דאָך פאר מיר אויך דאָ א האָפנונג אויף א גלענצענדען צוקונפט.

קראָגענשטיין איז שוין אפילו גיט טיין ינגער מאן, ער איז שוין געוויסע פינף און פיערציג יאהר אַלט. אבער איז גיט פיעל בעסער אבצולעבען מיט אזא אינטעליגענטעס מאן געזעהלטע יאהר, אלס מיט א הערצלעזען גראָבען יונג פיעלע לאַנגע יאהר אין צרות און שמערצען.

אז קראָגענשטיין איז אַן ערלער אינטעליגענטער מאן, דאס האט בת שבע ביי איהר ערשטער בעקאנטשאפט מיט איהם דערקאנט. אלע זיינע מאַניערען, זיין האַלטונג און זיין שפראַכע וואַרען וויא פון א געבאָרענעם ערלעמאַן. ער איז גיט פעהיג צו שלעכטט, ער איז געוויס אזוי גיט פערראָרבען וויא יענער גיעדערטרעכט טינער מאן וואָס האט איהר אין א בלאָטע פערפיהרט און איז זעלבסט פון איהר פאָרטגעלאָפען.

יענער גיעדערטרעכטינער מאן!

נאך האט איהר כעס אויף איהם זיך גיט פערלאָשען. עס האט נאך אין איהר ברוסט געברענגט וויא פריהער. זיא האט נאך אלץ געהאָפט איהם צו געפיי- גען אום פון איהם ראַכע צו געהמען. אז ער איז דא, דאס האט זיא דאָך אויף זיכער געוואוסט. זיא האט דאך אליין איהם געוועהן ביי גרינזאנגן אויפ'ן באל און האט שוין דעם ערשטען קאָנצערט איבער זיינע באַקען אבגעשפיעלט. גור דאס איז אין דער פראַגראַמע פון איהר ראַכע-פלאַן גיט איינגעשריעבען געווען, זיא האט גע- וואָלט אַן אַנדער ראַכע אויסאיבען. אזא ראַכע, וואס זאָל גיט גור פאר איהם, זאָנדערן פאר אלע אזעלכע שאַרלאַטאַנעס וויא ער איז א לעהרע זיין, זיי זאָלען זיך ווייטער גיט וואַנען אונשולדיגע אָרענטליכע קינדער אין זייער געץ צו פערשטריקען.

אבער וואו נעהמט מען איהם? וואו דערטאפט מען דיעזען נעפערהליכען סוביעקט?

טראכטענדיג פון איהם, האט זיא אָן דער נאנצער וועלט פערנעסען. זיא האט זאנאר פערנעסען אָן דעם גליק וואס ערוואַרטעט זיא, ווען זיא וועט הייראַטאָהען דעם עדלען, רייכען קראָנענשטיינען. איהר ברוסט האט זיך געהויבען אויס אויפֿרע-
נונג, זיא באַקען האבען געפלאַמט און דיא שוואַרצע אויגען האבען איינפאַך גע-
בליצט.

— וואו איז ער? וואו איז יענער אונמענש, יענער מינער אין מענשען-גע-
שטאלט? — האבען איהרע ליפען געשעפעצט, וועהרענד איהרע פריסטען האבען זיך
צוזאַמענגעפרעסט וויא צו א שרעקליכען קאַמפֿף.

אין דיעזער אויפֿרענונג האט איהר דאס דינסטמעדכען געמעלדעט, אז דער
הערר קראָנענשטיין איז געקומען און ווינשט זיא צו שפרעכען.

ביי דעם נאמען קראָנענשטיין איז זיא פון איהר אָרט אויפֿגעשפרונגען, איז
צוגעלאָפֿען צום שפיענעל, האט זיך פון אלע זייטען בעטראכט, און נאכדעם אז זיא
האט איהרע האאר און איהר קלייד אין אָרדנונג געבראַכט, האט זיא געהייסען
דער דינסטמעדכען איהם אריינלאָזען.

מיט זיין געוועהנליכער גוטמיטהיגער מינע איז קראנענשטיין אריינגעקומען
און רייכענד בת-שבע'ן דיא האנד האט ער פריינדליך געזאגט:

— איך האב אייך אייער חוב אפגעבראַכט, מאדאם.

— מין חוב? — האט זיא וויא ערשטוינט געפרעגט.

— יא, דאס געלד וואס איך האב פערשפראכען אייך צו געבען פאר דער
טובה וואס איהר האט מיר געטהאן ביי דעם גענעראל-נובערנאטאר.

ביי דיא ווערטער האט ער ארויסגענומען א פעקעל אסינגאַציעס און האט
עס אוועקגעלייגט אויפֿן טיש.

— דאס איז אייגענטליך אן איבעריגע זאַך — האט בת-שבע גאנץ רהיג גע-
זאגט — דען איך האב ביי דער טובה וואס איך האב אייך געטהאן קיין מיהע
געהאט. פעללייכט איז אייך שווער דיא סומע צו געבען, קענט איהר עס צוריק
געהמען, הערר קראָנענשטיין.

— ניין, מאדאם, אזא זאַך טהו איך ניט. דאס וואס איך פערשפרעך טח
געשעהן. דאס געלד איז אייערס, איהר האט עס כשר פערדיענט. איך בין פערטיג
געווען פאר אזא טובה צו געבען צוויי מאל אזוי פיעל. איהר מוזט דאס געלד פון
מיר אָננעהמען.

— זעהר שעהן. איך דאַנקע, הערר קראָנענשטיין. — האט איהר שוין בעקר
מען דאס ערלייבניס, אייערע מענשען ווייטער דאָ צו האלטען?

— יא, לעבע פריינדין. יעדער פון מיינע מענשען האט א פאפיר בעקומען
אונטערגעצייכענט פֿון פּאַליצייִמיסטער, אז ער מעג דא וואוינען פראנק און
פריי. איך קען אייך נאָר ניט פּאַרשטעלען וויא צופריעדען איך בין. ביי מיר האט
דאס דיא ווערטה מיליאנען. ווער רעדט, מיתע מענשען, זיי זיינען יעצט איניס

ויעבעטען הימעל. זיי נלויבען זיך נאָר אזא נליק ניט, אז זיי מענען וואוינען אין דער שטאָרט פון וועלכער מען טרייבט אונערבארמליך זייערע ברודער.

— וויא פערשיעדען דיא נאטורען פון דיא מענשען זיינען — האט בת-שבע געזאגט — אייערע מענשען דאנקען נאט דערפאר וואס ער האט זיי געשענקט דאס נליק זיי זאלען קענען בלייבען וואוינען אין דער שטאָרט, וועהרענד איך בעט ביי נאָט, ער זאָל מיר שענקען דאס נליק, איך זאל קענען אויף אימער פערלאָזען דיא שטאָרט.

— נו, ווער לאזט אייך דען ניט פון מאַסקוואַ אוועקפאָהרען?

— איך מיין ניט מאַסקוואַ, איך רייך פון אלגעמיין שטעדט. דאס לעבען אין דיא רוישענדע שטעדט איז מיר עקעלהאפט געווארען. איך וואָלט זיך לעבען אין א רוהיג אָרט, ערנעץ אין א פערוואָרפענעם דאָרף וואו עס איז דא א וואלד, הויכע גרינע בערג און א קלאָרער טייך. איך וואָלט מיך ערקוויקט ווען איך זאָל, דוכט זיך, אליין זיצען צווישען אזעלכע בערג נעבען א טייכעל און זאל ארום זיך ניט הערען דאס גערויש פון מענשען נור דיא שטימע דער נאטור, וויא צום ביישפיעל דאס מורמלען פון'ס טייכעל, דאס גערויש פון דיא בלומען, ווען דער ווינד שפאַ-צירט ארום צווישען זייערע בלעטער און דאס געזאנג פון דיא פייגעלאך, וועהרענד זיי שפרינגען ארום פון איין צווייג צו דער צווייטער.

— נו, איז דאס דען א גרויסע זאך צו עררייכען? אויב איהר ווילט קען איך אייך דאָס פערנעניגען פערשאפען.

— וויא אזוי?

— איך האב אין פוילען געקויפט א דאָזשע וועלכע איז ריכטיג וויא דיא, וואס איהר האט זיך אבגעמאלט אין דער פאנטאזיע. דאָס איז א פראַכטפאָלעס הויז מיט א גרויסען פרוכט-נארטען, פון דער רעכטער האנד איז א גרויסער וואָלד וואס ציהט זיך מיילען-לאַנג און אין דער לינקער האנד זעהט איהר ריזענהויכע בערג וועלכע ווייזען זומער אויס וויא בעדעקט מיט א גרינעם סאַמעט. צווי-שען דיא בערג פליסט א זילבער-קלאָרער טייך. איך זאג אייך, ריכטיג אזא פלאַץ וויא איהר ווינט.

— נו, ווילט איהר מיר ערלויבען זיך דאָרט אויף א קורצע צייט צו בעזע-צען? — האט בת-שבע געפרעגט און איהרע אויגען האבען פאר פריידע וויא גע-שטראַהלט.

— מיט דעם גרעסטען פערנעניגען וועל איך דאס אייך ערלויבען. באלד פאנגט זיך אָן דער פרייהלינג, קענט איהר אַהין פאהרען און דאָרט וואוינען וויא לאַנג אייך וועט דאָרט אנגענעהם זיין צו זיצען.

— ווער וואוינט דאָרט יעצט?

— נור א סטראַזשניק (א וועכטער) מיט זיין קליינער פאַמיליע. באלד וויא דער פרייהלינג וועט זיך אנפאנגען, קענט איהר אַהין פאהרען צוזאַמען מיט מיין שוויגער.

— אייער שוויגער?

— יא, מיין געשטארבענער פרוי'ס מוטער, זיא איז זעהר א בראווע אָרענט.
ליכע פרוי. דעם נאנצען זומער לעבט זיא אין דיעזער דאָזשע מיט א דיענסט. איהר
וועט זעהר אנגענעהם זיין אייך נעכען זיך צו האבען, ווייל נאנץ איינפאך זיא וועט
האבען מיט וועמען צו פערברענגען.

— נו, און איהר קומט אָפּס אהין?

— איך קום, אבער אויף געזעהלמע טעג, ווייל מייע געשעפטען ערלויבען
מיר ניט לאנג פערנניגען צו האבען אין א דאָרף. ווילט איהר אהין פאָהרען?
— איך וועל אייך פאר דער וואָהלטהאָט קיין מאל פערנעסען.

— דאס איז קיין וואהלטהאָט. איהר וועט דאמיט טהאן א נריס געפעל-
לינקייט מיין שוואַכער שוויגענער-מוטער. איך קען אייך אויף פערזוכערען אז איהר
וועט ניט בערייהען, ווען איהר וועט דארט פערברענגען אייניגע מאנאטען. דאס
דיא דאָזשע איז א וואָהרער נידעך און פאר א מענשען וואס וואוינט אימער אין
דער שטאָרט קען קיין בעסערן פערנניגען נעכען וויא אומצוועקסלעך דער רוישענדר
שטאָרט אויף אזא שטילען רוהיגען פאָראַדיען.

— איך בין זעהר צופריעדען.

— און איך אויך, מיר האבען נאך צוויי וואָכען צו מאַי. וועט איהר טאָקע
אין צוויי וואָכען ארום קענען אהין פאהרען.

— וועט שוין אייער שוויגענערמוטער דאָרט זיין?

— ניין, איהר וועט צוזאמען מיט איהר אהין אוועקפאהרען.

— זיא איז דען דא היע?

— זיא וועט אין אכט טאג ארום דא קומען. זיא וויל דאָ בעזוכען איהרען
א געפע וואס שטודירט דא אין יוריסטישען פאָקולטעט, דיעזער געפע איז ביי איהר
טהייער וויא אן איינען קינד. ערשטענס, דערפאר וואס זיא האט קיין אייגענע
קינדער ניט; צווייטענס, האט ער זיך אויף איהרע הענד ערצויגען.

— זעהר אנגענעהם — האט בת-שבע העכסט ערפרייט געזאגט. איך קען
אייך נאר ניט פאָרשטעלען, הערר קראַגענשטיין, וויא צופריעדען איך בין. איך
שמעל מיר שוין פאָר וואס פאר א שעהנעם זומער איך וועל אין יענעם שעהנעם
פאָראַדיז פערבריינגען. איך האָף, אז איהר וועט אונז דאָרט אויך אָפּט בעזוכען.

— ווילט איהר איך זאל אייך בעזוכען?

— מיך וועט זעהר פרייען אייך דארט צו זעהן — האט בת-שבע פערשעמט
געענטפערט — איך מוז אייך געשטעהן, אז מיט יעדען מאל וואס איך זעה אייך
און רייד מיט אייך ווער איך אלץ מעהר צו אייך צוגעבונדען.

— ווירקליך? — האט קראַגענשטיין זעהר פערגעניגט אויסגערופען — איך
מוז אייך זאגען, אז דיא ווערטער פערשאפען מיר פיעל מעהר פערגעניגען, אלס
אייך פערשאפט דער געדאנק אן דעם שעהנעם זומער וואס איהר וועט אין מיין
גן-עדן פערבריינגען. איך פאָנג אָן צו האָפען, אז איהר וועט זיך ענדליך בעשליסען
אנגעהמען מיין האַנד, אום איך זאל אייך דאס נאנצע לעבען דורכפיהרען...

— עס קען זעהר זיין — האָט זיא געענטפערט מיט א געזענקטען קאָפּ.

276 מעם קאפיטעל.

דאָס איז ער!

— איחאָן, אַב פּאַסעס ווילען, וואַרום לאָזט מען מיך ניט צו מיין קינד'ס מערדער? — האָט ערינא נעזאנט צו איוואנען אריינפליהענדיג אין דעם טייפּעלס־שלאָס.

— וועסט איהם נאך הייטע זעהן — האָט איוואן געענטפערט.
— וויא אזוי וועל איך איהם זעהן, אז מען לאָזט מיך צו איהם ניט אריין?
— איך זאָג דיר אבער, אז דוא וועסט איהם הייטע זעהן.
— וויא אזוי?

— מען וועט דיא ביידע באַנדיטען הייטע אוועקפיהרען נאך אַרשא, מען וועט זיי פארבייפיהרען דעם טייפּעלס־שלאָס, דאָ וועלען זיי זיך אויף אייניגע מינוטען אבשטעלען, וועסט דוא זיי קענען זעהן.

— איז דאס ריכטיג אזוי וויא איהר זאָנט?
— איך זאג קיין מאָל קיין ליגען.

— זאל איך וואַרטען ביז מען וועט זיי פאַרבייפיהרען?
— זעלבסטפערשטענליך, אז דוא קענסט דאָ וואַרטען. אבער איך פערשטעה ניט וואַרום ביסט דוא אזוי נייגיריג צו זעהן דעם מערדער פון דיין קינד? וועט דיר דען צוקומען געזונד פון דעם?

— וואס רעדט איהר, ליעבער איוואָן? איך זאל ניט וועלען זעהן דעם מער־דער וועלבער האָט מיין אונשולדיג קינד אויף אזא נרוזאמער אַרט ערמאַרדעט?
איך גלויב נאָר ניט, אז ער האָט א פנים פון א מענשען. נאך טיינער טיינונג, איז דאס א ווילדע, בלוט־גייעריגע חיה.

— ער איז גראַדע א מענש, און נאך א שעהנער יונגער מאן דערצו.
— איהר האָט איהם דען געזעהן?

— יא, איך האָב איהם שוין געזעהן. איך האָב איהם דאך געמוזט אנקוקען אום איד זאָל דערקענען צו איז דאס דערזעלבער מענש וועלכען איך האָב אין יענער נאכט ווען מען האָט אייער קינד ערמארדעט בעגענענט אין וואַלד אָהן שטיוועל.

— נו, איז דאס דער זעלבער?

— יא, דאס איז דער אייגענער.

— איהר האָט מיט איהם גערעדט?

— עס פערשטעהט זיך, אז איך האָב מיט איהם גערעדט. איך האָב איהם

געמוזט אין דיא אייגען זאנען, אז איך האָב איהם אין יענער נאכט בעגענענט אין וואַלד א באַרפוסען.

— ער האָט זיך געוויס געלייקענט?

— נין.

— וואס נין? ער האָט זיך מודה געווען אז ער האָט מיין קינד ערמאַר־

דעט? — האָט ערינא ערשטוינט געפרענגט.

— יא, ער האט זיך מודה געווען.

— איהר האט איהם ניט געפרענט דיא אורזאכע, ווארום ער האט דאס געמאקט? וואס האט ער געהאט צו מיין פיצעל אונשולדיג קינד?

— דאס האט איהם געפרענט דער סליעדאָוואַכעל.

— נו, וואס־זשע האט ער געענטפערט?

— ער האט געענטפערט, אז מען האט איהם דערצו אנגע־רעדט אַ דער־באָר

בעצאהלט.

— ווער? ווער האט דאס איהם אנגע־רעדט דערצו?

— דאס האט ער נאך ניט געזאגט, איך גלויב אבער, אז ער וועט דאס

ענדליך אויך אויסזאגן. איך ווייס שוין ווער דאס האט איהם צו דעם מאָרד־האַט אָנגערעדט.

— איהר ווייסט? — האט ערינא אויסגערופען אויסגלאַצענדיג דיא אויגן

אויף איוואַנען.

— יא, איך ווייס.

— ווער איז דאס?

— איך קען דאס נאך ניט זאגן, ארמע ערינא.

— ווארום קענט איהר דאס ניט זאגן?

— דוא פערשטעהסט דאך אליין, אז אזעלכע זאכען טאָר מען ניט זאגן,

בעפאָר מען איז ניט איבערצייגט אז עס איז אזוי.

— זייט איהר נאך ניט איבערצייגט ריכטיג אז יענע פערזאָן האט עס איהם

צוגערעדט צו דעם מאָרד?

— איך בין יא איבערצייגט אין דעם, אבער איין שוואַלב קען קיין זומער

מאכען. קיינע בעווייזע צו בעשטעטיגען מיין מיינונג האב איך נאך ניט, דארום מוז איך שווייגען.

— נו, און דעם סליעדאָוואַכעל האט איהר דאס אויך ניט געזאגט?

— איהם האב איך דאס יא געזאגט, נור ער קען אויך דערצו נאר ניט

טהאָן, ווייל מען מוז אזא זאך צו בעשטעטיגען בעווייזע האבען.

— וואס האט יענע פערזאָן צו מיין קינד געהאט?

— דאס איז ווייטער אזא געהיימיס וואס איך קען דיר ניט דערצעהלען,

אבער איך קען דיר פערזיכערן, אז דוא וועסט מיט דער צייט אלעס ערפאהרען.

— מיין נאָם! וואוהין בין איך דא אריינגעפאלען? — האט ערינא געקלאגט —

דער טייפּעל האט מיך אהער געבראכט צווישען מערדער און מענשען־פּרעסער.

אך, ווען איך זאָל מיין הערצלעזען מאַן דערטאַפּען, וואָלט איך מיין שווער בימער

הערץ צו איהם אויסגעלאָזט. צוליבע דעם שורקע בין איך אהער פּערוואַרפען גע-

וואָרען. ער געפינט זיך אין דעם געגענד, און איך גלויב, אז ער לעבט דא ערגעץ

נאנץ נוט און איך דאַרף אזוי פיעל אונגערטעגליכע שמערצען האבען. נאם זאל

איהם דערפאר בעלויבען.

איוואַן האט אלע קרעפטען אנגעווענדעט זיא צו טרייסטען און בערוהיגען.

ארער ייז מיהע וואר אומזאָנסט. דיא אונגליקליכע האט זיך ניט געקענט בע-
רוהיגען.

עס זיינען קיינע צוויי שמונדען איבערנענאנגען, האט קאטהארנא וועלכע
איז געשטאנען אין פענסטער, א געשריי געטהאן:

— מען פיהרט דיא מערדער!

— מען פיהרט זיי? — האט ערינא ווילד א געשריי געטהאן און בעפאָר
איוואַן האט צייט געהאט זיא צו פעהאַלטען, איז זיא ארויסגעלאָפּען אין דרויסען.

פון ווייטען האט מען ווירקליך געזעהן וויא סאָלדאַטען פיהרען צוויי אַרעס-
טאַנטען, וואס זיינען איינער צום צווייטען צוגעשמידט.

דאס וואָרען דיא צוויי מערדער סטעפּאַן מיט סעמיאָנען.

ביידע זיינען גענאנגען מיט געזענקטע קעפּ, אויף זייערע געזיכטער האט מען
געקענט לעזען דיא פּאָלע פּערצווייפּלונג.

זיי האבען ביידע זעהר גוט געוואוסט אז יעצט זיינען זיי פּערלאָרען, אז דאס
מאל וועלען זיי זיך שוין פון זייער אונגליק ניט אויסדרעהן.

ביידע האבען שוין יעצט שטאַרק חרטה געהאט אויף דעם וואס נאכדעם וויא
זיי האט געלונגען פון אסטראג צו אנטלויפען, האבען זיי זיך בעסער ניט בעמיהעט
פון רוסלאַנד צו אנטלויפען, אדער לעבען אלס ארענטליכע מענער אונטער פּרעמדע
געמען. בעזאָנדערס האט סעמיאָן שטאַרק בערייהעט, דאס וואס ער האט זיך
אבערמאלס אריינגעלאָזט אין מערדערייען, וועהרענד ער האט געקענט זעהר רעהיג
און גליקליך לעבען מיט זיין ווייב און מיט זיין קינד.

ער האט זיין ווייב זעהר ליעב געהאט און האט נאך געקלערט צו איהר
פאהרען ווען ער וועט א סך טויענדער האבען. ער האט זיך אימער געקויקט מיט
דעם געדאַנק, אז ווען ער וועט קומען אהיים וועט ער טרעפען א שעהנעס קינד
עהנליך צו דער מוטער און ער וועט קענען דאן ביידען איבערטראַנספּאָרטירען
נאך אויסלאַנד און אליין אויך אהין ארויספאהרען, אום מיט זיי צוזאַמען צו לעבען
אין אלעם גוטען.

יעצט אבער איז דיא זיסע האָפּנונג פּערלאָאָשען געוואָרען. ער האט שוין גאר
ניט געוואנט ווענען אזא גליק צו דענקען. יעצט האט צו איהם ארויסגעקוקט פריי
הער דאס געפּענגניס, נאכהער דיא מינען גרובען פון סיביריען.

דער גרעסטער מערדער, דער שרעקליכסטער פּערברעכער פּערלעערט דעם
מוטה ווען דער חלף ליענט איהם אויפ'ן האַלד און אין זיין ברוסט ערוועקט זיך
מיטלייד צו זיינע אייגענע מענשען.

אויך אין דעם הערצלעזען סעמיאָנען האט זיך יעצט ערוועקט מיטלייד צו
זיי עלענדער פרוי און צו דעם קינד וואס זיא האט געוויס אויף דער וועלט גע-
בראַכט. ער האט געוואוסט, אז דיא מוטער וויא דאס קינד בלייבען אויף אימער
איבער עלענרע, הילפּלאָזע און אונגליקליכע.

— דאָרט לויפט עפעס א פרוי! — האט איינער פון דיא סאלדאטען וואס האבען דיא ארעסטאנטען געפיהרט געזאגט — דא מוז עפעס זיין נייעס.

— יא, א פרוי לויפט פריהער און נאך איהר לויפט א מאן — האט א צווייטער געענטפערט. דער מאן מוז זיא וועלען ערמארדען אדער שלאגען.

עס האט לאנג ניט געדויערט איז דיא פרוי שוין געשטאנען עטליכע טריט ווייט פון דעם טראַנספארט.

א סאלדאט איז איהר ענטגעגען געלאָפּען, האט זיא פאר דער האנד ערניפען און האט געפרענט:

— וואס איז געשעהן? וואוהין פליהסט דוא?

— וואו איז דער מערדער? — האט דיא פרוי אטהעמלאָז געפרענט.

— וועלכער מערדער?

— דער מערדער וואס האט מיין קינד ערמארדעט.

— אזוי? דוא ביסט דאס? — האט דער סאלדאט אויסגערופען, אלס ער

האט דערקענט אז דאס איז דיא זעלבע יונגע פרוי וועלכע איז פונ'ם טייעלסטלאָס מיטגעגאנגען אום איהר קינדס מערדער צו דערקענען. דוא ווילסט זעהן דעם מערדער וואס האט דיין קינד געטויט?

— יא! איך וויל איהם זעהן — האט ערינא ווילד געשריען — איך וויל איהם

מיט מייע גענעל דיא אויגען אויסקראצען. איך וויל איהם אזוי צערשמעטערן, וויא ער האט מיין קינד צערשמעטערט.

— אונגליקליכע! וואס ווילסט דוא טהאן — האט איוואן וועלכער איז באלד

צוגעלאָפּען צו ערינא'ן געזאגט, און האט זיא געחאפט פאר דער צווייטער האַנד.

— דעם מערדער! מיין קינדס מערדער! — האט ערינא געשריען זיך רייסענדר

פון זייערע הענד.

— אויב דוא וועסט זיין רוהיג וועל איך דיר דעם מערדער צייגען. האט דער

סאלדאט געזאגט — אבער ווען דוא וועסט וועלען טאכען סקאנדאלען, וועל איך דיר הייסען בינדען.

— נו, איך וועל זיין שטיק — האט ערינא פערזיכערט — אבי לאזט מיך אנה

קוקען מיין קינדס מלאך-הטות.

— קום איך וועל דיר איהם ווייזען — האט דער סאלדאט געזאגט — אלטער

האַלט זיא נור פעסט צו פאר דער צווייטער האַנד, דאס איז אזא צאָפּעלדיגע חיה וואס קען זיך לייכט ארויסרייסען פון אונזערע הענד. דוא הערסט?

— איך וועל זיא האַלטען — האט איוואן געענטפערט.

דער סאלדאט האט זיא צוגעפיהרט גאָהענט פון סעמיאַנען און האט געזאגט:

— דאס איז דער שעהנער מלאך-הטות פון דיין קינד.

קים האט ערינא זיך אין איהם איינגעקוקט, האט זיא אן אונגענשליכען

געשריי געטהאן: „דאס איז ער“ און איז אין אהנמאכט געפאלען.

— הימעל! וואס זעה איך? איז דאס קיין שרעקליכער טרוים? האט סעמיאי

נעייאמעכט און זיין געזיכט איז געל וויא וואָס געוואָרען — ערינאָ מיין ווייב? מיין קינד האב איך דאס ערמאַרדעט!

וויא וואָהנזיניג האט ער זיך פלוצלונג אנגעהויבען צו רייסען פון זיין קייט, שלאָנט מיך, שיעסט מיך, האט ער געליאַרעמט און געשלאָגען אין אלע זייטען, נור דורך דער אנשטרענגונג פון דיא סאלדאטען און דיא פיעלע קלעפּ וואס זיי האבען איהם געגעבען האט מען איהם רוהיגער געמאַכט און ווייטער אוועקגעפיהרט.

276 מעס קאַפּיטעל.

ער לעבט!

דער אונגליקליכער גראָף אנטאָ דאנילאָוו איז נאך אלץ אזוי פערצווייפלט וויא געווען, אבוואהל וויא מיר ווייסען האט איהם דער סמאטריטעל איינגעלאדען צו זיך ער זאל ביי איהם וואוינען, האט ער דאס ניט אנגענומען און איז אלץ גע-פליעבען אין זיין קערקער. נור יעדען טאג פלעגט ער ארויסגעהן אין דעם גרויסען הויף פון דעם אָסטראָג, דאָרט פלעגט ער זיך זעצען אויף א באַנק וועלכע איז גע-שטאַנען געבען דעם הויכען פאַרקאַן און איז דא אַבגעזעסען א פאַר שטונדען פער-טיגעט אין זיינע פינסטערע געדאַנקען.

זיין טראכטען איז בעשטאַנען נור פון דער גרויסער זינד וואס ער האט בע-גאַנגען געגען זיין מאַריאַן. דיא זעלבע מאַריאַ וועלכע ער האט מיט א קורצער צייט צוריק בעטראכט אלס אן אויסוואורף דער נאַטור. האט יעצט אין זיין פאַנטאַזיע זיך פאַרגעשטעלט אלס הייליגע מאַדאָנאַ. וואס קיין שטערבליכער דאָרף זיך וואָגען איהר נאַמען צו דערמאַהנען, און ווען ער האט זיך דערמאַהנט אז ער איז איהר מערדער געווען, האט ער זיך זעלבסט בעטראכט אלס דעם זינדיגסטען מענשען אין דער וועלט וואס אלע שמערצען פון דיעזער וועלט און אלע קוואלען פון יענער וועלט זיינען פאַר איהם וועניג.

— וואס זיצט איהר אזוי פערטראכט הערר גראָף — האט ער איינמאל דער-הערט געבען זיך א שטימע.

ערשטיניג האט ער זיך אומגעקוקט און האט דערזעהן דעם וועכטער פון דעם קערקער אין וועלכען ער איז געזעסען אלס ער איז אין דעם געפענגניס אַנ-געקומען.

— איך טראכט פון דער אונאַרדענטליכקייט און פון דער אונאַרדנונג וואס עקסעסטרען אין אונזער וועלט — האט דער גראָף געענטפערט; דעם עכטען פער-ברעכען וואס האט דיא גרעסטע שטראפע פערדיענט לאזט מען פאַסט פריי ארום געדען. און דעם אונגליקליכען וועלכער האט געגנב'עט א לעבעל ברויט אום זיין הונגער צו שטילען, דעם האלט מען שטאַרק איינגעשפאַרט און מען לאָזט איהם איי מאַמענט פריי ניט אטאמען.

— אנטקעגען וואס זאגט איהר דאס גראָף?

— איך זאג דאס געגען דער גוטער בעהאַנדלונג וואס איך האב דא, האט אונאַן געענטפערט. מיך לאזט מען פריי פון מיין צעלע ארויס און אריינגעהן. מיך

האט מען געוואלט אבגעבען א פראכטפאלע קווארטיר מיט גוט עסען און בעדינ-
 נינג, וועהרענדר אלע איבעריגע ארעסטאנטען וואס זיינען קיין טויזענד טהייל
 פע-ברעכער ווי איהן בין, דיא האלט מען איינגעשפארט ווי די געגן אין א שטייג
 און מען ערלויבט זיין פון דארט אויף אייניגע מינוטען ניט ארויסצוגעהן.

— אויך מוז אויך זאגען הערר גראף אז איהר זייט לויט אויף פערשטעה דא
 אין קערק גר מעלאנכאליש געווארען—האט דער וועכטע געענטפערט—אויך האב
 שוין געזעהן אזעלכע מערדער וואס יעדער פון זיי האט פיעל מענשען פון דער וועלט
 פערטריבען מיט דעם איינציגען ציעל זייער געלד צו בערויכען, און דאך זיינען זיי
 ניט אזוי פערצווייפעלט געווען וויא איהר.

— וואס האב איך צו קוקען אויף אנדערע — האט אנטאן ביזן געזאגט, —
 פאר מיר איז גענוג דאס וואס איך ווייס פון זיך זעלבסט. איך ווייס אז איך האב
 מיין לעבער געטרייער פרוי מיט מיין קינד אין גראב געטריבען דאס מאכט דאך
 ניט אויס, צו איר וואָלט זיי ערמאָרדען צוליעב געלד אדער צוליעב אן אנדער זאך.
 זיי זיינען דורך מיין האַנד פון לעבענסבוים אבגעפליקט געוואָרען.

— געט איהר מיר ערלויבען הערר גראף וועל איך אייך עטוואס דערזעהלען—
 האט דער וועכטער געזאגט.

— וואס ווילט איהר מיר דערזעהלען?

— איך וויל אייך דערזעהלען א מעשה וואס עס האט זיך געטראָפֿען אַלס
 אויך בין נאך געווען א אינגעל פון פופצעהן יאהר. וויל דאס איז זעהר עהנליך צו
 זייער געשיכטע און איהר קענט אין איהר טרייסט געפינען.
 — טרייסט געפינען? — האט דער גראף מיט א ביסערן שמייעל געענט-
 פערט — פאר מיר גיעבט שוין קיין טרייסט, נור אייער מעשה קענט איהר מיר
 דערזעהלען.

מיר שיינט, אז איהר ווייסט שוין דאס איך בין א אידיש סינד, דאס הייסט
 זו מיינע עלטערן זיינען געווען אידען?
 — יא, דאס ווייס איך.

— זיי זיינען געווען זעהר ארענטליכע נאַטספירכטיגע לייטע און האבען מיר
 אויך געוואָלט מאַכען פאר א פרומען נאטספירכטיגען איתנו. ביז מיין פירזענטען
 יאהר האב איך געלערנט אין א חדר ביי א מלמד ביבעל און תלמוד. מיין מלמד
 איז געווען אזא מענטש וואס ער האט פון דער וועלט גאר ניט געהאַלטען. ער האט
 נור יענע וועלט אין זינען געהאט און האט, לויט וויא ער האט געזאגט, דא געאַר-
 פייט, אום ער זאָל קענען גלייך נאך זיין טויט אריינגעהן אין ליכטיגען גן-עדן. „דא
 וועלט“ פֿענט ער אימער זאגען, איז נור א קארידאָר צו יענער געהיימניספֿאַלעו
 וועלט. דארום דארף מען דאָ ניט זוכען קיין פערנעניגען און קיין אנדערע זאַכען,
 אויפער דאס וואס מען מוז נויטהווענדיג האבען, געמליך, ברויט, וואַסער און אַ
 שטיקעל ערד וואו דעם קאפ אַנידערצולייגען נאך דער טאַגעס-אַרבייט.

דאס זעלבע האט ער אויך פערלאנגט פון זיינע צוויי קינדער, צוויי מעדכענס
 וועלכע ווארען זעהר זייער און געזענענט פון דער נאטור מיט אלע מעלות. ער האט

פון זיין געפאדערט, זיין זאלען קיין מאהל אין דער גאס ניט ארויסגעהן
און זאלען אויף גור יענער וועלט אין זינען האבען.

אבער דיעזע ביידע מעדענעס האבען פון יענער אונבעקאנטער וועלט
ניט געוואלט וויסען. וויא אלע יונגע מענשען האבען זיין געוואלט געניסען דיא
פערגעניגענעס פוין לעבען. זיין זינען שוין געווען צייטיגע מיידלאך און זעלבסט
פערשטענדליך אז זיין האבען ערווארטעט מיט אונגעדולד דיא צייט, ווען זייערע
חתנים וועלען קומען זיין ארויסגעהמען פון זייער פאטערס הויז און זיין וועלן קען
גען לעבען מיט לייטען גלייך.

ליידער אבער האט דער פרומער פאטער גאר ניט געדענקט זיינע מעכטער צו
פערהייראטהען מיט מענער, פאר וועלכע זיי וועלען קענען גליקליך זיין. ער האט
פאר זיי געזוכט חתנים אזעלכע פרוכע ווי ער אליין איז, און אז פאר דער עלטערער
מאכטער האט זיך געמאכט א שידוך מיט אן ארמען אלמן א בלינדער אויף
אייין אויג וואס האט געהאט א נאמען אלס גרויסער למוך. האט דער טאטע לאנג
ניט געטראכט און האט צו דעם שידוך איינגעווייליגט.

אין יענע יאהרען האט א קינד ביי א אידען קיין מוטה געהאט צו זאגען דיא
עלטערען א דעה אין א שידוך. דער פאטער האט געמעגט פאר זיין מאכטער
אויסקלייבען א חתן א קאליקע, וואס עס איז געווען עקעלהאפט אויף איהם צו
קוקען, האט זיא געמוזט געהן מיט איהם צו דער חופה. אויף מיון מלמדים מאכט
טער האט ניט געוואגט צו זאגען, אז זיא וויל ניט דעם חתן וואס איהר פאטער
האט פאר איהר אויסגעקליבען. דער שידוך איז געשלאסען געווארען און מען האט
דיא חתונה אפגעלייגט אויף א קורצער צייט.

מען האט געזעהן אז דיא כלה געהט ארום זעהר אונמוטהיג און ניעדער-
שלאגען, אבער קיינעם האט דאס געקימערט. אלס עס איז געקומען דער טאג פון
דער חתונה און דיא מחותנים האבען זיך שוין צוזאמענגעקליבען פיהרען דאס
פארל צו דער חופה. האט מען זיך ארומגעזעהן אז דיא כלה איז ניטא. מען האט
אנגעהויבען צו זוכען און מען האט זיא געפונען א געהאנגענע אין קעלער. ביי איהר
אין קעשענע האט מען געפונען א בריעף אין וועלכען זיא האט געשריעבען, אז
איידער צו געהן מיט אזא חתן צו דער חופה, וויל זיא בעסער געהן אין קבר.

איהר פאטער האט זיך ערשט ארומגעזעהן, וויא טיראניש ער האט זיין קינד
בעהאנדעלט און דיא געוויסענסביסע האט איהם אנגעהויבען שטארק צו פלאגען.
ער האט זיך בעטראכט אלס זיין מאכטערס מערדער און איהם איז דאס לעבען
צו לאסט געפאלען. אין זיין פערצווייפלאנג איז ער געלאפען צו דעם רב פונים
שמעדרטער און האט איהם מיט טרעהרען געבעטען ער זאל איהם ארויסגעבען אזא
שמראפע, וואס זאל זיינע גרויסע זינד אבמעקען. דער רב, וועלכער איז געווען א
גרויסער חכם און א געלערנטער מאן האט איהם ערקלערט, אז אבוואהל ער האט
ווירקליך א גרויסען פעהלער געטהאן, דערמיט וואס ער האט זיין מאכטער געוואלט
פערהייראטהען צו אזא מאן וועלכען זיא האט פאר קיין פאל געקענט ליעבען.

אבער דער פעהלער איז שוין אזוי ווייט ארויף ביי דיא אידען אין דער מאָדע, דאס
 ער קען ניכער בעטראכט ווערען אלס זאקאָן, און וויא באַלד דאס איז אַ זאָקאָן,
 איז ער ניט שולדיג וואס צוליעב דעם וואס ער האט דעם זאקאָן געהיט האט זיין
 מאכטער זעלבסטמאָרד בענאנען און ער דאַרף דערפאַר קיין שטראַפּע ערהאַלטען.
 אלס בערויז אז ער רעדט ריכטיג, האט דער קלוגער רב איהם געשטעלט דיא
 מלחמות. דוכט זיך, בעטראכטענדיג דיא מלחמות מיט אָפּענע אויגען, ניט עס קיין
 גרעסערע מערדערייען פון זיי ניט. דאָ פיהרט מען ארויס טרוזענדער מענישען איינע
 נענען דיא אנדערע זיי זאָלען איינע דיא אנדערע ערמאָרדען מיט דער גרעסטער
 גרויזאמקייט, און דאָך זעהן מיר אז אלע בעטראכטען דיא מלחמות אלס געווענה-
 ליכע גאַמירליכע זאַכע, און דער וואס פערניסט אין א מלחמה מעהר בלוט דער
 איז אַלץ מעהר געאַכטעט. דאס איז דערפאַר, וואס דיא מלחמות זיינען שוין אזוי
 ווייט אריין אין דער מאָדע, דאס זיי זיינען אין זאקאָן אריין. דאס זעלבע זאגן איך
 אויך אנטקעגען אייך, גראַף. איהר בעטראכט זיך זעלבסט אלס מערדער דערפאַר,
 וואס איהר האט אייער פרוי ערשאָסען, גלייכענדיג אז זיא איז אייך אונגעטריי.
 איהר דאַרפט אבער ניט פערנעסען, אז אזאכע סצענען זיינען שוין אריין אין דער
 מאָדע. דער ביבעל האט אויך אנגעזאגט, מען זאָל צום טויט פּעראורטהיילען דער
 פרוי, וואס איז איהר מאַן אונגעטריי און פּערקויפט זיך צו אַן אנדערן. דאס איז
 וואָהר אז איהר האט זיך שפּעטער ארוסגעזעהן אז זיא איז נאר אונשולדיג געווען,
 אבער אויך ביי דיא ריכטער וואס זיינען געשטעלט געוואָרען אויף דעם, צו זוכען
 נור יושר, אויך זיי פּעראורטהיילען מאַנכעס-מאל גאנץ אונשולדיגע מענישען צום
 טויט. א מענטש איז ניט קיין מלאך, ער קען זעהר אָפּט אן אירטהוט האבען.

— איהר רעדט זעהר קלוג, ליעבער פריינד, — האט דער גראַף געענטפּערט —
 אבער דאס זיינען אַלץ פּוסטע ווערטער, וואס קענען דאס געוויסען אויף א קורצע
 צייט בערוהינען. אייער רב האט בעדאַרפט מיר זאגען אזעלכע ווערטער, וואָלט איך
 איהם באַלד ערקלערט אז ער איז א דעספּאָט און האט פּערדינט דעם נאמען
 זשיד וואס ער טראגט אויף זיך. איך וואָלט אזא פאטער וואס ערליכט זיך זיין
 סינד צו פּערהאַנדלען צו א קאליקע, אום זיך א שטוהל אין גן-עֶדֶן צו פּערזאָרגען,
 וויא דעם גרעסטען פּערברעכער פּעראורטהיילט. אויף זאָ אַן אַרט קען מען אויף
 יערער זינדע אויסגעפינען אז זיא איז שוין לאנג אריין אין דער מאָדע און איז גע-
 וואָרען א זאקאָן. וואס צו מיר אנבעלאנגט וועל איך אויך דאסזעלבע זאגען אז
 ווען זאגאר דיא גאנצע וועלט וועט שרייען אז איך האב גלייך געטהאן, וועל איך
 מיין מיינונג ניט ענדערן אז איך בין א פּערפלוכטער מערדער. איך האב קיין רעכט
 געהאט מיין פרוי צו שיסען, ווען זאגאר זיא וואָלט מיר ווירקליך אונגעטריי געווען.
 קיינער האט ניט דאס רעכט דעם צווייטען צו צווינגען, ער זאָל איהם ליעבען. איך
 זאָגן אייך נאך אַמאַל, אז אייער רב איז געווען אן עוועל אדער א שלעכטער מעניש.
 דאס איז אבער ביי מיר קיין וואונדער, דען פיעלע, זעהר פיעלע פּערדאַרפּענע זיטען
 האבען זיך ביי דיא אידען איינגעוואָרצעלט.

— דאס איז מערקווירדיג — האט דער וועכטער געזאגט — מען מוז גלייבש.

אז דער אונגליקליכער מענש פערלערט דעם חן ואנאר ביי דיא בעסטע מענשען אין דער וועלט. לויט איך האב אייך דערקענט, הערר נראף, זייט איהר א מענשענ פריינד און א פריי-דענקער, פון דעס טווענען האט איהר אויך א שלעכטע מיינונג וועגען דיא אידען.

— איך קען אייך זאגען — האט דער נראף געענטפערט — דאס איך האב דיא אידען וואס זיינען געווען ארום מיר זעהר נוט בעהאנדעלט. איך האב זיי גע-שיצט פון אלע זייערע פערפאלנער. דאס האט איהר א בעווייז אז איך האס זיי ניט און איך בעטראכט זיי אלס גלייכע מענשען מיט דיא קריסטען. נור פון דער וואהרהייט קען איך ניט אוועקנעהן; איך מוז אייך געשטעהן, אז איך גלויב דאס דער גרעסטער טהייל און פיעללייכט אלע זיינען פערדארבען.

— האט איהר זיך אין דעם איבערצייגט?

— דאס אליין וואס אלע האסען זיי, איז דיא בעסטע איבערצייגונג אז זיי פיהרען זיך ניט ארענטליך אויף.

— און איהר גלויבט אז א נאנצער נאראך וואס איז צושפרייט אין אלע וועלט טהיילען זאל פערדארבען זיין? פערשטעהט איהר דען ניט, אז דיא אורזאכע פון דעם האס וואס דיא קריסטען טראגען אויף דעם אידען איז דיא נייד (קנאה) אן זייערע מערקווירדיגע פעהיגקייט? איהר האט מיר ערישט געזאגט, אז דיא אידען וואס זיינען געווען ארום אייך האט איהר געשיצט פון זייערע פערפאלנער, דערמיט אליין קענט איהר אייער אירטהום דערקענען. וויא באלד איהר האט זיי געשיצט האט איהר זיי בעטראכט אלס ארענטליכע לייט, איז דאך דיא פראגע ווארום האבען זיי געהאט פערפאלנער?

— יענע אידען וועלכע איך האב געשיצט זיינען ווירקליך געווען אָרענטליכע לייטע. זיי זיינען פערפאלנט געווארען פון מיינע מוזשיקעס נאר צוליעב אן אנדער זאך. איהר ווייסט דאך, אז א מוזשיק איז פראסט און אבערגלויביש, ער האט פיינד א אידען דערפאר, וואס ער געהערט צו אן אנדער רעליגיאן.

— אויך דיא געבילדעטע קריסטען האבען דיא אידען דערפאר פיינד, נור אזוי וויא זיי פאסט ניט צו זאגען אז זייער פיינדשאפט האט אזא נאָררישען גרונד, דארום קלערען זיי אלע מאל אנדערע זינדע אויס אויף דיא אידען, אום זיי זאָלען בלייבען גערעכט דערפאר וואס זיי פערפאלגען דיעזע אונגליקליכע מענשען. אבער מען זאל דאס געהמען בערעכענען מיט א קלארען פערשטאנד, דארף מען דאך אויסער זיך ווערען פון דער אונגענישליכקייט. שטעלט אייך צום ביישפיעל פאָר, דיא קריסטען פערנעמערן דעם אידישען ביבעל און גלויבען אין אלע נסים וואס נאט האט בעוויזען דיא איזראעליטען אין אמאליגע צייטען; זיי גלויבען אין משה'ן און אין זיין תורה, אלזא זיינען זיי דאך אויך מודה אז דיא אידען זיינען אן אלטעם הייליגעס פאלק, בלייבט דאך דיא פראגע ווארום בעטראכטען זיי דיעזע מענשען אלס ציניגער וואס קיינער ווייס ניט פון וואגען זיי שטאמען און מען האלט זיי פאר איבעריגע מענשען אין דער וועלט. דער מאַטיוו אז זיי זיינען פערדארבען, איז נור אן אויסרייד. ווייסט איהר דען, נראף, אליין ניט, אז דיא אידען האבען

אין זיך דיא פיינסטע זיטען? האט איהר ווען בעגענענט אין אייער דאָרף א שיכורן יודען, אדער איינעם וואס זאל ניט זיין צוגעבונדען מיט לייב און לעבען צו זיין פאָד מיליע? זעהט דא אין געפעננטיס, וועט איהר קיין פינף פראָצענט יודען געפינען, אין דאס ניט אַ בעווייז, אז צווישען זיי זיינען פאראן וועניגער פערברעכער אלס צווישען אנדערע נאציאָנען.

— עס קען זיין אז איהר האט רעכט.

— איך האב געוויס רעכט. איהר וויסט דאך זעהר גוט, אז איך בין שח לאנג קיין יוד ניט. איך בין א פאָלקאָמענער קריסט און דאך צווישען זיך ריידענדיג בין איך צו דעם יודישען פאָלק צוגעבונדען מיט לייב און זעלע. ביי יודען געפינט איהר מיטלייד, עהרליכקייט און עכטע מענשענפריינדשאפט. איך האלט דאס פאר דער גרעסטער עהרע וואס איך שטאם פון דיעזען עהרליכען פאָלק.

דער גראָף האט געשווינען. עס וואר לייכט אן איהם צו דערקענען, אז דעם וועכטערס ווערטער האבען אויף איהם זעהר אַ גוטען איינדרוק געמאכט. פון דער זייט וואו עס בעפינדעט זיך דעם סמאָטריטעלס הויז, איז ארויסגע־ נאנגען אַ סאָלדאט מיט אַ בריעף אין דער האנד.

ער איז צוגעגאנגען צו דעם גראָף און מיט דיא ווערטער: דער בריעף איז פאר אייך, האט ער דאס איהם אבגעגעבן.

אנטאן האט ערשטוינט דעם בריעף צוגענומען, האט איהם פון אלע זייטען פעטראַכט און אויף זיין געזיכט האט זיך געוועזען אַ פערוואונדערטע מינע.

— איז דאס מעגליך? — האט ער געשטאַמעלט— דאס איז דעם גראָספירסטס אַ קאָנטורט.

ער האט שנעל דעם בריעף געעפענט און האט אין איהם געלעזען פאָלגענדע ווערטער:

אנטאן סאַרטינאָוויטש!

צופעליגער ווייזע האב איך ערפאהרען פון אייער אונגליק, איך האב אבער נאך פייעריגע נאכפאָרשונגען ערפאהרען, דאס איהר ליידעט אונשולדיג. דארום האב איך עס פאר מיין שולדיגקייט געפונען דעם טאפּפערן אָפיציער, וועלכער האט אונטער מיין קאָמאנדע געדיענט און האט זיך אימער אלס עהרליכסטער מאן גע־ צייגט, פון זיין אונגליק צו רעטען. איך וועל אייך לעבער אנטאן סאַרטינאָוויטש, מיט אזא סיוורפריז איבערראשען, דאס איהר וועט אן אלע אייערע ליידען פערגעסען. אייער שיצער און פערטהיידנער וולאָדימיר.

דער גראָף איז פון דעם בריעף איבערראשט געוואָרען. ער האט איהם נאך אמאל דורכגעלעזען און האט זיינע אויגען ניט געגלויבט, דער גראָספירסט וולאָ־ דימיר זאל פלוצלונג צו איהם שרייבען אזא פריינדליכען בריעף. דאס איז איהם נאר קיין מאל ניט איינגעפאלען:

און וואס מיינט ער מיט דיא ווערטער, אז ער איז אונשולדיג און ער וועט איהם דורך אַ סיוורפריז איבערראשען?

דיא ווערטער האט דער גראף נאר ניט פערשטאנען און ער האט דעם גאנצן
צו זאגן און נאכהער דיא גאנצע נאכט זיך געבראָכען דעם קאפ וועגען דעם.
אבער ער האט גאָר ניט געקענט ערקלערן.

276 מעס קאפיטעל.

מאַריאַ און גרינזאנג.

שטארק צופריעדען איז גרינזאנג צוריקגעקומען פון גענעראל-נובערנאטאר,
איהם האט שטארק הנאה געטהאן, וואס ער איז בשלום ארויסגעגאנגען פון אזא
גרויסען מענשען און ער האט געהאט דיא געלעגענהייט צו ערקלערן דעם גראָס-
פירסט, אז דיא יודען זיינען ניט אזוי פערדאָרבען וויא ער מיינט. דאכיי האט איהם
אויך געשמייכלט דיא האפנונג, אז ער האט דעם אונגליקליכען היראָנים ראָזענ-
דופט'ן א טובה געטהאן.

אבער איין זאך האט איהם בעאנרוהיגט, דאס וואָס דער גראָספירסט און
דער צווייטער מאן, וואס איז מיט איהם געזעסען האָבען זיך אזוי נאכגעפרעגט אויף
דער גרעפין מאַריאַ.

— וואצו האבען זיי דאס בעדארפט וויסען אלעס וואס מיט דער גרעפין טוהט
זיך? — האט ער זיך זעלבסט געפרעגט — ווער ווייס צו שוועבט דא עפעס ניט אַ
געפאהר איבער דער אונגליקליכער?

וויא ערשטיגט איז ער געוואָרען, אַלס קומענדיג אַהיים, האט ער געטראָפּען
מאַריאַ'ן וואַרטענדיג אויף איהם.

— איך האב אייך מיט דער גרעסטער אונגעדולד ערווארטעט, הערר גרינ-
זאנג — האט זיא געזאגט — איך האב שרעקליכע נייעס ערפאהרען.

— שרעקליכע נייעס? — האט גרינזאנג געפרעגט.

— יא, מיין הערר, זעהר שרעקליכע נייעס האב איך ערפאהרען, לעזט דורך
דיעזען בריעף וועט איהר זיי אויך ערפאהרען.

ביי דיא ווערטער האט זיא איהם איבערגעגעבען אדעלאס בריעף, וואס זיא
האט געפונען ביי געלידאָו'ן אין פאפיער קאָרב.

גרינזאנג האט אויפמערקזאם דעם בריעף דורכגעלעזען און אלע פאָרבען הא-
בען זיך אין זיין געזיכט געביטען.

— מיין גאט! — האט ער געשטאַמעלט — איז דאס מעגליך, אז דיעזעלבע
אדעלאַ מיט איהר פאטער האבען איהם פערניפטעט.

— איהר דארפט קיין בעסערע בעווייזע, הערר גרינזאנג.

— דאס איז שרעקליך! — האט גרינזאנג אויסגערופען — נו, וואס זשע טוהט

מען יעצט?

— דאס בין איך דאך געקומען אייך פרעגען וואס מען זאל טהאן. מען טו

פון דיא מערדער ראכע געהמען.

— יא, וועגען דעם איז קיין רעדע, מען מוז פון זיי ראכע געהמען. אבער דיא

פראגע איז וואס זאל מען טהאן, צו וועמען זאל מען זיך מיט דעם בריעף ווענדען?

— איהר זייט קלינגער און פראקטישער פון מיר, הערר גרינזאננ, איהר קענט ניכער ראטהען צו וועמען מען זאל זיך ווענדען. נור נאך מיינער מיינונג קען מען דעם בריעף ווייזען וועמען מען וויל, וועט ער זיין איינדרוק מאכען און דעם ציעל צו וועלכען מיר שטרעבען עררייכען. דען ווער וועט זיך דאס ענטזאנען צו פערפאלגען אזעלכע צוויי מענשען-פרעסער.

— זאגט דאס ניט מאריא, היינטיגע צייטען קען מען זיך אריף דעם יושר פון מענשען ניט פערלאזען. דען מיט געלד פערבלענדעט מען דיא אויגען, פון יענע פערזאנען, וואס זיינען פערפליכטעט פאר אזא אונערהערטע מערדער'י צו בעד שטראפען. ביי מיר איז קיין צווייפעל, אז דיא צוויי מערדער האבען שוין טויענדער רובעלס אויסגעשאטען אויף דעם, מען זאל ניט קענען דעם יושר אויפפארדערן זיי זאלען בעשטראפט ווערן. אבער זאגט מיר מאריא, ווייס שוין געלידאָוו פון דער שרעקליכער געשיכטע?

— יא, ער ווייס, איך האב איהם דעם בריעף געוויזען.

— נו, וואס האט ער געזאגט?

— ער איז וויא איך האב פערשטאנען אויך שטארק אויפגערענט געוואָרען, אלס ער האט ערפאהרען צו וואס זיין בראוט איז פעהיג. עס קען זיין, אז ער וואָלט מיר געהאלפען דער פערפלוכטער אדעלאן צו בענגראָבען, אבער איך האב מיך ניט געוואלט אויף איהם פערלאזען. אויס פורכט פיעללייכט וועט ער זיך שעהמען פאר דער וועלט, וואס ער האט זיך אזא בראוטע אויסגעקליעבען און ער וועט וועלען דיא נאנצע געשיכטע פערדעקען.

— דאס האט איהר אן אירטהום מאריא. איך קען געלידאָוו זעהר גוט און איך ווייס, אז זיין געוויסען וועט ער פאר אזא קלייניגקייט ניט פערקויפען, אין גענענטהייל ער וועט אונז בעהילפיג זיין דיא מערדער צו בענגראָבען. ער קען אונז יא דעם ריכטיגען ראטה געבען, וואס מיר זאלען טהאן, ווייל ער איז אן אדוואָקאט און ער איז שוין קלאר אין אזעלכע זאכען.

— נו, קענען מיר זיך דאך יעצט אויך צו איהם ווענדען?

— דאס דענק איך צו טהאן. איך וועל מיט אייך צו איהם אריינגעהען און

מיר וועלען זיך מיט איהם בעראטהען ווענען דעם.

— נו, לאמיר-זשע שוין געהען, הערר גרינזאננ.

— איילט זיך ניט אזוי, קוים האבען מיר דיעזען בריעף אין דער האנד, וועלען

דיא ביידע מערדער פון אונז ניט אנטלויפען. איך וועל אייך יעצט דערצעהלען א מערקווירדיגע זאך.

— וואָס איז?

— יעצט האבען זיך צוויי מענשען ביי מיר ווענען אייך שטארק אנגעפרענט.

— ווער זיינען דיא וויכטיגע מענשען?

— דער גראָספירסט סערנעי אלכסנדראוויטש מיט נאך איינעם.

— מאריא האט אויסגענלאצט דיא אויגען אויף גרינזאננ'ן און האט איהם ער-

שטוינט אנגעקוקט.

- איהו קיפס מיך פערואונדערט אן — האט גרינזאנג שמיכלענד געזאגט —
 איהר גלויבט מיך פיעללייכט ניט?
 — זענען ניט גלויבען אייך איז קיין רעדע, איך ווייס, אז איהר וועט מיר
 קיין ליגען זאגען. אבער וויא קומט דאס וואס דער גראספירסט, האט זיך ביי
 אייך זענען מיר נאכגעפרענט? וואו האט איהר איהם געזעהען?
 — ער האט מיר געשיקט רופען צו זיך.
 — איהר זייט ביי איהם געווען?
 — יא, דאס נעה איך ערשט פון איהם.
 — האט ער אייך גערופען טאקי נור ווענען דעם?
 — יא.
 — דאס איז רעמזעלהאפט. פערשטעהט איהר פיעללייכט, הערר גרינזאנג,
 ווארום ער האט דאס געפרענט?
 — לויט איך פערשטעה, שמעקט דא אייער טובה.
 — וואס מיינט איהר מיט דיא ווערטער?
 — איך מיינ נאנץ איינפאך, וויא מיר שיינט אינטערעסירען זיך דיא לייטע
 זעהר שטארק אין אייער שיקזאל און זיי ווילען וויסען וואס מיט אייך טהוט זיך.
 — אבער פון וואנען ווייסען זיי, אז איך לעב? אלע מיינען דאך, אז מיינ מאן
 האט מיך געשאסטן.
 — וואהרשיינליך, האבען זיי ערפאהרען דיא וואהרהייט. מיר איז נור א וואונ-
 דער וויא אזוי האבען זיי געוואוסט זיך צו ווענדען צו מיר.
 — נו, וואס האט איהר זיי געענטפערט?
 — איך האב זיי דיא גאנצע וואהרהייט דערצעהלט.
 — און זיי האבען אייך אויך געפרענט וואו איך געפין מיך?
 — יא.
 — דא שמעקט עפעס א מערקווירדיגע געהיימניס — האט מאריא נאכדעם
 קענד געזאגט — איהר ווייסט הערר גרינזאנג, וואס מיר איז איינגעפאלען?
 — וואס?
 — וויא באַלד זיי אינטערעסירען זיך אין מיינ ביטערער געשיכטע וואלט
 פיעללייכט ראטזאם געווען, זיי דעם בריעף צו צייגען. דא וואלט געוויס מיט געוואַלד
 דיא וואהרהייט געזענט.
 — דאס איז ווירקליך ניט קרום — האט גרינזאנג געענטפערט.
 — זאל איך אריינגעהען צום גראספירסט מיט דיעזען שרעקליכען בריעף?
 — יא, איהר קענט אריינגעהען, דאָ שמעקט קיין געפאהר פאר אייך.
 — ווען זאל איך געהען צו איהם?
 — הייטע גלויבע איך איז שוין צו שפעט, איהר וועט אריינגעהען מאָרגען.
 — איך וועל אייך פאַלגען, מאָרגען אום צעהן אוהר, געה איך מיט דיעזען
 בריעף אריין צום גראספירסט. יעצט האב איך צו אייך אַ ביסע הערר גרינזאנג.

— אויב עס לעצנט נור אין מיין מעגליכקייט דאס צו טהאן, וועל איך נעוויס טהאן — האט נרינזאננ פריינדליך געענטפערט.

— מיין ביטע בעשטעהט אין דעם, איהר זאגט מיר ערלויבען ביי אייך אין הויז צו בלייבען אייניגע טעג.

נרינזאננ האט איהר איין סאָמענט פּערוואונדערט אנגעקוקט און האט ענדליך געזאגט:

— ווענען דעם דארפט איהר מיך בעטען? האבען מיר אליין אייך פיעל מאל ניט געבעטען איהר זאלט אונז טהאן דיא געפעליגקייט און אימער ביי אונז פער- בלייבען, ווייל איהר זייט אונז טהייער וויא איהר זאלט זיין אונזערס אן איינען קינד. — פריהער האב איך אייך ניט געוואָלט צו לאסט פאָלען; ווייל איך האב געהאט אַ שטעלע און האב אליין געקענט מיין ברויט פּערדינען, אבער יעצט האב איך מעהר קיין שטעלע. דען ביי געלידאָוין אין הויז קען איך שוין ניט זיצען ווייל איך מוז יעצט אין בלוטיגען קאמפּף ארויסגעהען גענען זיין כלה.

— איך מוז אייך דיא וואהרהייט זאגען מאַריאַ, אז איך בין זעהר דאנקבאַר דעם צופאק וואס האט אייך דעם בריעף אין דיא הענד געוואָרפּען; איינציג דער פאַר, וואס צולייבט דעם קענען מיר דיא עהרע און דאס פּערנניגען האבען אייך אין אונזער הויז צו האלטען. איהר קענט אייך נאר ניט פאַרשטעלען, וויא מיר זיינען צו אייך צונעבונדען. מיין ווייב ליעבט אייך וויא אַ צערטליכע מוטער. דאמאלס ווען איהר זייט פון אונזער הויז צוריק אויף אייער שטעלע געגאנגען, האט זיא ביטערע טרערען פּערנאָסען, ריכטיג וויא איהרס אן איינען קינד זאל זיא פּערלאָזען. יעצט אז זיא וועט דעהערען דאס איהר פּערבלייבט ביי אונז אויף אימער וועט דאס ביי איהר זיין ריכטיג וויא זיא זאל מיט אַ גרויס געווינס בעגליקט ווערען.

— אַך וויא נוט איהר זייט — האט דיא גרעפין געריהרט געענטפערט — איך זאג אייך אהנע שמייעליען, אז איך וואָלט קיין מאל געגלויבט, אז אין דער וועלט געפינען זיך אזעלכע נומע מענשען. פּערפּלוכט זאלען ווערען יענע אונטענשען, וואס וואנען אויף אַ יודען אַ שלעכט וואָרט צו זאָגען. איך זאגא אייך אויסדריקליך, אז איך וואָלט מיך גליקליך געפיהלט ווען איך זאל זיין אַ געבאָרענע יודין און זאל וויסען, אז אין מיינע אדערן פליעסט דאס ערעלע בלוט פון דער אַלטער נומער נאציאָן. ער לויבט מיר, ליעבער הערר נרינזאננ, אייער האנד צו קרשען, אום אייך דאמיט צו ציינען, אז איך פיהל צו אייך קינדישע ליעבע.

זיא האָט איהם געוואָלט פאַר דער האנד ערנרייפּען, אבער נרינזאננ האט דאצו ניט דערלאָזט.

— אום נאָמעס ווילען גרעפין! — האט ער פאסט דערשראָקען אויסגערופען — וואס ווילט איהר טהאן. איהר ווילט א יודען דיא האנד קושען? אָ, ניין! מיר וועלען אייך אימער בעטראכט, אלס דיא ערעלע גרעפין דאנילאוו און וועלען ניט ארפּ- הערען אייך צו רעספּעקטירען און אייך צוטהיילען דיא עהרע וואס אייך קומט. לאָמיר בעסער אריינגעהען צו מיין פרוי, איהר ערפרייען מיט דער נומער נאכריכט, אז איהר בלייבט אונזער גאסט אויף אַ לאנגער צייט.

— הערר גרינזאננ! איך ליעב אייך וויא אַ פאָטער! — האט דיא גרעפין אריסגערופען דריקענד זיין האנד און איהרע אויגען זיינען פול געווארען מיט דאנק-בארע טרערען — נור אז איהר ווילט מיר דאס פערניגען ניט פערשאפען איך זאל אייער האנד קושען, וועל איך וועניגסטענס קושען אייער פרוי. וועלכע איך ליעב וויא אַ נומער צערטליכער מוטער.

און זיי זיינען ביידע אוועקגעגאנגען צו סאבינאין אין צימער.

277טעם קאפיטעל.

דיא פערצווייפעלטע כלה.

רעבעקא איז אויסער זיך, מען דערקענט זיא נאר ניט. וואו איז איהר פרעה ליכטייט, איהר מונטערקייט? וואו איז אהינגעקומען דיא שענהע בליהענדע פארב פון איהרע באַקען?

— עס ליגעט אויף איהר געזיכט אזא מרה שחורה, אזא טרויעריגקייט וויא ביי אַ מענשען וואס האט אלע האפנונגען אויף גליק אויפגעגעבען. אזא גליקליכע כלה, און ווייזט אויס וויא איינע וואס איהר ליעבער מאן איז ערשט געשטאָרבען.

אזוי האבען צווישען זיך גערעדט דיא איינגעהער פון דעם באנקיר ראטהר בלום'ס הויז.

זיי האבען נאך וויא עס ווייזט אויס ניט געוואוסט פון דער געהיימיניס, אז עס זיינען דא זעהר פיעלע מענשען, וועלכע מען בעטראכט אלס גליקליכע און זיי זיינען דיא אונגליקליכסטע אין דער וועלט.

רעבעקא איז ווירקליך געווען דיא אונגליקליכסטע אין דער וועלט. זיא איז געווארען א כלה פאר א מאן, וועלכען זיא האסט וויא דער טוידט, וועהרענד דער מענש, וועלכען זיא ליעבט מיט דעם נאנצען פייער פון דער ערשטער ליעבע איז דא און ווען זיא זאל ניט זיין פערבונדען מיט יענעם סוביעקט, וואלט זיא יעצט זעהר לייכט געקענט זיינע זיין.

זיא האט אבער ניט געוואנט פאר יעמאנדען איהר הערץ צו עפענען און דערזעהלען, וואס איהר דריקט. זיא האט געמוזט איהרע שמערצען פערבארען טיעף אין הערצען און דאס האט זיא צערשמעטערט און פערניכטעט.

יאקאב פיין איז פריי, זיין אונשולד איז ענטדעקט געוואָרען.

דער געדאנק האט פון איהר קאפ ניט געקענט ארויסגעהען. זיא האט נאך פריהער געוואוסט, אז ער איז קיין מערדער, אז ער איז איינער פון דיא אר-דענטליכסטע מענשען אין דער וועלט. נאך דאמאלס ווען אלע האבען איהם גע-טראכט פאר אַ מענשענפרעסער פאר אַ שרעקליכען מערדער, האט זיא איהם אין הערצען פערגעטערט. בעזאנדערס יעצט, ווען אלע ווייסען שוין, אז ער איז אונשול-דיג, איז ער אין איהרע אויגען נאך מיט פופציג פראָצענט טהייערער געוואָרען.

וויא האט זיא געוואלט איהם זעהן, האטש פון ווייסען אויף איהם אַ קוג טהאן, וויא האט זיא געוואלט איהם אויסדריקען דיא פריידע, וואס זיא האט דאפאן

וואס ער איז בעפרייט געוואָרען. אבוואהל, זיא האט נוט געוואוסט, אז ווען זיא וועט איהם דערזעהען וועלען איהרע שמערצען נאך גרעסער ווערען.

ער איז אבער צו איהר ניט געקומען. אבוואהל, עס זיינען שוין צוויי טעג פערנאנען זייט ער איז פון געפענגניס בעפרייט געווארען. זיא האט דאס אנגער נומען אלס בעווייז, אז ער ווייס שוין, אז זיא קען זיינע ניט ווין און דארום וויל ער זיך פאר איהר ניט ווייזען.

דערפאר אבער האט איהר פעהראסטער חתן סימאן גרייך זיא זעהר בעלעס-טיגט מיט זיינע בעזוכע. צוויי מאל א טאג פלעגט ער צו איהר קומען זיך ערקונ-דיגען וועגען איהר געזונד און פלעגט געבען איהר אבויעצן שטונדען-לאנג. עס האט ניט געהאלפען וואס זיא האט אימער ביי אזא געלעגענהייט געזוכט פערשיעדענע מיטלען פון איהם בעפרייט צו ווערען.

פלעגט זיא איהם דערזעהן, איז איהר געווען צו מוטה וויא זיא זאל דערזעהן א הענקער, וואס קומט איהר דעם קאפ אבהאקען.

ער האט נוט בעמערקט, אז דיא זעלבע רעבעקא וואס האט ניט לאנג איהם אזוי פיעל פריינדשאפט געווייעזען איז נאר אנדערש געוואָרען. ער האט דיימליך געזעהן אז זיא קען איהם ניט ליידען, אבער ער האט זיך געטרייסט מיט דעם געדאנק אז דיא אורזאכע דערפון איז ניט קיין האס אדער פערזאכטונג. זאָגנדרן דאס וואס זיא איז ניט אין נאנצען געזונד. א קראנקער מענש איז אימער גערותע און קען ניט ליידען מען זאָל איהם בעלעסטיגען. ער האט געהאָפט, אז קיים וועט זיא געזינטער ווערען, וועט זיא צו איהם פריינדליכער ווערען.

— רעבעקא — האט ער איין מאל צו איהר געזאגט, אלס זיא האט זיך שוין ניט געקענט איינהאלטען און האט איהם געבעטען ער זאָל זיא אליין איבערלאָזען. איך מוז דיר אָפען זאגען, אז מיט דיין זאָגנדרבארער בעהאנדלונג מאכסט דוא מיך זעהר אונרוהיג. ווען איך זאָל ניט געדענקען דיא ווערטער וואס דוא זעלבסט האסט מיט מיר גערעדט, וואָלט איך געמיינט איינפאך אז דוא קענסט מיך ניט ליידען.

— אבער הער גרייך — האט רעבעקא געענטפערט — איהר זעהט דאך אז איך בין קראַנק, איך קען יעצט מיט אייך זאגן ניט ריידען.
— איהר וועט מיר אזא זאך ניט איינבילדען — האט גרייך ביז געזאגט — דעם מענשען וואס מען ליעבט, דעם איז מען בעשטענדיג געהן, ער פאלט קיין מאל צו לאָסט.

— נו, וואס-זשע ווילט איהר, איך זאָל אייך צו דיא פיס פאלען און שרייען נוואָלד אז איך ליעב אייך? — האט רעבעקא שוין אויפגערעגט געענטפערט — איהר האט אליין בעדארפט מיך צו-רוהע לאָזען ווען איהר זעהט אז איהר פאלט מיר צו לאָסט.

— איך וואלט אייך אין נאנצען צו-רוהע געלאָזט, ווען איהר זאָלט מיר געווען פאר אונזער תנאים זאגען, אז איך קען אמאל אויף אייך צו לאָסט פאלען. אָ, רעי-בעקא! איך האב פון דיר אזא בעהאנדלונג ניט ערווארטעט. איך האב דיר ניט

געצוואונגען דוא זאָלסט זיך מיט מיר פערבינדען, איך האב דיר נור מיין הייסע
ליעבע ערקלערט און דוא האסט פאָלעס רעכט געהאט מיר אָפּען צו זאגען אז דוא
קענסט מיך ניט ליעבען. דוא האסט מיר אבער אליין פערזיכערט אז דוא ביסט
צופרידען דערמיט וואס איך ליעב דיך און האסט מיר דערביי אויך פערשפראַכען
מיט דערזעלבער ליעבע צו ענטפערן און פלוצלינג נאכדעם, אז מיר הייסען שוין ביי
דער וועלט חתן-כלה, האסט דוא זיך אנגעהויבען צו מיר ווייזען אזוי קאלט און אזוי
אונפריינדליך. רעבעקא! איך וויל ניט גלויבען, אז דייע געפיהלע זיינען אנדערש
געווארען. דוא ביסט ניט פעהיג א מענשען אונגליקליך צו מאכען. ניין און טויענד
מאל ניין. איך וועל בעסער גלויבען אז איך האב מיט א דומהייט דיין צאָרן געגען
זיך ערוועקט, אז דוא ביסט אויף מיר צאָרניג דערפאר וואס איך האב עס פער-
דינט. אבער איך בין דאָך ניט מעהר ווי א מענש, יעדער בעסטער מענש קען
אין זיין לעבען א פעלהער בענעהן און דיא שולדיגקייט איז, מיך אויף דעם פעלהער
אויפמעקזאם צו מאַכען, אום איך זאָל איהם קענען פערריכטען. אבער מיך אזוי
גריוואם צו בעהאנדלען דאס פאסט ניט פאר דיר.

דיא ווערטער האבען אויף דער גוטער רעבעקא'ן שטארק געווירקט. זיא האט
זיך בערעכענט, אז זיא טהוט ווירקליך א גרויס אונרעכט געגען דעם מענשען,
וועלכען זיא אליין האט דיא האַנד גערייכט צום עוויגען בונד. זיא האט גענלויבט,
אז גריץ האט דיא גרעסטע שמערצען דערפון וואס איהר ליעבע צו איהם איז
אבגעקיהלט געוואָרען. זיא האט דארום מיט איהם גרויס מיטלייד געהאט און איהם
יעצט רייכענד דיא האַנד האט זיא געזאגט:

— פערצייהע, ליעבער סימאָן. איך געשטעה זעלבסט, אז איך האב אונ-
רעכט געגען דיר, אבער וואס קען איך העלפען? איך בין דאָך ניט מעהר ווי א
שוואַכע פרוי....

— איך פערצייהע דיר, מיין לעבען— האט ער געענטפערט קושענד איהר
האַנד— איך קען דיר פערשפרעכען, אז איך וועל דיך שוין ניט מעהר בעלעסטניגען.
ווען דוא ווילסט ניט ליידען איך זאָל צו דיר קומען קען איך דיר צוליעב טהאן און
קיין מאל מעהר פאר דייע אויגען ניט ערשיינען.

— ניין, סימאָן!— האט רעבעקא געענטפערט און אין איהרע שעהע אויגען
האבען זיך געוויזען טרעהרען— אין געגענטהייל, קום יעדען טאָג, פיעללייכט וועסט
דוא מיט דיין געגענווארט מיין מעלאַנכאָליע פעריאַגען.

— איך וועל אלע מיינע קרעפטען אנווענדען דיך, מיין לעבען, צו ערהיי-
טערן— האט גריץ געענטפערט און זיין ברוסט האט אין איהם אויס פרייד שטארק
איינפאך געמאַנצט. פון דינטוועגען וועט מיר קיין זאך ניט שווער זיין צו טהאן.
אין פייער און אין וואַסער וועל איך מיט פערזעניגען פליהען, אבי דייע ווינשע צו
ערפילען.

נאך דיגעזען געשפרעך האט זיך רעבעקא פעסט בעשלאָסען איין מאל פאר
אלע מאל, זיך מאכען א הערץ און איהר חתן בעהאנדלען.

אבער עס האט זיך באלד געמאכט אזא פאל וואס האט אבערמאלס אין
אין איהר אן איבערקעהרעניש געמאכט.

אלס זיא איז איין מאל געוועסען אין איהר פאטערס זאל פערטיעפט אין
געדאנקען, האט מען איהר געמעלדעט, אז אן אלטע פרוי ווינשט מיט איהר צו
שפרעכען.

זיא האט געהייסען דער פרוי אריינלאָזען.

אינ'ס זאל איז אריינגעקומען דיא אלטע נאָלדע דיא טענדלערין.

— זייט איהר אפשר דאס פרייליך רבקה ראטהבלום? — האט נאָלדע גע-
פרענט זיך פערניינענד נאך גרויס־שטעדישער מאָדע.

— יא, איך בין עס — האט רעבעקא געענטפערט.

— מיך קענט איהר, פרייליך לעב?

— ניין, איך קען אייך ניט.

— איהר האט מיר נאָר קיין מאל ניט געזעהן?

— מיר שיינט, אז איך האב אייך יא אירגענד וואו געזעהן, אבער איך קען
מיך ניט עראינערן וואו.

— גאט איז מיט אייך! איהר האט פערגעסען, אז ס'ד'הבל מיט איין יאהר
צוריק האב איך ביי אייער מאמען זאָל לעבען אבגעקויפט אלע אלטע קליידער וואס
האבען זיך ביי איהר אין שטוב געפונען.

— איך געדענק דאס ניט.

— אזוי? איהר געדיינקט ניט? נור... הא? ... חלעבען עס איז נאָר קיין
וואונדער ניט וואס איהר געדענקט דאס ניט. מיר שיינט, אז איהר זייט טאָקע דא-
מאלס אין דער-היים ניט געווען. אבער וויא דיא מעשה איז, מיר דארפט איהר
קענען, ווייל איך בין דאָ אין אלע אידישע, און צעהן מאל להבדיל אין אלע קריסט-
ליכע הייזער בעקאנט. נאָלדע דער טענדלערין קענען אפילו אלע גראַפיניעס און אלע
גרעסטע פריצות. זיי ווייסען שוין, אז ווען זיי האבען עפעס צו פערקויפען, איז קיין
בעסערע סוחר'טע פון מיר ניטאָ.

— מיר האבען אָבער יעצט ניט וואָס צו פערקויפען — האט רעבעקא גע-
זאנט.

— איך בין יעצט ניט געקומען ביי אייך עפעס קויפען, איך בין אָהער גע-
קומען נאָר ווענען און אנדער זאָך.

— איהר דארפט געוויס צו מיין מוטער?

— ניין, טאָקע צו אייך אליין, פרייליך קרוין.

— צו מיר? וואס בעדארפט איהר צו מיר?

— שרעקט זיך ניט. איך בין חלילה ניט געקומען אייך שלעכטס טהאָן; וואס
איך ווינש אייך זאָל דאס מיר געשעהן. חאָטש איך קען אייך ניט און זעה אייך
יעצט דאס ערשטע מאל, פון דעסמווענען האב איך אייך שטענדיג לעב געהאט
וויא מיין לעבען.

— איהר זייט א מערקווירדיגע פרוי — האט רעבעקא געזאנט — וויא אזוי

האט איהר מיך געקענט ליעב האבען ווען איהר האָט מיך, וויא איהר אליין זאָגט.
נאר ניט געקענט?

— פּרענט קיין קשיות ניט, פּרייליין לעב. דעם נוטען מענשען האָט מען ליעב
האַטש מען קען איהם ניט

— אָבער זאָגט מיר וואָס פּערלאַנגט איהר?

— איך וויל אייך פון אונגליק פּערהיטען, פּרייליין לעב.

— פון אונגליק ווילט איהר מיך פּערהיטען?

— יא, אבער טאקע פון אַ גאַנץ גרויסען אונגליק.

— וואָס איז דאָס פאַר אַן אונגליק?

— איז דאָס וואָהר, אז איהר זייט א כלה געוואָרען פאר סיטאַן גריץ?

— יא.

גאָלדע האט געוואָלט עפעס זאָגען, נור אין דער מינוט האט זיך האַסטיג

דיא טהיר געעפענט און סימא' גריץ איז אריינגעלאפען בלאָס וויא דער טויט. ער

איז געווען אזוי צוקאַכט, דאס ער האט רעבעקא'ן אפילו ניט בעגריסט און זיך

ווענדענד צו גאָלדען האט ער געזאָגט:

— גאָלדע! קינזט, איך דאַרף אייך עפעס זאָגען.

— וואס ווילט איהר מיר זאָגען? — האט גאָלדע שפּאַטיש געפּדענט.

— קומט נור מיט מיר אויף אייניגע טאַמענטע, וועל איך אייך זעהר א וויכ

טיגע זאַך זאָגען.

— לאָמיק הערען וואס איז דאס פאר אזא וויכטיגע זאַך — האט גאָלדע גע-

ענטפּערט און איז מיט איהם ארויסגעגאנגען פון'ס זאל.

— גאָלדע! — האט סעמיאַן געזאָגט ציטערנד ביי אלע גליעדער — האט מיט-

לייד, מאכט מיך ניט אונגליקליך. זאָגט, וואס פּערלאַנגט איהר?

— איך האב דאָך אייך שוין געזאָגט, אז איך וויל טויזענד רובעל.

— איך פּריינג אייך שפּעטער דאס געלד.

— ווער זאָל אזוי לעבען?

— איך זאָל אזוי לעבען.

— וואס וועט זיין, אז איהר וועט מיך אבגאַררען?

— וועט איהר דאך קענען נאך אמאל אַהער טרעפען און דערזעהלען אַלעם

וואס איהר ווילט.

— נוט, איך וועל מיך פּרוּבירען דאס מאל אייך גלויבען. אבער וועה און

זיינד וועט צו אייך זיין, ווען איהר וועט מיך נאַררען. איהר דאַרפט ניט פּערנעסען,

אז איך הייס גאָלדע דיא טענדלערין, מיט מיר שפּיעלט מען זיך גיט.

— איהר וועט זעהן, אז איך וועל וואָרט האַלטען.

— נו, וועל איך נור זאָגען אייער כלה א נוטען טאג און וועל אוועקנעהן.

— געדענקט'זשע אבער איהר זאָלט זיך קיין נאַררישקייט ניט אויסריידען.

— פּערלאַזט זיך שוין אויף גאָלדע דער טענדלערין. און ווייס וואס איך

מאכ צו טהאָן.

דיא איז צוריק אריינגענאנען אין זאל און האט געזאגט:

— א נוסען טאג אייך, פרייליין קרוין. איך מוז יעצט ווענען א ניימינער זאך אונטענקען. עס קען זיין, אז איך וועל נאך היינט ביי אייך זיין. האט מיר א נוסען פּרעהליכען טאג. ניט אָפּ א נערוס אייער מאמען זאָל געזונד און שטארק זיין, נישקאַשע, זיא קען מיר. מיך קענען אלע נראַפּיניעס און אלע גרעסטע פּריצות. האט מיר א נוסען טאג.

זיא האט זיך אבערמאלס קאָמיש פּערנייגט און איז אונטענגענאנען.

רעבעקא האט ערשטוינט א קוק געטהאן אמאל אויף גאָלדען און אַמאָל אויף גריין. זיא האט פּערשטאנען אז דא מוז עפעס זיין, און אַלס גאָלדען איז שוין ארויסגענאנען, האט זיא געפּרענט גריין וואס דאס בעדייט.

— גאר ניט — האט גריין געענטפּערט — דאס איז א וואָהנויניגע פּרד.

— וואס האט זיא מיר געוואָלט זאגען און וואס האָסט דוא איהר געזאגט ?

— פּרעג גאר ניט, לעבע רעבעקא. עס האט ניט דיא ווערטה מען זאָל

ווענען דעם ריידען. לאמיר בעסער שפּרעכען פון אַנדערע זאכען.

אבער רעבעקא'ן איז דיא געשיכטע גוט אינ'ס קאָפּ אריין. זיא האט זיך פאַר

קין פאַל געקענט בערוהיגען און האט זיך שטארק פּערטראכט... זיא האט פּער

שטאנען אז דיא טענדלערין האט איהר עטוואס געוואָלט דערצעהלען ווענען גריין.

און ער האט דאס מיט זיין ערשיינען צערשטערט.

278 מעכ קאפיטעל.

דעם טאָמעס שטאָלין.

אין דאָנלֶאָוואַ איז אבערמאלס לעבעדיג. אדעלא איז געקומען צופאַהרען

און מיט איהר קומען האט אלעס גאר אויף דאס נייע אויפגעלעבט. דער פּערסאָנאַל

פון דיא דיענער האבען זיך פּערגרעסערט, זיא האט אינ'ס פּאלאסט בעשטענדיג אַ

שטאַרקע טהעטיגקייט בעמערקט. דיא פיעלע דיענער ווינען געלאָשען היין-און-הער,

אין דער קיך האט זיך געקאָכט און געבראַטען, פון דער שטאדט האט מען ניט

אויפּגעהערט צו פיהרען פּערשיעדענע וויינען און נאַשערייען פאר דיא האָהע הערר-

שאַפּטען, דיא נעדיגע גרעפּין און דער אלטער גנעדיגער גראַף.

אדעלא האט דאָ געשפּיעלט אַ ראָליע פון א קענינין. זיא האט פון אלע

דיענער פּערלאנגט קיזערליכע עהרע. אלע האבען פאר איהר געציטערט וויא פאר

דעם מלאך-המות.

זיא האט פאר זיך יעצט קיין שאטען געזעהן, וואס זאָל אין שטאַנדע זיין

איהר גליק צו פּערוונקעלען. אלעס איז שוין אבגעטהאן, אלעס איז פּערוונקען אין

דער פּערגאַנגענהייט. זיא האט אפילו מאַנכעס-מאל געציטערט, פיעללייכט וועלען

דיא ביידע מערדער סטעפּאן און סעמיאן דערצעהלען פון דעם אונגליק וואס זיא

האט געבראַכט אויף דעם גראַף אנטאן און אויף זיין ווייב. אבער יעדעס מאל האט

זיא זיך געטרייסט מיט דעם געדאַנק, אז דיא ווערטער פון אַזעלכע בעריהטטע

מערדער וועלען ניט אנגענומען ווערען, און ווען עס וועט אויף איינעם פון דיא

בעאמטע יא א שטיקעל ווירקונג מאכען, וועט זיא שוין א שמיר טהאָן מיט געלד, און אלעס וועט אבערמאלס בלייבען שמיל.

נור דער אלטער פעליקס האט זיך נאך ניט געקענט בערוהיגען. ערשמענס- האט ער געציטערט פיעללייכט וועט סטעפאן אויסזאגען, אז ער האט איהם דאס גיפט געגעבען פאר אנטאָגען; צווייטענס, האט ער ניט געקענט פערגעסען אָן דעם בריעף, וואס איז פון זיין טאָש פערשוואונדען געוואָרען. אַדעלאַ האט זיך אבער פון איהם אויסגעלאַכט.

— נאַררישער אַלטער! — האט זיא צו איהם געזאגט — סטעפאן וועט דאָך ציטערן צו דערמאָגען אז ער האט דאס גיפטיגע עסען געבראכט פאר אנטאָגען, ווייל ער איז ניט קראַנק אויפ'ן שכל, ער ווייס, אז ווען מען וועט ערפאָהרען, אז ער האט דאס גיפטיגע עסען פאר אנטאָגען געבראכט וועט ער צום טוירט פער- אורטהיילט ווערען, און ווענען דעם בריעף וואס איז פון דיין טאָש פערשוואונדען געוואָרען, נלויב איך, אז דוא האסט איהם אליין געמוזט פערברענגען, נור דוא האָסט זיך אָן דעם פערנעסען. איך ווייס דאָך שוין פון לאַנג, אז דוא האָסט אַ קאַצערקאָפּ, דוא געדענקסט ניט פון דאַנען אַהין.

— איך קלער אַלץ אז דאס האט יענער טייפּעל פון מיין טאָש געמוזט ארויסנעהמען — האט דער גראַף בעהויפטעט.

— וואס האסט דוא זיך אריינגענומען אין קאָפּ, אז דיך האט בעזוכט דער טייפּעל? — האט אַדעלאַ לאַכענד געזאגט — איך נלויב, אז דוא ביסט ניט ביי דיין קלארען פערשטאנד. יענער מענש פון וועלכען דוא רעדסט האט געמוזט זיין אַן איינפאַכער ננב.

— ווען ער זאל זיין א ננב, וואלט ער דאָך מיין גאנץ געלד צוגענומען?
— עס קען זיין אז ער האט ווירקליך געוואָלט דיין געלד צוגעהמען, נור פּלוז- לינג האט ער דעהערט וויא יעמאנד קומט אָן, האט ער זיך דערשראָקען און האט נאר ניט גענומען.

— ניין, אַדעלאַ — האט פעליקס געזאגט — דוא וועסט מיך ניט איינריידען. יענער מענש ווייזט ניט אויס א ננב צו זיין. דוא זאָלסט איהם זעהן, וואָלסט דוא געמיינט אז ער איז א פרינץ.

— חא, חא, חא! — האט אַדעלאַ געלאַכט — א פרינץ וועט ניט קומען שרעקען אַן אלטען מאן מיט א רעוואלווער, דאס איז געווען אַן איינפאַכער מערדער. איך פערשטעה אָן דעם וואס ער איז אזוי געזונד דאס ער האט סטעפאנען מיט סעמיאָגען געלייגט צו דער ערד מיט צוויי פויסטען. יא, פאטער, דאס איז געווען א מערדער. מיך פערדריסט וואס איך בין צו יענער צייט דאָ ניט געווען. ער וואָלט שוין פון דאנען גאנץ ניט ארויסגעגאנגען. איהר זייט אלע טויגעניכטסין, אז איהר האט אזא געפעהרליכען סוביעקט געקענט גאנץ אבלאזען, ער זאָל זיך געהן זיין וועג.

דיר איז גרינג צו ריידען, איך נלויב אבער, אז חאָטש דוא ביסט אזא גריסע העלדין, פון דעסטוועגען וואָלט אין דיר אויך קיין הערץ געבליעבען, ווען ער

זאל זיך געווען געגען דיר שטעלען מיט זיין רעוואָלווער, אדער ער זאל דיר שענקען איינעם פון זיינע קולאקעס. מיר זאגט אלץ דאס הערץ. אז ער איז געווען א שפיאָן.

— א שפיאָן? — האט אדעלא געלאכט — וויא קומען אָהער שפיאָנען, וואס פלירערסט דוא אזעלכע דומהייט? קיינער וועט ניט וואגען אָהער שפיאָנען צו שיקען. דער איינציגער שפיאָן אין דיעזען געגענד איז דער פערפלוכטער איוואן. איהם וועל איך נאך דיעזע וואָך פון דאָנען פּעריאָנען.

— דוא וועסט דאָך אבער אז ער פאָלגט דיך ניט. דוא האסט איהם שוין עטליכע מאל אנגעזאגט ער זאל זיך פּוֹר'ס טייפּעלס־שלאָס ארויסציהען, און ער זיצט זיך גאנץ רוהיג אויף זיין אָרט.

— וואָרט, פאטער, דוא וועסט שוין זעהן וואס פאר א שטראָפּע דער אלטער שורקע וועט פון מיר ערהאלטען, דערפאר וואס ער איז אונטערזאָגט. איך וועל טיף שוין מיט איהם רעכענען וויא מען בעדאָרף.

— וואס וועסט דוא איהם טהאָן?

— איך האב שוין אריינגעשיקט א ביטע אין דער פאָליציי מען זאל דעם אלטען הונד מיט זיין פרוי פּוֹר'ס טייפּעלס־שלאָס ארויסציהען. דוא קענסט זיכער ווין, אז נאך דיעזע וואָך וועט ער פון דעם געגענד פּעריאָנט ווערען און זיין פוס וועט זיך דא קיין מאל געפינען. ער מיינט, אז קוים האט ער געמאכט איין האַנד מיט דיא אלע מוזשיקעס פּוֹר'ס דאָרף זיי זאלען מיך ניט פאלגען ווען איך וועל זיי הייסען זיי זאלען איהם פּוֹר'ס טייפּעלס־שלאָס ארויסוואַרפען, וועט ער שוין דאָרט בלייבען אונגעשטערט זיצען. ער האט נאר פּערנעסען, אז עס ניעבט א פאָליציי אין דער וועלט, דאָרט וועט איהם שוין קיין זאך העלפען. האט מיר געלינגען אזעלכע צוויי דיעזען וויא אַנטאן מיט זיין ווייב וואָרען פון דאָנען אפצורוימען, וועל איך דער אלטער פליג געוויס פּערינכטען.

— יא, אדעלא, איך מוז דיר געשטעהן, אז דוא האסט דא אזעלכע העל-דענטהאָטען געוועזען וואס זיינען צום בעוואונדערן. דוא ביסט יעצט רייך און דוא קענסט זאגן מיט א פריניץ הייראטהען. פּערנעס דעם טויגעניכטס געלידאוו, איך פּערשטעה נאר ניט ווארום האָסט דוא זיך אין דעם סוביעקט פּעריאָפּעט?

— איך ווייס אויך ניט ווארום איך ליעב איהם אזוי. איך מוז דיר געשטעהן, פאטער, אז דוא האָסט רעכט געהאט מיט דעם וואס דוא האסט מיר געראטהען איך זאל פון איהם ווייבען. ערשט יעצט האב איך מיך ארומגעזעהן, וואס פאר אן אונדאנקבארער קערל און וואס פאר אן איריגאט ער איז. צוליעב א פּערפלוכטע טבערגאַנטין האט ער מיך אזוי שענדליך בעהאַנדעלט; ער האט נאר פּערנעסען, אז איך בין יעצט א טיליאנערין. איך מוז דיר דיא וואַהרהייט געשטעהן, פאטער, אז אנפאנגס האב איך גרויסע שמערצען געהאט דערפון וואס מיר זיינען פארנאָגט דער געריסען געוואָרען, נור יעצט בין איך שמאָרק פון דעם צופריעדען. זאל ער זיך האַלטען מיט זיין גובערנאַנטיק, און שפּעטער ווען איך וועל הייראטהען מיט א פּירסט אדער מיט א פריניץ וועט ער זיך דיא האַר פּוֹר'ס קאַפּ רייסען.

— וואס איז דאס דאָרט פאר א נובערנאָנטין וואס האט איהם אזוי בעצויג-
בערט, דאס צולעב איהר האט ער זיך מיט דיר צוקרענט?
— ווארום פרענסט דוא אזעלכע דומע פראגען? ווייסט דוא דען ניט וואס
א נובערנאָנטין איז, אן איינפאכע פרוי פון דער ניעדערינער קלאסע וועלכע נער-
קופט זיך פאר דעם ברויט צו לערנען מיט קליינע קינדער.
— זיא מח זעהר שעהן זיין?

— דאס קען איך ניט אפלייקענען, שעהן איז זיא. מען זאל ניט וויסען אז
זיא איז א נובערנאָנטין, קען מען מיינען אז זיא איז א נעבארענע גרעפין. אבער
נעפינען מיר ניט אויף יעדען טריט ביים פראָסטען פּאָלק זעלטענע שעהנהייטען,
וואס קיינער קוקט זיך נאר אויף זיי ניט אום? דיעזע פערפלובטע נובערנאָנטין מוז
א צויבערין זיין, זיא האט געוויס דעם נאָררישען וואלאדיא א כשוף געטהאן, אַנ-
דערש קען מען זיין פריינדשאפט צו איהר ניט פערענטפערען. איך מוז דיר זאגען,
פאטער, אז זייט איך לעב האב איך נאך קיין מענשען אזוי ניט געהאַסט, וויא
איך האָס דיעזער פערפלובטער פרוי; איך בין פעסט בעשלאַסען זיך נאך אמאל
מיט איהר אבצורעכענען; מיין בלוט וועט אין מיר ניט רוהיג פליעסען, וואו איך
וועל ניט זעהן וויא איהר בלוט ניסט זיך אויף דער ערד וויא וואַסער.

— וואס קענסט דוא איהר טהאָן?

— דוא פרענסט נאך? אנטאן און זיין פרוי זיינען געווען גרעסערע העלדען
פון דיעזער נובערנאָנטין, פון דעסטוועגען האב איך איבער זיי געזעגט, נו, וועל איך
איבער אזא דינסטמעדכען געוויס זיענען.

— זיא איז דאך אבער אין מאַסקווא?

— נו, און איך וועל דען שוין מעהר אין מאַסקווא ניט זיין? זיי זיכער, אז
איך וועל מיך שוין מיט איהר בעגעגענען און זיא וועט איהר לאָהן פון מיר ערהאל-
טען. דוא קענסט דאך מיר שוין, פאטער, אז קוים טראג איך א האָס אויף א
מענשען, קען ער שוין נאנץ פון מיינע הענד ניט ארויסקומען. אויך מיט דעם
נאָררישען וואלאדיא וועל איך מיך אברעכענען, פאר דעם וואס ער האט מיך
אזוי בעליידיגט. מיר האט ביו אהער געפעהלט פיעל געלד, און וויא באלד איך
האב שוין דאס געלד וועל איך אַלע מיינע ווינשע אויספיהרען.

דער אלטער האט פערגעניגט אויף זיין העלדישער טאכטער געקוקט. עס
וואר לייכט אָן זיין געזיכט צו דעדקענען, אז ער שטאַלצירט שטאַרק דערמיט, וואס
גאט האט איהם געבענטשט מיט אזא זעלטענע טאכטער, וואס קען אזעלכע וואונ-
דער בעווייזען.

— איך בין צופריעדען — האט ער געענטפערט — איך ווינש דיר, מיין קינד,
דוא זאלסט אויספיהרען אַלעס וואס דוא ווילסט. דוא האסט ריכטיג מיין נאָטור.
איך בין אין מיין יונגענד אויך אזוי געווען; האב איך צו עטוואס לוסט געהאט,
האט מיך קיין זאך ניט אבגעשראקען און איך האב געמוזט מיינס אויספיהרען.
יא, מיין קינד, איך האב דיך לעב דערפאר וואס דוא ביסט אין אַלע פאַכט

עהנליך צו מיר. דוא ביסט מיין שמאלץ און מיין אונטערשטיצונג און דוא אלטע יאהר; דוא זאלסט אימער און זינען האבען; און דאָרט וואו דוא קענסט נוצען ציהען, זאל ביי דיר קיין זאך קיין ראָליע שפיעלען; פון מיטלייד זאלסט דוא קיין מאל ניט וועלען וויסען, דען אז דיר וועט זיין שלעכט וועט אויך קיינער מיט דיר קיין מיטלייד האבען. דוא מענסט אלעס טהאן: מארדען, רויבען, ננב'ענען, נור זעלבסטפערשטענדליך, קיינער זאל דערפון ניט וויסען; דאס איז נעווען דער וועג און וועלכען איך בין אימער געגאנגען און אין דעם זעלבען וועג זאלסט דוא, מיין קינד, אויך געהן. קום צו מיר, מיין טאכטער, לאס דיך האַטש קושען דערפאר וואס איך קען מיט דיר שטאַלצירען.

ער האט זיך צערטליך איינגעשלאסען אין זיינע הענד און האט זיך הערצליך געקומט.

279 מעס קאפיטעל.

אונטעררוואַרטעטע נייעס.

דאס בלוט האט געקאכט אין וולאדימיר נעלידאָוו. דער בריעף וואס דוא נובערנאנטין סוסאנאַ פעטראָוו האט איהם געוויזען. דיעזער בריעף האט איהם יעצט דא אריינגעגעפּענט ער זאל זעהן ווער און וואס זיין כלה איז, אז זי איז א מערדערין און דער גרעסטער אויסווארף דער נאַטור.

דאס בלוט האט אין איהם געקאכט דערפאר וואס ער האט זיך געלאזט אזוי לאנג און אזוי פיעל נאַררען. ער האט זיך געשעמט פאר זיך אליין, וואס ער האט ביי אַהער ניט בעמערקט וואס פאר א פערפלוכטעס, אבשייליכנס וועגען אדעלא איז, און זאגאר נאכדעם אז ער האט צופעליגער-ווייזע געלעזען דעם בריעף וואס זי האט געשריעבען צו איהר פאטער, און וועלכען זי האט אזוי דייטליך געד שריעבען וועגען דעם גראף אנטאין פערניפּטונג, אויך דאן האט ער זיך געלאזט פון איהר נאַררען און האט איהר געגלויבט, אז זי רעדט פון א הונד'ס פערניפּטונג.

— נור וואס איז מיט דער נובערנאנטין? איז איהם פלוצלינג א פראגע איינגעפאלען — ווארום האט זי אזוי שרעקליך אויסגעזעהן, אלס זי האט איהם דעם בריעף געוויזען? פאַרוואס האט זי איהם דעם בריעף ניט געוואָלט אבגעבען און איז מיט איהם אנטלאפען געוואָרען?

א לאנגע צייט האט זיך נעלידאָוו געבראכען דעם קאפּ זוכענדיג דא דייטונג פון דער רעטהזעל, אבער ער האט עס ניט געפונען. ער האט דאס נור געקענט פערענטפערען, מיט דעם האט וואס סוסאנאַ האט אָהנע צווייפּעל געטראגען אויף אדעלאַין, דערפאר וואס זי האט איהר דא אזוי פיעל בעליידיגט.

— וואס טהוט מען יעצט? — האט ער זיך געקלערט — איך זאל פערשווייגען אזא מערדעריי איז דאס דאָך א זינד פאר נאט און פאר זיך זעלבסט; זאל איך דאס איבערגעבען דער עפענטליכקייט איז דאס דאס גרעסטע שאַנדע פאר מיר, דען איבעראַל איז בעקאנט אז אדעלא איז מיין בראַוט. מען וועט מיך צוליעב איהר אזוי פערבראכען, דאס איך וועל מיך שעמען דאס פנים וויזען פאר מייע בעקאנטע.

— נור עם מענ זיין וואס עם וויל— האט דער ארענטליכער מאן ענדליך אויסגערופען— איך טח דיא שרעסליכע געהיימנים פערעפענטליכען, אבער וואו איז דער בריעף? ווארום האט דיא נובערנאנטין דעם בריעף צוגענומען?

ער איז אויפגעשטאנען פון זיין אָרט און איז געגאנגען צו סוסאנא'ן אין צימער פאָדערן פון איהר דעם בריעף, אבער ער האט זיא אין איהר צימער ניט געטראפען. ער איז אריינגעגאנגען אין דעם קינדער-צימער אויך צו דער מוטער, פיעללייכט וועט ער זיא דא געפינען, אבער זיא איז נירגענד געווען.

— וואו איז דיא מאדאם פעטראָוו? — האט ער געפרעגט דער מוטער.

— איך ווייס ניט— האָט דיא מאדאם געלידאָוו געענטשערט— וואָצו ברויכסט דוא איהר?

— איך בעדארף זיא נאָטהווענדיג האבען.

— עפעס ביסט דוא שטאַרק אויפגערעגט, וואלאדיא— האט דיא מוטער געזאגט בעטראַכטענדיג דעם זאַהן. זאג דאָך מיר, וואס פאר א נייעס האט ביי אונז פאַסירט?

— נאָר ניט, מוטער.

— דוא נאָרסט מיר, וואלאדיא. איך פאָרדערע פון דיר, דוא זאָלסט מיר אלעס דערצעהלען.

וואלאדיא האט אייניגע מינוטען געשוויגען. עס איז איהם זעהר שווער געווען דער מוטער אזא שרעקליכע זאך צו דערצעהלען. אלס זיא האט אבער צום צווייטען און צום דריטען מאל דאסזעלבע פון איהם געפאָרדערט, האט ער זיך שוין ניט געקענט איינהאַלטען און האט געענטפערט:

— מוטער! אדעלא איז א איינפאכע מערדערין.

— וואס? — האט דיא אלטע געפרעגט, אויסגלאַצענדיג דיא אויגען אויף דעם זאַהן.

— אדעלא איז א מערדערין— האט ער וויעדערהאַלט.

— וואס הייסט א מערדערין?

— זיא איז א מערדערין אין פאָלען זינע דעם וואָרט, דען זיא מיט איהר פאטער האבען א מענשען פערניפּטעט.

דיא מוטער איז בלאָס געוואָרען און האָט נאך מעהר פערוואונדערט דעם יאָהן אונגעקוקט.

— דוא גלויבסט מיר ניט? מוטער— האט וואלאדיא געזאגט— האט דיר דיא מאדאם פעטראָוו נאָר ניט דערצעהלט?

— ניין, זיא האט מיר נאר ניט דערצעהלט.

— עס איז פיעל געזינטער פאר דיר, דוא זאָלסט דאס ניט הערען און ניט וועלען וויסען

— איך בין דאָך אבער פאָרט גייערדיג צו וויסען וואס דא טהוט זיך. דער צעהל דאך מיר, מיין זאַהן, איז דאס דיין ערנסט, אדער דוא שפאַסט?

- ניין, מוטער, איך שפאס ניט. אדעלא האט אין דער ווירקליכקייט 6 מענשען פערניפטעט.
- וועלכען מענשען?
- איהר אייגענעם קאָזין, דעם נראף אנטאָן ראנילאָוו.
- יעווס! הער איך ריכטיג?
- דאס איז ריכטיג וויא איך דערזעהל דיר, מוטער:
- אבער פון וואָנען ווייסט דוא דאָס?
- וואלאדיא האט איהר דערזעהלט פון דעם בריעף וואס ער האט צופעליג געפונען ביי אדעלא'ן אין צימער, און פון דעם בריעף וואס דיא נובערנאנטין האט איהם געוויזען.
- נו, און דוא ווייסט אז דער נראף דאָנילאָוו איז ווירקליך פערניפטעט נע וואָרען? — האט דיא מאדאם געלידאָוו געפרעגט צימערנד ביי אלע גליעדער.
- יא, איך ווייס. דיא מאדאם פעטראָוו האָט עס מיר דערזעהלט.
- פון וואָנען ווייס זיא דאס?
- דאס האב איך איהר ניט געפרעגט.
- גרויסער נאָם! — האט דיא מוטער ערשראקען אויסגערופען — דער קאפ צו שפאלט זיך אויף מיר. מיר גלויבסט זיך דאס נאר ניט. איך האב דיר שוין לאנג געזאגט אז אדעלא געפעלט מיר ניט, אז זיא איז זעהר פערדאָרבען, אבער זיא זאל זיין אָן איינפאכע מערדערין, דאס איז מיר נאר ניט איינגעפאלען.
- איך וואלט דאס אויך קיין מאל געגלויבט. וואס פאר א ראטה ניסט דוא מיר יעצט, מוטער?
- ווענען וואס פערלאנגסט דוא א ראטה?
- צו זאל איך דעם מאָרטהאָט בעקאנט מאכען צו ניט?
- געוויס מאָר מען אזא שרעקליכע זאך ניט פערשוויינען.
- אבער פערנעס ניט, מוטער, וויא מיר וועלען זיין צו שפאָט און צו שאַנד.
- דוא שפיעלסט זיך מיט אזא זאך, מיין כלח איז אָן איינפאכע מערדערין.
- נו, וואס-זשע איז? דוא זעהסט דאָך אז קיינער האט פון דער געהיימניס געוואוסט, האָטש זיא האט געוואוינט צווישען מענשען און האט געהאט פיעלע בעקאנטע און פריינדע. דוא מאָרסט דאָ ניט שוויינען, וואלאדיא. דיין שולדיגקייט איז דיא שרעקליכע געהיימניס צו פערפענטליכען.
- איך וועל דאס געוויס טהאן, איך מוז אבער האבען דעם בריעף וואס דיא נובערנאנטין האט מיר געוויזען.
- נו, געהם ביי איהר דעם בריעף.
- איך ווייס אבער ניט וואו זיא איז.
- געוויס וועט זיא באלד קומען.
- מיר איז א וואונדער, וואס זיא איז מיט דעם בריעף אנטלאָשען געווארען;
- דיא איז אזוי געווען פעראינזכערעסירט, דאס מען קען סינען אז דער מאָרטהאָט בעלאָנטט איהר נאנץ לעבען.

— דאס ווייזט דיר נור אויס אזוי. זיא איז נעוויס דורכלעזענדיג דעם בריעף אזוי ערשראָקען געוואָרען, דאס זיא האט ניט געוואוסט וואו זיא איז אין דער וועלט; יעדער עהרליכער מאן וואלט זיך פערלאָרען ביי אזא צופאַל. אבער זאג מיר, מיין זאָהן, וואו האט זיא דעם בריעף גענומען?

— דאס ווייס איך ניט.

אין דער מינוט האט מען א שטארקען קלונג געמאהן אין דער טהיר-גלאָקע.
 — דאס מוז נעהן דיא מאדאם פעטראוו— האט דיא מאדאם געלידאָוו געזאגט— דוא וועסט ביי איהר קענען דעם בריעף צונעהמען און שוין ארכייטען ווענען דעם.

דער דיענער איז אריינגעקומען און האט געמעלדעט, אז א רייך-געקליידעטער מאן וויל זעהן דעם העררען געלידאָוו.

— דאס איז נעוויס איינער פון מייע קונדען — האט וולאדימיר געזאגט — פיהר איהם אריין אין מיין קאבינעט.

ביי דיא ווערטער איז ער אליין אויף אין יענעם צימער אריינגעגאנגען.
 באלד איז אין זיין קאבינעט אריינגעקומען יענער געהיימיספאָלער מאן, וועלכער איז אונזערע לעזער בעקאנט אונטער דעם נאמען „דעם טיפּעלס ברודער“.
 — האב איך דיא עהרע צו שפרעכען מיט העררען געלידאוו? — האט דער גאסט געפרעגט אין א ריין ליטערארישע רוסישע שפראכע.

— יא, מיין הערר, איך בין וולאדימיר געלידאָוו — האט וואלאדיא מיט רעספעקט געענטפערט — מיט וואס קען איך אייך דיענען?

— געפינט זיך ביי אייך אין הויז דיא גרעפין דאָנילאָוו?
 — דיא גרעפין דאָנילאָוו? — האט געלידאוו ערשטוינט געענטפערט — ניין, מיין הערר, אזא גרעפין איז ביי אונז אין הויז ניט געווען.
 — מיר האט אבער א געוויסער מאן דערצעהלט, אז דיא גרעפין געפינט זיך ביי אייך אין הויז.

— וועלכער מאן האט אייך אזא לינגען דערצעהלט?
 — א איד, מיט דעם נאמען מיכאאיל גרינזאנג.
 — מיכאאיל גרינזאנג איז קיין לינגער און מיר איז א וואונדער, וויא קומט דאס ער זאָל זאָ-וואס דערצעהלען.

— ער האט דאך אבער פאָרט דערצעהלט.
 — האָט ער דייטליך געזאגט, אז זיא געפינט זיך ביי מיר אין הויז?
 — יא, ער האט געזאגט, אז זיא דיענט ביי אייך אלס נובערנאנטיין.
 — הא? — האָט געלידאָוו איבערראשט אויסגערופען — זאָל דאָס מעגליך זיין, אז זיא איז דיא גרעפין דאָנילאָוו?
 — וועמען מיינט איהר?

— ביי אונז אין הויז געפינט זיך יא א נובערנאנטיין, וועלכע דער הערר גרינזאנג אליין האָט אונז רעקאָמאנדירט, אבער זיא הייסט ניט גרעפין דאָנילאָוו. אַנדערן מוסאָנא פעטראַוו.

דער מאן האָט אייניגע מינוטען געמראכט און האט וויא צו זיך אליין גע-

זאגט :

— דאס איז זיא.

— אזוי? זאל איך נלויבען אז דיא מאַראם פעמראָון איז נאר דיא גרעפן

ראַנילאוו? נור איהר האט רעכט. יעצט פאנג איך אָן צו פערשטעהן, אז דאס איז ווירקליך דיא גרעפן ראַנילאָוו.

— קען איך זיא יעצט זעהן?

— ניין, זיא איז גראדע יעצט צו הייזע נימא.

— וועט זיא פיעללייכט באלד קומען?

— עס קען זיין. בעשטימט קען איך ניט זאגען יא.

— איהר וועט אזוי פריינדליך זיין, הערר געלידאָוו, איהר איבערגעבען ריעזע

קארטע — האט דער גאסט געזאגט איבעררייכענדר דעם אדוואקאט זעהר אן עלע- נאנטע קארטע, און זאלט איהר דערביי זאגען דאס איך ווינט זיא נאָטהווענדיג צו זעהן. זיא וועט שוין וויסען וואו מיך צו געפינען.

— זעהר שעהן — האט געלידאוו געענטפערט צונעהמענדר דיא קארטע.

געלידאוו איז באלד נאך זיין אוועקגעהן אריינגעלאפען צו דער מוטער און

האט אויסגערופען :

— מוטער! איך האב דיר זעהר א וויכטיגע זאך צו ענדקען.

— וואס איז דאס פאר א זאך? — האט דיא מוטער גייעריג געפרעגט.

— דוא ווייסט ווער אונזער גובערנאנטין איז?

— ווארום זאל איך ניט וויסען? זיא זעלבסט האט דאך אונז דערזעהלט

ווער זיא איז?

— זיא האט אונז גענאררט, מוטער. זיא הייסט ניט סוכאנא פעטראוו,

זאנדערן — גרעפן ראַנילאָוו.

— וואס? — האט דיא אלטע ערשטוינט געפרעגט.

— יא, יא, מוטער. זיא איז דיא גרעפן ראַנילאָוו, דיא פרי פון דעם פער-

ניפטעמען גראַף אנטאן ראַנילאָוו. יעצט פערשטעה איך שוין, ווארום אדעלאס בריעף האט אויף איהר אזא געוואַלטיגען איינדרוק געמאכט.

— אָבער וואלאדיא, בעדענק נור וואָס דוא רעדסט, וויא איז דאס מעגליך,

אז דיא גרעפן ראַנילאָוו זאל ביי אונז אנגעהמען א שטעלע אלס גובערנאנטין. ווער ווייס ווער דער מאן איז. וואס איז דא ערשט געווען, דאס מוז זיין א וואהנויניגער.

אדער ער איז געקומען מיט אן אויסרייד אהער עפעס אויסקוקען.

— איך וועל באלד וויסען ווער ער איז, דען ער האט זיינע א קארטע איבער-

געלאזט — האט געלידאָוו געזאגט און האט פון דער מאַש ארויסגענומען דיא קארטע וואס דער גאסט האט איהם געגעבען.

מען קען זיך לייכט פאַרשטעלען זיי און זיינע מוטערס ערשטוינען, אלס זיי

האבען אויף דער קארטע איבערגעלעזען דעם גאָסטען: גראַספירסט וולאַדימיר אלכסדראָוויטש.

280 מעם קאפיטעל.

צוויי פריינדיגען.

נאר אן אנדער מינע ליענט יעצט אויף בת-שבע'ס געזיכט. פערשוואונדען איז דיא פרעכהייט וואס איז אויף איהר אנטליץ אימער געלענען. קוקענדיג אויף איהר האט מען געקענט מיינען, אז זיא איז פון יענע פרויען וואס קענען אויס קיישהייט קיינע צוויי ווערטער אויסריידען.

זיא יוצט יעצט פערטראכט ווענען א זיסען צוקונפט.

בת-שבע זאל טראכטען ווענען א צוקונפט. זיא, וואס האט קיין מאל געדענקט א פאמיליען-לעבען צו פיהרען און לעבען מיט לייטען גלייך, זיא זאל פאנטאזירען פון א צוקונפט, וואס איז גענרינדעט אויף א פאמיליענגליק. דאס איז צו בעוואונ-
דערן.

און דאך איז דער וואונדער געשעהען. דיא פערצווייפערטע בת-שבע, וואס האט נור געוואלט סקאנדאלען מאכען און זיך פערקויפען פאר טויזענדער צו יעדען אונגעניש, דיא זעלבע פרוי האט יעצט מיט נאנץ אנדערע בליקען אויף דער וועלט געקוקט, איהרע אויגען האבען זיך וויא ערשט געעפענט צו זעהן אז דיא וועלט איז ניט אזוי פערדארבען וויא זיא האט געמיינט, אז עס גיבען נאך אונטער דעם היי מעל ארדענטליכע מענשען וואס מען מאג זיי געטרויען און גלויבען שענקען. און דיא אלע נייע געפיהלע האט אין איהר איינגעפליסט קראַגענשטיין דורך דעם אנטראג וואס ער האט איהר געמאכט זיא זאל זיינע פרוי ווערען.

זיא האט זיך בערעכענט, אז זיא קען נאך א גליקליכע פרוי ווערען. זיא קען נאך צווישען ארדענטליכע לייטע א גרויסע ראָליע שפיעלען און זיך פערדיענען דיא אכטונג פון געאכטעטע פריינדע.

מען קען ניט זאגען, אז זיא האט קראַגענשטיינען געליעבט מיט יענער היי סער ליעבע, וואס א כלה קען פיהלען צו א הייס געליעבטען חתן. זיא האט אזא ליעבע צו איהם ניט געקענט פיהלען, ווייל ער וואר פיעל עלטער פון איהר, ער האט געמאנט זיין איהרער א פאָטער. אבער זיא האט איהם געליעבט וויא א פריינדין און געאכטעט אלס רייכען ארדענטליכען קויפמאן.

זיא האט זיך פאָרגעשטעלט וויא שעהן זיא וועט קענען פאר אזא מאַן לעבען. אויסער וואס איהר וועט קיין זאך פעהלען, וועט זיא אין דער פיינסטער געזעלשאפט אריינטרעטען און אלע וועלען זיא אלס פאָרגעהמע דאמע בעטראכטען.

נור איין זאך האט זיא געפלאנט און האט איהר קיין רוהע געגעבען. דאס געוויסען האט איהר דערמאנט, אז זיא בענעהט א גרויסע זינדע געגען דעם גוטען מאן, דאמיט וואס זיא לאזט איהם גלויבען, אז זיא איז איינע ארדענטליכע פרוי, וועהרענד זיא האט ביי זיך גוט געוואוסט, אז איהר עהרע גיז אויף דער שענדליכע סטער ווייזע גערויבט געוואָרען. נאך נאָר ניט לאנג האט זיא איהר עהרע פערקויפט צו דעם גראַספירסט סערנעי אלכסנדראָוויטש ...

און ווער האט זיא ארייפגעפיהרט אויף אזא שמוציגען וועג? ער! אלעס יענער

אונמענש וואס האט זיך בענוצט מיט איהר לייכטגלויביגקייט און האט געמאכט
אז אלעס זאל ביי איהר רעכט ווערען ...

ביי דעם געדאנק האט זיך איהר צאָרן אויף יענעם אונגענשען נאר אויף
דאס נייע אין איהר ברוסט צופלאַטט און דאס ראכע געפיהל האט זיא וויטהענד
געמאכט.

— וואו דערטאפ איך דיעזען טייפעל? — האט זיא געשטאמעלט און האט
געקריצט מיט דיא צייהן — א האלב לעבען וואָלט איך אבגעגעבען ווען איך זאָל
איהם קענען זיין לאהן בעצאהלען. ...

א קלאפ אין טהיר האט איהררע געדאנקען געשטערט. אויף איהר אויסגעד
שריי, העראיין! האט זיך דיא טהיר געעפענט און סאָנקא איז אריינגעקומען.

דערזעהענדיג סאנקאן איז בת-שבע אבערמאלס מונטער געוואָרען. זיא האט
שוין זייט אייניגע טעג דיעזער איינציגער פריינדין ערוואַרטעט. זיא האט געוואלט
פאר א נוטען פריינד איהרע געפיהלע פון דער לעצטער צייט אויסניעסען און קיין
אנדער פריינדין פון בת-שבע'ן האט זיא נאך דערווייל ניט געהאט.

דיא פריינדינס האבען זיך הערצליך געקושט און בת-שבע האט מיט א פאָר-
וואורפספאלען מאן געזאגט:

— וואס איז דיא אורזאכע ליבעע פריינדין, וואָס איך האב אייך שוין אַ היב-
שע צייט ניט געזעהן. איך האב געגלויבט, אז איהר ווילט מיך שוין ניט מעהר
קענען.

— וויא אזוי האט איהר דאס געקענט רעכענען — האט סאָנקא געענטפערט —
האט איהר מיר דען אנלאס געגעבען איך זאל אויפהערען אייך אלס פריינדין צו
בעטראכטען?

— היינטיגע צייטען דארף מען צו אזעלכע זאכען קיין אנלאס געבען — האט
בת-שבע געלאכט — מיר זעהען זעהר אפט וויא פריינדע ווערען פיינדע נאר אהן אַ
אורזאכע.

— וואס ביי לייטען איז ווייס איך ניט און חיל ניט וויסען. איך ווייס אז
מיינער אַ פריינדין טוז איך אימער ליבען.

— דאס איז זעהר פייך פון אייך ליבעע סאנקא. אבער דערזעהלסט מיר וואָס
הערט זיך ביי אייך נייעס?

— ביי מיר איז אלץ דאס זעלבע — האט סאנקא זיפצענד געענטפערט.

— וואס? ער קומט אלץ צו אייך ניט?

— זיין.

— זעהר ער איז נאך דא אין מאַסקווא?

— וואָס ווייס איך ניט. מיט אכט טאג צוריק האט מען איהם נאך דאָ געזעהן.

— נו, איז ער נאך געוויס דא און דאס איז זעהר אַ נוטער צייכען.

— אַ נוטער צייכען?

— יא, דאָס בעווייזט, אז ער קען פון דאנען ניט אועקפאָהרען איהר וועט

זעהען ליבעע פריינדין, אז דער זעלבער יאזעף, וועלכער האט אייך אזוי שלעכט

בעהאנדעלט, וועט נאך קניענר פאר אייך אום פערצייהונט ביטען דאפיר, וואָס ער האט אייך אזוי שלעכט בעהאנדעלט.

— דאס גלויבט זיך מיר ניט.

— און איך זאג אייך איהר זאלט דאס גלויבען. ער נעפעלט מיר פאַר אן ארדענטליכען מאן און איך פערשטעה, אז דאס הערץ וועט איהם ניט דערלאזען ער זאל אייך שלעכט בעהאנדלען.

— וויא קומט דאס לעבע בת-שבע וואס איהר האט אנגעהויבען צו גלויבען, אז א מאנספערזאן זאל זיין עהרליך— האט סאָנקא ערשטוינט געזאגט.

— וויא קומט דאס פרעגט איהר? נאנץ איינפאַך, איך האב מיך אין דער לעצטער צייט אנגעהויבען איבערצוצייגען, אז צווישען מאנסלייט געפינט זיך נאך אן עהרליכער מאן.

— אזוי? — האט סאָנקא געלאכט — איהר זאָלט צו אזא איבערציינונג קומען, דאס איז מיר אַ וואונדער.

— דיא צייט מאכט אלעס איבער— האט בת-שבע געענטפערט— אין דער קורצער צייט וואס מיר האבען זיך-ניט געזעהען, האט זיך ביי מיר געמאכט אזא פאל וואס האט אלע מיינע מיינונגען, זאגאַר מיינע געפיהלע אין גאנצען אומגע-ענדערט.

— דארף איך פרעגען וואס דאס איז געווען פאר אַ פאל. — איך קען דאס אייך דערזעהלען און איהר אלס גוטע פריינדן און זייטיגער מענטש וועט מיר, זא גלויבע איך, אַ גוטען ראטה געבען.

— מיט פערגניגען וועל איך אייך מיין פריינדליכסטען ראטה געבען. בת-שבע האט איהר פריינדין דערזעהלט פון איהר בעגענונג מיט קראנענ-שטיינען און פון דעם וואס ער האט איהר אַ הייראַטס אנטראג געמאכט. זיא האט געענדיגט מיט דיא ווערטער:

— דיעזער מאן האט אויף מיר זעהר אַ גוטען איינדרוק געמאכט, ניט מיט זיין רייכטהום, זאנדערן מיט זיין ערעלקייט.

— מיר איז זעהר אנגענעהם זא וואס צו הערען— האט סאנקא געזאגט — עס פרעהט מיך זעהר וואס אייך האט זיך אזא גלענצענדע פאַרטיי געמאכט און מיין ראטה איז, איהר זאָלט אזא גליק פון דער האנד ניט ארויסלאָזען.

— געוויס וועל איך מיך ניט ענטזאגען פון אזא גליק. איך ציטער נור, ער זאל זיך פון אזא אונגליק ענטזאגען.

— אן אונגליק? — האט סאנקא ערשטוינט געפרעגט— וואס מיינט איהר מיט דיא ווערטער?

— איך בין פאר אזא עדעלמאן אן אונגליק— האט בת-שבע ערנסט געענט-פערט— איך בין אין זיך ניט גענארט און איך ווייס, אז איך האב דיא ווערטע ניט זאגאַר זיינע א דיענסט צו זיין.

— זאגט דאס ניט לעבע פריינדין, אלע מענטשען זיינען מענטשען. דאס הייסט פון בלוט און שלייש, רייכטהום אליין מאכט דעם מענטשען ניט איבער, ער בלייבט

דער זעלבער וואס פריהער. איך פלענ אימער זיך אויך מראכטען, אז איך האב ניט דיא ווערט צו זיין יאזעף לעהמאנס פרוי. דען איך בין דאך ניט מעהר ורא א דארפסמערדען און ער איז א נרויסער וועלטליכער קויפמאן. אבער מיט דער צייט, אז איך בין אביסעל פראקטישער געוואָרען אין דער וועלט, האב איך אנגעפאָנגען צו פערשטעהען, אז אלע מענשען זיינען גלייך, דען ווען זיי זאלען זיין פערשידענע וואלט יאָזעף מיך ניט געליבט.

— ביי אייך איז אן אנדער זאך און ביי מיר איז ווייטער א נאנץ אנדער ואך....

— וואס איז דאס ביי אייך אנדערש אלס ביי מיר.

אויף דער פראגע איז בת־שבע שולדיג געבליעבען איהר אנטוואָרט. זיא האט איהר שמוציגע געהיימיניס פאר אזא אָרדענטליכעם קיישעס מערדען ניט געקענט דערזעהלען און זיא האט דארויף געזאגט:

— לאמיר בעסער ריידען פון אנדערע זאכען. וואס הערט זיך ביי אייך ווייטער פאר א נייעס?

— יא, איך האב מיך נאר פערנעסען אייך איבערזונגעבען דיא וויכטיגע נייעס וואס איך האב אייך געבראַכט.

— א וויכטיגע נייעס האט איהר מיר געבראַכט?

— יא, ליעבע פריינדין, איהר האט זיך דאך געוואָלט זעהן מיט פערדערבליצען, וועלכער האט אויף אייך אזוי פיעל שלעכטעס גערעדט.

— דאס וויל איך יעצט אויך.

— נו, זאלט איהר זיך בעמיהען אריינקומען צו מיר זונטאג.

— וועט ער דען ביי אייך דאמאלס זיין?

— יא, ער האט מיר פערשפראַכען מאנטאג מיט א בעווד צו בעגליקען, אום פון מיר צו הערען צו בין איך צופריעדען זיין פרוי צו זיין — האט סאנקא מיט א ספאָטישען טאָן געזאגט.

— זעהר שעהן, איך וועל געוויס קומען — האט בת־שבע געענטפערט.

281 מעס קאפיעל.

יאַנעק איז אין כעס.

מיר זעהען יעצט אונזער בעקאנטען יאנעק קאבאנאו אין אַרשא. ער האט אויסגעוויקט אן ערלייבניס, צו זיין שוואגער אין געפענגניס אריינצונעהן און ער געהט יעצט צו דעם ארעסטאנט מיט א בעווד.

זיין שוואגער וואר א מאן פון אונגעפעהר דרייסיג יאהר אַלט, א געזונדער אייזערנער מחשיק וואס האט זיך אין דעם דאָרף דאנילאווקא דורך זיינע שטאַרקע קלעפּ וואס ער האט געקענט געבען, א נאמען פון א העלד ערוואָרבען.

אזעלכע געזונדע לייטע ווערען אויך אין דיא רוסישע אסטראנען ניט פער פאַלען, אויך דאָרט קויפען זיי זיך דיא אַכטונג פון אַלע ארעסטאנטען און שפיעלען צווישען זיי ניט פון סליינע ראָליע.

טראָפּים פּאַליץ — אזוי האט יאניקס שוואנער געהייסען — האט אין ארשאד געפענגענע אויך דורך זיינע קלעפּ וואס ער האט געשענקט א פאר ארעסטאנטען זיך ערוואַרבען דיא אכטונג פון זיינע געפענגענע ברידער. אָבוואָהל ער איז פאר דיא קלעפּ א פאר טעג געוועזען אין לאַך" (דאָס איז א פינסטערער קעלער וואו מען שפערט איין דיא ארעסטאנטען וואס פערזינדיגען זיך), אבער ארויסגעהענד פון דער לאַך איז ער ביי דיא ארעסטאנטען וויא מען זאגט א גאנצער פריץ געוואָרען, איהם האט מען מכבד געווען מיט דעם ערשטען כוס פון דיא שנאָפּס וואס דיא געפאנגענע פלעגען פאר געלד בעקומען דורך דיא וועכטער, איהם האט מען אבגעטראטען דעם שעהנסטען אָרט צום שלאפען. קורץ ער איז דאָרט געווען א גאנצער מאַכער.

יאנעק האט געמיינט אז ער וועט זיין שוואנער געפינען פערקלאנט און פער פינסטערט; וויא ערשטוינט אבער איז ער געווארען אלס אריינקומענד אין דעם נרויסען צימער וואו טראָכיס מיט נאך פיעלע ארעסטאנטען זיינען געוועסען האט ער איהם געטראָפען שטאַרק פרעהליך, זיצענד אויבען אן ארום א מיש וואס איז גע- מאַכט געוואָרען פון א ברייטער ברעט אויף א פאָס און שפיעלענד אין קארטען מיט זיינע קאמערעדען.

— יאנעק? — האט טראָכיס איבערראַשט אויסגערופען אלס ער האט דא זא אונטערוואַרטעט זיין שוואנער דערזעהן.

— יא, דאס בין איך ליעבער שוואנער — האט יאנעק פריינדליך געענטפערט איהם דיא האנד רייכענד.

— וויא קומסט דוא אהער נומער יאניק?

— איך וועל דיר שוין דערזעהלען וויא איך קום אהער, קענסט דוא מיט מיר געהן א ביסעל אָן אַ זייט.

— עס איז אפילו א שאדע יעצט אוועקצוגעהן, דען דיא קאָרט געהט מיר געהר נומ, אבער לכבוד אזא גאָסט מוז איך דאס שפיעלען אויף אייניגע מינוטען אוועקלייגען — האט טראָפּים געענטפערט און איז אבגעגאנגען מיט יאניק'ן אן אַ זייט.

— וויא קומסט דוא אהער יאניק? — האט טראָפּים אבערמאלס געפרענט אלס זיי האבען זיך געוועזט ווייט פון דיא איבעריגע ארעסטאנטען.

— איך בין געווען אין דאנילאווקא ביי דיין מאַמען — האט יאניק געענט- פערט — האט זיא מיר דערזעהלט אז דוא זיצט אין געפענגעניס, און האט מיך געבעטען אז דורכפאָהרענד אָרשא זאל איך צו דיר אריינגעהן ערפאָהרען וואס דוא מאַכסט. איך האב דאס איהר פערשפראַכען און האב וואָרט געהאַלטען וויא דוא זעהסט.

-- דאס איז זעהר שעהן פון דיר יאנעק. זאג מיר נור וואס מאַכט דיין ווייב און דייןע קינדערלאַך.

— אלע זיינען געזונד.

-- וואס האָסט דוא געטהאן אין דאנילאווקא?

— דאס איז א לאנגע מעשה און עס האט ניט דיא ווערטח מען זאל זיא איבערדערזעהלען.

— איך בין אבער זעהר ניינעריג זיא צו הערען, ווייל איך פערשטעה אז דוא וועסט ניט אזוי אומזיסט פאהרען נאך דאנילאווקא.

— איך וועל דיר זאגען דיא וואהרהייט אז איך בין נאך דאנילאווקא געפאהר רען מיט דער האָפנונג פיעל געלד צו פערדיענען, ליידער אבער האט מיך נור געד קאָסט אומזיסטע הוצאות און איך פאהר צוריק מיט לעדיגע קעשענעס.

— איך פערשטעה דיך גאר ניט דוא ביסט געפאהרען נאך דאנילאווקא פיעל געלד צו פערדיענען. איך זעה גאר ניט ארויס וויא מען קען אין דיעזען וויסטען דאָרף געלד בעקומען.

— ווען דער גראָף זאל געווען לעבען וואָלט איך אויך דיין מוטער גליקליך געוואָרן.

— וואס איה, דער גראָף דאָנילאוו איז געשטאָרבען!

— עס פערשטעהט זיך אז ער איז געשטאָרבען.

— ווער האט דאס דיר געזאגט, האט טראָפּים לאַכענד געפרעגט.

— דיין מוטער האט עס מיר געזאגט.

— זיא דיא אלטע שיכורטע, איך האב איהם ערשט היינט אליין געזעהן.

— וועמען האָסט דוא געזעהן האט יאניק העכסט פערוואונדערט געפרעגט.

— וואס הייסט וועמען? דוא רעדסט דאָך פון דעם גראָף אנטאָן דאָנילאָוו,

נא, זאג איך דיר אז איך האב איהם ערשט היינט אליין געזעהן.

— וואו האָסט דוא איהם געזעהן?

— ווייסט דוא דען ניט או ער זיצט דא אין געפעניס?

— איך ווייס אז ער איז דא געזעסען און איז דא געשטאָרבען.

— דאס איז א ליגען, ער לעבט אזוי וויא איך און אזוי וויא דוא.

— ביסט דוא ביי דיין קלארען פערשטאנד טראָפּים?

— איך בין געוויס ביי מיין קלארען פערשטאנד. דען איך האב פאָרט אליין

מיט מייע אויגען געזעהן דעם גראָף דאניאלוו.

יאניקס אויגען האבען אנגעהויבען פאר פריידע צו פינקלען. ווען ער זאל זיך

ניט געווען שעהמען פאר דיא איבעריגע ארעסטאנטען וואלם ער דעם ליעבען שווא-

גער געהאפט קושען פאר דער נומער בשורה וואס ער האט איהם געבראכט.

— זיסער ליעבער טראָפּים — האט ער ענטזיקט אויסגערופען — זאל איך

דיר גלויבען אז דער גראָף אנטאָן דאָנילאוו לעבט ווירקליך.

— זעהסט דוא, — האט טראפּים ספאָטיש געענטפערט — יעצט פאָנג איך

אן צו גלויבען אז דוא ביסט ניט ביי דיין קלארען פערשטאנד. דען איך האב דיר

שוין אייניגע מאל געזאגט אז איך אליין האב דעם גראָף דאָנילאוו לעבעדיג געזעהן

און דוא גלויבסט מיר אלץ ניט.

— זיצט ער נאָך יעצט אויך אין אסטראנ.

— דוא הערסט דאָך אז ער איז דא, זאָנסט וואָלט איך איהם ניט געזעהן.

נור, וויא מיר שיינט וועט ער אין ניכען בעפרייט ווערען, דען ער איז דא איך וויא

פריי. ער געהט זיך שטענדיג ארום פריי איבערן הויף און קיינער זאגט איהם א שלעכט וואָרט ניט.

— זאג מיר מיין ליעבער טראָפּים, קען איך איהם פּיעללייכט אויך זעהן?
 — פאר וואס ניט. דוא קענסט בעמען דעם סמאָטריטעל וועט ער דיך צו איהם אריינלאָזען. נור איך גלויב אז דאס איז אויך איבעריג. דען גראדע צו דיזענער צייט קען מען דעם גראָף אימער טרעפען אין הויף פון אסטראג. אבער קענסט דוא מיר זאגען יאניק וואס פאר א געשעפטען דוא האָסט מיט איהם.
 — דאס דאַרפסט דוא יעצט ניט וויסען. שפעטער ווען איך וועל מיין ציעל עררייכען וועסט דוא אלעס ערפאהרען און וועסט געוויס אויך א פעט ביינרעל פון דער געשיכטע אבליעקען.

— ווען דוא ווילסט מיר ניט זאגען וועל איך דיר ניט צווינגען, אבער דוא מחט שוין, ליעבער יאניק, ארויסגעהן אינ'ם הויף ווען דוא ווילסט דעם גראָף זעהן, דען שפעטער קענסט דוא דאס פערשפעטיגען און דוא וועסט דאַרפען אנקומען צו אונזער סמאָטריטעל. דוא קענסט דאך, רוכט זיך, דעם גראָף אַנטאָן?

— א פראגע, צו איך קען איהם! ווען ער פלעגט קומען אין מאָסקווא פלעג איך באלד ביי איהם זיין און בין קיין מאל מיט לעדיגע הענד פון איהם ניט ארויס 'ענאנגען. אדיע דערווייל, טראפּים. איך פאָנג אָן צו גלויבען, אז נאט אליין האט גווי געמאכט איך זאָל דיך בעזוכען, אום איך זאָל ערפאהרען אז דער גראָף לעבט און איך זאל מיינס דאָך אויספיהרען.

ער האט טראפּים'ן ברידערליך דיא האנד געדריקט און איז ארויסגעגאנגען אין הויף אריין.

ער האט זיך אין אלע זייטען אומגעקוקט און האט דערזעהן וויא אויף דער באַנק וואס שטעהט אין מיטען הויף יוצט א מאן מיט א בוד אין דער האַנד.
 — רוכט זיך, דאס איז ער — האט זיך יאניק געקלערט און איז לאַנגזאַם צוגעגאנגען געהענטער.

דאס וואָר ווירקליך דער גראָף אנטאן דאַנילאָוו. ער איז געזעסען פערטיעשט איבער א בוד, נור דאס גערויש פון יאניק'ס טריט האט איהם געשטרעט דאס לעזען. ער האט אויפגעהויבען דעם קאָפּ און האט ערשטוינט אויסגערופען:
 — קאבאנאו?

— יא, געדינגער הערר גראָף, דאס בין איך אייער ערנעבענסטער ריענער יאניק סאבאנאו — האט יאניק געענטפערט זיך זעהר טיעף פערנייגענד -- אַך וויא גליקליך איך בין וואס איך זעה אייך.

— אין אזא אָרט? — האט דער גראָף שפאָטיש געפרעגט.
 — ניין, הערר גראָף. מיך פרייט וואס איך זעה אייך לעבעדיג, דען אין דער וועלט געהט א קלאַנג אז איהר זייט געשטאַרבען. מיך האט דיא גאַכריכט וויא א דונער געטראפען; איך דאַרף אייך ניט דערזעהלען, געדינגער גראָף, וויא טהייער איהר זייט ביי מיר; איך בין אימער פערטיג געווען פון אייערטוועגען צו פליהען אין פייער און אין וואַסער; איך אויך מיין פרוי האבען בלוטיגע טרעהערען.

פערנאָסען. אלס מיר האבען געהערט אז איהר זייט געשטארבען. יעצט אבער בין איך גליקליך, און איך שטעל מיר פאָר וויא מײן פרוי וועט זיך דערפרייען אלס זיא וועט דערהערען, אז איהר לעבט.

— איך בין אייך זעהר דאָנקבאַר פאַר אייער פריינדשאפט — האט דער גראַף געענטפערט געריהרט פון דעם מעגשענס ליעבע צו איהם.

— וואלט איך דאס ווען געגלייבט, אז דער גנדינער גראַף וועט זיצען דא אין געפונגניס? — האט יאניק געזאגט — אָ, דאס איז שרעקליך! איך מײן אייך ניט צו שמיכלען, גנדינער גראַף, דערמיט וואס איך וועל אייך זאגען, אז אזא גוטער מענטש וויא איהר זייט ניט עס אין דער גאנצער וועלט ניט.

— עס קען זיין, אז גענען דער וועלט בין איך גוט געווען — האט אנטאן זיפגענד געענטפערט — דערפאר אבער בין איך גענען מײן אייגענער פרוי א מער-דער געווען און דערפאר האב איך פערדיענט א פיעל גרעסערע שמראַפע, אלס היער אין געפונגניס צו זיצען.

— איהר דאָרפט אבער ניט זאָרנען, הערר גראַף. איך גלויב, אז אזא מענטש וויא איהר זייט מוז בעפרייט ווערען. איהר וועט נאך צוריקקומען אין אייער דאָרף דאָגליאָוקא און וועט אבערמאלס גליקליך לעבען.

— רייד ניט פון גליק, יאניק. דיעזער נאמען איז פאר מיר אבגעשטארבען. דערזעהל מיר בעסער וויא קומסט דוא אהער?

— געוויס ווייסט איהר אז דא יעצט מײן שוואגער טראַפּים?

— יא, איך האב איהם א פאר מאל געזעהן.

— צו איהם בין איך דאס געקומען געוואָהר-ווערען. איך האב נאר ניט ער וואַרטעט אזא גליק אייך דא לעבעדיג צו טרעפען, נור אז איך האב אייך שוין יא דא געטראַפען, האב איך פאר אייך זעהר א וויכטיגע נייעס.

— פאר מיר א וויכטיגע נייעס?

— יא, הערר גראַף. איך ווייס אפילו ניט צו דיא נייעס וועט אייך שמעקען,

אַלענפאלס איז זיא פון גרויסער וויכטיגקייט פאר אייך.

— דוא מאַכסט מיך גייעריג, יאניק. דערזעהל מיך שוין וואס איז דאס

פאר אזא וויכטיגע נייעס?

— ווען איך וועל אייך מײן נייעס דערזעהלען, הערר גראַף, וועט איהר אויסער זיך ווערען פון איבערראַשונג. מײן שוועגער-מוטער, איהר קענט דאך זיא, דאס איז דיא איכע מאַריאַנאַ וועלכע איז ביי אייער פאטער אין הייז געווען זעהר געאַכטעט, זיא האט מיר דערזעהלט, ווייל זיא ערוואַרטעט יעדען טאג דעם טיט ווייל זיא דיא געהיימניס מיט זיך אין קבר ניט מיטשלעפען.

— דאס איז א געהיימניס?

— יא, זעהר א וויכטיגע געהיימניס פאר אייך. צום גליק, ווייס פון איהר

קיינער אויסער איך אליין.

— נו, דערזעהל-זשע שוין, אין וואס געשטעהט דיא געהיימניס?

— דאָ האַנדעלט זיך וועגען דעם בויס פון וואַגען איהר שטאַמם.

— וואס פאר א בים מיינסט דוא?
— איך מיין דיא קוועלע פון וועלכע איהר שטאמט.
— איך פערשטעה דיר אלץ ניט, יאניק.
— נו, ווען איהר פערשטעהט ניט, וועל איך אייך אלעס ערקלערען. איהר,
הערר גראף, מיינט דאך אז דער אלטער גראף מארטין דאנילאוו איז געווען אייען
פאטער?

— ביסט דוא וואהנזיני, יאניק. וואס הייסט איך מיין?
— איך בין ניט וואהנזיני, הערר גראף, איך ווייס וואס איך רייך. איך איהר
גלויבט אז דער גראף מארטין איז געווען אייער פאטער?
— נו, און דוא גלויבסט דאס ניט?
— איך בין פעסט איבערצייגט, אז דער גראף מארטין איז ניט געווען אייער
פאטער און זיין ווייב איז ניט געווען אייער מוטער.
— וואס פליידערסט דוא?

— איך פליידער ניט, הערר גראף. דאס איז דאך דיא געהיימניס וואס מיין
שוויגער האט מיר איבערגעגעבען, ווייל זיא אליין האט אייך פון אייערע ווירקליכע
עלטערען אבנע'ננבעט און האט אייך איבערגעגעבען דעם גראף מארטין דאנילאוו,
וועלכער האט פאר אלעמען געזאגט אז איהר זייט זיין זאָהן, און האט אייך טאקע
וויא זינס א קינד ערצויגען.

— דאס האט דיר דערזעהלט דיין שוויגער?
— יא, הערר גראף.

— האט זיא פאר איהר טויט ניט איהר פערשטאנד פערלאָרען?
— ניין, הערר גראף, זיא איז נאך נאנץ געזונד.
— דוא האסט דאך ערשט געזאגט, אז זיא ערווארטעט דעם טויט?
— איך האב דאך אייך שוין געזאגט, אז זיא האט מיר פערטרויט דאס זיא
האט אייך אבנע'ננבעט פון אייערע ווירקליכע עלטערן.
— ווער זיינען געווען מיינע ווירקליכע עלטערען?
— אויב אייך וועט דאס ניט פערדריסען, וועל איך דאס אייך זאגען.
— ניין, מיך וועט דאס ניט פערדריסען. זאג וואס דוא ווילסט.
— אייערע וואהרע עלטערען זיינען געווען...
— ווער?
— זשידעס.

יאניק האט געמיינט אז דער גראף וועט בלאָס ווערען וויא דער טויט ווען
זי יומט זיא שרעסליכע נייעס דערהערען, און וועט איהם נאך אפשר חאפען פאר
דעם גארנעל שטיקען דערפאר וואס ער וואַנט איהם אזוי צו בעליידיגען. וויא ער
שטוינט אבער איז ער געוואָרען, אלס ער האט געזעהן אז דער גראף איז געזעסען
רוהיג אויף זיין פלאץ און קיין צייכען פון שאַנדע איז אין איהם געווען צו בעשע'קען.
ער האט נור געפרעגט:

— האט דיין שוויגער בעווייזע?

— יא, איך האָב די בעווייזע אין מיין טאַש.

— וואָס איז דאָס פאַר בעווייזע?

— איך וועל דאָס אייך צייגען, הערר גראַף, אָבער איהר סוזט מיר אייער
וואָרט געבען, אז איהר וועט דאָס מיר צוריק אָבעבען.

— גוט! איך געב דיך מיין וואָרט אויף דעם.

יאניק האָט פון דער טאַש אַרויסגענומען דעם בריעף וואָס ער האָט צוגענו-
מען ביי מאַריאַנאַ'ן און האָט איהם איבערגעגעבען דעם גראַף מיט די ווערטער:

— ריעזער בריעף וועט אייך שוין אַלעס ערקלעהרען.

אַנטאָן האָט דעם בריעף אַ פּאָפּאַר מאָל איבערגעלעזען. ערשט יעצט האָבען

זיך אין זיין געזיכט אַלע פאַרבען געביטען און ער האָט געזאָגט:

— יא, יאניק, דו האָסט רעכט. דאָס איז זעהר אַ וויכטיגע געהיימניס. איך

בין דיך זעהר דאַנקבאַר דערפאַר וואָס דו האָסט זי מיר ענטדעקט.

יאניק האָט איהם העכסט פּערוואונדערט אָנגעקוקט. דער גראַף דאַנלאָוו

זאָל איהם דאַנקבאַר זיין דערפאַר, וואָס ער האָט איהם פּערטרויט אז ער שטאַמט
פון אידען און ער איז קיין געבאָרענער גראַף, דאָס האָט ער נאָר ניט ערוואַרטעט.

— נא, דאָ האָסטו צוריק דעם בריעף— האָט אַנטאָן געזאָגט איהם צוריק דעם

בריעף עררייכענדר— שאַדע, וואָס איך קען מיט דיין שוויגער יעצט ניט ריידען.

— וואָס האָט איהר געוואָלט מיט איהר ריידען?

— איך האָב איהר געוואָלט פּרענען, ווער זיינען מיינע ווירקליכע עלטערען.

— איהר הערט דאָך, אז זיי זיינען אידען?

— יא, דאָס האָב איך געהערט, אָבער איך בין זעהר נייגיעריג צו וויסען,

ווער זיינען זיי און צו לעבען זיי נאָך?

יאניק האָט זיך געקלעהרט, אז דער גראַף וויל אויספאַרשען צו זיינע עלטע-
רען לעבען, אום ער זאָל אין'ס פאַל, ווען זיי זיינען טויט, זיך קענען אָבלייקענען

פון דער גאַנצער געשיכטע, דאַרום האָט ער געענטפּערט:

— דאָס קען איך אייך זאָגען, הערר גראַף.

— וואָס? די געהיימניס ווייסט דו אויף?

— יא, גנעדיגער גראַף. איך ווייס.

— דו ווייסט ווער מיינע עלטערען זיינען?

— איך ווייס.

— און זיי לעבען ?

— יא, גראַף, זיי לעבען. אייער פּאָטער איז יעצט אין מאַסקוואַ, איך ווייס

זאָנאַר ווי ער הייסט.

— ער איז יעצט אין מאַסקוואַ ?

— יא.

— ווי הייסט ער ?

— שלמה פּיין.

— איז דאס ריכטיג, אזוי וויא דוא דערצעהלסט מיר ?
 — איך שווער ביי דער הייליגער יונגפרוי, אז דאס איז ריכטיג וויא איך
 דערצעהל אייך.

— יאניק! ליעבער נוטער יאניק! — האט אנטאן העכסט ערפרעהט אויס־
 גערופען ערגרייפערנר יאניקס האנד — אך וויא גליקליך דוא האָסט מיך יעצט געמאַכט
 מיט דיין נאַכריכט, מיין פאטער לעבט, איך האב נאך א פאטער ?
 יעצט האט אונזער יאניק אראפגעלאזען דעם נאז. דעם גראַפֿ'ס פריידע האט
 איהם זעהר ניט געשמעקט און ער האט דארום מיט א טרויעריגע מינע געזאגט :
 — איז דאס מעגליך אז דער גנעריגער גראַפֿ איז צופריעדען דאמיט וואס זיין
 פאטער איז א זשיר.

— איז דען א יוד ניט אזא מענש וויא א קריסטליכער גראַפֿ ? — האט אנטאן
 געענטפערט — כעלעבט איהם דען ניט דיא זעלבע זעעלע וואס אונז. האט ער ניט
 אזעלכע עדלע גוטע געפיהלע וויא מיר. אף, יאניק! דוא קענסט זיך ניט פאַרשטעלען
 וויא גליקליך איך וואָלט געווען, ווען איך זאל מיין אידישען פאטער קענען זעהן ווען
 איך זאל איהם קענען אומארמען, זיך צוריקען צו זיין ברוסט און זיך גוט אויס־
 וויינען. דוא האָסט אין מיר ליעבער פריינד יעצט א נייעם לעבען, א נייע זעעלע
 אריינגעגעבען. מיין פאטער לעבט ? איך האב א פאטער ? נאָט! וואס פאר אן אונז־
 ערווארטעטעס גליק. פיעללייכט האב איך נאך א מוטער אויך ? זאג ליעבער יאניק
 דאס ווייסט דוא ניט ? לעבט נאך מיין מוטער ?

יאניק האט שוין גאר קיין לוסט געהאט צו ענטפערן, דיא פריידענטרעהרען
 וואס האבען יעצט אנגעפיעלט דעם גראַפֿ'ס אויגען האבען איהם ביז צום טויט
 געערנערט.

— זאג ליעבער יאניק, לעבט נאך מיין מוטער ? — האט אנטאן נאך א מאל
 געפרעגט.

— איך ווייס ניט — האט יאניק פערדריסליך געענטפערט — אבער הערר
 גראַפֿ, איך האב אייך געוואָלט עטוואס זאגען....
 — רייד ליעבער פריינד.

— איך פערשטעה זעהר גוט אז אייך וועט ניט אנגענעהם זיין, דיא וועלט
 זאל ערפאָהרען, אז איהר זייט א זשיר'ס א זעהן און אזוי וויא קיינער אויסער מיר
 ווייס פון דער געהיימניס ניט, קענט איהר זעהר לייכט אויספיהרען איך זאל עס
 פאר קיינעם ניט דערצעהלען.

— דוא האָסט אן אירטהום ליעבער יאניק, דיא נאנצע וועלט מען דערפון
 וויסען, איך שעהם מיך גאר דאמיט ניט, אין געענטהייל, איך בין זעהר צופריעדען
 וואס אין מיינע אדערן רינט דאסעלבע בלוט וואס האט גערונען אין דיא אָדערען
 פון יעזוס קריסטוס. דוא מענסט דאס אלעמען דערצעהלען ליעבער יאניק, דען איך
 זעלבסט וועל אויך דערפון קיין געהיימניס מאכען.

מען קען זיך לייכט פאַרשטעלען וויא יאניק'ן איז געווען צו מוטה אלס ער

האט דיא ווערטער געהערט. איהם איז נאך יעצט געבליעבען דער איין מדיחט אז קומענד נאך מאסקווא וועט ער פון שלמה פון קענען געלר שעפען דורך דעם, וואס ער וועט איהם דייטליך איבערציינען אז דער גראף דאנילאוו איז זיין זוהן. ער האט זיך אפילו גאר פערנעסען צו זאגען דעם גראף אדיע, און אז וויסעהנד פון געפענגניס ארויסגעלאפען.

282 מעס קאפיטעל.

לויטער זכות אבות.

היראנים ראזענרופט ליענט נאך אלץ מיט זיין פאמיליע פערשמעקט אין לאך, דארט אין דעם פלענעל פון דעם הויז וואו משה האָניגמאן וואוינט. ליענאָמטשאַק איז שוין בעסער, זיא קען שוין איהר בעט פערלאזען אבער זיא איז נאך שוואך, מען מוז זיא קרעפטניגען.

היראנים האט זיך יעצט אביסעל פרייער און לעבעדיגער געפיהלט, גרינזאנגס גמילות-חסד, דיא טויענד רובעל וואס ער האט איהם געליהען האבען איהם דיא אויגען געעפענט. ער האט געקענט בעסער לעבען, ער האט אויך געקענט דער טאָכ-טער קורירען. אבער פון גליק איז ער נאך זעהר ווייט געווען. אויף דער גאס האט ער זיך אלץ מורא געהאט צו ווייזען אויס פורכט פיעללייכט דערזעהט איהם א בע-קאנטער פאָליציסט און שלעפט איהם אוועק אין דער פאָליציי.

— וואס קען זיין ווייטער דיא ענדע? — פלעגט ער זיך קלערען, צוריק האָפען ארף אזא רייכטהום וואס איך האב געהאט איז שוין אונגעגליך. איינמאהנען מיין געלד פון דיא הערצלאזע גראפען און קניאזען מיט וועלכע איך בין אין פערבינדונג געשטאנען דארף איך גאר ניט רענקען. דער איינציגער וועג איז פאר מיר גע-בלעבען פון דאגען אוועקפאהרען, אבער דיא פראגע איז: וואו פאהרט מען? אריינפאהרען ערנען אין א שטאדט אין דער ליטא, איז זעהר ביטער, ערשמענס, בין איך שוין פון יענעם לעבען אבגעוואוינט געווארען; צווייטענס, וואס קען איך דארט טהאן אָהן געלד? פון דיא טויענד רובעל וואס דער גוטער גרינזאנג האט מיר געליהען וועט איין קאפיקע ניט בלייבען ביז איך וועל קומען אין איינער פון יענע פינסטערע שטערט.

— און וואס וועט פון מיין לענקאין ווערען? — פלעגט ער אן אנדערש מאל קלערען — מיט וועמען וועל איך זיא יעצט פעהירראטהען? זיא, וועלכע האט אים מער פאנטאזירט פון גראפען און קניאזען, וועט מווען הייראטהען אן איינפאכען אידישען יונגען מאן פון א קליין שטערטעל. דאס הייסט אזוי פיעל, וויא זיא אויף עוויג אין אונגליק שטריצען.

זיין פרוי סיזיליע, וועלכע האט בעשטענדיג אין זינען געהאט גור איין זאך זיך פוצען און קליידען, האט שוין גאר פערנעסען אז עס ניט אויף דער וועלט א שפיגעל. זיא פלעגט זאגאר פערנעסען זיך איינצו-וואשען.

דאס איז שוין ניט געווען דיא דיקע, שעהנע, שמאָלצע סיזיליע וואס מיר האבען געקאנט. אין דער קורצער צייט איז פון איהר קיין העלפט געבליעבען. זיא

איז געווארען, וויא דיא ווייבער זאגען, פער'חושך'ט און פער'צרה'דיג. דיא גרויסע ליידען פון דער לעצטער צייט האבען איהר אויפגעגעסען; אויף איהר שיקזאל האט זיא זיך ניט געקענט בעקלאגען, ווייל זיא האט געוואוסט אז אין דעם אונגליק וואס איהר האט עררייכט, איז זיא אליין שולדיג. זיא האט דעם מאן צוגערעדט ער זאל אנטלויפען פון אידען און זוכען נור דיא פריינדשאפט פון קריסטען, זיא האט יעצט נאט געדאנקט, דערפאר וואס איהר היראנים האט זיין גאנץ ביטער הערץ צו איהר ניט אויסגעגאסען.

נאך א מערקווירדיגע זאך האט מען אין איהר געקענט בעמערקען. זיא, וועלכע האט קיין אידיש וואָרט קיין מאל געוואָלט ריידען און האט זיך מיט אלע קרעפטען בעמיהעט מען זאל בעהיטע נאט ניט דערקענען אז זיא שטאַמט פון אידען, דיגעזעלבע סיציליע האט זיך פלוצלינג דערמאָנט, אז עס געפינט זיך א קרבןמנחה סדור און א תהילים'ל. זיא האט דיא אלטע צוויי פערנעסענע פריינד אויפגעזוכט און האט זיי דיא גרעסטע פריינדשאפט געוויזען. שטונדען-לאַנג פלעגט זיא אבוזען איבער דעם תהילים און האט זיינע בלעטער פייכט געמאכט מיט איהרע טרעהרען.

— מאַמע, וואס לייענסט דוא דאס? — האט איהר אמאל ליענא געפרעגט, דענקענדיג אז דיא מוטער לעזט א הערץ-רייסענדיגע ראָמאַן.
— דאס איז א תהילים, מײן טאכטער — האט סיציליע געענטפערט אויס-
ווישענדיג דיא אויגען.

— וואס איז דאס אזעלכעס דילים? דאס איז א ראָמאַן?
— ניין, מײן קינד, דאס איז א בוך פון געבעט.
— וועלכער פערפאַסער האט איהם געמאכט?
— דאס האט געמאכט אונזער אלטער קעניג דוד. דוא ווייסט דאָך געוויס,
אז מיר אידען האבען א מאל געהאט א קעניג דוד?
— דאס איז יעזוס'עס זיידע? — האט ליענא געפרעגט זיך דערמאָנענדיג,
אז זיא האט אמאל געלעזען דעם נייעם טעסטאַמענט, וואו עס שטעהט געשריעבען
אז יעזוס שטאַמט פון דוד המלך.

— א כפרה מען ווערען יעזוס פאר דעם קעניג דוד'ס מינדסטען גאַנעל —
האט סיציליע מיט כעס געענטפערט — אזוי לאנג קריינקט ער אויף איין זייט, וויא
לאַנג ער איז ניט דור'ס אָן אייניקעל. זעהסט דוא, מיר אידען זיינען יא דור'ס
אייניקלאך.

— וואו איז דער דוד געווען א קעניג, טאַקע אין רוסלאַנד?
— ניין, ביי אונז אין דער לאַנד ישראל.
— וואס איז דאס פאר א לאַנד?
— דאס לאַנד וואו אידען האבען אמאל געוואוינט און האבען דאָרט א גרויסע
ראַליע געשפּיעלט, הייסט "אַרץ-ישראל" און דאָרטען איז דוד געווען אונזער קעניג.
— האבען דען דיא אידען אמאל אן אייגענע לאַנד געהאט? — האט ליענא
ערשטוינט געפרעגט.

— וואס דען מיינסט דוא, נאָרונױ, אז מיר זיינען עפעס געבאָרענע שרעך פּער? מיר זיינען אמאל אויך געווען אזעלכע לייט וויא דיא קריסטען, נור מען האט אונז פון אונזער לאַנד ארויסגעטריבען און מיר קענען צו זיך ניט קומען. אבער מיר דארפן דיא האַפנונג ניט פּערלירען. מיר אידען האַפּען אז נאט וועט נאך שיקען זיין געזאלבטען און וועט אונז צוריקבריינגען אין אונזער לאַנד, דאמאלס וועלען אזעלכע הינט וויא דער קניאז מעשצערסקי און דער גראַף לאמאנאוו קיין עהרע האבען אפילו צו אונזער טהיר נאָהנט צו געהן.

— וואס-זשע שטעהט דא אין דעם דילים?

— איך זאג דאך דיר, אז דא שטעהן פּערשיעדענע געבעט, וואס פּאסען

פאר יעדעס הערץ.

— לייען מיר נור איבער, מוטער, איינע פון דיזעע געבעט. איך וויל הערען

וואס דאָרט שטעהט.

— איך וועל דיר איבערלעזען א קליינעם געבעט, וועסט דוא געשטעהן, אז

עס פּאסט ריכטיג פאר אונז.

זיא האט אנגעהויבען צו לעזען דעם דריטען קאפיטעל:

„נאט, וויא גרויס איז דיא צאהל פון מיינע פּערפּאָלנער. פּיעלע לייטע זאנען אז פאר מיר ניט עס שוין קיין הילף און איך קען שוין צו נאט ניט האַפּען, אבער דוא נאָט ביסט מיין בעשיצער, דוא ביסט מיין עהרע, און וועסט נאך מיין קאָפּ הויך אויפהויבען. ווען איך רופּ צו נאט ענטפּערט ער מיר באלד...“

— וואס? דוא וויינסט, מיין טאכטער? — האט סיזיליע געפּרענט, אלס

ליבאַ האט זיך פּארנאָדער געוויינט.

— אָ, מוטער! דאס איז דאך ריכטיג וויא פאר אונז געשריעבען — האט

ליענא וויינענד געזאגט. ווער האט נאך אזוי פּיעל פּיינדע און פּערפּאָלנער וויא מיר? אלע האבען אונז פּיינד, אלע זאנען אז מיר קענען שוין אויף הילף ניט מעהר האַפּען. יא, נור נאט אליין, ער דאָרף זיך יעצט אויף אונז ערבאַרמען; מיר זיינען אזוי עלענד, אזוי גיעדרעגעשלאָגען, דאס דער טויט איז אונז שוין פּיעל ליבער —

אין דער מינוט איז אריינגעקומען היראניס וועלכער איז געווען ביי מישה האַנימאן אין שטוב. ער האט געטראפּען זיין פּרוי מיט זיין טאכטער פּערוויינט און ער האט מיט זיי גרויס מיטלייד געהאט.

— וואס קומט ארויס פון דעם וויינען, מיינע ליבע — האט ער געזאגט און

האט א שטארקען זיפּ געטהאן. מיט זיפּען וועלען מיר אונזער לאַגע ניט בעסער מאכען, מיר מוזען זיין מוטחיג און געדולדיג ערטראגען אונזע ביטערע לאַגע; א מעניש ווערט ניט אויף אייביג פּערפּאָלען, אזוי גיך וויא איהם ווערט שלעכט, אזוי גיך קען איהם גוט ווערען.

— איך זעה ניט ארויס, וויא אזוי אונז קען בעסער ווערען — האט סיזיליע

געזאגט — דער איינציגער מעניש וואס האט אויף אונז רחמנות געהאט. דאס איז מיכאל גרינזאנג. ער האט שוין וויינט אבגעטהאן, ער האט אונז אריינגעשיקט זיין גרבה, מעהר וועט ער אונז ניט העלפּען, און מיר קענען טאקע מעהר פון איווס

ניט פערלאנגען. אלוא, וואס פאר אן אויסזיכט אויף הילף האבען מיר?
 — מיר קענען נאר ניט וויסען. דוא זעהסט דאך, אז עס געפינען זיך נאך
 נומע מענשען אין דער וועלט. האבען מיר ווען געדענקט, אז גראדע דער מאן
 וועלכען איך האב טיראניש בעהאנדעלט, איך מיין משה'ן, אז ער וועט אויף אונז
 רחמנות האבען און וועט אונז בעהאלטען פון אונזערע פערפאלגער? אדער איז
 אונז ווען איינגעפאלען דער געדאנק, אז גרינזאנע וועט זיין אזוי פריינדליך צו אונז
 און וועט אונז שטיצען מיט אזא סומע געלט? נו, און דוא זעהסט דאך, אז דיא
 וואונדער זיינען דאך געשעהן, דארפן מיר דארום נאך אויף גרעסערע וואונדער
 האָפּען.

— יא — האט סיציליע זיפצענד געענטפערט — יעצט קענען מיר ווירקליך
 נור דורך וואונדער גערעטעט ווערען, דען מיטן גלייכען נאטירליכען וועג זעה איך
 ניט ארויס, אז צו אונז זאל דיא הילף קומען. וואס האָסט דוא יעצט געטהאן ביי
 משה'ן?

— ער האט מיך געבעטען איך זאָל צו איהם אריינגעהן און האט מיר אויך
 געגעבען האָפּנונג אויף הילף.

— וואס פאר האָפּנונג האט ער דיר געגעבען?

— ער האט מיר דערזעהלט, אז גרינזאנע האט מיט איהם נאך געסטערן
 גערעדט וועגען דעם און האט געזאגט אז עס איז דא א גרויסע האָפּנונג איך זאָל
 געהאלפן ווערען. אין וואס דיא האָפּנונג בעשטעהט האט ער ניט געזאגט, נור
 לויט משה האט פון זיינע רייד פערשטאנען, קאָכט זיך דא עפעס וועגען אזא זאך
 וואס ער קען נאך דערווייל ניט ערפאָהרען.

ער האט נאך דיא ווערטער ניט געענדיגט, האט מען אנגעקלאפט אין
 טהיר.

— דאס מוז זיין סאנקא משה'ס טאכטער — האט היראניס געזאגט, דען
 זיא האט געזאגט אז זיא וועט פאלד אהער אריינקומען. מענסט געהן עפענען,
 סיציליע.

סיציליע איז צוגעגאנגען צו דער טהיר, האט זיא געעפענט און א טויט-
 שרעק איז איהר בעפאלען, אלס זיא האט דערזעהן דעם יונגען גראף לאמאנאו.
 אויך היראניס איז אזוי ערציטערט געוואָרען, דאס ער האט זיך פון זיין
 אָרט ניט געקענט ריהרען.

— גאָט העלף, מיינע פריינדע! — האט לאמאנאו זעהר פריינדליך אויס-
 גערופען — מיט גרויסער מיהע האב איך אייער אָדרעסע אויסגעפונען. מען האט
 מיר געזאגט אז איהר זייט פון מאַסקווא שוין אוועקגעפאהרען, דאס האט מיך
 זעהר געקרייניקט, דען איך האב אייך ניט געוואָלט א בעל-חוב בלייבען.
 משה אויך סיציליע האבען איהם ערשטוינט אנגעקוקט.

— איך מוז געשטעהן — האט לאמאנאו ווייטער געזאגט — אז איך האב
 מיך געגען אייער טאכטער וויא אויך געגען אייך שווער פערזינדיג; איהר דארפט
 מיר אבער פערצייהען ווייל איך בין נאך א יונגער מאן וואס איז געוואוינט

נעווארען צו מאכען סקאנדאלען. וואס אנבעלאנגט צו דעם נעלד וואס איך האב ביי אייך גענומען, וועל איך אייך ביז איין קאפיקע אבגעבען. געדענקט איהר, וויפיל נעלד איך האב ביי אייך גענומען?

— איהר האט ביי מיר הונדערט טויזענד רובעל גענומען — האט היראניס געענטפערט און עס וואר ליכט אן איהם צו דערקענען, אז ער האלט לאמאנאוויס ווערטער פאר א שפאס.

— איך געדענק דעם רעכנונג — האט לאמאנאוויס געענטפערט און דארום האב איך אייך אייער נעלד צוריק אבגעבראכט. אבער איהר מחט מיר געבען א קוויטונג, אז איהר האט אייער גאנץ נעלד פון מיר ערהאלטען.

ביי דיא ווערטער האט ער ארופגעלייגט אויפ'ן טיש א גאנצען פאק אסי גנאציעס.

היראניס אויף סיזיליע זיינען אים איבערראשונג ליכען-בלאס געווארען. זיי זיינען אזוי צודולט געווארען, דאס זיי האבען א וואָרט ניט געקענט ענטפערען.

— נו, ווילט איהר מיר געבען א קוויטונג אויף דעם נעלד? — האט לאמאנאוויס געפרעגט — דא איז ריכטיג הונדערט טויזענד רובעל. אויב איהר פערלאנגט פראצענט, קען איך אייך געבען.

מיט ציטערנדע הענד האט היראניס דאס נעלד איבערגעגעהלט. דא וואָר ריכטיג הונדערט טויזענד רובעל.

סיזיליע, ניב אהער טינט, פערדער און א פאפיר — האט דער בעגליקסטער היראניס געשטאמעלט.

סיזיליע האט געשווינד געבראכט טינט, פערדער און פאפיר, און היראניס האט אנגעשריבען א קוויטונג.

לאמאנאוויס האט דיא קוויטונג צוגענומען, האט אריינגעלייגט אין טאש און האט געזאגט:

— איך האב פון אייך דאָס אייגענמליך ניט ערוואַרטעט, איהר זאָלט זיך סלאַגען אויף מיר פאר דעם גראַספירסט, אבער איך קען צו אייך קיינע פרעטענען יאָגען האבען, איהר האט געמעגט זיין אויף מיר אין כעס. אויך דיא קניאגניא

מעשצערסקאיא וועט אייך, וויא מיר שיינט, אייער נעלד היימע אפבריינגען. זיא וואָלט נאך געסטערן געבראכט, אבער זיא האט אייער אַדרעסע ניט געוואוסט.

— איז דאָס קיין טרוים? — האט זיך ראָזענדופט אין דער מינוט געקלערט.

— ווער האט אייך געזאגט מיין אַדרעסע? — האט ער ענדליך געפרעגט מיט א ציטערנדע שטימע.

— דער הערר היראָניס ראָזענדופט — האט לאַמאָנאוויס געענטפערט זיך מיט פערניגענד און איז אוועקגעגאנגען.

— מיין גוטער גאָט! — האט ערשט יעצט היראָניס איבערראשט א געשריי געטהאן האלטענדיג דעם פאק נעלד אין דער האַנד — זאג סיזיליע טרוים; מיר ניט.

— ניין, היראָניס! — האט סיזיליע וויינענד געענטפערט — דאָס איז זיין טרוים. דער באַנדיט האט ווירקליך אונזער נעלד צוריק אַבגעבראכט.

— וואס האט ער דא עפעס געזאגט גראַספירסט, אז מ'וואָרטן זיך אויף איהם בעקלאָגט פאר דעם גראַספירסט.
 — דיא ווערטער פערשטעה איך אויך ניט.
 — דוכט זיך אז ער האט געזאגט, אז דיא קניאָניא מעשצערסקאָיאַ וועט אונז אויך אָפברענגען דאס וואס עס קומט פון איהר.
 — יא, ער האט דאס געזאגט.
 — סיציליע! — האט היראָנים אויסער זיך פאַר פריידע אויסגערופען — וואס זאל דאס בעדייטען? וועלכער גוטער מלאַך האט זיך דא אריינגעמישט און איז אונז צו הילף געקומען.
 — דאס איז לויטער זכות אבות — האט סיציליע געענטפערט ווישענדיג דיא אויגען — איך זעה טאקי יעצט, אז נאט העלפט ווען מען וויינט פאר איהם. ליע-
 נאַטשקא מיין טאַכטער, מיר זיינען צוריק גליקליך.
 אזוי האט דיא איבערראַשטע סיציליע וויינענד געשריען פאלענד דער שוואַ-
 כער טאכטער אום דעם האלו.
 288 מעם קאַפיטעל.

א באַרג פון'ס הערצען אַראָפגעפאלען.

— איז דער הערר גרינזאנג צו הויז? — האט יאָזעף לעהמאן געפרעגט מיכאל גרינזאנג'ס בעדיענטען.
 — יא, ער איז צו הויזע — וואָר דעם בעדיענטענס אנטוואָרט.
 — קען איך מיט איהם יעצט שפרעכען?
 — איך וועל איהם פרעגען, וויא איז אייער נאמען?
 — יאָזעף לעהמאן.
 דער בעדיענטער איז אריינגעגאנגען אין שטוב און איז באלד ארויסגעקומען מיט דיא ווערטער:
 — ביטע הערר לעהמאן, דער הערר גרינזאנג ערוואַרטעט אייך.
 יאָזעף איז אריינגעגאנגען צו גרינזאנג'ן אין קאַבינעט און האט איהם געטראָ-
 פען בעשעפטיגט מיט רעכנונגען.
 — זייט מיר ווילקאָמען הערר לעהמאן — האט גרינזאנג פריינדליך אויסגע-
 רופען רייכענד יאָזעף'ן דיא האַנד. איך האב געמיינט, אז איהר האט שוין לאנג
 דעם שטויב פון מאַסקוואַ אבגעשאַקעלט פון אייערע פיס.
 — עס האבען זיך אלץ געמאַכט אזעלכע פעלע וואָס האבען מיך געצוואונגען
 דא פערבלייבען, נור יעצט פאהר איך שוין בעשטימט אוועק און בין צו אייך אריינג-
 געקומען. ערשטענס, פון אייך אָבשיעד געהען, צווייטענס, וויי איך אייך פרעגען
 צו האלט איהר ביי קויפּען אַ וואַלד.
 — אַ גרויסער וואַלד?
 — זעהר אַ גרויסער און ער שמעהט זעהר אין אַ גוטען פלאַץ.
 — וואו געפינט זיך דער וואַלד?

— אייך איז דאך בעקאנט דער דאָרף דאנילאָווקאַ?

— יא.

— נו, מוז אייך אויך בעקאנט זיין דער נרויסער וואלד, וואס רינגעלט איהם ארום פון אלע זייטען.

— יא, דער וואלד איז מיר זעהר גוט בעקענט, ווער וויל דאס איהם פערקויפן?

— דיא נייע אייגענטהימער פון דעם דאָרף דאנילאָווקאַ.

— ווער זיינען דאס דיא נייע אייגענטהימער?

— איך ווייס ניט אויב איהר וועט זיי קענען. דאס איז אַ געוויסער אלטער

גראַף פעליקס דאנילאָוו מיט זיין טאכטער.

— ווינען זיי דען דא אין מאַסקוואַ?

— ניין, אבער עס איז געווען אַ בריעף פון דעם גראַפס טאכטער צו אַ יודען,

וועלכער איז ביי איהר פאָטער אין הויז געווען און איינגעהער, אז זיא וויל דעם וואלד

פערקויפן און אויב ער האט אַ קויפער זאל ער מיט איהם ווענען דעם ריידען.

— איך קען זייער גוט דעם דאָרף און דעם וואַלד, אָבער קויפן וועל איך

איהם ניט.

— ווארום?

— דערפאר וואס לויט מיר שיינט, איז דיא גרעפן פון וועלכע איהר רעדט

נאך ניט דיא אייגענטהימערין פון דאנילאָווקאַ.

— וואס רעדט איהר הערר גרינזאננ? ווייסט איהר דען ניט, אז דער גראַף אַני

טאָן דאנילאָוו האט קיין אנדערע יורשים ניט איבערנעלאָזט אויסער זיין אלטען אַנקעל

מיט זיין קחינע.

— ניין, הערר לעהמאַן, איהר האט אן איררהום, אַנטאן דאנילאָוו, האט

נאך איבערנעלאָזט אַ ווייב מיט אַ קינד.

— אויב אזוי, זעה איך דאך, אז איהר הערר גרינזאננ ווייסט נאך גאר ניט

דיא גאנצע בלוטיגע געשיכטע וואס דער גראַף אַנטאָן דאנילאָוו האט אָפגעשפיעלט.

ער האט דאך אליין זיין פרוי ערשאסען און דאס קינד וואס זיא האט געהאט איז

ערטארדעט געוואָרען.

— עס קען זעהר זיין, אז איהר ווייסט מעהר פון מיר— האט גרינזאננ לאַך

כענר געענטפערט— אבער איך וויעדערהאלע מיינע ווערטער, אז דער אלטער

שאַראַטאַן פעליקס וויל אויך זיין טאכטער זיינען נאך ניט דיא אייגענטהימער פון

דעם גראַף אַנטאַנס נאכלאַס.

— איהר הערר גרינזאננ האט גוט געקענט דעם גראַף אַנטאַן?

— זעהר גוט.

— איך זאג אייך דיא וואהרהייט, אז אין מיר קלאַנגט דאס הערץ ווען איך

דערמאן מיך זיין ביסערע ענדע. ער איז געווען איינפאַך אַ מענש אהן א גאל. איך

האב נאך ניט אין מיינעם לעבען אזא דיאמאנטענעם מענשען געזעהען.

— יא, ער איז ווירקליך זעהר אַ גוטער מענש געווען, אויף איהם קען מען

זאנען, אז ער איז געווען א יודענפריינד.

— וואס ווייסט איהר וואס פאר א יודענפריינד ער איז געווען. איך פלעג דאך זעהר אפט זיין אין דאנליאווקא, האב איך געזעהען וויפיעל גוטעס ער האט געטהאן מיט משה האָנימאן, וועלכער האט ביי איהם געהאלטען דיא ארענדע. ווען דער גראָף זאל איהם ניט געווען בעשיצען וואלטען דיא מוזשיקעס פוֹ'ם דאָרף איהם שוין לאנג געווען ערמאָרדעט.

גרינזאנג האט זיך יעצט דערמאנט וואס משה האט איהם דערזעהלט ווענען דעם וואס יאָזעף לעהמאן, האט זעהר שלעכט בעהאנדעלט זיין טאכטער און ער האט זיך דארום בעשלאסען יעצט פון איהם אלעס צו ערפאהרען.

— איהר קענט משה האָנימאן? — האט ער יאָזעפֿין געפרעגט.

— יא, איך קען איהם זעהר גוט. יעדעס מאל ווען איך בין געווען אין דאָר נילאווקא פלעג איך ביי איהם קווארטירען.

— געוויס ווייסט איהר, אז ער דיענט הייטע ביי מיר.

— יא, דאס ווייס איך, איך מוז אייך זאגען הערר גרינזאנג, אז אויב עס איז יא דא וויא מען זאגט עולם הבא, וועט איהר דעם גרעסטען טהייל צונעהמען פאר דער מצוה וואס איהר האט געטהאן, דאמיט וואס איהר האט דיעזען אונגליקליכען פון זיין ביטערע לאגע גערעמעט.

— איך סוק דא ניט אויף מצות, משה איז זעהר א טיכטיגער מענש און ער קומט מיר שטארק צונויף אין מיינע נעשעפטען.

— דאס פערשטעה איך, ווייל איך קען איהם אויך פאר א פלייסיגען מענשען און ווענען אָרדענטליכקייט איז דאך קיין רעדע, ער איז נאך מיינער מיינונג דיא אָרדענטליכקייט אליין.

— קענט איהר זיינע קינדער אויך הערר לעהמאן?

— געוויס קען איך זיי — האט יאָזעף געענטפערט און איז רויטה געוואָרען.

— ער האט פיינע קינדער ניט וואהר?

— יא, שעהן זיינען זיי.

— שעהן? דאס איז דיא נאנצע מעלה וואס איהר האט אין זיי געפונען? —

האט גרינזאנג שמייכלענד געפרעגט — און אין אָרדענטליכקייט שטעהען זיי דען גיעדעריגער פון דעם פאָטער?

— דאס איז ניט מייין זאך און איך וויל פון דעם ניט ריידען.

— איך פערשטעה אן אייערע ווערטער הערר לעהמאן, אז איהר האט אויס-צוגעזען פעהלער אין משה'ס קינדער, דארום ביטע איך אייך איהר זאלט זא שריינד-ליך זיין און מיר אלעס זאגען, פיעללייכט ווייסט איהר עפעס שלעכטעס פון זיי.

— נו, וואס קען דאס אייך שאדען ווען זיי זיינען שלעכט?

— זאגט דאס ניט הערר לעהמאן, דאס קען מיר זעהר פיעל שאדען. דען זיינע קינדער קומען פאסט יעדען טאג אריין צו מייז ברודערס קינדער. זיי זיינען שטארק בעפריינדעט מיט זיינע קינדער. איהר פערשטעהט, ליעבער יאָזעף? געד וועהנליך, איז יעדער פאטער פערפליכטעט צו הימען זיינע קינדער, זיי זאָלען ניט קומען אין דער געוועלשאפט פון פערדאָרבענע פרעמדע קינדער.

— דאס האט איהר אויך רעכט. אבער מיר שיינט, אז גראדע משה'ס פערדארבענע קינדער קומען צו אייער ברודער ניט.

— ווער פון משה'ס קינדער זיינען דען פערדארבען?

— איך בעט אייך, הערר גרינזאננ, צווינגט מיך ניט איך זאל פאר אייך ריידען אזעלכעס, וואס איך דארף ניט ריידען.

— אבער, הערר לעהמאן — האט גרינזאננ זעהר ערנסט געזאגט — איך

פערשטעה נאר ניט וואס עס טהוט זיך מיט אייך? איך פרעג אייך וויא א נטער

פריינד, און איהר ענטפערט מיר ווערטער וואס קלעפען זיך ניט איינס צום צוויי-

טען. מיר שיינט, אז איהר דארפט מיך קענען דאס איך געהער ניט צו דיא פוסטע

ניינעריגע מענשען, אבער ביי אזא זאך וואס אנבלאננט צו מיין ברודערס קינדער טח

איך ניינעריג זיין, און אייער שולדיגקייט אלס פריינד און, איהר זאלט מיר דער

צעהלען אלעס וואס איהר ווייסט. אדער גלויבט איהר פיעללייכט, אז איך בין אזא

פלידערזאק וואס וועל אויספלידען דאס וואס איהר וועט מיר אנפערטרייען?

— בעהיטע נאָט! ווער קען וואגען פון אייך, הערר גרינזאנ, אזוי וואס צו

דענקען.

— אלוא, ווארום ווילט איהר מיר ניט ענטפערען, אויף דעם וואס איך פרעג

אייך?

— איך האב דאך אייך שוין ערקלערט, אז אייער ברודערס קינדער קען

דאס נאר ניט שאדען, ווייל דאס איינציגע פערדארבענע קינד משה'ס קומט צו

זיי ניט אריין און זיא האט געוויס קיינע געשעפטען מיט אייער ברודערס קינדער.

— וואָרט נור — האט גרינזאננ וויא נאכדענקענד געזאגט — וועלכע פון משה'ס

קינדער קומען צו מיר און צו מיין ברודער ניט אריין? האָ? איהר מיינט געוויס

זיין עלטערע סאָכטער סאָנקאָן?

לעהמאן האט געשוויענען.

— אזוי? איהר שוויינט, הערר לעהמאן? נו, דאס איז דאך דער בעסטער

בעווייז, אז איהר מיינט טאקע נור זיא.

— אבער, ליעבער הערר גרינזאננ, טהוט מיר דעם געפאלען און רעדט מיט

מיר ניט פון דעם — האט זיך יאזעף געבעטען

— ניין, הערר לעהמאן, איהר וועט דאס ביי מיר ניט אויספיהרען. איך טח

אלעס וויסען, ווייל סאָנקאָ משה'ס טאכטער איז אין דער לעצטער צייט א שטארקע

איינגעהערין געווארען אין מיין ברודערס הויז, דארום טח איך וויסען, אין וואס

איהר פערדארבענהייט בעשמעהט.

— גלויבט מיר, אז זיא איז קיין דיעבין. זיא וועט ביי אייך נאר ניט אַוועק-

גנג'ענען.

— אין וואס דען בעשטעהט איהר פערדארבענהייט?

— איך קען דאס אייך ניט זאגען, הערר גרינזאננ.

— איהר קענט און איהר מוזט מיר אלעס דערצעהלען. ניט אזוי צוליב דער

שאכטער, וויא צוליב איהר פאטער. עס קען זיין, אז משה ווייס אויך ניט דאס

זיין טאכטער איז פערדאָרבען און ווען ער וועט בעצייטענס זיך ניט נעהמען איהרע פעהלער אויסצובעסערען, קען זיא איהם אויך אונגליקליך מאַכען.

— אויף דעם קען איך אייך זאגען, אז איהר פאטער ווייס איהר פעהלער פיעל בעסער אַלס איך.

— אזוי? משה ווייס אויך אז זיין טאכטער איז פערדאָרבען? נו, און ער שווייגט?

— ער מוז נעביך שווייגען. וויא פערשטעהט איהר, וועט א פאטער אויס-שרייען זיין קינדס פעהלערען פאר דער וועלט?

— אויב אזוי, מוז איך דאָך ווענינסטענס פון דעם וויסען. איך ניב אייך מיין עהרען-וואָרט, הערר לעהמאַן, אז קיינער וועט פון מיר דאס מינדעסטע ניט ערפאָהרען פון דעם וואס איהר וועט מיר דערצעהלען.

— ווען איהר צווינגט מיך אזוי פיעל, מוז איך אייך אלעס דערצעהלען — האט יאָזעף נאך א קורצער פרוזע געזאגט.

— דערצעהלט, ליבער פריינד. אלעס זאלט איהר מיר זאגען.

— איך מוז אייך נעשטעהן, הערר גרינזאנג, אז איך האב דיעזער סאָנקאַפּן שטארק לייעב געהאט.

— אזוי? — האט גרינזאנג וויא שטארק פערוואונדערט אויסגערופען.

— יא. איך האב זיא אזוי שטארק געליעבט, דאס איך האב נור אין איהר אליין מיין גליקליכען צוקונפט געזעהן. עס איז שוין געקומען אזוי ווייט, דאס איך האב מיך פאר איהר אין לייעבע ערקלערט און האב איהר הייליג געשוואָרען, איך זאָל זיא הייראַטעהען.

— נו, און איהר האט נאכהער זיך ארומגעזעהן, אז זיא איז פאר אייך קיין כלה? ניט?

— ניין, הערר גרינזאנג. איך בין ניט פון דיא מענשען וואס טהוען אָפּ אזעלכע דומהייט, אויף וועלכע זיי האבען שפעטער חרטה. איך האב זיא געליעבט און לייעב זיא נאך יעצט אויך, אבער....

— נו, רעדט ווייטער.

— איך האב צופעליג ערפאָהרען אזא זאך, וואס האט מיך געצוואונגען איך זאל מיין וואָרט און מיין שבועה ברעכען.

— קען איך וויסען, וואס דאס איז פאר אזא מערקווירדיגע זאך?

— עס איז מיר זעהר שווער, אייך דאָס צו ענדעקען.

— פאר מיר מעגט איהר אלעס זאגען, לייעבער פריינד.

— זאגט מיר נור, הערר גרינזאנג — האט יאָזעף נאך א לאנגער פרוזע גע-זאגט — איהר קומט אָפט אַריין צו משה'ן?

— יא, איך בין ביי איהם אייניגע מאל געווען.

— נו, און איהר האט דאָרט נאָר ניט בעמערקט?

— וואס האב איך דען דאָרט בעדאָרפט בעמערקען?

— איהר ווייסט וויפיעל קינדער משה האט?

— איך ווייס, ער האט פיער: איין טאכטער מיט דריי זיהן.

— נו, פארוואָס רעכענט איהר ניט דעם קליינעטשקען?

— וועלכען קליינעטשקען?

— דעם זויגע-קינד, וואס סאָנקא האַלט אימער אויף דיא הענד.

— איך מוז אייך זאגען, הערר לעהמאַן, אז איך הערר פון אייך רעטהוועל.

האפטע ווערטער. איך ווייס, אז משה האט קיין קליין קינד ניט.

— דאס ווייס איך. בלייבט דאך דיא פראַנע, וועמעס זויגע-קינד איז דאָס,

וואס סאָנקא ניאנטשעט זיך מיט איהם אזוי?

— איך האב אזא פיצעל קינד דאָרט ניט בעמערקט. נור וואַרט איין מאָד

מענטס... ווען האט זיך אין זייער הויז אזא פיצעל קינד געפונען?

— מיט א קורצע צייט צוריק.

גרינזאנג האט זיך דערמאנט אַן דער גרעפין מאריאַס קינד, וואס איז דיא

ערשטע צייט געווען ביי משה'ן אין הויז. ער האט גלייך פערשטאַנען יאָזעף'ס

אירטהום און ער האט זיך פאַרנאנדער געלאָכט.

— ווארום לאַכט איהר, הערר גרינזאנג? — האט יאָזעף ערשטוינט גע-

פרענט.

— איך פערשטעה שוין, ליבער פריינד, דעם אירטהום, וואס איהר האט

דא געהאט. איהר האט געוויס געזעהן אז סאנקא האלט א קליין קינד אויף דיא

הענד און אזוי וויא איהר ווייסט אז משה'ס ווייב האט ניט אזא קינד, האט איהר

געמיינט אז דאס איז סאנקא'ס. ניט וואָהר?

— איך מיין דאס יעצט אויך.

— נו, קען איך אייך זאגען דעם געגענטהייל פון אייערע ווערטער, אז אויב

עס איז דא א גיהנםס וועט איהר דעם גרעסטען טהייל האפען, דערפאר וואס איהר

האט אַן אונישולדיג קינד אומזאָנסט בעשולדיגט, אז זיא איז אונאַרענטליך.

— איז דאס דען ניט איהר קינד?

— ניין, הערר לעהמאַן. איך ווייס וועמעס קינד דאס איז. סאָנקא איז ריין,

וויא אַן ענגעל.

— איהר שפאָסט ניט, הערר גרינזאנג? — האט יאָזעף ערשטוינט געפרענט.

— שפאָסען? ניין, מיין פריינד. ביי אזא זאך וואס בעלאַנגט דער עהרע פון

אַן אונישולדיג מעדכען, קען מען און מען טאָר ניט שפאָסען. איך זאג אייך נאך אַ

מאל, אז משה'ס טאכטער איז ריין וויא אַן ענגעל. דאס קינד וואס זיא האט וויא

א געטרייע מוסער אין איהרע הענד געהאלטען, געהערט צו אַן אונגליקליכע פרוי

וועלכע דער נוסער משה האט פון גרעסטען אונגליק גערעטעט. פיעללייכט גלויבט

איהר מיר ניט אויף מיין גראַרען וואַרט, ניב איך אייך מיין עהרען-וואַרט אז אלעס

וואס איך האב אייך דערצעהלט איז ריכטיג.

— איך גלויב אייך, הערר גרינזאנג — האט יאָזעף שטארק דערפרייט גע-

זאנט — איהר קענט אייך נאָר ניט פאַרשמעלען, וויא גליקליך איהר האט מיך

יעצט געמאכט. אבער נאך איין זאך מוז איך אייך פרעגען. מען האט מיר דערזעהלט, אז זיא איז קראנק געווען דיא לעצטע צייט, ווייל זיא ...
— ערדט, ווארום ענדיגט איהר ניט?

— עס איז מיר ווייטער א שאַנדע דאס אויסצוריידען. איך מוז אייך אויך דערביי זאגען, הערר גרינזאנג, אז אין דער צווייטער זאך וואס איך פרעג אייך, בין איך פעסט איבערצייגט אז מען האט מיר פאלש דערזעהלט, דען וועהרענד מען האט מיר פערזיכערט אז זיא ליגט אין בעט און קען פון דאָרט ניט ארום טערנגעהן, האב איך זעלבסט זיא געזעהן אויף יענער האַכצייט, וואס איהר האט מיט אייער געגענווארט אויך בעעהרט. אבער ווייל דער מאן וואס האט מיר דיא פערזיכערונג געגעבען איז זעהר אן עהרליכער מאן און ער איז נאר ניט פעהיג אַ ליגען צו זאגען.

— איך פערשטעה שוין וואס איהר מיינט, הערר לעהמאן — האט גרינזאנג עטוואס נאכדענקענד געזאגט — דא וואָר ווייטער אן אירטהום, אין משה'ס הויז געפינט זיך ווירקליך א קראנקעס מעדעקען, אבער דאס איז נאר אן אַנדערע. ווייל איהר, קענט איהר זיך באלד איבערצייגען. געהט אהין אַרײַן, וועט איהר זיא אויך זעהן.

— גענוג! — האט יאזעף געענטפערט — איך זעה, אז דא איז עפעס אַ פטרדעהעניש אדער א פערבלענדעניש געווען. איך האב געגען דער ארענטליכער סאַנקען שטארק געזינדיגט, אבער אזוי געזינדיגט דאס איך בין איהר פערצייהונג ניט ווערטה און איך שעם מיך פאַר איהר דיא אויגען צו ווייזען.

— קוים לעבט זיא אַיך. יעט זיא אלע אייערע זינד פערצייהען — האט גרינזאנג שמייכלענד געענטפערט — נור געהט אָפען, לעבער פריינד. פערענטפערט זיך ניט מיט אנדערע אנטוואָרטען, דערזעהלט איהר דיא וואָהרהייט וואס דא איז געווען און איך בין זיכער, אז זיא וועט אייך פערצייהען מיט דעם גרעסטען פער געניגען און מיט דער גרעסטער פריידע.

— יא — האט יאזעף געענטפערט — איך וועל איהר אלעס ערקלערען. איך וועל זיא מיט טרעהרען אום פערצייהונג פעטען, און פאַר דיא שמערצען וואס איך האב איהר אומזאַנסט פערשאַפט, זעל איך מיך בעמיהען איהר פיעל גליק צו בריינגען. דערווייל אַדיע, עדלער הערר גרינזאנג. איך בין נאר ניט אין שטאַנד אייך אזוי פיעל צו דאַנקען, וויא איהר האט פערדיענט. איך מוז אייך נור דאס זאגען, אז איהר האט זיך אן עוויגען פריינד געקויפט. דען א גאנץ שווערען מיהל. שטיין האט איהר דורך אייערע רייד פון מיין ברוסט אראפגעוואָרפען.

ער האט גרינזאנג'ס האַנד הערצלײַך געדריקט און איז אוועקגעגאנגען.

284 טעם קאַפּיטעל.

מאַרײַאָ בײַם גראָספּירסמ.

דעם גענעראל-נובערנאטארא'ס לייב-קנעכט האט אויף א זילבערנעם טעצעל צו זיין העררן אריינגעטראגען א ווייט-קאַרטע און האט דערביי געמעלדעט, דאס

א דאמע האט דאס אריינגעשיקט און האט געבעטען דיא ערלויבניסס מיט דעם נראספירסט צו שפרעכען.

דער נראספירסט האט גענומען דיא ווייט-קארטע, און אלס ער האט אויף איהר איבערגעלעזען דעם נאמען "מאריא גרעפין פאן דאנילאוו" האט ער געזאגט צום דיענער:

— פיהר דיא דאמע אריין צו מיין ברודער.

דער דיענער איז באלד אריינגעגאנגען אין א צווייטען צימער, וואו דער מאן וועלכער איז בעקאנט אונטער דעם נאמען דעם טייפעלס ברודער, איז געלעגען אויס-געשטרעקט אויף א ווייכער זאפע און האט גערויכט א צינאר.

— וואס ווילסט דוא? — האט דעם טייפעלס ברודער איהם געפרעגט.

— דורכלויכט! א דאמע מיט דעם נאמען גרעפין דאנילאוו ווינטט צו שפרעכען מיט אייער ברודער, אבער דער גנדיגער נראספירסט האט מיר געהייסען איך זאל זיא אריינפיהרען צו אייך.

— דיא גרעפין דאנילאוו איז דא? געשווינד פיהר זיא אריין אהער — האט דער דורכלויכט אויסגערופען אויפטרינגענד פון דער זאפע.

עס האט לאנג ניט געדויערט, האט דער לייב-קנעכט אריינגעפיהרט דער גרעפין מאריא צו דעם טייפעלס ברודער אין צימער.

— נראספירסט וולאדימיר? — האט מאריא אויסער זיך פאר ערשטויגען געשטאמעלט.

— יא, גרעפין, דאס בין איך — האט דער נראספירסט געענטפערט איהר

דיא האנד רייכענדר. מיר איז א וואונדער וואס איהר האט מיך דערקענט. איהר האט דאך מיר בלויז איין מאל געזעהן?

— יא, אבער איך האב אייך געזעהן אין אזא אונפערגעסליכע צייט, וואס יעדע זאך וועלכע מען זעהט דאטאלס ווערט אויף אימער און אייביג איינגעפרעסט אין דאס געדעכטניס. איך האב אייך געזעהן אין דעם טאג, וואס איך בין פערד לאַכט געווארען צו אנטאן דאנילאוו. איך געדענק נאך דעם זענען, וואס איהר האט מיר דאן געזעכען.

— איהר האט מיך אויף אן אונאנגענעהמען געענטשטאנד אויפמערקזאם

געמאכט, גרעפין — האט דער נראספירסט מיט אן ערנסטע מינע געזאגט, נעמליך: אז מיין זענען האט קיין ווערט. לויט איך האב געהערט, איז אייער עהע זעהר אונגליקליך געווען.

— יא, דאס איז וואהר, אבער אייער זענען האט געוויס קיין שולד אין דעם, גנדיגער פרינץ. איהר האט געוויס געוואלט מיר זאָלען גליקליך זיין, ליידער אבער קען איין ענעל ניט זיענען אין דעם קאמפף מיט פיעלע טייפלען....

— איך פערשטעה אייערע ווערטער, אונגליקליכע! איך מח געשטעה, אז

דיא האבען זיך ווירקליכע טייפלען אריינגעמישט, אום אייך מיט אייער מאן און אונגליק צו שטירענען.

-- וויא איך הער, ווייסט איהר שוין פון דעם אונגליק וואס אונז האט

געטראפען — האט מאריא געזאגט, און איהרע אויגען זיינען פול געווארען מיט טרעהרען.

— יא, גרעפין, איך ווייס אלעס. איך קען אייך זאגען, אז מיך האט דאס ביז צום טויט געקרייגט, דען איהר מוחט געוויס וויסען וויא טהייער אייער מאן איז ביי מיר אימער געווען. ער איז אין מיין פאָלק דער טאָפּפערסטער אָפיציר געווען. דיא נאנצע צייט וואס ער האט אין מיין רענימענט געדענט, האב איך איהם וויא א ברודער בעהאנדעלט.

— יא, איך ווייס דאס זעהר גוט, אנטאן פלעגט דאס אימער דערמאָנען. אבער, דורכלויכט, וועט איהר מיר ערלויבען אייך א פראַגע צו שטעלען?
— פּרעגט, גרעפין, וואס איהר ווילט.

— איך ערלויב מיר צו פרענען, אייער דורכלויכט, וואס האט מען אייך ווער גען מיין אונגליק דערצעהלט? איך פרעג דאס אייך דערפאר, ווייל איך פירכטע, דאס מען האט אייך פון מיר שענדליכע זאכען דערצעהלט.

— זייט רוהיג, גרעפין, איהר ברויכט זיך ניט צו פערטהיידנען. איך בין אין אייער געשיכטע פיעללייכט קלערער פון אייך. איך ווייס, וויא פערפלוכטע הערצ-לאָזע מענשען האבען צווישען אייך מיט אייער מאן אינטרענירט אזוי לאנג, ביז זיי האט געלונגען דעם גוטען אנטאָנען אין א ווילדעס רויב-נייעריגעס טהיר צו פער-וואַנדלען. א בעווייז האט איהר דאס איך ווייס אלעס דערפון, וואס וועהרענד אלע מינען אז איהר זייט שוין לאַנג טויט, האב איך געוואוסט אז איהר לעבט.

— דאס איז ווירקליך מערקווירדיג. איך קען עס ניט פערשטעהן, ווער עס האט אייך מיט דיא טרויעריגע אומשטענדע בעקאנט געמאכט?

— ווילט איהר וויסען וויא אזוי איך האב אלעס ערפאהרען? — האט דער גראספירסט מיט א פריינדליכען שמיכעל געזאגט.
— ווען איהר ווילט אזוי פריינדליך זיין און דאס מיר דערצעהלען, וועל איך אייך זעהר דאנקבאר זיין.

— איך קען דאס אייך ערקלערען. מיט אייניגע וואָכען צוריק בין איך געפאה-רען אינקאָגניטאָ (פערשטעלט) איבער דיא פוילישע שטעדט. איך האב געוואָלט בעקאנט ווערען מיט דעם כאַראַקטער און מיט דיא פּערהעלטניסע פון'ס פּאָלק. אלס איך בין פאהרענדיג געקומען נאָך אַרשאַ, האב איך צופעליגער-ווייזע געהערט דערצעהלען, אז דער גראַף אנטאן דאנילאוואיז פּערניפטעט געווארען אין געזעענניס. דיא זאָך האט מיך זעהר אינטערעסירט, ווייל איך האב אימער דיא גרעסטע אינ-טערעסע גענומען אין אנטאָנען און האב אנגעפאָנגען נאכפארשען ווארום ער זיצט אין געזעענניס און וויא אזוי זיין פּערניפטונג האט שטאַטגעפונען. איך האב ער-פאהרען אז ער האט אייך ערשאָסען, און איז דערפאר פּערהאפטעט געווארען. מיר האט זיך דאס גאר ניט געוואָלט גלויבען, אנטאן זאל ערשיסען זיין פרוי וועלכע ער האט אזוי אייניג געליעבט. דאס האט געוויס א מערקווירדיגע אורזאכע. איך האב מיך בעשלאָסען ניט צו רוהען, ביז איך וועל אלעס גרינדליך ערשאַהרען.

גיי מיר איז געבליעבען; איך זאל אריינפאהרען נאך דאנילאווקא און דאָרט נאָם פאַרשונגען מאַכען וועגען אלעם וואָס דאָרט האָט פאַסירט.

איך בין געפאהרען נאך דאנילאווקא. אבער נאך בעפאָר איך בין אַהין גע- קומען האָב איך אויפֿן וועג ערפֿאהרען, דאָס אין דאנילאווקא זיצט יעצט אַנטאָנס אַנקעל פעליקס דאנילאוו מיט זיין טאכטער. וועגען דיעזען פעליקס'ן האָט מיר אַנטאָן שוין אמאל דערצעהלט אז ער איז אַן אויסוואַרף דער נאַטור, אויף פֿון פּרעמדע מענשען האָב איך דאָסוועלבע געהערט. איך האָב דאָרום פּערשטאַנען אז זיין טאכטער איז ניט בעסער פֿון איהם, און מיר איז באלד דער געדאַנק איינגע- פֿאַלען, אז דיאָ ביידע האָבען געמחט פֿאַר אַנטאַנען אַ קבר נראַבען, אום דיאָ אייגענטימער פֿון זיין גרויסען קאַפיטאַל צו ווערען.

איך בין גלייך אריינגעפאהרען אין דאנילאווקא און האָב זיך געלאזט מעלרען ביי דעם אלטען דאנילאוו. דיעזער האָט מיך עמפֿאַנגען, ניט וויסענדיג ווער איך בין. איהר מחט געוויס וויסען, גרעפֿין, אז איך בין אַ גרויסער לעיבהאַבער פֿון שפּאַסען, דאָרום האָב איך מיר אויך דעם נאַנצען וועג אַ שפּאַס געמאַכט. פֿאַר אלע מענשען מיט וועלכע איך בין צוזאַמענגעקומען, האָב איך מיך פֿאַרגעשטעלט אַלס דעם טייפֿעלס אַ ברודער. איך קען ניט לייקענען, אז אַביסעל וואַהרהייט ליגט אין דעם. איך האָב שוין אמאל אין אייער געגענוואָרט מיט אייער מאָן גערעדט וועגען דעם, וואָס מיין ברודער אַלכסנדר דער דריטער איז מעהר טייפֿעל אַלס מעניש... אַלס דעם טייפֿעלס ברודער האָב איך מיך אויף פֿאַר דעם אלטען דאָ נילאוו פֿאַרגעשטעלט, און מערקוויירדיג איז דאָס, וואָס דער נאַמען האָט איהם ערציערט. ער האָט געמחט מיינען אז איך בין ווירקליך אַ טייפֿעל, און אַלס איך האָב איהם אַנגעפֿאַנגען אויסצופֿאַרשען צו איז ער געווען אין אַרשאַ אין יענער צייט ווען אַנטאָן איז ערמאַרדעט געוואָרען, איז ער אזוי ערשראַקען געוואָרען דאָס ער איז אין אַהנמאַכט געפֿאַלען. איך האָב מיך בענעצט מיט דער געלעגענהייט און האָב פֿון איהם אַרויסגעקומען אַ בריעף וואָס זיין טאכטער האָט צו איהם גע- שריעבען. פֿון דעם בריעף האָב איך דערקענט, אז אַנטאָן איז דורך זיי פֿערניפֿטעט געוואָרען. מעהר האָב איך ניט בעדאַרפט און איך בין אוועקגעפֿאהרען צוריק נאָך אַרשאַ. פֿאהרענדיג האָב איך מיך צוגעשטעלט ביי אַן אלטען שלאָס, וואָס געהערט אויך צו אייער מאָן.

— דאָס איז דער טייפֿעלס־שלאָס — האָט מאַריאַ געזאָגט.

— אין דיעזען שלאָס האָב איך געטראַפֿען אַן אלטען מאָן וועלכער איז מיר מיט דעם ערשטען בליק שטאַרק געפֿעלען געוואָרען פֿאַר אַן אַרענטליכען מאָן. איך האָב מיך מיט איהם אויפֿגערעדט און ער האָט מיר דערצעהלט פֿון דעם נאַנצען אַונגליק, וואָס דעם אלטען פעליקס טאכטער האָט אויף אייך געבראַכט. פֿון איהם האָב איך אויך ערפֿאהרען אז איהר לעבט. איך קען אייך נאָר ניט פֿאַרשטעלען, וויאָ דיאָ נאַכריכט האָט מיך דערפֿרייט. איך האָב גלייך געשיקט רופֿען דעם מאָן וואָס האָלט אייך אונטער זיין שוין, אַ געוויסער גרינזאַננ, און דיעזער האָט מיר אייער אַדרעסע געגעבען. איך בין זעלבסט געפֿאהרען צו דער מאַדאַם געלידאָוו

אייד צו זעהן, ליידער אבער האב איך אייד דאָרט ניט געטראפּען. דאָרום פּרעהט עס מיך זעהר, וואָס איהר זייט יעצט געקומען אהער. איך גלויב, אז דיא מאדאם געלידאוו האט אייך אָהער געשיקט.

— ניין, איך בין ביי דער מאדאם געלידאוו פון געסטערן אָן ניט געווען. איך וואוין יעצט ביי דעם נומען גרינזאננ וועלכער בעהאַנדעלט מיך וויא א געטרייער פאטער, און זיין ווייב ציטערט איבער מיר וויא איבער אן איינציגע טאכטער. איך בין יעצט גאר געקומען וועגען אן אנדער זאך.

— וואָס איז דאָס פאַר א זאך ?

— איך האב ניט געוואוסט אז איהר, דורכלויבט, ווייסט שוין פון דער שרעקליכער געהיימניס, אז דער אלטער פעליקס דאנילאָוו מיט זיין טאכטער האבען מיין מאָן פּערניפטעט, און אזוי וויא צו מיר אין דיא הענד איז אויך אריינגעפאלען א בריעף פון דער פּערפלוכטער אדעלאַין, און ווייל איך האב געפירכטעט מיט דיעזער געהיימניס זיך ווענדען צו אן אנדערן ווייל איך ווייס אז דיא מערדער וועלען געוויס איבעראל שיטען מיט געלר, אום זיי זאלען פאַר זייערע מערדעריי ניט בעשטראפט ווערען, דאָרום איז ביי מיר געבליעבען איך זאל מיך ווענדען צו אייער גענעדיגע ברודער. איך האב גאר אזא גליק ניט ערוואַרטעט איך זאל אייך, דורכלויבט, דיא טרעפען און זאל פּערשפּאַרען מיט אייך צו ריידען דערפון, ווייל איהר ווייסט שוין אליין אלעס.

— יא, איך ווייס אלעס — האט דער גראספירסט געענטפערט און איך וועל ראַכע געהמען פון אייערע פינדע. זעהר גוט וואָס איהר זייט יעצט צו מיר געקומען. ווילט איהר מיט מיר הייטע פּאַהרען ?

— וואוהין ?

— נאך דאנילאָוואָקא.

— דאָרף איך פּרענען צו וועלכען צוועק ?

— ניין, איהר פּערשפּאַרט צו פּרענען. איך דאָרף מיט אייך נאָטהווענדיג

אַהין פּאַהרען.

— זעהר שעהן, ווען איהר פּערלאַנגט דאָס, וועל איך פּאַהרען.

— גרייט־זשע זיך צו צו דער רייזע, גרעפּין. מיר מוזען נאך הייטע פּאַהרען.

ווען איהר ווילט, קענען מיר דיא מינוט אוועקפּאַהרען.

— איך מוז דאך אבער אנטהאן א רייזע־מאַנטעל ?

— נו, געהט־זשע, גרעפּין, אַהיים. איך וועל אייך אום זעקס אוהר דיא ער־

וואַרטען.

— איך וועל פּונקט אום זעקס אוהר קומען — האט דיא גרעפּין געענט־

פּערט.

זיא האט זיך דעמיטהיג פּערנייגט און איז אוועקגעגאַנגען.

— איך שטעל מיר פאַר, וואָס פאַר אן איבערראַשונג עס וועט זיין — האט

דער גראספירסט מיט א פּערנעניגמען שמייכעל געזאגט אלס ער איז אליין

געבליעבען — ווען דיא אונגליקליכע נרעפין וועט דערזעהן איהר מאן לעבעדיג און
 ער וועט ערפאהרען אז ער איז קיין מערדער און וועט זיין לייעבע פרוי אבערמאלס
 לעבעדיג אומארמען.

286 טעם קאפיעעל.

אבערמאלס אין טייפעלס=שלאָס.

אין דעם טייפעלס=שלאָס איז א נאנצע איבערקעהרעניש. דער אלטער איוואן
 מיט קאטהארינא'ן געהן ארום וויא צודולטע. דיא ערפאהרונג וואס זיי האבען גע-
 מאכט, אז דער מערדער פון ערינא'ס קינד איז טאקע ערינא'ס מאן, דעם קינדס
 פאטער, האט דיא אלטע לייט אזוי איבערראשט, דאס זיי האבען איינפאך זייערע
 קעפ פערלאָרען.
 אזא מערקווירדיגען צופאל האט זיך ווי נאך ביידען ניט געטראפען בייצו-
 וואוינען.

— איך זאג דיר, קאטיא, אז אזא געשיכטע מעג טען אין דיא צייטונגען
 זיירייען — האט איוואן געזאגט צו זיין אלטער — דער קאָפּ צושפאלט זיך ביי מיר
 ווען איך עראינערע מיך נור וועגען דעם וואס דא איז געווען. שמעל זיך נור פאָר,
 אן איינענער פאטער האט זיין קינד ערמארעט, מיינענדיג אז דאס איז א פרעמד
 קינד. איז דאס ניט א פינגער פון הימעל? איך גלויב, אז נאם האט פאר דיעזען
 מערדער אזא שטראפע אויסגעקליעבען. מיר שיינט. אז קיין גרעסערע שטראפע
 פאר א מערדער וויא דיעזע וואר, איז נאך ניט געווען. דוא האסט געזעהן וויא מיר,
 וויא ערציטערט דער מערדער איז געווארען, אלס ער האט דערקענט זיין ווייב
 ערינא'ן און האט דורך דעם ערפאהרען אז דאס קינד וואס ער האט ערמארעט
 איז געווען זיינס. דוא האסט געזעהן וויא דער טא האט זיך אין זיין קאָפּ איבער-
 געקעהרט און ער האט זיך געפעטען מען זאל איהם היינען אדער שיסען. איך
 האב נאך אזא פערצווייפלונג פון א מענישען ניט געזעהן.

— יא — האט קאטהארינא געענטפערט — א שטראפע איז דאס ווירקליך
 א גרויסע; אבער וואס האט נאם געהאט צו דער ארמער ערינא? מיר
 גלויבט זיך דאס גאר ניט, אז אום צו בעישטראפען א מערדער זאל נאם אזוי
 אונגליקליך מאכען אן אונשולדיגע ארענטליכע פרוי. ערינא וועט געוויס אזא קלאָפּ
 ניט איבערלעבען; איך צווייפלע שטארק, צו זיא וועט פון איהר יעצטיגע קריינק
 געזונד ווערען. הייסע איז דא געווען ליסא, האט זיא דערזעהלט אז זיא לינט אין
 שרעקליכע היץ און רעדט אליץ פון איהר מאן און פון איהר קינד.

— זיא וועט געזונד ווערען — האט איוואן געענטפערט — דוא ווייסט דאך,
 אז איך בין אויך א שטיקעל דאקטאר. איך בין הייסע אין דער פריה דאָרט געווען,
 איך האב זיא געזעהן, זיא ליענט ווירקליך אין היץ, זיא איז קראנק, אבער דאס
 וועט איבערנעהן, זיא טוט געזונד ווערען.

— גיב נאם, זיא זאל געזונד ווערען. דאס הערץ הערט ניט אויף אין מיר
 צו קלאנען אויף איהר אונגליק. איך שמעל מיר פאָר, וואס וואָלט פאָרט דיא

נרעפין מאריא געזאנט, ווען זיא זאל דעהרערען דיא לעצטע מערדעריי וואס איהר שטיף-ברודער האט בענאנען.

— וואס קען זיא דערצו זאגען? זיא וועט זיך נאר ניט וואונדערן, ווייל זיא קען שוין דעם באנדיט. זיא ווייס אז ער איז צו אלץ פעהיג. דוא דענקסט פיעל־לייכט איהר וועגען דעם שרייבען?

— ניין, וואצו זאל איך דאס טהאן? קיין גרויס פערנעניגען וועט זיא פח דעם ניט האבען. עס איז פיעל גלייכער זיא זאל דערפון ניט וויסען, אבער גרינזאננין מוז איך וועגען דעם שרייבען.

— וואס וועסט דוא איהם שרייבען?

— ער האט מיך געבעטען, איך זאל איהם בענאכריכטען ווער דער מערדער פון ערינא'ס קינד איו, וועל איך איהם דייטליך אויסשרייבען אז ער הי סט סעמיאן וואָרין און ער איז דער גרעפינס א שטיף-ברודער.

— נו, ווען ער האט דיך וועגען דעם געבעטען, דארפסט דוא איהם געוויס דאס געפאלען טהאן און איהם אלעס אויסשרייבען.

— זעלבסטפערשטענדליך, אז איך וועל איהם אלעס אויסשרייבען. איך וועל איהם זאגאר בעשרייבען סעמיאנ'ס גאנצען יחוס, לויט מיר ווייסען פון דער גרעפין מאריא.

— זאג מיר נור, אייוואן, וואס וועט יעצט פון דער גאנצער געשיכטע ווערען?

— וועלכע געשיכטע מיינסט דוא?

— איך מיין דעם אלטען טייעל פועליקס דאנילאָו און פון זיין לעבע טאכטער, וויא אויך פח דער ארמער גרעפין מאריא.

— וואס פערשטעהסט דוא דען ניט? גאָרניו. דיא ביידע מערדער, דער

טאָטע מיט דער טאכטער וועלען ניך זייער פינסטערן סוף ערהאלטען. ווייסט דוא דען ניט, אז זיי זיינען יעצט ארומגערינגעלט פון געהיים-פּאָליצייסטען?

— וואו שטעקען דיא געהיים-פּאָליצייסטען?

— זיי זיינען פערקליידעט אלס איינפאכע מוזשיקעס און דרעהן זיך אימער

ארום דעם גראף'ס שלאָס.

— וואס ווילען זיי דערמיט טהאָן?

— ערשטענט, ווילען זיי דיא ביידע מערדער פון דיא אויגען ניט אָבלאָזען.

צווייטענס, וויל מען וויסען צו שטעהען זיי ניט אין פערבינדונג נאך מיט אזעלכע מערדער וויא זיי זיינען.

— אויב אזוי, פערשטעה איך שוין.

— חע, חע, חע! — האט אייוואן געלאַכט — איך האב קיין מאל אזוי פיעל

פערנעניגען ניט געהאט וויא היינט פון דעם וואס אַדעלאַ האט מיר שוין צום צעהנ-טען מאל געשיקט אנזאגען, אז אויב איך וועל מיט גוטען דעם טייערסטן שלאָס ניט פערלאזען וועט זיא מיך אין קייטען פערשמיעדען און אין אסטראג אריינזעצען.

וואָרט מיין מייזעלע! האב איך זיך בישעת מעשה געקלערט, נאך אביסעלע וועסט דוא הוילען. באַלד וועלען אבער אויף דיר אנשפרינגען אזוי פיעל קעץ, וואס וועלען

דיך מיט דיין ליבען טאטען אין שטיקער צעררייסען. יא קאטיא, דוא וועסט זעהן וואס פאר א פינסטערן שווארצען סוף זיי וועלען האבען. מען וועט זיי אלס מערדער פערארטהיילען און נאך סיביר אוועקשיקען און אונזער נומע גרעפן מאַריא, וועט בלייבען דיא ווירטהין פון אנטאָנס נאכלאס. דען איהר קינד איז דאך זיין וואהרער יורש. דוא פערשטעהסט, וואס פאר אַ נקמה מיר וועלען זעהען אין דער פער פלוכטער אדעלאן?

— וויא דערלעבט מען שוין דאס — האט קאטהארינא זיפצענד געזאגט — עס איז שוין לאנג צייט געווען דיא נומע אונגליקליכע גרעפן מאַריא זאל אבערמאלס אנהויבען צו געניסען אביסעל גליק.

— דוא וועסט דאס דערלעבען קאטיא און נאנין ניד. דוא וועסט זעהן, אז נאר אין קורצען וועט מאריא וואוינען אין איהר מאַנס שלאס און זיא וועט דא דיא גאנצע ווירטהין זיין.

— האסט דוא פיעללייכט געהאט פון איהר א גערום? איז זיא האמטש געוונד און שטארק?

— יא, זיא איז געוונד, זיא איז אין נומע הענד אריינגעפאלען. גרינזאנג מיט זיין ווייב געבען געוויס אויף איהר אכמונג וויא אויף אן איינען קינד. דוא קענסט זיכער זיין, אז איהר פעהלט דארט ניט וויא מען זאגט פון פויגעל מילך. איך ווייס זעהר נומ, אז דיא אונגליקליכע גרעפין וועט זיך שוין קיין מאל גליקליך ניט פיהלען, זיא וועט איהר מאן אנטאנען ניט פערנעסען און זיצענדיג אין זיין פאלאסט וועט ער איהר אויף יעדען טריט פעהלען; אָבער פאר איהר וועט דאך פיעל בעסער זיין, ווען זיא וועט ווערען דיא אייגענטימערין פון אזא רייכטהום, אלס אויסקוקען גנאדע פון פרעמדע מענשען; און עס קען אויך מעגליך זיין, אז דיא צייט וועלכע פעהר היילט אלע וואונדערן ווייט איהר קראנקעס הערץ אויך היילען. נור וואס האב איך זיך דא פעררעדט, מען דארף דאך אנשרייבען א ברעף צו גרינזאנגען.

ער האט זיך געזעצט ביים טיש און האט אנגעשריעבען פאָלגענדען ברעף:
עדעלער הערר גרינזאנג!

„איהר האט מיך געבעטען איך זאָל אייך שרייבען דעם רעזולטאט פון דעם מערדער, וואס האט דער ארמער ערינא'ס קינד ערמאָרדעט. דארום געפין איך פאר מיין שולדיגקייט אייער וואונש צו ערפילען.

דעם מערדער פון דעם קינד האט מען געפאנגען גענומען. ער הייסט טאָקע סעמיאָן וואַרין, זיין פאָטערס נאמען איז געווען, כריסטאָף וואַרין, ער איז געשטארבען אין געפענגניס, וואו ער איז געווען פאר פערשיעדענע ברעפעלטהאמען. זיינע מוטער האט געהייסען עממא וואַרין, זיא איז גראדע געווען זעהר אן ארדענטליכע פרוי. איהר וועט זיך געוויס וואונדערן הערר גרינזאנג, ווען איהר וועט הערען אז דיעזער קינדער מערדער וואר דער גרעפין מאַריא'ס א שטיף־ברודער. ריכטיגער געזאגט, זיא האט זיך ביי זיינע עלטערען ערצויגען און זיא ווייס אליין ניט ווער איהרע עלטערען זיינען געווען. דען נאך אלס קינד האט מען זיא איבערגעגעבען צו עממא וואַרין אלס זויגעקינד.

„נאך מעהר וועט איהר זיך וואונדערן הערר גרינזאנג, ווען איך וועל אייך דערזעהלען, אז דיעזער סעמיאָן וואר דער פּאָטער פון דעם קינד, וואס ער האט ערמאָרדעט. ער האט דאס אליין ניט געוואוסט ביז דעם מאָמענט וואָס ער האט זיין ווייב, דעם קינדס מוטער דערזעהען.

„איז דאס ניט א מערקווירדיגער צופאל ?

„ווייטער קען איך אייך בענאכריכטען, דאס דער אלטער גראף פעליקס דא-נילאוו וויא אייך זיין טאכטער אדעלא געפינען זיך יעצט אין בעלאגערונגס צו-שטאנד, זיי זיינען אטאקירט פון געהיים-פּאָליציסטען, וועלכע לאָזען זיי פון אויג ניט אב, מען ווייס שוין ריכטיג, אַז זיי האבן דעם גראף אנטאן דאנילאוו פּערניפטעט און זיי וועלען פאר זיין טויט געוויס מיט זייער לעבען בעזאָהלען.

„איך פּערבלייב אכטונגספאל אייער ערנבענסטער דיטנער

איוואן קאוואלסקי.

P. S. מיין אלטע קאטהארינא גריסט אייך מיט אייער פאמיליע. אויב איהר וועט זיך דיא מיהע געבען דער אונגליקליכער גרעפין מאריא אונזער גרוס איבער-צוגעבען, וועלען מיר אייך זעהר דאנקבאר זיין. זאגט איהר, אז מיר זיינען געבריעבען און ווערדען בלייבען איהרע געטרייע ערנבענסטע דיטנער וויא צופאָר.

איוואן.

ער האט דעם בריעף אריינגעלייגט אין א קאָנווערט האט אונטערנעשריעבען גרינזאנגס אדרעסע און האט איהם אוועקגעטראגען צו דעם פּאָסטיליאן פּוֹ'ם דאָרף וואס טראנט אוועק אלע דארפישע בריעף צו דער פּאָסט, וואס געפינט זיך אין דעם נאהענטען שטעטלע מאריצאָווקא.

אריינקומענדיג אין דאנילאווקא האט ער בעגעגענט דער גרעפין אדעלא, וועלכע איז מיט א קאמער-מעדען געגאנגען שפאצירען. זיא האט אויף איהם אזא גיפטיגען בליק געוואָרפען, וויא זיא זאל איהם וועלען מיט דיא אויגען פּער-ניכטען. ער האט אבער א לאך געטהאן און איז שנעל ווייטער זיין וועג געגאנגען.

286 טעם קאַפּיטעל.

דיא אָבגעפּרישטע ליעבע.

— איך מוז זיא זעהן, עס מעג זיין וואס עס וויל, איך מוז זיא בעזוכען און מיט איהר ריידען. איך האב דאך געוויס ניט קיין אורזאכע זיא אויסצומיידען און זיך פאר איהר צו שעחמען.

אזוי האט יאקאב פיין זיך געטראכט ארומגעהענד הין און צוריק איבער דעם

צימער.

איהם האט שטארק געצויגען זיך זעהן מיט רעכעקאן, וויא מיט א מאַגענט האט עס איהם געשלעפט צו איהר. ער האט אין שטוב ניט געקענט איינזיען. עס האט איהם איינפאך אין דער לופט געטראגען, ער האט אין זיין צימער ניט געקענט איינזיען.

— יא, איך מוז מיך מיט איהר זעהן — האט ער זיך פעסט ענטשלאָסען —

איך מוז דאס טהאן נאר צוליעב און אנדער זאך, ווען איך וועל פון איהר ווייכען און וועל זיא אויסמיידען וועט זיא מיינען אז איך פיהל מיך שולדיג אדער זינדיג. אבער טראץ דעם וואס ער האט זיך שוין אייניגע מאל בעשלאָסען, רעבעקאן א בעזוך אבשטאמען, האט ער דאָך צו איהר ניט געקענט געהן. דער געדאנק אז זיא איז שוין פערקאכט און זיא קען שוין זיינע ניט זיין, האט איהם אבגעהאלטען דעם שריט צו מאַכען. איהם איז שווער געווען זיך מיט איהר צו בעגעגענען, איהר גלייך אין דיא אויגען צו קוקען, זאָ וויא עס איז שווער א מענשען צו קוקען אויף דער טהייערער זאך וואס איז פיר איהם פערלארען.

ער האט זיך אבער דאך ניט געקענט איינהאלטען און איז אין א שעהנעם נאכמיטאג אוועקגעגאנגען צו דעם באַנקיר ראַטהאלום.

דאס הערץ האט אין איהם שטארק געציטערט געהענד צו דעם באַנקיר. דער געדאנק אז באלד וועט ער זעהן רעבעקא'ן, באלד וועט ער מיט איהר ריידען, האָט איהם פאַסט ערציטערט, אהנע זיך רעכנונג אבצוגעבען ווארום איהם שרעקט אזוי דאס הערץ.

ענדליך איז ער געקומען צו ראטהאלום'ס הויז.

דא איז ער שטעהן געבליעבען. עס וואר איהם אונמעגליך צו געהן צו דער טהיר און א ציה טהאן ביי דער טהיר גלאָקע. איהם האט אויסגעזעהן אז ווען ער וועט אריינקומען צו דעם באַנקיר וועלען אלע אויף איהם קוקען מיט פערדעכטיגע בליקען וויא אויף אן ארעסטאַנט וואס איז ערשט פון געפּעננטיג ארויסגעגאנגען. — ניין! — האט ער ענדליך א זאג געטהאן — איך וועל ניט אריינגעהן, איך קען ניט. איך מוז צוריקגעהן.

ער האט שוין אויפגעהויבען דעם פוס צוריקצוגעהן, אלס פון פענסטער האט א קלונג געטהאן א קלינגענדע שטימע:

— הערר פיין! ביטע קאָמען זיי העראיין.

איהם איז ליכטיג געוואָרען אין דיא אויגען, ער האט דערזעהן רעבעקא'ן אין איהר פּאָלער מאַינעסטישער פראכט. זיא האט פון פענסטער אויף איהם געקוקט מיט אזעלכע גליהענדע פריינדליכע בליקען וויא אין יענער גליקליכער צייט... יעצט האט ער שוין אלע פריהערניגע געדאנקען פּערגעסען, ער איז צוגעלאפען צום טהיר און האט א ציה געטהאן פאר דער טהיר גלאָקע.

דיא טהיר האט זיך געעפענט און רעבעקא איז איהם מיט אן אויסגעשטרעקט טער האַנד ענטגעגענגעקומען.

— אך, וויא פּרעהט עס מיך אייך צו זעהן הערר פיין — האט זיא מיט דער גרעסטער פריידע אויסגערופען — איך האב ניט ערוואַרטעט פון אייך, איהר זאלט צו אונז ניט אריינקומען נאכדעם אז נאָט האט אייך געהאַלפּען און איהר זייט פון אייער אַנגליק גערעטעט געווארען. קענט איהר זיך דען ניט פאַרשטעלען וויפיעל שמערצען און וויפיעל קימער אייער אונגליק האט אונז פּערשאַפט.

— איך בין איין זעהר דאַנקבאַר פרייליך ראטבלום פאר דער טהיילנאָהמע וואס איהר האט גענומען אין מיין אונגליק און פאר דעם וואס אייך פּערשאַפט מיין

בעפרייאונג פערנעניגען; איך האב אייך אימער בעטראכט אלס מיין בעסטע פריינדן און מיך פרעהט דאס זעהר וואס איך בין יעצט איבערצייגט דאס איך האב אין דעם קיין אירטהום געהאט.

— קומט אריין הערר פיין. אף, וויא קרענקט דאס מיך וואס מיין פאטער איז יעצט צו הויזע ניטא, ער וואלט זיך ניט וועניגער געפרעהט פון מיר, דען געוויס געדענקט איהר וואס פאר א נוטער פריינד ער איז אייך געווען און דערזעלבער פריינד איז ער אייך אייך יעצט געבליבען.

— דאס ווייס איך אז אין אייער הויז האב איך לייטער פריינדע — האט יאקאב געענטפערט אריינגעהערט צו ראטהבלומען אין זאל.

— זיצט הערר פיין — האט רעבעקא מיט שטראהלענדע אויגען געזאגט — איהר האט מיך מיט אייער יעצטיגען בעזוך איבערראשט. איך האב אייך אויסגע-קוקט זייט איהר זייט פון געפענעניס ארויסגעגאנגען. איך מוז אייך זאגען ליבער פריינד אז איהר האט זיך ניט פיעל פערענדערט, איהר ווייזט זעהר גוט אויס, דאס איז א בעווייז, אז אויף דעם ווירקליך ארדענטליכען מאן ווירקען ניט דיא ליידען וואס קומען אונפערדיענט אויף איהם אָן.

— מיין איניגסטען דאנק גיעב איך אייך פרייליין ראטהבלום, איך מוז אייך זאגען אז מיט אייערע פריינדליכע ווערטער ערקוויקט איהר מיך. איהר קענט זעלבסט פערשטעהן וויא אנגענעהם עס איז צו הערען גוטע פריינדליכע ווערטער פון א וואהרען פריינד נאכדעם אז ער האט געשמאכטעט א לאנגע צייט אין געפענעניס און האט פאר זיך געזעהן נור דיא וויסטע ווענד פון זיין קערקער און דאס ווילדע געזיכט פון זיין וועכטער. נו, א דאנק נאָט אבי איך בין שוין פריי און איך קען מיך ווייטער געפינען צווישען ארדענטליכע גוטע מענשען. יא, איך האב מיך נאר פער-געסען צו גראטולירען אייך מיט אייער פערלאָבונג, — האט ער געזאגט און איז רויט געווארען.

— עס טהוט מיר זעהר לייד וואס איך קען אייך פאר דער גראטולאציאן ניט דאנקען.

— ווארום?

— פרענט ניט ליבער פריינד. ווייסט איהר דען ניט אז דיא מענשען זיינען מאַנכעס מאָל אזוי בלינד, דאס זיי זעהען ניט דיא ריכטיגע פארבען.... יאקאב האט זיא פערוואונדערט אנגעקוקט. ער האט פערשטאנען אז זיא איז אונזופריעדען פון דעם מאן מיט וועלכען זיא איז פערלאָבט. דיא בעמערקונג האט איהם אזוי דערפרעהט, דאס ער האט קיינע ווערטער געפונען וואס צו ריידען אויך רעבעקא האט געשוויגען, זיא האט נור א זיפן געטהאן און האט דיא דיא בליקען צו דער ערד אראָפגעלאָזט.

— פון וואנען איז אייער פרויטיגאם? — האט פיין נאך א קורצע שווייגען געפרעגט.

— ער איז א הייזער. אבער דערזעהט מיר ליבער פריינד איז דאס וואהר וואס מען זאגט אז אייער פאטער איז אויך דא אין מאַסקווא?

— יא, ער איז דא היע.

— שוין לאנג?

— שוין אייניגע מאָנאַטען.

— אייניגע מאָנאַטען? און דיא נאנצע צייט איז ער ביי אונז ניט געווען.

ער האט וויא עס שיינט נאר ניט געמוזט וויסען דאס איהר זייט געווען אונזערער א הויזפריינד.

— ער האט דאס יא געוואוסט, אבער דער קאָפּ איז איהם געווען אזוי פער-

דרעהט דאס איהם איז אין זינען ניט געלעגען מאכען וויזימען.

— ער האט דאך אבער געקענט צו אונז אריינגעהן וויא צו א פריינד זיך

בעראטהען וואס צו טהאן.

— ער האט אייך ניט געוואלט בעלעסטיגען. דען עס איז זעהר שווער פאלען

צולאסט פרעמדע מענישען מיט אייגענע שווערע ליידען.

— און איך בעטראכט דאס פאר א גרויסען אונרעכט ווען מען איז אין א

גויס און מען וויל זיך צו קיינעם ניט ווענדען אום הילפע. אויף נסים קען מען זיך

היינטיגע צייטען ניט פערלאזען, דיא מענישען זיינען פערפליכטעט איינער דעם צוויי-

מען צו שיצען און צו רעטען אין א גויסה.

— איהר האט פאלקאמען רעכט פרייליך ראטהבלום — האט יאקאב שמיכי.

לענד געענטפערט — אבער איהר דארפט ניט פערנעסען אז ערשטענס, ווען מען איז

אין א גויסה פערלעיערט מען דעם צומרויען צו דער וועלט און צו דיא מענישען.

צווייטענס, ווען א מענישען טרעפט אן אונגליק וויא מיך האט געטראפען, שעהמט

ער זיך צו וויזען דאס געזיכט פאר בעהאנטע און פריינדע, דען בעפאָר דיא וואהרהייט

געהט ארויס, מיינט מען ביי אזא פאל אז דיא בעשולדיגונג האט יא געוויסע גרינדע.

— דאס איז ניט ריכטיג הערר פיין, איך ווייס ניט אויב איהר וועט מיר

גלויבען, אבער איך פערזיכערע אייך אז איך האב פאר קיין פאל געגלויבט אז אין

דעם וואס מען האט אייך בעשולדיגט איז איין פינג וואהרהייט פאראן.

— איך בין אייך הערצליך דאנקבאר, ליעבע פריינדין, דאפיר וואס איהר

האט דאס צומרויען אין מיין עהרליכקייט ניט פערלארען. אבער ליידער געפינען

מיר זעהר וועניג אין דער וועלט אזעלכע גוטע עלדע מענישען וויא איהר זייט. דער

דיא גרעסטע טהייל וויל זיך נאר דיא מיהע ניט געבען צו בעטראכטען גוט, אויב

דער בעשולדיגטער איז ווירקליך שולדיג. מיין אונזערווארטעטעס אונגליק האט מיך

געבראכט צו דער ביטערער איבערצייגונג אז דאס איז זעהר ריכטיג וואס מען

זאגט, אז דער מענש איז קיין מאל ניט זיכער מיט זיין לעבען און ער ווייס ניט וואס

מיט איהם קען שפעטער מיט אייניגע מינוטען זיין. איז דאס מיר ווען איינגעפאלען,

אז מיך וועט מען בעשולדיגען אין א מאָרד־טהאַט? מיר גלויבט זיך דאס יעצט

אויך ניט, אז דאס אונגליק איז פאר מיר אזוי גלאט געקומען. ביי מיר איז קיין

צווייפעל, אז יעמאנד האט דא פאר מיר א קבר געגראבען.

— אזוי? איהר גלויבט אז יעמאנד האט אייך מיט פלייס אין אונגליק גע-

שמירצט?

- איך זאג דאך אייך, אז ביי מיר איז דאס קיין צווייפעל.
 — נו, און איהר האט א פערדאכט אויף יעמאנדען, וואס נאך אייער מיי-
 נונג, האט ער דאס געטהאן?
 — ניין! איך פיהל נאר ניט אזא בלוטיגען פיינד, מיר שיינט, אז איך האב
 קיינעם קיין שלעכטעס געטהאן.
 — פיעללייכט איז דיא בעשולדיגונג אויף אייך געפאלען נור דערפאר, וואס
 מען האט אייך געזעהן אין דעמזעלבען אבענד ארויסגעהענדיג פון וואהרהאפטיג'ס
 הויז?
 — דאס איז אונמעגליך, ווייל אין יענער צייט ווען איך בין פון וואהר-
 האפטיג'ס הויז ארויסגעגאנגען, האט מיך קיינער געזעהן. איך דענק, אז איך האב
 ערגעץ אליין דערזעהלט פון מיין בעזוך ביי וואהרהאפטיגען. דערביי איז געווען גע-
 שטאנען מיינער א פיינד און ער האט זיך דערמיט בענוצט, אום מיך אין אונגליק
 צו שטירצען.
 — קענט איהר דאס דען ניט ריכטיג ערפאזהרען?
 — וויא אזוי?
 — נאנץ איינפאך. אזא זאך קען מען אויסגעפינען ביי דעם פראקוראָר אדער
 ביי דעם סליעדאָוואַטעל.
 — וועלען זיי דען דאס מיר זאָגען?
 — עס קען זיין אז זיי וועלען דאס אייך זאגען, נור....
 — וואס ווילט איהר זאגען, פרייליין ראָטהעלום?
 — איהר מוזט דאך געוויס וויסען וויא עס הייסט דער פראָקוראָר, וואס
 אייער פראָצעס איז אין זיינע הענד געווען?
 — יא, דאס ווייס איך. זיין נאמען איז מאָוריקי קאָפּוסטיניאָו.
 — מאָוריקי קאָפּוסטיניאָו? ער וואוינט אין וואַסיליעווסקי נומער פופצעהן?
 — יא. איהר קענט איהם דען?
 — איך קען איהם זעהר גוט. ער איז איינער פון מיין פאטערס קונדען. זיין
 געלד ליגט אין מיין פאטערס געשעפט. ער איז מיט אונז אלעמען זעהר בעפריינדעט
 און ווען איך זאל געווען וויסען אז אין זיינע הענד ליגענט אייער פראָצעס, האב איך
 אייך געקענט דיא גרעסטע טובה טהאן.
 — וועמען האט דאס געקענט איינפאלען אז איהר זייט אזוי גוט בעקאנט
 מיט דעם פראָקוראָר? אבער דאס איז שוין א פערפאלענע זאך. איך ראנג נאט
 וואס איך בין בעפרייט געווארען אָהנע אייך צו בעלעסטיגען, אבער דאס גלויב איך,
 קענט איהר, פרייליין ראָטהעלום, יא טהאן: אויספארשען פון דיעזען פראָקוראָר
 פון וואַנען שטאמט דיא אונפערדינטע בעשולדיגונג, וואס דורך איהר האט מען
 מיך אין געפענגניס געבראכט.
 — איך וועל דאס געוויס פון איהם אויספארשען און ער וועט עס מיר אָהנע
 צווייפעל ערקלערען. דאס בין איך זיכער. איך בעט אייך, ליעבער פריינד, איהר

זאָלט אין דער צוקונפט אזוי שלעכט ניט זיין וויא איהר זייט ביז אהער נעווען און זאָלט אונז אָפּט בעזוכען.

— דיא צייט וואס איך וועל דא זיין אין מאַסקווא, וועל איך נעוויס אייער אָפּטער נאָסט זיין— האט יאקאב געענטפערט— איך גלויב אבער, אז ניט לאַנג וועל איך דאָ פּערוויילען.

— איהר קלערט שוין צוריקפאהרען נאך אַדעסא ?

— זעלבסטפערשטענדליך, אז איך וועל צוריקפאהרען, דען ווארום זאָל איך דא אומזאָנסט זיצען ? ...

— מיר שיינט, אז איהר האט דאָ בעראַרפט עפעס א פּראָצעס פיהרען ?

— דורך מיין לאַנגעס זיצען אין געפעננטיס, האט מיין קליינטיץ אן אַנדער אדוואַקאט גענומען, דיעזער האט דעם פּראָצעס פּערלאָרען און זיא איז צוריק אַהיים אוועקגעפאהרען.

— דאָ וואָלט איך אייך, הערר פיין, געראַטהען, איהר זאָלט נאך דא א קורצע צייט פּערבלייבען.

— וואס וועל איך דא מיהאָן ?

— ווייסט איהר דען ניט פון דעם ווערטעל, אז מען דאַרף זוכען דאָ, וואו מען פּערליערט....

— איך האב דא אבער ניט וואס צו זוכען, דען איך האב דא שוין אלעס פּערלאָרען....

ביי דיא ווערטער האט ער אויף איהר א גליהענדען בליק געוואָרפּען, וועלכער האט דייטליך ערקלערט וואס ער מיינט.

אבערטאָלס האבען זיינע בליקען ארויפגעוואָרפּען א פאַרב אויף איהרע וואַנגען.

— הערר פיין !— האט זיא מיט א ציטערנדע שטימע געזאָגט— אויב עס איז מעגליך איהר זאָלט נאך דא א קורצע צייט פּערבלייבען, טהוט עס. איהר קענט אייך נאר ניט פּאַרשטעלען, וויא גערן איך האב אייך. מען מוז דאך אַמאל צוליעב נומע פריינד עטוואס אָפּפּערן. איך גלויב, אז אייער צייט איז ביי אייך זעהר טהייער ; איך פּערשטעה אויך אז איהר בענגט נאך אייערע עלטערען, איך וויל זאגען נאך אייער מוטער, אבער דאָך וואָלטען מיר אייך זעהר דאנקבאר געווען זען איהר זאָלט אונז מיט נאך אייניגע בעזוכע בעהרען.

ער האט אייניגע מאַמענטע געטראכט און האט געענטפערט :

— דיעזען קליינעם אפּפּער מוז איך פאר אייך בריינגען, איך פיהל, אז איך האב ניט נאך אזא נומע פריינדין וויא איהר זייט מיר. יא, פרייליין ראָטהבלום, איך פּערבלייב דא נאך א פאר וואָכען.

— דא האט איהר מיין דאנק דערפאר— האט זיא געזאָגט איהם דיא האנד רייכענד.

ער האט איהר האנד ערנריפען און האט געשפירט וויא זיא ציטערט און זיינע. ער האט פּערשטאנען, אז איהר ליעבע צו איהם איז אזוי שטארק וויא זיינע

צו איהר און אין דיא מינוטען האט ער זיך פאר דעם גליקליכסטען מענשען אין דער וועלט גערעכענט.

287 מעם קאפיעל.

ב י י ג ר י נ ז א נ ג י .

מיט דער גרעסטער אונגעדולד האט גרינזאנג ערווארטעט דער גרעפין מאריא, וועלכע איז אוועקגעגאנגען צום גראָספירסט סערגעי מיט אדעלא'ס בריעף. ער איז געווען זעהר נייגעריג צו וויסען וואס דער גראספירסט האט איהר געענטפערט, און ווארום ער האט זיך אויף איהר אזוי נאכגעפרעגט. ער האט אנגעהויבען אונרוהיג צו ווערען איהם איז איינגעפאלען אין קאָפּ א געדאנק, ווער ווייס צו האט זיך דער גראָספירסט ניט נאכגעפרעגט אויף מאריא'ן ווייל אויף איהר איז געפאלען א פערדאכט פון א נייער בעשולדיגונג, דערפאר וואס זיא בעהאַלט זיך אונטער א פרעמדען נאמען. דיעזער געדאנק האט איהם קיין רוהע געגעבען. זיין אונרוהיגקייט האט געשטיענען פון מינוט צו מינוט, זאָ דאס ער האט אויף זיין אָרט ניט געקענט איינזיצען.

ער האט ניט אויפגעהערט צו קוקען אויף דעם זיינער, און איהם האט אויסגעזעהן אז זיא איז שוין פון א לאנגע צייט אוועקגעגאנגען. ער האט אויך פון'ס פענסטער ניט אבגעטראָטען, און האט געקוקט אין דער זייט פון וואָנען מאריא האט בעדאָרפט אנקומען.

ער איז איבערראשט געווארען, אלס ער האט דערזעהן וויא זיא איז צוגעד פאהרען צו זיין הויז. ער איז פיעל רוהיגער געוואָרען, אלס ער האט אויף איהר געזיכט א קוק געטהאן און האט בעמערקט אז זיא איז יעצט פיעל מונטערער און פּרעהליכער, אלס זיא איז געווען בעפאָר זיא איז צו דעם גראספירסט אוועקגעד פאהרען.

ער האט קיין געדולד געהאט צו וואָרטען ביז זיא וועט אין שטוב אריינגעהן און איז איהר ענטגעגענגעלאָפּען.

— גרעפין! — האט ער געזאגט אלס ער האט זיך מיט איהר אין דער טהיר בעגעגענט — ווארום האט איהר זיך אזוי לאנג געזאמט? איך בין זעהר אונרוהיג געווען.

— איהר האט ניט וואס אונרוהיג צו זיין, הער גרינזאנג, — האט זיא שמיכלענד געענטפערט — עס איז אלעס אין בעסטער אָרדנונג.

— האָט איהר געוויזען דעם גראָספירסט דער מערדערינס בריעף? — איך האב פערשפארט דעם בריעף איהם צו ציינען, ווייל ער האט שוין אלעס אליין געוואוסט.

— וואס האָט ער געוואוסט? — דאָס וואָס דער פערפלוכטער פעליקס דאָנלאָוו מיט זיין מאַכטער האָבען מיין מאַן פּערגיפטעט.

— ווירקליך? פון וואָנען האָט ער דיא געהיימניס ערפּאָהרען?

— ער האט אויך אזא ברעף וויא מיינער איז.

— דאס פערשטע איך שוין נאר ניט. וויא קומט צו איהם אזא ברעף?

— ער האט איהם דערטאפט ביי דעם אלטען פעליקס דאנלאָוו. איהר וועט זיך אבער נאך מעהר וואונדערן, הערר גרינזאננ, ווען איהר וועט הערען אז איך האב ניט גערעדט מיט דעם גראַספירסט סערנעי, זאָנדערן מיט זיין ברודער וולאַ-דימיר.

— וולאַדימיר? איז יענער מאָן וואס איז מיט איהם צוזאמען געזעסען אלס איך וואָר דאָרט, געווען וולאַדימיר אלכסנדראָוויטש?
— אזוי ווייזט דאס אויס.

— און ער האָט דערטאפט אדעלאַ'ס ברעף ביי פעליקס'ן?

— יא — האָט מאריא געענטפערט און האט גרינזאנ'ן דערזעהלסט פון אלעם וואס וולאַדימיר האט מיט איהר גערעדט. זיא האט איהם אויך דערזעהלסט פון דעם וואס ער האט זיא איינגעלאדען זיא זאל מיט איהם פאהרען נאך דאני-לאָוקא.

— נו, און איהר וועט פאהרען?

— זעלבסטפערשטענדליך, אז איך מח מיט איהם פאהרען.

— וואָס בעזועקט ער מיט דיעזער רייזע?

— דאָס ווייס איך ניט. אבער וויא איך פערשטעה, האנדעלט זיך דא ווענען זעהר א וויכטיגע זאך וואָס ער וויל מיר ניט זאָגען.

— נו, פאָהרט. וואָס קען דאָס שאַדען. לויט אויך פערשטעה נאָך דעם גע. שפרעד וואָס איהר האָט מיט איהם געהאט איז ער ווירקליך אייך א נומער פריינד און געוויס מיינט ער קיין שלעכטעס אייך טהאָן.

— יא. דיעזער גראַספירסט האָט מיין מאַ ווא א סאָטער בעהאנדעלט; אלס מיר האבען זיך פערלאָבט, האָט ער אונז זיין זענען וויא א צערטליכער פאָטער געגעבען און האָט אונז פערשפראכען אימער אונטער זיין שוין צו האלטען און מיט דער לעצטער טהאט וואָס ער האָט בעוויזען, דערמיט וואָס ער איז אליין נאָך דא-נילאָוקא געפאָהרען צו ערפאהרען ווער עס האט ישולד אין מיין געמיינטען טוירט, מיט דיעזער לעצטער טהאט האט ער מיר געצייגט אז איהם אינטערעסירט מיין אונ-גליק אויף דער העכסטער שטופע און איך מען מיך אויף איהם אין אלע פאָכען פערלאָזען.

— ווען וויל ער מיט אייך פאהרען נאך דאנלאָוקא?

— הייטע.

— וואס נאך הייטע?

— יא, איך בין יעצט געקומען נור מיינע קליידער אומבייטען פון אייך אבשיעד געהען און צוריק צו דעם גראַספירסט געהן אום מיט איהם צו פאהרען נאך דאנלאָוקא. ווארום איז דאס אזוי געאילט?

— איך ווייס אויך ניט ווארום, דער גראַספירסט האט זאנאר געוואלט מיר זאלען שיין פאהרען, נור איך האב איהם געבעטען ער זאל ווארטען ביז איך וועל מיך

איבערקליידען און וועל פון אייך אבשיעד נעהמען. איז אייער ליעבע פרוי יעצט צו הרויע ?

— יא, זיא איז ביי זיך אין צימער.

— נו וועל איך נעהן פון איהר אבשיעד נעהמען, — האט מאריא געזאגט און איז פון דעם צימער ארויסגעגאנגען.

גרינזאנג איז געבליעבען זיצען פערטיעפט אין געדאנקען. איהם האט זעהר לייד געטהאן וואס דיא נרעפין פאהרט אוועק און ער ווייס ניט בעשטימט וועגען וואס זיא פאהרט.

דער דיענער האט איהם געמעלדעט דאס דיא קניאנייא מעשצערסקאיא פערלאנגט מיט איהם צו שפרעכען.

— דיא קניאנייא מעשצערסקאיא ? — האט גרינזאנג ערשטוינט געפרעגט, וויא קומט דיעזש פערשווענדערין צו מיר, צו וויל זיא אפט ביי מיר קיין געלד לייהען ? ער האט געהייסען זיא אריינפיהרען.

זעהר מיט א שטאָלצע מינע, מיט דעם שטאָלץ פון איינער קיזערין איז דיא קניאנייא אריינגעקומען.

— איך וויל שפרעכען מיט דעם זשיד גרינזאנג, — האט זיא שטרענג געזאגט אלס זיא האט גרינזאנגען דערזעהן.

— דא וואוינען קיינע זשידעס, דא וואוינען איזראעליטען — האט גרינזאנג אויך שטאָלץ געענטפערט.

— דאס איז אלעס איינס, ביזט דוא פיעללייכט גרינזאנג אליין;

— יא, דאס בין איך, ווער ביסט דו א ?

דיא קניאנייא איז בלאס געווארען פאר כעס, זיא האט געמיינט אז וויא דער זשיד גרינזאנג וועט נור דעהרערען, אז זיא איז צו איהם געקומען וועט ער פאר איהר שטעהן וויא א דיענער פאר זיין שטרענגע ווירטהין, צום סוף וואגט ער זיך נאר איהר צו זאגען „דוא“.

— האט דיר דיין דיענער ניט געזאגט ווער איך בין ? — האט זיא וויטהענר געפרעגט.

— מיין דיענער האט מיר געזאגט אז א קניאנייא ווינשט מיט מיר צו שפרעכען, איך האב ערווארטעט פאר זיך צו זעהן אן עדעלע פערזאן וואס פערשטעהט וועניגסטענס וויא צו ריידען מיט מענשען. איך האב אן איררטהום געהאט, דען איך זעה פאר זיך אזא פרוי וואס האט אין זיך נאר קיין עדעלקייט ניט.

— דוא האָסט ניט פערדיענט איך זאל צו דיר וויא צו א מענשען שפרעכען, דען דוא האָסט געוואגט מיך פאר דעם גראָספירסט צו בעליידען.

— איך האב אויף דיר קיין ליגענס דערזעהלט — האט גרינזאנג קאלט געענטפערט.

— דוא ביזט אונפערשעהמט ! — האט זיא צאָרניג א געשריי געטהאן.

— מעשצערסקאיא ! — האט יעצט גרינזאנג אויך צאָרניג געענטפערט —

דוא זאלסט ניט פערנעסען אז דוא ביסט ביי מיר אין שטוב. איך קען דיך דיא מינוט ארויסיאנען פון דאנען.

דיא קניאנייא האט אנגעהויבען ביי אלע גליעדער צו ציטערן פאר כעס. זיא האט אויסגעבלאָצט אזא פאר ווילדע אוינען אויף נרינזאנען וויא זיא זאל איהם וועלען אויף דער שמעלע מיט איהרע בליקען פערניפטען.

— דוא מיינסט אז איך וועל פאר דיר רעספעקט האבען — האט נרינזאנען שטאָלץ געזאגט — דוא האָסט וויא איך פערשטעה מיך אנגענומען פאר איינעם פון יענע אידעלאך וואס דערשרעקען זיך פאר א געפועטער קריסטין. איך האב שוין געזעהן אזעלכע דאָמען וויא דוא ביסט. איך קען דיך פרוי מעשצערסקאיא, אָב־וואָהל איך האב מיט דיר קיינע געשעפטען געהאט. איך ווייס וויא אונגליקליך, וויא רואנירט דוא האסט דעם ארמען היראנים ראזענדופט. איך ווייס אויך דער-פון, אז דוא האסט אנגעבעטען מען זאל איהם פון דאָנען ארויסיאנען, אום ער זאל זיין געלד ביי דיר ניט מאָנען. איהם האסט דוא געקענט בענראבען ווייל ער איז געווען א נרויסער נאָרר וואס האט רעספעקט געהאט פאר אזא פערשווענדערישע מאדאם וויא דוא ביסט; אבער ביי מיר שפיעלסט דוא קיין ראָליע. דוא ווייסט דאך שוין וואס פאר א חתונה איך האב דיר ביי דעם גראספירסט אויפגעשפיעלט. איך האב דאס ניט געטהאן אום דיר צו בעריידען, זאָנדרען; אום גערעכטיקייט צו פאָרדערן. ראזענדופט'ס בלוט וואס דוא האסט פערנאָסען זאל דיר ניט געשענקט ווערען. מיר אידען זיינען אויך מענישען און קיינער האט דאס רעכט אונז אומזאָנסט צו טרעטען מיט דיא פיס און אונז בערויבען. דוא פערשטעהסט מיינע ווערטער ?

דיא קניאנייא איז געשטאנען וויא צערשמעטערט, זיא האט פערשטאנען אז פאר איהר שטאָלץ איז דא קיין פלאץ, דארום האט זיא איהם (דעם שטאָלץ) אן א זייט אוועקגעלייגט און האט שוין מיט א גוטסיסטיגער מינע געזאגט:

— עס קען זיין אז איך האב א פעהלער געטהאן דאמיט וואס איך האב אייך נראב אנגעטראטען, אבער איהר דארפט אויף מיר קיין פערדרוס האבען, איהר קענט ועלבכט פערשטעהן וויא אויפגעקאכט איך בין געוואָרען אלס איך האב ער-פאָהרען וויא איהר האט מיך בעריידנט פאר דעם גראַספירסט. אבער מיין כעס איז שוין איבערגענאנען. איך בין שוין יעצט רוהיגער און איך וויל מיר זאלען גוטע פריינד בלייבען.

— גוטע פריינד ? — האט נרינזאנען געלאכט -- איהר ווילט זיין בעפריינדעט מיט א זשיד ?

— נו, גענוג דיא שמעכבווערטער — האט זיא געזאגט און האט זיך בעמיהט א רוהיגע מינע צו ציינען — מיר שיינט אז אויב איהר האט אין זיך א מעגשליך געפיהל, דארפט איהר אייער גרעסטען פריינד רייכען דיא האַנד צום פריערען; ווען ער ניט אייך פריהער דיא האַנד.

— יא, ווען מען רייכט מיר דיא האַנד זוכענדר פריעדען בין איך דער פריעד-ליכסטער מענש אין דער וועלט. אבער ווען מען קומט צו מיר מיט שימפפוערטער

און בעליידונגען, קען איך בעווייזען אז איך בין אויך אין שטאנד מיט אזא מטביע צו בעצאהלען.

— נו, האב איך אייך דאך שוין אום פערצייהונג נעבעטען דאפיר וואס איך האב אייך נראב אנגעטראטען און האב אייך געבעטען מיר זאלען פריעדען שליסען.
— און איך האב אייך שוין אויך געענטפערט, אז מיר גלויבט זיך ניט איהר זאלט וועלען פריעדען שליסען מיט אן איינפאכען אידען אהנע דאביי א נעוויסען ציעל צו האבען. זאגט גלייך קניאניא, וואס פערלאנגט איהר ?
— איך האב אייך געוואלט בעטען, הערר גרינזאנג, איהר זאלט אזוי פריינד-ליך זיין און מיר טהאן א שטיקעל געפעליגקייט.

— א געפעליגקייט ?

— יא, הערר גרינזאנג, איהר האט געבראכט דערצו, דער גראספירסט זאל מיך שטרענג בעפעהלען איך זאל ראזענדופט'ן זיין קליינעם שולד אבעבען. ליידער אבער בין איך יעצט ניט ביי קאסא, דארום וויל איך אייך בעטען איהר זאלט אזוי פריינדליך זיין און איבערריידען מיט ראזענדופט'ן ער זאל מיר זיין געלד נאך א קורצע צייט ווארטען. איך וועל איהם געוויס ביו איין קאפיגע אבעבען. איך האב בעהיטע נאט גאר ניט געדענקט איהם א שולדנערין צו פלייבען.

— נו, ווארום רעדט איהר אליין מיט איהם ווענען דעם ניט איבער ?

— איך מוז אייך דיא וואהרהיים זאגען, אז איך קען איהם גלייך אין דיא אויגען ניט קוקען, איך פיהל מיך זינדיג געגען איהם.

— איהר דארפט אבער וויסען, קניאניא — האט גרינזאנג שפאטיש גע-ענטפערט — אז איך קען ניט פערצייהען דיא זינדע וואס מען בענהט געגען פרעמדע. מיט דער ביטע דארפט איהר זיך ווענדען צו דעם העררן ראזענדופט אליין.

— האב איך דאך אייך שוין געזאגט, אז איך קען נויך פאר איהם ניט ווייזען.

— נו, וויא באלד אז איהר זייט געגען איהם אזוי זינדיג, דאס איהר שעמט זיך פאר איהם צו צייגען, האב איך געוויס דאס רעכט ניט זיך דא אריינצומישען. אבער נאך מיינונג מוז איך אייך אָפען זאגען, קניאניא, דאס איהר וועט געוויס אייער זינד מיט פוסטע ווערטער ניט אבווישען. איהר מוזט איהם אבעבען צוריק אייער געלד.

— איך האב אבער יעצט ניט.

— קען איך אייך דערצו גאר ניט העלפען. דער הערר ראזענדופט געצינט זיך יעצט אין א שרעקליכער נויטה. אין דער נויט האטה איהר איהם געטריעבען, און ער וועט זיין א גרויסער גארר ווען ער וועט אייך ווארטען איין איבעריגע שטונדע. איך אויף זיין פלאץ וואָלט אייך געוויס איין איבעריגען מאמענט ניט גע-ווארט.

— איהר זייט א שלעכטער מענש, הערר גרינזאנג — האט דיא קניאניא

זיין געזאגט.

— עס קען זיין — האט נרייזאנג נעלאכט — אבער דערווייל האב איך נאך ביי קיינעם קיין נעלד פערזאפט. קיינער קען זיך בעקלאנען אז איך האב איהם דיא מינדעסטע שלעכטס געטראגן. איך בעט אייך, קניאניניא, איהר זאלט מיך מעהר מיט אזעלכע ביטעס ניט בעלעסטיגען. דאס וואס איהר האט מיט ראזענדופטין איז ניט מיין זאך. מיין שולדיגקייט איז נור געווען זיך אנצוגעהמען פאר דעם אונגליקליכען אין דער צייט ווען ער וואר פון אלע זיינע פריינדע פערזאפט, און מיך פרעהט זעהר אויף דינס וואס מיר האט געלונגען איהם צו טהאן א שטיקעלע טובה.

— געדענקט, הערר גרינזאנג! — האט דיא קניאניניא צארניג אויסגערופען — איך וועל ראזענדופטין זיין נעלד אבגעבען, אבער מיט אייך וועל איך מיך רעכענען. איך וועל אייך ווייזען וואס איך קען!
זיא איז האסטיג ארויסגעלאפען ווערפענד אויף דעם זשיר א גיפטיגען פערעכטליכען בליק.

גרינזאנג איז געבליעבען זיצען מיט א שטייכעל אויף דיא ליפען.
— לויף לויף, קאנאלע! — האט ער געשטאמעלט — געה נור צאהל אב ראזענדופטין זיין נעלד, נאכהער מענטש דוא זיך מיט מיר רעכענען וויא דיין הארץ געלויבט.

ער האט געוואלט אויפשטעהן פון זיין אָרט און ארויסגעהן פון זיין צימער, אלס דיא טהיר האט זיך געעפענט און דיא גרעפן מאריא געקליידעט אין רייזע קליידער מיט סאבינען זיינען אריינגעקומען.

— נו, הערר גרינזאנג — האט זיא מיט איהר ליבעליכען שטייכעל געזאגט — איך פאהר שוין, לעבט וואהל!

— אזוי? איהר פאהרט שוין? פאהרט געזונד ליבע מאריא, איך דארף אייך ניט זאגען וואס פאר א ווייניגע מיין הערץ טראגט פאר אייך. איהר ווייסט אליין וואס פאר א פריינדע איהר געפינט אין אונז.

— צו איך ווייס? איך קען אייך נור זאגען אז איך וועל דאס אייך קיין מאל פערנעסען. איך בעטראכט אייך און וועל אייך אימער בעטראכטען אלס מייןע נומען, צערטליכע עלטערען.

הערצליך האט זיא גרינזאנגען מיט סאבינא'ן דיא הענד געדריקט. דאנקבארע טרעהרען האבען זיך געווייזען אין איהרע שעהנע אויגען. דער זייטיגער צושייער יאָלט נאר ניט געצווייפעלט אז דיא גרופע בעשטעהט אויס צארמע עלטערען און זייער ליבעס, נומעס קינד.

288 מעס קאפיטעל.

אלטע געשיכטען.

מיר זעהען אבערמאלס אונזער בעקאנטער בת־שבע'ן מיט דעם העררן איליא גראגענשטיין אין דער ערשטערס וואוינונג ביי א גלאז טהעע. ביידע זיצען זאָ פערטרויליך וויא א פאאר טויבען, מען האט געקענט מיינען אז זיי זיינען שוין לאנג געקאנט.

— אלזא, אזוי בלייבט דאס בת-שבע — האט קראנענשטיין געזאגט — מאָרנען קומט מיין שוויגענער מוטער, וועל איך אייך פאר איהר פאָרשטעלען אלס מיין ניכטע (פלעמאניצע). דען זיא טאָהר ניט וויסען אז איך וויל איהר זאלט בעטרעטען איהר טאָכטערס שטעלע. איך גלויב אז זיא וועט אייך זעהר ליעב בעקומען און וועט זיך פרייען וואס זיא האט אייך פאר א בעגלייטערין און פאר א געזעלשאַפטערין אין יענער רייצענדער איינזאמער דאצשע (זומער-וואוינונג).

— יא. איך גלויב, אז זיא וועט ווירקליך אין מיר א געטרייע פריינדין גע- פינען. איך וועל מיר דיא גרעסטע מיהע געבען דיעזער אלטער אין אלע הינזיכטען צופריעדען צו שטעלען, ווייל איך וועל ניט פערנעסען, אז זיא איז אייער שוויגענער-מוטער.

— אזוי? דאס ווילט איהר נור צוליעב מיר זיא אזוי פריינדליך בעהאַנדלען? — האט קראַנענשטיין געלאַכט.

— יעצט וויל איך דאס טהאן צוליעב אייך, ווייל זיא אליין האט נאך ביי מיר ניט פערדיענט איך זאל איהר א הייסע פריינדין זיין. שפעטער קען זיין, ווען איך וועל מיט איהר געהענטער בעקאנט ווערען און איך וועל זעהן אז זיא האט מיין פריינדשאפט פערדיענט, וועל איך זיא דיענען צוליעב איהר אליין.

— ביי מיר איז קיין צווייפעל, אז זיא וועט אייך וויא א מוטער ליעב בע- קומען, דען אז איהר האט געקענט אויף מיר אזא גוטען איינדרוק מאכען, וועט איהר אויף איהר געווים נאך א בעסערן איינפלוס האבען. איך שטעל מיר פאָר, וויא פערנעניגט איהר וועט אין יענער דאצשע דעם זומער פערבריינגען. דער מענש אין אלגעמיין האט ליעב וועכסלונגען אין זיין לעבען און בעסער פון אזא וועכסלונג וויא פאר א גרויס-שטערטישען איז דאס לעבען אין א שטילע רוהיגע דאצשע גיעבט עס ניט.

— איהר האט דאָך מיך פערשפראַכען, אז איהר וועט אויך אָפט אַהין קו- מען אונז צו בעזוכען. וועט איהר האַלטען וואָרט?

— געווים וועל איך אפרייסען צייט און צו אייך קומען, פערבריינגען וועניגס-טענס א פאר וואָכען אין אייער געזעלשאַפט.

— עס האט זיך נאך קיין מאל געמאכט איהר זאלט א גאנצען זומער אין א דאצשע פערבריינגען?

— בלויז איין מאל בין איך א גאנץ זומער געזעסען אין א דאצשע מיט מיין גאָט-זעליגער פרוי. דאס איז געווען באלד נאך אונזער חתונה. מיר זיינען אבער דאָרט ניט געזעסען אויס פערנעניגען, זאָנדערן אויס גויטה.

— אויס גויטה זייט איהר געזעסען אין א דאצשע? — האט בת-שבע ער- שטוינט געפרעגט.

— יא, נור אויס גויטה. מיר האבען זיך דאן ביידע בעהאַלטען.

— פאר וועמען?

— פאר אונזערע בעסטע פריינד, פאר אונזערע עלטערען.

— דא ווערמער קלינגען רעטהוועלהאפט אין מינע אויערן.

— איך וועל דאס אייך אין קורצען ערקלערען. אונזערע עלטערען וואבען ניט געוואלט איינשטימען צו אונזער פערבינדונג. דארום ווארען מיר געצוואונגען זיך אינ'ס געהיים צו פעהריראטעהען און זיך בעהאלטען פון אונזערע עלטערען זיי ואלען אונזער גליק ניט שטערען.

— אויב אזוי פערשטעה איך שוין. איך שמעל מיר אויך פאך וויא ביטער אייער לאנגע איז דאמאלס געווען, אז מען מוז זיך פאר אייגענע עלטערען בע-האלטען.

— יא, אונז איז ניט געווען צו בעניידען — האט קראַגענשטיין געענטפערט — איהר דארפט וויסען, אז מיר האבען ראַמאנסירט מיט צוויי יאהר פריהער בעפאך מיר האבען געהייראטעהעט. מיר האבען זיך אזוי געליעבט, דאס מיר האבען איינער אָהן דעם צווייטען ניט געקענט לעבען. מיר זיינען פערטיג געווען צו וואוינען אין עק וועלט אדער אירגענד וואו אויף א פערוואַרפענעם אינזעל. אבער מיר האבען א לאנגע צייט זיך ניט געקענט פעהראייניגען, ווייל אונזערע עלטערען האבען אונז בע-וואכט וויא דיא ארעסטאנטען.

— ווארום האבען אייערע עלטערען צו דער פארטיי ניט געוואלט איינזוי-לינגען?

— ווייל זיי זיינען געווען שרעקליכע פיינדע. זיי האבען ביידע זייער נאנין לעבען קאנקורירט אין זייערע גינשעפטען, און וועהרענד זיי האבען איינער אין דעם צווייטען געשאסען באַמבעס, האבען מיר, זייערע קינדער, זיך געליעבט מיט דעם גרעסטען לייעבעס-פייער. זיי, עס הייסט אונזערע עלטערען, האבען דאס דערשמעקט און האבען אלע זייערע קרעפטען אנגעווענדעט אונזער לייעבע צו פערלעשען און עס קען זיין אז זיי וואָלט דאס געלונגען, אבער עס האט זיך געמאכט זאך א פאל וואס מיר האבען געמוזט בלייבען מאן און ווייב. דיא ליידען וואס מיר האבען געהאט ביז מיר זיינען דאס געווארען, איז אונגעגליך צו בעשרייבען. איך קען אייך זאגען, אז דערמיט וואס מיר האבען אונזער ציעל עררייכט, האבען מיר דיא גרעסטע העל-רענטהאט בעוויזען.

— נו, און נאך אייער חתונה זייט איהר מיט דיא עלטערען שלום געוואך-רען?

— האט בת-שבע גיניעריג געפרענט.

— יא. אבער ערשט אין אייניגע יאהר ארום אז זיי זיינען ביידע בדלות געוואך-רען און מיר האט גארע דאס גליק א שפיעל געטהאן און איך האב פיעל געלד פערדינט, ערשט דאמאלס האבען ביידע פארטייען מיט אונז פריעדען געשלאָסען און האבען אונז צוריק אלס זייערע קינדער אנערקאנט.

— און איהר האט מיט אייער פרוי גליקליך געלעבט?

— זעהר גליקליך, נור איין זאך האט אונז געפעהלט: קיין קינדער האט אונז נאט געגעבען. מיין פרוי האט זיך אזוי לאנג קורירט ביז זיא איז געפעהרליך קראַנק געווארען און איז געשטארבען. איהר מוטער בעטראכט מיך נאך יעצט אויך אלס איהר'ס א קינד און איך בין ביי איהר טהייער וויא איהר לעבען.

— דאס בעווייזט, אז זיא איז א פרוי מיט א פיינעם כאראקטער.
 — יא, זיא איז א זעלטענע פרוי. זיא האט נאך דאמאלס ווען אונזערע
 עלטערען האבען אלע קרעפטען אוועקגעלייגט אונזער בונד צו צורייסען, געשטאנען
 אין אונזער זייט. אבער זיא האט דערצו נאר ניט געקענט העלפען. דיעזע פרוי
 האט געליעבט איהר טאכטער פיעל מעהר אלס זיך זעלבסט. פאר דער טאכטער
 איז איהר קיין זאך צו שווער געווען צו טהאן, און זייט זיא איז געשטארבען איז דיא
 צערטליכע מוטער אונטערסטליך געבליעבען.

— דאָרף זיא מאָרגען אָהער קומען?

— יא, איך האב פון איהר א טעלעגראמע ערהאלטען אז זיא קומט מאָרגען
 צופאהרען.

— איך שמעל מיר אבער פאָר וויא זיא וועט מיך האַסען ווען זיא וועט ער
 פאַהרען, אז איהר ווילט איך זאל איהר טאכטערס שמעלע בעטרעמען.

— זיא דאָרף נאר דערפון ניט וויסען. איך האב דאך אייך שוין געזאגט, אז
 איך וועל אייך פאר איהר אלס מיין ניכטע פאַרשטעלען. זיא ווייס, אז אין דאָסמאָו
 געפינט זיך מיין ברודערס א וויטווע מיט א טאכטער, וועל איך אייך פאַרשטעלען
 אונטער דעם נאמען בת־שבע קראָנענשטיין.

— איך מוז אייך זאגען, אז מיר וועט דיא ערשטע צייט זעהר אונאַנגענעהם
 זיין דיעזער נוטער אלטער צו נאָררען.

— ווארום זאל דאס אייך שווער זיין? איהר טהוט דיעזער אלטער דאַמע
 קיין שלעכטעס.

— אבער זיא וועט דאך דאס שפעטער ערפאַהרען, וועט זיא מיך האַלמע
 פאר א בעטרינערין?

— וואצו זאלט איהר זאָרנען וועגען שפעטער? איך גלויב, אז אונטער דער
 צייט וואס איהר וועט זיין ביידע צוזאמען וועט זיא אייך אזוי ליעב בעסומען, דאס
 זיא וועט אליין וועלען מיר זאָלען איינער דעם צווייטען געהערען.

— מיר שיינט, אז איהר האט געזאגט דאס זיא האט דא א זאָהן אדער א
 געפע?

— יא, זיא האט דא א געפע. ער איז זעהר אן אנשמענדיגער יונגער מאן,
 א סטודענט. אין וואקאציע וועט ער אויך מיט אייך אין יענער דאַזשע א פאר
 מאנאטען פערבריינגען.

— איך פרעה מיך שוין ווען איך עראינערע מיך אָן דיא גוטע טעג וואס
 איך וועל פערבריינגען אין יענעם גן-עדן אין דער געזעלשאפט פון אזעלכע פיינע
 לייט. אבער אין אייער געזעלשאפט וועט מיר נאך מעהר אנגענעהם זיין. געדענקט,
 הער קראנענשטיין, איהר זאלט ווארט האלטען און זאלט אויך אהין קומען.

— איהר פאַנגט שוין אן נאך מיר צו בענקען — האט קראנענשטיין מיט א
 ליעבליכען שמייכעל געזאגט, דאס פרעהט מיך זעהר. דאס איז א בעווייז, אז איהר
 הייבט שוין אן מיך צו לייעבען.

— איך וועל אייך ניט לייקענען, אז איך ליעב אייך וורקליך, אבער פאָר
לויפני ניט מעהר וויא א טאכטער ליעבט איהרען א פאטער.

— דאס איז אפילו פאר מיר ניט זעהר שטייכעלהאפט, אבער איך בין
אבערצייגט, אז דיא ליעבע וועט זיך מיט דער צייט אין א גאנץ אנדערן פאָרם
פערוואנדלען....

— איך וויל האָפען אז אורי וועט זיין.... האט בת-שבע עררעטהענד נעד
ענטפערט.

בת-שבע האט געוואלט עפעס זאנען, אבער אין דער מינוט האט זיך דיא
טהיר געעפענט און דאס דינסטמערקען האט געמעלדעט, אז סאנקא האניגמאן
איז געקומען.

280 טעם קאפיטעל.

וואס זאָל דאָס בעדייטען?

יאקאבי'ס בעפרייאונג האט דעם אלטען שלמה פיין ניי בעלעבט, אבער דיא
נאָכריכט וואס ער האט געהאט פון זיין ערשטען זאהן'ס טויט, האט איהם ניט
געלאזט רוהען. דער געדאנק אז מיט א קורצער צייט צוריק האט ער געהאט דיא
מעגליכקייט זיין פערשוואונדענעם זאהן צו זעהן און יעצט איז שוין דיא האפנונג
אויף אזא גליק פערשוואונדען, דיעזער געדאנק האט זיין לעבען פערביטערט.

איהם האט זעהר אינטערעסירט צו וויסען אלע אייגעלהייטען ווענען זיין
זאָהן, וואס איז מיט אייניגע און צוואנציג יאהר צוריק פון איהם אבגעריסען געוואָ-
רען. ער האט נאכגעפאָרשט ווענען איהם וואו ער האט נור געקענט און ער האט
ערפאָהרען, דאס דער גראף אנטאן דאנילאוו איז געווען זעהר א ליבעראלער מענש
און ער וואר פון אלע זיינע בעקאנטע און פריינד בעלעבט פאר זיין גוטטהעריגקייט
און פאר זיין ערלען כאַראַקטער. עס האט זיך איין מענש ניט געפונען, וואס זאָל
אויף איהם שלעכטעס ריידען.

בעזאָגנערס האט איהם משה האָניגמאן בעקאנט געמאכט מיט אנטאנס
לעבען. וויא מיר ווייסען, האט משה געקענט אנטאנען פון זיין פריהעסטער קינדהייט
אָן, דארום איז ער אין שטאנד געווען שלמה'ן אויסקונפט צו געבען ווענען דאָס
לאָוויס גאנצעס לעבען.

משה האט נאך ניט געוואוסט, וואס פאר א מחותן שלמה פיין איז מיט
דעם גראף דאנילאָוו. אלע פראַגען פון דעם הערן פיין האט משה בעטראכט אַלס
נייגעריגקייט און ער האט דארום וויא אַן איינפאכער בעקאנטער פון דעם גראף
דאנילאָוו שלמה'ן אלעס דערצעהלט. ער האט איהם זאגאר בעקאנט געמאכט מיט
דעם לעצטען סקאַנדאַל וואס איז פאָרנעקומען ביי דעם גראף אין הויז מיט דער
גרעפין מאריא, וואס אנטאן האט זיא ערשאָסען, דערפאר וואס אינטריגאַנטען הא-
בען זיך אריינגעמישט און האבען אויף דער אונשולדיגער גרעפין זעהר שענדליכע
זאכען דערצעהלט.

דיא געשיכטע האט שלמה'ן פערדראסען. איהם האט זעהר געקריינקט וואס

זיינער א זאָהן האט אזא סקאַנדאַל געמאַכט און האט א מאָרדטהאַט בענאַנען איבער זיין אייגענער פרוי.

— ווען ער זאל געווען זיין א איד, ערצויגען אין מיין הויז, וואָלט ער אזעלכע מערדערישע טהאַטען ניט בענאַנען — האט ער זיך געקלערט. פערפלוכט זאלען זיין דיא מענשען, וואס האבען אזא גוט קינד אריינגעגעבען צו דיא פערפלוכטע גראפען אין דיא הענד, און האבען פון איהם געמאַכט, דאסזעלבע וואס זיי אליין זיינען.

שלמה האט אבער ענדליך דערקאנט אָן משה'ס רייד, אז דיא גרעפין איז ניט געשטארבען און ער האט אנגעהויבען איהם צו דריקען מיט פראַנען, ער זאָל איהם זאנען וואס פון דער שעהנער מאַריאַן איז געוואָרען.

— איך קען דאס אייך דערווייל ניט זאנען — האט משה געענטפערט — זייל דא שטעקט א געהיימניס.

— איך פערשטעה אבער ניט, ווארום פירכטעט איהר מיר דיא געהיימניס צו ענדעקען? איך וועל דאך דאס געוויס קיינעם ניט איבערגעבען.

— און איך פערשטעה ניט, ווארום איהר זייט אזוי נייגעריג דאס אלעס צו וויסען? — האט משה געענטפערט.

— דאס איז בלויז נייגעריגקייט — האט שלמה ערוועדערט — אזא געשיכטע וויל יעדער מענש הערען. טהוט מיר דאס געפאלען, רבי משה, און דערזעהלט מיר צו לעבט דיא גרעפין דאַנילאָוו?

— ווען איהר ווילט דאס דורכאויס וויסען, זאג איך אייך אז יא.

— אזוי? זיא לעבט? — האט שלמה דערפרייט אויסגערופען — נו, און איהר

קינד?

— דאס לעבט אויך.

— ווירקליך?

— אז איך זאג אייך אז זיי לעבען, קענט איהר מיר גלויבען.

— וואו זיינען זיי יעצט?

— דאָ היע.

— וואָס? דא אין מאסקווא זיינען זיי? — האט שלמה איבערראשט גע-

פרענט.

— יא, זיי זיינען דא אין מאסקווא. איך פערשטעה אָבער ניט, פאַרוואס איהר

וואונדערט זיך אזוי.

— זיי זיינען דא אין מאסקווא? — האט שלמה מיט דערזעלבער איבעררא-

שונג געפרענט.

— איך האב דאך אייך געזאגט, אז זיי זיינען דא אין שטאדט.

— קען איך זיי זעהן?

— ווארום ווילט איהר זיי זעהן?

— איך בעט אייך, רבי משה, טהוט מיר דיא געפעליגקייט און צייגט מיר

אן וואו זיי זיינען. איך וועל אייך עוויג דאנקבאר זיין פאַר דער טובה.

— א טובה? — האט משה פערואוואנדערט געפרעגט — וואס פאר א טובה קענט איהר פון דעם האבען?

— מיר איז דאס דיא גרעסטע טובה.

— נו, מהיבא-תיבא, אויב דאס איז אייך אזא גרויסע טובה וועל איך אייך דאס צולעב טהאן און אייך צו זיי פיהרען. אבער מיט וואס פאר אן אויסרייד קען איך מיט אייך אריינגעהן צו איהר? זיא וועט דאך מיך אנקוקען וויא א משוגע-געס, ווען איך וועל פלוצלינג צו איהר אריינפיהרען א אידען און וועל איהר זאגען, אז ער איז געקומען זיא אנקוקען, ווייל איהר געשיכטע אינטערעסירט איהם זעהר? — דאס זייט איהר אויך גערעכט. אבער ניט-זשע אן עצה וואס צו טהאן, איך וויל זיא דאך זעהן.

משה האט אייניגע מינוטען געטראכט און האט נאכהער געזאגט:

— איהר קענט זיא זעהן, ווען זיא וועט קומען צו מיר מיט א בעזוך.

— קומט זיא דען צו אייך אין שטוב?

— זיא קומט פאסט יעדע וואך.

— ווען דארף זיא ביי אייך זיין?

— דאס קען איך אייך בעשטימט ניט זאגען. איך גלויב אבער, אז זיא מעג וועט זיא צו מיר קומען רופען בעזוכען מיין סאנקאין, זיא זאל מיט איהר געהן בע-זוכען איהר קינד ביי דער אם.

— איז דען איהר קינד ביי אן אם?

— יא.

— אויב אזוי וועל איך אייך בעטען, איהר זאלט אזוי פריינדליך זיין און מיך פיהרען צו דער אם.

— צו דער אם? וואס וועט איהר דאָרט טהאן?

— איך וויל זעהן איהר קינד.

— וואס וועט איהר דאָרט זעהן? דאס איז אזא קינד וויא אלע קינדער, געוועהנליך איז דאס זעהר א שעהן טיידעלע. מען דערקענט מיט דעם ערשטען קוק אויף איהר, אז זיא איז א גרעפיש קינד. נו, האט איהר קיין סאל קיין שעהגע קינדער געזעהן?

— איך בין אבער דאך זעהר גיינעריג צו זעהן האָטש דאס קינד — האט זיך שלמה געבעטען.

— נו, ווען איהר פערלאנגט דאס, מוז איך דאך אייך צולעב טהאן — האט משה געענטפערט. — קומט, רבי שלמה, מיר וועלען געהן בעזוכען דעם קינד. און ביידע זיינען אועקגעגאנגען.

שטארק האט שלמה'ן געקלאפט דאס הערץ, ביי דעם געדאנק אז ער געהט צו זיין אייניקעל, צו זיין עלטערען זאָהן'ס קינד. ער האט דאס קיין מאל ערווארטעט, צו זעהן א קינד פון דעם זאָהן, וואס איז שוין אזא לאנגע צייט פון איהם פערשוואונדען געווארען, און ער האט אלע האָפנונגען פערלארען איהם אמאל וויעדער צו זעהן.

זיי זיינען א לאנגע צייט גענאנגען, ביז זיי זיינען געקומען צו א הויז אין ניקאָ-
לאַיעוסקאָ אוליבאָ.

— דא געפינט זיך דאס קינד — האט משה געזאגט — איהר זאָלט אזוי גוט
זיין, רבי שלמה, און זאגען אז איהר געהט גלאַט אזוי מיט מיר, ניט מעהר ווייל
איהר דאָרפט מיך נאך פאר א נייטיגע זאך האבען, דעריבער ווילט איהר מיך
ניט אבלאזען און זייט מיט מיר אהער אריינגענאנגען. וועט איהר אזוי זאגען, רבי
שלמה ?

— ווען מען וועט מיך פרעגען, וועל איך אזוי זאגען — האט שלמה וואו צו
טומעלט געענטפערט.

משה האט איהם ארויפגעפיהרט אויפ'ן צווייטען שטאָק און האט אנגע-
קלאפט אין איינע פון דיא דריי טהירען וואס זיינען דאָרט געווען.

דיא טהיר האט זיך געעפענט און א יונגע פרוי האט זיך אין טהיר געוויזען
און אלס זיא האט דערזעהן משה האָניגמאָן האט זיא מיט זעהר א פריינדליכע
מינע געזאגט :

— הערר האָניגמאָן, ביטע קומט אריין. ווער איז דער מאָן ?

— דאס איז מיינער א בעקאנטער — האט משה געענטפערט — איך בעדאָרף
מיט איהם אריינגעהן אין א פלאַץ, פארבייגעהענדיג אייער הויז האב איך מיך ניט
געקענט איינהאלטען ניט אריינצוגעהן זעהן וואס מאכט דיא קליינע פאָלינאָ. דאָ
רום האב איך איהם געבעטען, ער זאָל מיט מיר אויך אהער אריינגעהן.

— קומט אריין — האט דיא יונגע פרוי געזאגט — פאָלי האט זיך ערשט פון
שלאָף ערוואכט.

זיי זיינען איהר נאכגענאנגען אין א פיינעם, ליכטיגען און ציכטיגען צימער.
דאָרט אין א קליין בעטעלע איז געלעגען א בילד-שעהנעם קליינעם מעדען, וועלכע
האט דערזעהנדיג משה'ן אויסגעשטרעקט איהרע קליינע הענטליך און א זאנפ-
טער שמייכלעלע האט זיך געוויזען אויף איהרע ראָזענארטיגע ליפעלאך.

— איז דאס אנטאן דאָנילאָוו'ס קינד ? — האט שלמה געפרעגט ציטערנד
ביי אלע גליעדער, דערזעהנדיג זיין זאָה'ס טעכטער'ל.

— יא, הערר פֿיין, דאס איז דעם אונגליקליכען גראפס קינד — האָט משה
געענטפערט.

שלמה איז צוגענאנגען צום ווינעלע, האט אייניגע מינוטען בעטראכט דאס
שעהנע קינד. זיינע אויגען זיינען פול געוואָרען מיט טרעהרען. ער האט זיך ענדליך
צום קינד צוגעבויגען, האט איהר א פאָר הייסע קושען געגעבען און האט זיך אליין
וויא א קליין קינד פאָרנאָנדער געוויינט.

— וואס איז דאס מיט אייך, הערר פֿיין ? ווארום וויינט איהר אזוי ? —
האט משה פֿערוואונדערט געפרעגט.

אבער שלמה האט ניט געקענט ענטפערן. דאס הערץ איז איהם אזוי פֿער-
בימערט געוואָרען, דאס ער האט א לאנגע צייט ניט געקענט צו זיך קומען.
דיא טהיר האט זיך געעפענט און אן אפיציר איז אריינגעקומען.

— וואוינט דא א פרוי מיט דעם נאמען סארא בלאָנר? — האט ער זעהר העפליך געפרענט.

— יא, דאס בין איך — האט דיא יונגע פרוי געענטפערט.

— געפינט זיך ביי אייך א קינד פון א פרוי סוסאנא פעטראוו?

— יא, גנעדיגער הערר.

— מיך האט אהער געשיקט דער גראַספירסט סערנעי אלכסנדראָוויטש, איד זאָל אייך זאגען, דאס איהר זאָלט דיא מינוט מיט דעם קינד קומען אין זיין פאלאסט.

— ווארום? — האט דיא אמע ערשראָקען געפרענט.

— דאס איז ניט אייער געשעפט, טהומ וויא מען הייסט אייך.

— אבער, גנעדיגער הערר, דאס קינד איז דאָך ניט מיינס און ווען דיא

מוטער פון דאס מעדכען וועט אהער קומען און וועט דא דאס קינד ניט טרעפען, וועט זיא אויס שרעק שמארבען.

— דיא מוטער איז אויך יעצט ביי'ם גראַספירסט אין פאלאסט.

— אויב אזוי, איז עטוואס אנדערש — האט דיא אמע געענטפערט

— נו, מאכט-זשע ניט קיינע גרויסע פאַרבערייטונגען און קומט.

— איך מוז דאך אבער זיך איינזאָשען און אנטהאן אן אנדער קלייד. וויא

געהט מען אזוי צום גראַספירסט אין פאלאסט?

— נו, וואשט זיך איין אבער מאכט דאס וואס ניכער, דען איך האב קיין

צייט צו ווארטען.

— איך וועל שוין קומען. איהר קענט אייך געהן, גנעדיגער הערר.

— ניין, איך וועל אָהן אייך און אָהן דעם קינד ניט געהן.

— וועה איז מיר! ווער ווייס וואס מען וועט אונז דאָרט טהאָן — האט דיא

אמע וויינענד געזאגט.

— האב קיין פורכט, נארדישע פרוי, מען וועט אייך דאָרט ניט אריפעסען —

האט דער אפיציער שמייכלענד ערוויעדערט.

דיא אמע האט שוין ניט געוואנט מעהר צו ריידען. זיא האט זיך שנעל

איינגעוואָשען, האט אנגעצויגען אַן אנדער קלייד, און געהטענדיג דאס קינד ארף

איהרע הענד איז זיא מיט דעם אפיציר ארויסגעגאנגען. פאר דעם הויז איז געדי

שטאנען א פרעכטיגער עקיפאזש, אין וועלכען דער אפיציר מיט דער אמע האבען

זיך אריינגעזעצט און זיינען אוועקגעפאהרען.

— וואס זאל דאס בעדייטען? — האט שלמה געפרענט — וואצו האט מען

דאס קינד געפיהרט צו דעם גראַספירסט?

— איך ווייס אויך ניט וואס דאס בעדייט — האט משה געענטפערט — איך

מוז לויפען דאס דערזעהלען דעם העררן גרינזאנג.

— וואָרט, איך וועל אויך געהן מיט אייך, רבי משה — האט שלמה געדי

זאגט — איך דארף אלץ איינס זיין ביי איהם.

און ביידע זיינען אוועקגעגאנגען צו גרינזאנג.

200 מעטעם קאפיעעל.

א טייפלישער פלאן.

מיר האבען געזעהן גריין ארויסרופענדיג זיין ליעבער ווירטהין נאָלדע דיא טענדלעך פון ראַטהבלום'ס הויז.

— נאָלדע! — האט ער זיא געפרענט ציטערנד ביי אלע גליעדער, איהר האט נאך נאר ניט דערצעהלט רעבעקא'ן?

— ניין, דערווייל נאך ניט, דען איהר האט מיר אין מיטען איבערגעשלאנען.

— האט איהר געוויס נאך נאר ניט דערצעהלט?

— זאָל איך אזוי זיין א מאַמע צו מיין טאכטער וויא נאך ניט. אבער איך

וועל דאס איהר דערצעהלען, אז איהר וועט ווייטער זיין אזוי איינגעשפּאַרט און וועט מיר ניט וועלען געבען, דאס וואס איך פערלאנג פון אייך.

— גול'טע! רוצח'טע! וואס ווילט איהר פון מיר?

— חע, חע, חע! וויא געפעלט אייך דער אָנשטעל? — האט נאָלדע שפּאַך

טיש געזאגט — מיך רופט ער גול'טע, רוצח'טע! דערווייל זייט איהר, הערר גריין, א גולן. איהר ווילט פון דעם באנקיר ראטהבלום גול'ענען א טאכטער מיט א גרויס

סען נדן.

— זאגט מיר, וואס ווילט איהר?

— איך דאַרף אייך טויזענד מאל זאגען איין זאך, מיר שיינט אז איך האב

אייך שוין צוואַנציג מאל געזאגט אז איך וויל ניט מעהר וויא טויזענד רובעל.

— וואו זאל איך אייך אבער געהמען אזוי פיעל געלט. איהר ווייסט דאָך שוין,

אז קיין רייכע ירושה האב איך ניט, רעבעקא'ס נדן האב איך נאך אויך ניט אפ' גענומען, נו, הכלל? ווארושע זאל איך פאר אייך געהמען טויזענד רובעל?

— גישיקאָשע! אזא קלוגער סוחר וויא איהר זייט קען זיך אן עצה געבען

אין אזא קליינער סומע.

— נאָלדע, איך שווער אייך ביי מיין לעבען, איך שווער אייך ביי גאָט אז

איך קען מיר קיין עצה געבען וואו דאס געלט צו געהמען.

— וואס טויגען מיר אייערע שבועות. איך וויל נאר פון זיי ניט וויסען. איך

דאַרף האבען געלט און ווייטער געהט מיר נאר ניט אהן. טהוט זיך פון מיינטוועגען האַטש צעהן מיתות אן, אבי מיר זאָלט איהר מיינע טויזענד רובעל אפגעבען.

— נאָלדע! — האט זיך גריין געבעטען וועהרענד דיא גאָל איז ביי איהם שיער

צופלאצט געוואָרען פון כעס — געהט אריין אין מיין לאַגע, וואו קען איך פאר אייך געהמען געלט? בעטען יעצט ביי דעם מהותן קען איך ניט, דאס פערשטעהט

איהר דאך אליין, ערנעץ אַנדערש וועט מען מיר אויך ניט געבען. נו, און פון זיך אליין קען איך דאָך געוויס קיין געלט מאַכען.

— וואו האט איהר גענומען געלט פאר אייער מערין.

— מערין? האב איך איהר דען געגעבען געלט?

— וואס דען האט איהר געגעבען?

— איך האב איהר גענעבען א וועקסעלע ערשט צו בעצאהלען נאך מיין חתונה. ווען איך וועל ווירקליך ווערען רייך.

— נו, ווילט איהר אפשר מיר אויך געבען אזא וועקסעלע?

— אויב איהר ווילט וועל איך דאס אייך געבען.

— צו וועלכע צרות דארף איך אייערע וועקסעלאך.

— פערשטעהט איהר דען ניט, אז דאס איז גוט געלד, באלד נאך מיין

חתונה וויא איך וועל רעבעקא סנדן האבען אין מייע הענד בעקומט איהר אייער געלד.

— און איהר מוטט מייענע הערר נריין, אז איך בין אזא נאָרר וויא דיא

נאָררישע מעריץ? חע, חע, חע! איהר האט חלעבען ניט געטראָפּען דאס אָרט. צו

פערשטעה איך דען ניט אז באלד וויא איהר וועט דערטאָפּען דעם נדך וועט איהר

מאָכען דיא פּליטה, ווייל איהר פערשטעהט זעהר גוט אז איהר קענט דיא מעהר

ניט זיין נאך דעם פּאַלש וואס איהר האט געמאכט דאמיט, וואס איהר האט איינ-

פילדען ראָטהעלומהן און רעבעקא'ן אז איהר זייט א יורש פון מיליאנען. איך ווייס

זעהר גוט, אז וויא דער נאָררישער ראטהעלום וועט אייך זיין טאָכטער'ס נדן איבער-

געבען וועט איהר אזוי ניד פּערשווינדען אז איהר וועט אפילו פּערנעסען צו זאנען

בעל הבית'טע זיי געזונד.

— איך וועל דאס ניט טהאן נאָרדע, איך שווער אייך ביי גאָט אז איך וועל

דאס ניט טהאן.

— וואצו זאלט איהר זיך אומזיסט און אומנישט נאָרריש מאכען — האט

נאלדע געענטפּערט — וואס פאר א ווערטה האבען ביי מיר אייערע שבעות. צו

ווייס איך דען ניט, אז אזא מענשעל וויא איהר זייט, וואס ערלויבט זיך אזעלכע

פאַלשען צו מאכען, גלויבט ניט אן גאט, און אלע זיינע שבעות זיינען ניט ווערטה

קיין אויסגעבלאזענע איי. הערר נריין, איך רייד מיט אייך קורץ און שאַרף, געלד!

איך וויל געלד, אויף כפרות דארף איך מיט אלע אייערע שבעות און מיט

אייערע וועקסעלאך. איהר פערשטעהט ריין אידיש, צו ניין? סאָמער פערשטעהט

איהר ניט, וועט מיך רעבעקא פערשטעהן און טאקע באלד.

דאס נאנצע בלוט האט אין גריצען געקאָכט. אך, ווען ער זאל קענען מיט א

האָק צערשפאַלטען דעם קאָפּ פון דיעזער מכשפה, וואלט ער זיך נאר דערקווקט.

ליידער אבער האט ער דאס ניט געקענט טהאן, און האט געמחט אנווענדען תפילות

מיט תחנונים.

— נאָלדע! — האט ער געבעטען — האט אויף מיר רחמנות, איך וועל אלעס

טהאן וואס איהר וועט מיר הייסען, נור קיין געלד זאלט איהר פון מיר ניט פּער-

לאנגען, ווייל מיר איז אונגענליך צו געבען אייך איין פּפעניג, איך האב ניט. איך

זאל אזוי לעבען וויא איך בין יעצט א קבצן אין דריי נאָרען.

— דאס איז ניט מיין געשעפט און ניט מיין באבעס דאנה — האט נאָלדע

קאלט געענטפּערט — נור וואס האב איך דיא מיט אייך אזוי פּיעל צו טעהנען, איך

פרעג אייך נאך א מאל! קענט איהר מיר געבען טווענד רובעל, אויב ניט, שווער

איך אייך: איך זאל אזוי זיין א מאמע ביי מיין טאָכטער און א באבע ביי מייע

אייניקלאך, וויא איך געה שוין צוריק און דערזעהל אלעס וואס איך האב פריהער געוואלט דערזעהלען.

סימאן האט אייניגע מינוטען געטראכט און האט נאכהער געפרענט :

— איהר וועט מיר ווארטען ביז הייטע אבענדס ?

— דאס איז א קלייניקייט. איך קען אייך ווארטען. דען מאָרגען איז אייך א טאָג, איך וועל מאָרגען אייך טרעפען וואו רעבעקא וואוינט. וועט איהר-זשע מיר ברענגען דאס געלד ביז אבענד ?

— יא.

— נו, אויב אזוי בלייבען מיר נוטע פריינד — האט זיא לאַכענד געזאגט — איך וועל נאך זיין א מחותני'סטע אויף אייער חתונה און וועל טאָנען א קאזאצקע ווען איהר וועט געהן מיט אייער כלה פון דער חופה.

— נוט, איך וועל געהן אלע קרעפטען אנווענדען פאר אייך געלד צו בעקומען — האט גריץ געזאגט און האט געוואלט אוועקענהן.

— ווען זאל איך אייך ערווארטען מיט דעם געלד ? — האט גאלדע געפרענט.

— אום ניין אדער אום צעהן אהר.

— זעהר נוט, ווען אפילו מיט א שעה אדער מיט צוויי שעה שפעטער מאַכט אויך ניט אויס, איך וועל מיך ניט לייגען אזוי גיך שלאפען און וועל אייך ערווארטען, אבער איהר זאלט ניט פערנעסען צו ברענגען נאנצע טויזענד רובעל, עס זאל אפילו איין קאפיקע ניט פעהלען, איהר הערט ?

— איך הער — האט גריץ ביז געענטפערט און איז אוועקגעגאנגען.

— מען מוז זעהן עפעס א מיטער וויא אזוי פון דער אלטער האַלעריא בע-פרייט צו ווערען — האט ער געמורמעלט אלס ער איז אוועקגעגאנגען, זיא קען מיר דאך זעהר א ביטערע חתונה אפשפיעלען. דען קיין געלד האב איך ניט איהר צו געבען און ווען איך זאל איהר יא קענען געבען טויזענד רובעל בין איך דאך ניט זיכער, אז מארגען וועט זיא ביי מיר נאך געלד ניט בעטען. יא, איך מוז זעהן זיא פון האַלז אַפצושאפען.

— אבער וויא אזוי ?

— איך וועל זיא נאנץ איינפאך פערניפטען צום שווארצ-יאהר — האט ער זיך געקלערט — פאר פינף קאפיקעס ארסעניק וועל איך איהר דינגען א פוהר אַזש אין ליכטיגען גן-עדן.

— אבער ווער ווייס צו וועל איך גוט אבשניידען מיט אזא טהאט ? — האט ער ווייטער געקלערט — דען ווען זיא וועט פלוצלונג שטארבען וועט מען איהר געוויס פאַלמעסען און מען וועט אויסגעפינען אז זיא איז פערניפטעט, דאן וועט דער פער-דאַכט פאַלען אויף מיר, דען קיין אנדערע מענשען אויסער אונז ביידען געפינען זיך ניט אין דעם הויז. ניין, דאס איז קיין פלאן ניט.

ער האט א היבשע צייט נאכגעדענקט און האט ענדלך געזאגט :

— הא ? דאס איז גראַדע זעהר א גוטער פלאן. יא, איך וועל אזוי טהאן און

פון דער אלטע מכשפה וועט ביז מאַרגען קיין ביינדעלע בלייבען און ארץ מיר וועט קיין פערדאכט פאלען.

— אזוי בלייבט דאס, האט ער ווייטער צו זיך גערעדט — אבער וואס טהוט מען מיט מערין? וויא ווערט מען פון איהר פטור. זיא וועט דאך בלייבען אן אייביגער האַרב אויף מיר. מען דארף זעהן עפעס פון איהרעטוועגען אויך אויסזוכען א מיטעל זיא זאל אין דער בעסערער וועלט איבערנעהן.

נור לאַמִיך פריהער בעפרייט ווערען פון דער אלטער מכשפה, נאכהער וועל איך מיך נעהמען צו מערין. איך וועל איהר ווייזן וואס הייסט אומוויסן און אומד נישט פון מיר נעלד רייסען. אין דער ערד, טיעף אין דער ערד וועלען זיי ביי דע ביי מיר נעהן.

איהם האט אפילו א שוידער געטהאן אלס ער האט זיך דערמאנט, וואס ער וועט טהאן אום פון דער אלטער נאלדען בעפרייט צו ווערען אבער ער האט כאלד צוריק זיין מוטה בעקומען און האט מיט א פעסטער שטימע געזאגט:

— אזוי בלייבט דאס און אזוי מוז עס זיין, אויף אזא אלטער העקסע טאָהר מען קיין רחמנות האבען. נעלד גלוסט זיך איהר? גאנצע טויענד רובעל? איך וועל דיר ווייזן טיפלייטע פרוי וואס הייסט טויענד רובעל.

— חע, חע, חע! — האט נאלדע אין דער זעלבער צייט צו זיך אליין געלאכט — איהם געלוסט זיך נעביך ניט, מיר טויענד רובעל צו געבען. איך מוז דיר אבער בעווייזן נאררייטער גריין אז נאלדע דיא טענדלערין האט מעהר שכל פון דיר און פון דיין מערין. דער נאררייטער יונג האט געטייגט, אז ער וועט מיר דאס מויל פער שליטען מיט א וועקסעלען; חע, חע, חע! ער האט נעביך ניט געטראָפּען דעם אָרט. וואס טויענד מיר דיא פאפירעלאך, צו וועלכען שוואַרץ-יאהר דארף איך זיי האבען, איך דארף מוזן נעלד, מוזמענע טויענד רובעל. לאמִיך נור דיא ערשטע טויענד רובעל ביי דיר נעהמען; וועסט דוא מיר געבען נאך. נאלדען פאטערט מען ניט אפ מיט טויענד רובעל, האב איך דיך אנגעחאפט ביי דער טשוּפּרינע וועסט דוא מיר שוין געבען געלד וויפיעל איך וועל אליין וועלען. חע, חע, חע! מען דארף קיין גאָר ניט זיין, מען מוז אלע מאל שכל האבען און זיך בענעצען מיט דער געלענעני הייט וואס עס מאכט זיך א סך געלד צו פערדינען....

201 מעס קאפיטעל.

איהם ציהט צו דיא עלטערען.

אנטאן דאנילאוו האט יעצט פיעל לעבעדיגער און מונטערער אויסגעזעהן אלס פריהער.

דיא נאכריכט וואס יאניק קאבאנאוו האט איהם געבראכט אין געפעננטיס אז ער האט א פאטער, האט אין איהם א ניי לעבען אריינגעגעבען.

דיא אונערוואַרטעטע איבערראשענדע נייעס האט איהם זעהר פיעל שטאָף געגעבען צום דענקען.

דינעווער גראף וויא מיר ווייסען וואר זעהר א ליבעראלער מענש. ער האט

אימער אלע מענשען פון דיא פערשיעדענע נאציאָנען וויא גלייכע ברידער, גלייכע מענשען בעטראכט. ער האט שוין לאנג פערשאלטען דיא רעליגיאנען, וואס צוליעב זייער פערשיעדענהייט האבען זיי איינגעהיילט דיא מענשען אין פערשיעדענע פעלקער און האבען אין זיי ערוועקט א האס פון איינעם געגען דעם צווייטען. געגען דיא אידען האט ער א שטיקעל אַנטיפאַטיע געהאט איינפאד דערפאר, וואס ער איז פון זיין פריהעסטער יונגנד אָן געוואוינט געווארען צו זעהן וויא דיא זשידעס ווערען פעראַכטעט פון אלע איבעריגע פעלקער. דאס איז שוין אן אלט בעקאַנטע זאַך, אז מאַנכעס מאל ווערט דעם מענשענס קלארער גייסט פערשיכורט דורך דער געוואוינהייט. ריכטיגער געזאנט דורך דער איינבילדונג.

דער געטויפטער וועכטער וועלכער האט מיט איהם זעהר אָפט געשפראָכען וועגען דיא אידען האט איהם אבער פון זיין שכרות אויפגעמונטערט. דער קלוגער אנטאן איז באלד צו דער איבערצייגונג געקומען, דאס ער האט וועגען דיא אידען אין אלגעמיין א פאלשע מיינונג געהאט און ער האט דאס פון זיינער זייטע אלס אונז רעכט בעטראכט וואס ער האט א גאנצע פאָלק פעראַכטעט נור ווייל ער איז בלינד נאכגעגאנגען נאך דער מיינונג פון דער וועלט.

איהם האט דארום יעצט גאר ניט געקומערט וואס ער האט א טאַטען א אידען. דיא גרויסע טיטלען גראף אדער קניאז האבען שוין ביי איהם לאנג זייער ווערטה פערלאָרען, ער האט בעניידעט דעם איינפאַכען פאַסטוך אין דעם גראָכען מוזיזשקען קאסטיום, וועלכער ווייס ניט פון דיא אינטריגען וואס קומען פאַר אין דיא אריסטאקראטישע הייזער און ער לעבט זיך דארום אונבעזאָרגט מיט א ריינעם געוויסען צווישען זיינע שאַף.

מען קען זאגען, אז איהם האט הערצליך געפרעהט וואס דער אלטער גראף מאַרטין וועלכער וואר בעקאַנט אלס הערצלזער מענש און גרויסער טיראַן, וואר ניט זיין פאטער. איהם האט קיין מאל זיין רייכטהום געשמעקט, ביי דעם געדאַנק דאס דער גראף מאַרטין דאנילאָוויץ האט עס ערוואָרבען דורך דעם שווייס פון זיינע ארמע ארבייטער, וועלכע ער האט ערגער אלס זיינע פערד און הינט געהאַנדעלט.

— מיין פאטער איז א איד — האט ער זיך יעצט געקלערט — פאָלגליך איז ער א שטילער רהיגער מענש, וואס זיינע הענד זיינען קיין מאל בעשמוצט געווארען מיט דעם בלוט און דעם שווייס פון ארענטליכע ארבייטזאַמע פערזאָגען. ער מוז זיין א גוטער מאַן און א צערטליכער פאטער. ער האט נאך געווייס ניט פערגעסען זיין קינד, וועלכעס שלעכטע, הערצלזע מענשען האבען פון איהם מיט עטליכע און צוואנציג יאהר צוריק אוועקגערויבט. עס קען זיין אז ער, ווען ער זאל ערפאהרען אז איד בין זיין זאָהן, וואָלט ער זיינע הענד פאר מיר אויסגעשפרייט מיך אומצואַרמען, מיך צו זיין ברוסט צו דריקען מיט דער גאנצער פעטערליכער ליעבע. עס קען אויך זיין, אז מיין מוטער לעבט. מיין מוטער וועלכע האט אָהנע צווייפעל פיעלע, פיעלע טרעהרען פערנאָסען, אלס מען האט מיך פון איהרע הענד אוועקגערויבט. אַך, ווען איד זאל זיי קענען יעצט זעהן, ווען איד זאל זיי קענען אומאַרמען און מיין ביטערע הערץ אויסניסען אויף זייערע

העלזער. וויינען אזוי לאנג, ביז מיין זעלע וועט פון מיר ארויסנעהן. זעהר זיס האט זיך יעצט דער טויט פאר איהם פאָרנעשטעלט אין דער גענעננווארט פון געטרייע נומע עלטערען. עס איז זעהר אנגענעהם פאר דעם אונז גליקליכען פערצווייפלטען מענישען צו שטארבען מיט דעם געדאנק, אז עס געד פינען זיך נאך אזעלכע מענישען וואס וועלען פערניסען טרעהרען אויף זיין לייכע, און וועלען אָפּט זיין קבר בעזוכען.

דער אונגליקליכער אנטאן האט שוין דיא האפנונג אויף בעסערע צייטען אויפגעגעבען, דאס לעבען האט ביי איהם שוין מעהר קיין ווערט נעהאט. ער האט געפיהלט, אז איהם וועט אונמעגליך זיין צו פערנעסען דיא זינדע וואס ער האט בענאנגען געגען זיין ווייב און קינד. ער האט געוואוסט, אז זיין מאריא'ס בילד וועט ניט אויפהערען איהם צו פערפאלגען אויף שריט און טריט. דארום האט ער גע-וואָלט זיין לעבען זאָל אָן ענדע געהען, אבער ניט אויפ'ן עשאפאָט, זאנדרען אין דעם קרייז פון פריינדע, פון געטרייע מענישען, וועלכע וועלען איהם האַטש א טרעהר און א זיפן שענקען. נה, וואו קען מען געהמען געטרייע פריינדע וויא אייגענע עלטערען זיינען?

אבער דיא פראגע איז, וואו געהמט מען יענע אונבעקאנטע עלטערן? זיי האבען דאך נאר קיין אהנונג, אז זייער לאנג פערשוואונדענער זאָרן לעבט און ער געפינט זיך אין געפענגניס.

ווען ער זאָל האַטש וויסען זייערע געמען וואָלט ער שוין געזוכט א מיטעל וויא אזוי מיט זיי זיך צוזאמענצורירען, מיט זיי צוזאמענצוקומען, האַטש איין בליק ווארפען אויף זיי. אבער ער ווייס דאָך ניט וויא זיי הייסען. דער שלעכטער יאניק קאבאנאו האט עס איהם ניט געזאגט.

איהם האט פערדראָסען אויף דעם, וואס ער האט דיעזען געלד-גירעניען מאָן קיין געלד ניט געגעבען, אום ער זאל איהם אלינס דערצהלען.
 — אבער יאניק לעבט דאָך — האט ער זיך געקלערט — איך קען: אָך פיעל-לייכט יעצט דעם פעהלער פערריכטען. דיעזער מאָן וועט זיך פון געלד ניט ענטזאד נען. איך מוז שרייבען צו א נומען פריינד ער זאל זיך מיט איהם זעהן און איהם פערשרעבען געלד וופיעל ער וויל, אבי ער זאל זאגען וואו מיינע עלטערען געד פינען זיך.

נור צו וועמען שרייבט מען?

לאנג האט ער וועגען דעם זיך געבראכען דעם קאָפּ און איהם איז ענדליך א ראטה איינגעפאלען אין קאָפּ.

ער האט צו זיך גערופען יענעם געטויפטען וועכטער, וועלכער האט איהם אין דער צייט וואס ער זיצט דאָ זעהר פיעל פריינדשאפט בעוויזען.

— איך וועל אייך, לעבער פריינד, פערטרויען א געהיימניס — האט ער צו דיעזען וועכטער געזאגט, אלס ער איז צו איהם אריינגעגאנגען.

— א געהיימניס? — האט דער וועכטער ערשטוינט געפרעגט.

— יא, זעהר א וויכטיגע געהיימניס. איך מוז יעצט האבען א נומען פריינד

וועלכער זאל מיר אין א וויכטיגע זאך בעהילפיג זיין, און קיין בעסערען פויינד פון אייך האב איך דאָ נישט.

— מיט לייב און זעלע שטעה איך אייך צו דיענסט — האט דער וועכטער געענטפערט

— מיין געהיימיניס בעשטעהט אין דעם — האט דער גראַף נאך א קורצער פרויע געזאגט — וואס איך האב ערפאָהרען אז איך האב נאך עלטערען.

— וואס? איהר האט עלטערען? מיר שיינט, אז איהר האט מיר געזאגט דאס זיי זיינען שוין לאנג טויט?

— יענע וואס זיינען טויט און וועלכע איך האב ביז אהער אלס מיינע עלטערען בעטראכט, זיינען פרעמדע מענשען; דאס האב איך דיא טעג ערפאָהרען. אונעררוואַרטעט האט מען מיר געבראכט דיא נאַכריכט אז מיינע וואָהרע עלטערען לעבען נאך, און איהר וועט זיך נאך מעהר וואונדערן אלס איהר וועט הערען, דאס זיי זיינען אידען.

— דער וועכטער האט איהם ערשטוינט אנגעקוקט און האט געזאגט:

— איהר שפאסט ניט, גראַף?

— ניין. מיר ליעגט יעצט אין קאפ ניט קיין שפאסט. דאס איז ריכטיג וויא איך דערזעהל אייך.

— וויא אזוי איז דאס אבער מעגליך? איהר זייט דאך א געבאָרענער גראַף?

— דאס מיינט דיא וועלט אזוי און איך אליין בין אויך ביז אהער מיט דער זעלבער מיינונג געווען. אבער יעצט בין איך צו דער ריכטיגער איבערצייגונג געקראמען, אז דער מענש וועלכען איך האב פאר מיין פאטער גערעכענט, האט מיך פון מיינע ווירקליכע עלטערען אוועקגערויבט. ער האט מיך געטויפט און האט מיך פאר דער וועלט אלס זיין זאָהן ערקלערט.

— און אייערע אידישע עלטערען לעבען?

— אז מיין פאטער לעבט ווייס איך בעשטימט, און ווענען מיין מוטער האב איך נאך ניט געקענט ערפאָהרען.

— וואו איז יעצט אייער פאטער?

— ער געפינט זיך יעצט אין מאַסקוואַ.

— און איהר ווייסט זיין אדרעסע?

— ניין. דאס עבען איז דאס אונגליק וואס איך ווייס ניט זיין נאמען און זיין אדרעסע, מען קען דאס אבער ערפאָהרען. ווען איך זאל האבען א געמרייען מענשען וואס זאל זיך געבען דיא מיהע אין מאסקווא ווענען דעם נאכצופאָרשען?

— ביי וועמען דאָרף מען דאס נאכפארשען?

— טאקע ביי דעם מאן וואס האט מיר דיא געהיימיניס פערטרויט.

— קענט איהר יענעם מאן?

— יא, איך קען איהם זעהר גוט און איך ווייס אויך וואו ער וואוינט אין

א

...ארום האט ער אייך ניט אלעס דערזעהלט?

— וואהרשיינליך, האט ער געוואלט געלד, נור איך בין פון דער נאכריכט אזוי איבערראשט געווארען דאס איך האב דעם פעהלער בעגאנגען; איהם קאלט אבצולאָזען פון זיך, אָהנע איהם א גרויסע סומע פאַרצולייגען ער זאָל מיר אלעס דערזעהלען. איך גלויב אבער אז ווען מען וועט איהם יעצט געלד געבען וועט ער אלעס דייטליך ערקלערען.

— נו, וואס זישע פערלאנגט איהר פון מיר?

— פיעללייכט איז מעגליך, איהר זאָלט קענען אויף אייניגע מעג פאהרען נאך מאסקווא, זיך זעהן מיט דעם מענישען און ערפאהרען ווער מיין פאטער איז און וואו ער וואוינט.

— איך קען דאס ניט טהאן, מען וועט מיר געוויס ניט אבלאָזען פון דאנען. עס קען אבער זיין, אז ווען איהר וועט בעמען דעם סמאטריסעל, וועט ער מיר דיא ערלויבניס געבען נאך מאסקווא צו פאהרען.

— נוט, איך וועל מיט איהם וועגען דעם איבערריידען, און איך האף אז ער וועט מיר דאס ניט ענטזאנען.

— וואס האב איך צו טהאן, ווען איך וועל קומען אין מאסקווא?

— איהר דארפט אריינגעהן צו דעם מענישען וואס איך וועל אייך זאגען און איהם געבען וויפיעל ער וויל, אבי ער זאל אייך אנצייגען וואו מיין פאטער וואוינט. ווען איהר וועט שוין דאס וויסען, זאלט איהר צו מיין פאטער אריינגעהן איהם דערזעהלען אז זיין זאָהן לעבט און וואו ער געפינט זיך. איך גלויב, אז וויא נור ער וועט דאס דעהרערען וועט ער באלד קומען אהער צו פליהען.

— זעהר נוט. רעדט וועגען דעם איבער מיט דעם סמאטריסעל. איך קען פאָהרען חאָטש הייטע.

אנטאָן האט באלד פערבעמען דעם סמאטריסעל צו זיך, ער האט איהם געזאגט אז ער מוז א מענישען אוועקשיקען אין מאסקווא וועגען זעהר א וויכטיגער זאך, וואס בעלאנגט צו זיין פראָצעס און האט איהם דאביי געבעמען ער זאל ער-לויבען דעם וועכטער פאהרען אהין.

דער סמאטריסעל האט זיך לאנג ניט געלאזט בעמען און האט ערלויבט דעם געטויפטען וועכטער פאהרען נאך מאסקווא.

דער גראף האט דעם שליח פערשריעבען יאניקס אדרעסע, ער האט איהם אויך אן אנווייזונג געגעבען אין א מאסקווא'ער באנק אויף א גרויסער סומע געלד און דער וועכטער איז נאך אין זעלבען מאג אוועקגעפאהרען.

292 מעס קאפיטעל.

אדעלא'ס פעך.

אדעלא לעבט וויא אין גרעדן, זיא איז דיא זעלכסמהערשערין פון דאני-לאוקא. זיא איז דיא אייגענטימערין פון אן אונערמעסליכען קאפיטאל. איהר עהרגיין איז בעפריידיגט געוואָרען, זיא האט געפונען דאס וואס זיא האט געזוכט זיא האט יעצט געשוועבט אין א הימעל פול מיט פערזעניגען. זיא האר

נעליעבטען נעלידאוו נאנץ און נאר פערנעסען. זיא האט זיך בערעכענט אז מיט אזא קאפיטאל ווירא זיא האט יעצט קען זיא דיא נלענצעסטע פארטיי טהאן. זיא קען דעם פיינסטען חתן עררייכען, א גליקליכער שמייכעלן האט זיך געווינעזען אויף איהר געזיכט ביי דעם געדאנק וויפעל שמערצען נעלידאוו וועט האבען ווען ער וועט ערפאהרען אז זיא איז א כלה געווארען פאר א קניאז אדער פאר א רייכען גראף. זיא האט שוין בערעכענט דיא אלע קניאזען און גראפען וואס זיא קען און האט פאר זיך אויסגעקליעבען דעם יונגען גראף לאמאנאוו,

ער שטעהט בעדייטענדר העכער פאר נעלידאווין אין אלע פאכען האט זיא זיך געקלערט, דען מען זאגט אויף איהם אז אין זיינע אָדערן רינט קיינערליכעס בלוט, אז זיין פאטער איז געווען דעם קייסער ניקאלאייס א זייטיגער זוהן. לאמאנאוו איז בעליעבט אין אלע אריסטאקראטישע קרייזען. וועהרענדר נעלידאוו איז אן איינז פאכער מענש אן ארוואקאט, לאמאנאוו וועט זיך נאר שעהמען מיט איהם זיך אין א געזעלשאפט צו בעגעגענען.

אלעס ארום איהר איז וויא מיט בלומען בעוואקסען. אלעס גלענצעט און שטראהלט. נור איין זאך פערביטערט איהר דעם גליקסעכענער, ווען זיא דערזעהט דעם אַלטען איוואן, ווערט דאס גאנצע בלוט אין איהר אויפגעקאכט.

וויפעל מאל האט מען שוין דעם אַלטען טייעפל אנגעזאגט ער זאל זיך פון איהר טייעפלסשלאָס ארויסציהען, אבער דער פרעכער קערל וויל זיך נאר פון זיין אָרט ניט ריהען. ער האט נאך אין זיך דיא אונגעהערטע חוצפה זיא ניט צו בעדייטען ווען ער דערזעהט זיא, ער נעהמט זאגאר דעם הוט ניט ארונטער.

איהר צאָרען האט אין איהר וויא א העליש פייער געברענט און זיא האט פאר זיך קיין אָרט געפונען. זיא האט געוואלט געבען פיעל געלד דיא מוזשיקעס פון דאָרף זיי זאלען דעם ארטען מיט זיין פרוי פון דעם טייעפלסשלאָס ארויסווארפען, אבער קיינער פון דיא מוזשיקעס האט זיך געוואָלט ריהרען דעם אַלטען איוואן זייער בעליעבטען ראטהגעבער אין אלע נויטהפעלע דאס מינרעסטע שלעכטעס צו טהאן. זיא האט זיך געווענרעט צו דער פאָליציי, אבער מען האט איהר ענטזאגט אויס דעם גרונד, דאס כל זמן זיא איז אָפיציעל ניט אנערקענט אלס אנטאָנס איינציגע ערבין האט זיא קיין רעכט יעמאנדען פון זיין וואוינונג ארויסציווארפען.

דער אנטוואָרט האט זיא נאך מעהר וויטהענד געמאכט. וואס הייסט דאס מען זאל זיא נאך ניט האלטען פאר אנטאנס איינציגע יורש'טע. דאכט זיך אלע האבען בעדארפט וויסען אז זיא איז דיא אייגענטימערין פון אנטאנס גאנצעס קאפיטאל.

זיא האט זיך ענדליך בעשלאסען דער פאָריציי אונטערצוקויפען מען זאל דעם אַלטען איוואן פאָרט פון טייעפלסשלאָס ארויסווארפען.

זיא האט דארום איינגעלאדען צו זיך דעם סטארשינא (עלטעסטען) פון דעם דארף דאנילאווקא. האט איהם טראָץ איהר שטאָלץ זעהר פריינדליך עמפאנגען, זיא האט איהם געזעצט אייבען אָן און איהם טראַקבירט מיט דעם בעסטען וויין

וואס געפינט זיך ביי איהר אין קעלער, זיא האט איהם אויך א היבשע סומע געלד געגעבען, ער זאל דעם אלטען איוואן מיט זיין פרוי פון איהר שלאָס ארויסוואַרפֿען. דער סטאַרשינאַ האט זיך געלאזט איבערריידען און אונטערקויפֿען פֿון דער גערינגער גרעפֿין און האט איהר פֿערשפּראַכען נאָך דיגעזע וואָך דעם אלטען טיפֿעל פֿון טיפֿעלסשלאָס ארויסצו-וואַרפֿען.

יעצט איז שוין אדעלא פֿאַלקאמען רוהיג געווארען. מעהר האט זיא פארלוירן פֿינ גיט פֿערלאנגט וויא דעם ביין פֿון האַרצען ארויסצו-וואַרפֿען. זיא האט שוין אנגעקוואלען זיך פֿאַרשטעלענד איוואן'ס שמערצען אלס מען וועט איהם מיט זיין ווייב און מיט זיינע בעביכעס ארויסוואַרפֿען פֿון דעם אָרט וואו ער האט אזוי פֿיעל יאהר זא רוהיג געלעבט.

298 מעס קאפיטעל.

דיא זון שיינט וויעדער.

אין אלגעמיין טהוט וועה דאס הערין, ווען מען פֿערליערט א וויכטיגע טהייערע זאַך, בעזאנדערס ווען מען פֿערליערט דיא ליעבע פֿון דעם מענשען צו וועלכען מען איז צוגעבונדען; מיט לייב און זעלע. אזא שאַדען איז זעהר שווער צו ערסראנגען און מאַנכעס מאל ברענגט דיא זארט וועגען אזא שאַדען צום טויט.

עס האט ווייט גיט געפֿעהלט אינזער אררענטליכע סאַנקאַ זאל אויך צום טוירט גיט געטריעבען ווערען, דורך דעם וואס זיא האט יאָזעף לעהמאַן'ס ליעבע פֿערלארען.

זיא האט זיך אפֿילו פֿאַר דער וועלט געווינען; פֿרעהליך און מונטער, אבער אין הערצען האט עס ביי איהר גענאָגט וויא א וואָריס, דען איהר ליעבע צו לעהמאַנען האט זיך נאך אויף דאס מינדעסטע גיט פֿערקלענערט. אין גענענטהייל מען קען זאגען אז זיא האט זיך נאך בעדייטענד פֿערנרעסערט און צופֿלאַמט.

זיא האט געפֿיהלט אז זיא וועט שוין קיין מאל קיין אנדערן קענען ליעבען, אז יאָזעף איז דער ערשטער וואס זיא האט הערצליך ליעב בעקומען און ער וועט אויך זיין דער לעצטער, אומאַנסט האט זיא זיך געפרובירט איהרע הערצענסוואונדען פֿערהיילען מיט פֿערישיעדענע פֿאַרשטעלונגען און פֿאַנטאַזיען. אומאַנסט האט זיא זיך בעמיהט איינצוגעוואוינען מיט דעם געדאַנק, אז יעצט ווען איהר פֿאַטער האט אזא פֿיינע שטעלע, וועט זיא בעקומען א פֿיעל פֿיינערען חתן אלס יאָזעף איז, דיא אלע געדאַנקען און איינבילדונגען האבען קיין ווירקונג אויף איהר געהאַט. ביי יעדער געלעגענהייט האט זיא זיך דערמאַהנט אן יאָזעפֿן און האט נאך איהם שטאַרק געבענגט.

האט זיא דען געקענט פֿערנעסען דעם מענשען, וואס נאך דאן, ווען זיא וואַר אן איינפֿאַך דאָרפֿיש מעדכען און איז אין געגענגניס געזעסען אלס די עבי, האט ער זיך פֿאַר איהר אינטערעסירט און האט איהר דיא צערטליכסטע ליעבע און טריי הייט בעווינען, ווען דיא גאַנצע וועלט האט זיא פֿעראַכטעט האט ער זיא געאַכטעט און איז פֿערטיג געווען פֿאַר איהר אין פֿיער און אין וואסער צו לויפֿען אדער, האט

זיא נעקענט פערנעסען דעם מאן וועלכער האט זיין לעבען אייננעשטעלט און האט איהר פון דעם דאנילאווקער פריסטער מיט דיא מוזשיקעס גערעטעט, אלס זיי האבען זיא מיט געוואלד געוואלט אין דער קירכע שלעפען אום זיא פאר א קריסטין צו מאכען.

זיין, דאס אלעס האט זיא ניט געקענט פערנעסען און איהר דאנקבארקייט צו דיעזען מענשען; האט איהר מיט עוויגע קייטען צו איהם צוגעשמיערט זא דאס זיא האט געפיהלט, דאס קיין זאך אין דער וועלט וועט איהר פון איהם אפרייסען קענען לעבען מיט יאזעפ'ן אדער שטערבען.

דאס איז געווען איהר וואונש און זיא האט זיך פעסט בעשלאָסען דאס אינ'ם פאל ווען יאזעף וועט ניט זיין איהרער, זאל זיא דורך זעלבסט מאַרד צו איהר האפנונגסלאָזען לעבען אן ענדע מאכען.

זיא האט נאך געווען געהאפט, אז דער בריעף וואָס זיא האט געשיקט צו יאזעפ'ן, וועט אַ קריזיס מאכען אין איהר טרויעריגער לאַגע. ליידער אבער, האט זיא זיך באלד איבערצייגט, אז דיא עצה, האט אויף ניט געהאָלפען, דען עס זיינען צוויי טעג פערנאנגען פון יענער צייט וואָס זיא האט צו איהם דעם בריעף געשיקט און ער האט איהר ניט געענטפערט.

דער לעצטער פונקט האפנונג האָט זיך אין איהר ברוסט פערלאָשען. זיא האט שוין נאָר ניט געדענקט, דאס עס קען נאך אמאל קומען אַ צייט, וואָס יעזעף וועט זיך צו איהר אומקעהרען און וועט זיא אזוי ליעבען וויא פריהער.

קיינער האט בעמערקט דיא פערצווייפלונג, וואס ביי דער יונגער מעדכען אין הערצען איז אויסער איהר מוטער. אַ פליק פון אַ מוטער איז קיין קלייניגקייט, דיא מוטערליעבע בעווייזט מאנכעס מאל דיא גרעסטע וואונדער, דאמיט וואָס זיא ענטדעקט איזעלכע געהיימיניסען, וואס קיין זייטיגער מענש קען בשום אויפ'ן אויף זיי ניט פאלען.

סאָנקא'ס מוטער האט בעמערקט, אז אונטער דער טאָכטערס לאַך איז פערבאָרגען אזא זארג, וואס מען בענענענט נור ביי דיא מענשען, וועלכע האבען זיך שוין גענצליך ענטזאגט פון'ם לעבען. בעזאנדערס איז איהר זעהר אויפפאלענד געוואָרען וואָס איהר טאָכטער האט אין דער לעצטער צייט צופיעל אנגעהויבען צו ריידען וועגען דעם טוירט. זיא האט זיך אבער אלס ניט וויסענדיג געמאכט ביז סאנקא האט איהר אין אַ שעהנעם אבענד געפרענט:

— טאמע, ווען אַ מענש טהוט זיך אליין אַ מיתה אן, איז טאקי אַ גרויסע

זינד?

— וואָס איז דאס פאר אַ פראגע? — האט שרה דערשראקען געפרענט.

— איך פרעג גלאט אזוי אין דער וועלט אריין.

— נו, ביי דיר איז נאך אַ ספק צו דאָס איז אַ גרויסע זינד. געוויס קען נאר

קיין גרעסערע עבירה פון דעם ניט זיין, אַ מענש מוז אויסלעבען דיא יאהרען, וואס נאט האט איהם געגעבען. ווען אָבער ער רייסט זיך מיט געוואלד אב פון'ם לעבענס בוים, איז ער אַ מערדער אויף זיך אליין און ער קען קיין מאָל קיין כפרה ניט האבען.

— פאר וואס-ישע הערען מיר יעדען טאָג אלעס אנדערע נייעסען, פון מענשען וואס האבען זעלבסטמאָרד בענאָנגען?

— נו און אז מיר הערען יעדען טאָג נייעסען פון מענשען וואס האבען גע- נבעט אדער געזולט, איז דאס דען אַ בעווייז, אז מען מעג נבענען און זולענען? סאַנקא האט געשוויענען און אַ טיעפער שווערער זיפן איז פון איהר הערען ארויסגעגאַנגען.

— זאג מיר נור מיין טאכטער, ווארום ביזט דוא אזוי טרויעריג און פער- זאָנט — האט שרה געפרעגט — האבען זיך דינע שיפען אין ים דערטרונקען אדער דינע הייזער האבען אפגעברענט?

— ווען איך זאָל האבען שיפען מיט הייזער און זיי זאלען אלע אין איין טאָג פערברענט ווערען, וואלט מיך וועניג געקיסערט — האט סאַנקא געענטפערט — דוא ווייסט דאך לעבע טוטער, אז איך בין ניט פון דיא מעדענעס וואָס פאַנטאַ- זירען פון רייכטהום.

— וואס דען לענט אויף דיר אזא שווערע זארני, דוא בענטסט נאך אפשר נאך יאזעפ'ן? סאַנקא האט ניט געענטפערט, נור איהרע ארבען זיינען פול געוואָרען מיט טרערען.

— וויא איך זעה האב איך געטראָפּען — האט סאַנקא געזאגט — דוא קענסט נאך אלץ דעם כאַראַקטערלאָזען יאזעפ'ן ניט פערנעסען.

— און דוא רופסט איהם אן כאַראַקטערלאזער מענש? — האט סאַנקא ביין געזאגט — האסט דוא פערנעסען דיא נוטעס, וואס ער האט מיט מיר געטהאן?

— יא, דאס איז אמת, אז ער האט מיט מיר נוטעס געטהאן. אבער, ער איז וויא יענע בהמה, וואָס האט געגעבען אַ סך טילך און האט נאכהער מיט דער פוס אַ בריקע געטהאן און האט דאס גאנצע ישעפעל טילף אויסגעקעהרט. ניין, סאַנקא! דוא מענסט זאנען, אז דיין מאמע איז אַ נאר, איך וועל אבער ניט אויס- הערען צו זאנען, אז יאזעף האט דיך בעהאנדעלט נאר ניט וויא אן ארדענטליכער מאן. דיר מעג דאס טאקי שטאַרק פערדריסען און איך וועל נאך אמאל זאנען דאס אייגענע, אז ער איז אַ כאַראַקטערלאָזער שלעכטער מענש. דאס וואס ער האט דיר פריהער אזוי פיעל פריינדשאפט געוויזען איז ביי מיר פיעל ערנער וויא ער זאל דיר דיא שטאַרקסטע פעטש געבען; דען דערמיט האט ער דיך צוגעבונדען צו איהם אום דוא זאָלסט דיין גאַנץ לעבען נור אומגליקליך זיין.

— און דוא גלויבסט, אז יאזעף האט זיך פון מיר ערווייטערט נאר אהן און אורזאכע.

— איך גלויב דאס נאר ניט, איך פערשמעה זעהר נוט, אז ער האט געמחט געפינען אַ כלה מיט אַ סך געלד, דאריבער האט ער דיך אוועקגעוואָרפען.

— ניין מאמע, איך וועל דאס אויף יאזעפ'ן פאר קיין פאל גלויבען.

— נארוניו, פאר וואָס דען האט ער פלוצלינג דיך אוועקגעוואָרפען?

— דאָ טו זיין אַ גאַנץ אנדערע אורזאכע.

— אַי קינדער! נארישע קינדער וואס איהר זענט! — האט שרה געזאגט שאמלענד מיט דעם קאפ — איהר האלט זיך אלע פאר קלונע און איהר זייט געביך גרויסע נאראנים, ווען א יונגער מאן ווייזט אייך א פרייע מינע און גיט צו אייך א פריינדליכען שמייכל, מיינט איהר שוין, אז ער איז פאר אייך דיא כפרה. דאס איז אבער א גרויסער טעות. נא דיר א פיעטאק פאר אלע יונגע לייט און פאר זייערע ליעבעס. היינט געפעלט זיי דיא, מאָרנען דערוועהען זיי אן אנדערע געפעלט זיי יענע. איך זאג דיר מיין טאכטער, אז ווען דוא זאלסט שכל האבען האסט דוא שוין לאנג בעדארפט פערגעסען דעם שלעכטען יאָזעפֿין. טפוי אויף זיין קאפ און אויף זיין לייב און לעבען.

סאנקא האט געשוויצען. איהר מוטערס ווערטער זיינען איהר נור אין דיא אויערן אריין, אבער צום הערצען האבען זיי גיט געקענט צוקומען. אבער דיא מאמע האט געמיינט, אז איהרע ווערטער האבען יא געוויקט און דאס האט איהר שטארק הנאה געטהאן.

אד, ווען דיא מוטער זאל געווען קענען זעהען, וואס ביי איהר טאכטער אין הארצען טהוט זיך און וואס ביי איהר אין קאפ פלאנט זיך, וואלט זיא אויסער זיך געוואָרען פאר שרעק.

ביי סאָנקא'ן אין ברוסט האט געברענגט א העליש פייער און אין קאפ האט זיך געפלאנט א ווילדער פלאן ווענען זעלבסטמאָרד.

-- איך מוז שטארבען! — האט זיא צו זיך אליין געזאגט אלס זיא איז אין איהר צימער אריינגעקומען — איך וועל שטארבען און פאר מיין טוירט וועל איך אריינשרייבען א ברעף צו יאָזעפֿין, אז איך שטארב נור צולעב איהם. דיא נאכריכט וועט איהם ריהרען און ער וועט געוויס הייסע טרערען פערניעסען, עס קען נאך זיין, אז ער וועט ברענגען א בלוס צו מיין פרישען קבר.

דער געדאנק, אז יאָזעפֿ וועט נאך איהר וויינען און וועט בריינגען א בלוס פאר איהר פרישען קבר, האט דעם טוירט אין איהרע אויגען פראכטפאל שעהן פאָרנעשטעלט. איהר האט נור געקריינקט דאס, וואס זיא וועט גיט קענען זעהען וויא ער וועט דעם קראנץ בלומען אויף איהר קבר ארויפלינגען און וועט דאביי פערניעסען טרעהרען.

עס איז גיט מעהר געבליעבען דיא פראנע: וואָס פאר א טוירט זיא וואָל פאר זיך אויסקלייבען.

— דיא בעסטע זאך איז נור גיפט איינצונעהמען — האט זיא זיך בעשלאָסען און דאס גיפט קען מען זעהר לייכט בעקומען, דען אין אלע אפטייקען פערקויפט מען אַרסעניק פאר מיין.

— אזוי בלייבט דאס און אזוי מוז עס זיין, — האט זיא געשטאמעלט. זיא וואר שוין אזוי פעסט בעשלאָסען צו שטארבען דורך גיפט דאס זיא האט שוין מעהר קיין אנדער געדאנק געהאט וויא גיפט און טוירט. זיא האט זיך שוין פאָרנעשטעלט וויא איהרע עלטערן וועלען זיא בעוויינען, וויא איהרע גוטע פריינד וועלען נאכזאגען איהר'י מעלות.

אלס זיא איז אזוי געזעסען פערטיעפט אין דיא שרעקליכע געדאנקען, האט זיא דערהערט וויא איהר מוטער זאגט צו יעמאנדען :

— מיין סאנקא איז יעצט אין דער היים ניטא און ווען זיא זאל אפילו זיין אין דער היים וואלט זיא אויך מיט אייך קיין צוויי ווערטער ניט אויסגעזעגט.
— אָבער נומע שרה — האָט אַ מענער שטימע געענטפערט — איך מוז דאך זעהען אייער סאָנקא'ן.

סאָנקא איז פון איהר אָרט אויפגעשפרונגען און דאס גאנצע בלוט איז איהר אריין אין געזיכט. דוכט זיך, אז דאָס איז זיין שטימע.

— איך זאג דאך אייך הערר לעהמאן, אז מיין סאנקא וועט מיט אייך ניט וועלען ריידען — האט שרה ווייטער הייך געזאגט — נאך דער זיסער בעהאנדלונג מיט וועלכער איהר האט זיא בעהאנדעלט דאָרף זיא טאקי פון אייך אנטליפען וואו דער שווארצער פעפער וואקסט.

— איך בין ניט שולדיג נומע שרה — האט יאָזעפס שטימע דייטליך געקלונגען — איך שווער אייך ביי גאט, אז איך בין ניט שולדיג. דא איז געווען אן אונגלייכליכער אירטהום, איך ווייס, אז איך בין געגען אייער סאכטער שולדיג און עבען דארום בין איך יעצט געקומען זיא אום פערצייהונג בעטען.

— אומזיסט אייער טרחה, הערר לעהמאן, זיא וועט אייך געוויס ניט מוחל זיין און זיא וועט גערעכט זיין. איך אויף איהר אָרט וואָלט פון אייך אנטלאָפען וויא מען אנטלויפט פאר אַ ווילדע חיה.

— ניין שרה, — האט יאָזעפ מיט אַ פלעהענדע שטימע געזאגט — סאָנקא איז ניט אזוי שלעכט, זיא ווייס וויא איך ליעב זיא און זיא וועט פערשטעהען, אז איך בין דא נאר ניט שולדיג. איך בין ניט מעהר וויא אַ מענש און יעדער מענש קען אין זיין לעבען אַ פעהלער בענעהן. איך וועל פאר מיין לעבער סאניען אויף דיא קניע פאלען, איך וועל זיא מיט טרערען בעטען זיא זאל מיר מיין זינד מוחל זיין.

— איך זאג דאך אייך אבער, אז אייער מיה וועט זיין אומזיסט דען זיא דאָרף זיין דער גרעסטער נאר אין דער וועלט, זיא זאל אייך יעצט גלויבען און זאל זיך לאזען פון אייך איינערדען, אז איהר וועט שוין ווערען גוט און פרום. וואס וועלען מיר טהאן ווען מאָרגען וועט זיך מאכען אן אנדער אירטהום און איהר וועט זיא ווייטער אוועקוואַרפען אזוי וויא פריהער.

— זאָל מיך גאָט שטראַפען ווען איך וועל נאך אמאל אזא זינדע בענעהען, מיין גאנץ לעבען וועט מיר רייסען דאס הערץ און דאס געוויסען וועט מיך פלאגען אויף דעם וואס איך האב מיך פריהער פאר איהר פערזינדיגט. מיין לעבער סאָנקא וועט פערשטעהען, אז איך מיין דאס ערנסט און זיא וועט מיט מיר פריעדען שליסען.
— אומזיסט אייער טרחה, הערר לעהמאן — האט שרה שטרענג געזאגט —

איך ווייס געוויס, אז מיין סאנקא וועט אייך פאר קיין פאל וועלען מוחל זיין — גלויב דאס ניט יאָזעפ, איך פערצייהע דיר — האט זיך פלוצלינג דערהערט אַ זאפטע שטימע און סאנקא איז אריינגעקומען מיט אן אויסגעשטרעקטע האנד און איהר געזיכט האט געשטראהלט פון גליק.

סאָנקא! מיין ענגעל! מיין נשמה! — האט יאזעף אַ נעשריי נעטהאָן ערנריי.
פענד סאָנקא'ס האנד און זיא בעדעקענד מיט הייסע קיסע.
באלד זיינען דיא ביידע יונגע מענשען נעשטאנען ארומגעארמט און פון זייערע
קיסע האט דאס נאנצע צימער אַ הילך נעטהאן.

— נו, נעה מאך עפעס מיט היינטיגע נארישע קינדער — האט שרה נעזאנט
אויסווישענד איהרע פייכטע אויגען — אט זיינען זיי צוקריענט אויף מעסער און
פלוצלינג צופלאמט זיך אין זיי דיא פערליעבעניש וויא א פאָזשאר (בראַנד) נע-
דענקט-זשע אבער, אז פון היינט אן און ווייטער זאלט איהר שוין מעהר קיין נא-
רישקייט ניט טהאן און איהר זאלט זיך עלטערן אין נחת און אין פריידען.
294 מעס קאפיטעל.

וויא קומט זיא אָהער ?

מיט דעם בעזוך וואס יאקאָב פֿיין האט נעמאכט רעבעקאן, האט ער נאָר
אויף דאָס נייע אין איהר ברוסט אלע לייעפעספלאמען אויפגעבלאָזען. זיא האט פאר
זיך יעצט קיין זאך געזעהען וויא נור דעם שיינעם ארענטליכען יאקאָב'ן.
וואָס אנבעלאנגט גריצען, האט זיא איהם יעצט זא פעהאסט, דאס זיא האט
איינפאך זיין נאָמען ניט געקענט הערען. זיא איז ערציטערט געווארען אלס מען האט
פון איהם גערעדט, ריכטיג וויא מען זאל ריידען פון א מענשען וואס האט זיך נע-
נומען זיא אין טיעפסטען אבגרונד צו שליידען.

וואס האט זיין הויז-ווירטהין מיר געוואָלט פון איהם דערזעהלען און ווארום
איז ער אזוי האסטיג אריינגעלאָפען און האט זיא ארויסגערופען, האט זיא זיך
אונגעהליגע מאל געפעהנט. געוויס שטעקט דא עפעס א געהיימניס, א שענדליכע
געהיימניס וואס גרייך ציטערט פאר איהר.

וויא אזוי ערפאהרט מען דאס?

זיא וואר בעשלאסען רופען דיעזער פרוי צו זיך און פון איהר אויספאָרשען
אלעס וואס דא טהוט זיך. זיא האט זיך אבער בערעכענט, אז וויא באלד גרייך
האט זיא דאמאלס אבגעהאלטען זון ריידען, האט ער שוין פערזארגט זיא זאל וויי-
טער אויך שווייגען.

ביי איהר איז נאך אַ לאנגעם נאכדענקען געבליעבען זיא זאל דיעזער פרוי
א בעזוך אבשטאטען אין דער צייט ווען גרייך וועט צו הויזע ניט זיין און וועט איהר
נאנצע קראפט אנווענדען דיא געהיימניס פון איהר ארויסצופעקומען.

— דיא אלטע וויא איך פערשמעה, האט געפאָרדעט ביי גריצען געלד פאָר
שווייגען און אלס ער האט איהר דיא פערלאנגטע סומע ניט געוואָלט געבען איז
זיא געקומען מיר אלעס דערזעהלען, ער האט דאס דערשמעקט און איז געקומען
צופליהען זיא אבצוהאלטען. ער האט איהר אהנע צווייפעל דיא פערקאנגטע סומע
געגעבען און דאמיט האט ער איהר מונד פערשטאפט.

— איך וועל פריהער פרובירען אויסצופאָרשען פון גריצען אליין וואס דא
טהוט זיך — האט זיא זיך געקלערט — פיעללייכט וועל איך פון איהם אליין ערפעה-
רען דאס וואס מיר איז נעטהיג צו וויסען.

אלם נריץ איז אויף מארנען, נאך יענער סצענע וואס מיר האבען געזעהן ביי ראטבלומען אין הויז, נעקומען בעזוכען זיין לעבער בראוט, האט רעבעקא איהם פריינדליך עמפאנגען. זיא האט מיט איהם א היבשע צייט געשפראכען וועגען פערשיעדענע זאכען ביז זיא האט איהם געפרעגט:

— וואָס האט פֿון מיר געוואָלט אייער ווירטהע?

— פרעג נאר ניט, דאס איז א וואהנזיניגע פרוי.

— אבער לויט איך האב פערשטאנען, האט זיא דאך מיר עטוואָס צו זאָגען.

נור איהר האט זיא דערפון אבגעהאלטען.

— איך האב איינפאך ניט געוואלט זיא זאָל דיר מין טהייערע דולען דעם

קאפ מיט איהרע נארישע פלודערייען.

— ווען זיא איז וואהנזיניג און א פלודערזאק ווארום קווארטירט איהר ביי

איהר אין הויז?

— עס האט זיך אזוי געמאכט, אז איך האב מיך צו איהר אריינגעצויגען און

ווייל איך האב זעהר פיינד צו בייטען דיא דירות, בין איך שוין אויף ווייטער גע-

בליעבען. מיר וועלען דאך באלד הייראטהען, וועל איך אלץ איינס איהר הויז

פערלאָסען.

— איהר מוזט ביי דיעזע פרוי האבען זעהר א גוטע בעקוועמע קווארטיר —

האט רעבעקא נאך א קורצע שווייגען געזאגט.

— יא, איך קען מיך אויף דיעזער קווארטיר ניט בעקלאגען, זיא איז ווירקליך

זעהר גוט און בעקוועם. אבער, לעבע רעבעקא, איך פערשטעה נאר ניט ווארום

בעהאנדערסט דוא מיך וויא א פרעמדען און זאנסט צו מיר „איהר“ אנשטאט דעם

ברידערליכען „דוא“ וועלכען איך האב אלס ברויטיגאם ביי דיר פערדיענט?

— כללזמן מיר האבען ניט געהייראטהעט זיינען מיר נאך פרעמד — האט

רעבעקא מיט אן ערנסטע מינע געענטפערט.

— וואס? פרעמד זיינען מיר? — האט נריץ מיט פיער אויסגערופען — קען

שוין זיין געהענטער אלס א ברויטיגאם מיט א בראוט זיינען?

— איך ווייס ניט וויא ביי לייטען, נור ביי מיר הייסט אזא פאך וואס הא-

בען נאך ניט געהייראטהעט, פרעמדע מענישען.

— דייע ווערטער, לעבע רעבעקא, קריינקען מיך זעהר — האט נריץ ביז

געזאגט — דוכט זיך דיא נאנצע וועלט ווייס, אז קוים פערלאָבען זיך צוויי זונגע

מענישען הייסען זיי שוין „פעראיינט“ און זיי געהערען איינער דעם צווייטען אויף

אימער און עוויג און ביי דיר הייסען פערלאָבטע, פרעמדע. אזא לאַגיק הער איך

דאס ערשטע מאל.

— אבער וואָצו דיא דיספּומען, הערר נריץ? לאַמיר ריידען וועגען וויכטיגערע

זאכען. וואס הערט זיך אזוי נייעס?

— וואס פאר א נייעס ווילט איהר הערען? — האט ער מיט א ברונוזן טאָן

אן א פינסטערע מינע געשרעגט.

— איך וויל הערען גלאַט אזוי נייעס אין דער וועלט אַרײַן.

— ליידער קען איך אייער נייניערדע ניט בעפרייעניגן, דען איך בין ניט פון
דיא מענשען וואס זוכען נור נייעסען...
— נו, וועל איך אייך דערצהלען א וויכטיגע נייעס.
נריץ האט איהר נייניעריג אנגעקוקט און האט געפרעגט :
— וואס איז דאס פאר אזא וויכטיגע נייעס?
— ווילט איהר דאס הערען?
— זעהר גערן.
— איהר האט דאך ערשט געזאגט, אז איהר זייט ניט פון דיא מענשען וואס
זוכען נייעסען?
— דאס איז וואהר אז איך זוף ניט, נור ווען מען בריינגט מיר פערטיגע,
הער איך עס זעהר גערן, בעזאנדערס נאך פון אייער מונד.
— איהר געדענקט, אז צו אונז פלעגט אריינקומען אן אדעסער יונגער מאן
מיט דעם נאמען יאקאב פיין?
נריץ איז בלאס געוואָרען און ער האט געשטאַמעלט :
— יא, איך געדענק. ער זיצט, דוכט זיך, אין געפענגניס פאר א מאָרדטהאַט
וואס ער האט בעגאנגען.
— יא ער איז ווירקליך פאר אזא בעשולדיגונג געזעסען, אבער זיין אונשולד
האט זיך דייטליך ארויסגעוויזען און ער איז יעצט פריי.
— ער איז פריי? — האט סימאן ערשראַקען אויסגערופען.
— יא, ער איז פריי. געסטערען, באלד וויא איהר זייט אוועקגעגאנגען איז
ער דא געווען.
— איך פערשטעה נאר ניט, ווארום איהר רופט דאס אָן וויכטיגע נייעס?
מיך אינטערעסירט זעהר וועניג אזא זאך. אין געגענטהיל, מיך קריינקט דאס,
וואס אין אונזערע צייטען איז קיין יושר ניטא און מען בעפרייט דיא שרעקליכסטע
מערדער.
— וואָ-אַ-אַס? איהר גלויבט אז פיין איז א מערדער? — האט רעבעקא
העכסט צאָרניג געזאגט.
— נאך מיינער מיינונג, זעצט מען קיין אָרענטליכע לייט ניט אריין אין גע-
פענגניס. לויט איך האב געהערט, זיינען געגען דעם הערן געווען זעהר דייטליכע
בעווייזע אז ער איז א מערדער.
— פון אזעלכע בעווייזע איז קיין מענש ניט זיכער. איך האב באלד געזאגט
אז דיעזער עלטער יונגער מאן איז פאַלש בעשולדיגט געוואָרען, און מיך פרעהט
זינהר וואס מײן בעהויפטונג האט זיך אלס ריכטיג ערוויזען. צו דער איבערצייגונג
זיינען אויך אלע בעאַמטע און אלע ריכטער געקומען און מען האט דעם אָרענטליכען
מאן בעפרייט.
נריץ האט פערשטאַנען, אז ווען ער וועט שלעכטעס ריידען אויף יאקאב פיין
וועט רעבעקא שטארק אין כעס ווערען און זיא וועט נאך פיעללייכט פערשטעהן,
אז ער איז דער איינציגער קברות־טאן וואס האט פאר יאקאב'ן דעם קבר געגרא-

בען, דארום האט ער געפונען בעסער פאר נעטהיג אבשיעד נעהמען פון זיין כלה און אונטענהען.

אלס ער האט איהר דיא האנד געריכט און האט געזאגט מיט א צערט-ליכער מינע :

— אדיע מיין לעבע רעבעקא, איך וועל שוין אנהויבען צו צעהלען דיא מיר נוטען אונזער האַכצייט זאָל געפייערט ווערען, אום דוא זאָלסט מעהר ניט זאגען אז מיר זיינען פרעמדע, האט רעבעקא מיט א שטייכל געענטפערט :

— יא, ווען מיר וועלען הייראטהען וועל איך איך געוויס ניט אלס פרעמדען בעטראכטען. בעפאָר איהר געהט אונטק מוו איך איך מיין ראטה געבען, איהר זאָלט זיך ארויסציהען פון אייער וואהנזיניגער ווירטהיין. וואצו זאָלט איהר ווארנען אין אזא הויז, וואס דיא ווירטהיין איז אן אונערטרעגליכער פלוידער-זאק ?

— איך וועל דאס טהאָן. עס קען זיין, אז איך וועל מיך נאך דיעזע וואָך פון איהר הויז ארויסציהען.

— מיר שיינט, אז איהר וואוינט אין נומער פערציג, אלכסנדראָוסקאיא אוליצא ?

— יא.

ער האט איהר דיא האַנד געדריקט און איז אונטענגעגאנגען.

— איך מוז נאך הייטע אריינגעהן צו זיין ווירטהיין — האט זיך רעבעקא גע-קלערט אלס זיא אליין געבליבען. וועל איך איהם טרעפען, וועל איך זאגען אז איך בין געקומען צו איהם מיט א ווייט. ער איז דאָך מיינער א ברויטיגאָס, איז דאך דאס מיר ערלויבט צו טהאן, און אויב איך וועל איהם צו הויזע ניט טרעפען וועל איך קענען אונגעשטערט ריידען מיט זיין ווירטהיין און פון איהר אויפפארשען דאס וואס זיא האט מיר געוואָלט זאגען, אלס זיא איז געקומען צו מיר.

פארנאכט האט זיא זיך זעהר רייך אנגעצויגען און איז אונטענגעפאהרען צו דעם הויז נומער פערציג אלכסנדראָוסקאיא אוליצא.

זיא האט לאנג ניט בעדארפט זוכען גרייסיס קווארטיר, דען זיא האט דער-זעהן גאָלדע דער טענדלערינגס געויכט אין פענסטער פון דעם צווייטען שטאָק. זיא איז גלייך ארויפגעגאנגען צום צווייטען שטאָק און האט אנגעקלאפּט. גאָלדע האט דיא טהיר געעפענט און אלס זיא האט דערזעהן רעבעקא, האט זיא איהר ניט דערקענט און האט געפרעגט זעהר העפליך :

— וואס ווינטשט דאס גנדיגע פרייליין ? איהר ווילט געוויס עפעס קויפען, צו פערקויפען ?

— איז מיין ברויטיגאָס צו הויזע ? — האט רעבעקא געפרעגט.

— וועמען פרעגט איהר ? אייער ברויטיגאָס ? טפוי צו מייע שונאמיס קעפ ! דוכט זיך, פרייליין ראטהבלום. אסור אויב איך האב איך דערקענט, דאס איז אַ סימן אז איהר וועט א מיליאָנשציע ווערען. קומט אריין, גנדיגע פרייליין, אָך וואס פאר א גרויסער גאסט ! ווען מיין אייזען זאָל ניט זיין קיין נייער, וואָלט איך איהם געוויס צוליעב אזא גאסט צובראָכען.

— זיא איז ווירקליך א פלוידער-זאק — האט זיך רעבעקא נעקלערט און האט, אריינטרעטענדיג אין גאלדעס וואוינונג, געפרענט:
— איז מיין סימאָן צו הויזע?

— ניין, גנעדיגע פרייליין, ער איז פון נעכטען אָן דא ניט געווען. ער האט דיא פערנאנגענע נאכט נאָר אין דער-היים ניט גענעכטיגט. נור עס מאכט ניט אויס, מיט מיר קענט איהר אויך פערבריינגען עטליכע מינוטען; איך בין אויך ניט פון דיא וויבער וואס פערקויפען זיך צעהן פאר א גראָשען. איך האב שוין, געלויבט איז זיין ליעבער נאמען, גערעדט מיט דיא גרעסטע גראפיניעס און קניאזיכעס, איך בין א דאנק נאט ניט פערשעמט געוואָרען, הלאזי ווייטער, אָך וואס פאר א גאָסט! זיצט, איהר זאלט מיר האבען לאנגע לעבעדיגע יאהר.

רעבעקא האט זיך אנידערגעזעצט אויף א שטוהל וואס איז בעצויגען געווען מיט אזא אבגעריבענעם סאַמעט, דאס עס איז שווער געווען צו דערקענען וואס פאר א פאַרב ער האט אמאל געהאט.

— אזוי? — האט גאלדע געלאכט — האט איהר זיך פאַרט דערמאָנט, גנע-דיגעס פרייליין, האָטש איין מאל בעזוכען אייער חתן? איך האב שוין פיעל מאל זיך אליין געפרענט, וויא קומט דאס וואס איהר קומט קיין מאל ניט צו געהן גע-וואָהר-ווערען צו אייער חתן? איך געדענק אז ווען איך בין געווען א כלה, פלענט עס מיך ציהען, שלעפען צו דער שטוב וואו מיין חתן האט געוואוינט.

— עס קען זיין, אז דאס איז דערפאר, וואס איהר זייט צו אייער ברויטיגאס געווען שטארקער צוגעבונדען אלס איך צו מיינעם, — האט רעבעקא שמיכלענדר געזאגט.

— איז דאס מעגליך אז איהר זייט צו אייער חתן ניט שטארק צוגעבונדען?
זאל איך גלויבען אז איהר האט גריצען ניט ליעב?

— וויא זאגט איהר, דארף מען איהם ליעבען צו ניט?
— דאס איז א שעהנע פראַגע חלעבען. מיר שיינט אז ווען א מיידעל ווערט א כלה פאר א יונגען מאַן איז דאס א סימן אז זיא האט איהם ליעב. בפרט נאך אזא רייכע פרייליין וויא איהר זייט. געוויס האט אייך קיינער ניט געצוואונגען איהר זאלט מיט גריצען זיך פערבינדען, און אז איהר האט זיך יא מיט איהם פערבונדען האט איהר איהם מכתמא ליעב.

— נו, וויא האב איך געמאָהן נאך אייער מיינונג נוט צו שלעכט?
— דאס, איהר זאלט מיר קיין פעראיבעל ניט האבען, האט איהר בעדארפט פרגענען פריהער איידער איהר זייט א כלה געווארען. אבער יעצט ווען עס איז שוין נאך דיא תנאים, וועל איך זיין א גרויסער גאָרר ווען איך וועל אויף אייער חתן שלעכטס ריידען.

— וויא מיר שיינט האט איהר געסטערן יא געוואָלט אויף איהם שלעכטס ריידען, נור ער האט אייך פון דעם אָפגעהאַלטען.

— פון וואנען ווייסט איהר אז איך האב געוואָלט וועגען איהם שלעכטס ריידען? — האט גאלדע פערוואונדערט געפרענט.

— פון וואנען איך ווייס? איך האב דאס אן אייך פערשטאנען, וואס דען האט איהר מיר געוואלט דערזעהלען?

— עס קען זיין אז איך וועל דאס נאך אייך דערזעהלען, אבער ניט יעצט.

— ווארום ניט יעצט?

נאָלדע האט געוואלט עפעס ענטפערן, נור דיא טהיר האט זיך פלוצלונג גע-
עפענט און מערי איז אריינגעקומען. זיא האט אויך רעבעקא'ן ניט דערקענט און
האט זעהר לוסטיג געפרענט נאָלדען?

— איז דער זיסער סימאָן אין דער היים?

— ניין, ער איז יעצט אין דער היים ניטא.

— ער האט זיך געמוזט ווייטער פון מיר בעהאַלטען? — האט מערי געזאגט —
זאגט דעם אמת, האט ער אייך אנגעבעטען איהר זאלט מיר זאנען אז ער איז אין
דער היים ניטא?

ביי דיא ווערטער איז זיא צוגעלאפען צו נריי'ס צימער און האט איהם גע-
עפענט און האט אין איהם א קוק געטהאן.

— ער איז טאקע ניטא — האט זיא אויסגערופען — וואו איז ער דאס יעצט?
איך דארף איהם זעהר געטהיג האבען.

נאָלדע האט איהר א ווינק געגעבען זיא זאל שווייגען, מערי האט זיך ערשט
גוט איינגעקוקט אין רעבעקא'ן און האט זיא דערקענט. זיא איז בלאַס געווארען און
האט ניט געוואוסט וואס צו טהאן.

אויך רעבעקא האט גלייך אין מערין דערקענט יענעס מעדכען וועלכעס האט
איהר דערזעהלט אז יאקאב פֿיין האט זיא פערפיהרט און אונגליקליך געמאַכט, און
זיא האט זיך באלד געפרענט דיא פראַנע:

— וויא קומט זיא אהער? וואס פאר א מחותנ'עסטע איז זיא מיט גריצען?

295 טעם קאפיטעל.

וואס זאל דאס בעדייטען?

— מיר מוזען פאהרען אהיים יאקאב — האט שלמה פֿיין געזאגט צו זיין
זוהן — וואס וועלען מיר דא ויצען? דיין מוטער ויצט דאָרט אין אדעסא אין גרויסע
שמערצען, זיא ערוואַרטעט מיט דער גרעסטער אונגעדולד, זיא וואָלט דיר שוין
געוואָלט זעהן.

— מיר וועלען דא נאך ווארטען; א קורצע צייט — האט יאקאב געענטפערט —
איך קען נאך פון דאנען ניט אוועקפאהרען.

— איך פערשטעה ניט, אויף וואס ווילסט דוא דא וואַרטען.

— ערשטענס, האב איך פערזענליך אן אורזאכע דא נאך א ביסעל צו ווארטען,
צווייטענס האסט דוא מיט דער געשיכטע וואס דוא האָסט מיר דערזעהלט ווענען
מיין ברודערס קינד זעהר ניינעריג געמאַכט, איך וויל אויך זעהן דאס קינד פון דעם
איינציגען ברודער וואס איך האב געהאט.

— וואס קומט ארויס פון דעם, וואס דוא וועסט זיא זעהן, אז דוא מוזט זיך

צו איהר אלס פרעמדער צייגען. מען וועט דאך דייך האלטען פאר א וואהנייגען, ווען מען וועט דאס פון דיר הערען. צווייטענס, האב איך דאך דיר דערזעהלט אז דיא מוטער מיט דעם קינד זיינען אוועקגעפאהרען און איך ווייס ניט וואוהין.

— פון וואנען ווייסט דוא, אז זיי זיינען אוועקגעפאהרען ?

— מיר האט דאס מיכאל נרינזאנג געזאגט, אלס איך בין צו איהם געקומען מיט משה האניגמאן און מיר האבען איהם דערזעהלט אז מען האט דער אַמע מיט דעם קינד אוועקגעפיהרט צו דעם גראַספירסט האט ער געזאגט דאס ער ווייס דערפון, ער ווייס אז דער גראַספירסט דאַרף מיט דער גרעפין און מיט איהר קינד ערנעץ אוועקפאהרען, וואוהין ווייס ער ניט.

— אבער איך גלויב ניט זיי זאלען אויף אימער פון דאנען אוועקפאהרען, זיי וועלען געוויס אין ניכען צוריקקומען און ווען זאנאר זיי וועלען ניט קומען צוריק וועט גרינזאנג געוויס ערפאהרען וואוהין זיי זיינען געפאהרען.

— איך האב שוין זענען דעם מיט גרינזאנגען גערעדט און ער האט מיר פערשפראַכען אז וויא נור ער וועט ערפאהרען וואו זיי זיינען, וועט ער מיר באלד דערפון בענאכריכטען.

— ווייס שוין גרינזאנג אז דער גראַף דאנילאוו איז געווען דיין זוהן ?

— יא, איך האב דאס איהם דערזעהלט, ער איז אויסער זיך געוואָרען פון דער נייעס, ער האט דאס גאר ניט געוואָלט גלויבען.

אין דער מינוט האט מען אנגעקלאַפט אין טהיר.

אויף שלמה'ס אויסרוף העריין, האט זיך דיא טהיר געעפענט און יאניק קא- באנאו איז אריינגעקומען.

— איך דאַרף האבען דעם הערן שלמה פֿיין — האט ער געזאגט.

— דאס בין איך — האט שלמה געענטפערט.

— איך האב מיט אייך זעהר וויכטיגעס צו שפרעכען — האט יאניק גע- זאגט — אבער דאס מוז געשפראַכען ווערען אונטער פיער אויגען.

— פאר דעם יונגען מאן האב איך קיינע געהיימיניסע, דען ער איז מיינער

א זוהן — האט שלמה געענטפערט.

— אזוי, איז ער דיינער א זוהן ! — האט יאניק געזאגט בעטראַכטענד יאקאב'ן

— יא, איהר קענט אין זיין געגענוואַרט אלעס ריידען.

— נוט, — האט קאבאנאו נאך א קורצעס נאכדענקען געזאגט — צו אַלעם

ערשטען מוז איך מיך פאר אייך פאַרשטעלען, מין נאמען איז יאניק קאבאנאו, סטאַל נאַטשאַלניק אין דער פּאָליציי.

— אזוי ? — האט שלמה ערשטוינט אויסגערופען — איהר זייט דער הער קא-

באנאו ? עס פרעהט מיך זעהר אייך צו זעהן.

— וויא איך הער, איז אייך מין נאמען שוין בעקאנט.

— יא, ערשטענס, געדענק איך אייך אביסעל פון א מאל, פון יענע צייט

ווען איך האב געוואוינט מיט אייער שוועגערמוטער אין איין הויז, און איהר מיט

אייער ווייב פלעגט זיא בעזוכען. צווייטענס, האט מיר פון אייך דערזעהלט דער הערר מאָרדס וואָהרהאַפטיג.

— אויב אזוי, נלויב איך אז איהר ווייסט וועגען וואס איך בין צו אייך יעצט נעקומען.

— ניין, איך ווייס ניט.

— האט אייך וואהרהאפטיג ניט דערזעהלט אז איך ווייס פיעל צו זאנען יענען אייער זוהן וואס איז מיט אייניגע און צוואנציג יאהר פון אייך גערויבט גע-
יאָרען.

— יא, ער האט דאס מיר דערזעהלט.

— עבען דארום, בין איך יעצט צו אייך נעקומען, דער הערר וואהרהאפטיג האט אלע קרעפטען אוועקגעלייגט פון מיר צו ערפאָהרען וואס מיט אייער זוהן איז געווארען, אבער איך האב דאס איהם ניט געוואלט אויסזאנען, דערפאר וואס איהם קען דיא זאך וועגן אינטערעסירען, אבער אייך וועל איך דאס פאר געוויסע בעד דינגונגען יא אויסזאנען.

— וואס ווילט איהר מיר זאנען?

— איך קען אייך אויסקינפטע געבען וועגען אייער פערשוואונדענעם זוהן. וויל איך ווייס ווער עס האט איהם פון אייך גערויבט און וואס מיט איהם איז געוואָרען.

— דאס ווייס איך אהן אייך, — האט שלמה געענטפערט.

— איהר ווייסט? וואס ווייסט איהר?

— איך ווייס, אז אייער הערזלאזע שוועגערמוטער האט מיין קינד אוועקגע-
רויבט פאר דעם גראָף מאָרטין דאנילאוו.

— פון וואנען ווייסט איהר דאס? — האט יאניק אויסער זיך פאר ערשטויגען געפרעגט אויסנלאָצענד דיא אויגען אויף שלמה'ן.

— דאס מאַכט אייך שוין ניט אויס פון וואנען איך ווייס דאס, פאר אייך איז גענוג דער פאַקט אז איך ווייס פון אלעס.

יאניק איז ווייטער געבליעבען וויא אבגעשמיסען, דיא לעצטע האָפנונג פיעל געלד צו פערדיענען איז אויך פערלאָיטען געוואָרען

— איך בין זעהר גיינעריג צו וויסען, ווער האט עס אייך געקענט דער-
זעהלען — האט ער נאך א לאנגעס שווייגען געזאגט — מיר שיינט אז אויסער מיר און מיין ווייב האט פון דער געהיימניס קיינער געוואוסט און איך האב עס געוויס קיינעם דערזעהלט.

— דיא וועלט שלאָפט ניט — האט שלמה געענטפערט — אלע מערדערייען מוזען ענטדעקט ווערען.

— אזא טהאט הייסט נאך מיינער מיינונג ניט מערדעריי — האט יאניק גע-
זאגט — מען האט אייער קינד ניט ערמאָרדעט, אין געענטהייל מען האט עס און רייכע הענד איבערגעגעבען, אייער זוהן איז געווארען א גראָף און אן אייגענטימער פון פיעלע מיליאנען. ווען ער זאל ניט געווען אליין בענעהו א מערדעריי וואלט ער

געלעבט וויא א קייסער אין אלעם נוטען, איז אייך בעקאנט וואס פון איהם איז יעצט געווארען?

— יא, — האט שלמה זיפצענד געענטפערט.

— דאס איז מערקווירדיג, אלעס ווייסט איהר. ניט אנדערש אז מלאכים פון הימעל האבען אייך אלעס דערצעהלט.

— לידער האב איך קיינע געשעפטען מיט מלאכים זאנדערן מיט לויטער זינדיגע מענשען. איך מוז אייך זאגען הערר קאבאנאו, אז אבוואהל אייער שוועגער האט מיין זוהן פאר א קניאז געמאכט און האט איהם פיעל מיליאנען צוגעשארט, פון דעסטוועגען וועל איך מיין נאניץ לעבען זיא פלובען און מיט קיין אנדער נאמען רופען וויא מערדערין. יא, זיא האט אן אונפערצייליכען מאָרד בענאנען דאמיט וואס זיא האט פון צערטליכע עלטערן זייער ליעבעס קינד אוועקגערויבט. פאר אונזער זוהן וואָלט אויך פיעל גלייכער געווען, ווען ער זאל געווען בלייבען ביי זיינע אידישע עלטערען, דען ער וואלט אלס איד קיין מאל צו אזא אונצייטיגען קבר געקומען וויא ער געפינט זיך יעצט. ער וואָלט נאך הייטע אויך געלעבט.

יאניקס אוינען האבען אבערמאלס אנגעהויבען צו פינקלען. ער האט פערר שטאנען, אז שלמה גלויבט אויך דאס זיין זוהן איז טוירט, אלזא איז דאך נאך געבליעבען א פלאץ, וואו נעלד צו פערדיענען.

— איהר ווייסט אז אייער זאָהן איז טוירט? — האט ער געפרענט.

— יא — האט שלמה מיט א ביטערן זיפין געענטפערט.

— מערקווירדיג! — האט יאניק מיט א שפאָטישען טאָן געזאגט — אלעס

ווייסט איהר און דאך איז געבליעבען איין זאך וואס איהר ווייסט נאך ניט.

— וואס ווייס איך ניט?

— עס איז נאך דא זעהר א וויכטיגע געהיימניס, וואס איהר דאַרפט עס

נאָטהוענדיג וויסען?

— וואס איז דאס פאר א געהיימניס? — האט שלמה ניינעריג געפרענט.

— אזוי? — האט יאניק געלאכט — איהר ווילט דיא לעצטע געהיימניס אויך

וויסען? אבער, ליעבער פריינד, איך בין קיין מלאך וואס דאַרף קיין זאך און דאַרום

קען איך אלע געהיימניסע ניט עטנדעקען אומזאָנסט...

— ווילט איהר געצאהלט פאר דער לעצטער געהיימניס?

— געוויס.

— איז זיא זעהר וויכטיג?

— עס קען נאָר קיין וויכטיגערע זאך געבען.

— וואס פערלאנגט איהר פאר אזא געהיימניס?

— ניט וועניגער פון פינף טויזענד רובעל.

— וויפיעל? פינף טויזענד רובעל? זייט איהר ביי אייער קלארען פערשטאַנד

אדער איהר שפאָסט?

— איך האב פיינד צו שפאָסען, איך רייך אימער ערנסט.

- דאס ערשטע מאל אין מיין לעבען טרעפט דאס מיר, א מענטש זאל בעד מען אזא סומע נעלד פאר א נעהיימנים.
- דאס נעהיימנים האט אבער פאר אייך דיא ווערטא הונדערט טויזענד רובעל — האט יאניק מיט פייער געזאגט.
- איך פיהל דאס ניט. איך קען ניט פערשטעהן ווארום זאל אייער נעהיימ- ניס ווערטא זיין אזוי פיעל נעלד? וויא באלד מיין זעהן איז געשטארבען, אינטער רעסירט מיך מעהר דיא נאנצע געשיכטע ניט.
- אבער איך זאג אייך נאך אמאל, הערר פייך, אז דאס וואס איך האב אייך צו דערזעהלען האט ביי אייך דיא ווערטא הונדערט טויזענד רובעל. איהר וועט שפעטער אליין געשטעהן, אז איהר האנדעלט א מציאה.
- נו, דערזעהלעט-זשע שוין וועל איך זעהן צו דאס האט פאר מיר דיא ווערטא אזוי פיעל נעלד?
- פריהער זעהלסט מיר אָפּ דיא פינף טויזענד רובעל, נאכהער וועל איך אייך מיין נעהיימנים ענדעקען.
- אזא דומהיים זאָלט איהר ניט פערלאנגען. ווען מען קויפט סחורה מוז מען פריהער זעהן דיא וואָרע, נאכהער זעהלסט מען נעלד.
- אבער מייע וואָרע סאָר איך פריהער ניט צייגען.
- נו, איז אינזער געשעפט קיין געשעפט ניט.
- הערר פייך — האט יאניק עטוואס נאכדענקענד געזאגט — איך חיל מיך מיט אייך ניט דינגען, איך לאָז אייך פאר דריי טויזענד רובעל, נור ניס פריהער דאס נעלד.
- איך וועל אייך פריהער זאגאר איין פעניג ניט געבען.
- נו, אויב אזוי, הערט איהר קיין וואָרט. איהר האט נאך צייט, הערר פייך, דען איך געה אוועק און איהר וועט מיך שוין ניט מעהר זעהן.
- איהר קענט אייך געהן געזונטערהיים.
- איהר זאָלט אבער ניט פערנעסען, אז מיין נעהיימנים בעלאנגט צו אייער לעבען און גליק.
- איך האב אייך שוין אונזעהליגע מאל געזאגט, אז איך גייע פריהער קיין נעלד — האט שלמה שטרענג געזאגט.
- נו, האט'דזשע מיר א נוסען מאג — האט יאניק געזאגט און איז אוועק- געגאנגען.
- מיר שיינט, אז דיעזער מאן האט ווירקליך א וויכטיגע נעהיימנים — האט יאקאב געענטפערט.
- וואס, דענקסט דוא, האט ער אונז צו זאגען?
- מן וואגען זאל איך וויסען וואס ער האט אונז צו זאגען? אבער איך יעה, אז ער האט זעהר א וויכטיגע זאך
- דוא האסט דאך געהערט, וויפיעל נעלד ער האט דערפאר גע-

— עבען דארום ווייל ער האט אזוי פיעל געלד געבעמען, איז א בעווייז אז
זיין געהיימניס איז וויכטיג.
— נו, וואס-זשע זאל מען יעצט טהאָן?
— איך גלויב, אז עס וואָלט ניט געשאַדט ווען מען זאָל צו איהם אריינגע
און מיט איהם וועגען דעם איבערריידען.
— נו, און איהם בעצאהלען דריי טויזענד רובעל.
— דאס ניט, אבער וויא איך האב דיעזען מענשען דערקאנט איז ער א
גרויסער פּלוט און מען קען פון איהם אָהן געלד אויך זיין געהיימניס ערפּאָהרען.
— מיר גלויבט זיך דאס ניט.
— וויא דיא זאך איז, שאַדעט ניט מען זאל צו איהם אריינגעהן און זיך
א פרוביר טהאָן מיט איהם וועגען דעם צו ריידען.
— אויב דוא האסט שטאַרק לוסט דערצו, קענסט דוא איהם בעזוכען.
— יא — האט יאקאב געזאגט — איך וועל צו איהם הייטע אדער מאָרגען
אריינגעהן. איך וועל ניט קענען רוהען, ביז איך וועל ריכטיג ערפּאָהרען וואס דא
טהוט זיך.

296 מעס קאַפּיטעל.

דיא נקמה.

סאַנקא האָניגמאַן לעבט ווייטער, דיא וועלט האט זיך נאר אויף דאס נייע
פאַר איהר געעפּענט און דיא גליקעס-זאָגע וואס האט זיך אזא לאנגע צייט בע-
האַלטען אונטער פינסטערע שוואַרצע וואַלקענס, האט מיט מעהר פייער און מיט
מעהר גלאַנץ אנגעהויבען פאַר איהר צו שטראַהלען.
זיא לעבט ווייטער, איהר ליבער יאזעף איז מיט איהר שלום געוואָרען. ער
האט איהר ערקלערט אז ער האט זיא קיין מאל ניט אויפגעהערט צו ליבען, נור
דא וואָר א מיספּערשטענדניס וועלכעס האט איהם זיין לעבען פּערביטערט און
יעצט איז ער דער גליקליכסטער אין דער וועלט וואס ער האט צוריק זיין ליבער
טהייערער סאַנקאַזין.
אויך משה מיט זיין ווייב שרה האבען זיך וויא מיט א נייער הויט בעצויגען.
זיי האבען איינפאַך געשטראַהלט אויס נחת, זעהענדיג אז דער גוטער עדלער יאזעף
וועלכער איז זיא אין פיעלע נאָטפהעלע בייגעשטאנען, איז צו זייער ליבער טאכטער
אבערמאלס פריינדליך געוואָרען און ער וועט זיא הייראַטעהן.
און אַנטגעגען זייער הויז דער מעבעל-הענדלער פּעדערבליץ, האט נאך אלץ
פאַנטאַזירט וועגען דער שעהנער ישוב'ניצע, פאַר וועלכער ער האט זיין נעץ אויס-
געשפּרייט און האט געגלויבט באמונה שלמה, אז ער האט זיא שוין האַלב דער-
טאַפט.

דיא קאַלטקייט וואס סאַנקא האט צו איהם אימער געוויזען, האט זיין
ליידענשאַפט נאך מעהר פאַרנאַנדער געפלאַקערט. ער איז געווען אזוי צופלאַקערט,

דאס ער איז פערטיג געווען, טראָץ זיין קארנשאפט, דך לאָזען קאָסטען פיעל געלד אבי זיינס אויסצופיהרען.

אונזערע לעזער איז שוין בעקאנט דיא אביזכט פון ריעזען שארלאמאן. ער איז געווען אזוי פערדאָרבען, דאס ער האט ניט געקענט אויף ריכטיג ליבען אן ארענטליך מעדען. ער האט נאר ניט געדענקט אמאל צו הייראטמען. ער האט זיך אונטערגענומען נור שעהנע אונשולדיגע מעדעכענס צו פערפיהרען, זיי רואינירען אן נאכהער זיי אוועקווארפען וויא אן אבגעשלאָגענע הרשענה.

דיא האט איהם פערשפראַכען אז זאנטאן וועט זיא איהם געבען א ריכטיגען אנטוואָרט, צו וועט זיא זיך בעשליסען זיינע צו זיין אדער ניט, דארום האט ער אויף דעם זאנטאן מיט דער גרעסטער אונגעדולד געוואָרט. ער האט נור געוואָרט צו הערען פון איהר מונד אז זיא וויל זיין פרוי ווערען, דאן וועט ער זיך מיט איהר פערלאָבען. ער וועט שוין דאס רעכט האבען איהר קאוואָליער אדער איהר ריטער צו זיין. ער וועט זיא טעגליך בעזוכען און זיא וועט מחזען איהם אויך א פאר בעזוכע אבשטאטען, דאן איז שוין זעהר לייכט ריעזער שעהנע בלוטע אבצופליקען. קיינער וועט וואגען איהם א שלעכט וואָרט צו זאגען ווען ער וועט זיא נאכהער אוועק-וואַרפען אום אן אנדערע צו זוכען, דען אַפלאָזען א שידוך איז אן רוסלאנד ביי אידען פון דיא אלטענליכע געוועהנליכע זאכען. בעזאנדערס ווען דער כלה'ים על-מערען זיינען ארימע דאָרף'ס-לייטע, וואס האבען נאר קיין שכל ניט צו קעמפפען מיט אזא לייב וויא ער איז.

— יא, זאנטאן וועט ער זיין ציעל עררייכען. אין דעם האט ער ניט געצוויי-פעלט. זיא וועט ביז זאנטאן זיך געוויס בערעכענען, אז קיין בעסערען שידוך וויא ער איז פאר איהר וועט זיא געוויס ניט טהאן. נו, און איהרע עלטערען, זיי ווילען דאָך שוין פון לאנג ער זאָל זייער טאכטערס חתן ווערען. דיא נאָרזישע עלטערען צווייפלען דאָך נאר ניט אז ער מיינט ערנסט מיט זייער טאכטער צי הייראטמען, ווייל ער איז אין איהר שטערבליך פערליעבט און ער וועט זיא פון זיי צונעהמען וויא זיא שטעהט און געהט.

דער ערווארטסטער זאנטאן איז געקומען. מיט א גליקליכען שמייעל אויף דיא ליפען איז פערדערבליץ געשטאנען אין שפייעל און האט זיך געפוצט. ער האט זיך יעצט אנגעצויגען וויא צו א באל אין א שוואַרצען פראַק מיט א שנעע-ווייסער העמט, א ווייסען האַלז-טויך או ווייסע האַנדשוה.

— שעהן! — האט ער מיט א צופריעדענער מינע צו זיך אליין געזאגט — איך בין ווירקליך דער שעהנסטער מאַנספערואן אין דער וועלט. מיר שיינט, אז קיין מיידעל, זיא מעג וויא שטאַלץ ביי זיך זיין, וועט ניט קענען בעשטעהן געגען דעם ציבער וואס ליגעט אויף מיר. קיינעם קען נאר ניט איינפאלען אז איך בין א איד. דער וואס קען מיך ניט וועט זאגען אז איך בין א געבאָרענער פרינץ.

ער האט אויף זיין טאַשען-טויך א נאָס געטהאן אביסעל פאַרפומע, האט איך דיא הענד מיט דער דופטענדער פליסינקייט אויסגעריבען און נאכדעם אז ער האט פעררויכט א גוטען צינאר און האט נאך צוויי מאל זיך בעמראַכט

אין שפינעל, איז ער אונטקענענאנען צו דעם דאָרף'ס-מאָן משה האָנימאָן.
 משה איז צו הויזע ניט געווען, ער האט אין יענעם טאג פיעל געהאט צו
 טהאן אין דער גאס און שרה איז געשטאנען אין קיך און האט געקאכט מיטאג.
 אין דעם גרויסען צימער וואס האט ביי דער פאמיליע אלס זאל געדיענט, איז גע-
 ועסען סאנקא און האט געבלעטערט א איריזשען ראָמאָן זיא האט יעצט אויסגעזעהן
 אזוי שעהן, דאס פּעדערבליץ איז איבערראשט געוואָרען, ריכטיג וויא ער זאל זיא
 יעצט צום ערשטען מאל זעהן. מיט זעהר א לייעבליכער מינע האט ער זיך געגען
 איהר פּערייניגט און איהר זיין האנד רייכענד, האט ער געזאגט :

— נאט העלף, מיין שעהנער זיסער ענגעל.

א שמייכעל האט זיך געוועזען אויף סאָנקא'ס געזיכט אלס זיא האט דיעזען
 פּערפּוצטען פּראָנט דערזעהן. זיא האט געוואוסט וועגען וואס ער איז געקומען. אין
 אן אנדער צייט וואָלט זיא איהם באלד געזאגט אז ער מעג שוין געהן צוריק; אבער
 יעצט ווען זיא האט אבגעמאכט מיט בת-שבע'ן זיא זאל אהער קומען אין דער
 צייט ווען דיעזער פּראָנט וועט דא זיצען, האט זיא איהם נאר ניט געקענט זאגען
 אום ער זאל ניט אַוועקגעהן און בת-שבע זאָל איהם דאָ טרעפּען.
 דארום האט זיא מיט א פּריינדליכע מינע זיין בעגריסונג ערוועדערט און
 האט איהם געבעטען זיצען.

— איך האב געטראָגען— האט זיך פּעדערבליץ געטראכט — עס ווייסט
 אויס, אז זיא האט זיך בעשלאָסען צו מיר אין דיא הענד זיך איבערצוגעבען.
 בראַוואָ, ישוב'ניצע! טאָקע דאס האב איך געמיינט...

— וואס מאכט איהר מיין שעהנע סאָנקא! — האט ער מיט חן געפּרעגט —
 איך מוי אייך נאָר אָהנע קאָמפּלימענטען זאגען, אז איהר ווייזט יעצט אויס מאַ-
 יעסטעטיש שעהן.

— איך דאנק אייך פאר א גוט וואָרט, הערר פּעדערבליץ — האט סאָנקא
 שמייכלענד געענטפּערט — איך פיהל מיך הייטע ווירקליך זעהר גוט און מונטער.

— אזוי? — האט פּעדערבליץ פּערנעניגט געזאגט — דאס פרייט מיך
 זעהר, דען דאס איז א בעווייז אז איך בין אָהער ניט אומזאָנסט געקומען...

— געוויס זייט איהר ניט אומזאָנסט געקומען. מיר וועלען קענען א פאָר
 שטונדען פּערנעניגט דיא צייט פּערטרייבען. באלד וועט קומען מיין פאטער וועלען
 מיר צוזאמען מיטאג עסען.

— מיר וועט זעהר אנגענעהם זיין מיט אייך, מיין ענגעל, ביי איין טיש צו
 עסען. וואס ווייסט איהר, וויא לייעב איך האב אייך? מיר שיינט, אז אלע ראָמאָ-
 ניסטען פון דער גאנצער וועלט זיינען ניט אין שטאָנד א טויזענדע טהייל צו בע-
 שרייבען פון מיין גרויסער לייעבע צו אייך.

— איך לען גראַדע יעצט א ראָמאָן, אין וועלכען עס איז בעשריעבען זעהר
 א הייסע לייעבע — האט סאנקא געזאגט.

— נאָט אייך א האלבען גראַשען פאר אלע ראָמאָנען. וואס ווייסען זיי, דיא
 נאַררישע שרייבער, פון דער וואַהרער ערשטער לייעבע וואס אונזערער א ברוחער

פיהלם? זיי שרייבען דאָך אלע ליגענס מיט פוסמע פאנמאזעס. זאָלען זיי מיך פרענען, וועל איך זיי זאגען וואס ליבעע הייסט!

— ווען איך זאל קענען דעם שרייבער פון דעם ראָמאַן — האט סאָנאַ לאַ. כענר נעזאנט — וואלט איך איהם געהייסען, אז ביים צווייטען ראָמאַן וואס ער וועט שרייבען, זאָל ער אײך פרענען.

— איהר שפאסט, ליבעע סאָנאַ? איך זאג אײך אבער, אז דאס איז קיין שפאסט. ווען דער שרייבער זאל פיהלען א טויענדע טהייל פון דעם וואס איך פיהל, וואָלט ער נעמאכט אזא ראָמאַן וואס אלע שטיינער וואָלטען געוויינט מיט בלוטיגע טרעהרען.

— איך פערשטעה אבער ניט, ווארום זאָלען דיא שטיינער וויינען ווען איינער איז שטארק פערליעכט?

— אויס ריהרונג — האט פערערבליץ געענטפערט — יא, אויס ריהרונג פון א הייסער ליבעע קענען אלע שטיינער צוגאָסען זערען. אבער זאל זיין גענוג פון דעם צו ריידען, איהר מוחט געוויס וויסען ווענען וואס איך בין יעצט צו אײך גע. מומען, דער צייל פון מיין קומען איז צו הערען פון אײך צו קען איך האָפען דער גליקליכסטער אין דער וועלט צו זיין.

— ווארום זאלט איהר דאס ניט האָפען? יעדער מענטש קען אזא האָפנונג האבען.

— אבער מיין האָפנונג בעשטעהט נור אין אלעבען מיט אײך צוזאמען ליבעע זיסע סאָנאַ, איך האב אײך געזאגט און וויעדערהאלע מינע ווערסער, אז אהן אײך איז מיין לעבען קיין לעבן ניט. ווען בעהיסע גאָט איהר ענטזאגט מיר און רייכט מיר ניט אייער האַנד צום עוויגען בונד וועל איך געוויס זעלבסטמאָרד בענעהן. דען אהן אײך איז מיין וועלט קיין וועלט. דיא זון וועט פאר מיר ניט קענען לייכטען, איך וועל מיך אימער און עוויג אונגליך פיהלען. נור דאס ווארט אונגליק איז נאך פאר מיר וועניג, איך וועל דער אונגליקליכסטער בעדויערנסווערטער מענטש אונטער דעם הימעל זיין.

אין דער מינוט האט מען אנגעקלאפט אין טהיר.
— דאס איז געוויס בתשבע — האט זיך סאָנאַ געקלערט און האט א געשריי געטהאן אנטרעע.

דיא טהיר האט זיך געעפענט און יאזעף איז אריינגעקומען.
סאָנאַ'ס געזיכט האט זיך מיט א זאנפטער רויטהקייט איבערגעגאָסען אלס זיא האט איהר הערצענס געליעבטען דערזעהן.
יאזעף האט זיך זעהר געוואונדערט אלס ער האט זיין סאָנאַ'ן דערזעהן אין דער געגענווארט פון א פרעמדען יונגען פראנט.

ער האט סאָנאַ'ן זעהר לייעפליך דיא האַנד גערייכט און האט דאביי א קוק געטהאן אויף פערערבליצען וויא ער זאל פרענען ווער איז ריעזער מאַן.
סאָנאַ האט דאס בליק פערשטאנען און האט געזאגט:
— דא וועל איך פאר דיר ליבער יאָזעף פאָרשטעלען אונזער נאכבאַר סאַ

מואיל פּעדערבליין. און פאר אייך הערר פּעדערבליין האב איך דיא עהרע פּאַרצו-
שטעלען מיין ברויטינאם יאָזעף לעהמאַן.

— אייער ברויטינאם? — האט פּעדערבליין ערשטוינט און ערשראַקען געפּרענט.

— יא, הערר פּעדערבליין דאס איז מיין ליבער ברויטינאם.

— אייער בעקאנטשאַפט איז מיר זעהר אנגענעהם — האט יאָזעף געזאגט

רייכענד פּעדערבליצען דיא האַנד.

פּעדערבליין האט נור מעכאַניש יאָזעפֿן דיא האַנד גערייכט און האט אויס-
געשטאַמעלט אייניגע אונפערשטענדליכע ווערטער. ער האט געוואָלט באלד אַנט-
לויפּען, אבער ער האט זיך געשעהמט און איז דאָרום געבליעבען; זיצען אויף זיין אָרט
וויא א צודולטער. איהם איז זעהר ניט אנגעשטאַמען וואס דיא דאָרפּמעדכען האט
פון איהם אזוי חוזק געמאַכט און ער האט געקלערט וויא אזוי פון איהר ראכע צו
געהומען פאַר דער פּרעכהייט.

יאָזעף האט זיך צו איהם געווענדעט מיט פּרשיעדענע פּראַנען וועגען זיינע
געשעפטען, אבער דער צודולטער פּעדערבליין האט איהם האלבע ווערטער געענטפּערט.

עס איז קיין פּיערטעל שטונדע פּערנאנען זייט יאָזעף איז אריינגעקומען, האט

מען אבערמאַלס אנגעקלאַפט אין דער טהיר.

אן דעם קלאַפּ האט סאָנקא דערקענט אז דאס איז בת-שבע, דאָרום איז זיא

אליין געלאָפּען און האט דיא טהיר געעפּענט.

דאס איז ווירקליך געווען בת-שבע.

פּעדערבליין איז לייכענבלאַס געוואָרען אלס ער האט בתישבע'ן דערזעהן. ער

איז פון זיין אָרט אויפגעשפרונגען און האט געוואָלט דורך דער טהיר וואס געהט

אריין אין קיך אנטלויפּען, אבער עס איז שוין געווען צו שפּעט, בת-שבע האט איהם

אויך דערזעהן און האט א ווילדען געשריי געטהאן:

— רוד גאָלדפּיין! דער טייפּעל איז דא ביי אייך סאָנקא אין שטוב?

ביי דיא ווערטער איז זיא צוגעלאַפּען צו דער קיך-טהיר, האט זיך מיט

בליצענדע אויגען פאר איהם געשטעלט און האט אויסגערופּען:

— וואוהין ווילסט דוא לויפּען טייפּעל? דענקסט דוא פּיעלייכט אז איך וועל

דיך אזוי אפּלאזען. אָ, ניין! איך האב דיך שוין לאַנג געזוכט און אז איך האב דיך

דערטאַפט וועסט דוא גאַנץ פון מיינע הענד ניט ארויס.

פּעדערבליין, וועלכער האט זיך אין דיא ערשטע מינוטען פּערלארען, האט

יעצט צוריק זיין מוטה בעקומען און ער האט זיך שטעלענד שטאַלץ געגען בתישבען

געזאגט:

— וואס ווילסט דוא אונגליקליכע? דוא פּערנעסט אז מיר זיינען אין א

פּרעמד הויז!

— איך האב דאס ניט פּערנעסען — האט בת-שבע אויסער זיך פאר כעס

געשריען — איך האב דאס טאַקע געוואלט דיך אין א פּרעמדער שטוב דערטאַפּען

אום אלע זאַלען זעהן וויא איך קען בעשטראפּען דעם מאַן וואס האט מיך אין אַ

שרעקליכער בלאַטע פּערשלעפּט, יעצט וועל איך דיר ווייזען וואס איך קען.

— וואס וועסט דוא מיר טהאן ? דוא וועסט שיעללייכט ווייטער זיך וואנען ארף מיר אנצופאלען און מיך שלאנען אזוי וויא דוא האָסט געטהאן ביי גרינזאנען אין הייז. וועה וועט אבער יעצט זיין צו דיר ווען דוא וועסט מיך מיט איין פינגער בעריהרען, מען וועט דייע ביינער איינציג ווייס פון דאנען ארויסטראגען.

— איך וועל דיך ניט שלאנען — האט בת-שבע ספּאָטיש געענטפערט. דען איך ווייס אז פאר אזא הונד וויא דוא ביסט זיינען איינפאכע קלעב קיין שטראפע. איך האב אבער פאר דיר אן אנדער שטראפע אויסגעפונען, וועלכע איך טראג מיט זיך זייט איך זוך דיך, דוא וועסט אליין געשמעהן אז דיא שטראפע איז פאר דיר וויא געבאָרען.

— וואס דענקסט דוא מיר צו טהאן ? — האט פּעדערבליץ לאַכענד געפרעגט. — דיא מינוט וועל איך דאס דיר ציינען, נא, אָט האָסט דוא זיא. ביי דיא ווערטער האט דיא ארויס ענומען פון דער טאַש א פלעשעלע מיט שוואַרצע פליסינקייט און האט עס איהם א נאָס געטהאן אין געזיכט.

— רעטעט איך בין פּערברענט ! — האט פּעדערבליץ מיט א הערץ-רייסענדער שטימע געשריען זיך האַפענד מיט ביידע הענד פאר דעם געזיכט.

— איין ראכע האב איך אויסגעפיהרט — האט בת-שבע פּראָהלאַקענד ארויס גערופען — דיין געזיכט פלייכט אויף אימער און עוויג פּערברענט און פּערפלעקט, דאס וועט הייסען אזוי שיעל וויא קוין צייכען אויף דיין פּערפלוכטעס געזיכט. ביי דיא ווערטער איז זיא שנעל ארויסגעלאפען.

— רעטעט איך ברען, איך שטאַרב ! — האט פּעדערבליץ געיאמערט. סאנקא מיט יאזעף'ן וועלכע זיינען וויא דיא צורלעטע דא געשטאנען און האבען זיך מיט קיין גליעד געקענט ריהרען, זיינען אכיסעל צו זיך געקומען און זיינען אוועק-געלאָפען אין פּערשיעדענע וויסען ברענגען דאקטורים.

297 מעס קאפיטעל.

וואס מיינט ער ?

אין דעם פיינסטען האַטעל פון אַרשא קווארטירט יעצט דער גראָספירסט וואַלדימיר אלכסנדראוויטש און דיא גרעפן סאריא דאנילאוו מיט איהר קינד און אממע.

דיא גרעפין האט נאר ניט געוואוסט און האט פאר קיין פאל געקענט פער שטעהן ווארום דער גראָספירסט האט זיא אהער געבראַכט. זיא האט נור גערעכענט אז ער האט זיא מיטגענומען אהער, אום דיא זאל קענען אלס צייניג פיגורירען גענען דער פּערפלוכטער אדעלאַץ און גענען איהר פאטער. אבער ביי דעם געדאַנק האט זיא זיך געוואונדערט וואצו דארף דער גראָספירסט איהר פּערוואָן ביי אזא זאַך. דוכט זיך דער ברעף אליין וואס דיא האט געפונען ביי געלידאוויץ אין פּאַפּיערקאַרב ציינט דייטליך אז דיא ביידע זיינען דאנילוויס מערדער.

זיא האט אבער ניט געוואנט איהם ווענען דעם עטוואס צו פרענען, דיא האט נט געוואוסט אז ער האט זיא ניט געבראַכט אהער מיט א שלעכטען אכויכט.

דארום האט זיא געשווענען און האט געדולדיג געווארט ביז ער אליין וועט איהר ערקלערען דיא אורזאכע פון איהר קומען אהער.

דריי גרויסע צימער האט דער גראַספירסט פאר איהר מיט דער אַמע און דאס קינד גענומען און פאר זיך האט ער אין צווייטען שטאַק בעזאָנדער דריי צימער גענומען. דער ווירטה פון האַטעל האט ניט געוואוסט ווער דיא געסט זיינען, דער דאקומענט וואס דער גראַספירסט האט איהם געגעבען האט קיין נאמען געטראגען, דאס וואר בלוים א בעפעהל פון מאַסקווא'ער גענעראל נובערנאטאר מען זאל דיא לייטע ניט בעאנרוהיגען מיט איבעריגע פראגען.

אַלס דיא גרעפין האט זיך שוין אין איהר נייער קווארטיר איינגעאַרדנעט איז דער גראַספירסט צו איהר אריינגעקומען און זיי האבען זיך ביידע געזעצט טרינקען טהעע.

— מיר וועלען לאנג פערבלייבען אין אַרשאָ? — האט דיא גרעפין איהם גע-
פרובירט א פרעג טהאן.

— ניין גרעפין ניט לאנג, העכסטענס ביז מאָרגען.

— און וואוהין וועלען מיר פארען פון דאנען?

— נאך דאנילאווקא. מיר וועלען נאך מיט א דריטער פערזאן פאהרען.

— א דריטע פערזאן? ווער איז דאס?

— אייערער זעהר א גוטער בעקאנטער — האט דער גראַספירסט שמייכלענד געענטפערט.

— קען איך דיא עהרע האבען צו וויסען זיין נאמען?

— דערוויל נאך ניט. איהר וועט דאס אבער נאך הייסע וויסען.

— איז דאס א געהיימניס?

— זעלבסטפערשטענדליך אז דערוויל איז דאס א געהיימניס, זאנסט וואָלט איך אייך גלייך זיין נאמען געזאגט.

— איך מוז אייך זאגען דורכלויכט — האט דיא גרעפין נאך א קורצעס

שווייגען געזאגט — אז דאס פאהרען נאך דאנילאווקא איז מיר זעהר אונאַנגענעהם. — ווארום?

— זעהר איינפאך, דערפאר וואס אויף יעדען שריט וועל איך מיך עראינערן

אן מיין אונגליקליכען מאן און דאס וועט מייע וואונדען גאר אויף דאס נייע אויפ-
רייצען.

— האט קיין זאָרג גרעפין, איך פערזיכערע אייך דאס געגענטהייל, אז גראַדע

אין דאנילאווקא וועלען זיך אלע אייערע וואונדען פעהיילען.

— איהר זייט קיין מאל קיין פרויענצימער געווען דורכלויכט — האט מאריא

זיפצענד געזאגט — דארום קענט איהר ניט אריין אין דער לאגע פון א הייסליעבענ-
דער פרוי וועלכע האט איהר לייעבען מאן אויף אזא שרעקליכער אַרט און ווייזע
פערלארען.

— איך זאג אייך אבער גרעפין אז איהר האט גאר ניט פערלארען האט דער

גראַספירסט שמייכלענד געענטפערט.

— איך האב נאר ניט פערלארען? איהר שפאסט דורכלויכט? אָ, מיין נומער הערר, איך ווינש קיין פרוי זיא זאל אן אזא לאנגע קומען וויא איך בין יעצט. איהר ווייסט, איך דארף אייך ניט דערזעהלען וויא ערנסט געליעבט איך האב מיין אנטאָנען. איך האב איהם ניט געהייראטהעט צוליבע זיין געלד אדער צוליבע זיין מיטול, אין געגענטהייל מיך האט אימער געקרענקט וואס ער שטעהט אין דעם פאך העכער אלס איך, איך האב געוואלט ער זאל שטעהן ארף א גלייכער שטופע מיט מיר. מיין ליעבע צו איהם איז אזוי גרויס געווען, דאס אבוואהל ער האט מיך אויף דער גרויזאמסטען ארט בעהאנדעלט, פון דעסמוועגען בין איך אויף איהם ניט צאָרניג געווען, ווייל איך האב איהם אלץ אין דער נומער זייטע בערעכענט. אן אנ- דערע אויף מיין פלאץ וואלט געוויס צופריעדען געווען מיט דער שרעקליכער ענדע וואס ער האט געהאט, זיא וואלט דאס בעטראכט אלס ראכע פאר זיין גרויזאמער בעהאנדלונג, אבער איך וועל אימער טראָסטלאָן בלייבען ווייל זיין שרעקליכע ענדע וועט מיין נאנצעס לעבען פערביטערן. נו, און איהר זאגט אז איך האב נאר ניט פער- לאָרען. דאס איז א בעווייז אז איהר קענט מיך נאך ניט דורכלויכט.

— איך קען אייך זעהר גוט גרעפן; — האט וולאדימיר געענטפערט אבער איך וויעדערהאלע מינע ווערטער אז איהר האט נאר ניט פערלארען.
— איך האב ניט דיא עהרע דעם זין פון אייערע רעטהעלהאפטע ווערטער צו פערשטעהן.

— דאס האב איך פריהער געוואוסט אז איהר וועט מינע ווערטער ניט פערשטעהן אבער איין זאך מוז איך אייך זאגען גרעפן, אז דער מענש איז אזוי בלינד דאס ער קען ניט זעהן וואס ביי איהם געבען דער גאָז געהט פאָר.

— אנטקעגען וואס זאגט איהר דאס גראָספירסט?
— איך זאג דאס אנטקעגען דעם וואס איהר אליין זייט נאך ניט גענוג איבערצייגט אין אייער אונגליק....

— איהר ווילט געוויס זאגען אז איך קען נאך אין צוקונפט גליקליך זיין.
— איך צווייפלע נאר אין דעם ניט, אז אייך ערווארטעט אין צוקונפט דאס גרעסטע גליק.

דיא גרעפן האט אבערמאלס א ביטערן זיפן געטהאן, וויא זיא זאל זאגען:
— איהר קענט מיר דאך ניט, גראספירסט?
— איהר מאכט אזא מינע, גרעפן, וויא איינע וואס האט זיך פון'ס גליק

גענצליך ענטזאגט?
— ניט איך האב מיך פון דעם גליק ענטזאגט, זאָנדערן ער איז פון מיר אנטלאפען געוואָרען.

— און איהר ווילט נאר ניט גלויבען אין דער מעגליכקייט, אז ער וועט צוריק צו אייך קומען צו לויפען?
— איך קען דאס ניט גלויבען, דען קיין טרמע ווערען ניט לעבערדיג.
-- דאס מינע איהר אזוי — האט דער פירסט געלאכט.
-- וואס הייסט איך מיין אזוי?

— נאנץ איינפאך. לויט איך ווייס, האט זעהר אָפּט געטראָפּען דאס טויטע
ווערען יא לעבעדיג.

מאריא האט איהם העכסט ערשטוינט אנגעקוקט. איהר האט אויסגעוויזען,
אז דער גראַספירסט מאכט זיך איבער איהר לוסטיג, דארום האט זיא ביזן אבנע-
ווענדעט פון איהם דאס געזיכט.

— וואָס? איהר גלויבט ניט, גרעפן, אז טויטעווערען אמאל לעבעדיג? —
האט ער מיט דערזעלבער לאַכענדער מינע געפרעגט.

— איך בעט אייך, דורכלויבט, — האט זיא געזאגט — טהוט מיר דיא גע-
פעליגקייט און רעדט מיט מיר פון אן אנדער זאך.

— פון אן אנדער געגענשאַטאַנד? ווארום איז אייך דער געגענשאַטאַנד וואס
מיר בעהאנדלען יעצט לעסטיג?

— מיר זיינען אימער לעסטיג ערצעהלונגען און מיינונגען, וואס איך קען זיי
קיין גלויבען שענקען.

— און איהר רעכענט אז איך בין אזוי לייכטיזיג, דאס איך גלויב דאס
טויטע קענען לעבעדיג ווערען?

— איך ווייס אז איהר גלויבט אזעלכע זאכען ניט, דארום האב איך דאך
געזאגט דאס איהר מאכט זיך נור א שפּאַס.

— איך קען אייך אבער פּערזיכערען, גרעפן, אז איך מאַך יעצט קיין שפּאַס.
— אויב אזוי, מוז איך אייך, דורכלויבט, געשמעהן, אז איך פּערשמעהן אייך
דאס מאל ניט.

— פּערשמעהט איהר מיר יעצט ניט, וועט איהר מיך שפּעטער פּערשמעהן.
איהר וועט זעהן אזא וואונדער, וואס איהר וואָלט עס קיין מאל געגלויבט איהר
וועט מיר דאן אליין געשמעהן, אז אין לעבען קען אלעס טרעפּען.

ער האט דיא גרעפן צערטליך דיא האנד גערייכט און איז אוועקגעגאנגען.
— וואס קען ער מיינען מיט דיעזע אונפּערשמענדליכע ווערטער? — האט
זיך מאריא געקלערט אלס זיא איז אליין געבליעבען — האט ער געשפּאַסט, אדער

ער האט דאס אין פּאָלען ערנסט גערעדט? דער גוטער גראַספירסט זאָל שפּאַסען
אין דער צייט ווען פון מיינע אויגען ניסט זיך בלוט, דאס וואָלט איך קיין מאל גע-
גלויבט און גלויב דאס יעצט אויך ניט.

זיא האט זיך באלד פּערטיעפּט אין אנדערע געדאַנקען. זיא האט זיך דער-
מאַנט, אז דא היע אין דעם אָרשער געפּענגניס איז געזעסען איהר מאַן און איז
דארט פּערינפּטעט געווארען.

— אנטאן איז בעגראפּען אין דיעזער שטאדט, זיין קבר געפינט זיך היער —
האט זיא זיך געקלערט — ווארום זאל איך צו זיין קבר ניט געהן? ווארום זאל איך
מיך אויף דיעזען פּרישען גראב ניט אויסוויינען?

— יא — האט זיא זיך פּעסט בעשלאָסען — איך מוז געהן בעזוכען זיין גראב.
אַ, אַנטאן, אַנטאן! האב איך דאס מיט איין יאהר צוריק געדענקט, אז אונזער בונד
יעט זיך אזוי שרעקליך צורייסען און איך וועל דאַרפּען געהן אויף דיין גראב!

— אנטאן איז בעגראפּען אין דיעזער שטאדט, זיין קבר געפינט זיך היער —
האט זיא זיך געקלערט — ווארום זאל איך צו זיין קבר ניט געהן? ווארום זאל איך
מיך אויף דיעזען פּרישען גראב ניט אויסוויינען?

— יא — האט זיא זיך פּעסט בעשלאָסען — איך מוז געהן בעזוכען זיין גראב.
אַ, אַנטאן, אַנטאן! האב איך דאס מיט איין יאהר צוריק געדענקט, אז אונזער בונד
יעט זיך אזוי שרעקליך צורייסען און איך וועל דאַרפּען געהן אויף דיין גראב!

— אנטאן איז בעגראפּען אין דיעזער שטאדט, זיין קבר געפינט זיך היער —
האט זיא זיך געקלערט — ווארום זאל איך צו זיין קבר ניט געהן? ווארום זאל איך
מיך אויף דיעזען פּרישען גראב ניט אויסוויינען?

— יא — האט זיא זיך פּעסט בעשלאָסען — איך מוז געהן בעזוכען זיין גראב.
אַ, אַנטאן, אַנטאן! האב איך דאס מיט איין יאהר צוריק געדענקט, אז אונזער בונד
יעט זיך אזוי שרעקליך צורייסען און איך וועל דאַרפּען געהן אויף דיין גראב!

טרעהרען האבען זיך געווייזען אין איהרע ארענען. דיא איז צוגענאנגען צו דער וועג וואו איהר קינד איז געלעגען, האט זיך צו איהר טאכטער צוגעברענגען און קושענר איהרע ראָזעך־הנליכע בעקעלאַך האט זיא ביטערע טרעהרען פֿער־נאָסען.

— דוא האסט קיין פאטער — האט זיא שלוכצענד געזאגט — דוא בלייבסט אן עוויגע ווייזע (א יתומה). דוא האָסט קיינעם ווער עס זאָל פאר דיר זאָרען אויסער מיר. נור וואס קען איך אונגליקליכע שוואכע פרוי פון דיינמוטענען טהאָן? דער געדאנק אז איהר קינד איז א יתומה, האט נאך מעהר טרעהרען פון איהרע אויגען ארויסגעלאָקט. זיא האט זיך פאָרנעשטעלט וויא גליקליך דאס זעלבע קינד וואָלט געווען ווען אנטאן זאל לעבען און שלעכטע פערדארבענע מענטשען זאלען זיך ניט געווען מיט וייערע אינטריגען צווישען זיי אריינמישען.

באלד האט זיא זיך אבערמאלס דערמאנט אָן דעם גראפירסט'ס רעטהעל־האפטע ווערטער, און האט אנגעהויבען צו פערשטעהן אז אין זייערע פערשטעקט עפעס א געהיימיניס.

— נור וואס פאר א געהיימיניס קען דא שטעקען? — האט זיא זיך געדקלערט — ווארום האט ער מיר דייטליך ניט געוואלט ערקלערען דאס וואס ער האט צו זאגען, איך מוז איהם היטע אויף לאנג מיט מיינע פראגען צוריקגען, ביז ער וועט מיר זאגען וואס ער האט דערמיט געמיינט.

זיא האט מיט דער גרעסטער אוינגעדולד אנגעהויבען צו ערווארטען דעם גראַספירסט, אום מיט איהם נאך אמאל צו ריידען און ערפאָהרען וואס ער האט געמיינט.

208 טעם קאפיטעל.

צוריק אויפ'ן פערד.

מיט איהר אוועקפאָהרען האט דיא גרעפין מאריא ביי גרינזאנגין אין הויז איבערגעלאזט אונטוטהינקייט און זאָרג. סאבינא איז ארוסגענאנגען וויא א צודולטע. זיא האט שטארק געבענגט נאך דער יונגער אונגליקליכער פרוי וועלכע זיא האט ליעב בעקומען וויא אן אייגענער טאכטער. זיא האט זיך אויך געשראקען פאר מאריאס אבפאהרט מיט דעם גראַספירסט. זיא האט איבערקלערט אלע שרעק־ליכסטע זאכען וואס ביי אוא פאל קען פאסירען. בעזאנדערס האט זיא אונטרוהינגעמאכט איהר מאַן'ס אונטרוהינקייט. זיא האט גוט פערשטאנען, אז איהר מיכאל איז זייער מאריא איז אוועקגעפאָהרען שטארק אונטוטהינג. אן אנדער פרוי אויף איהר פלאַץ וואָלט ביי אוא פאל געוויס אייפערזיכטיג געווארען דאדורך וואס איהר מאַן בענגט אזוי שטארק נאך א שעהנער יונגער פרוי, אבער סאבינא, וועלכע האט איהר מאַן זעהר גוט געקענט און האט געוואוסט, אז ער געהערט ניט צו דיא ליימע, וואס דער צויבער פון א שעהנער פרוי קען אויף זיי לייכט ווירקען. זיא האט ניט געצווייפעלט, אז איהר מאַן ליעבט דער אונגליקליכער גרעפין און וויא זיא ליעבט איהר.

— מיכאל — האט זיא איין מאל געזאגט אריינקומענדיג צו איהר מאן אין צימער — דוא ווייסט נאך אלץ ניט וואוהין דער גראספירסט איז געפאהרען מיט מאריאן?

— איך האב דאך דיר געזאגט, אז זיא איז געפאהרען מיט איהם נאך אָרשאָ?

— פאר וואסזשע האסט דוא געזאגט דעם העררן פוין, אז דוא ווייסט ניט וואוהין זיא איז געפאהרען?

— איך האב איהם געמוזט אזוי זאגען. דען ווען ער זאל וויסען אז זיא איז געפאהרען נאך אָרשאָ, וואָלט ער געוויס אויך אַהין געפאהרען, אום נאך אמאָל זיין אייניקעל אומצוארמען. דערפון וואָלט דיא גרעפין פיעללייכט אונאַנעהמליכקייט גען געהאט.

— איז דאס ווירקליך וואהר, אז דער גראף דאַנילאָוו איז געווען זיינער אַ זאָהן?

— געוויס איז דאס וואהר. לויט ער האט מיר דערצעהלט, איז אין דעם קיין צווייפעל דא אז דאס איז וואהר.

— מערקווירדיג! ווער וואָלט דאס געגלויבט, אז דער גראף אנטאן דאַנילאָוו איז געווען א אידענס א זאָהן?

— נו, זעהסט דוא דאָך אז אין דער וועלט קען אלעס טרעפען. עס קען זיין, אז אונזער קינד איז יעצט אויך א פרומע קריסטין און ניט איהר, ניט אלע איהרע בעקאנטע פאלט אַיין דער געדאנק אז זיא איז א אידיש קינד.

— יא — האט סאבינא זיפגענד געענטפערט — אויב זיא לעבט איז זיא געוויס א קריסטין, דען עמא וואָרין איהר אַם וואָר אויך א פרומע קריסטין. זאג מיר נור, מיכאל, איז שוין קיין האָפנונג דאָ מיר זאָלען אמאל ערפאהרען צו אונזער קינד לעבט?

— עס קען זיין אז מיר וועלען דאס ערפאהרען, ווען מיר וועלען געפינען א שפור פון עמא'ס מאן כריסטאנף וואָרין אדער פון זיין זאָהן סעמיאָן.

— וויא אזוי קענען מיר דיא באַגריטען געפינען?

— דאס זאלסט דוא ניט פרעגען, סאבינא. דוא זעהסט דאך וואס אין דער וועלט קען זיך מאכען, אז א פאטער זאל געפינען זיין זאָהן אין עטליכע און צוואנציג יאהר נאך זיין פערשווינדען, קען דאך זיין אז מיר וועלען נאך אונזער פערלאָרענע טאָכטער אויך געפינען?

— דער הערר ראזענדופט פערלאנגט מיט אייך צו שפרעכען — האט דער דיענער דאס געשפרעך איבערגעשלאגען.

— ראזענדופט? — האט גרינזאנג ערשמוינט געפרעגט — ער זאָל צו מיר קומען? דאס מוז עטוואס בעדייטען. שיק איהם אריין אהער, און דוא, ליעבע סאבינא, געה אריין צו זיך אין צימער, פיעללייכט וויל ער ריידען אועלכעס וואס דוא דאַרפסט ניט הערען.

— זייט מיר ווילקאמען הערר ראָזענדופט ! — האט נרינזאננ פריינדליך אויס-
 גערופען איהם דיא האנד רייכענד — וויא נעהט עס ?
 — עס נעהט בעסער וויא געוואונשען, ליעבער נוטער הערר נרינזאננ, האט
 היראנים געענטפערט דריקענד נרינזאננ'ס האנד. איך בין געקומען אייך מיין נוסער
 ענגעל צו דאנקען פאר דער הילף וואס איהר האט מיר געבראכט. איך מוז אייך
 זאגען אז איך ווייס ניט וויא אזוי איך זאל אייך מיין דאנקבארקייט אויסדריקען,
 איהר האט מיט מיר געטהאן אזעלכעס, וואס קיין פאטער, קיין ברודער וואָלט דאס
 אין שטאנדע ניט געווען צו טהאן. ערלויבט מיר ערלער מענטש אייך האַטש דיא
 האנד צו קושען און אייך אומאַרמען.

— דיא האנד דארפט איהר מיר ניט קושען הערר ראָזענדופט, איך האב מיט
 אייך געטהאן דאס וואס יעדער איד דאַרף טהאן מיט זיין געפאלענעם ברודער.
 — יא, — האט היראנים פערשעהמט געענטפערט — איהר האט מיר יעצט
 בעווייזען וואס א וואהרער איד איז און וואס פאר א ווערט א זא מענטש האט.
 איך שעהט מיך פאר דך זעלבסט ווען איך עראינערע מיך וויא נאַרריש, וויא דום
 איך בין געווען דאמיט וואס איך האב מיך פון מיין פאלק, פון מייע וואהרע נוטע
 פריינדע ערווייטערט. דיא לעקציע וואס איך האב פאר מיין נאַררישקייט ערהאלטען
 האט מיר שוין גענוג דיא אינגען געעפענט איך זאל זעהן וויא צו האַנדלען און וויא
 צו לעבען אויף דער וועלט.

— אבער דערזעהל'ט מיר הערר ראָזענדופט, האט אייך דיא קניאניניא
 מעישערסקאיא אייער געלד אבגעגעבען ?

— יא, זיא האט מיר מיין גאנץ געלד אפגעגעבען, אויך דער פערפלובכטער
 לאמאנאו האט מיר מיין גאנץ געלד וואס ער האט ביי מיר גענומען אריינגע-
 טראגען. איך בין יעצט אבערמאלס רייך און איך בין אין שטאנד צו פערבעסערן
 דיא פעהלער וואס איך האב געמאכט. צו אלעם ערשטשען נאט אייך אָפּ אייערע
 טויזענד רובעל וואס איהר האט מיר אין דער שלעכטער צייט געליהען, אַלס פראַך
 גענט פאר דעם געלד, גיבט איך אייך פינף טויזענד רובעל איהר זאלט דאס
 פערטהיילען צו מייע ארימע ברידער און איך פערזיכערע אייך אז פון היינט אן און
 ווייטער וועל איך אזוי וויא איהר ערלער הערר נרינזאננ דך בעמיהען מיט מיין פאק
 נור נוסעס צו טהאן. איך מוז זיי נאך ווייזען אז היראנים ראָזענדופט איז א הייסער
 אירישער פאַטריאַט.

— זאל אייך נאָט העלפען איהר זאלט אייער וואָרט האַלטען.

— איך וועל האַלטען — האט ראָזענדופט מיט פייער געענטפערט, איך וועל
 קיין מאל פערנעמען דיא שמיץ וואס איך האב ערהאַלטען. זיי האבען אין מיר
 איבערגעלאזט אזעלכע בלוטיגע צייכענס וואס קענען קיין סאַל ניט פעהיילט ווערען.
 אבער זאנט מיר ליעבער פריינד מיט וואס קען איך אייך אפדיענען פאר אייער
 ארבייט און פאר דיא וואלטהאטען וואס איהר האט געגען מיר בעווייזען.

— מיין בעלויונג האב איך שוין ערהאַלטען — האט נרינזאננ שמיכלענד
 געענטפערט, — דאס וואס עס איז צוגעקומען נאך א יודענפריינד וואס דיא אירישע

לאַנע וועט איהם שטאַרק אינטערעסירען, איז פאר מיר דיא בעסטע בעלוינונג.
— דאס איז אבער נאך אלץ וועניג, איך וועל זיך פיהלען נענען אייך אימער
אלס שולדנער ווען איך וועל אייך פערזענליך ניט אברענען.

— איך האב אייך שוין געזאגט הערר ראָזענדופט, אז איך פערלאנג פון אייך
קייין זאך ניט. דען וואס קען איך פון אייך פערלאנגען, געלד האב איך גאָט זיי דאָנק
גענוג, נו, און אנדערע הילפע געטהיט איך מיך אויף ניט. וואס-זושע קען איך פון
אייך פערלאנגען. איך ווינט ניט מעהר איהר זאָלט אייער וואָרט האַלטען און זאָלט
בעשטענדיג בלייבען א אירישער הייסער פאַטריאָט.

— דאס וועל איך אימער בלייבען, איך גייעב אייך נאך א מאל אויף דעם
מיין עהרענוואָרט מיט מיין שבועה.

— איך גלויב אייך הערר ראָזענדופט און איך בין פאָלקאָמען צופרידען.
אבער זאגט מיר ליעבער פריינד, וואס הערט זיך מיט אן ערלויבניס דא צו וואוינען,
האט איהר דאס שוין בעקומען?

— יא, דער גובערנאטאר אליין האט מיך גערופען צו זיך און האט מיך אונ-
זעהלינע מאל איבערגעבעטען זעראפאר וואס ער האט מיך אזוי אונארדענטליך בע-
האַנדעלט. ער האט מיר ערקלערט אז דאס וואר איינפאך א מיספערשטענדניס.
איך האב גוט פערשטאנען אז דא איז קייין מיספערשטענדניס געווען, אז איהם האט
דיא קניאניניא מעשצערסקאיא אנגעבעטען ער זאל מיך פון דאנען פעריאנען, גור
איך האב מיך ניט וויסענדיג געמאַכט און האב זיין ענטשולדיגונג אלס א גוטע
מטבע אנגענומען. איך בין יעצט פערטיג צו פערצייהען מייע גרעסטע פייערע אלע
ייערע פעהלער, אבי איך בין וויא מען זאגט צוריק אויפ'ן פערד.

— נו, און וואס מאכען אייערע לייט? איך מיין אייער ווייב מיט אייער
טאָכטער.

— זיי ווינען גאָט זיי דאנק געזונד, דיא שמיץ האט אויף זיי אויך זעהר גוט
געוויקט און זיי וועלען אויך פון היינט אן און ווייטער וויסען וויא צו שעצען זייערע
אמת'ע ברידער און פעהראסען דיא וואס מאסקירען זיך אלס פאלשע ברידער. זיי
האבען אויך געוואָלט קומען צו אייך, זייער דאנקבארקייט אייך אויסדריקען, אבער
זיי האבען זיך איינפאך געשעהמט.

— זיי האבען זיך גאר ניט וואס צו שעהמען — האט גרינזאנג גוטמיטהיג
געענטפערט — יעדער מענטש בענעהט אין זיין לעבען א פעהלער און וויא באלד גור
מען פערשטעהט אז מען האט געטהאן א פעהלער און מען וואַרפט איהם אוועק
האט מען זיך שוין דאמיט ניט צו שעהמען.

נאך א מאל האט היראנים גרינזאנגען דיא האנד געדריקט. נאך א מאל
האט ער איהם בעשאַטען מיט זיינע דאנקען און איז אוועקגעגאנגען העכסט פער-
גיניט פון זיין וואהלטהעטערס הויז.

200 מעם קאפיטעל.

צווישען לעבען און טויט.

— עס ברענט! פייער! פייער!

אזוי האט מען געהערט שרייען אין מיטען דער נאכט אין דער נאס וואו נאָלדע דיא טענדלערין האט געוואוינט.
אך פון אלע זייטען זיינען געפלויען מענשען צו דעם הויז וואו דאס פייער האט אויסגעבראכען.

זיילען רויך האבען געשלאגען דורך דיא פענסטער פון דער וואוינונג וואו נאָלדע האט געוואוינט מען האט פון אינוועניג געהערט פירכטערליכע געשרייען פון דיא בעוואוינער דעם הויזעס.

מען איז צוגעלאפען צו דער נאס-טהיר, דער איינציגער ארויסגאנג פון דעם הויז, און מען האט דערזעהן אז זיא איז פון דרויסען מיט א גרויסען הענגשלאַס פערשלאָסען.

מען האט פאלד פערשטאנען אז א באגריס האט דאס פייער געמאכט און האט פון דרויסען דיא טהיר צוגעשלאָסען אום קיינער זאל זיך קענען רעטען. אבער עס איז אין דער צייט קיינעם אין זינען ניט געלענען וועגען דעם לאנג צו טראכטען, מען האָט דעם שלאס אָפגעריסען און בעהערצטע מענשען זיינען אינוועניג אריינגע-לאָפען און האבען פון דאָרט ארויסגעטראנען צום טורם ערשטאקענע פרויען און קליינע קינדער, אויך אהנעכטיגע מענער.

דיא טהירען פון נאָלדעס וואוינונג זיינען אויך געווען פון דרויסען פערשלאָסען. מען האט אויך דיא שלעסער אפגעריסען און מען איז אריינגעלאפען אינוועניג. מען האט געפונען דער אלטער נאלדען פאסט א דערשטיקטע צווישען קוואלען געדיכטען רויך.

מען האט זיא מיט גרויסער מיה פון דארטען ארויסגעטראנען און זיא איז א האָספיטאל אוועקגעפיהרט.
עס זיינען אנגעלאפען דיא פייערלייטע און האבען דיא פלאמען באלד איינגעלאָשען.

ערשט יעצט האט מען אנגעהויבען צו בעטראכטען וואס דא איז געווען און מען האט געפונען אלע צייכענס פון בראנד-שטיפסונג. מען האט דערקענט אז א מערדער יונג האט ביי נאָלדען אין הויז פייער געמאכט און האט דאָסיר געזאָגט זיא זאָל פערברענט ווערען.

אבער ווער דער מערדער יונג איז? דאס האט מען ניט געקענט ערפאָהרען. דען גארט איז געלענען בעזינגנסלאָז און האט איין וואָרט ניט געקענט אויסריידען, און קיין אנדערע מענשען זיינען געווען וואס זאלען קענען זייער סיינונג וועגען דעם זאנען.

מען האט געמאכט אן אונטערזוכונג און מען האט געפונען געבען דער טהיר פון נאָלדעס וואוינונג א האַנדשוה פון א טאנספערזאָן.

דאס וואר אן עלענאנטע האַנדשוה און מען האט פערשטאנען אז דער
בראַנדשטיפּטער איז א פראַנט פון דער לעצטער מאָדע.

— אבער ווער איז ער? וואו זוכט מען איהם.

מען האט אנגעהויבען נאכצופארשען ווער האט נאך געוואוינט ביי נאָלדען
אין דער וואוינונג און דיא בעוואוינער פון דעם הויז האבען דערזעהל'ט אז ביי איהר
אין א צימער וואוינט א יונגער מאן.

דער דוואָרניק פון דעם הויז האט אנגעגעבען דעם נאמען פון דעם יונגען מאן
אלס סימאָן גריץ.

דער סימאָן גריץ איז וויא עס שיינט אין דער צייט פון דעם בראַנד ניט געווען
אין דעם הויז, דען מען האט איהם נירגענד געפונען, דיא פאליציי איז דארום בעד
אויפּטראַגט געוואָרען צו זוכען דעם באַרדער.

אבער מען האט איהם פערשפּאַרט צו זוכען, דען ער איז אליין געקומען צו
פליהען וויא אן אבגעבריהטער צו נאָלדעס וואוינונג און האט אויסגעזעהן שטאַרק
פערצווייפעלט פון דער נאַכריכט, אז אלע זיינע זאכען און געטהינע פאַפּיערען וואס
זיינען אין נאָלדעס וואוינונג געווען, זיינען פערברענט געוואָרען.

מען האט דעם בחור באלד גענומען אויף א פעהרער און ער האט דערזעהל'ט
אז ער האט דיא נאַכט גענעכטיגט ביי זיינעם א גוטען פריינד ביי וועלכען ער איז
ביז נאך האלבע נאַכט געזעסען און דארום האט מען איהם איינגעלאדען ער זאל
דאָרט געכטיגען.

מען האט געשיקט פּרעגען אין דעם הויז וואו נאך זיין אננאבע האט ער גע-
געכטיגט און מען האט דאָרט בעשטעטיגט זיינע ווערטער. מען האט זאגאר אנגע-
וויזען דאס צימער וואו ער האט גענעכטיגט.

מען האט זיך צו גריצען ניט געקענט טשעפען און מען האט אנגעהויבען צו
זוכען דעם בראַנדשטיפּטער ערנעץ אַנדערש.

גריץ האט, וויא עס האט אויסגעזעהן, זיך שטאַרק געקיימערט וועגען דעם
וואס זיין ליעבע ווירטהין געפינט זיך אין אזא טרויעריגער לאגע. ער האט זיא בע-
זוכט אין האָספיטאַל און האט געוויינט געבען איהר בעט מיט ביטערע טרעהרען,
ער האט דערזעהל'ט אז זיא איז אימער צו איהם געווען גוט וויא א צערטליכע
מוטער און ער האט זיא געליעבט וויא א גוטער געטרייער זאהן.

דער דאקטאר פון האָספיטאַל האט איהם געטרייסט און האט געזאגט, אז
עס איז דא א האַפּנונג זיא זאל נאך לעבען. גריץ האט זיך געמאַכט וויא דער בע-
ריכט האט איהם דערפּרעהט, אבער דיא ווערטער האבען וויא ניפּטיגע פּיילען
זיין הערץ געלעכערט. ער וואָלט דוכט זיך א האלכ לעבען אפּגעגעבען אבי נאָלדעס
לעבען זאל זיך ענדיגען.

— דוכט זיך אז קיינער האט בעמערקט וויא איך האב נאך האלבע נאַכט
מיין שלאָף-צימער פּערלאזען און ביז געלאפען צו נאָלדעס וואוינונג — האט ער זיך
געקלערט — קיינער האט געזעהן וויא איך האב מיט דעם שליסקעל וואס ליעגט ביי
סיד איז טאַש געעפענט דיא טהיר פון נאָלדעס וואוינונג אלס זיא איז געשלאפען

אז האב אין מיין צימער א פייער נעמאכט. ווענען דעם דארף איך מיך נאר ליט שרעקען, אבער איך צימער פאר אן אנדער זאך, פיעללייכט ווערט דיא פערפלונטע גאלדע נעוונד, דאן וועט זיא אבערמאלס אנהייבען פון מיר צו רייסען געלד.

ער האט אבער א גרויסען אירטהום געהאט, דערמיט וואס ער האט געגלויבט אז פון דער בראנדשטיפטונג וועט ער ארויס ריין און אויף איהם לענט שוין קיין פערדאכט מעהר. איינער פון דיא געהיים-פאליציסטען וועלכער האט דיא געפונענע האנדשוה געהאלטען ביי זיך האט דערוועהנדיג גריי'ס האנד פערשטאנען אז דיא האנדשוה פאסט צו זיין האנד און ער האט זיך בעשלאָסען אין דער שטיל נאכ-פאָרשונגען צו מאכען ביז דיא וואַהרהייט וועט ארויפשווימען פון אויבען. ...

800 מעס קאפיטעל.

א שפּאַגעל נייע חתונה.

שטארק אויפגערעגט איז בתישבע אהיים געלאָפען. זיא האט געוואוסט אז זיא האט יעצט אזא זינדע בענאנגען, וואס דערפאר קומט א גרויסע שטראַפע. איהר געוויסען וואָר ריין און איהר ראַכע-געפיהל בעפרייעדיגט. נור וויא אזוי ענטנעהט מען דיא שטראַפע וואס איהר ערווארטעט?

זעהר אונרוהיג האט זיא קומענדיג אהיים זיך א וואָרף געטהאן אויף א שטוהל און האט זיך פערטיעפט אין געדאנקען. זיא וואר בעשלאָסען אויך יעצט, אינ'ס פאל ווען זיא וועט אין אן אונגליק אריינפאלען זיך ווענדען צו דעם גראַס-פירסט ער זאל זיא רעטען אדער נאר פון דאנען אוועקצופאהרען.

א קלונג אין דער טהיר-גלאַקע האט זיא ערציטערט זיא האט געמיינט, אז דאס קומט מען שוין איהר צו פעהראפטען.

זיא איז אבער באלד רוהיגער געווארען אלס איהר רינסטמעדכען האט איהר געמעלרעט אז דער הערר קראַגענשטיין מיט נאך א יונגען מאן זיינען געקומען און זיינשען מיט איהר צו שפרעכען.

זיא האט גלייך געהייסען זיי אריינגלאָזען.

צו איהר איז זאל איז אריינגעקומען קראַגענשטיין מיט א יונגען מאן פון אונגעפעהר פינף און צוואנציג יאהר. דאס וואר א הויכער שלאנקער יונג מיט שווארצע לאנגע האאר און מיט בליצענדע פייעריגע שעהנע אויגען.

קראַגענשטיין האט צערטליך בתישבע'ן דיא האנד געדריקט און האט גע-זאגט:

— איך האב אייך געבראכט א נאסט, ליבעכע בתישבע. דער יונגער מאן איז מיין זעליגער פרויס א קוויין. דאס איז דער געמליכער וואס איך האב שוין מיט אייך אייניגע מאל גערעדט ווענען איהט, זיין נאמען איז לעאָפּאָלד פרייער. ער איז א סטודענט פון דעם יורידיצעסקען פאקולטעט.

— זעהר אנגענעהט — האט בתישבע געענטפערט רייכענד דעם סטודענט זיא האנד — זיצט, מייע העררען.

דיא העררען האבען זיך גייעצט און האבען אנגעהויבען צו ריידען פון פער-

שיעדענע גענענדשטענדע. אָבוואָהל בת-שבע האָט זיך בעמיהט צייגען אַ רוהיגע מינע, האָט דאָך קראָנענשטיין בעמערקט אז זי איז זעהר אונרוהיג.
— איך דערקען אָן אײך, בת-שבע, אז איהר זייט יעצט זעהר אויפגערגנט— האָט ער געזאָגט.

— יא—האָט זי געענטפערט — עס האָט זיך מיר יעצט געמאַכט אזא פאַל, וואָס האָט מיין גאַנצעס בלוט אויפגעקאַכט.

— דאַרף איך פרעגען, וואָס דאָס איז פאַר אַ פאַל?

— דאָס איז ניט נעטהיג אײך צו וויסען, נור... יא, איהר, הערר פריער, ווי איך הער, זייט אַ סטודענט פון דעם יוריסטישען פאַקולטעט, ניט וואָהר?
— יא—האָט פריער געענטפערט.

— מוזט איהר דאָך געוויס וויסען דעם זאַקאָן, וואָס עס קומט דעם הערצלאַך-זען מאַן, וועלכער פערשלעפט אַן אונשולדיג מעדכען אין אַ בלאָטע?
— דערפאַר קומט אַ געוויסע שטראַפּע—האָט פריער געענטפערט.

— ווי איז אָבער, ווען דאָס מעדכען האָט זיך אויף דער שטראַפּע פון דעם געריכט ניט געקענט ערוואַרטען און האָט דעם אונמענשען אַליין בעשטראַפּט?
— האָט זי זעהר גלייך געטהאָן—האָט פריער לאַכענד געענטפערט.

— נו, און איהר קומט קיין שטראַפּע דערפאַר וואָס זי איז אַליין געווען דעם פערברעכער'ס ריכטער?

— דאָס ווענדעט זיך אָן דעם, וואָס זי האָט איהם געטהאָן.

— זי האָט איהם שוין אַ גוטע שטראַפּע אויסגעקליעבען. נעמליך, זי האָט איהם וויטריאָל אין געזיכט אַריינגעגאַסען און האָט איהם דאָס געזיכט אזוי פערברענט, דאָס ער וועט בלייבען איינער פון די העסליכסטע מענשען אין דער וועלט, עס קען אויך זיין, אז ער איז אָהן אויגען געבליעבען.

— דאָס איז צופיעל—האָט פריער געזאָגט—זי קען פאַר אזא זאַך זעהר שווער ליידען.

— און עס וועט ניט העלפען, דאָס וואָס זי וועט פאַקטיש בעווייזען, אז דיע-זער אונמענש האָט זי פון גלייכען וועג אַראָפּגעפיהרט, ער האָט איהר דערשפּראַך-קען אויך געשוואַרען, אז ער וועט זי הייראַטעהען, דאָדורף האָט ער איהר עהרע בע-רויכט און האָט זי נאכער איבערגעלאָזט אין גרעסטען נויטה און עלענד?

— ווען זי וועט דאָס, ווי איהר זאָגט, פאַקטיש בעווייזען, קען זיין אז מען וועט זי אָדער גאָר ניט בעשטראַפּען, אָדער זי וועט אַ קליינע שטראַפּע ערהאַל-טען. וואו איז יעצט די העלדין, וואָס האָט אויף אזא אַרט און ווייזע פון איהר פערפיהרער ראַכע גענומען?

— די העלדין זיצט יעצט פאַר אײך, מינע פריינדע—האָט בת-שבע שמייכ-לענד געענטפערט.

— וואָס? איהר האָט אזא זאַך געטהאָן?—האָבען ביידע, קראָנענשטיין מיט פריער'ן אויסגערופען.

— יא, מיינע העררען, דאָס בין איך אליין.

— ווען האָט איהר די שרעקליכע ראַכע אויסגעפיהרט?—האָט פריעד גע-
פרענט.

— ניט מעהר, ווי מיט אַ שמונדע צוריק. איך מוז אייך די וואַהרהייט גע-
שטעהן, אז איך ציטער יעדע מינוט פון דער פּאָליצע איבערנעפאלען צו ווערען.
דען ביז מען וועט ערפאָהרען די אורזאכע, וואָרום איך האָב אזא זאך געמאָך,
וועט מיך דערווייל פּערהאַפטען און אין געפּענגניס שלידרען.

— אויב אזוי, איז מיין ראַטה איהר זאָלט שוין אוועקפאָהרען פון דאַנען—
האָט פריעד געראַטהען.

— איך האָב דאָס אליין אויך געקלעהרט. אָבער איך מוז אייך די וואַהרהייט
זאָגען, אז איך ווייס ניט וואוהין צו פאָהרען.

— איהר קענט שוין פאָהרען אין דער דאַצשע, וועגען וועלכער מיר האָבען
גערעדט—האָט קראָנענשטיין געזאָגט—איך וועל אייך געבען אַ בריעף צו מיין
עקאָנאָם וואָס זיצט דאָרט און ער וועט אייך מיט דער גרעסטער ערנעבענהייט און
פריינדשאַפט עמפּפאַנגען.. אין אַ פּאָר וואָכען אַרום וועט צו אייך קומען מיין
שוויגערמוטער און איהר ביידע וועט שוין דאָרט פּערבלייבען דעם גאַנצען זומער.
— זעהר גוט, הערר קראָנענשטיין, איך פאָהר באַלד אוועק אַהין. זייט אזוי
פריינדליך און שרייבט אָן דעם בריעף.

זי האָט איהם געגעבען טינט, פּערדער און פּאַפּיער. ער האָט זיך געוועזט, האָט
אַ בריעף אָנגעשרייעבען און האָט עס איהר אָפּגעגעבען מיט די ווערטער:
— יעצט קענט איהר פאָהרען אַהין, ווי צו זיך אין דער היים.

— מיר וועלען אייך העלפען אייערע זאַכען איינפאַקען—האָט פריעד געזאָגט.

— דאָס איז שוין צופיעל מיהע פאַר אייך—האָט בת-שבע מיט איהר זאָגט—
טען שמייכל געזאָגט.

— קוקט יעצט ניט אויף אזעלכע זאַכען—האָט קראָנענשטיין געענטפּערט—

ניט אונז אייערע זאַכען, מיר וועלען דאָס אייך אין איין אויגענבליק איינפאַקען.
מיר וועלען אייך אויך צום וואַקזאַל בעגלייטען און איהר וועט פאָהרען געזונ-
טערהייט.

— ווען איהר ווילט דאָס דורכאויס, געהט איך אייער הילפע מיט דער גרעס-

טער דאַנקבאַרקייט אָן —האָט בת-שבע געענטפּערט.

די ביידע העררען האָבען זיך באַלד גענומען צו בת-שבע'ס זאַכען. עס האָט
לאַנג ניט געדויערט, איז אַלעס געווען פּערפאַקט. מען האָט צוגערופּען אָן איז-
וואַזשיט. באַלד זיינען אַלע איינגעפאַסטע זאַכען געלעגען אויף'ן וואָגען און אַלע
דריי זיינען אוועקגעפאָהרען צום וואַקזאַל.

אַלס זיי זיינען אין וואַקזאַל אַריינגעקומען, האָט יעמאַנד אויסגערופּען:

— פריילין ראָזענהוט ?

בת-שבע האָט זיך אומגעקוקט און האָט דערזעהן גרינזאַנג'ן.

ער האָט איהר זעהר פריינדליך די האַנד גערייכט און האָט געזאָגט :

- איהר זייט די גאנצע צייט געווען אין מאַסקוואַ ?
— יא, הערר גרינזאנג.
- און איך האָב אײך די גאנצע צייט ניט געזעהן ?
— דאָס איז קיין וואונדער—האָט זי געענטפערט—דען אונזערע ביידענס
געשעפטען האָבען זיך געענדיגט און עס איז ניט געווען וועגען וואָס צו אײך צו
קומען.
- מען מוז אַלץ קומען וועגען געשעפטען? איהר האָט בעדארפט צו אונז
אריינקומען איינפאך אַלס צו גוטע פריינד.
- עס איז פיעללייכט פון מיינער זייטע געווען אַ שטיקעל פעהלער, וואָס
איך האָב אײך ניט בעזוכט, נור עס איז שוין פאַרפאַלען. איך בין יעצט זעהר צו-
פריעדען, וואָס איך זעה אײך, און קען אײך לעב-וואָהל זאָגען.
— איהר פּאָהרט אוועק?
- יא, דאָ וועל איך אײך בעקאנט מאַכען מיט מיין אַנקעל איליא קראָנענ-
שטיין און מיט זיינעם אַ פערוואַנדעטען לעאָפּאָלד פריעד.
- איליא קראָנענשטיין?—האָט גרינזאנג פערוואונדערט אויסגערופען—
האָב איך די עהרע צו שפרעכען מיט דעם צוקער-פאַבריקאַנט קראָנענשטיין?
— יא—האָט קראָנענשטיין געענטפערט.
- זעהר אנגענעהם — האָט גרינזאנג געזאָגט איהם די האַנד רייכענדר—
אײער נאָמען האָב איך שוין פיעלע מאָל געהערט. געוויס איז מיין נאָמען, מיכאל
גרינזאנג, אײך אויך ניט אונבעקאַנט ?
- אײער נאָמען איז מיר זעהר גוט בעקאַנט — האָט קראָנענשטיין געענט-
פערט—און מיך פּרעהט זעהר די געלעגענהייט צו האָבען מיט אײך פּערזענליך
בעקאַנט צו ווערען.
- און איהר זייט פרייליך ראָזענהוט'ס אַן אַנקעל?—האָט גרינזאנג גע-
פּרעגט זעהר ערשטוינט, דען ער האָט ניט פּערגעסען, דאָס, וואָס בת-שבע האָט
איהם ערצעהלט, אַז זי ווייס ניט וואו איהרע עלטערען זיינען, און ווי באַלד מען
קען ניט די אייגענע עלטערען, האָט מען אויך קיין אַנקעל.
- יא, הערר גרינזאנג, איך בין פרייליך ראָזענהוט'ס אַן אַנקעל — האָט
קראָנענשטיין מיט אַ האַלבען מונד געענטפערט—דאָ פּאָהר איך זי בעגלייטען צו
איהר אָפּרייזע.
- גרינזאנג האָט מעהר קיינע פּראַגען ניט געוואָלט מאַכען און האָט נור מיט אַ
שמייכעל געענטפערט:
- איך גלויב, אַז מיין זעגען צו אײער וועג וועט איהר אויך אַננעהמען.
- מיט דער גרעסטער דאַנקבאַרקייט—האָט בת-שבע געענטפערט.
- נו, פּאָהרט-זשע געזונד און עמפּפאַנגט מיין דאַנק פאַר די פיעלע דיענסטע
וואָס איהר האָט ערצייגט אונזערע ברידער אין אלגעמיין און דעם אָרענטליכען יא-
קאַב פיין אין'ם בעזאָנדערס. איך ווייס אַלעס, פרייליך ראָזענהוט. איהר קענט
שטאָלץ זיין דערמיט וואָס איהר האָט פיעלע אונגליקליכע רעטונג געבראַכט.

ער האָט איהר הערצליך די האַנד געדריקט.

— איהר פּאָהרט אויך ערגעץ, הערר גרינזאַנג?— האָט בת-שבע געפרעגט אַלס ער האָט שוין געוואָלט אוועקגעהן.

— ניין, איך בין נור געקומען זיך זעהן מיט מיינעם אַ פריינד, וועלכער דאַרף אַנקומען מיט דעם באַלדיגען צוג.

ער האָט אויך אבשיעד גענומען פון קראָנענשטיינען און פריער'ן און איז אַריינגעגאַנגען אין דעם בופעט פון דער ערשטער קלאַסע.

גרינזאַנג'ס ווערטער האָט בת-שבע'ס ווערטה פערדאָפּעלט אין די אויגען פון קראָנענשטיינען און פריער'ן. ווי באַלד אַז דער בעריהמטער נכיר און פילאַנטראָפּ

גרינזאַנג מאַכט בת-שבע'ן אַזעלכע קאָמפלימענטען, האָט זי דאָס געוויס פער-דינט.

זיי האָבען באַלד פאַר איהר געקויפט אַ בילעט און האָבען זי אַריינגעזעצט אין אַ וואַגאָן ערשטער קלאַסע.

— ביידע האָבען איהר צום אָבשיעד זעהר צערטליך די האַנד געדריקט, נור אַלס פריער האָט איהר האַנד געדריקט איז ביי זיי ביידען דאָס בלוט אַריין אין די געזיכטער און יעדער פון זיי האָט אין דער מינוט געפיהלט שפּאַגעל נייע געפיהלע.

301 טעם קאַפיטעל.

דער אַנפאַנג פון דער ענדע.

— איין רעטהעזעל גרעסער פון דעם צווייטען.

דאָס האָט זיך רעבעקאַ דאָטהעלום געקלעהרט צוריקקומענר אַ היים פון גאָלדע'ס שטוב.

וואָס האָט גאָלדע מיר געוואָלט זאָגען דאַמאָלס אַז זי איז צו מיר געקומען און ווי קומט יענע מעדכען, וועלכע האָט מיר דערזעהלט, ווי אונגליקליך יאַקאָב פּיין

האָט זי געמאַכט, צו גריצען. זי האָט אויף איהם געפרעגט און איז אַזוי היימיש צו איהם אין צימער אַריינגעקומען, ווי צו אַן אַלטען גוטען בעקאַנטען.

לאַנג האָט זי זיך געבראַכען דעם קאַפּ קלעהרענדיג, וואָס דאָס אַלעס בעדייט. בעזאָנדערס האָט איהר געוואונדערט, דאָס וואָס יענעס מעדכען איז ערציטערט

געוואָרען אַלס זי האָט זי (רעבעקאַ) דערקענט, עס האָט אויסגעזעהן, ווי זי וויל עפעס זאָגען און דאָך האָט זי זיך אָפּגעהאַלטען.

נור קלעהר היינט, קלעהר מאָרגען, מען האָט גאָר ניט געקענט ערקלעהרען. אין איהר קאַפּ האָבען זיך יא געטומעלט פערשיעדענע געדאַנקען, אָבער אַהן אַן אָרדנונג; זי האָט יא עטוואָס פערשטאַנען, אָבער ניט דייטליך.

זי איז דעם גאַנצען טאָג געזעסען ווי צודולט; אויך ביי נאַכט האָט זי קיין רוהע געהאַט. זי האָט פאַסט די גאַנצע נאַכט ניט געקענט שלאָפען און האָט אַלץ

געמלעהרט, וואָס פאַר אַ געהיימניס דאָ שטעקט צווישען גרוי'ן מיט גאָלדען און יענער מעדכען?

אלס זי איז אויף מאָרגען שפעט אויפגעשטאנען און האָט געוואָלט אַריינגעהן אין טהעע־זאַל, האָט איהר דאָס דיענסטמעדכען, וועלכע האָט איהר פריש וואַסער אַריינגעטראָגען, דערצעהלט, אז דער פּראָקוראָר מאַווריקי קאַפּוסטניקאָוו זיצט ביי איהר פּאָטער אין צימער און וואַרט אויף דעם באַנקיר, וועלכען מען האָט געשיקט רופען פון דער באַנק.

זי האָט זיך דערמאָהנט, אז זי האָט יאָקאָב'ן פּערשפּראַכען פון דעם פּראָקוראָר אַויסצופאַרשען, ווער עס האָט איהם אין יענעם קבר אַריינגעוואָרפען, וואו ער האָט אזאָ לאַנגע צייט געשמאַכטעט.

שנעל האָט זי זיך אָנגעצויגען און איז אַריינגעגאַנגען אין דעם צימער, וואו דער פּראָקוראָר איז געזעסען, זי האָט איהם דאָרט נאָך געטראָפען. ער איז געזען סען מיט אַ ציגאַר אין מונד פּערטיעפט אין געדאַנקען.

אויף דעם גוט-מאָרגען, וואָס זי האָט איהם געגעבען, האָט ער איהר זעהר פּריינדליך געענטפּערט און דריקענדיג איהר האַנד האָט ער זיך ערקונדיגט נאָך איהר וואָהל־זיין.

— איך בין אַ דאַנק גאָט געזונד — האָט זי געענטפּערט — וואָס מאַכט איהר, הערר פּראָקוראָר? איך האָב אַיך שוין לאַנג ניט געזעהן.

— דאָס איז אַלץ דערפאַר, וואָס איך וואַר זעהר בעשעפטיגט — האָט ער געענטפּערט — פון די פּערברעכער וויל גאָר קיין ענדע נעהמען. אין געגענטייל, פון טאָג צו טאָג ווערט זייער צאָהל גרעסער און שטאַרקער. איך וואָלט הייטע אויך ניט געקומען, ווען אַ נויטהווענדיגע זאַך זאָל מיך ניט געווען טרייבען אַהער צו אַייער פּאָטער. איך קען מיט איהם וועגען דעם ניט ריידען ביי איהם אין געשעפט, דאַרום בין איך געקומען אַהער און האָב איהם געשיקט בעטען ער זאָל קומען אַהער.

אזא וויכטיגע זאַך האָט איהר דאָס צו איהם ?

— יא, איך גלויב אָבער, אז איך קען מיך מיט דער זאַך אויך צו אַיך ווענן — דען. איהר קענט מיר אויך וועגען דעם אויסקינפטע געבען.

— אויב עס וועט נור מעגליך זיין, וועל איך אַיך געוויס אויסקינפטע געבען וועגען דעם וואָס איהר וועט מיך פּרעגען.

— דאָס וואָס איך וויל אַיך פּרעגען, איז אייגענטליך ניט מיין זאַך — האָט דער פּראָקוראָר נאָך אַ קורצעם נאָכדענקען געזאָגט — דאָס געהערט נאָר צום סליע-דאָוואַטעל, דאָך בין איך דעם שטאַרק פּעראַינטערעסירט. איך בין געקומען אלס פּריוואַט-מאַן, וועגען אַ וויכטיגער זאַך נאָכצופאַרשען. איז אַיך בעקאַנט דער נאָ-מען סימאָן גריץ?

— יא — האָט רעכעקאָ געענטפּערט און איז רויטה געוואָרען.

— ער איז ביי אַייער פּאָטער אַ בוכהאַלטער ?

— ער איז דאָס געווען.

— געווען? נו, און הייטע?

— הייטע דאַרף ער די שטעלע ניט, וויל ער איז אַליין זעהר רייך געוואָרען.

— פון וואָנען האָט זיך צו איהם גענומען רייכטהום ?

— זיינער אַן אָנקעל אַ מיליאָנער איז געשטאָרבען אין קאַליפּאָרניע און האָט איהם זיין גאַנצעס פערמענען איבערגעלאָזט.

— אזוי ?

— יא, הערר פּראָקוראָר.

— וואָס איז ער אזוי פאַר אַ מענש ?

— מיין פּאָטער זאָגט, אז ער איז אַן אָרענטליכער מאַן.

דער פּראָקוראָר האָט זיך פערטיעפט אין געדאַנקען.

— דאַרף איך פּרענען, וואָרום איהר פּרענט זיך אזוי נאָך ווענען דיגעזען

יונגען מאַן?—האָט רעבעקאַ ענדליך דעם שווייגען איבערגעריסען.

— איך קען דאָס אייך אַלעס ערקלעהרען. פּערנאַנגענע נאַכט האָט אַ פּייער

אויסגעבראַכען אין דעם הויז, וואו דער הערר גרייך האָט געוואוינט. זיין הויז-וויי-
טהין האָט שלימע בראַנד-וואונדען בעקומען און זי ליגט בעזינונסלאָז אין האַספּי-
טאָל. אויך די איבעריגע איינוואוינער פון דעם הויז זיינען ווי דורך אַ נס פּון'ס
טוידט גערעטעט געוואָרען.

— אזא פּייער האָט דיגעזע נאַכט ביי נאָלדע דער טענדלערין אויסגעבראַ-
כען?—האָט רעבעקאַ ערשטוינט געפּרענט.

— יא, זעהר אַ שרעקליכער פּייער, און לויט מיר שיינט, איז דער בראַנד-
שטיפּטער קיין אַנדערער, ווי דער הערר גרייך.

רעבעקאַ איז בלאַס געוואָרען און האָט דעם פּראָקוראָר ערשאַקען אָנגעקוקט.

— וואָס קוקט איהר מיך אזוי פּערוואונדערט אַן, פּריילין ראַטהעלום?—
האָט דער פּראָקוראָר געפּרענט.

— מיר גלויבט זיך ניט, אז דער הערר גרייך זאָל אזא מערדעריי טהאָן.

— עס קען זיין, אז איך האָב אַן אירטהום. אָבער זאָגט מיר, פּריילין ראַטהע-
לום, ער קומט אָפּט אַריין צו אייך?

— יא, פּאַסט יעדען טאָג.

— אזוי? ער קומט אהער יעדען טאָג, מוזט איהר דאָך געוויס בעקאַנט זיין

מיט זיינע קליידער און מיט די איבעריגע זאַכען, וואָס ער טראָגט אויף זיך?

— מיר שיינט, אז איך בין מיט זיי בעקאַנט.

— זיינען אייך אויך זיינע האַנדשוה בעקאַנט ?

— יא.

— קענט איהר מיר ניט זאָגען, וואָס מיר אַ פאַרב זיי האָבען?

— זיי האָבען אַן אַש קאָליער.

— דאָס האָב איך ערוואַרטעט פון אייך צו הערען — האָט דער פּראָקוראָר

געזאָגט און האָט אַרויסגענומען פון דער טאַש אַ האַנדשוה.

— איז דאָס ניט גרייך'ס אַ האַנדשוה?—האָט ער געפּרענט.

- צו איז דאָס זיינס צו ניט, ווייס איך ניט — האָט רעבעקא געענט-
פערט אָבער אז ער טראָגט אזעלכע, דאָס ווייס איך בעשטימט.
- איך דאַנק אייך זעהר, פריילין ראָטהבלום, פאַר דעם ריכטיגען אַנט-
וואָרט וואָס איהר האָט מיר געגעבען — האָט דער פראָקוראָר געזאָגט רייכענד רע-
בעקא'ן די האַנד.
- דאָס האָט קיין דאַנק ווערטה — האָט רעבעקא געזאָגט — אָבער איך
גלויב, הערר פראָקוראָר, אז נאָכדעם וואָס איך האָב אייער פראַגע בעאַנטוואָרטעט,
האָב איך אויך דאָס רעכט איהנען אַ פראַגע צו שטעלען.
- יא, פריילין ראָטהבלום, איהר האָט פאָלקאָמען דאָס רעכט מיך צו פרע-
גען וואָס איהר ווילט און איך פערשפרעך אייך אייער פראַגע ריכטיג צו בעאַנט-
וואָרטען.
- איהר מוזט נאָך געדענקען, הערר פראָקוראָר דעם פראַצעס וואָס אַ גע-
וויסער יאָקאָב פיינ האָט אויף זיך געהאַט ?
- איהם מיינט דעם העררן פיינ, וועלכער וואָר בעשולדיגט אז ער האָט ער-
מאַרדעט וואָהרהאַפטיג'ן?
- יא, דעם מיינ איך.
- אַנטקעגען וואָס פרעגט איהר דאָס?
- באַלד ווי מען האָט דעם מענשען אַרעטירט—האָט רעבעקא געענט-
פערט—האָב איך שוין געוואוסט אז די בעשולדיגונג איז פאַלש, דען איך קען דעם
העררן פיינ אַלס איינעם פון די אָרענטליכסטע מענשען אין דער וועלט און עס
האָט זיך ווירקליך אויסגעלאָזט אז ער איז אונשולדיג ווי אַ קינד.
- יא, זיין אונשולד האָט זיך דייטליך ענטדעקט.
- איך האָב מיך, די גאַנצע צייט וואָס ער איז אין געפּענגניס געזעסען, גע-
וואונדערט אויף דעם, ווי קומט דאָס וואָס אַזאַ אָרענטליכער מאַן זאָל אין אַזאַ
שרעקליכען פערברעכען בעשולדיגט ווערען? איך האָב פערשטאַנען, אז שלעכטע
פערדאָרבענע מענשען האָבען פאַר איהם אַ קבר געגראָבען, דאַרום בין איך זעהר
נייגיעריג צו וויסען ווער איז די פערפלוכטע פערזאָן, וואָס האָט געוואַנט אַזאַ
ענגעל אַלס מערדער צו פערקלאָגען?
- איהר ווילט דאָס שטאַרק וויסען?—האָט דער פראָקוראָר געלאַכט.
- איך בין אויף דער העכסטער שטופע ניייעריג.
- איך האָב אייך איין מאָל פערשפראַכען אייער פראַגע ריכטיג צו בעאַנט-
וואָרטען און מיינ וואָרט מוז איך האַלטען. דער מענש וואָס האָט דעם העררן פיינ
אַלס מערדער אָנגעקלאָגט איז אייך זעהר גוט בעקאַנט.
- ער איז מיר בעקאַנט?—האָט רעבעקא ערשטוינט געפרעגט.
- יא, איהר קענט איהם זעהר גוט—האָט דער פראָקוראָר שמייכלענד גע-
ענטפערט.
- ווער-זשע איז ער ?
- דאָס איז דער זעלבער וואָס די האַנדשוה געהערט צו איהם.

— ווער? סימאן גריץ?—האָט רעבעקא אויסגערופען און איז בלאס געוואָ-
רען ווי דער טוידט.

— וואָרום האָט איהר זיך אזוי דערשראָקען, פרייליך ראָטהעלום?

— סימאן גריץ האָט דאָס דעם אָרענטליכען פיין אזא בלוטיגע חתונה אויפ-
געשפיעלט?

יא, פרייליך ראָטהעלום. נור ער.

— מיין נאָט! וואָס פאַר אַ געפעהרליכער טייפּעל דער גריץ איז!—האָט

רעבעקא אַ געשריי געטהאָן — וואָס האָט ער געהאַט צו יאַקאָב'ן?

— דאָס קענט איהר איהם פרעגען, דען איך בין ניט אין שטאַנד די פראַגע
צו בעאַנטוואָרטען.

— אָבער הערר פראָקוראָר, איז אין רוסלאַנד ערלויבט אַ מענשען אין אַ

מאָרדהאַט צו בעשולדיגען און אונבעשטראַפט צו בלייבען?

— גריץ האָט די בעשולדיגונג זעהר בערעכענט און קלוג אָנבעאַרבייט, זאָ

דאָס מען קען איהם דערפאַר ניט בעשטראַפען — האָט דער פראָקוראָר געענט-

פערט דען ער האָט דערזעהלט אזא פאַקט וואָס מען קען איהם ניט אָפלייקענען,

נעהמליך אז יאַקאָב פיין איז מיט אַן אָבענד בעפאַר דער מאָרד איז געשעהן געווען

ביי וואָהרהאַפטיג'ן אין הויז. דאָס אליין איז גענוג געווען אויף פיינען זאָל פאַלען

דער פערדאכט פאַר וועלכען ער איז געזעסען אין געפענגניס. נאָכהער האָבען זיך

מיט זיין אַרעסט בענוצט די ווירקליכע מערדער אום די גאַנצע שולד אויף דיעזען

הערן פיין צו וואַרפען אום אויף זיי זאָל קיין פערדאכט פאַלען. דערווייל האָט

דער אָרענטליכער מאַן אומזאָנסט געליטען און זיין אָנקלענער איז געבליבען ריין

און אונשולדיג.

— דאָס איז אָבער אונערהערט!—האָט רעבעקא צאָרניג געזאָגט, גריץ האָט

האָט דערפאַר די גרעסטע שרעקליכסטע שטראַפע פערדיענט.

— די שטראַפע וועט באַלד קומען—האָט דער פראָקוראָר מיט אַ רוהיגער

מינע געענטפערט—מען מוז גלויבען אז דאָרט וואו די גערעכטיגקייט אליין האָט

קיין קראַפט די פערברעכער צו בעשטראַפען מישט זיך גאָט אליין אריין און

פיהרט דעם שורקע צום אָבנרונד.

— וועט גריץ יאָ בעשטראַפט ווערען?

— פּרענט גאָר ניט. ער וועט נאָך הייסע געהן אַהין וואו דער אונשולדיגער

יאַקאָב פיין האָט אזא לאַנגע צייט געשמאַכטעט. יעצט פרייליך ראָטהעלום געפין

איך פאַר איבעריג אויף אייער פאַטער צו וואַרטען, דען דאָס וואָס איך האָב בע-

דאַרפט פון איהם ערפאַהרען האָב איך געהערט פון אייך, איך גיעב אייך דערפאַר

מיין אייניגסטען דאַנק און זאָג אייך: אַדיע צום וויעדערזעהן.

ער האָט זעהר פריינדליך רעבעקא'ס האַנד געדריקט און איז אוועקגעגאַנגען.

רעבעקא איז געבליעבען ווי צודולט ויצען אויף איהר אָרט. די אונערוואַר-

טעטע ענטרעקונג האָט זי אזוי איבערראַשט, דאָס זי האָט אַ לאַנגע צייט ניט גע-

קענט צו זיך קומען.

— גריץ האָט דאָס געמאַכט אויף יאַקאָב'ן דעם בלבל אָז ער האָט וואהר-
האַפטיג'ן ערמאָרדעט? צוליעב גריץ'ן האָט דער גוטער ערלער יאַקאָב געשמאַכ-
טעט אין געפענגניס און עס האָט ווייט ניט געפעהלט ער זאָל אַלס מערדער פער-
אורטהיילט ווערען?

די געדאַנקען האָבען איהר שיער דעם קאַפ ניט צושפאַלטען. ענדליך אָבער
האָט זי זיך אָנגעהויבען ביסלאַך ווייס צו בערוהיגען, איהר קאַפ איז קלעהרער גע-
וואָרען און זי האָט אָנגעהויבען צו פערשטעהן וואָס דאָ טהוט זיך.

— יא— האָט זי געשטאַמעלט— גריץ האָט שוין לאַנג געוואָרפען אויף מיר
זיינע אויגען און ווייל ער האָט בעמערקט אַז איך בעהאַנדעל יאַקאָב'ן זעהר
פריינדליך, האָט ער איהם אַלס זיין קאָנקורענט בעטראַכט און האָט איהם געוואָלט
פון וועג אַפראַמען. דאַרום האָט ער אויף איהם דעם בלבל געמאַכט. עס קען זיין
אַז דאָס מעדכען, וועלכע האָט מיר דערצעהלט אַ גאַנצע געשיכטע פון יאַקאָב'ן
וואָר אויך אונטערגעשיקט פון גריץ'ן. דעם בעווייז האָב איך דערפון, וואָס איך
האָב אַליין געהערט ווי זי האָט זיך נאָכגעפרעגט אויף גריץ'ן און אַזוי היימיש צו
איהם אין צימער אַריינגעגאַנגען.

— דאָס איז שרעקליך!— האָט זי נאָך אַ לאַנגעם נאָכדענקען אויסגערופען—
און מיט אַזאַ אויסוואַרף דער נאַטור האָט דאָס מיך מיין פאַטער פערבונדען? אַזאַ
געשיכטע מוז אַלס אונגלויבליך קלינגען אין די אויערען פון אַלע אַנשטענדיגע
עהרליכע לייטע. איך מוז דאָס באַלד דערצעהלען מיין פאַטער און זאָל ער זיך
שעהמען פאַר זיך אַליין.

203 מעם קאַפיטעל.

די אונגליקליכע קלאַטהילדא.

די לעזער געדענקען געוויס, ווי קלאַטהילדא איז אַרויסגעלאָפּען פון גרינ-
זאַנג'ס הויז ווי וואַהנזיניג דערזעהענר די גרעפין מאַריאַ, וועלכע זי האָט פאַר
טויט גערעכענט. זי איז אַריינגעשפרונגען אין דעם עקיפאַזש מיט וועלכען זי איז
אַהער געקומען און האָט ווילד אַ געשריי געטהאָן צום קוטשער:

— פאַהר אַהיים, פליה וואָס גיכער!

שנעל ווי די אַדלער זיינען די פערד געפלויען און אין אייניגע מינוטען אַרום
זיינען זיי שטעהן געבליעבען פאַר איהר הויז.

ניט טויט ניט לעבעדיג איז קלאַטהילדא אַריינגעלאָפּען אין איהר וואוינונג,
איהר אַלטע דינערין האָט מיט דעם ערשטען בליק אויף איהר דערקענט אַז זי איז
זעהר דערשראָקען, דאַרום האָט זי צו איהר צוגעלאָפּען און האָט געפרעגט:

— וואָס איז מיט דיר מיין קינד?

— אָבער קלאַטהילדא האָט ניט געענטפערט, זי האָט זיך דערשראָקען אומ-
געקוקט צום טהיר ווי זי זאָל פירכטען פאַר איינעם וואָס יאָגט זי נאָך.

— קלאַטהילדא, אום גאָטעס ווילען, זאָג דאָך וואָס איז מיט דיר— האָט די
געטרייע מאַנדאַליענאַ ערציטערט אויסגערופען, בעמערקענר ווי ווילד קלאַטהיל-
דא קוקט אין אַלע זייטען.

קלאטההילדא איז געפאלען דער אלטער ארום רעם האלז און האָט זיך ווי אַ קליין קינד פערנאָדער געוויינט.

— גרויסער נאָט ! — האָט לוי אלטע פערצווייפלט אויסגערופען — וואָס פאַר אַן אונגליק איז דאָ געשעהן.

אַ לאַנגע צייט האָט קלאטההילדא ניט געענטפערט, זי האָט פערנרָאָכען איהר געזיכט אויף מאַנדאליענא'ס ברוסט און האָט ביטער געוויינט, ענדליך האָט זי דעם קאָפּ אויפגעהויבען, האָט זיך איבערמאלס מיט ציטערענדע בליקען אין אלע זייטען אַרומגעקוקט און האָט געזאָגט:

— מאַנדאליענא, פערשליעסט די טהיר!

— פאַר וועמען פירכטעסט דו אזוי?

— אָ, פרענט ניט און פערשליעסט די טהיר, אָבער שטאַרק, אזוי שטאַרק, אז קיין טייפּעל זאָל קענען אַהער אַרײַנקומען.

— קיין טייפּעל? — האָט מאַנדאליענא ערשטוינט געפרענט — צו אונז קומען נאָט זיי דאַנק קיינע טייפּלען.

— זיי זיינען נאָך ביז אַהער ניט געווען, אָבער יעצט קענען זיי יעדע מינוט אַנקומען.

— וואָס רעדסט דו אזעלכע זאַכען, מיין קינד, פאַר וועלכע טייפּלען פירכ-
טעסט דו?

— אָ, מאַנדאליענא! — האָט קלאטההילדא געענטפערט ציטערענד ביי אלע גליעדער, איך האָב זי אליין געזעהן.

— וועמען האָסט דו געזעהן?

— איהר... אַך ווי שרעקליך.

ביי די ווערטער האָט זי מיט ביידע הענד פערמאַכט די אויגען, ווי זי זאָל פירכטען דאָס יענע שרעקליכע ערשיינונג וועט זיך איבערמאלס צו איהר ווייזען.

— יעזוס מאַריאַ! — האָט מאַנדאליענא געשטאַמעלט, און האָט זיך אייניגע מאָל איבערגע'צלמ'ט — וואָס פאַר אַן אונגליק האָט דאָ געטראַפּען מיט מיין

קלאטההילדא'ן. דערזעהל דאָך מיר מיין קינד, וואָס האָט מיט דיר פאַסירט.

— מאַנדאליענא — האָט קלאטההילדא נאָך אַ לאַנגעם שווייגען געפרענט, — האָט איהר אַ מאָל געזעהן אַ טוידטען מענשען?

— וואָס איז דאָס פאַר אַ פראַגע, איך האָב אין מיין לעבען פיעלע טוידטע מענשען געזעהן.

— איך מיין ניט יענע טוידטע, וואָס קענען זיך קיין ריהר ניט טהאָן, איך פרעג אייך וועגען אזעלכע טוידטע, וואָס געהן אַרום?

— טוידטע וואָס געהן אַרום? ווי איז דאָס מעגליך אַ טוידטער מענש זאָל אַרומגעהן.

— האָט איהר קיין מאָל ניט געהערט דערזעהלען פון טוידטע, וואָס געהן אַרום צווישען די לעבעדיגע מענשען.

— יא, מען דערצעהלט, אז ווען א מערדער ערמאָרדעט אן אונשולדיגען מענשען קומט דעם ערמאָרדעטענס גייסט צו דעם מערדער און פון איהם ראַכע צו נעהמען. אָבער אזוי טוידטע זאָלען אַרומנעהן, דאָס איז אונמעגליך.

— און דאָס איז וואָהר אז די גייסטער פון די ערמאָרדעטע קומען צו די מערדער אום פון זיי ראַכע צו נעהמען?

— אזוי זאָגט מען, איך האָב גאָט זיי דאַנק קיין מענשען ערמאָרדעט און דאַרום האָט זיך צו מיר אזאָ גייסט ניט געוועזען, אָבער איך האָב שוין געהערט פיעלע געשיכטען פון גייסטער, וואָס זיינען געקומען צו מערדער אין דעם גע-שטאַלט פון לעבעדיגע מענשען און האָבען זיי אזוי לאַנג געקוועלט, ביז די מער-דער האָבען אויס פערצווייפּלונג זיך זעלבסט ערמאָרדעט. איך פערשמעה אָבער ניט אַנטקעגען וואָס דו פּרעגסט דאָס.

— גוטע, זיסע מאַגדאליענא—האָט קלאַטהילדא געזאָגט זיך פּעסטער צודרי-קענר צו דער אַלטער'ס ברוסט, קענט איהר מיר ניט זאָגען, וואָס איז אַ מערדער? — דו פּרעגסט מיך עפּעס היינט זאָנדערבאַרע זאַכען, מיין קינד. ווייסט דו ניט וואָס אַ מערדער איז?

— איך ווייס, נור איך וויל הערען פון אייך.

— אַ מערדער איז דער וואָס טוידטעט אַ מענשען.

— און ווען איינער רייצט אויף דעם צווייטען ער זאָל טוידטען אַ מענשען, דער איז ניט קיין מערדער?

— דער איז נור אַ האַלבער מערדער.

— נו, און צו אַ האַלבען מערדער קומען אויך די גייסטער?

— אום גאָטעס ווילען, וואָרום פּרעגסטו מיך הייטע אזעלכע רעטהעזעלאַפּ-טע פּראַגען. פון וואַנען זאָל איך אזעלכע זאַכען וויסען, איך בין געלויבט איז די הייליגע יונגפרוי אין מיין לעבען זאָנאר קיין פיערטעל מערדערין ניט געווען.

אין דער מינוט האָט מען אָנגעקלאַפּט אין טהיר.

— מאַגדאליענא, רעטעט מיך, דאָס איז זי!—האָט קלאַטהילדא אַ געשריי געטהאָן זיך אָנחאַפּענר אָן דער אַלטער און איהר געזיכט איז אזש געל געוואָרען פאַר שרעק.

— וועמען מיינסט דו? וועה איז מיר! וואָס איז דאָס הייטע מיט דיר. זאָג פאַר וועמען שרעקסט דו זיך אזוי?

— עפענט ניט, מאַגדאליענא! דאָס איז איהר גייסט—האָט קלאַטהילדא גע-שטאַמעלט און גרויסע טראַפּענס שווייס האָבען זיך געוועזען אויף איהר שטערען. — איהר גייסט?—האָט די אַלטע ערשטוינט געפּרעגט—זאָג דאָך מיין קינד

וועמען מיינסט דו, האָסט דו בעהיטע גאָט, יעמאָנרען ערמאָרדעט?

— אַ, מאַגדאליענא, רעטעט מיך!—האָט קלאַטהילדא שטיל געיאָמערט— זי פּערפּאָלנט מיך, זי יאָגט מיר נאָך.

די קלעפּ אין טהיר איז געוואָרען נאָך שטאַרקער.

— דאָס איז געוויס אַ בריעף-טרעגער אָדער אַ דעפּעשע בריינגער—האָט

מאגדאליענא געזאגט—איך וועל עפענען די טהיר וועסטו זעהן אז איך האָב רעכט.
— ניין! עפענט ניט, איך וועל אייך ניט לאָזען—האָט קלאַטהילדא געברומט
האַלטענדיג פּעסט מאגדאליענא'ס הענד—זי וויל פון מיר ראַכע געהמען. זי זאָל
מיד שטיקען, שלעפען אין דער העהלע.

— עפענט אויף, עמפּפּאָנגט אַ טעלעגראַמע—האָט מען פון יענער זייט
טהיר געשריען.

— אהא, זעהסטו אז איך האָב רעכט—האָט מאַגדאליענא טריאומפּיהרענד
געזאָגט.

—קלאַטהילדא האָט פּרייער אָפּגעאַטהעמט און האָט דער אַלטער אָבנעלאָג—
זען זי האָט אַרויסגענומען איהר טאַישען-טוך און האָט אָבגעווישט די שווערע טראָג-
פּענס שווייס פון איהר שטערען.

— געהט—האָט זי געזאָגט—געהט עפענט און זעהט פון וועמען איז דאָס
די טעלעגראַמע.

מאגדאליענא האָט געעפענט די טהיר און האָט ביי דעם דעפּעשען-בריינגער
אַ טעלעגראַמע פון דער האַנד צוגענומען. זי האָט עס איבערגעגעבען קלאַטהילדא'ן,
וועלכע האָט זי געעפענט און האָט געלעזען פּאָלגנדע ווערטער :

קלאַטהילדא פּאָן גרילאָוו.

דער גראַף דאַנילאָוו געשטאַרבּען אויס פּערגיפּטונג אַ פּערדאַכט אויף
אַיך.

אַלע גליעדער האָבען אויף קלאַטהילדא'ן אָנגעהויבען גאָר אויף דאָס ניי צו
ציטערען. ערשטענס, האָט איהר ערשראַקען די נאַכריכט דעם גראַף'ס טוידט.
צווייטענס, האָבען די לעצטע ווערטער „אַ פּערדאַכט אויף אייך“ אויף איהר אַ
שרעקליכען אַיינדרוק געמאַכט.

אַייניגע מינוטען איז זי געזעסען ווי פּערשטיינערט אויף איהר אָרט, ענדליך
איז איהר געזיכט הייטערער געוואָרען און זיך ווענדענד צו מאגדאליענא'ן האָט זי
געזאָגט:

די דעפּעשע לויטעט, אז איבער מיר שוועבט אַ געפּאַהר פּערהאַפּטעט צו ווע-
רען אַלס מערדערין, דאָס איז זעהר גלייך. אָבוואָהל איך בין אין דעם מאָרד ניט
שולדיג, אָבער אַלס מערדערין האָב איך שוין לאַנג בעדאַרפט פּערהאַפּטעט ווערען,
דאַרום בין איך דאַמיט זעהר צופּריעדען.

נאָך אַמאָל האָט זיך מאגדאליענא איבערגע'צלם'ט. הייליגע יונגפּרוי!—האָט
זי אויסגערופּען—וואָס טהוּט זיך דאָ הייטע, איך הער און זעה אַליז זאָגדערבאַרע
זאַכען. וואָרום זאָגסט דו אז מען וועט דיך אַלס מערדערין אַרעסטירען?

אָבער קלאַטהילדא האָט ניט געענטפּערט. זי האָט בעהאַלטען איהר געזיכט
אין איהר טאַישען-טוך און האָט געוויינט מיט אַ הערצרייסענדער שטימע. זי האָט
בעוויינט איהר יונגע פּריינדין מאַריאַ, וועלכע איז דורך איהרע אינטריגען אַזוי
יונג פון לעבענסבליס אָבגעפליקט געוואָרען, זי האָט בעוויינט איהר געליעבטען אַנ-

טאָן, וואָס צוליעב איהר ליעבע צו איהם איז זי אויף אזא ניעדעריגע שטופע געפאָ-
לען און האָט אין דערזעלבער צייט אויך זיך זעלבסט בעוויינט, וואָס זי האָט איהר
לעבען פערשפיעלט און זי קען ביין גרעסטען גליק — גליקליך ניט זיין.

די אלטע מאַריאַנאַ האָט געוויינט קוקענדיג אויף איהר, זי האָט געזעהן, אז
איהר ליעבע קלאַטהילדא, וועלכע האָט זיך אויף איהרע הענד ערצויגען איז זעהר
אונגליקליך, זי האָט גערעכענט איינס פון די ביידע, ענטוועדער זי איז גייסטיג
קראַנק, וואָס זי האָט זיך אזעלכע שרעקליכע זאַכען אין קאָפּ אַריינגענומען, אָדער
זי האָט ווירקליך אַ גרויסע זינד בעגאַנגען.

אומזאָנס האָט זי אלע קרעפטען אָנגעווענדעט פון איהר צו ערפאַהרען וואָס
מיט איהר האָט פאַסירט, זי האָט גאָר ניט געקענט ערפאַהרען, קלאַטהילדא האָט
זיך זאָגאַר פאַר דיעזער איינציגער פריינדין געשעהמט אויסזאָגען דעם פערברעכען
וואָס זי האָט בעגאַנגען און זי איז געבליעבען אין דער פערצווייפּעלטער לאַגע.

303 טעם קאַפיטעל.

אונערװאַרטעם.

יאַניק איז אויסער זיך פאַר פּערדרוס. ביז צום טויט קריינקט איהם דאָס וואָס
פון אלע זיינע האָפּנונגען האָט זיך אויסגעלאָזט אַ באַרג אַש און ער האָט פון די
אלע אוצרות, וואָס ער האָט זיך פאַרגעשטעלט, איין קאַפּיקע ניט ערהאַלטען.
ער איז געווען שטאַרק אין כּעס אויף דעם גראַף דאַנילאָוו און אויף זיין טאָ-
טען דעם זשיד פּיין. עס וואָלט מעגליך געווען וואָלט ער זיי ביידען אין פּיער
פערברענט.

— אַ זשיד בלייבט אַ זשיד— האָט ער גע'טענה'עט צו זיין פּיאַדאַסיען—
דוכט זיך אַנטאָן האָט זיך ערצויגען אין אַ גראַפּיש הויז און איז אַליין אויך געווען
פּיעלע יאָהר אַ גראַף און איז דאָך געבליעבען מיט אַ פּערדאָרבענעם כאַראַקטער.
אַן אַנדערער אויף זיין פּלאַץ וואָלט די נשמה אָבעגעגעבען, אַבי מען זאָל ניט אויס-
זאָגען אזא שאַנדע אז ער שטאַמט פון אידישע עלטערען, און דער פּערפּלוכטער
אַנטאָן האָט זיך גאָר דערפּרעהט מיט דער נאַכריכט און האָט מיר איין קאַפּיקע
ניט אָנגעבאָטען איך זאָל די געהיימיניס בעהאַלטען. פון זיין טאַטען דעם זשיד
ש'למ'ה'קע איז דאָך גאָר קיין רעדע. אויף איהם איז מיר קיין וואונדער ניט, וואָס
ער גיט קיין געלד, דען דאָס איז דאָך אַ בעקאַנטע זאַך, אז די זשידעס וואָלטען זיך
פאַר געלד אויפגעאַפּפּערט. נור ווי די זאַך איז, דערווייל איז מיר פּינסטער און בי-
טער, איך האָב אומזאָנסט הוצאות געמאַכט אויף פּאַהרען נאָך דאַנילאָווקאַ און
האָב גאָר ניט אויסגעפּיהרט.

— אין דעם ביסט דו אַליין שולדיג — האָט פּיאַדאַסיע געענטפּערט— איך
קען דאָך דיר אז דו האָסט מאַנכעס מאָל ליעב צופיעל צו ריידען און צוליעב דעם
צופיעל ריידען פּיהרסט דו קיין מאָל ניט אויס וואָס דו ווילסט.
— דו שיטסט מיר נאָך זאַלץ אויף די וואונדען?— האָט יאַניק צאָרניג גע-

שריען—זאָג, דו הינטעשע טאָכטער, וואָס האָב איך דאָ שלעכטס געטהאָן ? דו זעהסט דאָך אז איך האָב דעם זשיד שלמה'ן גאָר ניט אויסגעזאָגט און ער ווייס נאָך יעצט אויך ניט, אז זיין זאָהן, דער גראַף דאָנליאָוו לעבט.

— אָבער פון וואָנען ווייס ער די געהיימניס, אז דער גראַף דאָנליאָוו איז זיין זאָהן? אויסער אונז ביידען האָט דאָך קיינער ניט געוואוסט?
— זאָל איך אזוי וויסען פון דיר אין גאַנצען, ווי איך ווייס ווי אזוי ער האָט דאָס ערפאָהרען.

— זעהסט דו, און איך ווייס דאָס יאָ.

— דו ווייסט? דו ווייסט ווער עס האָט שלמה'קען די געהיימניס ענטדעקט?
— יאָ, איך פערשטעה.

— נו, זאָג-זשע ווער האָט דאָס איהם געקענט ערצעהלען?
— טאָקע דו אליין.

— ו-ו-ס? איך? איך האָב איהם דערצעהלט? דו ביסט אַן אונפערשעהמטע לינגערין — האָט יאָניק געשריען אויסער זיך פאַר כעס — ווען? זאָג, דו בעסטיע, ווען האָב איך דאָס איהם דערצעהלט? איך האָב דאָך איהם ביו אַהער גאָר אין די אויגען ניט געזעהן?

— דו האָסט אָבער דערצעהלט די געהיימניס אזא מענשען, וועלכער האָט איהם אַלעס איבערגעגעבען.

— וואָס פֿלוידרסט דו? וועמען האָב איך דאָס דערצעהלט?

— דו האָסט דאָס געמוזט דערצעהלען מאָרריס וואָהרהאפטיג.

— ס'איז אַ ליגען, איך האָב דאָס איהם ניט דערצעהלט. דו ביסט אימער אליין דאָכיי געזעסען, ווי ער האָט מיך געקוועלט איך זאָל איהם די געהיימניס ענטדעקען, אָבער איך האָב ביי איהם דערפאַר פיעל געלד געבעטען.

— אין מיין געגענוואָרט האָסט דו איהם גאָר ניט דערצעהלט, ווייל איך האָב דיך אָבגעהאַלטען. דער זשידאָק וואהרהאפטיג האָט דיך אָבער געמוזט דערטאָפּען ערגעץ אין אַ שענק און האָט דיך אזוי אָנגע'שיכור'ט, דאָס דו האָסט דין קאָפּ פערלאָרען און האָסט אַלעס אויסגעפֿלוידרעט.

— ווען ? ווען האָב איך דאָס איהם דערצעהלט ?

— זאָג מיר די וואהרהייט, דו ביסט קיין מאָל ניט צוזאַמענקומען מיט וואהרהאפטיגען אין אַ שענק אָדער אין אַ וויינהויז?

— האָ?— האָט יאָניק נאָכדענקענד געזאָגט— מיר שיינט אז איך בין יאָ איין מאָל מיט איהם געווען אין אַ וויינהויז, אָבער איך האָב מיט איהם וועגען דעם ניט גערעדט.

— פון וואָנען זאָלסטו געדענקען, אז דו ביסט געווען בערוישט. איך געדענק ווי דו ביסט איין מאָל געקומען אַהיים טויט שיכור און אז איך האָב דיך געפרעגט וואו דו ביסט געווען, האָסטו געענטפערט, אז דו ביסט מיט וואהרהאפטיגען געווען אין אַ שענק. דאָס הערץ האָט מיר באַלד געזאָגט, אז ער האָט ביי דיר פאַר אַ טרונק

בראנדווין אלעס אויסגעפאָרשט. יעצט זעה איך אז איך האָב קיין אירטהום ניט געהאַט. דען דער זשידאָק וואהרהאפטיג האָט דאָס געוויס דערצעהלט שלמה פּיין. דעם בעווייז האָב איך, דאָס וואָס ער האָט אויפגעהערט צו אונז קומען, ער דאַרף שוין ניט קומען, ווייל דאָס וואָס ער האָט געוואָלט וויסען האָט ער שוין ערפאָהרען.

— איך ווייס? עס קען זיין אז דו האָסט רעכט.

— עס קען זיין? ביי דיר איז נאָך אַ צווייפעל צו איך האָב רעכט? איך זאָג דאָך דיר אז באַלד, ווי איך האָב דיר דערזעהן אַ שיכור'ן און האָב פון דיר דער-הערט אז מאָררים וואהרהאפטיג האָט דיר פערשלעפט אין אַ ווינהוויז, האָב איך שוין פערשטאַנען אז דו האָסט אלעס אויסגעפלוידערט.

— נו, וואָס-זשע טהוט מען יעצט ?

— יעצט איז גאָר ניט דאָ וואָס צו טהאָן, ווייסט דו דען ניט פון דעם גלויב-וואָרט: אז ווען אַ נאַר וואַרפט אַרײַן אַ שטיין אין ברונען קענען עס קיין צעהן קלוגע ניט אַרויסנעהמען. עס איז פאַרפאַלען, דו וועסט שוין אין ערגעץ איין קאָפּיקע ניט נעהמען.

— אָבער שלמה מיינט דאָך אז זיין זוהן איז טוירט און מיר ווייסען דאָך אז ער לעבט.

— נו, וואָס-זשע קומט אַרויס דערפון, אז ער וויל קיין געלד געבען פאַר דיין געהיימיניס.

— ער וועט געבען, דו וועסט זעהן אז ער וועט געבען—האָט יאַניק געענט-פערט—איך האָב פערשטאַנען אָן איהם אז ער וויל יאָ וויסען, וואָס איך האָב איהם צו זאָגען. איך האָב אויך בעמערקט אַן זיין זוהן, וועלכער איז דאָביי געזעסען, אַז ער ברענט איינפאַך אויס נייגיגערדע צו ערפאָהרען מיין געהיימיניס. דו וועסט זעהן פּיעדאָראַ אז זיי וועלען נאָך קומען אַהער מיך בעטען איך זאָל זיי אלעס דער-צעהלען.

— אז מיר וועלען לעבען וועלען מיר זעהן.

מען קען זיך פאַרשטעלען די פּריידע פון דעם פּאָאַרל אלס נאָך אין דעם אָבענד פון יענעם טאָג אין וועלכען יאַניק האָט גערעדט מיט שלמה'ן איז צו איהם אין הייז געקומען יאַקאָב פּיין.

יאָניק האָט פערשטאַנען וועגען וואָס יאַקאָב איז געקומען, און ער האָט גע-מאַכט זעהר אַן ערנסטע מינע. ער האָט זיך געמאַכט ווי ער דערקענט איהם ניט און האָט געפרעגט ווער זייט איהר און וועמען בעדאַרפט איהר?

— איהר האָט מיך ניט דערקענט, הערר קאבאנאָוו—האָט יאַקאָב געענט-פערט, איך האָב די עהרע געהאַט הייטע אייך צו זעהן ביי אונז אין קוואַרטיר.

— אַה, איך האָב מיך דערמאָהנט, איהר זייט דוכט זיך דער יונגער הערר פּיין, ניט וואַהר ?

— יאָ הערר קאבאנאָוו.

— וואָס ווינשען זיי מיין הערר ?

— וועט איהר מיר ערלויבען זיך צו זעצען, וועל איך אייך-ערקלעהרען דעם
ציעל פון מיין קומען צו אייך.

— ביטע זעצט זיך.

יאקאב האָט זיך געזעצט, האָט פּעררויכערט אַ ציגאַר און האָט געזאָגט:

— מיין פאָטער איז אַ קאַפּרזינער מענש, דאָס מוז איך זעלכסט געשטעהן,

ער האָט אייך ניט געענטפּערט, דאָס וואָס ער האָט אייך בעדאַרפט ענטפּערען,

דאָס איז אָבער קיין וואונדער, אַלע עלטערע מענשען זיינען קאַפּרזינע.

— יא, הערר פּיין, איך מוז אייך געשטעהן אַז אייער פאָטער האָט מיך פון

גערולד אַרויסגעבראַכט. איך קום צו איהם מיט אַ וויכטיגע געהיימניס, וואָס האָט

די ווערטא מיליאָנען און ער וויל גאָר פון דעם ניט הערען, ווייל עס דאַרף איהם

קאָסטען געלד.

— איהר האָט אָבער הערר קאַבאַנאוּ אַביסעל איבערגעכאַפּט די מאָאָס,

איהר האָט אַ צו גרויסע סומע פּערלאַנגט.

— איך זאָג אָבער הערר פּיין, אַז ווען איהר וועט די געהיימניס הערען וועט

איהר אַליין געשטעהן אַז איך האָב נאָך צו וועניג פּערלאַנגט.

— אָבער הערר קאַבאַנאוּ, בעפאָר אַ מענש פּערלאַנגט פון יעמאַנדען אַ סו-

מע געלד, דאַרף ער פּריהער אויף זיכער וויסען צו יענער איז אין שטאַנד אַזאַ

סומע צו געבען.

— אייער פאָטער איז דאָס אין שטאַנד צו געבען, מען זאָג אַז ער איז זעהר

רייך.

— פון דעם וואָס מען זאָגט זאָלט איהר קיין בעווייז געהמען. עס זיינען דאָ

פיעלע זאַכען, וואָס מען זאָגט אזוי און עס איז פונקט פּערקעהרט, איך זאָג אייך,

אַ מיין פאָטער איז ניט אין שטאַנד צו געבען אַזאַ סומע פון עטליכע טויזענד רוי-

בעל, ווען זאָגאַר דאָ זאָל זיך האַנדלען אום זיין לעבען.

— וויפיעל דען איז ער יא אין שטאַנד צו געבען?

— טויזענד רובעל.

— חאַ, חאַ, חאַ!— האָט יאַניק געלאַכט— פאַר טויזענד רובעל וויל ער פון

מיר אַרויסקוועטשען אַזאַ געהיימניס, וואָס האָט די ווערטא הונדערט טויזענד.

— איהר זייט אַ מערקווירדיגער מענש, הערר קאַבאַנאוּ, שטעלט אייך צום

ביישפיעל פאַר, מען ברענגט ציך אַ טהייערען עדעלשטיין, וואָס האָט די ווערטא

אַ מיליאָן רובעל און מען בעט אייך דערפאַר הונדערט, איהר האָט אָבער זאָגאַר

קיין פּופציג ניט, וואָס וואָלט איהר דאַמאָלס געטהאָן?

— ביי אַזאַ מציאה וואָלט איך זיך שוין אַן עצה געגעבען וואו הונדערט רוי-

בעל צו בעקומען.

— ווי איז אָבער, ווען איהר קענט זיך פאַר קיין פאַל קיין ראַטה געבען ווי

די קליינע סומע צו בעקומען, וואָס וואָלט איהר דאַן געטהאָן? איהר מוזט געשטעהן

הערר קאַבאַנאוּ, אַז איהר וואָלט די מציאה פון דער האַנד געגען אייער ווילען

אַרויסגעלאָזט. נו, דאָס זעלבע איז אויך ביי אונז דער פאַל, מיר קענען אייך

- בײ אונזער בעסטען ווילען ניט געבען דיא סומע וואס איהר פערלאנגט, אײנפאָר
דערפאר וואס מיר זיינען דאס ניט אין שטאנדע צו טהאן.
— וויפיעל דען זײט איהר אין שטאנד צו געבען?
— טויזענד רובעל.
— נין, מײן הערר, פאר אזא קלײניגקײט געב איך מײן געהײמיניס ניט ארויס.
— מיר קענען אײך אבער מעהר ניט געבען.
— דאס איז ניט מײן געשעפט.
— פערגעסט אבער ניט הערר קאבאנאָוו אז טויזענד רובעל איז אײך א גרויסע
סומע געלד, לױט וויא איך פערשטעה זײט איהר ניט אזוי רײך, און טויזענד רובעל
דארף בײ אײך זײן א גאנצעס קאפיטעל.
— דאס איז שוין ניט אײער געשעפט, — האב קאבאנאוו בײז געזאגט —
איהר האט מײן געלד ניט געזעהלט און איהר קענט גאר ניט וויסען צו אײך בין
רײך אדער אַרײם. איך זאג אײך אױסדריקליך אז וועגיגער פון צוויי טויזענד רובעל
וועל אײך בײ אײך ניט געהמען.
— איהר פערלײערט אבער דורך אײער קאפּרױז גאנצע טויזענד רובעל.
— דאס איז שוין מײן זאך.
— און אז איך וועל אײך געבען נאך פינף הונדערט רובעל?
— וועל איך אײך ניט געהמען.
— איז דאס אײער לעצטער וואָרט?
— יא, הערר פײן.
פּיאדאסײא איז אין דער מינוט אריינגעקומען און האט געמעלדעט איהר טאָן.
אז א פּרעמדער מענש איז געקומען און וויל מיט איהם רײדען.
— דאס מוז זײן אײנער פון דער פּאָליצײ — האט יאניק געענטפערט — זאל
ער אריינקומען.
פּיאדאסײא איז ארויסגעגאנגען און באלד האט זיך דיא טהיר געעפענט און
א סאַלדאַט איז אריינגעקומען.
— וואס גערלאנגט איהר — האט יאניק געפרעגט.
— האב איך דיא עהרע צו שפרעכען מיט דעם הערר קאבאנאוו, האט דער
סאלדאַט געפרעגט.
— יא, אײך בין יאניק קאבאנאוו — האט דער הויזווירטה שטאַלן געענטפערט.
— מיך האט געשיקט צו אײך דער גראף אנטאָן דאנילאוו וועלכער זיצט
אין דעם געפענגניס פון אַרשא? — האט דער גאסט געזאגט.
— דער גראף אנטאָן דאנילאָוו לעבט דען? — האט יאקאב העכסט איבער-
דאַשט געפרעגט.
— דיעזער טאָן מוז זײן בערוישט — האט יאניק ערבלאסענר געזאגט — דען
יך ווייס גאר ניט וואס ער רעדט.
— איהר האט אן אירטהום הערר קאבאנאָוו — האט דער סאלדאַט

געענטפערט זעהר ביים — איך בין נאך קיין מאל בערוישט געווען. אז איך זאג אייך דאס מיך האט צו אייך געשיקט דער גראף אנטאן דאנילאוו, זאלט איהר מיר גלויבען. ער האט מיר דערזעהלט אז איהר זייט ביי איהם געווען אין געפענגניס און האט איהם פערטרויט דא געהיימניס אז זיין פאטער לעבט....

— אבער ווער פרענט אייך? — האט יאניק שטארק אויפגעזענט געשריען.
— איך וויל נאר ניט ווארטען ביז איהר וועט מיך פרענען, איך מוז טהאן וויא מען האט מיר געהייסען — האט דער סאלדאט שטאלץ געענטפערט — איהר האט דעם גראף פערטרויט יענע געהיימניס און האט איהם ניט געזאגט ווער איז זיין פאטער און וואו ער געפינט זיך, דאמיט האט איהר דעם גראף זעהר אונרוהיג געמאכט און ער האט מיך געשיקט איך זאל ערפאהרען ווער זיין אידישער פאטער איז.

— אבער איך הייס אייך שוויגען — האט יאניק העכסט צארגניג אויסגעדרופען — מיר וועלען ווענען דעם ריידען אונטער פיער אויגען.

— איך פערשטעה ניט ווארום ווילט איהר ריידען אונטער פיער אויגען? דער גראף וויל שוין קיין געהיימניס טאכען דערפון וואס ער לעבט, וויל מען ווייס שוין ריכטיג ווער דיא מערדער זיינען וואס האבען איהם געוואלט פערניפטען. איהר קענט מיט מיר ריידען נאנט פריי.

יאקאב פין איז אויפגעשטאנען פון זיין אָרט און זיך ווענדענד צו קאבאנאווי האט גר געזאגט:

— אַרדע הערר קאבאנאווי, מיר שיינט אז מיר פערשפּאַרען זיך שוין צו דינגען....

— איך טהו אייך צוליעב הערר פין און געהט ביי אייך דאס געלד וואס איהר האט מיר אנגעבאָטען — האט יאניק געזאגט.

— איך דאנק אייך זעהר — האט יאקאב שטייכלענד געענטפערט — איך בין שוין געהער ניט גייעריג אייער געהיימניס צו ערפאהרען, און איהר נוסער מענטש — האט ער געזאגט זיך ווענדענד צום סאלדאט, זאלט אזוי פריינדליך זיין און איבער-געבען דעם גראף אז זיין פאטער הייסט שלמה פין און ער וועט נאך דיא וואָך קומען צו איהם און אָרשא זיך זעהן מיט איהם. אַרדע מיינט העררען.
ער האט זיך מיט א שטייכלעל פערבייגט און איז אוועקגעגאנגען.

מען קען זיך לייכט פאָרשטעלען מיט וואס פאר א מוסה דער ארמער יאניק געביך איז געבליעבען זיצען נאך יאקאב'ס אוועקגאנג.

804 מעם קאפיטעל.

מערי געהט צו רעכעקאין.

— דאס איז סימאן'ס ארבייט! — האט געוויס צום צוואנציגסטען מאל צו זיך אליין געזאגט מערי ארומגעהערט הין און צוריק איבער איהר צימער — ביי מיר איז קיין צווייטעל אז סימאן האט געוואלט פערברענגען נאלדע דער מענדלעריץ אום זיא זאל ביי איהם ניט קענען רייסען קיין געלד. איך גלויב אז ער וועט זוכען מיטלען אויך

פון מיר בעפרייט צו ווערען, אום איך זאל איהם מעהר צו לאַסט ניט פאַלען. אבער מיין ליבער סימיאן ניט דערלעבען וועסט דוא, מיר אזא בלוטיגען שפיצעל אבצר טהאן, איך וועל דיר אבער פריהער בעגראבען אלס דוא מיך. איך מוו איהם אויפֿ-זוכען און מיט איהם זיך אביסעל דורכריידען.

נור וואו זוכט מען איהם? ביי נאַלרען איז ער דאָך שוין ניטא, ער האט גע-מחט פאר זיך אויסזוכען אן אנדער קוואַרטיר, דער טיפּעל ווייס איהם וואו זיין יעצטיגע קוואַרטיר איז.

לאַנג האט זיא נעקלערט וואס זיא זאל טהאן. פון איין זייט האט זיא נע-פירכטעט פיעללייכט וועט פאר איהר סימאן אויך אזא קבר גראבען וויא ער האט געגראבען פאר נאַלרען, און פון דער צווייטער זייטע איז איהר א שאדע געווען דאס געלד וואס סימאן האט איהר פערשפּראַכען און האט איהר זאגאר א וועכסעל גע-געבען.

— האָ? — האט זיא נאך א לאַנגעס נאכדענקען אויסגערופען — דאס איז ניט קיין שלעכטער פּלאַן. ווען איך וועל קומען צו פרייליין ראטהבלום און וועל איהר זאגען אז איך וויל פינף הונדערט רובעל דערפאר וואס איך וויל איהר פער-טרויען אזא געהיימניס וואס בעלאנגט איהר גאנצעס לעבען, וועט זיא קיין צוויי ווערטער איבערריידען און וועט מיר גלייך דאס געלד אפּצעהלען, זיא וועט מיר נאך דאנקבאר זיין דערפאר וואס איך האב זיא פון אונגליק פּערהיט.

אהנע לאנג צו טראכטען האט זיא זיך זעהר שעהן אנגעצויגען און איז אוועק-געגאנגען צו דעם באנקיר ראַטהבלום.

— וועמען ברויכט איהר? — האט זיא דער ריענער געפרעגט אלס זיא האט א קלונג געטהאן אין דער טהיר-גלאַקע.

— איך ברויך גאָטהווענדיג צו שפרעכען מיט דער פרייליין ראטהבלום.

— איהר קענט מיט איהר יעצט ניט שפרעכען.

— ווארום?

— ווייל זיא זיצט יעצט און רעדט מיט איהר ברויטינאם.

— מיט וועמען? מיט סימאן גריין?

— יא.

— נו, וועל איך אריינקומען שפעטער — האט מער געזאגט און איז אוועק-געגאנגען. זיא האט זיך געשטעלט ביים צווייטען בלאַק און האט געוואַרט.

— איך וועל דא אזוי לאנג וואַרטען ביז ער וועט פון דאָנען ארויסגעהן — האט זיא זיך געטראכט — איך וועל נאך א פּרוּוו טהאן ביי איהם בעטען געלד,

פיעללייכט וועט ער יעצט געבען ווען איך וועל איהם מיט דעם פּולען טויל זאגען אז דיא מינוט געה איך אריין צו רעבעקאן אום איהר אלעס צו דערצעהלען.

זיא האט לאנג ניט בעדארפט וואַרטען, ניט מעהר וויא אין א פיערטעל ישטונדע ארום איז פון ראטהבלום'ס הויז ארויסגעגאנגען סימאן זעהר בעטריעכט און אויפּגעגעבט.

ער וואר אזוי פערטיעפט אין געדאנקען דאס ער האט מערין ניט בעמערקט

אך האט געוואלט ווייטער געהן, אבער איהר שטימע האט איהם וויא פון שלאָף אויפגעוועקט און ער איז שמעיהן געבליעבען.

— וואוהין לויפסט דוא אזוי סימאן? — האט איהם מערי ספאָטיש געפרעגט.

— איך דארף א נייטיגען גאנג געהן. וואוהין געהסט דוא?

— איך געה צו דיין כלה.

— צו מיין כלה? וואס וועסט דוא ביי איהר טהאן?

— איך געה איהר דערזעהלען וואס פאר א סחר דוא ביסט. מיר איז שוין

איבערדריסן געוואָרען צו ווארטען אויף דיין פערשפרעכען.

— מערי, ביסט דוא ביי דיין קלאָרען פערשטאנד? — האט סימאן שטרענג

געפרעגט.

— אין דעם אליין וואס איך געה יעצט צו דיין כלה, קענסט דוא פערשמעהן

אז איך בין ביי מיין קלאָרען פערשטאנד.

— מיר האבען דאָך עפעס אפגעזעט.

— וואס האבען מיר אפגעזעט?

— דוא זאלסט ווארטען ביז מיין חתונה, דאמאלס אויב איך וועל דיר ניט

אפגעבען דאס געלד וואס איך האב דיר פערשפראָכען זאלסט דוא טהאן וואס דוא

קענסט.

— איך האב אבער מורא אזוי לאנג צו ווארטען.

— ווארום האָסט דוא מורא?

— גאנץ איינפאך דוא קענסט מיר טהאן דאס זעלבע וואס דוא האָסט גע-

טהאן גאלדען.

— וואס האב איך דען געטהאן גאלדען? — האט סימאן געפרעגט און איז

בלאָס געוואָרען.

— דוא פרענסט מיך וואס דוא האסט איהר געטהאן? מיר שיינט אז דוא

ווייסט דאס פיעל בעסער אלס איך.

— עפעס רעדסט דוא היינט פון שלאָף, מערי.

— איך רייך שוין ניט פון שלאָף סימאן, מיר זאלסט דוא קיין מעשיות רעדן.

זעהלען, איך פערשמעה אז גאלדעס הויז האָסט דוא אונטערגעצונדען.

— איך? — האט סימאן ציטערנד ביי אלע גליעדער געפרעגט.

— עס פערשמעהט זיך אז דוא, קיין אנדערער.

— מערי! דוא ווייסט וואס דיר קומט פאר אזא בילבול? — האט סימאן

זעהר שטרענג געפרעגט.

— טאָך זיך ניט איך בעט דיך פאר אזא אונשולדיגע נשמה'קעלע, זיסער

גרייך — האט מערי געלאכט — מיר פערשמעהען זיך אויף אזעלכע פאָקוסען. מיר

זיינען דאך יעצט אונטער פיער אויגען, און מיר מעגען ריידען אלעס וואס מיר ווילען, זאג

איך דיר אז איך קען שווערען ביי אלעס וואס ביי מיר איז נאך געבליעבען הייליג,

אז גאלדעס הויז האסט דוא אונטערגעצונדען. אבער דאס איז ניט מיין זאך, פון

סיינטוועגען מענסט דוא גאנץ מאסקווא אונטערגעצונדען אַרם דאס מיך אויף ניט;

איך וויל נור דוא זאלסט מיר אבנעבען מיינס, אבער טאקע באלד, איך וויל מעהר איין מינוט ניט ווארטען, דוא הערסט.

— דוא ביסט ווילד און וואהנזיניג מערי, איך האב קיין מאל ערווארטעט דוא זאלסט צו מיר אזעלכע ווערטער ריידען, איך האב דאס ביי דיר ניט פער דינענט, זייט איך האב דיר דערקענט בין איך דיין בעסטער פריינד געווען.

— יא, דאס איז וואהר, אבער דיא גרעסטע פריינדשאפט וואס דוא קענסט מיר בעוויווען איז דיא, וואס דוא וועסט מיר מיין געלד אפגעבען און טאקע באלד.

— אבער מערי, זיי דאך ניט קיין נארר—

— איך וויל קיין זאך פון דיר הערען — האט איהם מערי אין מיטען ריידען איבערגעשלאגען — איך ווייס אלעס וואס דוא וועסט מיר זאגען, דינע ווערטער זיינען מיר שוין אזוי לעסטניג געווארען אז איך קען זיי ניט מעהר הערען. קורץ גע-רעדט דוא גיעבסט מיר דיא מינוט מיין געלד צו ניט?

— איך קען דאך פון זיך אין איין מינוט קיין געלד מאכען, מעהר וויא דיא נשמה קען איך דיר ניט אוועקגעבען.

— אויף טיווענדל כפרות דארף איך דיין נשמה. איך זינדיגע נשמה האב איך שוין וואצו דארף איך נאר א זינדיגערע. איך ברויך יעצט געלד סימאן.

— און ווען איך וועל דיר ניט געבען יעצט וואס וועסט דוא טהאן?

— האב איך דאך דיר שוין געזאגט וואס איך וועל טהאן, אויב דוא פער שטעהסט קייין ווערטער ניט, וועל איך דיר דאס בעוויווען אלס טהאטזאכע. איך געה דיא מינוט אריין צו רעבעקא'ן און זיא וועט ערפאהרען וואס פאר א שעהנער סוחר איהר ליבער חתן איז.

— אבער ווען איך וועל דיר געבען געלד מיט א פאר שטונדען שפעטער?

— איך קען שוין דיין שפעטער.

— פרוו נאך איין מאל. מעהר געהט דאך דא ניט וויא אין א פאר שטונדען.

— וועסט דוא מיר געוויס אין א פאר שטונדען ארום געבען געלד?

— יא.

— וואו וועל איך דיר זעהן?

— איך וועל דאס געלד ברענגען צו דיר א היים.

— בעשטימט?

— גלויב מיר נאך איין מאל, אויף מיין ווארט.

— נו, איך וועל פרובירען דיר גלויבען נאך דאס איין מאל; אבער געדענק

סימאן ווען פונקט אין צוויי שטונדען ארום ברענגסט דוא מיר דאס געלד ניט וועט דיר זיין פינסטער און ביטער.

— איך האב דאך דיר געזאגט אז דוא וועסט מענען טהאן אלעס וואס דוא

וועסט וועלען.

— נו, איך געה אהיים און וועל דיר דארט ערווארטען — האט מערי געזאגט.

זיא איז אוועקגעגאנגען אין איין זייט, ער אין דער צווייטער זייט, אבער אלס

זיא איז שוין א פאאר קווארטאלען אבגענאנגען, האט זיא זיך צוריק אומגעקערט און האט געזאגט :

— ניין, נאררישער סימאן, מיך וועסט דוא נים נאררען, איך ווייס בעשטימט אז קיין געלד וועסט דוא מיר ניט ברענגען, דוא קענסט מיר נישט ברענגען דעם טויט אזוי וויא דוא האָסט געוואָלט ברענגען גאָלדען. אבער איך וועל אזא נאָר נים זיין, איך וועל אין מיין קווארטיר היינט שוין נים זיין, דוא וועסט מיך דאָרט נים טרעפּען. איך וועל ליעבערס אריינגעהן צו דיין כלה רעבעקאָן, וועל איך ביי איהר קענען קריגען עטליכע רובעל איז נוט, ווען נים, וועל איך איהר דיין געהיימניס אזוי דערצעהלען, זאל זיא אויך וויסען וואס פאר א שעהנער חתן דוא ביסט.

זיא איז צוגעגאנגען צו דער טהיר פון ראָטהעלדאָס'ס הויז און האט אבערמאלס אנגעקלונגען.

805 מעס קאפיטעל.

דער גראָף איז ערשטווינט.

וויא נור דער וועכטער איז אוועקגעפאהרען נאך מאסקווא, האט שוין דער גראָף אנטאן דאנילאוו מיט דער גרעסטער אונגערולד אנגעהייבען איהם צוריק צו ער וואָרטען אום צו הערען אויב ער האט ערפאהרען ווער זיין פאטער איז און וואו ער וואוינט. אין איהם האט יעצט דיא גייע האָפנונג אויפגעבליהט און האט זיין פער-שמאכטעס הערץ אביסעל אויפגעלעבט.

ער האט נים אויפגעהערט צו טראַכטען וועגען דעם קריזיס וואס עס האט זיך געמאכט אין זיין לאַגע. געפינען א לעבענדיגע פאטער אין דער צייט ווען מען האט פון איהם נאר נים געדענקט און מען איז געווען איבערצייגט אז ער איז שוין לאנג געשטארבען, אזא וויכטיגע גייעס מאַכט א גרויסען קריזיס אין דעם מענשענס לאַגע צו זיא איז נים אדער שלעכט.

ער האט זיך נאר דאס גליק נים געגלויבט, אז ער וועט נאך זעהן זיין לעב-גענדען פאטער און וועט איהם קענען צערטליך אומארמען אבער ער האט דאס פאָרט געוואָלט גלויבען און ער האט דאָרום געהאָפּט אז דאס גליק וועט איהם געשענקט ווערען.

— אָך, ווען מיין מאַריא זאל יעצט לעבען — האט ער זיפצענד צו זיך אליין געזאגט — ווען אויף מיין געוויסען זאל נים ליגען אזא שרעקליכעס פערברעכען פון אזא שענדליכען מאַרדס האט, וויא גליקליך וואָלט איך געווען. ווער וואָלט זיך צו מיר געקענט פערגלייבען!

אבער וואס קומט ארויס פון אזעלכע פאָרשטעלונגען, עס איז זאנאר איבעריג ווען מען זאל זיי זיך אין פאנטאזיע פאָרשטעלען. דיא ערמאָדעטע גרעפין וועט קיין מאל לעבעדיג ווערען, איהר ליעבעס קינד וואס יענער סערדער האט זיא אונט מענשליך צערריסען וועט קיין מאל דיא ליכטיגע וועלט זעהן, אין וויער פריהצייטיגער טויט וועט אימער ליעגען אלס שווערער אונטערטעגליכער לאַסט אויף זיין געוויסען. אלס ער איז איין מאל געזעסען אין זיין צעלע פערטיעפט אין ריעזע טרויער

ריגע געדאנקען, האט זיך דיא טהיר געעפענט, דער וועכטער פון דער צעלע האט דעם קאָפּ אריינגעשטעקט און האט געזאגט :

— היי! אַרעסטאַנט! א מאן איז צו דיר געקומען מיט אן ערלויבניס פון סמאָטריטעל אין דיין צעלע אריינצוגעהן.

באלד נאך דער מעלדונג איז א רייכגעקליידעטער מאן אריינגעקומען אין דער ענגער צעלע.

קוים האט דער גראָף אויף איהם איהם א קוק געטהאן האט ער אויסער זיך פאר ערשטוינען אויסגערופען :

— גראָספירסט וולאָדימיר!

— שיש-ש! האט דער גאָסט שטיל געזאגט — קיינער דאַרף וויסען ווער איך בין.

— אבער מיין גאָסט! — האט אנטאן אלץ מיט דערזעלבער איבערראַשונג גע-זאגט — איהר דורכלויכט, איהר זייט דא אין מיין צעלע.

— נו, וואס וואונדערט איהר זיך אזוי? — האט דער פרינץ לאַכענד געענט-פערט — ווען איהר האט דא געקענט זיצען אייניגע מאנאטען, וועל איך דאך דא אייניגע מינוטען געוויס קענען זיצען.

— אבער וויא קומט דאס וואס איהר זייט אהער געקומען?

— איהר פערשטעהט דען ניט אז איך בין געקומען צו אייך.

— צו מיר?

— יא, צו אייך, געוויס האט איהר מיין בריעף ערהאַלטען?

— יא.

— נו, האט איהר דאך בעדאַרפט פערשטעהן אז איך וועל אייך ניט לאזען לאַנג זיצען אין דיעזער העהלע.

— אבער געדינער... איך מוז דא זיצען, איך בין א פערברעכער, א מערדער.

— ניין, פריינד, איהר זייט קיין מערדער און קיין פערברעכער — האט דער גראָספירסט שמייכלענד געענטפערט.

— האט איהר ניט געהערט שון דעם מאָרד וואס איך האב בענאנגען.

— איך האב דאס יא געהערט.

— און ביי אייך איז רעכט אז אזא מערדער וויא איך בין זאל ארומגעהן פריי אין דער ליכטיגער וועלט?

— איך האב דאך אייך שוין געזאגט אז איהר זייט קיין מערדער און קיין פערברעכער.

— איהר גלויבט דען ניט אז איך האב מיין ליעבער פרוי ערמאָרדעט?

— איך גלויב דאס ניט.

— אבער דורכלויכט דאס איז דאך א וואהרער טרויעריגער פאַקט.

— איך ווייס פון קיינע פאַקטען, איך ווייס נור דאס אז איהר זייט ניט מעחי-צו זיין א פערברעכער.

— גלויבט איהר מיר אליין אויך ניט. ווען איך זאג אייך אז איך האב מיין פרוי ערשאָסען ?

— איך גלויב אייך אויך ניט נראָף, איך קען אייך פיעל בעסער אלס איהר זעלבסט קענט זיך. איך ווייס אז איהר זייט איינער פון דיא בעסטע מענשען אין דער וועלט. דורך אייער האנד טאָהר קיין בלוט ניט פערנאָסען ווערען.

— דורך מיין האנד איז דאך אבער פאָרט מיין מאַריאָס בלוט פערנאָסען געוואָרען.

— דאס האט איהר נעמוזט זעהן נור אין טרוים.

— דורכ... איהר שפאָסט.

— אבער ליעבער אנטאן מאַרטינאוויטש — האט דער נראָספירסט געזאגט —

וויא דיא זאך איז, איך וויל ניט איהר זאלט דא סעהר איין מינוט זיצען. קומט מיט מיר.

— מיט אייך געהן ?

— יא, אנטאן מאַרטינאוויטש, איך בין וועגען דעם אליין צו אייך געקומען,

ווייל מען האט מיר געזאגט, אז איהר ווילט אייער קערקער ניט פערלאזען. איך צווייפלע ניט אז מיי בעפעהל וועט איהר ניט וואַגען ניט געהאָרזאם צו זיין. איך בעפעהלע אייך, איהר זאלט מיט מיר פון דיעזען פינסטערן קערקער אוועקגעהן.

— וואוהין ?

— דאס וועל איך אייך שוין שפעטער זאגען.

— אבער, גנדינער הערר, מיינט ניט אז אין דער ליכטיגער וועלט וועל איך

קענען לעבען מיט לייטען גלייך — האט אנטאן געזאגט — מיין וועלט איז שוין פערשפיעלט. דער געדאנק אז איך האב מיין פרוי ערסארדעט, וועט מיר קיין מאל קיין רוהע געבען.

— איך פערשפרעך אייך צוריק דיא רוהע צו געבען וואס איהר האט פער

לארען — האט דער נראספירסט געענטפערט — קומט מיט מיר, איהר וועט דאס ניט בערייהען. איך וועל פאר אייך וואונדער צייגען.

— וואונדער וועט איהר פאר מיר צייגען ? — האט דער נראף ערשמוינט

געפרעגט.

— יא. איהר וועט זעהן אזעלכע וואונדער, וואס האבען דך אייך קיין מאל

געטרוימט — האט דער נראספירסט שמיכלענד געענטפערט — איהר וועט אייערע אייגענע אויגען ניט גלויבען.

— איך מוז אייך זאגען, דורכלויבט, אז איך האב דיא עהרע ניט צו פער

שטעהן דעם זין פון אייערע ווערטער.

— קומט נור מיט מיר, איהר וועט שוין באלד אלעס פערשטעהן.

דער נראף האט אייניגע מינוטען געטראכט און האט געענטפערט :

— איך געה מיט אייך, פיהרט מיך וואוהין איהר ווילט.

— זייט זיכער, אז איך וועל אייך צום גרעסטען גליק פיהרען — האט דער

נראספירסט געענטפערט.

אז בידע האבען דיא צעלע פערלאזען און ווינען פון געפענגניס ארויסנער

נאכגעבן

306 מעס קאפיטעל.

איז דאס מעגליך?

איין בליק, איין האנדעס־דרוק, מאכט אמאל אן איבערקעהרעניש אין דעם מענשענס ברוסט.

איך דער יונגער סטודענט וואס קראנענשטיין האט פאר בת־שבע'ן אלס זיין פרויס קוזין פאָרנעשטעלם, האט אין בת־שבע'ן א נאנצע רעוואָלוציאָן ארויס־גערופען. זיין האנדעס־דרוק, זיין פייעריגער בליק האט דאס נאנצע בלוט אין איהר אויפגעקאכט.

לאַנג, זעהר לאַנג האט זיא ווענען איהם געטראכט אלס זיא איז געפאהרען מיט דער באַהן. זיין שעהנעם גוטעם געזיכט האט פאר איהרע אויגען ניט אויפגע־הערט צו שוועבען. יעצט האט קראָנענשטיין אין דעם פערנגלייך מיט איהם אויס־געזעהן זעהר אַלט און ווערטעלאָז.

— איך בין נאך אזוי יונג און מוז הייראַטעהען א מאַן פון באַלד פופציג יאהר— האט זיא זיך געקלערט— וואָלט דען דער שעהנער סטודענט מיך ניט געוואָלט הייראַטעהען? ער האט אויף מיר אזוי לייעבליך, אזוי גוטמיטהיג געקוקט, און מיט זיין האנדעס־דרוק האט ער מיר וויא דייטליך געזאנט:

— בת־שבע, איך לייעבע דיך.

דיא וואַנגען זיינען שנעל וויא א בליץ געפלויענען, יעדע מינוט האט דער לאַקאמאטיוו א פיף געטהאן און בת־שבע'ן האט אויסגעזעהן אז זיא פליהט וויא געטראגען אויף פליענגלען פון ענגלען אין א בעסערער וועלט.

איהר איז געווען אזוי גוט אויפ'ן הערצען, זיא האט זיך געפיהלט אזוי גליק־ליך, דאס זיא האט זיך ניט געקענט עראינערען ווען זיא איז אזוי גליקליך געווען. שעהנע ליכטיגע בילדער האבען פאר איהרע אויגען געשוועבט און צווישען אַלע פראַכטפאַלע בילדער האט ארויסגעשטראַהלט דאס בילד פון יענעם זאַנפטען שעהנעם סטודענט.

— ער וואָלט מיך געהייראַטעהעט— האט עס אין איהר גערעדט— און ווארום דען ניט? בין איך ניט גענוג שעהן? ווען דער גראַספירסט איז פון מיין שעהנהייט בעצויבערט געווארען, איז דאס א בעווייז אז איך קען נאך געפעלען אזא יונגען מאַן וויא דיעזער נאָלדענער מענש איז. אויסער דעם בין איך גענוג רייך, איך האב א סך טויענדער, און צוליעב מיין געלד אליין וואָלט מאַכער סטודענט מיך געהייראַטעהעט?

אבער וואס וועט דא זיין מיט דעם ערלען קראָנענשטיינען?

דיא פראַנע האט זיא זעהר בעאונרוהינט. זיא האט איהם שוין דאס וואָרט געגעבען זיא זאל זיינע זיין, און וויא זאנט מען איהם יעצט אז זיא האט חרטה פון דעם שידוך?

— גור ניין!— האט זיא פעסט ענטשלאסען געשטאַמעלט— איך וועל מיין

וואָרט ניט וועכסלען. איין מאל האב איך איהם פערשפראַכען אז איך וועל איהם
 הייראַטהען, מוז איך מיין וואָרט האַלטען, ווען איך זאל זאגן וויסען אז דאס וועט
 מיך מיין לעבען קאָסטען. איך קען אזוי פערדאָרבען ניט זיין, נאכדעם אז דיעזער
 מאן האט וועגען מיר אזא נומע סיינונג דאס אבוואהל ער האט געזעהן וויא בעד
 פריינדעט איך בין מיט דעם גראַספירסט, האט ער מיר דאָך זיין האנד גערייכט
 איך זאָל זיין לעבענס-בעגלייטערין זיין.

יא, אזוי בלייבט דאָס. איך מוז בלייבען מאדאם קראַנענשטיין. איך
 דארף קיין בעסערע פאַרטיי ניט און איך קען קיין בעסערעס ניט ערוואַרטען. איך
 דארף ניט פערנעסען ווער איך בין, און וואס פאַר אַ ראַליע איך האב געד
 שפיעלט....

און דאָך האט דאס בילד פון דעם שעהנעם סטודענט ניט אויפגעהערט פאַר
 איהרע אויגען צו שוועבען און טראַץ איהר טיהע איהם צו פערנעסען האט עס איהר
 ניט געלונגען.

אויף דעם צווייטען טאג אין דער פריה איז זיא אנגעקומען צו דער סטאַנצ
 ציאָן, פון וועלכע זיא האט בעדראַפט פאהרען אין דער דאָזשע.

אין דרויסען איז געווען זעהר שעהן, דיא זון האט פּרעכטיג געשטראַהלט
 און האט איהר ליכט אויסגעגאָסען אויף דיא וועלדער און פּעלדער וועלכע האבען
 פון זיך ניט לאנג אראַפגעוואַרפען דיא ווינטער-קליידער און האבען ערוואַרטעט
 דעם פריהלינג וועלכער וועט באלד אנקומען זיי צו בעפּתען מיט פרישע גרינע
 קליידער.

בת-שבע האט זיך נאר ערקוויקט זיך פיהלענדיג אין א שטילען אָרט, וואו
 מען הערט ניט דאס ווילדע גערויש פון טויזענדער האבניעריגע מענשען און מען
 זעהט פאַר זיך גור דיא קינדער פון דער שמוסער נאטור. דיא עטליכע געזעהלעטע
 מענשען וואס זיא האט געטראַפּען אויפ'ן וואקזאַל האבען אויך ביי איהר נאר אַן
 אנדער חן געהאט. איהר האט אויסגעזעהן, אז דאס וויינען מענשען נאר פון אַן
 אנדער סאָרט.

זיא איז אריינגעגאנגען אין בופעט, האט זיך געהייסען דערלאַנגען א שטאַק-
 האַפּטען מיטאג און האט גענעסען מיט גרויס אַפּעטיט.

דיא אלע דיענער פּוֹיִם וואקזאַל ווּיא אויך דיא פרוי וואס איז געשטאנען
 ביי'ם בופעט האבען פּערוואונדערט אנגעקוקט דער שעהנער רייכער פּאַסאַזשירין
 וואס איז געבליעבען דאָרט אויף דיעזער סטאַנציאָן. זיי וויינען אלע זעהר ניייעריג
 געווען צו וויסען ווארום זיא איז דא געבליעבען און וואס זיא דענקט דא צו טהאָן,
 אבער קיינער פון זיי האט געוואגט צו איהר צוגעהן און זיא וועגען דעם פּרענען.
 דיא בופעטניצע איז זעהר ערפרייט געווארען אלס בת-שבע האט זיך צו איהר
 געווענדעט מיט דער פראגע:

- קען איך בעקומען היער א פוהר נאך סאַמאַרינקאַ?
- נאך סאַמאַרינקאַ? — האט דיא פרוי פּוֹיִם בופעט ערשטוינט געפרעגט.
- יא, נאך סאַמאַרינקאַ. ווארום וואונדערט איהר זיך אזוי?

— עס פאָננט זיך ערשט אָן דער פרייהלינג און אין סאמארינקא אין אלעס וויסט און פוסט.

— עס מאכט ניט אויס, איך וועל דאָרט לאנג אויף דעם פרייהלינג ניט דאָרפן וואַרטן — האט בת־שבע געענטפערט — קען איך בעקומען אהין א פוהר? — איהר קענט האַטש הונדערט פוהרען אהין בעקומען. איהר ווילט שוין פאהרען? — יא.

בת־שבע איז פלוועלינג בלאַס געוואָרען. דיא פרוי איז איהר זעהר קענטליך פאָרגעקומען. זיא האט באלד אין איהר דערקענט דער פרוי זעלדע, דיא צווייטע פרוי פון אברהם ראָזענהוט ביי וועמען זיא האט זיך ערצויגען און וועלכע האט זיא זעהר שלעכט בעהאנדעלט.

— איך שיק איינעם פון דיא וואקזאל־מענשען פאר אייך, גנעדיגעס פרייליין, א פוהר צו בריינגען — האט זעלדע געזאגט.

— איך וועל אייך דאפיר זעהר דאנקבאר זיין, מאדאם — האט בת־שבע געענטפערט און האט זיך בעמיהעט צו מאכען א גלייכנילטיגע מינע, אום זעלדע זאל ניט בעמערקען וויא פערענדערט זיא איז געווארען און זאל זיך דארום ניט שטויסען אז דא שטעקט עטוואס.

זעלדע האט באלד צוגערופען איינעם פון דיא וואקזאל־ארבייטער, האט איהם געהייסען וואס צום ניכסטען בריינגען א פוהר פאר דער גנעדיגער פאָסאָזשירין.

בת־שבע איז שנעל אוועקגעגאנגען און האט זיך צוריק געזעצט אויף איהר פלאץ, אום זעלדע זאל איהר ניט קוקען גלייך אין געזיכט און זאָל זיא ניט דערקענען.

עס איז קיין פירטעל שטונדע איבערגעגאנגען איז דער וואקזאל־דיענער צוריק געקומען מיט א פוהר. דאס וואָר אן איינפאכער דאָרפישער וואָגען געשפאָנט צו צוויי פערד און געפיהרט פון א מוזשיק.

בת־שבע האט בעזאהלט וויפיעל מען האט ביי איהר פערלאנגט פאר דעם עסען און האט זיך אריינגעזעצט אין וואגען. דיא בופעט־פרוי איז צוגעגאנגען, האט איהר געוואונשען א גליקליכע רייזע.

אבער אין דער מינוט וואס בת־שבע איז אוועקגעפאהרען איז זעלדע שטעהן געבליעבען וויא פון דונער געטראָפּען.

— האָ? — האט זיא צו זיך אליין גערעדט — האב איך קיין אירטהום? דאס איז פונקט צוויי טראָפּען וואסער יענע קאָץ וועלכע איך האב געטראפּען ביי ראָזענהוט'ן אלס איך האב איהם געהייראָטהעט. יא, וויא מיין נאמען איז זינא־אידיא, אז דאס איז זיא. איהרע אויגען, איהר נאז און איהר שטימע. א בייזער תלום צו איהר קאָפּ! וויא קומט זיא צו אזא רייכטהום דיא ארימע קאָץ? זיא ווייזט דאך

אדם זעהר רייך צו זיין? נור ניין! עס קען ניט זיין. איך האב אן אירטהום, דאס איז ניט בת-שבע.

— אבער איך וועל שווערען אז דאס איז פאָרט דיעזעלבע בת-שבע וואס איך האב אימער פאר דיא האאר געריסען און האב צעהן מאל אין טאג געשלאנען. זיא איז נור שעהנער געוואָרען אלס זיא איז דאמאלס געווען, אבער דאס איז פאָרט דיא אייגענע, קוקט זיא נור אן וואס פאר אן אָנשטעל זיא מאכט, א נאנצע פריצע געוואָרען. זיא האט נאר געמוזט פערנעסען אז מען האט זיא געפונען אין א פינדעל הויז אין דער שטאדט אַרלאוו און ווען ניט מיין נאָטזעליגער מאָן וואָלט זיא דאָרט אין דעם פינדעל הויז געפונט.

בת-שבע זאל ווערען אזא שעהנהייט און אזוי רייך, איז דאס מעגליך? האט דיעזעלבע אין יענעם טאג געוויסע טויזענד מאל איבערגערעדט — איך מוז ריכטיג ערפאהרען צו דאס איז זיא און וויא קומט זיא אין סאמארינקע? צו וועמען פאהרט זיא אהין?

— וואס פאר א מערקווירדיגער צופאל — האט אין דערזעלבער צייט בת-שבע געזאגט פאהרענד נאך סאמארינקע, — שוין אכט יאהר אז איך האב דער פער-פלוכטער פרוי ניט געזעהן און יעצט האב איך זיך מיט איהר צוזאמענגעטראפן. גוט וואס זיא האט מיך ניט דערקענט, זאָנססט וואָלט זיא פערברייטעט אין דעם גאנצען געגענד דיא נאכריכט פון מיין יחוס, דערפון וואָלט אויך געוויס ערפאהרען קראנענישטיין און זיין קוזין... דאן וואָלטען זיי אויף מיר מיט אנדערע בליקען גע-קוקט אלס זיי קוקען אויף מיר יעצט.

נור וויא קומט זעלדע צו האַלטען דא א בופעט, דוכט זיך קיין אידען איז ערלויבט צו האַלטען דא בופעטען פון אייזענבאהן. עס קען אבער זיין אז זיא האט זיך געטויפט. דען נאך דאמאלס ווען איך בין ביי איהר געווען האט זיא אלץ גע-רעדט פון דעם וואס זיא וויל זיך טויפען. מעהר וויל איך מיך מיט איהר ניט בע-גענען, דען זיא קען מיר ענדליך דאך דערקענען.

807 מעס קאפיטעל.

נ א נ י א נ ד ע ר ש .

היראנים ראזענדזפט לעבט שוין ווייטער, ער וואוינט אבערמאלס אין א פרעכטיגער וואוינונג און אין שטאדט רעדט מען שוין ווייטער אז ער איז א גביר, דאביי אבער זאגט מען אז ער איז אזוי אַנדערש געווארען, דאס ער איז שוין ניט דערזעלבער וואס פריהער.

דאס איז ריכטיג וויא מען האט גערעדט, היראנים איז ווירקליך א גאנץ אנדער מענש געווארען. דעם פריהעריגען טוטה האט ער גענצליך פערלארען און אויף זיין געזיכט איז וויא א מעלאנכאָליע געבליעבען. עפעס האט ער אנגעהויבען זעהר אָפט צו דערמאנען נאט און מען האט איהם זעהר אָפט בעגעגענט אין אין א שוהל. ער האט אויך אנגעפאנגען זעהר פיעל צדקה צו געבען און ווען מען האט איהם דערצעהלט פון אן אונגליקליכען האט ער זיך גוט איינגע-

און מען האט געזעהן אז איהם אינטערעסירט דאס זעהר שטארק. אויך זיין סיציליע איז נאר אן אנדער פרוי געווארען. זיא האט זיך דערמאנט אז זיא קען ריידען אידיש און האט שוין מעהר קיין רוסיש ניט געוואלט ריידען. זיא פלעגט זיך אויך אלע שבת בעווייזען אין שול, און דיא וואס האבען זיא געקענט פון פריהער האבען זיך זעהר געוואונדערט, אלס זיי האבען איהר געזעהן זיצענדיג איבער א סידור מיט פערוויינטע אויגען.

נאך מערקווירדיגער איז געווען דיא פערענדערונג וואס מען האט בעמערקט אין זייער טאכטער לענאטשאָ. דיא לענאטשאָ, וואס האט פריהער אויף אַ אידיש פנים נאר ניט געוואלט אַקוק טהאן און האט אלע קרעפטען אנגעווענדעט מען זאָל ניט דערקענען אז זיא איז א אידישע טאכטער, דיא זעלבע לענאטשאָ האט אנגעהויבען יעצט צו זוכען דיא פריינדשאפט נור פון אידישע מיידלאך, און ווען זיא האט דערזעהן א בעקאנטען קריסט האט זיך אין איהר א כעס וויא א העליש פייער אנגעצונדען, פונקט וויא אלע קריסטען האבען איהר שלעכטעס געד טהאָן און צווישען זיי איז איינער א רעכטער ניטאָ.

בעזאנדערס האט זיא זעהר לעיב געהאט סאַנקאַ, משה האָנימאַן'ס טאָכטער. זיא איז צו איהר געווען צוגעבונדען וויא א גוטע צערטליכע שוועסטער.

אין אן אנדער צייט, דאס הייסט אין יענע צייטען ווען זיא האט געטרוימט פון דעם גליק צו הייראטהען מיט א נראף אדער מיט א קניאז, וואָלט זיא אויף סאַנקאַן שטארק רחמנות געהאט קוקענדיג וויא זיא איז א כלה געווארע פאר א זשיד וויא יאָזעף לעהמאַן איז געווען. אבער יעצט האט זיא אויף איהר מיט נייע דישע פליקען געקוקט אלס סאַנקאַ איז געזעסען מיט איהר יאָזעף'ן וויא א פאָר טייבעלאך און האט מיט איהם פערגעניגט פערבראַכט. לענאטשאָ האט פער- שטאנען אז פאר אזא מאן וויא לעהמאַן איז, קען מען פיעל גליקליכער זיין אלס פאר א נראף אדער פאר א קניאז.

אלס זיא איז איין מאל געגאַנגען אין דער גאַס, האט זיא זיך בעגעגענט מיט יאַקאַב פיין.

זיא איז רויט געוואָרען אויס שאנדע. זיא האט זיך געשעמט פאר זיך אליין אלס זיא האט זיך דערמאנט וויא אזוי זיא האט דעם ערלען יונגען מאן פון שטוב געטרעבען, דערפאר וואָס ער האט זיך געוואַנט איהר געבען צו מערקען אז ער לעיבט זיא. זיא האט זיך ניט געקענט איינהאַלטען און איז צו איהם צוגעגאַנגען מיט דיא ווערטער :

— וואס מאכט איהר, הערר פיין? וויא איך זעה, ווילט איהר זיך שוין מעהר מיט מיר גאָר ניט בעגעגענען?

יאקאַב האט זיא ערשטוינט אָנגעקוקט, דען אין דער לאנגער צייט וואָס ער האָט זיא ניט געזעהן, איז זיא שטארק פערענדערט געוואָרען. ער האט זיא אבער באלד דערקענט און האָט אויסגערופען :

— דאָס, זייט איהר, פרייליך ראָזענדופט ?

— איהר האָט מיך, וויא איך זעה, ניט דערקענט ?

— איך האָב אייך ווירקליך ניט דערקענט, איהר זייט.... יא, איהר זייט נאנץ אנדערש געוואָרען.

— אנדערש געוואָרען? איהר ווילט זאָגען אז איך בין ערגער געוואָרען אין געזיכט?

— ניין.... איהר ווייזט אויס בלאַס, אבער איהר זייט נאָך אלץ דיא שעהנע ליענאטשקא וואָס איך האָב געקענט. וואָס מאַכט איהר? וויא נעהט עס אייערע עלטערען?

— נאָט זיי דאנק. מיר זיינען שוין ווייטער, וויא מען זאגט, אויפ'ן פערד. געוויס האָט איהר געהערט וואו מיר האָבען שוין געהאַלטען?

— יא.... עטוואס האָב איך געהערט. אָבער יעצט איז שוין ווייטער נוט? — מיר האבען זיך יעצט ניט צו בעקלאנען. אונז איז, וויא איך האָב אייך געזאגט, נאָט זיי דאנק ניט שלעכט; מען קען זאָגאר זאָגען נוט. ווארום קומט איהר ניט אריין צו אונז, ליעבער יאקאָב? איהר האָט נאָר פערנעסען. אז מיר זיינען יונגער-פריינדע?

— איך האב דאָס קיין מאָל פערנעסען, נור איהר האָט דאָס יא געווען פערנעסען....

— דערמאָנט ניט דיא נאררישקייט פון א דומעס מעדכען — האָט ליענא געזאָגט — איך מוז אייך זאגען, אז איך קען פאר אייך דאָס געזיכט ניט ווייזען. איך פערשטעה אליין וואָס פאר אן אונפערצייחליכען פעהלער איך האָב געמאכט. — וויא באלד איהר פערשטעהט אליין אז דאָס איז א פעהלער, האָט איהר פערדייגט מען זאָל אייך פערצייהען.

— פערצייהעט איהר מיר ווירקליך? — האָט ליענא מיט א פלעהענדען טאָן געזאָגט.

— יא, ליענא, איך גייעב אייך מיין האַנד אויף דעם אז איך פערציייהע אייך — האָט יאקאָב געזאָגט איהר דיא האַנד רייכענד.

טרעהרען האָבען זיך געוויזען אין ליענא'ס אויגען אלס זיא האָט איהם איהר האנד גערייכט. פיין איז פון איהרע טרעהרען שטארק געריהרט געוואָרען. ער האט דערקענט אז זיא בערייהט הערצליך איהרע זינדע.

וויא שעהן, וויא נוט יאקאָב האט יעצט אויסגעזעהן; אין ליענא'ס אויגען. זיא האט זיך ערשט ארומגעזעהן, אז ער איז א זעלטענער יונגער מאַן. אָד, וויא האט זיא יעצט פון איהם געוואָלט הערען דיא ווערטער וואס זיא האט מיט איי-ניגע מאנאטען צוריק פון איהם געהערט; אבער עס איז שוין געווען צו שפעט. יא-קאב'ס הערץ וואָר שוין פערנומען מיט דער ליעבע צו אן אנדער פערזאָן, צו דער שעהנער רעבעקאָן.

— וועט איהר פיעללייכט יעצט אביסעל אריינקומען צו אונז, יאקאָב? — האט זיא פריינדליך געפרעגט.

— ניין, ליענא, יעצט האב איך קיין צייט. איך וועל שוין ווין ביי אייך. אבוואָהל ער האט איהר צום אבשיעד הערצליך דיא האנד געדריקט, דאָך

האט ליענא פערשטאנען אז זיא קען שוין אויף דעם שעהנעם יונגען מאן ניט מעהר האָשען, ער זאָל איהרער זיין.

מיט א צובראָכען הערץ איז זיא אהיים אוועקגעגאנגען. קומענדיג אין איהר צימער האט זיא זיך דאָרט פערשלאָסען און האט זיך שטארק פאַרנאָנדער גע- וויינט.

— קיין אנשטענדיגער מענש וועט שוין מיט מיר ניט וועלען הייראטעהען — האט זיא וויינענדר געזאגט — דען וועלכער דום-קאָפּ וועט זיך דאס וועלען פערבינדען מיט אזא ענטעהרטעס פרייליין וויי איד ביד? מיין שאנדע קען קיין געהיימניכ בלייבען, ווייל צופיעל מענשען ווייסען פון דעם.

א קלאפ אין טהיר האט זיא פון איהרע טרויעריגע געדאנקען אויפגעריסען. שנעל האט זיא אבגעווישט דיא אויגען און האט דיא טהיר געעפענט.

אין צימער איז אריינגעקומען סאָנקא ! וואס פאר א נליקליכע מינע אויף איהר געזיכט איז געלענען ! קוקענדיג אויף איהר האט מען געקענט מיינען, אז דאס מעדכען האט איהר נאנצעס לעבען ניט געוואוסט פון קיין זאָרנ.

— ליענאטשקא ! — האט זיא געזאגט מיט א מונטערן טאָן — ווייסט איהר ווענען וואס איד ביד יעצט צו אייך געקומען? ווענען וואָס ?

— אייך איינלאדען צו מיר אויף דער האַכצייט.
— וואס ? אייער האַכצייט וועט דען שוין באלד זיין ?
— יא, נאך אין אכט טעג ארום.
— אזוי שנעל ?

— מיין יאָזעף וויל מיר זאָלען נור אין אכט טעג ארום הייראטעהען — האט סאנקא געענטפערט.

— נו, און איהר וועט נאך אייער האַכצייט בלייבען דא אין מאַסקווא ?
— ניין ! איד וועל מיט יאָזעף'ן ארויספאהרען צו איהם אין זיין שטאדט.
— אזוי ? — האט ליענא בעזאָרנט געזאגט — פאהרט איהר אויך אוועק פון דאנען ?

— יא, ליענאטשקא.
— שאדע. איהר זייט מיין אייציגע פריינדן און אייך וועל איד אויך פער- ליערען.

— מיר וועלען אויך פון ווייסען גוטע פריינדיגען בלייבען — האט איהר סאָנקא פערזיכערט — איד וועל אייך אימער וויי א שוועסטער לעיב האָבען. ווייסט איהר, ליענאטשקא, וואָס פאר א שמערצען מיר האָבען דיא וואָך געהאט ?
— שמערצען ? וואָס פאר שמערצען האָט איהר דען געהאט ?

— איהר ווייסט נאָר ניט ?
— ניין, איד ווייס נאר ניט.
— מיר האבען דאָך אויף זיך געהאט א נאנצען פראָצעס.

- איהר האָט אויף זיך געהאַט אַ פּראָצעס? וואָס איז דאָס פאַר אַ פּראָ-
צעס?—האָט לינאַ זעהר נייניעריג געפרענט.
- ביי אונז אין שטוב האָט זיך דאָך אָבגעשפּיעלט אַ גאַנצע טראַגעדיע?
איהר האָט גאָר פון דעם ניט געהערט?
- ניין. דערצעהלט מיר איך בעט אייך, סאַניעטשאַק, וואָס איז דאָס געווען
האַר אַ טראַגעדיע?
- מיינע אַ בעקאַנטע האָט ביי אונז אין שטוב געטראָפּען דעם יונגען מאַן,
וועלכער האָט זי פּערפּיהרט און אונגליקליך געמאַכט. ווייסט איהר-זשע וואָס זי
האָט געטהאָן?
- זי האָט איהם אָבגעגאַסען דאָס גאַנצע געזיכט מיט וויטריאָל, דער גאַנ-
צער פנים איז ביי איהם פּערברענט געוואָרען און די ערצטע זאָגען אַז אויף זיין
געזיכט וועלען בלייבען אייביגע פּלעקען.
- ווירקליך?—האָט לינאַ ערשטוינט אויסגערופּען.
- יא, יא, לינאַטשאַק, אַזוי האָט זי געטהאָן.
- בראַוואָ!—האָט לינאַ געזאָגט—זי האָט געטהאָן, ווי אַ העלדין, נו, און
מען האָט איהר דערפאַר גאָר ניט געטהאָן?
- מען וואָלט איהר געוויס ניט געשוויגען, נור מען ווייס ניט וואו זי צו
זוכען, דען קיינער אויסער מיר, ווייס וואו זי וואוינט. איהר דאַרפט פּערשטעהן,
אַז איך וואָב פאַר קיין פאַל ניט געוואָלט אָנצייגען איהר וואוינונג און האָב אויף
אַלע פּראַגען, וואָס מען האָט מיר געשטעלט געענטפּערט :
- איך ווייס ניט.
- זעהר גלייך האָט איהר געטהאָן, אָבער מען קען דאָך דורך דעם אַדרעס-
ועם סטאָל ערפּאָהרען וואו זי וואוינט.
- דאָס איז אונמעגליך, דען איהר פּערפּיהרער ווייס ניט אַז זי האָט געהיי-
ראַטהעט און זי טראַגט אויף זיך איהר מאַן'ס גאַמען.
- נו, און איהר זייט ביי איהר געווען נאָך דער געשיכטע?
- יא, איך בין צו איהר געגאַנגען, איך האָב זי אָבער אין איהר קוואַרטיר
שוין ניט געטראָפּען. זי האָט זיך פון דעם קוואַרטיר אַרויסגעצויגען, וואַהרשיינ-
ליך דערפאַר וואָס זי האָט געפּירכטעט, פּיעללייכט וועט מען דאָך ערפּאָהרען וואו
זי איז און מען וועט זי האַפּען.
- זי געפּעהלט מיר זעהר — האָט לינאַ געזאָגט—אַלע פּערפּיהרער האָבען
אַזאָ שטראַפּע פּערדיענט. ווער איז זי?
- איהר וועט זי ניט קענען, איך האָב זי דורך אַ צופאַל דערקענט און האָב
זי לייב בעקומען ווי אַ שוועסטער, זי איז אַ זעלטענע שעהנהייט און אַזאָ קלוגע,
וועלכע איך האָב נאָך אין מיין לעבען אַזעלכע ניט געזעהען. נו, הכלל לינאַטשאַק
איהר וועט זיך געוויס ניט לאָזען בעטען אויף מיין חתונה?
- געוויס וועל איך זיין.

— האָט זשע מיר אַ גוטען טאָג, איך מוז שוין אַוועקגעהן, איהר פערשטעהט דאָך אז פאַר אַ חתונה איז פאַראַן עפעס צו טהאָן.
— געהט אייך פריינדין, איך טהאָר אייך ניט אָבהאַלטען.
— גליקליכעס מערצען!—האָט לייענא זיפצענד געזאָגט אַלס סאַנקא איז אַרויסגעגאַנגען—זי איז יעצט די גליקליכסטע אין דער וועלט און איך?....
— וואָלט דאָס יעמאַנד געגלויבט מיט אייניגע מאָנאַטען צוריק אז די רייכע שטאַלצע לייענא האָזענרופט וועט מקנא זיין דער ארעמער סאַנקא'ן, די טאָכטער פון דעם מאַן, וואָס איז געקומען צו איהר פאָטער בעטען עטליכע קאָפּייקען אויף עסען און איז אויף דער שענדליכסטער ווייזע פּעריאָגט געוואָרען.
אזוי דרעהט זיך דאָס רעדעל און דרעהט אין אַ קורצער צייט אַלעס אום קאַפּיר.

308 מעם קאַפּיטעל.

אַ טהייערע איבערראַשונג.

די ווערטער, וואָס יאַקאָב פיין האָט גערעדט צו זיין פאָטער, אז יאַניק קא- באַנאוּ מוז ווירקליך איינע זעהר וויכטיגע געהיימנים האָבען, וועלכע מען מוז נויטהווענדיג ערפאַהרען, האָט דעם אַלטען פיין אונרוהיג געמאַכט.
ער האָט אייגענטליך אַליין ניט געוואוסט, וואָס ער זאָל קלעהרען וועגען דער געהיימנים וואָס יאַניק האָט איהם צו זאָגען, אָבער ער האָט זיך בערעכענט אז ווי באַלד ער האָט פאַר איהר אזוי פיעל געלד געפאַרדערט מוז דאָס פאַר איהם זעהר וויכטיג זיין, ער האָט דאַרום ערלויבט יאַקאָב'ן ער זאָל געהן צו קאַבאַנאוּ'ן אויס- פאַרשען זיין געהיימנים און מיט דער גרעסטער אונגעדרולד האָט ער איהם אָנגע- הויבען צו ערוואַרטען אום צו ערפאַהרען וואָס דאָ שטעקט.
עס קען זיין אז קאַבאַנאוּ ווייס עפעס וועגען דער גרעפּי'ס פּלוצלינגעס אָפּ- רייזע—האָט ער זיך געקלעהרט—ער ווייס אז זי מיט איהר קינד שטעהען אין אַ גרויס געפאַהר און דאַרום וויל ער פיעל געלד דערפאַר וואָס ער וועט מיר ווייזען אַ וועג ווי אזוי איך זאָל די מוטער מיט דעם קינד רעטען, אַזא זאך האָט ווירקליך ווערטהען מען זאָל פאַר איהר פיעל געלד בעטען, דען ווער איז נאָך אזוי פּערפליכ- טעט די בייידען צו רעטען ווי איהר שוויעגערפאָטער און דעם קינד'ס גראַספאָטער.
און פיעללייכט ווייס ער אז דאָס גאַנצע רייכטהום וואָס איז געבליבען פון דעם גראַף דאַנילאָוו איז אין פּרעמדע הענד אַריינגעפאַלען און ער וויל מיר אויפ- מערקזאַם צו מאַכען אויף דעם און איך זאָל מיך בעמיהען מיין זוהן'ס ירושה זאָל פאַר זיין קינד בלייבען? דאָס איז אויך זעהר וויכטיג.
פּערשיעדענע זאַלכע געדאַנקען האָבען זיך געטומעלט אין שלמח'ס קאָפּ, אָבער וואָס קומט אַרויס פון דעם דענקען, אז די ריכטיגקייט איז אונמעגליך צו ערפאַהרען.
ענדליך, נאָך אַ לאַנגעם וואַרטען איז יאַקאָב צוריקגעקומען. שלמה איז איהם נייגייעריג ענטגעגען געלאָפּען, ער האָט געקוקט אויף זיין געזיכט, ווי ער זאָל וועלען

פה זיין שטערן איבערלעזען אום וואס דא האנדעלט זיך. ער האט ווירקליך אריף
'אקאבי'ס פרעהליכעס געזיכט זעהר א גוטע נייעס איבערנעלעזען, אבער ער האט
אלץ ניט געוואוסט אין וואס זיא בעשטעהט.

— נו ? — האט ער געפרעגט — האסט דו ערפאָהרען דאס וואס דו האָסט
געוואלט ?

— יא, — האט יאקאב געענטפערט.

— יא ? נו, אום וואס האנדעלט זיך דא ?

— דא האַנדעלט זיך אום אזא זאך וואס איז פיעל וויכטיגער אלס מיר
האבען זיך פאַרנעשטעלט.

— נו, זאג'טשע מיר שוין וואס דאס איז ?

— נור ניט געאָיילט ליטבער פאטער — האט יאקאב מיט א שמייעל געענטפֿט
פערט — איך וויל ניט דא זאלסט איבערראישט ווערען, איך וויל זיך נור אויפמערק-
זאם מאכען, דא זאלסט זיין פאַרבערייטעט צו ערפאָהרען זעהר א וויכטיגע זאך.

— דו אַכסט מיך נאך מעהר ניינעריג יאקאב, אבער איך רענק אז איך
פערשטעה אין וואס דיא געהיימניס בעשטעהט.

— אין וואס ?

— קאבאנאו האט דיר געוויס דערזעהלט וואוהין דיא גרעפין מיט איהר
קינד זיינען אוועקגעפאָהרען.

— ניין, פאטער, דאס ניט.

— וואס דען ? אום נאָטעס ווילען רייד שוין !

— דער הערר קאבאנאו האט מיר איבערגעגעבען א גרוס פֿאָ מיין ברודער.
— דאס פערשטעה איך נאר ניט.

— איך האב אבער אן אירטהום געהאט פאטער, ניט קאבאנאו האט מיר
דעם גרוס איבערגעגעבען, דיעזער שורקע האט געוואלט פיעל געלד און אבוואהק
איך האב איהם שוין געוואלט געבען פּוּזעעהן הונדערט רובעל, האט ער אלץ ניט
געוואָלט מיר אויסזאָגען דיא וויכטיגע געהיימניס, נור וויא דורך א וואונדער איז
גראדע אנגעקומען א פרעמדער מענש און דורך איהם האב איך אלעס ערפאָהרען
נאר אהן געלד.

— זאג'טשע שוין, וואס האסט דו ערפאָהרען ?

— דער מאָן וועגען וועלכען איך האב דיר דערזעהלט האט ניט געוואוסט
ווער איך בין און דארום האט ער פאר מיר אין דיא אויגען געזאגט צו קאבאנאוויין
אז דער גראף אנטאן דאנילאוו האט איהם יעצט געשיקט צו איהם.

— וואס ? וואס האָסט דו געזאגט ? — האט שלמה געפרעגט און איז בלאָס

געווארען — דער גראף אנטאן דאנילאוו האט איהם געשיקט ?

— יא, פאטער, אזוי האט ער געזאגט.

— ווען האט ער איהם געשיקט בעפאָר ער איז געשטאַרבען ?

— ניין, יעצט.

— יעצט ? וויא איז דאס מעגליך ?

— וויא באלד ער לעבט איז דאס זעהר מענליך.

— ער לעבט? מיין זוהן לעבט? ער איז ניט פערניפטעט געווארען? האט שלמה אויסער זיך פאר איבערראשונג געשריען.

— זעהסט דוא שוין פאטער אז איך האב רעכט געהאט דאמיט וואס איך האב דאס דיר גלייך ניט דערזעהלט, אויס פורכט דוא זאלסט ניט צופיעל איבער-ראשט ווערען.

— אבער יאקאב רייך ווערטער, איז דאס ריכטיג אז מיין זוהן לעבט? איך קען דאס ניט גלויבען.

— יא, פאטער ער לעבט און ער האט געשיקט א מענשען צו קאבאנאוויץ ערפאהרען ווער זיין פאטער איז און וואו ער געפינט זיך, דען יאניק האט איהם שוין דערזעהלט אז ער האט א פאטער און ער לעבט ערגעץ, אבער ווער ער איז און וואו ער וואוינט האט ער איהם ניט געזאגט.

— לעבט מיין זוהן? — האט שלמה אויסגערופען און פריידענטרעהרען האבען זיך אין זיינע אויגען געווינען — אך, מיין נאָט וויא זאל איך דיר דאנקען, איך בין נאר דיינע חסדים ניט ווערט. אבער מיין ליעבער יאקאב, איז דאס ריכטיג וויא ער האט דיר געזאגט?

— דאס איז ריכטיג פאטער, ער האט דאס ניט מיר געזאגט, זאנדערן קא-באנאוויץ. ער האט נאר ניט געוואוסט אז דאכיי שטעהט א ברודער און הערט דיא וויכטיגע נייעס. דיין זוהן לעבט און דוא קענסט איהם נאך זעהן.

— וויא אזוי קען איך איהם זעהן?

— גאנץ איינפאך. מיר קענען פאהרען צו איהם אין אָרשאַ און דאָרט ווער לען מיר איהם זעהן, דען ער זיצט נאך אין געפענגניס.

— לאמיר שוין פאהרען, מיין זאָהן — האט שלמה געזאגט אויפשפרינגענדיג פון זיין אָרט.

— ניין, פאטער, מיר דארפען זיך נאך אביסעל אפהאלטען.

— ווארום?

— איך גלויב, אז זיין פרוי איז יעצט אוועקגעפאהרען מיט דעם צוועק איהם צו בעפרייען. דען וויא מיר ווייסען זיצט ער אין געפענגניס נור דערפאר, וואס מען מיינט אז ער האט זיין ווייב ערמארדעט און ווען זיא וועט זיך צייגען פלוצלינג לע-בעדיג, וועט ער זעלבסטפערשטענדליך באלד בעפרייט ווערען. דארום איז מיין ראטה מיר זאלען ווארטען נאך אביסעל. פיעללייכט וועלען מיר באלד הערען אז ער איז בעפרייט געווארען וועלען מיר דאן צו איהם פאהרען. דערווייל וועלען מיר טעלעגראפירען צו מיין מוטער זיא זאל וואס צום ניכסטען אהער קומען, וועלען מיר צוזאמען מיט איהר פאהרען נאך דאנלאווקא.

— דאס האסט דוא אויך רעכט. געהם'זשע, מיין זאָהן, שרייב צו דיין מוטער באלד א טעלעגראמע זיא זאל וואס צום ניכסטען אהער קומען ווענען זעהר א וויכטיגע זאך, און אין וואס דיא וויכטיגע זאך בעשטעהט זאלסט דיא איהר ניט שרייבען.

— נ"ט — האט יאקאב געענטפערט און האט אוועקגעשיקט א טעלעגראמע צו זיין מוטער, זיא זאל וואס צום נישטמען קומען נאך מאַסקוואַ.
800 טעם קאפיטעל.

אַלעס אַרויס אויפן טעלער.

מיר האבען געזעהן מערין אריינגעהער צו דעם באנקיר ראטהבלום אין הויז, דארום וועלען מיר אויך נאך איהר נאכגעהן און זעהן וואס פון איהר בעזוך איז געווארען.

דער דיענער האט געמעלדעט רעכעקאין און א פרייליך פּרענט זיך צו איהר און ווינשט מיט איהר צו שפּרעכען.

רעכעקא האט געהייסען מען זאל זיא אריינלאָזען צו איהר אין צימער און וויא מערי איז אריינגעקומען, האט זיא איהר באלד דערקענט און האט פּערשטאַנען אז זיא האט איהר וויכטיגע נייעס געבראַכט.

— פרייליך ראָטהבלום — האט מערי געזאגט זיך דעמיטהיג פּערנייגער —

איהר וועט זיך געוויס וואונדערן אויף דעם וואס איך וואג זיך אייך אויף אָפּט צו בעאונרוהיגען מיט מיינע בעזוכע. גלויבט מיר, גנעדניגעס פרייליך, אז מיר אליין איז דאס אויך זעהר אונאַנגענעהם, אבער איהר מוחט געוויס וויסען אז אין לעבען קומט זעהר אָפּט פּאַר יעדען מענישען, ער זאל געצוואונגען זיין פּערשיעדענע ראָליען צו שפּיעלען.

— דאס וואס איהר מאכט מיר אָפּטע בעזוכע אינטערעסירט מיך וועניג —

האט רעכעקא געענטפערט — נור דאס וואס איהר רעדט פון פּערשיעדענע ראָליען וואס יעדער מעניש דאַרף שפּיעלען, דאס פּערשטעה איך ניט. ערקלערט דאך מיר, וואס מיינט איהר מיט דיא ווערמער ?

— איך וועל דאס אייך ערקלערען, פרייליך ראטהבלום, אבער בעפּאַר איך וועל אייך זאגען דעם ציעל פון מיינ יעצטיגען בעזוך, וועל איך אייך א קליינע פּראַנע שטעלען.

— ביטע, פּרענט וואס איהר ווילט.

— ווען, צום ביישפּיעל, איהר זאלט בעהיטע נאט אריינפאלען אין א טייך און זאלט האלטען בייים דערטרונקען ווערען, און אין דער זעלבער מינוט זאל אונטערקומען אן ארמער מעניש און זאל אייך פון דיא שטימלישע וואסער בעפרייען, וואלט איהר איהם ניט בעלוינט לויט ער האט פּערדיענט ?

— געוויס — האט רעכעקא געענטפערט — איך וואָלט איהם געוויס ערשטענס גוט בעלוינט; צווייטענס, וואָלט איך איהם אימער דאנקבאר געווען פאר דער רעטונג וואס ער האט מיר געבראַכט.

— איך האב ערווארטעט דיעזע ווערמער פון אייך צו הערען, פרייליך ראטהבלום. איך מוז אייך אבער נאך עטוואס פּרענען. ווען יענער ארימער מאן זאל אייך צורופען אין דער צייט וואס איהר טרינקט זיך מיט דיעזע ווערמער:

— איך וויל דיך אלס איינס רעמען, דאך וויל איך דיא זאכסט מיר זיין

יארט נעבען, אז דוא וועסט פאר דער רעטונג וואס איך וועל דיר בריינגען מיר פינף הונדערט רובעל געבען. וואס וואלט איהר געענטפערט ?

— דאס איז א קאמישע פראגע — האט רעכעקא געלאכט — געוויס וואלט איך איהם מיט פערנעניגען פערשפראכען דיא פינף הונדערט רובעל.

— איך מוז אייך זאגען, פרייליין ראטהעלום, אז איהר האלט יעצט אין אזא לאגע. איהר טרינקט זיך יעצט, אפואהל איהר פיהלט דאס ניט און איך בין דער ארמער מענש וואס וויל אייך רעכען. אבער אזוי וויא איך בין זעהר ארם, פער-לאנג איך פון אייך פאר דער הילף וואס איך וועל אייך בריינגען פינף הונדערט רובעל. קענט איהר דאס מיר פערשפרעכען ?

— ווען איהר וועט מיך איבערצייגען אז איהר האט מיך ווירקליך פון טויט גערעטעט, וועל איך מיך ניט ענטזאגען אייך דיא פערלאנגטע סומע צו געבען.

מערי האט אייניגע מינוטען געטראכט און האט נאכהער געזאגט :

— נוט ! איך גלויב אייך, פרייליין ראטהעלום. אלזא, איך בין בערייט אייך צו דערזעהלען, אום אייך פון גרעסטען אונגליק צו רעטען. אבער איך מוז דערביי נאך א קליינע פאָררעדע מאכען.

— וואס איז דאס פאר א פאָררעדע ?

— אין דער שפיעל וואס איך וועל פאר אייך יעצט פאָרשטעלען, שפיעל איך זעהר א טרויעריגע ראָליע. איך געשטעה אייך אליין, אז איך בין אונגערעכט. אבער איך מוז אייך, גנעדיגעס פרייליין, אויפמערקזאם מאכען אויף דעם, וואס איך בין ניט מעהר וויא א יונגעס ארימעס מעדכען. דארום איז קיין וואונדער וואס איך האב זיך געלאזט פערפיהרען פון א שורקע, פון א ניעד, רטרעכטיגען מענשען און האב געטאָנצט נאך זיין פייפעל.

— איך וועל דיעזע מיינונג זעלבסט האבען. אבער דערזעהלט מיר שוין וואס פאר א געפאהר שוועבט געגען מיר ?

— איהר זייט א כלה געוואָרען פאר סימאָן גריץ ?

— יא.

— איהר גלויבט אז ער איז א יורש פון מיליאָנען ?

— דאס איז פאר קיינעם קיין געהיימניס.

— דא איז אבער יא פאָראן אזא געהיימניס, וואס נור איך אליין ווייס פון איהר. פרייליין ראָטהעלום ער איז קיין יורש פון מיליאָנען, ער האט קיין מאל אין קאליפאָרניען קיין רייכען אנקעל געהאט. דאס האט גריץ געמאכט א שווינדעל, אום אייך אין זאק אריינצונארען. איהר פערשטעהט ?

— ניין, איך פערשטעה ניט.

— ער האט אין אמעריקא א גוטען ברודער, וועלכער איז אזא אונמענש וויא ער אליין. מיט דיעזען גוטען ברודער האט ער דאס אבגעמאכט ער זאל צו אייער פאטער א ברעף אריינשרייבען וועגען א רייכער ירושה וואס איז פערבליעבען פאר גריץ פון זינעם א רייכען אנקעל. דיעזער אמעריקאנישער שווינדלער האט אויך געלאזט אבדרוקען אויף א שטיקעל פאפיר וואס זאל אויסזעהן וויא פון א צייטונג

אויסגעשניטען, אז פאר גרייץ איז געבליעבען פיעל מיליאנען פון זיין קאליפארניער אנקעל. נו יעצט פערשטעהט איהר שוין ?

— דאס איז דאך אבער ניט מעהר וויא געזאגט. האט איהר בעדייטע אז אייערע רייד זיינען ריכטיג ?

— יא. איך וועל אייך אזעלכע דייטליכע בעדייטע געבען, וואס איהר וועט זי פאר קיין פאל ניט קענען אָפלייקענען.

— איך בין זעהר נייגיריג דיא בעדייטע צו זעהן.

סערי האט ארויסגענומען דעם ברעף וואס זיא האט ביי גרייץ צוגענומען אלס פפאנד (משכח) זיא זאל איהם אין דער האנד האבען, און האט עס איבער-געגעבען רעבעקא'ן.

מען קען זיך לייכט פאָרשטעלען וויא אויסער זיך רעבעקא איז געווארען אלס זיא האט דיעזען ברעף דורכגעלעזען.

— נו, פרייליין ראטהבלום, איהר זעהט שוין וואס פאר א בעטרינער אייער זעהר ברויטיגאט איז ? — האט סערי געזאגט — זיינען דאס ניט געניגענדע בעדייטע אז ער האט אייך אלעמען דיא קעפ פערדרערט, אום אייך אין זיינע הענד צו דערטאפען ? איהר זאלט אבער ניט מיינען, אז דאס האט ער געטהאן אויס גרויסער לייעבע צו אייך. איך קען דיעזען פערפלוכטען סוביעקט זעהר גוט. איך ווייס, אז ער איז ניט פעהיג צו לייעבען א מעדכען מיט ארענטליכע אבזיכטען. ניין, פרייליין, ער איז ניט אין אייך פערליעבט, זאגערען אין אייער געלד; דאס איז ביי מיר אזוי זיכער, וויא איינס מיט איינס איז צוויי. קיים וועט ער אייך הייראטען וועט ער אייער געלד צונעהמען און איהר וועט איהם שוין מעהר אין דיא אויגען ניט זעהן.

— דאס איז שרעקליך ! — האט רעבעקא אויסגערופען וועהרענד אלע פאר-בען האבען זיך אין איהר געזיכט געווייעזען.

— דאס איז נאך ניט נאך, פרייליין ראטהבלום — האט סערי געזאגט.

— דאס איז נאך ניט נאך ? וואס נאך האט איהר צו דערזעהלען ?

— געדענקט איהר אז איך בין ביי אייך געווען און האב אייך דערזעהלט א געשיכטע, וויא א געוויסער יאקאב פין האט מיך אין א בלאַטע פערשלעפט און

האט מיין עהרע געריכט ?

— יא, איך געדענק דאס זעהר גוט.

— דאס איז דיא פאלשע ראַליע וואס איך האב אייך שריהער דערמאנט,

וואס איך האב פאר אייך געשפיעלט. דער אונטענש גרייץ האט מיר מיט זיינע גלאַטע פאלשע ווערטער צוגערעדט איך זאל אייך אזא ליגען דערזעהלען. ער האט

מיר א גאנצע געשיכטע דערזעהלט, וויא איהר האט זיך פערליעבט אין דיעזען יאקאב פין וועלכער איז א מערדער, און אייער פאטער האט גרויסע שמערצען

פון דיעזער לייעבע. דארום האט ער, אלס אייער פאטערס בעסטער גוטער פריינד, זיך אונטערגענומען אייער לייעבע צו דעם מערדער איינצולעטשען, דורך דער געשיכטע

וואס ער האט געהייסען מיר אייך דערזעהלען. איך האב איהם געגלייבט, און האב אייך דערזעהלט דיא געשיכטע וואס ער האט מיך אויסגעלערנט. יעצט גלייב איך,

ווייסט איהר שוין ווער סימאָן נריץ איז, און איהר וועט מיר נעשטעהן אן איך האב אייך פון פייער אדער פון וואַסער גערעטעט.

רעבעקא האט איהר זעהר אויפמערקזאם אויסגעהערט און האט נאכהער געפרענט:

— קענט איהר מיר ניט זאנען, וויא אזוי קומט דער בריעף פון אמעריקא צו אייך?

— איך קען דאס אייך זאנען. אלס איך האב ערפאהרען וואס פאר א פער-דאָרבענער סוביעקט דיעזער נריץ איז, האב איך באלד געוואָלט פליהען צו אייך און אייך מיט זיינע פעהרעלטניסע בעקאנט מאכען. אבער נריץ, וועלכער האט געוואוסט אז איך בין זעהר ארם, האט מיר פערשפראַכען טויזענד רובעל צו געבען דערפאר וואס איך וועל שווייגען. ער האט מיר זאנאר ארויסגעגעבען וועכסלען אויף דיעזער סומע, און אלס איך האב דיא וועקסלען ניט געוואלט גלויבען האט ער מיר אלס פפאָנד געגעבען דיעזען בריעף, אז אויב ער וועט מיר דאס געלד פאר זיין האכצייט מיט אייך ניט איינצאהלען, זאל איך דאס רעכט האבען אייך אַלעס צו דערזעהלען און מיין ערזעהלונג דורך דיעזען בריעף בעשטעטיגען. איך האב אבער זיך בערעכענט אז עס איז א זינדע פאר נאט צוליעב געלד דאס געוויסען פערשמוצען און האב מיך דארום בעשלאָסען אייך אַלעס צו ענטדעקען.

— זעהר שעהן, איך בין אייך דאפיר זעהר דאנקבאר און וועל אייך דערפאר זעהר שעהן בעפריידיגען, אבער איך האב צו אייך א קליינע ביטע.

— וואס פערלאנגט איהר?

— איך וויל איהר זאלט דאס אַלעס וואס איהר האט ערשט גערעדט, איז בערדערזעהלען מיין פאטער.

— איך קען דאס אייך טהאן. איז אייער פאטער יעצט צו הויזע?

— יא. קומט מיט מיר אריין צו איהם אין צימער.

— איך געה — האט מערי געזאגט — איך האב נאר קיין פורכט ניט דיא וואָהרהייט צו דערזעהלען.

מערי איז נאך רעבעקא'ן אריינגעגאנגען צו דעם באנקיר אין צימער. זיי האב בען געטראפען ראטהבלומען פערטיעפט איבער א בלאַט צייטונג.

— פאטער! — האט רעבעקא געזאגט — דיעזעס מערבען האט דיר זעהר וויכטיגע נייעס צו דערזעהלען.

— וויכטיגע נייעס? — האט ראטהבלום ערשטוינט געפרענט בעטראכטיגער מערי'ן מיט פריפענדע בליקען.

— יא, פאטער. זיא וועט דיר ערשטענס אפגעבען א גרוס פון גריץ'ס אנקעל אויס קאליפאָרניע; צווייטענס, וועט זיא דיר נאך א שעהנע געהיימיניס ענטדעקען. דערזעהלט, פרייליין, מיין פאטער אַלעס, וואס איהר האט מיר פריהער דערזעהלט.

מערי האט פאר דעם באנקיר אַלעס איבערדערזעהלט. זיא האט איהם אויך דעם בריעף אויס אמעריקא געוויזען.

דער באנקיר איז בלאס געוואָרען און האט נאר ניט געוואוסט וואס צו ענטפערען.

— רוא זעהסט שוין, ליעבער פאטער — האט רעכעקא געזאגט — דאס זאי נאר דיא קלינסטע מענישען קענען אמאל פערשטריקט ווערען אין דער געץ פון שווינדלער און בעטריגער? געדענקסט דוא אז איך האב פאר קיין פאל געוואלט ווערען גרייסי בלה, ווייל איך האב שוין לאנג דערקענט אז ער איז א פערדאָר-בענער מענש. יעצט האסט דוא א טיכטיגע לעקציאָן ערהאלטען און איך גלויב, אז פון היינט אָן און ווייטער וועסט דוא צוגעבען אז דיין טאכטער האט אויך אביסעל פערשטאנד און נאך דעם פערשטאנד וועסט דוא זיא לאזען האַנדלען...

— דוא האסט רעכט, מיין קינד, — האט ראטהעלום געענטפערט קושענד זיין טאכטער — איך מוז געשטעהן אז איך האב דא געהאנדעלט וויא א דוסיקאָפ און אלס שטראפע פאר דיא שמערצען און שאנדע וואס איך האב דיר דורך מיין דומען שטרייך פערשאפט, פערשפרעך איך דיר זיה ניט מעהר צו מישען אין דער גרינדונג פון דיין צוקונפט. גרינדע דוא איהם אליין, קלייב זיך אויס א ברויטינאס וועלכער וועט דיר אליין געפעלען, און מיר לאז נור איבער מיין פעסערליכען זענען דיר צו געבען.

— איך דאנק דיר ליעבער פאטער פאר דער פערשפרעכונג — האט רעכעקא העכסט דערפרייט געענטפערט אומארמענד איהר פאטער און אין איהרע אויגען האבען זיך פריידען-טרעהרען געוויזען.

310 מעס קאפיטעל

דער פערליעבטער.

דעם זעלבען נומערן איינדרוק וואס דער סטודענט לעאָפּאָלד פריעד האט געד מאכט אויף בת-ישבע'ן, האט זיא געמאכט אויף איהם. זיא האט איהם וויא בעצויבערט מיט איהר בלענדענדער שעהנהייט. ער איז אויסער זיך געווארען פון איהר האלטונג און איהר שעהנער שפראכע. בעזאָנדרעס האט איהם איבערראשט איהר העלדען-מוטה.

דיא לעזער ווייסען געוויס, אז קראַנעשטיין האט בת-ישבע'ן פאר דעם יונגען מאן פאַרנעשטעלט אלס זיינע נייכטע (פלעמיאניצע) דען ער האט ניט געוואלט אז ער, וויא אויך זיין שוויגער-מוטער, זאָלען וויסען אז דאס שעהנע מעדכען איז זיין בראוט. אום דיא אלטע עקס-שוועגער זאל אויף איהר ניט קוקען וויא אויף איהר טאכטערס שמעל-פערטרעטערין, וואס דארוך קען זיך אין איהר ערוועקען א שטארקער האס צו בת-ישבע'ן.

— קראַנעשטיינס א נייכטע און אזא שעהנעס מעדכען, ווארום זאל איך מיך ניט קענען אום איהר האנד בעווערבען? — האט זיך פריעד געקלערט און מיט יעדען טאג איז דיא לוסט ריעזען שאַץ צו בעקומען אין איהם שטארקער גע. וואָרען.

ער האט דאס אבער קראַנעשטיינען ניט געוואלט זאגען. ער האט זיך

געשעמט צו זאנען אז ער איז פערליעבט אין א מעדענע וואס ער האט בלויז אין מאל געזעהן. ביי איהם איז געבליעבען ער זאל זוכען דיא מעגליכקייט וואס פריהער זיך נאך אמאל צו זעהן מיט בת-שבע'ן, ער זאל וועניגסטענס דאָרט אין סאַמאַר רינקע מיט איהר א פאר טעג פערבריינגען, דאן וועט ער שוין קענען פריי זאנען אז ער לייעבט זיא און בת-שבע וועט זיך געוויס ניט ענטזאנען זיינע צו זיין. אויך קראַנענשטיין וועט מיט פערנעניגען זיין ניכטע אין זיינע הענד איבערנעבען, ווייל ער ווייס אז פאר איהם וועט זיא גליקליך זיין.

ער האט אנגעהויבען צו צעהלען דיא מינוטען אז זיין טאַנטע דיא מאדאם לאה פריעד זאל שוין קומען אהער פאהרענד נאך סאַמאַרינקע, דאָרט דעם זומער צו פערבריינגען, דען דאָן וועט ער דאך האבען אן אויסרייך אויך אַהין צו פאהרען אום זיין אלטער טאַנטע אַהין צו בעגלייטען.

פון יענעם טאָג אָן וואס דער יונגער מאן האט דערזעהן בת-שבע'ן, איז זיין רוהע פערשוואונדען געוואָרען. איהם איז אין מאסקווא צו ענג געווארען. ער וואָלט, דוכט זיך, א האלב לעבען אפגעגעבען ער זאל קענען שוין נאך סאַמאַרינקא פאהרען, וואס גיכער דער שעהנער בת-שבע'ן צו זעהן, מיט איהר ריידען און זיך אייבערצייגען צו קען ער האבען האפנונג זיא זאל זיין פריי ווערען.

קראַנענשטיינען איז גאָר ניט איינגעפאלען דער געדאנק, אז דער סטודענט וואס איז פערנומען מיט זיין סטודיום האט אין זינען לייעבע און ער האט יעצט בת-שבע'ן פיעל מעהר אין זינען אלס סטודיום, דארום האט ער מיט פריעד'ן זעהר אָפט גערעדט ווענען בת-שבע'ן. און אז לעאָפּאָלד האט איהם געזאגט אז דאס מעדענע איז א זעלטענהייט, האט עס איהם זעהר געפרעהט און בת-שבע איז ביי איהם מיט הונדערט פראָצענט טהייערער געווארען. ער האט זיך הערעליך געפרעהט וואס ער איז אזוי גליקליך אזא זעלטענע כלה פאר זיך אויסצוקלייבען און פאר דיא גוטע רייד וואס לעאָפּאָלד האט ווענען איהר גערעדט, איז ער (פריעד) אויך ביי איהם זעהר טהייער געוואָרען.

עס לייענט אין אלגעמיין אין יעדען מענשענס נאטור, ער זאל לייעב האבען צו ריידען ווענען דער זאך וואס געפעהלט איהם זעהר גוט, דארום איז קיין וואונדער וואס דיא צוויי מענער וואס ביידע ווארען פערליעבט אין בת-שבע'ן, האבען בעד שטענדיג ווען זיי זיינען צוזאמענגעקומען, ווענען איהר זעהר פיעל גערעדט.

עס שאַדעט ניט, ווען מיר וועלען זיך איינהערען צו איינעם פון זייערע געשפרעכע.

דאס וואָר אכט טאג נאך בת-שבע'ס אפרייזע. אלס קראַנענשטיין איז געזעדט מען ביי זיך אין צימער פערטיעפט אין געדאנקען, איז לעאָפּאָלד פריעד אריינגעקומען מיט א דעזעשע אין דער האנד.

— הערר קראַנענשטיין! — האט ער געזאגט — איך האב ערשט ערהאלטען א מעלעגראמע פון דער טאַנטע לאה. זיא שרייבט אז זיא פאהרט הייטע ארויס אהער, אום נאך סאַמאַרינקא צו פאהרען.

— אוי? — האט קראָנענשטיין צופריערדען אויסגערופען — זיא פאהרס שוין מאַרנען אַררס?

— יא — האט לעאָפּאָלד נענטפערט איהם דיא טעלעגראמע איבערריי. כענד — מאַרנען וועל איך זיא ערווארטען ביי'ס באַהנהאָף.

קראַנענשטיין האט דורכגעלעזען דיא טעלעגראמע און האט געזאגט:

— דאס פּרעהט מיך זעהר. דיא ארמע בת-שבע זיצט אין סאמארינקא איינע אליין, איהר טח דארט זעהר אונמוטהיג זיין. מיט דער שווענער-מוטער'ס קומען וועט איהר שוין פּרעהליכער ווערען.

— יא — האט פּריעד געזאגט — איך שטעל מיר פאָר וויא אונמוטהיג זיא זיא איז דארט אין דעם איינזאמען דאָרף. ווער ווייס צו איז דארט אלעס איינגעד אָרדנעט וויא א זומער-וואוינונג דאָרף זיין?

— זיי זיכער, אז מיין מענטש וואס זיצט דאָרט האט שוין אלעס אויפ'ן בעסטען ארט איינגעאָרדנעט. איך האב איהם שוין צוויי פּריעף געשריעבען ער זאל אלע צימער איינריכטען אויפ'ן פּיינסטען ארט.

— דאך, גלויב איך, טח איינער פח אונז אהין אריינפאהרען זעהן, צו האט אייער מענטש געטהאן וויא איהר האט איהם געהייסען.

— איך קען ניט פאהרען, דען איך בין זעהר בעשעפטיגט.

— נו, וועל איך אהין פאהרען צוזאמען מיט דער טאָנטע.

— קענסט דוא דען זיך אפרייסען פון דיין סטודיום?

— דאס איז פון דיא קלענסטע זאכען. איך געהם ארויס פון א דאָקטאָר א צייגניס אז איך בין ניט געזונד, וועט מען מיך אפלאזען אויף א פאר וואָכען.

— אויב דוא קענסט דאס טהאָן, וועל איך דיר זעהר דאָנקבאַר זיין; דען איך בין זעהר נייגעריג צו וויסען וויא בת-שבע פיהלט זיך דאָרט אין דעם איינזא-מען פּערוואַרפענעם אָרט.

— איהר קענט זיין זיכער, אז איך וועל בעשטימט פאהרען

— איך גלויב, אז דיא ביידע פרויען וועלען דאָרט צווישען זיך זעהר גוט לעבן. בען. וויא מיינסט דוא, לעאָפּאָלד?

— ביי אייך איז נאך א צווייטעל צו וועלען זיי גוט לעבען? געוויס וועלען זיי איינער פון דער צווייטער שטארק צופריערדען זיין. דער טאָנטע קענט איהר דאָך,

זיא איז זעהר אָן ערלע פּרוי; מען קען זאגאר זאגען, אז זיא איז א סוסטער פח גוטסקייט. נו, און אייער ניכטע ווייזט אויך אויס צו זיין זעהר אן ערלעס מעדכען.

— צו זיא איז אן ערלעס מעדכען? מיר שיינט, אז מען געפינט אין דער גאנצער וועלט איהר גלייכען ניט. וואס זאגסט דוא, לעאָפּאָלד?

— מיר שיינט אויך אזוי, אָפּוואהל איך האב דיא עהרע געהאט זיא גור איין מאל צו זעהן.

— דאס איז גענוג — האט קראָנענשטיין מיט א פּערנעניגטע מינע ערווען. דערט — אויף א גוטען בריליאַנט דאָרף מען לאנג ניט קוקען זיין ווערטה צו פּערי-שטעהן. מיט דעם ערשטען בליק אויף איהם, פּערישטעהט מען וואס ער איז.

— דאס האט איהר פאלקאמען רעכט, איך בין אויך מיט דער מיינונג אז אייער ניכטע איז אזא בריליאנט וואס מען דארף לאנג זוכען און ווער ווייס צו וועב מען אזעלכעס געפינען. אבער זאגט מיר הערר קראנענשטיין וואס איז דאס געווען פאר א געשיכטע מיט בת-שבע'ן און מיט יענעם יונגען מאן וועלכען זיא האט אזוי הארט בעשטראפט.

— דאס איז איהר געהיימיניס, און איך האב זיא נאר וועגען דעם ניט געוואלט פרעגען, אבער איך צווייפלע ניט אז דער יונגער מאן האט דיא שטראפע כשר פער דיענט. זיא וועט ניט טהאן אזא זאך וואס איז אונרעכט.

— זאל איך איהר וועגען דעם פרעגען ווען איך וועל זיין אין סאמארינקא?
— וואצו? קוים זאגט זיא דאס אליין ניט, וואהרשיינליך וויל זיא ניט יעמאנד זאל דערפון וויסען.

— דאס האט איהר אויך רעכט.

— וועסט דוא געוויס פאהרען מיט דער שווענער אהין?

— יא, בעשטימט.

— און דוא וועסט דאָרט פערברענגען א פאר וואָכען?

— יא.

— זעהר גוט, דאס פּרעהט מיך זעהר. איך גלויב אז אין אכט טאג ארום זאל איך אויך קענען פאהרען אהין, וועלען מיר דאָרט א קורצע צייט צוואמען זעהר גוט פערברענגען. איך וועל מאָרגען צוואמען מיט דיר ארויספאהרען בעגענען דער שווענער אום איך זאל איהר קענען פארשטעלען בת-שבע'ן אונטער דיא אויגען און ביי איהר אויסווירקען זיא זאל איהר וויא א טאכטער בעהאנדלען.

אויף מאָרגען זיינען ווירקליך ביידע מענער ארויסגעפאהרען צום וואקזאל און האבען אבגעהאַלט פון דאָרט דער אלטער לאה פריעד וועלכע איז געקומען צו פאָהרען.

דיא לאה פריעד וואר א פרוי פון אונגעפעהר זעכציג יאהר אלט, אין איהר פערקאָרטישעמעס געזיכט האט מען לייכט געקענט דערקענען אז זיא איז א מאָל געווען א זעלטענע שעהנהייט. אבער דאס האט מיין אויך געקענט דערקענען אז אין איהר ברוסט איז פערנראבען א גרויסע וואונד.

דיא וואס האבען דיעזער פרוי גוט געקענט האבען געוואוסט אין וואס איהר וואונד בעשטעהט. זיא האט געהאט גלויס איין טאָכטער, וועלכע וואר קראנענ-שטיינס פרוי, דער טאָכטער האט זיא געליעבט איבער אלעס אין דער וועלט און דיא טאכטער איז מיט א פאר יאהר צוריק אויס שווינדזוכט געשטארבען אהנע דאס זיא האט נאך זיך א קינד איבערגעלאָזט. דיא אלטע האט פון יענעם טאג אן וואס דיא טאָכטער איז געשטאָרבען זיך ענטזאגט פון דער גאנצער וועלט און פון אלע פערניגען. פאסט יעדען טאג פלעגט זיא געהן צו דער טאָכטער אויפן קבר זיך דארט אויסוויינען און איהר ביטער הערץ אויסצוגיעסען. איהר האט פון דעם נאנג קיין שנעע און קיין פראָסט ניט אבגעהאלטען. דערפאר האט זיא דעם גאנצען זומער פערבראכט אין דער שעהנער דאציע סאמארינקא. דיא דאציע איז איהר

אויך לעב נעווען נור דערפאר וואס איהר טאכטער האט דארט דא לעצטע טעג פון איהר לעבען פערבראכט.

זיא האט איהר שווינערזאהן קראַנענשטיינען זעהר נעליעכט, ווייל זיא האט נעוואוסט וויא טהייער זיין ווייב, איהר טאָכטער איז ביי איהם נעווען, ער איז דארום ביי איהר וויא איהרס א קינד טהייער נעווען, זיא פלעגט זיך נאר דערקוויקען ווען זיא האט איהם דערזעהן.

אויך יעצט אלס זיא האט איהם נעטראפען אויפן באהנהאָף, האט זיא זיך שטאַרק דערפרעהט, צערטליך האט זיא איהם אומאַרטט און נעקושט און הייסע טרעהרען האבען פון איהרע ארמען אננעהריבען צו רינען.

קראַנענשטיין האט זיא נום נעקענט, ער האט נעוואוסט וואס איהרע טרעהרען בעדייטען, דארום האט ער זיא אויך הערצליך נעקושט און האט זיך מיט אלע קרעפטען בעמיהט זיא צו ערהייטערן און ערמונטערן.

— מוטער! — האט ער צו איהר מיט קינדישע צערטליכקייט נעזאגט — עס איז שוין צייט איהר זאלט פערנעסען דאס אונגליק וואס אונז ביידען האט נעטראָ-פען. מיר וועלען מיט אונזערע טרעהרען אונזער חוה'ן ניט מעהר לעבעדיג מאכען.

— עבען דארום וויין איך — האט דיא אלטע פערצווייפלט נעזאגט — דאס איז מיין נאנצע קלאנ וואס איך ווייס אז מיין חוה'ן וועל איך שוין ניט לעבעדיג מאכען. אָ, ווארום האט מיך נאָט אזוי נעשטראָפּט און האט זיא פריהער צונענומען אלס מיך? מיר איז שוין לאנג צייט נעווען צו שטאַרבען. ווען פון מיין קינד זאל האַפּטיג נעווען בלייבען א שפראסלינג, וואָלט איך זיך נאך נעקענט טרייסטען. מיין חוה'לע האט אבער נאך זיך קיין קינד איבערנעלאזט, פון איהר איז קיין אנדער אנדענקונג נעבליעבען וויא איהר קבר. וויא קען איך מיך נאך אזא אונגליק בערוהינען! איך נעדענק נאך יענע נוטע צייט ווען איך פלעג צוזאמען מיט איהר פערברענגען דעם זומער אין סאטארינקא. וואס פאר א גליקליכע טעג דאמאלס זיינען נעווען און יעצט מוז איך דאָרט אליין זיצען. מיר איז נור נעבליעבען דאס ביטערע פערניגען צו בע-זוכען דיא ערטער וואו זיא פלעגט לעבן האבען צו זיצען.

— אבער מוטער, פון דיא אלע זאכען וועט אייך קיין נוצען אַרויסקומען — האט קראנענשטיין נעענטפערט — מוטהיגט אייך און פערטראגט נעדולדיג דיא שטראַפע פון נאָט. איך האב נעזאָרנט וועגען דעם, איהר זאלט אליין אין סאטא-רינקא דעם זומער ניט פערברענגען. דאָרט ווארט שוין אויף אייך אן עדעלע פערזאן וואס וועט אייך דיא זומערדיגע טעג מיט איהר נעזעלשאפט פערזיסען.

דיא אלטע האט איהם ערשטיגט אנעקוקט און האט געפרעגט:

— ווער ערווארטעט מיך דען דאָרט?

— מיינע א ניכטע, זעהר א לייענענסווירדיגע מעדכען. איך ווייס אז זיא וועט

אייך דאָרט בעהאַנדלען וויא א נוטע נעטרייע טאָכטער און איהר וועט זיא אויך לעבן בעקומען וויא זיא זאל זיין אייערס א קינד.

אויף דער אַלטער'ס נעזיכט האט זיך נעווינען אן אונצופריעדענע מינע.

— דאס איז איבעריג — האט זיא געשטאמעלט — איך האב זעהר ליעב דיא איינזאמקייט, דען איך קען דאן אונגעשטערט ווענען מיין טאכטער דענקען.

— דאס מאכט נאר ניט אויס, ווענען אייער טאכטער וועט איהר אייך קענען דענקען וויפיעל איהר ווילט, אבער אין דיא מינוטען וואס איהר וועט וועלען וויא אלע מענשען געניסען דיא פערנניגען פון דעם פריהלינג און דעם זומער, וועט זיא אייך געוועלשאפט לייסטען און איך בין איבערצייגט אז זיא וועט אייך צו לאסט ניט פאלען.

— אז זיא איז שוין דאָרט, זאל זיא זיין — האט דיא אלטע געענטפערט — אלעס איינס איז קיין מענש אין שטאנד מייע געדאנקען פון מיין טאָכטער אבצר ווענדען.

— טאָנטע — האט לעאָפּאָלד געזאגט — איך וועל אייך נאך סאמארינקע אוועקפיהרען.

— דוא ? — האט זיא פערוואונדערט געפרעגט — וואצו זאלסט דוא זיך אב-רייסען פון דיין שטודיום און פאהרען מיט מיר ?

— איהר ווייסט דאָך ליעבע טאָנטע וויא טהייער איהר זייט ביי מיר — האט פריער געענטפערט — דארום וויל איך זעהן צו איז דאָרט אלעס אין אָרדנונג.

— זעהר שעהן מיין קינד, איך דאנק דיר זעהר דערפאר וואס דוא זאָרנסט אזוי ווענען דיין אלטער טאָנטע. איך וויל דאָך אבער מיר זאלען נאך הייטע אוועק פאהרען, דען דוא ווייסט דאָך אז איך קען ניט ערטראגען דעם גערויש פון א גרויסער שטאדט.

— מיר קענען הייטע פאהרען טאָנטע. פון מיין זייט איז קיין הינדערניסע פאָרהאנדען, איך האב נאך געסטערן גענומען אן ערלויבניס פון מייע פראָפעסאָרען אויף צוויי וואָכען.

און ווירקליך אין דעם זעלבען טאג זיינען ביידע אוועקגעפאהרען נאך סאָמארינקא.

311 מעס קאפיטעל.

וואונדער איבער וואונדער.

שטארק מער איז מיכאל גרינזאנג געקומען אהיים פון דער גאס. דאס איז ער ארומגעלאפען נאכפארשוונגען צו מאכען ווענען דער גרעפין מאריא, פיעללייכט ווייס יעמאנד ווענען וואס דער גראספירסט איז מיט איהר אוועקגעפאהרען.

ער האט אבער נאר ניט ערפאהרען און איז צוריק אהיים געקומען שטארק מייער און ביזן.

זיין פרוי סאבינא וועלכע האט געוואוסט ווענען וואס ער איז אוועקגעגאנגען, איז איהם ענטגעגען געלאפען און האט איהם געפרעגט צו האט ער עפעס געדערט.

— ניין ! — האט ער זיפצענד געענטפערט — איך ווייס נאָר ניט, אבער מיר האבען זיך ניט צו בעאנרוהיגען. ווען דער גראספירסט זעלבסט איז מיט איהר געפאהרען, וועט איהר קיין שלעכטעס געשעהן.

— מען האט פיעללייכט בעדארפט אנפרענען ביי א נומען פריינד אין אַרשא? — דאס איז אן אומאָנאָסטע ארבייט — ווען דער גראספירסט וויל דערפון מאכען א געהיימניס, וועט קיינער עטוואס ערפאהרען וואס דאָרט טהוט זיך. — מיר רייסט זעהר דאס הערן, — האט סאבינא געזאגט — איך מוז דיר זאגען, מיכאל, אז איך שלאף איינפאך קיין נעכט. עפעס זאגט מיר דאס הערן אז דיא ארמע גרעפן איז אבערטאלס אין אן אונגליק אריינגעפאלען. — קוק ניט אויף דעם וואס דאס הערן זאגט דיר — האט גרינזאנג געענט-פערט מיט א שמיכעל — געוויס ווייסט דוא וואס דיא וועלט זאגט אז א הערן איז א האלבער נביא און א נביא איז א נארר... — ביי דיא ווערטער איז ער צוגעגאנגען צו זיין שרייבטיש און האט אנגעהויבען דורכצולעזען דיא פיעלע בריעף וואס דארט איז געלעגען, וועלכע דער בריעף-טרענער האט אין זיין אבוועזענהייט געבראכט. — איין בריעף האט אויף זיך זיין אויפגעקראמקייט געצויגען ווייל ער האט אויף איהם בעמערקט א שטעמפעל, אויף וועלכען עס וואר געדרוקט דאס וואָרט „דאָנילאָוקא“.

— א בריעף פון דאָנילאָוקא? — האט ער ערשטיגט געזאגט — ווער קען דאס פון דאָרט צו מיר שרייבען? — דוא מאכסט מיר זעהר נייגערין — האט סאבינא געזאגט — ווער קען ווירקליך צו דיר פון דאָנילאָוקא א בריעף שרייבען? — איך וועל שוין באלד זעהן — האט גרינזאנג געענטפערט עפענענדיג דעם בריעף.

— אהא! — דאס איז פון דעם אלטען איזאנען — האט ער געזאגט אַקוק-טהאָנדיג אויף דעם אונטערשריפט.

— פון איזאנען? וואס שרייבט ער דיר? — ער שרייבט זעהר א שווערע האנדשריפט — האט גרינזאנג געזאגט קר-קענדיג אין דעם בריעף. עס איז אונגענליך דעם בריעף צו לעזען. אבער וואָרט, איך וועל איהם דאָך איבערלעזען.

ער האט זיך זעהר אנגעשמרענט און האט א לאנגע צייט געקוקט אין דעם בריעף.

פון מינוט צו מינוט איז זיין געזיכט פערענדערט געוואָרען. עס וואָר לייכט אָן איהם צו דערקענען, אז ער גלויבט זיינע אויגען ניט.

— וואס איז דאס מיט דיר, מיכאל? — האט סאבינא אונרוהיג געד-פרענט — וויא איך דערקען אָן דיר, האט דער בריעף א שטארקע ווירקונג אויף דיר געמאכט.

— סאבינא! — האט גרינזאנג מיט א ציטערנדע שטימע געענטפערט — איך בין אויסער זיך. זאג, מיין לעבען, שלאָף איך יעצט אדער איך וואָך? — וואס איז דאס פאר א פראַגע? — האט סאבינא העכסט ערשטוינט געפרענט.

— סאבינא! — האט נרינזאנג אויסגערופען און פון זיינע אויגען האבען זיך אנגעהויבען צו קייקלען טרעהרען — מיר גלויבט זיך דאס ניט, איך קען עס ניט גלויבען. אך, מיין נאָט! וואס טהוט זיך דא?

ער האט זיך מיט ביידע הענד געחאפט פאר זיין קאָפּ, וויא ער זאל פירכט מען דאס דער קאפּ זאל זיך ביי איהם ניט צושפאלטען.

— אבער אום נאָטעס ווילען, מיכאל, דוא וואָרפסט אויף מיר אזא שרעק, דאס איך פאל איינפאך פון דיא פיס. זאג מיר שוין וואס פאר אן אונגליק דא האט געטראפען?

— ניין! — האט נרינזאנג ווירקליך וויא פון שלאף גערעדט — דאס איז קיין אונגליק, אין גענענטהייל, דאס איז איינס פון דיא גרעסטע גליקען. אבער... מיר גלויבט זיך דאס ניט. דאס איז אונטענליך, דאס זייען צו גרויסע וואונדער. דאס קען ניט זיין.

— וויא איך זעה, האסט דוא זיך הייטע בעשלאָסען פון מיר מיין געזונד צו צו געהעמען — האט סאבינא אויפגערענט געזאגט — רייד שוין, לאָטיך הערען וואס שרייבט דיר איוואן?

— ער שרייבט... ער שרייבט וועגען דעם מערדער וואָרין, וואס האט ארום דאָנלאוואק ערמארדעט א קינד.

— וואס שרייבט ער דיר וועגען איהם? איז דאס פיעללייכט דערזעלבע סעמיאן וואָרין וועלכען מיר זוכען?

— יא... יא, סאבינא, דאס איז דער זעלבער.

— אזוי? דאס איז דער זעלבער סעמיאן וואָרין, דער זאהן פון יענער עטא וואס צו איהר האבען מיר אינזער קינד אפגעגעבען?

— יא, סאבינא, דאס איז דער זעלבער...

— נה, האט פיעללייכט איוואן פון איהם עטוואס ערפאהרען וועגען אונזער קינד?

— יא... יא... ער האט ערפאהרען.

— ער האט ערפאהרען? — האט סאבינא ווילד א געשריי געטהאן — זאג שנעל, וואס האט ער ערפאהרען?

— ער האט ערפאהרען אז דאס קינד וואס האט זיך ערצויגען ביי עטא וואָרין לעבט.

— זיא לעבט? מיין טאָכטער לעבט? — האט סאבינא אויסגערופען און איהר געזוכט איז פון איבעראשונג לייכענבלאס געוואָרען.

— זיי-זשע ניט אזוי אויפגערענט — האט נרינזאנג געזאגט — זאנסט וועל איך דיר שוין ניט דערצעהלען דאס איבעריגע.

— איך בין ניט אויפגערעט — האט סאבינא געענטפערט און האט זיך בע- מיהט צייגען א מונטערעס געזוכט — איך בין ניט אויפגערענט לעבער מיכאל. אַ האב ערבארמען, דערצעהל מיר ווייטער, אונזער קינד לעבט, איך קען נאָר האפען, מיין טאָכטער צו זעהן.

-- יא, סאבינא, אונזער קינד לעבט -- האט נרינזאננס ערוידערט -- זעלבסט מערשטענדליך אז זיא ווייס ניט אז מיר זיינען איהרע עלטערן.

— אן ער שרייבט דיר וואו זיא געפינט זיך ?
— יא.

— וואו ? זאג געשווינד וואו געפינט זיך אונזער מאַכטער ? אָ, מיין נאָם, איך שטעל מיר פאַר וואס פון איהר האט געקענט ווערען נאך דער ערציהונג וואס זיא האט געהאט ביי אזא נוב וויא וואָרן איז געווען.

— מערקווירדיגער ווייזע איז פון איהר געוואָרען זעהר א ליבענעסווירדיגע אנשטענדיגע פרוי, סאבינא ! ווען איך וועל דיר זאגען דעם נאמען פון אונזער מאַכט- מער וועסט דוא אויסער זיך ווערען, דיר וועט דאס אונגלויבליך פאַרקומען.
און ביי דיא ווערטער האבען זיך פון נרינזאננס אויגען אבערמאלס אנגעהויבען צו גייעסען טרעהרען.

— וואס דוא ווייסט אויך וויא אונזער קינד הייסט יעצט ? — האט סאבינא העכסט גייעריג און ערשטוינט געפרענט.
— יא, סאבינא, איך ווייס.

— נו, זאגזשע שוין וויא הייסט זיא ? אן וואו איז זיא. איך קען ווירקליך ולד ארויס דורך דינע רעטהעזעלאפטע ווערטער, ווארום שווייגסט דוא אל ? זאג וויא הייסט אונזער מאַכטער ?
— זיא הייסט ...

— וויא ?

— גרעפן מאריא דאנילאוו.

א ווילדעס געשריי האט זיך ארויסגעריסען פון סאבינא'ס האלז און זיא איז אין אָהנמאַכט געפאלען אין נרינזאננס הענד.

812 מעס קאפיטעל.

עס איז געפעהרליך.

סיסאן גריץ איז פערצווייפּעלט, ער ווייס אז קיים וועט ער באלד ניט ברענגען מערץ קיין געלד וועט זיא איהם אויפשפיעלען אזא חתונה וואס איהם וועט זיין פינסטער און ביטער, און וואו צו געהטען געלד האט ער קיין אויסזיכט געהאט.
— וואס טהוט מען ?

דער קאָפּ האט זיך איהם איינפאך צושפאָלטען קלערענדיג וואס טהוט מען אבער ער האט קיין מיטעל געפונען.

— עס איז קיין אנדער מיטעל דא, וויא איהר אויפשפיעלען אזא חתונה וויא איך האב אויפגעשפיעלט גאלדען, האט ער זיך געקלערט. יא, עס מעג זיך וואס עס וויל, איך מוז זיא נאך היימע פון דער וועלט פערטרייבען. דען ווען איך וועל דאס ניט טהאן ביזן איך מיט מיין לעבען ניט זיכער, זיא וועט געוויס ערשטענס, ליי רעבעקא'ן פון דעם שווינדער וואס איך האב געמאַכט מיט דער צוואה, דא איהר דערזעהלען פון דעם וואס איך האב זיא געשיקט זיא זאל

אריידען אויף יאקאב פון אזא לינגע וואס איז ניט געשמירנען און ניט געפארנען, דריטענס, וועט זיא דערצעהלען אז איך האב נאלדע'ס הוין אונטערנעצונדען, און אבוואהל זיא קען דאס ניט דייטליך בעווייזען, וועט מען אנהויבען וועגען דעם שטארק צו דענקען, און מען וועט אזוי לאנג וועגען דעם נאכפארשען ביז מען וועט דיא וואהרהייט ערפאהרען; און איך וועל האבען א שווארצען פינסטערען סוף.

יא, זיא מוז מיר היינט איהר לעבען ענדען — האט ער געזאגט — אבער וויא אזוי? וואס האב איך דא צו טהאן. וואס פאר א טוירט זאל איך פאר איהר אויסקלייבען!

נאך א לאנגעס נאכדענקאן איז ביי איהם געבליעבען, ער זאל זיא פערניפטען. — זיא האט ליעב א גלעזלע וויין — האט ער זיך געקלערט — איך וועל מיט זיך געהמען ניפט און וועל איהר זאגען אז איך האב איהר געבראכט געלד, אבער איך וויל איהר דאס געלד ניט געבען בעפאָר זיא וועט מיט מיר ניט טרינקען א גלעזלע וויין. איך וועל שוין אין איהר גלעזלע אריינשימען א פאָרציאָן ניפט, וואס וועט זיא באלד איבערטראנספאָרטירען אין יענער בעסערער וועלט. נאכהער וועל איך שוין זיין פון אלע זייטען זיכער.

ער איז אריינגעלאפען אין א וויינגעשעפט האט געקויפט א גוטע פלאש וויין און האט אין אן אפגעהק געקויפט ארסעניק מיט דעם אויסרייד אז ער דארף דאס פאר מיין, און איז אוועקגעלאפען צו מער'ס קווארטיר.

ער האט אבער איהר צימער געפונען פערשלאסען. דאס איז איהם זעהר אויפפאלענד געווארען, מערי זאל איהם ניט ערווארטען אין דער צייט ווען זיא מיינט אז ער וועט איהר ברענגען געלד. דאס איז ניט אומ-זאָנסט, דא מוז עפעס זיין.

— נור פיעללייכט איז זיא אוועקגעאנגען וועגען א גריטהווענדניגע זאך און זיא וועט באלד קומען — האט ער זיך געטראכט.

ער איז געבליעבען פאר דער טהיר און האט געווארט, עס איז אבער איבער-געגאנגען א האלבע שטונדע און זיא איז ניט געקומען.

— וואס זאל דאס בעדייטען? — האט ער זיך געקלערט — וואו קען זיא זיין? מערי זאל ניט ווארטען אויף איהם און אויף זיינע געלד? זיא ווייס דאך ניט אז ער האט זיא גענאָרט.

— דא מוז עפעס זיין — האט עס אין איהם גערעדט — דאס איז ניט אומ-זאָנסט — זעהר ווייס צו האט זיא מיך ניט גענאָרט? עס קען זיין אז זיא איז אוועק-געגאנגען צו רעבעקא'ן איהר אלעס דערצעהלען, ווייל זיא האט שוין פערלארען צו מיר דאס צוטרויען, און זיא ווייס בעשטימט אז איך וועל איהר קיין געלד געבען.

א קאלטער שווייס האט איהם בעגאָסען דענקענדיג אן דעם. אויב זיא איז שוין געווען ביי רעבעקא'ן, איז דאס א פערפאלענע זאך, דא האט שוין געוויס אלעס אברעצעהלט און איך קען שוין דאצו נאר ניט העלפען.

— אבער ניין! איך וועל נאך אונטערלויפען צו רעבעקא'ן פיעללייכט איז זיא

נאך דארטען, וועה וועט איהר ויין ווען זיא האט זיך געזאגט מיין געהיימיניס ארייסצוגעבען.

נור וואס קען איך איהר דאמאלס טהאן? — האט ער זיפגענד געקלערט — סוים האט זיא שוין אלעס דערזעהלט, בין איך פערלארען און איהר וועל איך נאר ניט קענען טהאן.

נור אלענפאלס מוז איך געהן צו רעבעקא'ן. איז זיא דאָרט נאך ניט געווען, וועל איך קענען דאס אונגליק פעהריטען, און אויב זיא איז יא געווען, וועל איך פרובירען זיא מאכען פאר א לינגערין, פיעללייכט וועט מיר געלינגען פון רעבעקא'ס הערץ ארייסצורייסטן דעם פערדאכט וואס מערי וועט אין איהר אריינגעבען. ער איז גלייך אוועקגעלאפען צו מערין.

בעפאָר גריין וועט אין ראָטהבלום'ס הויז אריינטרעטען, וועלען מיר זעהן וואס דאָרט טהוט זיך.

אונזערע לעזער ווייסען, אז גריין איז שוין איין מאל ביי רעבעקא'ן אין יענעם טאג געווען. דאס וואר נאכדעם וואס רעבעקא האט ערפאָרען פון דעם פראָקוראָר אז ער האט יאקאב פֿיין אין אונגליק געשטירצט.

מען קען זיך פֿאַרשטעלען וויא רעבעקא האט אויף איהם דאָן געקוקט. אבער זיא האט זיך בעשלאסען מיט איהם וועגען דעם ניט צו רייזען, דען זיא האט איהם בעטראכט אזוי גינדעריג דאס ער האט נאר ניט דיא ווערטה מען זאל איהם זאגאר וועגען עטוואס פֿאַרווירשע מאכען.

זיא האט אויף איהם אזוי ביזן געקוקט דאס איהם האט א שוידער געטהאן און ער האט איהר געפרעגט:

— וואס איז דיר מיין לעבען? עפעס בעמערק איך דאס דואביסט אויפגערענט. — איך בין אונזאָהל — האט זיא געענטפערט ניט קוקענדיג אויף איהם — און איך קען דארום מיט אייך יעצט ניט רייזען.

— ווייטער זאגסט דוא מיר אייך? — האט ער פערערטליך געזאגט — דוא קענסט זיך נאך אלץ ניט געוועהנען מיך אלס דיין ברויטיגאם און דיין קינפטענען מאן צו בעטראכטען? זיא האט ניט געענטפערט.

— רעבעקא — האט ער געזאגט זעהר צערטליך זיא פאר דער האנד ערנרייפער, איך פיהל מיך גענען דיר ניט שוודיג דוא זאלסט האבען דאס רעכט מיך זא שלעכט בעהאַנדלען. ערקלעהר דאָך מיר ווארום ביסט דוא אויף מיר צאָרניג? וואס האב איך דיר געטהאן?

— מיר האט איהר נאר ניט געטהאן ... האט זיא געענטפערט, און האט שטארק בעמאָגט דאס וואָרט מיר.

ער האט פערשטאנען אז מיט דעם אויסדרוק מיינט זיא עפעס, ער האט אבער נאך דאן נאר ניט גערעכענט, אז זיא ווייס שוין וואס פאר א פויגעל ער איז אה האט דארום געזאגט:

— ניט דיר האב איך שלעכטעס נעטהאן, נאך דיינע ווערטער פערשטעם
איך אז דוא דענקסט דאס איך האב יעמאנדען יא שלעכטעס נעטהאן. זאג מיר
וועמען מיינסט דוא, נענען וועמען האב איך מיך פערזינדיגט?

— דאס דארפט דוא בעסער וויסען אלס איך....

— איך פיהל מיך נענען קיינעם ניט זינדיג.

— איך וויל אייך נאר ניט פרעגען צו איהר פיהלסט זיך יא שולדיג צו ניט.

— אבער אום נאָטעס ווילען רעבעקא, ערקלעהר דאָך מיר וואס דוא מיינסט
מיט דיינע ווערטער, פיעללייכט האט מיך יעמאנד פאר דיר פערליימדעט וועל איך
נעוויס אין שטאנדע זיין זיך ריין צו וואשען.

— איך פערלאנג דאס פון אייך ניט — האט זיא ספאָטיש געזאגט — איהר

וועט זיך פערטהיידניגען פאר אימעצען אנדערש....

ער האט זיך נאך געפרובירט פון איהר אויסצופאַרשען וואס דא טהוט זיך
אבער ער האט נאר ניט געקענט ערפאָהרען און איז וויא אבגעשמיסען פון איהר
אוועקגעגאנגען.

שפעטער האט רעבעקא'ן מערי א בעווך געמאכט און האט איהר וויא מיר
ווייסען ענטדעקט נאך שרעקליכערע געהיימיניסע. וועלכע האבען איהר קלאהר געווענד
זען ווער גריין איז. זיא האט שוין ביי איהר פאטער אויך אויסגעפיהרט, זיא זאל זיך
פון דעם שענדליכען גריצען בעפרייען. יעצט האט זיא ערווארטעט גריצען זיא זאל
איהם קענען זאגען אז זיא איז שוין ניט זיינע. מיט דערוועלבער אונגעדולד האט זיא
אויך ערווארטעט יעקב פיין, זיא זאל קענען איהם געבען אנצוהערען אז זיא איז צו
איהם צוגעבונדען מיט לייב און זעלעע און גור מיט איהם וועט זיא גליקליך זיין.

מען קען זיך פאַרשטעלען איהר פריירע אלס אין האלבע שטונדע ארום נאך
מערי'ס אוועקגעהן, האט זיך דיא טהיר געעפענט און יאקאב פיין איז אריינגעקומען.

— ריכטיג וויא גערופען — האט זיא זיך געקלערט און איהר געזיכט אויף
וועלכען עס איז וויא א וואַלקען געלענען, האט זיך אין איין מאָמענט אויסגעלייטערט.

זעהר הערצליך האט זיא איהם עמפפאנגען און האט וויא געוועהנליך מיט
איהם אנגעהויבען צו ריידען פון פערשיעדענע זאכען, ביז ער האט געזאגט:

— איהר ווייסט פרייליין ראטהבלום ווענען וואס איך בין יעצט צו אייך גע?
קומען?

— איך וויל דאס נאר ניט וויסען — האט זיא שמייכלענד געענטפערט — פאר
מיר איז גענוג וואס איך זעה אייך יעצט ביי אונז אין הויז.

— איך בין אבער ניט געקומען מיט אייך יעצט צו פערברענגען, אבוואָהל
דאס איז מיין גרעסטע פערנגניגען. איך בין געקומען אהער פון אייך אבשיעד געהמען.

— אבשיעד געהמען? — האט זיא אויסגערופען און איז בלאָס געווארען, איהר
פאהרט דען אוועק?

— יא, איך פאהר הייטע אוועק.

— וואוהין, ווייט?

— ניין, נאך דער שטארט אַרשא.

- ארץ לאנני ?

— דאס ווייס איך ניט, דוכט זיך אז איך וועל דאָרט לאַנג ניט זיין און וועל צוריקקומען אהער אום צוריק נאך אדעסא אונקעצופאהרען.

— אזוי ? אייך איז שוין מאסקווא צו לאסט נעפאלען און איהר ווילט פון איהר אנטלויפען.

— און וויא זאגט איהר ? — האט מיר דיא שטארט ניט בעדארפט צולאסט פאלען ? איהר ווייסט דאך וויפיעל שמערצען איך האב אין איהר נעהאט. איך האב דא מיין נאנץ געזונד פערלארען.

— דיא וועלט זאגט דאך אבער אז מען דארף זוכען דאָרט וואו מען פער לירט... איך גלויב אז איהר וועט דא בלייבען קענט איהר געפינען א נאנץ גרויסע גליק.

— איך קען דא א גרויס גליק געפינען ? — האט ער מיט א ביטערן שטייכעל געענטפערט — אָ, ניין, פרייליך ראטהבלום ! פאר מיר ניעבט עס אין דער גאנצער וועלט קיין גליק, בעזאָנדערס היער ?

— איך פערשטעה ניט ווארום זיט איהר אזוי פערצווייפעלט, וויא באלד נאָט האט אייך געהאַלפּען און איהר זיט גערעטעט געוואָרען פון אזא אונגליק וויא עס האט איבער אייער הויפט געשוועבט. האט איהר מעהר רעכט אלס אלע אויף גרויס גליק צו האָפען. איהר קענט נאך דא אויסגעפינען א מעדען וואס זיא וועט ווערטה זיין איהר זאלט איהר אייער הערץ שענקען און צוזאמען מיט איהר זעהר א גליקליך לעבען פערברענגען.

— דא האט איהר פרייליך ראטהבלום ווייטער אן איררטהום, איך ביטע אום ענטישטודינג דאפיר וואס איך האב מיך זאָ הארט אויסגעדריקט, מיין הערץ איז פערשלאָסען פאר אלע שעהנע מעדענס.

— אזוי נאר ? — האט זיא געלאכט — וויא איך הער האט איהר זיך שוין גענצליך ענטזאגט פון דער גאנצער וועלט ? — אזוי ווייזט דאס אויס.

— דארף איך גרענען דיא אורזאכע פון אזא פערצווייפלונג ?

— אויב איהר ווילט דורכאויס דיא אורזאכע וויסען, מוז איך אייך דאס אויך ערקלעהרען, אז איך האב שוין דא איין מאל געליעבט.

— נו, און איהר האט קיין געגענליעבע ערהאַלטען.

— עס קען זיין אז איך וואלט דאס יא ערהאַלטען, אבער מיין אונגליק האט דאצו געבראכט דאס זיא איז פערלאבט געוואָרען פאר אן אנדערן.

רעבעקא האט פערשטאנען אז דאס מיינט ער זיא. אלע פארבען האבען זיך אנגעהויבען אין איהר געזיכט צו ביימען. זיא האט אייניגע מינוטען נאר ניט געד וואוסט וואס צו ריידען. ענדליך האט זיא געזאגט :

— עס קען זיין אז איהר וועט דאס פאר אן אונרעכט בעטראכטען, וואס איך וואנע מיך אייך צופיעל צו פרענען, אבער איהר ווייסט דאך שוין אז דיא פרייען זיינען נייניעריג און דארום קען איך מיך ניט איינהאַלטען אייך צו פרענען :

ווער איז דאס מעדכען ווענען וועלכער איהר האט זאָ עבען גערעדט?
 — דאס איז ווירקליך צופיעל פערלאנגט — האט יאקאב שמיכלענד געענט-
 פערט און איז רויטה געוואָרען.
 — קענט איהר מיר דאס ניט זאגען?
 — עס איז אן איבעריגע זאך.
 — ווארום?
 — ווייל דאס וועט קיין נוצען ברענגען ניט מיר און ניט אייך.
 — איך בין דאך אבער פאָרט ניינעריג דאס צו וויסען.
 — וויא באלד איהר פערשטעהט אליין ניט ווער דאס מעדכען איז, דארף
 איך דאס אייך ניט זאגען.
 — איך דארף דען דאס זעלבסט פערשטעהן?
 — יא.

— נו, אויב איך דארף דאס, לויט איהר זאנט יא פערשטעהן, מהו איך
 אייך צוליעב און פערשטעה עס... דערביי קען איך אייך זאגען, אז דאס מעדכען
 וועלכע איהר האט דערמאנט איז ניט פערלאָבט מיט קיינעם.
 — דאס איז א בעווייז, אז איהר פערשטעהט נאך אלץ ניט ווער דאס מעד-
 כען איז.

— איך פערשטעה יא און איך וויעדערהאל מינע ווערטער, אז נריץ איז
 שוין ניט מעהר איהר ברוטינאם...

— רעבעקא! — האט יאקאב אויסגערופען אויפשפרינגענד פון זיין אָרט,
 וועהרענד זיין געזיכט האט איינפאך אנגעפאנגען צו שטראהלען — זאל איך גלויבען
 אז איהר רעדט דאס ערנסט?

— יא, ליעבער יאקאב, איך רייד דאס ערנסט; נריץ איז שוין ניט מעהר
 מיין ברוטינאם. אויב דוא ליעבסט מיך ווירקליך וויא דוא זאנסט, בלייב איך
 דינע אויף אימער און עוויג.

— רעבעקא, מיין זיסער נוטער ענגעל! — האט יאקאב אויסער זיך פון אי-
 בערראשונג אויסגעשריען איהר דיא האנד רייכענד — איך בין גליקליך, איבער
 גליקליך.

זייערע ליפען האבען זיך אין דעם מאָמענט צוזאמענגעקלעפט און זיי זיינען
 אזוי געשטאנען וויא צוויי קערפער מיט איין זעלע.

אין דער מינוט האט זיך דיא טהיר געעפענט און סימאן נריץ איז אריינגע-
 קומען.

318 מעס קאפיטעל.

ביי דעם גראַספירסט.

עס וואָר שוין רעכט פינסטער אלס דער גראַספירסט מיט דעם גראַף דאָ-
 נילאָוו זיינען געקומען אין דעם האַטעל וואו דער ערשטער האט קוואַרטירט.
 דער גראַספירסט איז געווען זעהר הייטער און לוסטיג, אבער זיין בעגלייטער
 האט אויסגעזעהן זעהר טרויעריג און פערצווייפעלט.

דעם גראספירסט וואוינונג וואָר שוין פּרעכטיג בעלייכטעט אלס דיא בייזע מענער זיינען אהין אריינגעקומען.

— מאַויריקי! — האט וולאדימיר מונטער א נעשרי געטהאן צו זיין ריענער. דוא זאָלסט שנעל דעקען דעם מיט און הייס אריינטראגען פון בופעט דאס בעסטע וואס דאָרט געפינט זיך.

— ס'לואַיג! — האט מאַויריקי געענטפערט.

— נו, אנטאן מאַרטינאָוויטש! — האט דער גראספירסט געזאגט צום גראָף וועלכער האט זיך געזעט אַרץ א שטוהל אין א ווינקעל און האט, וויא עס האט אויסגעזעהן, זיך געוואלט פערטיעפען אין זיינע געדאַנקען — וועל איך אמאל אויס-וויקען ביי אײך, איהר זאָלט חאָטש אין מיין געגענוואָרט זיין אביסעל פּרעהד ליכער?

— גנעדיגער פּרינץ! — האט אנטאן זיפּענד געענטפערט — איך גלויב, אז איהר ווייסט זעהר גוט, דאס גענען דער געוויסענסביסע העלפט קיין זאך אין דער וועלט, דען קוים דרינגט זיא אריין אין דעם מענשענס ברוסט, קען מען זיא פון דאָרט ניט פּעריאנען.

— אבער, ליכער פּריינד — האט וולאדימיר צערמליך געזאגט — איהר זייט דאָך געווען מיין טאפּפּערסטער אפיציר, איך האב נימאלס ערוואַרטעט דאס איהר זאָלט ווײַ א שוואכמיטיגניע פרוי זיך איבערנעבען אועלכע געדאַנקען וואס עס איז דיא גרעסטע שאַנדע פאר א העלד מיט מוטע ער זאל זיי אין זיין קאַפּ אריינלאָזען.

— דאס ווענרעט זיך ניט אָן העלדענמוטה. איך גלויב, דאס דער גרעסטער העלד אין דער וועלט וואָלט ביי אזא פאל זיין מוטע פּערלאָרען.

— ביי אזא פאל? וואס מיינט איהר מיט דיא ווערטער?

— איך מיין דיא ביטערע געשיכטע וואס מיט מיר האט געמאַדאפּען. איך וועל קיין מאל פּערנעסען אז איך האב מיין ליכע אונשולדיגע פרוי ערמאַרדעט און אז מיין טהייער קינד האט אויך דורך מיר אזא גרוואסען שרעקליכען טויט גע-פונען.

— אבער, אנטאן מאַרטינאָוויטש! איך האב אײך געזאגט און וועדערהאַל מיינע ווערטער דאס איך קען ניט גלויבען אז איהר האט א מאַרד בענאַנען. — דער גראַב פון מיין גוטער זיסער פרוי, וועט איך איבערצייגען אז דאס איז ליידער וואהר.

— וואו געפינט זיך דער גראַב פון אײער פרוי?

— אין דעם מייפּעלס־שלאַס.

— דאס איז ניט וואהר. איך בין געווען אין דעם מייפּעלס־שלאַס, האב געפּעטען דעם אלטען ריענער וואס וואוינט דאָרט ער זאל מיר צייגען דעם גראַב פון דער גרעפּין מאַריאַ, האט ער מיר געענטפּערט אז אזא גראַב געפינט זיך דאָרט ניט.

— דאס האט ער אייך אזוי געענטפערט, ווייל ער האט געמיינט אז ווען ער וועט דיא וואהרהייט זאגען, וועט ער מיין לאגע פערשלימערן.

— ניין, אנטאן מארטינאוויטש, איך פערשטעה שוין ווען א מענש רעדט צו מיר דיא וואהרהייט אדער א ליגען. איך האב גוט פערשטאנען דאס דער אלטער האט מיך ניט גענאָררט. יא, איך האב מיך עראינערט אייך איבערצוגעבען זעהר א וויכטיגע זאך.

— וואס איז דאס פאר א זאך?

— אלס איך וואר אין דעם טייפעלסשלאָס, האב איך דאָרט געטראפּען אייער דיענער. ער הייסט טראשקא.

— נו?

— דיעזער טראשקא האט מיר א פאר זעהר וויכטיגע געהיימיסע ענטדעקט וואס איהר וועט אויסער זיך ווערען ווען איהר וועט זיי דעהערען. ערשטענס, איז דאס קינד וועלכע איז ערמארדעט געוואָרען ביי א פאכטערין אין הויז, איך גע-דענק שוין ניט דעם נאמען פון דיעזער פאכטערין, איז ניט אייער קינד געווען.

— וואס? — האט אנטאן אויסער זיך פאר ערשטוינען געפרעגט — דאס איז ניט געווען מיין קינד?

— ניין, נראף.

— דאס איז אבער אונגענליך.

— דאס איז יא מענליך. אייער דיענער האט מיר ערקלערט, דאס ער אליין האט אייך איינגעבילדעט אז יענעס קינד איז אייערס. עס איז א צו לאנגע גע-שיכטע צו דערצעהלען יעצט ווארום ער האט דאס געמאָגן.

— אזוי האט אייך טראָשקא דערצעהלט?

— יא. איך האר שוין גוט פערשטאנען אז ער האט מיך ניט גענאָררט.

— איז דאס נט געווען מיין קינד? — האט אנטאן אויסגערופען און זיין פינסטער געזיכט איז מיט איין מאל ליכטיג געוואָרען.

— דאס איז ניט געווען אייער קינד, אנטאן מארטינאוויטש, איך ניעב אייך אויף דעם מיין עהרען-וואָרט.

— ווארזשע איז מיין קינד?

— אייער קינד לעבט.

— מיין קינד לעבט? זאל איך דאס גלויבען?

— אויב מיין עהרענוואָרט האט ביי אייך א ווערטה, זאלט איהר דאס גלויבען — האט וולאדימיר רוהיג געענטפערט.

— גרויסער נאט! מיין קינד וואס מיין אונגליקליכע פרוי האט מיר געשענקט לעבט? — האט אנטאן אויסער זיך פאר איבעראשונג געפרעגט און פריידעך טרעהרען האבען זיך אנגעהויבען פון זיינע אויגען צו געסען. אָ, פריינד, זאגט דאך מיר וואו איז יעצט מיין קינד?

— איך וועל אייך באלד זאגען. אבער לאזט מיר אייך דערצעהלען דיא אי-בעריגע געהיימיסע וואס דערזעלבער טראשקא האט מיר דערצעהלט. זיי וועלען

איך נאך מעהר אינטערעסירען אלס דיא ערשטע, **רען זי זיינען נאך וויכטיגער.**
 — נאך וויכטיגער? — האט דער נראף געפרענט קוקענדיג אויף דעם נראָס־
 פירסט מיט ווילדע בליקען: — וואס קען נאך וויכטיגער פאר מיר זיין, וויא דיא אונז
 ערוואַרטעטע נאכריכט אז מײן ליעב קינד לעבט?

— איהר וועט אליין געשטעהן, אז דיא צווייטע געהיימיניס איז וויכטיגער
 פאר דער ערשטער. טראשקא האט מיר גערטרויט, דאס דער רעוואָלווער מיט
 וועלכען איהר האט אייער פרוי געשאַכען איז ניט געווען געלאדען מיט א קונעל.
 — דאס פערשטע איך שוין נאָר ניט.

— ווארום פערשטע האט איהר ניט? האט איהר ניט געהייסען אין יענער
 פעהרענגניספּאָלער נאכט אייער דיענער, ער זאל דעם רעוואָלווער לאדען?
 — יא — האט אנטאן געענטפערט.

— דיעזער קלוגער טראַשקא האט פערשטאנען אז איהר ווילט עטוואס
 שרעקליכעס טהאן, דארום האט ער דעם רעוואָלווער בלויז מיט פולווער געלאדען
 אָהן א קונעל.

— ווען אזוי, וואָלט דאך מײן פרוי ניט ערטארדעט געוואָרען?
 — פון וואנען ווייסט איהר דען, אז זיא איז יא ערטארדעט געוואָרען?
 דער נראף האט ערשטוינט אנגעקוקט דעם נראספירסט.

— וואס איז דאס פאר א פראגע? — האט ער געשטאמעלט — ווייסט
 איהר דען ניט אז מײן ווייב איז דורך מײן האנד ערטארדעט געווארען?
 — מיר שיינט, אז איהר אליין ווייסט דאס אויך ניט ריכטיג.

— פרינץ! — האט אנטאן מיט א ציטערנדע שטימע געזאגט — איהר
 רעדט מיט מיר היינט אזעלכע אונפערשטענדליכע ווערטער, וואס מײן פערשטאנד
 קען זיי ניט בענדייפן.

— איך רייך מיט אייך דיימליכע ווערטער — האט דער נראספירסט שטייב
 לענד געענטפערט — איך פרעג אייך, זאגט מיר, זייט איהר איבערצייגט אין דעם
 אז אייער פרוי איז טויט?

— געוויס בין איך אין דעם איבערצייגט.
 — האט איהר אליין זיא געזעהן א טויטע?
 — איך האב קיין מוטה געהאט זיא צו זעהן.

— אלזא, ווייסט איהר דאך נאך ניט בעשטימט צו דיא איז טויט?
 — מיר האט דאך מײן אלטער דיענער איוואן אליין געזאגט, אז ער האט
 זיא בעגראבען אינ'ם סייפעלס־שלאָס?

— פיעללייכט האט ער דאס אייך געזאגט, בלויז מיט דעם ציעל איהר
 זאלט אויפהערען אייער פרוי צו פערפאָלגען?
 — דאס איז אונמעגליך.

— ווארום איז דאס אונמעגליך?
 — איוואן וואָלט מיך אזוי ווייט ניט גענאָרדט.

— עם קען אבער זיין אז ער וואר געצוואונגען דאס צו טהאן, אירס פורכט איהר זאלט אייער פרוי ניט פערפאלגען?

— גלויבט איהר, פרינץ, אז...

— אז אייער פרוי לעבט, ווילט איהר זאגען? איך קען אייך אויף דעם ענטפערען, אז ביי מיר איז א גרויסער צווייפעל צו זיא איז טויט.

— מיין נאט! דורכלויבט! קענט איהר אייך דען פאָרשטעלען וואס פאר אַ שטורם איהר האט יעצט אין מיין ברוסט געבראכט? אָ, ניין! איך קען אזא גליק ניט גלויבען. וואו וואָלט דען מיין פרוי געווען, ווען זיא זאל לעבען?

— דיא פראַגע איז קאָמיש. איז דען דיא וועלט ענג? איז אין איהר קיין פלאַץ דאָ זיך צו בעהאלטען?
אנטאן האט ווייטער אויף דעם גראספירסט מיט ווילדע בליקען געקוקט און האט ענדליך געזאגט:

— גראספירסט! איך דערקען אָן אייך אז איהר ווייסט א מערקווירדיגע געהיימיניס. איך בעשווער אייך ביי אלעם וואס ביי אייך איז הייליג, איהר זאלט מיר אלעס זאגען וואס איהר ווייסט.

— באלד, גראַף. וועט איהר דא וואַרטען אייניגע מינוטען ביז איך וועל צוריק אריינגעהן?

— געוויס וועל איך וואַרטען.

— ניט מעהר וויא אין פינף מינוטען ארום קום איך צוריק און דאָן וועט אייך אלעס קלאָר ווערען — האט דער גראספירסט געענטפערט און איז ארויסגע-לאָפען.

— דאס וועט זיין א שעהנע סצענע, ווען דיא ביידע וואס יעדער פון זיי מיינט אז דער צווייטער איז טויט וועלען זיך דערזעהן לעבעדיג — האט וולאדימיר מיט א צופריעדענעם שמייעל צו זיך אליין געזאגט און איז אריינגעגאנגען צו דער גרעפין אין צימער.

314 מעס קאפיטעל.

אין וועג.

צו דער סטאַנציאן סאמארינקא איז דער מיטען־נאכטיגער צוג צוגעפלאניען מיט גרויס אימפעט. שטארק האט דער לאנגער פיף פון דעם לאקאמאטיוו גע-קלונגען אין דער שטילקייט פון דער נאַכט.

פון אן ערשטען־קלאסנעם וואגאן זיינען ארויסגעגאנגען צוויי פערואן, אַ יונגער מאן מיט אן אלטער פרוי. דער יונגער מאן האט מיט איין האנד געפיהרט דער אלטער אונטער דעם ארם, און אין דער צווייטער האט ער געהאלטען אָן עלעגאַנטען רייזע־זאַק.

זיי ווינען ביידע אריינגעקומען אינעם בופעט פון דעם וואקזאל און האבען זיך דארט געזעצט ביי א טיש.

— וואס זאל איך הייסען דערלאנגען, טאמע? — האט דער יונגער מאן גע-פרעגט.

— א נלאז טהעע.

— ניס מעהר ?

— איך וויל קיין זאך. אויב דוא, לעאפאלר, ווילסס עטוואס, קענסט דוא פאר זיך הייסען דערלאנגען וואס דיין הערץ נעלוסט.

— איין נלאז טהעע און א פארציאן קאטלעטען מיט א נלאז וויין — האט דער יונגער מאן א נעשריי געטהאן צו א קעלנער.

דער קעלנער האט באלד דערלאנגט דאס וואס מען האט איהם געהייסען.

— קענען מיר בעקומען א פוהר נאך דער דאציטע סאמארינקא ? — האט

דער יונגער מאן געפרענט.

— יא.

— נו, זאלסט דוא באלד א פוהר בריינגען אבער מיט א נומען וואנען. דער

פאר בעקומסט דוא ארענטליך אויף טהעע.

דיא פרוי וואס איז געוועסען ביים בופעט אק האט דיא ווערטער געהערט,

איז זעהר ניינעריג געווארען. זיא איז באלד צוגעגאנגען צו דיא נעסט אק זיך העפליך פערניינענד האט זיא געפרענט :

— איהר פאהרט נאך סאמארינקא ?

— יא — האט דיא אלטע דאמע געענטפערט.

— מיר שיינט, אז א יונגע דאמע איז מיט א קורצע צייט צוריק געפאהרען

נאך סאמארינקא ?

— יא.

— דארף איך פרענען ווער זיא איז ?

— ווארום ווילט איהר דאס אזוי וויסען ?

— ווייל זיא איז מיר זעהר קענטליך פאָרגעקומען. איך געדענק אבער ניס

וואו איך האב זיא געזעהן.

— עס קען זיין, דאס איהר האט זיא ווירקליך אמאל געזעהן.

— וויא איז איהר נאמען ?

— באבעטא קראָנענשטיין.

— וויא ? קראָנענשטיין ?

— יא, זיא איז מיין שווינערזאהנס א ניכטע.

— אזוי ? — האט זעלדע ערשטוינט געענטפערט — דאס איז א געווייז אן

איך האב אן אירטהום געהאט. דען יענע וואס איך האב געקענט האט נאר קיין נאמען געהאט.

— וויא איז דאס מענליך ?

— אין דער וועלט גיבט קיין אונמעגליכעס — האט זעלדע געלאכט —

איהר פאהרט דאס יעצט געוויס נאך סאמארינקא, דאָרט דעם זומער צו פער בריינגען !

— יא — האט דיא אלטע געענטפערט — אבער זאנט מיר, ליעבע פרוי,

וויא מיר שיינט, האט איהר ניט לאנג דעם בופעט דא איבערענומען, דען איך פאהר יעדעס יאהר נאך סאמארינקא און האב אייך דא ניעמאלס געזעהן.
— יא, מאדאם. איך האב ווירקליך ערשט מיט אייניגע מאנאטען צוריק דיעזען בופעט איבערענומען ביי דער פרוי וועלכע האט דא פריהער געהאלטען.

— פון וואנען זייט איהר אליין?

— אויס דער שטאדט ארלאוו.

— וואו איז דאס דיא שטאדט ארלאוו?

— אין טיעף רוסלאנד.

— וויאזשע קומט איהר פון טיעף רוסלאנד אהער?

— מיין מאן האט זיך בעקאנט געמאכט מיט דעם פאטער פון דעם נאָט-

שאַלניק פון דיעזער סטאנציע, האָט ער ביי איהם גענומען א בריעף צו זיין זאָהן, ער זאל איהם דעם בופעט איבערנעבען. איך בין מיט דעם בריעף אהער ארויס געפאהרען און דער נאָטשאַלניק האט מיר גלייך דיעזען בופעט איבערנעבען.

— האט איהר אין ארלאוו אויך א בופעט געהאלטען?

— יא.

— און וואו איז אייער מאן?

— מיין מאן איז א פאָדריאַדשיק, ער פאהרט אימער ארום ווענען זיינע

געשעפטען. ער קומט אהער בלויז איין מאל אין דער וואָך.

מעהר האט דיא פרוי ניט געהאט וואס צו ריידען און זיא האט זיך אומגע-

קעהרט צוריק צו איהר בופעט.

— איך האב דיעזער פרוי שרעקליך פיינד — האט דיא אלטע לאה געזאגט

צו לעאָפּאָלדין.

— ווארום?

— האסט דוא דען ניט געהערט וויא זיא האט דערזעהלט, אז זיא האט

דיעזען בופעט ארויסגענומען פון דער פרוי וואס האט איהם פריהער דא געהאלטען.

איך האב יענער פרוי זעהר גוט געקענט, זיא וואָר אן אנשטענדיגע דאמע, א

וויטווע; פון דיעזען בופעט האט זיא זיך יאהרען-לאנג ערנעהרט. מען קען זיך לייכט

פאָרשטעלען אין וואס פאר א טרויעריגע לאַגע יענע אונגליקליכע איז געבליעבען,

נאכדעם אז מען האט פון איהר דאס ביסען ברויט אבגענומען.

— איהר האט רעכט, טאנע, דאס איז ווירקליך א גרויס אונרעכט —

האט לעאָפּאָלד געענטפערט. אויסער אלע זאכען, מאכט דיעזע פרוי עהר א

שלעכטען איינדרוק. מען דערקענט באלד, אז זיא איז א שלעכטע און א הערצלעזע.

עס האט לאנג ניט געדויערט איז דער דיענער צוריקגעקומען מיט א פוהר.

— גנדיגע פרוי — האט דיא בופעטניצע געזאגט צוגעהער צו דער אלטער —

ועט איהר מיר ערלויבען איך זאל אייך אמאל בעזוכען? מיר זיינען דאך יעצט

נאָכבאָרען (שכנים).

— איך דאנק פאר דער עהרע — האט לאה געענטפערט — ליידער אבער קען

איך אייך ניט עמפּפּאָנען, ווייל איך עמפּפּאָנג אין מיין דאָזשע קיינע געסט.

זעלרע האט זיך אפילו געפונען שטארק בעליידיגט, אבער זיא האט זיך ניד
מאכט מוטא און האט געזאגט:

— עס מאכט ניט אויס, ווען איך וועל צו אייך קומען וועט איהר מיך געוויס
ניט ארויסטרייבען. איך בין אזא מענש, וואס אין מיין געגענווארט קען מען ניט
אונמוטהיג זיין. איך פערזיכער אייך, אז איהר וועט מיר נאך בעמען איך זאל ביי
אייך אן אָפטער גאסט זיין.

לאה האט ניט געענטפערט. זיא איז מיט לעאָפּאָלד'ן ארויסגעגאנגען פּוּס'ס
וואקזאל, ביידע האבען זיך אריינגעזעצט אין וואגען און זיינען אוועקגעפאהרען.

— וואס זאגט איהר צו דער אלטער חאלערע? — האט זעלרע געזאגט צו
דיא דיענער אלס דיא געסט זיינען אוועקגעפאהרען — זיא איז ביי זיך שטאלץ וויא
א קייזערין. עפעס מוז זיא מיינען, אז איך בין פון דיא ווייבער וואס מען קויפט
דריי פאר א גראשען? טאָקע איהר צו להכעיס מוז איך צו איהר זעהר אָפט פאה-
רען, און לאמיר זעהן וויא זיא וועט מיך ארויסטרייבען.

אונזערע ביידע פאסאזשירען זיינען זיך דערווייל געפאהרען זעהר שנעל און
זיינען גיך אנגעקומען אין דער דאזיגע סאמארינקא.

דארט איז געווען שטיל וויא אויף א בית-עולם. בת-שבע האט זעהר געשמאק
געשלאָפען און האט געזעהן זיסע חלומות. צווישען דיא שעהנע בילדער וואס דער
טרוים-גענגעל האט פאר איהר דורכגעפיהרט איז אויך געווען דאס בילד פון לעאָפּאָלד
פריער....

דער עקאָנאָם פון דיעזער דאזיגע מיט זיין קליינער פאמיליע האבען אויך פעסט
געשלאָפען, אבער דאס גערויש פון דעם וואגען וואס איז אריינגעפאהרען אויף דעם
הויף וועלכער וואר אויסגעפלאסטערט מיט שטיינער האט דעם אלטען עקאָנאָם
פון זיין שלאָף אויפגעריסען, ער האט זיך שנעל אנגעקליידעט און איז ארויסגעלאפען
אין דעם הויף.

— חיים רוא ביסט דאס? — האט דיא אלטע לאה פון וואָגען געפרעגט.
— מאדאס פריער! — האט דער עקאָנאָם איבערראשט אויסגערופען — אך,
וואס פאר א געסט.

ער איז שנעל צוגעלאפען און האט געהאָלפען דער אלטער ארויסשטיינען פון
וואָגען.

— אויך איהר הערר פריער זייט דא? — האט חיים ערפרעהט געפרעגט לע-
אָפּאָלדען וועלכער איז פון וואגען ארויסגעשפרונגען.

— אזוי ווייזט דאס אויס אז איך בין אויך דא — האט דער יונגער מאן
געענטפערט — וואס מאכט איהר אלטער פריינד?

— וואס איך מאך? איך מאך דאס זעלבע וואס איך האב געמאכט פאר א
יאהרן און פאר פינף יאהר. איך לעב מיר דא אין סאמארינקא אבגעזונדערט פון
דער גאנצער וועלט מיט מיין אלטעטשקער.

— נו, יעצט זייט איהר דאך ניט אליין, איהר האט דאך דא דאס פרייליך
קראַגענשטיין.

— יא, יעצט איז אונז פּרעהליכער — האט חיים געענטפערט — דאס גנעדנע פרייליין קראנענשטיין איז א ליבענעסווירדיגעס נוטעס מעדעקן, מיר האבען זיא לייעב בעקומען וויא אן אייגענער טאָכטער.

— זיא שלאָפּט געוויס יעצט.

— עס פּערשטעהט זיך אז זיא שלאָפּט, זיא האט זיך שפּעט געליינט, ווייל מיר האבען אלע געארבייט אין גארטען.

— וואס? זיא ארבייט אויך.

— א קלייניקייט צו זיא ארבייט, זיא האט גרויס פּערנניגען פון דער ארבייט אין גארטען צו אין פּעלד. אך, וויא וועט זיא זיך פרייען ווען זיא וועט אייך דער זעהן, זיא דערמאנט אייך זעהר אָפּט.

— וועמען דערמאנט זיא? — האט פּריער זעהר ניינעריג געפּרענט.

— טאָקע אייך הערר פּריער — האט דער אלטער געלאכט ארונטערנעהמענד דיא פּעקלאך וואס דיא געסט האבען מיט זיך געבראַכט.

— זאל איך פּיעלליכט אויפּוועקען פרייליין קראנענשטיין? — האט חיים געפּרענט אלס זיי זיינען אין דעם פּרעכטיגען פּאַלאַץ אריינגעקומען.

— ניין, — האט לאה געענטפערט — זאל זיא שלאָפּען מיר וועלען נאך צייט האבען זיך צו זעהן מאָרגען.

— עס פּערשטעהט זיך אז מען דאַרף זיא ניט וועקען — האט אויך לעאָפּאָד געזאגט — מארגען פּריה אז זיא וועט אויפּשטעהן, וועט איהר לייעבער חיים איהר מעלדען אז מיר זיינען געקומען. יעצט וועלען מיר זיך אויך בענעבען צו רוהע, דען עס איז שוין שפּעט.

חיים האט שנעל פאר דיא גרויסע געסט צורעכט געמאַכט ווייכע בעטען און דיא מיעדע געסט האבען זיך געלייגט שלאָפּען.

לאנג האט לעאָפּאָד געווארט אויפ'ן שלאָף, ער האט צו איהם ניט געוואלט אזוי ניד קומען. דען דער געדאַנק אז ער בעפּינדעט זיך יעצט אין דעמוזעלבען הויז וואו דיא שעהנע באבעטהא איז, האט לעאָפּאָלדען ניט געלאזט אזוי ניד אנט שלאָפּען ווערען.

315 טעם קאפיטעל.

ג ר י ן' ם פ ל ה .

מיר האבען געזעהן וויא סימאן גרייך האט געטראפּען זיין בלה רעבעקא'ן אין יאקאב פיין'ס אומאַרמונג.

ער איז דיא ערשטע פאר מינוטען שטעהן געבליעבען וויא פּערטומעלט, ער האט זיך מיט קיין גליעד געקענט ריהרען, אבער רעבעקא האט איהם פון זיין צוה דולטהיים אויפגעריסען דאמיט וואס זיא האט געפּרענט:

— וועמען דאַרפּט איהר דא? הערר גרייך.

דיא פּראגע האט איהם וויא א דונער געטראפּען, ער האט אבער באלד זיך מוטא וויעדער בעקומען און האט ספּאַטיש געענטפערט:

— ווען איך זאל נעמען וויסען אז איך וועל אייך פון אזא הימלישען פערניגען שמערען וואָלט איך זיך געוויס ניט ערלויבט אין דער מינוט אהער אריינצוקומען.

— איהר האט מיר ווירקליך אין מיין בעסטען פערענניגען געשטערט. האט רעבעקא געענטפערט, איהר זייט דאָך שוין פראַקטיש אין דער וועלט מחט איהר געוויס וויסען דאס עס איז זעהר אונאַנגענעהם פאר א חתן מיט א כלה ווען יעמאנד, א פרעמדער מעניש קומט אונבערופען אריין צו זיי אין דער צייט ווען זיי זיצען צו זאמען, וואס קוקט איהר מיך אזוי ערשטוינט אן? איהר פערשטעהט דען מינע ווערטער ניט. נו, זאג איך אייך אז דער הערד יאקאב פֿיין איז מיין ברויטיגאם. איך גלויב דאס איהר קענט איהם זעהר נוט.

— איך האב ניט געוואוסט דאס איהר געהערט צו יענע מעדעכענס וואס בייטען יעדען טאג דיא חתנים, אזוי וויא זייערע קליידער — האט סיטאן שטייבלענד געזאגט.

— איהר האט אבער בעדארפט וויסען הערר גריין, דאס ווען יעמאנד קריפט זיך אזא קלייד וועלכע איז פערניפטעט, טח ער זיא באלד אוועקווארפען און זיך קריפען אן אנדערע.

— אזוי נאר? איהר האלט מיך פאר א פערניפטעטעס קלייד.
— און איהר וועט דען אבליינגען און זאגען אז איהר זייט ניט פול מיט ניט.
— קיינער וועט דאס אויף מיר זאגען, אויסער אייך.
— יא, פיעללייכט וועט דאס קיין אנדערער זאגען, ווייל מען קען אייך נאך ניט אזוי נוט וויא איך קען אייך.

— איהר האט מיך דערקענט פאר א ניפטיגען מענישען?
— דאס וואָרט ניפטיגער מעניש איז נאך פאר אייך וועניג — האט רעבעקא שטארק אויפגערענט געזאגט — איהר זייט א מערדער, א רויבער און א בראַנד-שטיפטער.

— וואָ-א-א-ס? — האט גריין געשטאמעלט און איז לייכענבלאס געוואָרען.
— יא יא, הערר גריין — האט רעבעקא רוהיג געענטפערט — דיא אלע נעמען וואס איך האב ערשט אויסגערעכענט האט איהר כשר פערדיענט. איהר דאַרפט פערשטעהן אן דיא ווערטער אז איך ווייס שוין אלע אייערע געהיימיסעס. ווילט איהר פיעללייכט איך זאל אייך אויסרעכענען אלע אייערע מעלות.

— וואס קענט איהר דען אויף מיר אויסרעכענען?
— ציהט מיר ניט פאר דער צונג הערר גריין, דען איהר וועט דאָס בערייהען. איך האב ניט וואס צו בערייהען.

— אזוי? איהר ווילט דורכאויס איך זאל ריידען אלעס וואס איך ווייס? — האט רעבעקא געזאגט — נו, נוט, איך וועל אייך צוליעב סהאן. ערשטענס, וועל איך אייך מעלדען, אז איך האב מיך געזעהן מיט דעם פראַקוראַר און ער האט מיר פערטרויט דיא געהיימיסס, ווער עס האט דיעזען ארדענטליכען טאָג און אונגליק געוואָרפען.

סימאנס געזיכט האט זיך וויא מיט א געלער מאַסקע בעצויגען און ער האט שוין מורא געהאט ווייטער צו ריידען.

— צווייטענס, — האט רעבעקא ווייטער געזאגט — ווייס איך ווער אייער אַנקעל איז, וועלכער האט אייך אזא גרויסע ירושה איבערגעלאזט. איך אליין האב געלעזען דעם בריעף וואס ער האט אייך געשריעבען אלס אנטוואַרט אויף אייער בריעף.

— ווא-א-ס? — האט גריין ערשראַקען געפרעגט — דיא פערפלוכטע מערי איז ביי אייך געווען?

— אזוי? — האט רעבעקא שמייכלענד געענטפערט — איהר פערשטעהט אליין ווער עס האט מיר אייער שווינדעל איבערגעגעבען? אבער דיא פערפלוכטע מערי, וויא איהר רופט זיא אן, האט מיר אויך דאס איבערגעגעבען אז דיא געשיכטע וואס זיא האט מיר דערצעהלט וועגען דיעזען יאקאב פיין, שטאַמט אויך פון אייך. נו, הערר גריין, זעהט איהר שוין אז איך קען אייך פון אלע זייטען און אייך בלייבט נור איבער דאס הויז צו פערלאזען און מעהר מיך מיט אייער בעזוכע ניט בעד לעסטגיגען.

— און איהר מיינט אז אלעס וואס דיא שמוציגע מערי האט אייך דערצעהלט איז וואהר? — האט גריין ערבלאַסענד אויסגערופען.

— אלעס וואס זיא האט מיר דערצעהלט איז וואהר, איך בין אין דעם איבער-צייגט. אז זיא איז שמוציג דאס ווייס איך אליין, דען ווען זיא זאל געווען זיין אן ארדענטליכעס מעדכען וואלט זיא זיך ניט בעשלאסען אזעלכע אינטריגען צו מאַכען, איך ווייס אבער אז איהר זייט נאך שמוציגער פון איהר. איך גלויב אויך אז אין דעם שמוץ וואס זיא שטעקט זייט איהר אליין שולדיג.

— איך פערשטעה אבער ניט מיין ליעבע רעבעקא — האט זיך יאקאב פיין אבגערופען — ווארום בעשמוצסט דוא זיך און רעדסט מיט אזא שמוציגען מענשען וויא דיעזער שורקע איז. דאס איז צופיעל עהרע פאר איהם וואס ער שטעהט דא און הערט פון דיין מונד ווערטער.

ווען עס פאַסט דער פרייליין ראָטהבלום צו ריידען מיט מערדער פאַסט איהר מיט מיר געוויס צו ריידען.

יאקאב האט געוואָלט צו איהם א שפרונג טהאן און איהם שענקען א פאר פון זיינע קולאקעס, אבער רעבעקא האט זיך שנעל אריינגעשטעלט אין דער מיט און האט געזאגט:

— שטעה יאקאב, דוא זאָלסט דעם באַנדיט גאר ניט ענטפערן. איך וועל איהם עטוואס פרעגען אָבּוואהל, איך ווייס אז דוא האָסט רעכט דאמיט וואס דוא זאנסט אז עס איז א שאנדע מיט אזא סוביעקט צו שפרעכען. זאג מיר נור גריין, ווער האט געמאַכט דעם בילבול אויף דיעזען העררען אז ער האט ערמאַרדעט וואָהרהאַפטיגען, ניט דוא?

— ניין, — האט גריין ביז געענטפערט.

— ניין? דוא וואנסט דאס מיר אבצולייגען? וועט מיר דער פראַקוראַר דער-

צעהלען א לינען, ער האט מיר אויסדריקליך געזאגט דאס נור דוא האָסט איהם דערצעהלט אז יאקאב איז געווען מיט א נאכט פריהער בעפאָר דער מאָרד האט שטאנטגעפונדען אין וואהרהאָפטיגס הייז און האסט דאביי דיעוען ארדענטליכען מאָן אין דיא שווארעסמע פאַרבען פאַרנעשטעלט.

— דער פראָקוראָר זאגט לינען — האט נריץ ווילד געשרען.

— א לינער, אן אויסוואורף דער נאָטור ביסט דוא אליין — האט רעבעקא צאָרניג געזאגט — אלזא, איך וויל מיט דיר מעהר ניט ריידען. געה, דען ווען דוא וועסט שנעל ניט אוועקנעהן, וועסט דוא דאס ווייטער בערייהען.

— וואס נאך וועסט דוא מיר מהאן? צוויי מאל אפלאזען א שידוך קען מען דאך ניט.

— איך קען דיר נאר א נייעם שידוך ריידען און דיר אויפשפיעלען אזא חתונה, וועלכע וועט דיך פיהרען גלייך אין סיביריען. דוא געהסט פון דאנען אוועק מיט נומען צו ניין?

— דערפאר וואס דוא מרייכסט מיך אזוי, וויל איך ניט געהן. איך מוז דיין לעבען נייעם חתן פריהער נומ אויסברעכען דיא ביינער, דערפאר וואס נור ער האט צווישען אונז ביידען א בייז לעבען געמאכט.

— סימאן! — האט רעבעקא שמרענג געזאגט — איך בעפעהל דיר דוא זאָלסט דיא מינוט פון דאָנען אוועקנעהן!

— דוא זעהסט דאָך אז דיעזער מערדער-יונג וועט מיט נומען פון דאָנען ניט ארויסנעהן — האט יאקאב געזאגט — אלזא לאז מיר, איך וועל איהם ווייזען וואס הייסט מיר צוברעכען דיא ביינער.

ער האט זיך אבערמאלס געוואָלט אַלאָז מהאן צו נריץ, אבער רעבעקא האט איהם אויך דאס מאל אבנעהאלמען. זיא האט נור א קלונג געטהאן מיט דעם גלעקעל וואס איז אויף דעם טיש געלענען און א דיענער איז אריינגעלאָפען. — מאָקס! — האט רעבעקא צו איהם א געשריי געטהאן — געה נור רוף אהער א פאָליצייסקען.

— וואָאָרס? דוא שרעקסט מיך מיט א פאָליצייסקען? — האט נריץ לאַך כענד געזאגט — דוא מאכסט זיך לעכערליך, רעבעקא. אזעלכע מענשען וויא מיר זיינען האבען קיין פורכט פאר דער פאָליציי, וויל מיר האבען נאך נאט זיי דאָנק קיינעם ערמארדעט.

— נו, וועסט דוא דאָ וואַרמען ביז א נאָראַדאָוויי וועט אנקומען?

— געוויס וויל איך וואַרמען. איך וויל זעהן, ווער וועט דאס וואַנען מיך צו ארעטירען.

— זעהר שעהן — האט רעבעקא געשטייכעלט — יעצט זעה איך אז דוא ביסט א טאָפּפערער העלד. איך גלויב אבער, אז שפעטער וועסט דוא נאר אַזי דערע ווערטער ריידען.

— איך וועל שפעטער ריידען דאס זעלבע וואס איך רייך יעצט — האט נריץ רוחיג געענטפערט.

פיהלסט דוא איך קיין זינד?

— קיין זינד.

מאקס וועלכער איז ארויסגלאָפּען, האט זיך באלד צוריק אומגעקעהרט מיט א פּאָליצייסקען נאָדזיראטעל.

— הערר נאָדזיראטעל — האט רעבעקא געזאגט — האט איהר ניט געהאט אן אויפמראג צו זוכען דעם בראַנדשטיפטער, וועלכער האט פּערגאנגענע נאכט אונטערגעצונדען א הויז?

— יא — האט דער נאָדזיראטעל געענטפערט.

— וויסט איהר אויך דעם נאמען פון דעם בראַנדשטיפטער?

— ער איז ביי מיר פּערשריעבען. מיר שיינט, אז ער הייסט סימאן גריין.

— דא האב איך דיא עהרע דיעזען העררן גריין פאר אייך פּאַרצושטעלען

האט רעבעקא געזאגט צייגענד אויף גריין.

— ווירקליך? — האט דער נאָדזיראטעל ערשטוינט אויסגערופען.

— יא, מיין הערר. דאס איז דער שעהנער קויפּמאן.

יעצט האט גריין זיין גאנצען מוטה פּערלאָרען. ער האט געוואָלט עפעס

ריידען, אבער דער נאָדזיראטעל האט איהם געפּאקט פאר דעם קראַנען און האָט א געשריי געטהאן.

— קום מיט מיר!

ער האט געבאָך קיין אנדער ברירה געהאט און איז אוועקגעגאנגען מיט דעם

נאָדזיראטעל נאך דער פּאָליציי.

316 טעם קאפיטעל.

אונטערוואַרטעטע מחותנים.

דיא אונטערוואַרטעטע ערפּאהרונג אז דיא שעהנע נומע גרעפּין מאריא איז

זייער קינד, האט גרינזאנג'ן מיט סאבינא'ן דיא ערשטע צוויי טעג אזוי איבער-

ראַשט, דאס זיי האבען אויסגעזעהן; וויא טרוימענדע.

דיא גרעפּין מאריא, וועלכע זיי האבען געליעבט וויא זייער אייגען סינד נאך

דאן אלס זיי האבען געמיינט אז זיא איז א פּרעמדע, זיא איז זייער קינד! דאס

האט זיך זיי אנפאנגס נאר ניט גענלויבט, אבער זיי האבען דאך דאס פּאַרט געד

מוזט גלויבען. זיי האבען ערשט יעצט ריכטיג פּערשטאנען, ווארום דאס בילד פון

סאבינא'ן אין איהרע יונגע יאהר, איז אזוי עהנליך צו מאריא'ן. זיי האבען אויך

ערפּאהרען דיא אורזאכע פון דער געהיימער קראַפט וואס האט זיי אזוי שטארק

צוגעבונדען צו דיעזער פּרעמדער קריסטין.

וויא מיר ווייסען, איז סאבינא אין אַהנמאַכט געפּאַלען אלס זיא האט דיא

מערקווירדיגע נייעס געהערט און אלס מען האט זיא אויפגעמינטערט איז זיא געווען

וויא דול און האט אלץ געשריען צו גרינזאנג'ן:

— וואו איז מיין טאכטער? געב מיר אָפּ מיין טאָכטער!

(Mos., 97.)

נריזאננ, וועלכער איז אליין אויף נעווען; שטארק נערוהרט פון דיא אונזער
ווארטעטע נייעס, האט זיך בעמיהעט זיין פרוי צו בערוהיגען. ער האט איהר
פערשפראכען, אז נאך אין דעם זעלבען טאג וועט ער צוזאמען מיט איהר פאהרען
— אַך אַרשא, דאָרט נאכפארשונגען צו מאכען ווענען זייער טאכטער.
ער איז אבער ניט געפאהרען.

— סאבינא! — האט ער צו זיין פרוי געזאגט — מיר טאָרען נאך קיין אייני-
ציגען שריט מאכען ווענען אונזער טאכטער.
— ווארום? — האט זיא ערשטוינט געפרענט.
— מיר דארפען נאך דערווייל ניט פערנעסען ווער מיר זיינען און ווער
זיא איז.

— דיא ווערטער פערשמעה איך ניט.
— איך וועל דאס דיר ערקלערען. דוא דארפסט ניט פערנעסען ערשמענס,
אז מיר לעבען אין רוסלאנד. דאס איז אזא לאנד, וואו א קריסט איז ווייט פון
דעם אידען וויא הימעל פון דער ערד. דא איז מען אין אלגעמיין געוואוינט געווארען
צו זעהן דאס ווען א אידיש קינד טויפט זיך, שטעהט ער שוין מיט זיינע עלטערען
אין קיין פערבינדונג; ער ענטזאגט זיך פון זיי און זיי פון איהם. מיר ביידע זיינען
צוואר מיט אן אנדער מיינונג; סאריא איז אונז געווען ליעב זאגאר דאן, ווען מיר
האבען געמיינט אז זיא איז א געבארענע קריסטין, און אונז איז נאר ניט איינגע-
פאלען; אז מיר זיינען איהרע עלטערען. בעזאנדערס יעצט ווען מיר ווייסען בעשטימט
אז זיא איז אונזער קינד, איז זיא געוויס ביי אונז מהייערער פון אונזערע זעלען.
אבער מיר דארפען פון דעסטוועגען בעקלערען דעם צווייטען זייט, ווער ווייס צו
סאריא וועט צופריעדען זיין, דערמיט וואס זיא האט אידישע עלטערען? דאס איז
וואָהר, אז זיא האט אונז אימער דיא צערטליכסטע ליעבע געוועזען; דאס איז אבער
נאך אלץ קיין בעווייז אז זיא וועט אונז דיא זעלבע ליעבע בעווייזען, ווען זיא וועט
ערפאהרען אז זיא איז אונזער קינד. זיא איז דאך געוואוינט געוואָרען אויף זיך צו
טראגען דעם טיטול גרעפין און געאכטעט ווערען פון דיא גרעסטע קריסטען. דוא
האָסט דאך א בעווייז, אז זאגאר גראָספירסטען אינטערעסירען זיך מיט איהר
זאָגאר יעצט, ווען זיא איז פערזאגט און פערשטויסען געווארען פון איהר גרויסקייט.
היינט שטעל זיך פאָר וואס פאר א פנים מיר וועלען האבען, ווען מיר וועלען
פלוצלינג צו איהר קומען און וועלען איהר זאגען: „דוא ביסט אונזער קינד. עס
קען זעהר זיין אז קיים וועט זיא אזעלכע ווערטער דערהערען, וועט איהר שטארק
פערדריסען אויף דעם וואָס זיא איז נאר מיט אונז בעקאנט געווארען.

— ניין! — האָט סאבינא געענטפערט — איך קען סאריא'ן זעהר גוט — זיא
איז דיא ערעלקייט אליין. איך בין זיכער, אז זיא וועט זיך מיט אונז אזוי פרייען
וויא מיר מיט איהר.

— איך גלויב אויך דאָס זעלבע — האָט נריזאננ געזאָגט — אבער א מענטש
מח אלעס בערעכענען. לאָמיר בעסער געדולדיג נאָך אַביסעל וואַרטען, אום מיר
זאָלען קענען געהן אויף אן אייזערנעם בריק.

— יאס דענקסט דוא דען צו טהאָן ?

— איך וועל באלד אריינשיקען א בריעף צו דעם אלטען איוואן. אין דעם בריעף וועל איך איהם אלעס דייטליך שרייבען. איך וועל איהם ערקלערען, אז מאריא איז אונזער טאכטער. ביי מיר איז קיין צווייפל, אז דער נראספירסט וולאדימיר האט זיא אוועקגעפיהרט נאך דאנילאווקא מיט דעם ציעל איהר איבער צוגעבען דאנילאוויס נאכלאס, וועט זיא דאך געוויס מיט דעם אלטען איוואן צוואַגע מענקומען. דארום וועל איך בעטען דיעזען אלטען פריינד, ער זאל איהר פערטרוען דיא געהיימניס אז מיר זיינען איהרע עלטערען און זאל מיר שרייבען וואס פאר אן איינדרוק דיא נאכריכט האט אויף איהר געמאכט, אום מיר זאלען וויסען וואס צו טהאן. געפעלט דיר מיין פלאן ?

— יא — האט סאבינא געענטפערט — דוא האסט זעהר רעכט.

— זעהסט דוא, מיין לעבען, וויא מען טאָר זיך קיין מאל ניט אַיילען און מען דאַרף אלעס טהאָן איבערלענט.

— נה שרייב=שע שוין אָן דעם בריעף.

— דיא מינוט — האט גרינזאנג געענטפערט, און האט זיך זעצענד ביי זיין שרייב=טיש פאַלגענדען בריעף אנגעשריבען:

„ליעבער איוואן!

„דיין בריעף האב איך ערהאַלטען. ווייסט דוא אלטער פריינד וואס פאר אַ וויכטיגע געהיימניס דיין בריעף האט מיר ענטדעקט ? דוא וועסט דאס נאר ניט גלויבען, אז דיא גרעפין מאַריא איז מיין טאָכטער. מיר איז א וואונדער וואס דוא אליין האָסט דאס ניט פערשטאנען. דוא געדענקסט דאך געוויס אז מיין פרוי האט אונזער ערשטע קינד אבגעגעבען צו א פרוי עממאַ וואָרין, וועלכע האט געוואוינט מיט איהר מאַן ניט ווייט פון דעם טייפּלסשלאס, נאכהער איז דיא זעלבע עממאַ מיט איהר מאַן און מיט איהר קינד סעמיאן וויא אויף מיט אונזער קינד ארויסגעפאהרען נאך קיעוו. דארט האבען זיי א לאנגע צייט געוואוינט, אין דיא ערשטע פאאר יאהר פלעגט מיין פרוי זעהר אַזשט פאהרען נאך קיעוו זיך זעהן מיט אונזער קינד, זיא האט זיך פאר דער אַמע און פאר איהר מאַן פאָרגעשטעלט אונטער דעם נאמען מאַרגאָרעטהא. ענדרליך אבער האבען זיי זיך פון דער אלטער קווארטיר ארויסגעצויגען און אלס מיין פרוי איז אהין געקומען האט זיא זיי פאר קיין פאך געקענט אויסגעפינען. אלס איך האב מיין סאבינא'ן געהייראַטעהט און האב געוואָלט אונזער קינד צו אונז געהען, האב איך אליין אויך אלע קרעפטען אנגעווענדעט אויסצוגעפינען וואו דער כריסטאָפּ וואָרין געפינט זיך, אבער אויך מייע נאכפאָר שונגען זיינען ערפאָלגלאָז געבליעבען. נה פערשטעהסט דוא שוין גוטער איוואן דאס דיא מאריא, וועלכע האט זיך ערצויגען ביי כריסטאָפּ וואָרין איז אונזער קינד. איך וועל דיר נאך א צייכען געבען, מיין פרוי האט איין מאל איבערגעלאזט פאר אונזער טאָכטער ביי איהר אַממע א מעדאיליאָן אין וועלכען אונזערע ביידענס בילדער וואָרען אריינגעשטעלט, מאַריא מוז פון דעם מעדאיליאָן וויסען.

„אַלזאָ בעט איך דיך ליעבער פריינד, אז אויב דוא וועסט זעהן דער גרעפין

מאריא, זאלסט דוא איהר דאס אלעס דערצעהלען און זיא פרענען צו וויל זיא אונזער קינד זיין. ריכטיגער נעזאנט: צו וועט זיא זיך ניט שעהמען אונז אלס איהער עלטערען צו בעטראכטען.

איך מוז דאס נייטהווענדיג וויסען און איך האָף אז דוא אלטער פריינד וועסט אונז באלד ווענען דעם בענאכריכטען, איך וועל דיר דאפיר עוויג דאנקן באַר זיין.

ט. נרינזאננ.

איך פערבלייב דיין נעטרייער פריינד

P. 8. אויך מיין פרוי געריסט דיך הערצליך און פערלאנגט פון דיר דאס

זעלבע.

קיים האט נרינזאננ דעם ברעף געענדיגט, האט מען איהם געמעלדעט און שלמה פֿיין ווינשט מיט איהם צו שפרעכען.

— זאל ער אריינקומען — האט נרינזאננ געענטפערט.

— ער איז דאך אונזערער א מחותן — האט ער געזאגט אלס דער דיענער

איז ארויסגעגאנגען — דאס איז מערקווירדיג! וויא דיא פאָרזעהונג האט צוזאמען געפאארט צוויי אידישע קינדער וואס ביידע האבען זיך ערצויגען ביי קריסטען און ניט איינער פון זיי האט געוואוסט אז אין זיינע אָדערן פליסט אידיש בלוט.

דיא טהיר האט זיך אויפגעפענט און שלמה פֿיין איז אריינגעקומען.

— הערר נרינזאננ — האט ער געזאגט — האט איהר שוין געהערט פון דעם

נייעס?

— פון וועלכען נייעס? — האט נרינזאננ ניינעריג געפרעגט.

— וואס? איהר ווייסט נאך נאר ניט?

— וואס דארף איך דען וויסען.

— איהר ווייסט דען ניט אז מיין זוהן, דער גראף דאנילאוו לעבט?

— דער גראף דאנילאוו לעבט? — האבען ביידע, נרינזאננ מיט זיין ווייב

העכט ערשטיגט אויסגערופען.

— יא, ער לעבט. מיר אלע זאלען אזוי לעבען.

— איז דאס מעגליך?

— דאס איז אזוי וויא איך דערצעהל אייך, ער לעבט און איך בין יעצט גע-

קומען אייך פרענען, פיעללייכט ווייסט איהר וואוהין דיא גרעפֿין איז מיט איהר

קינד אוועקגעפאהרען.

— דער גראף דאנילאוו לעבט? — האט נרינזאננ איבערדראשט וויא צו זיך

אליין גערעדט — ווייסט איהר דאס הערר פֿיין בעשטימט?

— איך ווייס דאס זיכער. איך וועל אייך נאד א בעסערע זאך דערצעהלען,

אז ער ווייס שוין אז זיין פאטער איז א איד.

— פון וואנען ווייס ער דאס?

— דער זעלבער מאן וואס דורך איהם האב איך ערפאהרען אז דער גראף

דאנילאוו איז מיין זוהן, דערזעלבער האט איהם דערצעהלט אז ער איז א יודענס זוהן.

— נו, וואס פאר אן איינדרוק האט דיא נאכריכט אויף איהם געמאכט?

— וויא עס שיינט האט דאס אויף איהם זעהר א נומען איינדרוק נעמאכט,
דען ער האט ארויסגעשיקט א מענשען עקסטרא צוליעב דעם ער זאל ערפאהרען
וואו זיין אידישער פאטער וואוינט און וויא ער הייסט.

— דאס איז מערקווירדיג, פון וואנען ווייסט איהר דאס ?

פיין האט איהם דערזעהלט פון דער נאנצער געשיכטע וויא אזוי זיין זעהן
וואר צופעקליג ביי קאבאנאוויץ אין דער צייט ווען דאנילאור'ס שליח אין אהין גע-
קומען נאכפארשונגען צו טאכען וועגען דעם גראף'ס פאטער.

— נו, וואס-זשע קלעהרט איהר צו טהאן ?

— איך האב טעלעגראפירט נאך מיין פרוי, זיא זאל דיא מינוט אהער ארויס-
פאהרען, ווען זיא וועט קומען וועל איך מיט איהר און מיט מיין זעהן אריינפאהרען
אין אָרשאַ זיך זעהן מיט אונזער זעהן.

— עס קען זיין אז מיר וועלען פאהרען צוזאמען.

— איהר וויקט דען אויך פאהרען נאך אָרשאַ ?

— יא.

— ווענען וואס ?

— בעזוכען מיין איידים, — האט גרינזאננ שמיכלענד געענטפערט.

— אזוי ? איהר האט אן איידים אין אָרשאַ ?

— יא, דיעזעזער איידים איז אויך מיט אייך פערוואַנדעט.

— מיט מיר איז ער פערוואַנדעט ? ווער איז ער ?

— זיין נאמען איז גראף דאנילאוו.

— וואס ? — איהר שפאָסט הערר גרינזאננ ?

— שפאָסטען ? דאס פאלט מיר נאר ניט איין, איך האב אייך דיא רינע

וואהרהייט געזאגט.

— אבער וויא איז דאס מעגליך דער גראף דאנילאוו זאל אייער איידים זיין.

זיין פרוי קענען מיר דאך זעהר גוט. זיא איז א געבאָרענע קריסטין.

— דאס איז אן אירטהום הערר פיין, זיא איז א געבאָרענע יודין.

— זאָל איך גלויבען אז דיא גרעפין מאריא איז אייער טאָכטער ?

— איהר זאלט דאס גלויבען, דען זיא איז ווירקליך מיין טאכטער.

— מיין נאט ! עפעס הער איך אין דער לעצטער צייט אזעלכע אונגלויבליכע

זאכען, וואס ליינען זיך גאָר אויף דעם גלייכען פערשטאנד ניט.

— איהר זעהט דאך אז עס פאסירען דאך אין דער וועלט אזעלכע מערק-

ווירדיגע זאכען וואס מען מוז זיי יא גלויבען, וויא צום ביישפיעל דיא געשיכטע

מיט דעם גראף דאנילאָוו. האט זיך אייך ווען געטרויסט, אז דער גראף איז אייער

זאָהן ?

— איז דיא גרעפין מאריא אייער טאָכטער ?

— יא, לעבער פריינד.

— זיינען מיר דאך וואהרע כחולותנים, הערר גרינזאננ ?

— יא, וואהרע מחותנים. אלס צייכען אז איך בין צומריעדען פון דעם וואס
איך האָב אייך פאר א מחותן; ניעב איך אייך מיין האַנד און מיין קוש.
און דיא ביידיע מחותנים האכען זיך אומגעארמט און זיך הערצליך געקושט.
817טעס קאפיטעל.

אַן איבערראַשונג.

אום ניין אוהר דעם סאַרנענס האט זיך בתישבע ערוואכט מיט א שמייעל
אויף דיא ליפען.

זיא האט דיא נאכט זעהר א זיסען טריים געזעהן, וזיא דער שעהנער ליען.
בענסווירדנער סטודענט לעאַפּאַלד פריעד שמהם פאר איהר אויף דיא קניע און
שרייט:

— באבעמא, איך ליעבע זיך!

דאס וואר ווירקליך זעהר א זיסער טרום, וועלכער קען ארויסרופען א גליק.
ליכען שמייעל אויף דיא ליפען פון א הייסליעבענדער פרוי. אבער דאָס ערוואכען
פון אזא טרום איז זעהר ביסער.

בתישבע האָט זיך באלד בעטראכט אז זיא האט א זיסען אָבער א נאררישען
טרום געזעהן. דען אזא סצענע זאָל אין דער ווירקליכקייט טרעפען, לעאַפּאַלד
פריעד זאל פאר איהר שטעהן אויף דיא קניע און זאל זיך פאר איהר אין ליעבע
ערקלערען איז אונגענליך, ווייל זיא איז שוין פערבונדען אויף איסער און עוויג צו
אן אנדערן, צו קראנענשטיינען.

יא, זיא איז צוגעבונדען צו קראנענשטיינען און זיא וועט זיך קיין סאָל לאָז.
רייסען קענען פון זיינע הענד; דען ווען זיא וואָל דיא פערדאַרבענהייט אליין זיין
וועט זיא אויך ביי זיך ניט קענען רעכט מאכען, זיך פון איהם צו ענטזאנען, ערשט
מענס, זיצט זיא יעצט אין זיין דאזשע; צווייטענס, האט זיא דאָך איהם אליין
פערשפראַכען זיין פרוי צו זיין, און וזיא האָט מען אזא שרעכהייט איהם יעצט צו
זאנען, אז זיא האָט חרטה; דריטענס, איז דאָך פריעד זינער א פ;רוואנדעסער
און אז ער וועט ערפאהרען דאָס זיא איז שוין פערלאָבט פאר קראנענשטיינען, וועט
ער פאר קיין פאל זיך ערלויבען זיא אָבצורייסען פון קראנענשטיינען און מיט איהר
חתונה צו האָבען.

דאָך האט זיא פערנעניגען געהאט טראכטענדיג ווענען דעם זיסען טרום.
זיא האט זיך בעמיהעט זיך צו עראינערען אָן אלע זיינע איינצעלהייטען.

ענדליך איז זיא אויפגעשטאנען און האט אנגעקלונגען, דאס דינסטמעדכען
וועלכע איז צו איהר דיא טעג אנגעקומען, זאל איהר אריינגראנען אלעס וואס זיא
דאָרף האבען צו איהר טואלעטע.

דאס דינסטמעדכען איז אריינגעלאָמען.

זיא וואָר אן איינפאכע דאָרף־סמעדכען מיט געוונדע רימע באַקען און זעהר
גראָבע הענד, וואס זיינען געוואוינט געווארען צו שווערע ארכיים.

— מאַרישאַ! — האט בתישבע צו איהר א געשריי געטהאן — געשווינד
טראג מיר אריין פריש וואַסער און א ווייסען האַנרטוך.

— דיא מינוט, באַרישניאָ — האט דאס מעדען געענטפערט — האט איהר שוין געהערט אז דיא נאכט זיינען אהער אנגעקומען געסט?
 — געסט? — האט בת-שבע ערשטוינט געפרענט — ווער זיינען דיא געסט?
 — דאס איז דיא אלטע מאדאם פריער וועלכע איז דא געווען מיט א יאהר צוריק מיט איהרען א פלימעניק.

— מיט איהרען א פלימעניק? — האט בת-שבע איבערראשט אויסגערופען.
 — יא, פרייליין. ער איז איהרער א פלימעניק, זעהר א שעהנער יונגער מאן.
 — הימעל! — האט בת-שבע געשטאמעלט — זאָל דאס זיין לעאָפּאָלד פריער?

— יא, פרייליין, ער הייסט טאָקע לעאָפּאָלד. איך האב געהערט וויא דיא מאדאם פריער האט איהם אזוי גערופען.
 — דאס איז אונגעגליך! — האט בת-שבע געזאגט און אלע פארבען האבען זיך אין איהר געזיכט געביטען — לעאָפּאָלד פריער זאל אהער קומען? ער איז דאך א סטודענט און ער קען זיך פון זיין סטודיום ניט אברייסען. איז ניט געקומען נאך א מאן מיט זיי?

— ניין, גענעדיגעס פרייליין, נור זיי ביידע זיינען געקומען.
 דיא נאכריכט האט בת-שבע'ן אזוי איבערראשט, דאס זיא איז א היבער צייט געבליעבען וויא צודולט זיצען אויף איהר אָרט. לעאָפּאָלד פריער איז דאָ!
 דער יונגער מאן וועלכער געהט איהר פון זין ניט ארויס זייט זיא האט איהם דער-זעהן איז יעצט דא! אזא גליק האט זיא ניט ערווארטעט. זיא האט דאס אנפאנגט נאר ניט געוואלט גלויבען, נור אז דאס דינסטמעדען האט איהר פאָרגעשטעלט וויא דער יונגער מאן ווייזט אויס, איז שוין ביי איהר קיין צווייפעל מעהר געווען אז דאס איז ווירקליך לעאָפּאָלד פריער.

זיא האט זיך זאָרגפעלטיג איינגעוואשען און אנגעקליידעט. דאס הערץ האט אין איהר וויא געשטורמט. וויא פון אלע זייטען האט עס איהר אין דיא אויערן געקלונגען: לעאָפּאָלד איז דאָ!

אלס זיא איז שוין מיט איהר טואלעטע פערטיג געווארען, איז זיא ארויסגע-גאנגען פון איהר צימער. זיא האט זיך בענגענעט אין עס-צימער מיט דעם אלטען חיים'ן.

— מיר האבען געסט? — האט זיא איהם געפרענט.
 — יא — האט חיים געענטפערט — דיא מאדאם ליענא פריער איז אהער געסטערן אבענד געקומען אין דער בעגלייטונג פון איהר פלימעניק לעאָפּאָלד פריער. ער איז א סטודענט פון דעם מאַסקווער אוניווערסיטעט.

בת-שבע'ס געזיכט האט אנגעהויבען וויא צו שטראהלען פאר פריידע. יעצט איז שוין ביי איהר קיין צווייפעל געווען, אז לעאָפּאָלד פריער איז דאָ.
 — זיי שלאפען נאך? — האט זיא געפרענט.

— יא. זיי זיינען געסטערן שפעט ביי נאכט אהער געקומען. דער יונגער מאן

האט זיך ערשט געליינט אום צוויי נאך האלבע נאכט. ער האט מיט מיר געוויסע צוויי שטונדען גערעדט.

— וואס האָט ער מיט אייך גערעדט ?

— מיר האָבען גערעדט פון פּערשיערענע זאַכען. בעזאָנדרעס האבען מיר גע-
רעדט וועגען אייך.

— וועגען מיר ?

— יא, פּרייליין. דער חערר פּריער האט זיך וועגען אייך שטארק נאכגע-
פּרענט. ער האָט זעהר געוואָלט וויסען וואָס איהר מאכט, וויא איהר פּיהלט זיך
דאָ, און וויא אזוי איהר פּערבריינגט אייער צייט.

— נו, וואָס־זשע האט איהר איהם געזאָגט ?

— וואָס האב אייך איהם געקענט זאגען ? אייך האב איהם דערזעהלט, אז
איהר זייט נאָט זיי דאנק געזונד און איהר פּיהלט זיך דא זעהר גליקליך.

— וואס נאך האט ער אייך געפּרענט וועגען מיר ?

— וואס ווילט איהר ער זאל פּרענען ? ער האָט מיך געפּרענט וואָס איהר
עסט, וואס איהר טרינקט, צו געהט איהר שפּאַצירען, צו לעזט איהר צייטונגען
און צו האָט איהר דא מיט וועזען צו פּערבריינגען.

— נו, וואס־זשע האט איהר געענטפּערט ?

— איהר פּערשטעהט דען ניט, וואָס אייך האָב געהאַט ארץ דא פּראַגען
צו ענטפּערען ? אייך האב איהם דערזעהלט וויא דער אמת איז.

— ער וועט דא לאנג פּערזאמען ?

— א פּאָר וואכען.

— א פּאָר וואָכען ? — האט בת־שבע דערפּרייט אויסגערופען.

— יא, אזוי האָט ער מיר געזאגט. ער וועט דא פּערזאמען א פּאָר וואכען,
ווייל ער איז עפעס ניט געזונד און דיא דאָקטוירים האבען איהם געהייסען ער זאל
א פּאר וואָכען לעבען אין א דאָזיג.

דיא נאכריכט דאָס לעאפּאלד האט זיך וועגען איהר אזוי פּיעל פּאַרנאָדער
געפּרענט, האט בת־שבע'ן ערקוויקט. זיא באלד ער אינטערעסירט זיך וועגען איהר
אזוי פּיעל, איז דאך דאס א בעווייז אז זיא שפּיעלט ביי איהם א גרויסע ראָליע.

חיים האט איהר דערלאנגט קאפע, אבער זיא האט זיך צו דער טאסע ניט
צוגעריהרט. איהר קאפּ וואר בעשעפּטיגט מיט עטוואס אנדערש. ערשט דאן אלס
דער אלטער איז געקומען מיט א צווייטער טאסע קאפע האט ער זיא דערמאנט
אז דיא ערשטע שטעהט נאך. זיא האט זיך וויא פּערשעמט. איהר האט אויסגע-
וויזען, אז חיים פּערשטעהט וועגען וואס זיא קלערט....

זיא האט שנעל ביידע טאסען קאפע אויסגעטרונקען און איז ארדיסגענאנגען
אין נארטען. זיא איז שטעהן געבליעבען געבען א קוסטארניק פּרישע בלומען, וואס
זיא אליין האט פּערפלאנצט. דיעזע בלומען האבען פּערברייטעט זעהר אן אנגענדי-
גען פּרישען ארעמאט.

בתשבע האט אייגעבויען דעם קאָפּ צו דיא פרישע בלומען און האט אייגעאטהמעט זייער פרישען דופט. אפרייסען איינע האט זיא ניט נעקאנט. יעדע בלומעלע איז איהר נעווען ליעב וויא זיא זאָל זיין איהר'ס א קינד. — גוט מאָרנען, פרייליך קראָנענשטיין! — האט א קלינגענדע מענערשטימע פלוצלינג הינטער איהר א קלונג געטהאָן.

זיא האָט זיך ראש אומגעווענדעט און האט דערזעהן לעאפאלד פריעד. זיא איז רויטה געווארען איבער דיא אויערן, און איהם רייכענד דיא האנד האט זיא געזאגט:

— זייט מיר הערצליך ווילקאָמען, הערר פריעד. איך האב ניט ערווארטעט אייך אזוי ניך דא צו זעהן.

— איך האב אייך ניט געדענקט אזוי ניך דא צו זיין — האט פריעד מיט א זאנפטען שמייכעל געענטפערט איהר האנד דריקענד, אבער עס האט זיך געמאכט אזא פאָל וואָס האט מיך מיט געוואלד אהער געשלעפט... וואס-זשע טאכט איהר, פרייליך קראנענשטיין? איך מוז אייך מאכען א קאָמפלימענט, אז איהר האט זיך דא בעדייטענד פערבעסערט אין געזיכט.

— ווירקליך? — האט זיא געלאכט — דאס איז זעהר א שמייכעלהאפטער קאָמפלימענט — איך מוז אייך זאגען, אז דיא לופט פון דער דאזשע ווירקט אין דער טהאט אויף מיר זעהר גוט. איך פיהל מיך דא וויא א פיש אין וואסער. — איז אייך דא ניט אונמוטהיג געווען אליין צו לעבען אין אזא אפגעזונג דערטען אָרט?

— אין געגענטהייל. דיא שטילקייט וואס דאָ העררשט אימער איז מיר זעהר אנגענעהם. מיר שיינט, אז איך וואלט דא עוויג אליין געוואוינט. זעהט איהר, הערר פריעד, מיין ארבייט?

זיא האט איהם אנגעזייגט אויף דיא בלומען.

— אייער ארבייט? — האט ער ערשטוינט געפרעגט.

— יא, דאס איז מיין ארבייט. איך זעלבסט האב דיעזע בלומען פערפלאַנצט און זיי האבען זעהר שנעל אויפגעבליהט.

— פראכטפאָל, וואונדער שעהן! — האט פריעד ענציקט געזאגט — אבער מיר איז דאס קיין וואונדער; פון אייערע הענד מוז ארויסגעהן עטוואס שעהנעס און גלענצענדעס.

— איהר וועט מיך אזוי פערשימען מיט קאָמפלימענטען, הערר פריעד, דאס איך וועל ביי זיך צופיעל שטאלץ ווערען — האט זיא געלאכט מיט א פערנעניגטע מינע. איך וועל אייך אבער צייגען, אז איך ווייס וויא פאר א זיס ווארט דאנקבאר צו זיין, דא האט איהר אייער לאהן.

זיא האט אפגעריסען א פרעכטיגע בלומע און האט עס איהם גערייכט מיט דיא ווערטער:

— דאס טהו איך נור צוליעב אייך, דען פאר זיך אליין האב איך מיך ניט פערנוגען איינע פון דיא שעהנע בלומען אפצורייסען.

— דאס איז פאר מיר א גרויסארטיגער פרעזענט — האט פריער געזאגט
עמפאנגענער דיא בלומע פון איהר האנד און זיא צוטראגענד צו דער נאו. איך
דאנק אייך זעהר, פרייליך קראגענישטיין. איך...

ער האט זיינע ווערטער ניט געקענט ענדיגען, דען חיים איז אריינגעקומען
אין נארטען און האט געמעלדעט, דאס דיא מאדאם איז שוין אויפגעשטאנען און
זיא ערווארטעט פרייליך קראגענישטיין מיט דער גרעסטער אונגערוילד.
דיא ביידע יונגע לייט ווינען גענאנגען צוריק אין שטוב.
818 טעם קאפיטעל.

דיא בעגענונג.

מען האט אנגעקלאפט ביי דער גרעפין מאריא אין שטיר.
אויף איהר אויסרוף „העראייך, האט זיך דיא טהיר געעפענט און דער
גראספירסט וולאדימיר איז אריינגעקומען. ער האט אויסגעזעהן זעהר טונטער און
זערעניגט.

— גרעפין! — האט ער פריינדליך געזאגט — האט איהר שוין געלעזען דיא
היינטיגע „פעטערבורנסקאיא נאזעטא“?
— ניין — האט זיא געענטפערט.

— שאַרע, איהר וואָלט דאָרט א מערקווירדיגע נייעס געלעזען.

— וואס איז דאס פאר א נייעס?

— דאָרט שטעהט א מערקווירדיגע געשיכטע פון קאזאן, וואו א מאן וואס
איז שוין געווען א לאנגע צייט טויט איז לעבעדיג געווארען.
— וואו איז דאס מענליך? — האט זיא ערשטוינט געפרעגט.

— נו, זעהט איהר דאך אז קיין אונמעגליכעס געבט עס אין דער וועלט ניט.

— וואו אזוי איז ער לעבעדיג געווארען אין קבר? — האט מאריא נייגעריג
געפרעגט.

— ניין. מען האט ארויסגעגעבען א קלאנג אז ער איז טויט. זיין פרוי האט
זיך שוין גערעכענט אלס ווימוט און זיינע קינדער אלס וויזע (יתומים) און פלוצלינג
איז ער פון דער ערד אויסגעוואקסען לעבעדיג, פריש און געזונד.

— אויב אזוי, איז דאס קיין וואונדער.

— ווארום איז דאס קיין וואונדער?

— נאנץ איינפאך. ביי יעדען מענשען קען זא-וואס טרעפען, מען זאל ארויס-
בריינגען א קלאנג אז ער איז טויט.

— נאך אייערע ווערטער, דארפען מיר ניט גלייבען ווען מען דערזעהלט אונז

אז יעמאנד איז געשטאָרבען?

— דאָרט וואו מיר קענען צווייפלען אין דעם וואס מיר הערען, דארפען מיר
געוויס ניט גלייבען.

— נו, ווארום-זשע גלייבט איהר אז אייער מאן איז טויט?

— וואס איז דאס פאר א פראגע? אין דעם קען מען דאך ניט צווייפלען?

- ווארום קען מען אין דעם ניט צווייפלען?
 — ווייל אין אזא בעריכט וואס דיא פאליציי ניט אָפֿיציעל ארויס מח מען
 נלויבען, דען דיא בעאמטע וועלען זיך געוויס ניט ערלויבען פערברייטען אזא נאכ-
 ריכט וואס זיי זיינען זעלבסט אין דעם ניט איבערצייגט אז דאס איז וואָהר.
 — עס קען דאך אבער אמאל טרעפען אז דיא פאליציי ניט ארויס אזא
 קלאַנג, ווייל זיא האט דערביי איהר ציעל.
 — זייד פערשטעה אבער ניט דורכאויס, ווארום האט איהר גראַדע ביי אזא
 פאל דערמאנט מיין אונגליקליכען מאַן?
 — איך זאג דאס אנטגעגען דעם, וואס מען דאַרף מאַנכעס־מאל ניט נלויבען
 ווען מען הערט אז א פריינד איז געשטארבען. זאגט מיר נור, גרעפֿין, זייט איהר
 איבערצייגט אין דעם אז אייער מאַן איז טויט?
 — מיין איבערצייגונג בעשטעהט אין דעם וואס איך האב אייך שוין געזאגט,
 וואס דיא פאליציי האט דאס אָפֿיציעל געמעלדעט.
 — און איך זאג אייך, אז איך צווייפעל אין דעם.
 — אין וואס צווייפעלם איהר? — האט זיא ערשטוינט געפרעגט.
 — איך צווייפעל אין אייער מאַן'ס טויט.
 — וואָ-אַ-אַ-ס? איהר צווייפעלט אין מיין מאַן'ס טויט?
 — יא, גרעפֿין.
 — דורכליכט! איהר מיינט דאס ערנסט?
 — אזוי וואהר וויא נאט לעבט, דאס איך מיין דאס ערנסט.
 מאריא האט איהם העכסט ערשטוינט און ערציטערט אנגעקוקט. זיא האט
 אָן זיינע ווערטער און אָן זיין מינע פערשטאנען, אז דא איז עטוואס מערקווירדיגעס.
 — וואס קוקט איהר מיך אזוי ערשטוינט אָן, גרעפֿין? — האט דער גראַס-
 פירסט שמייכלעכענד געזאגט — אייך ווילט זיך גאר ניט נלויבען דאס אייער מאַן זאָל
 אויך לעבעדיג ווערען? פיעללייכט איז דאס דערפאר, וואס איהר פירכטעט פיעל-
 לייכט וועט ער אויך ווייטער האבען א פערדאכט אויף אייך און וועט אייך פער-
 פאָלנען? איך קען אייך אבער פערזיכערן, אז ער האט שטארק בערייהעט וואס ער
 האט געגען אייך געטהאן.
 — האט ער זיך דען געווען איבערצייגט אין מיין אונשולד?
 — יא. ער פלעגט מיט ביטערע טרעהרען וויינען, אלס ער האט זיך דער-
 מאַנט אָן דיא ליידען וואס ער האט אייך אומזאָנסט פערשאַפט.
 — אונגליקליכער אנטאן! — האט מאריא זיפצענד געזאגט און טרעהרען
 האבען זיך אין איהרע אויגען געוויזען. איך האב פריהער געוואוסט אז ער וועט
 אלעס בערייהען, ליידער אבער איז איהם ניט בעשערט געווען צו שטאַרבען מיט
 דער געוויסהייט אז ער האט מיך ניט ערמארדעט.
 — איך האב דאך אייך געזאגט, דאס עס איז נאך א גרויסער צווייפעל צו
 ער איז ווירקליך געשטארבען.
 — איך האב שוין פון אייך, פרינץ, דאס אייניגע מאל געהערט, און איך

קען פאר קיין פאל פערשטעהן וואס איהר מיינט מיט דיעזע אונפערשטענדליכע ווערטער?

— ווילט איהר זיי פערשטעהן?

— נעוויס וויל איך דאס.

— קומט-זשע מיט מיר.

— וואוהין?

— איהר וועט שוין באלד וויסען וואוהין.

— איך געה מיט אייך, וויבלייבט. איך טח אייך אבער נעשטעהן, דאס מיי

הערץ ציטערט שטארק אין מיר.

— ווארום?

— איך ווייס זעלבסט ניט ווארום.

— דענקט איהר פיעללייבט אז איך וויל אייך שלעכטעס טהאן?

— בעהימע נאט! דאס פאלט מיר נאר ניט אין.

— ווארום דען שרעקט אייך דאס הערץ?

— איך האב דאך אייך שוין געזאגט. אז איך ווייס אליין ניט דיא אורזאכע

פון דעם. עס קען זיין, אז דאס איז דערפאר וואס איך האב פון אייך געהערט

אונפערשטענדליכע ווערטער. גראספירסט! אום הימעלס ווילען, זאגט מיר וואס

דא געהט פאר? איך פערשטעה, אז עס האט עטוואס זאגערבארעס פאסירט.

— נור ניט נעשראקען, גרעפין. אלעס וועט זיך ענדיגען פאר אייך אס בעסט

טען. איהר ווייסט זעהר גוט וואס פאר א פריינד איך בין אייך, איך וויל טר איהר

זאלט גליקליך זיין. קומט, האט קיין פורכט.

ער האט זיא צוגעפיהרט צו דער טהיר פון זיין צימער.

— שטעהט דא אייניגע מינוטען — האט ער געזאגט — ווען איך וועל א

קלונג טהאן מיט א גלעקעל זאלט איהר אנקראפען אין דער טהיר און ווען איך

וועל א נעשריי טהאן „העראיין“, זאלט איהר אריינקומען.

— גוט — האט דיא גרעפין געענטפערט און עס וואר לייבט אן איהר צו

דערקענען, דאס זיא ציטערט וויא פון א שטארקען פיבער.

דער גראספירסט איז אריינגעגאנגען אין זיין צימער און זיא איז שטעהן גע-

בליעבען ביי דער זייט טהיר.

דער גראף אנטאן דאנילאוו איז געבליעבען נאך דעם גראספירסט'ס אוועק-

געהן וויא פערווירט זיצען אין דעם צימער. וואראימיר'ס ווערטער האבען איהם

איינפאך פערריקט געמאכט. אין זיין קאפ האבען זיך געטומעלט פערשיעדענע

געדאנקען און אן ארדנונג און טאקטלאז.

— טראגיקא האט דעם רעוואלוער ניט מיט א קונעל געלאדען — האט

דער פרינץ געזאגט — אלזא, איז דאך מאריא ניט דערשאטען געווארען, וואס-זשע

איז איהר ענדע געווארען? איז זיא איינפאך אויס שרעק געשטארבען, ווארום האט

דאס מיר איוואן ניט געזאגט? עס איז דאך ווירקליך זעהר טענליך דאס מאריא

איז נאר ניט געשטאָרבען און אייוואן האט מיר דאס ניט געוואלט זאגען, אים פורכט פיעללייכט וועל איך זיא פערפאלגען.

נור ניין! — האט ער לויט אויסגערופען — דאָס קען ניט זיין, דאס איז אונ- מעגליך! ווען מיין פרוי זאל לעבען, וואָלט מיך אייוואן ניט געלאָזט זיצען אין געפּענגניס; ער וואָלט באלד דערצעהלט אז זיא לעבט. דער גראַספּירסט האט זיך נור ערלויבט מיט מיר א שפּאַס צו מאכען. עס איז אונמעגליך איך זאָל אזוי גליק- ליך זיין און לעבען מיט דער איבערצייגונג אז איך בין קיין מערדער און מיין שהייערע מאריא לעבט?

האָ? וואס האט ער געזאגט? דאס קינד וואס איז ערמארדעט געווארען איז ניט מיין קינד? דאס איז אויך געווען א שפּאַס פון זיין זייט? ער זאָל זיך אזוי פיעל ערלויבען, דאס גלויבט זיך מיר ניט.

פּוסטע, נאַררישע זאַכען! — האט ער צאָרניג געזאגט — און איך, דומער מענש, האב איין מאָמענט געקענט גלויבען אזעלכע אונגלויבליכע זאַכען? בין איך ניט אזוי קינדיש דאס מען קען מיר איינפילדען אז אויפ'ן הימעל איז א יריד? פערפאלגען! מיין וועלט איז רואנירט, מיין גליק איז פערשוואונדען, מיין איינציגע האָפּנונג איז יעצט נור אויפ'ן טויט. נור ער קען מיך פון מיינע ליידען בעפרייען. דער גראַספּירסט האָט א גרויסען אירטהום וואָס ער מיינט, אז דערמיט וואָס ער וועט מיך בעפרייען, וועט ער מיר גליקליך מאכען. נאך אזעלכע טויזענד זאָגען וויא דיא וואָס בעלייכטען דיא ערד וועלען שוין מיין פינסטער הערץ ניט קענען בעלייכטען.

דיא טהיר האט זיך געעפענט און דער גראַספּירסט איז צוריק אריינגע- קומען.

— גראַף! — האט ער געזאָגט — זייט איהר יעצט אויפגעלייגט א גאַסט צו עמפּפּאַנגען?

— א גאַסט? — האָט אנטאָן פּערוואונדערט געפרעגט.

— יא, זעהר א וויכטיגער גאַסט.

— ווער איז דאָס?

— אַייערע א יונגער-פריינדליך.

— ווער איז זיא?

— איהר נאמען האט זיא מיר ניט געזאָגט. אבער זיא פערלאנגט אַזוי דרינג-

ענדר זיך מיט אייך צו זעהן, דאס איך האב פערשטאנען אז זיא איז אַייערע אַ הייסע פריינדליך.

— ניין, פרינץ. זיא מעג זיין ווער זיא וויל, איך קען זיא ניט עמפּפּאַנגען —

האָט דער גראַף געענטפערט.

— ווארום?

— ביי מיר האָט יעצט קיין פריינד קיין ווערטת.

— אבער, לייעבער פריינד, דיא וועלט שטעהט נאך אויף איהר אָרט אלעס

אין דער בעסטער אָרדנונג און איהר ווילט פון קיין זאך וויסען און קיין זאך הערען?

— האָב איך אײך דען פריהער ניט געזאגט, אז פאר מיר עקסיסטירט שוין דיא וועלט ניט מעהר? מיט מיין מאריא'ס טרױט אױז פאר מיר אלעס אָפּגע- שטאַרבען.

— לױט איר פּערשטעה פּון דיעזער פּרוי, האָט זיא אײך געבראכט וויכ- מיגע נײעס פּון אײער פּרוי.

— וואס פאַר אַ נײסען קען מען מיר בריינגען פּון מיין פּרוי?

— דאס ווייס איך ניט..

ביי דיא ווערטער האט ער אַ קלונג געטהאן מיט דעם עלעקטרישען גלעקעל. וואס איז אױפ'ן מיט געשטאנען.

מען האט דערהערט אַ קלאַפּ אין טהיר.

— דאס איז דיא פּרוי וואס וויל זיך מיט אײך זעהען — האט וואַלדרימיר געזאגט שמייכלענד צו דעם גראַף — אבער זײט געפאסט לעבער פּריינד איהר זאָלט ניט צופיעל איבערראשט ווערען.

— ווער איז דיא פּרוי? — האט אנטאן ערשטוינט געפרעגט.

— זאגלייך וועט איהר זיא זעהען — האט דער גראַספירסט געענטפערט און

האט אַ געשריי געטהאן — אנטרעע!

דיא טהיר האט זיך אױפגעעפענט און דיא גרעפּין איז אריינגעקומען.

— מאַריא!

— אנטאן!

צו גלייכער צײט האט פּון ביידענס מיילער ווײא אַ דאָנער געטהאן. ביידע זײנען לײכענבלאס געוואָרען. דיא גרעפּין האט עס ניט אױסגעהאלטען; און איז ביי דער טהיר צו באדען געפאלען.

— טאַראַ! מיין מאַריאַ!

מיט דיא ווערטער האט דער גראַף אַ שפרונג געטהאן צו זײן אהנמעכטיגער פּרוי, האט זיא אױפגעהריבען פּון דער ערד, האט זיא ווײא אַ קליין קינד און זײנע הענד געהאלטען און קיסענד איהרע בלאסע וואנגען האבען זײנע אױגען ווײא גערע- גענט מיט טרערען.

— פּרינץ! — האט ער ווייגענד אױסגעשריען — האט איהר מיר מיין ווייב צודיקגעשטעלט, וויל איך זיא לעבעדיג זעהען — אַ רעטעט, רעטעט מיין נוסע ליעבע פּרוי. גרויסער נאט! זאל איך גלויבען, אז מיין מאריא לעבט? אז איך האלט זיא אין מײנע הענד, איך בין ניט קיין מערדער?

דער גראַספירסט האט אַ געשריי געטהאן צום בעדינטען ער זאל בריינגען אַ גלאָז וואַסער און האט געהייסען דעם גראַף ער זאל דער אהנמעכטיגער אױטקלייגען אױף דער זאפע, דאן האט ער איהר אַ שפּריץ געטהאן וואסער אין געזיכט האט אױך איהר געזיכט מיט איהרע הענד מיט שמאַרקע ווײן געריבען ביז זיא האט דיא אױגען געעפענט.

— מיין מאַן, מיין אנטאן! — ווארען איהרע ערשטע ווערטער, אַלס זיא האט

דיא אױגען געעמענט.

— דיין אנטאן שמעהט פאר דיר אויף דיא קניע און בעט דיך אום פער צייהונג מיין הימלישע מאריא— האט דער גראף שטעהענד אויף דיא קניע פאר איהר בעט מיט א ריהרענדע שטימע געזאגט ערנרייפענד איהר האנד.

— אנטאן! מיין ליעבער נומער אנטאן— האט מאריא מיט א שוואכער שטימע געענטפערט— אך וויא גליקליך איך בין, דוא לעבסט? דוא ביזט געבען מיר? — איך האב ניט דיא ווערטה צו זיין געבען דיר— האט דער גראף וויינענד געזאגט— איך בין זא זינדיג געען דיר, דאָס איך פיעל מיך אונוירדיג נאהענט פון דיר צו שטעהען.

— פערנעס! פערנעס מיין טהייערער אלעס וואס עס איז געווען, לאָמיר בע- סער דאנקען גאָט דאפיר, וואס דיא וואהרהייט איז פון אויבען ארויפגעשוואומען און מיר קענען אבערמאלס גלייך קוקען איינער דעם צווייטען אין געזיכט.

— מאַריא! — האט אנטאן געוואלט עפעס זאגען, אָבער ער האט ניט גע- קענט, דאָס וויינען האט זיין שטימע פעהאלטען. ער האט אנגעשפארט דעם קאפ אויף איהר ברוסט און האט זא געוויינט דאס דער גראָספירסט האט זיינע טרערען ניט געקענט איינהאלטען און האט אויך ביטער געוויינט. ער האט א שושקע גע- טהאן זיין בעדינטען ער זאל געהען אריינשיקען דער אמע מיט דאס קינד. דער בעדיענטער איז שנעל ארויסגעלאָפן.

— נו גענוג, גענוג! — האט וולאָדימיר געזאגט צוגעהענד און ארויפליינענד זיין האנד אויף דעם גראָף— איהר קענט שוין ליעבער פריינד אויסווישען דיא טרעהרען און אנהויבען פעהליך צו זיין. אייער פרוי לעבט, איהר זייט קיין מערדער, איהר לעבט און אייער ליעבע פרוי איז קיין וויטווע, אויך אייער קינד איז קיין יתום. — מיין קינד? — האט דער גראָף אויסגערופען ציטערנד אויס פריידע ביי אלע גליעדער— מיין קינד לעבט אויך, איך האב א קינד?

— נור ניט אויפגערענט אנטאן מאַרטינאוויטש, מען דארף קענען גליק אר- בערטראָגען זא נוט וויא אונגליק.

דיא טהיר האט זיך אויפגעעפענט און דיא אמע האט דאס קינד אריינגע- טראגען, דאס וואר א מעדען פון בלענדענדער שעהנהייט.

— וואס איז דאס פאר א קינד? — האט אנטאן ערשטוינט געפרעגט.

— דאס איז אונזער קינד אנטאן אונזער אנטאשא! — האט מאַריא גע- ענטפערט.

— אונזער קינד? מיין קינד! — האט אנטאן ווילד אויסגערופען מיין נאם! יעב מיר קרעפטען איך זאל אזא גרויסען גליק קענען איבערטראגען.

ער האט דאס קינד אויף דיא הענד גענומען, האט עס צוגעדריקט צו זיין ברוסט און בעדעקט מיט הייסע קיסע. וועהרענד דיא טרערען האבען וואס ווייטער אלץ שטארקער זיך גענאסען פון זיינע אויגען.

דאס וואר אזא ריהרענדע סצענע, וואס דיא שטארקעסטע חערץ האט גע- קענט געריהרט ווערען און א שטיין האט געקענט טרערען ארויסגעבען.

310 מעם קאפיטעל.

דיא ערקלערונג

זעהר א נומען איינדרוק, האט בת-שבע נעמאכט אויף דער אלטער לאה פריעד. מיט דעם ערשטען געשפרעך וואס זיי האבען צווישען זיך געהאט, האט זיא דיא אלטע ליעב בעקומען וויא אן אייגענער טאכטער.

— דאס מעדכען איז א זעלטענהייט — האט זיא געזאגט צו לעאפאלד'ן אלס זיי זיינען אונטער פיער אויגען געבליעבען — מיך פרעהט זעהר וואס איך וועל מיט איהר צוזאמען דעם נאנצען זומער וואוינען אין דיעזער דאטשע. איך זעה שוין ארויס, אז זיא וועט מיר דאס לעבען היער צוקער'דיגס מאכען.

לעאפאלד'ן האבען דער טאנטעס ווערטער נאר ערקויקט. דען ער איז געווען איהר איינציגער ערבע, זיא האט פאר איהם געזארגט וויא פאר איהרס א קינד. נו און וויא באלד בת-שבע איז איהר אזוי געפעלען געווארען, קען שוין קיין הינדערניס שטעהען אין דעם וועג פון זיין גליק.... דען אז בת-שבע'ס אנקעל קראנענשטיין וועט צופריעדען זיין פון דעם וואס ער (פריעד) וועט הייראטהען זיין פלעמיאניצע, איז דעם האט לעאפאלד ניט געצווייפעלט, ער האט נור געפירכטעט, פיעללייכט וועט דיא טאנטע דאצו ניט איינוויליגען. אבער וויא באלד בת-שבע געפעלט איהר אזוי איז דאך שוין פון אלע זייטען גוט און ער קען גלייך צו זיין גליק געהען.

עס האט זיך אנגעהויבען זעהר פרעהליך און פערגניגט צו לעבען אין סאמאד-דאווקא. מען האט גענעסען געטרונקען און געמאכט לאנגע שפאציער גענע. יעדער פון דיא דריי האט אויסגעזעהען צופריעדען און גליקליך, זאגאר דיא פערזארגטע פערקומערטע לאה, וואס זייט איהר טאכטער איז געשטארבען, האט מען אויף איהר געזוכט ניט איין פרעהליכע מינע געזעהען, אויך זיא איז יעצט וויא פרישער און לעבעדיגער געווארען.

— באפעטא! — האט פריעד געזאגט צו בת-שבע'ן אלס זיי האבען זיך איין מאל פאר נאכט אין נארטען בעגעגענט — איך פאנג אן צו גלויבען, אז איהר בעזיצט אן אונגעווענהליכע קראפט.

— אן אונגעווענהליכע קראפט? — האט זיא געלאכט — וואס מיינט איהר מיט דיא ווערטער הערר פריעד?

— איך מיין, דאס וואס איך רייך, און רייך דאס וואס איך מיין — האט ער געענטפערט — איהר בעזיצט ווירקליך אן אונגעווענהליכע קראפט. וויא באלד איהר זייט אין שטאנד געווען מיין פערצווייפעלטער טאנטע צו ערהייטערן און איהר אריינצוגעבען נאר אויף דאס נייע דיא לוסט צום לעבען און צום פערגניגען.

— איך הער דאס ערשט פון אייך, אז איך האב אזא וואונדער געצייגט.

— נו, זאלט איהר-זשע דאס וויסען, אז נור איהר האט געקענט אזא וואונדער צייגען. דיא ארמע טאנטע האט שוין געהאט אין נאנצען פערלארען דיא ליעבע און דיא לוסט צום לעבען. ווען זיא זאל ניט זיין א יודין, וואלט זיא געזיגט שוין לאנג אין א מאָנאסטיר אריינגעטראטען אום איהרע לעצטע יאהר צו ענדיגען און בעטען,

וויינען און פאסטען, אבער זייט וואו איז מיט אייך בעקאנט געווארען איז זיא ניי בעלעבט געוואָרען.

— אויב איך האב ווירקליך אזא וואונדער געצייגט, פּרעהט דאס מיך זעהר — האט בת-שבע מיט א פּערגעניגטען שמייעל געענטפּערט.

— לויט איך מערק, פּערשטעהט איהר אליין ניט, באַבעטהאָ, וואס פאר א קראפט איהר בעזיצט — האָט פּריעד צערטליך געזאגט — מיר שיינט, אז איהר קענט מיך שוין אביסעל און איהר ווייסט אז איך בין ניט פון דיא קאוואליערען וואס האבען ליעב געהעט מעדעכענס פאַלשע קאָמפּלימענטען צו מאַכען. דארום גלויב איך אז איהר וועט מיר גלויבען ווען איך וועל אייך ערנסט זאגען, דאס אייך מיר האט איהר ניי בעלעבט.

— אייך אייך? — האט בת-שבע ערשטוינט אויסגערופען — האט איהר זיך דען שוין אייך געווען ענטזאגט פּונ'ם לעבען אזוי וויא אייער טאנטע?

— ניט דאָס מיין אייך — האט פּריעד געענטפּערט — אבער געוויס ווייסט איהר אז לעבען צו לעבען איז ניט גלייך. מאַנכעס-מאל לעבט מען אָהן א ציעל און אָהן א צוועק, מען ווייסט נור אז מען דאַרף עסען און טרינקען אבי דיא צייט זאָל גלייכנילטיג פאַרבייגעהן, און מאַנכעס-מאל איז יעדע מינוט פּונ'ם לעבען אזוי טהייער, דאָס מען וואָלט וועלען אז יעדע סעקונדע זאָל זיך לאַנג זעהר לאַנג ציהען. מען שעפט פּערגעניגען פון יעדער קלייניגקייט, אלעס וואָס אונזער אויג דערזעהט האט פאר אונז דיא גרעסטע אינטערעסע. ווייסט איהר דערפון ליעבע באַבעטאָ?

— אייך ווייס... האָט זיא פּאסט זיפּענד געענטפּערט.

— אויב איהר ווייסט דערפון, וועט איהר מיינע ווערטער פּערשטעהן. זיצענע דיג אין מאַסקוואַ, האָב אייך קיין פּערגעניגען פּונ'ם לעבען גענאָסען; אייך האָב מיר געוואוסט אז אייך דאַרף דיא אוראַקען מאַכען, אז אייך דאַרף עסען, אום אייך זאָל האָבען קרעפטען צו אַרבייטען; אייך דאַרף שלאָפען, אום אייך זאָל מיט א קלאָרען קאַפּ קענען מיין סטודיום פּאַרטועצען. אייך האָב קוים דערלעבט דיא נאַכט אייך זאל מיך קענען אריינזאָרפּען אין בעט, און בין געווען צאָרניג ווען דער זייגער האָט אין דער פּריה געשלאָגען זיעבען און האָט מיך דערמאָגט אז אייך דאַרף שוין אויפֿ-שטעהן. אבער זייט אייך בין דא אין סאַמאַרינקאַ איז מיר יעדע מינוט זיס און ליעב; מיר ווייזט אויס, אז דאָ איז נאָר אַ נייע וועלט, א וועלט פּאַל גליק און זע-לינגקייט. אייך וויל אז דער טאָג זאָל צעהן מאָל אזוי לאַנג און גרויס זיין אלס ער איז יעצט; אייך דער פּריה ערוואַף אייך מיך אליין, און מיר שיינט אז דיא נאַנצע נאַטור זאָגט מיר נוט-מאָרנען, אז אלע בלומען און פייגעלאך בעגריסען מיך ביי מיין אויפשטעהן; עפעס שיינט מיר הייסע דיא זאָנע פיעל געהענער אלס זיא האָט געשיינט ביז אהער. אייך פיהל מיך אזוי גליקליך, דאָס מיר שיינט אז אייך בין אין הימעל און שוועב צווישען לויטער ענגלען.

— דאָס איז איינפאַך דערפאַר, וואָס דיא רוישענדע שטאַרט און אייער סטודיום זיינען אייך צו לאסט געפאַלען — האָט בת-שבע געזאָגט — זעלבסטפּער-

שטענדליך, אז דיא שמילקייט וואָס דאָ העררשט און דיא שעהנהיימען פון דער
ניבעלעכטער נאָטור האָבען אויף אייך אזוי נומ נעוורקסט, דאס נור זיי האָט איהר
צו פערדאנקען דיא צופריעדענהייט וואָס איהר פיהלסט יעצט.

— ניין, באבעטא! אויך מיט א יאהר צוריק אין פרייהלינג בין איך דאָ
געווען. אבער דאמאלס איז מיר דאָ געווען אזוי אונטוטהיג, דאָס איך האָב מעהר
וויא אכט טאָג דיא ניט געקענט זיצען און בין וואס ניכער צוריק נאך דער רוישעניג
דער שטארט אוועקגעפליגען. אבער יעצט איז מיר דאָ אזוי אַנגענעהם, דאס מיר
שיינט, אז עוויג עוויג וואלט איך דיא געזעסען.

— גלויבט איהר, אז אויך דעם וואונדער האב איך בעוויזען? — האט בת-שבע
לאכער געפרעגט.

— יא, באבעטהא! איהר, נור איהר האט דעם וואונדער בעוויזען — האט
פריעד מיט פייער געזאָגט — איך ווייס בעשטימט דאס ווען איהר זאלט פון דאנען
אוועקפאהרען, וואלטען דיא אלע זאכען וואס פערשאפען מיר יעצט אזוי פיעל פער-
געניגען, אבערטאלס זייער ווערטה פערלארען.

— איז דאס קיין זיסער קאָמפלימענט?

— ניין, באבעטא! איך שווער אייך ביי מיין לעבען, אז איך האב אייך
דיא ריינע וואהרהייט געזאָגט — איך האב אייך אויסגעדריקט דאס וואס איך
פיהל.

— איך בין אייך זעהר דאנקבאר, הערר פריעד, פאר דיעזע זיסע ווערטער —
האט בת-שבע מיט אַן אָפענער פריידע געזאָגט — איך פיהל מיך גליקליך דערמיט,
וואס איך בין אין שטאנד געווען אייך און אייער נוסער טאָנטע אזוי גליקליך צו
מאכען. איך בין פעסט פערזיכערט, אז אויך דאָ ווען מיר וועלען זיך צושיידען
וועט איהר ניט פערגעסען דיא זיסע שטונדען וואס מיר האבען ביזאָמען אין דיעזען
קליינעם נידעך פערבראכט?

— ווען מיר וועלען זיך צושיידען? — האט ער זעהר ערנסט אויסגערופען —
וואס פאר שרעקליכע ווערטער איהר האט ערשט אויסגערעדט, באבעטהא! איך
וואל נאר ניט גלויבען אז מיר וועלען זיך אסאל צושיידען....

— וראָדאָס? — האט זיא געפרעגט און א זאָנפטע ריטקייט האט איהרע
וואַנגען בענאָסען — איהר גלויבט, אז מיר וועלען אין דיעזער דאָזשע עוויג זיצען?
— ניט נראדע אין דיעזער דאָזשע. איהר קענט אויך דיא רוישענדע שטארט
פאר מיר אין א גלייכע פערוואַנדלען....

זיא האט איהם ערשטוינט אַנגעקוקט.

— באבעטהא! — האט לעאָפאָלד מיט א ציטערנדע שטימע אויסגערופען —
יעצט גלויב איך, איז געקומען דיא צייט איך זאל דיר ערקלערען דאס זייט איך
האב דיר דערזעהן ביסט דוא דיא זאָגע וואס בעלייכטעט מיין וועלט און אהן דיר
איז מיר דיא וועלט אויך דאס לעבען פינסטער וויא דער נראב. באבעטהא! איך
ליעבע דיר מיט אלע פלאמען פון דער ערשטער ליעבע. דוא איינע ביסט אין

שטאנד מיך אויף אימער און עוויג צו בענליקען אדער פאר דעם עלענדסטען מען
שען אין דער וועלט צו מאכען.

אנפאנגס האט זיך בת-שבע'ס נעזיכט וויא מיט ליכטיגע שטראהלען
בענאָסען הערענדיג דיזע ווערטער, אבער באלד האט זיך וויא א שווארצער
וואלקען אויף איהר שעהנעם נעזיכט אויסגעשפרייט און זיא האט געענטפערט:

— הערר פריעד! איהר זאלט צו מיר מעהר אזעלכע ווערטער ניט ריידען.

— ניט ריידען מעהר אזעלכע ווערטער? — האט ער ערציטערט אויסגערר

פען — באבעטהא, אום נאטעס ווילען! ווען איהר רייכט מיר ניט אייער האנד

אום מיט מיר צוזאמען דאס לעבען דורכצונעהן, בלייב איך, וויא איך האב אייך
געזאגט, דער אונגליקליכסטער אונטער דעם הימעל.

— איך קען אייערע ניט זיין, הערר פריעד — האט בת-שבע געשטאמעלט.

— ווארום, באבעטהא? אָ, זאגט דאך ווארום ווילט איהר מיין לעבען אויף

אימער פערניפטען?

— איך קען דאס אייך פארלויפני ניט זאנען. אבער דאס מוז איך אייך

געשטעהן, אז איך וואלט מיך אויך פאר דיא נליקליכסטע געשעצט ווען איך זאל
קענען אייערע זיין.

— ווען אזוי, זאגט דאך וואס רייסט אייך אָפּ פון מיר?

— איך קען דאס אייך ניט זאנען, הערר פריעד.

— שמעקט דא א געהיימיניס?

— יא.

— האט איהר שוין פיעללייכט אייער האנד און הערץ אָן אנדערען פער-

שפּראַכען?

— יא.

— אזוי? אבער לויט איך פערשטעה פון אייערע ווערטער, ליעבט איהר

איהם ניט.

— איך קען איהם אבער אויך ניט האַסען. איך מוז האלטען דאס ווארט

וואס איך האב איהם געגעבען.

— איהר מוזט? וועט אייך דען יעמאנד צווינגען דערצו?

— ווען מען זאל מיך דערצו צווינגען וואלט שוין גוט געווען, גענען א גע-

צוואונגענער זאך העלפט א פעסטער ווילען. אבער דאס אונגליק איז דא, וואס

קיינער צווינגט מיך ניט אויסער מיין געוויסען, און דאס מוזט איהר געוויס וויסען,

אז דער געוויסען איז שטארקער פון אלץ אין דער וועלט; גענען איהם איז אונ-
מעגליך צו קעמפפערן.

— איך פערשטעה אבער ניט, וואס געהערט דער געוויסען צו א לעבענס-

פראגע?

— איך בעט אייך, ליעבער הערר פריעד, קוועלט מיך ניט מיט אייערע

פראגען. איך זאג אייך נאך אמאל, אז איך וואלט מיך פאר דער נליקליכסטע אין

וועלט בעטראכט ווען איך זאָל קענען אייער פריי זיין, אבער דאס איז אונמעגליך.

איבערזינענס, לאָמיר האָפּען פּיעללייכט וועט אנדערש ווערען. עס קען אלעס אומגער
ענדערט ווערען.

פריער האט אױף איהר א קוק געמאחן און האט בעמערקט טרעהרען אין
איהרע אױגען.

— באבעטאן! — האט ער געזאגט זיא ערטרײפּענד פאר דער האנד — דיא
וועלט מעג אונטערנעהן, און איהר מחט מײנע זײן! איך וועל אלע הינדערניסע
פון אונזער וועג אפּרױמען ווען איך זאל זאגאר וויסען אז איך וועל דערבײ מײן לע
בען פּערלײערען.

ער האט זיא אײגענשלאָסען אין זײנע הענד און האט דיא אנגעפאנגען
הערצליך צו קושען.

— פריער, איהר זײט אונפּערשעמט! — האָט דיא א געשרײ געמאחן און
האט זיך פון זײנע הענד ארויסגעריסען און איז אוועקגעלאָפּען אין שטוב.

890 מעס קאפיטעל.

א ווירקליכער מזל-טוב.

סײר מױזען זיך נאך אמאל אומקעהרען צו דעם באנקיר ראטהעלום אין הױז
און זעהן וואס דאָרפּ טהוט זיך נאכדעם אז ווײא מען האט פּערהאפּטעם גרײן.
רעקבעקא'ס מוטער האט זיך שטארק דערשראָקען, אלס זיא האט בעמערקט
דיא פּאליצײ בײ איהר אין הױז און האט דערזעהן ווײא זיא האבען איהר טאכטערס
ברױטנאם אזוי פּעסט אנגענומען ווײא א דײעב און האבען איהם אוועקגעשלעפּט
פון איהר הױז. זיא האט זיך זעהר דערשראָקען און האט באלד געשיקט רופּען
איהר טאן פון דער באַנק.

— וואס איז דא געווען? — האט זיא געפרעגט רעקבעקא'ן — פאר וואס האט
מען גרײן פון דאָנען אוועקגעפיהרט ווײא אן ארעסטאנט?

— געוויס האט ער דאס פּערדײענט — האט רעקבעקא קאלט געענטפּערט.
דיא מוטער האט זיא העכסט פּערוואונדערט אנגעקוקט. דיא טאכטער זאָל
בלײבען אזוי קאלטבליטיג צוקוקענדיג ווײא מען ארעסטירט איהר חתן? דאס וואָלט
זיא נאר ניט גענלויבט, ווען זיא זאל דאס אליין ניט זעהן.

— רעקבעקא! — האט זיא אויסגעריפּען — ערקלער דאך סײר וואס טהוט
זיך דא?

— איך וועל דאס דיר, מוטער, אין קורצען ערקלערען — האט רעקבעקא גײ
ענטפּערט — מען האט ערפּאהרען, אז סײטאן גרײן איז אײנער פון דיא שרעקליכסטע
מענשען אין דער וועלט.

— דאס איז אונטענליך! וואס פאר א זינדע האט דען גרײן בענאנגען?
— פרעג נאר ניט, מוטער, דאס איז שרעקליך. דײן ארענטליכקײט וועט

דאס נאר ניט קענען פּערטראנען, דוא וועסט דאס נאר ניט גלױבען.
— אבער, טאכטער, איך בין זעהר גײנעריג צו וויסען איז וואס רײט...

זײן פּערברעכען?

- וויסט רוא, מוטער, ווארום דער הערר פֿיין איז אין געפעננניס געזעסען פאר דער בעשולדיגונג אז ער האט ערמאָרדעט וואהרהאפטיג? —
 — ווארום? — האט דיא מאדאם ראטהבלום ניייעריני געפרענט.
 — דאס איז דערפאר, וואס דער אונגעניש גריץ האט פאר דעם פראָקוראָר דערזעהלט א נאנצע געשיכטע וואס איז ניט געשטויגען און ניט געפלויען.
 — איז דאס מעגליך?
 — יא, מוטער. דער פראָקוראָר אליין האט דאס מיר דערזעהלט.
 — אבער פאָרוואָס? וויא איז דאס מעגליך אז א מעניש זאָל אזוי פערדאָר-בען זיין און זאל בעגראבען אן עהרליכען מאן אָהן אן אורזאכע?
 — דיא אורזאכע פון דעם איז, וואס גריץ איז דער פערדאָבענסטער מעניש אין דער וועלט.
 — עפעס גלויבט זיך מיר דאס ניט, מיין קינד.
 — גלויבסט דוא ניט מייע ווערטער, מוטער?
 — דער פראָקוראָר אליין האט דאס דיר דערזעהלט?
 — יא. ער זעלבסט האט עס מיר דערזעהלט, אבער דאס איז נאך ניט נאָר. דיא געשיכטע מיט דער גרויסער ירושה וואס איהם איז פון זיין קאליפאָרניער אָנ-קעל געפאלען איז בלויז א שווינדעל.
 — א שווינדעל? — האט דיא מוטער ערשטוינט אויסגערופען.
 — יא, מוטער, דאס האט דער אונגעניש פערברייטערט דעם ליגען, אום מיך אין זיין נעץ צו פערשטריקען. פיעללייכט גלויבסט דוא דאס אויך ניט, האב איך בעוויווע. ביי מיר געפינט זיך דער בריעף וואס זיינער א פריינד, אזא שורקע וויא ער אליין איז, האט איהם געשריעבען פון אמעריקא. אין דעם בריעף ערקלערט זיך דיא נאנצע אפערע.
 — מיין נאט! איז דאס מעגליך אז גריץ איז אזוי פערדאָרבען?
 — דאס הייסט נאך ניט פערדאָרבען גענען דיא לעצטע טהאטען וואס ער האט בעוויווען — האט רעבעקא געענטפערט — געוויס האסט דוא געהערט פון דעם פייער וואס האט פטרנאנגענע נאכט אויסגעבראָכען אין זיין וואוינונג, וואס זיין וירטהין איז דורך דעם האלב פערברענט געוואָרען?
 — יא, איך האב געהערט פון דעם.
 — דאס איז געווען זיין ארבייט.
 — וואס הייסט זיין ארבייט? — האט דיא מאדאם ראטהבלום ערזימערט געפרענט.
 — דאס הייסט, אז ער האט דאס פייער געמאכט.
 — הימעל! זאל איך גלויבען?
 — יא, מוטער, דאס איז פאקטיש בעוויווען געווארען. דוא פערשטעהסט שוין וואס פאר א חתן דוא מיט מיין פאטער האט פאר מיר אויסגעקליבען?
 — דאס איז שרעקליך — האט דיא מוטער געשטאמעלט און איהר געזיכט איז בלאַס געווארען — נ, אן דערפאר האט מען איהם יעצט פעהאפּטעט?

— יא. מען האט ריכטיג ערפאהרען פון דעם לעצטען סקאנדאל און מען האט איהם דערפאר אַרעסטירט. געוויס וועט ער זיין פערדיענסטע שטראפע ער האלטען.

זיא האט נאך דיא ווערטער ניט געענדיגט, האט זיך דיא טהיר אויפגע-
עפענט און דער באנקיר ראטהאלום איז אריינגעלאפען שמארק דערשטראקען.
— וואס פאר אן אונגליק האט דא געטראפען? וואר זיין ערשטע פראגע.
— שרעק זיך ניט, פאטער, קיין אונגליק זאנדערן א גליק האט דא געטראָ-
מען — האט רעבעקא געענטפערט — מען האט צוגענומען דעם טייעל פון אונזער
היז.

— וואס מיינסט דוא מיט דיא ווערטער?
— אונטער דעם נאמען „טייעל“ מיין איך דעם פערפלוקטען נריץ.
— ווער האט איהם צוגענומען?
— דיא פאליציי.

— דאס פרעהט מיך זעהר — האט ראטהאלום מיט א צופריעדענער מינע
געזאגט — דייעזער פערפלוקטער הונד האט שוין לאנג בעדארפט זיען און גע-
פענניס.

— אזוי? — האט זיין פרוי ערשמרנט געפרעגט — דוא ווייסט שוין אויך
וואס פאר א סוחר נריץ איז?

— יא, איך האב דאס ערפאהרען און איך וועל אימער דאנקען נאט, דער-
פאר וואס איך האב דאס צו דער רעכטער צייט ערפאהרען. איך וועל זיך אויך
אימער שעמען פאר זיך אליין פאר דער דומהייט וואס איך האב בעגאנגען, דערמיט
וואס איך האב מיין לעבע טאכטער געוואָלט פערשלייערן פאר דייעזען סוביעקט.
איך טח דיר זאגען, מיין קינד רעבעקא, אז איך וועל מיך בעשטענדיג פיהלען
זינדיג געגען דיר און דוא האָסט רעכט מיר ניט צו פערצייהען.

— זאג דאס ניט, פאטער — האט רעבעקא ערווידערט — דוא ביסט ניט
שולדיג אין דעם אירטהום וואס דוא האָסט געהאט. דער קלינסטער מענטש קען
זעהר לייכט אריינשאלען אין דעם געץ פון א פעטרינער. נור אויב דוא ווילסט איך
זאָל דיר עוויג דאנקבאר זיין, דארפסט דוא מיר נור א קליין געפעליגקייט טהאן.
— זאג, מיין טאכטער, וואס פערלאנגסט דוא? פאר דיר וועט מיר געוויס
קיין זאך שווער זיין צו טהאן.

— איך וויל דוא זאלסט מיר צוריקגעבען דאס גליק וואס דוא האָסט פון
מיר גערויבט.

— איך פערשטעה דיך ניט, מיין טאכטער. וועלכעס גליק האב איך פון דיר
גערויבט?

— איך טח אייך, מיינע לעבע עלטערען אָפען געשטעהן, דאס פון דעם
ערשטען טאג אָן וואס איך האב געהאט דיא עהרע בעקאנט צו ווערען מיט דעם
העררן יאקאב פיין, האב איך מיר איינגעבילדעט אז מיין גליק וועט זיין נור דאָרט,
דאו ער וועט זיין....

רעבעקא איז שטארק רויטה געווארען אויסריידענדיג דיא לעצטע ווערטער
און האט איהרע שעהנע אויגען צו דער ערד אראפגעלאָזט.

— פון טיעפסטען הערצען נייע איך אייך, ליעבע קינדער, מיין פעטערליכען
זענען — האט ראטהבלום געזאגט און פריידען-טרעהערען האבען זיך אין זיינע אויגען
געוויזען — הערר פיין! פיהלט איהר אויך דאס זעלבע וואס מיין טאכטער פיהלט?
זייט איהר איבערצייגט אין דעם אז איהר וועט אין שטאנדע זיין מיט איהר צו
טהיילען פרייד און בעהיטע נאט לייד?

— פאטער! — האט יאקאב אויסגערופען ערנרייפענד ראטהבלום'ס האנד —
איך שווער אייך אז איך וועל אייער ליעבער טאכטער בלייבען געטריי ביז דעם
לעצטען אויגענבליק פון מיין לעבען.

— מעהר דאָרף איך ניט און מעהר פערלאנג איך ניט — האט ראטהבלום
דערפרייט אויסגערופען — נאט זאל אייך פערבינדען מיט זיין זענען אזוי וויא איך
פערבינד אייך יעצט מיט מיין זענען.

— שאַ! און וואו איז מיין ברכה? — האט דיא מאדאם ראטהבלום גע-
זאגט — איך גלויב, אז דער זענען פון א מוטער האט אויך א שטיקעל ווערמט-
קינד מיינס! איך ווינט דיר דוא זאָלסט מיט דעם העררן פיין לעבען אין גרעסטען
העכסטען גליק.

זיא איז געפאלען אויף דער טאָכטערס האַלז. ביידע האבען זיך געקושט,
ביידע האבען געוויינט, וועהרענד ראטהבלום האט זיך אומגעאַרמט מיט יאקאב
פיין און האבען אויך דאס זעלבע געטהאָן.

דיא אלע פערזאָנען האבען זיך יעצט געפיהלט זעהר גליקליך און צופריעדען.
יעדער פון זיי האט געפיהלט אז יעצט קומט איהם א ווירקליכער מול-טוב.

— איך פאנג אָן פאַנאַטיש צו ווערען — האט ראטהבלום געזאגט — איך
הייב אָן צו גלויבען, אז דאס איז אמת וואס דיא וועלט זאגט „אז דאס וואס איז
באַשערט איז באַווערט“. דוכט זיך. איך האב שוין מיט מיין קינד א שידוך געד
טהאן און מען האט שוין גאר פון אנדערע גליקען ניט געדענקט, און דאָך איז זיא
פערבונדען געווארען מיט איהר באַשערטען.

— איך וועל אייך זאגען דיא וואהרהייט, ליעבער פאטער — האט יאקאב
פיין שמייכלענד געענטפערט — צו דאס ווערטעל וואס איהר האט ערשט דער-
מאָגט איז וואהר דאס ווייס איך ניט, אבער אין דעם בין איך יא איבערצייגט אז
דיא ליעבע ברעכט דורך אייזערנע טהויערן און דיא שטארקסטע שלעסער, און קיין
זאָך קען זיא אפהאלטען איהר ציעל צו עררייכען....

321 טעם קאַפיטעל.

פון טויט לעבעדיג.

אויף דעם גראף דאנילאוו און אויף זיין פרוי מאריא האט מען ווירקליך
געקענט זאנען, אז זיי זיינען לעבעדיג געווארען. דען יעדער פון זיי האט געגלויבט
באטנה-שלמה און איז געווען פעסט איבערצייגט אז דער צווייטער איז טויט

אך פלוצלינג האבען זיי איינער דעם אנדערען דערזעהן לעבעדיג, געזונד און שטארק!

עס לאזט זיך ניט בעשרייבען דאס נליק פון דיעזע פערזאנען. דער גראף אנטאן וואר א לאנגע צייט וויא בערוישט פון נליק. ער האט זיינע אויגען ניט גען, וואָלט גלויבען, אז ער זעהט זיך לעבער מאריאן לעבעדיג. איהם וואר שווער זיך איבערצוצייגען אז ער איז קיין מערדער און זיינע הענד זיינען ניט פערשמוצט און אונשולדיג בלוט.

מאריא פון איהר זייט, וואר אויך יעצט אין זיעבענטען הימעל. דאס וואס איהר האט זיך זאגאר ניט געטרויסט, האט זיא יעצט דערלעבט צו זעהן. איהר לעבער מאן לעבט און ער איז שוין איבערצייגט אין איהר אונשולד; ער בערייהעט פון טיעפען דערזען וואס ער האט זיא אזוי שלעכט בעהאנדעלט און ער הערט נאר ניט אויף זיא אום פערציהונג צו בעטען, דערפאר וואס ער האט געגען איהר געזונדיגט. זיא איז ווייטער גרעפן, און פאר איהר פאנגט זיך יעצט אָן נאר אויף דאס נייע א נליקליך לעבען.

מען קען זאגען, אז נליקליכער פון זיי ביידען וואר דער גראספירסט וולאדימיר; ער איז זיך אליין דאנקבאר געווען דערפאר וואס ער האט דיא צוויי געטרענטע געליעבטע פערזאנען צוזאמענגעבראכט. ער האט פערנעסען זיין ראנג און זיין שטאנד און האט ניט אויפגעהערט זיך צו קרשען מיט דעם גראף אנטאן. — פרינק! — האט אנטאן מיט פייער אויסגערופען — איהר האט יעצט אזא וואָהלטהאָט געהאן, דאס נאך מיינער מיינונג איז דאס אין שטאנד צו בעווייזען א מאן אין הונדערט יאהר. זאנט, דורכלויכט, מיט וואס זאל איך אייך אפדיענען? פערלאנגט פון מיר אזא זאך, וואס איך זאָל דארפען מיין לעבען אויפאָפּען אום דאס אויסצופיהרען, זאנסט וועל איך מיך פיהלען אימער אונדאנקבאר געגען אייך. — איך פערלאנג פון אייך קיין זאך, לעבער פריינד — האט דער גראספירסט געענטפערט — איך גענענטהייל, איך בין אייך זעהר דאנקבאר דערפאר וואס צוליעב אייך האב איך יעצט אזא פערנעניגען, וואס איך קען דאס פאר געלד ניט קויפען. נור אויב איהר ווילט איך זאל יא פון אייך עטוואס פערלאנגען, וועל איך מיך ווענדען צו אייך מיט א קליינע ביטע.

— זאנט, פרינק, וואס זאָל איך טהאן?

— איך וויל איהר זאָלט מיר פערשפרעכען, דאס פון היינט אָן און ווייטער זאלט איהר קיין שלעכטעס גלויבען אויף אייער מאריאן, דען איך גלויב, אז איהרע פיינדע וועלען נאך אלץ ניט מיער ווערען צו גראבען פאר איהר א גראב.

— און דאס דארפט איהר מיך בעטען? — האט אנטאן מיט פייער געענטפערט — מיין נאנין לעבען וועט מיך מיין געוויסען פלאנען אויף דעם וואס איך בין פריהער אזוי לייכטזיניג געווען און האב זיך געלאזט פערפיהרען פון פערליימדער, וועל איך דאס צווייטע מאל אזוי דום זיין? ניין גראַספירסט! דיא לעקציאָן וואס איך האב ערהאלטען וועל איך מיין נאנין לעבען געדענקען און וועל פערשילטען יענע צייט אין וועלכע איך האב אזוי בלינד, אזוי דום און אונגעשליך געהאנדעלט

אָ פרינץ! ווען איך זאל יעצט קענען מיין הערץ פאר אייך עפענען, איהר זאָלט זעהן וואס פאר א גליק דאָרט שטעקט יעצט וואָלט איהר פערשטאנען וואס פאר א גרויסע וואָהלטהאָט איהר האט געטהאָן.

— איך פערשטעה, איך פערשטעה... האט דער גראספירסט מיט א פערנעניגטען שמייכל נענטפערט. אלזא, גענוג דערפון צו שפרעכען, לאזען מיר יעצט עטוואס אנפאנגען צו טראכטען וועגען עטוואס אנדערש. זאגט מיר, גראף, וואס דענקט איהר יעצט צו טהאָן?

— וואס זאל איך דענקען? איך פאהר פון דאנען גלייך אוועק מיט מיין ליעבע פרוי און מיין טהייער קינד נאך דאנילאָווקא.

— נו, און וואס דענקט איהר צו טהאָן מיט אייערע ערבע (יורשים)?

— מיט מיינע ערבע? וועמען מיינט איהר, פרינץ?

— האט איהר פערגעסען אז אייער ליעבע קווינא מיט איהר טהייערען פאטער האבען אלס אייערע איינציגע ערבע, שוין צוגענומען אלעס וואס איהר האט?

— וואָ-אַ-אַ-ס? — האט אנטאן אויסער זיך פאר צאָרן אויסגערופען — איז

דאס מעגליך, אז דיא פערפלובטע הינד זיינען יעצט אין דאנילאָווקא?

— איהר זאָלט דאס גלויבען, דען דאס איז אזוי. דיעזע ביידע לייטע האבען זיך ערקלערט אלס דיא ריכטיגע אייגענטימער פון אייער גאנץ פערמענען; זיי שאַלטען און וואַלטען אין דאנילאָווקא וויא דאָס דאָרף זאָל זיין פון אימער זייערס. — פערפלובטע בעסטען! — האט אנטאן צאָרניג אויסגעשריען — איך וועל שוין יעצט פון זיי ראכע נעהמען וויא זיי האבען פערדיענט.

— יא, דאס האט איהר זעהר רעכט. דיא אונמענשען האבען פערדיענט, מען זאל פון זיי דיא גרעסטע ראכע נעהמען. אבער וואס דענקט איהר צו טהאָן?

— איך וועל זיי אין געפענגניס ווערפען. ערשטענס, דערפאר וואס זיי האבען מיך געוואָלט פערניפטען; צווייטענס, פאר דער פאָלשער בעשולדיגונג וואס זיי האבען געמאכט אויף מיר, אז איך האב מיין פרוי ערמאָרדעט; דריטענס, דערפאר וואס זיי האבען צוגענומען מיין אייגענטהום אָהנע יעמאנדען וועגען דעם צו פרעגען.

— דאס דאָרף דאָך אבער אלץ נעהמען צייט?

— איך קען דערצו גאר ניט העלפען.

— דערפאר קען איך יא דערצו העלפען — האט דער גראַספירסט ערווי-דערט — איך האב שוין אלעס בעזארגט, איהר דאָרשט שוין גאר ניט טהאָן. דען דער פאטער מיט דער טאכטער זיינען שוין פון אלע זייטען ארומגערינגעלט מיט שפּיאַנען און מיט פאָליציי-מענער, וואס אויף איין וואונק פון אייך וועלען זיי טהאָן וואס איהר וועט הייסען. איהר דארפט נור בעפעהלען.

— דעפאר גייע איך אייך מיין בעזאנדערן דאַנק, פרינץ. דאס איז ווירק-

ליך פיעל ארכייע פערשפארט. אבער וואו וועל איך דאָרט דיעזע שפּיאַנען אויס-נעמינען?

— איהר פערשפארט זיי צו זוכען. זיי האבען שוין ערהאַלטען א בעפעהל.

ראם ווען איהר וועט אהין אנקומען, וועלען זיי אייך שמען ב' דער זייט. איהר וועט זיי דערקענען אן דיא ברייטע היטלען; וואס זיי טראגען; זיי געהן געקליידעט וויא איינפאכע מוזשיקעס, נור אונטער דיא מחשיקע קליידער טראגען זיי דיא אויפאָרם (קליידער) פון זשאנדארען. ווען דענקט איהר צו פאהרען נאך דאני. לאָוקאָ ?

— נאך היימע.

— אזוי שנעל? איך האב געדענקט, אייך מיט אייער פרוי מיטגעהמען; נאך מאַסקווא. דאָרט וויל איך טאכען א פּרעהליכען אבענד צו עהרען פון אייער בעד פרייאונג.

— אויב איהר ווילט מיר זאָלען מיט אייך פאהרען נאך מאַסקווא, קענען מיר פאהרען — האט אנטאן געענטפערט — אבער ווען איהר, פרינץ, ווילט אונז א גריסען געפאָלען סהאָן, זאָלט איהר אונז ערלויבען א היים צו פאהרען. ערשט טענס, זיינען מיר ביידע זעהר מיעד פון דיא שמערצען; וואס מיר האבען אן דער לאנגער צייט געהאט; צווייטענס, וויל איך וואס ניכער ראכע געהמען פון דער פערפלובטער אדעלאָן און פון איהר פאטער.

— זעהר שעהן. איך וועל אייך געוויס ניט צווינגען איהר זאָלט מיט מיר נאך מאַסקווא געהן; פאהרט אייך געזונטערהייט נאך דאנילאָוקא. איך פאהר אייך מיט אייך. איך וויל אין אייער געזעלשאפט נאך אייניגע טעג פערבריינגען. מיר קענען אויך אין דאנילאָוקא א פּרעהליכען אבענד האבען.

— אָן! אויב איהר ווילט אונז דיא גרעסטע עהרע בעווייזען און מיט אונז נאך דאנילאָוקא פאהרען, וועלען מיר געוויס מיט דעם גרעסטען דאנס דיא עהרע אָנגעהמען. אייער ארבייט וועט דאן זיין פון אלע זייטען געענדיגט.

— יא, אזוי בלייבט דאס — האָט וולאדימיר ענטשלאָסען געזאגט — איך פאהר מיט אייך און וועל אייער גאָסט אייניגע טעג זיין.

שעהן איז דיא זון ווען זיא ערשיינט נאך א פינסטערען חמאָרעם טאג. דיא זעלבע זון וואס מיר זעהן יערען טאג, ערשיינט דאן אין אונזערע אויגען פיעל שעה. גער אלס זאָנסט. זאָ עבען איז זיס דיא אלגעמיינע געווענהליכע פרייהייט און רוהע נאך א גרויס אונגליק. קיין טאל איז דער גראָף דאנילאָוו אזוי גליקליך געווען וויא יעצט און קיין טאל האט זיך דיא גרעפן מאריא אזוי צופריעדען געפיהלט וויא דאס טאל.

טונטער, פּרעהליך און גליקליך זיינען אלע אוועקגעפאהרען נאך דאנילאָוקא.

822 טעם קאפיטעל.

אָן אונזערוואַרעמע נייעס.

מיר האבען שוין לאנג ניט געזעהן דעם אַלטען איזאָן, דאָרום טוען מיר איהם יעצט א בעזוך אבשטאמען.

מיר זעהן איהם א פּערצווייפעלטען זיצענדיג ביים טיש. ער איז ערשט געקומען פת'ם סליעוואָזמעל, וואו ער איז געווען אלס ציינע און עסמאָן וואָרינס פּראָצעס.

קאטהאריןא האט פאר איהם גענרייט דעם טיש, האט איהם דערלאנגט
 עסען, אבער ער האט ניט געגעסען. ער האט בלויז צוויי גלאז קאלט וואסער אויס-
 געטרונקען.

— דוא וועסט דאָס גאר ניט גלויבען, קאטהאריןא, וואס איך האב ערשט
 געהערט — האט ער געזאגט צו זיין אלטע, וועלכע האט איהם געפרעגט ווארום ער
 זיצט אזוי פערטראכט.

— וואס האסט דוא געהערט? — האט זיא נייגערין געפרעגט.
 — סטעפאן האט זיך מודה געווען אז ער האט דעם גראף דאנילאוו אריין-
 געבראכט דאס ניפט אין געפענגניס, און ווייסט דוא ווער עס האט איהם דערמיט
 געשיקט?

— ווער?
 — דער אלטער הונד פעליקס דאנילאָוו.
 — ווירקליך?

— יא, קאטהאריןא. נור ער האט סטעפאנען אנגערעדט ער זאל דעם גראף
 אנטאן פערניפטען.

— נו, פאר וואס-זשע שוויינט מען איהם און מען אַרעסטירט איהם ניט, וויא
 באלד ער איז אזא מערדער?

— איך האב מיך אויך אויף דעם געוואונדערט, און האב זיך זאגאר ניט
 געשעמט פרעגען ווענען דאס דעם סליעדאָוואטעל. ער האט מיר אָבער געענט-
 פערט, אז וויא באלד מען שוויינט דאָרף אזוי זיין און פריהער שפעטער, דער
 מערדער וועט זיין לאָהן ערהאלטען.

— דאס איז שרעקליך! — האט קאטהאריןא אויסגערופען — נו, זאג אליין,
 אייוואן, דאָרפֿען דיא רייכע פריצים געגען אונז שטאָלצירען? זיינען מיר ניט טויזענד
 מאל עהרליכער אלס זיי?

— דוא האסט זיך ערשט ארומגעזעהען, אז מיר זיינען עהרליכער פון זיי? —

האט אייוואן געלאכט — איך ווייס דאס שוין פון לאנג, אז עס איז זעהר זעלטען צו
 געפינען צווישען דיא אריסטאָקראַטען אַ רעכטען מענשען. דאס איז גאָר קיין וואונ-
 דער, דיעזע לייטע זיינען פון זייער פריהעסטער יוגענד אן געוואוינט געוואָרען צו
 לעבען אין ראָשקאָש און אין לוקסוס. קיין זאך זאל זיי ניט פעהלען און אז עס
 מאכט זיך אזא צייט וואס זיי פעהלט יא עטוואס, מוזען זיי דאך אלע שענדליכסטע
 מיטעל אנווענדען צו בעקומען דאס וואס זיי ווילען. איך מוז דיר זאגען קאטיא, אז
 איך ציטער פיעללייכט וועט דער מערדער פעליקס און זיין טאכטער דיא מערדערין
 נאך ריין ארויס פון דער מערדעריי, וואס זיי האבען בעגאנגען. דען זיי האבען יעצט
 געלד און מיט געלד קען מען אין אלע צייטען דיא גרעסטע שווערסטע זינדע אָבויישען.
 — איך וועל דיר זאגען דיא וואהרהייט אייוואן — האט קאטהאריןא געענט-
 פערט — וויא באלד דיא ביידע מערדער וועלען ריין ארויסקומען פון דער זינדע
 וואס זיי האבען בעגאנגען, איז שוין דיא וועלט קיין וועלט און מען מעג איינפאך
 שעכטען מענשען אין דיא נאסען.

— פון עויני אן האבען דאס דיא רייכע געטאנט — האט איוואן ויסלענר געזאגט — דאס איז שוין קיין נייעס מעהר. אבער איך זאגן דיר קאמיא, אז איך האב מיך פעסט בעשלעקסען, דאָס ווען דיא ביידע מערדער וועלען זיך פרובירען זייער מערדעריי דורך נאלד אָבוווישען, וועל איך ניט שוויינען.

— וואָס דענקסט דוא רען צו טהאָן ?

— איך וועל מיט דער נאל אַרבייטען זייער זינדע פאר דער נאנצער וועלט צו פערעפענטליכען. איך וועל צום קייזער אליין פליהען און וועל איהם עפענען דיא אויגען. ער זאָל זעהן וואָס אין זיין לאַנד טהוט זיך. ניין קאמיא, אזא מערדעריי טהאר ניט פערשווינען ווערן. נור שא, דוכט זיך מען קלינגט.

— יא, יעמאנד קלינגט אין דער נלאקע פון'ס טויער.

— געה נור ארויס קאמיא, זעה ווער דארט איז, איך בין זעהר טיער פון דעם ווייטען נאנג.

קאטהארינא איז ארויסגעגאנגען און איז באלד צוריקגעקומען מיט א ברעף אין דער האנד.

— דער פאצטיליאן וואס פיהרט דיא ברעף נאך דאנילאָוקא, האט מיר דיעזען ברעף איבערגעגעבען — האט זיא געזאגט איהם איבעררייכענד דעם ברעף. איוואן האט בעטראכט דעם ברעף פון אלע ווייטען און האט געזאגט :

— דאס איז פון מאַסקווא.

— פון מאַסקווא ? ווער האט דאס דיר געקענט שרייבען פון מאַסקווא א

ברעף ?

— מיר שיינט, אז דאס איז פון נרינזאנגען.

ער האט געעפענט דעם ברעף און א קוקטהאנדיג אויף דעם אונטערשריפט האט ער געזאגט :

— יא, דאס איז ווירקליך פון מיכאל נרינזאנג.

— לייען נור איבער וואס שרייבט ער דיר.

איוואן איז מיט דיא בליקען דעם ברעף דורכגעלאָפּען און האט אויסער זיך פאר ערשטוינען אויסגערופען :

— קאמיא ! דא שמעהט אזא נייעס, וואס וועט דיך איבערראשען.

— וואס איז דאס פאר א נייעס ? — האט דיא אלטע ניייעריג געפרעגט.

— דוא וועסט דאס נאר ניט גלויבען קאמיא, אז דיא גרעפן מאריא איז נרינזאנגס מאכטער.

— וואאאס ? — האט קאמיא אויסגערופען אויסגלאנצענדיג דיא ארמען אויף

איהר מאן — וואָס האסט דוא געזאָגט ?

— איך האב דיר געזאגט, אז דיא גרעפן מאריא איז נרינזאנגס טאָכטער.

— איך פערשמעה נאר ניט, וואס דוא רעדסט איוואן ?

— איך רייך דוכט זיך מיט דיר דיימליכע ווערטער, אז דיא גרעפן מאריא

איז נרינזאנגס טאָכטער.

— דוא שפאסט ניט ?

— וואס פאר א שפאס, גרינזאנג אליין שרייבט דאס דא אין דעם בריעף.

— וויא אזוי איז דאס מעגליך?

— דאס איז זעהר נאטירליך און מיר איז א וואונדער אויף דעם, וואס אונז

איז דאס ביז אהער ניט איינגעפאלען. געדענקסט דוא דיא נעשיכטע וואס מאריא האט אונז דערזעהלט, וויא זיא האט זיך ערצויגען ביי א געוויסען כריסטאנף וואָרין?

— יא, איך געדענק.

— און מיין נעשיכטע וואָס איך האב דיר שוין אייניגע מאל דערזעהלט, מוזט

דוא געוויס אויך געדענקען.

— וועלכע נעשיכטע מיינסט דוא?

— דיא נעשיכטע פון סאבינאין, וועלכע האט איהר קינד אבגעזעהן צו א

פרוי, וואס האט געוואוינט ניט ווייט פון דעם טייפעלסשלאָס.

— יא איך געדענק דאס.

— נו, דיא ביידע נעשיכטען זיינען בלויז איין נעשיכטע. דיא פרוי, וואָס

סאבינא האט צו איהר דאס קינד אבגעגעבען איז דיא זעלבע וואָס דיא גרעפין

מאריא האט זיך ביי איהר ערצאָגען. פערשטעהסט דוא שוין, אז זיא איז גרינזאנגס

טאכטער.

— נאָטס וואונדער! — האט קאטהארינא איבערראשט אויסגערופען — נו,

פרעג איך דיך איינמאל, זיינען יענע וואס גלויבען ניט אן נאָט, ניט דיא גרעסטע

נאראנים. איז דאס ניט א געטליכע זאך, וואס דיא גרעפין איז צופעליג בעקאנט

געוואָרען מיט איהרע וואהרע עלטערן און זיי האבען זיא געשיצט און געשטיצט

אהנע צו וויסען, אז זיא איז זייערע א טאכטער. אבער זאג מיר מיין ליעבער איינמאל,

וואס שרייבט ער דיר ווייטער?

— ער בעט מיך, איך זאל דיא געהיימניס דער גרעפין מיטטהיילען, און זאָל

איהם שרייבען צו איז זיא צופריעדען דאמיט וואס זיא האט אידישע עלטערן.

— וויא אזוי קענסט דוא דאס איהר מיטטהיילען, זיא איז דאך גאר אין

מאָסקווא?

— ער שרייבט, אז זיא איז פון מאסקווא אוועקגעפאָהרען נאך דאנילאָווקא.

— וואס רעדסט דוא? זיא פאָהרט נאך דאנילאָווקא?

— יא, אזוי שרייבט ער מיר. דא מוז עפעס זיין וואס זיא פאָהרט נאך

דאנילאָווקא.

— געוויס איז דאס ניט אומזאָנסט, אבער וואו זישע איז זיא, וויא באלד אז

דער בריעף איז געשריבען געוואָרען נאך איהר אוועקפאָהר פון מאָסקווא, האט

זיא דאך שוין בעדארפט דא זיין?

— מיר איז דאס אויך א וואונדער, זאל דאס מעגליך זיין, אז זיא האט

אונזער שלאָס אויסגעמיידט און איז אוועקגעפאָהרען גלייך נאך דאנילאָווקא?

— נין! דאס גלויבט זיך מיר ניט. זיא וועט אונז ניט אויסמיידען. וואהר

שיינליך, האט זיא זיך ערנעץ אבגעשטעלט און זיא וועט דיא טעג דא זיין.

— עס קען זיין, אז זיא האט זיך אבגעשטעלט אין ארשא, דארט נאכפאָר
שונגען צו מאכען וועגען איהר מאן.

— דאס דענק איך אויך, אדענפאלס דארפען מיר זיא דא יעדע מינוט
ערווארטען.

— וועסט דוא איהר מיטטהיילען דיא נאכריכט, אז נריזאננ איז איהר פאָטער?

— געוויס וועל איך דאס איהר מיטטהיילען, ביי מיר איז קיין צווייפעל, אז
זיא וועט מיט דער נאכריכט שטארק צופריעדען זיין. דען דוא קענסט דאך דער
נוטער מאריאן, וואס פאר א דאנקבארע נאטור זיא האט. זיא האט געוויס נריז-
זאננ' מיט סאבינא'ן ליעב פון טיעפען הערצען, פאר דיא פיעלע נוטעס וואס זיי
האבען מיט איהר געטהאן.

— יא, איך גלויב אויך דאס ועלבע. איך שמעל מיר פאר וויא איבערראשט
זיא וועט ווערען, אלס זיא וועט דערהערען, אז נריזאננ איז איהר פאָטער, זיא וועט
דאס געוויס נאר ניט וועלען גלויבען. איך וועל דעם בריעף בעהאלטען אום איך
זאל איהם קענען צייגען דער נרעפין ווען זיא וועט אהער קומען.

ער איז אויפגעשטאנען פון זיין ארט און האט דעם בריעף פערשלאָסען אין
זיין שראנק.

323 טעס קאפיטעל.

פרעד רעדט אויס זיין הארץ פאר קראָגענשטיין.

בת-שבע איז נאר ניט דיא זעלבע וואס געווען, זיא וועט אימער פערטראכט
און שטארק אונטוהיג.

דיא יונגע פרוי, וואס האט זיך געווען איינגעבילדעט, אז זיא איז איינער פון
דיא פערדאָרבענסטע אין דער וועלט און פאר איהר גיעבט עס שוין קיין צוקונפט
ניט, זיא האט פלוצלינג בעקומען וואהרע מענטשליכע געפיהלע. זיא האט געליעבט
לעאָפאָלד פריער מיט דער ריינער, צערטליכער ליעבע וואס אן עהרליכע פרוי איז
אין שטאנד צו פיהלען צו איהר געליעבטען און דאך האט זיא זיך ניט געקענט
בעשליעסען איהם דאס אפען צו געשטעהען, ווייל זיא האט שוין איהר ווארט געד
געבען קראָגענשטייגען, זיא זאָל נור זיינע זיין. אויסער דעם האבען איהר יעצט נאָר
אנדערע געדאנקען געקוועלט און האבען איהר קיין רוהע געגעבען.

זיא האט זיך ניט געקענט פערנעסען, וואס פאר שענדליכע זאכען זיא האט
געטהאן, וויא זיא האט פיעל מאל איהר עהרע פערקויפט צו פרעמדע מענער...
זיא האט זיך דארום אליין פאָרווירפע געמאכט דאפיר, וואס זיא געפינט
זיך צווישען ארדענטליכע לייטע, וועלכע מיינען, אז זיא איז אויך אזוי ארדענטליך
וויא זיי זיינען.

— ווארום בין איך נאר אהער געקומען? — האט זיא זיך פאָרווירפע געמאכט.
וויא אזוי האב איך געוואנט אנצוגעהמען קראָגענשטיינס פאָרשלאָג, איך זאל איהם
הייראטמען. דאס הייסט דאך איינפאך אן אָרדענטליכען מאן בעשווינדעלט פון
קאפּ ביז דיא פיס. איך האב איהם בעדארפט גלייך זאגען, אז איך קען זיינע ניט
זיין, ווייל איך האב ניט דיא ווערטה זאנאר זיינע א דיענסט צו זיין. נה און יעצט

וואס טהוט מען מיט לעאָפּאָלדן? דער יונגער מאן איז אין מיר פערליעכט איבער דיא אויערן, אלץ דערפאר וואס ער מיינט אז איך בין פרייליין קראַנענשטיין און אן ארענטליכעס קינד. איז דאס ניט א זינדע פון מיר וואס איך לאז איהם לעבען אין אזא אירטהום? ניין! לאנג טאָר איך דיא קאמעדיע ניט שפיעלען, איך מוז פון זיך דיא מאַסקע ארונטערוואַרפען און זאלען ביידע, קראַנענשטיין מיט פריעד'ן זעהן, אז איך בין זייער לייעכע ניט ווירדיג.

פון יענעם טאג אן וואס זיא האט זיך ארויסגעריסען פון לעאָפּאָלד'ס אומ־אַרמונג און האט איהם בעטיטעלט מיט דעם נאמען „אונפערשעמטער“, האבני: זיי זיך ביידע אויסגעווייכט. זיי פלעגען אפילו צוזאַמענקומען ביים עסען, אבער זיי האבען איינער מיט דעם אנדערן ניט גערעדט. לעאָפּאָלד האט זיך געפיהלט זינדיג דערמיט וואס ער האט אזא אונשולדיגעס מעדעכן געוואַנט אומצואַרמען און צו קושען, וועהרענד בת־שבע האט זיך געפיהלט אונווירדיג אין דער געגענווארט פון אזא ארענטליכען מאן צו זיין.

דאס האט אבער לאנג ניט אויסגעהאלטען. דען איינמאל אלס בת־שבע איז געזעסען ביי זיך אין צימער פערטיעפט אין געדאַנקען, האט מען איהר אנגע־קלאַפט אין טהיר.

מיט דער מיינונג אז דאס איז איהר דינסטמעדעכן האט זיא אויסגערופען אַנטרעע.

דיא טהיר האט זיך געעפענט און לעאָפּאָלד פריעד איז אריינגעקומען.
זיא איז בלאַס און באלד רויטה געווארען.

— באכעטא — האט ער געזאגט מיט א ציטערנדע שטימע — פערצייהעט וואס איך האב אייך יעצט בעאונרוהיגט, איך קען אין אזא לאַגע ניט זיין. איך פיהל מיך זעהר שולדיג געגען אייך.

— געגען מיר פיהלט איהר זיך שולדיג? — האט זיא געשטאַמעלט —

ווארום?

— און איהר פרענט נאך? איך מוז אייך זאגען, פרייליין קראַנענשטיין, אז דאס ערשטע מאל אין מיין לעבען האב איך אזא פעהלער בעגאַנגען. איך פער־שטעה נאך יעצט אויך ניט וואס מיט מיר איז געווען, וויא אזוי האב איך געוואַנט אזא פרעכהייט צו טהאָן און אייך אזוי בעליידיגען? איך ווייס זעהר גוט אז איך האב אייער פערצייהונג ניט פערדיענט, דאָך בעס איך אייך איהר זאָלט מיר פערצייהען, איהר זאלט דאס בעטראכטען וויא א טהאט פון א נאַריש אינגעל.

— איהר דאַרפט מיך ניט אום פערצייהונג בעטען, הער פריעד. איהר האט אן אירטהום דערמיט וואס איהר מיינט אז איהר האט געגען מיר געזינדיג; אין געגענטהייל, איך פיהל מיך שטאַרק זינדיג געגען אייך.

— וואמיט? — האט ער ערשטוינט געפרענט.

— דערמיט וואס איהר האט אין גאַנצען אין מיר א גרויסען אירטהום

געזאָגט....

— אין וועלכען הינזיכט?

— איחר זאלט מיך ניט מעהר בעטראכמען אלס א הייליגען ענגעל, דען
איך בין דאס נעגענטהייל פון דעם.
— אין מינע אויגען זייט איהר געווען און וועט אימער זיין דער הייליגסטער
ענגעל.

— דאס עבען איז דער אירטהום וואס איהר האט אין מיר געהאט — האט
דיא געוואנט רויטה וועהרענדיג — איך מוז אייך געשטעהן, הערר פריעד, דאס...
— וואס ווילט איהר זאגען, פרייליין קראָגענשטיין?
— איך וויל זאגען, אבער איך קען ניט. איך מוז אייך נור אויף איין זאך
אויפמערקזאם מאכען, אז איך בין איינע פון דיא פרויען וואס אלע אָרענטליכע
לייט דאַרפֿען פון זיי אנטלויפֿען וויא פון אן עפידעמיע...
— מיין נאָט! — האט פריעד העכסט ערשטיינט אויסגערופען — וואס איז
דאס מיט אייך, פרייליין קראָגענשטיין? ווארום שימפסט איהר אזוי אייער הייליגע
פערזאָן?

— אבער, הערר פריעד, האט זיך אייך ניט געטראָפֿען צו זעהן אזא פערזאָן
וואס מען מיינט אז ער איז אן ענגעל, וועהרענד אין דער ווירקליכקייט איז ער נאָר
א טייפֿעל?

— פון אזעלכע פערזאָנען וויל איך נאר ניט ריידען.
— אבער איהר רעדט יעצט אליין מיט אזא פערזאָן.
— איהר שפאסט, פרייליין קראָגענשטיין?
— איך שפאסט ניט, הערר פריעד, דאס איז מיין פאָלער ערנסט.
— איהר מענטש אייך זאגען וואס איהר ווילט, איך וועל ניט גלויבען אז
איהר האט אמאל עטוואס שלעכטעס געטהאָן.

— ווען אבער איהר זאלט אין דעם איבערצייגט זיין?
— וועל איך דאס אויך ניט גלויבען אז איהר האט שלעכטעס געטהאן אויס
פערדאָרבענהייט, זאנדרען אויס גיטה, אדער יעמאנד האט זיך בענוצט מיט אייער
נומען ערלען כאַראַקטער און האט אייך אין א בלאָטע פערשלעפֿט.
— און ווען דער פאל איז ווירקליך אזוי, וואָלט איהר מיך אלץ אלס אַ היי-
ליגע בעטראַכט?

— געוויס — האט פריעד געענטפֿערט — קענען מיר, צום ביישפּיעל, בעשול-
דיגען דעם מענשען, וועלכען שלעכטע מענשען האבען אריינגעאַררט אין א סאַלן
האבען איהם פערשיכורט? אזעלכע זאכען קענען טרעפען ביי דיא פיינסטע אָרענט-
ליכסטע ליימע.

בת-שבע האָט איהם מיט פייעריגע בליקען אנגעקוקט.
— איז דאס מעגליך אז איהר, הערר פריעד, בעטראַכט ניט פאר שולדיג
דעם מענשען וועלכער איז פון שלעכטע מענשען פערפיהרט געווארען צו געהן אין
א שענדליכען וועג? — האט זיא זאנפט געפרעגט.
— געוויס. איך גלויב אויך ניט אז א קלוגער אנשמענדיגער מענש זאל בע-
טראַכטען א פערפיהרטען אלס שולדיג.

— נה שטעלט אייך פאַר, צוה ביישפיעל, ווען איהר הייראטהעט מיט א מעדכען וואס איהר פערנאננענהייט איז אייך אונבעקאנט, איהר מיינט אז זיא איז נאך ריין וויא אן ענגעל.... און נאך אייער חתונה ערפאהרט איהר אז פריהער האט זיא א שענדליך לעבען געפיהרט ניט דורך איהר אייגענער שולד זאנדערן דורך דער שולד פון שלעכטע פארדאָרבענע מענשען וואס האבען זיך בענוצט מיט איהר לייכטזיניקייט און האט זיך דארום געלאזט פון זיי פערפיהרען אין א בלאָטע. פּרעג איך אייך, צו וואָלט זיא איהר ווערטה ביי אייך ניט פערלארען?

— ניין! — האט פריער געענטפערט — איך וואָלט זיא נור בעדויערט אויף דעם וואס זיא האט דאס אונגליק געהאט אזוי אריינצופאלען. אבער, פרייליך קראָג נענשטיין, וואצו דיא אלע פראגען? האָ? ... אויב איך האב קיין אירטהום, פערשטעה איך אום וואס דא האנדעלט זיך.

— איהר פערשטעהט אום וואס דאָ האַנדעלט זיך?
— יא, פרייליך קראָגענשטיין, איך פערשטעה יעצט אלעס.
— וואס פערשטעהט איהר? — האט בת-שבע געפרעגט און אלע פארבען האבען זיך אנגעהויבען אין איהר געזיכט צו בייטען.
— איך פערשטעה יעצט ווארום איהר האט זי יונגען מאָן אזוי האַרט בע-שטראפט. געוויס האט איהר דאס אונגליק געהאט פון איהם פערפיהרט צו ווערען אין א בלאָטע און דאָרום האט איהר איהם בעלוינט וויא ער האט פערדיענט.
בת-שבע האט געשוועגען און האט ניט געוואַנט איהם גלייך אין געזיכט צו קוקען.

— באַבעמאָ! — האט ער געזאגט זיא פאר דער האנד ערנרייפער — איך פערשטעה יעצט אלעס און איך מוז אייך זאגען אז אייער ווערטה איז ניט אויף דאס מינדסטע אין מיינע אויגען קלענער געווארען. אין געענטהייל, איך בעטראכט אייך יעצט אלס א העלדין וואס האט פערשטאנען ראַגע צו געהמען פאר איהר גערויכטער עהרע, און אויב דיא אורזאכע פון אייער קאלטקייט צו מיר איז דאס וואס איהר דענקט אז מיי אכטונג צו אייך וועט זיך פערליערען ווען איך וועל ער-פאָהרען אז איהר זייט אמאל לייכטזיניג געווען. זאג איך אייך אז איך פיהל אין זיך, דאס קיין מאל וועט אין שטאנדע זיין מיין פייעריגע ליעבע צו אייך פערלעשען. איך וועל אייך בלייבען געטריי און ערנעבען ביז דעם לעצטען מאָמענט פון מיין לע-בען. רעדט נור אויס דיא פאר ווערטער אז איהר ווילט מיינע זיין, מאכט איהר מיך פאר דעם גליקליכסטען אין דער וועלט.

— איך קען דאס אייך נאך פאָרלויטיג ניט זאגען, הערר פריער — האט בת-שבע געענטפערט.

— קען איך נאר קיין האַפנונג האבען, מיט אייער האנד בעגליקט צו ווערען?
— יא.... איהר קענט יא האַפען. איך האב אייך שוין געזאגט, אז מיר קענען נאך ביידע ניט וויסען וואס דיא צייט וועט מיט אונז מאַכען.... ווארט ליעבער הערר פריער, איך וועל מיך בעמיהען מיט אלע קרנפטען איך זאָל אייערע זיין.

— איהר דארפס זיך בעמיהען? שמעהט דען יעמאנד אונז אין וועג? איך
 נלויב, אז אייער אָנקעל וועט נלייך זיין איינוויליגונג צו אונזער בונד געבען.
 — פרענט מיך ניט, הער פריער, דען איך קען אייך אויף אלע אייערע
 פראגען נאָר ניט ענטפערן; אבער איך פערזיכער אייך נאך אמאל אז מיין ליבע
 צו אייך איז אזוי שטארק וויא אייערע צו מיר און איך וועל, וויא איך האב אייך
 שוין געזאגט, אלע מיינע קרעפטען אָנווענדען איך זאָל זיין אייערע.
 — נוט! איך בין צופריעדען — האָט פריער געענטפערט — איך וויל האַפען
 נור אויף א נוטען רעזולטאט. איך וויל נאר אנדערש ניט דענקען. דען איך האָב
 אייך שוין געזאגט און זאג אייך נאך אמאל או אינעם פאל ווען מיר וועט קיין
 האפנונג בלייבען אייער האנד צו געווינען, בין איך דער אונגליקליכסטער מענטש
 אין דער וועלט.

מיט אייניגע מינוטען שפעטער איז פריער געוועסען אין זיין צימער און האָט
 פאַלגענדען ברעף געשריבען:

בעכטער פריינד קראָגענישטיין!

ערשטענס מעלרע איך אייך אז מיר אלע, איך, דיא טאנטע און אייער
 קחינע פרייזיין באַבעטא זיינען געוונד, און מיר זיינען זעהר צופריעדען פון דעם לען
 בען הער און ריעזער שטילער דאָזשע.

צווייטענס, קען איך אייך דערפרייען מיט דער נוטער נאָכריכט, דאס דיא
 טאנטע מיט באַבעטא'ן לעבען אזוי פריינדליך וויא א מוטער מיט א טאכטער.
 דיא טאנטע זאגט, אז נאך קיין מענטש אין דער וועלט האט אויף איהר אזא נוטען
 איינדרוק געמאכט וויא באַבעטא. זיא קען זיך נאר זון דעם שעהנעם מעדען ניט
 אפרייסען און זיא זאגט אז באַבעטא איז דיא איינציגע וואס איז אין שטאנד איהר
 עווינען קומער צו פערטרייבען.

דריט'נס — און דאָס איז דאס וויכטיגסטע — מוז איך אייך, ליבער הער
 קראָגענישטיין, פערטרויען א געהיימיס, אז דעם זעלבען איינדרוק וואס פרייליין
 באַבעטא האט געמאכט אויף דער טאנטע, האָט זיא אויף מיר אויך געמאכט.
 פאר אייך, וויא פאר אן אייגענעם מענשען, זאג איך דיא נאנצע וואָהרהייט אז
 איך בין אין אייער באַבעטאהאן פערליעבט איבער דיא אויערן, איך האב מיך פעסט
 בעשלאָסען זיא צו הייראַטמען. ביי מיר וואר קיין צווייפעל אז זיא וועט אויך אייני
 זעהן אז איך בין פאר איהר וויא געבאָרען. הער קראָגענישטיין, איהר קענט דאָך
 מיך און איהר ווייסט אז איך בין אין שטאנד א פרוי גליקליך צו מאכען; איהר
 קענט דאך מיר אליין, ליבער פריינד, איהר וועט מיר צוגעבען אז איך בין ווירדיג
 דיעזען שאַץ צו בעזיצען.... איך מוז אייך אויך דאס איבעריגע דערצעהלען, אז
 איך האב מיך שוין פאר איהר אין ליבער ענדעקט; איך האב זיא מיט טרעהרען
 אין דיא אויגען געבעטען זיא זאל מיינע זיין. שמעלט אייך אבער פאָר מיין שרעק
 און ערשטוינען, אלס זיא האט מיר געענטפערט דאס זיא קען פאָרלויפני מיר איהר
 האנד ניט שענקען. אנפאנגס האב איך געמיינט אז זיא קען מיך ניט ליבען און
 דער געדאנק האט מיך פאסט אין פערצווייפלונג געבראכט. ענדליך אבער האב

איך פון איהר אליין ערפאהרען אז זיא ליעבט מיך ניט וועניגער וויא איך ליעב זיא אבער א נעוויסע אורזאכע וועלכע זיא האט מיר פאר קיין פאל געוואָלט זאנען, האַלט זיא אָפּ מיר איהר הערץ צו שענקען.

„ליעבער נוטער קראָנענשטיין! אלס צו באַבעטאָס אַנקעל און מיין בעסטען פריינד, ווענדע איך מיך יעצט צו אייך מיט דער ביטע איהר זאָלט מיט מיר מיט-לייד האַבען און זאָלט מיר העלפען אז אייער שעהנע קחינע זאל מיינע זיין. איהר וועט זיך דערמיט מיין עוויגע דאנקבארקייט קויפען. איהר קענט באַבעטאָן אין בעסערע הענד פון מיינע נעוויס ניט איבערגעבען.

„איך האָף, דאס מיינע ווערטער וועלען דיא ערווינשטע ווירקונג אויף אייך ליעבער פריינד מאכען און אין ניכטן וועל איך דאס גליק האבען מיט באַבעטהאַן צו דער חופה צו געהן.

„איך פערבלייב אייער עוויגער ערנעבענסטער פריינד, וואס קוקט יעצט אויף אייך וויא אויף דעם גרינדער פון זיין גליק לעאָפּאָלד פריעד־ער האט דעם בריעף אריינגעלייגט אין א קאנווערט, האט איהם פער זינעלט און גלייך אבגעשיקט צום וואקזאל מען זאל איהם נאך מאַסקוואַ אבשיקען.

324 מעס קאפיטעל.

אונערוואַרטעטע געסט.

— איוואן! דוא הערסט ניט וויא מען קלינגט — האט קאטהארינא געזאגט צו איהר מאַן שפעט ביי נאכט זיך ערוואַכענד פון איהר שלאָף. דער אלטער איז פון זיין בעט אויפגעשפרונגען. — יא — האט ער געענטפערט רייבענדיג דיא אויגען — איך הער מען קלינגט, ווער קען דאָס זיין?

— געה ארויס וועסט דוא זעהן ווער-דאָס איז. איוואן האָט אויף זיך געהאפט א מאנטעל, האָט גענומען דיא לאַטערנע. האט אין איהר אריינגעשטעקט א שטיקעל ברענענדעס ליכט און איז ארויסגע-גאנגען אין הויף.

— ווער קלינגט דאס דאָרט? — האָט ער געפרעגט. — עפען אויף, איוואן — האָט א קלינגענדע פרויען-שטימע פון יענער זייט טהויער געענטפערט.

— הא? — האָט איוואן העכסט ערשטוינט געפרעגט — האָב איך קיין צייט טהום. גרעפין מאַריא, איהר זייט דאָס? — יא, דאָס בין איך, איוואן — האָט דיא זעלבע שטימע געענטפערט — עפען שנעל אויף.

דערפרייט, מיט ציטערנדע הענד האָט איוואן דעם טהויער געעפענט און אין הויף איז אריינגעפאָהרען א פּרעכטיגער עקיפּאָזש. פון דאָרט איז ארויסגעשפרונגען א מאַן און האָט גערייכט דער גרעפין, דיג האַנד, זיא זאָל פּוּנ'ס עקיפּאָזש ארויסגעהן.

איוואן וואר אזוי איבערראשט פון דעם וואס דא נרעפן מאריא איז אהער נעקומען, דאס ער האט נאר אויף דעם מאן ניט א קוק געטהאן. און אלס דא נרעפן איז פח'ס עקיפאזש ארויכגענאנגען איז דער אלטער שלאָס-פעווארינער צו איהר צונעלאפען, האט א קוש געטהאן איהר האנד און האט אריסנערופען:
 — זייט מיר הערצליך געגריסט ערעלע נרעפן. אך וויא פרייט דאס מיך אייך צו זעהן געזונד.

— נו און מיך ווילסט דו ניט בעגריסען, אלטער פריינד? — האט דער מאן וואס איז מיט דער נרעפן געקומען געזאגט צו איוואנען.

דער אלטער האט זיך א טרייסעל געטהאן. ער האט זיך אנגעהאפט אן דעם עקיפאזש ער זאל ניט פאלען, ער האט געקוקט אויף דעם מאן און האט אהען אין ווארט צו רעדען, זיך אייניגע מאל איבערגעצלע'ט.

— דו האסט זיך פאר מיר ערשראקען איוואן? — האט דער נראף (דאס וואר ער) לאכער געזאגט.

— גרויסער נאט אין הימעל, טרימע איך ניט? — האט איוואן געשטאמעלט.

איז דאס מעגליך, אז איך וואך און איך זעה דעם נענדיגען נראף לעבעדיג. — יא, ליבער פריינד, דאס זעהסט דו מיך דעם נראף אנטאן דאנילאוו לעבעדיג — האט דער נראף געענטפערט — מיינע פיינדע האבען מיך ווירקליך גע- וואלט פון דער וועלט פערטרייבען, אבער דער סייפלישער פלאן האט זיי ניט געלונגען.

— איהר נראף? איהר זייט דא? און מיט דער נענדיגער נרעפן? — האט איוואן געפרעגט און עס וואר לייכט צו דערקענען דאס ער גלויבט אלץ זיינע אויגען ניט.

— שרעק זיך ניט אלטער! — האָט דער נראף געלאכט איהם פאר דער האנד ערנרייסענד — איך בין אזא לעבעדיגער מענש אזוי וויא דווא. זעהסט דו ניט, אז איך פאהר מיט מיין ליבער פרוי מאריא צוריק אהיים נאָך דאנילאווקא?

— א, געלויבט איז נאט וואס איך זעה אייך נענדיגער נראף צוריק לעבעדיג אין צוזאמען מיט אייער נוסער ערעלער פיר — האט איוואן געזאגט אייפהויבענדיג דיא הענד צום הימעל און זיינע אויגען זיינען פול געוואָרען מיט טרערען — עצט קען איך שוין שטארבען, אז איך האב דערלעכט אזא גליק.

— איך דאנק דיר נוסער איוואן פאר דיין טרייהייט און ערגעבענהייט צו אונז — האט אנטאן געריהרט געזאגט — איך וועל דיר ערויג דאנקבאר זיין פאר דיא נוסעס וואָס דווא האסט געטהאן מיט מיין פרוי אלס איך האב זיא זא אונטעניש- ליד בעהאנדעלט. דיר אליין האבען מיר ביידע צו פערדאנקען אונזער יעצטיגע גליק, ווען ניט דווא וואָלטען מיר ביידע געוויס שוין לאנג אויף דער וועלט ניט גע- ווען. קום אריין אין שטוב מיין ליבער איוואן, הייס דיין אלטער זיא זאל פאר אונז צוגרייסען א נוסען אבענדברויט און לאזען מיר זיך אביסעל פרייען.

זיי זיינען אלע אין שטוב אריינגענאנגען.

עס איז אונמעגליך צו בעשרייבען דער אלטער קאטהארניאס איבערראשונג אלס זיא האט דערזעהען דעם גראף אנטאן לעבעדיג און אין דער גרעפינס בענליי-טונג. זיא האט זיך אויך אנפאנגט שטארק דערשראקען און האט איהרע אויגען ניט גענלייבט. ענדליך אבער האט זיא זיך בערוהיגט, אלס איוואן האט איהר פער-זיכערט דאס זיא זעהט פאר זיך דעם גראף ווירקליך לעבעדיג.

זיא האט פאר פריידע ניט געוואוסט וואס צו טהאן. זיא האט זיך בענומען וויא בערווישט, דא האט זיא געוויינט, דא געלאכט און האט דיא אויגען ניט גע-קענט ארונטערנעהמען פון דער גרעפין.

ענדליך האט זיא זיך דאך בערוהיגט און זיא האט זיך גענומען פערפערטיגען און אבענדברויט פאר דיא גרויסע געסט.

איוואן האט דערזעהלט דעם גראף מיט מאריאן פון אדעלא'ס הערשאפט אין דאנילאווקא און פון איהר שטאלץ מיט וועלכען זיא בעהאנדעלט אלע בעוואוי-גער פון דאנילאווקא אין אלגעמיין און איהרע בעדיענטע און איהם בעזאנדערס. ער האט אויך דערזעהלט פון דיא שמערצען, וואס זיא פערשאפט איהם זעהר אפט דורך דעם וואס זיא וויל איהם פון דאנען ארויסיאגען.

דער גראף איז אויסער זיך געווארען פאר בעס און האט שוין געוואלט פליהען נאך דאנילאווקא ראכע צו נעהמען פון דער פערפלובכטער אדעלא'ן און פון איהר פאטער, אבער מאריא האט איהם אָבגעהאלטען.

— דוא וועסט נאך צייט האבען מיין טהייערער פון דיא פערפלובכטע מענשען ראכע צו נעהמען — האט זיא געזאגט — לאמיר ניט פערביטערן אונזערע זיסע מינוטען מיט דער עראינערונג און דיא טייפלען.

עס איז געבליעבען זיי זאלען דא נעכטיגען און זאלען ערשט מארנען אום אכט אוהר אין דאנילאווקא אריינפאהרען.

קאטהארניא האט דערוויל פערטיג געמאכט דאס עסען און זיי האבען זיך אלע געזעצט ארום טיש.

מען האט געגעסען געטרונקען און געפלוידערט פון פערשיעדענע זאכען. אויף דעם גראפס פראנע וואו איז יעצט טראשקא, האט איוואן געענטפערט, אז ער מיט זיין כלה גלאפירא האבען זיך פערדונגען ביי דעם גוטסבעזיער פון דעם דארף קרוואָראַנ צו ארבייטען אין זיינע פעלדער.

— דוא זאלסט מאָרגען אהין פאָהרען און זיי ביידען שיקען צו מיר נאך דא-נילאַווקא — האט אנטאן געזאגט — זיי האבען פערדיענטט איך זאל זיי פאר זייער טרייהייט צו מיר ארדענטליך בעלוינען.

איוואן האט זיך בעשלאסען מאריאן גרינזאנגס בריעף נאך הייטע אבענדס צו ציינען אום צו זעהען דעם איינדרוק, וואס דיעזער בריעף וועט אויף איהר מאכען. ער האט דאס אבער אלאנגע צייט ניט געקענט טהאן. דען אין דעם גראפס געגענווארט איז דאס איהם זעהר שווער געווען אויסצופיהרען און אזא מאמענט וואס ער זאל מיט מאריאן בלייבען אליין, האט ער ניט געקענט דערהיטען. וויל דיא גאנצע צייט האט אנטאן פון איהר ניט אבעטראטען אויף איין מינוט.

ענדליך אבער אלס אנטאן האט נעמאכט דעם פאָרשלאַג, מען זאל זיך לייגן
נען שלאָפּען, האט איוואָן אַ ווינק נעטהאן צו דער נרעפּיק, אז ער האט מיט איהר
עטוואָס צו ריידען.

זיא האט דעם וואונק פערשטאנען און האט זיך זענרענד צו איהר טאן
נעזאנט:

— נעה מיין לעבען שפאר זיך צו, איך וועל נאך דא אביסעל פערבריינגען
מיט מיין אלטען פריינד.

— דוא ביזט דאך אבער אויך מער — האט אנטאן ערוועדערט — דען דוא
האסט דיא נאנצע נאכט ניט געשלאפען.

— איך בין ניט מער — האט מאריא מיט איהר זאנפטען שטייכעל נעענט
פערט — איבעריגענס וועל איך מיך באַלד אויך צולייגען שלאָפּען, איך וויל נור מיט
אונזער איוואָנען אביסעל ריידען אונטער פיער ארנען.

דער נראף האט אַ הערצליכען קוש אנערדיקט אויף זיין פרוי'ס ליפען און
איז אריינגעגאנגען אין דעם צימער וואס קאטהאריןא האט פאר איהם צוגעגרייט.

— דוא האסט מיר עטוואס צו זאגען איוואָן? — האט מאריא געפרעגט דעם
אלטען איוואָן, אלס זיא איז מיט איהם אונטער פיער אויגען געבליעבען.

— יא נרעפּיק, איך האב אייך זעהר וויכטיגעס מיטצוטהיילען. זאנט מיר נור
וויא שמעהט איהר מיט נרינזאננ'ס פאמיליע.

— וואס איז דאס פאַר אַ פראגע? ווייסט איהר דען ניט, אז איך שמעה
מיט זיי אין דיא פריינדליכסטע פעהרעלטניסע, איך ליעב זיי וויא זיי זאלען זיין
שיינע עלטערן.

— דאס פעהט מיך זעהר פון אייך צו הערען — האט איוואָן זעהר צופריעדען
געזאנט — דען איהר זייט ווירקליך פערפליכטעט זיי אלס אייערע עלטערן צו ליעבען.

— דאס איז קיין נייעס, געוויס בין איך דאס פערפליכטעט, ווייל זיי האבען
מיך וויא צערמליכע גוטע עלטערן בעהאנדעלט.

— דאס איז אַ בעזונדער זאך — האט דער אלטער שטייכלענד געזאנט —
דא ליענט אבער יעצט נאר און אנדער געהייכניס, וואס צוליעב דעם אליין זייט
איהר פערפליכטעט זיי אלס אייערע עלטערן צו ליעבען.

— דא ליענט א געהייכניס? — האט מאַריא נייגעריג געפרעגט — וואס פאַר
אַ געהייכניס שטעקט דא?

— איהר וועט דאס נאר ניט גלויבען נרעפּיק. מיין נאכריכט וועט אייך געוויס
אויף דער העכסטער שטופע איבערראשען.

— נו, רעד-זשע שווי, דוא מאכסט מיר זעהר נייגעריג.

— איך מוז אייך זאגען נרעפּיק, אז מיך וואונדערט זעהר אויף אייך וואָס
איהר זעלבסט האט ניט פערשטאנען, אז דיא געשיכטע וואס איך האב אייך אמאל
דערזעהלט פון דעם זעלבען נרינזאננ און פון זיין פרוי סאבינא און דיא געשיכטע

וואס איהר האט מיר דערזעהלט פון אייער ביאָגראפיע, איז בלויז איין געשיכטע.

— איך פערשמעה דייע ווערטער ניט איוואָן, וואס מיינסט דוא דאסמיס?

— מיר שיינט, אז איך רייד נאנץ דייטליך, דאס אונזערע ביידענס נעשיכטעס זיינען איינע. האט איהר פערנעסען וואס איך האב אייך דערצעהלט, אז סאבינא האט איהר קינד איבערנעגעבען צו איינער אמע, וואס האט געוואוינט נים ווייט פון דעם טייפעלשלאס.

— יא, איך געדענק דאס.

— נו, האט איהר דען נים פערשטאנען, אז דאס איז געווען אייער אמע עמא וואָרין?

— ווא-א-אס? — האט מאריא געשטאמעלט אויסגלאַנצענדיג דיא אויגען אויף איוואָנען — וואס האסט דוא געזאגט?

— איך האב געזאגט, אז דיא אמע עמא וואָרין, וועלכע האט אייך ערצויגען, איז געווען דיא זעלבע אמע וואס סאבינא האט צו איהר איהר קינד איבער געגעבען...

— איוואָן! — האט מאריא מיט א ציטערנדע שטימע אויסגערופען — מיר גלויבט זיך נאָר נים, אז איך הער פון דיר אזעלכע ווערטער. איך קען נים גלויבען. אז דוא רעדסט דאס אין פאָלען ערנסט.

— ווילט איהר פיעללייכט בעווייזע?

— געוויס מוזט דוא דאס מיר איבערצייגען.

— איך גיב אייך שוין א דייטליכען בעווייז — האט איוואָן געענטפערט און איז צוגעלאָפּען צו זיין שראנק, האט פון דאָרט ארויסגענומען גרינזאננס בריעף האט איהם איבערגעגעבען מאריאן — דיעזער בריעף וועט אייך אלעס ערקלערן.

מאריא האט דעם בריעף דורכגעלעזען. איהר האט אין דיא אויגען געשוויינד דעלט, דיא בוכשטאבען פון דעם בריעף האבען וויא געטאנצט פאר איהרע בליקען. זיא האט איהם נאך אמאל און וויעדער אמאל דורכגעלעזען און האט ענדליך אויס גערופען:

— גרויסער נאָט אין הימעל! איז דאס מעגליך, אז דיא נומע עדעלע מענשען זיינען ווירקליך מיינע וואהרע עלטערען?

— יא גרעפין, זיי זיינען אייערע עלטערען — האט איוואָן געענטפערט — איהר דארפט שטאלצירען דאמיט וואס איהר האט אזעלכע בראווע עלטערען.

— געוויס איז דאס ביי מיר דער גרעסטער שטאלץ — האט דיא גרעפין געענטפערט און האט זיך וויא א קליין קינד פארנאנדער געוויינט.

— ווארום וויינט איהר עדעלע מאריא? — האט איוואָן געפרעגט.

— מיך פערדריסט שטארק אויף גרינזאננ'ן, דאפיר וואס ער צווייפעלט צו איך וועל איהם אלס מין פאטער אנערקענען — האט מאריא געענטפערט — דאס איז א בעווייז, דאס ער האלט מיך פאר א פערדאָרבענער פריי.

— ניין גרעפין, איהר זאלט דאס נים זאגען, ער צווייפעלט אין דעם בלוים דאפיר, וואס ער איז געוואוינט געווארען צו זעהן, אז דיא רייכע פאָרנעהמע קריס טען שעהמען זיך מיט א יודען.

— ער האט אבער אויף מיר אועלכעס ניט בעדארפט קלערען. ער ווייס
זעהר נוט, אז נאך בעפאר איך האב געוואוסט דיעזע זיסע געהיימיניס, האב איך
איהם וויא אויך זיין פרוי אלס מיינע עלטערן געליעבט און בין פערמינ געווען פון
זייערע וועגען צו פליהען אין פייער און אין וואסער.

— איהר דארפט איהם אבער ענטשולדיגען גנעדיגע גרעפן. אין גענעגטהייל
איהר בעדארפט מיט איהם מיטלייד האבען אויף דעם וואס ער איז ביי זיך אזוי
געפאלען און ער דענקט דאס איהר וועט זיך מיט איהם שעמען.

— איוואן! ניעב מיר שנעל מינט, פערדער און פאפיער — הא סמאריא געזאגט.
איוואן האט איהר דערלאנגט דאס וואס זיא האט געפארדערט. זיא האט
זיך געזעצט און האט פאלגענדען בריעף אָנגעשריעבען:

„מיינע טהייערע גוטע עלטערען!

„מיין פערדער ענטזאגט זיך צו בעשרייבען פאר אייך מיינע טהייערע, וויא
גליקליך איך פיהל מיך יעצט דאמיט, וואס איך קען אנרופען „טהייערע עלטערען“
דיא פערזאנין, וועלכע איך האב אזוי אויך געליעבט אלס מיינע עלטערען. פאָטער!
מוטער! אדך, ווען איך זאל אייך יעצט קענען אומארמען און אייך אלס אייער ווירט.
ליכע מאכטער קושען, וויא גרויס מיין גליק וואלט געווען.

„איך בין זא איבערראשט פון דער אונערווארטעטער נאכריכט, וואס דער
גוטער איוואן האט מיר געבראכט, דאס איך קען יעצט פיעל ניט שרייבען. איך
ווייל וויינען, איך ווייל לאכען, איך ווייל פליהען צו אייך מיינע לייענע צערטליכע על-
טערען, איך ווייל אייך ווייזען אז איך שטאָלציר דערמיט וואס איך בין אייער
טאכטער. ווילט איהר מיר שענקען גליק, זאָלט איהר ביידע קומען צו מיר נאך
דאנילאווקא. אדך, וויא ערווארטע איך אייך! איך פאנג שוין אָן צו צעהלען דיא מי-
נוטען ביי איך וועל דערלעבען אייך מיינע זיסע עלטערען אומצוארמען אום אייך צו
צייגען דאס איך בין אייער ערנעבענסטע געטרייע טאָכטער וועלכע שטאָלצירט
מיט אייך

טאָריא.

זיא האט דעם בריעף איבערגעגעבען איוואנען און האט איהם בעפאלען ער
זאל איהם גלייך אפשיקען נאך מאסקווא צו גרינזאנגן.

825 מעס קאפיטעל.

ער איז אייפערזיכטיג.

דער גרויסער פאבריקאנט איליא קראָנענשיטיק, וועלכער וואר אימער אין
זיינע געשעפטען מיט לייב און לעבען אריינגעטהאָן, האט יעצט וויא דעם חשק
פערלאָרען צו שווימען אין דעם שטירמישען האנדעלס-מעער. מען האט מיט דעם
ערשטען בליק אויף איהם געקענט דערקענען, אז ער מראנט יעצט עטוואס אנדערש
אין קאָפּ.

זיא, ער האט ווירקליך עטוואס אנדערש אין קאפּ געטראנען, דאס וואר דא
ליעבע צו דער שעהנער בת-שבע. ער האט נאך איהר שטארק געביינגט, עס האט
איהם צו איהר וויא מיט א מאנעט געשלעפט.

אבער פאהרען אין אזא צייט נאך סאמארינקע האט ער ניט געקענט, דען ער האט געפירכטעט פיעללייבט וועט זיין אלטע שוויגענער-מוטער בעמערקען אז זיין אונגעווענהליכעם ערשיינען אין אזא צייט אלס נאָסט ביי איהר, האט א צוזאמענגע-האַנג מיט דער שעהנער באַבעטהאָ.

דער מענטש איז וויא מעלאַנכאָליש געוואָרען, ער האט איינפאך פאר זיך קיין אָרט געפונען, איהם איז מאסקווא געווען צו ענג. ער וואָר צאָרניג ארף זיך אליין דערפאר וואס ער האט זיא אוועקגעשיקט פון דאנען.

מיט דעם גרעכטען אונגעוולד האט ער איהרע בריעף ערווארטעט און אלס ער האט איהר ערשטען בריעף ערהאלטען, אז זיא איז בשלום אנגעקומען אין סא-מאַרינקע און זיא פיהלט זיך דארט זעהר נוט, האט ער דעם בריעף געקוישט און האָט איהם געוויסע הונדערט מאל איבערגעלעזען. צו זיין צופריעדענהייט האט ער געפונען אין איהם אזעלכע ווערטער וואס האבען איהם זעהר געשמעקט. זיא האט זיך אין דיעזען בריעף מיט ליעבעפאָלע ווערטער צו איהם אויסגעדריקט. אזעלכע ווערטער וואס האבען איהם געגעבען צו פערשמעהן אז זיא איז צו איהם צוגעבונדען מיט לייב און זעלע.

ער וואָר זעהר צופריעדען וואס אין א קורצע צייט נאך איהר אוועקפאָהר איז אויך זיין שוויגער-מוטער אהין אוועקגעפאהרען. ער האט ניט געצווייפעלט אז, אָבוואָהל בת-שבע שרייבט איהם אז דיא איינזאמקייט אין דער דאָזשע שמעקט איהם זעהר נוט, פון דעסטוועגען מוז איהר דאָך דאָרט אונטוהיג זיין.

— אין דער אלטערס געגענווארט וועט איהר דאָרט פיעל היימליכער זיין — האט ער זיך געקלערט.

איהם האט אויך הנאה געטהאן וואס לעאָפאָלד פריער איז אהין געפאהרען, דען דורך איהם וועט ער דאָך באלד קענען האבען א ריכטיגע נאכריכט פון בת-שבע'ס געזונד און לעבען אין דער דאָזשע. אזא גערום איז טווענדט מאל טהייר צרער אלס א בריעף.

לעאָפאָלד האט איהם פערשפראָכען אז באלד וויא ער וועט קומען נאך סאמארינקא, וועט ער איהם א בריעף שרייבען ווענען זיין ליעבער ניכטע (פלע-מיאניצע). דארום האט קראָנענשטיין באלד וויא לעאָפאָלד איז אוועקגעפאהרען, אַנגעפאנען דיעזען פערשפראָכענעם בריעף צו ערווארטען.

ער האט ווירקליך אין א פאָר טעג ארום פון איהם א בריעף ערהאלטען, אז ער האט געטראָפען דער פרייליין קראָנענשטיין געזונד, מונטער און גליקליך. ווענען זיין צוריקפאהרען נאך מאַסקווא האט פריער ניט געשריעבען. קראָ-נענשטיין האט פערשטאנען, אז דער יונגער סטודענט דענקט דאָרט נאך צו פערבלייבען, דאס איז א בעווייז אז דיא דאָזשע האט איהם זעהר נוט פער-שמעקט.

דאס האט אבער קראָנענשטיינען ניט נוט פערשמעקט. לאָזען אזא שעהנעם יונגען מאן אזוי נאָהענט זיצען אין בת-שבע'ס געגענווארט, דאס האט ניט זעהר זיס געקלונגען אין זיין זעלע.

קראנענשטיין האָט ניט פּערנעסען אז ער קען זיך מיט לעאָפּאָלדן און דער הינזיכט ניט פּערנלייכען. ערשטענס, איז ער צוויי מאל אזוי אלט פּון פּריעדן; צווייטענס, איז פּריעד זעהר א שעהנער יונג און איז דערצו העכסט געבילדעט. ער קען זעהר לייכט א פּריעד-הערץ פאר זיך געווינען.

דער פּערלעכטער פּאבריקאַנט האט דא דערשמעקט א געפּאָהר און דאס האט איהם זעהר אונרוהיג געמאַכט.

ער האט אפילו פּיעל מאל זיך אליין צו פּערשטעהן געגעבען, אז ער האט דאָ פאר קיין זאך צו פירכטען, דען בתישבע איז, נאך זיינער מיינונג, געשטאנען צו הויך זיא זאָל יעצט, נאך דער פּערשפּרעכונג וואס זיא האט איהם געגעבען, זיך לאזען הינרייסען נאך א שעהנערן פּון איהם, דאָך האט זיין הערץ אין איהם שטאַרק געציטערט און ער האט קיין רוהע געהאַט.

ער האט זיך פּיעל מאל בעשלאָסען זיך דורכפּאָהרען נאך סאַמאַרינאַ, אבער יעדעס מאל האט איהם אבגעהאַלטען דער געדאַנק ווענען זיין שוויגער-מוטער, וועלכע איז זעהר א קלוגע פרוי און וועט פּאַלד פּערשטעהן אז דא איז עפעס.

ער האט איין מאל ערהאַלטען א בריעף פּון בתישבע, דער בריעף איז גע- שריעבען געווארען זעהר ערעל און אַכטונגספּאָל, אבער אין איהם האט עטוואס געפּעהלט... ער האט דא שוין ניט געפונען יענע צערמליכע ווערטער וואס זיינען געווען געשריעבען אין דעם ערשטען בריעף.

יא, דא האט עפעס געפּעהלט.

עס קען זיין אז דאס האט איהם אזוי אויסגעזעהן, ווייל ער וואָר שוין פּריהער אונרוהיג; אבער וויא דיא זאך איז, דערווייל האט ער וויא דייטליך געזעהן אז בתישבע איז שוין ניט דיא זעלבע וואס פּריהער.

ער איז וויא דול ארומגעגאַנגען, ער האט פּערלאָרען דעם אפּעטיט פּון עסען און האט אויך ניט געקענט שלאָפען. ער איז שטאַרק צאָרניג געווען און לעאָ- פּאָרדן דערפאַר וואס ער זיצט דאָרט אזוי לאנג.

נור וואס קען מען העלפען? שרייבען איהם ער זאָל קומען, האט קיין זין.

— דאס איז נור א נאַררישע איינבילדונג — האט ער צו זיך אונגעהליגע מאל געזאגט. לעאָפּאָלד זיצט דאָרט אזוי לאַנג איינפאַך דערפאַר, וואס ער וויל זיך אביסעל אויסרוהען; נאך דער שווערער ארבייט וואס ער האט דא געהאַט. עס קען אויך זיין, אז דיא אלטע לאָזט איהם ניט אונטערהאַרען. איך האב מיך נאָר ניט וואס צו פירכטען און עס איז א דומהייט פּון מיר וואס איך דענק גאר ווענען אזעלכע זאכן.

דומהייט היינט, דומהייט מאַרנען, אין קאָפּ מוטלען זיך אַלץ דיא דומע געדאַנקען און געבען איהם קיין רוהע.

מען קען זיך לייכט פּאַרשטעלען וויא איהם איז פינסטער געוואָרען אין דיא אויגען אלס ער האט ערהאַלטען דעם בריעף וואס לעאָפּאָלד פּריעד האט איהם אריינגעשיקט. דעם בריעף אין וועלכען ער דערצעהלט איהם אזוי אַמען פּון זיין שטאַרקער ליעבע צו בתישבע; און פּון איהר ליעבע צו איהם.

— פערפלוכט! טויזער מאל פערפלוכט זיי דוא טייפעל! — האט ער וויט
הערד א נעשריי נעטהאן — יעצט זעה איך אז איך האב קיין אירטהום נעהאט. אָ,
איך זעה יעצט אז איך בין ווירקליך דער דומסטער קערל אין דער וועלט. ווארום
האב איך פריהער ניט ארויסגעזעהן אז אזוי וועט דאס זיין? איך זעלבסט בין אין
דעם שולדיג.

אבער וואס העלפט פון דעם אז יעמאנד ווייס דאס ער איז שולדיג וויא
באלד ער שטעקט אין אזא אונגליק פון וועלכען ער קען ניט ארוסקריכען? קראָ-
נענשטיין האט דעם פאל בעטראכט פאר זיין נרעסטען אונגליק, ער האט זיך
נעפיהלט אזוי צוגעבונדען צו בת-שבע'ן, דאס ער האט פאר זיך אין דער פאנאמאזע
שוין בעשאפען א גליקליכען צוקונפט און האט פון קיין אנדער גליק נאר ניט גע-
קענט דענקען.

ער האט דעם בריעף נאך אמאל דורכגעלעזען.

פריעד שרייבט דא, אז בת-שבע ליעבט איהם אויך, אבער זיא קען זיך ניט
בעשליסען זיינע צו זיין און ער פערשטעהט אז דא שטעקט עטוואס א געהיימניס.
— זאל דאס מעגליך זיין אז בת-שבע האט איהם ווירקליך ליעבע בעטווען? —
האט ער זיך געקלערט — זאל איך גלויבען אז זיא האט איהם אָפען געזאגט אז
זיא ליעבט איהם? נור זיין! דאס קען ניט זיין. עס איז ניער צו גלויבען אז ער
איז נור איינגעבילדעט אין דעם אז בת-שבע ליעבט איהם. דער נאָררישער סטר
דענט האַלט פון זיך זעהר, און איהם גלויבט זיך נאר ניט אז איהם זאָל א שעהן
מעדכען ניט ליעבען. ניין! איך האב דא נאר ניט וואס צו פירכטען, בת-שבע קען
שוין קיין אנדערן ליעבען. זיא האט מיר פערשפראַכען אז נור מיינע וועט זיא זיין
און איהר וואָרט וועט זיא האַלטען.

אבער לעאפאלד וועט דאָך ניט שרייבען א בלוזע איינבילדונג אלס
פאָקט — האט ער ווייטער געקלערט — וויא באלד ער שרייבט אזוי דייטליך אז
זיא ליעבט איהם, האט ער דאָך געוויס זיך איבערצייגט אז דאס איז אזוי. עס
קען זעהר זיין אז זיא האט איהם ווירקליך אָפען געזאגט דאס זיא ליעבט איהם,
נור עטוואס שטערט איהר און שטעהט אלס הינדערניס אין איהר וועג. געווענהנליך
וועט זיא ניט טהאָן אזא דומהייט און איהם אלעס אָפען דערצעהלען.
וואס טהוט מען יעצט?

דיא פראַנע האט קראַנענשטיינען יעצט שטארק בעשעפטיגט. א לאַנע
צייט איז ער ארומגעלאָפען הין-און-צוריק איבער זיין צימער פערזונקען אין דיא גע-
דאַנקען מיט דער פראַנע.

— מען מוז זעהן לעאָפאלד'ן צוגעהמען פון דאָרט — האט ער ענדליך אויס-
גערופען — ווען איך וועל דאס ניט טהאָן איז אלעס פערלאָרען. איך מוז נאָך
הייטע פאהרען נאך סאטארינקא. דער נאָררישער פריעד וועט שוין פון מיר חאַפען
אזא פאַרציאָן, דאס ער וועט מיכ געדענקען צייט ער לעבט.

און נאך אינ'ם זעלבען טאג איז ער אוועקגעפאהרען מיט'ן באַהן נאך סאַ-

896 מעם קאפיטעל.

דער מוטערס איבערראשונג.

ביי שלמה פין אן קווארטיר איז שמה-וששקן. שלמה'ס פרוי איז נעקומען צופאהרען אויס אדעסא און האט נעטראָפּען איהר ליבען יאקאבין פריש און נעזונד. איהר פריידע האט זיך נאך פערדאָפּעלט דערמיט וואס זיא האט ער פאהרען אז איהר ליבער יאקאב איז א חתן; נעוואָרען פאר אזא בראַוט וואו איהס פאסט און מען וואָרט נור אויף איהר מיט דיא תנאים.

דיא תנאים זיינען ביי ראטהבלומען אין היזן נעפייערט נעווארען אויפ'ן פיינסטען ארט. יעצט איז שוין רעבעקא ניט נעווען אזוי אונטוהיג וויא ביי איהרע ערשטע תנאים מיט גריין. מען האט מיט איין בליק אויף איהר נעקענט דערקענען אז זיא מיהלט זיך פאר דער גליקליכסטער אין דער וועלט.

פֿון דעם וואס עס האט זיך אבגעזוכט איהר עלטערער פערשוואונדענער וואָן, האט מען איהר נאך ניט דערזעהלט. שלמה אויף יאקאב האבען נעפירכטעט איהר מיט אלע שמחות מיט איין סאל איבערראשען, אויס פורכט פיעללייכט וועט דאס אויף איהר שלעכט ווירקען.

ערשט סארנען נאך דיא תנאים, זיצענדיג ביי דעם טהעעריטיש, האט שלמה מיט א שמייכעל נעזאנט צו זיין פרוי :

- איך האב דיר נאר פערנעסען א וויכטיגע נייעס צו דערזעהלען.
- וואס איז דאס פאר א נייעס? — האט זיא ניינעריג נעפרענט.
- איך האב אויסגעפונען דער אלטער סאריאנא'ס סאָכטער.
- וועלכע סאריאנא? דיא וואס האט אמאל נעוואוינט מיט אונז צוזאמען אין איין היז?

- יא, איהר טאָכטער.
- נו, און רוא האסט פון איהר פיעללייכט עטוואס אויסגעפארשט ווענען אונזער סרדכיילען?
- זעלבסטפערשמענדליך, אז איך האב מיט איהר ווענען דעם גערעדט — האט ער מיט א גלייכנילטיגע מינע נעענטפערט.
- רוא האסט מיט איהר ווענען דעם גערעדט? וואס-זשע האט זיא דיר נעזאנט?

- עס איז א האָפנונג מיר זאָלען נאך אונזער קינד נעפינען.
- דיא פרוי איז פון איהר אָרט אויפגעשפרונגען.
- וואס? — האט זיא געשטאמעלט — עס איז א האָפנונג מיר זאָלען אונזער זאהן נעפינען?
- יא, רחל.

— לויט איך האב אָן איהרע-ווערטער פערשטאנען, לעבט ער. שלמה! אום נאָמעס ווילען, רייד קלאָרע ווערטער. איך קען ניט גלייבען, אז רוא רערסט דאס ערנסט.

- איך זאג דיר אבער, אז איך רייך אין פאלען ערנסט.
— אונזער עלטערער זאהן לעבט? איז דאס מעגליך? — האט זיא אריסער
ייד פאר איבערראשונג אריסערופען.
— ווייסט דוא ניט, מיין לעבען, אז ביי נאט איז אלעס מעגליך? — האט
שלמה מיט א פרומע מינע געענטפערט — אונזער יאקאב איז שוין אויך געווען
מעהר טויט אלס לעבעדיג און דאך האט איהם נאָט אונז צוריק געגעבען. אלזא,
ווארום זאלען מיר ניט גלויבען אין דער מעגליכקייט דאס אויך אונזער ערשטער
זאהן וועט אונז דער גוטער נאט צוריקגעבען?
— אבער, שלמה, איך בעשווער דיר ביי אלעם וואס הייליג אין דוא זאלסט
מיר אלעס דערצעהלען וואס דוא האָסט געהערט ווענען אונזער זאהן, דוא ווייסט
ווער עס האט איהם פון אונז אוועקגערויבט?
— יא, רחל, איך ווייס.
— דוא ווייסט, און דוא האָסט דאס מיר ביז אהער ניט דערצעהלט?
— א גוטע נאכריכט איז צו יעדער צייט זיס צו הערען.
— אבער דערצעהל-זשע מיר יעצט אלעס וואס דוא ווייסט. ווער האָט אונז
זער זאהן פון אונזערע הענד גערויבט?
— טאקע דיא אלטע מאריאנא.
— זיא? זיא האט דאס קינד צוגענומען? ווארום האט זיא דאס געטהאן?
— זיא האט איהם צוגענומען פאר דעם גראף מארטין דאנילאוו, דער איי-
גענטיהימער פון דאנילאָווקא.
— וואָצו האט דער גראף בעדארפט אונזער זאָהן?
— ער האט געוואלט איינפאך א מצוה פערדינען, א איריש קינד פאר א
קריסט צו מאכען.
— נו, און ער האט איהם ווירקליך פאר א קריסט געמאכט?
— יא.
— און ער לעבט?
— יא, רחל, ער לעבט.
— ער לעבט? מיין קינד לעבט? — האט זיא פאָסט ווילד געשריען און א
שטראָם טרעהרען האט זיך פון איהרע אויגען א גאָס געטהאן.
— דיך פערדריסט פיעללייכט וואס ער איז א קריסט?
— פערדריסען? — האט זיא וויינענד געענטפערט — איז ער דען שולדיג
וואס מען האט איהם פאר א קריסט געמאכט אין דער צייט ווען ער האט זאנאר
גוט ריידען ניט געקענט? אבער שלמה, מיין לעבען, מיין נשמה, זאג מיר וואו איז
ער? וואו איז מרדכי'לע? קען איך איהם חאטש פון ווייטען אנקוקען?
— יא, דוא וועסט איהם קענען זעהן. זעהן מיין הימעל איך וועל נאך
— איך וועל איהם קענען זעהן? גרויסער גאָס אין הימעל איך וועל נאך
זוכה זיין צו זעהן מיין פערלארענעם זאָהן מרדכי'לע?
— יא, רחל דוא וועסט איהם זעהן.

— נו, אן דוא האָסט איהם שוין געזען?

— נאך ייט.

— וואו איז ער יעצט?

— ער איז אין אָרשא.

— וואס איז ער פאר א מענש?

— ער איז א גראף.

— וואָס-אַ-אַ-ס? וואס, זאנסט דוא, איז ער?

— איך זאג דאך דיר, אז ער איז א גראף.

— א גראף? אונזער מרדכי'לע איז א גראף? דוא מאכסט חזק, שלמה.

— איך מאך קיין חזק ניט, ער איז ווירקליך א גראף, דען דער גראף מאר.

מין דאנילאוו האט פאר אלעמען געזאגט אז ער איז זיין זון, און ער האט איהם זיין אייגענטום וויא אויך זיין נאמען און טיטול איבערגעגעבען.

— עפעס גלויבט זיך מיר ניט, אז איך הער דאס אלץ אויפ'ן וואהר.

שלמה'ניו מיין נאלד, זאג מיר דעם אמת, דוא רעדסט דאס גלאט אין דער וועלט אריין, צו דאס איז טאקע אלץ אמת וואס דוא האָסט מיר דערזעהלט?

— איך מוז דיר גענען מיין ווילען אנרופען נאָררישע אידענע. וויא פאלט דיר

איך דער געדאנק אז איך וועל פון דיר לאבען ביי אזא זאך? איך זאג דיר נאך אמאל, אז אלעס וואס איך האב דיר דערזעהלט איז וואָהר.

— איז אונזער זאָהן א גראף?

— יא, ער הייסט גראף אנטאן דאנילאָוו.

— נו, וויא באלד ער איז א גראף, וועט ער דאך אונז אדיר זיין שוועל מיט

ארויפלאזען. ער וועט זיך שעמען צו זאגען אז ער האט עלטערען זשידעס.

— ניין, רחל, ער וועט זיך מיט אונז ניט שעמען; אין געגענטהיל, ער וועט

העכסט צופריערען זיין ווען מיר וועלען צו איהם קומען.

— פון וואָנען ווייסט דוא דאס?

— ווייל ער האט ארויסגעשיקט אהער א מענשען צו ערפאהרען ווער מיר

זיינען.

— ווייס ער שוין דען דיא געהיימניס אז מיר זיינען זיינע עלטערען?

— יא, ער ווייס.

— ער ווייס שוין דערפון און ער וויל פון דעססוועגען זיך מיט אונז זעהן?

ער שעמט זיך מיט אונז ניט?

— עס ווייזט אויס, אז ער איז געבליעבען ביי זיין איריש הערץ. דען ווען ער

זאל שוין זיין אן עכטער קריסט, וואָלט ער ניט געווען אזוי נייגעריג צו קענען זיינע

אירישע עלטערען און נאכפארשען וואו זיי געפינען זיך. נור איך וועל דיר דערד

זעהלען, רחל, נאך א גרעסערען וואונדער, וואס מען קען אויף איהם זאגען אז ער

איז א ים מ'השמים.

— וואס איז דאס פאר א נס?

— נאט האט צוגעשיקט אונזער זאָהן א ווייב אויך א אידענס א מאכטער.

— וואס רעדסט דוא, שלמה?

— אז איך דערצעהל דאס דיר, מענסט דוא מיר נלויבען. דוא מיינסט פיעללייכט אז זיא איז זיך גלאט א פשוט'ען אידענס א טאכטער, זאג איך דיר אז איהר פאטער איז פון דיא גרעסטע לייט דא אין שטאדט.

— וויאזשע קומט דאס וואס זיא האט זיך גע'שמר'ט?

— דא איז, וויא מיר שיינט, אויך געווען אזא מעשה וויא ביי אונז. מען האט זיין קינד אויך געמוזט אלס קינד אוועקרויבען און מיט געוואלד האט מען אָבגע'שמר'ט.

— וואוינט דער מחותן דאָ היע?

— יא.

— און ער ווייס אז מיר זיינען מיט איהם מחותנים?

— ער ווייס שוין דיא נאנצע געשיכטע. ער האט זיך מיט מיר שטארק געפרייט. איך האב איהם פערשפראכען אז ווען דוא וועסט קומען זאָלען מיר ביידע צו איהם אריינגעהן.

— פאָרוואָס איז ער אויף אונזער יאקאבס תנאים ניט געווען?

— ער האט געסטערן אבענד געהאט א חתונה ביי זיינעם א מענשענס אַ טאכטער.

— וועסט דוא מיט מיר הייטע צו איהם אריינגעהן מיט א בעזוך?

— פאָרוואָס ניט? מיר וועלען אריינגעהן. אבער שלמה, מיט דיין נאכריכט ווענען אונזער פערלאָרענעס זאָהן האָסט דוא מיך איינפאך דול געמאכט. עס רוישט מיר אין קאָפּ און אין דיא אויערן. זאג, מיין טהייערער מאן, וועסט דוא מיך פיהרען נאך אַרשא איד זאל איהם קענען זעהן?

— יא. אז מיר וועלען זיין ביי אונזער מחותן וועלען מיר ווענען דעם זיך מיט זיין, דען עס קען זיין אז ער וועט אויך מיט אונז פאהרען.

327 מעס קאפיטעל.

פרייד איבער פרייד.

גרינזאנג מיט זיין פרוי זיינען שפעט אויפגעשטאנען. זיי וואָרען געסטערן ביז האלבע נאכט אויף דער האַכזייט פון סאנקא האנימאן, וועלכע האט זיך נאך אַ לאנגע רייהע פון ליידען און שמערצען פערבונדען מיט איהר הייס-געליעבטען יאזעף לעהמאן.

דיא חתונה איז געווען א גרויסארטיגע. זיא האט דעם ערלען גרינזאנג'ן פיעל געלד אבגעקאָסט; ער האט זיך אויף איהר געפרייט ריכטיג וויא ער זאל חתונה מאַכען אן איינעקינד, ווייל ער האט ניט פערנעסען אז נור ער האט דעם ארמען משה האנימאן אויפגעוויבען פון מיכט און האט איהם געמאכט פאר א נאנצען לייט.

אויך היראנים ראזענדופט מיט זיין סיזיליע און זייער טאכטער לעיע. נאָר ווען זיינען אויף דייעזער חתונה געווען און האבען זיך אויף איהר געפרייט וויא

עכטע מחותנים. וויל זיי האבען אויך ניט פערנעסען וואס דעזער משה האט מיט זיי געטהאן אין דער קריטישער צייט ווען זיי זיינען געווען פערלאזען; פון דער נאנצער וועלט און קיינער האָט אין זייער ווינקעל געוואָלט אַ קוקט האָן.

אלע מענשען וואס זיינען אויף דער חתונה געווען, זיינען אויסער זיך געווען פון ערשטווינען. אלס זיי האבען געזעהן וויא דער שטאַלצער ראָזענרופּט וועלכער האט זיך מיט א יודען נאר ניט געוואָלט בענענגען, האט געטאַנעט מיט משה'ן וויא מיט א נוסען ברודער און זיין ווייב וויא אויך זיין טאָכטער האבען דערלאָנגט צום טיש ריכטיג וויא דיא חתונה זאל זיין ביי זייערע א שוועסטער.

אין דיא פּרעהליכע מינוטען וואס גרינזאנג מיט דער ווייב זיינען געווען אויף דער חתונה, האבען זיי פּערנעסען זייערע שמערצען; וואס זיי האבען, פון דעם וואס זיי ווייסען ניט וואו זייער ליבעע טאָכטער מאריא איז יעצט, דאס אלגעמיינע רעש און געטימעל האט פּרעהליכט דיא וועהמיטהיגע שטימע וואס האט אין ביידענס הערצער געשריען: וואו איז אונזער קינד? וואוהין האט זיא דער גראַספירסט אוועקגעפיהרט.

אבער אויף מארנען נאכדעם אז זיי האבען זיך גוט אויסגעשלאָפען און אויס- גערוהט האט זיך צוזאמען מיט זיי ערוואכט דער געדאנק ווענען זייער ליבעע טאָכטער.

— מיכאל — האט סאבינא געזאגט — איך פּערשטעה נאר ניט ווארום דוא שווינסט? פאר וואס פאהרסט דוא ניט נאכפאָרשונגען צו מאכען וואס עס איז געווארען ווענען אונזער ליבעער טאָכטער.

— דוא רעדסט וויא א קינד סאבינא — האט מיכאל געענטפערט — דאס איז גערינג צו ריידען, פאהרען נאכפאָרשונגען מאכען ווענען אונזער טאָכטער, גלויבסט דוא פיעללייכט אז דאס אינטערעסירט מיך וועגינער פון דיר? דוא קענסט זיין זיכער אז דער געדאנק ווענען אונזער מאריא'ן געהט מיר פון געדאנק ניט ארויס. אבער איך האב ניט פּערנעסען אז זיא איז אוועקגעפאהרען מיט דעם גראַספירסט און אזא מענשען נאכצושפּיאנירען קען מען ניט.

— פיעללייכט קענסט דוא דא היע ערפאהרען וואוהין ער איז מיט איהר געפאהרען?

— וויא פּערשטעהסט דוא? האב איך היע ניט נאכגעפארשט איבעראך וואו מען קען גור עטוואס ערפאהרען? אבער קיינער ווייס פון וואס צו זאגען. איך גלויב אבער אז דיא מען וועלען מיר ערהאלטען א בריעף פון אייוואגען ווענען דעם. — דוא רעכענסט אז זיי זיינען געפאהרען נאך דאנילאווקא.

— אזוי ווייזט דאס ארס. איך צווייפלע ניט אז דע גראַספירסט וועלכער איז אנטאן דאנילאווי'ס בעסטער פריינד, האט מאריא'ן מיטגענומען נאך דאנילאווקא אום ערשטענס, דעם גראַף דאנילאוו צו בעפרייען דאמיט וואס ער וועט אויפווייזען און ער איז קיין מערדער. צווייטענס, וויל ער געוויס ראכע געהמען פון דעם גראַף ⁴יקס דאנילאוו און פון זיין פּערפלוכטער טאכטער. ווען זיי וועלען זיין און

ראנילאווקא וועט זיי איוואן געוויס זעהן און וועט אונז שרייבען פון אלעם וואס די אבעלאנגט.

— מיר וועלען ווארטען נאך א טאג — האט סאבינא זיפצענד געענטפערט — קוים אבער וועלען מיר הייטע קיין נאכריכט האבען פון איוואנען מוזט דוא אליין אהין אונטערפאהרען.

— איך האב דאס שוין אויך אליין געקלערט — האט גרינזאנג געענטפערט. זיי האבען אבגעטרונקען טהעע און אבגעפרישטינט, גרינזאנג איז אוועקגעגאנגען וועגען א פאר וויכטיגע געשעפטען און איז ערשט אום פיער אוהר נאכמיטאג אהיים געקומען.

זיין דיענער האט איהם איבערגעגעבען א בריעף וואס איז ניט לאנג אנטקומען

ער האט מיט דעם ערשטען בליק אויף דעם שטעמפעל פון דעם בריעף גלייך דערקענט אז דאס איז פון איוואנען. שנעל איז ער מיט איהם אריינגעלאפען צו זיך אין צימער און האט איהם מיט ציטערענדע הענד געעפענט און דורכגעלעזען. דאס וואר דער בריעף וואס מאריא האט איהם געשריבען פון דעם טייטל פלעסשלאס.

פריידענטרעהרען האבען זיך אנגעהויבען צו קייקלען איבער זיינע וואונגען. דאס ערשטע מאל אין זיין לעבען האט ער יעצט געלעזען דעם אויסדרוק ליעבער פאטער געריכטעט דירעקט אן איהם.

ער איז מיט דעם בריעף אריינגעלאפען צו סאבינא'ן און האט עס איהר איבערגעגעבען מיט דיא ווערטער :

— נא דיר א בריעף פון אונזער טאָכטער.

— פון אונזער טאָכטער ? — האט זיא איבערראשט געפרעגט.

— יא, פון אונזער מאריא'ן.

— א בריעף פון אונזער מאריא'ן ! — האט זיא העכסט ערפרעהט אויסגע-
רופען א האפטעהאנדיג דעם בריעף.

זיא איז מיט דיא בליקען דורכגעפלויען דיא עלענאנטע געשריבענע ציילען פון דעם בריעף און אויך פון איהרע אויגען האבען אנגעהויבען פריידענטרעהרען צו פליסען.

— מיכאל ! מיין טהייערער מאן ! — האט זיא וויינענד אויסגערופען פאלענד דעם מאן אום דעם האלז — איך פיהל מיך יעצט צופיעל גליקליך. אָ, נאָט זאָל

מיר געבען קרעפטען דיעזען גרויסען גליק צו ערטראגען.

— יא, מיר דארפען גענוג נאָט דאנקען פאר דיעזען גרויסען גליק — האט גרינזאנג געענטפערט ווישענר זיינע פייכטע אויגען.

דיא צערטליכע עלטערען האבען יעצט ווירקליך אויסגעזעהן וויא צוויי גליקליכע מענשען פון א בעסערער וועלט.

דער דיענער האט געמעלדעט אז שלמה פוין מיט זיין פרוי זיינען געקומען. — אונזערע מחותנים ! — האט סאבינא מיט א גליקליכער מינע געזאגט און

זיין געלאפען דיא נעסט עמפאנגען.

זעהר צערטליך און ערפרעהט האט גרינזאנג מיט זיין פרוי יעצט שלמה
 פון מיט זיינער פרוי עמפאנגען, דיא ביידע מענשען זיינען זיי יעצט געווען אזוי
 ליעב, ריכטיג וויא זיי וואָלטען זיך פון זייער פריהרסטער יוגענד צוזאמען ערצויגען.
 עס איז באלד געדעקט געוואָרען א טיש און דיא טהייערסטע נאָשערײען
 זיינען אויף איהם ארויפגעטראגען געוואָרען.

— איהר ווייסט מחותן אז מיר פאהרען מאַרנען צו אונזער ווהן — האט
 שלמה ענדליך געזאגט.

— ווירקליך? — האט גרינזאנג געענטפערט — וואו דענקסט איהר אייער ווהן
 יעצט צו געפינען.

— איך גלויב אז ער איז נאך אלץ אין אַרשא.

— ניין מײן פריינד, וויא מיר שיינט וועט איהר איהם יעצט שוין געפינען אין
 דאנילאווקא.

— פון וואנען ווייסט איהר דאס?

— אזוי פערשטעה איך אן דעם בריעף וואס איך האב ערשט ערהאלטען
 פון מיין טאָכטער.

— איהר האט ערהאלטען א בריעף פון אייער טאָכטער?

— יא.

— וואס שרייבט זיא אייך? — האט שלמה זעהר נייעריג געפרעגט.

— איהר קענט דעם בריעף לעזען, דען אין איהם זיינען קיינע געהיימניסע
 דא — האט גרינזאנג געענטפערט איהם מאַריאַ'ס בריעף איבעררייכענדיג. לעזט איהם
 הויך אייער פרוי זאל אויך הערען.

שלמה האט דעם בריעף דורכגעלעזען.

— מיר דארפען זיך מיט אונזערע קינדער ניט שעהמען חאָטש זיי זיינען
 קריסטען — האט ער געזאגט אלס ער האט דעם בריעף געענדיגט — זיי זיינען ביידע
 טהייערע ליעבע אירדישע קינדער.

— יא, דאס זעהט מען, אז וויא באלד זיי שעהמען זיך ניט מיט אירדישע
 עלטערן. זיינען זיי גוטע אירדישע קינדער, — האט גרינזאנג פערענדיגט געענטפערט.
 איך גלויב נאך אז...

— אז וואס?

— אז זיי וועלען זיך צוריק צו זייער אלטער רעליגיע אומקעהרען. ווענען מײן
 טאָכטער צווייפלע איך ניט אז זיא וועט דאס טהאן, ווייל זיא האט מיר אונזעהליגע
 מאל געזאגט אז דאס יודענטהום שטעהט אין איהרע אויגען בעדייטענדיג העכער
 אלס דאס קריסטענטהום. עס קען זיין אז אייער ווהן איז שוין אויך צו דער א-
 בערזייגונג געקומען.

— הלואי זאל זיין וויא איהר זאגט — האט שלמה זיפגענדיג געענטפערט —
 דאן וועט אונזער גליק אונגעפלעקט זיין. בלייבט דאס אזוי אז מירפאהרען צוזאמען
 אהין?

— יא, — האט גרינזאנג געענטפערט.

328 טעם קאפיטעל.

פאר דער אָברייזע.

אום זיעבן אהר מאָרגענס איז אבערמאלס צוגעפאהרען אן עקיפאזש צו דעם טייפעלשלאס, פון איהם איז ארויסגעשפרונגען דער גראָספירסט וולאדימיר און האט אנגעקלונגען אין דער גלאַקע פון טויער.

דער אלטער איוואן איז ארויסגעלאפען און אלס ער האט דעם גאָסט דער-זעהן האט ער זיך זעהר טיעף פערנייגט.

— איז דער גראַף אנטאן דאנילאוו מיט זיין פרוי ביי דיר אלטער? האט דער גראַספירסט פריינדליך געפרעגט.

— יא, גנעדיגער הער, זיי שלאָפען נאך.

— געה געשווינד. וועק זיי אויף, דען דיא צייט איז קורץ, מיר מוזען באלד נאך דאנילאווקא פאהרען.

איוואן האט אריינגעפיהרט דעם גאָסט אין דעם שענהנסטען צימער וואס ער האט און איז אליין געלאפען אויפועקען דעם גראַף מיט דער גרעפין.

עס האט לאנג ניט געדויערט, זיינען דיא גרעפישע פאאר געווען אנגעצויגען און זיינען אריינגעקומען אין דעם צימער וואס דער גראַספירסט איז געזעסען.

— האב איך געהאלטען וואָרט אנטאן מאַרטינאוויטש? — האט דער גראַספירסט מונטער געזאגט רייכענד דעם גראַף דיא האנד.

— אז איהר דורכלייבט האלט וואָרט איז ביי מיר קיין וואונדער, — האט אנטאן לאַכענד געענטפערט.

— מיך פערדריסט וואס צוליעב אונז האט איהר געוויס דיא גאָסט ניט גע-שלאפען גנעדיגער פרינץ — האט מאַריא געזאגט.

— איך האב גענוג געשלאפען — האט וולאדימיר געענטפערט. דיא וועג איז געווען זעהר נוט, איך האב זיצענדיג אין עקיפאזש בעסער געשלאפען אלס דאָרט אין דער ווייכער בעט אין דעם אַרשאַ'ער האַטעל. יעצט ניינע פריינדע טרינקט אב טהעע און לאמיר פאהרען נאך דאנילאווקא. דען דיא צייט איז ביי מיר זעהר

טהייער איך מוז נאך מאַרנען פאהרען אהיים.

— זעהר שעהן, מיר קענען שוין פאהרען, מיר וועלען נור צו גלאַז פריש מילך אויסטרינקען.

— ניי, איך וויל עטוואס וואַרעמס. טהעע אדער קאפע, איך גלויב אז ביי דעם נוטען אלטען קען מען דאס בעקומען.

— געוויס! — האט אנטאן געענטפערט און האט באַרד געהייסען איוואַנען עס זאל ווערען קאפע.

קאטהארינא האט באלד פערטיג געמאכט פאר דיא געסט נוטען שמעקענדען קאפע, זיא האט דערלאנגט פריש געבריהט מילך און דיא געסט האבען זיך געעזעט טרינקען.

א שטארקעם קלינגען אין דער טויער גלאַקע האט זיי אלעמען ערשטויגט און זיי זיינען נייגעריג געווען צו וויסען ווער דער קלינגער איז.

דער אלטער איוואן איז ארויסגעלאפען עפענען דעם טויער און באלד האבען דיא גרויסע פערזאנען דערהערט גוואלד געשרייען און הויף, און נאך בעפאר זיי האבען זיך פון זייערע ערסער געריהרט ארויסצוגעהן זעהן וואס דיא געשרייען בעד דייטען, איז צו זיי אריינגעלאפען דיא אלטע קאטהארניא זעהר ערשראָקען און האט וויינענד געזאגט:

— אָ, גוטע עדלע מענשען, רעטעט מיין מאן.

— וואס האט מיט איהם פאָסירט? — האט אנטאן געפרעגט.

— דער סטאנאוואי פון דאנילאווקא מיט פינף געזונדע שטארקע מחשיקעס זיינען געקומען מיך מיט מיין מאן פון דעם טייפעלשלאס ארויסצו-וואַרפען ווייל אדעלא האט זיי אויז געהייסען. דער סטארשינא זאגט אז זיא איז דיא אייגענמיה- מערין פון דעם שלאָס און דארום האט זיא דאס רעכט אהער אריינצוועצען וועמען זיא וויל.

— שרעקט זיך ניט קאמיע — האט אנטאן געזאגט — מען וועט אייך פון דאנען ניט ווארפען. קענט איהר אהער אריינשיקען דעם סטאנאוואי, איהר פער שטעהט דאך אליין אז וויא ער וועט מיך דערזעהן וועט ער באלד פערשטעהן אז אדעלא איז דא קיין אייגענמיהמערין.

— ער וועט אליץ איינס באלד אהער אריינקומען, דען ער וויל אונזער גאנצע ווירטהשאפט פון דאנען ארויסווארפען.

זיא האט נאך דיא ווערטער ניט געענדיגט האט זיך דיא טהיר האסטני ארופגעפענט און דער סטאנאוואי איז אריינגעלאפען מיט א געשריי:

— דיא מינוט וואָרף איך אלעס וואס דא געפינט זיך אין דער גאס ארויס, ער האט געוואָלט נאך עפעס ריידען, אבער דיא ווערטער זיינען וויא פלוצלונג אבגעהאקט געווארען, ער האט דערזעהן דעם גראף דאנילאו און א טויטשרעק איז איהם בעפאלען.

ווילד האבען זיינע אויגען געקוקט אויף דעם גראף וועלכען ער האט פאר טויט גערעכענט און ער האט זיך אייניגע מאל איבערגעצלעט'ט וויא ער זאל וועלען דורך דעם דיא שרעקליכע ערשיינונג פון דאנען פערטרייבען.

— ווער האט דיך געשיקט אהער? — האט דער גראף צאריני געזאגט צו דעם ערשראָקענעם סטאנאוואי.

— דיא גרעפן אדעלא! — האט ער געענטפערט מיט א ציטערענדע שטימע ציטמערענד ביי אלע גליעדער.

— פאָרט פון דאנען! — האט אנטאן שטרענג געזאגט — דוא זאלסט זיך ניט וואנען דעם גראפען אלעטן צו בעריהרען, דען דוא וועסט דערפאר טיט דיין לעבען בעצאהלען.

דער סטאנאוואי האט שוין געוואָלט אועקגעהן, אבער דער גראף האט איהם צוריקערופען און האט געזאגט:

— דוא זאלסט זיך אויף ניט וואנען אדעלאן צו זאנען אז דוא האָסט דא מיה געזעהן, דוא הערסט?

— איך הער אייערע ננאדען — האט דער ערציטערטער סטאנאוואי נע-
ענטפערט.

— קענסט נעהן — האט אנטאן שטרענג געזאגט.
דער סטאנאוואי האט זיך קיים א לעבעדיגער פון דאנען ארויסגעחאפט און
איז מיט זיינע לייטע צוריק נאך דאנילאווקא אוועקגעגאנגען.
— דיא פרעכהייט פון דער פערפלוכטער אדעלאן האט שוין צו דער העכסטער
שטופע ערריכט — האט אנטאן געזאגט צום גראספירסט, עס איז דארום אויך
דיא העכסטע צייט מיר זאלען פאהרען מיט איהר אן ענדע מאכען.
— יא — האט דער גראספירסט געענטפערט — עס איז ווירקליך דיא
העכסטע צייט, מיר דארפען שוין נאך דאנילאווקא פאהרען. אבער עס שאדעט
ניט ווען מיר וועלען פריהער אונטערשיקען נאך דאנילאווקא אייוואנען ער זאל אונ-
זערע נעהיים-פאליציסטען פאָרבערייטען צו אונזערע בעפעהלע.
— דאס האט איהר פאָלקאמען רעכט, דורכלויכט — האט דאנילאווי נע-
ענטפערט — איך שיק איהם שוין אהין און ער וועט שוין אלעס אין אָרדנונג
בריינגען.

ער האט אייוואנען פאָראויס געשיקט נאך דאנילאווקא מיט א בעפעהל צו
אלע נעהיים-פאליציסטען וואס געפינען זיך דאָרט, און אין צוויי שטונדען ארום
זיינען דיא האָהע געסט אוועקגעפאהרען נאך אנטאנס פאלאסט.

329 טעם קאפיטעל.

בת-שבע'ס שרעק.

דער פערליעבטער פיהלט זיך גליקליך זאגאר דאן ווען זיין ליעבע איז האָפ-
נונגסלאָז. וויא באלד נור דער נעגענשטאנד פון זיין ליעבע בעפינדעט זיך נאָהענט
פון איהם, איז ער שוין צופריעדען; עפעס ניט ווילענדיג ננבעט זיך אין איהם
אריין א שטיקעלע האָפנונג און בלענדעט איהם דיא אויגען... ער ווייס אליין אז
ער זעהט נור א גוטען חלום, אבער דיא וועלט זאגט שוין לאַנג א ווערטעל: „אז
א גוטער חלום איז אויך בעסער אלס א פיטערע וואהרהייט.“

בת-שבע האט זיך גליקליך געפיהלט מיט דעם וואס לעאָפאָלד פריעד אין
געווען אין דעם זעלבען הויז וואו זיא איז. זיא האט מיט איהם געקענט ארומשאַפ-
צירען; מיט איהם ריידען, פערבריינגען. דאס אליין האט אויף איהר זעהר גוט גע-
ווירקט.

דיא אלטע מאדאם פריעד האט מיט פערנעניגען צונעקוקט וויא דיא
קינדער זיינען אזוי בעפריינדעט, דען זיא האט זיי בעטראכט אלס א גלייך פאארל
וואס זיינען איינער פאר דעם צווייטען בעשאפען געוואָרען און זיא האט זיך גע-
קלערט:

— ווען איך בין שוין אלט און אונגליקליך, לאַמיך האָטש פערנעניגען האבען
פון מיין לעאָפאָלד'ס גליק.
וויא מיר האבען שוין דערזעהלט, האט בת-שבע אויף איהר זעהר א גוטען

איינדרוק נעמאכט. זיא האט דאס שעהנע מעדען ליעב בעקומען ביי זייער ערשטער בעקאנטשאפט און איהר איז באלד איינגעפאלען דער נעדאנק, אז לעגן פאָלד דארף קיין בעסערע כלה ניט פון דער שעהנער באבעטהא קראַנענשטיין.

בת־ישׁע פלעגט דערציטערט ווערען ביי דעם נעדאנק, דאס איז ניכען וועט קומען א צייט, וואס זיא וועט זיך מוזען אויף אימער שיידען פון לעאָפּאָלד'ן און זיא וועט זיך מוזען פערבינדען מיט דעם אלטען קראַנענשטיין.

מאנכעס מאל פלעגט זיא זיך קלערען, ווארום זאָל איך זיין אזא נארר און הייראטהען; און עלטערען מענשען, וועהרענד פאר מיר שטעהט אזא יונגער ענגעל וויא לעאָפּאָלד איז און בעט זיך ביי מיר איך זאל מיך שיצען אונטער זיינע פלינגלען. האט מיך דען קראַנענשטיין אבגעקויפט דערמיט וואס ער האט מיך אהער אין דער דאָזשע נעשיקט? איך וועל דיא נרעסטע דומהייט טהאן ווען איך וועל אזא נליק פון דער האנד ארויסלאָוען.

אבער מערקווירדיג, זיא האט זיך פאר קיין פאל נעקענט בעשליסען זיך אפֿ צורייסען פון קראנענשטיינען; זיא האט זיך פאָרנעשטעלט וויא ער וועט זיא פעראכטען דערפאר וואס זיא איז אזוי לייכזיניג, און דיא פעראכטונג האט זיא ניט געקענט ערטראנען.

מאנכעס־מאל איז זיא געווען אויף זיך אליין און כעס דערפאר וואס זיא ערלויבט זיך צופיעל פאנטאזירען ווענען לעאָפּאָלד'ן, אין דער צייט ווען זיא האָט שוין איהר וואָרט געגעבען; און אנדערן. וועל איך מיך קיין מאל פון מיין פערדאר־בענהייט ניט אויסקורירען? פלעגט זיא ביי אזא פאל קלערען, איז מיר ניט ענוג דיא אונרעכטע טהאטען וואס איך האב געטהאן ביז אהער?

נאך אזעלכע נעדאנקען פלעגט זיא זיך פעסט בעשליסען ניט צו דענקען ווענען לעאָפּאָלד'ן. זיא האט דאן פון נאנצען הערצען געוואונשען ער זאל פון דאָנען אוועקבאהרען, אום ער זאל זיא ניט בריינגען צו זינדיגע נעדאנקען.

אלס זיא איז איין מאל פערטיעפט אין אזעלכע נעדאנקען געזעסען אין גארטען אין אן אביעזונדערטען אָרט, האט זיא דערהערט לעאָפּאָלד'ס טריט. זיא האט אויף איהם זעהר אן אונפריינדליכע מינע געוואָרפען; ער האט דאס אבער ניט כעמערקט. מיט זיין געווענהליכע צערטליכקייט האט ער זיך געזעצט נעבען איהר און האט געזאגט מיט א שטייכעל:

— איך וועל אייך דערצעהלען א זאך, באבעטהא, וועט איהר לאַכען.

— וואס איז דאס פאר אזא לאַכעדיגע זאך? — האט זיא קאלטבליטיג גע-

זענעט.

— דיא טאַנטע האט מיך ערשט געפרעגט ווען וועט זיין אונזער פערלאַכונג.

בת־ישׁבע האט א ציטער געטהאן, וויא א זיסער שוידער איז דורך איהרע נליעדער דורכגעלאפען, אבער זיא האט נאר ניט געענטשערט.

— דוא זעהסט שוין האָטש. מיין לעבען, אז דיא טאַנטע געפינט אויך דאס

מיר זיינען א נלייך פאארל. איך גלויב, אז באלד וועסט דוא אליין אויך זאנען; לעאָפּאָלד, איך בין דייע.

- ווארום דענקסט דוא אז איך וועל אזוי זאגען?
 — ווייל דיא איינציגע הינדערניס וואס שטעהט אונז אין וועג וועט באלד אבגערויטט ווערען.
- וואס פאר א הינדערניס מיינסט דוא?
 — צו דוא מיינסט, מיין לעבען, אז איך פערשמעה ניט וואס דיך דריקט און לאָזט דיך ניט מיר דיין האנד צו רייכען?
 — וואס פערשמעהסט דוא?
 — איך פערשמעה זעהר נוט אז דוא ווילסט אָהן דיין אָנקעל איליאַ קראָ-ענשטיין זיך ניט בעשליסען מיר דיין הערץ צו שענקען. איך געפין דאס פאר זעהר נאטירליך; קיין עלטערען האָסט דוא ניט וועמען ביי אזא זאך צו ראַטה רופען. קראָענשטיין איז דער איינציגער וועלכער זאָרנט פאר דיר, נו, מוזט דוא דאָך איהם א ראַטה פרעגען. אבער איך האב שוין דאפיר געזאָרנט, אז דיא הינדערניס זאָל אונז שוין מעהר אין וועג ניט שטעהן.
- וואס האסט דוא דען דערצו געטהאָן? — האט בת-שבע נייגעריג גע-פרענט.
- איך האב וועגען דעם געשריעבען צו קראָענשטיינען.
 בת-שבע איז בלאָס און ערציטערט געוואָרען.
 — וואס האסט דוא איהם געשריעבען? — האט זיא מיט א ציטערנדע שטימע געפרענט.
- איך פערשמעה ניט ווארום דוא האָסט זיך אזוי דערשראָקען. געוויס האב איך קיין דומהייט אין דעם בריעף געשריעבען.
 — איך וויל אבער וויסען וואס דוא האָסט איהם געשריעבען? — האט זיא שטרענג געזאָנט.
- איך האב פאר איהם אונזער ליעבע קיין געהיימניס געמאכט. איך האב איהם אלעס דייטליך ערקלערט, אז מיר ליעבען זיך ביידע און מיר ערוואַרטען זיין איינוויליגונג און זיין זעגען צו אונזער בונד.
 — מיין גאָט! וואס האָסט דוא געטהאָן? — האט זיא ציטערנד ביי אלע גליעדער אויסגערופען.
- האב איך דען געטהאָן א נאָררישקייט?
 — דיא גרעסטע דומהייט וואס עס קען נור געבען — האט זיא צאָרניג גע-ענטפערט.
- איך פערשמעה אבער ניט, ווארום רופסט דוא דאס אָן דומהייט?
 — איך דאָרף דיר קיין רעכנונג אָפגעבען; ווארום איך רוף דאס אָן אזוי. איך מוז וויעדערהאָלען מיינע ווערטער אז דאס וואָר דיא גרעסטע דומהייט און דיא אונפערציהליכסטע זינדע.
- זיא איז ביי דיא ווערטער צאָרניג ארויסגעלאָפּען פונ'ם נארטען.
 — וואס זאל דאס בעדייטען? — האט פריעד זיך זעלבסט געפרענט — ווארום איז זיא אזוי צאָרניג געווארען, דערפאר וואס איר האב געבעטען ביי איהר

אנקעל איהר האנד? דוכט זיך, דאס איז קיין רומהייט און קיין זינדע? וויא איך
 פערשטעה, מוז דא עפעס זיין א געהיימיס. געוויס וועל איך דאס ערפֿאָהרען פֿון
 דעם ענטפֿער וואס קראַנענשטיין וועט מיר געבען אויף מיין בריעף וואס איך האב
 איהם געשריעבען.

890 מעס קאפיטעל.

דער צופאָל מאַכט אַלעס.

אין דער זעלבער צייט, ווען צווישען פֿריערדין מיט בת־שבע'ן האט זיך אבגע-
 שפּיעלט דיא אָבערבעשריעבענע סצענע, איז קראַנענשטיין אַנגעקומען צום דעם
 וואקזאל פֿון דער סטאַנציע סאמארינקא.

ער האט אויסגעזעהן זעהר אויפגעגענט און שטארק פֿערוואָרנט. דער בריעף
 וואס לעאָפּאָלד פֿריעד האט איהם געשריעבען האט איהם זעהר אונרוהיג גע-
 מאַכט.

ער האט פֿאַלעס רעכט געהאט אונרוהיג צו זיין, דען זיין ליעבע צו בת־שבע'ן
 און דיא האָפֿנונג זיך מיט איהר אין ניכען צו פֿערבינדען האט פֿיעלע וואונדערן אין
 זיין ברוסט פֿערהיילט.

שוין לאנג האט ער קיין פֿערגעניגען געהאט פֿון לעבען.

ווערפענד א בליק אויף זיין פֿערנאנגעהייט, האט ער געפֿונען נור א קליין
 שטיקעל צייט, אין וועלכער ער איז פֿאַרקאָמען גליקליך געווען. דאס איז געווען דיא
 צייט, ווען ער האט זיך אלס צוואנציג יערהינדער יונגע פֿערליעבט אין פֿרייליין לעאָ-
 נאַרע פֿריעד. יענע שטארקע ליעבע האט איהם אזוי ווייט בעגליקט, דאס ער האָט
 דער וועלט נור וויא א גיָעדן בעטראַכט.

ליידער אבער האט ער אין דעם גיָעדן לאנג ניט געקענט זיצען, דען זיינע
 עלטערען האבען פֿאר קיין פֿאַל געוואָלט איינבויליגען ער זאל הייראטעהן דער
 פֿרייליין פֿריעד. צום אונגליק האט איהם שוין דיא ליעבע פֿערטריעבען אין אזא
 באַקטע פֿון וועלכער ער האט ניט געקענט ארויסקריכען. דען זיין לעאָנאַרע האט
 איהם אַנגעזאגט דיא שרעקליכע נאכריכט דאס זייער ליעבע וועט באלד פֿריכטע
 בריינגען...

איבערלאָזען זיין געליעבטער אין אזא לאַגע האט ער ניט געוואלט. און ער
 האט זיך בעשלאסען אז עס מעג זיין וואס עס וויל און לעאנאַרע מוז בלייבען זיין
 פֿרוי.

ער איז מיט איהר אנטלאָפֿען געווארען ווייט, זעהר ווייט פֿון זיין געבורטס-
 שטאָרט. ער איז מיט איהר געקומען אין אזא שטאָרט וואו קיינער האט איהם
 געקענט. דאָרט האט ער פֿאַרגעשטעלט זיין געליעבטע אלס זיין פֿרוי און האט
 מיט איהר געוואוינט אין א האַטעל אזוי לאנג, ביז זיא האט איהם געשענקט א
 מאַכטער.

צום אונגליק האט דאָן אין דעם האטעל וואו זיי האבען קוואַרטירט א פייער
 אויסגעבראָכען. ער האט זיך מיט זיין לעאנאַרען און מיט דעם קינד קוים זיין לעבען

נערעמעט; דאס ביסעל געלד וואס ער האט געהאט זאגאר זייערע קליידער זיינע פערברענט געווארען און זיי זיינען געבליעבען עלענד, ארם און הילפלאז אין א פרעמדער שטאדט.

זייער לאגע איז געווארען שרעקליך, זיי האבען זיך געמוזט בעשליסען צוריק אהיים צו פאהרען, אבער וואס טהוט מען מיט דעם קינד? וויא אזוי בריינגט מען דאס אהיים צו דיא פרומע עלטערען און אין א שטאדט פון לויטער פרומע אידען? זיי האבען גוט געוואוסט אז מען וועט זיי איינפאך מיט שטיינער פער-ווארפען.

נאך א לאנגעם נאכדענקען איז ביי זיי געבליעבען, זיי זאלען דאס קינד אי-בערלאזען אין דער פרעמדער שטאדט ביי אן אים און זיי זאלען ביידע צוריק אהיים פאהרען. דאָרט וועלען זיי אלע קרעפטען אנווענדען זייערע עלטערען צו בעוועגען זיי זאלען זייער איינוויליגונג געבען צו זייער בונד, און ווען זיי וועלען שוין זיין מאן און ווייב זאלען זיי אין אן אנדער שטאדט ארויספאהרען און זייער קינד צו זיך געהמען.

— יא, דער פלאן איז געווען א גוטער, אבער אן אים וואס זאל וועלען דאס קינד צונעהמען אָהן געלד איז ניט געווען צו געפינען, און קיין געלד האבען זיי ניט געהאט.

זיי האבען קיין אנדער מיטעל געהאט וויא אבצוגעבען דאס קינד אין פינדעל-הויז. נור אום זיי זאלען דאס קענען צוריק ארויספאָרדערן, האבען זיי אויף דעם קינדס האַלז אנגעהאנגען א קוויטעלע אויף וועלכען זיי האבען פערשריעבען דעם סינדס נאמען. דערביי האבען זיי אריינגעשריעבען א בריעף צו דיא בעאָמטע פון פריאוט, אז זיי וועלען דאס קינד אין קורצען פונ'ם פינדעל-הויז ארויסנעהמען.

זעהר שווער איז זיי געווען אזא זאך צו טהאן; אבער וואס האבען זיי גע-קענט העלפען? קיין אנדער מיטעל האבען זיי ניט געהאט.

קראַגענשטיין אליין האט דאס קינד אין א פינסטער נאכט אוועקגעטראגען צום פינדעל-הויז און האט עס אַהין אריינגעווארפען.

לעאנארע איז אין אַהנמאכט געפאלען אלס ער איז געקומען צוריק און האט איהר דערזעהלט אז זייער טאכטער איז שוין פערזארגט. ער האט זיא קוים אויפ-געמינטערט, עס האט איהם פיעל געזונד געקאָסט ביז ער האט זיא בערוהיגט און איז מיט איהר צוריק אַהיים געפאהרען.

דאס געלד אויף דער לאנגער רייזע האבען זיי פאסט אויסגעבעטעלט. דאס האט זיי געקאסט געזונד און לעבען, אבער זיי האבען זיך דאך אַהיים דער-שלעפט.

אבער זייערע עלטערען האבען זיך אליץ ניט געלאזט בייגען, זיי האבען זייער איינוויליגונג ניט געוואלט צו זייער בונד געבען און קראגענשטיין האט זיך געפונען געצוואונגען צו הייראטהען מיט זיין געליעבטער אָהן זייער ערלויבניס.

זיי האבען געהייראטהעט. קראַגענשטיין האט מיט דער הילפע פון זיינעם א פריינד אנגעהויבען צו מאכען געשעפטען און דאס גליק האט איהם בענלייטעט

אויף שריט און טריט, ער האט זעהר פיעל געלד פערדיענט און איז א רייכער מאן געווארען.

זיין קינד האט ער אבער אלץ ניט געקענט ארויספארדערן הייל ער וואר געצוואונגען צו וואוינען צוליב זיין געשעפט און דערזעלבער שטאדט וואו זיינע עלטערען האבען געלעבט. דארום האט ער זיך אפגעהאלטען ביז אין צוויי יאהר ארום האט ער זיך אין אן אנדער שטאדט ארויסגעצויגען און דאן האט ער ארויך געשיקט זיין פרוי אין יענער שטאדט וואו ער האט זיין קינד איבערגעלאזט, זיא זאל עס פון דאָרט אבהאַלען.

מען קען זיך פארשטעלען זיינע שמערצען אלס זיין פרוי איז צוריקגעקומען מיט דער טרויעריגער נאכריכט דאס זייער קינד איז שוין אין פרויט ניטאָ, ווייל נאר א פרעמדער מעניש האט עס צוגענומען.

פון דאמאלס אָן איז זיין לעבען פערביטערט געוואָרען, זיין פרוי האט פון ענטגנט-נפש אנגעהויבען צו קרייניקען און איז שוין פערבלעבען א קראנקע ביז איהר טויט.

ועלכסטפערשטענדליך, או דאס לעבען מיט א קראנקער פרוי איז ניטאָ וואס טקנא צו זיין. פון זיין רייכטהום האט ער ניט געקענט הנאה האבען און אזוי זיינען פערנאנגען זיינע יאהרען אין ליידען.

גענדליך איז זיין פרוי געשטארבען. אפגוואהל זיא האט איהם דורך איהר קרייניק זיין לעבען פערביטערט, דאך האט ער נאך איהר געקלאגט וויא א געטרייער צערמליכער מאן. ער האט זיך געפיהלט וויא פערלאסען פון דעם בעסטען אייני-צינסמען פריינד און איהם האט אויסגעוויזען, אז דאס לעבען האט שוין פאר איהם קיין אינטערעסע מעהר.

ער וואלט, דוכט זיך, געהאט א קינד וואלט ער זיך גליקליך געשעצט, ליי-דער אבער איז דאס איינציגע קינד וואס זיין לעאָנאַרע האט איהם אמאל געשענקט פערשוואונדערן געווארען און ער ווייס ניט וואו זיא צו זוכען.

און גראדע דער געדאנק האט זיין לעבען פערביטערט. ווען ער זאל שוין וויסען בעשטימט אז זיא איז געשטאָרבען, וואלט ער זיא פערגעסען וויא מען פערנעסט אלע געשטארבענע; אבער וויא באלד אז זיא איז פערשוואונדערן געווארען, קען דאך זיין אז זיא לעבט ערנעץ און ווער ווייס אין וואס פאר א לאַגע זיא געפינט זיך? עס איז זעהר מעגליך צו גלייבען, אז איהרע ערציהער זיינען זעהר ארם און זיין טאכטער געהט ארום בארפוס און ליידעט הונגער אין דער צייט ווען ער האָט אזוי פיעל געלד וואס ער קען זיא פאר דער גליקליכסטער אין דער וועלט מאכען. בת-ישובע איז געווען דער נומער ענגעל וואס האט מיט איהר ערשיינען א פרישעס ליכט אויף זיין לעבען אויסגענאָסען. ער האט איינגעטליך ניט פערשטאָנען מיט וואס זיא האט אויף איהם אזא נוסע ווירקונג געמאכט, אבער ער האט זיך נאר ניט געוואלט געבען דיא מיהע דאס צו ערגרינדען. איהם איז גענוג געווען דער פאקט אז זיא האט אויף איהם א נוסען איינדרוק געמאכט און ער האט דא אזוי לייעב בעמומען דאס ער האט זיך אנגעהויבען צו פיהלען וויא א נייגעבאָרענער

מענש. פיעל שעהנער אלס זאָנסט האט דיא וועלט יעצט פאר איהם ערשינען. פיעל זיסער איז איהם דאס לעבען יעצט געווארען און דער צוקונפט האט זיך פאר איהם פאָרגעשטעלט אין א פראכטפאלען גלאַנץ. פרייער האט ער אנגעהויבען צו אטהמען, ער האט אנגעפאנגען מעהר אינ-טערעסע אינ'ם לעבען צו האבען. ער האט געפיהלט אז ער לעבט און אז ער דארף לעבען....

פלוצלינג איז ער וויא פון זיעבענטען הימעל ארונטערנעפאלען. דער בריעף וואס ער האט ערהאלטען פון פריעד'ן האט וויא מיט איין קלאפ אלע זיינע נאָל-דענע שלעסער צערטרימערט; בת-שבע האט איהם ניט ליעב, זיא האט נאר ליעב א יונגען מאן און ער (קראַנענשטיין) איז יעצט וויא א פינפטער ראד צום וואנען. ביטער, זעהר ביטער איז איהם געווען אויפ'ן הארצען. יעצט איז איהם נאך ערגער געווארען אלס איהם איז געווען פריהער. דאס איז שוין אן אלט בעקאנטע זאך, אז עס איז זעהר ביטער ווען מען געפינט א שאץ און מען פערליערט איהם באלד וויעדער.

ער איז יעצט געפלוגען נאך סאמארינקא וויא אן אבגעבריהטער. עס האט איהם אהין געטראגען, אבוואהל אין הארצען האט עס אין איהם וויא גערעדט: — וואוהין פליהסט דוא, נאָררישער מענש? דענקסט דוא פיעללייכט אז דוא וועסט קענען מאכען אז בת-שבע, דיא יונגע בליהענדע בלום זאל דיך ליעבען, וועה-רענד זיא ליעבט א יונגען מאן? פערשטעהסט דוא דען ניט אז דאס איז אן אומ-זיסטע האָפנונג?

יא, אזעלכע ווערטער האבען אין זיינע אויערן געקלונגען. ער האט פער-שטאנען אז זיי זיינען זעהר ריכטיג, אבער עס האָט איהם דאָך געטראגען נאך סאמארינקא.

ער האט זיך פאָרגעשטעלט וויא אונאנגענעהם זיין ערשיינען אין סאמארינקא וועט ווירקען אויף בת-שבע'ן, דען ער האט פראקטיש געוואוסט פון דער געהיימניס אז עס איז זעהר אונאנגענעהם זיך צו בעגעגענען מיט א מענישען וועלכען מען ליעבט ניט און ער וויל וויא צוגליהכעיס מען זאל איהם ליעבען.

אין קאפ האבען זיך ביי איהם געטומעלט פיעלע געדאנקען אָהן אן אָרדנונג. ער האט אליין ניט געוואוסט וואס ער זאל יעצט טהאן. ער זאָל לעאָפּאָלד'ן אָפען זאגען אז בת-שבע קען זיינע ניט זיין ווייל זיא האט שוין א חתן און דער חתן איז ער (קראַנענשטיין) אליין, דאס וועט זעהר קאָמיש קלינגען. אויך דיא אלטע מאדאם פריעד וועט אויסער זיך ווערען פון דער נייעס און איהר וועט דעם שטארק קרייג-קען וואס ער האט איהר אלס געזעלשאפטערין געגעבען דאס מעדכען וועלכע דארף בעמערעטען איהר טאָכטער'ס שמעלע.

דיא אלטע וויא מיר ווייסען איז נאך איהר טאכטערס טויט אונטערעסטליך געבליעבען. זיא האט זיך אויך געפיהלט שטארק עלענד און איינזאם אין דער גרוי-סער וועלט. זיא האט אויך געוואוסט פון דער געהיימניס אז פון איהר טאכטער איז געבליעבען א סינד נור מען ווייס ניט וואו עס געפינט זיך. זיא האט דערפון

גרויסע שמערצען נעהאט. פיעלע מאל האט זיא קראגענישטיינען געזאגט אז זיא איז פערטיג איהר נאנין געלד וואס זיא האט אויפגעפערן אויף דעם מען זאל דאס פערשוואונדענע קינד זוכען. אבער קראגענישטיין האט איהר ערקלערט אז דאס איז אן אומויסטע מיהע. ווען דערצו זאל העלפען געלד וואלט ער מיט טוי-זענדער געשאטען אבי זיין קינד אויסצוגעפינען, און פלוצלינג וועט דיא אלטע ער-פאהרען אז איהר ליעבער שוויגער-זאָהן האט שוין א כלה און ער האט גענצליך פערנעכען זיין פרוי מיט זיין קינד.

פערטיעפט אין דיעזע געדאנקען איז ער אנגעקומען אין דער סטאנציע סא-מארינקא.

ער איז אריינגעגאנגען אין וואקזאל און האט זיך אוועקגעזעצט זעהר טרויעריג געבען טיש-אבערמאלס האט עס אנגעהויבען אין זיינע אויערן צו קלינגען: וואוהין פאהרסט דוא? וואס מאכסט דוא זיך נארריש? פערשטעהסט דוא דען ניט אז בתשיבע איז שוין ניט דיינע און מיט וואס פאר א רעכט ווילסט דוא זיא אפ-רייסען פון דעם מענישען וואס זיא האט ליעב? — איז זיא דען דיינע א פערקויפטע? דיא דיענער פון דעם וואקזאל וועלכע האבען איהם זעהר גוט געקענט, זיינען צו איהם צוגעלאפען און האבען איהם רעכעקטפאל בעגריסט.

דיא פרוי פון דעם בופעט האט גלייך ערפאהרען ווער דער מאן איז, אז ער איז דער אייגענטימער פון דער רייצענדער ראַציטע סאמארינקא. זיא האט איהר מאן, וועלכער איז אויך יעצט דארט געווען, איינגערוימט א סוד און ביידע זיינען צו-געגאנגען צו דעם טיש וואו קראגענישטיין איז געזעסען.

— זיי וועלען ענטישולדיגען, מיין הערר — האט זיא זעהר העפליך געזאגט — איך וויל האבען דיא עהרע זיך פאר אייך פאָרצושטעלען. איך האלט דא יעצט דעם בופעט. מיין נאמען איז זעלדע ראָזענהוט און דאס איז מיין מאן אברהם ראזענהוט.

— זעהר אנגענעהם — האט קראגענישטיין געענטפערט — שוין לאנג אז איהר האלט דאָ דעם בופעט?

— ניין, ניט לאנג — האט זיא קאָקעטיש געענטפערט.

— פון וואנען זייט איהר אליין?

— מיר זיינען אירס ארלאו.

— אזוי? — האט קראגענישטיין ערשטוינט געפרעגט — איהר זייט פון

ארלאו?

— יא — האט אברהם ראזענהוט געענטפערט — מיר זיינען פון ארלאו. איך האב דארט פיעלע יאהר געוואוינט און האב דאָרט גלעזענדע געשעפטען געמאכט. אבער אין דער לעצטער צייט, האט עס מיר אנגעהויבען צו געהן וויא מען זאגט שלים-מזל, איך האב מיין נאנצעס געלד פערלארען און האב דורך א פראַטעקציע דיעזען בופעט אנגענומען. דא האבען מיר זיך ניט צו בעקלאנען. מיר מאכען אפילו קיין גרויסע גליקען, אבער מיר קענען זיך דא לעבען נאנין רוהיג און צופריעדען.

— איהר וועט ניט געהמען פאר אונגוט, ליעבער הערר, — האט זעלדע נאך
 א קורצעס שווייגען געזאגט, ווען איך וועל אייך עטוואס פרעגען?
 — ביטע! איהר קענט פרעגען וואס איהר ווילט.
 — אין סאמארינקא געפינט זיך יעצט א מערעכען מיט דעם נאמען באבעטא
 קראָנענשטיין.
 — נו?
 — מען האט מיר דערזעהלט אז זיא איז אייערע א פלעטיאניצע. איז דאס
 וואָהר?
 — אָנטגעגען וואס פרענט איהר דאס און ווארום אינטערעסירט איהר זיך
 דאס ריכטיג צו וויסען?
 — ווייל איך קען א מערעכען, וועלכע איז עהנליך וויא צוויי טראָפען וואסער
 צו דער באבעטהא.
 — מען בענגענענט זעהר אָפט אין דער וועלט מענשען וואס זיינען עהנליך
 איינער צום צווייטען.
 — פון דער עהנליכקייט אליין רייך איך שוין ניט. זיא האט זאגאר דעם
 צייכען וואס יענע מערעכען פון וועלכע איך רייך האט געהאט. דאס איז אזא צייכען
 וואס קענען ביי צוויי מענשען אינ'ם זעלבען אָרט ניט טרעפן.
 — וואס איז דאס פאר א צייכען?
 — זיא האט אמאל פון אן איינברעכער ערהאלטען א שטאָך מיט א מעסער
 אין האַלז און אויף דעם אָרט איז געבליעבען אן עוויגער שראַם.
 — ווער איז געווען יענע מערעכען וואס איהר האט געקענט? — האט קראָ-
 נענשטיין נייגיריג געפרעגט.
 — זיא האט זיך ביי אונז ערצויגען. אלס איך האב געהייראטהעט מיין מאַן
 האב איך זיא שוין ביי איהם אין הויז געטראפן.
 — וויא קומט זיא צו אייער מאַן?
 — דאס וועט ער אייך אליין דערזעהלען — האט זיא געענטפערט.
 — יא — האט איהר מאַן געענטפערט — איך קען דאס אייך דערזעהלען
 ווען איהר זייט נייגיריג דאס צו וויסען.
 — איך בין זעהר נייגיריג — האט קראָנענשטיין געענטפערט.
 — מיט צוואנציג יאהר צוריק — האט אברהם ראזענהוט אנגעפאנגען צו
 דערזעהלען — בין איך געווען זעהר רייך. איך האב מיט מיין ערשטע ווייב שוין
 דאָן צעהן יאהר צוזאמענגעוואוינט און אונז האט קיין זאך געפעהלט א חוץ קינד
 דער. מיין פרוי האט מיר קיין קינדער געשענקט. א חסיד'ישער רבי צו וועלכען
 זיא איז געפאהרען בעטען אויף קינדער, האט איהר געראטהען זיא זאל צו זיך אין
 הויז אריינגעהמען א פרעמד עלענד קינד און זאָל עס ערציהען, און צוליעב דעם
 זכות וועט זיא זוכה זיין צו האבען אייגענע קינדער. גראדע צו יענער צייט האב
 איך דורך א צופאַל ערפאהרען אז אין פרויט געפינט זיך א קליין אידיש קינד
 וועלכעס מען האט אהין אריינגעוואָרפען. ביי אונז איז געבליעבען איך זאל דאס

קינד צונעהמען צו זיך. איך בין באלד אועקענעפאהרען אין פרויט, האב געבעטען מען זאל מיר דאס קינד איבערנעבען, אבער דיא בעאמטע פון יענעם פרויט האבען דאס ניט געוואלט טהאן. זיי האבען מיר געענטפערט, אז זיי האבען פון דעם קינדס עלטערען א בריוף ערהאלטען דאס זיי וועלען עס אין ניכען צונעהמען. איך האב זיי אבער צו פערשטעהן געגעבען, אז וויא באלד דיא עלטערען פון דעם קינד האבען זיך ערלויבט זיא אין א פרויט אריינצוגארפען, איז דאס א בעווייז אז זיי קענען עס ביי זיך ניט האלטען. דערביי האט מיר געקאסט עטליכע רובעל און מען האט מיר דאס פערלאנגטע קינד ארויסגעגעבען. דאס וואר א קליינע מעדכען. מיר האבען זיא צו אונז צוגענומען און וויא אונזער אייגען קינד ערצויגען.

— פון וואגען האט איהר געוואוסט אז דאס איז א אידיש קינד? — האט קראנענישט יגעפרענט, און עס וואר לייכט אן איהם צו דערקענען אז דיא ערצעה לונג האט איהם איבערראשט.

— אויף איהר איז געהאנגען א צעמעלע, אויף וועלכען עס וואר אַננעשריבען „בת-שבע“, אבער הערר קראַנענישטיין, ווארום זייט איהר אזוי בלאס געוואָרען? פיהלט איהר זיך אונגעהל? —

— יא— האט קראַנענישטיין געשטאַמעלט— מיר איז שטארק ניט גוט געוואָרען, ניט מיר אביסעל וואסער.

מען האט איהם דערלאנגט א גלאז וואסער, ער האט א שטארקען זופ גע- טהאן און האט נאך א קורצער פויזע געזאגט:

— מיר איז שוין בעסער, איהר קענט אייער ערצעהלונג פאַרטזעצען.

— עס איז שוין ניטא פיעל וואס צו דערצעהלען — האט ראזענהוט געענט- פערט — מיר האבען דאס מעדכען וויא אונזער אייגען קינד ערצויגען. ענדליך איז מיין פרוי געשטארבען און איך האב געהייראטהעט דעזער פרוי וואס שמעהט יעצט פאר אייך. בת-שבע וואר שוין דאמאלס א היבשעס מעדכען און זיא האט ניט געקענט הויזען מיט מיין צווייטער פרוי, דארום איז זיא פון מיין הויז אנטלאָפּען געוואָרען און פון דאמאלס אָן האבען מיר פון איהר ניט געהערט. נור דא מיט אייניגע טעג צוריק האט מיר מיין ווייב דערצעהלט, דאס אין סאמארינקא איז אריינגעפאהרען יעצט א מעדכען, וועלכער זיא האט דערקענט אלס דער פער- שוואונדענער בת-שבע. איך בין זעהר נייגיריג געוואָרען זיא צו זעהן און בין דארום אין סאמארינקא אריינגעפאהרען. איך האב געזעהן יענער מעדכען און האב זיא אויך גלייך דערקענט אלס מיין צעגלינג בת-שבע. איך האב אנגעהויבען מיט איהר צו ריידען און האב איהר גלייך געזאגט אז איך האב זיא דערקענט, אבער זיא האט זיך געמאכט וויא זיא זעהט מיך דאס ערשטע מאל און האט געענטפערט אז איהר נאמען איז באבעטהא קראַנענישטיין. דאך האב איך פערשטאַנען אָן דיא פאַרבען וואס האבען זיך אין איהר געזיכט געביטען וועהרענר זיא האט מיט מיר גערעדט, אז דאס איז פאַרט יענע בת-שבע וועלכע איך האב פונ'ם פינדעל- הויז ארויסגענומען.

קראַנענישטיין איז געזעסען בלאס וויא דער טויט. ער נאך א קורצעס

נאכדענקען געהייסען פאר זיך בריינגען א פוהר און איז : וועקענעפאהרען נאך
סאמארינקא.

— מיין נאָט! — האט ער געשטאַמעלט — איז דאס מעגליך אז דיא
בתישבע איז מיין טאכטער? איך מוז געשטעהן, אז איך זעה דא א פינגער פון
נאָט... —

831 מעס קאפיטעל.

טויט = שרעקעניש.

מיט א פאַפיראָס אין מונד איז געזעסען אדעלאַ אין דאַנילאָוו'ס פּרעכטיגען
זאַל און האט געקוקט אין דעם אָפּענעם פענסטער וועלכער האט ארויסגעקוקט צו
דעם וועג אויף וועלכען עס פאָהרען היין-און-צוריק דיא מוזשיקעס פונ'ם דאָרף.
געגען איהר איז געזעסען איהר פאטער פעליקס, ריין איינגעוואָשען אין א
זיידענעם שלאָף-ראַק און א שנעידווייסער אָבערהעמד. ער האט אויסגעזעהן נאנץ
געזונד און מונטער און האט אויף דער טאכטער געקוקט מיט א פּערנעניגטער
מינע.

— אדעלאַ! — האט ער נאך א לאַנגעם שוויגען געזאגט.

— וואס איז? — האט אדעלאַ ביין געפרעגט.

— איך מוז דיר זאגען, מיין טאכטער, אז ערשט איז דער לעצטער צייט האב
איך מיך איבערצייגט וואס פאר א געניע דוא ביסט.

— אזוי? — האט זיא מיט א שפּאַטישען שמייכעל געענטפּערט — דוא
האָסט זיך ארומגעזעהן אז איך בין א געניע?

— יא, אדעלאַ, דוא ביסט א זעלטענעס מעדעכען. קיינער קען זיך בעריהמען
מיט אזעלכע העלדענטהאַטען וויא דוא האָסט יעצט בעוווּזען. אנטאנען מיט זיין
ווייב האסט דוא אין דער ערד פּערטרעבען, פון סטעפּאנען מיט סעמיאנען ביסט
דוא אזוי שעהן בעפרייט געווארען, דאס זיי קענען דיר נאר ניט סהאָן. מיר זיינען
געווארען דיא אייגענטימער פון אנטאנס נאנצעס קאפיטאַל. דוא פּערשטעהסט,
וואס דאס הייסט? יעצט, מיין טאכטער, דארפסט דוא אנהויבען צו דענקען
וועגען א פּארטיי. דוא דאַרפסט אויסגעפינען א ברויטיגאס א פּרינץ. דוא הערסט,
אדעלאַ? נור א פּרינץ מוז זיין דיין מאן, ניט אזא טויגעניכטס וויא וולאדימיר גע-
לידאָוו איז. איך קען דיר נאר ניט זאגען וויא מיך פרייט וואס דוא האָסט זיך פון
איהם אבגעריסען. עס איז דיא גרעסטע שאנדע געווען פאר אונז ביידען וואס דוא
ביסט געווען זיין כלה.

— זיי זיכער, פאטער, אז איך וועל שוין אויסגעפינען פאר זיך אזא פּארטיי
וואס דוא וועסט צופרידען זיין. אבער וואס זאמט זיך אזוי דער סטאַנאָווי? ער
איז גענאנגען נאך דעם טיפּעלס-שלאָס ארויסוואַרפען אוואנען פון זיין וואוינונג
איז נאך ניטא?

— ער דארף נאך אזוי ניד ניט קומען — האט דער אלטער געענטפּערט —
ער מוז דאָרט גענוג ארבייט האבען צו רייניגען דעם שלאָס פון דעם שמוץ, וואס
דער אלטער האט דאָרט אנגעמאכט.

— וויא דערלעב איך שוין, דער סטאנאוואי זאל קומען מיט דער נאכריכט אז ער האט שוין דעם אלטען טייפעל ארויסגעווארפען. דוא קענסט זיך נאָר ניט פאָרשטעלען; וויא איך קען דעם פערפלוכטען הונד ניט ליידען; איך וואָלט בעסער צעהן; ריכטיגע טייפלען; נעזעהן; איידער דיעזען שמוציגען סוביעקט. דוא וויסט נאָר ניט וויא ער קריינקט מיך. עס האט זיך נאך ניט איין מאל געטראפען, ער זאל פאר מיר דעם הוט ארויסערנעמען און זאל מיר א פריינדליכען נוסטמארגען; זאגען. דאס וואס מען וואָרפט איהם יעצט ארויס פון דעם שלאס איז נאך וועניג, מען האט איהם בעדארפט אין געפענגניס ווערפען.

— וואָרט! דוא וועסט נאך דאס אויך קענען לייכט אויספיהרען. דאס איז קיין שווערע זאך איהם אין עטוואס צו בעשולדיגען און דאָרדך איהם אין געפענדיגניס בריינגען.

— יא, פאטער, איך מוז דאס טהאָן. איך מוז זעהן דיעזען פערפלוכטען קערל געשמיערט אין קייטען; זאָנסט וועט אין מיר דאס בלוט רוהיג ניט פליסען. נור שאַ! מיר שיינט, אז דאָרט געהט דער סטאנאוואי מיט זיינע לייטע.

— זעהר ניד האבען זיי דיא ארבייט געענדיגט — האט דער אלטער גע-לאכט — איך שטעל מיר פאָר, וויא דער נאררישער איזוואן מיט זיין ווייב ווייזען יעצט אויס. וואָרט! דוא וועסט זעהן אז דוא וועסט זיי נאך הייטע האבען פאר געסט. זיי וועלען געוויס קומען; דיר בעטען, דוא זאלסט זיי לאזען ווייטער רוהיג וואוינען אין דעם שלאס.

— דאס וויל איך — האט אדעלא פרעהליך געענטשערט — ווען זיי זאלען זיך וואנען אהער צו קומען, וואָלט איך חאמיש געהייסען זיי ביידען אזוי דיא ביינער צוברעכען, אז זיי זאלען עטליכע וואָכען אפקריינקען.

דער סטאנאוואי איז דערווייל אונטערגעקומען געהנסער.

אדעלא האט געמיינט אז ער וועט צוגעהן צו איהר און וועט איהר ראפאָר-טירען פון דעם, וואס ער האט איהר בעפעהל געהאָן. וויא ערשטוינט אבער אז זיא געווארען אלס זיא האט דערזעהן; דאס ער געהט נאר אין אן אנדער זייט.

— היי, וואסיל קירילאוויטש! — האט זיא צו איהם געשריען — קומט נור אהער.

דער סטאנאוואי איז אייניגע מינוטען שטעהן געבליעבען; וויא ער זאל וועלען זיך בעדענקען; וואס ער זאל יעצט טהאָן. ענדליך האט ער זיך בעשלאסען צוגעהן צו איהר.

ער איז צוגעגאנגען.

— נו? — האט זיא נייניעריג געזענט?

— וואס ווילט איהר וויסען? — האט דער סטאנאוואי וויא ערשטוינט גע-

פרענט.

— האט איהר שוין אויסגערייניגט דעם טייפעל-שלאס? האט איהר דעם

אלטען טייפעל מיט זיין פרוי פון דארט ארויסגעשמיסען?

— ניי, גרעפז.

- נ-ניין? — האט זיא העכסט אויפגערענט אויסגערופען — ווארום האט
 איהר ניט געטהאן וויא איך האב אייך געהייסען?
 — איך האב ניט געקענט, גרעפין.
 — ווארום האט איהר ניט געקענט?
 — דאס קען איך אייך ניט זאגען.
 — ווארום?
 — איך קען דאס אייך ניט ערקלערען, גרעפין.
 — איהר פערשפארט מיר צו ערקלערען — האט אדעלא צארניג געזאגט —
 איך פערשטעה אליין וואס דא טהוט זיך. דער אלטער טייפעל האט אייך געוויס
 דיא הענד פערשמירט.
 — דאס איז שוין מיין זאך — האט דער סטאנאוואי שפאטיש געענטפערט —
 אגער איך קען אייך פערזוכערן דאס איהר האט א גרויסען אירטהום. אומזאנסט
 וועט זיין אייער מיהע דעם אלטען ארויסצווארפען פונ'ם שלאס. איהר וועט דאס
 פאר קיין פאל קענען.
 — איך וועל דאס ניט קענען, זאגט איהר? — האט זיא וויטהענד געשריען —
 איך וועל ניט קענען פון מיין הויז ארויסטרייבען וועמען איך קען ניט ליידען?
 — אזוי ווייזט דאָס אויס — האָט דער סטאַנאַוואַי גיפטיג געענטפערט —
 דער אלטער אייוואן האָט מיר געזאָגט, אז ער האט פאר אייך גאָר קיין פורכט.
 דען דאס הייז, זאגט ער, איז ניט אייערס און איהר האט קיין רעכט קיינעם
 פון דאנען ארויסצוטרייבען.
 — אין איהר וואָגט נאך דיא פרעכע ווערטער איבערצוריידען? —
 האט זיא שטאַרק אויפגערענט געזאגט.
 — איך האב דאך אייך געמוזט ענטפערען אויף אייער פראגע, דארום האב
 גאָר געפונען פאר געטהיגן אייך דיא וואהרהייט צו געשטעהן און אייך אלעס ריכ-
 טיג דערצעהלען.
 — פאָרט פון מייע אונגען! — האט זיא שטרענג א געשריי געטהאן — מיט
 אזעלכע קערלען וויל איך מיך נאר ניט בעגעגען. איך קען אייך נור פערשפרעכען
 דאָס איהר וועט דאס שטאַרק בעריידען. איך קען מיך נאך אפרעכענען מיט דיא
 לייטע וואס פערשטעהן ניט מיר געדאָרזאם צו זיין.
 — דאס וועלען מיר שוין זעהן — האט דער סטאַנאַוואַי שמיכלענד געענט-
 פערט און איז אוועקגעגאנגען.
 — דוא זעהסט, פאטער, צווישען וועלכע פערפלוכטע מענטשען מיר וואוינען? —
 האט אדעלא שטאַרק צאָרניג געזאגט — דיא גאל קען איינפאך פלאצען פון אזעלכע
 ווילדע היגות.
 — עס זיך נור אזוי דאס הערץ ניט אָפּ, מיין טהייערע טאכטער, מיר
 וועלען זיך טיט דיא הינד שוין וויסען וויא אזוי זיך אפצורעכענען. איז דאס דען
 א גרויסער קונסט צו טאכען מען זאל דעם סטאַנאַוואַי פון דאנען ארויסזאגען?
 (Mos., 101).

איין הונדערטער ווען דוא וועסט זיך לאָזען קאָסטען, קענסט דוא פון איהם מאַכען וואס דוא חילסט.

— איך וועל מיך לאָזען קאָסטען טויזענד רובעל אבי דעם הונד אנצולערנען —
האט זיא געדאנערט — איך מוז זיי אלעמען וויזען ווער איך בין! אין אסטראג
וועלען זיי ביי מיר אלע אוועקנעהן!

ווא א פערניפטעטע טויז איז אדעלא ארומגעלאפען איבער דעם זאל, דאס
בלוט האט אין איהר געקאכט און געזאדען. זיא האט שיער דעם שלאג בעקומען;
אויס ערנערניס, אויף דער אלטער איז געווען שטארק אויפגעבראכט און האט זיין
גרימצארן אויסגעלאזט אין דיא זיילען רויך וואס ער האט ארויסגעלאזט דורך זיין
לאנגער פיף.

ענדליך האבען זיך ביידע בערוהינט און אלס א דיענער האט געמערלעכט
אז דער מיטאג איז שוין פערטיג, האבען זיך ביידע בעגעבען אין עס-צימור, זיי
האבען זיך ביים טיש געזעצט און האבען אנגעהויבען מיט גרויס אפעטיט צו
עסען.

א גערדש פון אן עקיפאזיט אינ'ס הויף האט זייער ארפמערקזאמקייט אריין
זיך געצויגען.

— געסט האבען געמחט קומען — האט דער אלטער געזאגט.

— איך בין יעצט נאר ניס אויפגעלייגט געסט צו עטפאנגען — האט אדעלא
געענטפערט.

דער אלטער פיליפ איז באלד אריינגעקומען און האט געמערלעכט אז א
דייכער הערר מיט א פערשלייערטע דאמע זיינען געקומען צופאהרען.

— מיר עסען יעצט — האט אדעלא שטאלץ געענטפערט — פיהר זיא אריין
ויערווייל אין א בעזונדער צימער.

— פרעג פריהער וויא הייסען זיי — האט פעליקס געזאגט — פיעללייכט זיינען
דאס אזעלכע געסט וואס מען מוז זיי גלייך עטפאנגען.

— מיר שיינט, אז דעם מאן קען איך — האט פיליפ געזאגט.

— דוא קענסט איהם? ווער איז ער?

— אויב איך האב קיין אירטהום, איז דאס דער מאן וועלכער האט זיך דא
פארגעשטעלט אלס דעם טיפעלס ברודער.

— וואס? — האט פעליקס ערציטערט אויסגערופען — דער מערדער איז
ווייניגער דא?

— געוויס קען איך דאס אייך ניט זאגען, אבער מיר שיינט אזוי.

— זייך פערשטעה אבער ניט, ווארום האסט דוא זיך אזוי דערשראקען? —
האט אדעלא געזאגט — ער מעג זיין ניט נור דעם טיפעלס א ברודער, זאגאר דער

טייפעל אליין, וועל איך מיך מיט איהם אפגעגענען וויא מען בעדארף. ווייסט דוא
ניט פיליפ, ווער דיא דאמע איז וואס איז מיט איהם געקומען?

— איך זאג דאך אייך, אז איך קען זיי ביידען ניט.

— נוס! מהו וויא איך האב דיר געהייסען. פיהר ווי אריין אין א בע' וונדער צימער און זאג זיי, אז ווען איך וועל אפעסען וועל איך צו זיי אריינקומען. פיליפ איז ארויסגעגאנגען.

אדעלא מיט דעם אלטען האבען זיך נאנץ רוהיג און לאנגזאם זייער מיטאג געענדיגט. זיי האבען געהערט וויא נאך אן עקיפאזש איז ארויפגעפאהרען אויפ'ן הויף און האבען זיך אבער וועגען דעם ניט געקימערט, דען זיי זיינען שוין געוואוינט געווארען יעדען טאג צו האבען געסט געבעטענע און אינגעבעטענע. — קענסט אריינרופען אהער דאס פאארל וואס זיינען אהער געקומען — האט אדעלא ענדליך געזאגט צו פיליפ'ן, נאכדעם אז זיא האט מיט א צאהן-שטעכער דיא צייהן גערייניגט.

פיליפ איז ארויסגעגאנגען. אין אייניגע מינוטען ארום איז ער צוריק אריינגעקומען און האט געמעלדעט אז דיא געסט וועלען באלד אריינקומען. דערביי האט ער דערזעהלט אז נאך א נאסט זעהר רייך געקליידעט איז אין א צווייטען עקיפאזש געקומען און ער זיצט אויך אינ'ם זעלבען צימער וואו דער ערשטער הערר מיט דער דאמע זיצען.

— וואס זיינען דאס פאר א געסט? — האט אדעלא שטארק אונצופריעדען געזאגט — לאָמיר שוין זעהן ווער זיי זיינען.

דיא טהיר האט זיך געעפענט און דער גראָספירסט וולאדימיר מיט דער גרעפין מאריא זיינען אריינגעקומען.

— דער מערדער? — האט פעליקס דערציטערט געשטאמעלט דערקענענדיג דעם טייפעלס ברודער.

— דיא נובערנאנטין פעטראָוו? — האט אדעלא העכסט ערשטוינט אויסגע-רופען אלס זיא האָט דערזעהן דער נובערנאנטין וואס וואָר ביי געלידאָוץ אין הויז.

— איהר האט מיך דערקענט? — האט מאריא שמייכלענד און שפאָטיש געענטפערט — איך גלויב, אז איהר וועט מיך אלס גוטען נאסט עמפפאנגען.

— דיך אלס נאסט ביי מיר אין הויז עמפפאנגען? — האט אדעלא מיט א פערעכטליכער מינע געענטפערט — איך קען ניט פערשטעהן וויא האָסט דוא גע-וואָגט מיר א בעזוך צו מאכען? דוא האסט ניט בעדארפט פערנעסען דעם אונטערשיעד וואס איז צווישען אונז ביידען.

— יא — האט וולאדימיר געענטפערט — דער אונטערשיעד צווישען אייך ביידען איז ווירקליך זעהר א גרויסער. איך גלויב, אז איהר דארפט דאס פאר זעהר א גרויסע עהרע בעטראכטען, וואס דיא מאדאם פעטראָוו רעדט צו אייך וויא צו א מענשען... —

— מין הערר! — האט אדעלא העכסט צאָרניג א געשריי געטהאן און דאס גאנצע בלוט איז איהר פאר כעס אין געזיכט אריין — איהר זאָלט ניט פערנעסען אז איהר זייט יעצט ביי מיר אין שטוב.

— ביי אייך אין שטוב? — האט דער גראָספירסט געלאַכט — פון ווען אן

איז דאס נעווארען אייער שטוב? מיר שיינט, אז איהר האט נאָר קיין רעכט דאָ צו זיין.

— אבער אזא אונפערשעמטהייט איז אונגעהערט — האט אדעלא אויסער זיך פאר אויפגענונג אויסגעשריען — איך פרעג אייך מיט וואס פאר א רעכט ווייט איהר נעקומען צו מיר אין הויז מיך זידלען? איהר פערנעסט, אז איך קען אייך ביידען באלד לאָזען אין קייטען איינשליסען און אין נעפעננדיג שיקען? — אזוי? — האט דער גראַספירסט שפּאַטיש געוואַנט — אזא מאַכט האט איהר דאס, וואס איהר קענט יעדען איינציגען אין קייטען שמיעדען און אין נעפעננדיג ננים שיקען? פאַרדאָך, גרעפין! איך האב גאר ניט געוואוסט מיט וועמען איך האב דיא עהרע צו שפרעכען. איך גלויב אבער, אז ביז איהר וועט אונז זעהן נעשמירט אין קייטען, וועט איהר שוין זיין ווייט, נאנץ ווייט אין סיביר. אדעלא איז צוגעלאפען צום טיש, האט געחאפט דעם גלעקעל וואס דארט איז געשטאנען און האט אנגעהויבען שטארק צו קלינגען.

אייניגע דיענער זיינען אריינגעלאָפּען.

— טרייבט ארויס דיא ביידע סוביעקטען! — האט זיא שמרענג בעפוילען. אבער דיא דיענער האבען זיך פון אָרט ניט געריהרט. ביי יעדען איז וויא א שטייכל נעלענען אויף דיא ליפּען.

— וואס שמעהט איהר? — האט זיא געליארט — הערט איהר דען ניט וואס איך הייס אייך? טרייבט ארויס דיא ביידע לייטע, ווען ניט וועל איך אייך אלעמען פון דאנען ארויסיאָנען.

— זיי ניט אזוי צוהיצט, אדעלא — האט דיא גרעפין מאריא שטייכלענד געד זאנט — פון אזא אויפגענונג קענסט דוא נאך דעם שאַג כעקומען.

— דוא דינסט-פרוי, האלט מויל! — האט אדעלא געשריען טופענד מיט דיא פיס — איך קען דאך דיך און ווייט דאס דוא ביסט נור א ניעדערטרעכטיגע גו-בערנאנטיין.

— ניין, דוא טיפלישע פרוי, זיא איז מיין פרוי! — האט אין דער מינוט א שטימע א דאָנער געטהאן און דער גראַף אנטאן דאנילאוו איז אריינגעשפרונגען אין דעם צימער.

א טויטער וואס לענט שוין יאהרען-לאנג אין דער ערד קען שרעקליכער ניט אויסזעהן, וויא אדעלא מיט איהר פאטער האבען אויסגעזעהן אין דער מינוט וואס זיי האבען פאר זיך דערזעהן דעם טויטגעגלויבטען אנטאנען.

— פאטער, רעטע מיך! — האט דיא דערציטערטע אדעלא געשטאַמעלט ערנרייפּענד דעם פאטערס האנד.

— דער טיפּעל זעלבסט וועט דיך יעצט אויך פון מייע הענד ניט רעטען — האט דער גראַף א געשריין געטהאן — איהר, מערדער, האט געטיינט אז איהר האט מיך מיט מיין לעבער פרוי שוין געטויט און איהר זייט דיא אייגענטימער פון מיין קאפיטאל? ניין, באַנדיטען! נאט האט ניט געקענט צוזעהן אייער מערדעריי און האט אונז פון אייערע פערבלוכטע הענד גערעטעט. מיר לעבען ביידע! דער גריסוור

היסלישער פאטער האט אונז לעבען געלאזט, אום מיר זאלען אייך בעלוינען לויט איהר האט פערדיענט. יעצט וועל איך פון אייך אזוי פיעל בלוט צאפען, וויפיעל איהר האט געצאפט פון אונז.

ער האט ארויסגענומען א קליין פייעלע פון דער טאש און האט א פיף געטהאן.

דיא טהיר האט זיך געפענט און א דוצענד זשאנדארען זיינען אריינגינגל אָפּען.

— בינדעט דיא מערדער! — האט אנטאן זיי געהייסען — בינדעט זיי וויא דיא געמיינסטע פערברעכער און שלעפט זיי אוועק פון דאנען, אום זיי זאָלען ניט מעהר פּעראונרייניגען דיעזען פּלאַץ מיט זייער געגענווארט.

— פאטער, מיר זיינען פּערלאָרען! — האט אדעלא געקלאגט.
— יא, טייפלען, איהר זייט פּערלאָרען, אויף אימער און עוויג פּערלאָרען — האט אנטאן געענטפערט — דיא וועלט מוז פון אזעלכע אונגענישען בעפרייט ווערען. קום, מיין ליעבע מאריא, אויך איהר, דורכלויכט, קומט אוועק פון דאנען. מיר האבן בען דיא גרעסטע זינדע ווען מיר פּעראונרייניגען אונזערע בליקען קוקענדיג אויף אזעלכע שמוציגע מערדער.

זיי זיינען ארויסגעגאנגען פון דעם צימער און דיא זשאנדארען האבען געמיהאָן וויא מען האט זיי געהייסען. זיי האבען געבונדען דעם טאטען מיט דער טאכטער, ניט קוקענדיג אויף דעם וואס אדעלא האט בעקומען ספּאַזמען און דער אלטער האט געקלאגט אז ער שטארבט באלד. געבונדענערהייט האט מען זיי אריינגע-וואָרפּען אין א וואָגען און אוועקגעפיהרט אין געפענגניס.

338 טעם קאפיטעל.

ברכות אנשטאט קללות.

וויא א דונער האט געטראָפּען בת-שבע'ן דיא נאכריכט דאס קראָנענשטיין איז געקומען צו פאהרען.

זיא איז גראדע צו יענער צייט געזעסען ביי דער אלטער לאה פריעד אין צימער און האבען גערעדט וועגען לעאָפּאָלד'ן. לאה האט איהר אָפּען געזאגט אז זיא וועט זעהר צופריעדען זיין ווען זיא (באבעטהא) וועט זיך פּערבינדען מיט לעאָפּאָלד'ן.

— דוא קענסט זיך גאָר ניט פּאַרשמעלען, מיין קינד, וויא ליעב איך האב דיך — האט דיא אלטע געזאגט — איך האב דיך ליעב אויס צוויי אורזאכען: ער שטענס, ביסט דוא מיר געפעלען פאר דיין ערעלמוטה און נוטהערציגיקייט; צווייטענס, האסט דוא זעלבע שטימע וואס מיין טאכטער לעאנארע ע"ה האט געהאט. איך זאג דיר, מיין קינד, אז ווען איך הער דיך ריידען פונעם צווייטען צימער, מיין איך אז דאס רעדט מיין טאכטער. צוליעב דיא ביידע זאכען האב איך דיך ליעב וויא אן אייגען-קינד און איך ווינשט מיר קיין גרעסער גליק ניט, וויא דיך צו זעהן אלס מיין לעאָפּאָלד'ס פרוי.

— אבער, מאדאם פריעד, דאס איז אונטערניליך, דאס קען ניט זיין — האט בת-שבע מיט א בעזארגטע מינע געענטפערט.

— ווארום קען דאס ניט זיין? איך פערשמעה גאר ניט ווער קען דיך אין דעם הינדערן?

— מיין אנקעל וועט דערצו ניט אינוויליגען — האט בת-שבע אויסגעפלאצט. — וואס? — איליא וועט דערצו ניט אינוויליגען? — האט דיא אלטע ער-שטיינט געענטפערט — ווארום דענקסט דוא אזוי? איך צווייפלע גאר ניט אין דעם אז ער וועט יא דערצו אינוויליגען. קיים ביסט דוא ביי איהם אזוי טהייער וויא לעאפאלד איז טהייער ביי מיר, וועט ער קיין צוויי ווערטער איבערריידען און וועט זיין זענען צו אייער בונד געבען.

בת-שבע האט געשוויענען. דערצעהלען דיא וואהרהייט וואס דא טהוט זיך האט זיא ניט געקענט; איהר איז געווען פון אלע זייטען ביטער. לעאפאלדן האט זיא געליעבט פון טיעפען הערצען, זיא וואלט א האלב לעבען אבגעגעבען ווען זיא זאל קענען איהם הייראטעהן; אבער ענטזאנען זיך פון קראגענשטיינען האט זיא אויך ניט געקענט. דערביי וואר זיא זעהר אנגעשראקען פון דעם, וואס לעאפאלד האט איהר דערצעהלט אז ער האט קראגענשטיין געשריעבען אז זיא לייעבט איהם (לעאפאלדן). זיא האט פערשטאנען אז קראגענשטיינען וועט דאס זעהר קריינקען, און ווער ווייס צו וועט ער אהער ניט קומען איהר פארווירפע צו מאכען. זיא האט זיך פארגעשטעלט וויא שווער איהר וועט זיין איהם גלייך אין דיא אייגען צו קוקען. זיא האט ניט געקענט אויסגעפינען אן אנטווארט וואס איהם צו ענטפערען ווען ער וועט זיא פרענען, צו איז דאס וואהר אז זיא לייעבט לעאפאלדן.

און פלוצלינג ווען זיא האט וועגען דעם געטראכט איז אריינגעלאפען דער עקאגאם און האט אנגעזאגט אז קראגענשטיין איז געקומען. לאה האט באלד בעמערקט וויא בת-שבע איז בלאס געווארען און האט ערשטיינט געפרענט:

— ווארום האסט דוא זיך אזוי דערשראקען מיין קינד? וואס פעהלט דיר?
— גאר ניט מאדאם — האט בת-שבע געענטפערט און האט זיך בעמיהעט א מונטערעס געזיכט צו צייגען — איך האב מיך ניט דערשראקען, מיר איז גלאט אזוי עטוואס ניט גוט געווארען, אבער דאס וועט באלד איבערנעהן.

און נאך בעפאך בת-שבע איז צו זיך געקומען, האט זיך דיא טהיר געעפענט און קראגענשטיין איז אריינגעקומען מיט לעאפאלדן. ער האט אויסגעזעהן זעהר בלאס און שטארק צורודערט.

בת-שבע האט ניט געצווייפעלט דאס ער ווייזט אויס אזוי צורודערט, דערפון וואס ער איז אין כעס אויף איהר. דארום האט זיא קיין מוסה געהאט אויף איהם רעכט א קוק צו טהאן.

קראגענשטיין האט וויא מעכאניש געדריקט זיין שווינער-טוטער דיא חאנד פון האט זיך וויא פון יוצא-וועגען ערקונדיגט וועגען איהר געזונד. נאכדער האט ער

זיך געווענדעט צו בת-שבע'ן און האט איהר דיא האַנד רייכענ'ג מיט א ציטערנדע שטימע געזאגט :

— באבעטהא! איך וועל אייך א פראגע שמעלען, אבער איך בעשווער אייך איהר זאָלט מיר דיא ריינע וואהרהייט ענטפערען.

— אהא! — האט זיך באבעטהא געקלערט — דאס וויל ער מיר שטעלען דיא פראגע פאר וועלכע איך האב אזוי געציטערט, נעמליך, צו איך לעב ווירקליך לעאָפּאַלדין.

— נו? איהר פערשפרעכט מיר מיין פראגע מיט דער ריינער וואהרהייט צו בעאנטוואָרטען? — האט ער ווייטער געפרעגט.

— יא — האט זיא נאך א קורצער פויזע ענטשלאָסען געענטפערט.

— זאגט מיר דיא וואהרהייט, קענט איהר דעם מאָן מיט דער פרוי וועלכע האלטען דעם בופעט אין וואקזאל?

בתשבע האט איהם ערשטוינט אנגעקוקט. אויף דער פראגע האט זיא זיך נאָר ניט געריכט.

— נו, איהר ווילט מיר דיא פראגע ניט בעאנטוואָרטען? — האט ער ווייטען געזאגט.

— יא, איך קען זיי — האט זיא געענטפערט.

— האט איהר זיך ביי זיי ערצויגען?

— יא.

קיים האט זיא דעם "יא" אויסגעערעט, האט זיך קראָנענשטיין אַ וואָך געטהאן אויף א שטוהל, האט פערדעקט ביידע אויגען מיט דיא הענד און האט זיך פאַרנאָנדער געוויינט.

— וואס איז דאס מיט דיר, איליא? — האט לאה העכסט ערשטוינט געפרעגט — ווארום וויינטסט דוא אזוי?

— מוטער! — האט קראָנענשטיין וויינענד געענטפערט — איך האב אייך גענאָרט דערמיט וואס איך האב אייך געוואָלט און דאס מעדכען איז מיינע אַ ניכטע. זיא איז מיר, אויך אייך פיעל געהענטער אלס א ניכטע.

— ערקלער דאך וואס דוא מיינסט מיט דיא ווערטער, איליא? — האב לאה זעהר נייגיעריג געבעטען.

— ווייסט איהר, מוטער, וואו מיין קינד וואס אייער טאכטער האט מיר געשענקט איז אהינגעקומען?

— געוויס ווייס איך.

— נו, זאגט וואו איז זיא?

— ווארום ווילסט דוא, איך זאָל דיא ביטערע געשיכטע וויעדערהאַלען? — איך בעט אייך דערצעהלט דאס, שעמט זיך ניט, דען דאס בעלאנגט אונזער נאָץ לעבען.

— דאס איז דאך שוין אן אלטע געשיכטע, אז דיין קינד האָסט דוא אָפּגעעפען אין אַרלאָוער פרויט.

— וואס פאר א צעטעל האב איך אויף איהר האלז אויפגעהאנגען?
 — אויף דעם צעטעל איז געשטאנען איהר נאמען בת-שבע.
 — מיין נאם! וואס הער איך? — האט בת-שבע געשטאמעלט און איז
 לייכע-בלאס געוואָרען;
 — דאס הערסט דוא, מיין קינד, אז איך בין דיין פאטער — האט קראָנענ-
 שטיין יאמערנד אויסגערופען.
 — איהר זייט מיין פאטער? — האט בת-שבע געשטאמעלט און אלע גלידער
 האבען און איהר לייב געצימערט.
 — באבעטהא איז דיין טאכטער, מיין לעאנארעס קינד? — האט אויך לאה
 אויסער זיך פאר ערשטוינען געפרענט.
 — יא, באבעטהא! דוא ביסט מיין קינד וואס צוליב דיר האב איך מיין
 נאנץ לעבען קיין רוהע געהאט. איך האב דיר נים וויא א פאטער בעהאנדעלט,
 זאָנדרען וויא א טיראן, דען איך האב דיר אלס קליינעס פיצער קינד אין פרעמדע
 הענד איבערגעגעבען. אבער נאם איז מיין ערד אז איך האב דאס געמוזט טהאן,
 דער נויס האט מיך געצוואונגען איך זאל אזוי טהאן, איך האב אנדערש נים
 געקענט מאכען, דאך וויל איך דיר גאר אום פערציייהונט נים בעטען פאר דעם
 וואס איך האב דיר אזוי גרוואס בעהאנדעלט. איך ווייס, איך פיהל אז איך האב
 דיין פערציייהונט נים פערדיענט.
 — זייט איהר.... ביסט דוא ווירקליך מיין פאטער? — האט בת-שבע
 וועלכע האט זיך נאך פון דער איבערראשונג נים ערהאלט געפרענט און טרעהרען
 האבען זיך אנגעהויבען פון איהרע אויגען צו ניסען.
 — דוא גלויבסט נים, מיין קינד? — האט קראָנענשטיין מיט א הערץ-ריי.
 סענדע שטימע אויסגערופען — האסט דוא דען נים געהערט וויא מיין שוויגערמוטער
 האט דיין געשיכטע דערצעהלט נאך בעפאָר זיא האט געוואוסט ווער דוא ביסט?
 נור דוא טהוסט זעהר רעכט וואס דוא ווילסט מיך אלס דיין פאטער נים אנער-
 סענען, דען איך האב דאס נים פערדיענט.
 — ניין! — האט בת-שבע אויסגערופען — מיט פריידע וועל איך דיר אלס
 מיין פאטער אנערקענען. פאטער! ערלויב דאך מיר דיר אלס קינד אומצואַרמען.
 זיא איז ביי דיא ווערטער קראָנענשטיינען אום דעם האלז געפאלען. פאטער
 און טאכטער האבען זיך הערצליך אומגעאַרטט, האבען זיך געקושט און איינער
 דעם צווייטען מיט זיערע טרעהרען בענאָסען.
 — יעצט מיין קינד, קום אין מייע ארמס — האט דיא אלטע לאה מיט א
 פערשטיקטע שטימע פון וויינען אויסגערופען אויסשפרייטענד דיא האנד. דוא ביסט
 דאך מיין קינד, מיין לעאָנאַרעס טאכטער. אך, נאָט, וויא זאל איך דיר דאַנקען
 פאר דער גרויסער גנאדע וואס דוא האסט מיר פאר מיין מוים ערצייגט.
 — יא. איהר זייט מיין מוטער! — האט בת-שבע געענטפערט אומאַרמענד
 יער אלטער גראסמוטער.

דיא אלטע האט זיא צו איהר אלטעס הערץ צוגערריקט און האט א היבשע צייט געוויינט, ענדליך האט זיא אויסגערופען :

— איך קען שוין שטערבען, איך האב אין דער מינוט צופיעל נחת געהאט. — ניין, מוהמע, איהר וועט ניט שטערבען — האט לעאָפּאָלד געענטפערט, איהר מוזט אונז צו אונזער חופה אייער זענען געבען און אויף אונזער חתונה טאנצען. הערר קראָנענשטיין, פריהער האב איך ביי אייך באכעטהאָ'ס האנד געד בעטען אלס ביי איהר פעטער, יעצט אבער בעט איך דאס פון איהר ליעבליכען פאטער.

— און איהר פאטער ניט זיא אין דיינע הענד מיט פריידע איבער — האט קראָנענשטיין ערפרעהט געענטפערט — דען דוא קענסט מיין טאָכטער געבען דאס גליק וואס איך וויל אויף איהר זעהן.

— באכעטהא דוא הערסט? — האט לעאָפּאָלד געזאגט — נו, וועסט דוא יעצט אויך וואגען מיר זאגען אז דוא קענסט מיינע ניט זיין.

— יעצט קען איך דיר אָפען זאגען אז איך בין דיינע, עוויג דיינע, — האט בת־שבע געענטפערט אויסשטרעקענד איהם דיא האַנד.

יעצט האבען זיך חתן כלה אומגעארמט, דאס וואר שוין נאר אן אנדער אומאַרמונג... .

338טעס קאפיטעל.

ענדע גוט אלעס גוט.

דער זיסער חלוס וואס אנטאן דאנילאו האט א מאל געזעהן אין אסטראג האט זיך פערווירקליכט.

מיר זעהן יעצט איהם מיט מאריאן אין זיין פרעכטיגען נארטען. מאריא בעניעסט דיא פרישע שעהנע בלומען וועלכע ווארען א מאל איהרע ליעבלינגסבלומען וועהרענד ער אליין (אנטאן) האט געהאלטען זיין שעהנעם קינד אויף דיא הענד און האט מיט איהר ארומגעטאנצט צווישען דיא אַלען.

עס וואר אין א שעהנעם פריהלינגסטאג. שעהן פראַכטפאָל שעהן האט דיא מאי זון געשטראַהלט און האט איהרע נאלדענע שטראהלען אויסגענאסען אויף דיא פרישע בלומען און אויף דיא ביימער וואס האבען אנגעהויבען זיך צו פערציערען מיט שעהנע בליטהענקנאסען.

שעהן איז דער פריהלינג נאך דעם קאלטען וויסטען ווינטער, זיס איז דאס געזונד נאך א שווערער קרענק און ליעב איז דיא פרייהייט נאך א לאנגער גע־פאנגענשאפט.

דיא אלע דריי גליקען צוזאמען האט יעצט דאנילאו געפיהלט ער איז געזעהן איבערגליקליך און פון יעדער קלייניגקייט האט ער פערנניגען געשעפט.

א רייטער איז צוגעפאהרען צום פּאָלאַץ און האט איבערגעגעבען א דיענער וואס איז געגען איהם ארייסגעלאפען א טעלעגראמע.

דער דיענער האט עס באלד אריינגעטראגען אין נארטען און האט זיא איבערגעגעבען דעם נראף אנטאן.

— וואס איז דאס פאר א טעלעגראמע אנטאן? — האט מאריא נייערני
געפרענט צוגעהער צו איהם.

— מאריא מיין לעבען — האט דער גראף העכסט ערפרעהט אויסגערופען
אלס ער האט דיא דעפעשע דורכגעלעזען — מיר וועלען היינטע האבען טהייערע געסט.
— ווער זיינען דיא געסט?

— דוא וועסט דאס נאר ניט גלויבען, אז מיינע עלטערען וועלען היינטע צו
אונז קומען.

— דינע עלטערען? — האט זיא ערשטוינט געפרענט — דוא שפאסט אנטאן?
— ניין, מיין זעלע, איך שפאסט ניט און וויעדערהאלע מיינע ווערטער, אז
מיינע עלטערען וועלען היינטע ביי אונז זיין.

— אבער איך קען דאך דינע ווערטער ניט בעגרייפען אנטאן. דינע עלטערען
זיינען דאך שוין לאנג געשטארבען.

— דאס זיינען ניט געווען מיינע עלטערען — האט ער געענטפערט געהיימ
ניספאל זיך ארוסקוקענדיג אין אלע זייטען.

— אנטאן, מיין זיסער מאן, איך קען דיך ניט פערשטעהן, ערקלעהר דאך
מיר דייטליך וואס מיינסט דוא מיט דיא ווערטער.

— דא שטעקט א געהיימניס, מיין טהייערע, א געהיימניס וואס איך זעלבסט
האב זיא ביז אין דער לעצטער צייט ניט געוואוסט, אבוואהל זיא בעלאנגט נור צו
מיר. איך האב פא א ריכטיגער קוועלע ערפאהרען אז דער גראף מארין ראנילאוו
האט מיך וויא אן איינפאכער דיעב געשטוילען פא מיינע ווירקליכע עלטערען.

— איז דאס מעגליך?
— דאס איז זא וואהר וויא מיר ביידע לעבען.

— ווערזשע זיינען דינע ריכטיגע עלטערען?
— איך וועל דיר זאגען, אבוואהל עס קען זיין אז דיר וועט דאס אונגענעהם

זיין צו הערען.
— ווארום?

— ווייל... — האט ער געענטפערט מיט א געדעמפערט שטימע. ווייל
מיינע ריכטיגע עלטערען זיינען אידען.

— דינע עלטערען זיינען אידען? — האט זיא העכסט ערפרעהט געפרענט.
— יא, מיין לעבען, זיי זיינען אידען.

— אנטאן! מיין לעבער טהייערער אנטאן! — האט מאריא אויסער זיך פאר
פריידע געזאגט — דוא קענסט זיך נאר ניט פארשטעלען וויא גליקליך דוא האסט
מיך געמאכט מיט דער נאכריכט.

— ווארום פיהלסט דוא זיך מיט דער נאכריכט אזוי גליקליך?
— דוא וועסט דאס נאר ניט גלויבען, אנטאן אז...

— וואס ווילסט דוא זאגען מיין זעלע?
— מיינע עלטערען זיינען אויך אידען.

דער גראף האט זיא ערשטוינט אנגעקוקט.

— יא, יא מיין טהיערער אנטאן — האט מאריא מונטער געזאגט — דאס זאלסט דאס מיר גלויבען, אז מייע עלטערען זיינען עכטע אידען, איך האב דאס דיר דערווייל ניט געוואלט דערזעהלען אויס פורכט פיעללייכט וועט דאס דיר ניט אנגענעהם זיין צו הערען, אז דייע שוועגער עלטערען זיינען אידען.

— ניט אנגענעהם זאגסט דוא וועט דאס מיר זיין? — האט ער לאכער געענטפערט — ווייסט דוא דען ניט אז דיא אידען זיינען אין מייע אויגען אימער געשטאנען אין דער זעלבער רייע וואס דיא קריסטען? און אין דער לעצטער צייט בין איך געקומען צו דער איבערצייגונג אז דיא אידען שטעהען אין אלע הינזיכטען העכער פון דיא קריסטען. זיי זיינען ערקער, הומאניטער און אין אלע פאכען אַר= דענטליכער פח דיא שטאַלצע הענער, וואס הערען ניט אויף צו קרייען אויף זיי. אבער זאג דאך מיר מאריא ווער זיינען דייע עלטערען און וואו געפינען זיי זיך?

— זיי וואוינען אין מאסקווא, דוא וועסט זיך געוויס וואונדערן ווען איך וועל דיר דערזעהלען אז דיא פאָרזעהונג האט מיך געבראַכט צו זיי אין הויז נאך בעפאר איך האב געוואוסט אז זיי זיינען מייע עלטערן און זיי האבען מיך וויא זייערס א קינד בעהאנדעלט נאך בעפאר זיי האבען געוואוסט אז איך בין זייער טאכטער.

— דאס איז ווירקליך מערקווירדיג, וויא קומסט דוא צו זיי?

מאריא האט איהם דערזעהלט אלעס וואס מיט איהר האט פאסירט זייט זיא איז פון טיפּעלסשלאַס אנטלאפּען געווארען מיט משה האנימאן ביז דער נראָס= פירסט האט זיא געבראַכט אהער. זיא האט איהם דערזעהלט מיט וואס פאר א לעבע גרינזאנג מיט זיין פרוי האבען זיא בעהאנדעלט פון דער ערשטער מינוט וואס זיי האבען זיא דערזעהן, זיא האט געענדיגט מיט דיא ווערטער:

— די ביידע, גרינזאנג מיט זיין פרוי סאפיאַ זיינען וואהרע ענגלען, איך בין צו זיי. פון דער ערשטער מינוט וואָס איך האב זיי דערזעהן, צוגעבונדען געווארען רען מיט לייב און זעלע. יעצט בין איך דיא גליקליכסטע אין דער וועלט וואס איך ווייס בעשטימט אז זיי זיינען מייע ריכטיגע עלטערען.

— מען מוז געשטעהן אז א געהיימע קראפט, וואס דא צוזאמענגעפייהרט עלטערען מיט קינדער — האט דער נראף ערוועדערט — וויא אזוי איך האב ער פאהרען ווער מייע עלטערען זיינען איך מערקווירדיג.

ער האט איהר דערזעהלט פון דעם געלרניעריגען יאניק קאבאנאו וועלכער איז געקומען אין קערקער נאר וועגען אן אנדער זאך און האט דארט איהם (דעם נראף) דערייַזען און האט איהם דערזעהלט אז ער האט אידישע עלטערען, אבער זייער נאמען האט ער ניט געזאגט, און וויא ער האט ארויסגעשיקט דעם וועכטער פון געפענגניס נאך מאקווא צו דעם יאניק'ן ער זאל ביי איהם אויספאָרשען ווער און וואו זיינע עלטערען זיינען.

— דיא טעלעגראמע — האט דער נראף געענדיגט — איז פון וועכטער. ער שרייבט פאָלגענדע ווערטער: אייער פאטער מוטער און ברודער פאהרען הייטע גרויס צו איך נאך דאנילאווקא. אלזא וועלען זיי נאך הייטע אבערס דא זיין.

מאריא, מיך ליעבע נאלדענע מאריא, איך נלויב אז דוא וועסט מיינע עלטערען מיט דער צערמליכקייט פון א טאכטער עמפפאנגען. ניט וואהר?

— געוויס, — האט זיא געענטפערט — דוא דארפסט מיך נאך בעמען ווענען דעם, זיינען דען ניט דיינע עלטערען איך מיינע?

— יא, דאס ווייס איך אז דוא ביסט עדעל, אז קיין מענשען קענסט דוא שלעכט ניט בעהאנדלען, בעזאנדערס מיינע עלטערען. דערפאר פערשפרעכע איך דיר אז איך דיינע אידישע עלטערען וועל איך בעהאנדלען וויא מיינע. עס פרעהט מיך זעהר וואס דער גראכפירסט איז אוועקגעפאהרען, ער איז דאך פון דער פא-מיליע וועלכע האסען דיא אידען און זוכען זיי צו פערניכטען. פאר איהם אין דיא אויגען וואלט אזנו זעהר שווער געווען אונזערע עלטערען צו עמפפאנגען און זיך מיט זיי צו פרייען.

— מיר וועלען פאהרען גענען זיי אום זיי צו עמפפאנגען.

— אויב דוא ווילסט, קענען מיר גענען זיי ארויספאהרען.

— ווייסט דוא וואס איך וועל דיר זאגען מיין מאריא, מיר זאלען זיי ערווארן.

מען אין דעם טייפעלשלאָס. דער פלאץ וואס האט געזעהן דיינע און מיינע ליידען, דער מוז איך זעהן אונזערע פריידען.

— זעהר גוט, איך בין צופריעדען.

דער גראף האט בארד געהייסען איינשפאנגען זיין עקיפאזש און ער, מאריא און זייער קינד האבען זיך אין איהם אריינגעזעצט און דיינען אוועקגעפאהרען נאך דעם טייפעלשלאָס.

איוואן מיט קאטהאריןאָן האבען דאס פאאר פאלק מיט דער גרעסטער פריידע עמפפאנגען. ביידע האבען זיך אויס פריידע וויא קליינע קינדער צו-וויינג אלס זיי האבען צוריק דרעווען זייער געליעבטע הערשאפטען אין זייער פילען גלאַנץ וויא פריהער.

דיא גריידע פון דיא ביידע אלטע לייט האט דעם גראף אווי געריהרט דאס

ער האט איהם פאר דער האנד זינגריפען און האט געזאגט :

— אלטער פריינד, דוא האָסט מיט מיר מיין ליעבער פרוי זא פיעל פריינד

שאפט געוויזען דאס איך האב זא פיעל ווערטער ניט דיר צו העדאנקען. גור א דאנק וואס געשטעהט אין ווערטער האט אלס איינס קיין ווערט. דארום וועל איך דיר אין דער טהאט ווייזען מיין דאנקבארקייט, דיעזער שלאָס מיט דיא פעלדער וואס געפינען זיך ארום איהם וויא איך פינף הונדערט רובעל באארעם געלד, דאס מוזט דוא פון מיר אלס בעלויבונג ערהאלטען פאר דיין שווערער ארבייט.

— וואצו גנעדיגער גראף? — האט איוואן געענטפערט — איך בין שוין אלט,

קייע קינדער האב איך ניט, פאר מיר איז נאנץ גענוג ווען איך וועל קענען דיא מיינע לעצטע ביסעל יאהרען אויסלעבען.

— ניין איוואן! דעם קליינעם פרעזענט מוזט דוא פון מיר ערהאלטען. ווער

ווייס וויא עס מאכט זיך, עס קען גאר זיין איך זאל ארויספאהרען נאך אויסלאַנד

און דאס אלעס וועט אריינפאלען צו אן אנדערען, וועלכער וועט דיך ניס וועלען
ליידען. דארום מוזט דוא אליין אן אייגענטהום בעזיצען.

— פון אייער האנד גראף וועל איך אלעס אננעהמען — האט איוואן געענט.
פערט און האט אנטאנען א קוש געטהאן אין האנד.

פאר נאכט האט דער גראף געהייסען אנוואטלען זיין פערד און זיך ווענדענד
צו מאריא'ן האט ער געזאגט:

— איך גלויב אז זיי דארפען שוין זיין ניט ווייט פון היער. איך מוז ארויס-
פאהרען זיי ענטנענען.

— פאהר מיין לעבען — האט זיא געענטפערט.

שעהן איז געווען דער וועטער, וואונדער שעהן. דיא זאנע איז שוין געשטאנען
ווייט אין מעריב הימעל, דיא נאכט-שאטען האבען זיך אנגעהויבען לאנגזאם צו
פערברייטען איבער דער ערד, א קיהלער ווינטעלע האט געשוועבט איבער דיא
גרינע פעלדער. עס האט אויסגעזעהן וויא דיא גאנצע וועלט האט זיך פון איהר
שמוץ גערייניגט און האט זיך אין גאנץ נייע פריהלינגס-קליידער אנגעצויגען, אז אין
איהר עקסעסטרט מעהר קיין שלעכטעס און קיין פרעפעלטהאטען, זאנדערן פריעדען
און גליק געהן געארמט אין דער שטילער אבענדר-שטונדע אונטער דעם הימעל.

צו דיעזער צייט זיינען צוויי אָפּענע עקיפּאזשען געפּאהרען אין דעם וועג וואו
פיהרט צום טייפּעלס-שלאָס.

אין איינעם איז געזעסען שלמה פּיין מיט זיין פרוי און זייער זאהן יאקאב.
אין דעם צווייטען איז געזעסען גרינזאנג מיט זיין ווייב.

דיא יאמשציקעס זיינען געווען זעהר לוסטיג, ווייל זיי האבען נאך אויף דער
פאָרשטאָוער סטאַנציע געהאַפּט גוטע ביער-געלד. דארום האט יעדער פון זיי גע-
וואָלט ווייזען אז ער פאהרט ניכער און זיי האבען געטרעיעבען זייערע פערד וויא זיי
האבען נור געקענט.

דער יאמשציק וואס האט געפיהרט דער פאמיליע פּיין האט מעהר קונסט
געוויזען, דען זיין עקיפּאזש איז אבגעפאהרען אזוי ווייט דאס דער ערשטער עקי-
פּאזש וואו גרינזאנג איז געזעסען האט זיך פערלארען פון פּיינ'ס אויגען.

— גענוג צו טרייבען אזוי שטארק דיא פערד — האט ער געזאגט צום
יאמשציק — זיי זיינען אויך נור לעבעדיגע בעשעפעניסען, מען דארף מיט זיי אויף
מיטלייד האבען.

דער יאמשציק האט דיא פערד בערוהיגט און זיי האבען אנגעהויבען לאנגזאם
צו געהן.

— דאָרט פליהט א רייטער — האט יאקאב געזאגט צו זיינע עלטערע
צייגענד מיט דעם פינגער אויף א קליינעם געגענטשאַנד וואס האט זיך געוויזען
פון ווייטען.

עס האט לאנג ניט געדויערט איז דער רייטער צוגעפלויענען צו זיי און האט
א ווינק געטהאן צום יאמשציק ער זאל שטעהן בלייבען.

פּיין מיט זיין פרוי און זאָהן האבען ערשטוינט דעם גאלאנטען רייטער און
געקוקט. זיי האבען דערקענט אז דאס איז קיין איינפאכער מאן, זאנדערן פון גרויס-
מען אדעל.

— וואוהין פאהרט איהר, מיינע העררען? — האט דער רייטער וועלכער וואו
דער גראף דאנילאוו געפרעגט.

— מיר פאהרען נאך דאנילאוקא — האט יאקאב געענטפערט.

אנטאן האט זיי זעהר נייניעריג אנגעקוקט. דאס הערץ האט אים איהם שטארק אנגעהויבען צו קלאפען. ער האט פערשטאנען אז דאס זיינען זיינע עלטער רען. ער איז פונ'ם פערד ארוםערענעשפרונגען און איז צום וואגען צוגעגאנגען.

— פאהרט איהר פיעללייכט צום נראף דאנילאוו? — האט ער מיט א ציר טערנדע שטימע געפרעגט.

— יא, מיר פאהרען צום נראף — האט יאקאב געענטפערט דעם מאן.

— שלמה'ניו! טאטוניו! — האט דיא מאדאם פון פלוצלינג א שטעצע געטהאן אין אויער — קוק זיך איין אין דעם יונגען מאן, ריכטיג אונזער יאקאב. צו איז ער ניט....

— קענט איהר מיר מיינע פריינדע ניט זאגען, צו זייט איהר דיא פערזאגען וואס דעם נראפס געזאנדערטער האט אויף זיין בעפעהל אויסגעפונען?

— יא — האט שלמה געענטפערט — מיר זיינען דעם נראפס פערזאנדערטע. טרעהרען האבען זיך געוויזען אין אנטאנס אויגען.

— דאס זייט איהר? — האט ער מיט מיהע אויסגערעדט — און איהר ווילט זעהן דעם נראף?

— יא, מיר פאהרען יעצט זיך זעהן מיט איהם — האט שלמה געענטפערט שטארק כעווענט — אבער ליעבער הערר, זאנט אום נאטעס ווילען ווער זייט איהר? איך זעה, אז איהר ווייסט פון אלעס, איך זעה טרעהרען אין אייערע אויגען.

— יא... איך ווייס אלעס... האט אנטאן וויינענד געענטפערט — רייך מיר דיין האנד, נוסער מאן. רייך דיין האנד דעם מענישען וואס דוא האסט אויף דער וועלט געבראכט. ער בעט עס ביי דיר וויא א צערטליך קינד ביי זיין פאטער. אלע דריי פאסאזשירען זיינען פון זייערע ערטער אויפגעשפרונגען און זיינען פונ'ם וואגען ארויסגעקראכען.

— איהר זייט דער נראף דאנילאוו? — האט שלמה געשטאמעלט.

— דאס איז מיין זאך? — האט רחל ציטערנד ביי אלע גליעדער געפרעגט.

— שרעקט זיך ניט פאר מיר, מיינע טהייערע ליעבע עלטערען, פערנעסט ווער איך בין יעצט. איהר דארפט נור אין זינען האבען איין זאך, אז איך בין אייער פלייש און בלוט. אָ, ערלויבט דאך מיר אייך אומצוארמען, אייך אלס נוסער געהאָרזאמער זון קושען. מוטער! שפרייט אויס דיין הענד פאר דיין קינד.

ביי דיא ווערטער איז ער געפאלען דער מוטער אום דעם האלז.

— מיין קינד! מיין זאך! — האט דיא איבערראשטע מוטער יאמערנד גע, שטאמעלט, איהם פעסט צו איהר ברוסט צודריקענד — אָ, מיין נאט, ניעב מיר קרעפטען אזא נרויס גליק איבערצוטראגען.

ער האט זיך מיט מיהע פון איהר אומארמונג בעפרייט און איז געפאלען דעם פאטער אום דעם האלז.

דער אלטער פון האט קיין וואָרט געקענט אויסריידען פון נרויס אויפגענונג, דערפאר אבער האבען זיינע אויגען גערעדט מיט הייסע טרעהרען.

— און דוא ביסט מיין ברודער? — האט דער נראף נאכהער געזאנט צו יאקאב'ן איהם אומארמענד — אָ, וואס פאר א גליקליכער טאג היינט איז, דער גליקליכס זער טאג און מיין לעבען.

אין דער מינוט איז צוגעפאהרען דער עקיפאזש אין וועלכען גרינזאנג מיט זיין פרוי זיינען געזעסען.

— דער גראף דאנלאוו? — האט גרינזאנג ערשטוינט אויסגערופען אלס ער האט דעם גראף דערזעהן שטעהנדיג מיט דער פאמיליע פון.

— יא, דאס איז ער — האט סאבינא געענטפערט — זעה נור וויא אלע ווישען זיך דיא אויגען, דאס איז א בעווייז אז זיי האבען זיך שוין דערקענט. קום, מיכאל, לאָמיר אויך צו זיי צוגעהן.

זיי זיינען ביידע אויך פון זייער עקיפאזש ארויסגעגאנגען און זיינען צו דער גרופע צוגעגאנגען.

— הער גרינזאנג! — האט שלמה דערפרייט א נעשריי געטהאן — קומט אהער וועל איך אייך פאָרשטעלען פאר מיין זאהן.

— גרינזאנג? — האט אנטאן ערשטוינט געפרעגט — אָ, יא! איך האב איהם דערקענט. דאס איז ער.

ער איז גרינזאנג'ן ענטגעגען געלאפען מיט אן אויסגעשטרעקטע האנד און האט מונטער געזאגט:

— זייט מיר הערצליך ווילקאמען ליעבער שוויגער-פאטער.

— ווא-א-אס איהר ווייסט שוין? ... האט גרינזאנג ערשטוינט געפרעגט.

— יא, איך ווייס אלעס, מיין ליעבע פרוי האט מיר אָלעס ענטדעקט. רייכט מיר ליעבער פאטער, אויך איהר גוטע מוטער אייערע הענד אלס צייכען אז פון הייטע אָן און ווייטער, זאלען מיר איינע דיא אנדערע בעטראכטען אלס אייגענע עלטערען און קינדער.

מען האט זיך דיא הענד גערייכט און הערצליך געקושט.

— אָ, וויא גרויס וועט זיין מיין כאַראַיס פרייד, אלס זיא וועט אייך זא אונערוואַרטעט דערזעהן — האט אנטאן געזאגט.

— וואס מאַכט אונזער טאכטער — האט סאבינא געפרעגט ווישענד מיט איהר טאשענטוך דיא פייכטע אויגען.

— זיא איז געזונד און גליקליך ליעבע עלטערען — האט דער גראף געענטפערט — נור לאמיר ניכער צו איהר פאהרען, יעדע מינוט איז א שאדע.

מען האט זיך צוריק אריינגעזעצט אין דיא עקיפאזשען און מען איז אוועק געפאהרען צום טייפעלסשלאָס.

דיא גרעפין מאריא האט ארומשפאצירט פארביי דעם שלאָס און האט אויסגעקוקט איהר מאַן.

עס איז אונגעגריך פאָרצושטעלען איהר איבעראַשונג, אלס זיא האט דערזעהן גרינזאנגען מיט זיין פרוי צופאהרענד צום שלאָס.

וויא א ווילדעס קינד איז זיא זיי ענטגעגענגעלאָפען. דיא בעגענונג פון דיא עלטערען מיט דער טאכטער וואר אזוי ריהרענד, דאס עס האט אויסגעזען אז דיא בלומען פון וואַלד פרייען זיך מיט זייער גליק.

דיא פריידע איז געווארען פאלקאמען אלס אנטאן האט פאר זיין פרוי זיינע עלטערען פאָרנעשטעלט.

דאס זיינען געווען פאר דיא אלע פערזאנען אזעלכע יא קליבע מיטמען וואס ניט יעדער מענש קען זיי געניסען. דיא עלטערען מיט זייערע קינדער האבען אויס-געזעהן וויא א גרופע מענשען וואס שטעלען פאָר א ריכטיגעס בילד פון גליק.

אנטאן האט זיי אלעמען געבראכט אין זיין פאלאץ, דא האבען זיי זי עגענזייטיג דערזעהלט זייערע פערנאנגענע ליידען און פיעל פרייענטרעהרען, זיינע דאביי פערנאסען געווארען.

דיא ליעבע וואס אנטאן מיט מאריאן האבען געפיהלט צו זייערע געפונענע
 עלטערען וואר אזוי נרויס, דאס אלס זיי האבען בעמערקט אז זייערע אידישע
 עלטערען האבען שמערצען דערפון, וואס זייערע קינדער טראגען אויף זיך דעם נאמען
 קריסטען, האבען זיי זיך בעישאלכען פערקויפען אלעס וואס זיי האבען און ארויס-
 פאהרען נאך אויסלאנד אום זיי זאלען דאָרט קענען אננעהמען דעם נאמען איד.

האט איהר געהערט פון דיא פיעלע נומעס וואס א רוסישער נאכט מאַרק
 פייך, וועלכער האט זיך ניט לאנג בעזעצט אין אמסטערדאם טהוט דאָרט מיט ארמע
 רוסישע עמיגראנטען? קיינעם גלויבט זיך דאס ניט אז דיעזער הייסער איד איז געווען
 פון זיין קינדהייט אן א רוסישער קריסטליכער גראף מיט דעם נאמען אנטאן דא-
 נילאו. קיינער גלויבט אויך ניט אז זיין עדלע פרוי מרים וועלכע איז א הייסע
 יודין וואר אויך א קריסטין.

בתשבע וואוינט הייסע מיט איהר מאן לעאָפּאלד פריעד אין מינסק, ער איז
 דאָרט אן ארוואַקאָט און האט א גרויסען נאמען. איהר פאטער בעזוכט זיא זעהר
 אָפט און שטאָלצירט מיט איהר וויא מיט אן אבן-טוב.

דער אלטער גראָף פעליקס דאנילאוו מיט זיין טאָכטער אדעלא זיינען פער-
 אורטהיילט געווארען צו קאטארושנא אַרבייט אין סיביר.

גליקליך איז היינט משה האָנימאן, ער איז ביי דעם נביר גרינזאנג דער
 גאנצער געשעפטספיהרער, ער איז רייך און האט אויך גחַת פון זיין טאכטער
 סאנקא וועלכע איז דיא גליקליכע גאָטטין פון דעם רייכען עדלען יאזעף לעהמאן.
 אויך היראנים ראזענדופט איז רייך. ער פיהרט גרויסע געשעפטען, אבער
 ער האט גרויסע שמערצען פון זיין טאכטער ליענאטישקא, וועלכע איז נאך אלץ א
 מויד און קיין רעכטער חתן וויל זיא ניט אויסחאפען, דערפאר וואס מען דערמאהנט
 אלטע חטאים....

דיא מאכקווער צייטונגען האבען זעהר פיעל געשריעבען וועגען דער גרעפין
 קלאַטהידא, וועלכע איז פרוצעלינג וואהנזינג געווארען און שרייט אין איין קול און
 דיא טויטע מאריא פערפאָנגט זיא אויף יעדען טריט.

וואס מיט סיכאן גריין איז געוואָרען ווייס מען ניט. אייניגע זאגען, אז ער
 האט געהאט אזא ענדע וויא מיכל ברענער; אנדערע זאגען, אז ער איז גאר פון
 דאָרט אנטלאָפּען געווארען און איז היינט אין אמעריקא א ווינקעל-באָנקיר.
 דערפאר ווייס מען, אז זיין בעקאנטע מערי איז דאס זעלבע וואס פריהער....

ווער עס אינטערעסירט זיך מיט טראישקאן און מיט גלאפיראן קען זיי שיקען
 א מזל-טוב, דען זיי האבען ניט לאנג חתונה געהאט און האבען פון דאנילאוון
 צרהאלטען צוויי טויזענד רובעל גרן.

ע נ ר ע

נייעסמע ווערק אין אידיש

ח ו מ ש

אידיש פון יהואש

2 גרויסע פראכטפולע בענדער (משניות פארמאט)

(דער שענסטער בוך וואס איז ווען ערשיענען)

צוואנציג יאהר שווערע ארבייט האט דער גרויסער דיכטער יהואש געווידמעט דער איבערזעצונג פון תנ"ך (פון וועלכער דער חומש איז א טייל) און האט געשאפען אזא איבערזעצונג ווי דער תנ"ך האט פארדינט. די שפראך איז קלאַר, געשליפען און וואונדערבאר שעהן. עס איז א ספר פאר יעדען איינעם פון אלטען דור, ווי אויך פאר דעם נייעם מאדערנעם מענשען. עס איז געשריבען מיט דער גרויסער איינ-פאכקייט וואס איז דער הויפט-צויבער פון ביבלישען אריגינאל, און צו וואס נאר אזא פאעט ווי יהואש האט זיך גיקענט דערהויבען.

פרייז בלויז 5 דאללער

יעדער איינער וואס קויפט דעם חומש ביי אונז אין
אפפיס באקומט אלס פרעמיום א חומש מיטן
אריגינעלען העברעאישען טעקסט.

HEBREW PUBLISHING COMPANY

632 Broadway, New York

העברעאיש-ענגלישעם ווערטערבוך

(STUDENTS' HEBREW AND CHALDEE DICTIONARY)

פון

אלכסנדר האַרקאווי

דיעזער ווערטערבוך ענטהאַלט :

1. אַלע העברעאישע און אַראַמעאישע ווערטער, וועלכע גע-
פינען זיך אין תנ"ך, איבערזעצט און ערקלעהרט אין דער
ענגלישער שפראך.
2. די שרשים פון די ווערטער און זייערע אָפּשטאַמונגען, ווי
אויך ביי יעדען שם און פעל די פּערשיעדענע פּאַרמען, לויט
זייערע נטיות (בייגונגען).
3. ערקלעהרונגען פון פיעלע שווערע פּסוקים אין תנ"ך, לויט
די גרעסטע אַלטע מפרשים און די בעסטע פּאַרשער פון דער
נייער צייט.

אויך איז צו דיזען העברעאיש-ענגלישען ווערטערבוך
צוגעגעבען אַ זאַמלונג פון תלמודישע און ניי־העברעאישע ווער-
טער, וועלכע קומען זעהר אָפט פאַר אין דער ניי־העברעאישער
ליטעראַטור.

דיעזער ווערטערבוך ענטהאַלט 887 זייטען, און איז גע-
רוקט אויף נוסע שעהנע פּאַפּיר און געבונדען אין אַ פּרעכ־
טיגען באַנד.

פרייז 4.00 דאלאר

HEBREW PUBLISHING CO., 632-84 Broadway, N. Y.

א נייער דריי שפראכיגער

ווערמערבונד

— פון —

אלכסנדר הארקאווי

אידיש, העברעאיש און ענגליש

אלכסנדר הארקאווי, וואָס האָט זיך בעריהמט געמאַכט מיט זיינע ווערמער ביכער, וועלכע האָבען געדינט פאַר אַ וועג ווייזער אַ גאַנצען דור צו ערלערנען די ענגלישע שפראַך, האָט יעצט בעקרוינט זיין אַרבייט מיט דעם נייעם ווערק, וועלכע שיינט איבער אַלע זיינע פריהעריגע שאַפונגען.

דער ווערמערבונד איז דאס ערשמע ווערק וואָס פּעראייניגט אַלע דריי שפראַכען צוזאַמען דורך יודיש. און שמעהט העכער פון אַ טרוקענעם ווערמערבונד ווייל אויסער וואָס ער פּערטיישט ריכטיג יעדען וואָרט אין דריי שפראַכען איז ער אויך אַ זאַמלונג פון אַלע אלטע און נייע שפּריכווערטער, ליטעראַרישע פּראָזען אין פּאַלקסטימלכע אויסדרוקען פון טעגליכען לעבען, וועלכע ער טראָגט אַריבער אין אַ זאַפטיגען העברעאיש און ענגליש.

שעהן געדרוקט, געפונדען אין מילק קלאטה

פרייז 5 דאָללאַר

HEBREW PUBLISHING COMPANY

632-34 Broadway, New York.

די

געבויעטע ירושלים

איז דער נאמען פון א נייע ווערק

— געשאפען פון —

פראפ. באַריס שיץ

גרינדער פון „בצלאל“ אין ירושלים

אין אן אָריגינאלען שפראך פאָרם אין וואונדער שעהנע בילדע
מאָלט פאר אונז פראפ. שיץ א פאנטאסטישען בילד ווי ירושלב
וועט אויסזעהן אין 100 יאָהר ארום.

איבער דעם גאנצען בוך שוועבט איין פאָעטישע אטמאספערע, וואו
איהר פערגעסט אויף א וויילע אייער טענליכען לעבען, און איהר טראַנג
ויד אריבער אין א ליכטיגע וועלט פול מיט רייז און שעהנקייט.

דער בוך ענטהאלט 400 זיימען.

עלענאנט געפונדען אין בלוי באנד צוויי דאללאר.

אין לעדער גאלדשניט 3.50 דאללאר.

HEBREW PUBLISHING COMPANY

632-34 Broadway, New York.

ישראל'ס אוצרות

אן אוצר פון חכמה און הומאר

געדאנקען, מיינונגען און דער בליק פון די אלטע אידישע
חכמים אויף כמעט אלץ וואס דעם מאדערנעם מענשען
אינטערעסירט צו וויסען.

צוזאמענגעקליבן פון דער תלמוד'ישער ליטעראטור (אייניגע
פון תנ"ך) און איבערזעצט אין אידיש אוי און ענגליש

פון

ד.ר. ב. ווענד

"ישראל'ס אוצרות" איז קלאסיפיצירט אין פערציג קאפיטלען,
פאר יעדע טהעמא א קאפיטל.

"ישראל'ס אוצרות" גיט דעם לעזער די אריגינעלע וויסענשאפט
און חכמה פון אונזערע אבות אין א באצויבערענדן וועג.

ארויסגעגעבן אויף די פאלגענדע אופנים:

- אריגינעלער העברעאישער טעקסט
מיט דער איבערזעצונג אין אידיש.
\$ 1.50 פראכטפול געבונדען אין קלאטה
- בלויז די ענגלישע איבערזעצונג.
\$ 1.50 פראכטפול געבונדען אין קלאטה
- ביידע אויבענדערמאנטע צוזאמען.
\$ 2.50 געבונדען אין איין קלאטה באַנד

HEBREW PUBLISHING COMPANY

632 Broadway, New York

דאָס בעסטע ווערק אלס פרעזענט פאַר אידישע קינדער

פראפעסאר גרעטץ'ס

פּאָפּולערע אידישע געשיכטע

אין ענגלישער איבערזעצונג

POPULAR HISTORY OF THE JEWS

By PROF. H. GRAETZ

Translated by A. B. RHINE, D. D.

אין זעקס גרויסע בענדער אילוסטרירט

באַנד I : פון דעם אַנפאַנג פון דער אידישער נאַציע ביז דעם
טויט פון אַנטיגאָנוסין (37 פּאָר קרויסטליכער צייטרעכענונג).

באַנד II : פון דער רעגירונג פון הורדוס דעם 1טען (37 פ.
ק.) ביז דעם טויט פון מאַחטעד'ן.

באַנד III : פון דער צייט, וואָס אידען זיינען אַרונטער אונטער
דער ממשלה פון די מאַחטעדאָנער (640 נאָך ק.) ביז זייער ערשטען
גירוש פון פּאַנאָקרייך (1306 ג. ק.).

באַנד IV : פון דעם ערשטען אידישען גירוש פון פּאַנאָקרייך
(1306) ביז דון יוסף נשיא האָט זיך באַזעצט אין מערקוי (1563).

באַנד V : פון דער רעגירונג צייט פון סטעפאַן באַטאָרי פון
הוילען (1575—1586) ביז דער געגענווערטיגער צייט (1873).

באַנד VI : צוגעגעבענער באַנד : געשיכטע פון די אידען
אין דער נייער צייט (ביז דעם יאָהר 1919) פון דר. מאַקס רייזין.

פּרייז : געבונדען אין קלאַטה, גילט טאַפּ \$12.00
געבונדען אין האַלב־לעדער, פול גאַלדשניט \$22.00

HEBREW PUBLISHING COMPANY

New York

